Bundel van de Raadsvergadering van 25 juni 2019

Agenda bijlagen

Als de hamer valt

1 Opening
2 Vragenhalfuur
3 Spreekgelegenheid voor publiek
4 Vaststellen agenda
5 Ingekomen stukken / mededelingen / toezeggingen / stand van zaken uitvoering moties
- Ingekomen stukken en toezeggingen - stand van zaken uitvoering moties

6 Voorbereiding en rapportage vanuit gemeenschappelijke regelingen
7 Hamerstuk / Bestemmingsplan Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)
- Dossier 1880 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Ontwerp bestemmingsplan

8 Hamerstuk / Bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)
- Dossier 1884 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Ontwerp bestemmingsplan

9 Hamerstuk / Bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011,herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)
- Dossier 1882 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Ontwerp bestemmingsplan

10 Hamerstuk / Bestemmingsplan Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)
- Dossier 1883 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Ontwerp bestemmingsplan

11 Hamerstuk / Bestemmingsplan Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)
- Dossier 1881 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Ontwerp bestemmmingsplan

12 Hamerstuk / Jaarrekening 2018 en begroting 2020 GGD NOG
- Dossier 1871 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief jaarstukken 2018
- Bijlage 2 - Jaarstukken 2018
- Bijlage 3 - Controleverklaring
- Bijlage 4 - Aanbiedingsbrief concept Programmabegroting 2020
- Bijlage 5 - Programmabegroting 2020

13 Hamerstuk / Jaarstukken 2018 en begroting 2020 Stadsbank Oost Nederland
- Dossier 1875 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief jaarstukken 2018
- Bijlage 2 - Jaarverslag 2018
- Bijlage 3 - Aanbiedingsbrief begroting

Bijlage 4 - Primitieve begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023

14 Hamerstuk / Begroting 2020 Openbaar Lichaam Crematoria Twente
- Dossier 1876 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief begroting 2020
- Bijlage 2 - Begroting 2020

15 Hamerstuk / Jaarrekening 2018 van de Regio Achterhoek en begroting 2020 van Achterhoek ambassadeurs
- Dossier 1902 voorblad
- Raadsvoorblad
- Bijlage 1 - Jaarrekening 2018
- Bijlage 2 - Begroting 2020
- Bijlage 3 - Kaderbrief programmabegroting 2020
- Bijlage 4 - Programmabegroting 2020

16 Hamerstuk / Jaarstukken 2018 en begroting 2020 Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA)
- Dossier 1873 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Jaarstukken 2018 Sociale Dienst Oost Achterhoek (w.g)
- Bijlage 2 - Programmabegroting 2020 (versie DB)
- Bijlage 3 - Aanbiedingsbrief

17 Hamerstuk / Begroting 2020 Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)
- Dossier 1914 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Begroting 2020
- Bijlage 2 - Raadsbrief zienswijze begroting 2020
- Bijlage 3 - Zienswijze raad

18 Hamerstuk / Extra krediet voor Kluswoninglening
- Dossier 1862 voorblad
- Voorstel en besluit

19 Hamerstuk / Krediet begeleiding project democratische kwaliteit
- Dossier 1915 voorblad
- Voorstel en besluit

20 Hamerstuk / Overname aandelen AGEM Gemeentelijke Energie B.V.
- Dossier 1872 voorblad
- Voorstel en besluit

21 Hamerstuk / Inkoop duurzame energie; afhandeling motie M17-28
- Dossier 1864 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Antwoord op technische vraag
- Bijlage 2 - Brief van het college van BenW over aanvullingen bij raadsvoorstel

22 Hamerstuk / Regionaal Programma Werklocaties (RPW)
- Dossier 1886 voorblad
- Voorstel en besluit
- Bijlage 1 - Regionaal Programma Werklocaties Regio Achterhoek
- Bijlage 2 - Bijlagenrapport RPW I-IV

23 Hamerstuk / Benoeming Auditcommissie
- Dossier 1916 voorblad
- Voorstel en besluit

24 Hamerstuk / Jaarstukken 2018 gemeente Berkelland
- Dossier 1905 voorblad

Voorstel en besluit -

Bijlage 1 - Jaarstukken 2018

Bijlage 2 - Jaarrekening gekoppeld 2018

Bijlage 3 - Persbericht

Bijlage 4 - Controleverklaring bij jaarrekening 2018 Berkelland (w.g.)

Bijlage 5 - Accountantsverslag 2018 Berkelland (w.g.)

Bijlage 6 - Intern advies Auditcommissie

25 Bespreekstuk / Bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019”

Besloten is om dit voorstel te agenderen voor de raadsvergadering van 2 juli 2019.

Spreektijd 5 minuten.

Link naar het bestemmingsplan zoals dat in ontwerp ter inzage heeft gelegen: https://www.gemeenteberkelland.nl/Inwoners/Wonen_ver_bouwen_en_verhuizen/Bestemmingsplannen/In_behandeling/Neede/Diepenheimseweg_29_bestemmingsplan/Ontwerp_Diepenheimseweg_29

Dossier 1896 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Aanpassing verbeelding

Bijlage 2 - Raadsbrief (26-2-2019)

Bijlage 3 - Afstanden (verwerkt in verslag)

Bijlage 4 - Persbericht

Bijlage 5 - GEANONIMISEERD - Verslag ter inzage legging ontwerpbestemmingsplan

Bijlage 6 - GEANONIMISEERD - Zienswijzenbundel

Bijlage 7 - Plantoelichting

Bijlage 8 - Plantoelichting - bijlage 1 Aeriusberekening

Bijlage 9 - Plantoelichting - bijlage 2 Natuurtoets

Bijlage 10 - Planregels

Bijlage 11 - Regels - bijlage 1 parkeernormen

Bijlage 12 - Regels - bijlage 2 Aeriusberekening

Bijlage 13 - Verbeelding

Bijlage 14 - GEANONIMISEERD - Brief van BAX advocaten, namens inwoners, over toezending reactie op raadsvoorstel

Bijlage 15 - Inspreektekst M. Kok

Bijlage 16 - Inspreektekst S. Hooch Antink (For Farmers) namens de familie Nijhof

Bijlage 17 - Brief 1 van college van BenW over Bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Bijlage 18 - Brief 2 van college van BenW bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019

Bijlage 19 - GEANONIMISEERD - Brief van BAX Advocaten, namens inwoners, nav vergadering cie Bestuur en Ruimte van 13-06-2019

Bijlage 20 - Bijlage bij brief van BAX Advocaten - Artikel Tubantia

Bijlage 21 - Bijlage bij brief van BAX Advocaten - Brief van Hekkelman Advocaten van 19-12-2018

26 Bespreekstuk / Bestuursopdracht Cultuur- en Erfgoedvisie Berkelland 2020-2030

Dossier 1904 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Bestuursopdracht Cultuur- en Erfgoedvisie Berkelland

27 Motie vreemd aan de agenda

27.a Motie M-19-08 - Grootschalige Lokale & Duurzame Energie Opwek

M-19-08 - Grootschalige Lokale & Duurzame Energie Opwek

28 Sluiting

Als de hamer valt……..

Als de hamer valt is het besluit genomen. Zo gaat dat tijdens de vergaderingen van de gemeenteraad. In deze rubriek geven wij telkens na de raadsvergadering in het kort een overzicht van de beslissingen die de gemeenteraad heeft genomen.

In de raadsvergadering van 25 juni 2019 heeft de gemeenteraad besloten:

- Het bestemmingsplan ‘Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019’ van de agenda af te voeren en te agenderen voor de raadsvergadering van 2 juli 2019.
- Het bestemmingsplan Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17) vast te stellen en hiervoor geen exploitatieplan vast te stellen.
- Het bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57) vast te stellen en hiervoor geen exploitatieplan vast te stellen.
- Het bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25 vast te stellen en hiervoor geen exploitatieplan vast te stellen.
- Het bestemmingsplan Neede Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51 – 57a) vast te stellen en hiervoor geen exploitatieplan vast te stellen.
- Het bestemmingsplan Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14) vast te stellen en hiervoor geen exploitatieplan vast te stellen.
- Kennis te nemen van de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de GGD NOG.
- Kennis te nemen van de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de Stadsbank Oost Nederland.
- In te stemmen met de concept begroting 2020 van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente en geen zienswijze hierop in te dienen.
- In te stemmen met de begroting 2020 en de jaarrekening 2018 Regio Achterhoek van Achterhoek Ambassadeurs.
- De jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de Sociale Dienst Oost Achterhoek voor kennisgeving aan te nemen.
- Een zienswijze in te dienen op de concept begroting 2020 van de Omgevingsdienst Achterhoek. Deze zienswijze houdt in dat Berkelland keuzeruimte wil houden en daarmee invloed op de gemeentelijke bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling.
- € 500.000 over te hevelen van de voorziening voor de Blijverslening naar de Kluswoninglening bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten.
- Een bedrag van € 32.250 beschikbaar te stellen voor de inzet van een adviseur op het project democratische kwaliteit en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve.
- Geen wensen en bedenkingen naar voren te brengen voor wat betreft de overname van de aandelen in de AGEM Gemeentelijke Energie B.V. van de Coöperatie AGEM naar de gemeente.
- Het kader voor inkoop van duurzame energie vast te stellen op basis van de uitgangspunten: energie duurzaam inkopen, energie zo lokaal mogelijk inkopen, de

winst op energie zoveel mogelijk lokaal terug laten vloeien, een contract te sluiten waarbij minder afname van energie geen invloed heeft op het contract, doelmatig en efficiënt inkopen en zelf energie (laten) opwekken.
- Het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2019-2023 vast te stellen.
- De heer M.J. Kropman te benoemen als lid van de Auditcommissie.
- De jaarstukken 2018 vast te stellen en het negatieve resultaat van de jaarrekening van € 1.674.554 voor € 478.000 te onttrekken aan de reserve bouwgrondexploitaties en € 1.196.554 te onttrekken aan de algemene reserve. De budgetten € 57.000 restant economie en € 56.604 ecologisch bermbeheer en € 15.933 rekenkamercommissie over te hevelen naar 2019 door een onttrekking aan de algemene reserve in 2019.
- In te stemmen met het gekozen processcenario (‘ínnovatief-light’) uit de Bestuursopdracht Cultuur- en Erfgoedvisie Berkelland 2020-2030 en voor de uitvoering van het proces een krediet beschikbaar te stellen van € 10.000 en dit te dekken uit de algemene reserve.
- Motie M-19-08 aan te nemen over grootschalige lokale & duurzame energie opwek.

Dit is een verkorte samenvatting van de genomen besluiten. Hieraan kunnen geen rechten aan ontleend worden. Op de website www.gemeenteberkelland.nl kunt u de volledige teksten van de genomen besluiten vinden.

Raadsvergadering : 25 juni 2019 **Agendapunt** **:** 5.

Onderwerp : Ingekomen stukken / mededelingen / toezeggingen / stand zaken uitvoering moties

Meer informatie bij : Griffie Telefoon : 0545-250 805

De volgende aan de raad gerichte stukken zijn ontvangen:

A. Ingekomen stukken

1. Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen

1. E-mail van de Stichting Overdekte Berkelbruggen over stagnering bestuurlijk overleg (248988);
2. Motie van de gemeente Oude IJsselstreek over de zorgelijke bestuurlijke- en financiële organisatie bij de VNOG (248073);
3. Rapport van de Stichting Nederlandse Haarden- en Kachelbranche over basis voor beleid houtrookoverlast en luchtkwaliteit 2019-2030 (248219);
4. Open brief van MegaMestVergisterGroenloNEE over Megamestvergister project De Laarberg (248363);
5. Brief van een inwoner over bomenkap N319 en een artikel uit de Volkskrant van 11 mei j.l. (236879);
6. Motie van de gemeente Hoeksche Waard over mogelijke effecten van laagfrequent geluid – onder andere veroorzaakt door windturbines – op de gezondheid van mensen (248311);
7. Jaarverslagen Twence (247789);
8. Antwoord op Statenvragen inzake kap gezonde eiken langs de N319 van Gedeputeerde Staten van Gelderland (236879);
9. Brief van de gemeente Bergen, gericht aan de VNG, over financiële impact invoering Omgevingswet (249749);
10. Jaarrapportage 2018 van het Cultuur&Erfgoedpact Achterhoek (250223);
11. Aandachtspunten van de belangengroepen Kleine Kernen Berkelland naar aanleiding van het verantwoordingsdebat op 4 april 2019 (250573);
12. Brief van de Stichting Dutch Child Center, gericht aan der VNG, over systeemfouten bij jeugdzorg en rechterlijke macht (250528);
13. Jaarverslag 2018 van de VNG.

2. Correspondentie van het college van BenW / afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen

1. Brief van het college van BenW over inspraak bestemmingsplan ‘Berkelland, parapluherziening ondergeschikte detailhandel 2019 (245076);
2. Brief van het college van BenW over inspraak bestemmingsplan ‘Beltrum, Dorp 2011, herziening 2019-1 (Haarstraat 1)’: Het nieuwe Jena (233571);
3. Brief van het college van BenW over beantwoording commissievragen over Achterhoek in Beweging (241681);
4. Brief van het college van BenW over stand zaken huisvestingsaanvraag Integraal Kind Centrum (IKC) Het Simmelink in Eibergen (246008)
5. Brief van het college van BenW over stand zaken Sterrenpalet Eibergen (163038);
6. Brief van het college van BenW over Regio Deal Achterhoek en gemeentelijke cofinanciering (244802);
7. Brief van het college van BenW over voortgang uitvoering motie M-18-20 – Onderzoek meldingen door inwoners (248711);
8. Brief van het college van BenW over stations-omgeving Ruurlo (159289);
9. Brief van het college van BenW over beantwoording commissievragen over verantwoording sociaal domein (243819)

10. Brief van het college van BenW over update Ontwikkelagenda Ruimtelijke Leefomgeving (158397);
11. Brief van het college van BenW over Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten van 5 juni 2019 (247356);
12. Brief van het college van BenW over evaluatie lokale initiatieven en visie doorgaande ontwikkellijn voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (230301);
13. Brief van het wethouder sport over toezending rapport Vitaliteit sportverenigingen Berkelland (250262).

3. Raad / commissie / griffie

1. Onderzoek Jeugdhulp gemeente Berkelland door de Rekenkamercommissie Berkelland (229590);

4. Afdoeningsvoorstel: voor advies in handen stellen van het college

-

5. Afdoeningsvoorstel: ter afdoening in handen stellen van het college

1. E-mail van een inwoner over verkeersoverlast op de Borculoseweg in Ruurlo (247658);
2. Brief van inwoners over indienen zienswijze over ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied, toekenning bouwvlak op adres De Brille 1 in Borculo (220169);
3. Brief van DAS Rechtsbijstand, namens een inwoner, over indienen zienswijze tegen ontwerpbestemmingsplan Buitengebied, De Brille 1 Borculo 2018 (220169);
4. Uitspraak Raad van State in het geding tussen appellant en de gemeente Berkelland over tracébesluit N18 (212590);
5. Brief van BAX Advocaten, namens een inwoner, over het raadsvoorstel Bestemmingsplan Diepenheimseweg 29 in Neede (236492);
6. E-mail van inwoners naar aanleiding van de antwoorden op de schriftelijke vragen van H. Pelle (PvdA) over 'het gat aan de Ramsbeekpad) (250500);
7. E-mail van een inwoner als reactie op het artikel in de Gelderlander over aanrijdingen met wild N18 (250843);
8. Brief met bijlagen van Klankbordgroep Vitaliteit / Sport Federatie Berkelland over Thema-avond sport op 18 juni 2019 (250262).

B. Mededelingen

-

C. Toezeggingen raad (t/m 21-05-2019)

Nr.	Omschrijving toezegging	Datum toezegging	Team	Streefdatum gereed	Datum gereed
1.	Jaarlijkse evaluatie beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs in de commissie Sociaal.	15-05-2018	Opdracht-geverschap Beleid (JW)	Logisch moment voor evaluatie is direct na afloop van het schooljaar. Maar in 2019 is de evaluatie onderdeel van het proces om te komen tot een nieuwe visie op cultuur (zie programma 'Cultuur is van iedereen').	
2.	Opstellen nota reserves en voorzieningen	06-11-2018	Financiën (CH)	Bij perspectief-nota	

3.	Evaluatie beleid RODE	06-11-2018	Projecten (JW)	Juni 2019	
4.	Evaluatie burgerinitiatieven en opzetten nieuw instrument inwonersparticipatie	06-11-2018	Gebiedsteam (SZ)	1e halfjaar 2019	Afgehandeld Raad 21-05-2019
5.	Onderhouden fietspaden (naar aanleiding van ingetrokken motie M-18-27 fietspaden VRIGA)	06-11-2018	Opdracht-Gevers (AO)	Eind 2019	
6.	N.a.v. ingetrokken motie M-18-28 / Voorstel meer biodiversiteit in het landschap	06-11-2018	Gebiedsteam (HH)	Eind 2019	
7.	Jaarlijks monitoren hoe de verkeersstromen in Neede zich ontwikkelen in relatie tot de ontwikkeling van de bedrijventerreinen Russchemors en Wheemergaarden	13-11-2018	Gebied (AO)	Jaarlijks	
8.	Monitoren van alle afval- en grondstofstromen en actie ondernemen (bijv. de inzamelfrequentie aanpassen) indien daartoe aanleiding is. De raad informeren over deze monitoring en eventuele acties	13-11-2018	Opdracht-gevers (AO)	September	
9.	Inwonersfolder Plussenbeleid	19-03-2019	Dienstverlening Omgeving (DO)	Juli 2019	
10.	Prioritering plussen in Plussenbeleid	19-03-2019	Dienstverlening Omgeving (DO)		

D. Stand van zaken uitvoering moties

Stand van zaken per 15 november 2018

Legenda:

Witte achtergrond: motie in uitvoering
Grijze achtergrond: motie is uitgevoerd en zal op het volgende overzicht niet meer terugkomen.

Moties 2017

Datum	Nummer motie	Partijen	Onderwerp	Stand van zaken
27-06	M-17-15	GL GB D66 PvdA	*Ecologisch bermbeheer* Vóór de begroting 2018 met een op biodiversiteit gericht plan voor ecologisch bermbeheer komen, daarin de maatregelen, tijdsplanning en financiering in ieder geval vermelden. Wim Wormgoor / Alex ter Horst	November 2017: Project is in gang gezet. In begroting 2018 is financiering opgenomen voor noodzakelijk capaciteit om dit project op te zetten en uit te voeren Maart 2018: brief met stavaza naar raad. November 2018: Aan bermbeheerplan wordt laatste hand gelegd. Met (vertegenwoordigers van betrokken) partijen wordt nu besproken over inbreng, afstemming en informatiebijeenkomst (voorjaar 2019). Vanaf juni (begin maaiseizoen) willen we breed starten met ecologisch bermbeheer. 23 mei 2019: informatiebijeenkomst voor betrokkenen, raadsleden en andere geïnteresseerden. Eind 2019 volgt raadsvoorstel.

Moties 2018

Datum	Nummer motie	Partijen	Onderwerp	Stand van zaken
06-11	M-18-20	GB	*Onderzoek meldingen door inwoners* Onderzoek naar proces en mogelijkheden nieuwe applicatie die beter aansluit bij de gewenste dienstverlening van inwoners; uitkomsten delen met de raad in de eerste helft van 2019. Dick Marsman	Zie ook raadsbrief d.d. 28 mei 2019. Bij de implementatie van het nieuwe zaaksysteem wordt het meldingenproces opnieuw ingericht volgens de gewenste dienstverlening aan de inwoners zoals verwoord in de motie. De integratie van een mobiele app is hiervan onderdeel. De verwachting is dat de app uiterlijk het 1ste kwartaal 2020 in gebruik is.
06-11	M-18-21	D66 GL PvdA	*Opzetten van Berkellands Naoberfonds* Uiterlijk 1 mei 2019 raadsvoorstel (met dekking) voor het opzetten van een Berkellands Naoberfonds ter aanvulling op / vervanging van de huidige Subsidieregeling Burgerinitiatieven Berkelland 2018.	Motie uitgevoerd. Naoberfonds Berkelland is hamerstuk op 21 mei 2019 in gemeenteraad
06-11	M-18-22	D66 PvdA	*G1000 / Burgertop* Samen met gemeenteraad bijeenkomst organiseren om te onderzoeken of G1OOO-aanpak bijdrage kan leveren aan de versterking van inwoners- en Overheidsparticipatie + vervolg. Susan van der Zwaag en griffie	Op 9 april is er een informatieavond over G1000 gehouden. De input van die avond is verwerkt in een rapportage die met de raad wordt gedeeld.
06-11	M-18-25	GL PvdA	*Biodiversiteit – bladkorven* Burgers attent maken op voordelen voor biodiversiteit als gevallen blad niet wordt weggehaald en raad informeren of plaatsen van bladkorven nog noodzakelijk is.	Motie uitgevoerd. Brief aan gemeenteraad verzonden d.d. 5 februari 2019
11-12	M-18-30	CDA GL GB D66 PvdA VVD OBL	*Transport en opslag kernafval Ahaus* Motie verzenden gemeentebestuur van Ahaus, het bestuur van de EUREGIO, Regio Achterhoek Regio Twente, Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland, Veiligheidsregio Twente en, in een Duitse versie, aan de federale regering en aan de deelstaatregering van NRW, dit laatste door tussenkomst van de Duitse ambassade. Griffie	Afgehandeld

Moties 2019

Datum	Nummer motie	Partijen	Onderwerp	Stand van zaken
21-03	M-19-02	CDA VVD GB OBL	*Structuurvisie Plussenbeleid* Overleggen met provincie op welke wijze de maximale oppervlakten voor bouwvlakken van grondgebonden - én niet-grondgebonden veehouderij(bedrijven) kunnen worden losgelaten zonder dat dit bij de beoordeling van de milieueffecten ten behoeve van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied bij de MER-commissie, tot een negatief oordeel leidt. Gert Hans/Jan Seinen	Het overleg met provincie Gelderland loopt.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1880
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	7
Omschrijving	Hamerstuk / Bestemmingsplan Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	231314
Raadsvergadering	:	25 juni 2019
Onderwerp	:	Bestemmingsplan Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)
Collegevergadering	:	14 mei 2019
Portefeuillehouder	:	M. van der Neut
Steller	:	C.D.A.M. Nieuwenhuis tel: : 0545-250 319

Te nemen besluit:
Het bestemmingsplan “Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)” vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Het ontwerpbestemmingsplan “Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)” heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Dit is één van de bestemmingsplannen die voortkomt uit het “Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen” dat de raad op 13 november 2018 heeft vastgesteld.

Met dit bestemmingsplan worden vier (voormalige) bedrijfswoningen aan de Oude Needseweg 11, 13 en 17 en Harperinkskamp 2 planologisch verwijderd. De woningen zijn inmiddels gesloopt en het terrein is in gebruik voor de bedrijfsvoering van FrieslandCampina Domo. Met deze herziening van het bestemmingsplan wordt de bestemming op maat aangepast. De aanduiding "bedrijfswoning" wordt voor de 4 adressen verwijderd. Deze zijn dan niet meer mogelijk.
Tijdens de periode van terinzagelegging hebben wij geen zienswijzen ontvangen. Er is dan ook geen aanleiding om het ontwerpbestemmingsplan te wijzigen.

De volgende stap in het planologische proces is, dat het bestemmingsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Argumentatie:
1. Op 1 november 2017 is de Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2025 in werking getreden. Deze structuurvisie geeft het toekomstig kader voor de ontwikkeling van bouwlocaties in Borculo, waaronder ook de percelen aan de Oude Needseweg 11, 13 en 17 en Harperinkskamp 2. Een nieuw bestemmingsplan moet ervoor zorgen dat het voorgestelde beleid uit de structuurvisie planologisch wordt vastgelegd. Hierbij rekening houdend met de actuele situatie.

   Het ontwerpbestemmingsplan “Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)” is hiervoor gemaakt. Met dit bestemmingsplan worden nog latent aanwezige mogelijkheden voor bedrijfswoningen geschrapt. Het aantal mogelijke bedrijfswoningen op deze locaties wijzigt van 4 naar 0. Het terrein behoudt verder de geldende bestemming “Bedrijventerrein” die past bij de bedrijfsvoering van FrieslandCampina Domo (eigenaar en gebruiker).

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kanttekeningen en risico's
Tegen een vaststellingsbesluit van een bestemmingsplan kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit kan alleen door degenen die zienswijzen indienden tegen het ontwerpbestemmingsplan, tenzij iemand kan aantonen dat hij hiervoor niet in staat was.
Bij dit plan kan derhalve alleen het laatste gelden. Wij hebben namelijk geen zienswijzen binnen de termijn ontvangen.

Financiën
Dit bestemmingsplan is door de gemeente zelf opgesteld. Er zijn geen extra kosten mee gemoeid. Het betreft een actie die voortkomt uit de vastgestelde Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2025.
Uw raad hoeft bij het vaststellen van dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen, omdat het geen bouwplan in de zin van de Grondexploitatiewet mogelijk maakt. Gelet op artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening moet dit uitdrukkelijk worden benoemd in het raadsbesluit.

Communicatie
Eind december 2018 heeft een voorontwerp van het bestemmingsplan twee weken voor inspraak ter inzage gelegen. Er zijn geen inspraakreacties ontvangen.
Het ontwerpbestemmingsplan heeft vervolgens van 27 februari tot en met 9 april 2019 ter inzage gelegen. Ook tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend.
Zowel de inspraak als het ter inzage leggen van het ontwerp zijn gepubliceerd in het BerkelBericht. Het ontwerp is ook in de Staatscourant gepubliceerd. De eigenaar van de percelen (FrieslandCampina Domo) is tijdens het proces schriftelijk op de hoogte gebracht van de beide ter inzage momenten.

Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld, wordt het plan wederom 6 weken ter inzage gelegd. Tijdens deze termijn kan beroep worden ingesteld. Dit wordt gepubliceerd in het BerkelBericht en de Staatscourant. Ook berichten wij de eigenaar hierover.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het is een herstelactie die voortkomt uit de Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2025 en uit het "Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen" dat de raad op 13 november 2018 heeft vastgesteld. De gemeente is in dit traject initiatiefnemer, opsteller en faciliterend ten opzichte van het volgen en doorlopen van de bestemmingsplanprocedure.

Planning en evaluatie
De volgende stap in dit planologische proces is, dat de raad het bestemmingsplan ongewijzigd vaststelt. Hierna is het dan voor belanghebbenden mogelijk om tegen dit bestemmingsplan beroep in te stellen (zie onder kanttekeningen en risico's).
Na afloop van de beroepstermijn treedt het plan in werking, tenzij een verzoek om schorsing wordt gedaan.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

overwegende, dat de percelen aan de Harperinkskamp 2 en Oude Needseweg 11, 13 en 17 in Borculo volgens het geldende bestemmingsplan “Borculo, Bedrijventerreinen 2011” de bestemming “Bedrijventerrein” met een aanduiding “bedrijfswoning” hebben, en wij de vier aanduidingen “bedrijfswoning” willen schrappen;

dat het plangebied bestaat uit de percelen kadastraal bekend gemeente Borculo, sectie D, nummers 1426, 3016, 3384 en 3393;

dat een voorontwerpbestemmingsplan ter inzage lag van 19 december 2018 tot en met 2 januari 2019, en er tijdens deze termijn geen inspraakreacties zijn ontvangen;

dat vanaf 27 februari tot en met 9 april 2019 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage heeft gelegen het ontwerp van het bestemmingsplan en dat van deze terinzage-legging op de wettelijk voorgeschreven wijze kennisgeving is gedaan langs elektronische weg en via publicaties in de Staatscourant en het BerkelBericht van 26 februari 2019;

dat gedurende de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan geen zienswijzen zijn ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan;

dat het bestemmingsplan is voorbereid overeenkomstig artikel 3.1 en artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening en voldoet aan de eisen die bij of krachtens de Wet ruimtelijke ordening worden gesteld aan een bestemmingsplan;

dat dit bestemmingsplan geen bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening mogelijk maakt en een exploitatieplan of anterieure overeenkomst dan ook niet aan de orde is;

gelet op de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 3.1 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening;

b e s l u i t :

1. het bestemmingsplan “Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)”, bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals opgenomen in het GML-bestand: NL.IMRO.1859.BPBCL20180011-0100.gml met de bijbehorende bestanden vast te stellen, zoals het als ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen en waarbij voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de GBKN (versie: 17-12-2018);
2. voor het bestemmingsplan “Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)” geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Bestemmingsplan Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)

Op 11 september 2012 is het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011" door de gemeenteraad van Berkelland vastgesteld. In dat plan staan op de percelen aan de Oude Needseweg 2, 9, 11, 13 en 17 en aan de Harperinkskamp 2 aanduidingen voor een bedrijfswoning. Destijds waren de woningen ook nog fysiek aanwezig. Inmiddels zijn deze percelen in gebruik voor de bedrijfsactiviteiten van FrieslandCampina Domo.
De woningen aan de Oude Needseweg 2 en 9 zijn met het bestemmingsplan “Borculo, verlegging Needseweg 2014” al weg bestemd. De andere vier bedrijfswoningen toen nog niet.

Het geldende bestemmingsplan laat op deze locatie nog de vier bedrijfswoningen toe. De percelen zijn onderdeel van de Structuurvisie Borculo Wonen 2017-2025. Hierover is beschreven dat in het kader van de bedrijfsuitbreiding van FrieslandCampina Domo en de verlegging van de Needseweg de vier woningen geschrapt kunnen worden. De woningen zijn inmiddels gesloopt.

Het college wil meewerken aan het herstellen van die actuele situatie. Deze herziening is daarvoor noodzakelijk.

Bijgevoegde bijlage:
- Ontwerpbestemmingsplan “Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)” van 25 februari 2019.

Borculo,

Bedrijventerreinen 2011,

herziening 2018-1

(Oude Needseweg 11-17)

Inhoudsopgave

TOELICHTING **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **5**
1.1 Aanleiding en doelstelling 5
1.2 Plangebied 5
1.3 Wat is een bestemmingsplan? 6
1.4 Geldend bestemmingsplan 7
1.5 De bij het plan behorende stukken 7
1.6 Leeswijzer toelichting 8

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan **9**
2.1 Het plangebied en omgeving 9
2.2 Beschrijving van het plan 10

Hoofdstuk 3 Inventarisatie van het geldend beleid **13**
3.1 Rijksbeleid 13
3.2 Provinciaal beleid 14
3.3 Regionaal beleid 15
3.4 Gemeentelijk beleid 16

Hoofdstuk 4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten **19**
4.1 Milieuhygiënische en planologische verantwoording 19
4.2 Water 19

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet **23**
5.1 De regels 23
5.2 De verbeelding 23

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid **25**

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid **27**
7.1 Inspraak 27
7.2 Overleg 27
7.3 Ontwerp 27

TOELICHTING

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Op 17 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Berkelland de Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2025 vastgesteld. Deze structuurvisie is het kader voor de toekomstige ontwikkeling van bouwlocaties in de bebouwde kom van Borculo. Het is een volgende stap in het proces van het terugdringen van de grote overcapaciteit aan woningbouwplannen. De structuurvisie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor woningbouwlocaties in de kom van Borculo.

In de structuurvisie zijn 12 locaties opgenomen. Hiervan is per locatie beschreven hoeveel woningen hier nog gebouwd mogen worden. Onder nummer 11 is de locatie aan de Oude Needseweg 11, 13 en 17 opgenomen (*"omgeving bedrijfslocatie FrieslandCampina Domo rond Oude Needseweg"*). Deze woningen (evenals Harperinkskamp 2) zijn inmiddels gesloopt en het terrein is in gebruik voor de bedrijfsvoering van FrieslandCampina Domo. In het geldende bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011" hebben de voormalige woningen de aanduiding "bedrijfswoning". Nu de woningen er niet meer zijn, wordt met deze herziening van het bestemmingsplan de bestemming op maat aangepast. De aanduiding "bedrijfswoning" wordt voor de vier adressen van de verbeelding verwijderd.

In dit bestemmingsplan wordt aangetoond dat de herziening van het bestemmingsplan in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt bij de aansluiting van de Harperinkskamp op de Needseweg in Borculo. Kadastraal is het plangebied bekend als gemeente Borculo, sectie D, nummers 1426, 3016, 3384 en 3393. Onderstaande afbeelding 1.1 geeft de ligging in de kern Borculo weer. In afbeelding 1.2 is verder ingezoomd op het plangebied.

Needseweg
Stationsweg
Hengelosestraat
Graaf Wichmondstraat
Kloosterstraat
Prinses Beatrixstraat
Prinses Irenestraat
Hofstraat
Beekmolen
Elzenlaan
Kanteringh Onnesstraat
Hengelosestraat
Hengelosestraat
Schipbeekerweg
Hengelosestraat
Hengelosestraat
Hengelosestraat

Afbeelding 1.2: Ligging van het plangebied.

1.3 Wat is een bestemmingsplan?

Het gemeentelijke bestemmingsplan is een middel waarmee functies aan gronden worden toegekend. Het gaat dus om het toekennen van gebruiksmogelijkheden. Vanuit de Wet ruimtelijke ordening volgt een belangrijk principe: het gaat om toelatingsplanologie. Het wordt de grondgebruiker (eigenaar, huurder etc.) toegestaan om de functie die het bestemmingsplan geeft, uit te oefenen. Dit houdt in dat:

- de grondgebruiker niet kan worden verplicht om een in het bestemmingsplan aangewezen bestemming ook daadwerkelijk te realiseren; en
- de grondgebruiker geen andere functie mag uitoefenen in strijd met de gegeven bestemming (de overgangsbepalingen zijn hierbij mede van belang).

Een afgeleide van de gebruiksregels in het bestemmingsplan zijn regels voor bebouwing (omgevingsvergunning voor het bouwen) en regels voor het verrichten van 'werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden' (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden).

Een bestemmingsplan regelt daarom:

- het toegestane gebruik van gronden (en de bouwwerken en gebouwen);

en een bestemmingsplan kan daarbij regels geven voor:

- het bebouwen van de gronden;
- het verrichten van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden.

Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument voor het voeren van ruimtelijk beleid, maar het is zeker niet het enige instrument. Andere ruimtelijke wetten en regels zoals de Woningwet, de Erfgoedwet, de Algemene Plaatselijke Verordening, de Wet milieubeheer en de Bouwverordening zijn ook erg belangrijk voor het uitoefenen van ruimtelijk beleid.

1.4 Geldend bestemmingsplan

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011", dat op 11 september 2012 is vastgesteld door de gemeenteraad van Berkelland. Op 26 juni 2013 is dit bestemmingsplan onherroepelijk geworden. De Raad van State heeft bij brief van deze datum bericht dat een ingesteld beroep is ingetrokken.

Het plangebied heeft in het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011" de bestemming 'Bedrijventerrein', waarbij een viertal bedrijfswoningen zijn toegestaan. (N.B: de bedrijfswoningen aan de Oude Needseweg 2 en 9 zijn met het bestemmingsplan "Borculo, verlegging Needseweg 2014", vastgesteld op 24 juni 2014, al weg bestemd.)

Onderstaande afbeelding 1.3 bevat het geldende bestemmingsplan.

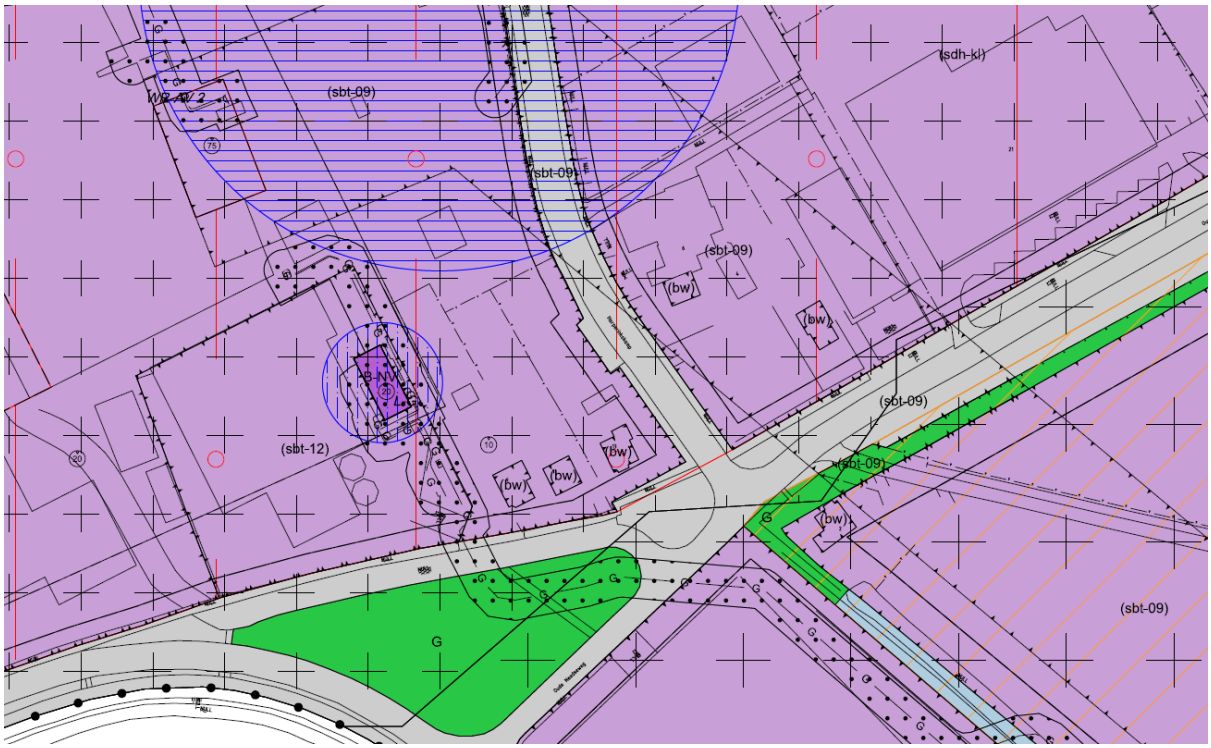

Afbeelding 1.3: Fragment van het geldende bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011".

Om de aanduidingen "bedrijfswoning" (4x) van de verbeelding te verwijderen, is een planherziening noodzakelijk. Hiermee komt de ongewenste situatie van de mogelijkheid voorde vier bedrijfswoningen te vervallen. Dit bestemmingsplan voorziet hierin.

1.5 De bij het plan behorende stukken

Het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)" bestaat uit de volgende stukken:

- toelichting;
- regels;
- de verbeelding (tek.nr. NL.IMRO.1859.BPBCL20180011-0010).

Op de verbeelding zijn de locaties opgenomen waar de aanduiding "bedrijfswoning" komt te vervallen. In de regels zijn bepalingen opgenomen om de uitgangspunten van het plan zeker

te stellen. De verbeelding en de regels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het plan en moeten samen 'gelezen' worden.

Het plan gaat vergezeld van een toelichting. De toelichting geeft een duidelijk beeld van het bestemmingsplan en van de daaraan ten grondslag liggende gedachten. De toelichting maakt geen deel uit van het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

1.6 Leeswijzer toelichting

Deze toelichting is opgebouwd uit vijf hoofdstukken. Het volgende hoofdstuk beschrijft het plan en de bestaande situatie van het plangebied (Hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van het ruimtelijke beleidskader van de verschillende overheden waaraan het plan moet voldoen. Hoofdstuk 4 bevat de milieu- en de omgevingsaspecten van het plan. Deze toelichting besluit met hoofdstukken over de opbouw, verantwoording en uitleg van de planregels (Hoofdstuk 5), de economische uitvoerbaarheid (Hoofdstuk 6) en het gevoerde (voor)overleg en de inspraak op het plan (Hoofdstuk 7).

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan

2.1 Het plangebied en omgeving

Het plangebied ligt bij de aansluiting van de Harperinkskamp op de Needseweg in Borculo. Het bestaat uit vier afzonderlijke gebiedjes. De voormalige woningen aan de Oude Needseweg 11, 13 en 17 en de Harperinkskamp 2. Het plangebied is onderdeel van het bedrijventerrein "Lichtenhorst", en wordt ook omgeven door bedrijfsgebouwen. De luchtfoto in afbeelding 2.1 geeft het plangebied in haar directe omgeving weer.

Afbeelding 2.1: Uitsnede uit luchtfoto. In de rode cirkels het plangebied.

Van oudsher was de Needseweg (en de latere Oude Needseweg) de toegangsweg van Borculo vanuit Neede. De industrie aan deze zijde van Borculo heeft in de vorige eeuw een grote vlucht genomen. De (nog) aanwezige woningen werden steeds meer overvleugeld door de oprukkende bedrijvigheid. De voormalige woningen (inmiddels gesloopt) maken nu onderdeel uit van de bedrijfsgronden van FrieslandCampina Domo.

Afbeelding 2.2: De voormalige woningen aan de Oude Needseweg 11 en 13 in 2016.

Afbeelding 2.3: De voormalige woningen aan de Oude Needseweg 17 (links) en Harperinkskamp 2 (rechts) in 2016.

Afbeelding 2.4: De huidige situatie zonder de inmiddels gesloopte woningen in 2018.

2.2 Beschrijving van het plan

De (voormalige) bedrijfswoningen aan de Oude Needseweg 2, 9, 11, 13 en 17, en aan de Harperinkskamp 2 hebben in het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011" allemaal de functieaanduiding "bedrijfswoning". Dit betekent, dat er op deze plekken een bedrijfswoning aanwezig mag zijn, dan wel gebouwd kan worden.

Met het bestemmingsplan "Borculo, verlegging Needseweg 2014" is de functieaanduiding "bedrijfswoning" voor de Oude Needseweg 2 en 9 al weg bestemd. Met deze herziening wordt dat nu ook gedaan voor de aanduidingen "bedrijfswoning" op de voormalige locaties van de Oude Needseweg 11, 13 en 17 en de Harperinkskamp 2. Hiermee zijn er op de bedrijfspercelen van FrieslandCampina Domo geen bedrijfswoningen meer aanwezig. Voor al het overige blijft het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011" van kracht.

Afbeelding 2.5: Luchtfoto uit 2015 van het plangebied, nog met de zes bedrijfswoningen.

Afbeelding 2.6: Recente luchtfoto van het plangebied, inmiddels zonder de zes bedrijfswoningen (april 2018).

Met deze herziening worden vier bedrijfswoningen uit het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011" alsnog wegbestemd. Hiermee heeft dan ook deze locatie een bestemming gekregen passend bij het huidige gebruik en bestaande gebouwen.

Hoofdstuk 3 Inventarisatie van het geldend beleid

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en door vertaald op de verbeelding en in de regels.

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. De SVIR actualiseert het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid als gevolg van nieuwe politieke accenten en veranderende omstandigheden zoals de economische crisis, klimaatverandering en toenemende regionale verschillen. Onder andere omdat groei, stagnatie en krimp gelijktijdig plaatsvinden. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en vervangt de Nota Ruimte.

In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities voor concurrentiekracht, bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid tot 2040 (lange termijn) en doelen, belangen en opgaven tot 2028 (middellange termijn). De centrale visie wordt uiteengezet in drie hoofddoelstellingen voor de middellange termijn (2028), namelijk "concurrerend, bereikbaar en leefbaar&veilig". Voor de drie rijksdoelen zijn de onderwerpen van nationaal belang benoemd waarmee het Rijk aangeeft waarvoor het verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

Tenslotte is de rijksverantwoordelijkheid voor het systeem van goede ruimtelijke ordening als afzonderlijk belang opgenomen. Hiervoor geldt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke plannen.

De drie hoofddoelen van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid kennen nationale opgaven die regionaal neerslaan. Voor alle nationale opgaven worden rijksinstrumenten ingezet, waarbij financiering slechts één van de instrumenten is. Ook decentrale overheden en marktpartijen dragen bij aan de realisatie van nationale opgaven.

Toetsing

Bij dit plan zijn geen nationale belangen in het geding. Het bestemmingsplan actualiseert een bestaande situatie. Met deze herstelactie is rekening gehouden met relevant ruimtelijk beleid en met de kwaliteiten in de omgeving van het plangebied. In dit bestemmingsplan is zorg gedragen voor een zorgvuldige afweging en een transparante besluitvorming.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het kabinet heeft in de hiervoor genoemde Structuurvisie vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainport Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).

Toetsing

Voorliggend bestemmingsplan ligt niet binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO) of het Gelders Natuurnetwerk (GNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Ook andere nationale belangen zijn bij dit project niet van toepassing. Er is dan ook geen sprake van strijdigheid met het Barro.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie 2014

De Omgevingsvisie vervangt het Streekplan Gelderland 2005. De Omgevingsvisie is op 9 juli 2014 door provinciale staten vastgesteld en op 17 oktober 2014 in werking getreden. Ook deze visie geldt als een structuurvisie. De Omgevingsvisie zet het beleid onder het motto 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet' voort. Daarbij hoort een grotere beleidsvrijheid en eigen verantwoordelijkheid voor gemeenten voor zaken van lokaal belang.

De Omgevingsvisie biedt een doorkijk aan Gelderland op langere termijn en heeft twee hoofddoelen:

1. Een duurzame economische structuur

Een gezonde economie vraagt sterke steden en vitale dorpen. Versterking van de economie gebeurt anders dan voorheen en staat meer in het teken van 'beheer en ontwikkeling' dan 'groei'. Dat vergt een andere benadering ten aanzien van bijvoorbeeld:

- kansen voor bestaande bedrijven;
- creëren van een goede fysieke en digitale bereikbaarheid van stedelijke gebieden;
- een adequaat beheer van de bestaande bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel en daarop aangepaste aanpak van nieuwe plannen.

2. Het borgen van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving

Een aantrekkelijke leefomgeving vergt een goede kwaliteit van natuur en een gezonde en veilige leefomgeving. De provincie wil die kwaliteiten waarborgen en verder ontwikkelen.

De provincie zet zich in voor vitale steden en dorpen en voor een duurzame verstedelijking. Het accent verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Om te komen tot een duurzame verstedelijking richt de provincie zich op:

- het benutten van de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik als instrument voor een zorgvuldige locatieafweging;
- transformeren en aanpak van leegstand.

Toetsing

Dit bestemmingsplan kent geen uitbreiding van woningbouw of bedrijventerrein. Het is een actualisering, waarbij inmiddels gesloopte bedrijfswoningen ook planologisch worden verwijderd. Er is niet direct sprake van een kwaliteitsimpuls, maar slechts van het actualiseren van een bestaande situatie.

3.2.2 Ladder voor duurzaam ruimtegebruik

Artikel 3.1.6 lid 2 van het Bro (Ladder voor duurzame verstedelijking ook wel SER-ladder) trad in werking op 1 oktober 2012 en is gewijzigd op 1 juli 2014. Bij voorgenomen stedelijke ontwikkelingen moet worden ingegaan op de afwegingen rondom de regionale behoefte. Deze duurzaamheidsladder is een processchema om initiatieven voor stedelijke functies te begeleiden naar een optimale locatiekeuze. De Gelderse ladder is een verbijzondering van de Rijksladder voor duurzame verstedelijking.

Het accent van stedelijke ontwikkelingen verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Voor een goede afweging van keuzes voor locaties van nieuwe gebouwen staat de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik centraal. Het gaat om het tijdig afwegen van kansen en mogelijkheden om bestaande gebouwen te benutten bij overwegingen van nieuwe bebouwing.

Toetsing

Dit bestemmingsplan kent geen uitbreiding van woningbouw of bedrijventerrein. Het plan is van strikt lokale aard.

3.2.3 Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening bevat regels (randvoorwaarden), passend bij de provinciale ambities en doelen zoals omschreven in de Omgevingsvisie. Deze regels waren verspreid over diverse andere verordeningen. Die verordeningen (waaronder de Ruimtelijke Verordening) zijn ingetrokken. In plaats daarvan is de Omgevingsverordening vastgesteld op 24 september 2014 en in werking getreden op 17 oktober 2014. De omgevingsverordening sluit aan bij de Omgevingsvisie.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Regionale Structuurvisie Achterhoek 2012

De gemeenteraad van Berkelland heeft de Regionale Structuurvisie Achterhoek in haar vergadering van 22 mei 2012 vastgesteld. De visie 'Speerpunten Regionaal Ruimtelijk Beleid Achterhoek 2011-2020' geeft de beleidsambities aan van acht Achterhoekse gemeenten voor de regionale economie, volkshuisvesting, landschappelijke kwaliteit, leefbaarheid en mobiliteit. Uitgangspunt is het juiste bedrijf op de juiste plaats met ruimte voor de groei van lokale bedrijvigheid.

Deze structuurvisie is een actualisatie van de structuurvisie uit 2004. De visie is geactualiseerd, omdat er relevante en ingrijpende economische en maatschappelijke ontwikkelingen spelen, zoals:

- energietransitie en het inspelen op de gevolgen van de klimaatveranderingen;
- bevolkingsverandering, krimp, vergrijzing en ontgroening;
- de veranderingen in de landbouw en het landelijk gebied; en
- positionering van de Achterhoek in (inter)nationaal perspectief.

Deze ontwikkelingen gaan gevolgen hebben voor de manier waarop er gewoond, geleefd en gewerkt wordt in de Achterhoek. Ook zijn ze van invloed op de manier waarop geld verdiend wordt in de regio. Wijzigingen hierin kunnen ruimtelijke consequenties hebben. De visie geeft richting aan het regionaal ruimtelijk beleid om de transitieopgaven te kunnen faciliteren.

Toetsing

Met deze herziening worden bedrijfswoningen wegbestemd. De mogelijkheid om nog bedrijfswoningen te kunnen bouwen wordt verwijderd. De herziening is geheel in lijn met de visie van de Regionale Structuurvisie Achterhoek 2012.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Structuurvisie Berkelland 2025

De "Structuurvisie Berkelland 2025" is het kader voor de ontwikkeling van de gemeente Berkelland tot 2025. Deze visie geeft richting aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente. Het is een integrale visie die geldt voor het grondgebied van de hele gemeente. Een uitgangspunt is het behouden van de rust, de variatie en de kleinschaligheid van het woningaanbod.

De vier hoofdkernen hebben daarbij ieder hun eigen kwaliteiten. Deze kwaliteiten moeten verder worden versterkt. Berkelland streeft naar leefbare wijken en kernen met een gedifferentieerde woning-voorraad en bevolking. Woningbouw wordt geconcentreerd in de vier hoofdkernen en moet zo min mogelijk beslag leggen op ruimte buiten de bebouwde kom. Dit betekent, dat inbreiden zoveel mogelijk voor uitbreiden gaat. Inbreiden mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit van bestaande wijken.

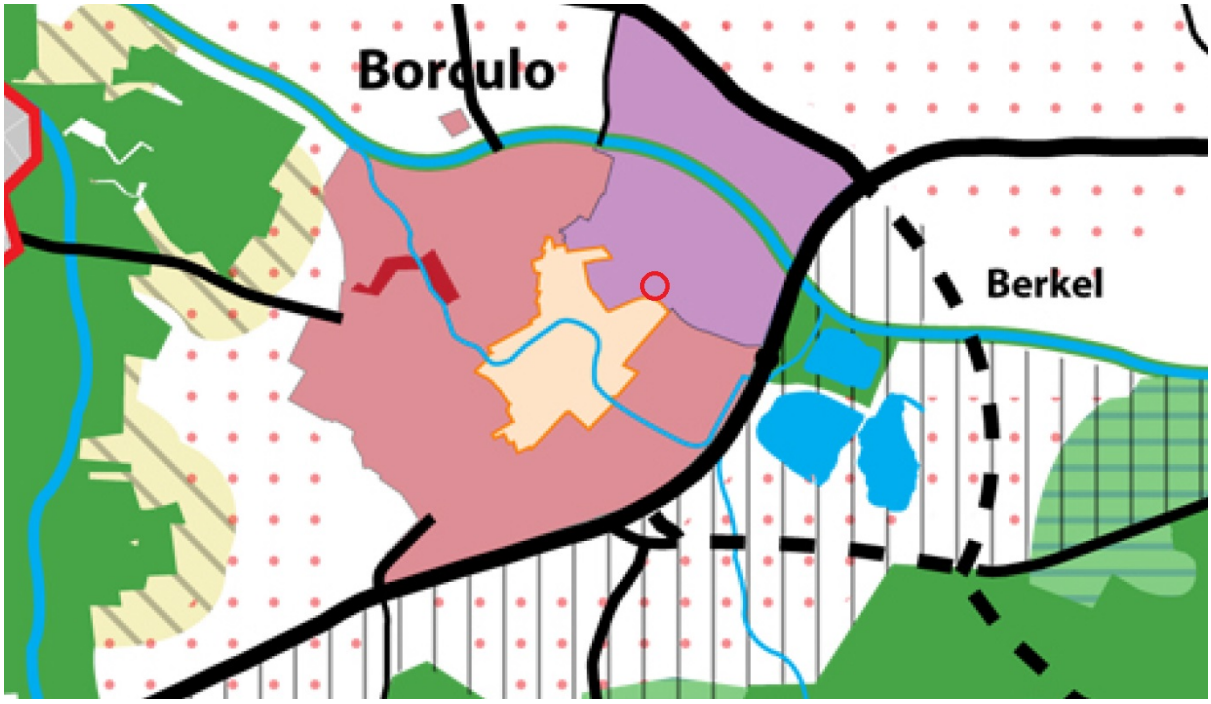

Afbeelding 3.1: Uitsnede structuurvisie plankaart met plangebied in rode cirkel.

Op de voorgaande afbeelding is te zien dat het plangebied ligt binnen een gebied dat is aangeduid als bestaand bedrijventerrein. Bedrijfswoningen kunnen hier onderdeel van zijn.

Werken:

Berkelland is niet alleen een gemeente voor rustzoekers. In de gemeente blijft ruimte voor ondernemers. De gemeente ondersteunt bedrijfsontwikkeling in de kernen en faciliteert dit

ook. Bedrijven worden niet verplaatst uit woon- en verblijfsgebieden, mits ze voldoen aan de vestigingsvoorwaarden.

Toetsing

Het plangebied ligt binnen bestaand bedrijventerrein. Binnen dit gebied zijn (uiteraard) bedrijven primair aanwezig en mogelijk. Het plan sluit aan bij de gemeentelijke structuurvisie.

3.4.2 Beleid demografische ontwikkelingen

De bevolking van Berkelland neemt in de nabije toekomst verder af. Als gevolg van deze demografische ontwikkeling zijn nog maar beperkt extra woningen nodig. Hiervoor is beleid vastgesteld. Het bestemmingsplan is niet in strijd met dat beleid, omdat het juist de nog aanwezige latente planologische ruimte weghaald. Dit bestemmingsplan regelt het herstel hiervan. Het aantal woningen neemt hiermee niet toe.

3.4.3 Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2025

Naast de in 2010 vastgestelde Structuurvisie Berkelland 2025 (zie 3.4.1) is, mede vanwege demografische ontwikkelingen een nadere visie op het onderdeel Wonen noodzakelijk. Per hoofdkern is daarom een Structuurvisie Wonen opgesteld.

De Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2025 is het toekomstige kader van de gemeente Berkelland voor de ontwikkeling van woningbouwlocaties in de kom van Borculo. De visie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor de woningbouwlocaties die er in zijn opgenomen. Het aspect volkshuisvesting is een belangrijke reden voor deze structuurvisie. We bouwen nog slechts voor de voorspelde woningbehoefte tot 2025.

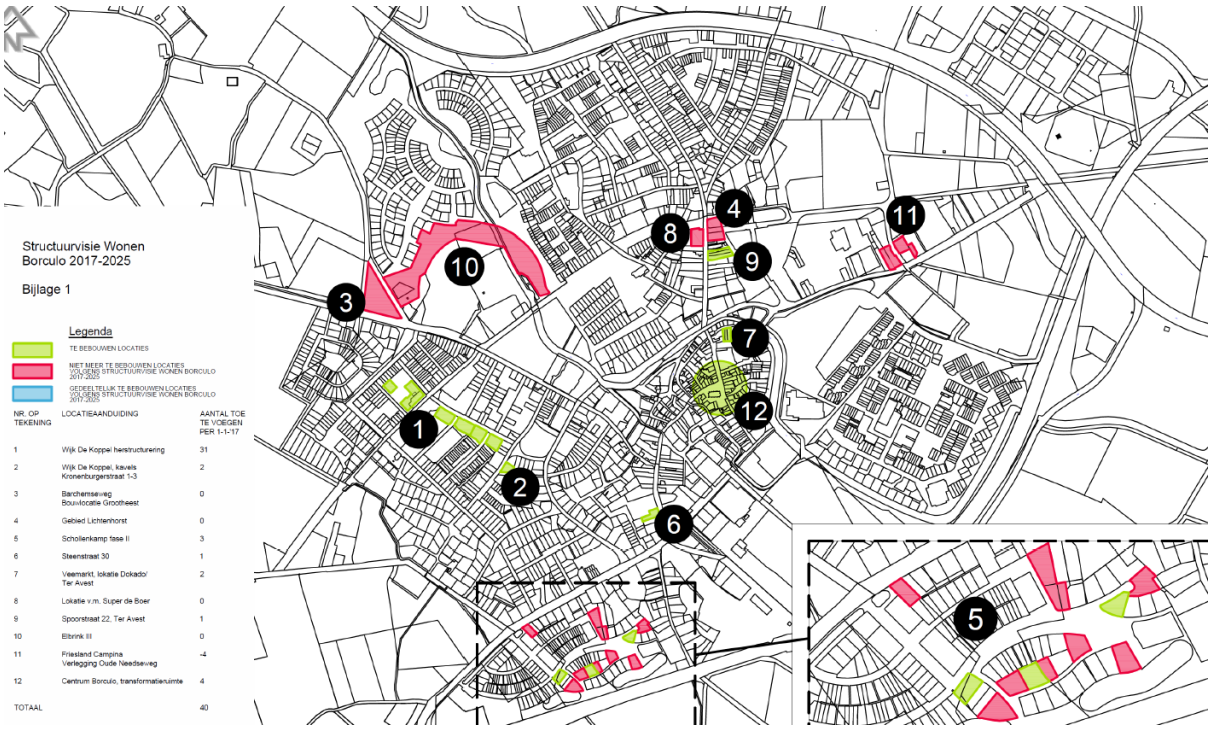

Afbeelding 3.2: Kaart met locaties uit de Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2025.

Op basis van de Regionale Woonagenda Achterhoek 2025 is er nog beperkte ruimte om de komende jaren woningen toe te voegen. Het huidige aantal bouwplannen overschrijdt dit aantal nog fors. De woningbouwplannen zijn daarom naar beneden bijgesteld. De

Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2025 geeft richting aan dit ruimtelijk beleid. De visie geeft voor alle woningbouwplannen aan of deze al dan niet voor uitvoering in aanmerking komen.

In de structuurvisie zijn een twaalftal locaties opgenomen. Per locatie is een omschrijving gegeven van het aantal woningen dat volgens deze structuurvisie, rekening houdend met de demografische ontwikkelingen, per 2017 nog gebouwd kan worden. Ook is aangegeven op grond van welke criteria de afwegingen zijn gemaakt. Het plan wordt inhoudelijk toegelicht en er wordt informatie over het geldende bestemmingsplan aangehaald.

De locatie aan de Oude Needseweg 11-17 is beschreven onder nummer 11. Het volgende staat hierover in de structuurvisie:

Nog toe te voegen	**- 4 woningen**
Toetsing aan criteria	Niet van toepassing. Het betreft hier enkele woningen die gesloopt worden en waarvoor – gelet op de directe nabijheid van bedrijvigheid - geen vervangende nieuwbouwplannen bestaan.
Toelichting	In het kader van de bedrijfsuitbreiding van FrieslandCampina Domo en de verlegging van de Needseweg zorgt dit bedrijf voor het schrappen van vier bestaande woningen: Harperinkskamp 2 en Oude Needseweg 11, 13 en 17. De laatste woning is inmiddels al gesloopt, de andere drie volgen komend najaar of op iets langere termijn. Ook in 2015 en 2016 zijn in dit verband al 2 woningen gesloopt. Dat betrof de woningen Oude Needseweg 2 en 9.
Bestemmingsplan	"Borculo, Bedrijventerrein 2011". De bestemming luidt "Bedrijfsterrein" met ter plekke van de woningen de aanduiding BW (bedrijfswoning). De gemeente Berkelland is van plan de betreffende aanduiding te schrappen in de vorm van een planologische maatregel.

Toetsing

De Structuurvisie Wonen Borculo 2017-2015 is de aanleiding voor deze herziening. Het spreekt vanzelf dat het volledig in overeenstemming is met deze herziening. Met dit bestemmingsplan wordt planologisch-juridisch dan ook de uitgangspunten van de structuurvisie bekrachtigd.

3.4.4 Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen

De Structuurvisies Wonen hebben ook het doel om partijen die bij een bouwlocatie zijn betrokken duidelijkheid te geven over de nieuwe status van hun bouwlocatie. Het begrip voorzienbaarheid is hierbij van belang.

Het schrappen van woonbestemmingen en het mogelijk intrekken van onbenutte omgevingsvergunningen, gebeurt niet met onmiddellijke ingang. Hiervoor is een periode van voorzienbaarheid van ruim één jaar aangehouden. Gedurende deze periode konden bestaande rechten nog worden benut.

Op 13 november 2018 is door de gemeenteraad het "Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen" vastgesteld. Hierin is het vervolgtraject beschreven van de vastgestelde structuurvisies Wonen. Per locatie is de recente stand van zaken beschreven, of er een planologische maatregel nodig is, en zo ja, welke, een stedenbouwkundige afweging en een voorstel voor een beoogde bestemming. Tenslotte is een verwachte planning weergegeven.

Voor dit bestemmingsplan wordt een ontwerpbestemmingsplan voorzien in het eerste kwartaal van 2019. Direct na de vaststelling van het Plan van Aanpak is met dit bestemmingsplan begonnen. Dit heeft geleid tot het ter inzage leggen van een voorontwerpbestemmingsplan in december 2018.

Dit bestemmingsplan is vooral een administratieve correctie met een actualisering naar de bestaande situatie.

Hoofdstuk 4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten

Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het verplicht om te bekijken in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling gevolgen kan hebben op de aspecten: milieu, ecologie, water, archeologie en cultuurhistorie.

Bij de voorbereiding van dit bestemmingsplan zijn deze aspecten niet (opnieuw) onderzocht. Het betreft immers een zeer beperkte herziening van het (redelijk) recent vastgestelde bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011". In dat plan is reeds voldoende aandacht besteed aan deze aspecten.

Hieronder is beschreven wat de gevolgen van dit plan kunnen zijn op die aspecten en is een planologische verantwoording gegeven. Ook is er een watertoets opgenomen.

4.1 Milieuhygiënische en planologische verantwoording

Het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)" is een juridisch-planologische aanpassing, waarbij de functieaanduiding "bedrijfswoning" voor een viertal gesloopte panden komt te vervallen. Het is een actualisering naar de bestaande situatie. Hiermee vervalt de nog latent aanwezige mogelijkheid voor vier bedrijfswoningen. Dit is volledig in lijn met het gemeentelijke beleid om (bouw)mogelijkheden van woningen te beperken.

Het betreft hier een juridische actualisering van een al bestaand ruimtelijk gegeven, waarmee dit geen enkele nieuwe ruimtelijke impact op de omgeving heeft. De aanpassing heeft geen effecten op de milieuhygiënische aspecten. Ook geeft het geen (extra) hinder voor de omgeving. Er veranderd fysiek immers niets.

4.2 Water

In het moderne waterbeheer (waterbeheer 21e eeuw) wordt gestreefd naar duurzame, veerkrachtige watersystemen met minimale risico's op wateroverlast of watertekorten. Belangrijk instrument hierbij is de watertoets, die sinds 1 november 2003 in ruimtelijke plannen is verankerd. In de toelichting op ruimtelijke plannen moet een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt verslag gedaan van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie (watertoets).

Het doel van de watertoets is te garanderen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op een evenwichtige wijze in het plan worden afgewogen. Deze waterhuishoudkundige doelstellingen betreffen zowel de waterkwantiteit (veiligheid, wateroverlast, tegengaan verdroging) als de waterkwaliteit (riolering, omgang met hemelwater, lozingen op oppervlaktewater).

4.2.1 Toekomstgericht waterbeheer

Ruimtelijke ordening en water zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en worden sterk beïnvloed door de klimaatverandering. Er is meer ruimte nodig voor water, omdat klimaatverandering zorgt voor hoge piekafvoeren in de zomer en een gemiddeld hogere waterafvoer in de winter. Het gaat ook om langduriger periodes van droogte en om extreem warm weer, waar vooral stedelijk gebied last van kan hebben. Ook veranderingen in ruimtegebruik, bijvoorbeeld door de landbouw, natuur of recreatie, hebben gevolgen voor het waterbeheer. Het waterschap wil vroegtijdig meedenken over plannen en ontwikkelingen om samen met de gemeente en andere partners te zoeken naar de bijdrage die water kan leveren aan de verbetering van de leefomgeving.

Waterschap Rijn en IJssel werkt hierbij vanuit het Waterbeheerplan 2016-2021. Hierin staat het taakgebied, de doelen en de maatregelen die het waterschap tot en met 2021 voor ogen heeft, beschreven. Een kompas voor de langere termijn biedt de Watervisie 2030. Beide documenten bieden een samenwerkingsagenda voor ieder die op het gebied van water een belang of betrokkenheid heeft.

Het waterschap laat in het waterbeheerplan zien welke ontwikkelingen voor het waterbeheer van belang zijn en welke accenten in de samenwerking met de partners belangrijk zijn. Vanuit die verkenning is er beleid gemaakt voor de periode 2016-2021, voor de volgende taakgebieden:

- Bescherming tegen overstromingen en werken aan veiligheid: ***Veilig water***.
- Zorgen voor de juiste hoeveelheid water en passende waterpeilen: ***Voldoende water***.
- Zorgen voor een goede waterkwaliteit die nodig is voor mens, plant en dier: ***Schoon water***.
- Verwerken van afvalwater en het benutten van energie en grondstoffen daaruit: ***Afvalwater***.
- Zorgen voor goede randvoorwaarden voor beroepsvaart op de Oude IJssel: ***Vaarwegbeheer***.

Het waterschap werkt met de gemeente samen aan een goede ruimtelijke ordening via het proces van de Watertoets.

4.2.2 Watertoets

In de watertoetstabel (zie hierna) zijn de taakgebieden van het waterschap nader uitgewerkt. Voor de in dit bestemmingsplan gewenste ruimtelijke ontwikkeling worden de effecten van die ontwikkeling per waterthema afgewogen. De relevante waterthema's worden door middel van de watertoetstabel geselecteerd en worden vervolgens nader toegelicht.

Thema	Toetsvraag	Relevant	Intensiteit
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering? (primaire waterkering, regionale waterkering of kade) 2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	Nee Nee	2 2
Riolering en Afvalwaterketen	1. Is de toename van het afvalwater (DWA) groter dan 1m^3/uur? 2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ? 3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI of rioolgemaal van het waterschap?	Nee Nee Nee	2 1 1
Wateroverlast (oppervlaktewater	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2500m^2? 2. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 500m^2? 3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak? 4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	Nee Nee Nee Nee	2 1 1 1
Oppervlakte-waterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	Nee	1
Grondwater-overlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond? 2. Is in het plangebied sprake van kwel? 3. Beoogt het plan dempen van perceelsloten of andere wateren? 4. Beoogt het plan aanleg van drainage?	Nee Nee Nee Nee	1 1 1 1
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	Nee	1
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap? 2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	Nee Nee	1 2
Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel? 2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieu hygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	Nee Nee	1 1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ? 2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water? 3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur? 4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	Nee Nee Nee Nee	2 2 1 1
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	Nee	1
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	Nee	2
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig?	Nee	1

Bovenstaande watertoetstabel geeft aan dat er geen waterthema's van toepassing zijn, dan wel relevant, op deze ontwikkeling. Vooroverleg met het waterschap is op basis hiervan dan ook niet noodzakelijk.

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De regels en de verbeelding vormen de juridisch bindende elementen van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast.

De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt niettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

5.1 De regels

De regels van een bestemmingsplan beschrijven welke functies en soort bebouwing er mag komen. Daarnaast leggen de regels vast hoe er gebouwd mag worden. Zo kan bijvoorbeeld de maximale hoogte of breedte van bouwwerken worden genoemd.

Voor deze herziening wordt vooral geschakeld naar het moederplan: "Borculo, Bedrijventerreinen 2011", waardoor vooral de regels van dat plan geldend blijven. Deze herziening heeft ook geen bestemmingsregels, omdat hiervoor het moederplan geldt.

De regels van deze herziening zijn verdeeld over 3 hoofdstukken:

1. Inleidende regels. In dit hoofdstuk worden enkele begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). Dit gebeurt om een eenduidige uitleg en toepassing van de regels te waarborgen.
2. Algemene regels. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen met een algemeen karakter. Voor deze herziening is dat alleen de schakelbepaling. Hiermee wordt aangegeven dat voor het plangebied de regels van het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011" blijven gelden. Voor de vier locaties van de voormalige bedrijfswoningen is beschreven dat de betreffende functieaanduiding komt te vervallen.
3. Overgangs- en slotregels. In het laatste hoofdstuk is het overgangsrecht en een slotregel opgenomen. Hoewel het hier in wezen ook algemene regels betreft, zijn deze vanwege hun meer bijzondere karakter in een apart hoofdstuk opgenomen.

5.2 De verbeelding

Op een verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Voor dit bestemmingsplan wordt geschakeld naar het bestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011", waardoor op deze verbeelding alleen de plangrens is weergegeven. Aan bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld, waarbij in dit geval ook wordt geschakeld naar het moederplan.

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid

Voorliggend bestemmingsplan maakt geen bouwplan mogelijk, dat is benoemd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Het is het actualiseren van een bestaande situatie. Er worden juist bouwmogelijkheden van bedrijfswoningen onmogelijk gemaakt. De gemeente wil met deze herziening weer een actueel bestemmingsplan vaststellen voor een bestaande situatie. Er is derhalve dan ook geen sprake van het verhalen van kosten. Het bestemmingsplan wordt op eigen initiatief en beheer opgesteld en procedureel begeleid.

Een exploitatieplan hoeft niet vastgesteld te worden als verhaal van kosten anderszins is verzekerd, of zoals nu niet van toepassing is. Het vaststellen van een exploitatieplan is hiermee niet noodzakelijk.

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De procedure voor vaststelling van een bestemmingsplan is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening. Aangegeven is dat tussen de gemeente en verschillende instanties waar nodig overleg over het plan moet worden gevoerd, voordat een ontwerpbestemmingsplan ter visie kan worden gelegd. Bovendien is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing (zienswijzenprocedure).

Het voorontwerpbestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)" lag gedurende twee weken ter inzage.

Na het voorontwerp is het bestemmingsplan met enkele kleine tekstuele aanpassingen in ontwerp ter inzage gelegd. Tegen dit ontwerpplan kunnen gedurende zes weken zienswijzen worden ingediend. Na deze termijn beoordeelt de gemeente de zienswijzen. De gemeenteraad stelt vervolgens het bestemmingsplan (al dan niet gewijzigd) vast.

7.1 Inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan is ter inspraak aangeboden. Van 19 december 2018 tot en met 2 januari 2019 heeft het plan ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn kon iedereen zijn of haar zienswijze geven over dit plan. Dit kon schriftelijk en mondeling.

Tegen het voorontwerpbestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)" zijn geen zienswijzen ingediend.

7.2 Overleg

Volgens artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening moet het bestemmingsplan worden voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Dit bestemmingsplan is niet voorgelegd aan betrokken partijen, omdat sprake is van een kleine actualisering. Ook spelen voor deze herziening, met een zeer beperkte oppervlakte, slechts lokale aspecten. Tenslotte wijzigen ook de wateraspecten niet (zie watertoetstabel). Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande leidingen en afvoeren.

7.3 Ontwerp

Het ontwerpbestemmingsplan "Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)" ligt van 27 februari tot en met 9 april 2019 voor iedereen ter inzage. Dit is bekend gemaakt via een kennisgeving in "BerkelBericht" en de Staatscourant van 26 februari 2019, en op de gemeentelijke website (www.gemeenteberkelland.nl).

Gedurende voornoemde termijn kan iedereen zienswijzen indienen.

Inhoudsopgave

REGELS		**3**
Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**5**
Artikel 1	Begrippen	5
Hoofdstuk 2	**Algemene regels**	**7**
Artikel 2	Schakelbepaling	7
Hoofdstuk 3	**Overgangs- en slotregels**	**9**
Artikel 3	Overgangsrecht	9
Artikel 4	Slotregel	10

REGELS

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan **Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)** met identificatienummer NL.IMRO.1859.BPBCL20180011-0010 van de gemeente **Berkelland;**

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPBCL20180011-0010.gml met de bijbehorende regels;

1.3 verbeelding:

a. de analoge verbeelding van het bestemmingsplan **Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)** bestaande uit de kaart met tekeningnummer NL.IMRO.1859.BPBCL20180011-0010;
b. de digitale verbeelding van het bestemmingsplan **Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)**;

Hoofdstuk 2 Algemene regels

Artikel 2 Schakelbepaling

De regels van het bestemmingsplan 'Borculo, Bedrijventerreinen 2011', vastgesteld door de gemeenteraad van Berkelland op 11 september 2012 en onherroepelijk in werking vanaf 26 juni 2013 , met planIDN NL.IMRO.1859.BPBCL20110003-1000 blijven onverkort van kracht voor zover niet anders geregeld in deze bestemmingsplanherziening.

Met het bestemmingsplan '**Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)**' wordt het bestemmingsplan 'Borculo, Bedrijventerreinen 2011', vastgesteld door de gemeenteraad van Berkelland op 11 september 2012 en onherroepelijk in werking vanaf 26 juni 2013, met planIDN NL.IMRO.1859.BPBCL20110003-1000 herzien in zoverre dat:

a. op de verbeelding ter plaatse van de Oude Needseweg 11 de aanduiding "bedrijfswoning" vervalt;
b. op de verbeelding ter plaatse van de Oude Needseweg 13 de aanduiding "bedrijfswoning" vervalt;
c. op de verbeelding ter plaatse van de Oude Needseweg 17 de aanduiding "bedrijfswoning" vervalt;
d. op de verbeelding ter plaatse van de Harperinkskamp 2 de aanduiding "bedrijfswoning" vervalt.

Hoofdstuk 3 Overgangs-en slotregels

Artikel 3 Overgangsrecht

3.1 Overgangsrecht bouwwerken

3.1.1 Algemeen

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan door een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk teniet is gegaan.

3.1.2 Afwijken

Het bevoegd gezag kan eenmalig bij een omgevingsvergunning afwijken van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 3.1.1 met maximaal 10%.

3.1.3 Uitzondering

Het bepaalde in 3.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

3.2 Overgangsrecht gebruik

3.2.1 Algemeen

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet, behoudens voor zover uit de Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand onderscheidenlijk van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, beperkingen voortvloeien ten aanzien van ten tijde van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan bestaande gebruik.

3.2.2 Strijdig gebruik

a. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in 3.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
b. Als het gebruik, bedoeld in 3.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

3.2.3 Uitzondering

Het bepaalde in 3.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat al in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 4 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels **bestemmingsplan Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17)**.

Het bestemmingsplan Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Oude Needseweg 11-17) heeft van 27 februari tot en met 9 april 2019 in ontwerp ter inzage gelegen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Berkelland, gehouden op

, voorzitter.

, griffier.

PLANGEBIED

plangebied

VERKLARINGEN

Ondergrond

Verbeelding

Bestemmingsplan:

Borculo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1

zaaknummer:	231314	datum:	25 februari 2019
formaat:	A3	voorontwerp:	17 december 2018
schaal:	1: 500	ontwerp:	25 februari 2019
getekend:	CN	vastgesteld:	
ondergrond:	o_NL.IMRO.1895.BPBCL20180011.dwg	datum ondergrond:	17 december 2018

ID plan: NL.IMRO.1895.BPBCL20180011-0010

gemeente Berkelland

Postbus 200 7270 HA Borculo / bezoekadres: Marktstraat 1 / www.gemeenteberkelland.nl / 0545 250 250

Raadsvergadering

Dossiernummer	1884
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	8
Omschrijving	Hamerstuk / Bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	231312
Raadsvergadering	:	25 juni 2019
Onderwerp	:	Bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)
Collegevergadering	:	14 mei 2019
Portefeuillehouder	:	M. van der Neut
Steller	:	C.D.A.M. Nieuwenhuis tel: : 0545-250 319

Te nemen besluit:
Het bestemmingsplan ”Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)” vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op 27 december 2017 heeft de Rechtbank Gelderland uitspraak gedaan in een zaak die de eigenaar van Nieuwstraat 57 in Eibergen had aangespannen tegen de gemeente Berkelland. De beroepszaak betrof het niet volledig tegemoetkomen van (plan)schade aan betrokkene. Tijdens de zitting en bij deze uitspraak is ook geconstateerd, dat een deel van het perceel aan de Nieuwstraat 57 niet correct bestemd was.

Het college heeft naar aanleiding van die uitspraak op 13 februari 2018 een nieuw besluit genomen. Hierbij is ook besloten om: *"de gemeenteraad voor te stellen, om het per abuis weg bestemde deel van het bouwvlak in natura te compenseren, binnen twee jaar (na onherroepelijk worden van dit besluit) een herziening van het bestemmingsplan vast te stellen, waarin de nu bestaande bebouwing buiten het bouwvlak wordt opgenomen in het bouwvlak met de functieaanduiding 'specifieke vorm van detailhandel - bakker'"*.

Deze herziening is opgesteld om deze compensatie (in natura) te realiseren.

Het ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)” lag zes weken ter inzage. Tijdens de periode van terinzagelegging hebben wij geen zienswijzen ontvangen. Er is dan ook geen aanleiding om het ontwerpbestemmingsplan te wijzigen.

De volgende stap in het planologische proces is, dat het bestemmingsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Argumentatie:
1. Met de vaststelling van het bestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011” is de planologische situatie voor de Nieuwstraat 57 niet juist geïnterpreteerd. Een deel van het bestaande gebouw is toen buiten het bouwvlak gepositioneerd. Dit geldt ook voor de functieaanduiding “bakker”. Tijdens een planschadezaak bij de Rechtbank Gelderland is deze omissie geconstateerd. Met deze herziening wordt dit hersteld.

   Het ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)” is hiervoor gemaakt. Dit bestemmingsplan herstelt en actualiseert de bestaande situatie. De bestaande gebouwen worden positief bestemd.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kanttekeningen en risico's
Tegen een vaststellingsbesluit van een bestemmingsplan kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit kan alleen door degenen die zienswijzen indienden tegen het ontwerpbestemmingsplan, tenzij iemand kan aantonen dat hij hiervoor niet in staat was.
Bij dit plan kan derhalve alleen het laatste gelden. Wij hebben namelijk geen zienswijzen binnen de termijn ontvangen.

Financiën
Dit bestemmingsplan is door de gemeente zelf opgesteld. Er zijn geen extra kosten mee gemoeid. Het betreft een herstelactie van het geldende bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" naar aanleiding van een gerechtelijke uitspraak.
Uw raad hoeft bij het vaststellen van dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen, omdat het geen bouwplan in de zin van de Grondexploitatiewet mogelijk maakt. Gelet op artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening moet dit uitdrukkelijk worden benoemd in het raadsbesluit.

Communicatie
Begin januari 2019 heeft een voorontwerp van het bestemmingsplan twee weken voor inspraak ter inzage gelegen. Er zijn geen inspraakreacties ontvangen.
Het ontwerpbestemmingsplan heeft vervolgens van 6 februari tot en met 19 maart 2019 ter inzage gelegen. Ook tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend.
Zowel de inspraak als het ter inzage leggen van het ontwerp zijn gepubliceerd in het BerkelBericht. Het ontwerp is ook in de Staatscourant gepubliceerd. De eigenaar van de Nieuwstraat 57 is tijdens het proces schriftelijk op de hoogte gebracht van de beide ter inzage momenten.

Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld, wordt het plan wederom 6 weken ter inzage gelegd. Tijdens deze termijn kan beroep worden ingesteld. Dit wordt gepubliceerd in het BerkelBericht en de Staatscourant. Ook berichten wij de eigenaar hierover.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het is een herstelactie van een eerder vastgesteld bestemmingsplan. De gemeente is in dit traject initiatiefnemer, opsteller en faciliterend ten opzichte van het volgen en doorlopen van de bestemmingsplanprocedure.

Planning en evaluatie
De volgende stap in dit planologische proces is, dat de raad het bestemmingsplan ongewijzigd vaststelt. Hierna is het dan voor belanghebbenden mogelijk om tegen dit bestemmingsplan beroep in te stellen (zie onder kanttekeningen en risico's).
Na afloop van de beroepstermijn treedt het plan in werking, tenzij een verzoek om schorsing wordt gedaan.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

overwegende, dat de percelen waarop dit verzoek betrekking heeft volgens het geldende bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" de bestemmingen “Wonen”, met deels de functieaanduiding “bakker”, en “Tuin” hebben maar geen actueel bouwvlak voor het gehele hoofdgebouw, en wij dit willen herstellen zodat ook deze bestaande bebouwing positief bestemd word;

dat het plangebied bestaat uit het perceel kadastraal bekend gemeente Eibergen, sectie G, nummer 872;

dat een voorontwerpbestemmingsplan ter inzage lag van 27 december 2018 tot en met 9 januari 2019, en er tijdens deze termijn geen inspraakreacties zijn ontvangen;

dat vanaf 6 februari tot en met 19 maart 2019 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage heeft gelegen het ontwerp van het bestemmingsplan en dat van deze terinzage-legging op de wettelijk voorgeschreven wijze kennisgeving is gedaan langs elektronische weg en via publicaties in de Staatscourant en het BerkelBericht van 5 februari 2019;

dat gedurende de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan geen zienswijzen zijn ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan;

dat het bestemmingsplan is voorbereid overeenkomstig artikel 3.1 en artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening en voldoet aan de eisen die bij of krachtens de Wet ruimtelijke ordening worden gesteld aan een bestemmingsplan;

dat dit bestemmingsplan geen bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening mogelijk maakt en een exploitatieplan of anterieure overeenkomst dan ook niet aan de orde is;

gelet op de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 3.1 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening;

b e s l u i t :

1. het bestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)”, bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals opgenomen in het GML-bestand: NL.IMRO.1859.BPEBG20180009-0100.gml met de bijbehorende bestanden vast te stellen zoals het als ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen en waarbij voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de GBKN (versie: 07-11-2019);
2. voor het bestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)” geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)

Fragment uit de uitspraak van de Rechtbank Gelderland

(..) De rechtbank volstaat met de vernietiging van het bestreden besluit en geeft verweerder met toepassing van artikel 8:72, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht de opdracht om binnen 8 weken een nieuw besluit te nemen met inachtname van deze uitspraak.
Voor zover verweerder in dit nieuwe besluit het nadeel van het wegbestemmen van een deel van het bouwvlak wil herstellen door middel van een nieuw vast te stellen bestemmingsplan, dan dient deze compensatie in natura uitdrukkelijk in het nieuwe besluit te zijn vastgelegd. Ter zitting heeft verweerder met betrekking tot de termijn voor deze compensatie aangegeven dat binnen een termijn van 2 jaar een nieuw bestemmingsplan kan zijn vastgesteld. (..)

Geldend bestemmingsplan

Voor het perceel geldt het bestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011”. Hierin heeft de Nieuwstraat 57 de bestemmingen “Wonen” en “Tuin”. Op het bouwvlak geldt hiernaast ook de functieaanduiding “bakker”. Zie onderstaande afbeelding links.

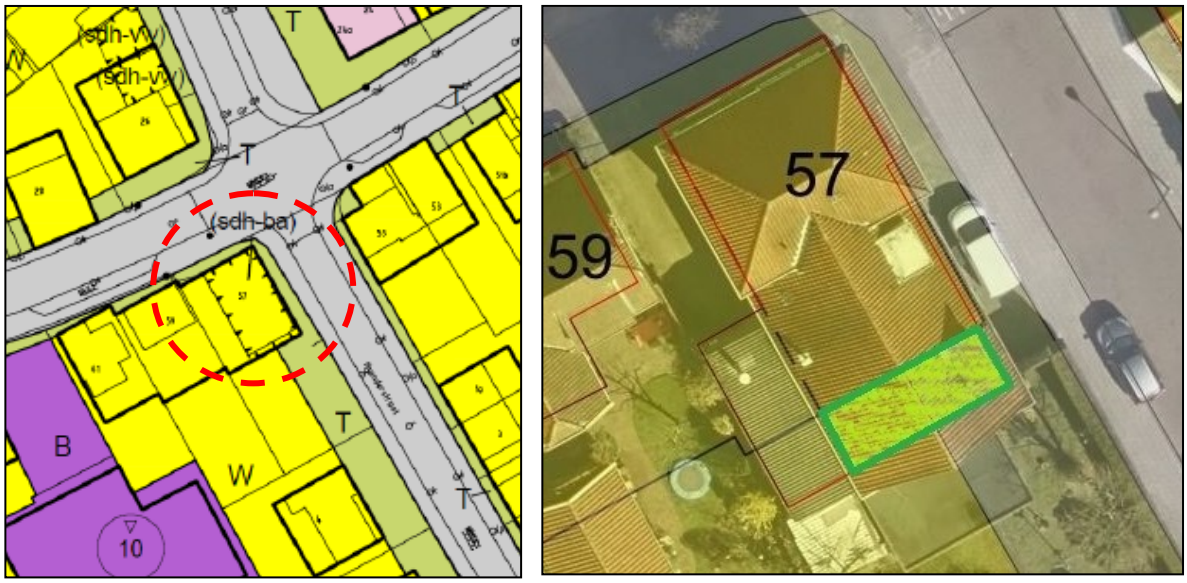

Het hoofdgebouw valt niet volledig binnen het bouwvlak. Aan de zuidzijde ligt zo’n 3 meter erbuiten. Dit, terwijl het een bestaande situatie betreft. Bovenstaande afbeelding rechts verduidelijkt dit. Het groene vlak ligt buiten het bouwvlak

Bijlage:

- Ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)” van 4 februari 2019.

Eibergen, Centrum 2011,

herziening 2018-1

(Nieuwstraat 57)

Inhoudsopgave

TOELICHTING **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **5**
1.1 Aanleiding en doelstelling 5
1.2 Plangebied 5
1.3 Wat is een bestemmingsplan? 6
1.4 Geldend bestemmingsplan 7
1.5 De bij het plan behorende stukken 7
1.6 Leeswijzer toelichting 8

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan **9**
2.1 Het plangebied en omgeving 9
2.2 Beschrijving van het plan 10

Hoofdstuk 3 Juridische planopzet **13**
3.1 Bestemmingsregeling 13
3.2 Verbeelding 13
3.3 Regels 14
3.4 Bestemmingsregels 14

Hoofdstuk 4 Economische uitvoerbaarheid **15**

Hoofdstuk 5 Maatschappelijke uitvoerbaarheid **17**
5.1 Inspraak 17
5.2 Overleg 17
5.3 Ontwerp 17

TOELICHTING

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Op 27 december 2017 heeft de Rechtbank Gelderland uitspraak gedaan in een zaak die de eigenaar van Nieuwstraat 57 in Eibergen had aangespannen tegen de gemeente Berkelland. De beroepszaak betrof het niet volledig tegemoetkomen van (plan)schade aan betrokkene. Tijdens de zitting en bij deze uitspraak is ook geconstateerd, dat een deel van het perceel aan de Nieuwstraat 57 niet correct bestemd was.

Ons college heeft naar aanleiding van die uitspraak op 13 februari 2018 een nieuw besluit genomen. Hierbij is ook besloten om: *"de gemeenteraad voor te stellen, om het per abuis wegbestemde deel van het bouwvlak in natura te compenseren, binnen twee jaar (na onherroepelijk worden van dit besluit) een herziening van het bestemmingsplan vast te stellen, waarin de nu bestaande bebouwing buiten het bouwvlak wordt opgenomen in het bouwvlak met de functieaanduiding 'specifieke vorm van detailhandel - bakker'"*.

Deze herziening is opgesteld om deze compensatie (in natura) te realiseren.

In dit bestemmingsplan wordt aangetoond dat de herziening van het bestemmingsplan in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt aan de Nieuwstraat 57 in Eibergen. Kadastraal is het plangebied bekend als gemeente Eibergen, sectie G, nummer 872.

Onderstaande afbeelding 1.1 geeft de ligging van het plangebied in de kern Eibergen weer. In afbeelding 1.2 is verder ingezoomd op het plangebied.

Afbeelding 1.1: Ligging plangebied in groter verband.

Afbeelding 1.2: Ligging van het plangebied.

1.3 Wat is een bestemmingsplan?

Het gemeentelijke bestemmingsplan is een middel waarmee functies aan gronden worden toegekend. Het gaat dus om het toekennen van gebruiksmogelijkheden. Vanuit de Wet ruimtelijke ordening volgt een belangrijk principe: het gaat om toelatingsplanologie. Het wordt de grondgebruiker (eigenaar, huurder etc.) toegestaan om de functie die het bestemmingsplan geeft, uit te oefenen. Dit houdt in dat:

- de grondgebruiker niet kan worden verplicht om een in het bestemmingsplan aangewezen bestemming ook daadwerkelijk te realiseren; en
- de grondgebruiker geen andere functie mag uitoefenen in strijd met de gegeven bestemming (de overgangsbepalingen zijn hierbij mede van belang).

Een afgeleide van de gebruiksregels in het bestemmingsplan zijn regels voor bebouwing (omgevingsvergunning voor het bouwen) en regels voor het verrichten van 'werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden' (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden).

Een bestemmingsplan regelt daarom:

- het toegestane gebruik van gronden (en de bouwwerken en gebouwen);

en een bestemmingsplan kan daarbij regels geven voor:

- het bebouwen van de gronden;
- het verrichten van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden.

Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument voor het voeren van ruimtelijk beleid, maar het is zeker niet het enige instrument. Andere ruimtelijke wetten en regels zoals de Woningwet, de Erfgoedwet, de Algemene Plaatselijke Verordening, de Wet milieubeheer en de Bouwverordening zijn ook erg belangrijk voor het uitoefenen van ruimtelijk beleid.

1.4 Geldend bestemmingsplan

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011", dat op 22 mei 2012 is vastgesteld door de raad van de gemeente Berkelland. Op 10 april 2013 is het bestemmingsplan (grotendeels) onherroepelijk van kracht geworden.

Het plangebied heeft in dat bestemmingsplan de bestemmingen 'Wonen' en 'Tuin'. Voor een groot deel van het bouwvlak geldt hiernaast ook de functieaanduiding 'specifieke vorm van detailhandel - bakker'. Binnen deze bestemmingen is een woning met tuin toegestaan. Binnen de genoemde functieaanduiding is hiernaast op de begane grond ook een bakkerij toegestaan. Het hoofdgebouw moet binnen het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De maximale goot- en bouwhoogte hiervan zijn respectievelijk 6 en 10 meter.

Onderstaande afbeelding 1.3 bevat het geldende bestemmingsplan.

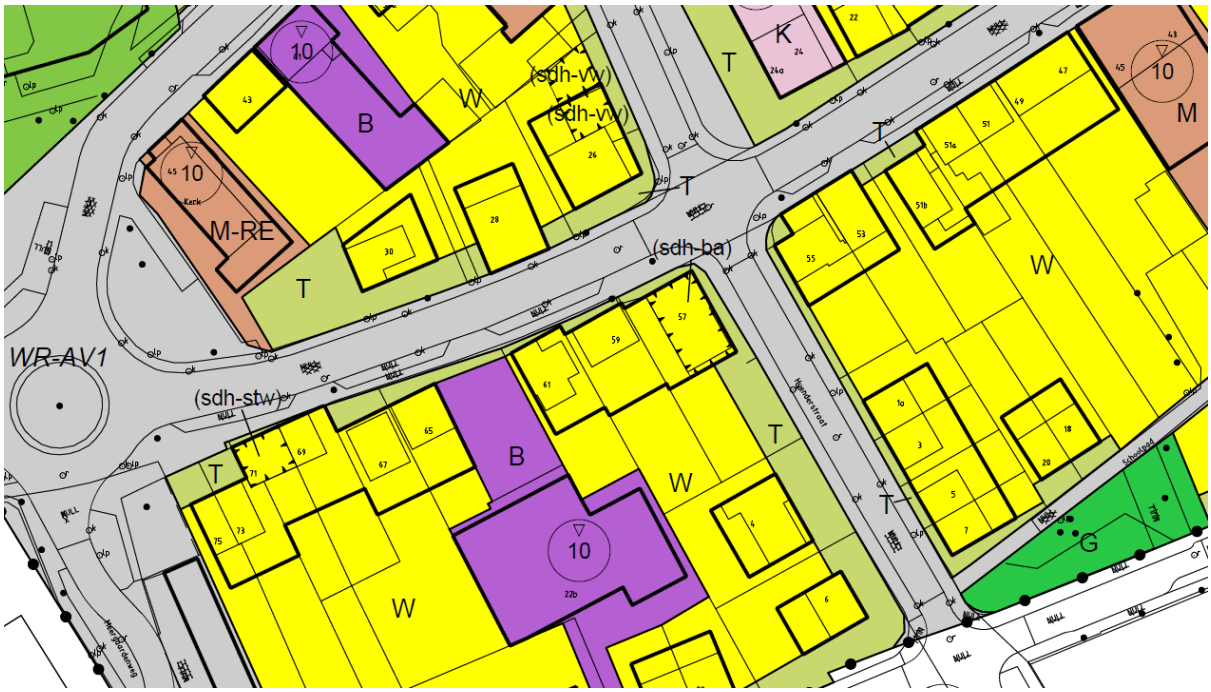

Afbeelding 1.3: Fragment van het geldende bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011".

Voor het vergroten van het bouwvlak, waarmee een per abuis wegbestemd deel van het bouwvlak wordt hersteld, is een planherziening noodzakelijk. Ook wordt op dit herziene deel de functieaanduiding 'specifieke vorm van detailhandel - bakker' toegepast. Dit bestemmingsplan voorziet hierin.

1.5 De bij het plan behorende stukken

Het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)" bestaat uit de volgende stukken:

- toelichting;
- regels;
- de verbeelding (tek.nr. NL.IMRO.1859.BPEBG20180009-0010).

Op de verbeelding is de bestemming van de gronden binnen het plangebied aangegeven. In de regels zijn bepalingen opgenomen om de uitgangspunten van het plan zeker te stellen.

De verbeelding en de regels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het plan en moeten samen 'gelezen' worden.

Het plan gaat vergezeld van een toelichting. De toelichting geeft een duidelijk beeld van het bestemmingsplan en van de daaraan ten grondslag liggende gedachten. De toelichting maakt geen deel uit van het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

1.6 Leeswijzer toelichting

Deze toelichting is opgebouwd uit vijf hoofdstukken. Het volgende hoofdstuk beschrijft het plan en de bestaande situatie van het plangebied (Hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 bevat de verantwoording en uitleg van de planregels en verbeelding. De toelichting besluit met hoofdstukken over de economische uitvoerbaarheid (Hoofdstuk 4) en het gevoerde (voor)overleg en de inspraak op het plan (Hoofdstuk 5).

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan

2.1 Het plangebied en omgeving

Het plangebied ligt aan de Nieuwstraat in Eibergen. De luchtfoto in afbeelding 2.1 geeft het plangebied in haar directe omgeving weer.

Afbeelding 2.1: Uitsnede uit luchtfoto. In de cirkel het plangebied.

De Nieuwstraat is één van de historische dorpsstraten van Eibergen. De oude bebouwingslinten zijn nog steeds duidelijk herkenbaar. De straten hebben een relatief smal profiel met aan weerszijden aaneengesloten bebouwing. De historische linten zijn door de jaren heen opgevuld met nieuwere bebouwing, waardoor een grote variatie in bebouwing voorkomt, zowel qua architectuur als qua functie. Langs deze straten is de (lint)bebouwing een mengeling van vooral woningen, maar ook enkele winkels en dienstverlenende functies. De verschillende gebouwen hebben een verspringende rooilijn, waardoor deze variatie nog eens extra benadrukt wordt.

Afbeelding 2.2: Pand aan de Nieuwstraat 57, zijde Nieuwstraat.

Het pand aan de Nieuwstraat 57 ligt op de hoek van de Nieuwstraat en de Huenderstraat. Op de begane grond is de bestaande bakkerij met er boven de (dienst)woning. Daarbij een kleine tuin aan de zuidzijde, aan de Huenderstraat.

Afbeelding 2.3: Pand aan de Nieuwstraat 57, zijde Huenderstraat.

In de directe omgeving staan vooral vrijstaande woningen in een dichte bebouwing. Hierop zijn een aantal uitzonderingen Tegenover het plangebied is een viswinkel en schuin tegen over een advocatenkantoor. Iets verderop in de straat aan de westzijde is een kachelbedrijf. Aan de oostzijde nader je het centrumgebied, waar steeds meer verschillende functies elkaar afwisselen.

2.2 Beschrijving van het plan

Bij het opstellen van het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" is het hoofdgebouw aan de Nieuwstraat 57 niet volledig opgenomen in het bouwvlak. Aan de zuidzijde is zo'n 3 meter buiten het bouwvlak geplaatst. Dit, terwijl het een bestaande situatie betreft. Zie ook onderstaande afbeelding.

Afbeelding 2.4: Deel (groene gebied) dat per abuis niet als hoofdgebouw is opgenomen in het geldende bestemmingsplan.

Met deze herziening wordt deze omissie weer hersteld. Ook de functieaanduiding van de bakkerij wordt over dit deel van het bouwvlak gelegd. In lijn met de rest van de bebouwing langs de Huenderstraat krijgt dit bouwvlak een diepte van 12 meter. Hiermee valt ook de uitbouw aan de westzijde binnen het (nieuwe) bouwvlak. Tenslotte wordt de bestemming 'Tuin' in dezelfde lijn gelegd als de overkapping aan de zuidzijde.

Hoofdstuk 3 Juridische planopzet

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De regels en de verbeelding vormen de juridisch bindende elementen van het bestemmingsplan. Beide plan onderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast. In artikel 2 van de regels wordt de koppeling gemaakt met het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011", waardoor die regels ook gelden voor deze herziening.

3.1 Bestemmingsregeling

Dit bestemmingsplan is een herziening van de verbeelding van het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" (moederplan). De regels van dat plan worden niet herzien. Ook is de beschrijving, onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten in de plantoelichting van dat bestemmingsplan nog steeds van toepassing. De regels van dit bestemmingsplan zijn beperkt tot enkele artikelen. Deze artikelen bevatten enkele begripsomschrijvingen, de koppeling met het oorspronkelijke bestemmingsplan en de slotregel.

Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld (zie ook de koppeling met het moederplan). De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt wel een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen en de uitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

3.2 Verbeelding

Op de verbeelding wordt aangegeven welke bestemming gronden hebben. Dit gebeurt via een bestemmingsvlak. Voor het op de verbeelding aangegeven bestemmingsvlak gelden de gebruiksmogelijkheden zoals die in de bijbehorende regels worden gegeven. Die toegekende gebruiksmogelijkheden kunnen op twee manieren nader worden ingevuld:

1. Via een dubbelbestemming. Een dubbelbestemming is, zoals de naam al zegt, een bestemming die óók aan de gronden wordt toegekend. Voor gronden kunnen dus meerdere bestemmingen gelden. Er geldt altijd één 'enkel' bestemming (dat is dé bestemming) en soms geldt er een dubbelbestemming (soms zelfs meerdere). In de regels van de dubbelbestemming wordt omschreven wat er voor de onderliggende gronden geldt aan extra bepalingen in aanvulling, of ter beperking, van de mogelijkheden van de onderliggende bestemmingen.
2. Via een aanduiding. Een aanduiding is een teken op de verbeelding. Dat teken kan bestaan uit een lijn, een figuur, of een lettercode etc. Via een aanduiding wordt in de regels 'iets' geregeld. Dat 'iets' kan betrekking hebben op extra mogelijkheden of extra beperkingen voor het gebruik en/of de bebouwing en/of het aanleggen van werken. Aanduidingen kunnen voorkomen in een bestemmingsregel, in meerdere bestemmingsregels en kunnen ook een eigen regel hebben.

3.3 Regels

De regels van dit bestemmingsplan zijn verdeeld over 3 hoofdstukken:

1. Inleidende regels. In dit hoofdstuk worden begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). In dit specifieke geval is dat niet meer dan aangeven wat de naam en het identificatienummer van dit bestemmingsplan is. Voor een verklaring van de begrippen dient immers het moederplan geraadpleegd te worden
2. Bestemmingsregels. In dit tweede hoofdstuk zijn de regels van de bestemmingen opgenomen. Dit gebeurt normaliter in alfabetische volgorde. In dit plan is er slechts 1 bestemmingsregel. In dit artikel 2 wordt de koppeling gelegd naar het moederplan: "Eibergen, Centrum 2011". De regels van de bestemmingen blijven ongewijzigd van toepassing.
3. Overgangs- en slotregels. In het laatste hoofdstuk is de slotregel opgenomen.

3.4 Bestemmingsregels

De regels in dit bestemmingsplan zijn opgezet aan de hand van wat hiervoor is beschreven. Voor de bestemmingen is een koppeling gelegd met het moederplan. Dit bestemmingsplan kent, via de verbeelding, 2 bestemmingen en 1 dubbelbestemming. Deze bestemmingen worden hieronder kort toegelicht.

Wonen

Het grootste deel van het plangebied is bestemd voor 'Wonen'. Deze bestemming heeft betrekking op bestaande woningen, al dan niet in combinatie met vrije beroepen, die bij recht mogelijk zijn. Voorts zijn bedrijfsmatige activiteiten aan huis mogelijk, als burgemeester en wethouders besluiten om hiervoor bij een omgevingsvergunning af te wijken van het plan. Bedrijfsmatige activiteiten aan huis betreffen dus activiteiten die niet onder de vrije beroepen worden geschaard, maar waaraan toch onder voorwaarden medewerking kan worden verleend als aan de opgenomen criteria hiervoor wordt voldaan.

Bij dit perceel is sprake van een andere functie naast de woonfunctie. Deze functie is specifiek aangeduid. Het betreft een bakkerij die met de aanduiding 'specifieke vorm van detailhandel - bakker' is aangeduid. De bestaande functie mag hier worden voortgezet. Een wijziging van het type detailhandel is echter niet toegestaan.

Tuin

Deze gronden behoren bij de op de aangrenzende gronden gelegen gebouwen. Ook mogen er erkers worden gebouwd ten dienste van die aangrenzende bestemming 'Wonen'.

Waarde - Archeologische verwachting 1

De gronden met deze dubbelbestemming gericht op de archeologie zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), ook bestemd voor het behoud, de bescherming en/of het herstel van archeologische waarden in de bodem.

Hoofdstuk 4 Economische uitvoerbaarheid

Voorliggend bestemmingsplan maakt geen bouwplan mogelijk, dat is benoemd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Het is het opnieuw terugbrengen van een oorspronkelijk bouwvlak. De gemeente heeft deze omissie ingezien, en wil dit met deze herziening weer herstellen. Er is derhalve dan ook geen sprake van het verhalen van kosten. Het bestemmingsplan wordt op eigen initiatief en beheer opgesteld en procedureel begeleid.

Een exploitatieplan hoeft niet vastgesteld te worden als verhaal van kosten anderszins is verzekerd, of zoals nu niet van toepassing is. Het vaststellen van een exploitatieplan is hiermee niet noodzakelijk.

Hoofdstuk 5 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De procedure voor vaststelling van een bestemmingsplan is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening. Aangegeven is dat tussen de gemeente en verschillende instanties waar nodig overleg over het plan moet worden gevoerd, voordat een ontwerpbestemmingsplan ter visie kan worden gelegd. Bovendien is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing (zienswijzenprocedure).

Het voorontwerpbestemmingsplan 'Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)' lag gedurende twee weken ter inzage.

Na het voorontwerp is het bestemmingsplan in ontwerp ter inzage gelegd. Tegen dit ontwerpplan kunnen gedurende zes weken zienswijzen worden ingediend. Na deze termijn beoordeelt de gemeente de zienswijzen. De gemeenteraad stelt vervolgens het bestemmingsplan (al dan niet gewijzigd) vast.

5.1 Inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan is ter inspraak aangeboden. Van 27 december 2018 tot en met 9 januari 2019 heeft het plan ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn kon iedereen zijn of haar zienswijze geven over dit plan. Dit kon schriftelijk en mondeling.

Tegen het voorontwerpbestemmingsplan 'Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)' zijn geen zienswijzen ingediend.

5.2 Overleg

Volgens artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening moet het bestemmingsplan worden voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Dit bestemmingsplan is niet voorgelegd aan betrokken partijen, omdat sprake is van een kleine herstelactie. Ook spelen voor deze herziening, met een zeer beperkte oppervlakte, slechts lokale aspecten. Tenslotte wijzigen ook de wateraspecten niet. Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande leidingen en afvoeren.

5.3 Ontwerp

Het ontwerpbestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)" ligt van 6 februari tot en met 19 maart 2019 voor iedereen ter inzage. Dit is bekend gemaakt via een kennisgeving in "BerkelBericht" en de Staatscourant van 5 februari 2019, en op de gemeentelijke website (www.gemeenteberkelland.nl).

Gedurende voornoemde termijn kan iedereen zienswijzen indienen.

Inhoudsopgave

REGELS		**3**
Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**5**
Artikel 1	Begrippen	5
Hoofdstuk 2	**Bestemmingsregels**	**7**
Artikel 2	Herziening bestemmingen	7
Hoofdstuk 3	**Overgangs- en slotregels**	**9**
Artikel 3	Slotregel	9

REGELS

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan **Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)** met identificatienummer NL.IMRO.1859.BPEBG20180009-0010 van de gemeente **Berkelland**;

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPEBG20180009-0010.gml met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 verbeelding:

a. de analoge verbeelding van het bestemmingsplan **Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)** bestaande uit de kaart met tekeningnummer NL.IMRO.1859.BPEBG20180009-0010;
b. de digitale verbeelding van het bestemmingsplan **Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)**;

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 2 Herziening bestemmingen

2.1 Herzien van het bestemmingsplan

Dit bestemmingsplan herziet het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011", zoals vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPEBG20110008-0100 en vastgesteld door de raad van de gemeente Berkelland op 22 mei 2012, kenmerk 22, overeenkomstig de wijze zoals vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPEBG20180009-0010.

2.2 Van toepassing planregels moederplan

De planregels van het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011", zoals genoemd in 2.1, zijn van toepassing op dit bestemmingsplan.

Hoofdstuk 3 Overgangs-en slotregels

Artikel 3 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels **bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57)**.

Het bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 57) heeft van 6 februari tot en met 19 maart 2019 in ontwerp ter inzage gelegen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Berkelland, gehouden op

, voorzitter.

, griffier.

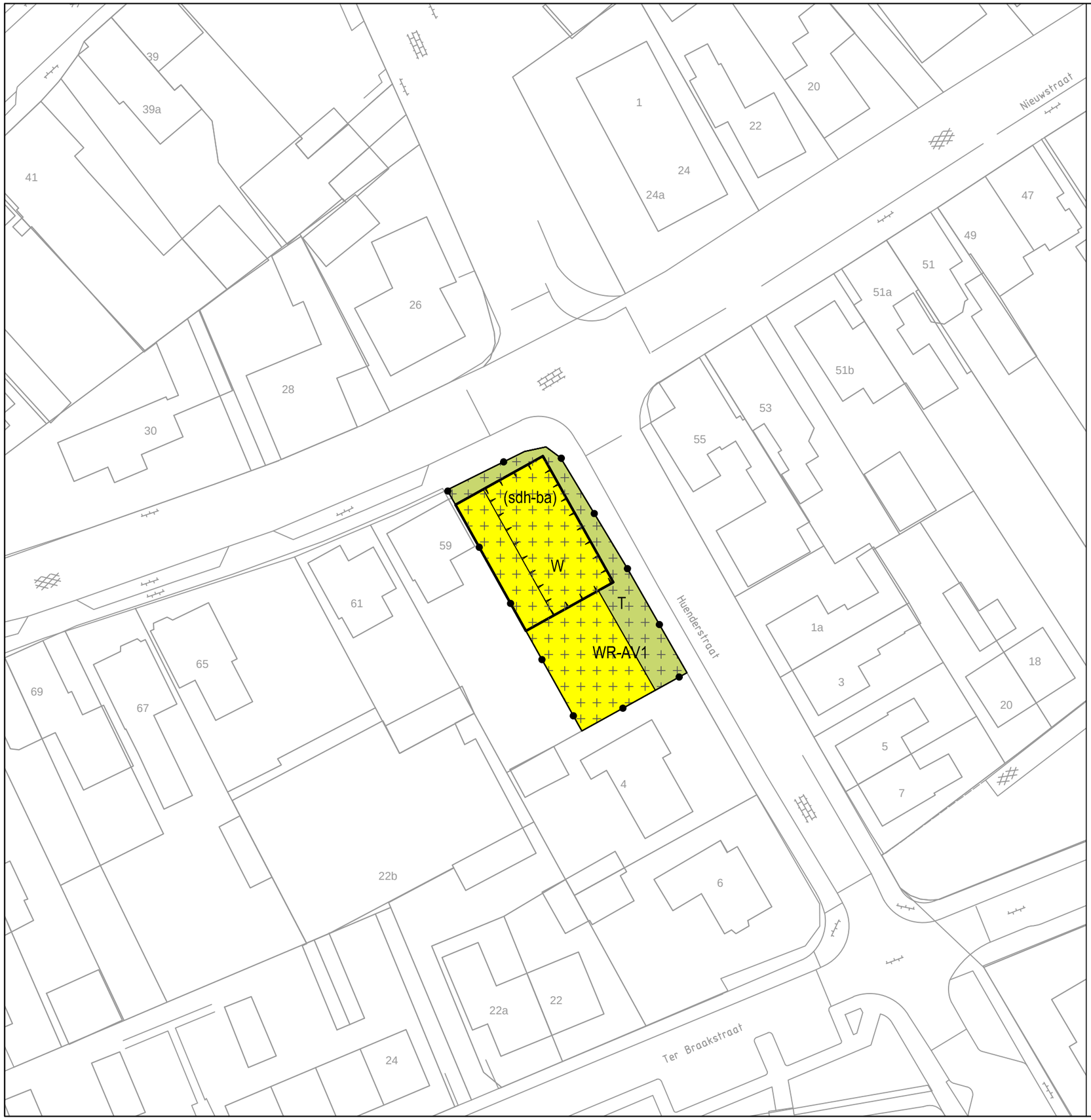

PLANGEBIED

plangebied

BESTEMMINGEN

T Tuin

W Wonen

DUBBELBESTEMMINGEN

WR-AV1 Waarde - Archeologische verwachting 1

AANDUIDINGEN

functieaanduiding

(sdh-ba) specifieke vorm van detailhandel - bakker

bouwvlak

bouwvlak

VERKLARINGEN

Ondergrond

Verbeelding

Bestemmingsplan:

Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-1

zaaknummer:	231312	datum:	21 december 2018
formaat:	A3	voorontwerp:	21 december 2018
schaal:	1: 500	ontwerp:	4 februari 2019
getekend:	CN	vastgesteld:	
ondergrond:	o_NL.IMRO.1895.BPEBG20180009.dwg	datum ondergrond:	7 november 2018

ID plan: NL.IMRO.1895.BPEBG20180009-0010

gemeente Berkelland

Postbus 200 7270 HA Borculo / bezoekadres: Marktstraat 1 / www.gemeenteberkelland.nl / 0545 250 250

S:\Tekeningen\bestemmingsplan\Eibergen\Nieuwstraat 57\2019 02 04 VBD OWBP EBG-CT Herziening 2018-1.dwg

Raadsvergadering

Dossiernummer	1882
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	9
Omschrijving	Hamerstuk / Bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011,herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	231315
Raadsvergadering	:	25 juni 2019
Onderwerp	:	Bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)
Collegevergadering	:	14 mei 2019
Portefeuillehouder	:	M. van der Neut
Steller	:	C.D.A.M. Nieuwenhuis tel: : 0545-250 319

Te nemen besluit:
Het bestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)” vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Het ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)” heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Dit is één van de bestemmingsplannen die voortkomt uit het “Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen” dat de raad op 13 november 2018 heeft vastgesteld.

Met dit bestemmingsplan wordt de nog latent aanwezige bouwmogelijkheid voor 28 zorgwoningen aan de J.W. Hagemanstraat 25 in Eibergen planologisch verwijderd. Op het terrein is de nieuwe Lidl supermarkt gebouwd. Hierin zijn geen zorgwoningen dan wel appartementen (meer) voorzien. Met deze herziening van het bestemmingsplan wordt de bestemming op maat aangepast. De aanduiding voor maximaal 28 zorgwoningen wordt verwijderd. Deze zijn dan niet meer mogelijk.
Tijdens de periode van terinzagelegging hebben wij geen zienswijzen ontvangen. Er is dan ook geen aanleiding om het ontwerpbestemmingsplan te wijzigen.

De volgende stap in het planologische proces is, dat het bestemmingsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Argumentatie:
1. Op 24 februari 2016 is de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 in werking getreden. Deze structuurvisie geeft het toekomstig kader voor de ontwikkeling van bouwlocaties in Eibergen, waaronder ook het perceel aan de J.W. Hagemanstraat 25. Een nieuw bestemmingsplan moet ervoor zorgen dat het voorgestelde beleid uit de structuurvisie planologisch wordt vastgelegd. Hierbij rekening houdend met de actuele situatie.

   Het ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)” is hiervoor gemaakt. Met dit bestemmingsplan wordt de nog latent aanwezige mogelijkheid om 28 zorgwoningen te bouwen, geschrapt. Het aantal mogelijke woningen op deze locatie wijzigt van 28 naar 0. Het terrein behoudt verder de geldende bestemming “Centrum” met de aanduiding “supermarkt” die past bij de bedrijfsvoering van Lidl (eigenaar en gebruiker).

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kanttekeningen en risico's
Tegen een vaststellingsbesluit van een bestemmingsplan kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit kan alleen door degenen die zienswijzen indienden tegen het ontwerpbestemmingsplan, tenzij iemand kan aantonen dat hij hiervoor niet in staat was.
Bij dit plan kan derhalve alleen het laatste gelden. Wij hebben namelijk geen zienswijzen binnen de termijn ontvangen.

Financiën
Dit bestemmingsplan is door de gemeente zelf opgesteld. Er zijn geen extra kosten mee gemoeid. Het betreft een actie die voortkomt uit de vastgestelde Structuurvisie Wonen Eibergen 2015.
Uw raad hoeft bij het vaststellen van dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen, omdat het geen bouwplan in de zin van de Grondexploitatiewet mogelijk maakt. Gelet op artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening moet dit uitdrukkelijk worden benoemd in het raadsbesluit.

Communicatie
Begin januari 2019 heeft een voorontwerp van het bestemmingsplan twee weken voor inspraak ter inzage gelegen. Er zijn geen inspraakreacties ontvangen.
Het ontwerpbestemmingsplan heeft vervolgens van 20 februari tot en met 2 april 2019 ter inzage gelegen. Ook tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend.
Zowel de inspraak als het ter inzage leggen van het ontwerp zijn gepubliceerd in het BerkelBericht. Het ontwerp is ook in de Staatscourant gepubliceerd. De eigenaar van het perceel (Lidl Nederland GmbH) is tijdens het proces schriftelijk op de hoogte gebracht van de beide ter inzage momenten.

Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld, wordt het plan wederom 6 weken ter inzage gelegd. Tijdens deze termijn kan beroep worden ingesteld. Dit wordt gepubliceerd in het BerkelBericht en de Staatscourant. Ook berichten wij de eigenaar hierover.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het is een herstelactie die voortkomt uit de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 en uit het "Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen" dat de raad op 13 november 2018 heeft vastgesteld. De gemeente is in dit traject initiatiefnemer, opsteller en faciliterend ten opzichte van het volgen en doorlopen van de bestemmingsplanprocedure.

Planning en evaluatie
De volgende stap in dit planologische proces is, dat de raad het bestemmingsplan ongewijzigd vaststelt. Hierna is het dan voor belanghebbenden mogelijk om tegen dit bestemmingsplan beroep in te stellen (zie onder kanttekeningen en risico's).
Na afloop van de beroepstermijn treedt het plan in werking, tenzij een verzoek om schorsing wordt gedaan.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

overwegende, dat het perceel aan de J.W. Hagemanstraat 25 in Eibergen volgens het geldende bestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011” de bestemming “Centrum” met de aanduidingen “supermarkt” en “28 zorgwoningen” heeft, en wij de mogelijkheid voor 28 zorgwoningen willen schrappen;

dat het plangebied bestaat uit de percelen kadastraal bekend gemeente Eibergen, sectie D, nummers 10327, 10329, 10330, 10331, 10334 en 10336;

dat een voorontwerpbestemmingsplan ter inzage lag van 27 december 2018 tot en met 9 januari 2019, en er tijdens deze termijn geen inspraakreacties zijn ontvangen;

dat vanaf 20 februari tot en met 2 april 2019 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage heeft gelegen het ontwerp van het bestemmingsplan en dat van deze terinzage-legging op de wettelijk voorgeschreven wijze kennisgeving is gedaan langs elektronische weg en via publicaties in de Staatscourant en het BerkelBericht van 19 februari 2019;

dat gedurende de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan geen zienswijzen zijn ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan;

dat het bestemmingsplan is voorbereid overeenkomstig artikel 3.1 en artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening en voldoet aan de eisen die bij of krachtens de Wet ruimtelijke ordening worden gesteld aan een bestemmingsplan;

dat dit bestemmingsplan geen bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening mogelijk maakt en een exploitatieplan of anterieure overeenkomst dan ook niet aan de orde is;

gelet op de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 3.1 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening;

b e s l u i t :

1. het bestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)”, bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals opgenomen in het GML-bestand: NL.IMRO.1859.BPEBG20180012-0100.gml met de bijbehorende bestanden vast te stellen, zoals het als ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen en waarbij voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de GBKN (versie: 21-12-2018);
2. voor het bestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)” geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)

Op 9 mei 2012 is het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" door de raad van de gemeente Berkelland vastgesteld. In dat plan staat op het perceel aan de J.W. Hagemanstraat 25 een aanduiding die de realisatie van 28 zorgwoningen mogelijk maakt. Destijds waren hier ook plannen voor. Deze hebben de eindstreep echter nooit gehaald. Inmiddels is op het perceel de nieuwe supermarkt Lidl gebouwd. Zonder (boven)woningen. De behoefte om op deze locatie nog zorgwoningen te bouwen is niet meer aanwezig

Het geldende bestemmingsplan laat op deze locatie nog 28 zorgwoningen toe. Het perceel is onderdeel van de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015. Hierover is beschreven dat de ontwikkelaar (destijds: 2015) het voornemen had om hier uitsluitend een supermarkt te vestigen. Die bouwvergunning is verleend en de supermarkt is gebouwd. Sinds april 2019 is de supermarkt (Lidl) ook in bedrijf.

Het college wil meewerken aan het herstellen van die actuele situatie. Deze herziening is daarvoor noodzakelijk.

Bijgevoegde bijlage:

- Ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)” van 18 februari 2019.

Eibergen, Centrum 2011,

herziening 2018-2

(J.W. Hagemanstraat 25)

Inhoudsopgave

TOELICHTING **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **5**
1.1 Aanleiding en doelstelling 5
1.2 Plangebied 5
1.3 Wat is een bestemmingsplan? 6
1.4 Geldend bestemmingsplan 7
1.5 De bij het plan behorende stukken 7
1.6 Leeswijzer toelichting 8

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan **9**
2.1 Het plangebied en omgeving 9
2.2 Beschrijving van het plan 10

Hoofdstuk 3 Inventarisatie van het geldend beleid **11**
3.1 Rijksbeleid 11
3.2 Provinciaal beleid 12
3.3 Regionaal beleid 13
3.4 Gemeentelijk beleid 14

Hoofdstuk 4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten **17**
4.1 Milieuhygiënische en planologische verantwoording 17
4.2 Water 17

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet **21**
5.1 De regels 21
5.2 De verbeelding 21

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid **23**

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid **25**
7.1 Inspraak 25
7.2 Overleg 25
7.3 Ontwerp 25

TOELICHTING

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Op 9 februari 2016 heeft de gemeenteraad van Berkelland de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 vastgesteld. Deze structuurvisie is het kader voor de toekomstige ontwikkeling van bouwlocaties in de bebouwde kom van Eibergen. Het is een volgende stap in het proces van het terugdringen van de grote overcapaciteit aan woningbouwplannen. De structuurvisie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor woningbouw-locaties in de kom van Eibergen.

In de structuurvisie zijn 14 locaties opgenomen. Hiervan is per locatie beschreven hoeveel woningen hier nog gebouwd mogen worden. Onder nummer 13 is de locatie aan de J.W. Hagemanstraat 25 (voormalige garage Iliohan) opgenomen. Op deze locatie is nog een latente bouwmogelijkheid voor 28 zorgwoningen. De woningen zijn niet gebouwd. Het nieuwe winkelpand voor de Lidl is hier immers in aanbouw. Hierin zijn geen (zorg)woningen voorzien. De structuurvisie geeft aan om de zorgwoningen weg te bestemmen. In het geldende bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" is op deze percelen het aantal van 28 zorgwoningen opgenomen. Deze aanduiding wordt van de verbeelding verwijderd.

In dit bestemmingsplan wordt aangetoond dat de herziening van het bestemmingsplan in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt aan de J.W. Hagemanstraat 25 in Eibergen. Kadastraal is het plangebied bekend als gemeente Eibergen, sectie D, nummers 10327, 10329, 10330, 10331, 10334 en 10336. Onderstaande afbeelding 1.1 geeft de ligging in de kern Eibergen weer. In afbeelding 1.2 is verder ingezoomd op het plangebied.

Afbeelding 1.1: Ligging plangebied in groter verband (rode kruisje duidt planlocatie aan).

Afbeelding 1.2: Ligging van het plangebied.

1.3 Wat is een bestemmingsplan?

Het gemeentelijke bestemmingsplan is een middel waarmee functies aan gronden worden toegekend. Het gaat dus om het toekennen van gebruiksmogelijkheden. Vanuit de Wet ruimtelijke ordening volgt een belangrijk principe: het gaat om toelatingsplanologie. Het wordt de grondgebruiker (eigenaar, huurder etc.) toegestaan om de functie die het bestemmingsplan geeft, uit te oefenen. Dit houdt in dat:

- de grondgebruiker niet kan worden verplicht om een in het bestemmingsplan aangewezen bestemming ook daadwerkelijk te realiseren; en
- de grondgebruiker geen andere functie mag uitoefenen in strijd met de gegeven bestemming (de overgangsbepalingen zijn hierbij mede van belang).

Een afgeleide van de gebruiksregels in het bestemmingsplan zijn regels voor bebouwing (omgevingsvergunning voor het bouwen) en regels voor het verrichten van 'werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden' (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden).

Een bestemmingsplan regelt daarom:

- het toegestane gebruik van gronden (en de bouwwerken en gebouwen);

en een bestemmingsplan kan daarbij regels geven voor:

- het bebouwen van de gronden;
- het verrichten van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden.

Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument voor het voeren van ruimtelijk beleid, maar het is zeker niet het enige instrument. Andere ruimtelijke wetten en regels zoals de Woningwet, de Erfgoedwet, de Algemene Plaatselijke Verordening, de Wet milieubeheer en de Bouwverordening zijn ook erg belangrijk voor het uitoefenen van ruimtelijk beleid.

1.4 Geldend bestemmingsplan

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011", dat op 22 mei 2012 is vastgesteld door de raad van de gemeente Berkelland. Op 10 april 2013 is het bestemmingsplan (grotendeels) onherroepelijk van kracht geworden.

Het plangebied heeft in het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" de bestemming 'Centrum', waarbij ook een supermarkt en 28 zorgwoningen (verdieping) zijn toegestaan. In de bestemming 'Centrum' zijn detailhandel, horeca, maatschappelijke en dienstverlenende functies, bedrijfsactiviteiten in categorie 1 en de bestaande woningen mogelijk. Hiernaast zijn voor deze locatie dus ook één supermarkt en 28 zorgwoningen op de verdieping mogelijk. De maximale goot- en bouwhoogte zijn respectievelijk 7 en 11 meter.

Onderstaande afbeelding 1.3 bevat het geldende bestemmingsplan.

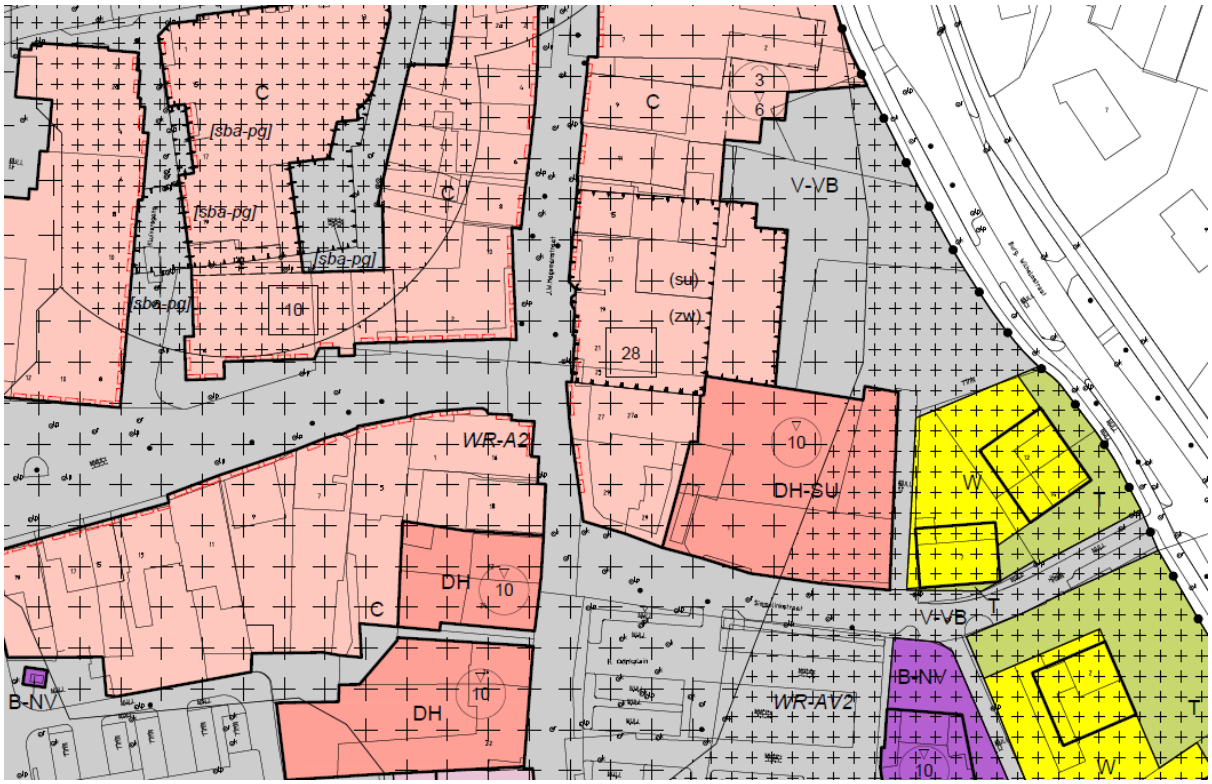

Afbeelding 1.3: Fragment van het geldende bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011".

Om de aanduidingen "28" en "zorgwoning" van de verbeelding te verwijderen, is een planherziening noodzakelijk. Hiermee komt de ongewenste situatie van de mogelijkheid voor die 28 zorgwoningen op de verdieping te vervallen. Dit bestemmingsplan voorziet hierin.

1.5 De bij het plan behorende stukken

Het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)" bestaat uit de volgende stukken:

- toelichting;
- regels;
- de verbeelding (tek.nr. NL.IMRO.1859.BPEBG20180012-0010).

Op de verbeelding is het gebied opgenomen waarvoor de aanduiding "28 zorgwoningen" komt te vervallen. In de regels zijn bepalingen opgenomen om de uitgangspunten van het plan zeker te stellen. De verbeelding en de regels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het plan en moeten samen 'gelezen' worden.

Het plan gaat vergezeld van een toelichting. De toelichting geeft een duidelijk beeld van het bestemmingsplan en van de daaraan ten grondslag liggende gedachten. De toelichting maakt geen deel uit van het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

1.6 Leeswijzer toelichting

Deze toelichting is opgebouwd uit vijf hoofdstukken. Het volgende hoofdstuk beschrijft het plan en de bestaande situatie van het plangebied (Hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van het ruimtelijke beleidskader van de verschillende overheden waaraan het plan moet voldoen. Hoofdstuk 4 bevat de milieu- en de omgevingsaspecten van het plan. De toelichting besluit met hoofdstukken over de opbouw, verantwoording en uitleg van de planregels (Hoofdstuk 5), de economische uitvoerbaarheid (Hoofdstuk 6) en het gevoerde (voor)overleg en de inspraak op het plan (Hoofdstuk 7).

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan

2.1 Het plangebied en omgeving

Het plangebied ligt aan de J.W. Hagemanstraat 25 in Eibergen. Het bestaat uit het gebied waarop de aanduiding voor de 28 zorgwoningen van toepassing is. Het plangebied ligt in het oostelijke deel van het centrum van Eibergen. De luchtfoto in afbeelding 2.1 geeft het plangebied in haar directe omgeving weer.

Afbeelding 2.1: Uitsnede uit luchtfoto. In de rode cirkel het plangebied.

De J.W. Hagemanstraat is één van de historische dorpsstraten in Eibergen. De bebouwing is een mengeling van winkels, horeca, dienstverlenende functies en woningen. Op de locatie is lange tijd een garagebedrijf (Iliohan) gevestigd geweest. Hierna zijn er de afgelopen jaren verschillende bouwplannen voor geweest. Hieronder ook plannen met zorgwoningen op de verdieping. Het terrein stond in die tijd bekend als "Het gat" of "De holle kies" van Eibergen.

Afbeelding 2.2: Het voormalige 'Gat van Eibergen' waar straks de Lidl verschijnt.

Op dit moment wordt gebouwd aan een vestiging van supermarkt Lidl. Dit bouwproject is nog niet gereed, maar vordert gestaag.

2.2 Beschrijving van het plan

Op het terrein aan de J.W. Hagemanstraat 13 t/m 25 in Eibergen staat in het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" (nog) de mogelijkheid om 28 zorgappartementen te bouwen. Hier zijn ook wel bouwplannen voor geweest. Uiteindelijk worden deze niet uitgevoerd, maar het bouwplan voor een nieuwe Lidl-supermarkt. In dit gebouw zijn geen zorgappartementen (meer) voorzien.

De omgevingsvergunning voor dit bouwplan is op 21 december 2016 verleend. Op 28 maart 2018 is deze onherroepelijk geworden, na uitspraak van de Raad van State.

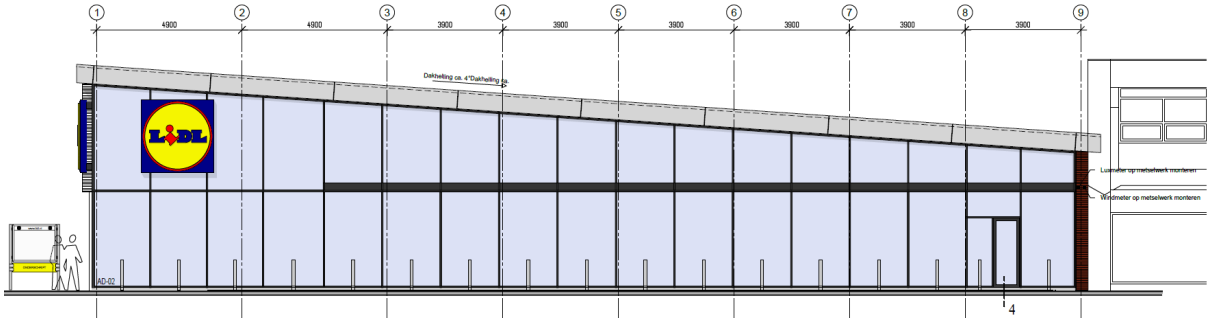

Afbeelding 2.3: Toekomstige gevel van de Lidl-supermarkt aan de J.W. Hagemanstraat.

Met deze herziening worden de 28 zorgwoningen uit het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" wegbestemd. Hiermee heeft deze locatie een bestemming gekregen passend bij het huidige en toekomstige gebruik van de gebouwen.

Hoofdstuk 3 Inventarisatie van het geldend beleid

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en door vertaald op de verbeelding en in de regels.

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. De SVIR actualiseert het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid als gevolg van nieuwe politieke accenten en veranderende omstandigheden zoals de economische crisis, klimaatverandering en toenemende regionale verschillen. Onder andere omdat groei, stagnatie en krimp gelijktijdig plaatsvinden. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en vervangt de Nota Ruimte.

In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities voor concurrentiekracht, bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid tot 2040 (lange termijn) en doelen, belangen en opgaven tot 2028 (middellange termijn). De centrale visie wordt uiteengezet in drie hoofddoelstellingen voor de middellange termijn (2028), namelijk "concurrerend, bereikbaar en leefbaar&veilig". Voor de drie rijksdoelen zijn de onderwerpen van nationaal belang benoemd waarmee het Rijk aangeeft waarvoor het verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

Tenslotte is de rijksverantwoordelijkheid voor het systeem van goede ruimtelijke ordening als afzonderlijk belang opgenomen. Hiervoor geldt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke plannen.

De drie hoofddoelen van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid kennen nationale opgaven die regionaal neerslaan. Voor alle nationale opgaven worden rijksinstrumenten ingezet, waarbij financiering slechts één van de instrumenten is. Ook decentrale overheden en marktpartijen dragen bij aan de realisatie van nationale opgaven.

Toetsing

Bij dit plan zijn geen nationale belangen in het geding. Het bestemmingsplan actualiseert een bestaande situatie. Met deze herstelactie is rekening gehouden met relevant ruimtelijk beleid en met de kwaliteiten in de omgeving van het plangebied. In dit bestemmingsplan is zorg gedragen voor een zorgvuldige afweging en een transparante besluitvorming.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het kabinet heeft in de hiervoor genoemde Structuurvisie vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainport Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).

Toetsing

Voorliggend bestemmingsplan ligt niet binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO) of het Gelders Natuurnetwerk (GNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Ook andere nationale belangen zijn bij dit project niet van toepassing. Er is dan ook geen sprake van strijdigheid met het Barro.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie 2014

De Omgevingsvisie vervangt het Streekplan Gelderland 2005. De Omgevingsvisie is op 9 juli 2014 door provinciale staten vastgesteld en op 17 oktober 2014 in werking getreden. Ook deze visie geldt als een structuurvisie. De Omgevingsvisie zet het beleid onder het motto 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet' voort. Daarbij hoort een grotere beleidsvrijheid en eigen verantwoordelijkheid voor gemeenten voor zaken van lokaal belang.

De Omgevingsvisie biedt een doorkijk aan Gelderland op langere termijn en heeft twee hoofddoelen:

1. Een duurzame economische structuur

Een gezonde economie vraagt sterke steden en vitale dorpen. Versterking van de economie gebeurt anders dan voorheen en staat meer in het teken van 'beheer en ontwikkeling' dan 'groei'. Dat vergt een andere benadering ten aanzien van bijvoorbeeld:

- kansen voor bestaande bedrijven;
- creëren van een goede fysieke en digitale bereikbaarheid van stedelijke gebieden;
- een adequaat beheer van de bestaande bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel en daarop aangepaste aanpak van nieuwe plannen.

2. Het borgen van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving

Een aantrekkelijke leefomgeving vergt een goede kwaliteit van natuur en een gezonde en veilige leefomgeving. De provincie wil die kwaliteiten waarborgen en verder ontwikkelen.

De provincie zet zich in voor vitale steden en dorpen en voor een duurzame verstedelijking. Het accent verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Om te komen tot een duurzame verstedelijking richt de provincie zich op:

- het benutten van de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik als instrument voor een zorgvuldige locatieafweging;
- transformeren en aanpak van leegstand.

Toetsing

Dit bestemmingsplan kent geen uitbreiding van woningbouw of bedrijventerrein. Het is een actualisering, waarbij 28 zorgwoningen planologisch worden verwijderd. Er is niet direct sprake van een kwaliteitsimpuls, maar slechts van het actualiseren van een bestaande situatie.

3.2.2 Ladder voor duurzaam ruimtegebruik

Artikel 3.1.6 lid 2 van het Bro (Ladder voor duurzame verstedelijking ook wel SER-ladder) trad in werking op 1 oktober 2012 en is gewijzigd op 1 juli 2014. Bij voorgenomen stedelijke ontwikkelingen moet worden ingegaan op de afwegingen rondom de regionale behoefte. Deze duurzaamheidsladder is een processchema om initiatieven voor stedelijke functies te begeleiden naar een optimale locatiekeuze. De Gelderse ladder is een verbijzondering van de Rijksladder voor duurzame verstedelijking.

Het accent van stedelijke ontwikkelingen verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Voor een goede afweging van keuzes voor locaties van nieuwe gebouwen staat de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik centraal. Het gaat om het tijdig afwegen van kansen en mogelijkheden om bestaande gebouwen te benutten bij overwegingen van nieuwe bebouwing.

Toetsing

Dit bestemmingsplan kent geen uitbreiding van woningbouw of bedrijventerrein. Het plan is van strikt lokale aard.

3.2.3 Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening bevat regels (randvoorwaarden), passend bij de provinciale ambities en doelen zoals omschreven in de Omgevingsvisie. Deze regels waren verspreid over diverse andere verordeningen. Die verordeningen (waaronder de Ruimtelijke Verordening) zijn ingetrokken. In plaats daarvan is de Omgevingsverordening vastgesteld op 24 september 2014 en in werking getreden op 17 oktober 2014. De omgevingsverordening sluit aan bij de Omgevingsvisie.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Regionale Structuurvisie Achterhoek 2012

De gemeenteraad van Berkelland heeft de Regionale Structuurvisie Achterhoek in haar vergadering van 22 mei 2012 vastgesteld. De visie 'Speerpunten Regionaal Ruimtelijk Beleid Achterhoek 2011-2020' geeft de beleidsambities aan van acht Achterhoekse gemeenten voor de regionale economie, volkshuisvesting, landschappelijke kwaliteit, leefbaarheid en mobiliteit. Uitgangspunt is het juiste bedrijf op de juiste plaats met ruimte voor de groei van lokale bedrijvigheid.

Deze structuurvisie is een actualisatie van de structuurvisie uit 2004. De visie is geactualiseerd, omdat er relevante en ingrijpende economische en maatschappelijke ontwikkelingen spelen, zoals:

- energietransitie en het inspelen op de gevolgen van de klimaatveranderingen;
- bevolkingsverandering, krimp, vergrijzing en ontgroening;
- de veranderingen in de landbouw en het landelijk gebied; en
- positionering van de Achterhoek in (inter)nationaal perspectief.

Deze ontwikkelingen gaan gevolgen hebben voor de manier waarop er gewoond, geleefd en gewerkt wordt in de Achterhoek. Ook zijn ze van invloed op de manier waarop geld verdiend wordt in de regio. Wijzigingen hierin kunnen ruimtelijke consequenties hebben. De visie geeft richting aan het regionaal ruimtelijk beleid om de transitieopgaven te kunnen faciliteren.

Toetsing

Met deze herziening worden zorgwoningen wegbestemd. De mogelijkheid om deze woningen nog te kunnen bouwen wordt verwijderd. De herziening is geheel in lijn met de visie van de Regionale Structuurvisie Achterhoek 2012.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Structuurvisie Berkelland 2025

De "Structuurvisie Berkelland 2025" is het kader voor de ontwikkeling van de gemeente Berkelland tot 2025. Deze visie geeft richting aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente. Het is een integrale visie die geldt voor het grondgebied van de hele gemeente. Een uitgangspunt is het behouden van de rust, de variatie en de kleinschaligheid van het woningaanbod.

De vier hoofdkernen hebben daarbij ieder hun eigen kwaliteiten. Deze kwaliteiten moeten verder worden versterkt. Berkelland streeft naar leefbare wijken en kernen met een gedifferentieerde woning-voorraad en bevolking. Woningbouw wordt geconcentreerd in de vier hoofdkernen en moet zo min mogelijk beslag leggen op ruimte buiten de bebouwde kom. Dit betekent, dat inbreiden zoveel mogelijk voor uitbreiden gaat. Inbreiden mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit van bestaande wijken.

Afbeelding 3.1: Uitsnede structuurvisie plankaart met plangebied in rode cirkel.

Op de voorgaande afbeelding is te zien dat het plangebied ligt in een gebied dat is aangeduid als centrumgebied. Winkels, waaronder supermarkten, zijn hier onderdeel van.

Toetsing

Het plangebied ligt binnen een gebied dat is aangegeven als centrum. Voor dit deel van het centrum geldt dat de winkelfunctie ook hier geconcentreerd wordt, het kernwinkelgebied. De woonfunctie is hier ondergeschikter. Het plan sluit aan bij de gemeentelijke structuurvisie.

3.4.2 Beleid demografische ontwikkelingen

De bevolking van Berkelland neemt in de nabije toekomst verder af. Als gevolg van deze demografische ontwikkeling zijn nog maar beperkt extra woningen nodig. Hiervoor is beleid vastgesteld. Het bestemmingsplan is niet in strijd met dat beleid, omdat het juist de nog aanwezige latente planologische ruimte weghaald. Dit bestemmingsplan regelt het herstel hiervan. Het aantal woningen neemt hiermee niet toe.

3.4.3 Structuurvisie Wonen Eibergen 2015

Naast de in 2010 vastgestelde Structuurvisie Berkelland 2025 (zie 3.4.1) is, mede vanwege demografische ontwikkelingen een nadere visie op het onderdeel wonen noodzakelijk. Per hoofdkern is daarom een Structuurvisie Wonen opgesteld.

De Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 was de eerste, en is het toekomstige kader van de gemeente Berkelland voor de ontwikkeling van woningbouwlocaties in de kom van Eibergen. De visie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor de woningbouw-locaties die er in zijn opgenomen. Het aspect volkshuisvesting is een belangrijke reden voor deze structuurvisie. We bouwen nog slechts voor de voorspelde woningbehoefte tot 2025.

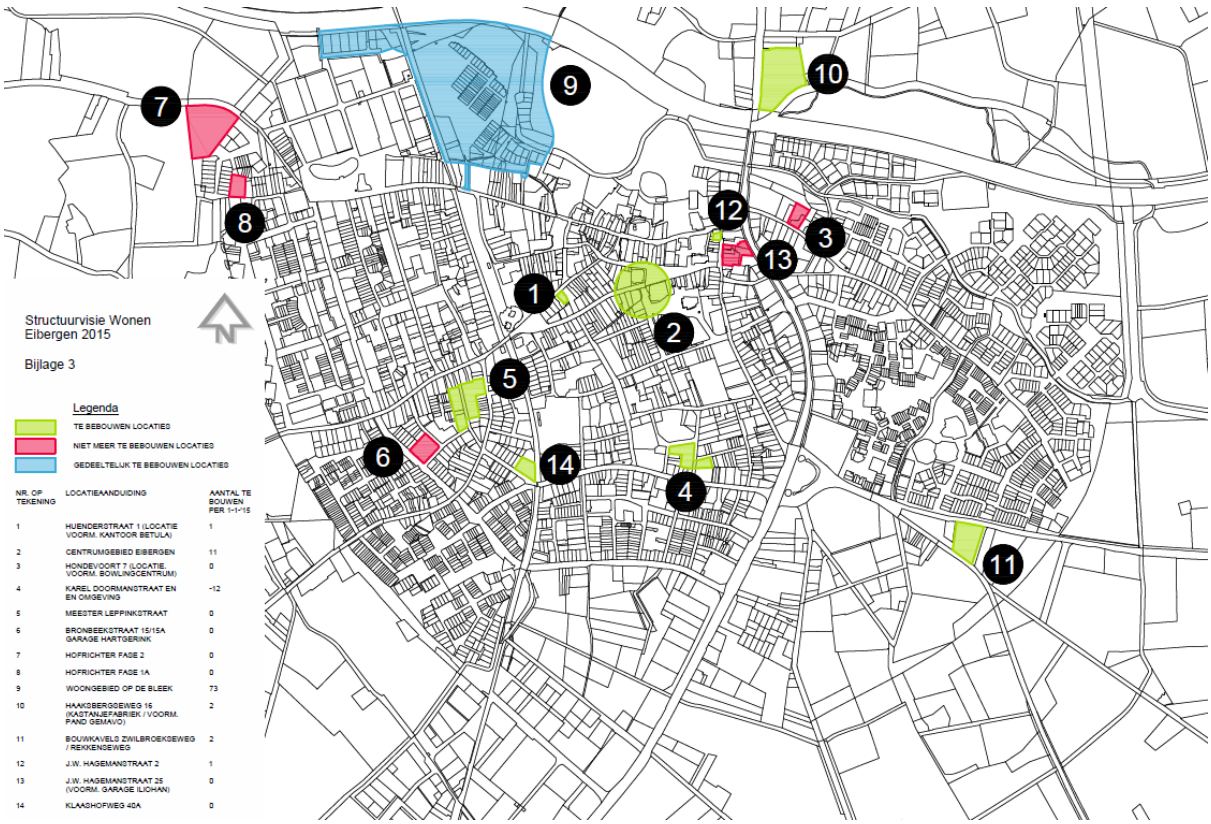

Afbeelding 3.2 Kaart met locaties uit de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015.

Op basis van de Regionale Woonagenda Achterhoek 2025 is er nog beperkte ruimte om de komende jaren woningen toe te voegen. Het huidige aantal bouwplannen overschrijdt dit aantal nog fors. De woningbouwplannen zijn daarom naar beneden bijgesteld. De Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 geeft richting aan dit ruimtelijk beleid. De visie geeft voor alle woningbouwplannen aan of deze al dan niet voor uitvoering in aanmerking komen.

In de structuurvisie zijn veertien locaties opgenomen. Per locatie is een omschrijving gegeven van het aantal woningen dat volgens deze structuurvisie, rekening houdend met de demografische ontwikkelingen, per 2015 nog gebouwd kan worden. Ook is aangegeven op grond van welke criteria de afwegingen zijn gemaakt. Het plan wordt inhoudelijk toegelicht en er wordt informatie over het geldende bestemmingsplan aangehaald.

De locatie aan de J.W. Hagemanstraat 25 is beschreven onder nummer 13. Het volgende staat hierover in de structuurvisie:

Nog te bouwen	**0 woningen**
Toetsing aan criteria	De bouw van woningen is niet meer actueel op dit moment.
Toelichting	Voor de locatie van de voormalige garage Iliohan plus aangrenzende percelen gold een omgevingsvergunning bouwen voor de bouw van een supermarkt met 28 zorgappartementen. De realisering daarvan is niet van de grond gekomen. Nu heeft de ontwikkelaar het voornemen om hier uitsluitend een supermarkt te vestigen, waarvoor een omgevingsvergunning bouwen is verleend. De voorgaande vergunning is gelijktijdig ingetrokken. Tegen de nieuwe omgevingsvergunning loopt nog een bezwaarschriftprocedure.
Bestemmingsplan	Bp. Eibergen, Centrum 2011. De geldende bestemming luidt "Centrum", waarbinnen tal van functies mogelijk zijn, waaronder detailhandel. Voor deze specifieke locatie is op de verbeelding opgenomen een aanduiding die de vestiging van een supermarkt mogelijk maakt. Daarnaast geeft de verbeelding nog steeds de mogelijkheid voor de bouw van 28 zorgwoningen aan. Het schrappen van de bevoegdheid deze woningen te bouwen vergt een bestemmingswijziging, die de gemeente in het kader van deze visie zal doorvoeren.

Toetsing

De Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 is de aanleiding voor deze herziening. Het spreekt vanzelf dat het volledig in overeenstemming is met deze herziening. Met dit bestemmingsplan wordt planologisch-juridisch dan ook de uitgangspunten van de structuurvisie bekrachtigd.

3.4.4 Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen

De Structuurvisies Wonen hebben ook het doel om partijen die bij een bouwlocatie zijn betrokken duidelijkheid te geven over de nieuwe status van hun bouwlocatie. Het begrip voorzienbaarheid is hierbij van belang.

Het schrappen van woonbestemmingen en het mogelijk intrekken van onbenutte omgevingsvergunningen, gebeurt niet met onmiddellijke ingang. Hiervoor is een periode van voorzienbaarheid van ruim één jaar aangehouden. Gedurende deze periode konden bestaande rechten nog worden benut.

Op 13 november 2018 is door de gemeenteraad het "Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen" vastgesteld. Hierin is het vervolgtraject beschreven van de vastgestelde structuurvisies Wonen. Per locatie is de recente stand van zaken beschreven, of er een planologische maatregel nodig is, en zo ja, welke, een stedenbouwkundige afweging en een voorstel voor een beoogde bestemming. Tenslotte is een verwachte planning weergegeven.

Voor dit bestemmingsplan wordt een ontwerpbestemmingsplan voorzien in het eerste kwartaal van 2019. Direct na de vaststelling van het Plan van Aanpak is met dit bestemmingsplan begonnen. Dit heeft geleid tot het ter inzage leggen van een voorontwerpbestemmingsplan in december 2018.

Dit bestemmingsplan is vooral een administratieve correctie met een actualisering naar de bestaande situatie.

Hoofdstuk 4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten

Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het verplicht om te bekijken in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling gevolgen kan hebben op de aspecten: milieu, ecologie, water, archeologie en cultuurhistorie.

Bij de voorbereiding van dit bestemmingsplan zijn deze aspecten niet (opnieuw) onderzocht. Het betreft immers een zeer beperkte herziening van het (redelijk) recent vastgestelde bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011". In dat plan is reeds voldoende aandacht besteed aan deze aspecten.

Hieronder is beschreven wat de gevolgen van dit plan kunnen zijn op die aspecten en is een planologische verantwoording gegeven. Ook is er een watertoets opgenomen.

4.1 Milieuhygiënische en planologische verantwoording

Het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)" is een juridisch-planologische aanpassing, waarbij de bouwmogelijkheid voor 28 zorgwoningen komt te vervallen. Het is een actualisering naar de bestaande situatie. Hiermee vervalt de nog latent aanwezige mogelijkheid voor 28 zorgwoningen. Dit is volledig in lijn met het gemeentelijke beleid om woning(bouw)mogelijkheden te beperken.

Het betreft hier een juridische actualisering van een al bestaand ruimtelijk gegeven, waarmee dit geen enkele nieuwe ruimtelijke impact op de omgeving heeft. De aanpassing heeft geen effecten op de milieuhygiënische aspecten. Ook geeft het geen (extra) hinder voor de omgeving. Er veranderd fysiek immers niets.

4.2 Water

In het moderne waterbeheer (waterbeheer 21e eeuw) wordt gestreefd naar duurzame, veerkrachtige watersystemen met minimale risico's op wateroverlast of watertekorten. Belangrijk instrument hierbij is de watertoets, die sinds 1 november 2003 in ruimtelijke plannen is verankerd. In de toelichting op ruimtelijke plannen moet een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt verslag gedaan van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie (watertoets).

Het doel van de watertoets is te garanderen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op een evenwichtige wijze in het plan worden afgewogen. Deze waterhuishoudkundige doelstellingen betreffen zowel de waterkwantiteit (veiligheid, wateroverlast, tegengaan verdroging) als de waterkwaliteit (riolering, omgang met hemelwater, lozingen op oppervlaktewater).

4.2.1 Toekomstgericht waterbeheer

Ruimtelijke ordening en water zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en worden sterk beïnvloed door de klimaatverandering. Er is meer ruimte nodig voor water, omdat klimaatverandering zorgt voor hoge piekafvoeren in de zomer en een gemiddeld hogere waterafvoer in de winter. Het gaat ook om langduriger periodes van droogte en om extreem warm weer, waar vooral stedelijk gebied last van kan hebben. Ook veranderingen in ruimtegebruik, bijvoorbeeld door de landbouw, natuur of recreatie, hebben gevolgen voor het waterbeheer. Het waterschap wil vroegtijdig meedenken over plannen en ontwikkelingen om samen met de gemeente en andere partners te zoeken naar de bijdrage die water kan leveren aan de verbetering van de leefomgeving.

Waterschap Rijn en IJssel werkt hierbij vanuit het Waterbeheerplan 2016-2021. Hierin staat het taakgebied, de doelen en de maatregelen die het waterschap tot en met 2021 voor ogen heeft, beschreven. Een kompas voor de langere termijn biedt de Watervisie 2030. Beide documenten bieden een samenwerkingsagenda voor ieder die op het gebied van water een belang of betrokkenheid heeft.

Het waterschap laat in het waterbeheerplan zien welke ontwikkelingen voor het waterbeheer van belang zijn en welke accenten in de samenwerking met de partners belangrijk zijn. Vanuit die verkenning is er beleid gemaakt voor de periode 2016-2021, voor de volgende taakgebieden:

- Bescherming tegen overstromingen en werken aan veiligheid: ***Veilig water***.
- Zorgen voor de juiste hoeveelheid water en passende waterpeilen: ***Voldoende water***.
- Zorgen voor een goede waterkwaliteit die nodig is voor mens, plant en dier: ***Schoon water***.
- Verwerken van afvalwater en het benutten van energie en grondstoffen daaruit: ***Afvalwater***.
- Zorgen voor goede randvoorwaarden voor beroepsvaart op de Oude IJssel: ***Vaarwegbeheer***.

Het waterschap werkt met de gemeente samen aan een goede ruimtelijke ordening via het proces van de Watertoets.

4.2.2 Watertoets

In de watertoetstabel (zie hierna) zijn de taakgebieden van het waterschap nader uitgewerkt. Voor de in dit bestemmingsplan gewenste ruimtelijke ontwikkeling worden de effecten van die ontwikkeling per waterthema afgewogen. De relevante waterthema's worden door middel van de watertoetstabel geselecteerd en worden vervolgens nader toegelicht.

Thema	Toetsvraag	Relevant	Intensiteit
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering? (primaire waterkering, regionale waterkering of kade) 2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	Nee Nee	2 2
Riolering en Afvalwaterketen	1. Is de toename van het afvalwater (DWA) groter dan 1m^3/uur? 2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ? 3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI of rioolgemaal van het waterschap?	Nee Nee Nee	2 1 1
Wateroverlast (oppervlaktewater	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2500m^2? 2. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 500m^2? 3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak? 4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	Nee Nee Nee Nee	2 1 1 1
Oppervlakte-waterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	Nee	1
Grondwater-overlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond? 2. Is in het plangebied sprake van kwel? 3. Beoogt het plan dempen van perceelsloten of andere wateren? 4. Beoogt het plan aanleg van drainage?	Nee Nee Nee Nee	1 1 1 1
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	Nee	1
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap? 2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	Nee Nee	1 2
Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel? 2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieu hygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	Nee Nee	1 1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ? 2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water? 3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur? 4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	Nee Nee Nee Nee	2 2 1 1
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	Nee	1
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	Nee	2
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig?	Nee	1

Bovenstaande watertoetstabel geeft aan dat er geen waterthema's van toepassing zijn, dan wel relevant, op deze ontwikkeling. Vooroverleg met het waterschap is op basis hiervan dan ook niet noodzakelijk.

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De regels en de verbeelding vormen de juridisch bindende elementen van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast.

De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt niettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

5.1 De regels

De regels van een bestemmingsplan beschrijven welke functies en soort bebouwing er mag komen. Daarnaast leggen de regels vast hoe er gebouwd mag worden. Zo kan bijvoorbeeld de maximale hoogte of breedte van bouwwerken worden genoemd.

Voor deze herziening wordt geschakeld naar het moederplan: "Eibergen, Centrum 2011", waardoor vooral de regels van dat plan geldend blijven. Deze herziening heeft ook geen bestemmingsregels, omdat hiervoor het moederplan geldt.

De regels van deze herziening zijn verdeeld over 3 hoofdstukken:

1. Inleidende regels. In dit hoofdstuk worden enkele begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). Dit gebeurt om een eenduidige uitleg en toepassing van de regels te waarborgen.
2. Algemene regels. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen met een algemeen karakter. Voor deze herziening is dat alleen de schakelbepaling. Hiermee wordt aangegeven dat voor het plangebied de regels van het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011" blijven gelden. Voor het gebied met de aanduiding dat er 28 zorgwoningen gerealiseerd mogen worden, wordt nu aangegeven dat dit komt te vervallen.
3. Overgangs- en slotregels. In het laatste hoofdstuk is het overgangsrecht en een slotregel opgenomen. Hoewel het hier in wezen ook algemene regels betreft, zijn deze vanwege hun meer bijzondere karakter in een apart hoofdstuk opgenomen.

5.2 De verbeelding

Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Voor dit bestemmingsplan wordt geschakeld naar het bestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011", waardoor op deze verbeelding alleen de plangrens is weergegeven, met de aanduiding van het aantal woningen (= 0). Aan bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld, waarbij in dit geval ook wordt geschakeld naar het moederplan.

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid

Voorliggend bestemmingsplan maakt geen bouwplan mogelijk, dat is benoemd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Het is het actualiseren van een bestaande situatie. Er worden juist bouwmogelijkheden van zorgwoningen onmogelijk gemaakt. De gemeente wil met deze herziening weer een actueel bestemmingsplan vaststellen voor een bestaande situatie. Er is derhalve dan ook geen sprake van het verhalen van kosten. Het bestemmingsplan wordt op eigen initiatief en beheer opgesteld en procedureel begeleid.

Een exploitatieplan hoeft niet vastgesteld te worden als verhaal van kosten anderszins is verzekerd, of zoals nu niet van toepassing is. Het vaststellen van een exploitatieplan is hiermee niet noodzakelijk.

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De procedure voor vaststelling van een bestemmingsplan is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening. Aangegeven is dat tussen de gemeente en verschillende instanties waar nodig overleg over het plan moet worden gevoerd, voordat een ontwerpbestemmingsplan ter visie kan worden gelegd. Bovendien is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing (zienswijzenprocedure).

Het voorontwerpbestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)" lag gedurende twee weken ter inzage.

Na het voorontwerp is het bestemmingsplan met enkele kleine tekstuele aanpassingen in ontwerp ter inzage gelegd. Tegen dit ontwerpplan kunnen gedurende zes weken zienswijzen worden ingediend. Na deze termijn beoordeelt de gemeente de zienswijzen. De gemeenteraad stelt vervolgens het bestemmingsplan (al dan niet gewijzigd) vast.

7.1 Inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan is ter inspraak aangeboden. Van 27 december 2018 tot en met 9 januari 2019 heeft het plan ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn kon iedereen zijn of haar zienswijze geven over dit plan. Dit kon schriftelijk en mondeling.

Tegen het voorontwerpbestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)" zijn geen zienswijzen ingediend.

7.2 Overleg

Volgens artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening moet het bestemmingsplan worden voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Dit bestemmingsplan is niet voorgelegd aan betrokken partijen, omdat sprake is van een kleine actualisering. Ook spelen voor deze herziening, met een zeer beperkte oppervlakte, slechts lokale aspecten. Tenslotte wijzigen ook de wateraspecten niet (zie watertoetstabel). Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande leidingen en afvoeren.

7.3 Ontwerp

Het ontwerpbestemmingsplan "Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25" ligt van 20 februari tot en met 2 april 2019 voor iedereen ter inzage. Dit is bekend gemaakt via een kennisgeving in "BerkelBericht" en de Staatscourant van 19 februari 2019, en op de gemeentelijke website (www.gemeenteberkelland.nl).

Gedurende voornoemde termijn kan iedereen zienswijzen indienen.

Inhoudsopgave

REGELS		**3**
Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**5**
Artikel 1	Begrippen	5
Hoofdstuk 2	**Algemene regels**	**7**
Artikel 2	Schakelbepaling	7
Hoofdstuk 3	**Overgangs- en slotregels**	**9**
Artikel 3	Overgangsrecht	9
Artikel 4	Slotregel	10

REGELS

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan **Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)** met identificatienummer NL.IMRO.1859.BPEBG20180012-0010 van de gemeente **Berkelland;**

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPEBG20180012-0010.gml met de bijbehorende regels;

1.3 verbeelding:

a. de analoge verbeelding van het bestemmingsplan **Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)** bestaande uit de kaart met tekeningnummer NL.IMRO.1859.BPEBG20180012-0010;
b. de digitale verbeelding van het bestemmingsplan **Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)**.

Hoofdstuk 2 Algemene regels

Artikel 2 Schakelbepaling

De regels van het bestemmingsplan '**Eibergen, Centrum 2011**', vastgesteld door de gemeenteraad van Berkelland op 22 mei 2012 en (grotendeels) onherroepelijk in werking vanaf 10 april 2013, met planIDN **NL.IMRO.1859.BPEBG20110008-1000** blijven onverkort van kracht voor zover niet anders geregeld in deze bestemmingsplanherziening.

Met het bestemmingsplan "**Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25)**" wordt het bestemmingsplan '**Eibergen, Centrum 2011**', vastgesteld door de gemeenteraad van Berkelland op 22 mei 2012 en (grotendeels) onherroepelijk in werking vanaf 10 april 2013, met planIDN **NL.IMRO.1859.BPEBG20110008-1000** herzien in zoverre dat:

a. op de verbeelding ter plaatse van de J.W. Hagemanstraat 25 de aanduidingen "28" (maximum aantal wooneenheden) en "zorgwoning" vervallen;
b. en hiervoor de aanduiding"28" (maximum aantal wooneenheden), zoals onder a is beschreven, wordt gewijzigd in "0".

Hoofdstuk 3 Overgangs-en slotregels

Artikel 3 Overgangsrecht

3.1 Overgangsrecht bouwwerken

3.1.1 Algemeen

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan door een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk teniet is gegaan.

3.1.2 Afwijken

Het bevoegd gezag kan eenmalig bij een omgevingsvergunning afwijken van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 3.1.1 met maximaal 10%.

3.1.3 Uitzondering

Het bepaalde in 3.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

3.2 Overgangsrecht gebruik

3.2.1 Algemeen

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet, behoudens voor zover uit de Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand onderscheidenlijk van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, beperkingen voortvloeien ten aanzien van ten tijde van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan bestaande gebruik.

3.2.2 Strijdig gebruik

a. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in 3.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
b. Als het gebruik, bedoeld in 3.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

3.2.3 Uitzondering

Het bepaalde in 3.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat al in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 4 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels **bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2** (J.W. **Hagemanstraat 25)**.

Het bestemmingsplan Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2 (J.W. Hagemanstraat 25) heeft van 20 februari tot en met 2 april 2019 in ontwerp ter inzage gelegen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Berkelland, gehouden op

, voorzitter.

, griffier.

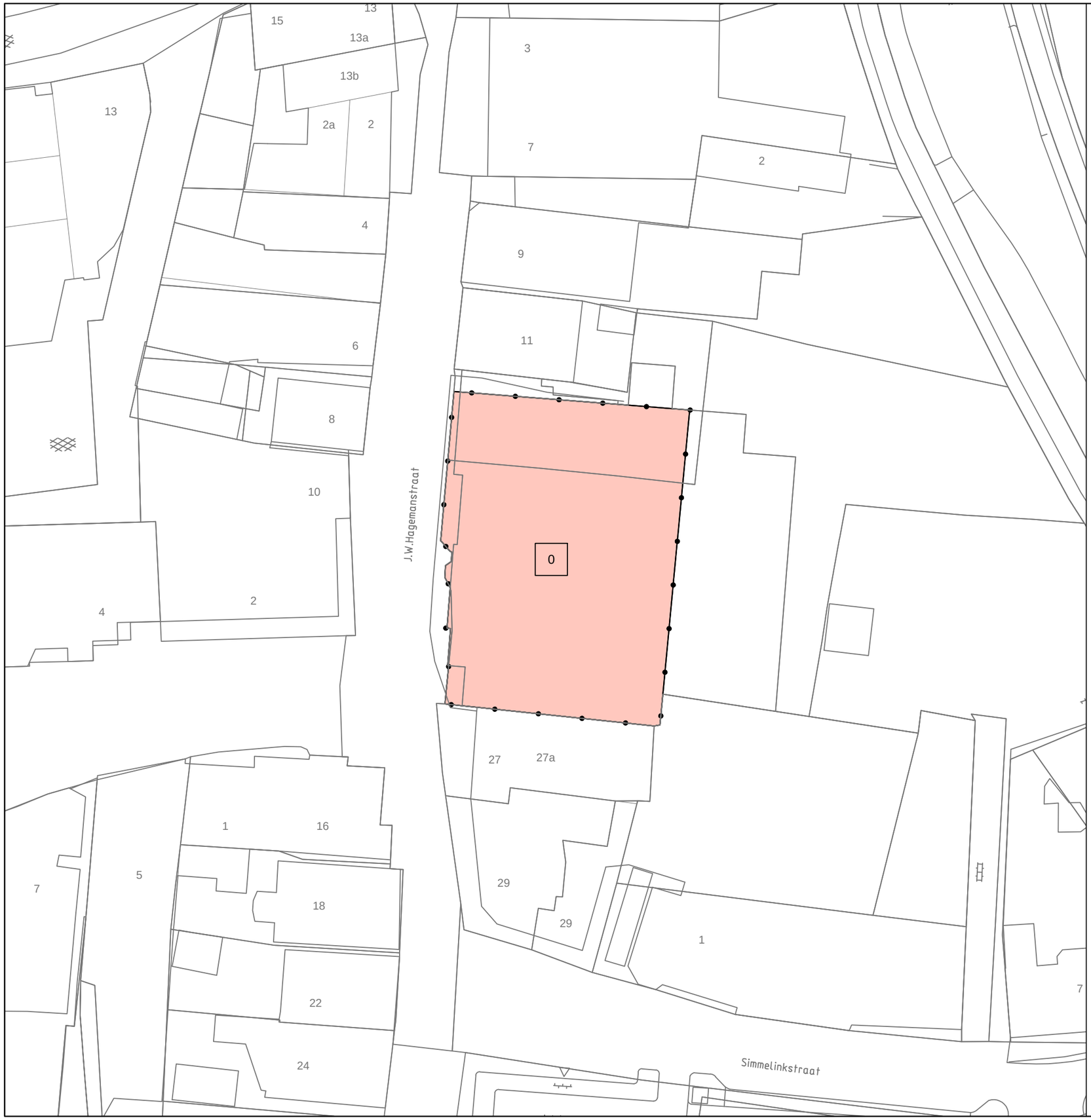

PLANGEBIED

plangebied

AANDUIDINGEN

maatvoering

0 maximum aantal wooneenheden

VERKLARINGEN

Ondergrond

Verbeelding

Bestemmingsplan:

Eibergen, Centrum 2011, herziening 2018-2

zaaknummer:	231315	datum:	18 februari 2019
formaat:	A3	voorontwerp:	21 december 2018
schaal:	1: 500	ontwerp:	18 februari 2019
getekend:	CN	vastgesteld:	
ondergrond:	o_NL.IMRO.1895.BPEBG20180012.dwg	datum ondergrond:	21 december 2018

ID plan: NL.IMRO.1895.BPEBG20180012-0001

gemeente Berkelland
Postbus 200 7270 HA Borculo / bezoekadres: Marktstraat 1 / www.gemeenteberkelland.nl / 0545 250 250

S:\Tekeningen\bestemmingsplan\Eibergen\JW Hagemanstraat 25\2019 02 18 VBD OWBP EBG-CT Herziening 2018-2.dwg

Raadsvergadering

Dossiernummer	1883
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	10
Omschrijving	Hamerstuk / Bestemmingsplan Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	231316
Raadsvergadering	:	25 juni 2019
Onderwerp	:	Bestemmingsplan Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)
Collegevergadering	:	14 mei 2019
Portefeuillehouder	:	M. van der Neut
Steller	:	C.D.A.M. Nieuwenhuis tel: : 0545-250 319

Te nemen besluit:
Het bestemmingsplan “Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)” vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Het ontwerpbestemmingsplan “Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)” heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Dit is één van de bestemmingsplannen die voortkomt uit het “Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen” dat de raad op 13 november 2018 heeft vastgesteld.

Met dit bestemmingsplan wordt nog 1 latent aanwezige woningbouwmogelijkheid aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a in Neede planologisch verwijderd. Op het terrein zijn vorig jaar vijf nieuwe woningen gebouwd (4 in rij en één vrijstaande). Met deze herziening krijgen de nieuwe woningen een bestemmingsregeling op maat. De mogelijkheid voor een zesde woning is hiermee verwijderd. Deze is dan niet meer mogelijk.
Tijdens de periode van terinzagelegging van het ontwerp hebben wij geen zienswijzen ontvangen. Er is dan ook geen aanleiding om het ontwerpbestemmingsplan te wijzigen.

De volgende stap in het planologische proces is, dat het bestemmingsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Argumentatie:
Op 1 november 2017 is de Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025 in werking getreden. Deze structuurvisie geeft het toekomstig kader voor de ontwikkeling van bouwlocaties in Neede, waaronder ook het perceel aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a. Een nieuw bestemmingsplan moet ervoor zorgen dat het voorgestelde beleid uit de structuurvisie planologisch wordt vastgelegd. Hierbij rekening houdend met de actuele situatie.

Het ontwerpbestemmingsplan “Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)” is hiervoor gemaakt. Met dit bestemmingsplan wordt 1 nog latent aanwezige mogelijkheid voor de bouw van een woning, geschrapt. Het aantal mogelijke woningen op deze locatie wijzigt van 6 naar 5. De vijf woningen zijn inmiddels gebouwd en worden bewoond. Met dit bestemmingsplan krijgen die vijf woningen een op maat herziene bestemmingsregeling.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kanttekeningen en risico's
Tegen een vaststellingsbesluit van een bestemmingsplan kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit kan alleen door degenen die zienswijzen indienden tegen het ontwerpbestemmingsplan, tenzij iemand kan aantonen dat hij hiervoor niet in staat was.
Bij dit plan kan derhalve alleen het laatste gelden. Wij hebben namelijk geen zienswijzen binnen de termijn ontvangen.

Financiën
Dit bestemmingsplan is door de gemeente zelf opgesteld. Er zijn geen extra kosten mee gemoeid. Het betreft een actie die voortkomt uit de vastgestelde Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025.
Uw raad hoeft bij het vaststellen van dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen, omdat het geen bouwplan in de zin van de Grondexploitatiewet mogelijk maakt. Gelet op artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening moet dit uitdrukkelijk worden benoemd in het raadsbesluit.

Communicatie
Begin januari 2019 heeft een voorontwerp van het bestemmingsplan twee weken voor inspraak ter inzage gelegen. Wij hebben toen één reactie ontvangen. Dit ging echter over het terrein aansluitend op het plangebied. Hier verandert niets. Het heeft dan ook niet geleid tot aanpassing van het plan. Een samenvatting van de inspraakreactie is beschreven in hoofdstuk 7 van de toelichting.
Het ontwerpbestemmingsplan heeft vervolgens van 6 maart tot en met 16 april 2019 ter inzage gelegen. Tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend. Zowel de inspraak als het ter inzage leggen van het ontwerp zijn gepubliceerd in het BerkelBericht. Het ontwerp is ook in de Staatscourant gepubliceerd. De eigenaar van het perceel is tijdens het proces schriftelijk op de hoogte gebracht van de beide ter inzage momenten.

Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld, wordt het plan wederom 6 weken ter inzage gelegd. Tijdens deze termijn kan beroep worden ingesteld. Dit wordt gepubliceerd in het BerkelBericht en de Staatscourant. Ook berichten wij de eigenaar hierover.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het is een herstelactie die voortkomt uit de Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025 en uit het "Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen" dat de raad op 13 november 2018 heeft vastgesteld. De gemeente is in dit traject initiatiefnemer, opsteller en faciliterend ten opzichte van het volgen en doorlopen van de bestemmingsplanprocedure.

Planning en evaluatie
De volgende stap in dit planologische proces is, dat de raad het bestemmingsplan ongewijzigd vaststelt. Hierna is het dan voor belanghebbenden mogelijk om tegen dit bestemmingsplan beroep in te stellen (zie onder kanttekeningen en risico's).
Na afloop van de beroepstermijn treedt het plan in werking, tenzij een verzoek om schorsing wordt gedaan.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

overwegende, dat de percelen aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a in Neede volgens het geldende bestemmingsplan “Neede, Centrum 2011” vooral de bestemming “Wonen” met de aanduiding “bedrijf” hebben en bouwvlakken waarbinnen in totaal 6 woningen gerealiseerd kunnen worden, en wij hiervoor weer een actuele bestemmingsregeling willen maken passend bij de inmiddels vijf gebouwde woningen;

dat het plangebied bestaat uit de percelen kadastraal bekend gemeente Neede, sectie C, nummers 9753, 9757, 9758, 9772, 9773, 9774 en 9777;

dat een voorontwerpbestemmingsplan ter inzage lag van 27 december 2018 tot en met 9 januari 2019, en er tijdens deze termijn één inspraakreactie is ontvangen;

dat de inspraakreactie is beoordeeld en geen aanleiding geeft om het voorontwerp-bestemmingsplan aan te passen;

dat vanaf 6 maart tot en met 16 april 2019 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage heeft gelegen het ontwerp van het bestemmingsplan en dat van deze terinzage-legging op de wettelijk voorgeschreven wijze kennisgeving is gedaan langs elektronische weg en via publicaties in de Staatscourant en het BerkelBericht van 5 maart 2019;

dat gedurende de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan geen zienswijzen zijn ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan;

dat het bestemmingsplan is voorbereid overeenkomstig artikel 3.1 en artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening en voldoet aan de eisen die bij of krachtens de Wet ruimtelijke ordening worden gesteld aan een bestemmingsplan;

dat dit bestemmingsplan geen bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening mogelijk maakt en een exploitatieplan of anterieure overeenkomst dan ook niet aan de orde is;

gelet op de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 3.1 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening;

b e s l u i t :

1. het bestemmingsplan “Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)”, bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals opgenomen in het GML-bestand: NL.IMRO.1859.BPNDE20180013-0100.gml met de bijbehorende bestanden vast te stellen, zoals het als ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen en waarbij voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de GBKN (versie: 21-12-2018);
2. voor het bestemmingsplan “Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)” geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Bestemmingsplan Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)

Op 26 juni 2013 is het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011" door de raad van de gemeente Berkelland vastgesteld. In dat plan liggen op de percelen aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a twee bouwvlakken waarbinnen in totaal 6 woningen (2+4) gebouwd mogen worden. Ook ligt er nog een functieaanduiding “bedrijf” op. Destijds was de Blokker net verplaatst en waren er nog geen concrete plannen voor dit terrein. Inmiddels zijn er op deze locatie (voormalig fietsenmaker Mol en Blokker) vijf woningen gebouwd. Een rij van vier starterswoningen en een enkele vrijstaande woning.

Het geldende bestemmingsplan laat op deze locatie 6 woningen toe. Het perceel is onderdeel van de Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025. Hierover is beschreven dat de voormalige panden van Mol en Blokker zijn gesloopt ten behoeve van woningbouw. Afgesproken is om hier vijf woningen terug te bouwen. De bouwvergunningen zijn verleend en de woningen gebouwd en bewoond.

Het college wil meewerken aan het herstellen van de actuele situatie. Deze herziening is daarvoor noodzakelijk.

Bijgevoegde bijlage:

- Ontwerpbestemmingsplan “Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)” van 26 februari 2019.

Neede, Centrum 2011,

herziening 2018-1,

(Nieuwstraat 51-57a)

Inhoudsopgave

TOELICHTING **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **5**
1.1 Aanleiding en doelstelling 5
1.2 Plangebied 5
1.3 Wat is een bestemmingsplan? 6
1.4 Geldend bestemmingsplan 7
1.5 De bij het plan behorende stukken 7
1.6 Leeswijzer toelichting 8

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan **9**
2.1 Het plangebied en omgeving 9
2.2 Beschrijving van het plan 10

Hoofdstuk 3 Inventarisatie van het geldend beleid **13**
3.1 Rijksbeleid 13
3.2 Provinciaal beleid 14
3.3 Regionaal beleid 15
3.4 Gemeentelijk beleid 16

Hoofdstuk 4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten **19**
4.1 Milieuhygiënische en planologische verantwoording 19
4.2 Ecologie 19
4.3 Water 20
4.4 Verkeer en parkeren 21

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet **23**
5.1 Bestemmingsregeling 23
5.2 Verbeelding 23
5.3 Regels 24
5.4 Bestemmingsregels 24

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid **25**

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid **27**
7.1 Inspraak 27
7.2 Overleg 28
7.3 Ontwerp 28

TOELICHTING

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Op 17 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Berkelland de Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025 vastgesteld. Deze structuurvisie is het kader voor de toekomstige ontwikkeling van bouwlocaties in de bebouwde kom van Neede. Het is een volgende stap in het proces van het terugdringen van de grote overcapaciteit aan woningbouwplannen. De structuurvisie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor woningbouwlocaties in de kom van Neede.

In de structuurvisie zijn 12 locaties opgenomen. Hiervan is per locatie beschreven hoeveel woningen hier nog gebouwd mogen worden. Onder nummer 9 is de locatie aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a opgenomen. Het voormalige pand van Blokker (verplaatst) en de voormalige fietsenmaker Mol zijn gesloopt voor nieuwbouw.De 5 woningen zijn met een afwijking van het geldende bestemmingsplan gerealiseerd. Met dit bestemmingsplan wordt nu de bestemming op maat aangepast aan het gebouwde. De mogelijkheid voor bedrijfsactiviteiten komt voor deze percelen te vervallen.

In dit bestemmingsplan wordt aangetoond dat de herziening van het bestemmingsplan in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a in Neede. Kadastraal is het plangebied bekend als gemeente Neede, sectie C, nummers 9753, 9757, 9758, 9772, 9773, 9774 en 9777.

Onderstaande afbeelding 1.1 geeft de ligging in de kern Neede weer. In afbeelding 1.2 is ingezoomd op het plangebied.

Afbeelding 1.1: Ligging plangebied in groter verband (rode kruisje duidt planlocatie aan).

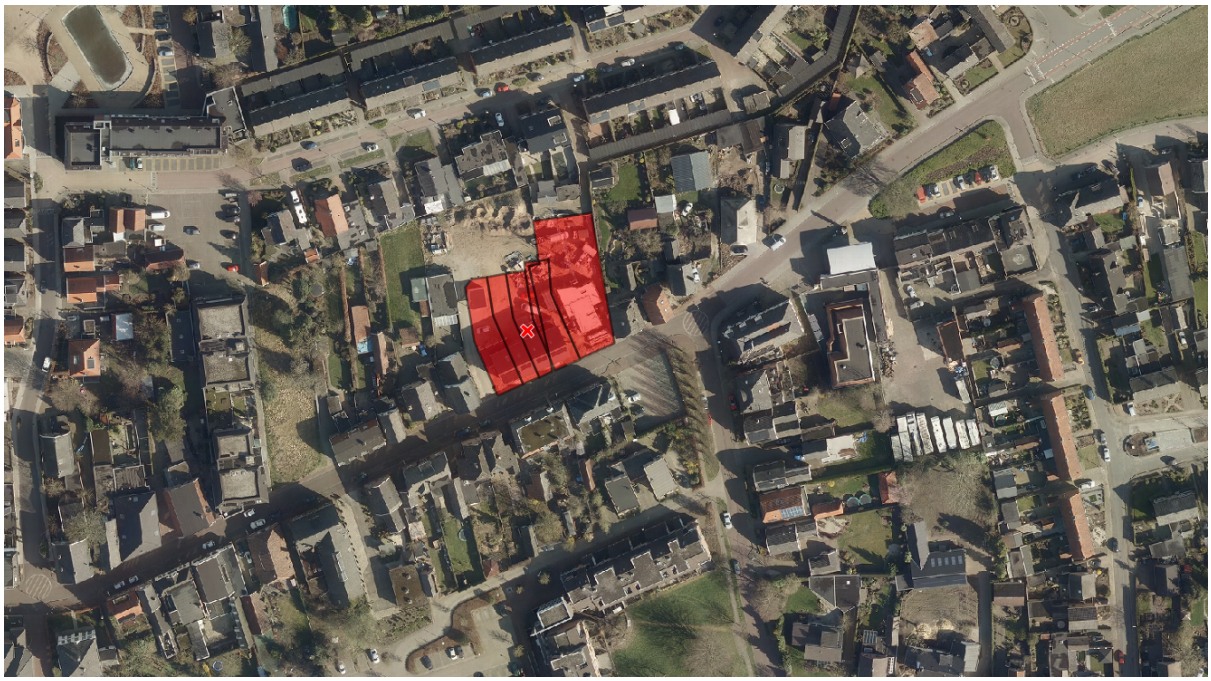

Afbeelding 1.2: Ligging van het plangebied.

1.3 Wat is een bestemmingsplan?

Het gemeentelijke bestemmingsplan is een middel waarmee functies aan gronden worden toegekend. Het gaat dus om het toekennen van gebruiksmogelijkheden. Vanuit de Wet ruimtelijke ordening volgt een belangrijk principe: het gaat om toelatingsplanologie. Het wordt de grondgebruiker (eigenaar, huurder etc.) toegestaan om de functie die het bestemmingsplan geeft, uit te oefenen. Dit houdt in dat:

- de grondgebruiker niet kan worden verplicht om een in het bestemmingsplan aangewezen bestemming ook daadwerkelijk te realiseren; en
- de grondgebruiker geen andere functie mag uitoefenen in strijd met de gegeven bestemming (de overgangsbepalingen zijn hierbij mede van belang).

Een afgeleide van de gebruiksregels in het bestemmingsplan zijn regels voor bebouwing (omgevingsvergunning voor het bouwen) en regels voor het verrichten van 'werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden' (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden).

Een bestemmingsplan regelt daarom:

- het toegestane gebruik van gronden (en de bouwwerken en gebouwen);

en een bestemmingsplan kan daarbij regels geven voor:

- het bebouwen van de gronden;
- het verrichten van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden.

Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument voor het voeren van ruimtelijk beleid, maar het is zeker niet het enige instrument. Andere ruimtelijke wetten en regels zoals de Woningwet, de Erfgoedwet, de Algemene Plaatselijke Verordening, de Wet milieubeheer en de Bouwverordening zijn ook erg belangrijk voor het uitoefenen van ruimtelijk beleid.

1.4 Geldend bestemmingsplan

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011", dat op 26 juni 2013 is vastgesteld door de raad van de gemeente Berkelland. Op 30 april 2014 is het bestemmingsplan onherroepelijk van kracht geworden.

Het plangebied heeft in dat bestemmingsplan de bestemmingen 'Wonen' en 'Verblijfsgebied'. Voor een groot deel van het bouwvlak geldt hiernaast ook de functieaanduiding 'bedrijf'. Binnen deze bestemmingen zijn zes woningen toegestaan. Binnen de genoemde functieaanduiding zijn naast de woningen ook bedrijfsactiviteiten tot en met categorie 2 mogelijk. De hoofdgebouwen (lees: woningen) moeten binnen het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De maximale goot- en bouwhoogte hiervan zijn respectievelijk 6 en 10 meter.

Onderstaande afbeelding 1.3 bevat het geldende bestemmingsplan.

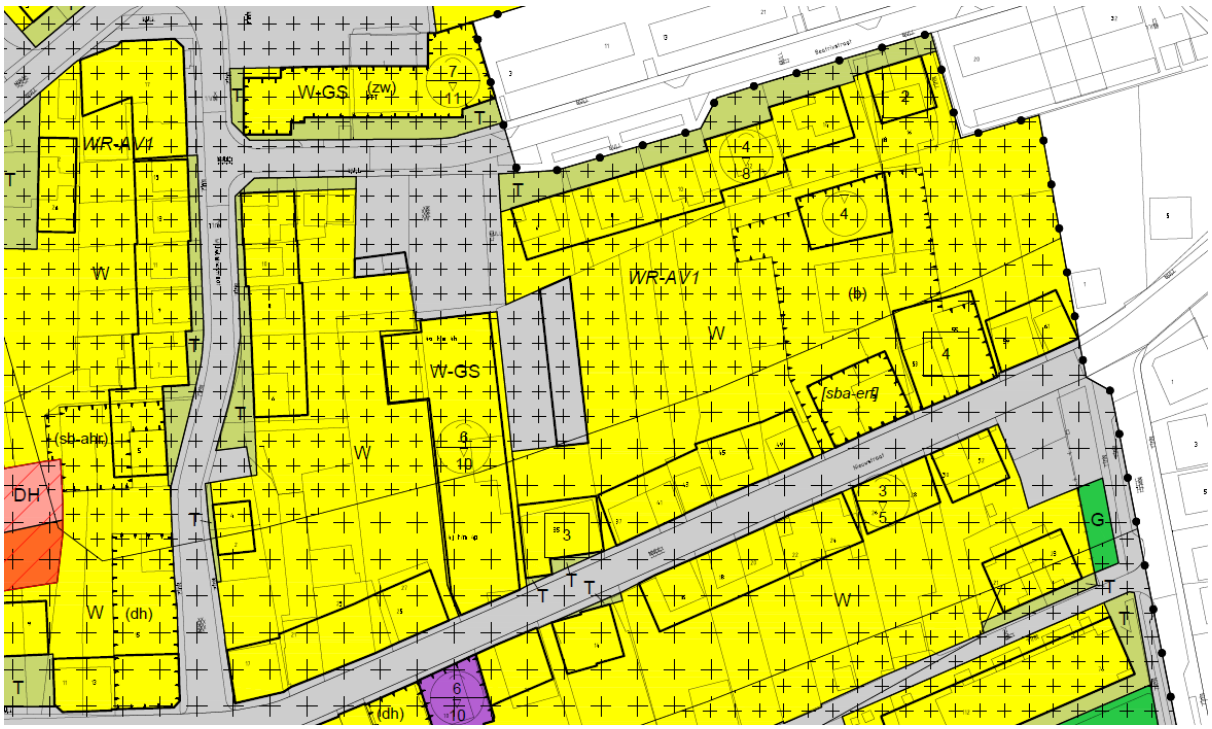

Afbeelding 1.3: Fragment van het geldende bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011".

Om de bouwvlakken en het aantal woningen (het inmiddels bestaande aantal van 5) aan te passen aan de actuele situatie, is een planherziening noodzakelijk. Ook komt voor dit plangebied de functieaanduiding "bedrijf" te vervallen. Dit bestemmingsplan voorziet hierin.

1.5 De bij het plan behorende stukken

Het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)" bestaat uit de volgende stukken:

- toelichting;
- regels;
- de verbeelding (tek.nr. NL.IMRO.1859.BPNDE20180013-0010).

Op de verbeelding is de bestemming van de gronden binnen het plangebied aangegeven. In de regels zijn bepalingen opgenomen om de uitgangspunten van het plan zeker te stellen. De verbeelding en de regels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het plan en moeten samen 'gelezen' worden.

Het plan gaat vergezeld van een toelichting. De toelichting geeft een duidelijk beeld van het bestemmingsplan en van de daaraan ten grondslag liggende gedachten. De toelichting maakt geen deel uit van het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

1.6 Leeswijzer toelichting

Deze toelichting is opgebouwd uit vijf hoofdstukken. Het volgende hoofdstuk beschrijft het plan en de bestaande situatie van het plangebied (Hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van het ruimtelijke beleidskader van de verschillende overheden waaraan het plan moet voldoen. Hoofdstuk 4 bevat de milieu- en de omgevingsaspecten van het plan. Deze toelichting besluit met hoofdstukken over de opbouw, verantwoording en uitleg van de planregels (Hoofdstuk 5), de economische uitvoerbaarheid (Hoofdstuk 6) en het gevoerde (voor)overleg en de inspraak op het plan (Hoofdstuk 7).

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan

2.1 Het plangebied en omgeving

Het plangebied ligt aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a in Neede. De luchtfoto in afbeelding 2.1 geeft het plangebied in haar directe omgeving weer.

Afbeelding 2.1: Uitsnede uit luchtfoto. In de rode cirkel het plangebied.

De Nieuwstraat was oorspronkelijk de entree van Neede vanuit het oosten. De straat waar vroeger meerdere winkels stonden krijgt een metamorfose. De winkels zijn (bijna) allemaal vervangen door woningen.

Afbeelding 2.2: Nieuwstraat in westelijke richting (Oudestraat).

In westelijke deel van de straat, de aansluiting met de Oudestraat, staat de Grote Kerk (PKN gemeente). Aan de andere zijde, in oostelijke richting, ligt aan de Haaksbergseweg de grote begraafplaats Rozenkamp.

De woningen aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a zijn inmiddels gebouwd. Hiermee zijn ook de laatste winkelpanden vervangen door woningbouw.

Afbeelding 2.3: De voormalige panden van Mol en Blokker (inmiddels gesloopt) aan de Nieuwstraat.

2.2 Beschrijving van het plan

De percelen aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a zijn bij de actualisering van het Needse centrumplan nog bestemd in overeenstemming met de toen aanwezige bebouwing. De percelen worden nu in overeenstemming met de actuele situatie. Dit betekent, dat de woningen worden opgenomen in een bouwvlak op maat dat 12 meter diep is. Aan de voorzijde van de woning komt dan de bestemming 'Tuin'. De goot- en bouwhoogte worden respectievelijk maximaal gesteld op 6 en 10 meter. Ook voor de overige bouwmaten en -mogelijkheden wordt aangesloten bij het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011".

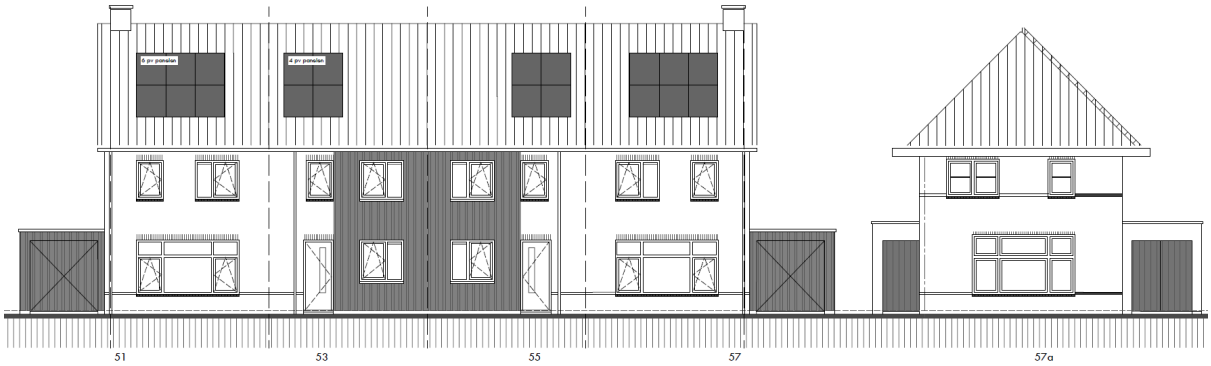

Afbeelding 2.4: Geveltekening van de vijf woningen in rij aan de Nieuwstraat 51 t/m 57 en 57a.

Met deze herziening wordt een actuele bestemmingsregeling opgenomen voor de inmiddels vijf gebouwde woningen. De woningen worden gesitueerd binnen een passend bouwvlak, waarbinnen maximaal vijf woningen mogelijk zijn. Hiermee heeft dan ook deze locatie een actuele bestemming gekregen, passend bij het huidige gebruik en de bestaande gebouwen.

De woningen, gebouwd in overeenstemming met op 30 mei 2017 (AB2017009) en 7 juni 2017 (AB2017056) verleende omgevingsvergunningen, passen hiermee volledig binnen de regels van dit bestemmingsplan.

Hoofdstuk 3 Inventarisatie van het geldend beleid

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en door vertaald op de verbeelding en in de regels.

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. De SVIR actualiseert het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid als gevolg van nieuwe politieke accenten en veranderende omstandigheden zoals de economische crisis, klimaatverandering en toenemende regionale verschillen. Onder andere omdat groei, stagnatie en krimp gelijktijdig plaatsvinden. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en vervangt de Nota Ruimte.

In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities voor concurrentiekracht, bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid tot 2040 (lange termijn) en doelen, belangen en opgaven tot 2028 (middellange termijn). De centrale visie wordt uiteengezet in drie hoofddoelstellingen voor de middellange termijn (2028), namelijk "concurrerend, bereikbaar en leefbaar&veilig". Voor de drie rijksdoelen zijn de onderwerpen van nationaal belang benoemd waarmee het Rijk aangeeft waarvoor het verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

Tenslotte is de rijksverantwoordelijkheid voor het systeem van goede ruimtelijke ordening als afzonderlijk belang opgenomen. Hiervoor geldt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke plannen.

De drie hoofddoelen van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid kennen nationale opgaven die regionaal neerslaan. Voor alle nationale opgaven worden rijksinstrumenten ingezet, waarbij financiering slechts één van de instrumenten is. Ook decentrale overheden en marktpartijen dragen bij aan de realisatie van nationale opgaven.

Toetsing

Bij dit plan zijn geen nationale belangen in het geding. Het bestemmingsplan actualiseert een al bestaande situatie. Met deze herstelactie is rekening gehouden met relevant ruimtelijk beleid en met de kwaliteiten in de omgeving van het plangebied. In dit bestemmingsplan is zorg gedragen voor een zorgvuldige afweging en een transparante besluitvorming.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het kabinet heeft in de hiervoor genoemde Structuurvisie vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainport Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).

Toetsing

Voorliggend bestemmingsplan ligt niet binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO) of het Gelders Natuurnetwerk (GNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Ook andere nationale belangen zijn bij dit project niet van toepassing. Er is dan ook geen sprake van strijdigheid met het Barro.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie 2014

De Omgevingsvisie vervangt het Streekplan Gelderland 2005. De Omgevingsvisie is op 9 juli 2014 door provinciale staten vastgesteld en op 17 oktober 2014 in werking getreden. Ook deze visie geldt als een structuurvisie. De Omgevingsvisie zet het beleid onder het motto 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet' voort. Daarbij hoort een grotere beleidsvrijheid en eigen verantwoordelijkheid voor gemeenten voor zaken van lokaal belang.

De Omgevingsvisie biedt een doorkijk aan Gelderland op langere termijn en heeft twee hoofddoelen:

1. Een duurzame economische structuur

Een gezonde economie vraagt sterke steden en vitale dorpen. Versterking van de economie gebeurt anders dan voorheen en staat meer in het teken van 'beheer en ontwikkeling' dan 'groei'. Dat vergt een andere benadering ten aanzien van bijvoorbeeld:

- kansen voor bestaande bedrijven;
- creëren van een goede fysieke en digitale bereikbaarheid van stedelijke gebieden;
- een adequaat beheer van de bestaande bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel en daarop aangepaste aanpak van nieuwe plannen.

2. Het borgen van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving

Een aantrekkelijke leefomgeving vergt een goede kwaliteit van natuur en een gezonde en veilige leefomgeving. De provincie wil die kwaliteiten waarborgen en verder ontwikkelen.

De provincie zet zich in voor vitale steden en dorpen en voor een duurzame verstedelijking. Het accent verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Om te komen tot een duurzame verstedelijking richt de provincie zich op:

- het benutten van de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik als instrument voor een zorgvuldige locatieafweging;
- transformeren en aanpak van leegstand.

Toetsing

Dit bestemmingsplan kent geen uitbreiding van woningbouw of bedrijventerrein. Het is een actualisering, waarbij voor bestaande woningen een 'actuele' bestemmingsregeling wordt gemaakt. Er is niet direct sprake van een kwaliteitsimpuls, maar slechts van het actualiseren van een bestaande situatie.

3.2.2 Ladder voor duurzaam ruimtegebruik

Artikel 3.1.6 lid 2 van het Bro (Ladder voor duurzame verstedelijking ook wel SER-ladder) trad in werking op 1 oktober 2012 en is gewijzigd op 1 juli 2014. Bij voorgenomen stedelijke ontwikkelingen moet worden ingegaan op de afwegingen rondom de regionale behoefte. Deze duurzaamheidsladder is een processchema om initiatieven voor stedelijke functies te begeleiden naar een optimale locatiekeuze. De Gelderse ladder is een verbijzondering van de Rijksladder voor duurzame verstedelijking.

Het accent van stedelijke ontwikkelingen verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Voor een goede afweging van keuzes voor locaties van nieuwe gebouwen staat de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik centraal. Het gaat om het tijdig afwegen van kansen en mogelijkheden om bestaande gebouwen te benutten bij overwegingen van nieuwe bebouwing.

Toetsing

Dit bestemmingsplan kent geen uitbreiding van woningbouw of bedrijventerrein. Bestaande gebouwen worden gebruikt. Het plan is van strikt lokale aard.

3.2.3 Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening bevat regels (randvoorwaarden), passend bij de provinciale ambities en doelen zoals omschreven in de Omgevingsvisie. Deze regels waren verspreid over diverse andere verordeningen. Die verordeningen (waaronder de Ruimtelijke Verordening) zijn ingetrokken. In plaats daarvan is de Omgevingsverordening vastgesteld op 24 september 2014 en in werking getreden op 17 oktober 2014. De omgevingsverordening sluit aan bij de Omgevingsvisie.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Regionale Structuurvisie Achterhoek 2012

De gemeenteraad van Berkelland heeft de Regionale Structuurvisie Achterhoek in haar vergadering van 22 mei 2012 vastgesteld. De visie 'Speerpunten Regionaal Ruimtelijk Beleid Achterhoek 2011-2020' geeft de beleidsambities aan van 8 Achterhoekse gemeenten voor de regionale economie, volkshuisvesting, landschappelijke kwaliteit, leefbaarheid en mobiliteit. De focus moet liggen bij de bestaande woningvoorraad. Het is een belangrijke opgave om de woningvoorraad aan te passen aan de toekomstige kwalitatieve woningbouwbehoefte.

Deze structuurvisie is een actualisatie van de structuurvisie uit 2004. De visie is geactualiseerd, omdat er relevante en ingrijpende economische en maatschappelijke ontwikkelingen spelen, zoals:

- energietransitie en het inspelen op de gevolgen van de klimaatveranderingen;
- bevolkingsverandering, krimp, vergrijzing en ontgroening;
- de veranderingen in de landbouw en het landelijk gebied; en
- positionering van de Achterhoek in (inter)nationaal perspectief.

Deze ontwikkelingen gaan gevolgen hebben voor de manier waarop er gewoond, geleefd en gewerkt wordt in de Achterhoek. Ook zijn ze van invloed op de manier waarop geld verdiend wordt in de regio. Wijzigingen hierin kunnen ruimtelijke consequenties hebben. De visie geeft richting aan het regionaal ruimtelijk beleid om de transitieopgaven te kunnen faciliteren.

Toetsing

Met dit bestemmingsplan worden bestaande woningen opgenomen in een 'actuele' bestemmingsregeling. De mogelijkheid om nog een zesde woning te kunnen bouwen wordt verwijderd. Het bestemmingsplan is geheel in lijn met de visie van de Regionale Structuurvisie Achterhoek 2012.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Structuurvisie Berkelland 2025

De “Structuurvisie Berkelland 2025” is het kader voor de ontwikkeling van de gemeente Berkelland tot 2025. Deze visie geeft richting aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente. Het is een integrale visie die geldt voor het grondgebied van de hele gemeente. Een uitgangspunt is het behouden van de rust, de variatie en de kleinschaligheid van het woningaanbod.

De vier hoofdkernen hebben daarbij ieder hun eigen kwaliteiten. Deze kwaliteiten moeten verder worden versterkt. Berkelland streeft naar leefbare wijken en kernen met een gedifferentieerde woning-voorraad en bevolking. Woningbouw wordt geconcentreerd in de vier hoofdkernen en moet zo min mogelijk beslag leggen op ruimte buiten de bebouwde kom. Dit betekent, dat inbreiden zoveel mogelijk voor uitbreiden gaat. Inbreiden mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit van bestaande wijken.

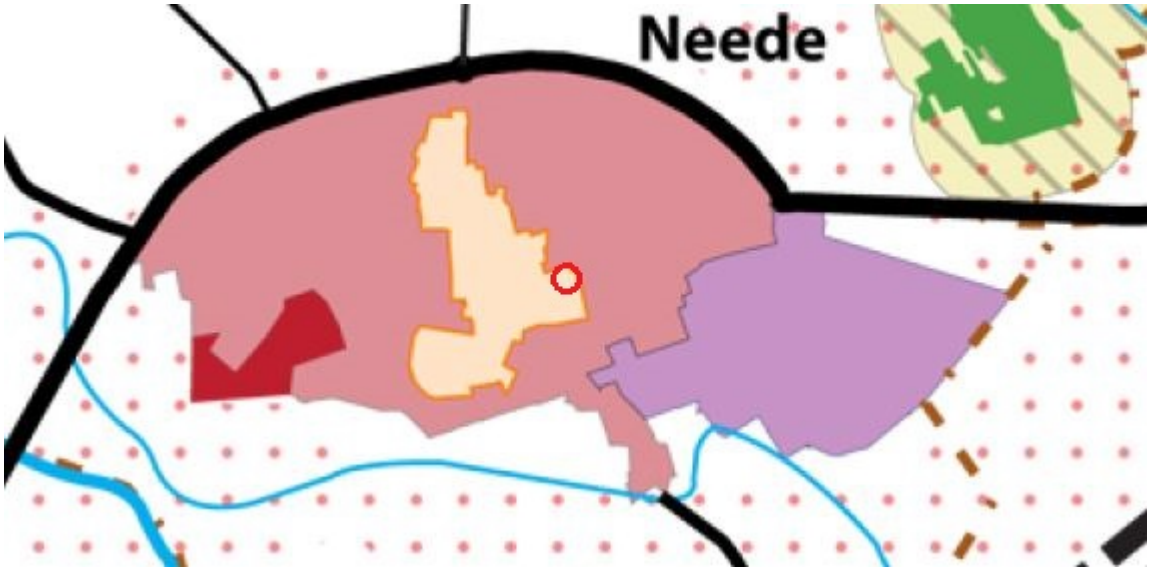

Afbeelding 3.1: Uitsnede structuurvisie plankaart met plangebied in rode cirkel.

Op de voorgaande afbeelding is te zien dat het plangebied ligt binnen een gebied dat is aangeduid als centrumgebied. De woningen liggen aan de rand in de overgang naar woongebied.

Toetsing

Het plangebied ligt binnen een gebied dat is aangegeven als centrumgebied. Voor dit deel van het centrum geldt dat de winkelfunctie geconcentreerd wordt in het kernwinkelgebied. Daarbuiten worden de winkelfuncties zoveel als mogelijk afgebouwd.

3.4.2 Beleid demografische ontwikkelingen

De bevolking van Berkelland neemt in de nabije toekomst verder af. Als gevolg van deze demografische ontwikkeling zijn nog maar beperkt extra woningen nodig. Hiervoor is beleid vastgesteld. Het bestemmingsplan is niet in strijd met dat beleid, omdat het juist de nog aanwezige latente planologische ruimte weghaald. Dit bestemmingsplan regelt het herstel hiervan. Het aantal woningen neemt hiermee niet toe.

3.4.3 Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025

Naast de in 2010 vastgestelde Structuurvisie Berkelland 2025 (zie 3.4.1) is, mede vanwege demografische ontwikkelingen een nadere visie op het onderdeel wonen noodzakelijk. Per hoofdkern is daarom een Structuurvisie Wonen opgesteld.

De Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025 is het toekomstige kader van de gemeente Berkelland voor de ontwikkeling van woningbouwlocaties in de kom van Neede. De visie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor de woningbouwlocaties die er in zijn opgenomen. Het aspect volkshuisvesting is een belangrijke reden voor deze structuurvisie. We bouwen nog slechts voor de voorspelde woningbehoefte tot 2025.

De Regionale Woonagenda Achterhoek 2025 geeft nog beperkte ruimte om de komende jaren woningen toe te voegen. Het huidige aantal bouwplannen overschrijdt dit aantal nog fors. De woningbouwplannen zijn daarom naar beneden bijgesteld. De Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025 geeft richting aan dit ruimtelijk beleid. De visie geeft voor alle woningbouwplannen aan of deze al dan niet voor uitvoering in aanmerking komen.

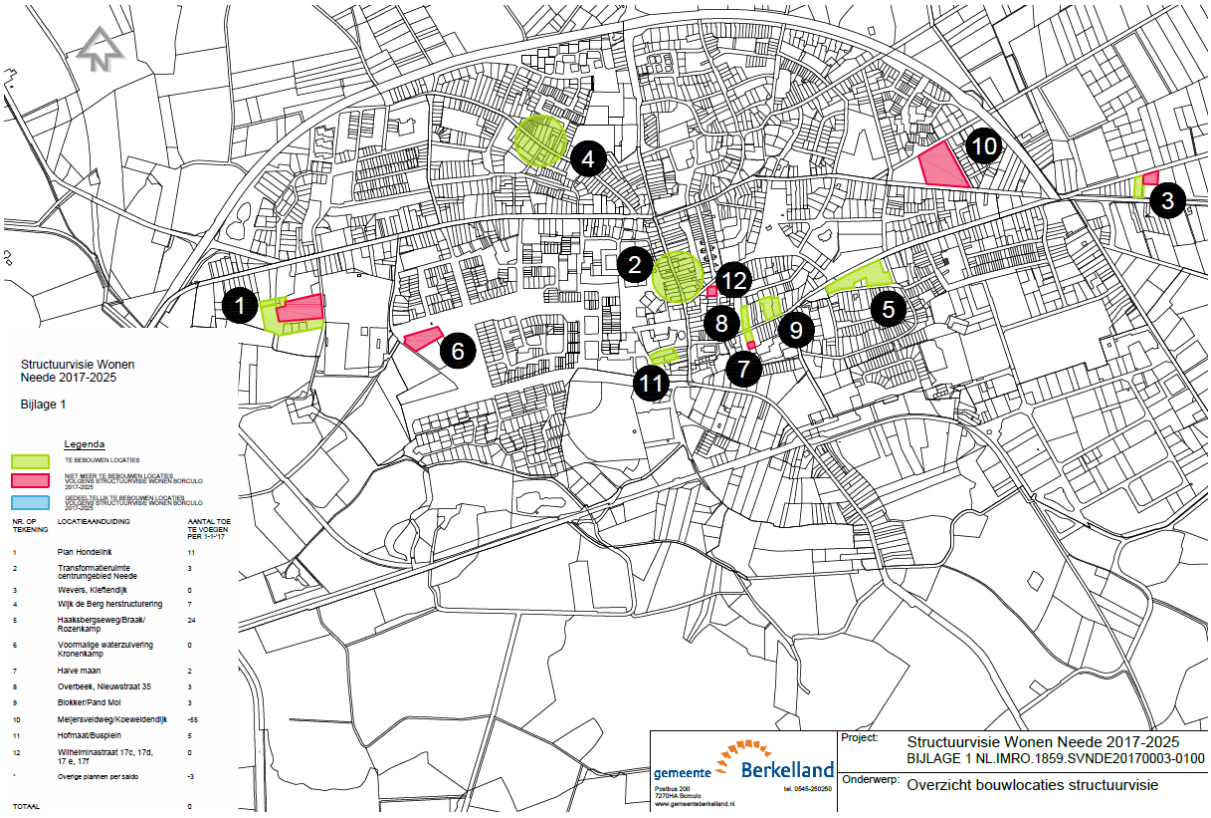

Afbeelding 3.2: Kaart met locaties uit de Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025.

In de structuurvisie zijn een twaalftal locaties opgenomen. Per locatie is een omschrijving gegeven van het aantal woningen dat volgens deze structuurvisie, rekening houdend met de demografische ontwikkelingen, per 2017 nog gebouwd kan worden. Ook is aangegeven op grond van welke criteria de afwegingen zijn gemaakt. Het plan wordt inhoudelijk toegelicht en er wordt informatie over het geldende bestemmingsplan aangehaald.

De locatie aan de Nieuwstraat 51 tot en met 57a (Blokker/pand Mol) is beschreven onder nummer 9. Het volgende staat hierover in de structuurvisie:

Nog toe te voegen	3 woningen
Toetsing aan criteria	Voormalig pand Blokker (verplaatst) en voormalig pand fietsenmaker Mol (gestopt) in de Nieuwstraat zijn gesloopt ten gunste van woningbouw.
Toelichting	In het kader van de revitalisering van het centrum van Neede is de voormalige winkelstraat (Nieuwstraat) omgevormd tot een woonstraat. In de straat staan/stonden een aantal leegstaande en verpauperde panden waaronder het voormalig pand van fietsenmaker Mol en het voormalig pand van de Blokker aan de Nieuwstraat 51-53-55. Ter plaatse wordt teruggebouwd om de lintbebouwing te herstellen. In totaal kunnen er 6 woningen worden gebouwd op de beide locaties waarvan 2 vervanging zijn. Er is nu afgesproken dat er 5 woningen worden gebouwd in plaats van 6. Hiervoor is inmiddels een bouwaanvraag gedaan.
Bestemmingsplan	Bestemmingsplan Neede Centrum 2011. Het bestemmingsplan laat nu 6 woningen toe op de beide locaties gezamenlijk. Er ligt een bouwaanvraag voor 5 woningen. Er worden 2 woningen vervangen, dus in totaal een toevoeging van 3 woningen in plaats van 4. Deze aanpassing moet nog in het bestemmingsplan worden verwerkt. Hiermee wordt 1 woning van de bestaande planologische capaciteit afgehaald.

Toetsing

De Structuurvisie Wonen Neede 2017-2015 is de aanleiding voor dit bestemmingsplan. Het spreekt vanzelf dat het volledig in overeenstemming is met deze herziening. Met dit bestemmingsplan worden planologisch-juridisch dan ook de uitgangspunten van de structuurvisie bekrachtigd.

3.4.4 Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen

De Structuurvisies Wonen hebben ook het doel om partijen die bij een bouwlocatie zijn betrokken duidelijkheid te geven over de nieuwe status van hun bouwlocatie. Het begrip voorzienbaarheid is hierbij van belang.

Het schrappen van woonbestemmingen en het mogelijk intrekken van onbenutte omgevingsvergunningen, gebeurt niet met onmiddellijke ingang. Hiervoor is een periode van voorzienbaarheid van ruim één jaar aangehouden. Gedurende deze periode konden bestaande rechten nog worden benut.

Op 13 november 2018 is door de gemeenteraad het "Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen" vastgesteld. Hierin is het vervolgtraject beschreven van de vastgestelde structuurvisies Wonen. Per locatie is de recente stand van zaken beschreven, of er een planologische maatregel nodig is, en zo ja, welke, een stedenbouwkundige afweging en een voorstel voor een beoogde bestemming. Tenslotte is een verwachte planning weergegeven.

Voor dit bestemmingsplan wordt een ontwerpbestemmingsplan voorzien in het eerste kwartaal van 2019. Direct na de vaststelling van het Plan van Aanpak is met dit bestemmingsplan begonnen. Dit heeft geleid tot het ter inzage leggen van een voorontwerpbestemmingsplan in december 2018.

Dit bestemmingsplan is vooral een administratieve correctie met een actualisering naar de bestaande situatie.

Hoofdstuk 4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten

Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het verplicht om te bekijken in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling gevolgen kan hebben op de aspecten: milieu, ecologie, water, archeologie en cultuurhistorie.

Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het verplicht om te beoordelen in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling gevolgen kan hebben op de aspecten: milieu, ecologie, water, archeologie en cultuurhistorie. Bij de voorbereiding van dit bestemmingsplan zijn deze aspecten niet (opnieuw) onderzocht. Het betreft immers een beperkte actualisering van het (redelijk) recent vastgestelde bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011". In dat plan is reeds voldoende aandacht besteed aan deze aspecten. Bovendien brengt dit bestemmingsplan de inmiddels gebouwde en bewoonde woningen weer in overeenstemming met een actuele bestemmingsregeling.

Hieronder is beschreven wat de gevolgen van dit plan kunnen zijn op die aspecten en is een planologische verantwoording gegeven. Ook is er een watertoets opgenomen.

4.1 Milieuhygiënische en planologische verantwoording

Het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)" is een juridisch-planologische actualisering, waarbij het geldende bestemmingsplan wordt geactualiseerd naar de bestaande situatie. De recent gebouwde woningen passen met deze herziening weer volledig binnen de geldende bestemmingsregels. Ook vervalt de nog latent aanwezige mogelijkheid voor een zesde woning en de functiemogelijkheid voor bedrijfsactiviteiten tot en met categorie 2. Dit is volledig in lijn met het gemeentelijke beleid om woning(bouw)mogelijkheden te beperken en de centrumfuncties te concentreren in het kernwinkelgebied.

Het betreft hier een juridische actualisering van een al bestaand ruimtelijk gegeven, waarmee dit geen enkele nieuwe ruimtelijke impact op de omgeving heeft. De aanpassing heeft geen effecten op de milieuhygiënische aspecten. Ook geeft het geen (extra) hinder voor de omgeving. Er veranderd fysiek immers niets.

4.2 Ecologie

Bij ruimtelijke plannen moet aandacht worden besteed aan de natuurwetgeving. In de natuurwetgeving kan een tweedeling worden gemaakt in soort- en gebiedsbescherming. Zowel soortbescherming als de gebiedsbescherming gebeurt sinds 1 januari 2017 via de Wet natuurbescherming.

Overwegingen

Het betreft hier het actualiseren van een al aanwezige bestemming "Wonen". De woningen zijn een bestaand gegeven, waarvoor in 2017 omgevingsvergunningen zijn verleend. Dit bestemmingsplan is slechts een planologische maatregel om het gebruik van de woningen weer formeel aan te passen aan de gerealiseerde situatie. Er spelen geen ecologische aspecten.

4.3 Water

In het moderne waterbeheer (waterbeheer 21e eeuw) wordt gestreefd naar duurzame, veerkrachtige watersystemen met minimale risico's op wateroverlast of watertekorten. Belangrijk instrument hierbij is de watertoets, die sinds 1 november 2003 in ruimtelijke plannen is verankerd. In de toelichting op ruimtelijke plannen moet een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt verslag gedaan van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie (watertoets).

Het doel van de watertoets is te garanderen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op een evenwichtige wijze in het plan worden afgewogen. Deze waterhuishoudkundige doelstellingen betreffen zowel de waterkwantiteit (veiligheid, wateroverlast, tegengaan verdroging) als de waterkwaliteit (riolering, omgang met hemelwater, lozingen op oppervlaktewater).

4.3.1 Toekomstgericht waterbeheer

Ruimtelijke ordening en water zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en worden sterk beïnvloed door de klimaatverandering. Er is meer ruimte nodig voor water, omdat klimaatverandering zorgt voor hoge piekafvoeren in de zomer en een gemiddeld hogere waterafvoer in de winter. Het gaat ook om langduriger periodes van droogte en om extreem warm weer, waar vooral stedelijk gebied last van kan hebben. Ook veranderingen in ruimtegebruik, bijvoorbeeld door de landbouw, natuur of recreatie, hebben gevolgen voor het waterbeheer. Het waterschap wil vroegtijdig meedenken over plannen en ontwikkelingen om samen met de gemeente en andere partners te zoeken naar de bijdrage die water kan leveren aan de verbetering van de leefomgeving.

Waterschap Rijn en IJssel werkt hierbij vanuit het Waterbeheerplan 2016-2021. Hierin staat het taakgebied, de doelen en de maatregelen die het waterschap tot en met 2021 voor ogen heeft, beschreven. Een kompas voor de langere termijn biedt de Watervisie 2030. Beide documenten bieden een samenwerkingsagenda voor ieder die op het gebied van water een belang of betrokkenheid heeft.

Het waterschap laat in het waterbeheerplan zien welke ontwikkelingen voor het waterbeheer van belang zijn en welke accenten in de samenwerking met de partners belangrijk zijn. Vanuit die verkenning is er beleid gemaakt voor de periode 2016-2021, voor de volgende taakgebieden:

- Bescherming tegen overstromingen en werken aan veiligheid: ***Veilig water***.
- Zorgen voor de juiste hoeveelheid water en passende waterpeilen: ***Voldoende water***.
- Zorgen voor een goede waterkwaliteit die nodig is voor mens, plant en dier: ***Schoon water***.
- Verwerken van afvalwater en het benutten van energie en grondstoffen daaruit: ***Afvalwater***.
- Zorgen voor goede randvoorwaarden voor beroepsvaart op de Oude IJssel: ***Vaarwegbeheer***.

Het waterschap werkt met de gemeente samen aan een goede ruimtelijke ordening via het proces van de Watertoets.

4.3.2 Watertoets

In de watertoetstabel (zie hierna) zijn de taakgebieden van het waterschap nader uitgewerkt. Voor de in dit bestemmingsplan gewenste ruimtelijke ontwikkeling worden de effecten van die ontwikkeling per waterthema afgewogen. De relevante waterthema's worden door middel van de watertoetstabel geselecteerd en worden vervolgens nader toegelicht.

Thema	Toetsvraag	Relevant	Intensiteit
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering? (primaire waterkering, regionale waterkering of kade) 2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	Nee Nee	2 2
Riolering en Afvalwaterketen	1. Is de toename van het afvalwater (DWA) groter dan 1m^3/uur? 2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ? 3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI of rioolgemaal van het waterschap?	Nee Nee Nee	2 1 1
Wateroverlast (oppervlaktewater	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2500m^2? 2. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 500m^2? 3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak? 4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	Nee Nee Nee Nee	2 1 1 1
Oppervlakte-waterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	Nee	1
Grondwater-overlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond? 2. Is in het plangebied sprake van kwel? 3. Beoogt het plan dempen van perceelsloten of andere wateren? 4. Beoogt het plan aanleg van drainage?	Nee Nee Nee Nee	1 1 1 1
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	Nee	1
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap? 2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	Nee Nee	1 2
Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel? 2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieu hygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	Nee Nee	1 1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ? 2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water? 3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur? 4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	Nee Nee Nee Nee	2 2 1 1
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	Nee	1
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	Nee	2
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig?	Nee	1

Bovenstaande watertoetstabel geeft aan dat er geen waterthema's van toepassing zijn, dan wel relevant, op deze ontwikkeling. Vooroverleg met het waterschap is op basis hiervan dan ook niet noodzakelijk.

4.4 Verkeer en parkeren

Bij het opstellen van bestemmingsplannen moet rekening worden gehouden met de parkeerbehoefte en verkeersgeneratie die ontstaat door een nieuwe ontwikkeling.

Het betreft hier het actualiseren van al aanwezige woningen. Dit is slechts een planologische maatregel om de bouw- en het gebruik van de woning weer binnen de juridische regels van het bestemmingsplan te plaatsen. Bovendien mochten in de oorspronkelijke bestemmings-regeling nog zes woningen op deze plek aanwezig zijn. Feitelijk is er dus straks 1 woning minder mogelijk. Enige parkeeroverlast zal hierdoor zeker niet ontstaan.

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De regels en de verbeelding vormen de juridisch bindende elementen van het bestemmingsplan. Beide plan onderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast. In artikel 2 van de regels wordt de koppeling gemaakt met het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011", waardoor die regels ook gelden voor deze herziening.

5.1 Bestemmingsregeling

Dit bestemmingsplan is een herziening van de verbeelding van het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011" (moederplan). De regels van dat plan worden niet herzien. Ook is de beschrijving, onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten in de plantoelichting van dat bestemmingsplan nog steeds van toepassing. De regels van dit bestemmingsplan zijn beperkt tot enkele artikelen. Deze artikelen bevatten enkele begripsomschrijvingen, de koppeling met het oorspronkelijke bestemmingsplan en de slotregel.

Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld (zie ook de koppeling met het moederplan). De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt wel een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen en de uitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

5.2 Verbeelding

Op de verbeelding wordt aangegeven welke bestemming gronden hebben. Dit gebeurt via een bestemmingsvlak. Voor het op de verbeelding aangegeven bestemmingsvlak gelden de gebruiksmogelijkheden zoals die in de bijbehorende regels worden gegeven. Die toegekende gebruiksmogelijkheden kunnen op twee manieren nader worden ingevuld:

1. Via een dubbelbestemming. Een dubbelbestemming is, zoals de naam al zegt, een bestemming die óók aan de gronden wordt toegekend. Voor gronden kunnen dus meerdere bestemmingen gelden. Er geldt altijd één 'enkel' bestemming (dat is dé bestemming) en soms geldt er een dubbelbestemming (soms zelfs meerdere). In de regels van de dubbelbestemming wordt omschreven wat er voor de onderliggende gronden geldt aan extra bepalingen in aanvulling, of ter beperking, van de mogelijkheden van de onderliggende bestemmingen.
2. Via een aanduiding. Een aanduiding is een teken op de verbeelding. Dat teken kan bestaan uit een lijn, een figuur, of een lettercode etc. Via een aanduiding wordt in de regels 'iets' geregeld. Dat 'iets' kan betrekking hebben op extra mogelijkheden of extra beperkingen voor het gebruik en/of de bebouwing en/of het aanleggen van werken. Aanduidingen kunnen voorkomen in een bestemmingsregel, in meerdere bestemmingsregels en kunnen ook een eigen regel hebben.

5.3 Regels

De regels van dit bestemmingsplan zijn verdeeld over 3 hoofdstukken:

1. Inleidende regels. In dit hoofdstuk worden begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). In dit specifieke geval is dat niet meer dan aangeven wat de naam en het identificatienummer van dit bestemmingsplan is. Voor een verklaring van de begrippen dient immers het moederplan geraadpleegd te worden
2. Bestemmingsregels. In dit tweede hoofdstuk zijn de regels van de bestemmingen opgenomen. Dit gebeurt normaliter in alfabetische volgorde. In dit plan is er slechts 1 bestemmingsregel. In dit artikel 2 wordt de koppeling gelegd naar het moederplan: "Neede, Centrum 2011". De regels van de bestemmingen blijven ongewijzigd van toepassing.
3. Overgangs- en slotregels. In het laatste hoofdstuk is de slotregel opgenomen.

5.4 Bestemmingsregels

De regels in dit bestemmingsplan zijn opgezet aan de hand van wat hiervoor is beschreven. Voor de bestemmingen is een koppeling gelegd met het moederplan. Dit bestemmingsplan kent, via de verbeelding, 2 bestemmingen en 2 dubbelbestemmingen. Deze bestemmingen worden hieronder kort toegelicht.

Wonen

Het grootste deel van het plangebied is bestemd voor 'Wonen'. Deze bestemming heeft betrekking op bestaande woningen, al dan niet in combinatie met vrije beroepen, die bij recht mogelijk zijn. Voorts zijn bedrijfsmatige activiteiten aan huis mogelijk, als burgemeester en wethouders besluiten om hiervoor bij een omgevingsvergunning af te wijken van het plan. Bedrijfsmatige activiteiten aan huis betreffen dus activiteiten die niet onder de vrije beroepen worden geschaard, maar waaraan toch onder voorwaarden medewerking kan worden verleend als aan de opgenomen criteria hiervoor wordt voldaan.

Tuin

Deze gronden behoren bij de op de aangrenzende gronden gelegen gebouwen. Ook mogen er erkers worden gebouwd ten dienste van die aangrenzende bestemming 'Wonen'.

Waarde - Archeologie 2 en Archeologische verwachting 2

De gronden met deze dubbelbestemmingen gericht op de archeologie zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), ook bestemd voor het behoud, de bescherming en/of het herstel van archeologische waarden in de bodem.

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid

Voorliggend bestemmingsplan maakt geen bouwplan mogelijk, dat is benoemd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Het is het actualiseren van oorspronkelijke bouwvlakken. De gemeente wil met dit plan weer een actueel bestemmingsregeling vaststellen voor een bestaande situatie. Er is derhalve dan ook geen sprake van het verhalen van kosten. Het bestemmingsplan wordt op eigen initiatief en beheer opgesteld en procedureel begeleid.

Een exploitatieplan hoeft niet vastgesteld te worden als verhaal van kosten anderszins is verzekerd, of zoals nu niet van toepassing is. Het vaststellen van een exploitatieplan is hiermee niet noodzakelijk.

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De procedure voor vaststelling van een bestemmingsplan is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening. Aangegeven is dat tussen de gemeente en verschillende instanties waar nodig overleg over het plan moet worden gevoerd, voordat een ontwerpbestemmingsplan ter visie kan worden gelegd. Bovendien is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing (zienswijzenprocedure).

Het voorontwerpbestemmingsplan "Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)" lag gedurende twee weken ter inzage.

Na het voorontwerp is het bestemmingsplan met enkele kleine tekstuele aanpassingen in ontwerp ter inzage gelegd. Tegen dit ontwerpplan kunnen gedurende zes weken zienswijzen worden ingediend. Na deze termijn beoordeelt de gemeente de zienswijzen. De gemeenteraad stelt vervolgens het bestemmingsplan (al dan niet gewijzigd) vast.

7.1 Inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan is ter inspraak aangeboden. Van 27 december 2018 tot en met 9 januari 2019 heeft het plan ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn kon iedereen zijn of haar zienswijze geven over dit plan. Dit kon schriftelijk en mondeling.

Tegen het voorontwerpbestemmingsplan "Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)" is één zienswijze ingediend.

Samenvatting zienswijze:

Indiener schrijft dat het terrein aan de achterzijde van de woningen een (in zijn woorden) *"industriebestemming moet blijven"*. Dit terrein is eigendom van indiener. Hij stuurt een kaartje mee waarop dit is verduidelijkt.

Reactie gemeente:

Het gebied dat door indiener is aangegeven ligt grotendeels buiten deze herziening. Er wijzigt niets ten aanzien van de bestemming, functie- en gebruiksmogelijkheden. Voor dat gebied geldt de bestemming "Wonen", met daarbij de functieaanduiding "bedrijf". Volgens de geldende bestemmingsregels zijn bedrijfsactiviteiten in de categorieën 1 en 2 toegestaan. Dit blijft ook zo, na deze herziening.

De toegangsweg (tussen 49 en 51) heeft na deze herziening niet meer de bedrijfsfunctie. Dit is ook niet noodzakelijk om van het achterliggende (bedrijfs)terrein gebruik te kunnen blijven maken. De breedte van de weg, zo'n 3,5 meter, geeft ook geen aanleiding om deze anders te bestemmen dan nu in het voorontwerp is gedaan.

De ingediende zienswijze geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan te wijzigen.

7.2 Overleg

Volgens artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening moet het bestemmingsplan worden voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Dit bestemmingsplan is niet voorgelegd aan betrokken partijen, omdat sprake is van een kleine actualisering. Ook spelen voor dit bestemmingsplan, met een zeer beperkte oppervlakte, slechts lokale aspecten. Tenslotte wijzigen ook de wateraspecten niet (zie watertoetstabel). Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande leidingen en afvoeren.

7.3 Ontwerp

Het ontwerpbestemmingsplan "Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)" ligt van 6 maart tot en met 16 april 2019 voor iedereen ter inzage. Dit is bekend gemaakt via een kennisgeving in "BerkelBericht" en de Staatscourant van 5 maart 2019, en op de gemeentelijke website (www.gemeenteberkelland.nl).

Gedurende voornoemde termijn kan iedereen zienswijzen indienen.

Inhoudsopgave

REGELS		**3**
Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**5**
Artikel 1	Begrippen	5
Hoofdstuk 2	**Bestemmingsregels**	**7**
Artikel 2	Herziening bestemmingen	7
Hoofdstuk 3	**Overgangs- en slotregels**	**9**
Artikel 3	Slotregel	9

REGELS

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan **Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)** met identificatienummer NL.IMRO.1859.BPNDE20180013-0010 van de gemeente Berkelland;

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPNDE20180013-0010.gml met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 moederplan

het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011", bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPNDE20110009-0100.gml met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.4 verbeelding:

a. de analoge verbeelding van het bestemmingsplan **Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)** bestaande uit de kaart met tekeningnummer NL.IMRO.1859.BPNDE20180013-0010;
b. de digitale verbeelding van het bestemmingsplan **Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)**;

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 2 Herziening bestemmingen

2.1 Herzien van het bestemmingsplan

Dit bestemmingsplan herziet het bestemmingsplan "Neede, Centrum 2011", zoals vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPNDE20110009-0100 en vastgesteld door de raad van de gemeente Berkelland op 26 juni 2013, kenmerk 19, overeenkomstig de wijze zoals vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPNDE20180013-0010.

2.2 Van toepassing planregels moederplan

De planregels van het bestemmingsplan "**Neede, Centrum 2011**", zoals genoemd in 2.1 zijn van toepassing op dit bestemmingsplan.

Daarbij gelden voor dit plan specifiek de bestemmingen "**Wonen**", "**Tuin**", "**Waarde - Archeologie 2**" en "**Waarde - Archeologische Verwachting 2**".

Hoofdstuk 3 Overgangs- en slotregels

Artikel 3 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels **bestemmingsplan Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a)**.

Het bestemmingsplan Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1 (Nieuwstraat 51-57a) heeft van 6 maart tot en met 16 april 2019 in ontwerp ter inzage gelegen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Berkelland, gehouden op

, voorzitter.

, griffier.

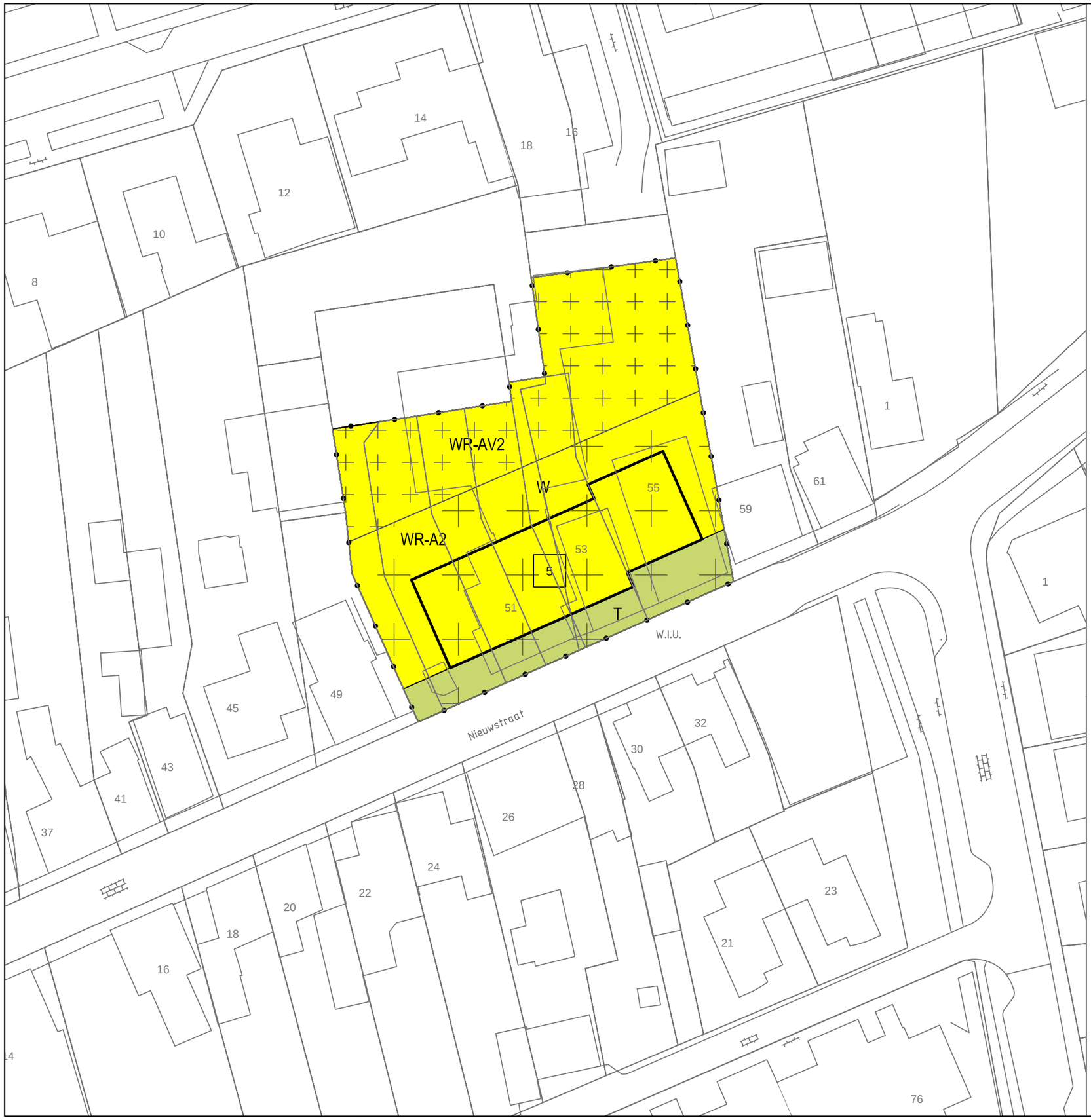

PLANGEBIED

plangebied

BESTEMMINGEN

T Tuin

W Wonen

DUBBELBESTEMMINGEN

WR-A2 Waarde - Archeologie 2

WR-AV2 Waarde - Archeologische verwachting 2

AANDUIDINGEN

bouwvlak

bouwvlak

maatvoering

5 maximum aantal wooneenheden

VERKLARINGEN

Ondergrond

Verbeelding

Bestemmingsplan:

Neede, Centrum 2011, herziening 2018-1

zaaknummer:	231316	datum:	26 februari 2019
formaat:	A3	voorontwerp:	21 december 2018
schaal:	1: 500	ontwerp:	26 februari 2019
getekend:	CN	vastgesteld:	
ondergrond:	o_NL.IMRO.1895.BPNDE20180013.dwg	datum ondergrond:	21 december 2018

ID plan: NL.IMRO.1895.BPNDE20180013-0010

gemeente Berkelland

Postbus 200 7270 HA Borculo / bezoekadres: Marktstraat 1 / www.gemeenteberkelland.nl / 0545 250 250

Raadsvergadering

Dossiernummer	1881
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	11
Omschrijving	Hamerstuk / Bestemmingsplan Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	233592			
Raadsvergadering	:	25 juni 2019			
Onderwerp	:	Bestemmingsplan Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)			
Collegevergadering	:				
Portefeuillehouder	:	M. van der Neut			
Steller	:	C.D.A.M. Nieuwenhuis	tel:	:	0545-250 319

Te nemen besluit:
Het bestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)” vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Het ontwerpbestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)” heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Dit is één van de bestemmingsplannen die voortkomt uit het “Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen” dat de raad op 13 november 2018 heeft vastgesteld.

Met dit bestemmingsplan worden 4 bedrijfswoningen aan de Stationsstraat 14 in Ruurlo (terrein Autobedrijf Teger) planologisch verwijderd. Op het terrein is in het geldende bestemmingsplan de mogelijkheid opgenomen om maximaal 4 woningen met een bedrijf te realiseren. Hiervoor is tot aan de inwerkingtreding van de Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2015 nooit een vergunning aangevraagd.
Met deze herziening van het bestemmingsplan wordt de mogelijkheid voor de bouw van vier bedrijfswoningen geschrapt. De aanduiding voor maximaal 4 woningen wordt verwijderd. Deze zijn dan niet meer mogelijk.
Tijdens de periode van terinzagelegging hebben wij geen zienswijzen ontvangen. Er is dan ook geen aanleiding om het ontwerpbestemmingsplan te wijzigen.

De volgende stap in het planologische proces is, dat het bestemmingsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Argumentatie:
Op 1 november 2017 is de Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025 in werking getreden.. Deze structuurvisie geeft het toekomstig kader voor de ontwikkeling van bouwlocaties in Ruurlo, waaronder ook het perceel aan de Stationsstraat in Ruurlo. Een nieuw bestemmingsplan moet ervoor zorgen dat het voorgestelde beleid uit de structuurvisie planologisch wordt vastgelegd. Hierbij rekening houdend met de actuele situatie.

Het ontwerpbestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)” is hiervoor gemaakt. Met dit bestemmingsplan wordt de mogelijkheid om 4 bedrijfswoningen te bouwen, geschrapt. Het aantal mogelijke woningen op deze locatie wijzigt planologisch van 4 naar 0. Het terrein behoudt verder de geldende bestemming “Bedrijventerrein” die past bij de bedrijfsvoering van Autobedrijf Teger (eigenaar en gebruiker).

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kanttekeningen en risico's
Tegen een vaststellingsbesluit van een bestemmingsplan kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit kan alleen door degenen die zienswijzen indienden tegen het ontwerpbestemmingsplan, tenzij iemand kan aantonen dat hij hiervoor niet in staat was.
Bij dit plan kan derhalve alleen het laatste gelden. Wij hebben namelijk geen zienswijzen binnen de termijn ontvangen.

Op 4 maart 2019 hebben wij een aanvraag ontvangen voor de bouw van een bedrijfshal met woning op dit terrein. Deze aanvraag is ontvangen vóór de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan. Dit betekent, dat de aanvraag moet worden getoetst aan het (nog) geldende bestemmingsplan.

Financiën
Dit bestemmingsplan is door de gemeente zelf opgesteld. Er zijn geen extra kosten mee gemoeid. Het betreft een actie die voortkomt uit de vastgestelde Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025.
Uw raad hoeft bij het vaststellen van dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen, omdat het geen bouwplan in de zin van de Grondexploitatiewet mogelijk maakt. Gelet op artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening moet dit uitdrukkelijk worden benoemd in het raadsbesluit.

Communicatie
Eind december 2018 heeft een voorontwerp van het bestemmingsplan twee weken voor inspraak ter inzage gelegen. Er zijn geen inspraakreacties ontvangen.
Het ontwerpbestemmingsplan heeft vervolgens van 13 maart tot en met 23 april 2019 ter inzage gelegen. Ook tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend.
Zowel de inspraak als het ter inzage leggen van het ontwerp zijn gepubliceerd in het BerkelBericht. Het ontwerp is ook in de Staatscourant gepubliceerd. De eigenaar van het perceel (Autobedrijf Teger) is tijdens het proces schriftelijk op de hoogte gebracht van de beide ter inzage momenten.

Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld, wordt het plan wederom 6 weken ter inzage gelegd. Tijdens deze termijn kan beroep worden ingesteld. Dit wordt gepubliceerd in het BerkelBericht en de Staatscourant. Ook berichten wij de eigenaar hierover.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het is een actie die voortkomt uit de Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025 en uit het "Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen" dat de raad op 13 november 2018 heeft vastgesteld. De gemeente is in dit traject initiatiefnemer, opsteller en faciliterend ten opzichte van het volgen en doorlopen van de bestemmingsplanprocedure.

Planning en evaluatie
De volgende stap in dit planologische proces is, dat de raad het bestemmingsplan ongewijzigd vaststelt. Hierna is het dan voor belanghebbenden mogelijk om tegen dit bestemmingsplan beroep in te stellen (zie onder kanttekeningen en risico's).
Na afloop van de beroepstermijn treedt het plan in werking, tenzij een verzoek om schorsing wordt gedaan.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

overwegende, dat het perceel aan de Stationsstraat 14 in Ruurlo volgens het geldende bestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011” de bestemming “Bedrijventerrein” met een aanduiding voor maximaal 4 bedrijfswoningen heeft, en wij die mogelijkheid voor 4 bedrijfswoningen willen schrappen;

dat het plangebied bestaat uit de percelen kadastraal bekend gemeente Ruurlo, sectie K, nummers 2925, 3073 en 3074;

dat een voorontwerpbestemmingsplan ter inzage lag van 19 december 2018 tot en met 2 januari 2019, en er tijdens deze termijn geen inspraakreacties zijn ontvangen;

dat vanaf 13 maart tot en met 23 april 2019 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage heeft gelegen het ontwerp van het bestemmingsplan en dat van deze terinzage-legging op de wettelijk voorgeschreven wijze kennisgeving is gedaan langs elektronische weg en via publicaties in de Staatscourant en het BerkelBericht van 12 maart 2019;

dat gedurende de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan geen zienswijzen zijn ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan;

dat het bestemmingsplan is voorbereid overeenkomstig artikel 3.1 en artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening en voldoet aan de eisen die bij of krachtens de Wet ruimtelijke ordening worden gesteld aan een bestemmingsplan;

dat dit bestemmingsplan geen bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening mogelijk maakt en een exploitatieplan of anterieure overeenkomst dan ook niet aan de orde is;

gelet op de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 3.1 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening;

b e s l u i t :

1. het bestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)”, bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals opgenomen in het GML-bestand: NL.IMRO.1859.BPRLO20180014-0100.gml met de bijbehorende bestanden vast te stellen, zoals het als ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen en waarbij voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de GBKN (versie: 14-12-2018);
2. voor het bestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)” geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Bestemmingsplan Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)

Op 10 april 2012 is het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011" door de raad van de gemeente Berkelland vastgesteld. In dat plan staat op het perceel aan de Stationsstraat 14 een aanduiding die de realisatie van maximaal 4 bedrijfswoningen mogelijk maakt. Tot aan de inwerkingtreding van de Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025 hebben wij geen vergunningaanvragen hiervoor ontvangen. Wel is er in de tussen liggende periode geadverteerd met de mogelijke bouw hiervan. Mede vanwege de economische situatie voorzag het toen niet in een behoefte.

Op dit moment hebben wij een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor 1 bedrijf met woning op dit terrein in behandeling. De aanvraag moeten wij beoordelen op basis van het ten tijde van de aanvraag geldende bestemmingsplan. In dit geval is dat het bestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011”.

Het college wil meewerken aan het verwijderen van de nog aanwezige bouwmogelijkheid om maximaal 4 bedrijfswoningen te bouwen. Deze herziening is daarvoor noodzakelijk.

Bijgevoegde bijlage:

- Ontwerpbestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)” van 8 maart 2019.

Ruurlo,
Bedrijventerreinen 2011,
herziening 2018-1
(Stationsstraat 14)

Inhoudsopgave

TOELICHTING **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **5**
1.1 Aanleiding en doelstelling 5
1.2 Plangebied 5
1.3 Wat is een bestemmingsplan? 6
1.4 Geldend bestemmingsplan 7
1.5 De bij het plan behorende stukken 7
1.6 Leeswijzer toelichting 8

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan **9**
2.1 Het plangebied en omgeving 9
2.2 Beschrijving van het plan 10

Hoofdstuk 3 Inventarisatie van het geldend beleid **13**
3.1 Rijksbeleid 13
3.2 Provinciaal beleid 14
3.3 Regionaal beleid 15
3.4 Gemeentelijk beleid 16

Hoofdstuk 4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten **19**
4.1 Milieuhygiënische en planologische verantwoording 19
4.2 Water 19

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet **23**
5.1 De regels 23
5.2 De verbeelding 23

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid **25**

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid **27**
7.1 Inspraak 27
7.2 Overleg 27
7.3 Ontwerp 27

TOELICHTING

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Op 17 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Berkelland de Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025 vastgesteld. Deze structuurvisie is het kader voor de toekomstige ontwikkeling van bouwlocaties in de bebouwde kom van Ruurlo. Het is een volgende stap in het proces van het terugdringen van de grote overcapaciteit aan woningbouwplannen. De structuurvisie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor woningbouwlocaties in de kom van Ruurlo.

In de structuurvisie zijn 9 locaties opgenomen. Hiervan is per locatie beschreven hoeveel woningen hier nog gebouwd mogen worden. Onder nummer 6 is de locatie aan de Stationsstraat 14 opgenomen (*"Teger, Stationsstraat"*). Op deze locatie is nog een latente bouwmogelijkheid voor vier bedrijfswoningen. De woningen zijn (nog) niet gebouwd, en de structuurvisie geeft aan om deze weg te bestemmen. In het geldende bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011" is op dit perceel het aantal van vier bedrijfswoningen opgenomen. Deze aanduiding wordt van de verbeelding verwijderd.

In dit bestemmingsplan wordt aangetoond dat de herziening van het bestemmingsplan in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt aan de Stationsstraat 14 in Ruurlo. Kadastraal is het plangebied bekend als gemeente Ruurlo, sectie K, nummers 2925, 3073 en 3074. Onderstaande afbeelding 1.1 geeft de ligging in de kern Ruurlo weer. In afbeelding 1.2 is verder ingezoomd op het plangebied.

Afbeelding 1.1: Ligging plangebied in groter verband (rode kruisje duidt planlocatie aan).

Afbeelding 1.2: Ligging van het plangebied.

1.3 Wat is een bestemmingsplan?

Het gemeentelijke bestemmingsplan is een middel waarmee functies aan gronden worden toegekend. Het gaat dus om het toekennen van gebruiksmogelijkheden. Vanuit de Wet ruimtelijke ordening volgt een belangrijk principe: het gaat om toelatingsplanologie. Het wordt de grondgebruiker (eigenaar, huurder etc.) toegestaan om de functie die het bestemmingsplan geeft, uit te oefenen. Dit houdt in dat:

- de grondgebruiker niet kan worden verplicht om een in het bestemmingsplan aangewezen bestemming ook daadwerkelijk te realiseren; en
- de grondgebruiker geen andere functie mag uitoefenen in strijd met de gegeven bestemming (de overgangsbepalingen zijn hierbij mede van belang).

Een afgeleide van de gebruiksregels in het bestemmingsplan zijn regels voor bebouwing (omgevingsvergunning voor het bouwen) en regels voor het verrichten van 'werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden' (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden).

Een bestemmingsplan regelt daarom:

- het toegestane gebruik van gronden (en de bouwwerken en gebouwen);

en een bestemmingsplan kan daarbij regels geven voor:

- het bebouwen van de gronden;
- het verrichten van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden.

Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument voor het voeren van ruimtelijk beleid, maar het is zeker niet het enige instrument. Andere ruimtelijke wetten en regels zoals de Woningwet, de Erfgoedwet, de Algemene Plaatselijke Verordening, de Wet milieubeheer en de Bouwverordening zijn ook erg belangrijk voor het uitoefenen van ruimtelijk beleid.

1.4 Geldend bestemmingsplan

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011", dat op 10 april 2012 is vastgesteld door de gemeenteraad van Berkelland. Dit bestemmingsplan is een jaar later, op 10 april 2013, onherroepelijk geworden. De Raad van State heeft toen de ingediende beroepen ongegrond verklaard.

Het plangebied heeft in het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011" de bestemming 'Bedrijventerrein', waarbij een viertal nieuwe bedrijfswoningen zijn toegestaan. De woningen moeten gekoppeld zijn aan een bedrijf.

Onderstaande afbeelding 1.3 bevat het geldende bestemmingsplan.

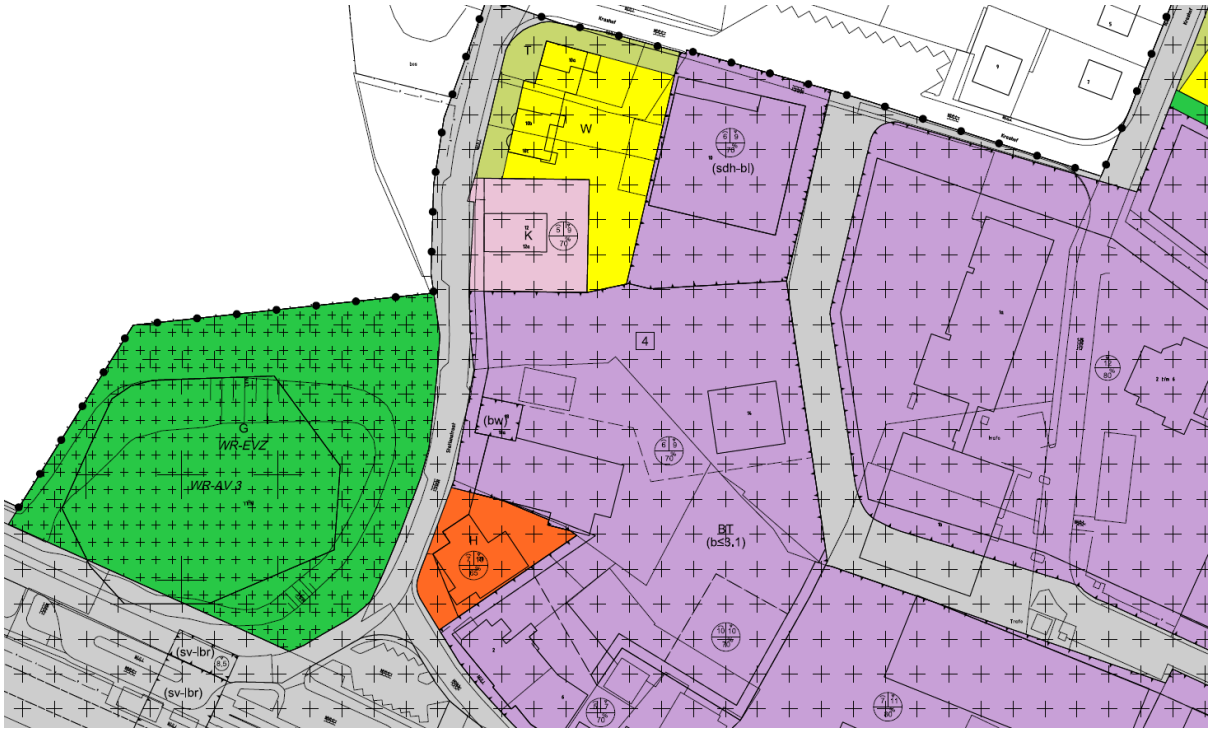

Afbeelding 1.3: Fragment van het geldende bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011".

Om de aanduiding "4" (bedrijfswoningen) van de verbeelding te verwijderen, is een planherziening noodzakelijk. Hiermee komt de ongewenste situatie van de mogelijkheid voor vier bedrijfswoningen te vervallen. Dit bestemmingsplan voorziet hierin.

1.5 De bij het plan behorende stukken

Het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)" bestaat uit de volgende stukken:

- toelichting;
- regels;
- de verbeelding (tek.nr. NL.IMRO.1859.BPRLO20180014-0010).

Op de verbeelding is het gebied opgenomen waarvoor de aanduiding "4" (bedrijfswoningen) komt te vervallen. In de regels zijn bepalingen opgenomen om de uitgangspunten van het plan zeker te stellen. De verbeelding en de regels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het plan en moeten samen 'gelezen' worden.

Het plan gaat vergezeld van een toelichting. De toelichting geeft een duidelijk beeld van het bestemmingsplan en van de daaraan ten grondslag liggende gedachten. De toelichting maakt geen deel uit van het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

1.6 Leeswijzer toelichting

Deze toelichting is opgebouwd uit vijf hoofdstukken. Het volgende hoofdstuk beschrijft het plan en de bestaande situatie van het plangebied (Hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van het ruimtelijke beleidskader van de verschillende overheden waaraan het plan moet voldoen. Hoofdstuk 4 bevat de milieu- en de omgevingsaspecten van het plan. De toelichting besluit met hoofdstukken over de opbouw, verantwoording en uitleg van de planregels (Hoofdstuk 5), de economische uitvoerbaarheid (Hoofdstuk 6) en het gevoerde (voor)overleg en de inspraak op het plan (Hoofdstuk 7).

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plangebied en het plan

2.1 Het plangebied en omgeving

Het plangebied ligt aan de Stationsstraat 14 in Ruurlo. Het bestaat uit het gebied waarop de aanduiding voor de 4 bedrijfswoningen van toepassing is. Het plangebied ligt aan de rand van het bedrijventerrein Schansekamp.

De luchtfoto in afbeelding 2.1 geeft het plangebied in haar directe omgeving weer.

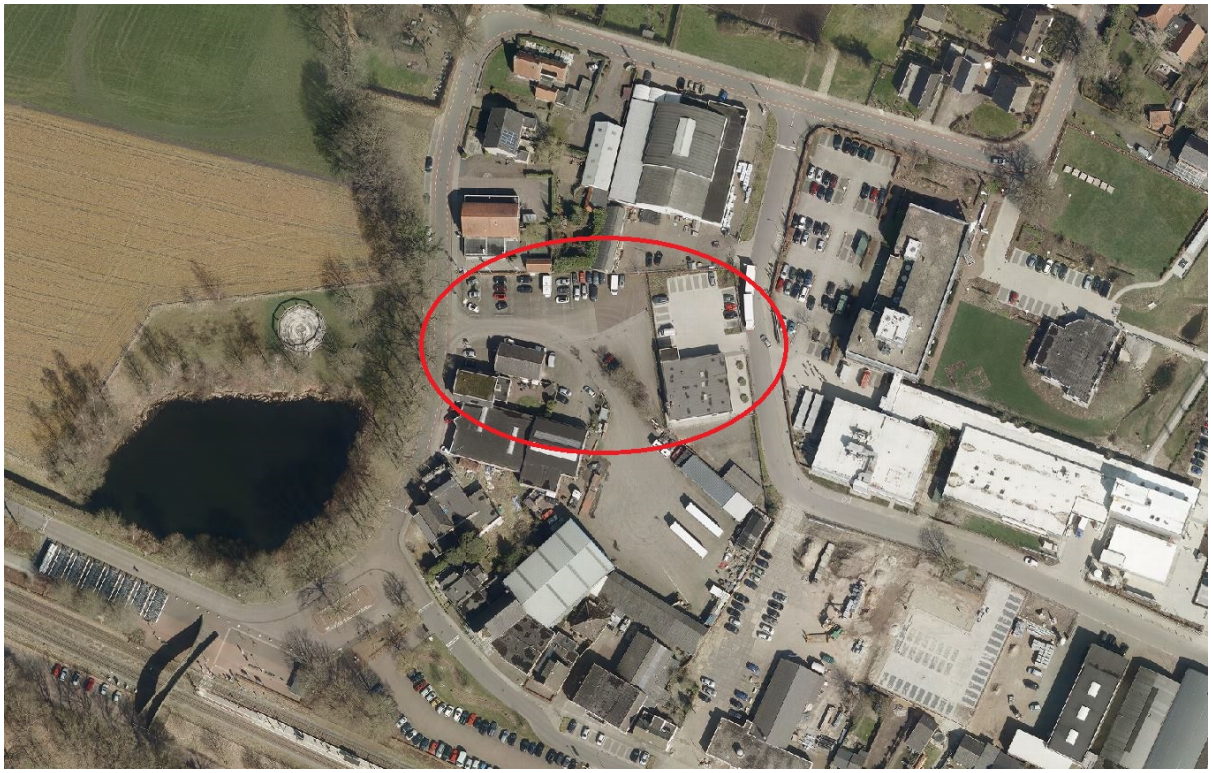

Afbeelding 2.1: Uitsnede uit luchtfoto. In de rode cirkel het plangebied.

De Stationsstraat is, zoals de naam al aangeeft, de verbinding tussen het station en het dorp Ruurlo. Aan de oostzijde heeft de bedrijvigheid zich ontwikkeld. De straat wordt eenzijdig begeleid door bebouwing.

Afbeelding 2.2: De Stationsstraat, met zicht op de RK-kerk.

De bebouwing aan de Stationsstraat bestaat uit bedrijven, kantoren, woningen en de voormalige Willibrordusschool. Aan de westzijde ligt de Blikmansweide, waar het jaarlijkse septemberfeest wordt gevierd. Aan het eind staat de RK-kerk met begraafplaats.

Aan de Stationsstraat 18 is het garagebedrijf van Teger. Op dit adres staan ook de bedrijfsgebouwen en de bedrijfswoning van het bedrijf. Het ernaast liggende terrein (Stationsstraat 14) wordt gebruikt om de auto's te stallen. Op dit terrein is het planologisch mogelijk om nog vier bedrijfswoningen te bouwen.

Afbeelding 2.3: Het garagebderijf van Teger, aan de Stationsstraat 18 in Ruurlo.

Een deel van het terrein (het achterste aan de Nijverheidsstraat) is niet (meer) in bezit van de garage. Hierover ligt ook de bouwmogelijkheid voor de bedrijfswoningen. Op dit deel staat nu een bedrijfspand, dat geadresseerd is aan de Nijverheidsstraat 1c en in gebruik is bij het er tegenoverliggende bedrijf (Bronckhorst Hightech).

2.2 Beschrijving van het plan

Op het terrein aan de Stationsstraat 14 in Ruurlo staat in het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011" nog de mogelijkheid voor het bouwen van vier bedrijfswoningen. Sinds de vaststelling van dat bestemmingsplan is geprobeerd om de vier bedrijfswoningen in de markt te zetten. Dit heeft tot nu toe niet geleid tot een verleende omgevingsvergunning.

Afbeelding 2.4: Het terrein waar de bedrijfswoningen (nog) gebouwd mogen worden.

Op dit moment (maart 2019) ligt er een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een bedrijfsruimte met (bedrijfs)woning. Beoordeeld moet nog worden of de aanvraag binnen het geldende bestemmingsplan past. Dat bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011" is ook waaraan getoetst wordt, en op grond waarvan de vergunning al dan niet verleend wordt.

Met deze herziening worden vier bedrijfswoningen uit het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011" wegbestemd. Hiermee heeft deze locatie een bestemming gekregen passend bij het huidige gebruik en bestaande gebouwen.

Hoofdstuk 3 Inventarisatie van het geldend beleid

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en door vertaald op de verbeelding en in de regels.

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. De SVIR actualiseert het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid als gevolg van nieuwe politieke accenten en veranderende omstandigheden zoals de economische crisis, klimaatverandering en toenemende regionale verschillen. Onder andere omdat groei, stagnatie en krimp gelijktijdig plaatsvinden. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en vervangt de Nota Ruimte.

In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities voor concurrentiekracht, bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid tot 2040 (lange termijn) en doelen, belangen en opgaven tot 2028 (middellange termijn). De centrale visie wordt uiteengezet in drie hoofddoelstellingen voor de middellange termijn (2028), namelijk "concurrerend, bereikbaar en leefbaar&veilig". Voor de drie rijksdoelen zijn de onderwerpen van nationaal belang benoemd waarmee het Rijk aangeeft waarvoor het verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

Tenslotte is de rijksverantwoordelijkheid voor het systeem van goede ruimtelijke ordening als afzonderlijk belang opgenomen. Hiervoor geldt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke plannen.

De drie hoofddoelen van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid kennen nationale opgaven die regionaal neerslaan. Voor alle nationale opgaven worden rijksinstrumenten ingezet, waarbij financiering slechts één van de instrumenten is. Ook decentrale overheden en marktpartijen dragen bij aan de realisatie van nationale opgaven.

Toetsing

Bij dit plan zijn geen nationale belangen in het geding. Het bestemmingsplan actualiseert een bestaande situatie. Met deze herstelactie is rekening gehouden met relevant ruimtelijk beleid en met de kwaliteiten in de omgeving van het plangebied. In dit bestemmingsplan is zorg gedragen voor een zorgvuldige afweging en een transparante besluitvorming.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het kabinet heeft in de hiervoor genoemde Structuurvisie vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainport Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).

Toetsing

Voorliggend bestemmingsplan ligt niet binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO) of het Gelders Natuurnetwerk (GNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Ook andere nationale belangen zijn bij dit project niet van toepassing. Er is dan ook geen sprake van strijdigheid met het Barro.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie 2014

De Omgevingsvisie vervangt het Streekplan Gelderland 2005. De Omgevingsvisie is op 9 juli 2014 door provinciale staten vastgesteld en op 17 oktober 2014 in werking getreden. Ook deze visie geldt als een structuurvisie. De Omgevingsvisie zet het beleid onder het motto 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet' voort. Daarbij hoort een grotere beleidsvrijheid en eigen verantwoordelijkheid voor gemeenten voor zaken van lokaal belang.

De Omgevingsvisie biedt een doorkijk aan Gelderland op langere termijn en heeft twee hoofddoelen:

1. Een duurzame economische structuur

Een gezonde economie vraagt sterke steden en vitale dorpen. Versterking van de economie gebeurt anders dan voorheen en staat meer in het teken van 'beheer en ontwikkeling' dan 'groei'. Dat vergt een andere benadering ten aanzien van bijvoorbeeld:

- kansen voor bestaande bedrijven;
- creëren van een goede fysieke en digitale bereikbaarheid van stedelijke gebieden;
- een adequaat beheer van de bestaande bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel en daarop aangepaste aanpak van nieuwe plannen.

2. Het borgen van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving

Een aantrekkelijke leefomgeving vergt een goede kwaliteit van natuur en een gezonde en veilige leefomgeving. De provincie wil die kwaliteiten waarborgen en verder ontwikkelen.

De provincie zet zich in voor vitale steden en dorpen en voor een duurzame verstedelijking. Het accent verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Om te komen tot een duurzame verstedelijking richt de provincie zich op:

- het benutten van de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik als instrument voor een zorgvuldige locatieafweging;
- transformeren en aanpak van leegstand.

Toetsing

Dit bestemmingsplan kent geen uitbreiding van woningbouw of bedrijventerrein. Het is een actualisering, waarbij bedrijfswoningen planologisch worden verwijderd. Er is niet direct sprake van een kwaliteitsimpuls, maar slechts van het actualiseren van een bestaande situatie.

3.2.2 Ladder voor duurzaam ruimtegebruik

Artikel 3.1.6 lid 2 van het Bro (Ladder voor duurzame verstedelijking ook wel SER-ladder) trad in werking op 1 oktober 2012 en is gewijzigd op 1 juli 2014. Bij voorgenomen stedelijke ontwikkelingen moet worden ingegaan op de afwegingen rondom de regionale behoefte. Deze duurzaamheidsladder is een processchema om initiatieven voor stedelijke functies te begeleiden naar een optimale locatiekeuze. De Gelderse ladder is een verbijzondering van de Rijksladder voor duurzame verstedelijking.

Het accent van stedelijke ontwikkelingen verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Voor een goede afweging van keuzes voor locaties van nieuwe gebouwen staat de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik centraal. Het gaat om het tijdig afwegen van kansen en mogelijkheden om bestaande gebouwen te benutten bij overwegingen van nieuwe bebouwing.

Toetsing

Dit bestemmingsplan kent geen uitbreiding van woningbouw of bedrijventerrein. Het plan is van strikt lokale aard.

3.2.3 Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening bevat regels (randvoorwaarden), passend bij de provinciale ambities en doelen zoals omschreven in de Omgevingsvisie. Deze regels waren verspreid over diverse andere verordeningen. Die verordeningen (waaronder de Ruimtelijke Verordening) zijn ingetrokken. In plaats daarvan is de Omgevingsverordening vastgesteld op 24 september 2014 en in werking getreden op 17 oktober 2014. De omgevingsverordening sluit aan bij de Omgevingsvisie.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Regionale Structuurvisie Achterhoek 2012

De gemeenteraad van Berkelland heeft de Regionale Structuurvisie Achterhoek in haar vergadering van 22 mei 2012 vastgesteld. De visie 'Speerpunten Regionaal Ruimtelijk Beleid Achterhoek 2011-2020' geeft de beleidsambities aan van acht Achterhoekse gemeenten voor de regionale economie, volkshuisvesting, landschappelijke kwaliteit, leefbaarheid en mobiliteit. Uitgangspunt is het juiste bedrijf op de juiste plaats met ruimte voor de groei van lokale bedrijvigheid.

Deze structuurvisie is een actualisatie van de structuurvisie uit 2004. De visie is geactualiseerd, omdat er relevante en ingrijpende economische en maatschappelijke ontwikkelingen spelen, zoals:

- energietransitie en het inspelen op de gevolgen van de klimaatveranderingen;
- bevolkingsverandering, krimp, vergrijzing en ontgroening;
- de veranderingen in de landbouw en het landelijk gebied; en
- positionering van de Achterhoek in (inter)nationaal perspectief.

Deze ontwikkelingen gaan gevolgen hebben voor de manier waarop er gewoond, geleefd en gewerkt wordt in de Achterhoek. Ook zijn ze van invloed op de manier waarop geld verdiend wordt in de regio. Wijzigingen hierin kunnen ruimtelijke consequenties hebben. De visie geeft richting aan het regionaal ruimtelijk beleid om de transitieopgaven te kunnen faciliteren.

Toetsing

Met deze herziening worden bedrijfswoningen wegbestemd. De mogelijkheid om nog bedrijfswoningen te kunnen bouwen wordt verwijderd. De herziening is geheel in lijn met de visie van de Regionale Structuurvisie Achterhoek 2012.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Structuurvisie Berkelland 2025

De "Structuurvisie Berkelland 2025" is het kader voor de ontwikkeling van de gemeente Berkelland tot 2025. Deze visie geeft richting aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente. Het is een integrale visie die geldt voor het grondgebied van de hele gemeente. Een uitgangspunt is het behouden van de rust, de variatie en de kleinschaligheid van het woningaanbod.

De vier hoofdkernen hebben daarbij ieder hun eigen kwaliteiten. Deze kwaliteiten moeten verder worden versterkt. Berkelland streeft naar leefbare wijken en kernen met een gedifferentieerde woning-voorraad en bevolking. Woningbouw wordt geconcentreerd in de vier hoofdkernen en moet zo min mogelijk beslag leggen op ruimte buiten de bebouwde kom. Dit betekent, dat inbreiden zoveel mogelijk voor uitbreiden gaat. Inbreiden mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit van bestaande wijken.

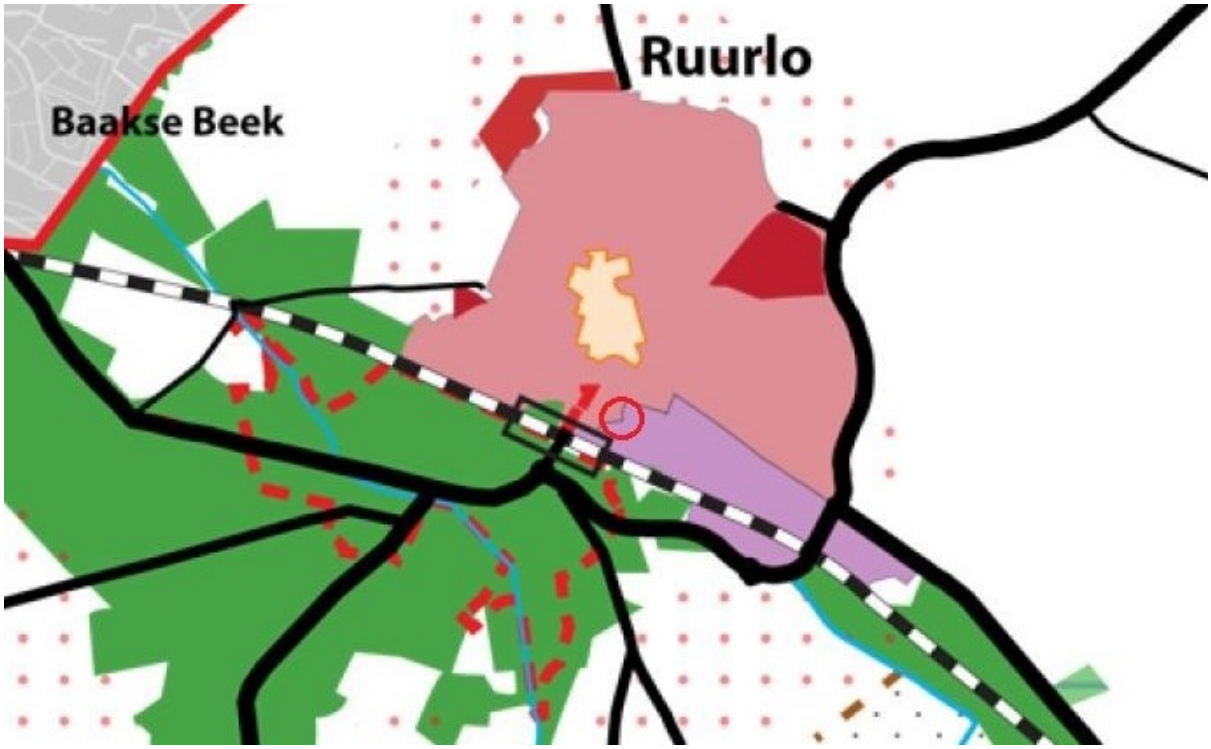

Afbeelding 3.1: Uitsnede structuurvisie plankaart met plangebied in rode cirkel.

Op de voorgaande afbeelding is te zien dat het plangebied ligt op de grens van een gebied dat is aangeduid als bestaand bedrijventerrein. Bedrijfswoningen kunnen hier onderdeel van zijn.

Werken:

Berkelland is niet alleen een gemeente voor rustzoekers. In de gemeente blijft ruimte voor ondernemers. De gemeente ondersteunt bedrijfsontwikkeling in de kernen en faciliteert dit ook. Bedrijven worden niet verplaatst uit woon- en verblijfsgebieden, mits ze voldoen aan de vestigingsvoorwaarden.

Toetsing

Het plangebied ligt binnen bestaand bedrijventerrein. Binnen dit gebied zijn (uiteraard) bedrijven primair aanwezig en mogelijk. Het plan sluit aan bij de gemeentelijke structuurvisie.

3.4.2 Beleid demografische ontwikkelingen

De bevolking van Berkelland neemt in de nabije toekomst verder af. Als gevolg van deze demografische ontwikkeling zijn nog maar beperkt extra woningen nodig. Hiervoor is beleid vastgesteld. Het bestemmingsplan is niet in strijd met dat beleid, omdat het juist de nog aanwezige latente planologische ruimte weghaald. Dit bestemmingsplan regelt het herstel hiervan. Het aantal woningen neemt hiermee niet toe.

3.4.3 Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025

Naast de in 2010 vastgestelde Structuurvisie Berkelland 2025 (zie 3.4.1) is, mede vanwege demografische ontwikkelingen een nadere visie op het onderdeel wonen noodzakelijk. Per hoofdkern is daarom een Structuurvisie Wonen opgesteld.

De Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025 is het toekomstige kader van de gemeente Berkelland voor de ontwikkeling van woningbouwlocaties in de kom van Ruurlo. De visie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor de woningbouwlocaties die er in zijn opgenomen. Het aspect volkshuisvesting is een belangrijke reden voor deze structuurvisie. We bouwen nog slechts voor de voorspelde woningbehoefte tot 2025.

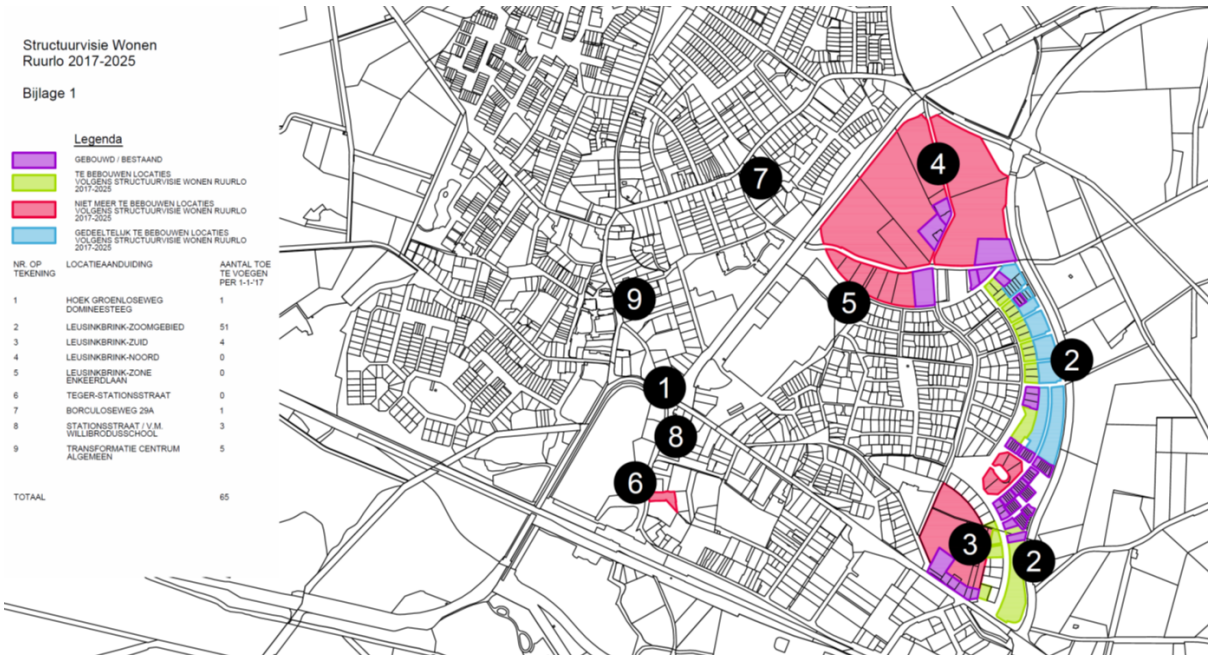

Afbeelding 3.2 Kaart met locaties uit de Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025.

Op basis van de Regionale Woonagenda Achterhoek 2025 is er nog beperkte ruimte om de komende jaren woningen toe te voegen. Het huidige aantal bouwplannen overschrijdt dit aantal nog fors. De woningbouwplannen zijn daarom naar beneden bijgesteld. De Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025 geeft richting aan dit ruimtelijk beleid. De visie geeft voor alle woningbouwplannen aan of deze al dan niet voor uitvoering in aanmerking komen.

In de structuurvisie zijn een negental locaties opgenomen. Per locatie is een omschrijving gegeven van het aantal woningen dat volgens deze structuurvisie, rekening houdend met de demografische ontwikkelingen, per 2017 nog gebouwd kan worden. Ook is aangegeven op grond van welke criteria de afwegingen zijn gemaakt. Het plan wordt inhoudelijk toegelicht en er wordt informatie over het geldende bestemmingsplan aangehaald.

De locatie aan de Stationsstraat 14 is beschreven onder nummer 6. Het volgende staat hierover in de structuurvisie:

Nog toe te voegen	**0 woningen**
Toetsing aan criteria	Plan voor uitgifte woon-werkkavels op het bedrijventerrein Schansekamp door eigenaar. De verkoop van deze kavels komt al jarenlang niet van de grond. Klaarblijkelijk is hier geen behoefte aan, ondanks de goede ligging ten opzichte van het station Ruurlo.
Toelichting	De bouwmogelijkheid is opgenomen in het bestemmingsplan bedrijventerreinen Ruurlo. In verband met de afnemende behoefte aan woningen als gevolg van de demografische ontwikkelingen is woningbouw op deze locatie niet langer gewenst.
Bestemmingsplan	Bestemmingsplan “Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011” zal hierop worden aangepast door de mogelijkheid van woningbouw weg te bestemmen. Voor deze locatie blijft volgens de huidige inzichten de bestemming “bedrijf” van kracht.

Toetsing

De Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2015 is de aanleiding voor deze herziening. Het spreekt vanzelf dat het volledig in overeenstemming is met deze herziening. Met dit bestemmingsplan wordt planologisch-juridisch dan ook de uitgangspunten van de structuurvisie bekrachtigd.

3.4.4 Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen

De Structuurvisies Wonen hebben ook het doel om partijen die bij een bouwlocatie zijn betrokken duidelijkheid te geven over de nieuwe status van hun bouwlocatie. Het begrip voorzienbaarheid is hierbij van belang.

Het schrappen van woonbestemmingen en het mogelijk intrekken van onbenutte omgevingsvergunningen, gebeurt niet met onmiddellijke ingang. Hiervoor is een periode van voorzienbaarheid van ruim één jaar aangehouden. Gedurende deze periode konden bestaande rechten nog worden benut.

Op 13 november 2018 is door de gemeenteraad het "Plan van aanpak doorvertaling Structuurvisies Wonen" vastgesteld. Hierin is het vervolgtraject beschreven van de vastgestelde structuurvisies Wonen. Per locatie is de recente stand van zaken beschreven, of er een planologische maatregel nodig is, en zo ja, welke, een stedenbouwkundige afweging en een voorstel voor een beoogde bestemming. Tenslotte is een verwachte planning weergegeven.

Voor dit bestemmingsplan wordt een ontwerpbestemmingsplan voorzien in het eerste kwartaal van 2019. Direct na de vaststelling van het Plan van Aanpak is met dit bestemmingsplan begonnen. Dit heeft geleid tot het ter inzage leggen van een voorontwerpbestemmingsplan in december 2018.

Hoofdstuk 4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten

Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het verplicht om te bekijken in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling gevolgen kan hebben op de aspecten: milieu, ecologie, water, archeologie en cultuurhistorie.

Bij de voorbereiding van dit bestemmingsplan zijn deze aspecten niet (opnieuw) onderzocht. Het betreft immers een zeer beperkte herziening van het (redelijk) recent vastgestelde bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011". In dat plan is reeds voldoende aandacht besteed aan deze aspecten.

Hieronder is beschreven wat de gevolgen van dit plan kunnen zijn op die aspecten en is een planologische verantwoording gegeven. Ook is er een watertoets opgenomen.

4.1 Milieuhygiënische en planologische verantwoording

Het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)" is een juridisch-planologische aanpassing, waarbij de bouwmogelijkheid voor vier bedrijfswoningen komt te vervallen. Het is een actualisering naar de bestaande situatie. Hiermee vervalt de nog latent aanwezige mogelijkheid voor vier bedrijfswoningen. Dit is volledig in lijn met het gemeentelijke beleid om woning(bouw)mogelijkheden te beperken.

Het betreft hier een juridische actualisering van een al bestaand ruimtelijk gegeven, waarmee dit geen enkele nieuwe ruimtelijke impact op de omgeving heeft. De aanpassing heeft geen effecten op de milieuhygiënische aspecten. Ook geeft het geen (extra) hinder voor de omgeving. Er veranderd fysiek immers niets.

4.2 Water

In het moderne waterbeheer (waterbeheer 21e eeuw) wordt gestreefd naar duurzame, veerkrachtige watersystemen met minimale risico's op wateroverlast of watertekorten. Belangrijk instrument hierbij is de watertoets, die sinds 1 november 2003 in ruimtelijke plannen is verankerd. In de toelichting op ruimtelijke plannen moet een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt verslag gedaan van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie (watertoets).

Het doel van de watertoets is te garanderen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op een evenwichtige wijze in het plan worden afgewogen. Deze waterhuishoudkundige doelstellingen betreffen zowel de waterkwantiteit (veiligheid, wateroverlast, tegengaan verdroging) als de waterkwaliteit (riolering, omgang met hemelwater, lozingen op oppervlaktewater).

4.2.1 Toekomstgericht waterbeheer

Ruimtelijke ordening en water zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en worden sterk beïnvloed door de klimaatverandering. Er is meer ruimte nodig voor water, omdat klimaatverandering zorgt voor hoge piekafvoeren in de zomer en een gemiddeld hogere waterafvoer in de winter. Het gaat ook om langduriger periodes van droogte en om extreem warm weer, waar vooral stedelijk gebied last van kan hebben. Ook veranderingen in ruimtegebruik, bijvoorbeeld door de landbouw, natuur of recreatie, hebben gevolgen voor het waterbeheer. Het waterschap wil vroegtijdig meedenken over plannen en ontwikkelingen om samen met de gemeente en andere partners te zoeken naar de bijdrage die water kan leveren aan de verbetering van de leefomgeving.

Waterschap Rijn en IJssel werkt hierbij vanuit het Waterbeheerplan 2016-2021. Hierin staat het taakgebied, de doelen en de maatregelen die het waterschap tot en met 2021 voor ogen heeft, beschreven. Een kompas voor de langere termijn biedt de Watervisie 2030. Beide documenten bieden een samenwerkingsagenda voor ieder die op het gebied van water een belang of betrokkenheid heeft.

Het waterschap laat in het waterbeheerplan zien welke ontwikkelingen voor het waterbeheer van belang zijn en welke accenten in de samenwerking met de partners belangrijk zijn. Vanuit die verkenning is er beleid gemaakt voor de periode 2016-2021, voor de volgende taakgebieden:

- Bescherming tegen overstromingen en werken aan veiligheid: ***Veilig water***.
- Zorgen voor de juiste hoeveelheid water en passende waterpeilen: ***Voldoende water***.
- Zorgen voor een goede waterkwaliteit die nodig is voor mens, plant en dier: ***Schoon water***.
- Verwerken van afvalwater en het benutten van energie en grondstoffen daaruit: ***Afvalwater***.
- Zorgen voor goede randvoorwaarden voor beroepsvaart op de Oude IJssel: ***Vaarwegbeheer***.

Het waterschap werkt met de gemeente samen aan een goede ruimtelijke ordening via het proces van de Watertoets.

4.2.2 Watertoets

In de watertoetstabel (zie hierna) zijn de taakgebieden van het waterschap nader uitgewerkt. Voor de in dit bestemmingsplan gewenste ruimtelijke ontwikkeling worden de effecten van die ontwikkeling per waterthema afgewogen. De relevante waterthema's worden door middel van de watertoetstabel geselecteerd en worden vervolgens nader toegelicht.

Thema	Toetsvraag	Relevant	Intensiteit
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering? (primaire waterkering, regionale waterkering of kade) 2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	Nee Nee	2 2
Riolering en Afvalwaterketen	1. Is de toename van het afvalwater (DWA) groter dan 1m^3/uur? 2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ? 3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI of rioolgemaal van het waterschap?	Nee Nee Nee	2 1 1
Wateroverlast (oppervlaktewater	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2500m^2? 2. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 500m^2? 3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak? 4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	Nee Nee Nee Nee	2 1 1 1
Oppervlakte-waterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	Nee	1
Grondwater-overlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond? 2. Is in het plangebied sprake van kwel? 3. Beoogt het plan dempen van perceelsloten of andere wateren? 4. Beoogt het plan aanleg van drainage?	Nee Nee Nee Nee	1 1 1 1
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	Nee	1
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap? 2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	Nee Nee	1 2
Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel? 2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieu hygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	Nee Nee	1 1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ? 2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water? 3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur? 4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	Nee Nee Nee Nee	2 2 1 1
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	Nee	1
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	Nee	2
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig?	Nee	1

Bovenstaande watertoetstabel geeft aan dat er geen waterthema's van toepassing zijn, dan wel relevant, op deze ontwikkeling. Vooroverleg met het waterschap is op basis hiervan dan ook niet noodzakelijk.

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De regels en de verbeelding vormen de juridisch bindende elementen van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast.

De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt niettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

5.1 De regels

De regels van een bestemmingsplan beschrijven welke functies en soort bebouwing er mag komen. Daarnaast leggen de regels vast hoe er gebouwd mag worden. Zo kan bijvoorbeeld de maximale hoogte of breedte van bouwwerken worden genoemd.

Voor deze herziening wordt geschakeld naar het moederplan: "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011", waardoor vooral de regels van dat plan geldend blijven. Deze herziening heeft ook geen bestemmingsregels, omdat hiervoor het moederplan geldt.

De regels van deze herziening zijn verdeeld over 3 hoofdstukken:

1. Inleidende regels. In dit hoofdstuk worden enkele begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). Dit gebeurt om een eenduidige uitleg en toepassing van de regels te waarborgen.
2. Algemene regels. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen met een algemeen karakter. Voor deze herziening is dat alleen de schakelbepaling. Hiermee wordt aangegeven dat voor het plangebied de regels van het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011" blijven gelden. Voor het gebied met de aanduiding dat er vier bedrijfswoningen gerealiseerd mogen worden, wordt nu aangegeven dat dit komt te vervallen.
3. Overgangs- en slotregels. In het laatste hoofdstuk is het overgangsrecht en een slotregel opgenomen. Hoewel het hier in wezen ook algemene regels betreft, zijn deze vanwege hun meer bijzondere karakter in een apart hoofdstuk opgenomen.

5.2 De verbeelding

Op een verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Voor dit bestemmingsplan wordt geschakeld naar het bestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011", waardoor op deze verbeelding alleen de plangrens is weergegeven, met de aanduiding van het aantal bedrijfswoningen (= 0). Aan bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld, waarbij in dit geval ook wordt geschakeld naar het moederplan.

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid

Voorliggend bestemmingsplan maakt geen bouwplan mogelijk, dat is benoemd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Het is het actualiseren van een bestaande situatie. Er worden juist bouwmogelijkheden van bedrijfswoningen onmogelijk gemaakt. De gemeente wil met deze herziening weer een actueel bestemmingsplan vaststellen voor een bestaande situatie. Er is derhalve dan ook geen sprake van het verhalen van kosten. Het bestemmingsplan wordt op eigen initiatief en beheer opgesteld en procedureel begeleid.

Een exploitatieplan hoeft niet vastgesteld te worden als verhaal van kosten anderszins is verzekerd, of zoals nu niet van toepassing is. Het vaststellen van een exploitatieplan is hiermee niet noodzakelijk.

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De procedure voor vaststelling van een bestemmingsplan is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening. Aangegeven is dat tussen de gemeente en verschillende instanties waar nodig overleg over het plan moet worden gevoerd, voordat een ontwerpbestemmingsplan ter visie kan worden gelegd. Bovendien is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing (zienswijzenprocedure).

Het voorontwerpbestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat)" lag gedurende twee weken ter inzage.

Na het voorontwerp is het bestemmingsplan met enkele kleine tekstuele aanpassingen in ontwerp ter inzage gelegd. Tegen dit ontwerpplan kunnen gedurende zes weken zienswijzen worden ingediend. Na deze termijn beoordeelt de gemeente de zienswijzen. De gemeenteraad stelt vervolgens het bestemmingsplan (al dan niet gewijzigd) vast.

7.1 Inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan is ter inspraak aangeboden. Van 19 december 2018 tot en met 2 januari 2019 heeft het plan ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn kon iedereen zijn of haar zienswijze geven over dit plan. Dit kon schriftelijk en mondeling.

Tegen het voorontwerpbestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)" zijn geen zienswijzen ingediend.

7.2 Overleg

Volgens artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening moet het bestemmingsplan worden voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Dit bestemmingsplan is niet voorgelegd aan betrokken partijen, omdat sprake is van een kleine actualisering. Ook spelen voor deze herziening, met een zeer beperkte oppervlakte, slechts lokale aspecten. Tenslotte wijzigen ook de wateraspecten niet (zie watertoetstabel). Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande leidingen en afvoeren.

7.3 Ontwerp

Het ontwerpbestemmingsplan "Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)" ligt van 13 maart tot en met 23 april 2019 voor iedereen ter inzage. Dit is bekend gemaakt via een kennisgeving in "BerkelBericht" en de Staatscourant van 12 maart 2019, en op de gemeentelijke website (www.gemeenteberkelland.nl).

Gedurende voornoemde termijn kan iedereen zienswijzen indienen.

Inhoudsopgave

REGELS		**3**
Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**5**
Artikel 1	Begrippen	5
Hoofdstuk 2	**Algemene regels**	**7**
Artikel 2	Schakelbepaling	7
Hoofdstuk 3	**Overgangs- en slotregels**	**9**
Artikel 3	Overgangsrecht	9
Artikel 4	Slotregel	10

REGELS

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan **Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)** met identificatienummer NL.IMRO.1859.BPRLO20180014-0010 van de gemeente **Berkelland;**

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPRLO20180014-0010.gml met de bijbehorende regels;

1.3 verbeelding:

a. de analoge verbeelding van het bestemmingsplan **Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)** bestaande uit de kaart met tekeningnummer NL.IMRO.1859.BPRLO20180014-0010;
b. de digitale verbeelding van het bestemmingsplan **Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)**;

Hoofdstuk 2 Algemene regels

Artikel 2 Schakelbepaling

De regels van het bestemmingsplan 'Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011', vastgesteld door de gemeenteraad van Berkelland op 10 april 2012 en onherroepelijk in werking vanaf 10 april 2013, met planIDN NL.IMRO.1859.BPRLO20110006-1000 blijven onverkort van kracht voor zover niet anders geregeld in deze bestemmingsplanherziening.

Met het bestemmingsplan "**Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)**" wordt het bestemmingsplan 'Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011', vastgesteld door de gemeenteraad van Berkelland op 10 april 2012 en onherroepelijk in werking vanaf 10 april 2013, met planIDN NL.IMRO.1859.BPRLO20110006-1000 herzien in zoverre dat:

a. op de verbeelding ter plaatse van de Stationsstraat 14 de aanduiding "4" (maximum aantal wooneenheden) vervalt;
b. en hiervoor de aanduiding "4" (maximum aantal wooneenheden), zoals onder a is beschreven, wordt gewijzigd in "0".

Hoofdstuk 3 Overgangs-en slotregels

Artikel 3 Overgangsrecht

3.1 Overgangsrecht bouwwerken

3.1.1 Algemeen

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan door een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk teniet is gegaan.

3.1.2 Afwijken

Het bevoegd gezag kan eenmalig bij een omgevingsvergunning afwijken van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 3.1.1 met maximaal 10%.

3.1.3 Uitzondering

Het bepaalde in 3.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

3.2 Overgangsrecht gebruik

3.2.1 Algemeen

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet, behoudens voor zover uit de Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand onderscheidenlijk van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, beperkingen voortvloeien ten aanzien van ten tijde van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan bestaande gebruik.

3.2.2 Strijdig gebruik

a. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in 3.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
b. Als het gebruik, bedoeld in 3.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

3.2.3 Uitzondering

Het bepaalde in 3.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat al in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 4 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels **bestemmingsplan Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 (Stationsstraat 14)**.

Het bestemmingsplan Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1 **(Stationsstraat 14)** heeft van 13 maart tot en met 23 april 2019 in ontwerp ter inzage gelegen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Berkelland, gehouden op

, voorzitter.

, griffier.

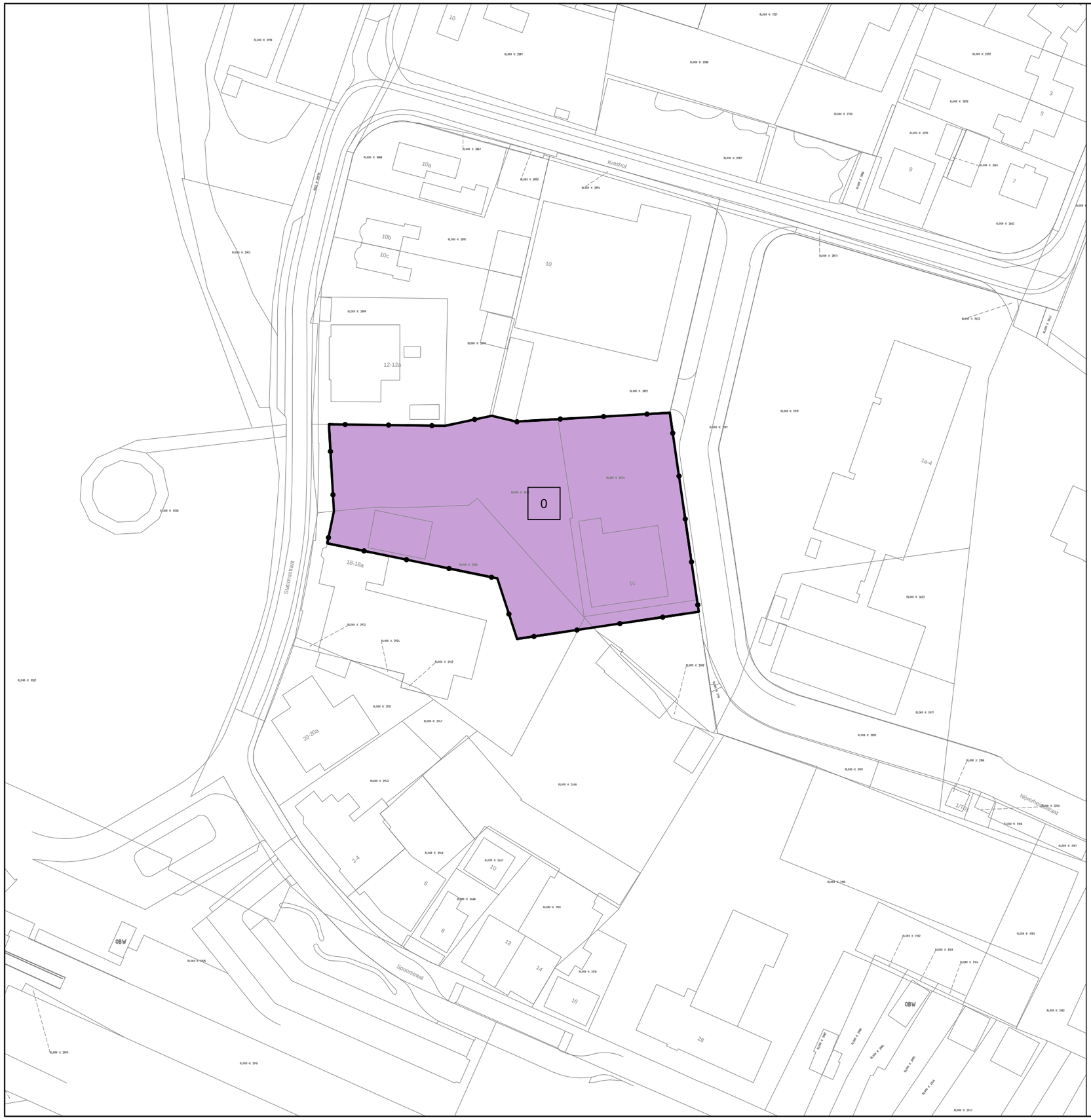

PLANGEBIED

plangebied

AANDUIDINGEN

maatvoering

0 maximum aantal wooneenheden

VERKLARINGEN

Ondergrond

Verbeelding

Bestemmingsplan:

Ruurlo, Bedrijventerreinen 2011, herziening 2018-1

zaaknummer:	233592	datum:	8 maart 2019
formaat:	A3	voorontwerp:	17 december 2018
schaal:	1: 500	ontwerp:	8 maart 2019
getekend:	CN	vastgesteld:	
ondergrond:	o_NL.IMRO.1895.BPRLO20180014.dwg	datum ondergrond:	14 december 2018

ID plan: NL.IMRO.1895.BPRLO20180014-0010

gemeente Berkelland

Postbus 200 7270 HA Borculo / bezoekadres: Marktstraat 1 / www.gemeenteberkelland.nl / 0545 250 250

S:\Tekeningen\bestemmingsplan\Ruurlo\Stationsstraat 14\2019 03 08 VBD OWBP RLO-BT Herziening 2018-1.dwg

Raadsvergadering

Dossiernummer	1871
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	12
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarrekening 2018 en begroting 2020 GGD NOG

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 245475 en 245478

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Jaarrekening 2018 en begroting 2020 GGD NOG

Collegevergadering : 14 mei 2019
Portefeuillehouder : M.H.H. van Haaren-Koopman

Steller : M. Lahdo tel: : 0545-250 215

Te nemen besluit:
1. De jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de GGD NOG ter kennisgeving aannemen.
2. Aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de GGD NOG mee te geven om in te stemmen met de jaarrekening 2018.
3. Aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de GGD NOG mee te geven in te stemmen met de begroting 2020.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
De GGD NOG voert voor de gemeente Berkelland de taken uit op het gebied van de Wet publieke gezondheid. Het gaat om wettelijke taken en wettelijke gemeentelijke taken die zij uitvoert voor de gemeente. Het betreft taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en algemene gezondheidszorg (dit betreft infectieziektebestrijding, medisch milieukundige zorg, algemene technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen).

Op grond van de gemeenschappelijke regeling GGD NOG ontvangt u de jaarrekening 2018 en de begroting 2020. Op grond van artikel 35 lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regeling dient de gemeenteraad in de gelegenheid te worden gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken. De zienswijze van de gemeenteraad wordt betrokken bij de besluitvorming door het Algemeen Bestuur van de GGD NOG.

De gemeenteraad krijgt inzicht in de bedrijfsvoering en resultaten van de GGD NOG en kan hierop invloed uitoefenen door zijn gevoelen mee te geven aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de GGD NOG.

Argumentatie:
1.1 De jaarrekening 2018 en de begroting 2020 voldoen aan de eisen gesteld door de Gemeenschappelijke Regeling.
2.1 De jaarrekening 2018 sluit af met een positief saldo van €213.000,-.
Dit voordelig saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door positieve resultaten op de plustaken forensische geneeskunde, reizigersadvisering en -vaccinatie, publieke gezondheid asielzoekers en het project meningococcenvaccinatie. Hiervoor zijn hogere baten ontvangen en de extra dekking voor overheadkosten die hieruit voortvloeit is niet volledig ingezet.
3.1 Met het beschikbaar stellen van de financiële middelen kan de GGD NOG de taken uitvoeren op het gebied van de Publieke Gezondheid.
De gemeente heeft taken op het gebied van publieke gezondheid die zij verplicht is uit te voeren. Deze taken zijn ondergebracht bij de GGD NOG. Met het beschikbaar stellen

---

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

van de financiële middelen kan de GGD NOG deze taken in 2020 uitvoeren.

3.2 De programmabegroting GGD NOG 2020 is in lijn met de eerder gestelde kaders en doelen uit de Bestuursagenda.
De begroting is in lijn met de kaders en doelen uit de in 2018 herijkte Bestuursagenda 2018-2022 en de Uitgangspuntennota 2020.

Kanttekeningen en risico's
Voorafgaand aan de begroting 2020 zijn de begrotingsuitgangspunten voorgelegd. In deze begrotingsuitgangspunten is een indexering voorgesteld van 5,23%. Net als de andere gemeenten in de Achterhoek hebben wij aangedrongen op een aanpassing van de manier van indexering richting de Achterhoekse methode. Dit voorstel is niet overgenomen. Wel heeft het als effect gehad dat de GGD in overleg wil treden met de Achterhoekse gemeenten om te komen tot afstemming over de vraag of er redelijke alternatieven voor de indexeringssystematiek zijn. Voor de programmabegroting 2020 achten zij dit nu niet haalbaar en stellen zij voor deze systematiek daarom voor die begroting nog te handhaven.

Financiën
De jaarrekening 2018 van de GGD sluit met een voordelig resultaat van € 213.000,-. Ons aandeel in dit resultaat op basis van verdeling naar inwoners is € 11.345,-. Dit saldo wordt bestemd voor de personele kosten als gevolg van de in 2018 ingezette organisatieontwikkeling. En voor de personele kosten om de achterstand bij jeugdgezondheid – als gevolg van het ziekteverzuim en beperkt personele bezetting eind 2018 – in te lopen. De jaarrekening is voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Voor het overige geeft de jaarrekening geen aanleiding tot het maken van verdere opmerkingen.
Op basis van deze begroting wordt van de gemeente Berkelland een bijdrage in de gemeenschappelijke regeling gevraagd van € 692.019,-. In 2019 bedroeg dit € 662.513,-. Een toename van circa €30.000,-.
In de begroting 2020 wordt nu door enkele kleinere aanpassingen een indexering toegepast van maximaal 5,23%. De GGD blijft daarmee binnen de kaders van de eerder vastgestelde begrotingsuitgangspunten.

Communicatie
De jaarrekening 2018 en de programmabegroting 2020 van de GGD Noord- en Oost Gelderland worden aangeboden aan de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid hierover zienswijzen in te dienen. Het college van B & W adviseert de gemeenteraad over het indienen van eventuele zienswijzen.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De Gemeenschappelijke Regeling GGD Noord- en Oost Gelderland voert voor de gemeente de wettelijke taken publieke gezondheid uit.
Planning en evaluatie

In de brief van de GGD NOG met kenmerk MdV/019-Dir.010 van 11 april 2019 wordt de gemeenteraad gevraagd zijn zienswijze tot uiterlijk 12 juni in te sturen. Dit voorstel wordt geagendeerd voor de vergadering van 25 juni 2019 van de gemeenteraad. Het Algemeen Bestuur GGD NOG beslist op 4 juli 2019 over de programmabegroting 2020.

In het kader van de bestuurlijke en financiële relatie tussen gemeenten en GGD meldt de Bestuursagenda dat er per gemeente of regio informatie komt over de dienstverlening en taakuitvoering door de GGD.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

b e s l u i t :

1. kennis te nemen van de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de GGD NOG;
2. aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de GGD NOG mee te geven in te stemmen met de jaarrekening 2018;
3. aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de GGD NOG mee te geven in te stemmen met de begroting 2020.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Noord- en Oost-Gelderland

Aan: de raden van de gemeenten die deelnemen in GGD Noord- en Oost-Gelderland

- *per e-mail verzonden* -

Kenmerk:	MdV//019-Dir.011
Datum:	11 april 2019
Behandeld door:	M. de Vries
E-mail:	m.devries@ggdnog.nl
Telefoonnummer:	088 443 3401
Onderwerp:	jaarstukken 2018 GGD NOG
Bijlagen:	AB-voorstel, jaarstukken 2018, rapportage accountant

Geachte raden,

Hierbij ontvangt u de Jaarstukken 2018 van GGD Noord- en Oost-Gelderland en de rapportage van de accountant bij de jaarstukken. Het Algemeen Bestuur van de GGD heeft de Jaarstukken op 11 april 2019 vastgesteld.

Jaarstukken betrekken bij beoordeling begroting

De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) schrijft voor dat wij de jaarrekening uiterlijk 15 april toezenden aan de raden van de deelnemende gemeenten.
U kunt de uitkomsten van de voorlopige jaarstukken betrekken bij uw beoordeling van de Programmabegroting 2020 van de GGD. Over de begroting kunt u een zienswijze indienen. Vandaag sturen wij u ook de concept-Programmabegroting 2020 toe. Het Algemeen Bestuur beslist in zijn vergadering van 4 juli 2018 over de Programmabegroting 2020.

Meer informatie

Als u vragen heeft, kunt u contact opnemen met:

- R. Schwebke, controller (tel. 088 – 443 3525, e-mail r.schwebke@ggdnog.nl), of
- M. de Vries, beleidsadviseur (tel. 088 – 443 3401, e-mail m.devries@ggdnog.nl).

Tot slot vragen wij graag uw aandacht voor het digitale publieksjaarverslag over 2018. U vindt deze binnenkort op onze website www.ggdnog.nl.

Met vriendelijke groet,
het Dagelijks Bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland,

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg
voorzitter

Noord- en Oost-Gelderland

Jaarstukken 2018 GGD Noord- en Oost-Gelderland

2018

© GGD Noord- en Oost-Gelderland

Warnsveld, 11 april 2019

Voorwoord

Publieke Gezondheid

Er lagen in 2018 een ambitieus jaarplan en begroting. Er is veel bereikt en daar kijken we met trots op terug. Onze medewerkers hebben deze resultaten met grote inzet voor de publieke gezondheid weten te realiseren.

In 2018 werd duidelijk, dat de door onze GGD ontwikkelde gecombineerde leefstijlinterventie SLIMMER met ingang van 1 januari 2019 wordt vergoed vanuit de basisverzekering. Er is met veel gedrevenheid gewerkt aan de ontwikkeling van SLIMMER.
De GGD heeft in 2018 de coördinatie van de psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen overgenomen van GGNet. Dit is één van de wettelijke taken van de GGD. Wij hebben diverse activiteiten uitgevoerd om goed voorbereid te zijn op deze taak.

Begin oktober 2018 was de start van het digitaal platform 'NOG Fitter en Vitaler'. 23 organisaties deden een 'plechtige belofte' om zich in te zetten voor gezonde medewerkers. We richten ons op bedrijven die willen investeren in de gezondheid van hun werknemers. Hiermee willen we een nog groter bereik geven aan onze preventieactiviteiten.

Bestuur en organisatie

Na de gemeenteraadsverkiezingen trad een nieuw Algemeen Bestuur aan. De bestuursleden hebben zich gezamenlijk gebogen over een bestuursagenda. Met deze bestuursagenda geeft het bestuur aan de organisatie kaders en richting mee voor de komende jaren.

De GGD is een traject naar zelforganisatie ingeslagen. Dit vraagt veel inzet van de medewerkers; een nieuwe manier van werken komt in de plaats van een oude. Dit gaat niet vanzelf. We stellen bij waar nodig, maar houden vast aan de koers, in het vertrouwen dat professionals weten wat van hen in hun werk gevraagd wordt.

Verantwoording

In het jaarverslag beschrijven wij wat is gerealiseerd van de prioriteiten die het Algemeen Bestuur in de Programmabegroting 2018 heeft vastgesteld. Daarnaast is er de financiële verantwoording in de vorm van de Jaarrekening 2018.
Het publieksjaarverslag vindt u via de website www.ggdnog.nl.

Warnsveld, 11 april 2019

Het Dagelijks Bestuur GGD Noord- en Oost-Gelderland

D.W. ten Brinke
Directeur publieke gezondheid

G. van den Berg
voorzitter

Inhoudsopgave

Voorwoord 2
Besluit 5
Deel 1: Jaarverslag 6
1. Bestuurlijk kader 7
1.1. Jaarstukken 7
1.2. Kerngegevens 8
2. Programmaverantwoording 11
2.1. Inleiding 11
2.2. Programma Jeugdgezondheidszorg 12
2.3 Programma Algemene Gezondheidszorg 15
2.4. Programma Kennis en expertise 17
2.5. Programma Maatschappelijke Zorg 19
2.6. Programma Publieke Gezondheid Vluchtelingen 20
2.7. Overhead 21
2.8. Inwonerbijdrage en Organisatie projecten 23
3. Paragrafen 24
3.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 24
3.2. Financiering 26
3.3. Bedrijfsvoering 26
3.4. Verbonden partijen 27
Deel 2: Jaarrekening 28
4. Staat van baten en lasten 29
4.1. Overzicht van baten en lasten 2018 GGD NOG 29
4.2. Overzicht baten en lasten per programma 30
4.3. Overzicht taakvelden 32
4.4. Incidentele baten en lasten 33
5. WNT-verantwoording 2018 34
5.1. Bezoldiging topfunctionarissen 34
7. Balans 38
7.1. Balans per 31 december 2018 38
7.2. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 40
7.3. Toelichting op de balans per 31 december 2018 41
8. Niet uit de balans blijkende verplichtingen 48
9. Controleverklaring 49
10. Bijlagen 50
Bijlage 1: Overzicht afrekening Meldpunt Maatschappelijke Zorg 50
Bijlage 2: Afrekening subsidieverlening Zutphen MZ 51
Bijlage 3: Gezond in de stad Apeldoorn 2018 52
Bijlage 4: Afrekening algemene inwonerbijdrage 53

EEN GEZOND HOUVAST

Besluit

Het Algemeen Bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland; ·

B E S L U I T:

1. het Jaarverslag en de Jaarrekening 2018 van de GGD Noord- en Oost-Gelderland vast te stellen;
2. het saldo van totaal afgerond € 213.000 te bestemmen voor de verwachte personele kosten als gevolg van de in 2018 ingezette organisatieontwikkeling en de verwachte personele kosten om de achterstand bij Jeugdgezondheid als gevolg van het hoge ziekteverzuim en beperkte personele bezetting eind 2018 in te lopen. En hiervoor een bestemmingsreserve te vormen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 11 april 2019

D.W. ten Brinke
Directeur publieke gezondheid

G van den Berg
voorzitter

Deel 1: Jaarverslag

1. Bestuurlijk kader

1.1. Jaarstukken

Jaarverslag

In het jaarverslag over 2018 leggen wij als Dagelijks Bestuur verantwoording af over de realisering van de beleidsprioriteiten uit de Programmabegroting en de uitvoering van de reguliere werkzaamheden in 2018. Het Algemeen Bestuur heeft deze begroting op 6 juli 2017 vastgesteld en geactualiseerd met een viertal begrotingswijzigingen waarvan de vierde begrotingswijziging op 22 november 2018 is vastgesteld. In de programmabegroting staan bij de beleidsprioriteiten indicatoren, die zo duidelijk mogelijk aangeven wanneer de doelstelling is bereikt.

Met de kleuren van het verkeerslicht rood, geel en groen geven wij aan of een beleidsprioriteit wel, deels of niet is gerealiseerd. Wij geven een korte toelichting op bijzonderheden en actuele ontwikkelingen.

Wij gaan in het jaarverslag ook in op de uitvoering van de voornemens en activiteiten uit de bedrijfsvoeringparagrafen:

- Weerstandsvermogen risicobeheersing en kengetallen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen

Jaarrekening

De jaarrekening vormt de financiële jaarafsluiting. Voor de bestemming van het gerealiseerde financiële resultaat doen wij een voorstel dat nog niet in de jaarrekening is verwerkt.

1.2. Kerngegevens

Werkgebied 2018

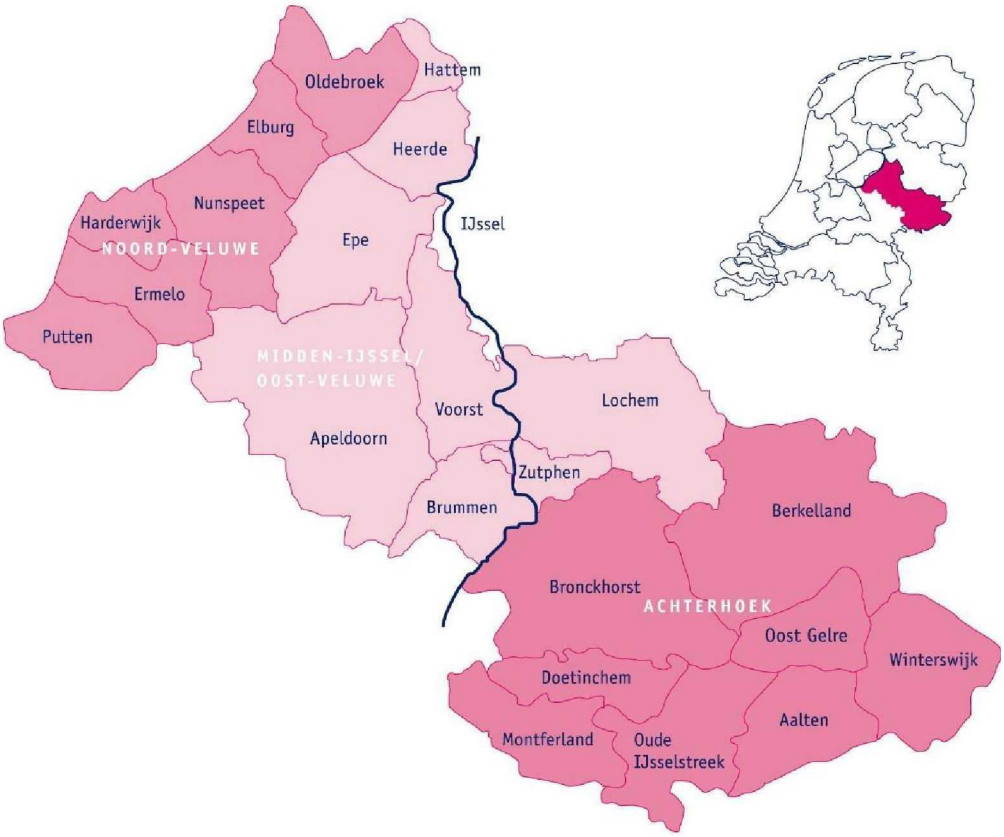

Deelnemende gemeente en inwonertallen per 31-12-2018

Aantal deelnemende gemeenten	22
Totaal aantal inwoners	824.162

Regio Noord-Veluwe - Harderwijk	
Elburg	23.087
Ermelo	26.855
Harderwijk	47.572
Nunspeet	27.485
Oldebroek	23.594
Putten	24.200
Totaal	**172.793**
aantal gemeente	6

Regio Midden-IJssel/ Oost-Veluwe Apeldoorn	
Apeldoorn	162.456
Brummen	20.672
Epe	33.151
Hattem	12.170
Heerde	18.549
Lochem	33.600
Voorst	24.401
Zutphen	47.605
Totaal	**352.604**
aantal gemeente	8

Regio Achterhoek - Doetinchem	
Aalten	27.007
Berkelland	43.899
Bronckhorst	36.219
Doetinchem	57.543
Montferland	36.028
Oost Gelre	29.700
Oude IJsselstreek	39.462
Winterswijk	28.907
Totaal	**298.765**
aantal gemeente	8

GEZOND HOUVAST

Personeelsbestand per 31-12-2018

	in vaste dienst	in tijdelijke dienst	totaal
Aantal medewerkers	220	38	258
Aantal fte's	159	23	182

Totaal lasten en baten jaarrekening 2018

X € 1.000

Rekening van baten en lasten GGDNOG	Rekening 2018
Baten	17.983
Lasten	18.111
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-128**
Mutaties reserves	341
Gerealiseerd resultaat	**213**

Verdeling totale lasten 2018 (x 1.000)

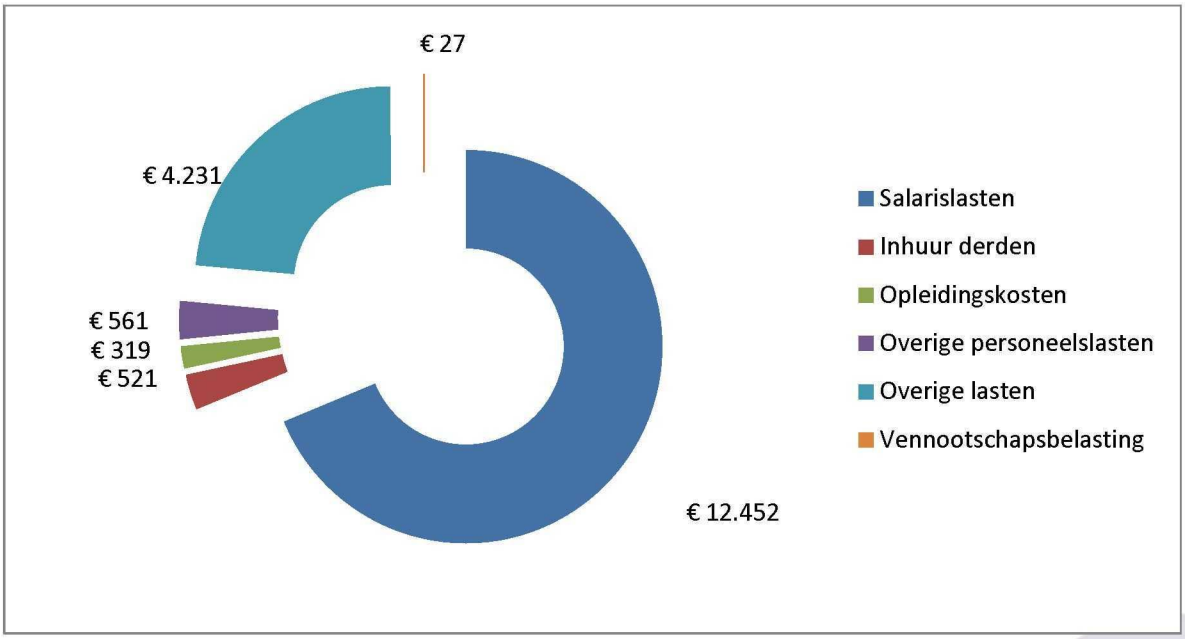

Verdeling totale lasten 2018 per programma (x 1.000)

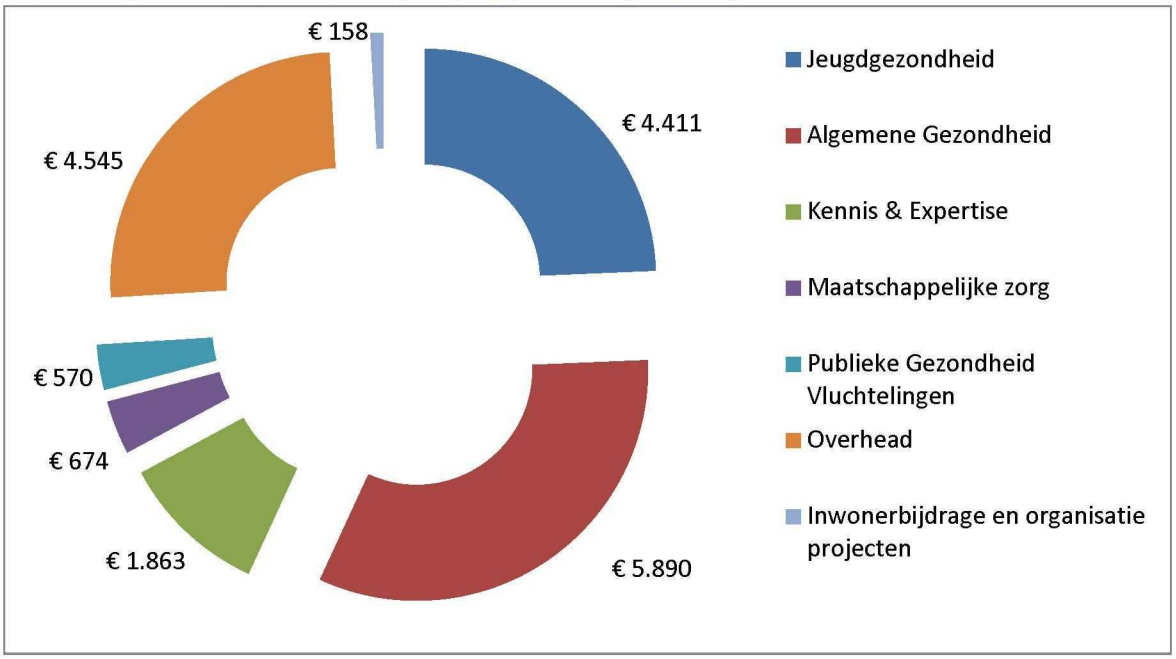

Verdeling totale baten 2018 (x 1.000)

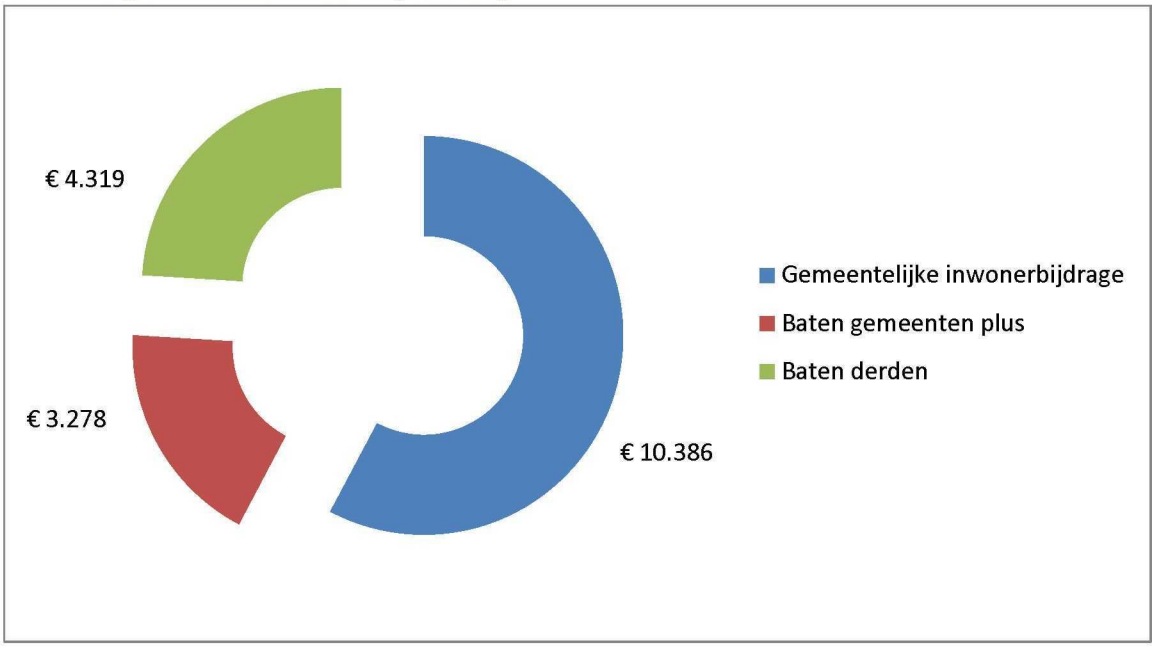

2. Programmaverantwoording

2.1. Inleiding

De kerntaak van de GGD is de uitvoering van gemeentelijke taken op basis van de Wet publieke gezondheid.

In de volgende paragrafen volgt een terugblik op de realisering van de prioriteiten die in de Programmabegroting 2018 zijn opgenomen in de programma's van GGD NOG. Wij lichten de cijfers toe ten opzichte van de 4e begrotingswijzing vastgesteld op 22 november 2018 door het AB.

2.2. Programma Jeugdgezondheidszorg

2.2.1 Prioriteiten 2018

Preventie via jeugdgezondheid doorontwikkelen en verder flexibiliseren

Indicator: In 2017 heeft de jeugdgezondheid pilots bij een aantal gemeenten uitgevoerd. Voor 2018 willen wij - na een positieve evaluatie - dit in alle betrokken gemeenten invoeren, in samenwerking met de samenwerkingspartners.

Een nieuw instrument voor de jaarplanning is klaar. Dit wordt in het nieuwe schooljaar 2018-2019 ingezet. Afspraken over de aanwezigheid op scholen worden op maat met de scholen gemaakt.
Alle kinderen op het basisonderwijs worden in principe digitaal via de school uitgenodigd. Dit vraagt nog wel aandacht aangezien niet alle scholen meewerken.

Samenwerking versterken en lokaal maatwerk leveren

Indicator: In alle regio's is er een geformaliseerde samenwerking met de centra voor jeugd en gezin (CJG) en of thuiszorg die de Jeugdgezondheid 0-4 jarigen uitvoert.

In de regio Noord-Veluwe is een intensieve samenwerking met Icare en de Stichting Jeugd Noord-Veluwe in vijf CJG's. In Putten is deze samenwerking met Buurtzorg Jong en Icare. Op de Noord-Veluwe werken wij mee aan de ontwikkeling van een jeugddossier.
In de regio Midden-IJssel/Oost-Veluwe is een goede samenwerking met Vérian in de CJG's.
In de regio Achterhoek is een intensieve samenwerking met Yunio, hier worden ook diverse pilots gezamenlijk uitgevoerd.
Met de drie thuiszorgorganisaties is in 2018 een gezamenlijke scholing gestart.
In november 2018 is een bijeenkomst georganiseerd waarin met de drie thuiszorgorganisaties besproken is welke mogelijkheden er nog meer zijn om de knip tussen 0-4 en 4-18 jaar verder te verkleinen. Afgesproken is dat in 2019 een aantal pilotprojecten gestart worden.

Overheveling uitvoering Rijksvaccinatieprogramma
Indicator: de GGD heeft met de betrokken gemeenten afspraken over de uitvoering en financiering van het rijksvaccinatieprogramma.
Het Algemeen Bestuur heeft in april ingestemd met een voorstel aan de gemeenten voor de uitvoering en financiering van het rijksvaccinatieprogramma door de GGD.

Contractafspraken en productievolumes
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de Productenraming 2018. De gestelde norm is 90%. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
De productie in het schooljaar 2017-2018 is gehaald. Wel heeft in overleg met de scholen een aanpassing op het pakket plaatsgevonden. Door een hoog ziekteverzuim en het niet in kunnen vullen van vacatures is er een achterstand voor het schooljaar 2018-2019.

2.2.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

De GGD is met de zes gemeenten op de Noord-Veluwe in overleg over een collectieve opdracht voor de uitvoering van de jeugdgezondheid voor adolescenten. Dit overleg gaat over welke activiteiten door Jeugdgezondheid aan deze doelgroep wordt aangeboden en over de bekostiging ervan. De overige gemeenten nemen de uitvoering van dit onderzoek al bij de GGD af. Tot op heden heeft dit nog geen resultaat opgeleverd
De jeugdgezondheid zet in 2018 stevig in op een van de vier pijlers van de preventieagenda weerbaarheid. Samen met onderwijs, jeugdhulp en huisartsen draagt de Jeugdgezondheid bij aan de aanpak van hardnekkige maatschappelijke problemen, zoals schoolverzuim, kindermishandeling en armoede.
In het najaar van 2018 werd aan het Rijksvaccinatieprogramma een vaccinatie toegevoegd tegen meningokokken typen A, C, W en Y voor tieners. In het najaar van 2018 hebben jeugdigen geboren tussen 1 april en 31 december 2004 een uitnodiging voor deze vaccinatie ontvangen. De opkomst voor deze vaccinatie was 90%.

2.2.3 Financiële verantwoording

X € 1.000

Rekening van baten en lasten	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Jeugdgezondheid				
Baten	848	1.055	1.024	-31
Lasten	4.190	4.504	4.411	-93
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.342**	**-3.449**	**-3.387**	**62**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-3.342**	**-3.449**	**-3.387**	**62**

Het saldo van de Jeugdgezondheid is € 62.000 hoger dan begroot. De lasten zijn lager (€ 93.000) dan de 4e begrotingswijziging. Door de krappe arbeidsmarkt is het niet gelukt om het benodigde personeel te werven. Hierdoor zijn een aantal projecten niet uitgevoerd (daling baten met € 31.000) en is er een kleine achterstand in productie van het schooljaar 2018/2019.

2.3 Programma Algemene Gezondheidszorg

2.3.1 Prioriteiten 2018

: Omgevingswet en gezonde leefomgeving
Indicator: In 16 van de 22 van de gemeenten (75%) is gezondheid een herkenbaar onderdeel van de omgevingsvisie.
De gezondheid is bij 75% van de gemeenten een aandachtspunt in de omgevingsvisie, het omgevingsplan of bij de voorbereiding daarop.

Toezicht kinderopvang
Indicator: de GGD voert 'het nieuwe toezicht' uit in alle 22 gemeenten.
De GGD voert het nieuwe toezicht uit in alle gemeenten. Het inwerken vergde meer tijd dan verwacht.

Antibiotica-resistentie
Indicator: De GGD realiseert 80% van de doelstellingen uit het werkplan 2018 van het Gelders Antibioticaresistentie en Infectiepreventienetwerk (GAIN).
In beide netwerken neemt GGD NOG actief deel en ligt het werkplan op schema.

Contractafspraken en productievolumes
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de productenraming 2018. De gestelde norm is 90 %. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
Vrijwel alle contractafspraken en productievolumes worden behaald. Er is een achterstand bij Toezicht Kinderopvang door het invoeren van het nieuwe toezicht. De GGD heeft dit jaar wel alle verplichte inspecties uitgevoerd.

EEN GEZOND HOUVAST

2.3.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

Naast de al gemelde beleidsprioriteiten gaat de GGD in overleg met een aantal gemeenten het project “Nu niet zwanger” uitvoeren. Door het contactonderzoek in Vaassen is dit uitgesteld.
Het project rond de Omgevingswet verloopt succesvol. Inzet is het voortzetten van dit project.
De Minister van Justitie en Veiligheid heeft op 28 september 2018 aan de Tweede Kamer met een brief haar standpunt naar aanleiding van de rapporten van de commissie Hoes (arrestantenzorg) en de commissie Adema (lijkschouw) bekend gemaakt. Uit de brief komt naar voren dat de medische arrestantenzorg moet worden gecontracteerd met een lichte aanbestedingsvorm. Zodra meer duidelijk is neemt de GGD actie op dit dossier. De projecten “Samen aan de slag voor een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag” zijn afgerond. De burgemeesters en wethouders Publieke Gezondheid hebben in een bijeenkomst met de methode morele oordeelsvorming ervaren hoe zij afwegingen maken om informatie te delen in de praktijk. De gemeenten van de Noord-Veluwe en Achterhoek willen deze methode implementeren om de samenwerking in de keten en het delen van informatie te verbeteren.

2.3.3 Financiële verantwoording

X € 1.000

Rekening van baten en lasten	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Algemene Gezondheid				
Baten	4.068	4.621	4.736	115
Lasten	5.336	5.889	5.890	1
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-1.268**	**-1.268**	**-1.154**	**114**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.268**	**-1.268**	**-1.154**	**114**

Het saldo is € 114.000 hoger dan begroot. Dit wordt geheel veroorzaakt door hogere baten. Dit zijn hogere baten bij forensische geneeskunde met name een hogere vraag naar arrestantenzorg. De baten voor reizigersvaccinatie zijn fors gestegen als gevolg van de vraag naar meningokokkenvaccinaties. Hier staat tegenover een daling van de baten bij technische hygiënezorg. Door het invoeren van het nieuwe toezicht zijn minder inspecties uitgevoerd. De lasten blijven gelijk doordat de extra taken uitgevoerd zijn binnen de bezetting.

2.4. Programma Kennis en expertise

2.4.1 Prioriteiten 2018

Onderzoek in het sociale domein
Indicator: het aantal onderzoeken door de GGD in het sociaal domein neemt toe.
Het aantal onderzoeken is niet toegenomen. De gemeenteraadsverkiezingen en het vormen van een nieuw college zijn hier waarschijnlijk de oorzaak van.

Gezond ouder worden
Indicator: In 16 van de 22 van de gemeenten (75%) ondersteunt de GGD het lokale ouderenbeleid.
De GGD ondersteunt nu, in de vorm van netwerken,15 gemeenten bij het lokale ouderenbeleid.

Contractafspraken en productievolumes
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de productenraming 2018. De gestelde norm is 90%. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
De activiteiten liggen op schema. Door de gemeenteraad-verkiezingen en het vormen van de nieuwe colleges blijven de opdrachten iets achter.

2.4.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

Naar aanleiding van een langdurig actieplan gezond gedrag (Vitaal Nederland) is de GGD gestart met een platform NOG Fitter en Vitaler. Op 4 oktober jl. heeft hiervoor een door de GGD georganiseerde startconferentie plaatsgevonden.
De gezondheid van jongeren in het Praktijkonderwijs is een witte vlek. Van deze jongeren wordt verwacht dat zij over het algemeen een minder goede gezondheid en een ongezondere leefstijl hebben dan jongeren in hogere onderwijsniveaus. E-MOVO kan - met enkele aanpassingen - in het Praktijkonderwijs worden uitgevoerd. De gemeenten hebben besloten om de uitvoering van deze monitor in het basispakket op te nemen.

2.4.3 Financiële verantwoording

X € 1.000

Rekening van baten en lasten	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Kennis & Expertise				
Baten	225	494	462	-32
Lasten	1.594	1.877	1.863	-14
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-1.369**	**-1.383**	**-1.401**	**-18**
Dotatie reserve	0	23	23	0
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.369**	**-1.406**	**-1.424**	**-18**

De baten dalen als gevolg van lagere subsidieopbrengst. De lagere lasten zijn het gevolg van lagere projectkosten op de subsidieprojecten. Per saldo is het gerealiseerde resultaat € 14.000 lager.

2.5. Programma Maatschappelijke Zorg

2.5.1 Prioriteiten 2018

Maatschappelijke zorg en veiligheid verbinden
Indicator: De GGD voert projecten met relevante ketenpartners uit op het gebied van maatschappelijke zorg.
De GGD voert in de Noord-Veluwe projecten uit met ketenpartners. Bemoeizorg is vernieuwd tot VIA (Vangnet Informatie en Advies).

Contractafspraken en productievolumes
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de productenraming 2018. De gestelde norm is 90%. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
De GGD behaalt de gemaakte contractafspraken.

2.5.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

Voor Maatschappelijke Zorg in de Noord-Veluwe is samen met de ketenpartners een project Vernieuwing Bemoeizorg uitgevoerd. Dit is afgerond en resulteert in een nieuwe werkwijze.

2.5.3 Financiële verantwoording

X € 1.000

Rekening van baten en lasten	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Maatschappelijke Zorg				
Baten	709	713	732	19
Lasten	575	614	674	60
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**134**	**99**	**58**	**-41**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**134**	**99**	**58**	**-41**

Het lagere saldo bij Maatschappelijke Zorg wordt veroorzaakt door meer inhuur van het team Vangnet Informatie en Advies en de vervanging van ziekte.

2.6. Programma Publieke Gezondheid Vluchtelingen

2.6.1 Prioriteiten 2018

Publieke gezondheidszorg voor vluchtelingen in de gemeenten
Indicator: Minimaal 20 van de 22 van de gemeenten (90%) heeft inzet rond statushouders en gezondheid opgenomen in een beleidsplan en geeft hier een concrete uitwerking aan.
De GGD ondersteunt de gemeenten bij de zorg voor statushouders. Financiering voor komende jaren is helder.

Contractafspraken en productievolumes
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de productenraming 2018. De gestelde norm is 90%. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
De GGD behaalt de gemaakte contractafspraken.

2.6.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

De inzet voor Publieke Gezondheid Statushouders bij de GGD is besproken met de gemeenten en er is een meerjarenperspectief voor de financiering. De taak van projectleider gezondheidszorg statushouders wordt in 2018 afgebouwd. Vanaf 2019 biedt de GGD deze taak als pluspakket aan de gemeenten aan.

2.6.3 Financiële verantwoording

X € 1.000

Rekening van baten en lasten	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Publieke Gezondheid Vluchtelingen				
Baten	505	533	583	50
Lasten	407	559	570	11
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**98**	**-26**	**13**	**39**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	168	168	0
Gerealiseerd resultaat	**98**	**142**	**181**	**39**

Het saldo is € 39.000 hoger dan begroot. De baten zijn € 50.000 door meer vluchtelingen op de COA locaties. In Zutphen is een extra locatie geopend en in Harderwijk zijn de aantallen in het 4e kwartaal gestegen. Hierdoor is de vergoeding van het COA aan GGDNOG gestegen. De lasten stijgen niet evenredig want het aantal vluchtelingen dat de GGD-medewerkers kunnen zien valt binnen het afgesproken aantal uren dat zij werken op de COA-locatie.

2.7. Overhead

2.7.1 Prioriteiten 2018

Nieuwe colleges, nieuw GGD-bestuur, nieuwe bestuursagenda
Indicator: het AB stelt de Bestuursagenda 2018-2022 vast
De voorbereidingen voor een nieuwe bestuursagenda zijn in gang gezet. Deze liggen op schema.

2.7.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

De bureaus en smartphones zijn vervangen en de infrastructuur van de ICT-omgeving is in 2018 vervangen door een toekomstbestendige Cloud-oplossing. Alle medewerkers hebben nu de beschikking over een laptop en kunnen tijd en plaats onafhankelijk werken. De GGD-organisatie is een traject naar zelforganisatie ingeslagen. In 2018 zijn de teams van de ondersteuningsorganisatie aan de slag geweest met de principes van zelforganisatie. Dat betekende veel overleggen en anders kijken en denken, zelf verantwoordelijkheid nemen. De uitwerking van het zelf organiseren betekende vervolgens een continuproces van herbezien wat de ondersteuning levert aan de klant.

2.7.3 Financiële verantwoording

X € 1.000

Rekening van baten en lasten	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Overhead				
Baten	5	57	60	3
Lasten	4.889	4.574	4.545	-29
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.884**	**-4.517**	**-4.485**	**32**
Dotatie reserve	0	0	50	50
Onttrekking reserve	375	246	246	0
Gerealiseerd resultaat	**-4.509**	**-4.271**	**-4.289**	**-18**

Het resultaat op de overhead is nagenoeg gelijk aan de 4e begrotingswijziging. De dotatie aan de reserve betreft een dotatie aan de reserve personele lasten. Hierin wordt een reservering opgenomen voor de vakantieuren die de medewerkers nog kunnen opnemen. Deze uren zijn, als gevolg van een wijziging in de CAO waarin medewerkers meer uren kunnen sparen, toegenomen.

Budget onvoorzien

In de begroting heeft GGD NOG een budget van € 175.000 (1% van de totale baten) opgenomen als budget onvoorzien. Dit budget is ingezet voor ziektevervanging bij Jeugdgezondheid en ondersteuning.

Vennootschapsbelasting

GGD NOG is voor de producten reizigersadvisering en arrestantenzorg belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Over 2018 moet GGD NOG afgerond € 27.000 aan vennootschapsbelasting betalen.

Beleidsindicatoren taakveld Bestuur en ondersteuning	
Indicator	kengetal
Formatie per 1.000 inwoners	0,21
Bezetting per 1.000 inwoners	0,22
Apparaatskosten per inwoner	€ 5,44
Externe inhuur als % van de loonsom en kosten inhuur	4,2%
Overhead in % van de totale lasten	24,8%

2.8. Inwonerbijdrage en Organisatie projecten

2.8.1 Financiële verantwoording

X € 1.000

Rekening van baten en lasten	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Inwonerbijdrage en organisatie-projecten				
Baten	10.386	10.386	10.386	0
Lasten	130	180	158	-22
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**10.256**	**10.206**	**10.228**	**22**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**10.256**	**10.206**	**10.228**	**22**

De lasten voor het programma inwonerbijdrage en organisatieprojecten zijn € 22.000 lager omdat er minder lasten zijn gemaakt voor het organisatieproject Samenwerken in Beweging.

Algemene dekkingsmiddelen

In de programmabegroting is de inwonerbijdrage die GGD NOG van de deelnemende gemeente ontvangt vastgesteld. De inwonerbijdrage 2018 was € 10.386.000. Deze inwonerbijdrage verandert gedurende het jaar niet. Bij het opstellen van de jaarrekening maken we een eindafrekening op basis van het aantal inwoners per 31 december 2018.

3. Paragrafen

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze jaarrekening de volgende vier paragrafen:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing (inventarisatie weerstandcapaciteit, risico's en beleid),
- financiering (treasurybeleid inclusief schatkistbankieren),
- bedrijfsvoering (bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en beheersing daarvan),
- verbonden partijen (waar de GGD bestuurlijke invloed en financieel belang heeft).

3.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen van GGD NOG om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de GGD in gevaar komt. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, d.w.z. de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten te dekken en
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In het kader van de vernieuwing van de BBV is een uniforme basisset financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing voorgeschreven. Voor GGD NOG zijn de onderstaande kengetallen van toepassing:

- Netto Schuldquote: de netto schuld gedeeld door de totale inkomsten,
- Solvabiliteit: eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen,
- Structurele exploitatieruimte: het structurele exploitatiesaldo in percentage van de totale baten.

Kengetal	realisatie 2017	begroot 2018	realisatie 2018
Netto schuld quote	-10,0%	-3,6%	-9,4%
Solvabiliteit	53,1%	37,3%	50,9%
Structurele exploitatieruimte	0,5%	0,0%	0,7%

3.1.1. Weerstandscapaciteit en risico's

Weerstandscapaciteit

Het Algemeen Bestuur heeft in 2010 besloten dat met een weerstandsvermogen van 5% van de omzet van de basisproducten en 20% van de omzet van plusproducten in redelijke mate in de structurele risico's wordt voorzien. De reserve basisproducten wordt geacht voor de helft bij de deelnemende gemeenten te zijn gereserveerd, de reserve plusproducten wordt volledig bij de GGD aangehouden.

3.1.2. Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Percentage weerstandscapaciteit in €

Berekening percentage weerstandscapaciteit	31-12-2018
Weerstandscapaciteit (materieel gezien)	1.618.000
Voorstel tot storting bij jaarrekening 2018	0
Stand weerstandsvermogen bij GGD na stortingsvoorstel	1.618.000
Weerstandsvermogen aan te houden bij de GGD per 31-12-2018	1.779.500
Percentage weerstandscapaciteit	**91%**

Benodigd weerstandsvermogen structurele exploitatierisico's in €

	Totaal	Basis producten	Plus producten
Baten programma	17.983.000	10.386.000	7.597.000
Aan te houden reserve		5%	20%
Maximale bedragen per 31-12-2018	2.039.000	519.000	1.520.000
Waarvan geacht aangehouden te worden bij de gemeente	259.500	259.500	
Waarvan aan te houden bij GGD	1.779.500	259.500	1.520.000
Weerstandsvermogen ultimo 2018	1.618.000		
Voorgenomen storting jaarrekening 2018	0		
Verwacht saldo weerstandsvermogen bij GGD na voorgenomen storting	**1.618.000**		

Op basis van de in 2018 gerealiseerde baten is een berekening gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen per 31-12-2018. De gerealiseerde baten zijn vooral door de toename van taken forensische geneeskunde, reizigersvaccinatie en technische hygiëne zorg hoger. Hierdoor wordt ook de aan te houden reserve bij de GGD hoger. Het percentage weerstandscapaciteit is 91%.
Begin 2019 komt GGD NOG met een notitie over risicomanagement en weerstandsvermogen. Hier uit komt mogelijk een andere bepaling van het benodigde weerstandsvermogen naar voren. In afwachting op de uitkomsten van de notitie stellen we voor de algemene reserve niet aan te vullen tot 100%.

EEN GEZOND HOUVAST

3.2. Financiering

Inleiding

Deze paragraaf omvat de verantwoording voor het gevoerde beheer van de financieringsportefeuille.
Het Algemeen Bestuur heeft een Treasurystatuut vastgesteld waarin de volgende uitgangspunten zijn vastgelegd:

- zoveel mogelijke interne financiering,
- een risicomijdende gedragslijn.

3.2.1. Renteresultaten

De GGD heeft de overtollige kasmiddelen belegd bij de rijksoverheid (zie jaarrekening paragraaf Schatkistbankieren).

3.2.2. Kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van de GGD betreffen verbouwing hoofdlocatie, medische apparatuur, kantoorinventaris, ICT en telefonieproducten.
Per 31-12-2018 is de boekwaarde van kapitaalgoederen afgerond € 1,2 miljoen. De GGD heeft in 2018 € 206.000 geïnvesteerd. Het betreft investeringen in laptops, bureaus en smartphones. De GGD rekent geen rentekosten toe aan de activa.

3.3. Bedrijfsvoering

Hoofdlijnen

Het centrale thema voor de GGD-organisatie is in 2018 de ontwikkeling naar zelforganiserende teams geweest. Vanuit het project 'Samenwerken in beweging' is de invoering begeleid. De GGD richt zich op versterking van klantgerichtheid, samenwerking en toekomstgerichtheid. Medewerkers en teams krijgen meer verantwoordelijkheid om zelf hun werk te organiseren en de gestelde doelen te bereiken, binnen de kaders van bestuur en organisatie.
De medewerkers hebben 2018 ervaren als een intensief jaar. De eerste stappen naar zelforganisatie en zoeken van oplossingen in de nieuwe organisatievorm hebben veel energie gevraagd van medewerkers en management. Eind 2018 kwamen uit het medewerker onderzoek en een externe Quick Scan Bedrijfsondersteuning een aantal de knelpunten naar voren. Het managementteam heeft geconcludeerd dat het zelforganisatie als doel handhaaft, maar dat de weg ernaar toe om bijsturing vraagt. Hiertoe is het MT eind 2018 gestart met het opstellen van een actieplan.

De GGD heeft in 2018 gewerkt aan verbetering van bestuurs- en managementinformatie. Binnen de GGD-organisatie zijn hiervoor de eerste resultaten bereikt voor teams en management. Het tempo waarin we vorderingen maken blijft een aandachtspunt.
De GGD heeft in 2018 het project verbetering beleid- en budgetcyclus voortgezet. Het doel is beter aan te sluiten op de informatie- en sturingsbehoefte van de opdrachtgevers, teams en managers. Binnen de GGD verandert de cyclus door de ontwikkeling naar zelforganisatie.

De behoefte is vooral om de resultaten van teams duidelijker en specifieker in beeld te krijgen.

3.3.1. Kwaliteitszorg

HKZ certificaat

In 2018 is GGD Noord- en Oost-Gelderland opnieuw geaudit voor de branche specifieke kwaliteitscertificering, de Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector. Deze audit heeft geleid tot voortzetting van de certificering.

Klachten van cliënten

Sinds 1 mei 2017 heeft de GGD een externe klachtenfunctionaris via Zorgbelang Gelderland. De aanleiding hiervoor is de nieuwe Wet kwaliteit, klachten en geschillen gezondheidszorg. De klachtenfunctionaris behandelt ook klachten die onder de Algemene bestuursrecht vallen (klachten die niet over zorg gaan). In 2018 kwamen in totaal 37 klachten binnen van 33 cliënten. Deze klachten zijn door een (praktische) oplossing of bemiddeling afgehandeld. Er zijn geen klachten voorgelegd aan de Geschillencommissie publieke gezondheid of de Nationale ombudsman.

3.4. Verbonden partijen

De GGD kent geen verbonden partijen in formele zin.

EEN GEZOND HOUVAST

Deel 2: Jaarrekening

4. Staat van baten en lasten

4.1. Overzicht van baten en lasten 2018 GGD NOG

X € 1.000

Rekening van baten en lasten	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
GGD Noord- en Oost-Gelderland				
Baten	16.746	17.858	17.983	125
Lasten	17.121	18.197	18.111	-86
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-375**	**-339**	**-128**	**211**
Dotatie reserve	0	23	73	50
Onttrekking reserve	375	414	414	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**52**	**213**	**161**

Toelichting baten en lasten 2018 GGD NOG

Het gerealiseerde saldo van GGD NOG is € 161.000 hoger dan de 4e begrotingswijziging. De baten stijgen als gevolg van meer taken/opdrachten bij forensische geneeskunde, reizigersvaccinaties en asielzoekers. De lasten dalen met € 85.000. Door de krappe arbeidsmarkt is het niet gelukt om voldoende personeel bij Jeugdgezondheid te werven om het hoge ziekteverzuim op te vangen. De dotatie reserve betreft een dotatie aan de reserve personele lasten doordat het aantal vakantieuren die medewerkers nog kunnen opnemen zijn gestegen.

4.2. Overzicht baten en lasten per programma

X € 1.000

Rekening van baten en lasten per programma	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Jeugdgezondheid				
Baten	848	1.055	1.024	-31
Lasten	4.190	4.504	4.411	-93
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.342**	**-3.449**	**-3.387**	**62**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-3.342**	**-3.449**	**-3.387**	**62**
Algemene Gezondheid				
Baten	4.068	4.621	4.736	115
Lasten	5.336	5.889	5.890	1
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-1.268**	**-1.268**	**-1.154**	**114**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.268**	**-1.268**	**-1.154**	**114**
Kennis & Expertise				
Baten	225	494	462	-32
Lasten	1.594	1.877	1.863	-14
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-1.369**	**-1.383**	**-1.401**	**-18**
Dotatie reserve	0	23	23	0
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.369**	**-1.406**	**-1.424**	**-18**
Maatschappelijke Zorg				
Baten	709	713	732	19
Lasten	575	614	674	60
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**134**	**99**	**58**	**-41**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**134**	**99**	**58**	**-41**

X € 1.000

Rekening van baten en lasten per programma	Programma-begroting 2018	4e begrotings wijziging 2018	Rekening 2018	afwijking
Publieke Gezondheid Vluchtelingen				
Baten	505	533	583	50
Lasten	407	559	570	11
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**98**	**-26**	**13**	**39**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	168	168	0
Gerealiseerd resultaat	**98**	**142**	**181**	**39**
Overhead				
Baten	5	57	60	3
Lasten	4.889	4.574	4.545	-29
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.884**	**-4.517**	**-4.485**	**32**
Dotatie reserve	0	0	50	50
Onttrekking reserve	375	246	246	0
Gerealiseerd resultaat	**-4.509**	**-4.271**	**-4.289**	**-18**
Inwonerbijdrage en organisatie-projecten				
Baten	10.386	10.386	10.386	0
Lasten	130	180	158	-22
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**10.256**	**10.206**	**10.228**	**22**
Dotatie reserve	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**10.256**	**10.206**	**10.228**	**22**

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten bij het programma Maatschappelijke Zorg zijn € 67.000 hoger dan bij de 4e begrotingswijziging 2018. Deze hogere lasten zijn het gevolg van meer inzet van het team Vangnet Informatie en Advies op de Noord-Veluwe door een grotere hulpvraag. Hier staat een hogere opbrengst tegenover van € 20.000. Daarnaast zijn er hogere lasten voor inhuur personeel voor de vervanging van een zieke medewerker.

4.3. Overzicht taakvelden

Het BBV schrijft voor dat de GGD NOG een overzicht in de jaarrekening opneemt met een verdeling van de baten, lasten en het saldo per taakveld. De taakveld zijn door de rijksoverheid gedefinieerd. Onderstaand het overzicht met de verdeling naar taakvelden over 2018.

In € 1.000

Taakveld IV3		Baten	Lasten	Saldo
0.	Bestuur en ondersteuning			
0.4	Overhead	4.349	4.545	-196
0.9	Vennootschapsbelasting	0	27	-27
0.10	Mutaties reserves	414	73	341
0.11	Resultaat van rekening van baten en lasten			213
1.	Veiligheid			
1.1	Crisisbeheersing/brandweer	298	298	0
7.	Volksgezondheid en Milieu			
7.1	Volksgezondheid	12.811	12.919	-108
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	525	322	203

4.4. Incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten opgenomen.
Incidentele baten of lasten onder € 25.000 zijn niet opgenomen in het overzicht.

X € 1.000

Incidentele baten en lasten	Programma	Begroting 2018	Realisatie 2018	Verschil
Lasten				
Meningokokken campagne	JG	0	53	53
TBC koppeling foto pakket	AG	0	42	42
Totale incidentele lasten		**0**	**95**	**95**
Baten				
Meningokokken campagne	JG	0	92	92
Dekking uit hogere opbrengst	JG	0	90	90
Totale incidentele baten		**0**	**182**	**182**

5. WNT-verantwoording 2018

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De WNT is van toepassing op GGD Noord- en Oost-Gelderland.
Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor GGD Noord- en Oost-Gelderland is € 189.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang van het dienstverband. De functie van lid van het Algemeen Bestuur en Dagelijks bestuur én van voorzitter van het Dagelijks en het Algemeen bestuur van de GGD zijn onbezoldigd.

5.1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	Dhr. D.W. ten Brinke
Functie	Directeur
Duur dienstverband in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	echte
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	189.000
Bezoldiging	
Beloning	134.693
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	18.491
Subtotaal	*153.184*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	
Totaal bezoldiging	**153.184**
Gegevens 2017	
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2017	
Beloning	135.693
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	17.285
Totaal bezoldiging 2017	**152.978**
Individueel WNT-maximum 2017	181.000

Overige leidinggevende topfunctionarissen

In het kader van de WNT vallen ook de leden van het Dagelijks en Algemeen Bestuur onder de definitie van topfunctionaris. Aangezien alle bestuursleden onbezoldigd bij de GGD NOG werken, volgen hieronder de termijnen waarin de bestuursleden in 2018 zitting hebben gehad in het Algemeen/ Dagelijks Bestuur.

Gemeente	Bestuurslid	Duur dienstverband in 2018	Algemeen Bestuur	Dagelijks Bestuur
Aalten	H.J. Rijks J Wikkerink	1/1 – 4/7 5/7– 31/12	X X	
Apeldoorn	B.G. Bloem D.H. Cziesso	1/1 – 4/7 5/7 – 31/12	X X	X X
Berkelland	M.H.H. van Haaren	1/1 – 31/12	X	
Bronckhorst	A.R. Peppelman E. Blaauw	1/1 – 4/7 5/7 - 31/12	X X	
Brummen	J. Pierik-van der Snel	1/1 – 31/12	X	
Doetinchem	F.H.T. Langeveld J. Huizinga	1/1 – 4/7 5/7 – 31/12	X X	 X
Elburg	W. Krooneman	1/1 – 4/7 5/7 – 31/12	X X	 X
Epe	D. van Norel C.M. de Waard-Oudesluijs	1/1 – 4/7 5/7 – 31/12	X X	X X
Ermelo	A.L. Klappe H. de Haan	1/1 – 4/7 5/7 – 31/12	X X	
Harderwijk	G.J. van Noort M. Companjen	1/1 – 4/7 5/7 – 31/12	X X	
Hattem	M. Hospers	1/1 – 31/12	X	
Heerde	H.J. Berkhoff	1/1 - 31/12	X	
Lochem	T. van der Linden H. van Zeijts	1/1 – 31/12 1/1 – 31/12	X X	
Montferland	I.T.J.M. Wolsing W.G.H. Sinderdinck	1/1 – 4/7 5/7 – 31/12	X X	
Nunspeet	G. van den Berg	1/1 – 31/12	X	X
Oldebroek	E.G. Vos-van de Weg	1/1 – 31/12	X	
Oost Gelre	J. Hoenderboom	1/1 – 31/12	X	
Oude IJsselstreek	L.G. Kuster	1/1 – 31/12	X	
Putten	G. Priem	1/1 – 1/10	X	
Voorst	W. Vrijhoef	1/1 – 31/12	X	
Winterswijk	I.G. Saris	1/1 – 31/12	X	X
Zutphen	P.C.M. Withagen M. ten Broeke	1/1 – 4/7 5/7 – 31/12	X X	
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)	A. Vermeulen	1/1 – 31/12		X

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

6. Schatkistbankieren

De Wet schatkistbankieren schrijft voor dat de decentrale overheden, waaronder ook de GGD NOG, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen aanhouden bij het Ministerie van Financiën. In 2018 is een drempelbedrag bij de bank gehanteerd van € 250.000. Er zijn geen overschrijdingen geweest in 2018.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	250			

		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	213	210	222	224
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	37	40	28	26
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	17.121			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	17.121			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	19.147	19.154	20.432	20.581
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	213	210	222	224

EEN GEZOND HOUVAST

7. Balans

7.1. Balans per 31 december 2018

X € 1.000

ACTIVA	Balans per 31 december 2018	2017
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	1.244	1.311
Financiële vaste activa		
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	36	38
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
Gereed product en handelsgoederen	57	48
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
a. Vorderingen op openbare lichamen	520	419
b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.217	2.872
c. Overige vorderingen	43	40
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.780	3.331
Liquide middelen		
Banken	221	209
Kassen	2	1
Totaal Liquide middelen	223	210
Overlopende activa		
a. Van overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	42	73
b. Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	569	938
Totaal overlopende activa	611	1.011
Totaal vlottende activa	**4.671**	**4.600**
TOTAAL GENERAAL	5.951	5.949

X € 1.000

PASSIVA	Balans per 31 december	
	2018	2017
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
a. Algemene reserve	1.618	1.618
b. Bestemmingsreserves	1.197	1.345
c. Gerealiseerd resultaat	213	193
Totaal eigen vermogen	3.028	3.156
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	138	299
-		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
Totaal vaste passiva	**3.166**	**3.455**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden	551	425
Overlopende passiva	-	-
a. Van overheidslichamen ontvangen voorschotbijdragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren.	572	688
b. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.	1.569	1.268
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	93	113
Totaal overlopende passiva	2.234	2.069
Totaal vlottende passiva	**2.785**	**2.494**
TOTAAL GENERAAL	5.951	5.949

GELEND HOUVAST

7.2. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft. In de Financiële verordening GGD NOG zijn nadere kaders opgenomen voor de waardering en afschrijving van vaste activa.

7.2.1. Toerekening baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

7.2.2. Waardering balansposten

Alle balansposten zijn opgenomen tegen nominale waarde tenzij anders is aangegeven.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

De materiële vaste activa met economisch nut worden afgeschreven in:

- 10 jaar: meubilair, kantoorinventaris, archiefstellingen, kasten, witgoed, keukenapparatuur;
- 5 jaar: specifieke softwarepakketten;
- 4 jaar: automatiseringsapparatuur zoals printers, pc's, ICT-apparatuur, (behalve mobiele apparatuur) netwerkvoorzieningen;
- 3 jaar: mobiele automatiseringsapparatuur zoals laptops, telefoonapparatuur en –voorzieningen;

Voor investeringen in gehuurde gebouwen, waarbij de investeringen een sterke relatie hebben met het gebouw, gelden afschrijvingstermijnen welke niet langer zijn dan de resterende looptijd van het huurcontract.
Kapitaallasten (rente en afschrijving) worden berekend vanaf het halfjaar volgend op de aanschaf van de activa.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Op waarborgsommen wordt niet afgeschreven.

Voorraden
De voorraden vaccins worden gewaardeerd tegen de laatste inkoopprijs van het betreffende jaar ofwel verkrijgingsprijs.

Debiteuren en Overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

EEN GEZOND HOUVAST

7.3. Toelichting op de balans per 31 december 2018

7.3.1. Vaste Activa

Toelichting Materiële Vaste Activa

X € 1.000

Materiële vaste activa	Gebouwen	Auto-matisering	Apparaten	Inventaris	Totaal 2018	Totaal 2017
Aanschafwaarde primo	864	669	209	379	2.121	2.085
Investeringen		149		57	206	54
Desinvesteringen		-36		-37	-73	-18
Aanschafwaarde ultimo	**864**	**782**	**209**	**399**	**2.254**	**2.121**
Afschrijvingen primo	-181	-371	-143	-115	-810	-550
Jaarlijkse afschrijving	-86	-115	-36	-37	-275	-272
Inhaalafschrijving		-28	30		1	-6
Desinvesteringen		36		37	73	18
Afschrijving ultimo	**-267**	**-478**	**-150**	**-116**	**-1.010**	**-810**
Boekwaarde primo	**1.045**	**1.040**	**351**	**495**	**1.311**	**1.535**
Boekwaarde ultimo	**597**	**304**	**59**	**283**	**1.244**	**1.311**

Per 31-12-2018 is de boekwaarde van kapitaalgoederen afgerond € 1,2 miljoen. De GGD NOG heeft in 2018 € 206.000 geïnvesteerd. Het betreft vooral investeringen in laptops, bureaus en smartphones.

Toelichting Financiële Vaste Activa

De financiële vaste activa betreft betaalde waarborgsommen voor sleutels en huur van panden.

7.3.2. Vlottende Activa

Toelichting Voorraden

De boekwaarde van de voorraden betreft de per 31 december aanwezige voorraad vaccins:

X € 1.000

Voorraden	Stand ultimo 2018	Stand ultimo 2017
Voorraad vaccins	57	46
Voorraad VVV-bonnen	0	2
Totaal voorraad	**57**	**48**

Toelichting uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

X € 1.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Stand ultimo 2018	Stand ultimo 2017
Vorderingen op openbare lichamen	527	425
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	3.217	2.872
Overige vorderingen	43	40
Voorziening overige vorderingen	-7	-6
Totaal kortlopende vorderingen	**3.780**	**3.331**

Toelichtingen Overlopende Activa

X € 1.000

Overlopende activa	Stand ultimo 2018	Stand ultimo 2017
Totaal overlopende activa met een bepaald bestedingsdoel	**42**	**73**
Nog te ontvangen bedragen	81	251
Nog te ontvangen statushouders		210
Nog te ontvangen Rijksvaccinatie	58	
Nog te factureren Forensisch	18	71
Nog te factureren Technische Hygiëne zorg	110	79
Overige overlopende activa overheidslichamen	63	50
Vooruit betaalde kosten	239	277
Totaal overige overlopende activa	**569**	**938**
Totaal overlopende activa	**611**	**1.011**

X € 1.000

Overlopende activa	Stand primo 2018	Mutatie bij	Mutatie af	Stand ultimo 2018
Van overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel				
Opleiding AIOS nog te ontvangen	8		-8	0
Opbrengst ECA	32	42	-32	42
Opbrengst JGZ	33		-33	0
Totaal overlopende activa met een bepaald bestedingsdoel	**73**	**42**	**-73**	**42**

7.3.3. Vaste Passiva

Toelichting Eigen Vermogen

X € 1.000

Eigen vermogen	Saldo primo	Toevoeging	Onttrekking	Totaal saldo 2018
Algemene reserve	1.618	0	0	1.618
Gerealiseerd resultaat	193	213	-193	213
Reserve personele lasten	444	50	0	494
Reserve Publieke Gezondheid Statushouders	50	118	-168	0
Reserve Volwassen en Ouderenmonitor	23	23	0	46
Reserve Frictiebijdrage Apeldoorn	828	75	-246	657
Saldo ultimo	**3.156**	**479**	**-607**	**3.028**

De algemene reserve vormt de weerstandscapaciteit van de GGD NOG. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de GGD NOG beschikt om risico's af te dekken. De risico's zijn niet begroot, niet voorzienbaar, onverwachts en substantieel.
Om te bepalen welke omvang de algemene reserve moet hebben om als organisatie voldoende weerstandscapaciteit te hebben, verwijzen wij naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag 2018.

Het gerealiseerd resultaat 2017 van totaal € 193.000 is als volgt bestemd;

- Dotatie reserve Publieke Gezondheid Statushouders € 118.000
- Dotatie reserve Frictiebijdrage Apeldoorn € 75.000

GGD NOG heeft per 31 december 2018 de volgende bestemmingsreserves:

- Personele lasten;
  De bestemmingsreserve personele lasten is gevormd voor de feitelijke verplichting van verlofdagen per einde van het jaar. In 2018 wordt er € 50.000 aan toegevoegd
- Volwassen en Oudermonitor;
  De volwassen en ouderen monitor neemt de GGD NOG eens in de 4 jaar af. In 2018 is aan deze reserve € 23.000 toegevoegd.
- Publieke Gezondheid Statushouders;
  Uit de reserve Publieke Gezondheid Statushouders is € 168.000 onttrokken voor de gemaakte kosten in exploitatie 2018. Hiermee loopt deze reserve per 31 december 2018 op nul.
- Frictiebijdrage Apeldoorn;
  De gemeente Apeldoorn heeft de GGD NOG een frictievergoeding betaald van € 1.203.000 voor de bij de GGD NOG ontstane kosten als gevolg van het uitnemen van de Jeugdgezondheid. De frictievergoeding heeft betrekking op de periode 2017 – 2021. In 2018 is er € 246.000 onttrokken uit deze reserve voor de afdekking van de lasten.

Het resultaat uit het vorige boekjaar is als volgt bestemd:
X € 1.000

Gerealiseerd resultaat	Resultaat 2017
Reserve Publieke Gezondheid Statushouders	-118
Reserve Frictiebijdrage Apeldoorn	-75
Totaal	**-193**

Het saldo van de rekening van baten en lasten 2018 bedraag positief € 213.000. Het Algemeen Bestuur neemt een besluit hoe het resultaat wordt bestemd.

7.3.4. Voorzieningen

Toelichting Voorzieningen

X € 1.000

Voorzieningen	Werkloosheid wet	Langdurig zieken	Boventallig personeel	Totaal saldo 2018
Saldo primo	2	154	143	299
Toevoeging	25	0	0	25
Onttrekking	0	-86	-30	-116
Vrijval	-2	-68	0	-70
Totaal	**25**	**0**	**113**	**138**

De voorziening WW bestaat uit de WW-aanspraken van (tijdelijk) personeel in dienst van GGD NOG. Vanaf 2018 houdt GGD NOG geen voorziening aan voor langdurig zieken. Voor het afdekken van de risico's van de salarislasten welke niet direct of indirect toegerekend kunnen worden aan onze producten en programma's, is de voorziening boventallig personeel gevormd.

EEN GEZOND HOUVAST

7.3.5. Overlopende Passiva

Toelichting Overlopende Passiva

X € 1.000

Overlopende passiva	Stand ultimo 2018	Stand ultimo 2017
Totaal overlopende passiva met een bepaald bestedingsdoel	**572**	**688**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen		
Huisvestingskosten	77	50
Nog te betalen personeel / inhuur derden	60	116
Advieskosten	25	15
Automatisering	76	33
SOA / MMK / TBC	153	58
SLIMMER Achterhoek	24	
GIDSgelden	47	
Overig nog te betalen kosten	39	33
Nog te betalen overige personeelslasten	1.002	944
Belastingen	66	19
	1.569	**1.268**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen		
MOA gelden		72
ROAZ		11
Jong Leren Eten	65	
Overig	27	30
Totaal overige overlopende activa	**93**	**113**
Totaal vlottende schulden	**2.234**	**2.069**

X € 1.000

Omschrijving	Stand primo 2018	Mutatie bij	Mutatie af	Stand ultimo 2018
Van overheidslichamen ontvangen voorschotbijdragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren				
Bijdrage soa	550		-109	441
Samen in beweging bewoners		66		66
Publieke Gezondheid Vluchtelingen	50		-50	0
Overige bijdragen van overheidslichamen	88	65	-88	65
Totaal overlopende passiva met een bepaald bestedingsdoel	**688**	**131**	**-247**	**572**

8. Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen neemt de GGD NOG in de jaarrekening op als de financiële verplichting € 221.000 overschrijdt.

De GGD NOG is eigenrisicodrager voor wachtgeld- en werkloosheidsuitkering. Wanneer voormalig personeel dat is afgekeurd, bij herkeuringen weer (gedeeltelijk) arbeidsgeschikt wordt verklaard, dient de GGD NOG alsnog voor de lasten van wachtgeld- of werkloosheidsuitkering te betalen. Er kunnen daardoor altijd weer nieuwe verplichtingen ontstaan. Voor de bekende gevallen is een voorziening gevormd.

In oktober 2018 is een overeenkomst voor kopieerapparaten getekend voor de periode van 24 maanden met een optie voor 6 maanden. De jaarlijkse lasten van de nieuwe overeenkomst zijn ruim € 97.000.

In september 2018 heeft GGD NOG een overeenkomst telefoon- en datadiensten voor twee jaar gesloten met Vodafone. De jaarlijkse lasten die voortvloeien uit deze overeenkomst zijn ruim € 138.000.

Voor de locatie in Warnsveld is vanaf 1 oktober 2015 een contractuele verplichting aangegaan van € 192.000 per jaar met de gemeente Zutphen voor de huurperiode van 5 jaar.

In het Gelre Ziekenhuis in Apeldoorn wordt een onderzoekslocatie voor TBC, reizigersvaccinatie en SOA gehuurd. Het huurcontract is ingegaan per 1 april 2015 en heeft een looptijd van 5 jaar. De aangegane huurverplichting per 31 december 2018, inclusief servicekosten en dienstverleningsovereenkomst, bedraagt per jaar ruim € 74.200.

EEN GEZOND HOUVAST

9. Controleverklaring

(van de onafhankelijke accountant - volgt)

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de GGD Noord- en Oost Gelderland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de GGD Noord- en Oost Gelderland te Apeldoorn gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken 2018 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de GGD Noord- en Oost Gelderland op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en in overeenstemming is met de bepalingen van en krachtens de WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in Normenkader 2018 van de GGD Noord- en Oost Gelderland.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2018;
2 het overzicht van baten en lasten over 2018;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 8 december 2018 (inclusief het normenkader) en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de GGD Noord- en Oost Gelderland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 171.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten bedraagt inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel *3* Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Controleprotocol WNT 2018.

Wij zijn met het Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij aan het Algemeen Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 10.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de inleiding
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van *het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur* voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV en in overeenstemming is met de bepalingen van en krachtens de WNT. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2018. In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die

relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het Algemeen Bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl (Standaardpassages in controleverklaring).

Doetinchem, 11 april 2019

Stolwijk Kelderman

R.H. Gosselink-Wolbrink RA

10. Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht afrekening Meldpunt Maatschappelijke Zorg

Omschrijving	Beschikking 2018			Realisatie 2018		
	uren	tarief in €	bedrag in €	uren	tarief in €	bedrag in €
Coördinator	1.230	88,63	109.015	1.230	89,29	109.827
Projectondersteuning	1.350	54,21	73.184	1.350	54,61	73.724
Correctie			-5.098			
Totaal coördinatie	**2.580**		**177.100**	**2.580**		**183.550**
Totaal Bemoeizorg	**2.730**	**72,00**	**196.560**	**3.268**	**72,00**	**235.276**
Verpleegk. spreekuur dak- en thuislozen	**90**	**67,77**	**6.099**	**89**	**68,27**	**6.042**
Centrale Toegang						
Projectcoördinatie	3.000	75,08	225.240	3.000	75,63	226.890
Psychiater			0	0		0
Beroep en bezwaar						
Zorgmonitor			12.000			12.000
Totaal centrale toegang	**3.000**		**237.240**	**3.000**		**238.890**
Totaal generaal	**8.400**		**617.000**	**8.936**		**663.758**

Dekking kosten Meldpunt Maatschappelijke Zorg

Omschrijving	Beschikking 2018	Realisatie 2018
Budget Noord-Veluwse gemeenten	617.000	617.000
Nog na te betalen subsidie		20.000
Balanspost 2015		6.400
Totaal Inkomsten	**617.000**	**643.400**

Bijlage 2: Afrekening subsidieverlening Zutphen MZ

Omschrijving	Uren	Tarief in €	Bedrag in €
Subsidie Backoffice multiprobleemsituaties/vangnet Zuphen 2018			
Inzet verpleegkundige	800	75,08	60.064
Inzet adm. medewerker	100	54,21	5.421
Afronding			
Totaal toegekende subsidie	**900**		**65.485**
Kosten Backoffice multiprobleemsituaties/vangnet Zutphen 2018			
Inzet verpleegkundige	825	75,63	62.395
Inzet adm. medewerker	198	54,61	10.813
Totaal gerealiseerde kosten	**0**		**73.208**
Afrekening subsidie			
Ontvangen voorschot			65.485
Kosten			73.208
Afrekening			**-7.723**

EEN GEZOND HOUVAST

Bijlage 3: Gezond in de stad Apeldoorn 2018

Omschrijving	Begroting 2018			Realisatie 2018		
	uren	tarief in €	bedrag in €	uren	tarief in €	bedrag in €
Epidemioloog		89,29	0	19	89,29	1.652
Gezondheidsfunctionaris						€ -
Beleidsmedewerker	24	109,24	2.622	68	109,24	7.428
Totaal personele kosten			**2.622**			**9.080**
Inhuur derden			**75.845**			**96.129**
Materiele kosten			**20.283**			**0**
Totaal generaal			**98.750**			**105.209**

Dekking GIDSgelden Apeldoorn

Omschrijving	Begroting 2018		Realisatie 2018
Gemeente Apeldoorn	98.750		98.757
Balanspost 2017			6.117
Totaal Inkomsten	98.750		104.874

Bijlage 4: Afrekening algemene Inwonerbijdrage

Begrote Inwonerbijdrage per gemeente 2018

Gemeente	Aantal inwoners 31-12-2016 incl Apeldoorn	Aantal inwoners 31-12-2016 excl Apeldoorn	Begroting 2018 Publieke Gezondheid in €	Begroting 2018 JGZ in €	Begroting 2018 Totaal in €
Aalten	27.017	27.017	193.853	186.147	380.000
Berkelland	44.200	44.200	317.145	304.538	621.683
Bronckhorst	36.443	36.443	261.487	251.093	512.579
Doetinchem	57.024	57.024	409.160	392.896	802.056
Montferland	35.294	35.294	253.242	243.176	496.418
Oost Gelre	29.592	29.592	212.329	203.889	416.218
Oude IJsselstreek	39.543	39.543	283.730	272.452	556.181
Winterswijk	28.942	28.942	207.665	199.411	407.076
Regio Achterhoek	**298.055**	**298.055**	**2.138.610**	**2.053.602**	**4.192.212**
Apeldoorn	160.025	-	1.148.215	-	1.148.215
Brummen	20.844	20.844	149.560	143.615	293.176
Epe	32.490	32.490	233.123	223.856	456.979
Hattem	12.011	12.011	86.182	82.756	168.937
Korting Hattem ivm Logopedie			-	3.136-	3.136-
Heerde	18.558	18.558	133.158	127.865	261.023
Lochem	33.494	33.494	240.327	230.774	471.101
Voorst	24.156	24.156	173.325	166.435	339.760
Korting Voorst ivm logopedie			-	6.290-	6.290-
Zutphen	47.385	47.385	339.998	326.483	666.481
Regio Midden IJssel / Oost	**348.963**	**188.938**	**2.503.886**	**1.292.359**	**3.796.245**
Elburg	23.045	23.045	165.353	158.780	324.133
Ermelo	26.614	26.614	190.961	183.371	374.332
Harderwijk	46.274	46.274	332.026	318.828	650.854
Nunspeet	26.867	26.867	192.777	185.114	377.891
Oldebroek	23.240	23.240	166.752	160.124	326.876
Putten	24.395	24.395	175.039	168.082	343.121
Regio Noord Veluwe	**170.435**	**170.435**	**1.222.909**	**1.174.299**	**2.397.208**
Totaal GGD Noord en Oost Gelderland	**817.453**	**657.428**	**5.865.405**	**4.520.260**	**10.385.665**
					-
Bijdrage per inwoner			**7,18**	**6,89**	**14,07**

Realisatie en afrekening Inwonerbijdrage per gemeente 2018

Gemeente	Aantal inwoners 01-01-2018	Realisatie 2018 excl JGZ	Realisatie 2018 JGZ	Realisatie 2018 Totaal	afrekening bijdrage per
Aalten	26.980	192.808	185.281	378.089	1.912-
Berkelland	44.055	314.831	302.541	617.372	4.311-
Bronckhorst	36.335	259.661	249.525	509.186	3.393-
Doetinchem	57.311	409.563	393.574	803.137	1.081
Montferland	35.608	254.466	244.532	498.998	2.580
Oost Gelre	29.643	211.838	203.569	415.407	811-
Oude IJsselstreek	39.560	282.708	271.672	554.380	1.801-
Winterswijk	28.999	207.236	199.146	406.382	694-
Regio Achterhoek	**298.491**	**2.133.112**	**2.049.840**	**4.182.952**	**-9.260**
Apeldoorn	161.161	1.151.708	-	1.151.708	3.493
Brummen	20.759	148.350	142.559	290.910	2.266-
Epe	32.787	234.306	225.160	459.466	2.487
Hattem	12.150	86.828	83.438	170.266	1.329
Korting Hattem ivm Logopedie		-	3.136-	3.136-	-
Heerde	18.572	132.721	127.540	260.262	761-
Lochem	33.601	240.123	230.750	470.873	228-
Voorst	24.242	173.241	166.478	339.719	41-
Korting Voorst ivm logopedie		-	6.290-	6.290-	-
Zutphen	47.434	338.978	325.746	664.724	1.757-
Regio Midden IJssel / Oost Veluwe	**350.706**	**2.506.257**	**1.292.245**	**3.798.501**	**2.256**
Elburg	23.101	165.087	158.643	323.730	404-
Ermelo	26.794	191.478	184.004	375.482	1.150
Harderwijk	46.775	334.269	321.220	655.489	4.635
Nunspeet	27.087	193.572	186.016	379.588	1.698
Oldebroek	23.503	167.960	161.403	329.363	2.487
Putten	24.302	173.670	166.890	340.560	2.561-
Regio Noord Veluwe	**171.562**	**1.226.037**	**1.178.175**	**2.404.212**	**7.004**
Totaal GGD Noord en Oost Gelderland	**820.759**	**5.865.405**	**4.520.260**	**10.385.665**	**0**
Bijdrage per inwoner		**7,15**	**6,87**	**14,02**	

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de GGD Noord- en Oost Gelderland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de GGD Noord- en Oost Gelderland te Apeldoorn gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken 2018 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de GGD Noord- en Oost Gelderland op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en in overeenstemming is met de bepalingen van en krachtens de WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in Normenkader 2018 van de GGD Noord- en Oost Gelderland.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2018;
2 het overzicht van baten en lasten over 2018;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 8 december 2018 (inclusief het normenkader) en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de GGD Noord- en Oost Gelderland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 171.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten bedraagt inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel *3* Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Controleprotocol WNT 2018.

Wij zijn met het Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij aan het Algemeen Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 10.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de inleiding
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van *het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur* voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV en in overeenstemming is met de bepalingen van en krachtens de WNT. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2018. In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die

relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het Algemeen Bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl (Standaardpassages in controleverklaring).

Doetinchem, 11 april 2019

Stolwijk Kelderman

w.g. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Noord- en Oost-Gelderland

Aan: de raden van de gemeenten die deelnemen in GGD Noord- en Oost-Gelderland

- *per e-mail verzonden* -

Kenmerk:	MdV/019-Dir.010
Datum:	11 april 2019
Behandeld door:	M. de Vries
E-mail:	m.devries@ggdnog.nl
Telefoonnummer:	088 443 3401
Onderwerp:	concept-Programmabegroting 2020 GGD NOG
Bijlage:	begroting

Geachte raden,

Hierbij ontvangt u de concept-Programmabegroting 2020 van GGD Noord- en Oost-Gelderland. U kunt tot 12 juni 2019 uw eventuele zienswijze over de begroting aan ons sturen.

Uitwerking Uitgangspuntennota en zienswijzen

In deze Programmabegroting hebben wij de uitgangspunten voor de begroting 2020 uitgewerkt die u in december 2018 heeft ontvangen. Ook gaan wij in op de zienswijzen op deze uitgangspunten die gemeenten hebben ingediend.

Bespreking concept-Programmabegroting 2020 in Algemeen Bestuur

Tijdens de bespreking van de concept-Programmabegroting 2020 heeft het Algemeen Bestuur van de GGD besloten een ambtelijke commissie van gemeenten en GGD in te stellen, die met een voorstel komt voor de indexeringssystematiek vanaf begrotingsjaar 2021. Daarnaast hebben wij toegezegd dat wij zoeken naar mogelijkheden voor besparingen die leiden tot verlaging van de inwonerbijdrage over het jaar 2020.

Als u wilt reageren, dan graag vóór 12 juni 2019

De raden kunnen tot 12 juni 2019 hun zienswijze op de ontwerpbegroting naar voren brengen. De Wet gemeenschappelijke regelingen schrijft deze achtwekentermijn voor.
U kunt in uw afweging over de begroting 2020 ook de voorlopige Jaarrekening 2018 betrekken. Deze wordt u afzonderlijk toegezonden.

Het Algemeen Bestuur, met de wethouders publieke gezondheid van de 22 gemeenten, beslist op 4 juli 2019 over de Programmabegroting 2020.

Wij verzoeken de raden die willen reageren om vóór 12 juni 2019 hun zienswijze aan ons te sturen.

Ook met voorlopige reacties of standpunten kunt u ons helpen bij de voorbereiding van de besluitvorming in het Algemeen Bestuur.

Nadere informatie

Als u vragen heeft, kunt u contact opnemen met:

- R. Schwebke, controller (tel. 088 – 443 3525, e-mail r.schwebke@ggdnog.nl), of
- M. de Vries, beleidsadviseur (tel. 088 – 443 3401, e-mail m.devries@ggdnog.nl).

Met vriendelijke groet,
het Dagelijks Bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland,

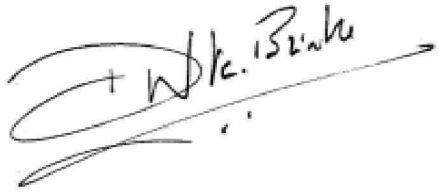

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg
voorzitter

Noord- en Oost-Gelderland

Programmabegroting 2020

GGD Noord- en Oost-Gelderland

CONCEPT 1.1

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 4
2. Zienswijzen gemeenten op Uitgangspunten voor de begroting 2020 5
   2.1. Instemmende zienswijzen 5
   2.2. Reactie DB op onderdelen zienswijzen gemeenten 5
3. Tijdsplanning 7
4. Kerngegevens begroting 2020 8
5. Bestuurlijke kaders 12
   5.1. Gemeentelijke organisatie voor publieke gezondheid 12
   5.2. Bestuursagenda 12
   5.3. Indeling GGD-taken 13
6. Wijzigingen ten opzichte van 2019 14
   6.1. Herinrichting programma's programmabegroting 14
7. Programma Jeugdgezondheid 15
   7.1. Wat willen we bereiken? 15
   7.2. Wat gaan we ervoor doen? 15
   7.3. Wat mag het kosten? 16
8. Programma Algemene gezondheidszorg 17
   8.1. Wat willen we bereiken? 17
   8.2. Wat gaan we ervoor doen? 17
   8.3. Wat mag het kosten? 18
9. Programma Kennis- en Expertise 20
   9.1. Wat willen we bereiken? 20
   9.2. Wat gaan we ervoor doen? 20
   9.3. Wat mag het kosten? 21
10. Inwonerbijdrage en organisatieprojecten 22
   10.1. Wat willen we bereiken? 22
   10.2. Wat gaan we ervoor doen? 22
   10.3. Wat mag het kosten? 22
11. Overhead 23
   11.1. Wat willen we bereiken? 23
   11.2. Wat gaan we ervoor doen? 23
   11.3. Wat mag het kosten? 24
12. Paragrafen 25
   12.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 25
   12.2. Financiering 27

EEN GEZOND HOUVAST

12.3. Bedrijfsvoering 28
13. Financiële uitgangspunten 29
13.1. Uitgangspuntennota 2020 29
13.2. Indexering 29
13.3. Overzicht baten en lasten 2019-2023 per programma 33
13.4. Overzicht baten en lasten 2019-2023 GGD NOG totaal 34
13.5. Geprognosticeerde balans en aansluiting EMU saldo 35
13.6. Staat van activa 37
14. BIJLAGEN 39
14.1. Bijlage A: Toelichting indexering 39
14.2. Bijlage B: Inwonerbijdragen per deelnemende gemeente 41
14.3. Bijlage C: Overzicht zienswijzen gemeenten op Uitgangspuntennota 2019..... 42

ALGEMEEN DEEL

1. *Voorwoord*

Programmabegroting
In december 2018 ontvingen de raden en colleges van B&W de uitgangspunten voor de begroting 2020. In deze Programmabegroting zijn deze uitgangspunten verwerkt.
In hoofdstuk 2 gaan wij in op de zienswijzen op deze uitgangspunten die wij van de gemeenten hebben ontvangen.

Zienswijzen indienen vóór 12 juni
Wij verzoeken de raden die hun zienswijze op deze ontwerpbegroting willen geven om vóór 12 juni 2019 te reageren. De Wet gemeenschappelijke regelingen schrijft deze achtweken-termijn voor. U kunt in uw afweging over de begroting 2020 ook de voorlopige Jaarrekening 2018 betrekken. Deze ontvangt u vóór 15 april 2019.
Het Algemeen Bestuur, met de wethouders publieke gezondheid van de 22 gemeenten, beslist op 4 juli 2019 over de Programmabegroting 2020.

Ook met voorlopige reacties of standpunten kunt u ons helpen bij de voorbereiding van de besluitvorming in het Algemeen Bestuur. U vindt op pagina 7 het volledige tijdschema van de procedure voor de Programmabegroting 2020.

Nadere informatie
Als u vragen heeft, kunt u contact opnemen met:
- R. Schwebke, controller, 088 443 3525, r.schwebke@ggdnog.nl.
- M. de Vries, beleidsadviseur, 088 443 3401, m.devries@ggdnog.nl.

Warnsveld, 13 maart 2019
Het Dagelijks Bestuur

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg
voorzitter

2. Zienswijzen gemeenten op Uitgangspunten voor de begroting 2020

2.1. Instemmende zienswijzen

In december 2018 hebben de raden en colleges van B&W een brief met de uitgangspunten voor de begroting 2020 ontvangen. Gemeenten konden tot 1 maart 2019 hun zienswijze indienen. Later ontvangen zienswijzen hebben wij ook meegenomen.

Een aantal gemeenten heeft geen zienswijze ingediend. Een deel van de gemeenten die wel een zienswijze hebben ingediend staat achter de uitgangspunten. Een ander deel heeft bedenkingen bij de wijze van indexeren.
Daarnaast pleiten enkele gemeenten ervoor geen extra middelen op te nemen voor het programma 'Nu Niet Zwanger'.
Voor een overzicht van de reacties verwijzen wij u naar bijlage C op blz. 42 en verder van deze programmabegroting.

2.2. Reactie DB op onderdelen zienswijzen gemeenten

Indexering

Er zijn door verschillende gemeenten bedenkingen geuit tegen de wijze van indexering. Deze indexering is in juli 2015 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Voor het opstellen van de programmabegroting 2020 is het niet haalbaar om een andere wijze van indexering toe te passen.
Gelet op de ontvangen reacties willen wij het komend jaar in overleg met gemeenten om met elkaar van gedachten te wisselen over de wijze van indexeren en eventuele alternatieven te verkennen.

Programma Nu Niet Zwanger

'Nu Niet Zwanger' is een landelijk preventieprogramma dat gericht is op het voorkomen van kwetsbaar ouderschap. Dit programma wordt landelijk uitgerold in de periode 2018 – 2020 en uitgevoerd in 25 GGD-regio's. In 2018 en 2019 is dit programma bekostigd uit de balanspost seksuele gezondheid. Wij streven naar gemeentelijke financiering in het jaar 2020. De wijze waarop, collectief of plusproduct, is nog nadrukkelijk onderwerp van overleg tussen gemeenten en GGD. Dit overleg vindt in 2019 plaats.

Voorstellen tot bezuiniging

In de zienswijzen van de gemeenten Brummen en Zutphen wordt de GGD gevraagd te komen tot een bezuiniging. Beide gemeenten stellen voor rond de 5% te bezuinigen.
Wij hebben de lijn dat een discussie over bezuinigingen moet plaatsvinden op basis van een inhoudelijke takendiscussie in het bestuur.
Wij zien op dit moment geen breed gedragen wens voor deze bezuiniging.

EEN GEZOND HOUVAST

Inzicht in verhoging bijdrage Publieke Gezondheid Statushouders

De gemeente Brummen geeft aan het niet vanzelfsprekend te vinden dat de verhoogde bijdrage voor publieke gezondheid voor statushouders jaarlijks wordt toegepast.
Het betreft in 2019 een verhoging van €0,36 per inwoner. Het is voor de gemeente Brummen niet duidelijk of deze verhoging van de inwonerbijdrage op langere termijn nog noodzakelijk is. Zij verzoeken de GGD om hierover meer inzicht te verschaffen.
Uiteraard zijn wij bereid om inzicht te verschaffen in de verhoging van de inwonerbijdrage. Wij sluiten dit met de gemeente Brummen kort en informeren ook de andere gemeenten hierover.

Bespreking concept-Programmabegroting 2020 in Algemeen Bestuur GGD NOG

Het Algemeen Bestuur heeft de concept Programmabegroting 2020 op 11 april 2019 besproken. Daarin is uitvoerig gesproken over de indexeringssystematiek en de noodzaak tot bezuinigingen bij een aantal gemeenten, zoals hierboven genoemd.
Het AB heeft besloten dat een ambtelijke commissie van gemeenten en GGD zich gaat buigen over de indexeringssystematiek vanaf begrotingsjaar 2021. Daarnaast hebben wij toegezegd dat wij onderzoeken waar besparingen mogelijk zijn om te komen tot een verlaging van de inwonerbijdrage over het begrotingsjaar 2020.

3. *Tijdsplanning*

	Wanneer	Wat	Wie
Uitgangspuntenbrief 2020	15 december 2018	Uitgangspuntennota 2020 naar raden zenden	Dagelijks Bestuur (DB) GGD
	van 15 december tot 1 maart 2019	zienswijzen op Uitgangspunten 2020 indienen	gemeenten
	14 februari	Uitgangspuntennota 2019 bespreken	Algemeen Bestuur (AB) GGD)[1]
Jaar-rekening 2018	vóór 15 april	voorlopige Jaarrekening 2019 ter informatie aan de raden zenden	DB GGD
Programmabegroting 2020	11 april	concept-Programmabegroting 2020 bespreken	AB GGD
	15 april	concept-Programmabegroting 2020 aan de raden toezenden	DB GGD
	van 15 april tot 12 juni	zienswijzen op concept-Programmabegroting 2020 indienen	gemeenten
	4 juli	beslissen over vaststelling Programmabegroting 2020	AB GGD

[1] Het Algemeen Bestuur van GGD NOG bestaat uit de wethouders volksgezondheid van de 22 deelnemende gemeenten. Het AB kiest uit zijn midden een Dagelijks Bestuur. Hierin hebben zes wethouders zitting en één burgemeester (namens het DB van Veiligheidsregio NOG, met in beide besturen de portefeuille geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio - GHOR).

4. Kerngegevens begroting 2020

Werkgebied GGD Noord- en Oost-Gelderland

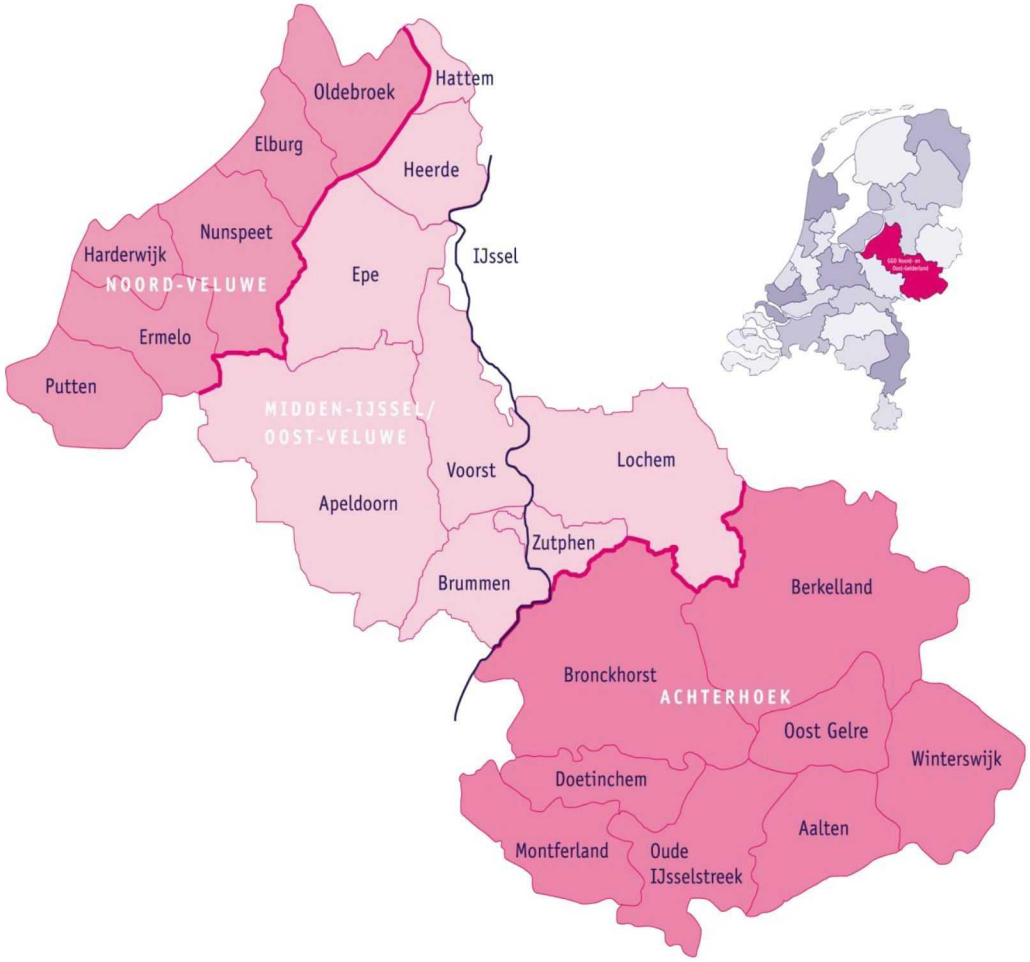

Deelnemende gemeenten en inwoneraantallen 31-12-2018

Aantal deelnemende gemeenten	22
Totaal aantal inwoners	824.162

Noord-Veluwe		Midden-IJssel / Oost-Veluwe		Achterhoek	
Elburg	23.087	Apeldoorn	162.456	Aalten	27.007
Ermelo	26.855	Brummen	20.672	Berkelland	43.899
Harderwijk	47.572	Heerde	18.549	Bronckhorst	36.219
Nunspeet	27.485	Hattem	12.170	Doetinchem	57.543
Oldebroek	23.594	Epe	33.151	Montferland	36.028
Putten	24.200	Lochem	33.600	Oost Gelre	29.700
		Voorst	24.401	Oude IJsselstreek	39.462
		Zutphen	47.605	Winterswijk	28.907
totaal	172.793	totaal	352.604	totaal	298.765
aantal gemeenten	6	aantal gemeenten	8	aantal gemeenten	8

Personeelsbestand per 01-01-2019

	in vaste dienst	tijdelijke dienst	totaal
Aantal medewerkers	220	38	258
Aantal fte's	159	23	182
Gemiddelde fte	0,72	0,61	0,71

Toelichting: de inhuur van derden, ZZP'ers en oproepkrachten zijn niet opgenomen in deze cijfers.

Totaal lasten en baten begroting 2020

Lasten	€ 18.831.000
Baten	€ 18.806.000

Verdeling totale lasten over programma's 2020 (x 1.000)

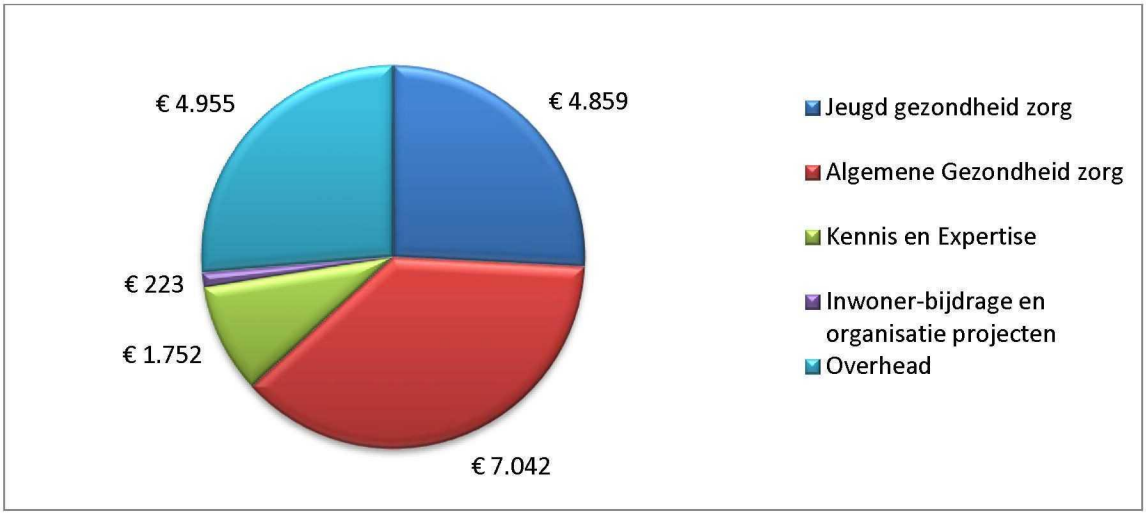

Verdeling totale lasten 2020 (x 1.000)

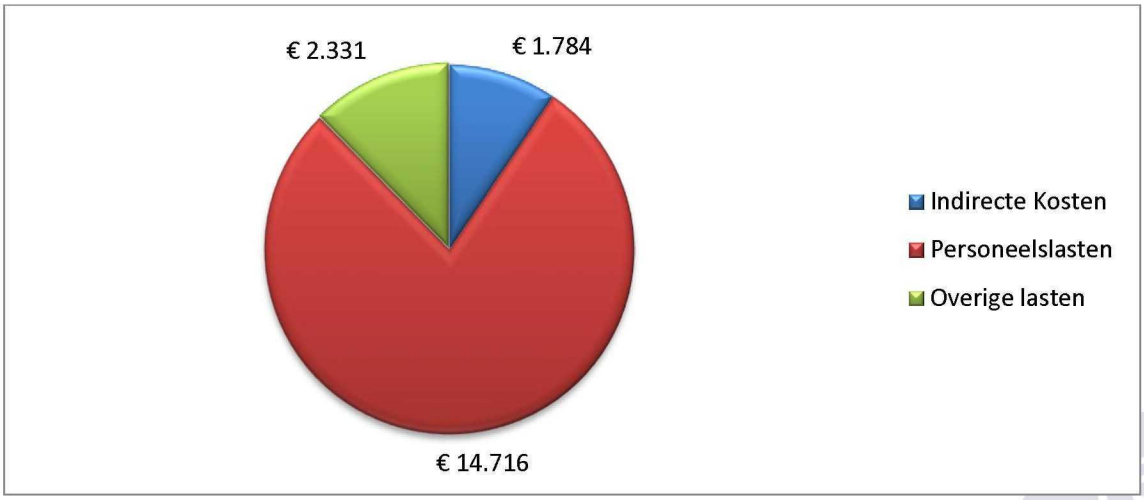

Verdeling baten 2020 (x 1.000)

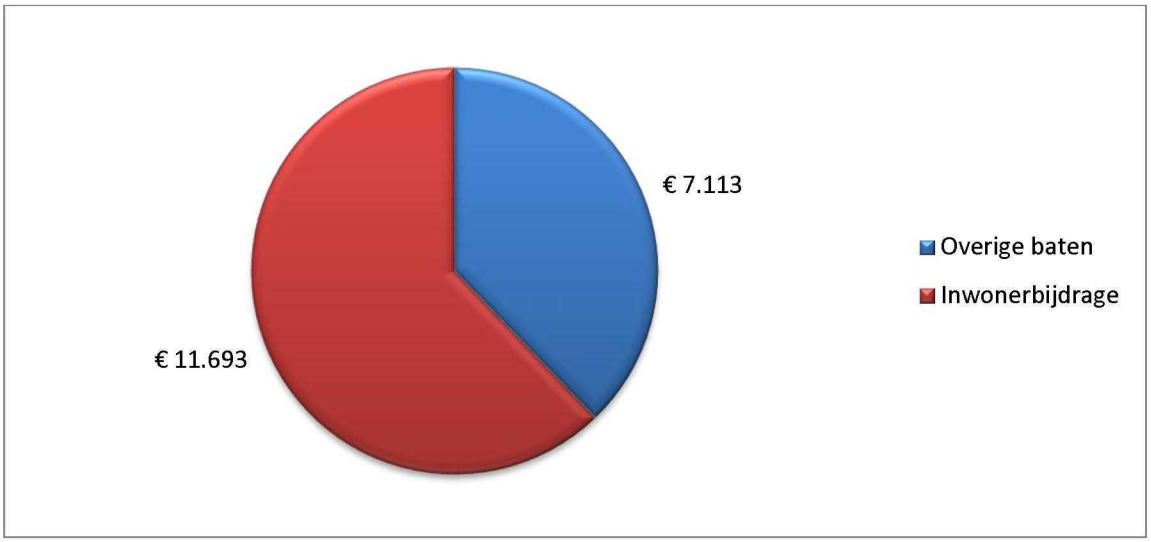

BESLUIT

Het Algemeen Bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland; ·

B E S L U I T :

de Programmabegroting 2020 van GGD Noord- en Oost-Gelderland vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 4 juli 2019

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg
voorzitter

BELEIDSBEGROTING

5. *Bestuurlijke kaders*

5.1. Gemeentelijke organisatie voor publieke gezondheid

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De taken die de gemeenten en hun GGD hebben voor de publieke gezondheidszorg staan in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Ook laten gemeenten andere taken door de GGD uitvoeren. Dit zijn taken die aansluiten bij de kerntaken en de deskundigheid van de GGD. De 22 colleges van B&W hebben hun samenwerkingsafspraken vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling.

5.2. Bestuursagenda

Bestuursagenda 2019-2023 NOG Gezonder

Het Algemeen Bestuur (AB) heeft een nieuwe Bestuursagenda opgesteld voor de periode 2019 – 2023. Hierin staan de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten voor de GGD in de jaren 2019-2023.

De GGD handhaaft de benadering van 'positieve gezondheid': 'Gezondheid is het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'.

De missie van de GGD blijft: "GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners."

NOG Gezonder: vier prioriteiten
In de Bestuursagenda benoemt de GGD vier prioriteiten:
1. NOG gezondere jeugd
2. NOG gezondere leefomgeving
3. NOG gezonder oud worden
4. NOG gezondere leefstijl

Voor alle vier prioriteiten geldt:
- De GGD sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen en bij het gezondheidsbeleid en de preventieagenda's van de gemeenten.
- Gemeenten dragen bij aan het NOG gezonder laten worden van hun inwoners en aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Door meer te investeren in preventie en gezondheidsbevordering kan gezondheidswinst worden behaald.
- De GGD besteedt specifieke aandacht aan het bereiken van kwetsbare groepen (mensen met een lage sociaaleconomische status, in armoede, laaggeletterdheid, nieuwkomers en psychisch kwetsbare mensen).

- De GGD zoekt innovatieve strategieën om het bereik en de effecten van gezondheids-programma's te vergroten.

Meer informatie is te vinden in de Bestuursagenda NOG Gezonder 2019 – 2023.

Gemeenten en GGD
In het kader van de bestuurlijke en financiële relatie tussen gemeenten en GGD meldt de Bestuursagenda dat er per gemeente of regio informatie komt over de dienstverlening en taakuitvoering door de GGD.
Het streven is verder te komen tot financiële meerjarenafspraken en afspraken over risicomanagement en weerstandsvermogen bij de GGD.

5.3. Indeling GGD-taken

Gemeenten willen weten welke invloed zij hebben op GGD-taken en hoe zij hierop kunnen sturen. GGD NOG onderscheidt daarom zijn taken volgens het ABCD-model:

A. wettelijke GGD-taken
Taken van gemeenten die zij wettelijk verplicht laten uitvoeren door de GGD: kerntaken uit de Wet publieke gezondheid (Wpg), het toezicht kinderopvang, taken uit de Wet veiligheidsregio's.

B. wettelijke gemeentelijke taken
Taken die de gemeenten op basis van een wet moeten uitvoeren en die de GGD in hun opdracht kan uitvoeren: bijvoorbeeld jeugdgezondheidszorg op basis van de Wpg; kwaliteitstoezicht, toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg op basis van de Wmo 2015; preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet, lijkschouw op basis van de Wet op de lijkbezorging.

C. autonome gemeentelijke taken
Taken die de GGD kan uitvoeren in opdracht van gemeenten. In de praktijk komt dit weinig voor, omdat de gemeentelijke taken meestal in de wet vastliggen.

D. externe taken
Taken die de GGD uitvoert in opdracht van derden, zoals rijksoverheid, politie en burgers, in aansluiting op de kerntaken van de GGD: arrestantenzorg, reizigersvaccinatie, vergunningen tattooshops, publieke gezondheidszorg asielzoekers.

In de programma's onderscheiden wij steeds deze vier soorten taken van de GGD.

EEN GEZOND HOUVAST

6. *Wijzigingen ten opzichte van 2019*

6.1. Herinrichting programma's programmabegroting

In deze programmabegroting hebben wij ten opzichte van de begroting 2019 enkele programma's samengevoegd.

Maatschappelijke Zorg

Het programma Maatschappelijke Zorg hebben wij ondergebracht in het programma Algemene Gezondheidszorg. De reden hiervoor is dat het programma een in verhouding tot andere programma's gering beslag legt op de totale middelen van de GGD. Bovendien neemt niet iedere gemeente dit programma af. De werkzaamheden concentreren zich op de gemeente Zutphen en de Noord-Veluwse gemeenten.

Publieke gezondheid vluchtelingen

De werkzaamheden ten behoeve van asielzoekers en statushouders zijn voor een belangrijk deel ondergebracht bij de overige taken van de GGD.
De werkzaamheden ten behoeve van asielzoekers worden gefinancierd door het COA. Dit deel van het programma brengen we onder bij het programma Algemene Gezondheidszorg. De werkzaamheden voor statushouders worden gefinancierd via de inwonerbijdrage. Wij rapporteren op het product Statushouders; op die manier kunnen wij aan de gemeenten inzichtelijk maken welke kosten we maken en welke werkzaamheden we verrichten voor statushouders. Om die reden vinden wij het niet vanzelfsprekend om hier een apart programma voor in het leven te houden.

Prestatie-indicatoren

In de programmabegroting 2020 gaan wij meer passende prestatie-indicatoren opnemen. Deze zijn nog niet in de concept programmabegroting opgenomen. In de loop van 2019 maakt de GGD een start met het ontwikkelen van deze indicatoren, een en ander kortsluitend met de gemeenten. De indicatoren worden eind 2019 met de eerste begrotingswijziging 2020 opgenomen in de programmabegroting.

EEN GEZOND HOUVAST

PROGRAMMAPLAN

7. *Programma Jeugdgezondheid*

7.1. Wat willen we bereiken?

De jeugdgezondheid bij GGD NOG heeft twee verschillende opdrachten. Aan de ene kant ziet en monitort zij kinderen op individueel niveau. Hierdoor is het mogelijk om kinderen in een kwetsbare situatie te signaleren en om daar vervolgens wat mee te doen. Aan de andere kant heeft de jeugdgezondheid een collectieve opdracht. Deze collectieve opdracht is om de gezondheid van de populatie jeugdigen in de gemeenten in stand te houden en te bevorderen. De jeugdgezondheid gaat uit van de eigen kracht van gezinnen (ouders en kinderen) en hun omgeving op basis van het concept van positieve gezondheid.
Het deel Jeugdgezondheid Statushouders uit het Programma Publieke Gezondheid Vluchtelingen is naar dit programma overgezet.

7.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- Gemeenten laten de beleidsadvisering vanuit de jeugdgezondheid uitvoeren door de GGD, in samenhang met de algemene taken van de GGD bij monitoring, signalering en advisering (Wet publieke gezondheid).

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het actief aanbieden van jeugdgezondheid aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar (Wet publieke gezondheid - Wpg). Het Basispakket Jeugdgezondheidzorg geeft aan welke activiteiten beschikbaar moeten zijn (zie het Besluit publieke gezondheid). Dit is uitgewerkt in het landelijk professioneel kader JGZ en landelijke professionele richtlijnen. De uitvoering van de jeugdgezondheid sluit aan op de ontwikkelingen in het sociaal domein. In de regio NOG hebben 21 gemeenten de uitvoering van de jeugdgezondheid voor 4-18 jarigen opgedragen aan de GGD.
- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor preventie en jeugdhulp (Jeugdwet). De jeugdgezondheid draagt hieraan bij. Op verzoek van gemeenten voert de GGD preventieve activiteiten uit.
- De GGD voert het rijksvaccinatieprogramma uit voor de 4-18 jarigen. De uitvoering van het RVP is gekoppeld aan de uitvoering van de jeugdgezond.
- Voor de doelgroep statushouders (vluchtelingen die in de gemeenten zijn gehuisvest) is bij de uitvoering van de reguliere jeugdgezondheid een extra inspanning van de GGD nodig. In de regio NOG hebben 21 gemeenten de uitvoering van de jeugdgezondheid voor 4-18 jarigen opgedragen aan de GGD (Wet publieke gezondheid).

Prioriteiten

In het programma Jeugdgezondheid zijn de prioriteiten in 2020:

1. Doorontwikkeling jeugdgezondheid

De opdracht voor de jeugdgezondheid in het publieke domein gaat over het bevorderen van de gezondheid van de gehele populatie jeugdigen in de regio. Daarnaast wil de jeugdgezondheid goed aansluiten bij bijvoorbeeld CJG's en lokale wijkteams. Om dit te bereiken onderzoekt de GGD mogelijkheden om het aanbod op onderdelen anders vorm te geven, passend binnen het Basispakket Jeugdgezondheidszorg. De GGD werkt hierin samen met gemeenten, Jeugdgezondheid 0-4 jaar en andere ketenpartners.

2. Beleid voortzetten

Voor het overige zet de GGD het beleid voort van het volgen en versterken van de fysieke gezondheid en veerkracht. Hierbij blijft nadrukkelijk aandacht voor de doorgaande lijn van de jeugdgezondheid van 0-18 jaar. De GGD sluit hierbij aan bij en werkt samen met het lokale veld.
De jeugdgezondheid zet zich in voor de aanpak van maatschappelijke thema's, zoals het verhogen van de vaccinatiegraad, schoolverzuim, kindermishandeling en armoede. Dit doet de GGD samen met o.a. Jeugdgezondheid 0-4 jaar, gemeenten, onderwijs, jeugdhulp en huisartsen.

3. Jeugdgezondheid voor adolescenten

De GGD treedt met de betrokken 21 gemeenten in overleg over een collectieve opdracht voor de uitvoering van jeugdgezondheid voor adolescenten. Dit overleg gaat over welke activiteiten het JG-aanbod voor deze doelgroep omvat en over de bekostiging ervan.

7.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	2e begrotings wijziging 2019	Programma begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Jeugdgezondheid					
Baten	1.390	979	979	979	979
Lasten	4.987	4.859	4.817	4.775	4.733
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-3.597**	**-3.880**	**-3.838**	**-3.796**	**-3.754**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-3.597**	**-3.880**	**-3.838**	**-3.796**	**-3.754**

EEN GEZOND HOUVAST

8. *Programma Algemene gezondheidszorg*

8.1. Wat willen we bereiken?

Het programma Algemene gezondheidszorg bestaat uit een groot aantal verschillende producten. Gemeenschappelijk doel is het bevorderen, bewaken en beschermen van de gezondheid van de bevolking in de regio, met speciale aandacht voor risicogroepen.
In deze programmabegroting zijn in tegenstelling tot voorgaande jaren ook de Maatschappelijke Zorg en een deel van de Publieke Gezondheidszorg voor Vluchtelingen ondergebracht in dit programma.

8.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De wettelijke taken in dit programma betreffen de infectieziektenbestrijding, medisch milieukundige zorg, algemene technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen (Wet publieke gezondheid).
- De GGD draagt bij aan de geneeskundige hulpverlening in de regio (GHOR, Wet veiligheidsregio's).
- De gemeenten zien toe op de naleving van de kwaliteitseisen voor kinderopvang en peuterspeelzalen. Zij wijzen de GGD aan als toezichthouder (Wet Kinderopvang).
- Voor de doelgroep statushouders (vluchtelingen die in de gemeenten zijn gehuisvest) is bij de uitvoering van reguliere taken een extra inspanning van de GGD nodig. Daarbij gaat het vooral om infectieziektenbestrijding, seksuele gezondheid en gezondheidsbevordering (Wet publieke gezondheid).

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- De GGD voert de lijkschouw uit voor de gemeenten, als onderdeel van de forensische geneeskunde (Wet op de lijkbezorging)..
- De gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland hebben de GGD belast met het kwaliteitstoezicht op de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), op basis van een overeenkomst.
- In opdracht van gemeenten voert de GGD taken uit voor toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015).

D. Taken die de GGD in opdracht van derden uitvoert.

- De GGD verzorgt reizigersadvisering en -vaccinaties voor burgers.
- Het ministerie van VWS heeft de GGD belast met de inspectie en vergunningverlening voor het veilig en hygiënisch aanbrengen van tatoeages en piercings (regelgeving op basis van Warenwet).
- De GGD ontvangt van VWS een subsidie voor de uitvoering van aanvullende seksuele gezondheidszorg (Subsidieregeling publieke gezondheid).

EEN GEZOND HOUVAST

- De GGD voert de arrestantenzorg en forensisch medisch onderzoek uit voor politie en justitie, als onderdeel van de forensische geneeskunde.
- In opdracht van het RIVM voert GGD NOG de Doetinchemstudie uit, een langlopende cohortstudie (bevolkingsonderzoek).
- De GGD voert de publieke gezondheidszorg asielzoekers uit op basis van een landelijke overeenkomst met het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA).

Prioriteiten

Voor het programma Algemene gezondheidszorg zijn de prioriteiten in 2020:

4. Omgevingswet en gezonde leefomgeving

De GGD ondersteunt met de expertise van de medische milieukundigen gemeenten bij hun voorbereiding op de Omgevingswet. Gemeenten bereiden zich voor op de Omgevingswet. Deze wet geeft gemeenten opdracht om gezondheid van de inwoners mee te wegen in het ruimtelijk beleid. Doel is een gezonde leefomgeving te stimuleren.

5. Psychosociale hulpverlening bij grote (dreigende) incidenten

Bij grote (dreigende) incidenten is ook psychosociale hulpverlening voor betrokkenen belangrijk. Bij een grootschalig incident, wordt de PSHOR ingezet, Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen. Dit is een wettelijke GGD-taak. De GGD werkt samen met de Veiligheidsregio (GHOR), maatschappelijk werk, slachtofferhulp en de GGZ.
Daarnaast biedt de GGD ondersteuning bij kleinschalige (dreigende) maatschappelijke onrust.

8.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	2e begrotings wijziging 2019	Programma begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Algemene Gezondheid					
Baten	5.375	5.656	5.656	5.656	5.656
Lasten	6.691	7.042	7.042	7.042	7.042
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-1.316**	**-1.386**	**-1.386**	**-1.386**	**-1.386**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.316**	**-1.386**	**-1.386**	**-1.386**	**-1.386**

De GGD is op grond van de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Publieke Gezondheid verantwoordelijk voor de coördinatie van de uitvoering van de psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen.

9. *Programma Kennis- en Expertise*

9.1. Wat willen we bereiken?

GGD NOG ondersteunt gemeenten bij beleidsvorming en beleidsuitvoering. Dit gebeurt door het bieden van inzicht in de gezondheidssituatie van de inwoners van de gemeenten, integraal beleidsadvies en advies over gebruik van effectief gebleken interventies die leiden tot verbetering van leefstijl en gezonder gedrag van de bevolking.

9.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De gemeenten laten een aantal taken voor de publieke gezondheid uitvoeren door de GGD (Wet publieke gezondheid). In dit programma betreft dat onderzoek van de gezondheidssituatie van de bevolking (epidemiologische analyse), beleidsadvisering, bijdragen aan preventieprogramma's en gezondheidsbevordering, preventieve ouderengezondheidszorg.

C. Autonome gemeentelijke taken die de GGD in opdracht van de gemeenten uitvoert

- Academische werkplaats Agora, een samenwerkingsverband met Wageningen University & Research centre, voert onderzoeken uit voor gemeenten, die deels boven de afgesproken basistaken uitgaan en afzonderlijk worden bekostigd. Dit geldt ook voor het Evaluatiebureau publieke gezondheid, dat voortkomt uit Agora.

Prioriteiten

Voor het programma Kennis en expertise zijn de prioriteiten in 2020:

6. NOG Gezondere leefstijl

Met preventie is nog veel gezondheidswinst te behalen. Gezondheid is een voorwaarde om mee te doen in de maatschappij. Ook de stijgende kosten van ondersteuning en zorg vragen om versterking van preventie. Daarom zetten wij in op de prioriteiten van het Nationaal Preventieakkoord 2018: roken, overgewicht (verband met bewegen en voeding) en problematisch alcoholgebruik.
We zoeken aansluiting bij en geven inhoud aan het lokaal/regionaal gezondheidsbeleid en het beleid in het sociaal domein.

7. Trends in de volksgezondheid

Het signaleren, duiden en publiceren van belangrijke trends en inzicht geven in de gezondheid van de inwoners. Wij zoeken hierbij naar nieuwe manieren om data en kennis te genereren. Daarbij werken wij samen met academische werkplaats Agora en andere partijen op landelijk en regionaal niveau.

8. NOG Fitter en Vitaler

NOG Fitter en Vitaler richt zich op het bevorderen van fitte en vitale medewerkers van organisaties in Noord- en Oost-Gelderland. Ruim 45 partners hebben zich al bij dit regionetwerk aangesloten waarmee ruim 12.000 medewerkers kunnen worden bereikt. Wij werken in 2020 aan het doorontwikkelen van het aanbod, waarbij wordt geanticipeerd op de wensen van de partners. De inzet ligt hierbij op kwaliteit in plaats van kwantiteit.

9. NOG gezonder oud worden

Preventie helpt ouderen zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam te blijven. Zo houden zij zo lang mogelijk de regie over hun leven. De groep ouderen wordt steeds groter en zal een groter beroep doen op zorgvoorzieningen. Daarom zet team APG in op:

- Het herijken van een visie NOG Gezonder oud worden in samenwerking met gemeenten.
- Het ontwikkelen van een duidelijk productaanbod ten aanzien van de doelgroep ouderen.

9.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	2e begrotings wijziging 2019	Programma begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Kennis & Expertise					
Baten	264	278	278	278	278
Lasten	1.577	1.752	1.660	1.660	1.660
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-1.313**	**-1.474**	**-1.382**	**-1.382**	**-1.382**
Dotatie reserve	23	23	23	23	23
Onttrekking reserve	0	92	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.336**	**-1.405**	**-1.405**	**-1.405**	**-1.405**

10. *Inwonerbijdrage en organisatieprojecten*

10.1. Wat willen we bereiken?

In dit programma hebben wij de kosten en opbrengsten opgenomen van:

- organisatie-ontwikkelingstrajecten binnen de GGD
- nog te realiseren, niet gespecificeerde omzet van plusopdrachten
- de inwonerbijdrage van gemeenten voor de uitvoering de basistaken van de GGD.

10.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De colleges van burgemeester en wethouders van gemeenten in een veiligheidsregio, treffen een gemeenschappelijke regeling voor de instelling en instandhouding van een regionale gezondheidsdienst in die regio (Wet publieke gezondheid). De wet schrijft voor dat de gemeenten een aantal taken voor de publieke gezondheid laten uitvoeren door de GGD.

Prioriteiten

Voor het programma Inwonerbijdrage en organisatieprojecten zijn de prioriteiten in 2020:

10. Doorontwikkelen klant- en resultaatgerichtheid GGD

In 2019 is organisatieverandering naar zelforganiserende teams bijgesteld en doorgezet. In 2020 gaat deze ontwikkeling verder. Voorop staat dat de medewerkers als professionals samenwerken in teams en de klant bieden wat nodig is.

10.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	2e begrotings wijziging 2019	Programma begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Inwonerbijdrage en projecten					
Baten	11.108	11.893	11.851	11.809	11.767
Lasten	117	223	223	223	223
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**10.991**	**11.670**	**11.628**	**11.586**	**11.544**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**10.991**	**11.670**	**11.628**	**11.586**	**11.544**

11. *Overhead*

11.1. Wat willen we bereiken?

Een onderdeel van het programma Overhead is bestuursondersteuning. Het doel van de bestuursondersteuning is om het GGD-bestuur en de gemeenten in positie te brengen voor het besturen van de GGD. Dit betreft ten eerste advisering en ondersteuning voor de bestuurlijke besluitvorming. Ten tweede omvat dit het agenderen en oppakken van maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken op het gebied van de publieke gezondheid. Daarnaast hebben wij in dit programma organisatieprojecten opgenomen, die beogen de organisatie toekomstbestendig te maken.

11.2. Wat gaan we ervoor doen?

Prioriteiten:

Voor het programma Overhead zijn de prioriteiten in 2020:

11. Bestuursagenda 2019 – 2023 uitwerken

Het nieuwe GGD-bestuur, dat in het voorjaar van 2018 is aangetreden, stelt een Bestuursagenda op voor de huidige bestuursperiode. Deze wordt in 2019 en 2020 verder uitgewerkt. De gemeenten worden hierbij betrokken. Belangrijk is om aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen en bij het gezondheidsbeleid en de preventieagenda's van de gemeenten.

12. Passende informatie voor gemeenten

Wij streven naar heldere afspraken en duidelijke verhoudingen tussen gemeenten als opdrachtgever en de GGD als opdrachtnemer. Wij gaan werken aan passende informatie per gemeente en/of regio over de dienstverlening en taakuitvoering door de GGD.

11.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	2e begrotings wijziging 2019	Programma begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Overhead					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	4.903	5.140	5.140	4.999	4.999
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-4.903**	**-5.140**	**-5.140**	**-4.999**	**-4.999**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	161	141	141	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-4.742**	**-4.999**	**-4.999**	**-4.999**	**-4.999**

PARAGRAFEN

12. *Paragrafen*

Op basis van artikel 9 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze begroting drie paragrafen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing (inventarisatie weerstandcapaciteit, inventarisatie risico's en beleid)
- financiering (treasurybeleid)
- bedrijfsvoering (bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en beheersing daarvan)
-

  De andere paragrafen uit artikel 9 zijn niet van toepassing voor GGD Noord- en Oost-Gelderland. Dit geldt ook voor de paragraaf verbonden partijen. De GGD kent ook geen verbonden partijen in de zin van de wet, d.w.z. waar de GGD bestuurlijke invloed en financieel belang heeft.

12.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf geven wij weer hoe robuust de financiële positie is. Het weerstands-vermogen is het vermogen van GGD NOG om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat de continuïteit van de GGD in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, d.w.z. de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten te dekken, en
- alle risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In het kader van de vernieuwing van de BBV is een uniforme basisset financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing voorgeschreven. Voor GGD NOG zijn de onderstaande kengetallen van toepassing:

- Netto Schuldquote: de netto schuld gedeeld door de totale inkomsten,
- Solvabiliteit: eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen,
- Structurele exploitatieruimte: het structurele exploitatiesaldo in percentage van de totale baten.

Kengetal	realisatie 2018	begroot 2019	begroot 2020
Netto schuld quote	-9,3%	-9,8%	-9,2%
Solvabiliteit	50,7%	51,7%	50,3%
Structurele exploitatieruimte	0,5%	0,0%	0,0%

EEN GEZOND HOUVAST

Weerstandscapaciteit en risico's

Weerstandscapaciteit

Het Algemeen Bestuur heeft in 2010 besloten dat met een weerstandsvermogen van 5% van de omzet van de basisproducten en 20% van de omzet van plusproducten in redelijke mate in de structurele risico's wordt voorzien. De reserve basisproducten wordt geacht voor de helft bij de deelnemende gemeenten te zijn gereserveerd, de reserve plusproducten wordt volledig bij de GGD aangehouden.

Risico's

Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen hanteren wij als definitie van een risico: een gebeurtenis of omstandigheid met mogelijk nadelige financiële gevolgen voor de organisatie.

Structurele exploitatierisico's

De exploitatie van de plusproducten omvat in beginsel een aanmerkelijk groter risico dan de exploitatie van de basisproducten. Alle deelnemende gemeenten nemen de basisproducten van de GGD af en bekostigen deze via een bijdrage per inwoner aan de GGD. De gemeenten neemt plusproducten af op contractbasis. Het risico rond de plusproducten kent twee dimensies. Ten eerste gaat het om de mate waarin GGD aansluit bij de behoefte van de klant en bij de klant op het netvlies staat. Ten tweede betreft het de bezuinigingsdruk bij gemeenten en andere financiers.
De GGD loopt het risico dat gemeenten of derden producten niet meer afnemen bij de GGD. Het gevolg hiervan is dat de GGD kwalitatief en kwantitatief zijn personeel moet afbouwen. Het personeel van de GGD betreft voornamelijk medewerkers in vaste dienst. Samen met het feit dat de GGD eigen risicodrager is voor de WW loopt de GGD hier een aanmerkelijk risico.

Beleid weerstandscapaciteit en de risico's

Percentage weerstandscapaciteit

Berekening percentage weerstandscapaciteit	31-12-2020
Weerstandscapaciteit (materieel gezien)	1.618.000
Voorstel tot storting bij jaarrekening 2018	0
Stand weerstandsvermogen bij GGD na stortingsvoorstel	1.618.000
Weerstandsvermogen aan te houden bij de GGD per 31-12-2020	1.714.000
Percentage weerstandscapaciteit	**94%**

Benodigd weerstandsvermogen structurele exploitatierisico's

	Totaal	Producten gedekt uit inwoner-bijdrage	Overige Producten
Omzet programma	18.806.000	11.693.000	7.113.000
aan te houden reserve		5%	20%
Maximale bedragen per 31-12-2020	2.006.000	584.000	1.422.000
Waarvan geacht aangehouden te worden bij de gemeente	292.000	292.000	
Waarvan aan te houden bij GGD	1.714.000	292.000	1.422.000
Weerstandsvermogen ultimo 2018 Voorgenomen storting jaarrekening 2018	1.618.000 0		
Verwacht saldo weerstandsvermogen bij GGD na voorgenomen storting	1.618.000		

Op basis van de in 2020 begrote baten is een berekening gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen per 31-12-2020. Het percentage weerstandscapaciteit is 94%.
In 2019 komt GGDNOG met een notitie over risicomanagement en weerstansvermogen. Hieruit komt mogelijk een andere bepaling van het benodigde weerstandsvermogen naar voren. In afwachting op de uitkomsten van de notitie heeft GGD NOG bij de jaarstukken 2018 voorgesteld om de algemene reserve niet aan te vullen tot 100%

12.2. Financiering

Inleiding

Deze paragraaf omvat de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

De financieringsparagraaf geeft kaders voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Het Algemeen Bestuur heeft een Treasurystatuut vastgesteld waarin de volgende uitgangspunten zijn vastgelegd.

- zoveel mogelijke interne financiering
- een risicomijdende gedragslijn
- rekening houdend met deze randvoorwaarden, het optimaliseren van de renteresultaten.

Schatkistbankieren en financiering

De Wet schatkistbankieren schrijft voor dat de decentrale overheden, waaronder de GGD, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen aanhouden bij het ministerie van Financiën. Daarmee zijn de mogelijkheden om de renteresultaten te optimaliseren uitgeput.

EEN GEZOND HOUVAST

Wij verwachten dat het ook in 2020 niet nodig zal zijn externe financieringsmiddelen aan te trekken. De GGD kan volledig gebruik maken van interne financiering.

Kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van de GGD betreffen medische apparatuur, kantoorinventaris, ICT- en telefoniemiddelen.
De rekening 2018 heeft per 31-12-2018 een boekwaarde van kapitaalgoederen van afgerond € 1.2 miljoen. Op 21 november 2019 bieden wij bij een wijziging op de Programmabegroting 2020 het Algemeen Bestuur een geactualiseerde Staat van activa aan.

12.3. Bedrijfsvoering

De prioriteiten binnen de bedrijfsvoering zijn:

13. Financiële meerjarenafspraken

Met de gemeenten willen wij meerjarenafspraken maken over de te leveren producten, de hoogte van de inwonerbijdrage en over de indexering.

14. Strategisch personeelsbeleid

Gelet op de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand van de GGD en de krappe situatie op de arbeidsmarkt voor een aantal professionele disciplines, is het van belang extra in te zetten op de duurzame inzetbaarheid van medewerkers en strategische personeelsplanning voor de GGD-organisatie.

FINANCIËLE BEGROTING

13. *Financiële uitgangspunten*

13.1. Uitgangspuntennota 2020

Begin december 2018 hebben wij een brief met de Uitgangspunten voor de begroting 2020 toegezonden aan de gemeenten. Inmiddels heeft het Centraal Planbureau (CPB) de cijfers voor de indexering aangepast. Daarom hebben wij het voorstel voor de indexering bijgesteld. De onderbouwing van de indexcijfers staat in de bijlage 14.1 Bijlage A: Toelichting indexering (p. 39).

13.2. Indexering

Methodiek

Ons uitgangspunt bij indexeren is dat de index in relatie staat tot de werkelijke ontwikkeling van de kosten. Dat houdt in dat wij de kosten voor het komende jaar begroten mét indexering. Het Algemeen Bestuur heeft op 9 juli 2015 besloten dat de programmabegroting uitgaat van de indexcijfers uit de CPB kortetermijnraming van december. Voor de loonkostenontwikkeling gebruiken wij het indexcijfer Loonvoet sector overheid. Voor de materiële kostenindex is dat de Prijs overheidsconsumptie netto materiaal. Zoals afgesproken in het AB presenteren wij daarbij ter vergelijking ook de te verwachten inkomstenontwikkeling voor gemeenten op basis van de Septembercirculaire Gemeentefonds.

Als de vergelijking met de ontwikkeling van de inkomsten uit het Gemeentefonds daartoe naar oordeel van het Algemeen Bestuur aanleiding geeft, dan kan het AB besluiten een bezuinigingsopdracht te geven. Het uitgangspunt is dat een eventuele bezuinigingsopdracht wordt gebaseerd op een discussie over de inhoud en omvang van het takenpakket van de GGD. Wij handhaven de inspanningsverplichting van de afgelopen jaren tot het “inverdienen” van de indexering.

De vastgestelde begroting 2019 vormt de basis voor de berekeningen voor de begroting 2020 en de meerjarenramingen 2021 – 2023. De in de programmabegroting vastgestelde inwonerbijdrage wordt tussentijds niet aangepast met de ontwikkeling van de indexcijfers. Deze gekozen methodiek houdt in dat de indexering in de programmabegroting wordt gecorrigeerd aan de hand van de werkelijke indexcijfers over de voorgaande jaren .

Index 2020

In de Uitgangspuntennota 2020 zijn wij uitgegaan van een gewogen index van 5,31%. De CPB korte termijn-raming van december wijkt minimaal af van de cijfers van september. De gewogen index in deze programmabegroting komt uit op 5,23%. Dit onderbouwen wij als volgt.

Op basis van de actuele informatie van het CPB stellen we de volgende bijstelling van de indexering voor:

Indexcijfers 2019 – 2020 (gebaseerd op CPB-cijfers december 2018)

Omschrijving	Vast gestelde begroting 2019	Correctie 2019	Actualisatie 2019	Ontwik-keling 2020	2020 tov begroting 2019
Loonkostenindex	1,80%	3,20%	5,00%	3,50%	6,70%
Materiële kostenindex	3,50%	0,30%	3,80%	1,50%	1,80%
Gewogen Index	2,31%	2,33%	4,64%	2,90%	5,23%

De kosten van de GGD bestaan voor 70% uit loonkosten en 30% uit materiële kosten. De bovenstaande berekening leidt tot het volgende indexeringsvoorstel voor inwonerbijdrage deelnemende gemeenten:

Gewogen index
loonkosten 0,7 * 6,70% + materiële kosten 0,3 * 1,80% = 5,23%.

Beoordeling Achterhoekse gemeenten

De Achterhoekse gemeenten hebben in hun brief van 21 oktober 2016 laten weten dat zij voor de beoordeling van de indexering uitgaan van de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product uit de Septembercirculaire voor het Gemeentefonds. Hierbij wordt - in tegenstelling tot de berekening in deze uitgangspuntennota - geen rekening gehouden met de loonindex en de nacalculatie. De prijsontwikkeling van het bruto binnenlandsproduct uit de Septembercirculaire 2018 is 2,0%.
De actuele raming accres Gemeentefonds uit de Septembercirculaire 2018 geeft voor 2020 een accres van 3,91%. Hierbij is geen rekening mee gehouden met de stijging van het accres 2018 en 2019 ten opzichte van de septembercirculaire 2017.
In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van het accres 2018-2020 afgezet tegen de indexering van de GGD.

Omschrijving	2018	2019	2020
Accres septembercirculaire 2017	4,83%	2,60%	
Accres Septembercirculaire 2018	5,70%	6,88%	3,91%
Indexering GGD	0,74%	2,32%	5,23%

Inwonerbijdrage

Als gevolg van de geactualiseerde indexcijfers wijzigt de inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten. Wij gaan in deze programmabegroting 2020 uit van de inwonertallen per 31 december 2018. Bij de inwonerbijdrage maken wij onderscheid tussen

- de bijdrage voor de A-taken voor publieke gezondheidszorg die worden bekostigd uit de inwonerbijdrage van alle gemeenten, en

- de B-taak Jeugdgezondheidszorg 4- 18 jarigen die wordt bekostigd uit een inwoner-bijdrage van 21 gemeenten (Apeldoorn laat vanaf 2017 de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door het Centrum Jeugd en Gezin Apeldoorn).

Bij de bepaling van de inwonerbijdrage is rekening gehouden met het AB-besluit van november 2013 om in deze bestuursperiode het budget jeugdgezondheidszorg jaarlijks te verlagen als gevolg van de daling van de kinderaantallen. De jaarlijkse korting bedraagt ruim € 42.000. Wij willen het vorenstaande meenemen in het overleg met gemeenten over het maken van financiële meerjarenafspraken.

Voor 2020 leidt dit tot de volgende inwonerbijdragen voor de gemeenten:

	Bijdrage Publieke Gezondheid			Bijdrage JGZ		
Omschrijving	Aantal inwoners	Totaal inwoner bijdrage in €	Per Inwoner in €	Aantal inwoners	Totaal inwoner bijdrage in €	Per Inwoner in €
Inwoneraantal 31-12-2017	820.759			659.598		
Toename inwoners	3.403			2.108		
Inwoneraantal 31-12-2018	824.162			661.706		
Programma begroting 2019	820.759	6.104.343	7,44	659.598	5.013.529	7,60
Toename inwoners	3.403	25.309		2.108	16.023	
Korting agv kinderaantallen		0			-44.679	
Actualisering prijspeil 2019 2,33%		142.821			116.147	
Actualisering prijspeil 2020 2,90%		181.902			147.930	
Inwonerbijdrage deelnemende gemeente 2020	824.162	6.454.375	7,83	661.706	5.248.950	7,93
Korting logopedie Hattem en Voorst		0			10.156	
Inwonerbijdrage deelnemende gemeenten 2020 na correctie korting logopedie		6.454.375			5.238.794	

De totale inwonerbijdrage van een deelnemende gemeente is het bedrag per inwoner vermenigvuldigd met het aantal inwoners van die gemeente (zie 16.2 Bijlage B op. 46 voor een overzicht).

De gemeenten Hattem en Voorst maken van oudsher geen gebruik van het onderdeel Spraak- en taalscreening (logopedie) van de jeugdgezondheidszorg. Hiervoor krijgen zij een korting op de inwonerbijdrage.

De totale inwonerbijdrage aan de GGD voor 2020 is begroot op € 11.703.325. Voor de berekening per inwoner is de korting hierbij opgeteld. Dit resulteert in een inwonerbijdrage Publieke Gezondheid van € 7,83 en een inwonerbijdrage Jeugdgezondheidszorg van € 7,93.

Als het aantal inwoners van een gemeente lager wordt, dan neemt de totale inwonerbijdrage van deze gemeente ook relatief af. De definitieve inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten wordt bepaald aan de hand van de werkelijke inwonertallen op 1 januari van het jaar waarop de kosten betrekking hebben (zie Gemeenschappelijke regeling GGD NOG).

13.3. Overzicht baten en lasten 2019-2023 per programma

in € 1.000

Rekening van baten en lasten per programma	2e begrotings wijziging 2019	Programma begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
Jeugdgezondheid					
Baten	1.390	979	979	979	979
Lasten	4.987	4.859	4.817	4.775	4.733
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-3.597**	**-3.880**	**-3.838**	**-3.796**	**-3.754**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-3.597**	**-3.880**	**-3.838**	**-3.796**	**-3.754**
Algemene Gezondheid					
Baten	5.375	5.656	5.656	5.656	5.656
Lasten	6.691	7.042	7.042	7.042	7.042
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-1.316**	**-1.386**	**-1.386**	**-1.386**	**-1.386**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.316**	**-1.386**	**-1.386**	**-1.386**	**-1.386**
Kennis & Expertise					
Baten	264	278	278	278	278
Lasten	1.577	1.752	1.660	1.660	1.660
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-1.313**	**-1.474**	**-1.382**	**-1.382**	**-1.382**
Dotatie reserve	23	23	23	23	23
Onttrekking reserve	0	92	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.336**	**-1.405**	**-1.405**	**-1.405**	**-1.405**
Overhead					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	4.903	5.140	5.140	4.999	4.999
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-4.903**	**-5.140**	**-5.140**	**-4.999**	**-4.999**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	161	141	141	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-4.742**	**-4.999**	**-4.999**	**-4.999**	**-4.999**
Inwonerbijdrage en projecten					
Baten	11.108	11.893	11.851	11.809	11.767
Lasten	117	223	223	223	223
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**10.991**	**11.670**	**11.628**	**11.586**	**11.544**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**10.991**	**11.670**	**11.628**	**11.586**	**11.544**

13.4. Overzicht baten en lasten 2019-2023 GGD NOG totaal

in € 1.000

Rekening van baten en lasten	2e begrotings wijziging 2019	Programma begroting 2020	Meerjaren raming 2021	Meerjaren raming 2022	Meerjaren raming 2023
GGD Noord- en Oost Gelderland					
Baten	18.137	18.806	18.764	18.722	18.680
Lasten	18.275	19.016	18.882	18.699	18.657
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-138**	**-210**	**-118**	**23**	**23**
Dotatie reserve	23	23	23	23	23
Onttrekking reserve	161	233	141	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

13.5. Geprognosticeerde balans en aansluiting EMU saldo

Geprognosticeerde balans in € 1.000

ACTIVA	Balans per 31 december 2018	2019	2020
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa	€ 1.244	€ 1.000	€ 850
Financiële vaste activa	€ 36	€ 36	€ 36
Totaal vaste activa	**€ 1.280**	**€ 1.036**	**€ 886**
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden	€ 57	€ 48	€ 43
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	€ 3.780	€ 3.653	€ 3.548
Liquide middelen	€ 223	€ 200	€ 200
Overlopende activa	€ 583	€ 600	€ 600
Totaal vlottende activa	**€ 4.643**	**€ 4.501**	**€ 4.391**
TOTAAL GENERAAL	**€ 5.923**	**€ 5.537**	**€ 5.277**

PASSIVA	Balans per 31 december 2018	2019	2020
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen	€ 3.000	€ 2.862	€ 2.652
Voorzieningen	€ 138	€ 125	€ 125
Totaal vaste passiva	**€ 3.138**	**€ 2.987**	**€ 2.777**
VLOTTENDE PASSIVA			
Crediteuren	€ 551	€ 500	€ 500
Overlopende passiva	€ 2.234	€ 2.050	€ 2.000
Totaal vlottende passiva	**€ 2.785**	**€ 2.550**	**€ 2.500**
TOTAAL GENERAAL	**€ 5.923**	**€ 5.537**	**€ 5.277**

Berekening EMU saldo (in € 1.000)

		2018		2019		2020
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	185		-138		-210
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	275		312		312
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	-162		0		0
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans geactiveerd	206		183		100
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen	0		0		0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	0		0		0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0		0		0
8	Baten bouwgrondexploitatie:	0		0		0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0		0		0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1	0		0		0
11	Verkoop van effecten:					
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee		nee		nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
	Berekend EMU-saldo	**92**		**-9**		**2**

13.6. Staat van activa

Wij leggen de Staat van activa (voorgenomen investeringen) op 21 november 2019 voor aan het Algemeen Bestuur in de vorm van een begrotingswijziging. Voor de inwonerbijdrage heeft dit geen gevolgen.

14. *BIJLAGEN*

14.1. Bijlage A: Toelichting indexering

Algemeen

Begin december 2018 hebben wij de Uitgangspunten voor de begroting 2020 toegezonden aan de colleges van B&W. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft de cijfers ondertussen aangepast. Deze aanpassing heeft invloed op zowel de loonkostenindex als de materiële kostenindex.. In de meerjarenbegroting indexeren we alleen 2020. De jaren 2021-2023 worden opgenomen tegen prijspeil 2020. De hardheid van meerjaren-prijsindexering is beperkt en deze meenemen geeft niet een reëler beeld.

Op basis van de actuele informatie van het CPB stellen we de volgende bijstelling van de indexering voor:

Indexcijfers 2019 – 2020 (gebaseerd op CPB-cijfers december 2018)

Omschrijving	Vast gestelde begroting 2019	Correctie 2019	Actualisatie 2019	Ontwik-keling 2020	2020 tov begroting 2019
Loonkostenindex	1,80%	3,20%	5,00%	3,50%	6,70%
Materiële kostenindex	3,50%	0,30%	3,80%	1,50%	1,80%
Gewogen Index	2,31%	2,33%	4,64%	2,90%	5,23%

De kosten van de GGD bestaan voor 70% uit loonkosten en 30% uit materiële kosten. De bovenstaande berekening leidt tot het volgende indexeringsvoorstel voor inwonerbijdrage deelnemende gemeenten:

Gewogen index
loonkosten 0,7 * 6,70% + materiële kosten 0,3 * 1,80% = 5,23%.

Loonkostenindex:

Voor de loonkostenindex maken we gebruik van de loonvoet sector overheid van het CPB. Voor 2019 verwacht het CPB een loonkostenindex van 2,3%
In onderstaande tabel worden de CPB-prognoses van december 2018 afgezet tegen de in de vastgestelde begroting 2019 opgenomen indexen. Dit resulteert in een correctie over de periode 2016 t/m 2019 van 3,20%.

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	totaal
vastgestelde begroting 2019	1,60%	2,90%	3,00%	1,50%	
CPB prognose december 2018	2,50%	3,00%	4,40%	2,30%	
correctie voorgaande jaren	0,90%	0,10%	1,40%	0,80%	3,20%

De geactualiseerde loonkostenindex voor 2020 stellen wij conform septembercirculaire 2018 op 3,50%.
Op basis van bovenstaande berekening stellen we voor de loonkosten in de begroting 2020 ten opzichte van 2019 met 6,70% (3,50% + 3,20%) te indexeren.

Materiële kostenindex

Voor de materiële kostenindex baseren we ons op de prognose van het CPB-cijfer 'prijs overheidsconsumptie netto materieel'. Voor 2019 verwacht het CPB een materiële kostenindex van 1,60%.
In onderstaande tabel worden de CPB-prognoses van december 2018 afgezet tegen de in de vastgestelde begroting 2019 opgenomen indexen. Dit resulteert in een correctie over de periode 2016 t/m 2019 van 0,30%.

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	totaal
vastgestelde begroting 2019	0,80%	1,50%	1,60%	1,00%	
CPB prognose december 2018	0,20%	1,50%	1,90%	1,60%	
correctie voorgaande jaren	-0,60%	0,00%	0,30%	0,60%	0,30%

Voor 2020 gaan we uit van een materiële kostenindex van 1,50%.
Op basis van bovenstaande berekening stellen we voor de materiële kosten in de begroting 2020 ten opzichte van 2019 met 1,80% (1,50% + 0,30%) te indexeren

14.2. Bijlage B: Inwonerbijdragen per deelnemende gemeente

Gemeente	Aantal inwoners 31-12-2018 incl Apeldoorn	Aantal inwoners 31-12-2018 excl Apeldoorn	Begroting 2020 Publieke Gezondheid in €	Begroting 2020 JGZ in €	Begroting 2020 Totaal in €
Aalten	27.007	27.007	211.504	214.232	425.735
Berkelland	43.899	43.899	343.792	348.227	692.019
Bronckhorst	36.219	36.219	283.647	287.305	570.952
Doetinchem	57.543	57.543	450.645	456.457	907.102
Montferland	36.028	36.028	282.151	285.790	567.941
Oost Gelre	29.700	29.700	232.594	235.594	468.188
Oude IJsselstreek	39.462	39.462	309.044	313.030	622.075
Winterswijk	28.907	28.907	226.383	229.303	455.687
Regio Achterhoek	**298.765**	**298.765**	**2.339.760**	**2.369.938**	**4.709.698**
Apeldoorn	162.456	-	1.272.264	-	1.272.264
Brummen	20.672	20.672	161.892	163.980	325.871
Epe	33.151	33.151	259.620	262.969	522.589
Hattem	12.170	12.170	95.309	96.538	191.847
Korting Hattem ivm Logopedie			-	3.379-	3.379-
Heerde	18.549	18.549	145.265	147.139	292.404
Lochem	33.600	33.600	263.136	266.530	529.667
Voorst	24.401	24.401	191.095	193.560	384.655
Korting Voorst ivm logopedie			-	6.777-	6.777-
Zutphen	47.605	47.605	372.816	377.624	750.440
Regio Midden IJssel / Oost	**352.604**	**190.148**	**2.761.397**	**1.498.183**	**4.259.581**
Elburg	23.087	23.087	180.804	183.136	363.941
Ermelo	26.855	26.855	210.313	213.026	423.339
Harderwijk	47.572	47.572	372.557	377.362	749.920
Nunspeet	27.485	27.485	215.247	218.023	433.271
Oldebroek	23.594	23.594	184.775	187.158	371.933
Putten	24.200	24.200	189.521	191.965	381.486
Regio Noord Veluwe	**172.793**	**172.793**	**1.353.218**	**1.370.672**	**2.723.890**
Totaal GGD NOG	**824.162**	**661.706**	**6.454.375**	**5.238.794**	**11.693.169**
Korting Hattem ivm logopedie				3.379	3.379
Korting Voorst ivm logopedie				6.777	6.777
Totaal inwonerbijdrage voor berekening bijdrage per			6.454.375	5.248.950	11.703.325
Bijdrage per inwoner			**7,83**	**7,93**	**15,76**

14.3. Bijlage C: Overzicht zienswijzen gemeenten op de Uitgangspunten 2020

(stand 11 april 2019)

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
Aalten	*Brief d.d. 2-4-2019:* Aalten is het niet eens met de voorgestelde indexering. De gemeenten in de Achterhoek hebben een gezamenlijke indexeringsnorm voor gemeenschappelijke regelingen afgesproken. In 2016 is deze indexeringssystematiek geëvalueerd. Naar aanleiding van de evaluatie is besloten om vanaf de begroting 2018 met een eenvoudige en transparante norm te gaan werken, namelijk de prijsontwikkeling bruto binnenlands product (BBP). De prijsontwikkeling BBP is de basisindexatie van het gemeentefonds. De inwonerbijdrage van de GGD mag in 2020 niet meer stijgen dan 2,00%. De in het financiële en beleidsmatige kader 2020 voorgestelde stijging van de inwonerbijdrage past niet binnen de gezamenlijke afgesproken Achterhoekse indexeringssystematiek voor gemeenschappelijke regelingen. Zij vragen de GGD de indexering aan te passen aan de Achterhoekse indexeringsnorm.	T.a.v. de indexering: Wij constateren dat diverse gemeenten bedenkingen hebben tegen wijze van indexeren. Wij benadrukken nogmaals dat het Algemeen Bestuur tot deze systematiek heeft besloten in november 2015. Wij vinden deze systematiek redelijk; blijkbaar wordt deze als ingewikkeld en ondoorzichtig ervaren. Gelet op de bedenkingen vanuit de gemeenten zijn wij voornemens om in 2019 met gemeenten te overleggen over de vraag of er redelijke alternatieven voor de indexeringssystematiek zijn. Voor de programmabegroting 2020 achten wij dit nu niet haalbaar en stellen voor deze systematiek daarom voor die begroting nog te handhaven.
Apeldoorn	Brief d.d. 28-3-2019: **Financiële kader** Zij kunnen instemmen met het financiële kader voor 2020, ondanks de stijging van de inwonerbijdrage die duidelijk hoger is dan waar zij rekening mee hebben gehouden.	---

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	Nu Niet Zwanger In Apeldoorn bestaat een samenwerkingsverband van meerdere organisaties die kwetsbare moeders en gezinnen helpt een zwangerschap uit te stellen. Apeldoorn staat open voor een nadere kennismaking met het Programma Nu Niet Zwanger om te kijken of dit een aanvulling kan zijn op hun werkwijze.	---
Berkelland	*Brief d.d. 1 maart 2019:* **Indexering** Berkelland stelt voor om de inflatiecorrectie op 2% te stellen. Het Dagelijks Bestuur van de GGD stelt voor de indexering van de inwonerbijdrage voor 2020 vast te stellen op 5,31%. Dit percentage is gebaseerd op de actuele informatie van het CPB met betrekking tot indexcijfers. In 2014 heeft de raad besloten om wat betreft het indexpercentage van gemeenschappelijke regelingen aan te sluiten bij een gezamenlijk standpunt van de Achterhoekse gemeenten. Dit houdt in dat de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen stijgt of daalt met het laagste percentage van het nominale accres en de prijsontwikkeling Bruto Binnenlands Product. Daarnaast vindt er achteraf een correctie plaats op basis van de werkelijke cijfers. Op basis hiervan is de indexering door de Achterhoekse gemeenten voor 2020 vastgesteld op 2%.	T.a.v. de indexering: Zie reactie bij gemeente Aalten.
Bronckhorst	*Brief d.d. 20-02-2019:* 1. De GGD gaat voor 2020 uit van een indexering voor loon- en prijsstijgingen van 5,31%. Dit is hoger dan de indexering van	Bij 1: zie reactie gemeente Aalten.

EEN GEZOND HOUVAST

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	2% die in de regio Achterhoek is afgesproken om te hanteren voor gemeenschappelijke regelingen. Wij verzoeken u voor de begroting 2020 van de GGD ook uit te gaan van een indexering van 2 %, die we ook als gemeenten hanteren voor gemeenschappelijke regelingen. 2. Het programma "Nu niet zwanger" is een mooi programma gericht op kwetsbaar ouderschap. In 2018 en 2019 wordt dit programma bekostigd uit de balanspost seksuele gezondheid van de GGD. Wij verzoeken u ook voor 2020 dekking te zoeken voor dit programma binnen de begroting van de GGD.	Bij 2: Zoals in de uitgangspunten voor de begroting 2020 verwoord, gaan wij in 2019 bespreken in welke vorm het programma 'Nu Niet Zwanger' gestalte kan krijgen.
Brummen	*Conceptbrief d.d. 25-2-2019:* **1. Kostenbesparing wettelijk verplichte taken** De GGD NOG voert een aantal wettelijk verplichte taken uit. De gemeente Brummen vraagt u om te kijken op welke wijze deze taken goedkoper en efficiënter kunnen worden uitgevoerd. Wij vragen u om op de uitvoering van de wettelijk verplichte taken een besparing te realiseren ter hoogte van 5%. Voor een aantal producten wordt bovenop de wettelijke taak van de gemeente nog een extra inspanning geleverd. Wij zouden graag meer inzicht krijgen in de effectiviteit van de wettelijke taken en de extra inspanningen daarbovenop. **2. Herzien van indexeringssystematiek** De GGD NOG hanteert in de uitgangspuntennota 2020 een indexeringssystematiek (vastgesteld door het AB) waarbij de gebruikte CPB-cijfers voor de vastgestelde inwonerbijdrage 2019 (op basis van de korte termijn raming december 2017) worden	Bij 1: Wij hebben de lijn dat een discussie over bezuinigingen moet plaatsvinden op basis van een inhoudelijke takendiscussie. Wij zien op dit moment geen breed gedragen wens voor deze bezuiniging. Bij 2: Zie reactie gemeente Aalten.

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	vergeleken met de laatst bekende CPB-cijfers (korte termijn raming september 2019).Het CPB geeft de cijfers over een periode van 4 jaar (2016 t/m 2019). De verschillen tussen deze twee cijfers is de correctie op de inwonerbijdrage 2019 die gebruikt wordt voor de bepaling van de inwonerbijdrage 2019. Deze correctie bedraagt 3,4%. Hierdoor stijgt de gewogen index met 5,31%. Deze wijze van indexeren betekent dat de inwonerbijdrage voor 2020 stijgt naar € 162.191 voor publieke gezondheid en € 164.280 voor JGZ. In totaal € 326.471. Een stijging ten opzichte van 2019 van € 14.290. Hiermee hebben we in onze meerjarenbegroting die gebaseerd is op de inwonerbijdrage 2019 geen rekening gehouden. De gemeente Brummen vraagt u om de indexeringssystematiek te herzien waarbij wordt uitgegaan van een geactualiseerde basis waarvoor de verwachte loon- en prijsontwikkeling voor het komende jaar wordt berekend **3. Publieke gezondheid statushouders** Met betrekking tot de bekostiging van de publieke gezondheid statushouders heeft de gemeente Brummen eerder aangegeven dat het niet vanzelfsprekend is dat de verhoogde bijdrage jaarlijks wordt toegepast. Het betreft in 2019 een verhoging van €0,36 per inwoner. Het is voor ons niet duidelijk of deze verhoging van de inwonersbijdrage op langere termijn nog noodzakelijk is. Wij verzoeken u om hierover meer inzicht te verschaffen. **4. Nu Niet Zwanger** In uw brief aan de gemeenteraden geeft de GGD NOG aan dat men nu reeds uitgaat van gemeentelijke financiering van het programma Nu Niet Zwanger vanaf 2020. Dit is een voorbeeld	Bij 3: Wij zullen inzicht verschaffen in de verhoging van de inwonerbijdrage ten behoeve van de bekostiging van de publieke gezondheid voor statushouders. Bij 4: Zie reactie bij gemeente Bronckhorst.

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	van een product waarvan wij vinden dat lokaal de keus gemaakt moet worden of dit afgenomen gaat worden of niet, dus een D-taak/plusproduct.	
Doetinchem	*Brief d.d. 8-3-2019:* Zienswijze ta.v. het financiële en beleidsmatige kader 2020: De uitgangspunten voor de begroting 2020 geven geen aanleiding tot een zienswijze.	---
Elburg	*Mededeling in AB d.d. 11-4-2019:* Elburg dient geen zienswijze in.	---
Epe	*Collegebesluit d.d. 29-1-2019:* Het college stemt in met de uitgangspunten voor de GGD-begroting 2019.	---
Ermelo	*Concept zienswijze d.d. 28-2-2019:* **Zienswijze op uitgangspuntenbrief 2020 GGDNOG** Wij delen uw mening, dat indexering altijd in relatie staat tot de werkelijke ontwikkeling van de kosten. Echter, wij delen niet het standpunt om de indexering van de afgelopen jaren vanaf 2016 achteraf te corrigeren aan de hand van de werkelijke cijfers. Het leidt ditmaal tot een forse bijstelling van 5,31%. Het is in onze ogen onlogisch, dat voor de loonindexering achteraf gecorrigeerd wordt op de jaren 2016 en 2017. Wij gaan er namelijk vanuit, dat in de salarisraming voor 2019 de laatst bekende cao-ontwikkelingen zijn meegenomen. Dan is er geen	T.a.v. de indexering: In de zienswijze is een onjuiste aanname gedaan. In de salarisraming voor 2019 is niet de laatste bekende cao ontwikkeling meegenomen. De salarisraming is gebaseerd op de door het Algemeen Bestuur laatst vastgesteld index bij de programmabegroting 2019. De conclusie dat er sprake is van dubbele compensatie is onjuist. Wij hebben de inwonerbijdrage 2019 te laag geïndexeerd. Dat wordt bij de programmabegroting 2020 inzichtelijk. De gehanteerde methode betekent dat wij de

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	redenen om hierop terug te komen. Wij begrijpen, dat de door het AB destijds vastgestelde methodiek u hiertoe noopt. Dat is voor ons dan ook reden om deze methodiek juist nu bij het vaststellen van de kaders voor de komende begroting ter discussie te stellen. Conclusie : Wij kunnen ons niet vinden in voortzetting met deze indexeringsmethodiek, omdat de huidige methodiek tot een dubbele compensatie van reeds toegekende gelden leidt. Dat geeft een onjuiste balans in de toekenning van loon-en prijscompensatie. **Verzoek tot herziening indexeringsmethodiek** Wij verzoeken u de methodiek van indexeren te herzien per 2020 en meer aan te laten sluiten bij de gemeentelijke realiteit. Wij geven de voorkeur aan een uniforme indexeringsvorm, zonder enige vorm van verrekening achteraf. Hierbij kan het zijn dat de GGD NOG wellicht het ene jaar teveel en het andere jaar iets te weinig ontvangt, maar door de jaren heen is de verwachting dat dit deze schommelingen tegen elkaar weggestreept kunnen worden.	inwonerbijdrage 2019 niet aanpassen. Verder zie reactie bij gemeente Aalten.
Harderwijk	*Mededeling in AB d.d. 11-4-2019:* Harderwijk dient geen zienswijze in.	---
Hattem	*E-mail d.d. 12-2-2019:* Het college (15 januari 2019) en de raad (11 februari 2019) van de gemeente Hattem hebben de Bestuursagenda GGD NOG 2019-2023 en de uitgangspunten begroting 2020 besproken en hebben besloten om geen zienswijze in te dienen.	---

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
Heerde	Brief d.d. 19-2-2019: Gemeenteraad stemt in met de uitgangspunten en dient geen zienswijze in. *AB-peiling d.d. 14-2-2019:* Wil het programma Nu niet zwanger in de komende maanden bespreken.	--- T.a.v. Nu Niet Zwanger: Zie reactie bij gemeente Bronckhorst.
Lochem	Brief d.d. 5-3-2019 ***Financiële uitgangspunten*** Financieel gezien is de uitgangspuntennota in lijn met de Lochemse begroting en kunnen wij ons eveneens vinden in de financiële uitgangspunten waaronder de voorgestelde indexeringsmethodiek. Wij zien de GGD, nog steeds, als een belangrijke partner binnen de definitie van (positieve) gezondheid. De gemeente Lochem is tevreden over de uitvoering van de taken van de GGD en ziet efficiency-voordelen in het uitvoeren van gezondheidszorgtaken via een gemeenschappelijke regeling.	---
Montferland	Conceptreactie d.d. 25-2-2019 *1. Indexering* Montferland is zich er van bewust dat de GGD het 'Apeldoorns-model' hanteert. Dit op basis van eerdere besluitvorming in het A.B. Echter, deze systematiek sluit niet aan op hetgeen door de Achterhoekse gemeenten wordt gehanteerd bij de indexering van gemeenschappelijke regelingen. Dit leidt —vrijwel- jaarlijks tot een 'rituele dans' waarbij vanuit de Achterhoekse gemeenten, of tenminste een deel daarvan, een zienswijze wordt ingediend	T.a.v. de indexering: Zie reactie bij gemeente Aalten.

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	op de te hanteren indexering bij de programmabegroting van de GGD. Vervolgens wordt er anders besloten in het A.B. en wordt daarmee een verplichte uitgave voor alle gemeenten. Daarom als zienswijze dat wij graag nog in 2019 de indexeringsmethodiek ter discussie gesteld zien hetgeen er in resulteert dat er een bevredigende oplossing wordt gevonden voor alle gemeenten en daarmee voornoemde `rituele dans' t.a.v. het indexeringspercentage de komende jaren achterwege kan blijven. *2. Financiële en beleidsmatige kaders GGD begroting 2020.* Wij kunnen niet instemmen met het voorgestelde indexeringspercentage van 5,31%. Binnen de Achterhoekse gemeente is afgesproken de indexering 2020 voor gemeenschappelijke regelingen te beperken tot maximaal 2%.Wij verzoeken u dit percentage te hanteren voor de inwonerbijdrage begroting 2020. Het door u voorgestelde percentage wijkt hier erg (naar boven) van af. *3. Nu Niet Zwanger* Het programma "Nu niet zwanger", gericht op kwetsbaar ouderschap, is een goed initiatief dat wij kunnen ondersteunen. In 2018 en 2019 wordt dit programma bekostigd uit de balanspost 'seksuele gezondheid'. Wij verzoeken u te bevorderen dat voor dit programma ook na 2019 dekking wordt gevonden binnen de GGD begroting.	T.a.v. de financiële en beleidsmatige kaders: Zie reactie bij gemeente Aalten. T.a.v. Nu Niet Zwanger: Zie reactie bij gemeente Bronckhorst.
Nunspeet	*Brief d.d. 22-2-2019:* De raad geeft de opdracht het AB een voorstel te doen om de indexeringssystematiek opnieuw te bezien. De gemeente Nunspeet wil het programma Nu Niet Zwanger als plusproduct opnemen.	

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	Indexeringssystematiek: Nunspeet vindt de door de GGD gehanteerde methodiek niet langer gewenst, omdat niet duidelijk is wat de daadwerkelijke salariskosten zijn en wat het vertrekpunt is. Er wordt bij raming te lang voortgeborduurd op prognoses van enkele jaren terug die vervolgens weer gedurende een lange periode worden nagecalculeerd. Ook de huidige methodiek voor het berekenen van de inflatie adviseert Nunspeet ter discussie te stellen. Beter is voor het komende begrotingsjaar uit te gaan van het percentage zoals jaarlijks vermeld wordt in de septembercirculaire en daarbij geen nacalculatie meer toe te passen. Dit versimpelt de methodiek en zal qua uitkomst op de lange termijn vrijwel gelijk zijn aan de huidige werkwijze. *Nu Niet Zwanger:* Gezien de eventuele gevoeligheid van dit programma wil Nunspeet in 2019 nader onderzoeken hoe ze invulling aan dit thema willen geven. Daarom geeft de raad opdracht om dit programma in 2020 als plusproduct op te nemen.	T.a.v. de indexering: Zie reactie bij gemeente Aalten. T.a.v. Nu Niet Zwanger: Zie reactie bij gemeente Bronckhorst.
Oldebroek	*Besluit gemeenteraad d.d. 7-3-2019:* De raad van de gemeente Oldebroek besluit geen zienswijze in te dienen over de financiële uitgangspunten voor de begroting 2020 GGD Noord- en Oost-Gelderland.	---
Oost Gelre	*Brief d.d. 18-3-2019:* *Als zienswijze brengen wij in dat dat voor de begroting 2020 een indexering van de inwonerbijdrage van maximaal 2% acceptabel is.*	T.a.v. de indexering: Zie reactie bij gemeente Aalten.

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	Het Dagelijks Bestuur stelt voor om de indexering van de inwonerbijdrage voor 2020 vast te stellen op 5,31%. Dit percentage is gebaseerd op de actuele informatie van het Centraal Planbureau met betrekking tot indexcijfers. In 2014 is door de raad besloten om wat betreft het indexpercentage van gemeenschappelijke regelingen aan te sluiten bij een gezamenlijk standpunt van de Achterhoekse gemeenten, inhoudend dat de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen stijgt of daalt met het laagste percentage van het nominale accres en de prijsontwikkeling Bruto Binnenlands Product. Daarnaast vindt er achteraf een correctie plaats op basis van de werkelijke cijfers. Op basis hiervan is de indexering voor 2020 vastgesteld op 2%. De GGD gebruikt voor de loonkostenontwikkeling het indexcijfer Loonvoet sector overheid. Voor de materiële kostenindex is dat de Prijs overheidsconsumptie netto materiaal. De GGD stelt voor om de indexering van de afgelopen jaren te corrigeren. Dit houdt in dat ze over 2020 een loonkostenindex van 6,9% willen hanteren. Deze wordt voor 3,4% veroorzaakt door een correctie over de jaren 2016-2019. De rekeningresultaten van de gecorrigeerde jaren waren niet dusdanig dat correctie achteraf nodig is. De loonkostenindex in de septembercirculaire is 3,5%. De indexering voldoet derhalve niet aan de norm die de Achterhoekse gemeenten stellen, namelijk de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product.	
Oude IJsselstreek	*Brief d.d. 5-3-2019:* De raad van de gemeente Oude IJsselstreek dient geen zienswijze in over de uitgangspunten voor de begroting 2020.	---

EEN GEZOND HOUVAST

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
Putten	*Brief d.d. 7-3-2019* De raad van de gemeente Putten stemt in met de Uitgangspunten begroting 2020. *De gemeente Putten ziet het programma 'Nu niet zwanger' graag aangeboden als plus-product.* Het is nog niet duidelijk wat de aard en omvang van deze problematiek rondom kwetsbaar ouderschap' binnen de gemeente Putten is. Het is nog niet duidelijk wat de lokale behoeften rond dit onderwerp zijn. De gemeente Putten wil eerst zelf onderzoeken hoe aan dit thema lokaal invulling gegeven moet worden. Daarmee is het voor Putten niet wenselijk om dit op te nemen in het collectieve aanbod. *De door de GGD gehanteerde indexatie methodiek is niet langer gewenst.* Het is niet duidelijk wat de daadwerkelijke salariskosten zijn en wat het vertrekpunt is. Er wordt voort bij raming te lang voortgeborduurd op prognoses van enkele jaren terug die vervolgens weer gedurende een lange periode worden na gecalculeerd. Wij adviseren dit te doorbreken. Een aangrijpingspunt is het thans gevraagde percentage van 6,9%. Door ons wordt geadviseerd om voor de begroting 2020 uit te gaan van de daadwerkelijke loonsom naar de stand van 1-1-2019 welke is gebaseerd op het functieboek en de daarbij door het AB toegestane formatie. Op dit basisbedrag wordt de verwachte loonstijging voor 2019 en in dit geval de inschatting voor de loonsomontwikkeling 2020 incl. verwachte premiestijging. Daar kan een prognose van de periodieken bij worden betrokken. Een nacalculatie wordt losgelaten omdat dit automatisch wordt rechtgetrokken bij de volgende begroting.	T.a.v. Nu Niet Zwanger: Zie reactie bij gemeente Bronckhorst. T.a.v. de indexatie: Zie reactie bij de gemeente Aalten. Het gevraagde percentage bedraagt overigens 5,23%.

EEN GEZOND HOUVAST

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	Immers dan wordt uitgegaan van de daadwerkelijke loonkosten per 1-1-2020.	
Voorst	*E-mail d.d. 26-2-2019:* Stukken zijn in de raad van 11 februari 2019 besproken. Voorst dient geen zienswijze in.	----
Winterswijk	Brief d.d. 4-3-2019: *Zienswijze over uitgangspunten voor begroting 2020* De raad is het niet eens met de voorgestelde indexering van +5,31%. Op basis van de regionaal gehanteerde rekenwijze voor indexering van de gemeenschappelijke regelingen vindt de raad een verhoging van de inwonerbijdrage met maximaal +2,00% acceptabel.	Zie reactie Aalten.
Zutphen	*Brief d.d. 12 maart 2019:* Zutphen verzoekt voor het financiële kader de GGD uit te gaan van een indexering van 0%. Zutphen erkent dat de voorgestelde indexering van 5,31% correct berekend is en begrijpt ook dat indexering nodig is omdat ook bijvoorbeeld de loonkosten, huur en energie stijgen. Tegelijkertijd vinden zij een kostenverhoging van 5,31% in hun lokale situatie onevenredig ten opzichte van de realiteit van veel andere organisaties. Zutphen moet zwaar bezuinigen, waardoor ook veel organisaties in Zutphen fors moeten bezuinigen. Daarom vragen zij de GGD om bij de GGD-programmabegroting van 2020 uit te gaan van een indexering van 0%. Voor de GGD betekent dit een impliciete bezuiniging van 5,31%. Zij vragen de	- T.a.v. de indexering: Zie reactie bij de gemeente Aalten. T.a.v. de bezuiniging: Zie ook de reactie bij de gemeente Brummen. Wij zien op dit moment geen breed gedragen wens voor deze bezuiniging.

Gemeente	Zienswijze	reactie DB
	GGD om met voorstellen te komen om dit te realiseren.	

Raadsvergadering

Dossiernummer	1875
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	13
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarstukken 2018 en begroting 2020 Stadsbank Oost Nederland

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 244990

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Jaarstukken 2018 en begroting 2020 Stadsbank Oost Nederland

Collegevergadering : 14 mei 2019
Portefeuillehouder : G.J. Teselink
Steller : M. Lahdo tel: : 0545-250 215

Te nemen besluit:

1. Kennis nemen van de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de Stadsbank Oost Nederland.
2. Aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland mee te geven in te stemmen met de jaarrekening 2018.
3. Aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland meegeven in te stemmen met de begroting 2020 met uitzondering van de indexatie van 3,4%/2,2% en vast te houden aan de Achterhoekse afspraak dat de gemeentelijke bijdrage maximaal 2% mag stijgen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Op grond van de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland hebben wij de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 ontvangen. Op grond van artikel 35 lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regeling dient de gemeenteraad in de gelegenheid te worden gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken. De zienswijze van de gemeenteraad wordt betrokken bij de besluitvorming door het Algemeen Bestuur Stadsbank Oost Nederland.

De gemeenteraad krijgt inzicht in de bedrijfsvoering en resultaten van de Stadsbank Oost Nederland en kan hierop invloed uitoefenen door zijn gevoelen mee te geven aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland.

Argumentatie:

1.1 De jaarrekening en de begroting voldoen aan de gestelde eisen, conform de gemeenschappelijke regeling.
De jaarrekening geeft op hoofdlijnen weer in hoeverre de Stadsbank Oost Nederland erin is geslaagd de doelstellingen vanuit de begroting te realiseren. De begroting geeft weer wat de Stadsbank Oost Nederland volgend jaar wil realiseren.

2.1 Het resultaat van de jaarrekening 2018 is nihil.
In de jaarrekening is reeds het in de Najaarsnota 2018 aangegeven tekort van € 199.800 verwerkt en is op verzoek van de deelnemende gemeenten als incidentele bijdrage in 2018 in rekening gebracht. Het uiteindelijke tekort blijkt iets af te wijken van de Najaarsnota 2018 en komt uit op € 220.700. Het verschil van € 20.900 wordt conform de afgesproken systematiek ook in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten en is opgenomen als een “nog te ontvangen” post in de balans. Daardoor wordt het te presenteren resultaat als € 0 weergegeven in de jaarrekening 2018.

2.2 De accountantsverklaring is positief
De accountant zal bij een ongewijzigde vaststelling van de jaarstukken een goedkeurende accountantsverklaring afgeven.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

3.1 De begroting is gebaseerd op bestaand beleid en grotendeels op de werkelijke aantallen afgenomen producten en diensten 2018.
3.2 De begroting inclusief de meerjarenraming is sluitend.
3.3 De Twentse Methodiek wijkt af van de Achterhoekse afspraak met betrekking tot de indexatie.
Het regionale Achterhoekse uitgangspunt is maximaal 2% stijging van de gemeentelijke bijdrage aan een gemeenschappelijke regeling. De indexatie die door de Stadsbank Oost Nederland wordt voorgesteld bedraagt 3,4% en 2,2%.

Kanttekeningen en risico's
Met betrekking tot de indexatie constateren wij dat de Twentse gemeenten een meerderheid hebben in het bestuur waardoor de zienswijze beperkt effect heeft.

Financiën
Toelichting jaarrekening 2018

- Het ziekteverzuim is gedaald van 5,93% naar 3,84%
- Het aantal reguliere indicatiestellingen is gedaald met 6,28%
- Het aantal verstrekte leningen is gedaald met 21,2%
- Het aantal gestarte budgetbeheerrekeningen is gedaald met 15,8%
- Er is aan 403 klanten nazorg geboden
- Het aantal minnelijke trajecten waarbij akkoord is bereikt met schuldeisers is gestegen van 51% (2017) naar 61% (2018)
- aantal klanten dat door BBR binnen 3 jaar in staat is om zelfstandig financiën te beheren is gedaald van 60% (2017) naar 56% (2018).
- Voor 2018 was begroot €294.000,-. Daadwerkelijk gerealiseerd 2018 €286.000,-.

Toelichting begroting 2020
De gevraagde middelen bedragen €265.548,--. In 2019 €260.483. Het verschil wordt verklaard door prijscompensaties en mutaties in de dienstverlening. De dekking wordt voorzien uit de algemene uitkeringen.

Communicatie
Niet van toepassing.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost Nederland biedt aan de inwoners van 22 gemeenten in Twente en Achterhoek ondersteuning aan mensen met (dreigende) schulden. De wethouder uit het college van burgemeester en wethouders wordt afgevaardigd in het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland.

Planning en evaluatie
Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland komt 26 juni 2019 bij elkaar waarna de jaarrekening en begroting worden vastgesteld. Ambtelijk worden wij vertegenwoordigd door de ambtenaren van SDOA in de Platform vergadering Stadsbank waar de voortgang wordt bewaakt en de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland geïnformeerd worden.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,
M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

b e s l u i t :

1. kennis te nemen van de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de Stadsbank Oost Nederland;
2. aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland mee te geven in te stemmen met de jaarrekening 2018;
3. aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland mee te geven om in te stemmen met de begroting 2020 met uitzondering van de indexatie van 3,4%/2,2% en vast te houden aan de Achterhoekse afspraak dat de gemeentelijke bijdrage maximaal 2% mag stijgen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Stadsbank Oost Nederland

Spelbergsweg 35-37
7512 DX Enschede
Tel. (088) 7663600

Postbus 1393
7500 BJ Enschede

NL58RABO0104632232
BIC RABONL2U
KvK: 50 83 09 53
Btw: NL0032.57.812.B.01

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de bij de GR Stadsbank Oost
Nederland aangesloten gemeenten

Behandeld door	Telefoon	Afdeling	Datum
C.H.A.A. Luttikhuis	088-7663666	Directie	3 april 2019

Betreft: Stadsbank – Jaarstukken 2018

Geacht College,

Conform de bepalingen van de Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost Nederland ontvangt u bijgaand de Jaarstukken 2018, inclusief het voorstel zoals dat door het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur wordt voorgelegd.

Het verslag Jaarstukken 2018 is geagendeerd voor de vergadering van het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland op donderdag 26 juni 2019.

Indien gewenst zijn wij graag bereid een toelichting te geven.
Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de directeur van de bank, de heer C.H.A.A. Luttikhuis via 088-7663666.

Hoogachtend,

Namens het Dagelijks Bestuur
van de Stadsbank Oost Nederland,

Dhr. A. Kampman
Voorzitter

Bijlagen: Jaarstukken 2018 en voorstel Algemeen Bestuur

i.a.a. Raadsgriffie

nvvk geaudit

Stadsbank Oost Nederland

Jaarstukken 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Voorwoord 5
Jaarverslag 2018 6
1.1 De organisatie 6
1.1.2 Bestuurlijke structuur 6
1.1.3 Organisatiestructuur van Stadsbank Oost Nederland 8
1.1.4 Het werkgebied van de bank 9
1.2 Bericht van het Dagelijks Bestuur 10
1.2.1 Doelstelling van Stadsbank Oost Nederland 10
1.2.2 Bestuur 10
1.2.3 Dienstverlening van Stadsbank Oost Nederland 10
1.3 Bedrijfsvoering 2018 12
1.3.1 Autonome ontwikkelingen 2018 12
1.3.2 Realisatie van doelmatigheid en rechtmatigheid 12
1.4 Programmaverantwoording 14
1.4.1 Programma: Algemeen Bestuur 14
1.4.2 Programma: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen 16
1.5 Verplichte paragrafen 24
1.5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 24
1.5.2 Onderhoud kapitaalgoederen 28
1.5.3 Financiering 28
1.5.4 Verbonden partijen 29
1.5.5 Bedrijfsvoering 30
Jaarrekening 2018 32
2.1 Balans per 31 december 2018 32
2.2 Overzicht van de Baten en Lasten in de Jaarrekening 2018 33
2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 33
Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening 34
2.3.1 Activa 34
2.3.2 Passiva 35
2.4 Toelichting op de Balans 36
2.4.1 Activa 36
2.4.2 Passiva 39
2.5 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening 45
2.5.1 Algemeen Bestuur 45
2.5.2 Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen 48
2.5.3 Toelichting resultaat voor en na bestemming (mutaties in reserves) 49
2.6 Sisa 50

2.7 Taakvelden 51
Overige gegevens 52
3.1 Controleverklaring 52
3.2 Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 2018 en resultaat-bestemming 57
Bijlagen 59
Categoriale indeling rekening 60
Resultaat 2018 60
Programmarekening 61
Indeling BBV-voorschriften 2018 61
Berekening van de bijdragen van de deelnemende gemeenten in 2018 63
Statistische gegevens 67

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2018 van de Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost Nederland (SON). De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag 2018, de jaarrekening 2018 en een aantal bijlagen. Inhoudelijk bevatten deze jaarstukken uitvoeringsgegevens over de schulddienstverlening. Het beleid met betrekking tot de schulddienstverlening is - in lijn met de WGS (Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening) - een (individuele) verantwoordelijkheid/bevoegdheid van de 22 in de SON deelnemende gemeenten.

In 2018 heeft de SON prioriteit gegeven aan de implementatie van de kwaliteitsimpuls op de productonderdelen intake, schuldregelen en budgetbeheer. Mensen met financiële problemen krijgen meer ondersteuning van de SON in tijd en aandacht bij het beheersen en (duurzaam) oplossen van de schuldenproblematiek. Dat doet de SON niet alleen, maar nadrukkelijk in afstemming met gemeenten, vrijwilligers en overige ketenpartners. Ook is gewerkt aan een verdere kwaliteitsverbetering bij bewindvoering, waarbij in 2018 flinke stappen zijn gezet. Er wordt gewerkt met een realistische caseload, waarbij de klant goed wordt bediend en de kwaliteit van werk is geborgd.

Op een aantal onderdelen van het dienstverleningsaanbod van de SON was sprake van een teruggang in aantallen. Dit is in lijn met de ontwikkeling van de dienstverlening van de andere grote kredietbanken. Mede in lijn met deze ontwikkeling speelt de SON proactief in op de vraag naar dienstverlening die de klant (extra) financieel ontzorgt en waarvoor budgetbeheer te 'licht' is en beschermingsbewind 'te zwaar'. In 2019 start in pilotvorm een nieuw product onder de noemer 'Budgetzorg'. In dit product wordt naast de financiën de gehele administratieve huishouding voor een langere periode samen met de klant gedaan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de reeds opgedane ervaringen met vergelijkbare pilots/projecten.

Enschede, maart 2019

Dhr. A. Kampman

Voorzitter Dagelijks Bestuur

Jaarverslag 2018

1.1 De organisatie

Stadsbank Oost Nederland is een Gemeenschappelijke Regeling, die voor de burgers van 22 gemeenten in Twente en de Achterhoek werkzaam is op het gehele terrein van de schulddienstverlening. De 22 aangesloten gemeenten zijn organisatorisch verdeeld over vijf gebiedsteams. De hoofdlocatie van de organisatie is gevestigd in Enschede. Daarnaast vindt de dienstverlening plaats zoveel mogelijk dichtbij de klant op werklocaties in de aangesloten gemeenten.

Kerngegevens Stadsbank Oost Nederland

Algemeen	2018	2017
Aangesloten gemeenten	22	22
Werkgebieden	5	5
Inwoners werkgebied *	902.574	901.879
Huishoudens *	392.030	390.112

** Demografische kerncijfers per gemeente 2018, CBS.*

1.1.2 Bestuurlijke structuur

Het Algemeen Bestuur (2018 – 2022)

Elke aangesloten gemeente wijst uit haar college één lid aan voor het Algemeen Bestuur. Elk lid van het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering één stem. De vergaderingen van het Algemeen Bestuur zijn openbaar.

Het Algemeen Bestuur heeft in 2018 drie keer vergaderd.

De samenstelling van het Algemeen Bestuur is per 31 december 2018 als volgt:

Het Algemeen Bestuur

Gemeente	Lid	Gemeente	Lid
Aalten	Dhr. J. Wikkerink	Lochem	Dhr. E.J. de Haan
Almelo	Dhr. A. Maathuis	Losser	Dhr. H.J.M. Nijhuis
Berkelland	Dhr. G. Teselink	Montferland	Dhr. W.G.H. Sinderdinck
Borne	Dhr. M.J.R. Kotteman	Oldenzaal	Dhr. R.G.H. Christenhusz
Bronckhorst	Dhr. E. Blaauw	Oost Gelre	Dhr. J. Hoenderboom
Dinkelland	Mevr. I. Duursma	Oude IJsselstreek	Dhr. P. van de Wardt
Enschede	Dhr. A. Kampman	Rijssen-Holten	Dhr. B.D. Tijhof
Haaksbergen	Dhr. A.B.G.M. Koopman	Tubbergen	Dhr. R.H. de Witte
Hellendoorn	Mevr. M. Overmeen	Twenterand	Mevr. M. van Abbema
Hengelo (Ov)	Mevr. M.A. ten Heuw	Wierden	Dhr. N. Kortenhoeven
Hof van Twente	Dhr. P. v. Zwanenburg	Winterswijk	Dhr. D.W. Aalderink

Het Dagelijks Bestuur (2018-2022)

De leden van het Algemeen Bestuur benoemen uit hun midden het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit acht leden. Statutair maken de Algemeen Bestuursleden van de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo deel uit van het Dagelijks Bestuur.

Elk lid van het Dagelijks Bestuur heeft in de vergadering één stem. Bij het staken van stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Het Dagelijks Bestuur heeft in 2018 zes keer vergaderd.

Het Dagelijks Bestuur

Naam	Functie
Dhr. A. Kampman	Voorzitter
Dhr. D.W. Aalderink	Vice-voorzitter
Mevr. M.A. ten Heuw	Lid
Mevr. M. Overmeen	Lid
Dhr. R.G.H. Christenhusz	Lid
Dhr. A. Maathuis	Lid
Dhr. E. Blaauw	Lid
Dhr. P. v. Zwanenburg	Lid

De heer A. Kampman is voorzitter van het Dagelijks Bestuur.

De heer P. Lage Venterink, Hoofd afdeling Juridische Zaken en Beleid, sector Sociaal bij de gemeente Hengelo, is secretaris van het bestuur.

Het Platform

Het Platform is een permanente ambtelijke adviescommissie aan zowel het bestuur als de directeur van de bank. Het Platform geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de directie inzake het beleid en de bedrijfsvoering van de bank.

De voorzitter van het Platform wordt door het Algemeen Bestuur benoemd en neemt als adviseur deel aan de vergaderingen van zowel het Algemeen als het Dagelijks Bestuur. Mevrouw J. Jonker, Hoofd Uitvoering Sociaal Domein bij de gemeente Almelo, is voorzitter van het Platform.

De vergaderingen worden in principe gepland vlak voor bestuursvergaderingen met de mogelijkheid om ook tussendoor vergaderingen in te plannen. In het jaar 2018 hebben 5 vergaderingen plaatsgevonden.

Het jaar 2018 stond o.a. in het teken van de benodigde financiële middelen voor de kwaliteitsimpuls, nieuwe afspraken m.b.t. bijzondere bijstand i.v.m. aanvragen bewind, een andere wijze van factureren, het landelijke onderzoek met als titel ‘een gesloten deur’ en de daaropvolgende enquête, de ontwikkelingen inzake de Algemene Verordening Gegevensbescherming, de doorgevoerde kwaliteitsimpuls qua dienstverlening en de procesafspraken met betrekking tot de begrotingsuitgangspunten tussen de Achterhoekse en Twentse gemeenten.

1.1.3 Organisatiestructuur van Stadsbank Oost Nederland

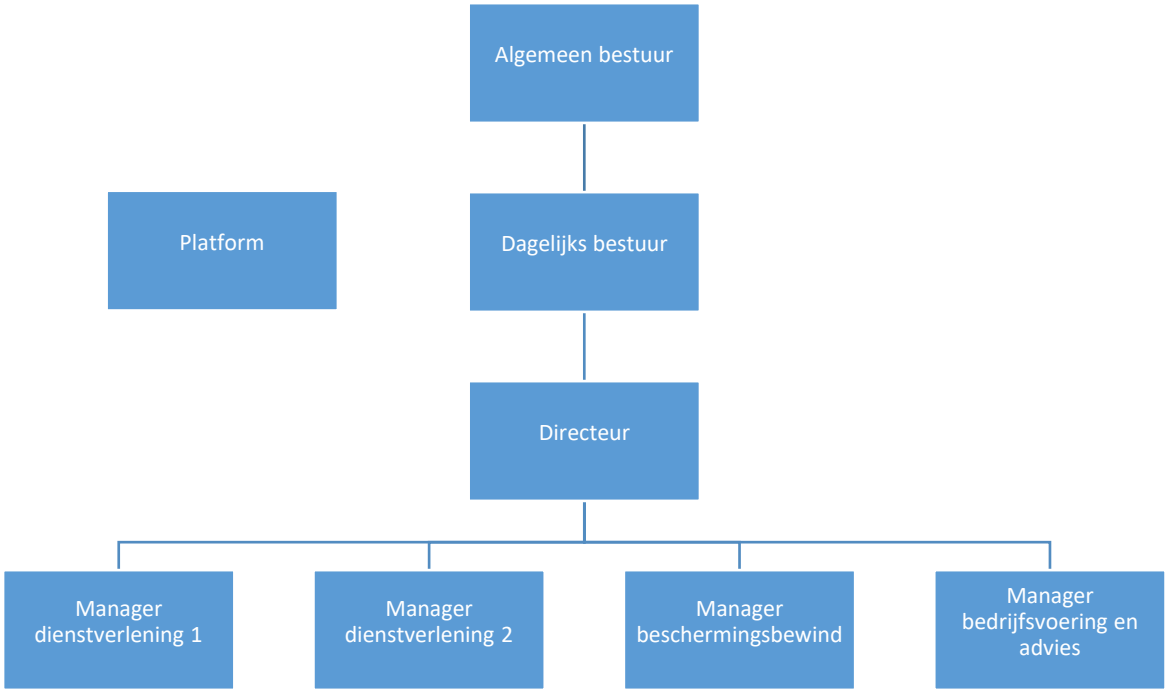

Bestuurs- en organisatiestructuur Stadsbank Oost Nederland per 31-12-2018

1.1.4 Het werkgebied van de bank

Het werkgebied van de bank bestaat uit de 22 bij de gemeenschappelijke regeling aangesloten gemeenten.

In het nieuwe dienstverleningsmodel zijn de gemeenten van Stadsbank Oost Nederland als volgt ingedeeld in 5 gebiedsteams:

Gebiedsteams

Team	Gemeente
Enschede Oost-West	Enschede-Oost, Enschede-West, Haaksbergen, Losser.
Enschede Noord-Zuid-Centrum	Enschede-Noord, Enschede-Zuid, Enschede-Centrum.
Hengelo	Borne, Dinkelland, Hengelo, Hof van Twente, Oldenzaal en Tubbergen.
Almelo	Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Twenterand en Wierden.
Achterhoek	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.

1.2 Bericht van het Dagelijks Bestuur

1.2.1 Doelstelling van Stadsbank Oost Nederland

De Stadsbank Oost Nederland is als professioneel dienstverlener een deskundige en betrouwbare steun en toeverlaat voor mensen met financiële problemen. Onze missie is om de eigen kracht van mensen te versterken en financiële stabiliteit voor mensen te bieden. Dat doen we vanuit een transparante, kwalitatief hoogwaardige en professionele dienstverlenende organisatie. Wij gaan samen met onze klanten altijd op zoek naar de beste oplossing voor het financiële probleem. Daarbij werken we klantgericht, communiceren we transparant, hebben we een goede bereikbaarheid en bieden een hoge kwaliteit. We geven onze klanten een nieuw en reëel toekomstperspectief.

In de dienstverlening richting gemeenten staan 'maatwerk' en 'innovatie' centraal. Belangrijk daarbij is dat een open en transparante dialoog met de opdrachtgevers plaatsvindt en dat de bank zich door gemeenten op open wijze laat aanspreken op de kwaliteit van de dienstverlening.

We zetten in op versterking van verbinding en samenwerking met ketenpartners en vrijwilligers, het aangaan van nieuwe combinaties en het meewerken aan/bedenken van nieuwe en innovatieve oplossingen. Wij staan open voor elke nieuwe uitdaging vanuit de samenleving.

De Stadsbank heeft als doelstelling om haar schulddienstverlening maatwerkgericht en zo dicht mogelijk bij de klant te verrichten. Er zijn integrale klantteams gevormd, die per regio een gebiedsteam vormen. De nieuwe werkprocessen zijn gericht op klantvriendelijkheid, snelle doorlooptijden, één aanspreekpunt voor de klant en het zoveel mogelijk werken op locatie. De gebiedsteams worden ondersteund door een centrale administratieve backoffice en een centrale beleidsadvies eenheid.

De bank is lid van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK), de belangenvereniging van gemeentelijke kredietbanken, publieke instellingen en bedrijven die mensen met schulden helpen. Daarnaast is de bank aangesloten bij Sociale Banken Nederland (SBN), een samenwerkingsverband van kredietbanken en bij de Stichting Bureau Krediet Registratie (BKR) te Tiel.

1.2.2 Bestuur

De laatste vergadering met het oude bestuur op 25 april ging over personele aangelegenheden. In de vergadering op 5 juli heeft het nieuwe Algemeen Bestuur zich voorgesteld. Deze vergadering stond in het teken van het vaststellen van de Jaarstukken 2017, de Primitieve Begroting 2019 en de Voorjaarsnota 2018, inclusief begrotingswijziging. Daarnaast is de Archiefverordening SON 2018 vastgesteld en is kennisgenomen van het verslag 'Financiële Rechtmatigheid en Risicomanagement'. Tijdens de vergadering op 21 november heeft het Algemeen Bestuur de Najaarsnota 2018 en Primaire Begroting 2019, inclusief begrotingswijziging vastgesteld.

1.2.3 Dienstverlening van Stadsbank Oost Nederland

De Stadsbank ondersteunt de aangesloten gemeenten bij het gemeentelijk beleid ter bevordering van de maatschappelijke participatie van hun burgers. Hierbij wordt

geanticipeerd op de ontwikkelingen in het Sociaal Domein. De dienstverlening van de Stadsbank bestond in 2018 uit:

- Preventie- en voorlichtingsactiviteiten gericht op het voorkomen van financiële instabiliteit en schulden.
- Het geven van advies over het creëren van financiële stabiliteit, het oplossen van schulden en het adviseren over het wegnemen van tekortkomingen die hebben geleid tot de financieel problematische situatie.
- Kredietmogelijkheden aan personen die voldoen aan de "Fido-criteria". De bank hanteert hierbij maatschappelijk verantwoorde rentepercentages.
- Budgetbeheer ter borging van de stabiliteit in de betaling van primaire lasten van het huishouden en ter ondersteuning van het herstel van de financiële zelfredzaamheid, zodat (verdere) schulden kunnen worden voorkomen.
- Meerderjarigenbewind aan personen die blijvend niet bij machte zijn zelfstandig de eigen financiën te beheren.
- Voorliggende voorziening voor meerderjarigenbewind (BudgetZeker) aan personen die tijdelijk niet bij machte zijn zelfstandig de eigen financiën te beheren.
- Bemiddeling tussen schuldenaar en schuldeisers om tot een minnelijke schuldregeling te komen en ter voorkoming van maatschappelijke uitval.
- Beheer minnelijke regelingen ter borging van een minnelijke regeling en ter ondersteuning van een eventuele re-integratie op de arbeidsmarkt.
- De afgifte van de verklaring en het ondersteunen bij het opstellen van het verzoekschrift conform de Faillissementswet inzake de toelating tot de wettelijke schuldsanering.
- De samenwerking met en inzet van vrijwilligers in de schuldhulpdienstverlening.

Bovendien zet de bank haar expertise en capaciteiten in om maatwerkdiensten te leveren aan de aangesloten gemeenten, met name in de vorm van diensten op locatie en projecten.

1.3 Bedrijfsvoering 2018

1.3.1 Autonome ontwikkelingen 2018

Het aantal indicatiestellingen is gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar (2018: 2.014; 2017: 2.149). Ook het aantal geopende budgetbeheerrekeningen is gedaald ten opzichte van 2017, met 15,8%. Het aantal schuldregelingsovereenkomsten is in vergelijking met 2017 afgenomen met 5,1%.

Het aantal cliënten beschermingsbewind is in 2018 licht afgenomen (actief per 31-12-2018: 1.195; actief per 31-12-2017: 1.256).

Het aantal verstrekte kredieten is in 2018 met 21,2% afgenomen. Dit wordt met name veroorzaakt door de afname van leningen onder borg voor statushouders.

1.3.2 Realisatie van doelmatigheid en rechtmatigheid

Om de doelmatigheid en de rechtmatigheid te borgen zijn door de organisatie de volgende maatregelen getroffen:

1. Doelmatig aanwenden financiële middelen - Afsluiten van kortlopende inkoopcontracten en verdergaande digitalisering en automatisering van processen. Bij het afsluiten van flexibele arbeidscontracten rekening houden met de autonome ontwikkelingen van de dienstenafname.

2. Inzicht in de doelmatigheid - Koppeling van het dienstenaanbod aan formatie en exploitatie. Door middel van een dashboard op medewerkersniveau inzicht geven in de ontwikkelingen van de sturingsindicatoren van de primaire processen. Tweemaandelijks op managementniveau rapporteren over de formatieve en financiële situatie en ontwikkeling van de Stadsbank.

3. Doelmatige verkrijging van middelen - De overtollige middelen worden overeenkomstig het Treasurystatuut in een deposito gehouden bij ABN-AMRO met een rente typische looptijd van 3 maanden.

4. Inzicht in de rechtmatigheid - De interne controle is uitgewerkt, conform het door het Algemeen Bestuur vastgestelde Controleprotocol van de bank. Op basis hiervan verricht de accountant een interim-controle in het najaar en rapporteert hierover in de Managementletter aan het management en het Dagelijks Bestuur. Daarnaast maakt de accountant een Verslag van Bevindingen, naar aanleiding van de controle van de jaarrekening.

Rechtmatigheid- en kwaliteitscontrole

Gedurende het jaar worden steekproefsgewijs controles verricht door het team Advies & Control van de afdeling Bedrijfsvoering & Advies.

Alle bedrijfsprocessen worden zo efficiënt mogelijk en volgens de voorschriften uitgevoerd. De medewerkers van de bank maken hierbij gebruik van diverse instructies en handleidingen. De kwaliteitscontrole vindt op verschillende inputgegevens en sturingsindicatoren plaats. Afwijkingen van de norm worden geregistreerd en hierover wordt gerapporteerd naar de betrokkenen. Naar aanleiding hiervan kunnen herstelacties plaatsvinden. Indien van toepassing worden de (werk)processen hierop aangepast.

1.4 Programmaverantwoording

De programma verantwoording over het jaar 2018 voldoet aan de huidige voorwaarden die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aan verbonden partijen van de lokale overheid stelt. Vanaf de begroting 2018 gelden gewijzigde BBV-voorschriften met betrekking tot de programmarekening. De verantwoording van de SON is hierop afgestemd.

De bank kent twee programma's: het programma *Algemeen Bestuur* en het programma *Financieel – maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen.*

Het programma *Algemeen Bestuur* heeft betrekking op het 'besturen' van de bank door het Algemeen en Dagelijks Bestuur en de niet product- of dienstverlening-gerichte ontwikkelingen binnen de bank met het oog op een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering.

In het programma *Financieel – maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen* zijn alle 'primaire' producten en diensten van de bank opgenomen.

1.4.1 Programma: Algemeen Bestuur

Resultaten

Het programma *Algemeen Bestuur* omvat de bestuursproducten: *bestuursorganen* en *bestuursondersteuning*. Ook behoren tot het programma Algemeen Bestuur de niet product-/ dienstverleningspecifieke activiteiten en voorzieningen gericht op een effectief en efficiënt beheer van de bedrijfsvoering.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur geven sturing aan- en reageren op de bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Deze sturing is steeds gericht op een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering bij de bank.

Bestuursondersteuning

Het management legt door middel van de *Voorjaarsnota 2018* en de *Najaarsnota 2018* periodiek verantwoording af aan het bestuur over het gevoerde beleid en de verzorgde dienstverlening.

Gerealiseerde activiteiten

Communicatie

1. Bestuur

   Het Algemeen Bestuur heeft in 2018 drie keer vergaderd. Het Dagelijks Bestuur heeft in 2018 zes keer vergaderd.

2. Platform

   Het Platform heeft in 2018 5 keer vergaderd. Het Platform wordt terzijde gestaan door de directie en wordt ambtelijk ondersteund.

3. Informatievoorziening

   De in de SON deelnemende gemeenten worden via hun vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur tussentijds geïnformeerd door middel van de *Voorjaarsnota 2018* en de *Najaarsnota 2018*, inclusief de wijziging van de begroting.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de directeur, die wordt bijgestaan door een Managementteam. De focus ligt op het 'werken in het zicht van de

deelnemende gemeenten' en de deelname aan de lokale netwerkstructuren binnen een gemeente, die bijdragen aan de nieuwe antwoorden die gemeenten formuleren voor de opgaven in het sociale domein.

De werkprocessen zijn gericht op klantvriendelijkheid, snelle doorlooptijden, één aanspreekpunt voor de klant en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op basis van maatwerk, zoveel mogelijk op locatie dichtbij de klant.

Personeelsbeleid

Activiteiten 2018

Het P&O-beleid is o.a. gericht op vakmanschap, vertrouwen, verantwoordelijkheid en vrijheid. Dit is vertaald naar vijf speerpunten: duurzame inzetbaarheid, verzuimreductie, vakmanschap, medewerker aan zet en P&O als strategisch partner. In 2018 lag de focus op de volgende onderdelen:

- Investeren in duurzame inzetbaarheid door middel van het ontwikkelen en opzetten van een vitaliteitsplan.
- Het participeren in een projectgroep en opstellen van een plan van aanpak voor de WNRA (Wet normalisering rechtspositie ambtenaren) welke in 2020 van kracht wordt.
- De invulling van de Stadsbank Academie en het inwerktraject voor 2019.
- Werving & selectie van nieuwe collega's.
- Het verder digitaliseren van brieven en contracten via ons personeelssysteem.
- Voortdurende aandacht voor verzuimreductie en P&O als strategisch partner.

Formatie

Op 1 januari 2019 bedraagt de formatie in totaal 135 fte, waarvan 120 fte met een aanstelling en 15 fte ingehuurd. Het aantal fte's vertaalt zich in 137 medewerkers met een aanstelling (47 mannen en 90 vrouwen) en 18 medewerkers met een flexibel contract (4 mannen en 14 vrouwen). Van de flexibele krachten zijn er 16 medewerkers op uitzend/payrollbasis en 2 medewerkers met een detacheringsovereenkomst en ZZP-contract. Ten opzichte van 2017 is het aantal fte's gedaald. In januari 2018 bedroeg de totale formatie 140 fte. Het aandeel medewerkers met een flexibel contract ten opzichte van het totaal aantal medewerkers komt op 1 januari 2019 uit op 11,61% (norm = 10%).

Leeftijdsopbouw

In 2018 is de leeftijdscategorie 30-35 het grootst (in totaal 29 medewerkers, zowel met aanstelling als een flexibel contract). De gemiddelde leeftijd van medewerkers met een aanstelling is 43, bij de medewerkers met een flexibel contract ligt dat op 35. De gemiddelde leeftijd bij de Stadsbank van alle medewerkers is 41 jaar. In onderstaande grafiek is de specifieke leeftijdsopbouw binnen de Stadsbank weergegeven.

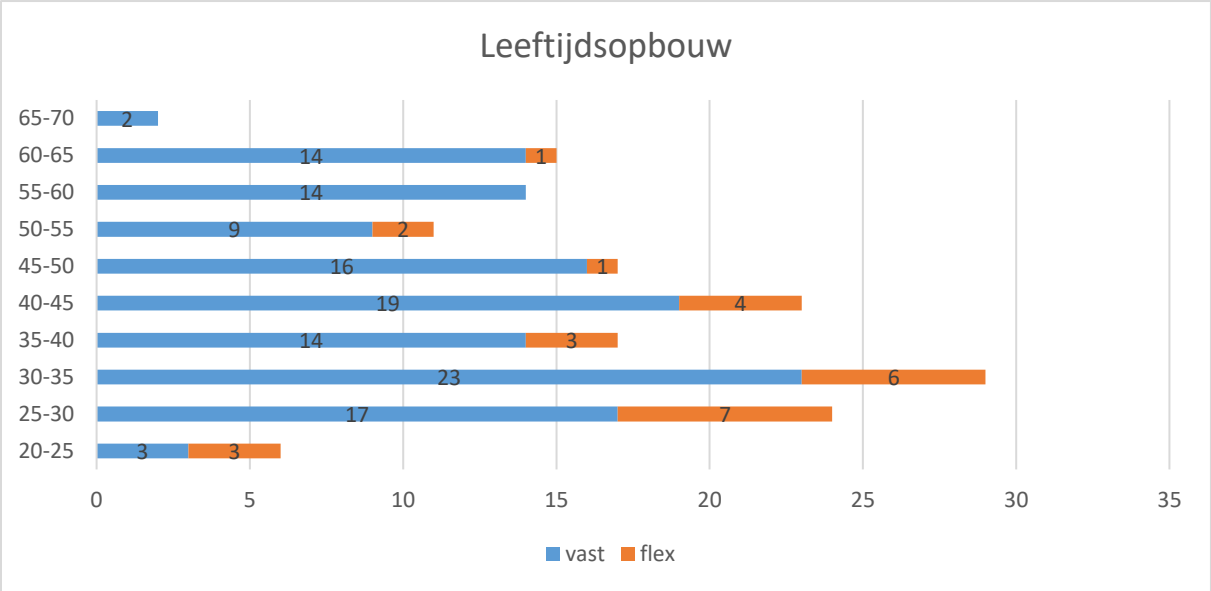

Ziekteverzuim medewerkers met een vaste aanstelling

Het gemiddelde verzuimcijfer van 2018 is 3,84%. Dit is lager dan de voorgaande 4 jaren. In 2017 was het verzuimpercentage 5,93%. De actieve inzet op verzuimreductie in de afgelopen jaren heeft bijgedragen aan de daling van het ziekteverzuim. In 2018 was de gemiddelde meldingsfrequentie per medewerker 1,19 ten opzichte van 1,5 in 2017.

Kosten

Programma 1 *(bedragen in €)*

Algemeen Bestuur	2018		2017
	Realisatie	*Begroting na wijziging*	*Realisatie*
Lasten	3.920.300	3.693.000	3.706.800
Baten	3.764.300	3.693.000	3.706.800
Saldo	**-156.000**	-	-

1.4.2 Programma: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen

Het programma Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen heeft betrekking op alle dienstverlening van de Stadsbank, ter ondersteuning van het beleid van de aangesloten gemeenten.

De dienstverlening en voorzieningen van de bank kunnen als volgt worden onderscheiden:

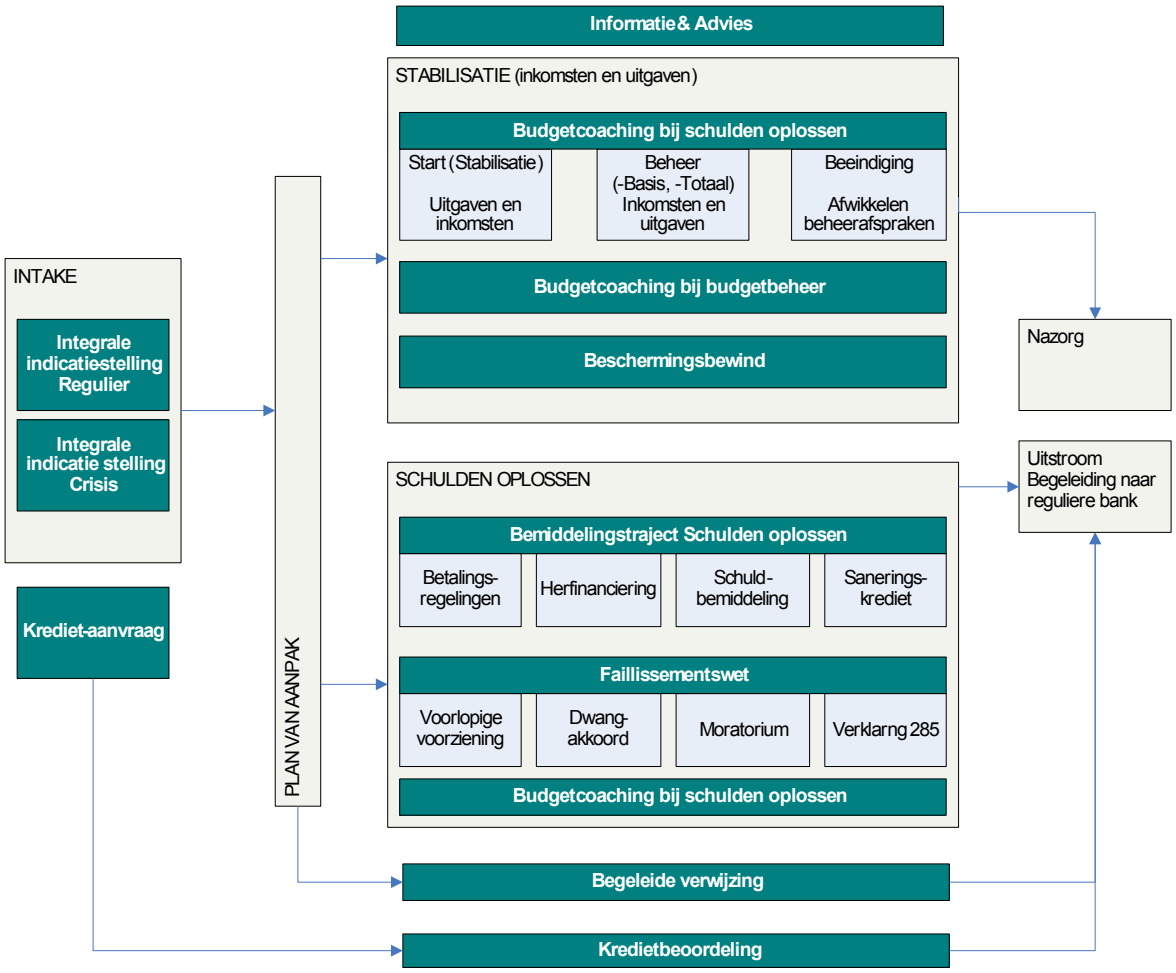

Het dienstenaanbod van de bank wordt vanuit de hoofdvestiging in Enschede, op werkpleinen en op diverse gemeentelijke locaties verzorgd.

Resultaten

Preventie

De inzet is om instanties en middelbare scholieren beter inzicht te geven in financiën. Schuldpreventie is een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden en zich zo gedragen dat zij hun financiën op orde houden. In 2018 zijn afspraken gemaakt met gemeenten en scholen om de voorlichtingen te geven.

Indicatiestelling

Het aantal aanvragen reguliere indicatiestellingen is gedaald van 2.149 in 2017 naar 2.014 in 2018. Het aantal aanvragen crisisinterventie is gestegen van 51 in 2017 naar 91 in 2018. Onder andere door de toepassing van de telefonische scan kan doelmatig worden geïndiceerd en/of doorverwezen.

Kredietverlening

Het aantal verstrekte leningen is in 2018 ten opzichte van 2017 met 21,2% gedaald. De totaal verstrekte netto kredietsom kwam uit op € 2,0 miljoen, terwijl in 2017 nog sprake was van ruim € 2,7 miljoen. Dit houdt mede verband met de afname van leningen onder borg voor statushouders. In 2017 was nog sprake van een toestroom van statushouders, in 2018 niet meer.

Het saldo achterstand op leningen is in 2018 met € 50.276 gedaald ten opzichte van 2017 en bedroeg € 294.603. Het percentage van de achterstand ten opzichte van het uitstaande saldo op leningen is afgenomen van 6,6% naar 6,5% per december 2018.

Stabilisatie en herstel financiële huishouding

Stadsbank Oost Nederland heeft in 2018 1.016 budgetbeheerrekeningen geopend. Dit is een daling ten opzichte van 2017 met 15,8%.

Het aantal beëindigde budgetbeheerrekeningen bedroeg 1.338 en is ten opzichte van 2017 met 1,1% gedaald.

De omvang van beschermingsbewind is nagenoeg constant gebleven; dit vanwege de nadruk op de kwaliteitsimpuls voor bestaande klanten (actief per ultimo 2018: 1.195; actief per ultimo 2017: 1.256).

Minnelijk schuldregelen

In 2018 waren er 1.089 getekende schuldregelingsovereenkomsten. Dit is een daling van 5,1% ten opzichte van 2017.

Er is in 2018 sprake van 540 gerealiseerde bemiddelingen, 64 herfinancieringen en 133 verstrekte saneringskredieten.

In het geval het minnelijke traject geen doorgang vindt, kan er een beroep gedaan worden op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). In 2018 zijn er 449 Verklaringen art. 285 Fw voor toelating tot de WSNP opgesteld. In 2017 was dit aantal 535.

Nazorg

In 2018 is aan 403 klanten nazorg geboden.

Additionele dienstverlening

Dienstverlening op locatie

In 2018 hebben de medewerkers van de Stadsbank voor wat betreft belangrijke "klantcontacten" op locatie gewerkt in de deelnemende gemeenten. De hoofdlocatie is Enschede, van waaruit de Stadsbank wordt aangestuurd en waar de backoffice activiteiten plaatsvinden. Hier worden ook afspraken gemaakt met klanten en maatschappelijke partners.

Additionele dienstverlening (maatwerk)

Voor 2018 zijn diverse maatwerkafspraken gemaakt met gemeenten voor de uitvoering van additionele dienstverlening.

In de gemeenten Aalten, Dinkelland, Lochem, Montferland, Oldenzaal, Oude IJsselstreek, Tubbergen en Winterswijk zijn (financiële) inloopspreekuren verzorgd.

In de gemeente Twenterand wordt op locatie schulddienstverlening op maat aangeboden.

Voor de gemeenten Enschede en Tubbergen zijn activiteiten verricht m.b.t. preventie en voorlichting op scholen.

Gerealiseerde activiteiten

Preventie

De bank heeft voorlichting gegeven op scholen en vrijwilligersorganisaties over de risico's en de gevolgen van verschulding.

Indicatiestelling

Voorafgaand aan de feitelijke dienstverlening door de bank wordt een op de klant afgestemd adviesrapport vastgesteld. In deze rapportage wordt opgenomen welke instrumenten het beste kunnen worden ingezet voor de beantwoording van de door de klant gestelde hulpvraag.

Kredietverlening

De kredietverlening is ten opzichte van commerciële banken aan de onderkant van de markt gepositioneerd. Als gemeentelijke kredietbank streven we niet naar een zo groot mogelijke kredietportefeuille, maar richten ons uit maatschappelijk oogpunt op een specifieke doelgroep. Uitgangspunt voor de tarieven is om deze net onder de tarieven van de commerciële banken te positioneren.

Het totaalbedrag dat als oninbaar afgeschreven moest worden is gedaald van €94.458 in 2017 naar €73.773 in 2018. De daling is met name te verklaren door de keuze om langlopende oninbare vorderingen af te schrijven in 2017.

Stabilisatie en herstel financiële huishouding

De meeste financiële problemen van klanten zijn het gevolg van een structurele onbalans tussen inkomsten en uitgaven. De zogenaamde primaire lasten, met name huur/hypotheek en energielasten worden veelal als sluitpost van het huishoudboekje gebruikt, met alle negatieve gevolgen van dien, zoals dreigende huisuitzetting, afsluiting van energie e.d.

Door inzet van budgetbeheer is de betaling van de primaire lasten en overige financiële verplichtingen van de klant gewaarborgd. In het geval van betalingsachterstanden kan in overleg met de klant een betalingsregeling worden getroffen. Daartoe wordt een budgetplan opgesteld, waarin balans wordt aangebracht tussen de inkomsten en uitgaven en daardoor weer financieel evenwicht ontstaat.

De klant wordt ondersteund bij de uitvoering van het budgetplan. Zo nodig wordt de klant gewezen op flankerende voorzieningen. Door middel van het bieden van maatwerk wordt gezocht naar een duurzame oplossing voor de klant.

Klanten die aantoonbaar (deskundigenrapport) niet in staat zijn hun financiële huishouding zelfstandig en verantwoord te voeren kunnen in aanmerking komen voor beschermingsbewind, indien mogelijke voorliggende voorzieningen niet passend zijn. In voorkomende gevallen dient de Stadsbank hiertoe namens de klant een verzoek in bij de rechtbank.

Minnelijk schuldregelen

Door de bank wordt bemiddeld tussen de schuldenaar en diens schuldeisers om tot een regeling van de schulden te komen. Daarbij onderzoekt de bank of door middel van betalingsregelingen over een periode van maximaal vijf jaar of een herfinanciering van de schulden de volledige schuldsituatie kan worden opgelost.

Indien dit niet mogelijk is, wordt gekeken of een saneringskrediet verantwoord is, dan wel dat een schuldbemiddeling tot een oplossing kan leiden. Een saneringskrediet en een schuldbemiddeling hebben een looptijd van drie jaar. Bij onwillige schuldeisers kan de cliënt een beroep doen op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). Stadsbank Oost Nederland ondersteunt de klant hierbij en geeft in voorkomende situaties een verklaring af aan de rechtbank voor toelating tot de WSNP.

Resultaat

Product	Soort dienst	2018 Begroot	2018 Realisatie	2017 Realisatie
Indicatiestelling				
Reguliere indicatiestelling	Stand.	1.911	2.014	2.149
Crisis-interventie	Stand.	68	91	51
Huisbezoek	Add.	4	6	5
Multidisciplinair overleg	Add.	26	19	40
Kredietverlening				
Kredietbeoordeling	Stand.	1.582	1.656	1.973
Verstrekte Sociale leningen	Stand.	638	613	857
Verstrekte Herfinancieringen	Stand.	63	64	86
Verstrekte Saneringskredieten	Stand.	129	133	85
Stabilisatie en Herstel Financiële Huishouding				
Opstart budgetbeheer	Stand.	1.042	1.016	1.206
Beëindiging budgetbeheer	Stand.	1.385	1.338	1.353
Actieve BBR per 31/12*		5.467	5.306	5.671
waarvan zelfbetalers	Stand.	1.216	1.169	1.212
Meerderjarigenbewind lopend*	Stand.	1.211	1.195	1.256
Meerderjarigenbewind nieuw	Stand.	82	70	226
Minnelijk schuldregelen				
Bemiddeling schuldregeling	Stand.	1.116	1.089	1.147
Beh. Standaard bet. Regeling*	Stand.	9	9	9
Gerealiseerde schuldbemiddeling*			540	418
Beh. Standaard schuldbemiddeling*	Stand.	935	1.086	935
Voorlopige voorziening art. 284	Stand.	1	1	4
Verklaring & Verzoekschrift art. 285	Stand.	476	449	535
Dwangakkoord art. 287 a	Stand.	11	18	1
Moratorium art. 287 b	Stand.	3	4	1
Nazorg				
Nazorg	Stand.	353	403	337

** 'Begroot' - gemiddeld over 2018*
'Realisatie' - actueel per 31-12

Prestatie indicatoren

Samen met de deelnemende gemeenten is een aantal relevante prestatie-indicatoren ontwikkeld. De prestatie-indicatoren zijn in 2017 en 2018 voor het eerst gemeten. In de tabel hieronder is het resultaat hiervan opgenomen. In de Bijlagen onder Statistieken zijn de prestatie-indicatoren per gemeente weergegeven.

Bij PI-1 moet rekening worden gehouden met situaties waarin de SON wel de voorwaarden schept voor het houden van een gesprek binnen 4 weken, maar dat de termijn toch wordt overschreden door afzegging of niet verschijnen van de klant. Dit verklaart dat het percentage onder de 100% ligt. Daarnaast is er in de laatste maanden van 2018 sprake van een stijging van het aantal intakes, waarmee de personele

capaciteit in overeenstemming moet worden gebracht. Het percentage van 2018 is daardoor gedaald ten opzichte van 2017.

Prestatie indicatoren	**2017**	**2018**
PI-1: Percentage klanten dat binnen 4 weken (3 dagen bij een crisissituatie) op het eerste gesprek is geweest.	**89%**	**82%**
PI-2: Percentage succesvol afgehandelde crisisinterventies	**83%**	**88%**
PI-3: Percentage minnelijke trajecten waarbij akkoord is bereikt met de schuldeisers.	**51%**	**61%**
PI-4: Percentage klanten dat door middel van BBR binnen termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren.	**60%**	**56%**
PI-5: Percentage succesvol afgeronde minnelijke schuldregelingen.	**92%**	**94%**
PI-6a: Recidieven: percentage klanten dat na een tussentijdse beëindiging van een minnelijke regeling binnen 1 jaar terug komt	**0,1%**	**0,1%**
PI-6b: Recidieven: percentage klanten dat na succesvol afronden van een minnelijke regeling terug binnen 3 jaar komt	**0,1%**	**0,2%**

PI-1: Percentage klanten dat binnen 4 weken (3 dagen bij een crisissituatie) op het eerste gesprek is geweest.

Toelichting: Binnen 4 weken nadat een persoon zich heeft aangemeld voor schuldhulpverlening bij de Stadsbank, dient het eerste gesprek plaats te vinden waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. Bij een crisissituatie, zoals geplande ontruiming en/of afsluiting van nutsvoorzieningen dient het eerste gesprek binnen 3 dagen plaats te vinden. Deze termijnen zijn wettelijk vastgelegd in Artikel 4, lid 1, 2 van de Wgs.

Deze indicator kan gebruikt worden door de gemeenten die de Stadsbank hebben gemandateerd om Wgs-beschikking af te geven. De andere gemeenten kunnen deze indicator enkel gebruiken als indicatie over de wachttijden bij de Stadsbank vanaf moment dat de klant een verzoek bij de Stadsbank indient, maar niet als een prestatie zoals dat in artikel 4, lid 1, 2 van de Wgs wordt bedoeld.

Wgs, Artikel 4

1: Indien een persoon zich tot het college wendt voor schuldhulpverlening vindt binnen vier weken het eerste gesprek plaats waarin de hulpvraag wordt vastgesteld.

2: Indien er sprake is van een bedreigende situatie vindt binnen drie werkdagen het eerste gesprek plaats waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. Onder bedreigende situatie wordt verstaan gedwongen woningontruiming, beëindiging van de levering van gas, elektriciteit, stadsverwarming of water of opzegging dan wel ontbinding van de zorgverzekering.

PI-2: Percentage succesvol afgehandelde crisisinterventies

Toelichting: Deze indicator geeft het aandeel van de crisissituatie aan dat met succes is afgehandeld. Dat wil zeggen dat de dreigende ontruiming en/of afsluiting van de

nutsvoorzieningen is afgewend. De mate van succes is medebepalend door de medewerking van de verhuurders en leveranciers en/of (hoe snel) de gemeente de bijzondere bijstand verstrekt.

PI-3: Percentage minnelijke trajecten waarbij akkoord is bereikt met de schuldeisers.

Toelichting: Als de klant problematische schulden heeft en aan de eerste prioriteit om balans in inkomen en uitgaven te krijgen is voldaan, kan een minnelijk traject opgestart worden waarbij getracht wordt om met alle schuldeisers een akkoord te bereiken voor het aflossen van de schulden. Gemiddeld zijn er ongeveer 17 schuldeisers per dossier met een gemiddelde schuld van z'n € 38.000. Deze indicator geeft het aandeel van de trajecten aan waarbij alle schuldeisers akkoord zijn gegaan met het betalingsvoorstel.

Het minnelijke traject kan resulteren in een schuldregeling met de volgende betalingsmodaliteiten: schuldbemiddeling (SB, aflossen van een bepaald percentage van de totale schuld tegen finale kwijting), saneringskrediet (SK, afkoop van schulden tegen finale kwijting), herfinanciering (HF, een lening waarmee de totale schuld 100% in een keer wordt afgelost) en betalingsregeling (de totale schuld wordt in maandelijkse termijnen afgelost).

PI-4: Percentage klanten dat door middel van BBR binnen termijn van maximaal 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren.

Toelichting: De eerste prioriteit voor de klanten van SON is om balans in inkomen en uitgaven te krijgen zodat in ieder geval de lopende verplichtingen nagekomen kunnen worden. Dat wordt door middel van een budgetbeheerrekening gedaan. De klant wordt in beginsel begeleid door een budgetconsulent die samen met hem/haar acht om zowel de uitgaven in beeld te brengen en die waar mogelijk te minimaliseren, als het inkomen te maximaliseren. De BBR wordt in principe voor een periode van ongeveer drie jaar ingezet waarna de klant getracht wordt om de financiën zelf te kunnen beheren. Een deel van de klanten zal altijd nog langer dan drie jaar de ondersteuning door middel van budgetbeheer nodig hebben omdat zij onvoldoende vaardigheden hebben (ontwikkeld) voor het zelfstandig beheren van hun financiën.

Deze indicator geeft aan hoeveel klanten daadwerkelijk binnen drie jaar met succes zijn uitgestroomd.[1]

De indicator betreft de BBR waarvoor de ondersteuning nog door de gemeente wordt bekostigd.

PI-5: Percentage succesvol afgeronde minnelijke schuldregelingen.

Toelichting: Een minnelijke schuldregeling is succesvol afgerond op het moment dat de schuldeisers finale kwijting geven voor hun vordering.

PI-6a: Recidieven: percentage klanten dat na een tussentijdse beëindiging van een minnelijke regeling binnen 1 jaar terugkomt

Toelichting: Percentage recidieven betreft het aandeel indicatiestellingen[2] binnen een jaar waarbij een minnelijk traject in het jaar daarvoor tussentijds is beëindigd door het toedoen van de klant.

[1] Op dit moment wordt de uitstroom met heel beperkte begeleiding bereikt. Met het intensiveren van de begeleiding door middel van coaching, is het te verwachten dat de uitstroom eerder en/of bij meer klanten bereikt kunnen worden.

PI-6b: Recidieven: percentage klanten dat na succesvol afronden van een minnelijke regeling binnen 3 jaar terugkomt

Toelichting: Percentage recidieven betreft het aandeel indicatiestellingen binnen een jaar waarbij de klant drie jaar eerder een minnelijk traject succesvol heeft doorlopen, zoals dat in PI-5 is bedoeld.

Kosten

Programma 2 *(bedragen in €)*

Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	2018		2017
	Realisatie	*Begroting na wijziging*	*Realisatie*
Lasten	6.560.200	6.589.000	6.626.600
Baten	6.475.600	6.316.200	6.249.400
Saldo	-84.600	-272.800	-377.200

Klachten en verzoeken tot heroverweging

Het aantal klachten over de dienstverlening van de bank bedraagt 41 in 2018 en het aantal heroverwegingen is 13. Over de afgelopen jaren is er sprake van een afnemende trend:

Klachten en heroverwegingen *(aantallen)*

	2014	2015	2016	2017	2018
Klachten	70	44	35	45	41
waarvan gegrond en gedeeltelijk gegrond	8	5	8	10	11
Heroverwegingen	86	64	42	17	13
Totaal	156	108	77	62	54

[2] Indicatiestelling betreft een aanmelding schuldhulpverlening waarbij de hulpvraag is vastgesteld.

1.5 Verplichte paragrafen

1.5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is bepaald dat organisaties hun weerstandsvermogen, het vermogen om risico's financieel op te vangen, in kaart moeten brengen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's die de bank loopt en waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hier over niet-kwantificeerbare risico's. Voor wel-kwantificeerbare risico's is de bank verplicht om voorzieningen te vormen.

De Stadsbank is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarin de gemeenten eindverantwoordelijk zijn voor een eventueel nadelig saldo van de bank. Theoretisch kan gesteld worden dat de bank zonder eigen reserves kan functioneren. Het Algemeen Bestuur heeft vastgesteld dat het wenselijk is dat de bank over bescheiden eigen reserves moet beschikken. Hiermee wordt voorkomen dat bij een andere uitkomst van kosten en/of opbrengsten in enig jaar, als gevolg van niet te voorziene ontwikkelingen, de aangesloten gemeenten direct aan een eventueel tekort moeten bijdragen.

Weerstandscapaciteit

Onder de weerstandscapaciteit wordt verstaan de aanwezige capaciteit aan middelen om financiële risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten, op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Ze geeft aan in hoeverre onverwachte, substantiële, niet begrote kosten gedekt kunnen worden. Onderscheid kan worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met het eerste wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van taken op het bestaande niveau. Met het tweede worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

Een positief saldo op de meerjarenbegroting behoort tot de structurele weerstandscapaciteit. Bij de Stadsbank is structurele weerstandscapaciteit niet aan de orde, omdat gestreefd wordt naar een meerjarige sluitende begroting.

Mogelijke onderdelen van de incidentele weerstandscapaciteit zijn:
- De Algemene Reserve
- Bestemmingsreserves
- De post Onvoorzien
- Stille reserves

Stadsbank Oost Nederland gebruikt de incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Mochten zich gedurende een jaar structurele tegenvallers voordoen, zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan dekt

de Stadsbank die incidenteel af middels de incidentele weerstandscapaciteit. Vervolgens zal hiervoor bij de eerstvolgende begroting dekking gezocht worden.

Het eigen vermogen bestaat uit de Algemene Reserve en bestemmingsreserves. Voor de Stadsbank bestaat het belangrijkste deel van de weerstandscapaciteit uit de omvang van de Algemene Reserve. Op de bestemmingsreserves van de Stadsbank ligt een door het Algemeen Bestuur geaccordeerde bestemming. Bij het wegvallen van deze bestemming is sprake van vrij beschikbare bestemmingsreserves.

Weerstandscapaciteit per 31 december 2018 (bedragen in €)

Reserves	Bedrag
Algemene reserve	854.200
Bestemmingsreserve	226.300
Totaal	1.080.500

Ten aanzien van stille reserves zou moeten worden bezien in hoeverre er sprake is van een overwaarde op de activa (actuele waarde > boekwaarde). Vervolgens moet worden nagegaan in hoeverre deze op korte termijn aangewend kunnen worden om tegenvallers op te vangen. De bereidheid tot het (extra) verhogen van de tarieven voor de dienstverlening van de bank zal uiteindelijk een politieke keuze zijn. Deze onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn niet exact te becijferen. Bij de bepaling is het gebruikelijk om voorzichtigheid in acht te nemen.

Beleid

De kaders voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing zijn door het Algemeen Bestuur vastgesteld in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Stadsbank Oost Nederland 2016 – 2019'. Deze kaders worden toegepast in het nieuwe dienstverleningsmodel. Er wordt periodiek een integrale risicoanalyse gemaakt, aan de hand waarvan wordt bepaald of het weerstandsvermogen in het nieuwe dienstverleningsmodel voldoende wordt geacht om deze risico's te kunnen afdekken.
Het doel van de integrale risicoanalyse is om de risico's die bij de Stadsbank kunnen optreden expliciet te maken, regelmatig te actualiseren, proactief en bewust met risico's om te gaan en de bijbehorende beheersmaatregelen af te wegen. Dit vormt de basis voor de jaarlijkse verantwoording naar het Algemeen Bestuur in het 'verslag financiële rechtmatigheid en risicomanagement' en in de risicoparagraaf in de begroting en het jaarverslag.

Integrale risicoanalyse

Bij de integrale risicoanalyse wordt een risico-inventarisatie gemaakt, waarbij expliciet aandacht is gegeven aan de mogelijke oorzaken van de risico's. Deze oorzaken zijn onder meer te vinden op het politieke/bestuurlijke, organisatorische, juridische, technische, financiële, ruimtelijke of maatschappelijke vlak. Per risico is bepaald welke beheersmaatregelen van toepassing zijn. Daarbij is aangegeven in welke gevallen een claim op het weerstandsvermogen wordt gedaan om de risico's af te kunnen dekken.
Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dat is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door aandacht voor het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller bij de Stadsbank direct door de deelnemende gemeenten moet worden opgevangen. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden binnen de weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Deze ratio wordt afgezet tegen een norm om een conclusie te kunnen trekken over het niveau van het weerstandsvermogen van de Stadsbank.

De ratio van het beschikbaar weerstandsvermogen ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen komt eind 2018 uit op 1,12. Het beschikbare weerstandsvermogen wordt hiermee gekwalificeerd als voldoende (tussen 1,0 en 1,4).

Frauderisico-analyse

De prioriteit bij het voorkomen van fraude lag in 2018 op het intensiveren en automatiseren van de interne controles in de processen. De kans op frauderisico's is hiermee aanmerkelijk verminderd. Het is onder meer mogelijk om in het dagelijkse betalingsproces 'bestandsbrede' geautomatiseerde controles uit te voeren, in plaats van het nemen van steekproeven. Verder wordt het '4-ogen principe' toegepast in het betalingsproces en de 'two-factor authenticatie' bij het inloggen in het netwerk. Voor schade door fraude is een fraudeverzekering afgesloten.

Er wordt continue aandacht besteed aan het vergroten van de bewustwording rondom fraudepreventie bij de medewerkers binnen de organisatie, waarbij gedrag en cultuur nadrukkelijk aan de orde komen. Alle medewerkers hebben in 2018 een cursus integriteit gevolgd en moeten zich houden aan de bedrijfs- en gedragscode, waarin een passage is opgenomen over integriteit en het omgaan met vertrouwelijke informatie.

Informatiebeveiliging en privacy

Voor de beheersing van de informatiebeveiliging en privacy wordt structurele capaciteit ingezet voor de functies Chief Information Security Officer (CISO), de Security Officer (SO) en de Functionaris Gegevensbescherming (= Privacy Officer, PO).

De Stadsbank voldoet aan de wijzigingen in de relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving op deze terreinen. Hierbij wordt aangesloten bij de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Er wordt een digitale tool ingezet om de informatiebeveiliging en privacy permanent te kunnen beheersen, monitoren, evalueren en aan te passen/actualiseren. Vanaf 2019 legt de CISO in de 'verklaring van toepasselijkheid BIG' jaarlijks verantwoording af aan het Dagelijks Bestuur over de implementatie van maatregelen die passend zijn voor de Stadsbank, als ook om restrisico's goed te keuren en formele goedkeuring te verkrijgen voor de implementatie van de passende maatregelen.

De Stadsbank past vanaf 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) toe. Met partners die persoonsgegevens verwerken zijn verwerkingsovereenkomsten gesloten, waarvan een verwerkingsregister wordt bijgehouden. Ook wordt een procedure gehanteerd voor het melden van incidenten en datalekken en worden de nodige vervolgacties genomen. Indien van toepassing worden datalekken gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens.

De medewerkers van de Stadsbank worden continue bewust gemaakt van de risico's die kunnen optreden bij het onzorgvuldig omgaan met persoons- en bedrijfsgegevens en de gevolgen die dit met zich meebrengt. Dit gebeurt onder meer door voorlichtingssessies en praktijksimulaties (mystery guest, phishing mails).

Met de leveranciers van de ICT-omgeving zijn afspraken gemaakt over het beschermen van data en (persoons)gegevens tegen cybercriminaliteit en datalekken. Daarbij worden ook de dragers van persoons- en bedrijfsgegevens beschermd tegen datalekken (denk aan mobiele telefoons en laptops). Voor schade door cybercriminaliteit is een cyberrisicoverzekering afgesloten.

Aandachtspunten risico's

- Er zouden financiële risico's kunnen optreden, indien de Stadsbank voor een deel van haar activiteiten vennootschapsbelasting moet afdragen op de hiermee behaalde 'winst'. De Stadsbank is in de huidige situatie voor haar activiteiten per 1 januari 2016 vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De Belastingdienst heeft

dit bevestigd in haar brief van 20 januari 2016. Hierin is tevens opgenomen dat vennootschapsbelastingplicht wel aan de orde kan komen, indien in de toekomst positieve saldi in de jaarrekening ontstaan. De Stadsbank zal dit in voorkomende gevallen melden aan de Belastingdienst.

- Voor het gebruikte softwarepakket Allegro is een excrow-overeenkomst afgesloten bij NCC Group, waar de broncodes zijn ondergebracht. Een mogelijk faillissement van de leverancier houdt in dat naar vervanging wordt gezocht.
- Indien de Stadsbank aansprakelijk wordt gesteld voor schadegevallen voortvloeiende uit de beroepsbeoefening, kan het zijn dat deze niet vallen onder de huidige beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Voor deze schadevergoedingen en eventuele proceskosten is dan geen dekking.
- Indien de Stadsbank aansprakelijk wordt gesteld voor schadegevallen kan het zijn dat deze niet vallen onder de algemene WA-verzekering van de bank. Voor deze schadevergoedingen is dan geen dekking aanwezig. Dit geldt ook voor eventuele proceskosten.
- De kosten van een WIA-uitkering kunnen verhaald worden op de veroorzaker van de arbeidsongeschiktheid. De bank heeft hiervoor geen speciale verzekering afgesloten.

Bestemmingsreserves

De bank kent een aantal bestemmingsreserves waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient opgebouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming. De stand van de bestemmingsreserves per ultimo 2018 bedraagt € 226.300.

Voorzieningen

De bank heeft een aantal voorzieningen opgenomen. Voorzieningen worden opgenomen als er sprake is van een te kwantificeren financiële verplichting of financieel risico. Daarnaast kunnen tot voorzieningen ook gerekend worden de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De stand van de voorzieningen bedraagt per 31 december 2018 €376.000.

Financiële kengetallen

In het gewijzigde artikel 11 van het BBV zijn er onder het tweede lid twee onderdelen toegevoegd: kengetallen en beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De financiële kengetallen zijn een uniforme set van gegevens die een beter inzicht geven in de financiële posities van de gemeenten en provincies, en daarmee ook informatie over de weer- en wendbaarheid van hun begrotingen. De volgende vijf kengetallen worden in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing opgenomen:

- Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

De eerste twee kengetallen zijn in dit jaarverslag gepresenteerd. De overige kengetallen zijn niet van toepassing voor de Stadsbank, als gemeenschappelijke regeling voor schulddienstverlening. De berekening van de kengetallen is conform de ministeriële

richtlijnen voor de wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van provincies en gemeenten (Stct. 2015, 20619).

De netto schuldquote is afgenomen. De belangrijkste oorzaak is de afname van de reserveringen van cliëntengelden met betrekking tot de klanten van Beschermingsbewind.

Kengetallen	2017	begroting 2018	2018
Netto schuldquote	8%	6%	6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58%	48%	47%
Solvabiliteitsratio	6%	7%	7%

1.5.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Eén van de basiselementen voor de financiële positie van de bank zijn de kapitaalgoederen en de onderhoudsstaat. Tot de kapitaalgoederen worden gerekend de gebouwen en de terreinen die in eigendom van de bank zijn.

Het onderhoudsplan wordt jaarlijks geactualiseerd. De kosten kunnen worden gedekt uit de Voorziening Onderhoud gebouwen en installaties.

Ook zijn voor de komende jaren een aantal vervangingsinvesteringen in beeld gebracht. Deze zullen jaarlijks worden opgenomen in de Meerjarenbegroting.

Bij de geplande onderhoudswerkzaamheden en investeringen is geanticipeerd op de ontwikkelingen met betrekking tot het afstoten van het gebouw in Hengelo.

1.5.3 Financiering

Treasurybeleid

In 2018 zijn voor een totaalbedrag van €138,0 miljoen aan ontvangen bedragen verwerkt en er is voor een totaalbedrag van €134,9 miljoen aan uitgaande betalingen verricht.

De verplichting tot schatkistbankieren geldt alleen voor de overtollige middelen van de bank. In de onderstaande tabel worden per kwartaal de buiten ’s Rijksschatkist aangehouden middelen en de ruimte onder het drempelbedrag weergegeven.

Verslagjaar 2018 (bedragen x € 1000)

Drempelbedrag	250	250	250	250
	Kwartaal 1	*Kwartaal 2*	*Kwartaal 3*	*Kwartaal 4*
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	167	195	199	201
Ruimte onder het drempelbedrag	83	55	51	49
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

De overtollige middelen van klanten zijn in een deposito gezet met een rente typische looptijd van 3 maanden, dan wel op rekening-courant gehouden. Het bedrag dat gemiddeld in deposito is aangehouden, bedroeg in 2018 €7,7 miljoen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet voor het jaar 2018 is op basis van de werkelijke cijfers vastgesteld op €811 duizend. Dit betreft het berekende bedrag conform Modelstaat A over het 4e kwartaal van 2018. Er is sprake van een gemiddeld overschot aan vlottende middelen van €85 duizend.

Renterisiconorm

Het renterisico wordt getoetst op de renterisiconorm. Voor het berekenen van het renterisico wordt gebruik gemaakt van de Modelstaat B zoals die in de regeling Fido is vastgesteld. Op basis van de modelstaat B is het renterisico van de bank in het begrotingsjaar ruim onder de renterisiconorm.

Renteschema

De vernieuwde BBV stelt vanaf 2018 nieuwe eisen aan de verbonden partijen. De SON als verbonden partij van de gemeenten, moet deze voorschriften opvolgen. Het gaat hierbij onder meer om de opname van de renteomslag volgens het onderstaande renteschema:

Renteschema 2018 *(bedragen in €)*		
a.	de externe rentelasten over de korte en lange financiering	75.600
b.	de externe rentebaten over de korte en lange financiering	-
	Saldo rentelasten en rentebaten	**75.600**
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden	n.v.t.
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden doorberekend	n.v.t.
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	n.v.t.
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**-**
d1.	Rente over eigen vermogen	n.v.t.
d2.	Rente over voorzieningen	n.v.t.
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**-**
e.	De aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)	-
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**	**-75.600**

1.5.4 Verbonden partijen

Stadsbank Oost Nederland heeft geen verbonden partijen, maar is wel verbonden partij van de aangesloten gemeenten.

1.5.5 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de beleidsmatige, toekomstgerichte aspecten van de bedrijfsvoering.

a. Kostenbewustzijn

Door werkprocessen te digitaliseren en automatiseren slaagt de Stadsbank erin de kwaliteit van de dienstverlening te optimaliseren, waarbij het personeel efficiënter kan worden ingezet. De klanten worden gestimuleerd zoveel mogelijk gebruik te maken van de portal 'Mijn Stadsbank'.

Door effectieve inkoop worden de materiële kosten teruggedrongen. Hierbij wordt in voorkomende gevallen gebruik gemaakt van externe expertise en de mogelijkheden bij de deelnemende gemeenten.

b. Investeringsbeleid

De Stadsbank zet in op duurzame investeringen, gericht op innovatie, verdergaande digitalisering van processen en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

c. Organisatiestructuur

De organisatie van de Stadsbank is integraal rondom de klant georganiseerd. Er zijn integrale klantteams met klantmanagers gevormd, waarin de verschillende disciplines van de dienstverlening zijn gebundeld. Meerdere klantteams vormen samen een gebiedsteam, die per regio zijn ingedeeld. Deze gebiedsteams worden aangestuurd door twee managers. Daarnaast is er een afdeling beschermingsbewind, die ook wordt aangestuurd door een manager. De gebiedsteams en afdeling beschermingsbewind worden ondersteund door een stafafdeling.

d. Administratieve organisatie en interne controle

De (werk)processen zijn ingericht op basis van het nieuwe dienstverleningsmodel en het handboek Administratieve Organisatie. De interne controle is geïntensiveerd, waarbij gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden van automatisering van zowel processen als controles.

e. Informatie en automatisering

Het technisch beheer en de infrastructuur zijn bij externe partners ondergebracht. Het applicatiebeheer vindt plaats in eigen beheer. Er zijn in de overeenkomsten met partners afspraken gemaakt over het beschermen van data en gegevens tegen cybercriminaliteit en datalekken. Daarbij zijn ook de dragers van persoons- en bedrijfsgegevens beschermd tegen datalekken (denk aan mobiele telefoons en laptops).

f. (Management)informatievoorziening

In 2018 zijn tweemaandelijkse managementrapportages opgesteld, waarbij in één oogopslag de ontwikkeling van de belangrijkste stuurindicatoren is weergegeven, met daarachter toelichtende overzichten. Ook heeft een verdere digitalisering van de informatievoorziening plaatsgevonden. De managementinformatie en inrichting van dashboards worden in 2019 doorontwikkeld.

g. Marktkansen en –bedreigingen

Door middel van de gevormde gebiedsteams en klantteams wordt klantvriendelijker en waar mogelijk op locatie dichtbij de klant gewerkt. De Stadsbank kijkt samen met de burger naar hoe het probleem kan worden opgelost en hoe een probleem in de toekomst kan worden voorkomen. Hierbij worden nieuwe initiatieven ontwikkeld, waarbij ingespeeld wordt op de veranderende vraag in de schuldhulpverlening en de versterking van de verbinding met ketenpartners en vrijwilligers. Door deze korte lijnen kunnen effectief verbindingen worden gelegd met andere beleidsterreinen en de ontwikkelingen in het sociaal domein.

h. Risicomanagement

De Stadsbank heeft het toekomstige profiel voor het risicomanagement afgestemd op het nieuwe dienstverleningsmodel. De kaders voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing zijn vastgesteld in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Stadsbank Oost Nederland 2016 – 2019'. Organisatie breed wordt periodiek een risicoanalyse uitgevoerd. Ook wordt specifiek aandacht geschonken aan de cultuuraspecten en de bewustwording bij het personeel. Medewerkers van de Stadsbank worden bewust gemaakt van de risico's die kunnen optreden bij het onzorgvuldig omgaan met persoons- en bedrijfsgegevens en de gevolgen die dit met zich meebrengt. Naast preventie wordt aandacht geschonken aan gevolgmaatregelen bij het optreden van datalekken.

Er kunnen financiële risico's optreden, als de Stadsbank voor een deel van haar activiteiten Vennootschapsbelasting moet afdragen op de hiermee behaalde winst. De Belastingdienst heeft in haar brief van 20 januari 2016 bevestigd dat de Stadsbank in de huidige situatie voor haar activiteiten per 1 januari 2016 is vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

i. Informatiebeveiligingsbeleid en privacy

De Stadsbank moet voldoen aan de wijzigingen in de relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving op deze terreinen. Hierbij wordt aangesloten bij de modellen die door de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) zijn opgesteld. Er wordt een digitale tool ingezet om de maatregelen in de informatiebeveiliging en privacy permanent te kunnen beheersen, monitoren, evalueren en aan te passen/actualiseren.

De Stadsbank past vanaf 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) toe. In het verwerkingsregister worden de overeenkomsten geregistreerd met afspraken over de verwerking van persoonsgegevens door leveranciers/partners (verwerkingsovereenkomsten). Ook wordt een procedure gehanteerd voor het melden van incidenten en datalekken. Voor de beheersing van de informatiebeveiliging en privacy wordt structurele capaciteit ingezet voor de functies Chief Information Security Officer (CISO), de Security Officer (SO) en de Functionaris Gegevensbescherming (FG).

Jaarrekening 2018

2.1 Balans per 31 december 2018

Activa *(bedragen in €)*		31 december 2018		31 december 2017
Vaste activa				
Materiële vaste activa		2.060.100		2.443.000
Investeringen met een economisch nut				
Overige investeringen met een economisch nut	2.060.100		2.443.000	
Financiële vast activa		4.232.200		5.013.700
Overige langlopende leningen	4.232.200		5.013.700	
Totale vaste activa		6.292.300		7.456.700
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		1.075.900		992.700
Vorderingen op openbare lichamen	1.072.000		988.800	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	3.900		3.900	
Liquide middelen		8.617.300		12.175.400
Kassaldi	-		-	
Banksaldi	8.617.300		12.175.400	
Overlopende activa		137.300		440.500
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	137.300		440.500	
Totaal vlottende activa		9.830.500		13.608.600
Totaal activa		**16.122.800**		**21.065.300**

Passiva *(bedragen in €)*		31 december 2018		31 december 2017
Vaste passiva				
Eigen vermogen		1.080.500		1.321.100
Algemene reserve	854.200		967.400	
Bestemmingsreserve	226.300		466.900	
Gerealiseerde resultaat	-		-113.200	
Voorzieningen		376.000		367.000
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	325.000		326.700	
Eqalisatievoorzieningen	51.000		40.300	
Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar		2.836.400		2.967.900
Onderhandse lening van binnenlandse banken en overige fin. inst.	1.401.400		1.536.200	
Door derden belegde gelden	1.435.000		1.431.700	
Totaal vaste passiva		4.292.900		4.656.000
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar		11.462.800		15.887.600
Overige schulden	11.462.800		15.887.600	
Overlopende passiva		367.100		521.700
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	367.100		521.700	
Totaal vlottende passiva		11.829.900		16.409.300
Totaal passiva		**16.122.800**		**21.065.300**

2.2 Overzicht van de Baten en Lasten in de Jaarrekening 2018

Overzicht baten en lasten *(bedragen in €)*

	Realisatie 2018	Begroting na wijziging 2018	Verschil	Primaire begroting 2018
I Algemeen bestuur				
Lasten	3.920.300	3.693.000	227.300	3.578.000
Baten	3.764.300	3.693.000	71.300	3.578.000
Saldo	-156.000	-	-156.000	-
II Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen				
Lasten	6.560.200	6.589.000	-28.800	6.797.600
Baten	6.475.600	6.316.200	159.400	6.587.900
Saldo	-84.600	-272.800	188.200	-209.700
Subtotaal programma's				
Lasten	10.480.500	10.282.000	198.500	10.375.600
Baten	10.239.900	10.009.200	230.700	10.165.900
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-240.600	-272.800	32.200	-209.700
Toevoeging/onttrekking aan reserves				
Algemeen bestuur	240.600	73.000	167.600	-
Subtotaal mutaties reserves	240.600	73.000	167.600	-
Gerealiseerd resultaat	-	-199.800	199.800	-209.700

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de baten en lasten volgens de gewijzigde BBV-voorschriften vanaf 2018.

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld is, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

De wijze van bepaling van de omvang van de Voorziening Risico Leningen is aangepast. De benodigde omvang wordt vastgesteld op basis van een risico inschatting per categorie lening en de fase van achterstand.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

2.3.1 Activa

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijgingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. De materiële vaste activa van Stadsbank Oost Nederland betreffen uitsluitend investeringen met een economisch nut.

Afschrijving vindt plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief. De afschrijvingstermijnen volgens de lineaire methode staan weergegeven in de volgende tabel:

Afschrijvingstermijnen

Aantal jaar	Omschrijving
30 jaar	Nieuwbouw en aankoop bedrijfsgebouwen, onder handhaving van de bestaande afschrijvingstermijnen van reeds aanwezige bedrijfsgebouwen;
25 jaar	Renovatie, restauratie en verbouw bedrijfsgebouwen, brandkasten;
15 jaar	Technische installaties in bedrijfsgebouwen;
10 jaar	Kantoormeubilair;
5 jaar	Software, telefooninstallaties en veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen;
3 jaar	Mobiele apparatuur

De investeringen worden bij in gebruik name geactiveerd waarbij de lineaire afschrijvingsmethodiek wordt toegepast. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan €1.000 worden niet geactiveerd. Meerdere investeringen in dezelfde soort activa gedurende het boekjaar met een gezamenlijke waarde van €1.000 of hoger worden wel geactiveerd.

Financiële vaste activa

De leningen aan cliënten alsmede overige vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. De waardering vindt plaats op het zogenaamde 'uitstaand saldo leningen' verminderd met de vertragingsrente.

De leningen zijn verminderd met de voorziening risico leningen.

Uitzettingen en overlopende activa

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

2.3.2 Passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve

De Algemene reserve dient als algehele buffer en weerstandsvermogen om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen. Het Algemeen bestuur heeft besloten dat de verhouding tussen het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen moet liggen tussen 1,0 en 1,4. Daarmee kwalificeert deze ratio als 'voldoende'.

Bestemmingsreserves

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient opgebouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur, dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerde resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het gerealiseerde resultaat wordt toegevoegd aan de reserve dan wel aan de gemeenten gerestitueerd, naar rato van de omvang van de declaratie.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorziening risico leningen

Voor de vorderingen wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van een beoordeling op inbaarheid van de openstaande vorderingen ouder dan drie maanden.

Voorziening verplichtingen voormalig personeel

De voorziening is ingesteld om de verplichtingen van voormalig personeel op te vangen, waarvoor de Stadsbank risicodrager is. De voorziening is berekend op basis van de verplichtingen die nog op de balansdatum bestaan.

Voorziening onderhoud

De onderhoudsegalisatievoorziening stoelt op het Onderhoudsbeheerplan 2018-2026 van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de reeds gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

2.4 Toelichting op de Balans

2.4.1 Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

Het verloop van deze post in 2018 is als volgt:

Materiële vaste activa *(bedragenin €)*

	Bedrijfs-gebouwen	Machines, apparaten e installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2018	1.484.300	221.400	737.300	2.443.000
Investeringen	-	55.800	182.500	238.300
Desinvesteringen	-291.000	-3.800	-	-294.800
Boekwinst	24.500	-	200	24.700
Afschrijvingen	-106.900	-24.000	-220.200	-351.100
Boekwaarde per 31-12-2018	1.110.900	249.400	699.800	2.060.100

De investeringen in het verslagjaar betroffen:

Investeringen *(bedragen in €)*

Bedrijfsgebouwen	
- verbouwing	-
Machines, apparaten en installaties	
- vervanging/vernieuwing apparaten en installaties	55.800
Overige materiële vaste activa	182.500
- mobiele apparatuur	77.100
- inventaris	7.200
- software- en systeemontwikkeling	98.200

De investeringen in mobiele apparatuur houden met name verband met de vervanging van mobiele telefoons. De investeringen in software- en systeemontwikkeling hangen samen met de verdere digitalisering van de werkprocessen.

Financiële vaste activa

Overige langlopende leningen *(bedragen in €)*

	2018	2017
Leningen	4.232.200	5.013.700
Totaal	**4.232.200**	**5.013.700**

Verloop overige langlopende leningen 2018:

Overige langlopende leningen *(bedragen in €)*

	2018	2017
Saldo per 1 januari	**5.192.200**	**5.196.300**
Verstrekte leningen	2.005.000	2.766.400
Aflossingen	-2.596.100	-2.679.800
Afwaarderingen	-62.900	-90.700
Saldo per 31 december	**4.538.200**	**5.192.200**
Voorzieningen risico leningen	-306.000	-178.500
Totaal	**4.232.200**	**5.013.700**

Deze leningen hebben een langlopend karakter met een gemiddelde looptijd van 40 maanden.

Het uitstaande saldo van de leningen ad €4,5 miljoen bestaat voor een bedrag van €1,2 miljoen uit gemeentelijke borgstellingen. In 2018 werden geldleningen afgeboekt tot een bedrag van €62.900 (2017: €90.700).

De achterstand 'te betalen termijnen' (€294.600) ten opzichte van het totale uitstaande saldo leningen bedraagt ultimo 2018 6,5% ten opzichte van ultimo 2017 6,6%.

In 2018 is voor een bedrag van €2.005.000 aan leningen verstrekt tegen €2.766.400 in 2017, een daling van 27,5%.

De waardering van de leningen is voor een bedrag van €306.000 verlaagd met de voorziening risico leningen. Het verschil met 2017 wordt veroorzaakt door de gewijzigde berekeningsmethode. De voorziening risico leningen dient om eventuele verliezen op verstrekte kredieten op te vangen met name wegens oninbaarheid en overlijden van cliënten gedurende de looptijd van de leningen.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen met een rente-typische looptijd < 1 jaar *(bedragen in €)*

	2018	2017
Vorderingen op openbare lichamen	1.072.000	988.800
Rekening-courantverhouding met het Rijk	3.900	3.900
Totaal	**1.075.900**	**992.700**

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit de per 31 december 2018 uitstaande vorderingen van de aan de deelnemende gemeenten doorberekende activiteiten. Per ultimo januari 2019 moet hiervan nog €293.000 worden afgewikkeld.

Rekening-courantverhouding met het Rijk

De overtollige middelen van de Stadsbank kunnen uitsluitend aangehouden worden in de schatkist. Derdengelden zijn echter uitgezonderd van het verplichte schatkistbankieren.

Liquide middelen

Liquide middelen *(bedragen in €)*

	2018	2017
Kassaldi	-	-
Banksaldi	8.617.300	12.175.400
Totaal	**8.617.300**	**12.175.400**

In de totale banksaldi bedraagt het banksaldo van de Stadsbank ultimo 2018 €301.000. Per 7 januari 2019 is dit saldo weer gedaald onder het drempelbedrag. Het drempelbedrag voor het voor het buiten 's Rijksschatkist aanhouden van liquide middelen bedraagt €250.000. De rest banksaldi van €8.316.300 betreffen gelden van klanten en hoeven daarom niet in 's Rijksschatkist aangehouden te worden. Deze zijn in een deposito met een rente typische looptijd van 3 maanden gezet, dan wel op rekening-courant gehouden. Het bedrag dat gemiddeld in deposito is aangehouden, bedroeg in 2018 €7,7 miljoen.

De afname van de banksaldi van de Stadsbank in 2018 ten opzichte van 2017 houdt verband met de overgang van de klanten van Beschermingsbewind naar het beheersysteem SmartFMS, waarbij de klanten een eigen bankrekening op naam hebben gekregen, conform de gestelde eisen van de rechtbanken.

De bankgelden van de klanten zijn te allen tijde toegankelijk en beschikbaar voor de activiteiten van de klanten.

Overlopende activa

Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:

Overlopende activa *(bedragen in €)*

	2018	2017
Depotbedrag porti	11.300	11.300
Kruisposten bank	40.100	13.600
Fietsproject	19.600	13.400
Vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen	66.300	402.200
Overig	-	-
Totaal	**137.300**	**440.500**

Vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen

Deze post bestaat uit nog te ontvangen bedragen ter hoogte van €54.800 en vooruitbetaalde bedragen van €11.500. Van de nog te ontvangen bedragen stond per ultimo januari 2018 nog €53.200 open. Het betreft met name het verschil tussen de in rekening gebrachte voorschotten bestaanskosten en de met deze jaarrekening bepaalde werkelijke bestaanskosten.

2.4.2 Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Eigen vermogen *(bedragen in €)*

	2018	2017
Algemene Reserve	854.200	967.400
Bestemmingsreserve	226.300	466.900
Saldo van de rekening	-	-113.200
Totaal	**1.080.500**	**1.321.100**

Gerealiseerde resultaat 2018

Het gerealiseerde resultaat van 2018 bedraagt nihil. De incidentele exploitatiebijdrage van de gemeenten in het saldotekort bedraagt €220.700 en is hierin verwerkt. Deze bijdrage is €20.900 hoger dan in de Najaarsnota was opgenomen (€199.800).

Het verloop van het eigen vermogen in 2018 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

Eigen vermogen *(bedragen in €)*

	Boekwaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2018
Algemene reserves					
Algemene reserve	967.400	-	-	-113.200	854.200
Subtotaal	*967.400*	-	-	*-113.200*	*854.200*
Bestemmingsreserves					
Saneringskredieten	80.000	-	-11.600		68.400
Personeel	65.500	-	-		65.500
Innovatie en Digitalisering	130.900	34.500	-73.000		92.400
Inventaris	190.500	-	-190.500		-
Subtotaal	*466.900*	*34.500*	*-275.100*	-	*226.300*
Totaal reserves	**1.434.300**	**34.500**	**-275.100**	**-113.200**	**1.080.500**

Algemene reserve

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2017 is het resultaat van -/- €113.200 ten laste van de Algemene Reserve gebracht.

Bestemmingsreserves

- Reserve Saneringskredieten ('Borgfonds')

Deze reserve is bestemd ter borging van de saneringskredieten die de bank verstrekt in het kader van de minnelijke schuldregeling. Hierdoor hoeven de individuele gemeenten niet langer borg te staan voor de saneringskredieten die worden verstrekt aan de inwoners van de desbetreffende gemeenten. De onttrekking is ter dekking van een aantal afgeschreven oninbare saneringskredieten.

- Reserve Personeel

De Reserve Personeel is bestemd voor het uitvoeren van medewerkers motiverende maatregelen en deskundigheidsbevordering (met name klantgerichtheid, omgaan met stress en zorgvragen bij de klant). Ook moet aandacht worden besteed aan bewustwordingscampagnes in het kader van informatiebeveiliging en de bescherming van persoonsgegevens.

- Reserve Innovatie en Digitalisering (voorheen Reserve ICT)

Conform de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2018' wordt de doelstelling van deze reserve verbreed van het in standhouden van de huidige infrastructuur naar innovatie en digitalisering van de werkprocessen en tools in de schuldhulpverlening. Daarnaast zullen incidentele middelen nodig zijn voor de verdere ontwikkelingen van de informatiebeveiliging en privacy, met name bij de omzetting van de beheersmaatregelen van de BIG naar de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) met ingang van 2020. De totale stand van €92.400 wordt hiervoor voldoende geacht. De onttrekking van €73.000 is conform de vastgestelde begroting. De toevoeging van €34.500 vindt plaats uit de op te heffen Reserve Inventaris.

- Inventaris

Deze bestemmingsreserve wordt opgeheven. Conform de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2018' worden de middelen herbestemd. Een bedrag van €156.000 wordt ingezet voor aanvulling van de Voorziening Risico Leningen. Het restant van €34.500 wordt herbestemd voor de Reserve Innovatie en Digitalisering.

Voorzieningen

Voorzieningen *(bedragen in €)*

	2018	2017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		
Voorziening verplichtingen voormalig personeel	325.000	326.700
Egalisatievoorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	51.000	40.300
Totaal voorzieningen	**376.000**	**367.000**

Het verloop in 2018 wordt in onderstaand overzicht per voorziening weergegeven:

Voorzieningen *(bedragen in €)*

	Boekwaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voormalig personeel	326.700	110.200	-111.900	-	325.000
Egalisatievoorzieningen					
Groot onderhoud	40.300	21.500	-10.800	-	51.000
Totaal voorzieningen	**367.000**	**131.700**	**-122.700**	**-**	**376.000**

- Verplichtingen voormalig personeel

De bank is eigen risicodrager van verplichtingen voor voormalig personeel. De benodigde stand van de voorziening betreft de resterende verplichtingen en bedraagt per balansdatum €325.000.

- Onderhoud

De voorziening is ingesteld om te kunnen voldoen aan de financiële verplichtingen die voortvloeien uit het door het Algemeen Bestuur op 7 juni 2012 vastgestelde Onderhoudsbeheersplan, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Op basis van het bijgestelde Onderhoudsbeheersplan is de benodigde dotatie in 2018 op €21.500 vastgesteld en heeft een onttrekking van €10.800 plaatsgevonden.

Vaste schulden

Vaste schulden *(bedragen in €)*

	2018	2017
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse banken en overige fin. instellingen	1.401.400	1.536.200
Door derden belegde gelden	1.435.000	1.431.700
Totaal	**2.836.400**	**2.967.900**

Onderhandse leningen

Het verloop van de onderhandse geldleningen is als volgt:

Onderhandse leningen *(bedragen in €)*

	Rente %	Saldo per 1-1-2018	Nieuwe leningen	Aflossingen	Saldo per 31-12-2018	Rentelast begrotingsjaar
BNG 89.025	4.95%	104.800	-	17.400	87.400	5.100
BNG 90.127	5.30%	317.400	-	45.400	272.000	15.600
BNG 97.395	5.19%	850.000	-	50.000	800.000	42.200
BNG 97.396	5.13%	264.000	-	22.000	242.000	12.700
Totaal		1.536.200	-	134.800	1.401.400	75.600

Bovengenoemde leningen zijn afgesloten in 1998, 1999 en twee in 2004. Drie leningen hebben een looptijd van 25 jaar en één van 30 jaar.

De aflossingsverplichting voor het begrotingsjaar 2018 bedraagt wederom €134.800.

Door derden belegde gelden

De door derden belegde gelden betreffen de inleggelden die gestort zijn door de gemeenten die zijn aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland. De bepaling van het inleggeld geschiedt naar rato van het aantal inwoners en wordt eens in de drie jaar herzien. Per 1 januari 2018 zijn de inleggelden opnieuw berekend. In totaal gaat het om een lichte verhoging van €3.400. Er wordt geen rentevergoeding berekend.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

(bedragen in €)	2018	2017
Overige schulden		
Persoonlijke rekeningen saldo's (PRS)	2.272.200	3.024.700
Reserveringen activiteiten	7.133.100	10.806.200
Overige schulden	2.057.500	2.056.700
Totaal	11.462.800	15.887.600

Persoonlijke Rekeningen Saldo’s (PRS)

Hierop worden in principe alle cliënttegoeden verzameld die worden uitbetaald aan de cliënt en/of bestemd zijn voor toerekening aan activiteiten, zoals leningen, budgetbeheerrekeningen, saneringen, schuldbemiddeling enz. Vanuit deze activiteiten vindt dan doorbetaling plaats naar derden of naar de cliënt zelf.

Het totale saldo van de betreffende rekeningen bedroeg ultimo 2018 €2.272.200.

Reserveringen activiteiten

In overleg met de cliënt wordt overgegaan tot reserveringen voor toekomstige uitgaven. Deze post is in de balans opgenomen onder Reserveringen activiteiten. Per ultimo 2018 bedraagt deze reservering €7.133.100. De afname ten opzichte van 2017 wordt veroorzaakt door de klanten Beschermingsbewind, die zijn overgegaan naar het klantenbeheersysteem SmartFMS en een eigen bankrekening op naam hebben gekregen.

Overige schulden

Overige schulden *(bedragen in €)*

	2018	2017
Door te betalen bemiddelingen	1.251.000	1.087.300
Salarissen, sociale lasten en loonheffing	435.400	395.600
Crediteuren	365.700	568.500
Overig	5.400	5.300
Totaal	2.057.500	2.056.700

De post *Door te betalen bemiddeling* betreft bedragen die per 31 december 2018 zijn bestemd voor doorbetaling aan schuldeisers van de activiteit 'schuldbemiddeling'.

De post *Salarissen, sociale lasten en loonheffing* bevat nog te betalen sociale lasten en loonheffingen over de maand december 2018.

Het saldo *Crediteuren* is inmiddels afgewikkeld.

Overlopende passiva

Overlopende passiva *(bedragen in €)*

	2018	2017
Overlopende passiva		
Rente onderhandse leningen	47.000	51.000
Nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen	320.100	470.700
Totaal	367.100	521.700

Nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen

Van de nog te betalen bedragen moet per ultimo januari 2019 nog ca. €118.900 worden afgewikkeld. Hiervan heeft €87.500 betrekking op onderhoud software en €29.800 op externe inhuur.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Stadsbank Oost Nederland heeft een aantal significante financiële verplichtingen, waaraan de organisatie de komende jaren is verbonden.

Met RICOH is per mei 2017 een huur-/serviceovereenkomst afgesloten met betrekking tot de afname van kopieer- en printapparatuur, voor een geschat bedrag van €138.756 per jaar. De looptijd van het contract is tot en met februari 2023.

De Stadsbank heeft in 2017 een overeenkomst met Volkswagen PON afgesloten over de operational lease van 6 auto's, waarvan 2 elektrisch aangedreven en 4 op groen gas. Het gaat hierbij om een geschat totaal leasebedrag van €25.179 per jaar gedurende 5 jaar.

Met Innovadis is een 3-jarig contract overeengekomen over de ontwikkeling en gebruik van een mobiele applicatie (App) voor de schulddienstverlening met een looptijd van 2017-2019. De jaarlijkse kosten bedragen €11.000.

TWS-groep levert vanaf 2017 de LAN-infrastructuur voor een periode van 4 jaar. De maandelijkse kosten bedragen €2.551.

Met Smart FMS is een overeenkomst voor 3 jaar gesloten tot 6 november 2020 met betrekking tot de software voor het cliëntenbeheer van beschermingsbewind. Het gaat hierbij om circa €15.000 per jaar.

Het cliëntenbeheer van de overige dienstverlening gebeurt in de applicatie Allegro, waarvoor jaarlijks met Kred'it een SLA wordt afgesloten. Op 11 oktober 2018 is de module Dicos SR compleet aangeschaft met een looptijd van 4 jaar. De totale kosten bedragen €17.808.

Er is een 3-jarig contract gesloten met TOPdesk voor software voor service-management met een looptijd tot 5 januari 2021. De jaarlijkse kosten bedragen €2.574.

De koffie-, thee- en watervoorziening voor de Stadsbank wordt verzorgd door Jacobs Douwe Egberts PRO NL B.V. Het 5-jarig contract loopt tot 20 maart 2023 en bedraagt €19.656.

Met LIAS Software B.V. is op 12 november 2018 een overeenkomst voor 4 jaar gesloten voor de levering en onderhoud van Planning & Control software. De jaarlijkse kosten bedragen €5.000.

De genoemde bedragen zijn exclusief btw.

Bij aflopende contracten en het sluiten van nieuwe overeenkomsten wordt nagegaan of aanbesteding aan de orde moet zijn. Daarbij is en wordt getoetst aan het uitgangspunt van maatschappelijk ondernemen en de andere voordelen die te behalen zijn bij het inbesteden binnen de lokale overheid. Ook wordt hierbij in overweging genomen of koppelingen met bestaande systemen ingrijpende wijzigingen vragen en extra kosten met zich meebrengen.

2.5 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening

Analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de programmarekening (cf. art 28 BBV)

2.5.1 Algemeen Bestuur

Algemeen bestuur *(bedragen in €)*

	Realisatie	Begroting na wijziging	Afwijking	Primaire begroting
Lasten	3.920.300	3.693.000	227.300	3.578.000
Baten	3.764.300	3.693.000	71.300	3.578.000
Totaal	**-156.000**	**-**	**-156.000**	**-**

Het programma *Algemeen Bestuur* vertoont per ultimo boekjaar een nadelig saldo van -/- €156.000.

De lasten van dit programma bedragen €3.920.300. Hierin is de aanvullende dotatie van €156.000 aan de Voorziening Risico Leningen opgenomen, die het tekort op dit programma verklaart. De aanvullende bijdrage is noodzakelijk door de gewijzigde berekeningsmethode voor risico's. De aanvulling wordt gefinancierd uit de op te heffen Reserve Inventaris, conform de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2018'.

De resterende lasten worden voor het grootste deel gefinancierd door de bijdrage van de gemeenten in de indirecte personeelskosten en materiële kosten, de zogenaamde bestaanskosten (€3.723.700). De bestaanskosten worden in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten, nadat een aantal correcties is toegepast. Deze worden berekend door van de totale lasten de te ontvangen rente en het aandeel overheid in de LOVCK-tarieven en BBR-zelfbetalers af te trekken.

Daarnaast worden de lasten gedekt door de verkoopwinst op het pand in Hengelo van €24.700 en het aandeel 2018 van de afkoopbijdrage voor de materiële kosten voor de overname van de intake door de gemeente Oude IJsselstreek ad €15.900.

Begrotingsrechtmatigheid

Het programma *Algemeen bestuur* vertoont op de lastenkant een begrotingsoverschrijding van €227.300. De stijging van de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door dotaties aan de Voorziening Risico Leningen (€156.000) en Voorziening Verplichtingen Voormalig Personeel (€110.200) om deze voorzieningen op peil te brengen. Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om door middel van het vaststellen van deze jaarrekening de kostenoverschrijding te autoriseren.

Lasten

De lasten van het *Algemeen Bestuur* vallen €227.300 hoger uit dan voorzien.

Baten

De baten betreffen de bijdragen in de bestaanskosten van de deelnemende gemeenten, de verkoopwinst van het pand in Hengelo en de afkoopbijdrage voor de overname van de intake door de gemeente Oude IJsselstreek. Het nadelig saldo van €156.000 wordt gedekt uit de op te heffen Reserve inventaris.

Bezoldiging in het kader van de WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (Hierna: WNT) stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De algemene bezoldigingsnorm van de WNT bedraagt na indexering voor 2018: €189.000.

Beloning reguliere topfunctionarissen

bedragen x € 1	**C.H.A.A. Luttikhuis**	**A. de Jong**
Gegevens 2018		
Functiegegevens	Directeur	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1-1-2018 - 31-12-2018	1-1-2018 - 31-12-2018
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1 fte	1 fte
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 116.559	€ 27.439
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.885	€ 4.456
Subtotaal	*€ 134.444*	*€ 31.895*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 134.444	€ 31.895
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

bedragen x € 1	C.H.A.A. Luttikhuis	A. de Jong
Gegevens 2017		
Functiegegevens	Directeur	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1-1-2017 - 31-12-2017	1-1-2017 - 31-12-2017
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1 fte	1 fte
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 113.462	€ 36.989
Beeindigingsuitkering		-€ 53.171
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.682	€ 10.066
Subtotaal	*€ 130.144*	*-€ 6.116*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000	€ 181.000
Totale bezoldiging	€ 130.144	-€ 6.116

Beloning leden Algemeen en Dagelijks Bestuur

Beloning leden Algemeen en Dagelijks Bestuur		2017	2018
Functie	Naam	Bezoldiging	Bezoldiging
Voorzitter	Dhr. A. Kampman	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Vice-voorzitter	Dhr. D.W. Aalderink	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. J. Wikkerink	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. A. Maathuis	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. G. Teselink	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. M.J.R. Kotteman	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. E. Blaauw	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Mevr. I. Duursma	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. A.B.G.M. Koopman	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Mevr. M. Overmeen	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Mevr. M.A. ten Heuw	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. P. v. Zwanenburg	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. E.J. de Haan	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. H.J.M. Nijhuis	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. W.G.H. Sinderdinck	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB & DB	Dhr. R.G.H. Christenhusz	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. J. Hoenderboom	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. P. van de Wardt	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. B.D. Tijhof	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. R.H. de Witte	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Mevr. M. van Abbema	Onbezoldigd	Onbezoldigd
Lid AB	Dhr. N. Kortenhoeven	Onbezoldigd	Onbezoldigd

2.5.2 Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen

Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen *(bedragen in €)*

	Realisatie	Begroting na wijziging	Afwijking	Primaire begroting
Lasten	6.560.200	6.589.000	-28.800	6.797.600
Baten	6.475.600	6.316.200	159.400	6.587.900
Totaal	**-84.600**	**-272.800**	**188.200**	**-209.700**

Begrotingsrechtmatigheid

Lasten en baten

Het programma *Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen* laat per ultimo 2018 een nadelig saldo zien van €84.600, dat wordt gedekt uit de Reserve Innovatie en Digitalisering (voormalige Reserve ICT) ad €73.000 en de Reserve

Saneringskredieten ('Borgfonds') ad €11.600. Bij de baten is de bijdrage van de gemeenten van €220.700 in het resultaat meegenomen.

Incidentele lasten en baten

De incidentele lasten in 2018 betreffen de verkoopwinst op het pand in Hengelo van €24.700 en het aandeel 2018 van de afkoopbijdrage voor de materiële kosten voor de overname van de intake door de gemeente Oude IJsselstreek ad €15.900.

2.5.3 Toelichting resultaat voor en na bestemming (mutaties in reserves)

In deze tabel worden de mutaties in de reserves, welke in de balans zijn verwerkt nader toegelicht. Deze mutaties hebben betrekking op posten die conform de bestendige gedragslijn zijn verwerkt en posten waarover het Algemeen Bestuur reeds een besluit heeft genomen. Hierbij zijn de financiële consequenties van de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2018' verwerkt. Het Algemeen Bestuur dient wel formeel in te stemmen met de van toepassing zijnde mutaties bij de behandeling van de jaarrekening.

Toelichting resultaat *(bedragen in €)*

	Realisatie	Begroting na wijziging	Afwijking
Resultaat voor bestemming	**-240.600**	**-272.800**	**32.200**
Ontrekking uit reserves:			
Algemene reserve	-	-	-
Saneringskredieten	11.600	-	11.600
Personeel	-	-	-
Innovatie en Digitalisering	73.000	73.000	-
Inventaris	190.500	-	190.500
Subtotaal	275.100	73.000	**202.100**
Dotaties aan reserves:			
Algemene reserve	-	-	-
Saneringskredieten	-	-	-
Personeel	-	-	-
Innovatie en Digitalisering	34.500	-	34.500
Inventaris	-	-	-
Subtotaal	34.500	-	**34.500**
Resultaat na bestemming	**-**	**-199.800**	**199.800**

Toelichting op afwijkingen van de begroting

Reserve Saneringskredieten

De onttrekking uit de reserve van €11.600 is ter dekking van een aantal afgeschreven oninbare saneringskredieten.

Reserve Innovatie en Digitalisering (voormalige Reserve ICT)

De onttrekking uit de reserve ad €73.000 is conform de vastgestelde begroting en betreft de kosten voor de overgang naar SmartFMS. Het gaat om het nieuwe softwarepakket voor beschermingsbewind (€ 27.000 voor de speciale rekeningen en € 46.000 voor projectleiding). De toevoeging van €34.500 vindt plaats uit de op te heffen Reserve Inventaris, conform de nota Reserves en Voorzieningen 2018.

Reserve Inventaris

Deze bestemmingsreserve wordt opgeheven. Conform de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2018' worden de middelen herbestemd. Een bedrag van €156.000 wordt ingezet voor aanvulling van de Voorziening Risico Leningen. Het restant van €34.500 wordt herbestemd voor de Reserve Innovatie en Digitalisering.

2.6 Sisa

De bank ontvangt geen specifieke uitkeringen van het Rijk. Er is dus geen Sisa-specificatie opgenomen.

2.7 Taakvelden

In de vernieuwde BBV is het hanteren van taakvelden verplicht gesteld. De deelnemende gemeenten moeten de bijdragen aan de Stadsbank verantwoorden op het taakveld 6.71 – Maatwerkdienstverlening 18+, onderdeel Schuldhulpverlening. De baten van de Stadsbank vallen ook onder dit taakveld 6.71. Aan de lastenkant heeft de Stadsbank te maken met de taakvelden 0.4 Ondersteuning organisatie (oftewel Overhead), 0.5 Treasury en 6.71 Schuldhulpverlening.

LASTEN (bedragen in €)	Jaarrekening 2018	Najaarsnota 2018	Verschil
0.4 Overhead	4.037.400	4.028.700	8.700
0.5 Treasury	75.600	75.600	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, onderdeel Schuldhulpverlening	6.367.500	6.177.700	189.800
TOTAAL LASTEN	10.480.500	10.282.000	198.500
BATEN (bedragen in €)			
0.4 Overhead	-	-	-
0.5 Treasury	-	-	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, onderdeel Schuldhulpverlening	10.239.900	10.009.200	230.700
TOTAAL BATEN	10.239.900	10.009.200	230.700
TOTAAL LASTEN	10.480.500	10.282.000	198.500
TOTAAL BATEN	10.239.900	10.009.200	230.700
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-240.600	-272.800	32.200

Overige gegevens

3.1 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van de Stadsbank Oost-Nederland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Stadsbank Oost-Nederland te Enschede gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de Stadsbank Oost-Nederland (verder: de Stadsbank) op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid, vastgesteld door het algemeen bestuur op 16 juni 2016 als bijlage 1 van het 'Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening van de Stadsbank Oost-Nederland'.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- het overzicht van baten en lasten over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Normenkader rechtmatigheid 2018 van de Stadsbank en de Regeling Controleprotocol WNT (Wet normering topinkomens) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stadsbank zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 100.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% bedraagt van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen groter dan € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de inhoudsopgave, het voorwoord van de directie, de inleiding en het voorstel van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur en ontwerp besluit.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in

overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het Normenkader rechtmatigheid 2018 van de Stadsbank.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Almelo, 1 april 2019

Eshuis Registeraccountants B.V.

Was getekend: drs. E. Dijkgraaf RA

3.2 Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 2018 en resultaat-bestemming

De jaarrekening 2018 wordt vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de Stadsbank Oost Nederland van 26 juni 2019.

1. In de jaarrekening is reeds het in de Najaarsnota 2018 aangegeven tekort van € 199.800 verwerkt en is op verzoek van de deelnemende gemeenten als incidentele bijdrage in 2018 in rekening gebracht. Het uiteindelijke tekort blijkt iets af te wijken van de Najaarsnota 2018 en komt uit op € 220.700. Het verschil van € 20.900 wordt conform de afgesproken systematiek ook in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten en is opgenomen als een "nog te ontvangen" post in de balans. Daardoor wordt het te presenteren resultaat als € 0 weergegeven in de jaarrekening 2018.

2. De reeds door het bestuur geaccordeerde onttrekkingen uit en dotaties aan diverse reserves en voorzieningen zijn in deze jaarrekening opgenomen en tevens zijn de financiële consequenties van de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2018' verwerkt.

3. Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om de jaarrekening 2018 vast te stellen.

Bijlagen

Categoriale indeling rekening

Resultaat 2018

LASTEN (bedragen in €)	Jaarrekening 2018	Najaarsnota 2018	Verschil	Primair 2018
Personeelslasten totaal	7.853.200	7.826.100	27.100	7.943.100
Rente en Afschrijvingen	549.800	557.700	-7.900	497.200
Huisvesting	164.900	152.200	12.700	160.700
Bureaukosten	399.900	410.100	-10.200	495.900
Beheerskosten	1.175.000	1.261.600	-86.600	1.198.500
Mutaties voorzieningen	337.700	74.300	263.400	80.100
TOTAAL LASTEN	10.480.500	10.282.000	198.500	10.375.500
BATEN (bedragen in €)				
Bijdrage bestaanskosten	3.723.700	3.668.300	55.400	3.578.000
Preventie & Voorlichting	7.300	6.000	1.300	-
Indicatiestelling	726.600	681.400	45.200	793.700
Kredietverstrekking	474.400	478.600	-4.200	528.300
Stabilisatie & Herstel	3.893.000	3.986.300	-93.300	4.148.300
Minnelijk schuldregelen	976.900	994.700	-17.800	949.300
Nazorg	12.200	10.600	1.600	9.700
Additionele afspraken	378.400	158.600	219.800	158.600
Overige Baten	47.400	24.700	22.700	-
TOTAAL BATEN	10.239.900	10.009.200	230.700	10.165.900
TOTAAL LASTEN	10.480.500	10.282.000	198.500	10.375.500
TOTAAL BATEN	10.239.900	10.009.200	230.700	10.165.900
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-240.600	-272.800	32.200	-209.600
Toevoeging/onttrekking aan reserves	*240.600*	*73.000*	*167.600*	-
TE REALISEREN RESULTAAT	-	-199.800	199.800	-209.600

Programmarekening

Indeling BBV-voorschriften 2018

Vanaf het verslagjaar 2018 gelden gewijzigde BBV-voorschriften met betrekking tot de programmarekening. De gewijzigde indeling komt vrijwel overeen met de door de Stadsbank gehanteerde indeling. In het nieuwe overzicht worden de lasten van het oude programma 1 grotendeels ondergebracht bij het onderdeel Overhead. De lasten van het oude programma 2 vallen nu onder programma 1. Het gerealiseerde saldo van baten en lasten 2018 ziet er volgens de nieuwe indeling als volgt uit:

LASTEN (bedragen in €)	Jaarrekening 2018	Najaarsnota 2018	Verschil
Programma 1: Financieel-maatschappelijke dienstverlening/voorzieningen	6.367.400	6.177.700	189.700
Subtotaal	6.367.400	6.177.700	189.700
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	4.113.100	4.104.300	8.800
Heffing VPB	-	-	-
Bedrag onvoorzien	-	-	-
TOTAAL LASTEN	10.480.500	10.282.000	198.500
BATEN (bedragen in €)			
Programma 1: Financieel-maatschappelijke dienstverlening/voorzieningen	10.239.900	10.009.200	230.700
Subtotaal	10.239.900	10.009.200	230.700
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	-	-	-
Heffing VPB	-	-	-
Bedrag onvoorzien	-	-	-
TOTAAL BATEN	10.239.900	10.009.200	230.700
TOTAAL LASTEN	10.480.500	10.282.000	198.500
TOTAAL BATEN	10.239.900	10.009.200	230.700
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN	-240.600	-272.800	32.200

Vervolgens vinden hierop toevoegingen/onttrekkingen uit de reserves plaats:

(bedragen in €)	Jaarrekening 2018	Najaarsnota 2018	Verschil
TOTAAL LASTEN	10.480.500	10.282.000	198.500
TOTAAL BATEN	10.239.900	10.009.200	230.700
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-240.600	-272.800	32.200
Toevoeging/onttrekking aan reserves	*240.600*	*73.000*	*167.600*
TE REALISEREN RESULTAAT	-	-199.800	199.800

Berekening van de bijdragen van de deelnemende gemeenten in 2018

Bijdrage dienstverlening gemeenten 2018

Gemeente	Standaard dienstverlening (excl. Bewind)	Beschermings-Bewind (excl. Btw)	Additionele dienstverlening	Totaal bijdrage dienstverlening gemeenten Jaarrekening 2018	Totaal bijdrage dienstverlening gemeenten Najaarsnota 2018	Verschil
Aalten	37.185	18.192	12.320	67.697	72.284	4.587-
Almelo	347.808	190.461	4.756	543.025	546.812	3.787-
Berkelland	107.682	30.026	2.237	139.945	144.044	4.099-
Borne	57.701	20.791	160	78.652	79.247	595-
Bronckhorst	67.500	8.143	946	76.589	90.895	14.306-
Dinkelland	23.578	15.623	2.760	41.961	44.424	2.463-
Enschede	921.808	655.155	89.914	1.666.876	1.684.295	17.419-
Haaksbergen	49.753	26.799	1.261	77.813	79.558	1.745-
Hellendoorn	62.142	20.134	526	82.801	85.238	2.437-
Hengelo OV	227.348	127.847	240	355.435	353.314	2.121
Hof van Twente	91.960	34.243	-	126.203	128.078	1.875-
Lochem	73.758	31.564	11.460	116.782	116.795	13-
Losser	36.216	20.828	-	57.044	57.608	564-
Montferland	112.087	46.664	1.876	160.627	176.426	15.799-
Oldenzaal	84.845	40.256	8.600	133.701	131.853	1.848
Oost Gelre	59.720	30.469	1.682	91.870	92.533	663-
Oude IJsselstreek	111.924	40.830	12.366	165.120	171.288	6.168-
Rijssen - Holten	75.199	34.806	2.606	112.610	116.853	4.243-
Tubbergen	19.196	6.239	2.248	27.683	30.457	2.774-
Twenterand	37.557	38.925	75.520	152.002	151.271	731
Wierden	47.658	15.899	-	63.558	68.453	4.895-
Winterswijk	137.279	54.999	7.618	199.896	202.436	2.540-
Totaal	€ 2.789.902	€ 1.508.891	€ 239.095	€ 4.537.888	€ 4.624.162	€ 86.274-

** bron CBS 2018*

Bijdrage bestaanskosten gemeenten 2018

Bijdrage bestaanskosten gemeenten 2018

Gemeente	*Huishoudens* abs.*	*Standaard dienstverlening jaarrekening 2018*	Totaal bijdrage bestaanskosten gemeenten Jaarrekening 2018	Totaal bijdrage bestaanskosten Najaarsnota 2018	Verschil (nog te factureren)
Aalten	*11.327*	*55.377*	67.951	67.012	939
Almelo	*32.232*	*538.269*	378.717	372.901	5.816
Berkelland	*18.685*	*137.708*	129.550	127.790	1.760
Borne	*9.637*	*78.492*	79.578	78.295	1.282
Bronckhorst	*15.520*	*75.643*	81.259	80.118	1.141
Dinkelland	*10.133*	*39.201*	48.918	48.222	696
Enschede	*78.026*	*1.576.963*	1.177.556	1.159.866	17.689
Haaksbergen	*10.113*	*76.552*	77.636	76.451	1.184
Hellendoorn	*14.568*	*82.275*	94.080	92.608	1.472
Hengelo OV	*37.247*	*355.195*	361.581	356.219	5.362
Hof van Twente	*14.688*	*126.203*	121.455	119.826	1.629
Lochem	*14.642*	*105.321*	125.534	123.722	1.812
Losser	*9.278*	*57.044*	63.086	62.207	879
Montferland	*15.356*	*158.751*	140.915	138.536	2.378
Oldenzaal	*13.919*	*125.101*	122.142	120.450	1.692
Oost Gelre	*12.278*	*90.189*	80.263	79.218	1.046
Oude IJsselstreek	*16.965*	*152.754*	156.465	154.212	2.253
Rijssen - Holten	*14.149*	*110.004*	85.544	84.145	1.399
Tubbergen	*8.014*	*25.435*	39.976	39.253	724
Twenterand	*13.086*	*76.482*	82.741	81.533	1.207
Wierden	*9.482*	*63.558*	45.976	45.229	747
Winterswijk	*12.685*	*192.278*	162.779	160.487	2.292
Totaal	*392.030*	*4.298.793*	3.723.700	3.668.300	€ 55.400

** bron CBS 2018*

Incidentele bijdrage gemeenten 2018

Gemeente	*Huishoudens* abs.*	*Standaard dienstverlening jaarrekening 2018*	Incidentele bijdrage gemeenten Jaarrekening 2018	Incidentele bijdrage gemeenten Najaarsnota 2018	Verschil (nog te factureren)
Aalten	*11.327*	*55.377*	4.027	3.650	377
Almelo	*32.232*	*538.269*	22.446	20.311	2.136
Berkelland	*18.685*	*137.708*	7.678	6.960	718
Borne	*9.637*	*78.492*	4.716	4.264	452
Bronckhorst	*15.520*	*75.643*	4.816	4.364	452
Dinkelland	*10.133*	*39.201*	2.899	2.626	273
Enschede	*78.026*	*1.576.963*	69.793	63.174	6.619
Haaksbergen	*10.113*	*76.552*	4.601	4.164	437
Hellendoorn	*14.568*	*82.275*	5.576	5.044	532
Hengelo OV	*37.247*	*355.195*	21.431	19.402	2.029
Hof van Twente	*14.688*	*126.203*	7.199	6.527	672
Lochem	*14.642*	*105.321*	7.440	6.739	702
Losser	*9.278*	*57.044*	3.739	3.388	351
Montferland	*15.356*	*158.751*	8.352	7.546	806
Oldenzaal	*13.919*	*125.101*	7.239	6.560	679
Oost Gelre	*12.278*	*90.189*	4.757	4.315	442
Oude IJsselstreek	*16.965*	*152.754*	9.274	8.399	874
Rijssen - Holten	*14.149*	*110.004*	5.070	4.583	487
Tubbergen	*8.014*	*25.435*	2.369	2.138	231
Twenterand	*13.086*	*76.482*	4.904	4.441	463
Wierden	*9.482*	*63.558*	2.725	2.463	261
Winterswijk	*12.685*	*192.278*	9.648	8.741	907
Totaal	*392.030*	*4.298.793*	220.700	199.800	€ 20.900

** bron CBS 2018*

Statistische gegevens

A. Fase I - Indicatiestellingen

	2016		2017		2018	
Indicatiestellingen	*Indicatie-stellingen*	*Waarvan Crisis*	*Indicatie-stellingen*	*Waarvan Crisis*	*Indicatie-stellingen*	*Waarvan Crisis*
Aalten	-	-	-	-	-	-
Almelo	409	8	299	4	288	7
Berkelland	100	1	84	-	80	4
Borne	50	1	38	1	42	1
Bronckhorst	54	1	78	1	54	7
Dinkelland	31	-	23	-	18	-
Enschede	888	42	779	33	783	40
Haaksbergen	56	3	36	1	40	5
Hellendoorn	51	-	31	-	37	1
Hengelo Ov.	130	-	113	1	149	-
Hof van Twente	82	-	69	2	49	4
Lochem	76	-	53	1	61	1
Losser	65	-	34	2	46	1
Montferland	134	-	121	1	86	5
Oldenzaal	88	1	70	2	60	5
Oost Gelre	53	-	45	-	43	-
Oude IJsselstreek	148	2	101	1	9	-
Rijssen-Holten	-	-	-	-	-	-
Tubbergen	20	-	11	-	8	-
Twenterand	28	-	22	-	13	-
Wierden	40	6	32	1	34	3
Winterswijk	112	1	110	-	114	7
	-		-		-	
Totaal:	**2.615**	**66**	**2.149**	**51**	**2.014**	**91**

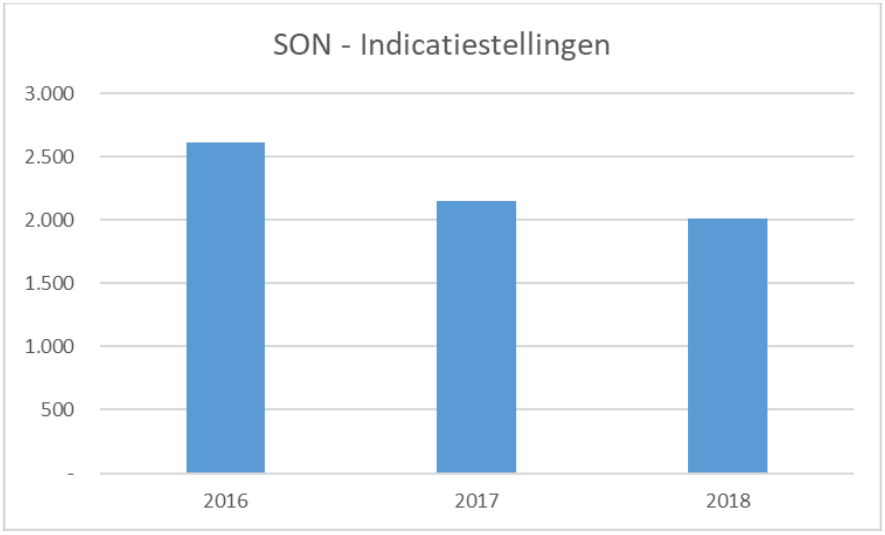

B. Fase II – Schulden oplossen (schuldregelings-overeenkomst)

	2016	2017	2018
Schuldregelings-overeenkomsten	*Fase II*	*Fase II*	*Fase II*
Aalten	18	21	17
Almelo	209	131	147
Berkelland	42	49	47
Borne	22	25	19
Bronckhorst	23	33	31
Dinkelland	11	15	8
Enschede	313	351	345
Haaksbergen	7	19	15
Hellendoorn	34	20	18
Hengelo Ov.	100	120	131
Hof van Twente	36	27	32
Lochem	34	30	28
Losser	20	20	20
Montferland	44	61	34
Oldenzaal	38	31	29
Oost Gelre	18	14	17
Oude IJsselstreek	54	54	46
Rijssen-Holten	44	31	30
Tubbergen	5	12	5
Twenterand	41	28	28
Wierden	19	16	14
Winterswijk	38	39	28
Totaal:	**1.170**	**1.147**	**1.089**

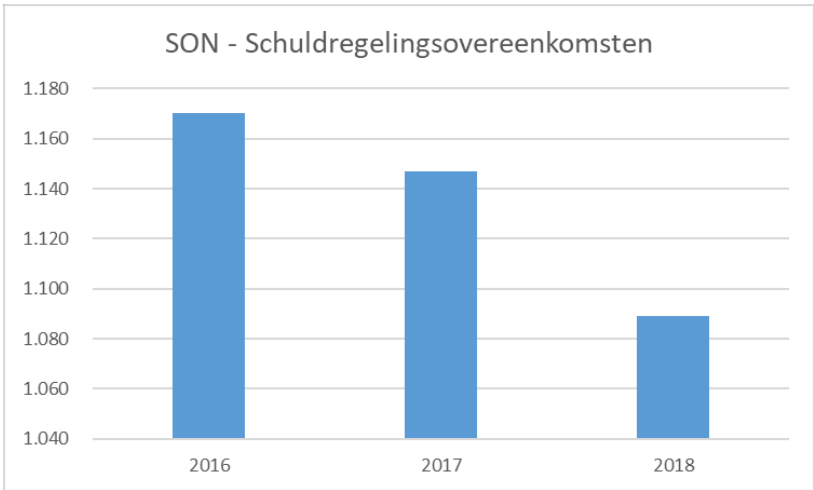

C. Fase III – Schulden opgelost

	2016				2017				2018			
Schulden opgelost door middel van	*SB*	*SK*	*HF*	*Wsnp*	*SB*	*SK*	*HF*	*Wsnp*	*SB*	*SK*	*HF*	*Wsnp*
Aalten	6	3	-	15	4	6	-	4	10	2	-	8
Almelo	38	6	8	137	62	12	9	62	78	18	6	56
Berkelland	12	-	2	25	17	5	1	31	23	6	1	21
Borne	7	2	1	11	12	-	1	16	7	1	1	4
Bronckhorst	6	-	2	17	9	4	4	12	14	-	-	14
Dinkelland	3	1	-	10	2	1	-	3	5	1	-	3
Enschede	119	21	38	192	108	24	26	184	158	51	27	140
Haaksbergen	7	-	2	8	3	3	1	10	4	4	-	7
Hellendoorn	11	-	2	15	11	1	1	14	15	1	1	3
Hengelo Ov.	33	5	10	52	42	6	11	42	74	12	6	48
Hof van Twente	10	1	5	21	13	-	7	13	14	1	2	17
Lochem	14	3	2	23	15	3	1	8	22	-	1	11
Losser	3	6	2	12	5	1	-	8	9	1	2	8
Montferland	19	6	1	34	20	5	3	25	16	7	1	18
Oldenzaal	5	2	4	18	16	-	7	19	17	1	3	14
Oost Gelre	6	-	2	7	11	1	-	9	4	-	-	9
Oude IJsselstreek	17	3	2	27	21	4	1	19	20	7	3	23
Rijssen-Holten	14	6	4	22	12	4	3	14	6	15	5	11
Tubbergen	1	-	-	3	4	1	-	2	7	-	-	6
Twenterand	5	1	3	34	10	-	6	21	13	2	2	11
Wierden	3	-	1	6	6	-	-	6	9	1	2	4
Winterswijk	7	1	1	17	15	4	4	13	15	2	1	13
		-				-				-		
Totaal:	**346**	**67**	**92**	**706**	**418**	**85**	**86**	**535**	**540**	**133**	**64**	**449**

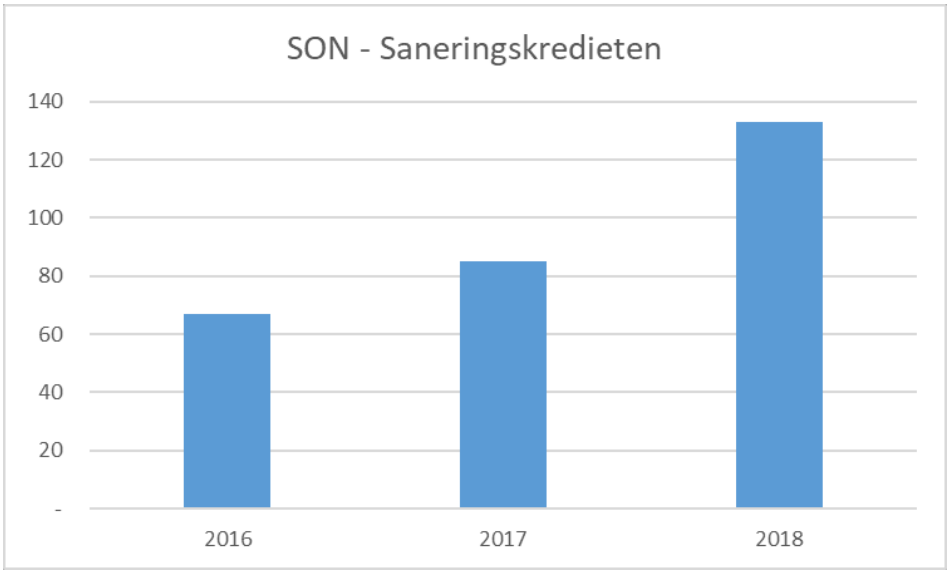

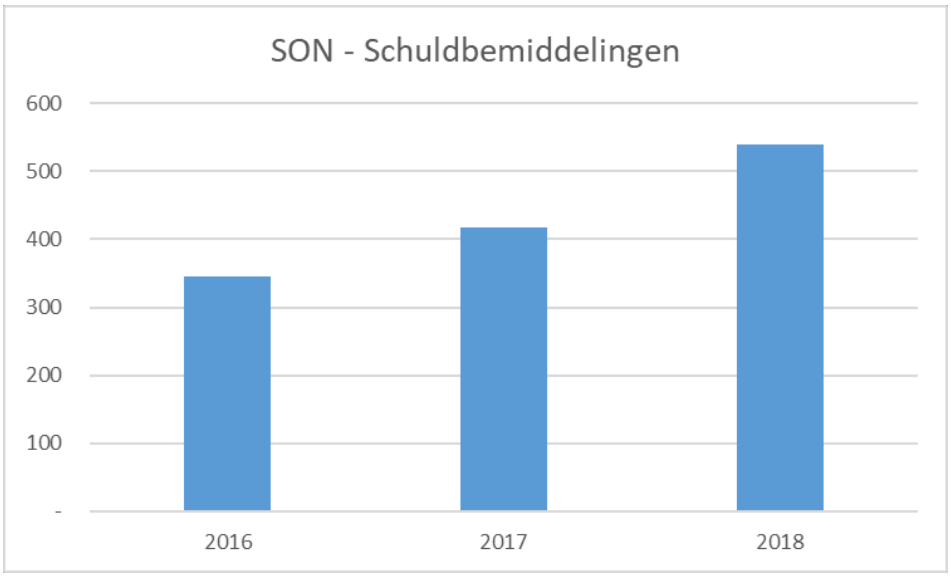
SON - Schuldbemiddelingen
600
500
400
300
200
100
-
2016
2017
2018

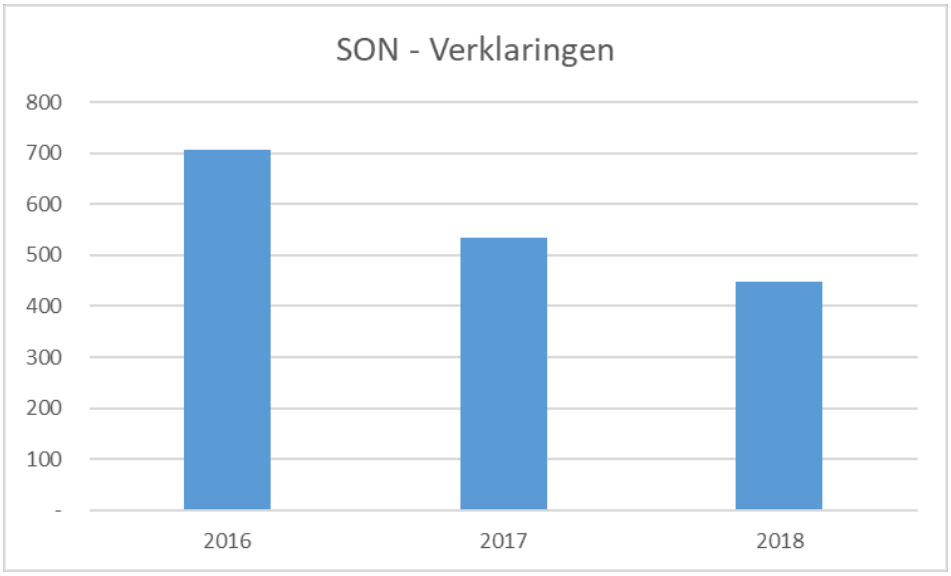
SON - Verklaringen
800
700
600
500
400
300
200
100
-
2016
2017
2018

D. Kredietverstrekking

Verdeling verstrekte leningen per gemeente

SL-HF-SK	2016				2017				2018			
	Aanvraag	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aanvraag	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aanvraag	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)
Aalten	8	5	13.049	2.610	19	12	24.027	2.002	10	4	7.753	1.938
Almelo	323	95	219.330	2.309	243	110	252.923	2.299	288	114	264.491	2.320
Berkelland	69	51	194.146	3.807	82	62	260.917	4.208	43	19	55.161	2.903
Borne	21	7	15.259	2.180	9	5	12.076	2.415	16	5	14.662	2.932
Bronckhorst	30	12	25.829	2.152	19	14	33.485	2.392	17	5	7.260	1.452
Dinkelland	12	5	12.979	2.596	13	4	8.642	2.160	9	4	7.311	1.828
Enschede	825	450	946.278	2.103	608	348	754.287	2.167	589	298	678.281	2.276
Haaksbergen	30	9	21.367	2.374	16	10	23.611	2.361	29	15	40.533	2.702
Hellendoorn	40	36	68.098	1.892	18	16	33.698	2.106	38	24	54.038	2.252
Hengelo Ov.	144	56	144.389	2.578	100	71	183.175	2.580	111	52	130.912	2.518
Hof van Twente	77	60	216.782	3.613	41	34	126.846	3.731	61	34	122.880	3.614
Lochem	25	10	23.280	2.328	20	10	20.844	2.084	14	5	12.732	2.546
Losser	62	43	121.324	2.821	31	25	90.564	3.623	28	10	29.748	2.975
Montferland	53	27	63.630	2.357	47	20	50.996	2.550	45	20	55.339	2.767
Oldenzaal	58	32	72.202	2.256	58	43	112.430	2.615	48	23	51.783	2.251
Oost Gelre	62	41	147.526	3.598	33	27	114.716	4.249	31	16	45.685	2.855
Oude IJsselstreek	78	44	89.276	2.029	80	56	115.008	2.054	60	36	85.229	2.367
Rijssen-Holten	63	52	265.981	5.115	58	53	246.086	4.643	57	52	155.104	2.983
Tubbergen	14	5	12.083	2.417	12	3	5.637	1.879	16	4	9.725	2.431
Twenterand	76	54	119.995	2.222	53	38	76.357	2.009	51	30	60.501	2.017
Wierden	7	2	6.355	3.178	8	3	7.259	2.420	11	5	16.124	3.225
Winterswijk	80	42	142.379	3.390	71	54	183.705	3.402	54	29	85.787	2.958
Recentelijk verhuisd:	32	-	-	-	48	10	29.128	-	30	6	14.010	-
Totaal:	**2.189**	**1.138**	**2.941.537**	**2.585**	**1.687**	**1.028**	**2.766.416**	**2.691**	**1.656**	**810**	**2.005.049**	**2.475**

Jaar	Aantal leningen	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Index 2005=100
2016	1.138	2.941.537	2.585	129
2017	1.028	2.766.415	2.691	134
2018	**810**	**2.005.049**	**2.475**	**124**

Jaar	Uitstaand saldo (€)	Index 2005=100	Toename / afname Uitstaand saldo (€)
2005	3.989.770	100	
2006	3.883.017	97	-106.753
2007	4.005.838	100	16.068
2008	4.544.393	114	554.623
2009	4.663.855	117	674.085
2010	4.614.790	116	625.020
2011	4.388.531	110	398.761
2012	4.126.406	103	136.636
2013	4.133.387	104	143.617
2014	4.195.457	105	205.687
2015	4.562.648	114	572.878
2016	5.197.727	130	1.207.957
2017	5.195.890	130	1.206.120
2018	**4.541.900**	**114**	552.130

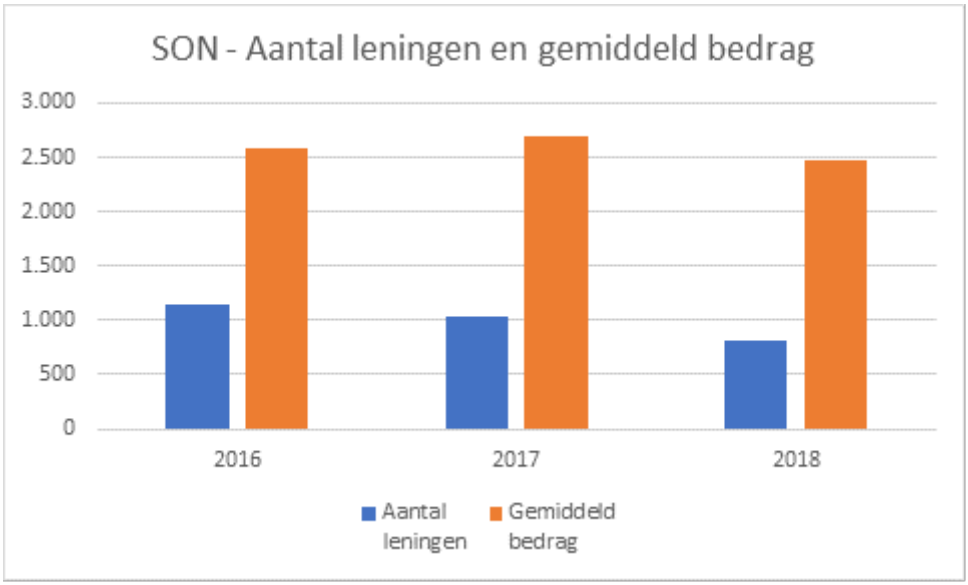

Borgstellingen ten opzichte van totaal aantal leningen			
Borgstellingen t.o.v. totaal aantal leningen	**2016**	**2017**	**2018**
Aantal met borg gsd	444	310	155
Aantal met instelling borg	-	-	-
Aantal met persoonl. borg	-	-	-
Aantal met borg SON	69	84	134
Aantal zonder borg	625	634	521
Totaal aantal:	**1.138**	**1.028**	**810**
Omzet met borg gsd (€)	1.345.662	1.141.870	454.185
Omzet met instelling borg (€)	-	-	-
Omzet met persoonl. borg (€)	-	-	-
Omzet met borg SON (€)	116.313	136.393	244.760
Omzet zonder borg (€)	1.479.563	1.488.152	1.306.105
Totaal omzet (€):	**2.941.537**	**2.766.415**	**2.005.049**

Verdeling uitbetaalde leningen naar inkomensklassen

	2016			2017			2018		
Netto inkomen per maand	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)	Aantal	Netto bedrag (€)	Gemiddeld bedrag (€)
tot 700	11	13.355	1.214	20	25.730	1.286	21	27.930	1.330
701 - 800	12	14.173	1.181	7	9.423	1.346	8	12.273	1.534
801 - 900	24	43.362	1.807	11	17.044	1.549	9	13.270	1.474
901 - 1.000	636	1.350.110	2.123	480	1.005.532	2.095	428	885.893	2.070
1.001 - 1.100	95	212.108	2.233	84	172.970	2.059	85	177.671	2.090
1.101 - 1.300	170	562.881	3.311	122	356.980	2.926	54	143.364	2.655
1.301 - 1.700	158	589.447	3.731	276	1.052.072	3.812	174	594.001	3.414
1.701 - 2.500	27	125.063	4.632	24	104.728	4.364	22	106.468	4.839
boven 2.500	5	31.037	6.207	4	21.936	5.484	9	44.179	4.909
nb									
Totaal:	**1.138**	**2.941.537**	**2.585**	**1.028**	**2.766.416**	**2.691**	**810**	**2.005.049**	**2.475**

E. Budgetbeheer

	2016					2017					2018				
Budgetbeheer	*Aanvraag*	*Gestart*	*Beëindigd*	*Actief per 31-12*	*waarvan zelfbet.*	*Aanvraag*	*Gestart*	*Beëindigd*	*Actief per 31-12*	*waarvan zelfbet.*	*Aanvraag*	*Gestart*	*Beëindigd*	*Actief per 31-12*	*waarvan zelfbet.*
Aalten	35	23	20	113	9	24	10	25	96	7	18	6	18	82	7
Almelo	382	221	187	820	297	242	150	190	758	282	237	95	163	672	271
Berkelland	72	41	27	175	34	51	26	33	166	31	85	37	33	164	25
Borne	32	25	22	124	27	25	15	24	110	21	37	16	25	101	21
Bronckhorst	47	30	21	69	12	59	48	21	95	10	49	23	24	93	8
Dinkelland	29	18	15	53	9	24	12	12	50	10	20	7	13	38	10
Enschede	764	492	411	1.740	436	616	375	428	1.654	397	787	346	394	1.584	371
Haaksbergen	50	33	23	105	22	36	22	22	102	25	31	21	26	94	24
Hellendoorn	45	38	28	159	22	31	19	38	136	25	35	23	38	123	27
Hengelo Ov.	210	127	179	674	168	189	118	163	622	157	229	103	149	575	146
Hof van Twente	66	38	40	183	29	48	37	34	179	22	71	25	38	167	23
Lochem	70	40	28	138	15	31	18	27	121	16	43	18	23	109	19
Losser	49	31	29	92	29	33	20	20	91	33	45	19	27	82	31
Montferland	99	74	45	199	14	84	54	53	187	13	44	21	41	167	12
Oldenzaal	75	46	50	175	28	58	39	36	172	29	73	36	33	172	23
Oost Gelre	30	24	19	105	11	30	20	27	100	10	38	24	13	113	10
Oude IJsselstreek	101	50	57	269	15	76	46	48	256	10	90	51	70	232	9
Rijssen-Holten	64	38	22	167	25	53	45	29	187	22	52	34	39	181	24
Tubbergen	9	5	10	38	4	11	6	3	41	5	12	5	7	38	5
Twenterand	82	54	44	227	58	72	48	47	220	55	53	28	50	199	50
Wierden	44	38	21	113	26	39	30	28	112	25	29	23	47	84	26
Winterswijk	79	54	50	219	8	70	48	45	216	7	97	55	57	217	8
Recentelijk verhuisd:													10	19	19
Totaal:	**2.434**	**1.540**	**1.348**	**5.957**	**1.298**	**1.902**	**1.206**	**1.353**	**5.671**	**1.212**	**2.175**	**1.016**	**1.338**	**5.306**	**1.169**

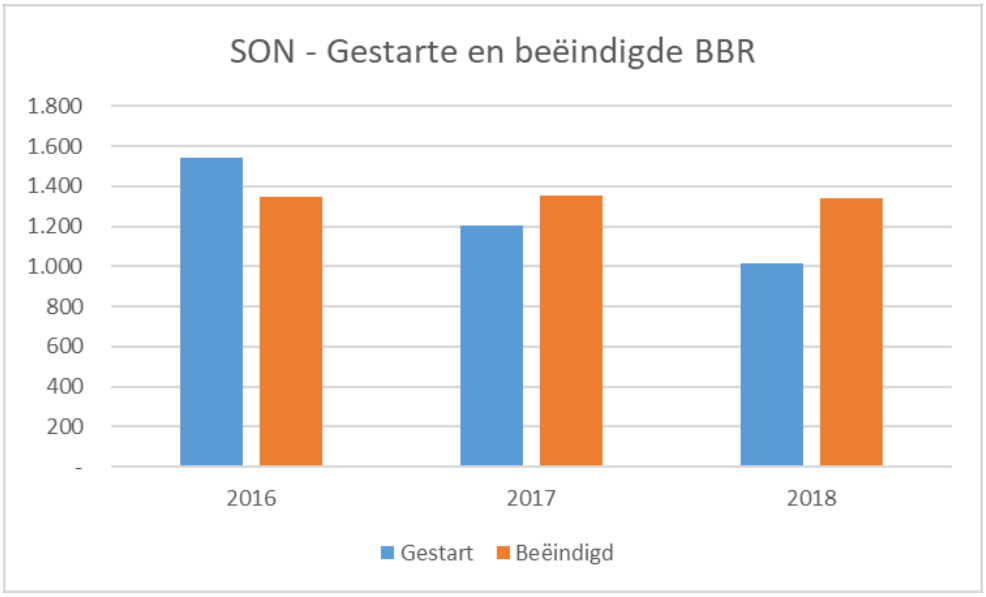

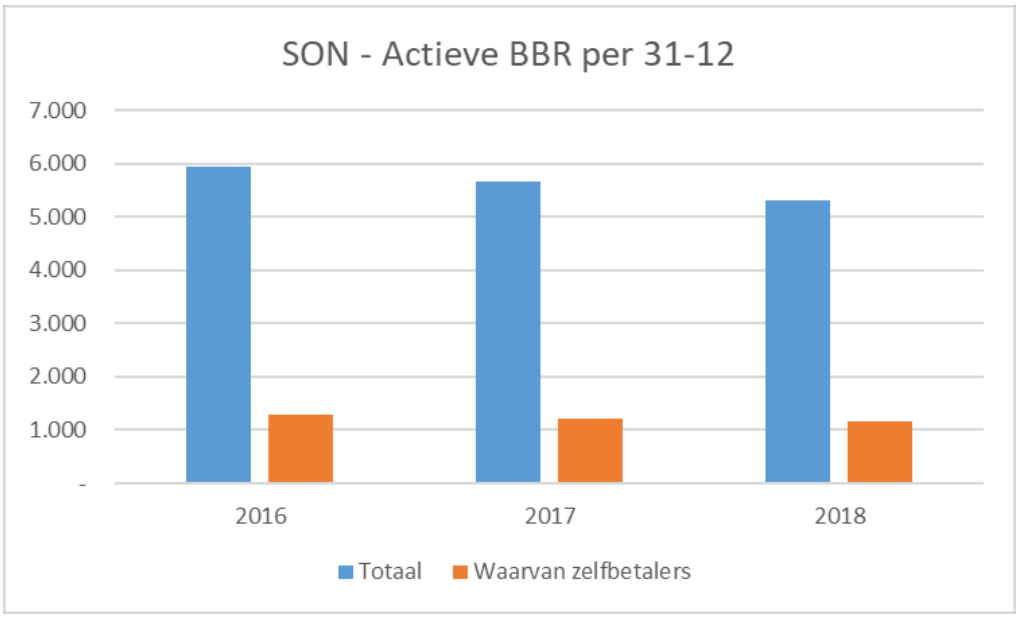
SON - Actieve BBR per 31-12
7.000
6.000
5.000
4.000
3.000
2.000
1.000
-
2016
2017
2018
Totaal
Waarvan zelfbetalers

F. Beschermingsbewind

	2016	2017	2018
Almelo	131	154	150
Hellendoorn	15	17	18
Rijssen-Holten	21	26	30
Tubbergen	2	5	6
Twenterand	34	33	32
Wierden	9	12	12
Aalten	18	16	14
Berkelland	26	26	26
Bronckhorst	16	16	11
Enschede	473	518	484
Haaksbergen	18	23	22
Lochem	16	24	25
Losser	11	15	17
Montferland	24	35	33
Oost Gelre	20	23	23
Oude IJsselstreek	29	35	33
Winterswijk	40	50	45
Borne	11	16	15
Dinkelland	10	12	12
Hengelo OV.	113	114	98
Hof van Twente	25	29	30
Oldenzaal	33	33	32
Buiten werkgebied	19	24	27
Totaal	**1.114**	**1.256**	**1.195**

G. Prestatie-indicatoren

	2017							2018						
gemeente	*PI-1*	*PI-2*	*PI-3*	*PI-4*	*PI-5*	*PI-6a*	*PI-6b*	*PI-1*	*PI-2*	*PI-3*	*PI-4*	*PI-5*	*PI-6a*	*PI-6b*
Aalten	*nvt*	*nvt*	48%	46%	80%	*nvt*	*nvt*	*nvt*	*nvt*	71%	46%	100%	*nvt*	*nvt*
Almelo	91%	60%	63%	68%	82%	0,7%	0,0%	75%	88%	64%	61%	96%	0,3%	0,0%
Berkelland	91%	nvt	47%	50%	100%	0,0%	0,0%	88%	100%	60%	37%	100%	0,0%	1,2%
Borne	95%	100%	52%	45%	100%	0,0%	0,0%	93%	100%	42%	65%	67%	0,0%	0,0%
Bronckhorst	98%	100%	52%	75%	100%	0,0%	0,0%	82%	86%	45%	62%	88%	0,0%	0,0%
Dinkelland	85%	nvt	20%	45%	100%	0,0%	0,0%	84%	*nvt*	63%	67%	100%	0,0%	0,0%
Enschede	85%	79%	45%	64%	93%	0,1%	0,1%	78%	90%	59%	56%	95%	0,0%	0,2%
Haaksbergen	87%	100%	37%	68%	100%	0,0%	0,0%	76%	100%	60%	48%	100%	0,0%	0,0%
Hellendoorn	91%	*nvt*	65%	48%	82%	0,0%	0,0%	91%	100%	89%	50%	91%	0,0%	0,0%
Hengelo OV	83%	100%	49%	62%	87%	0,0%	0,0%	83%	*nvt*	66%	53%	90%	0,0%	0,7%
Hof van Twente	92%	100%	74%	42%	93%	0,0%	1,4%	86%	100%	47%	57%	90%	0,0%	0,0%
Lochem	91%	100%	63%	81%	100%	0,0%	0,0%	89%	100%	75%	40%	78%	0,0%	0,0%
Losser	86%	100%	30%	46%	100%	0,0%	0,0%	80%	100%	55%	65%	100%	0,0%	0,0%
Montferland	93%	100%	46%	72%	90%	0,0%	0,0%	92%	80%	65%	49%	94%	0,0%	0,0%
Oldenzaal	89%	100%	74%	47%	83%	0,0%	0,0%	90%	80%	62%	65%	100%	0,0%	0,0%
Oost Gelre	98%	*nvt*	86%	46%	100%	0,0%	0,0%	88%	*nvt*	35%	45%	100%	0,0%	2,3%
Oude IJsselstreek	94%	100%	48%	46%	100%	0,0%	0,0%	*nvt*	*nvt*	59%	48%	86%	0,0%	0,0%
Rijssen-Holten	*nvt*	*nvt*	61%	48%	100%	*nvt*	*nvt*	*nvt*	*nvt*	67%	53%	92%	*nvt*	*nvt*
Tubbergen	77%	*nvt*	42%	33%	*nvt*	0,0%	0,0%	85%	*nvt*	140%	50%	100%	0,0%	0,0%
Twenterand	94%	*nvt*	57%	61%	100%	0,0%	0,0%	88%	*nvt*	57%	72%	100%	0,0%	0,0%
Wierden	94%	100%	38%	71%	100%	0,0%	0,0%	94%	67%	71%	81%	100%	0,0%	0,0%
Winterswijk	90%	*nvt*	59%	44%	100%	0,0%	0,0%	92%	*71%*	61%	55%	100%	0,8%	0,0%
Totaal:	**89%**	**83%**	**51%**	**60%**	**92%**	**0,1%**	**0,1%**	**82%**	**88%**	**61%**	**56%**	**94%**	**0,1%**	**0,2%**

Stadsbank
Oost Nederland

Spelbergsweg 35-37
7512 DX Enschede
Tel. (088) 7663600

Postbus 1393
7500 BJ Enschede

NL58RABO0104632232
BIC RABONL2U
KvK: 50 83 09 53
Btw: NL0032.57.812.B.01

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de bij de GR Stadsbank Oost
Nederland aangesloten gemeenten

Behandeld door	Telefoon	Afdeling	Datum
C.H.A.A. Luttikhuis	088-7663666	Directie	3 april 2019

Betreft: Stadsbank – Primitieve Begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023

Geacht College,

Conform de bepalingen van de Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost Nederland, ontvangt u bijgaand de Primitieve Begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 inclusief het voorstel zoals dat door het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur wordt voorgelegd.

De Primitieve Begroting 2020 is opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is gebaseerd op het door het Algemeen Bestuur vastgestelde dienstverlenings- en bekostigingsmodel per 1 januari 2016.

In deze begroting is uitgegaan van de algemene richtlijnen die op 22 januari 2019 zijn voorgelegd aan het adviserend ambtelijk Platform. De volledige beschrijving van alle uitgangspunten vindt u in het voorstel en de begroting terug.

Voor de indicatieve financiële effecten voor uw gemeente verwijzen wij naar de bijlagen bij de begroting. Wij merken op dat de financiële effecten van diverse ontwikkelingen op voorhand niet exact te duiden zijn. Deze kunnen ook van invloed zijn op de vast te stellen Primaire Begroting 2020 in november 2019.

nvvk
geaudit

Stadsbank
Oost Nederland

Indien gewenst zijn wij graag bereid een toelichting te geven.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de directeur van de bank, de heer C.H.A.A. Luttikhuis via 088-7663666.

Hoogachtend,

namens het Dagelijks Bestuur

van de Stadsbank Oost Nederland,

Dhr. A. Kampman,

Voorzitter

Bijlagen: Voorstel en Primitieve Begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023

i.a.a. Raadsgriffie

Stadsbank Oost Nederland

Primitieve begroting 2020

Meerjarenraming 2021-2023

Inhoudsopgave

VOORWOORD **3**

1. BELEIDSBEGROTING **4**

1.1. De organisatie 4
1.1.1. Bestuur *4*
1.1.2. Management en organisatiestructuur van de Stadsbank Oost Nederland *6*
1.1.3. Het werkgebied van de bank *7*
1.2. Bericht van het Dagelijks Bestuur 8
1.2.1. Doelstelling *8*
1.2.2. Beleidsvisie *8*
1.4. Programmaplan 2020 10
1.4.1. Programma Algemeen Bestuur *10*
1.4.2. Programma Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen *12*
1.4.3. Prestatie-indicatoren effectiviteit Schuldhulpverlening *17*
1.5. Verplichte paragrafen 20
1.5.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing *20*
1.5.2. Onderhoud kapitaalgoederen *25*
1.5.3. Financiering *25*
1.5.4. Verbonden partijen *28*
1.5.5. Bedrijfsvoering *28*

2. FINANCIËLE BEGROTING **30**

2.1. Overzicht van Baten en Lasten in de begroting 2020 30
2.2. Meerjarenperspectief 2020-2023 34
2.3. Voorstel tot vaststelling van de begroting 38

BIJLAGEN **39**

Bijlage 1: Categoriale begroting en meerjarenraming 40
Bijlage 2: Staat van reserves en voorzieningen 41
Bijlage 3: Investeringen 2020–2023 42
Bijlage 4: Basis facturatie-systematiek 43
Primitieve begroting 2020 per gemeente *43*
Bijlage 5: Meerjarenraming per gemeente 44

Voorwoord

Voor u ligt de Primitieve begroting 2020, inclusief de Meerjarenraming 2021-2023 van de Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost Nederland (SON). In de begroting en de meerjarenraming zijn de verwachte baten en lasten voor de komende jaren opgenomen.

De Primitieve begroting 2020 is opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is gebaseerd op hetdoor het Algemeen Bestuur vastgestelde dienstverlenings- en bekostigingsmodel. In de dienstverlening richting gemeenten en klanten staan 'maatwerk' en 'innovatie' centraal. Het beleid met betrekking tot de schulddienstverlening is - in lijn met de WGS (Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening) - een (individuele) verantwoordelijkheid/bevoegdheid van de 22 in de SON deelnemende gemeenten.

Op een aantal onderdelen van het dienstverleningsaanbod van de SON was in 2018 sprake van een teruggang in de aantallen. Dit was in lijn met de ontwikkeling van de dienstverlening van de andere gemeentelijke kredietbanken. Inmiddels is er een stijgende tendens in het aantal intakes, die in de komende periode waarschijnlijk ook zijn uitwerking zal hebben in de vervolgdienstverlening.

In deze Primitieve Begroting zijn voor de omvang van de dienstverlening de werkelijke volumeaantallen van het jaar 2018 als uitgangspunt genomen en in de begrotingsjaren 2020-2023 stabiel gehouden. Hierbij wordt aangesloten bij het Jaarverslag 2018 en de Primaire Begroting 2019. De producten met een langere looptijd, zoals beschermingsbewind, kunnen hier een uitzondering op vormen. Hierbij wordt geraamd op basis van de te verwachten prognoses.

Daarnaast is rekening gehouden met de richtlijnen en voorwaarden die de SON van de Twentse en Achterhoekse gemeenten heeft ontvangen, aangevuld met de voor de SON specifieke uitgangspunten.

Enschede, maart 2019

Dhr. A. Kampman
Voorzitter Dagelijks Bestuur

1. Beleidsbegroting

1.1. De organisatie

1.1.1. Bestuur

Het Algemeen Bestuur (2018 – 2022)

Elke aangesloten gemeente wijst uit haar college één lid aan voor het Algemeen Bestuur. Elk lid van het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering één stem. De vergaderingen van het Algemeen Bestuur zijn openbaar.

Het Algemeen Bestuur vergadert jaarlijks tenminste tweemaal.

De samenstelling van het Algemeen Bestuur is als volgt:

Het Algemeen Bestuur

Gemeente	Lid	Gemeente	Lid
Aalten	Dhr. J. Wikkerink	Lochem	Dhr. E.J. de Haan
Almelo	Dhr. A. Maathuis	Losser	Dhr. H.J.M. Nijhuis
Berkelland	Dhr. G. Teselink	Montferland	Dhr. W.G.H. Sinderdinck
Borne	Dhr. M.J.R. Kotteman	Oldenzaal	Dhr. R.G.H. Christenhusz
Bronckhorst	Dhr. E. Blaauw	Oost Gelre	Dhr. J. Hoenderboom
Dinkelland	Mevr. I. Duursma	Oude IJsselstreek	Dhr. P. van de Wardt
Enschede	Dhr. A. Kampman	Rijssen-Holten	Dhr. B.D. Tijhof
Haaksbergen	Dhr. A.B.G.M. Koopman	Tubbergen	Dhr. R.H. de Witte
Hellendoorn	Mevr. M. Overmeen	Twenterand	Mevr. M. van Abbema
Hengelo (Ov)	Mevr. M.A. ten Heuw	Wierden	Dhr. N. Kortenhoeven
Hof van Twente	Dhr. P. v. Zwanenburg	Winterswijk	Dhr. D.W. Aalderink

Het Dagelijks Bestuur (2018 – 2022)

Aan het begin van de zittingsperiode van het bestuur benoemen de leden van het Algemeen Bestuur uit hun midden het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit acht leden. Statutair maken de Algemeen Bestuursleden van de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo deel uit van het Dagelijks Bestuur.

Elk lid van het Dagelijks Bestuur heeft in de vergadering één stem. Bij het staken van stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Het Dagelijks Bestuur

Naam	Functie
Dhr. A. Kampman	Voorzitter
Dhr. D.W. Aalderink	Vice-voorzitter
Mevr. M.A. ten Heuw	Lid
Mevr. M. Overmeen	Lid
Dhr. R.G.H. Christenhusz	Lid
Dhr. A. Maathuis	Lid
Dhr. E. Blaauw	Lid
Dhr. P. v. Zwanenburg	Lid

De heer A. Kampman, Wethouder van de gemeente Enschede, is voorzitter van het Algemeen Bestuur.

De heer P. Lage Venterink, Hoofd afdeling Juridische Zaken en Beleid, sector Sociaal bij de gemeente Hengelo, is secretaris van het bestuur.

Het Platform

Het Platform is een permanente ambtelijke adviescommissie aan zowel het bestuur als de directeur van de bank. Het Platform geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het bestuur en de directie inzake het beleid en de bedrijfsvoering van de bank.

De voorzitter van het Platform wordt door het Algemeen Bestuur benoemd en neemt als adviseur deel aan de vergaderingen van zowel het Algemeen - als het Dagelijks Bestuur. Mevrouw J. Jonker, Hoofd Uitvoering Sociaal Domein bij de gemeente Almelo, is voorzitter van het Platform.

1.1.2. Management en organisatiestructuur van de Stadsbank Oost Nederland

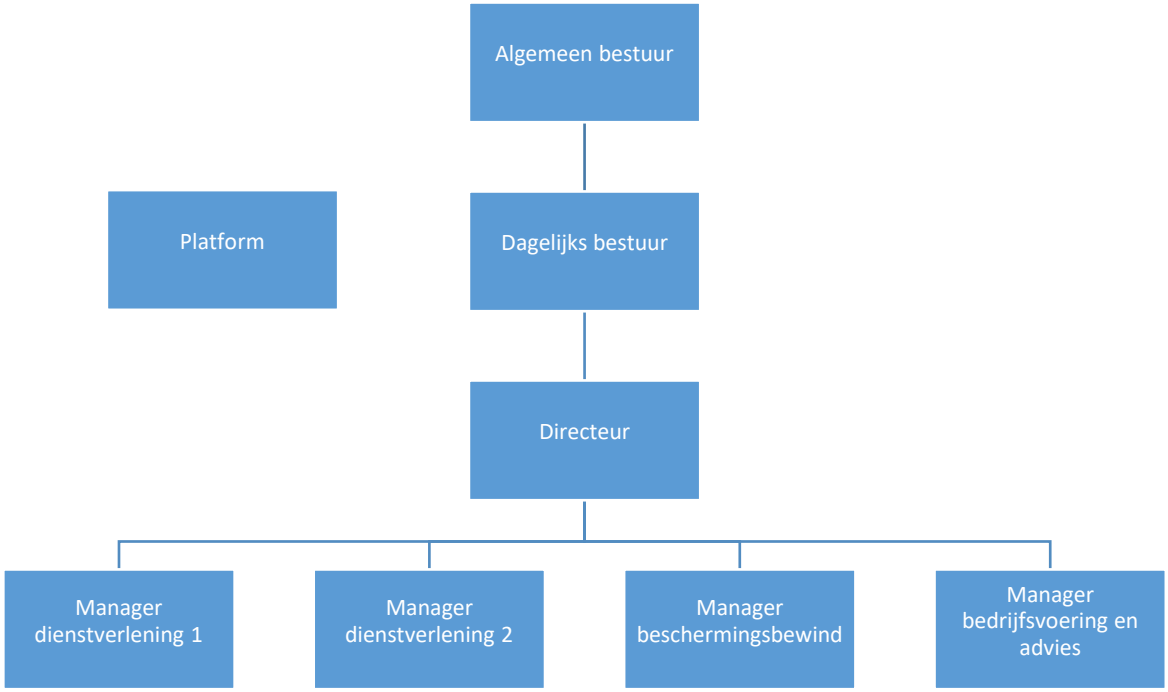

Bestuurs- en organisatiestructuur Stadsbank Oost Nederland per 31-12-2018

1.1.3. Het werkgebied van de bank

Het werkgebied van de bank bestaat uit de 22 bij de gemeenschappelijke regeling aangesloten gemeenten. In dit werkgebied wonen 902.574 inwoners verdeeld over 392.030 huishoudens (bron CBS, 2018).

Het werkgebied is op geografische gronden en gemeentelijke samenwerkingsverbanden verdeeld. Stadsbank Oost Nederland werkt op locatie in 22 gemeenten en kent als hoofdvestiging Enschede.

De gemeenten van Stadsbank Oost Nederland zijn als volgt ingedeeld in 5 gebiedsteams:

Gebiedsteams

Team	Gemeente
Enschede Oost-West	Enschede-Oost, Enschede-West, Haaksbergen, Losser.
Enschede Noord-Zuid-Centrum	Enschede-Noord, Enschede-Zuid, Enschede-Centrum.
Hengelo	Borne, Dinkelland, Hengelo, Hof van Twente, Oldenzaal en Tubbergen.
Almelo	Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Twenterand en Wierden.
Achterhoek	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.

1.2. Bericht van het Dagelijks Bestuur

1.2.1. Doelstelling

De Stadsbank Oost Nederland is als professioneel dienstverlener een deskundige en betrouwbare steun en toeverlaat voor mensen met financiële problemen. Onze missie is om de eigen kracht van mensen te versterken en financiële stabiliteit voor mensen te bieden. Dat doen we vanuit een transparante, kwalitatief hoogwaardige en professionele dienstverlenende organisatie. Wij gaan samen met onze klanten altijd op zoek naar de beste oplossing voor het financiële probleem. Daarbij werken we klantgericht, communiceren we transparant, hebben we een goede bereikbaarheid en bieden een hoge kwaliteit. We geven onze klanten een nieuw en reëel toekomstperspectief.

In de dienstverlening richting gemeenten staan 'maatwerk' en 'innovatie' centraal. Belangrijk daarbij is dat een open en transparante dialoog met de opdrachtgevers plaatsvindt en dat de bank zich door gemeenten op open wijze laat aanspreken op de kwaliteit van de dienstverlening.

We zetten in op versterking van verbinding en samenwerking met ketenpartners en vrijwilligers, het aangaan van nieuwe combinaties en het meewerken aan/bedenken van nieuwe en innovatieve oplossingen. Wij staan open voor elke nieuwe uitdaging vanuit de samenleving.

De Stadsbank heeft als doelstelling om haar schulddienstverlening maatwerkgericht en zo dicht mogelijk bij de klant te verrichten. Er zijn integrale klantteams gevormd, die per regio een gebiedsteam vormen. De nieuwe werkprocessen zijn gericht op klantvriendelijkheid, snelle doorlooptijden, één aanspreekpunt voor de klant en het zoveel mogelijk werken op locatie. De gebiedsteams worden ondersteund door een centrale administratieve backoffice en een centrale beleidsadvies eenheid.

De bank is lid van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK), de belangenvereniging van gemeentelijke kredietbanken, publieke instellingen en bedrijven die mensen met schulden helpen. Daarnaast is de bank aangesloten bij Sociale Banken Nederland (SBN), een samenwerkingsverband van kredietbanken en bij de Stichting Bureau Krediet Registratie (BKR) te Tiel.

1.2.2. Beleidsvisie

De Stadsbank ondersteunt de aangesloten gemeenten bij het gemeentelijk beleid ter bevordering van de maatschappelijke participatie van hun burgers, met name gericht op de 'bancaire taken' voor schuldhulpverlening. Hierbij wordt geanticipeerd op de ontwikkelingen in het Sociaal Domein. Het nieuwe dienstverleningsmodel speelt daar op in. De dienstverlening van de Stadsbank bestaat uit:

- Preventie- en voorlichtingsactiviteiten gericht op het voorkomen van financiële instabiliteit en schulden.
- Het geven van advies over het creëren van financiële stabiliteit, het oplossen van schulden en het adviseren over het wegnemen van tekortkomingen die hebben geleid tot de financieel problematische situatie.
- Kredietmogelijkheden aan personen die voldoen aan de "Fido-criteria". De bank hanteert hierbij maatschappelijk verantwoorde rentepercentages.

- Budgetbeheer ter borging van de stabiliteit in de betaling van primaire lasten van het huishouden en ter ondersteuning van het herstel van de financiële zelfredzaamheid, zodat (verdere) schulden kunnen worden voorkomen.

- Meerderjarigenbewind aan personen die blijvend niet bij machte zijn zelfstandig de eigen financiën te beheren.

- De voorliggende voorziening 'Budgetzorg', voor klanten waarvoor budgetbeheer te 'licht' is en beschermingsbewind 'te zwaar'. Naast de financiën wordt de gehele administratieve huishouding voor een langere periode samen met de klant gedaan.

- Bemiddeling tussen schuldenaar en schuldeisers om tot een minnelijke schuldregeling te komen en ter voorkoming van maatschappelijke uitval.

- Beheer minnelijke regelingen ter borging van een minnelijke regeling en ter ondersteuning van een eventuele re-integratie op de arbeidsmarkt.

- De afgifte van de verklaring en het ondersteunen bij het opstellen van het verzoekschrift conform de Faillissementswet inzake de toelating tot de wettelijke schuldsanering.

- De samenwerking met en inzet van vrijwilligers in de schuldhulpdienstverlening.

Bovendien zet de bank haar expertise en capaciteiten in om maatwerkdiensten te leveren aan de aangesloten gemeenten, met name in de vorm van diensten op locatie en projecten.

1.4. Programmaplan 2020

1.4.1. Programma Algemeen Bestuur

Hoofdkenmerken

Het programma Algemeen Bestuur omvat de bestuursproducten: bestuursorganen en bestuursondersteuning. Tevens behoren tot het programma Algemeen Bestuur de niet product-/ dienstverleningspecifieke activiteiten en voorzieningen gericht op een effectief en efficiënt beheer van de bedrijfsvoering. Vanuit de afdeling Bedrijfsvoering & Advies vindt de algemene interne ondersteuning aan de diverse organisatieonderdelen en het management plaats.

Wat wil de Stadsbank bereiken?

- Bestaand beleid:

Bestuursorganen

- Vertalen van bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen.
- Een maatschappelijk en bestuurlijk verantwoorde positionering van de Stadsbank.
- Sturing geven aan en reageren op organisatieontwikkelingen die gericht zijn op een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering bij de bank, alsmede op het leidinggeven aan de ambtelijke organisatie.
- Het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid en de verzorgde dienstverlening.

Bestuursondersteuning

- De voorbereiding van beleidsontwikkeling voor het Bestuur.
- De voorbereiding van de verantwoording door het Bestuur.

Algemene interne ondersteuning

- In stand houden van de fysieke infrastructuur.
- In stand houden van de automatisering en telecommunicatie infrastructuur.
- Effectief en efficiënt beheer van de bedrijfsvoering.

Wat gaan we daarvoor doen?

Platform Stadsbank Oost Nederland (het Platform)

Het Platform is een adviesorgaan voor zowel het Bestuur als de directie van de Stadsbank. Alle bij de gemeenschappelijke regeling aangesloten gemeenten kunnen deelnemen in het Platform. Het Platform

adviseert zowel op verzoek als uit eigen beweging het Bestuur en de directie over beleidsontwikkeling. Het Platform wordt met raad en daad terzijde gestaan door de directie en wordt ambtelijk ondersteund.

Communicatie

Voor de deelnemende gemeenten is het van belang tijdig te weten hoe de ontwikkeling van de dienstverlening voor haar burgers door de bank is.

Enerzijds heeft dit te maken met de mogelijkheden die de deelnemende gemeenten zien om naar aanleiding van de door de bank verleende diensten, het eigen gemeentelijk beleid vorm te geven en voorstellen te doen met betrekking tot het productenpakket van de Stadsbank.

Anderzijds heeft dit te maken met de financiële verplichtingen voor de deelnemende gemeenten.

Om de deelnemende gemeenten tijdig te informeren wordt het Algemeen Bestuur in de voorjaarsnota en de najaarsnota geïnformeerd over de financiële en niet financiële ontwikkelingen. De voorjaarsnota heeft betrekking op de periode januari tot en met april, terwijl de najaarsnota betrekking heeft op de periode tot en met augustus.

Indien wenselijk wordt tevens een voorstel tot wijziging van de begroting in deze periodieke rapportages opgenomen.

Interne ondersteuning

Bij de interne ondersteuning gaat het onder meer om HR, Planning & Control, communicatie, juridische aangelegenheden, bedrijfsadministratie, kwantitatieve, kwalitatieve en financiële informatievoorziening, procesondersteuning, ict beheer/applicatiebeheer en facilitaire ondersteuning.

Wat mag het kosten?

De budgettaire lasten worden bepaald door de kosten van het in standhouden van de gemeenschappelijke regeling. Deze zogenaamde bestaanskosten zijn de materiele kosten en ondersteunende diensten (indirecte kosten) die middels de jaarlijkse bestaansbijdrage worden voldaan. De bestaanskosten worden bepaald op basis van de totale volumeontwikkeling van de diensten van de Stadsbank. De verdeling van de bestaanskosten over de gemeenten vindt plaats op basis van de bestaande criteria huishoudens (25%) en basisdienstverlening + intake (75%).

Programma 1:
Budgettaire lasten Algemeen Bestuur

	2018	2019	2020
(Bedragen in €)	**Realisatie**	**Primaire Begroting**	**Primitieve Begroting**
Lasten	3.920.300	3.752.200	3.896.000
Baten	3.764.300	3.752.200	3.896.000
Saldo	-156.000	-	-

In de begroting wordt uitgegaan van budgettair neutrale situatie op dit programma. Dit wil zeggen dat de totale bestaanskosten worden verminderd met de opbrengst uit deposito en vervolgens zal het restant in rekening worden gebracht bij de deelnemende gemeenten.

1.4.2. Programma Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen

Algemeen

Hoofdkenmerken:

Het programma Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen heeft betrekking op alle dienstverlening van de Stadsbank, ter ondersteuning van het beleid van de aangesloten gemeenten.

De dienstverlening en voorzieningen van de bank kunnen als volgt worden onderscheiden:

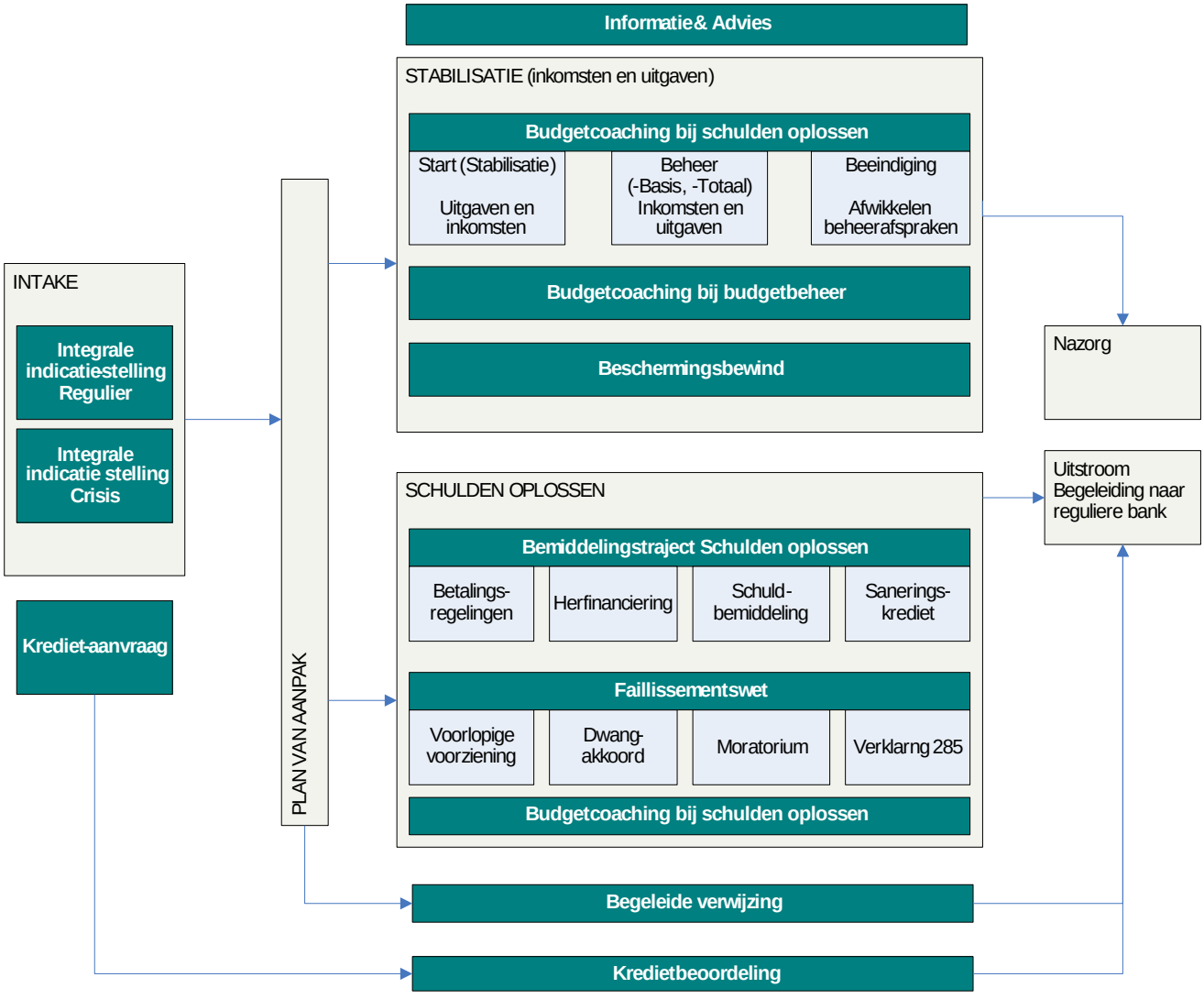

Het dienstenaanbod van de bank wordt vanuit de vestiging in Enschede, op werkpleinen en op diverse gemeentelijke locaties verzorgd. Het dienstenaanbod bestaat uit:

- Preventie
- Informatie & Advies
- Indicatiestelling
- Kredietverlening
- Stabilisatie en Herstel Financiële huishouding, waaronder coaching budgetterings-vaardigheden, meerderjarigen beschermingsbewind en de voorliggende voorziening BudgetZorg.
- Minnelijk schuldregelen
- Nazorg
- Overige dienstverlening

Deze werkzaamheden worden integraal rondom de klant georganiseerd en worden vanuit de vestiging Enschede en op locatie uitgevoerd. Met verschillende gemeenten zijn specifieke afspraken gemaakt over bediening op werkpleinen of op locatie.

Wat wil de Stadsbank bereiken?

- Bestaand beleid:

De bank wil bijdragen aan:

- het voorkomen dat inwoners van de aangesloten gemeenten in financiële problemen komen of de weg naar financiële hulpverlening niet weten te vinden;
- het aanbieden van kredietmogelijkheden voor inwoners van de aangesloten gemeenten die niet bij de commerciële reguliere handelsbanken een lening kunnen krijgen, eventueel om zo hun kredietwaardigheid te kunnen herstellen;
- een stabiele financiële huishouding door het bevorderen dat cliënten hun inkomsten en uitgaven zodanig in balans krijgen en houden dat het ontstaan van betalingsachterstanden wordt voorkomen en dat bestaande betalingsachterstanden (kunnen) worden ingelopen;
- het realiseren van een minnelijke, onderhandse regeling van schulden tussen cliënten in een (problematische) schuldsituatie en hun schuldeisers;
- het realiseren van een oplossing voor cliënten met een problematische schuldsituatie waarbij de schuldeisers niet akkoord gaan met een minnelijke regeling van de schulden.

Door continu te werken aan de kwaliteit van de dienstverlening en het professionaliseren van de bedrijfsvoering wil de bank de dienstverlening op peil houden en waar mogelijk verbeteren. Het beleid van de bank richt zich op het bevorderen van de financiële zelfredzaamheid van de klant, zowel waar het gaat om budgetbeheer als om indicatiestellingen en schulden oplossen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Preventie

In samenwerking met de deelnemende gemeenten, vrijwilligersorganisaties, scholen en overige ketenpartners wordt ingezet op het voorkomen en vroegtijdig signaleren van (dreigende) schuldsituaties. De bank brengt door gerichte voorlichtingsactiviteiten op scholen de risico's en de gevolgen van verschulding onder de aandacht.

Informatie & Advies

Op basis van de specifieke klantsituatie wordt een advies gegeven over de inrichting en het beheer van de financiële huishouding. Daarbij kan het zowel gaan om de budgettering van het huishoudgeld als om hoe om te gaan met kleine achterstanden en schulden indien de klant (nog) geen gebruik wenst of hoeft te maken van andere diensten van de bank.

Indicatiestelling

Voorafgaand aan de feitelijke dienstverlening wordt door de bank een op de klant afgestemd adviesrapport opgesteld, waarin is opgenomen met welke instrumenten het best een antwoord kan worden gegeven op de door de klant gestelde hulpvraag.

Kredietverlening

De kredietverlening van de Stadsbank Oost Nederland is ten opzichte van commerciële banken aan de onderkant van de markt gepositioneerd. De SON streeft niet naar een zo groot mogelijke kredietportefeuille, maar richt zich uit maatschappelijk oogpunt op een specifieke doelgroep. Uitgangspunt voor de tarieven is om deze onder de tarieven van de commerciële banken te positioneren.

Stabilisatie & herstel financiële huishouding

De meeste financiële problemen van klanten zijn het gevolg van een structurele onbalans tussen inkomsten en uitgaven. De zogenaamde primaire lasten, met name huur/hypotheek en energielasten worden veelal als sluitpost van het huishoudboekje gebruikt, met alle negatieve gevolgen van dien, zoals dreigende huisuitzetting, afsluiting van energie e.d.

Door inzet van budgetbeheer is de betaling van de primaire lasten en overige financiële verplichtingen van de klant gewaarborgd. In het geval van betalingsachterstanden kan in overleg met de klant een betalingsregeling worden getroffen. Daartoe wordt een budgetplan opgesteld, waarin balans wordt aangebracht tussen de inkomsten en uitgaven en daardoor weer financieel evenwicht ontstaat.

De klant wordt ondersteund bij de uitvoering van het budgetplan. Zo nodig wordt de klant gewezen op flankerende voorzieningen. Door middel van het bieden van maatwerk wordt gezocht naar een duurzame oplossing voor de klant.

Klanten die aantoonbaar (deskundigenrapport) niet in staat zijn hun financiële huishouding zelfstandig en verantwoord te voeren kunnen in aanmerking komen voor beschermingsbewind, indien mogelijke voorliggende voorzieningen niet passend zijn (bijvoorbeeld BudgetZorg). In voorkomende gevallen dient de Stadsbank hiertoe namens de klant een verzoek in bij de rechtbank.

Door middel van de doorgevoerde caseloadverlaging is er ruimte ontstaan voor meer ondersteuning van de SON op inhoud:

- meer en intensievere contactmomenten met de klant;
- meer beschikbare tijd om op klantniveau (proactief) problemen op te lossen en mee te denken

over toekomstige duurzame financiële oplossingen;
- mensen meer en beter informeren over de werking van producten in de schuldhulpverlening en meer aandacht voor het stabiliseren van financiële situaties;
- sneller signaleren dat budgetten (voor de toekomst) vastlopen als mensen dit zelf niet direct zien en sneller initiatief nemen om hierop proactief te reageren;
- meer risicochecks uitvoeren, meer betalingsregelingen treffen, beslagvrije voeten bewaken, waar mogelijk kwijtschelding/toeslagen aanvragen.

Minnelijk schulden regelen

Door de bank wordt bemiddeld tussen de schuldenaar en diens schuldeisers om tot een regeling van de schulden te komen.

Daarbij onderzoekt de bank of door middel van betalingsregelingen over een periode van maximaal vijf jaar of een herfinanciering van de schulden de volledige schuldsituatie kan worden opgelost.

Indien dit niet mogelijk is, wordt gekeken of een saneringskrediet verantwoord is, dan wel dat een schuldbemiddeling tot een oplossing kan leiden. Een saneringskrediet en een schuldbemiddeling hebben een looptijd van drie jaar. Bij onwillige schuldeisers kan de cliënt een beroep doen op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen. De Stadsbank ondersteunt de klant hierbij en geeft in voorkomende situaties een verklaring af aan de rechtbank voor toelating tot de WSNP.

Door middel van de caseloadverlaging bij schulden regelen wordt intensiever en persoonlijker ingezet op het slagen van het minnelijk traject voor schulden. Dit door een sneller en overtuigender contact met schuldeisers (versnellen van doorlooptijden).

Nazorg

Het doel van de nazorg is om de recidive te voorkomen. Binnen een jaar na de beëindiging van de aangeboden dienstverlening tracht de bank inzicht te krijgen in de financiële situatie van de klant na het succesvol uitstromen naar het zelfstandig beheren van de financiën. Indien er sprake is van disbalans in de inkomsten en uitgaven, wijst de bank de klant op de mogelijkheden om de financiële situatie in evenwicht te brengen.

Overige dienstverlening

Onderstaande additionele dienstverlening wordt momenteel aangeboden en is op basis van bekende afspraken met een aantal gemeenten conform 2019 doorgetrokken naar de begroting 2020.

Dienstverlening op locatie

De Stadsbank verzorgt voor een aantal gemeenten een inloopspreekuur op locatie. Dit inloopspreekuur vindt plaats bij de gemeente zelf of op een werkplein.

Samenwerking externe instanties

De Stadsbank voert intensief gesprekken met een aantal grote instanties waarvoor de bank regelmatig betalingen van de klanten verricht. Het doel van deze samenwerking is het verbeteren van de administratieve processen om zodoende de kosten te reduceren.

Resultaat

Product	Soort dienst	2018 Realisatie	2019 Primaire begroting	2020 Primitieve begroting	
Indicatiestelling					
Reguliere indicatiestelling	Stand.	2.014	1.895	1.865	*
Crisis-interventie	Stand.	91	68	91	
Extra intake faciliteiten		-	-	-	
Huisbezoek	Add.	6	4	6	
Multidisciplinair overleg	Add.	19	26	19	
Kredietverlening					
Kredietbeoordeling	Stand.	1.656	1.427	1.656	
Verstrekte Sociale leningen	Stand.	613	577	613	
Verstrekte Herfinancieringen	Stand.	64	58	64	
Verstrekte Saneringskredieten	Stand.	133	115	133	
Stabilisatie en Herstel Financiële Huishouding					
Opstart budgetbeheer	Stand.	1.016	1.021	1.016	
Beëindiging budgetbeheer	Stand.	1.338	1.157	1.338	
Actieve BBR per 31/12*		5.306	5.219	5.306	
waarvan zelfbetalers	Stand.	1.169	1.173	1.169	
Budgetbegeleiding*		-	-	-	
Budgetcoaching	Stand.	-	-	-	
Budgethulp	Stand.	-	-	-	
Meerderjarigenbewind lopend*	Stand.	1.195	1.295	1.395	
Meerderjarigenbewind nieuw	Stand.	70	190	250	
Minnelijk schuldregelen					
Bemiddeling schuldregeling	Stand.	1.089	1.116	1.089	
Beh. Standaard bet. Regeling*	Stand.	9	8	9	
Beh. Standaard schuldbemiddeling*	Stand.	1.086	1.046	1.086	
Voorlopige voorziening art. 284	Stand.	1	1	1	
Verklaring & Verzoekschrift art. 285	Stand.	449	490	449	
Dwangakkoord art. 287 a	Stand.	18	11	18	
Moratorium art. 287 b	Stand.	4	3	4	
Nazorg					
Nazorg	Stand.	403	322	403	

'Begroot' - gemideld over het jaar
'Realisatie' - actueel per 31-12

** = Het aantal indicatiestellingen is in de realisatie van 2018 gestegen ten opzichte van de Primaire begroting 2019. In de Primitieve begroting 2020 is rekening gehouden met deze stijging, maar door de overname van de intakes door Hengelo komt het aantal per saldo lager uit dan in de Primaire begroting 2019.*

Wat mag het kosten?

Programma 2: Budgettaire lasten: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	2018	2019	2020
(Bedragen in €)	Realisatie	Primaire Begroting	Primitieve Begroting
Lasten	6.560.200	6.662.100	7.056.400
Baten	6.475.600	6.662.500	7.058.100
Saldo	-84.600	400	1.700

1.4.3. Prestatie-indicatoren effectiviteit Schuldhulpverlening

De deelnemende gemeenten hebben in samenspraak met de SON prestatie indicatoren ontwikkeld, die vanaf 2017 worden gemonitord. In 2018 is de eerste meting verricht en vergeleken met 2017 (nulmeting). Het streven is om de percentages van 2018 ook de komende jaren te realiseren. In onderstaande tabel zijn de prestatie indicatoren opgenomen.

Bij PI-1 moet rekening worden gehouden met situaties waarin de SON wel de voorwaarden schept voor het houden van een gesprek binnen 4 weken, maar dat de termijn toch wordt overschreden door afzegging of niet verschijnen van de klant. Dit verklaart dat het percentage onder de 100% ligt. Sinds de laatste maanden van 2018 is sprake van een stijging van het aantal intakes, waarmee de personele capaciteit in overeenstemming moest worden gebracht. Het percentage van 2018 was daardoor gedaald ten opzichte van 2017. In 2020 wordt weer gestreefd naar het percentage van 2017 (basis).

Prestatie indicatoren	2017 (Basis)	2018	2020
PI-1: Percentage klanten dat binnen 4 weken (3 dagen bij een crisissituatie) op het eerste gesprek is geweest.	**89%**	**82%**	**89%**
PI-2: Percentage succesvol afgehandelde crisisinterventies	**83%**	**88%**	**88%**
PI-3: Percentage minnelijke trajecten waarbij akkoord is bereikt met de schuldeisers.	**51%**	**61%**	**61%**
PI-4: Percentage klanten dat door middel van BBR binnen termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren.	**60%**	**56%**	**56%**
PI-5: Percentage succesvol afgeronde minnelijke schuldregelingen.	**92%**	**94%**	**94%**
PI-6a: Recidieven: percentage klanten dat na een tussentijdse beëindiging van een minnelijke regeling binnen 1 jaar terug komt	**0,1%**	**0,1%**	**0,1%**
PI-6b: Recidieven: percentage klanten dat na succesvol afronden van een minnelijke regeling terug binnen 3 jaar komt	**0,1%**	**0,2%**	**0,2%**

Toelichting indicatoren:

PI-1: Percentage klanten dat binnen 4 weken (3 dagen bij een crisissituatie) op het eerste gesprek is geweest.

Toelichting: Binnen 4 weken nadat een persoon zich heeft aangemeld voor schuldhulpverlening bij de Stadsbank, dient het eerste gesprek plaats te vinden waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. Bij een crisis situatie, zoals geplande ontruiming en/of afsluiting van nutsvoorzieningen dient het eerste gesprek binnen 3 dagen plaats te vinden. Deze termijnen zijn wettelijk vastgelegd in Artikel 4, lid 1, 2 van de Wgs.

Deze indicator kan gebruikt worden door de gemeenten die de Stadsbank hebben gemandateerd om Wgs-beschikking af te geven. De andere gemeenten kunnen deze indicator enkel gebruiken als indicatie over de wachttijden bij de Stadsbank vanaf moment dat de klant een verzoek bij de Stadsbank indient, maar niet als een prestatie zoals dat in artikel 4, lid 1, 2 van de Wgs wordt bedoeld.

Wgs, Artikel 4

1: Indien een persoon zich tot het college wendt voor schuldhulpverlening vindt binnen vier weken het eerste gesprek plaats waarin de hulpvraag wordt vastgesteld.

2: Indien er sprake is van een bedreigende situatie vindt binnen drie werkdagen het eerste gesprek plaats waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. Onder bedreigende situatie wordt verstaan gedwongen woningontruiming, beëindiging van de levering van gas, elektriciteit, stadsverwarming of water of opzegging dan wel ontbinding van de zorgverzekering.

PI-2: Percentage succesvol afgehandelde crisisinterventies

Toelichting: Deze indicator geeft het aandeel van de crisissituatie aan dat met succes is afgehandeld. Dat wil zeggen dat de dreigende ontruiming en/of afsluiting van de nutsvoorzieningen is afgewend. De mate van succes is mede bepalend door de medewerking van de verhuurders en leveranciers en/of (hoe snel) de gemeente de bijzondere bijstand verstrekt.

PI-3: Percentage minnelijke trajecten waarbij akkoord is bereikt met de schuldeisers.

Toelichting: Als de klant problematische schulden heeft en aan de eerste prioriteit om balans in inkomen en uitgaven te krijgen is voldaan, kan een minnelijk traject opgestart worden waarbij getracht wordt om met alle schuldeisers een akkoord te bereiken voor het aflossen van de schulden. Gemiddeld zijn er ongeveer 17 schuldeisers per dossier met een gemiddelde schuld van zo'n € 38.000. Deze indicator geeft het aandeel van de trajecten aan waarbij alle schuldeisers akkoord zijn gegaan met het betalingsvoorstel.

Het minnelijke traject kan resulteren in een schuldregeling met de volgende betalingsmodaliteiten: schuldbemiddeling (SB, aflossen van een bepaald percentage van de totale schuld tegen finale kwijting), saneringskrediet (SK, afkoop van schulden tegen finale kwijting), herfinanciering (HF, een lening waarmee de totale schuld 100% in een keer wordt afgelost) en betalingsregeling (de totale schuld wordt in maandelijkse termijnen afgelost).

PI-4: Percentage klanten dat door middel van BBR binnen termijn van maximaal 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren.

Toelichting: De eerste prioriteit voor de klanten van SON is om balans in inkomen en uitgaven te krijgen zodat in ieder geval de lopende verplichtingen nagekomen kunnen worden. Dat wordt door middel van een budgetbeheerrekening gedaan. De klant wordt in beginsel begeleid door een budgetconsulent die samen met hem/haar acht om zowel de uitgaven in beeld te brengen en die waar mogelijk te minimaliseren, als de inkomen te maximaliseren. De BBR wordt in principe voor een periode van ongeveer drie jaar ingezet waarna de klant getracht wordt om de financiën zelf te kunnen beheren. Een deel van de klanten zal altijd nog langer dan drie jaar de ondersteuning door middel van budgetbeheer nodig hebben omdat zij onvoldoende vaardigheden hebben (ontwikkeld) voor het zelfstandig beheren van hun financiën.

Deze indicator geeft aan hoeveel klanten daadwerkelijk binnen drie jaar met succes zijn uitgestroomd.[1]

De indicator betreft de BBR waarvoor de ondersteuning nog door de gemeente wordt bekostigd.

PI-5: Percentage succesvol afgeronde minnelijke schuldregelingen.

Toelichting: Een minnelijke schuldregeling is succesvol afgerond op het moment dat de schuldeisers finale kwijting geven voor hun vordering.

PI-6a: Recidieven: percentage klanten dat na een tussentijdse beëindiging van een minnelijke regeling binnen 1 jaar terug komt

Toelichting: Percentage recidieven betreft het aandeel indicatiestellingen[2] binnen een jaar waarbij een minnelijk traject in het jaar daarvoor tussentijds is beëindigd door het toedoen van de klant.

PI-6b: Recidieven: percentage klanten dat na succesvol afronden van een minnelijke regeling binnen 3 jaar terug komt

Toelichting: Percentage recidieven betreft het aandeel indicatiestellingen binnen een jaar waarbij de klant drie jaar eerder een minnelijk traject succesvol heeft doorlopen, zoals dat in PI-5 is bedoeld.

[1] Op dit moment wordt de uitstroom met heel beperkte begeleiding bereikt. Met het intensiveren van de begeleiding door middel van coaching, is het te verwachten dat de uitstroom eerder en/of bij meer klanten bereikt kunnen worden.

[2] Indicatiestelling betreft een aanmelding schuldhulpverlening waarbij de hulpvraag is vastgesteld.

1.5. Verplichte paragrafen

1.5.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is bepaald dat organisaties hun weerstandsvermogen, het vermogen om risico's financieel op te vangen, in kaart moeten brengen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's die de bank loopt en waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hier over niet-kwantificeerbare risico's. Voor wel-kwantificeerbare risico's is de bank verplicht om voorzieningen te vormen.

De Stadsbank is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarin de gemeenten uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor een eventueel nadelig saldo van de bank.

Weerstandscapaciteit

Onder de weerstandscapaciteit wordt verstaan de aanwezige capaciteit aan middelen om financiële risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten, op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Ze geeft aan in hoeverre onverwachte, substantiële, niet begrote kosten gedekt kunnen worden. Onderscheid kan worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met het eerste wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van taken op het bestaande niveau. Met het tweede worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

Een positief saldo op de meerjarenbegroting behoort tot de structurele weerstandscapaciteit. Bij de Stadsbank is structurele weerstandscapaciteit niet aan de orde, omdat gestreefd wordt naar een meerjarige sluitende begroting.

Mogelijke onderdelen van de incidentele weerstandscapaciteit zijn: Algemene reserve, bestemmingsreserves en stille reserves. Stadsbank Oost Nederland gebruikt de incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Mochten zich gedurende een jaar structurele tegenvallers voordoen, zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan dekt de Stadsbank die incidenteel af middels de incidentele weerstandscapaciteit. Vervolgens zal hiervoor bij de eerstvolgende begroting dekking gezocht worden.

Het eigen vermogen bestaat uit de Algemene Reserve en bestemmingsreserves. Voor de Stadsbank bestaat het belangrijkste deel van de weerstandscapaciteit uit de omvang van de Algemene Reserve. Op de bestemmingsreserves van de Stadsbank ligt een door het Algemeen Bestuur geaccordeerde bestemming. Bij het wegvallen van deze bestemming is sprake van vrij beschikbare bestemmingsreserves.

Voor de bank wordt dus de weerstandscapaciteit berekend uit:

Weerstandscapaciteit per 31 december 2020 *(bedragen in €)*

Reserves	**Bedrag**
Algemene reserve	855.900
Bestemmingsreserve	226.300
Totaal	**1.082.200**

Ten aanzien van stille reserves wordt nagegaan in hoeverre er sprake is van een overwaarde op de activa (actuele waarde > boekwaarde), die op korte termijn aangewend kan worden om tegenvallers op te vangen. De bereidheid tot het (extra) verhogen van de tarieven voor de dienstverlening van de bank zal uiteindelijk een politieke keuze zijn. Deze onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn niet exact te becijferen. Bij de bepaling is het gebruikelijk om voorzichtigheid in acht te nemen.

Beleid

De kaders voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing zijn door het Algemeen Bestuur vastgesteld in de beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Stadsbank Oost Nederland. Deze kaders worden toegepast in het nieuwe dienstverleningsmodel. Er wordt periodiek een integrale risicoanalyse gemaakt, aan de hand waarvan wordt bepaald of het weerstandsvermogen in het nieuwe dienstverleningsmodel voldoende wordt geacht om deze risico's te kunnen afdekken.

Het doel van de integrale risicoanalyse is om de risico's die bij de Stadsbank kunnen optreden expliciet te maken, regelmatig te actualiseren, proactief en bewust met risico's om te gaan en de bijbehorende beheersmaatregelen af te wegen. Dit vormt de basis voor de jaarlijkse verantwoording naar het Algemeen Bestuur in het 'verslag financiële rechtmatigheid en risicomanagement' en in de risicoparagraaf in de begroting en het jaarverslag.

Integrale risicoanalyse

Bij de integrale risicoanalyse wordt een risico-inventarisatie gemaakt, waarbij expliciet aandacht is gegeven aan de mogelijke oorzaken van de risico's. Deze oorzaken zijn onder meer te vinden op het politieke/bestuurlijke, organisatorische, juridische, technische, financiële, ruimtelijke of maatschappelijke vlak. Per risico is bepaald welke beheersmaatregelen van toepassing zijn. Daarbij is aangegeven in welke gevallen een claim op het weerstandsvermogen wordt gedaan om de risico's af te kunnen dekken.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dat is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door aandacht voor het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller bij de Stadsbank direct door de deelnemende gemeenten moet worden opgevangen. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden binnen de weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Deze ratio wordt afgezet tegen een norm om een conclusie te kunnen trekken over het niveau van het weerstandsvermogen van de Stadsbank.

De ratio van het beschikbaar weerstandsvermogen ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen komt eind 2020 uit op 1,12. De ratio wordt hiermee gekwalificeerd als voldoende (tussen 1,0 en 1,4).

Frauderisico-analyse

De prioriteit bij het voorkomen van fraude ligt op het intensiveren en automatiseren van de interne controles in de processen. Daardoor is de kans op frauderisico's aanmerkelijk verminderd. Het is onder meer mogelijk om in het dagelijkse betalingsproces 'bestandsbrede' geautomatiseerde controles uit te voeren, in plaats van het nemen van steekproeven. Verder wordt het '4-ogen principe' toegepast in het betalingsproces en de 'two-factor authenticatie' bij het inloggen in het netwerk. Voor schade door fraude is een fraudeverzekering afgesloten.

Er wordt continue aandacht besteed aan het vergroten van de bewustwording rondom fraudepreventie bij de medewerkers binnen de organisatie, waarbij gedrag en cultuur nadrukkelijk aan de orde komen. Alle medewerkers hebben een cursus integriteit gevolgd en moeten zich houden aan de bedrijfs- en gedragscode, waarin een passage is opgenomen over integriteit en het omgaan met vertrouwelijke informatie.

Deze aandacht voor communicatie over risicobewustwording, gedrag en motivatie van de medewerkers heeft een permanente plaats gekregen in het nieuwe informatiebeveiligingsbeleid en privacy van (persoons)gegevens in het kader van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Informatiebeveiliging en privacy

Voor de beheersing van de informatiebeveiliging en privacy wordt structurele capaciteit ingezet voor de functies Chief Information Security Officer (CISO), de Security Officer (SO) en de Functionaris Gegevensbescherming (= Privacy Officer, PO).

De Stadsbank voldoet aan de wijzigingen in de relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving op deze terreinen. Hierbij wordt aangesloten bij de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Er wordt een digitale tool ingezet om de informatiebeveiliging en privacy permanent te kunnen beheersen, monitoren, evalueren en aan te passen/actualiseren. De CISO legt in de 'verklaring van toepasselijkheid BIG' jaarlijks verantwoording af aan het Dagelijks Bestuur over de implementatie van maatregelen die passend zijn voor de Stadsbank, als ook om restrisico's goed te keuren en formele goedkeuring te verkrijgen voor de implementatie van de passende maatregelen.

De Stadsbank past de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) toe. Met partners die persoonsgegevens verwerken zijn verwerkingsovereenkomsten gesloten, waarvan een verwerkingsregister wordt bijgehouden. Ook wordt een procedure gehanteerd voor het melden van incidenten en datalekken en worden de nodige vervolgacties genomen. Indien van toepassing worden datalekken gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens.

De medewerkers van de Stadsbank worden continue bewust gemaakt van de risico's die kunnen optreden bij het onzorgvuldig omgaan met persoons- en bedrijfsgegevens en de gevolgen die dit met zich meebrengt. Dit gebeurt onder meer door voorlichtingssessies en praktijksimulaties (mystery guest, phishing mails).

Met de leveranciers van de ICT-omgeving zijn afspraken gemaakt over het beschermen van data en (persoons)gegevens tegen cybercriminaliteit en datalekken. Daarbij worden ook de dragers van persoons- en bedrijfsgegevens beschermd tegen datalekken (denk aan mobiele telefoons en laptops). Voor schade door cybercriminaliteit is een cyberrisicoverzekering afgesloten.

Aandachtspunten risico's

- Er zouden financiële risico's kunnen optreden, indien de Stadsbank voor een deel van haar activiteiten vennootschapsbelasting moet afdragen op de hiermee behaalde 'winst'. De Stadsbank

is in de huidige situatie voor haar activiteiten per 1 januari 2016 vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De Belastingdienst heeft dit bevestigd in haar brief van 20 januari 2016. Hierin is tevens opgenomen dat vennootschapsbelastingplicht wel aan de orde kan komen, indien in de toekomst positieve saldi in de jaarrekening ontstaan. De Stadsbank zal dit in voorkomende gevallen melden aan de Belastingdienst.

- Voor het gebruikte softwarepakket Allegro is een excrow-overeenkomst afgesloten bij NCC Group, waar de broncodes zijn ondergebracht. Een mogelijk faillissement van de leverancier houdt in dat naar vervanging wordt gezocht.
- Indien de Stadsbank aansprakelijk wordt gesteld voor schadegevallen voortvloeiende uit de beroepsbeoefening, zouden er mogelijk situaties kunnen optreden, waarin deze niet vallen onder de huidige beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Voor deze schadevergoedingen en eventuele proceskosten is dan geen dekking.
- Indien de Stadsbank aansprakelijk wordt gesteld voor schadegevallen kan het zijn dat deze niet vallen onder de algemene WA-verzekering van de bank. Voor deze schadevergoedingen is dan geen dekking aanwezig. Dit geldt ook voor eventuele proceskosten.
- De kosten van een WIA-uitkering kunnen verhaald worden op de veroorzaker van de arbeidsongeschiktheid. De bank heeft hiervoor geen speciale verzekering afgesloten.

Bestemmingsreserves

Met betrekking tot de bestemmingsreserves heeft het Algemeen Bestuur het volgende besloten:

Bestemmingsreserves

Naam	Bestemming	Norm	Dotatie
Reserve Saneringskredieten	Ter borging van de saneringskredieten i.h.k.v. de minnelijke schuldregeling.	Minimaal 20% van het uitstaande saldo.	Aanvullen bij onderschrijding van de norm.
Reserve Personeel	Motiverende maatregelen, deskundigheidsbevordering en bewustwordingscampagnes voor informatiebeveiliging en privacy.	0,75% van de totale personeelslasten.	Huidige omvang voldoende. Geen jaarlijkse dotatie.
Reserve Innovatie en Digitalisering	Innovatie en digitalisering van de werkprocessen en aanpassingen in de software en hardware.	Niet van toepassing.	Huidige omvang voldoende. Geen jaarlijkse dotatie.

Voorzieningen

De bank heeft een aantal voorzieningen opgenomen. Voorzieningen worden ingesteld als er sprake is van een te kwantificeren financiële verplichting of financieel risico. Daarnaast kunnen tot voorzieningen ook gerekend worden de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De stand van de voorzieningen bedraagt € 319.500 per 31-12-2020.

Financiële kengetallen

In de gewijzigde artikel 11 van het BBV zijn er onder het tweede lid twee onderdelen toegevoegd: kengetallen en beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De financiële kengetallen zijn een uniforme set van kengetallen die een betere inzicht geven in de financiële posities van de gemeenten en provincies, en daarmee ook informatie over de weer- en wendbaarheid van hun begrotingen. De volgende vijf kengetallen moeten volgens het BBV in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing worden opgenomen:

- Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

De eerste twee kengetallen zijn in deze Primitieve begroting 2020 gepresenteerd. De overige kengetallen zijn niet van toepassing voor de Stadsbank, als gemeenschappelijke regeling voor schuldhulpverlening. De berekening van de kengetallen is conform de ministeriële richtlijnen voor de wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van provincies en gemeenten (Stcrt. 2015, 20619).

Kengetallen	2018	begroting 2019	2020
Netto schuldquote	6%	3%	4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	53%	43%
Solvabiliteitsratio	7%	6%	7%

NETTO SCHULDQUOTE

De netto schuldquote geeft de verhouding tussen het niveau van de schuldenlast en de eigen middelen. Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden geeft inzicht in wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.
Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. De netto schuldquote van de bank bevindt zich ver onder de kritische grens van 130% die de VNG voorschrijft.

SOLVABILITEITSRATIO

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De bank heeft over een langere periode een stabiele solvabiliteitsratio.

1.5.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Eén van de basiselementen voor de financiële positie van de bank zijn de kapitaalgoederen en de onderhoudsstaat. Tot de kapitaalgoederen worden gerekend de gebouwen en de terreinen die in eigendom van de bank zijn.

Het Onderhoudsplan wordt jaarlijks geactualiseerd. De kosten kunnen worden gedekt uit de Voorziening Onderhoud gebouwen en installaties.

Ook zijn voor de komende jaren een aantal vervangingsinvesteringen in beeld gebracht. Deze worden jaarlijks opgenomen in de Meerjarenbegroting.

1.5.3. Financiering

Voor de uitvoering van de programma's zijn financiële middelen nodig. Hierin wordt o.a. via de treasuryfunctie en de declaraties voor verleende diensten voorzien.

Het Treasurystatuut van de bank geeft de beleidsmatige infrastructuur weer voor het uitvoeren van de treasuryfunctie. Het doel is om de kwaliteit van de uitvoering te verhogen.

Uitvoering treasury

In het door de bank vastgestelde Treasurystatuut is aangegeven dat een verantwoord en adequaat beheer van de financiële middelen wordt onderkend. Voor het begrotingsjaar 2020 gaan we uit van een totaal van € 138 miljoen aan binnenkomende gelden. Aan girale betalingen zal er € 134,9 miljoen uitgaan.

Ontwikkeling leningen

Het uitstaande saldo op de uitstaande leningen is bij het samenstellen van de begroting ongeveer € 4,2 miljoen. Ter dekking van de risico's beschikt de bank over een Voorziening Risico Leningen (afwaardering leningen zonder borg in 2018 was € 306.000) en een Reserve Saneringskredieten van € 68.400.

Bij het samenstellen van de begroting zijn er 4 langlopende leningen met betrekking tot de huisvesting met een uitstaand saldo van circa € 1,4 miljoen.

Ontwikkeling kort lopende verplichtingen

Door de bank wordt circa € 8,6 miljoen aan banktegoeden van klanten beheerd voor activiteiten op de korte termijn. Naast deze gelden is voor bancaire activiteiten een bedrag van ongeveer € 1,4 miljoen aan inleggelden van de deelnemende gemeenten beschikbaar.

De beschikbare liquide middelen bedragen ongeveer € 2,1 miljoen en daarnaast beschikt de bank over een deposito van € 6,5 miljoen met een rente typische looptijd van 3 maanden. Van de liquide middelen valt een bedrag van circa € 0,2 miljoen onder bankmiddelen. De overige liquide middelen zijn derden gelden en vallen niet onder het verplichte schatkistbankieren.

Er bestaat op dit moment geen noodzaak tot het aantrekken van vreemd vermogen.

Toezicht Provincie

De provincie heeft beleidskaders vastgesteld voor het houden van toezicht op de financiën van de gemeenschappelijke regelingen. Er is een wettelijke inzendplicht voor de begroting en jaarstukken. Daarnaast wordt aan het eind van elk kwartaal de staat van kasgeldlimiet opgemaakt, die betrekking heeft op de netto vlottende schulden. Bij een overschrijding van de kasgeldlimiet wordt de provincie op de hoogte gesteld.

Kasgeldlimiet

Het risico op kortlopende financiering wordt beperkt met een zogenoemde kasgeldlimiet op basis van de wet Financiering decentrale overheden (Fido). Dit houdt in dat de totale omvang van de vlottende schuld maximaal 8,2% van de batenkant van de begroting mag zijn. Het begrotingstotaal voor 2020 komt uit op € 11 miljoen. De kasgeldlimiet voor 2020 komt uit op circa € 902 duizend.

Bij het samenstellen van de begroting is er sprake van een overschot aan vlottende middelen, waardoor de ruimte dus groter is dan de genoemde limiet. De verwachting is dat hierin in het begrotingsjaar 2020 geen verandering komt.

Renterisiconorm

De Wet Fido stelt voor gemeenten ook de renterisiconorm vast. Elk jaar mag maximaal 20% van de omvang van de vaste schuld geherfinancierd worden. Doelstelling van de renterisiconorm is dat gemeenten hun leningenportefeuille zo moeten spreiden, dat de te lopen renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid. Door de ontwikkelingen in de budgetbeheerrekeningen zijn er mogelijkheden om de leningen met eigen middelen te financieren. De behoefte aan vreemd vermogen door het aangaan van langlopende geldleningen neemt daardoor af. Er zijn met betrekking tot de langlopende schulden geen problemen te verwachten in het kader van de wet Fido.

Renteschema

De BBV stelt vanaf 2018 nieuwe eisen aan de verbonden partijen. Het gaat hierbij onder meer om de opname van de renteomslag volgens het onderstaande renteschema:

Renteschema 2020 *(bedragen in €)*		
a.	de externe rentelasten over de korte en lange financiering	61.700
b.	de externe rentebaten over de korte en lange financiering	-
	Saldo rentelasten en rentebaten	61.700
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	n.v.t.
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden doorberekend	n.v.t.
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	n.v.t.
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-
d1.	Rente over eigen vermogen	n.v.t.
d2.	Rente over voorzieningen	n.v.t.
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-
e.	De aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)	-
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-61.700

Ontwikkeling EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven op transactiebasis in een bepaalde periode. Hieronder wordt de ontwikkeling hiervan weergegeven in de meerjarenbegroting:

Berekening EMU-saldo		2019	2020	2021	2022	2023
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	400	1.700	700	-600	1.300
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	351.100	351.100	351.100	351.100	351.100
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	24.300	74.000	74.000	74.000	74.000
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-138.300	-371.800	-120.200	-462.400	-462.400
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-	-	-
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-	-	-	-	-
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-	-	-
11	Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo		237.500	55.000	305.600	-37.900	-36.000

1.5.4. Verbonden partijen

De Stadsbank Oost Nederland heeft geen verbonden partijen maar is wel verbonden partij van de aangesloten gemeenten.

1.5.5. Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de beleidsmatige, toekomstgerichte aspecten van de bedrijfsvoering.

a. Kostenbewustzijn

Door werkprocessen te digitaliseren en automatiseren slaagt de Stadsbank erin de kwaliteit van de dienstverlening te optimaliseren, waarbij het personeel efficiënter kan worden ingezet. De klanten worden gestimuleerd zoveel mogelijk gebruik te maken van de portal 'Mijn Stadsbank'.

Door effectieve inkoop worden de materiële kosten teruggedrongen. Hierbij wordt in voorkomende gevallen gebruik gemaakt van externe expertise en de mogelijkheden bij de deelnemende gemeenten.

b. Investeringsbeleid

De Stadsbank zet in op duurzame investeringen, gericht op innovatie en verdergaande digitalisering van processen en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

c. Organisatiestructuur

De organisatie van de Stadsbank is integraal rondom de klant georganiseerd. Er zijn integrale klantteams met klantmanagers gevormd, waarin de verschillende disciplines van de dienstverlening zijn gebundeld. Meerdere klantteams vormen samen een gebiedsteam, die per regio zijn ingedeeld. Deze gebiedsteams worden aangestuurd door twee managers. Daarnaast is er een afdeling beschermingsbewind, die ook wordt aangestuurd door een manager. De gebiedsteams en afdeling beschermingsbewind worden ondersteund door een administratieve backoffice en een beleidsadvies eenheid

d. Administratieve organisatie en interne controle

De (werk)processen zijn ingericht op basis van het nieuwe dienstverleningsmodel en het handboek Administratieve Organisatie is geactualiseerd. De interne controle zal worden geïntensiveerd, waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden van automatisering van zowel processen als controles.

e. Informatie en automatisering

Het technisch beheer en de infrastructuur zijn bij externe partners ondergebracht. Het applicatiebeheer vindt plaats in eigen beheer. Er zijn in de overeenkomsten met partners afspraken gemaakt over het beschermen van data en gegevens tegen cybercriminaliteit en datalekken. Daarbij zijn ook de dragers van persoons- en bedrijfsgegevens beschermd tegen datalekken (denk aan mobiele telefoons en laptops).

f. (Management)informatie voorziening

Er worden tweemaandelijkse managementrapportages opgesteld, waarbij in één oogopslag de ontwikkeling van de belangrijkste stuurindicatoren is weergegeven, met daarachter toelichtende overzichten. Verder vindt een verdere digitalisering van de informatievoorziening plaats, waaronder de doorontwikkeling van dashboards.

g. Marktkansen en –bedreigingen

Door middel van de gevormde gebiedsteams en klantteams wordt klantvriendelijker en waar mogelijk op locatie dichtbij de klant gewerkt. De Stadsbank kijkt samen met de burger naar hoe het probleem kan worden opgelost en hoe een probleem in de toekomst kan worden voorkomen. Hierbij worden nieuwe initiatieven ontwikkeld, waarbij ingespeeld wordt op de veranderende vraag in de schuldhulpverlening en de versterking van de verbinding met ketenpartners en vrijwilligers. Door deze korte lijnen kunnen effectief verbindingen worden gelegd met andere beleidsterreinen en de ontwikkelingen in het sociaal domein.

h. Risicomanagement

De Stadsbank heeft het toekomstige profiel voor het risicomanagement afgestemd op het nieuwe dienstverleningsmodel. De kaders voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing zijn vastgesteld in de beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Stadsbank Oost Nederland. Organisatiebreed wordt periodiek een risicoanalyse uitgevoerd. Ook wordt specifiek aandacht geschonken aan de cultuuraspecten en de bewustwording bij het personeel. Medewerkers van de Stadsbank worden bewust gemaakt van de risico's die kunnen optreden bij het onzorgvuldig omgaan met persoons- en bedrijfsgegevens en de gevolgen die dit met zich meebrengt. Naast preventie wordt aandacht geschonken aan gevolgmaatregelen bij het optreden van datalekken.

Er kunnen financiële risico's optreden, als de Stadsbank voor een deel van haar activiteiten Vennootschapsbelasting moet afdragen op de hiermee behaalde winst. De Belastingdienst heeft in haar brief van 20 januari 2016 bevestigd dat de Stadsbank in de huidige situatie voor haar activiteiten per 1 januari 2016 is vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

i. Informatiebeveiligingsbeleid en privacy

De Stadsbank moet voldoen aan de wijzigingen in de relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving op deze terreinen. Hierbij wordt aangesloten bij de modellen die door de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) zijn opgesteld. Deze baseline wordt in 2020 opgevolgd door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Er wordt een digitale tool ingezet om de maatregelen in de informatiebeveiliging en privacy permanent te kunnen beheersen, monitoren, evalueren en aan te passen/actualiseren.

De Stadsbank past vanaf 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) toe. In het verwerkingsregister worden de overeenkomsten geregistreerd met afspraken over de verwerking van persoonsgegevens door leveranciers/partners (verwerkingsovereenkomsten). Ook wordt een procedure gehanteerd voor het melden van incidenten en datalekken. Voor de beheersing van de informatiebeveiliging en privacy wordt structurele capaciteit ingezet voor de functies Chief Information Security Officer (CISO), de Security Officer (SO) en de Functionaris Gegevensbescherming (= Privacy Officer, PO).

2. Financiële begroting

2.1. Overzicht van Baten en Lasten in de begroting 2020

In dit overzicht geven wij de lasten en baten van de programma's weer. Tevens wordt inzicht gegeven in het geraamde resultaat.

Programmarekening

LASTEN (bedragen in €)	Primitief 2020
Programma 1: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	6.796.600
Subtotaal	6.796.600
Algemene dekkingsmiddelen	-
Overhead	4.155.800
Heffing VPB	-
Bedrag onvoorzien	-
TOTAAL LASTEN	10.952.400

BATEN (bedragen in €)	
Programma 1: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	10.954.100
Subtotaal	10.954.100
Algemene dekkingsmiddelen	-
Overhead	-
Heffing VPB	-
Bedrag onvoorzien	-
TOTAAL BATEN	10.954.100

TOTAAL LASTEN	10.952.400
TOTAAL BATEN	10.954.100
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.700

Taakvelden

LASTEN (bedragen in €)	Primitief 2020
0.4 Overhead	4.094.100
0.5 Treasury	61.700
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, onderdeel Schuldhulpverlening	6.796.600
TOTAAL LASTEN	10.952.400

BATEN (bedragen in €)	
0.4 Overhead	-
0.5 Treasury	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, onderdeel Schuldhulpverlening	10.954.100
TOTAAL BATEN	10.954.100

TOTAAL LASTEN	10.952.400
TOTAAL BATEN	10.954.100
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.700

Zowel de indeling op taakvelden als programmarekening bevat het geprognosticeerde saldo van baten en lasten vóór de mutaties in de reserves. Het saldo van baten en lasten in de Primitieve Begroting 2020 bedraagt € 1.700.

Mutaties in de reservepositie

(bedragen in €)	Primitief 2020
TOTAAL LASTEN	10.952.400
TOTAAL BATEN	10.954.100
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.700
Mutaties reserves	
Algemene reserve	1.700-
Toevoeging/onttrekking aan reserves	*-1.700*
TE REALISEREN RESULTAAT	-

Uitgangspunten begroting 2020-2023

De primaire diensten betreffen directe kosten die worden doorberekend als kostprijs per dienst. De materiele kosten en ondersteunde diensten worden als indirecte kosten middels de jaarlijkse bestaansbijdrage (bestaanskosten) voldaan.

De totale bijdrage van de gemeenten is in feite een optelsom van een bijdrage in de bestaanskosten (statisch deel) en een bijdrage per dienstafname (dynamisch deel). Elke deelnemende gemeente heeft de mogelijkheid om jaarlijks maximaal 10% en binnen 4 jaar maximaal 20% minder diensten (= aantallen) af te nemen binnen het basispakket en de intake3. Dit vertaalt zich direct in een evenredige mutatie in de direct beïnvloedbare personeelskosten (aantal x tarief) (budgettair betekent dit dat een gemeente grofweg en indicatief in 10-15 % van het gemeentelijke budget voor de SON kan variëren). Bij een gemeentelijke wijziging in basisdienstverlening en de intake die de bandbreedte van 20 % in 4 jaar overschrijdt, geldt een overnameverplichting van het betreffende personeel en doorbetaling van de indirecte kosten voor een bepaalde afbouwperiode. Indien deze situatie zich voordoet worden de financiële gevolgen specifiek voor die desbetreffende gemeente in beeld gebracht.

De primaire begroting 2019, de jaarcijfers uit de jaarrekening 2018, het productenboek 2019 en de richtlijnen en voorwaarden van de Twentse en Achterhoekse gemeenten vormen gezamenlijk de leidraad voor de begroting 2020-2023. Hierin is immers het meeste recente beleid opgenomen (bestaand beleid).

- Prijsmutaties

De prijs netto materiële overheidsconsumptie (imoc) van de Macro Economische Verkenning (MEV), opgesteld door het Centraal Plan Bureau (CPB), dient als prijsindex voor de prijscompensatie. Op basis van de verwachtingen van het CPB bedraagt deze imoc-index 1,6% voor 2019 (MEV 2019, bijlage 2 en Kerngegevenstabel MEV 2019, 18 september 2018). Voor de begroting 2020 wordt deze index met +0,6% gecorrigeerd, betreffende de correcties ten opzichte van de prognoses in de MEV 2018 voor 2017 (+0,1%),

[3] Nota 'Vormgeving gemeenschappelijke basis & solidariteit binnen GR SON', juni 2015

2018 (+0,3%) en 2019 (+0,2%). Voor 2020 wordt dan rekening gehouden met een prijsindexatie van 2,2%. Voor de jaren 2021-2023 wordt de imoc-index van 1,6% doorgetrokken.

- Loonmutaties

De salarisstaat op 31 december 2018 dient als basis voor de loonkosten in de begroting 2020-2023. Voor de vacatures wordt er van de salariskosten van de functieschaal op het maximum min twee periodieken uitgegaan.

De huidige CAO gemeenten heeft een looptijd tot en met 31 december 2018 en daarom wordt uitgegaan van de loonvoet sector overheid uit de MEV (MEV 2019, bijlage 2 en Kerngegevenstabel MEV 2019, 18 september 2018). Het CPB gaat uit van een loonstijging van 3,4% in 2019. Voor 2020 is nog geen prognose afgegeven. Daarom wordt het cijfer voor 2019 ook van toepassing verklaard voor 2020. Voor de jaren 2021-2023 wordt deze indexatie van 3,4% doorgetrokken.

- Indexering tarieven en bestaanskosten op basis van de loon- en prijsmutaties

De tarieven in de primaire begroting 2019 zijn volledig berekend op basis van de dienstenbeschrijving en bijbehorend werkproces. Uitgaande van een bestaand dienstenaanbod zijn de tarieven van de diensten in 2020 met 3,4% geïndexeerd; dit aangezien de kostprijs van de diensten volledig uit de personeelscomponent bestaat. In de begrotingsperiode 2021-2023 wordt eveneens een tariefindexering van 3,4% toegepast.

De bestaanskosten betreffen zowel een loon- als een materiële component. De indexering voor het jaar 2020 en voor de periode 2021-2023 wordt in de onderstaande tabel weergegeven.

Indexering Bestaanskosten	2020	2021-2023
- loonkosten component (ca. 45%)	45%*+3,4%=1,53%	45%*+3,4%=1,53%
- materiële kosten (ca. 55%)	55%*+2,2%=1,21%	55%*+1,6%=0,88%
Indexering	+2,74%	+2,41%

- Kwantitatieve omvang dienstverlening

De werkelijke omvang van de dienstverlening in 2018, zoals deze later in de jaarrekening 2018 zal worden gepresenteerd, vormt in principe de basis voor de omvang van de dienstverlening in de begroting 2020. Dat volumeaantal wordt vervolgens stabiel gehouden in de meerjarenraming 2021-2023. Daarbij wordt rekening gehouden met de voorwaarden die de Achterhoekse gemeenten stellen aan de mutatie in de gemeentelijke bijdrage (maximale stijging met 2,0% in 2020).

De producten met een langere looptijd, zoals beschermingsbewind, kunnen hier een uitzondering op vormen. Hiervoor wordt geraamd op basis van de te verwachten prognoses. Additionele afspraken worden vooralsnog niet opgenomen in de begroting 2020-2023, tenzij er nu al afspraken zijn gemaakt voor deze periode.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

De meerjarenraming 2020-2023 *(bedragen in €)*

	2020	2021	2022	2023
Salarissen, sociale lasten en overige personeelslasten van het eigen personeel	7.355.900	7.930.000	8.472.000	8.752.500
Salarissen van het tijdelijk personeel	1.187.800	1.170.100	1.209.500	1.542.500
Totaal	**8.543.700**	**9.100.100**	**9.681.500**	**10.295.000**

Om snel te kunnen anticiperen op veranderingen in de huidige dienstverlening en met het oog op de toekomstige personele invulling van het door de deelnemende gemeenten gevraagde dienstverleningsmodel, werkt de Bank met een flexibele schil. Deze flexibele schil is (bestuurlijk) bepaald op 10%.

Reservepositie

De verwachte reservepositie van de bank ziet er per 31 december 2020 als volgt uit:

Weerstandscapaciteit per 31 december 2020 *(bedragen in €)*

Reserves	**Bedrag**
Algemene reserve	855.900
Bestemmingsreserve	226.300
Totaal	**1.082.200**

De volledige staat van reserves en voorzieningen is als bijlage in deze begroting opgenomen.

2.2. Meerjarenperspectief 2020-2023

De meerjarenraming laat voor de komende jaren het volgende beeld zien:

De meerjarenraming 2020-2023 *(bedragen in €)*

Begrotingsjaar	Lasten	Baten	Resultaat van baten en lasten	Gerealiseerd resultaat
2020	10.952.400	10.954.100	1.700	-
2021	11.532.600	11.533.300	700	-
2022	12.138.100	12.137.500	-600	-
2023	12.776.200	12.777.500	1.300	-

Het geraamde resultaat van lasten en baten sluit voor de jaren 2020-2023 met een klein positief of negatief saldo. Vervolgens vinden de mutaties op de Algemene reserve plaats waarna elke jaarschijf van de begroting 2020-2023 op nul sluit.

Tevens is er een inschatting gemaakt van de noodzakelijke (vervangings-)investeringen die de Stadsbank de komende jaren zal moeten doen. Het betreft hier reguliere vervangingen die vanuit de vrijval van de huidige afschrijvingslast kunnen worden gedekt.

De te verwachten investeringen voor de periode 2020-2023 zijn in bijlage 3 opgenomen. Uiteraard zal bij concrete aanschaf of vervanging gekeken worden naar nut en noodzaak van de investering en zal eventuele gezocht worden naar andere innovatieve oplossingen.

Toelichting op de meerjarenramingen 2020 – 2023

1. Meerjarenperspectief – programmarekening

LASTEN (bedragen in €)	Primitief 2020	Primitief 2021	Primitief 2022	Primitief 2023
Programma 1: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	6.796.600	7.303.700	7.822.400	8.370.600
Subtotaal	6.796.600	7.303.700	7.822.400	8.370.600
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Overhead	4.155.800	4.228.900	4.315.700	4.405.600
Heffing VPB	-	-	-	-
Bedrag onvoorzien	-	-	-	-
TOTAAL LASTEN	10.952.400	11.532.600	12.138.100	12.776.200

BATEN (bedragen in €)				
Programma 1: Financieel-maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500
Subtotaal	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Overhead	-	-	-	-
Heffing VPB	-	-	-	-
Bedrag onvoorzien	-	-	-	-
TOTAAL BATEN	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500

TOTAAL LASTEN	10.952.400	11.532.600	12.138.100	12.776.200
TOTAAL BATEN	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.700	700	-600	1.300

Uit het overzicht blijkt dat de prognose voor de jaren 2020 – 2023 een sluitende begroting laat zien.

2. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

De salarissen, sociale lasten en overige personeelslasten zijn op basis van de vastgestelde uitgangspunten voor de periode 2020-2023 in beeld gebracht. De salarissen van het tijdelijk personeel zijn op basis van dezelfde uitgangspunten opgenomen.

De meerjarenraming 2020-2023 *(bedragen in €)*

	2020	2021	2022	2023
Salarissen, sociale lasten en overige personeelslasten van het eigen personeel	7.355.900	7.930.000	8.472.000	8.752.500
Salarissen van het tijdelijk personeel	1.187.800	1.170.100	1.209.500	1.542.500
Totaal	**8.543.700**	**9.100.100**	**9.681.500**	**10.295.000**

3. Taakvelden

LASTEN (bedragen in €)	Primitief 2020	Primitief 2021	Primitief 2022	Primitief 2023
0.4 Overhead	4.094.100	4.174.200	4.268.100	4.364.800
0.5 Treasury	61.700	54.700	47.700	40.700
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, onderdeel Schuldhulpverlening	6.796.600	7.303.700	7.822.300	8.370.700
TOTAAL LASTEN	10.952.400	11.532.600	12.138.100	12.776.200
BATEN (bedragen in €)				
0.4 Overhead	-	-	-	-
0.5 Treasury	-	-	-	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, onderdeel Schuldhulpverlening	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500
TOTAAL BATEN	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500
TOTAAL LASTEN	10.952.400	11.532.600	12.138.100	12.776.200
TOTAAL BATEN	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.700	700	-600	1.300

4. Mutaties in de reservepositie 2020-2023

(bedragen in €)	Primitief 2020	Primitief 2021	Primitief 2022	Primitief 2023
TOTAAL LASTEN	10.952.400	11.532.600	12.138.100	12.776.200
TOTAAL BATEN	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500
GEPROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.700	700	-600	1.300
Mutaties reserves				
Algemene reserve	1.700-	700-	600	1.300-
Toevoeging/onttrekking aan reserves	*-1.700*	*-700*	*600*	*-1.300*
TE REALISEREN RESULTAAT	-	-	-	-

5. Geprognosticeerde balans 2020-2023

(bedragen in €) ACTIVA	1-1-2020	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1.815.500	1.836.200	1.605.300	1.716.600	1.827.900
Financiële vaste activa	4.232.200	4.232.200	4.232.200	4.232.200	4.232.200
Totaal vaste activa	6.047.700	6.068.400	5.837.500	5.948.800	6.060.100
Vlottende activa					
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.075.900	1.075.900	1.075.900	1.075.900	1.075.900
Liquide middelen	8.617.300	8.617.300	8.617.300	8.617.300	8.617.300
Overlopende activa	137.300	137.300	137.300	137.300	137.300
Totaal vlottende activa	9.830.500	9.830.500	9.830.500	9.830.500	9.830.500
TOTAAL ACTIVA	15.878.200	15.898.900	15.668.000	15.779.300	15.890.600

(bedragen in €) PASSIVA	1-1-2020	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Vaste passiva					
Eigen vermogen	1.080.500	1.082.200	1.082.900	1.082.300	1.083.600
Voorzieningen	336.500	319.500	330.300	346.300	361.300
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.701.600	2.566.800	2.432.000	2.297.200	2.162.400
Totaal vaste passiva	4.118.600	3.968.500	3.845.200	3.725.800	3.607.300
Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar	11.392.500	11.563.300	11.455.700	11.686.400	11.916.200
Overlopende passiva	367.100	367.100	367.100	367.100	367.100
Totaal vlottende passiva	11.759.600	11.930.400	11.822.800	12.053.500	12.283.300
TOTAAL PASSIVA	15.878.200	15.898.900	15.668.000	15.779.300	15.890.600

2.3. Voorstel tot vaststelling van de begroting

De begroting 2020-2023 toont het volgende gerealiseerde resultaat van de baten en lasten:

Begrotingsjaar 2020:	€ 1.700 positief
Jaarschijf 2021:	€ 700 positief
Jaarschijf 2022:	€ 600 negatief
Jaarschijf 2023:	€ 1.300 positief

Op basis van bestaande bestuursbesluiten en beleidsuitgangspunten worden eventuele mutaties in de reserves doorgevoerd. Hierna heeft de begroting 2020-2023 voor het jaar 2020, evenals voor de jaren 2021-2023, een sluitende begroting.

Begrotingsjaar 2020:	€ 0,-
Jaarschijf 2021:	€ 0,-
Jaarschijf 2022:	€ 0,-
Jaarschijf 2023:	€ 0,-

Bijlagen

Bijlage 1: Categoriale begroting en meerjarenraming

LASTEN (bedragen in €)	Primitief 2020	Primitief 2021	Primitief 2022	Primitief 2023
Personeelslasten totaal	8.543.700	9.100.100	9.681.500	10.295.000
Rente en Afschrijvingen	529.900	524.700	519.500	514.400
Huisvesting	174.700	177.500	180.300	183.300
Bureaukosten	341.100	346.600	352.100	357.700
Beheerskosten	1.289.000	1.309.700	1.330.600	1.351.800
Mutaties voorzieningen	74.000	74.000	74.000	74.000
TOTAAL LASTEN	10.952.400	11.532.600	12.138.100	12.776.200

BATEN (bedragen in €)				
Bijdrage bestaanskosten	3.855.000	3.947.900	4.043.000	4.140.400
Preventie & Voorlichting	-	-	-	-
Indicatiestelling	707.200	730.100	754.900	779.800
Informatie en Advies	-	-	-	-
Kredietverstrekking	474.400	474.400	474.400	474.400
Stabilisatie & Herstel	4.510.700	4.958.700	5.412.200	5.902.800
Minnelijk schuldregelen	1.119.200	1.147.800	1.176.600	1.206.700
Coaching	-	-	-	-
Nazorg	12.500	12.900	13.300	13.700
Additionele afspraken	234.100	239.600	245.400	251.200
Overige Baten	41.000	21.900	17.700	8.500
TOTAAL BATEN	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500

	Primitief 2020	Primitief 2021	Primitief 2022	Primitief 2023
TOTAAL LASTEN	10.952.400	11.532.600	12.138.100	12.776.200
TOTAAL BATEN	10.954.100	11.533.300	12.137.500	12.777.500
GEGROGNOSTICEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.700	700	-600	1.300
Toevoeging/onttrekking aan reserves	*-1.700*	*-700*	*600*	*-1.300*
TE REALISEREN RESULTAAT	-	-	-	-

Overzicht Reserves 2020-2023

Soort Reserve *(bedragen in €)*	Boekwaarde 31-12-2018	Bestemming resultaat vorig boekjr	+	-/-	Boekwaarde 1-1-2020	+	-/-	Boekwaarde 1-1-2021	+	-/-	Boekwaarde 1-1-2022	+	-/-	Boekwaarde 1-1-2023	+	-/-	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserves																	
Algemene reserve	854.200	-	-	-	854.200	1.700	-	855.900	700	-	856.600	-600	-	856.000	1.300	-	857.300
subtotaal	854.200	-	-	-	854.200	1.700	-	855.900	700	-	856.600	-600	-	856.000	1.300	-	857.300
Bestemmingsreserves																	
Reserve Saneringskredieten	68.400	-	-	-	68.400	-	-	68.400	-	-	68.400	-	-	68.400	-	-	68.400
Reserve Personeel	65.500	-	-	-	65.500	-	-	65.500	-	-	65.500	-	-	65.500	-	-	65.500
Reserve Innovatie en Digitalisering	92.400	-	-	-	92.400	-	-	92.400	-	-	92.400	-	-	92.400	-	-	92.400
Reserve Inventaris	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
subtotaal	226.300	-	-	-	226.300	-	-	226.300	-	-	226.300	-	-	226.300	-	-	226.300
TOTAAL RESERVES	**1.080.500**	**0**	**-**	**-**	**1.080.500**	**1.700**	**-**	**1.082.200**	**700**	**-**	**1.082.900**	**-600**	**-**	**1.082.300**	**1.300**	**-**	**1.083.600**

Overzicht Voorzieningen 2020-2023

Soort Voorziening *(bedragen in €)*	Boekwaarde 31-12-2018	+	-/-	Boekwaarde 1-1-2020	+	-/-	Boekwaarde 1-1-2021	+	-/-	Boekwaarde 1-1-2022	+	-/-	Boekwaarde 1-1-2023	+	-/-	Boekwaarde 31-12-2023
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's																
Voormalig personeel	325.000	-		325.000			325.000	-		325.000	-		325.000	-		325.000
Egalisatievoorzieningen																
Groot onderhoud	51.000	24.000	-63.500	11.500	24.000	-41.000	-5.500	24.000	-13.200	5.300	24.000	-8.000	21.300	24.000	-9.000	36.300
TOTAAL VOORZIENINGEN	**376.000**	**24.000**	**-63.500**	**336.500**	**24.000**	**-41.000**	**319.500**	**24.000**	**-13.200**	**330.300**	**24.000**	**-8.000**	**346.300**	**24.000**	**-9.000**	**361.300**

Bijlage 3: Investeringen 2020–2023

Programma: Algemeen Bestuur *(bedragen in €)*			**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Investeringen						
- Renovatie -en verbouw bedrijfsgebouw			120.000	-	-	-
- Machines, apparaten en installaties			180.000	7.429	21.812	8.325
- Overige materiële vaste activa			71.761	112.769	440.607	49.644
Totaal investeringen			**371.761**	**120.198**	**462.419**	**57.969**
Budgettaire lasten	***Afschr.termijn***	***Invest. jaar***	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
- Renovatie- en verbouw bedrijfsgebouw	*25 jaar*	*2020*	4.800	4.800	4.800	4.800
- Machines, apparaten	*15 jaar*	*2020*	12.000	12.000	12.000	12.000
	15 jaar	*2021*		495	495	495
	15 jaar	*2022*	-	-	1.454	1.454
	15 jaar	*2023*	-	-	-	555
- Overige materiële vaste activa	*3 - 10 jaar*	*2020*	20.407	20.407	20.407	13.999
	3 - 10 jaar	*2021*	-	25.524	25.524	25.524
	3 - 10 jaar	*2022*	-	-	96.987	96.987
	3 - 10 jaar	*2023*				12.236
Totaal budgettaire lasten			**37.207**	**63.227**	**161.668**	**168.050**

	2020	**2021**	**2022**	**2023**
Totaal Investeringen	**371.761**	**120.198**	**462.419**	**57.969**
Totaal Budgettaire lasten	**37.207**	**63.227**	**161.668**	**168.050**

Dekking budgettaire lasten	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Vrijval vervangingsinvesteringen	**37.207**	**63.227**	**161.668**	**168.050**
Bijdrage reserves	**-**	**-**	**-**	**-**
Ten laste van de exploitatie	**-**	**-**	**-**	**-**
TOTAAL	**37.207**	**63.227**	**161.668**	**168.050**

Bijlage 4: Basis facturatie-systematiek

De gemeentelijke bijdrage in de exploitatie van de Stadsbank Oost Nederland is gebaseerd op de declaratie van de verzorgde dienstverlening en het aandeel in de kosten van het programma Algemeen Bestuur (= bestaanskosten).

De verzorgde dienstverlening bestaat uit de basisdienstverlening en de optionele (= additionele) dienstverlening. De basisdienstverlening wordt in rekening gebracht op basis van aantal x standaardtarief. Met betrekking tot de optionele dienstverlening worden maatwerkafspraken gemaakt.

Het gemeentelijke aandeel in de begrote kosten van het programma Algemeen Bestuur wordt naar rato bepaald door de afgenomen dienstverlening (75%) en het aantal huishoudens (25%) van de betreffende gemeente. De opbrengsten uit deposito worden in mindering gebracht op de bestaanskosten.

Deze bekostigingssystematiek is gebaseerd op het nieuwe dienstverleningsmodel en is door het Algemeen Bestuur vastgesteld op 25 juni 2015.

Primitieve begroting 2020 per gemeente

Gemeente	Huishoudens* abs.	Standaard dienstverlening	Additionele dienstverlening	Bijdrage Bestaanskosten	Totaal bijdrage Primitief 2020	Totaal bijdrage Primair 2019	Verschil
Aalten	**11.327**	45.139	11.730	71.095	127.964	129.017	-1.053
Almelo	**32.232**	393.008	2.631	396.241	791.880	751.594	40.286
Berkelland	**18.685**	126.437	3.567	135.544	265.548	260.483	5.065
Borne	**9.637**	64.772	164	83.260	148.196	141.659	6.537
Bronckhorst	**15.520**	78.469	1.189	85.019	164.677	163.557	1.120
Dinkelland	**10.133**	25.119	2.932	51.181	79.232	78.065	1.167
Enschede	**78.026**	1.059.169	87.146	1.232.042	2.378.357	2.263.393	114.963
Haaksbergen	**10.113**	55.622	1.189	81.228	138.039	131.225	6.814
Hellendoorn	**14.568**	72.328	-	98.433	170.761	170.818	-57
Hengelo	**37.247**	226.974	-	346.704	573.678	623.207	-49.529
Hof van Twente	**14.688**	105.640	-	127.074	232.714	225.514	7.201
Lochem	**14.642**	85.639	11.729	131.343	228.711	218.424	10.287
Losser	**9.278**	40.966	-	66.005	106.971	104.523	2.447
Montferland	**15.356**	122.937	3.408	147.435	273.780	266.799	6.981
Oldenzaal	**13.919**	100.756	9.124	127.794	237.674	229.098	8.575
Oost Gelre	**12.278**	68.845	2.378	83.977	155.200	151.388	3.812
Oude IJsselstreek	**16.965**	131.943	9.985	154.315	296.243	298.530	-2.288
Rijssen-Holten	**14.149**	89.780	-	89.502	179.282	173.671	5.612
Tubbergen	**8.014**	22.581	1.466	41.826	65.873	67.231	-1.359
Twenterand	**13.086**	45.483	80.173	86.569	212.225	203.644	8.581
Wierden	**9.482**	51.563	-	48.103	99.666	97.672	1.993
Winterswijk	**12.685**	157.294	9.353	170.311	336.958	329.686	7.272
Totaal	**392.030**	**€ 3.170.464**	**€ 238.164**	**€ 3.855.000**	**€ 7.263.628**	**€ 7.079.200**	**€ 184.428**

**** bron CBS 2018***

Substantiële verschillen tussen de gemeentelijke bijdragen in de Primaire begroting 2019 en de Primitieve begroting 2020 worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de prijscompensatie en mutaties in de dienstverlening. De daling bij de gemeente Hengelo heeft te maken met de overname van de intake.

Bijlage 5: Meerjarenraming per gemeente

Gemeente	Huishoudens* abs.	Standaard dienstverlening	Additionele dienstverlening	Bijdrage Bestaanskosten	**Totaal bijdrage Primitief 2021**
Aalten	**11.327**	46.654	12.129	72.443	131.226
Almelo	**32.232**	406.180	2.720	403.749	812.649
Berkelland	**18.685**	130.678	3.687	138.112	272.477
Borne	**9.637**	66.937	170	84.837	151.944
Bronckhorst	**15.520**	81.099	1.229	86.630	168.958
Dinkelland	**10.133**	25.961	3.032	52.151	81.144
Enschede	**78.026**	1.094.598	90.085	1.255.389	2.440.072
Haaksbergen	**10.113**	57.479	1.229	82.767	141.475
Hellendoorn	**14.568**	74.752	-	100.298	175.050
Hengelo	**37.247**	234.624	-	367.785	602.409
Hof van Twente	**14.688**	109.175	-	129.482	238.657
Lochem	**14.642**	88.508	12.128	133.832	234.468
Losser	**9.278**	42.340	-	67.255	109.595
Montferland	**15.356**	127.040	3.524	150.229	280.793
Oldenzaal	**13.919**	104.124	9.435	130.215	243.774
Oost Gelre	**12.278**	71.141	2.458	85.569	159.168
Oude IJsselstreek	**16.965**	136.388	10.324	162.577	309.289
Rijssen-Holten	**14.149**	92.796	-	91.198	183.994
Tubbergen	**8.014**	23.339	1.516	42.618	67.473
Twenterand	**13.086**	47.027	82.901	88.210	218.138
Wierden	**9.482**	53.296	-	49.014	102.310
Winterswijk	**12.685**	162.535	9.669	173.538	345.742
Totaal	**392.030**	**€ 3.276.671**	**€ 246.236**	**€ 3.947.900**	**€ 7.470.807**

**** bron CBS 2018***

Gemeente	Huishoudens* abs.	Standaard dienstverlening	Additionele dienstverlening	Bijdrage Bestaanskosten	Totaal bijdrage Primitief 2022
Aalten	**11.327**	48.260	12.541	74.101	134.902
Almelo	**32.232**	420.036	2.813	412.991	835.840
Berkelland	**18.685**	135.140	3.813	141.274	280.227
Borne	**9.637**	69.224	176	86.779	156.179
Bronckhorst	**15.520**	83.873	1.271	88.613	173.757
Dinkelland	**10.133**	26.847	3.135	53.345	83.327
Enschede	**78.026**	1.131.975	93.166	1.284.125	2.509.266
Haaksbergen	**10.113**	59.449	1.271	84.662	145.382
Hellendoorn	**14.568**	77.310	-	102.594	179.904
Hengelo	**37.247**	242.629	-	376.608	619.237
Hof van Twente	**14.688**	112.907	-	132.446	245.353
Lochem	**14.642**	91.529	12.540	136.895	240.964
Losser	**9.278**	43.766	-	68.795	112.561
Montferland	**15.356**	131.389	3.644	153.667	288.700
Oldenzaal	**13.919**	107.664	9.756	133.196	250.616
Oost Gelre	**12.278**	73.575	2.542	87.527	163.644
Oude IJsselstreek	**16.965**	141.082	10.675	170.625	322.382
Rijssen-Holten	**14.149**	95.986	-	93.286	189.272
Tubbergen	**8.014**	24.136	1.568	43.594	69.298
Twenterand	**13.086**	48.584	85.721	90.229	224.534
Wierden	**9.482**	55.123	-	50.136	105.259
Winterswijk	**12.685**	168.100	9.999	177.511	355.610
Totaal	**392.030**	**€ 3.388.584**	**€ 254.631**	**€ 4.043.000**	**€ 7.686.215**

**** bron CBS 2018***

Gemeente	Huishoudens* abs.	Standaard dienstverlening	Additionele dienstverlening	Bijdrage Bestaanskosten	**Totaal bijdrage Primitief 2023**
Aalten	**11.327**	49.883	12.967	75.710	138.560
Almelo	**32.232**	434.039	2.908	421.961	858.908
Berkelland	**18.685**	139.649	3.942	144.342	287.933
Borne	**9.637**	71.530	182	88.664	160.376
Bronckhorst	**15.520**	86.678	1.314	90.538	178.530
Dinkelland	**10.133**	27.741	3.242	54.503	85.486
Enschede	**78.026**	1.169.697	96.318	1.312.015	2.578.030
Haaksbergen	**10.113**	61.434	1.314	86.501	149.249
Hellendoorn	**14.568**	79.886	-	104.822	184.708
Hengelo	**37.247**	250.765	-	394.378	645.143
Hof van Twente	**14.688**	116.671	-	135.323	251.994
Lochem	**14.642**	94.578	12.966	139.869	247.413
Losser	**9.278**	45.212	-	70.289	115.501
Montferland	**15.356**	135.772	3.768	157.005	296.545
Oldenzaal	**13.919**	111.233	10.088	136.089	257.410
Oost Gelre	**12.278**	76.026	2.628	89.428	168.082
Oude IJsselstreek	**16.965**	145.822	11.038	174.331	331.191
Rijssen-Holten	**14.149**	99.206	-	95.312	194.518
Tubbergen	**8.014**	24.938	1.621	44.541	71.100
Twenterand	**13.086**	50.169	88.636	92.188	230.993
Wierden	**9.482**	56.964	-	51.225	108.189
Winterswijk	**12.685**	173.693	10.338	181.366	365.397
Totaal	**392.030**	**€ 3.501.586**	**€ 263.270**	**€ 4.140.400**	**€ 7.905.256**

**** bron CBS 2018***

Raadsvergadering

Dossiernummer	1876
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	14
Omschrijving	Hamerstuk / Begroting 2020 Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 245558

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Begroting 2020 Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Collegevergadering : 14 mei 2019
Portefeuillehouder : H.J. Bosman
Steller : P. Busschers tel: : 0545-250 551

Te nemen bes
In te stemmen met de concept begroting 2020 en daarom geen zienswijze hierop in te dienen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op de begroting van een gemeenschappelijke regeling is het mogelijk een zienswijze in te dienen wanneer de visie van de raad afwijkt van de concept begroting. Dit voorstel is gemaakt om te constateren of er een afwijkende visie is.

Argumentatie:
1.1 De concept begroting komt overeen met de verwachting en is vrijwel gelijk met voorgaande jaren en de vastgestelde planning in 2014.

Kanttekeningen en risico's
n.v.t.

Financiën
De totale winstdeling is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Het aandeel voor Berkelland zal, door de opening van een niet bij het OLCT aangesloten crematorium in Haarlo, kleiner worden.

Communicatie
Het OLCT wordt van het besluit op de hoogte gebracht.

Initiatief, participatie en rol gemeente
n.v.t.

Planning en evaluatie
n.v.t.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

b e s l u i t :

in te stemmen met de concept begroting 2020 van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente en daarom geen zienswijze hierop in te dienen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Begroting 2020 Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Jaarverslag 2018
Op 27 februari 2014 is door het algemeen bestuur ingestemd met het voorstel om het dividendbeleid van
Crematoria Twente B.V. zodanig aan te passen dat:
* over 2014 en 2015 vooralsnog geen dividend wordt uitgekeerd; (= geen opbrengst uit deelneming in 2015 en 2016)
* vanaf 2016 jaarlijks ten minste € 375.000 aan dividend wordt uitgekeerd; (= opbrengst uit deelneming v.a. 2017)
Omdat er in 2015 en 2016 geen opbrengst uit deelneming was, was het exploitatiesaldo van OLCT in deze jaren
negatief. Deze negatieve exploitatiesaldi zijn onttrokken aan de algemene reserve (een gedeelte van het positieve
exploitatiesaldo van 2013 en 2014 was hiertoe aan de algemene reserve toegevoegd).
T.a.v. het exploitatiesaldo over 2018 stelt het dagelijks bestuur voor om het gehele exploitatiesaldo van € 361.756
uit te keren aan de deelnemende gemeenten.

Begroting 2020
In dezelfde lijn van het jaarverslag 2018 is ook de begroting 2020. Jaarlijks varieert de kosten van Bestuur en ondersteuning iets. Voor Berkelland speelt ook het in Haarlo geopende crematorium mee: de winst uitkering van het OLCT is afhankelijk van het aantal uit de betreffende gemeente afkomstige ‘crematies’. Gaan er minder mensen naar de crematoria van de OLCT omdat men naar Haarlo gaat, dan daalt het aandeel in de winstdeling.

CREMATORIA TWENTE
OOST NEDERLAND

Aan de raden van de deelnemende gemeenten van de
Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Betreft: ontwerpbegroting 2020 Wierden, 12 april 2019

Geachte leden van de raad,

Namens het dagelijks bestuur bieden wij u aan op grond van de art.19 lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente, de ontwerpbegroting 2020 van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

De begroting zal op 20 juni 2019 aan het algemeen bestuur ter vaststelling worden aangeboden. Op grond van art. 19 lid 3 van de gemeenschappelijke regeling wordt u in de gelegenheid gesteld om zienswijzen in te dienen. De eventueel ingediende zienswijzen zullen eveneens aan het algemeen bestuur worden aangeboden.

Indien u op bijgaande ontwerpbegroting wilt reageren, verzoeken wij u om uw reactie uiterlijk 8 juni 2019 bij ons in te dienen.

Namens het dagelijks bestuur,

H.Th.Obbink
Secretaris

Bijlage: Ontwerpbegroting 2020 Openbaar Lichaam Crematoria Twente

i.a.a. de ambtelijk adviseurs van de deelnemende gemeenten

Openbaar Lichaam Crematoria Twente
Secretaris H.Th.Obbink p/a gemeente Wierden, postbus 43, 7640 AA Wierden
Telefoon: 0546 580977 / 06 23359291; mail: h.obbink@wierden.nl

Wierden, 11 april 2019

Aan het algemeen bestuur
van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)
Postbus 43
7640 AA WIERDEN

Betreft: Aanbieding begroting 2020

Geacht bestuur,

Voor u ligt de begroting 2020.
De begroting is opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

De programmabegroting
Deze begroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.
Het beleidsdeel van de begroting bestaat uit een programmaplan met een beschrijving van het te realiseren programma en de paragrafen.

T.a.v het programma dient een drietal vragen te worden beantwoord:
1. Wat wil het OLCT bereiken?
2. Wat gaat het OLCT daarvoor doen?
3. Wat mag dat kosten?

Op grond van het BBV dienen in de begroting en de rekening een aantal verplichte paragrafen te worden opgenomen. Dit betreft:
1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

De verplichte paragrafen onder 1, 3 en 7 zijn op het OLCT niet van toepassing.
In de beleidsbegroting wordt ingegaan op de resterende verplichte paragrafen.

Uitgangspunten
De volgende uitgangspunten zijn bij de samenstelling van deze begroting in aanmerking genomen:

- Prijsstijgingen voor door derden te leveren goederen en/of diensten van 1,4% (incl. correctie voorgaande jaren);
- Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben;
- Resultaten uit deelnemingen worden als bate opgenomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt;
- De begroting van de Crematoria Twente B.V. over 2019 (deze vormt de basis voor het in 2020 geraamde resultaat uit deelnemingen);
- De besluitvorming inzake het dividendbeleid van Crematoria Twente BV dd. 27-2-14.

Begrotingsuitkomst

Primitieve begroting

De begroting 2020 sluit met een voordelig saldo van baten en lasten van € 358.282 .
In vergelijking met de begroting 2019 betekent dit een afname van het
saldo van baten en lasten met € 233 .

Deze afname is als volgt samen te vatten:

		Begroot 2020	Begroot 2019	Afwijking
Lasten				
3.5.1	Ingeleend personeel	16.873	16.640	(233)
Totaal lasten		16.873	16.640	(233)
Baten				
5.1	Rente	155	155	0
5.2	Dividenden en winsten	375.000	375.000	0
Totaal baten		375.155	375.155	0
Saldo van baten en lasten		358.282	358.515	(233)

Meerjarenbegroting

De meerjarenramingen laten voor de komende jaren het volgende beeld zien:

	Lasten	Baten	Saldo
2020	16.873	375.155	358.282
2021	17.109	375.155	358.046
2022	17.349	375.155	357.806
2023	17.592	375.155	357.563

Voor een specificatie wordt verwezen naar paragraaf 3.3.

Bestemming begroot saldo van baten en lasten 2020

Voorgesteld wordt het begrote saldo van baten en lasten als volgt te bestemmen:

Uitkeren aan de deelnemende gemeenten	€ 358.282
	€ 358.282

Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting bij de begroting.

2. Beleidsbegroting 2020

2.1 Programma

Het OLCT kent slechts één programma: het algemeen bestuur.
Hoofdkenmerken van dit programma zijn de volgende bestuursproducten:
bestuursorganen en bestuursondersteuning.

Wat wil het OLCT bereiken?
Het zorgdragen voor de continuïteit van een crematoriumvoorziening ten behoeve van het verzorgingsgebied. Het handhaven van de kwaliteit van deze crematoriumvoorziening op minimaal het huidige niveau.

Wat gaat het OLCT daarvoor doen?
Het OLCT wil de doelstelling bereiken door het houden van de aandelen van Crematoria Twente B.V.

Wat mag dat kosten?
De kosten van de exploitatie van de crematoria komen ten laste van de B.V.
De kosten die ten laste van het OLCT komen zijn kosten die samenhangen met het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
Samengevat:

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Kosten programma algemeen bestuur	13.389	16.640	16.873

2.2 Paragrafen

2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van het OLCT. Met het begrip weerstandsvermogen wordt bedoeld: het vermogen om niet-structurele financiële risico's te kunnen opvangen.
Het weerstandsvermogen bestaat uit de weerstandscapaciteit versus de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. De berekening van de weerstandscapaciteit is hierna opgenomen. Verder zijn ook de risico's opgenomen.

Reserves en voorzieningen
De cijfermatige onderbouwing van de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen is opgenomen in de staat reserves en voorzieningen.
Uit dit overzicht blijkt dat de per 1 januari 2020 geraamde totale reserves € 1.590.678 bedragen. Er zijn geen voorzieningen. De algemene reserve per 1 januari 2020 wordt geraamd op € 15.743 .

Weerstandscapaciteit
Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit 2020 is het vrij aanwendbaar gedeelte binnen de algemene reserve van belang. Voor 2020 betekent dit een weerstandscapaciteit van € 15.743 .

Risico's
Hieronder worden de risico's vermeld waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De bedrijfsrisico's van CT BV vormen indirect een risico voor het OLCT omdat deze consequenties kunnen hebben voor de hoogte van het dividend dat het OLCT ontvangt en de waarde van de deelneming.

De meeste bedrijfsrisico's van CT BV zijn afgedekt door middel van procedures en verzekeringen. Te denken valt aan het risico van schadeclaims. Dit risico is door midddel van procedures tot een minimum gereduceerd. Tevens is voorzien in een aansprakelijkheidsverzekering.
Een ander risico betreft het risico van inkomstenderving in geval van brand. Voor dit risico is een bedrijfsschadeverzekering afgesloten.

Onder bedrijfsrisico's wordt ook verstaan de ontwikkelingen van de markt.
Hier tekent zich een risico af in de vorm van vestiging van een concurrent binnen het verzorgingsgebied. In 2012 is daarom door de aandeelhouder ingestemd met een spreidingsstrategie van CT BV.
Door de benodigde investeringen zal het geprognosticeerde resultaat uit deelneming weliswaar afnemen, maar na enkele jaren weer toenemen tot het oude niveau.
Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder besloten tot een gewijzigd dividendbeleid, naar aanleiding van de strategische plannen van CT BV.

2.2.2 Financiering
Toezicht Provincie
De provincie heeft beleidskaders vastgesteld voor het houden van toezicht op de financiën van de gemeenschappelijke regelingen. Er is een wettelijke inzendplicht voor onder meer de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarrekening.

Kasgeldlimiet
Op basis van de voorliggende begroting is er voor 2020 een kasgeldlimiet van € 31.000,-- toegestaan. Bij het samenstellen van de begroting is er sprake van een overschot aan vlottende middelen, waardoor de ruimte dus groter is dan de genoemde limiet.

Kasgeldstroom
Er is geen sprake van een kasgeldstroom.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar
Uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar vinden niet plaats.

Langlopend vreemd vermogen
Er is geen sprake van langlopend vreemd vermogen, noch van een behoefte hieraan. Derhalve zijn er met betrekking tot de langlopende schulden geen problemen te verwachten in het kader van de wet Fido.

2.2.3 Bedrijfsvoering
Bij het overdragen van de bedrijfsvoering van de crematoria aan Crematoria Twente B.V. per 1 januari 2000 zijn ook de meeste functies van een normale bedrijfsvoering bij het OLCT verdwenen. Wat overblijft is de bestuurlijke organisatie en de (financieel) administratieve organisatie. Deze laatste functie is uitbesteed, daar het OLCT geen eigen personeel (meer) in dienst heeft.
In het jaar 2004 is door het algemeen bestuur de financiële en de controleverordening vastgesteld. Deze verordeningen zijn begin 2011 opnieuw door de accountant beoordeeld. De verordeningen bleken nog te voldoen.

2.2.4 Verbonden partijen
Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's is het van belang aandacht te schenken aan rechtspersonen waarmee het OLCT een bestuurlijke en financiële band heeft.

Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente is een gemeenschappelijke regeling waaraan 12 gemeenten in Twente en de Achterhoek deelnemen. De gemeenschappelijke regeling is laatstelijk in 2016 gewijzigd.
Het OLCT is voor haar deelnemende gemeenten een verbonden partij.

De partijen waaraan het OLCT is verbonden:

Gemeente Almelo	Gemeente Hof van Twente
Gemeente Berkelland	Gemeente Losser
Gemeente Borne	Gemeente Oldenzaal
Gemeente Dinkelland	Gemeente Tubbergen
Gemeente Enschede	Gemeente Wierden
Gemeente Haaksbergen	Crematoria Twente BV
Gemeente Hengelo	

3. Financiële begroting 2020

3.1 Overzicht van begrote

Cate-gorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2018	Geraamde uitgaven 2019	Geraamde uitgaven 2020
	0 Bestuur en ondersteuning			
	0.4 Overhead			
3.5.1	Ingeleend personeel	13.389	16.640	16.873
3.8	Overige goederen en diensten	0		
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten			
6.0	Exploitatiesaldo	361.756	358.515	358.282
Totaal		375.145	375.155	375.155

baten en lasten 2020

Cate-gorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2018	Geraamde inkomsten 2019	Geraamde inkomsten 2020
	0.5 Treasury			
5.1	Rente	145	155	155
5.2	Dividenden en winsten	375.000	375.000	375.000
Totaal		375.145	375.155	375.155

3.2 Toelichting op het overzicht van begrote baten en lasten 2020

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2018	Geraamde uitgaven 2019	Geraamde uitgaven 2020
3.5.1	Ingeleend personeel	13.389	16.640	16.873
	Betreft:			
	Secretariaatskosten	7.356	9.750	9.887
	Accountantskosten	5.033	4.390	4.451
	Administratieve dienstverlening	1.000	2.500	2.535
	Totaal	13.389	16.640	16.873

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2018	Geraamde uitgaven 2019	Geraamde uitgaven 2020
3.8	Overige goederen en diensten	0	0	0
	Betreft:			
	Bankkosten	0	0	0
	Overige kosten	0	0	0
	Totaal	0	0	0

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2018	Geraamde uitgaven 2019	Geraamde uitgaven 2020
6.0	Exploitatiesaldo	361.756	358.515	358.282
	Dit bedrag is als volgt samen te vatten:			
	Lasten	13.389	16.640	16.873
	Baten	375.145	375.155	375.155
	Saldo	361.756	358.515	358.282
	Bestemming saldo:			
	Uitkering aan deelnemende gemeenten	361.756	358.515	358.282
		361.756	358.515	358.282

Categorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2018	Geraamde inkomsten 2019	Geraamde inkomsten 2020
5.1	Rente	145	155	155

Categorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2018	Geraamde inkomsten 2019	Geraamde inkomsten 2020
5.2	Dividenden en winsten			
	Resultaat uit deelnemingen	375.000	375.000	375.000

Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder van CT, met instemming van het algemeen bestuur van het OLCT, onder meer besloten dat vanaf 2016 jaarlijks ten minste € 375.000 aan dividend wordt uitgekeerd voor zover de solvabiliteit en de uitkeringstoets dit toelaten.

3.3 Meerjarenraming 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023
Lasten				
Ingeleend personeel	16.873	17.109	17.349	17.592
	16.873	17.109	17.349	17.592
Baten				
Rente	155	155	155	155
Dividenden en winsten	375.000	375.000	375.000	375.000
	375.155	375.155	375.155	375.155
Saldo	358.282	358.046	357.806	357.563

Bij deze meerjarenraming is uitgegaan van een gemiddelde prijsstijging van 1,4% per jaar.
Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder van CT, met instemming van het algemeen bestuur van het OLCT, onder meer besloten om vanaf 2016 jaarlijks een basisdividend van minimaal € 375.000 uit te keren aan de aandeelhouder(s) voor zover de solvabiliteit en de uitkeringstoets dit toelaten, eea. ongeacht het resultaat van CT.

4. Financiële positie

4.1 Geprognosticeerde Balans

Volgnr.	Activa	31-12-2019	31-12-2020
1.	Vaste activa		
	Financiële vaste activa	1.574.935	1.574.935
	Vlottende activa		
9.	Liquide middelen	15.743	15.743
Totaal		1.590.678	1.590.678

per 31 december 2020

Volgnr.	Passiva	31-12-2019	31-12-2020
2.	Reserves en voorzieningen.		
	Reserve deelneming	1.574.935	1.574.935
	Overige reserves	15.743	15.743
Totaal		1.590.678	1.590.678

4.2 Toelichting geprognosticeerde balans per 31 december 2020

Activa

Vaste activa

Het betreft de aandelen van Crematoria Twente B.V.

Vlottende activa

De liquide middelen zijn berekend als het saldo van de passiva-posten minus de vaste activa.

Passiva

Overige reserves

De reserves bestaan uit de reserve deelneming (de 100% deelneming in Crematoria Twente B.V.) en de algemene reserve.

4.3 Staat van reserves en voorzieningen

Naam reserve/voorziening	Saldo 31-12-2019	Vermeer-deringen 2020	Vermin-deringen 2020	Saldo 31-12-2020
1	5	7	8	9
Reserves				
Reserve deelneming	1.574.935	0	0	1.574.935
Algemene reserve	15.743	0	0	15.743
Totaal	1.590.678	0	0	1.590.678

4.4 Financiële kengetallen

Het BBV kent een vijftal voorgeschreven financiële kengetallen. Voor zover van toepassing zijn deze hieronder opgenomen voor het Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

Kengetal	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	4%	5%	5%	5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	4%	5%	5%	5%
Solvabiliteitsratio	100%	100%	100%	100%
Structurele exploitatieruimte	96%	95%	95%	95%

Gezien de beperkte omvang van de gemeenschappelijke regeling is geen beoordeling en normering van de kengetallen opgenomen. Er is sprake van een beperkte exploitatie en balans.
Er is een structureel positief resultaat door de dividenduitkering vanuit het resultaat van de deelneming.
De uitkering van het positieve exploitatiesaldo aan de deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling is niet als last opgenomen.

Netto schuldquote
Dit kengetal is de netto schuld ten opzichte van de totale inkomsten. Deze netto schuldquote geeft een indicatie van het aandeel rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de schuld, des te meer rente en aflossing. Daardoor wordt de begroting minder flexibel.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Indien een deel van de schuld is aangetrokken om leningen aan derden mee te financieren worden deze ten opzichte van het vorige kengetal buiten beschouwing gelaten.

Solvabiliteitsratio
Dit is het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen.
De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de bezittingen zijn betaald met eigen vermogen.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal is het saldo van de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale inkomsten.

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur

van het

OPENBAAR LICHAAM CREMATORIA TWENTE

Enschede,

De voorzitter, De secretaris,

J.H.M. Robben H. Th. Obbink

Raadsvergadering

Dossiernummer	1902
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	15
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarrekening 2018 van de Regio Achterhoek en begroting 2020 van Achterhoek ambassadeurs

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Raad

Zaaknummer: sdf

BEGROTINGEN GEMEENSCHAPPELIJK REGELINGEN

Naam gemeenschappelijke regeling	Regio Achterhoek
Betreft	X begroting 2020 en jaarrekening 2018 0 begrotingswijziging
Programma/product	
Context (wat doet de regeling voor onze gemeente/doelstellingen)	De Achterhoek intensiveert de samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Doel is een krachtige regio die snel en besluitvaardig samenwerkt om de Achterhoek (economisch) sterk te houden. De nieuwe regionale samenwerkingsstructuur (triple helix) is een veelbelovende manier om sturing te geven aan de transformatie van ons gebied en om een gedragen regionale agenda te ontwikkelen. De Regio is de motor in de nieuwe Governance en daarom zijn de taken en de begroting van de Regio in dit onderdeel opgenomen. Hieraan is ook de bijdrage In de organisatiekosten van de Regio van gemeenten en provincie gekoppeld. Bovendien heeft de Regio als doel raadsleden in positie te brengen bij regionale samenwerking en slagkracht te brengen in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht. De belangrijkste taken die Regio Achterhoek uitvoert zijn: • Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad • Adviseren en faciliteren Achterhoek Board • Regisseren en faciliteren Thematafels • Subsidiewerkzaamheden • Monitoring • Lobbywerkzaamheden • Communicatiewerkzaamheden
Belangrijkste zaken/relevante ontwikkelingen (o.a. opvallende zaken/nieuw beleid, gemeentelijke invloed)	Deze begroting kent een geheel andere opbouw dan voorgaande jaren. Het is qua inhoud breder en ook wordt duidelijk dat er meerdere partijen aan bijdragen. De nieuwe regionale samenwerkingsstructuur (triple helix) is daarmee terug te vinden in deze begroting. In de begroting van de Regio Achterhoek zijn vier programma's opgenomen: (1) Smart Governance, (2) Smart Economy, (3) Smart Living en (4) Bedrijfsvoering en rente. Deze indeling is ontleend aan de Achterhoek Visie 2030, Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit. Instemming wordt gevraagd voor de onderdelen 1 en 4.
Doelrealisatie (is/wordt het doel gehaald dat de gemeenschappelijke regeling beoogt te realiseren?)	Ja. De begroting is sluitend. Er is voldoende reserve beschikbaar om de cofinanciering voor de Regio Deal te dekken.
Financiële gevolgen (totaal of bijdrage per inwoner)	De inwonerbijdrage voor 2020 zal € € 6,71 bedragen (ten opzichte van € 6,58 in 2019. De verhoging blijft daarmee binnen de index van 2,0%.
Andere gevolgen (niet financieel, denk aan: doelbereiking, overleg, efficiëntie, ambtelijke	

inzet)	
Advies college	X instemmen 0 niet instemmen, omdat
Achterliggende stukken (ter inzage bij de griffie)	Kaderbrief, conceptbegroting 2020, en jaarrekening 2018
Portefeuillehouder Meer informatie bij:	J. van Oostrum W. Scheeringa

Graag reactie voor 26 juni 2019 per e-mail bij W. Scheeringa

Jaarstukken 2018

8RHK ambassadeurs

Inhoudsopgave

Inleiding 2

Deel I Jaarrekening
Balans (inclusief toelichting) 5
Niet uit de balans blijkende verplichtingen 13
Gebeurtenissen na balansdatum 13
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 15
Publicatie WNT 19
Verzamelstaat afrekening gemeenten 23
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 25

Jaarverslag

Deel II Programmaverantwoording 31
1. Strategische Agenda 32
2. Nazorg stortplaatsen (beheersmatige taak) 40
3. Overige uitgaven en inkomsten 42

Deel III Paragrafen 45
1. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 46
2. Paragraaf Financiering 49
3. Paragraaf Bedrijfsvoering 51
4. Paragraaf Rechtmatigheid 52

Deel IV Uiteenzetting financiële positie 55
1. Algemene financiële beschouwing programmarekening 56
2. Formatieplan (inclusief toelichting) 58
3. Taakveldenoverzicht per programma 59
4. Verzamelstaat bijdrage per gemeente 60

Deel I

Jaarrekening

Balans (inclusief toelichting)

Balans per 31 december 2018

(bedragen x € 1.000,--) PASSIVA		Ultimo 2018		Ultimo 2017
Vaste passiva				
Eigen vermogen		*5.272*		*3.804*
- Algemene reserve	240		240	
- Bestemming reserves (overige bestemmingsreserves)	4.925		3.523	
- Gerealiseerd resultaat nog te bestemmen	107		41	
Voorzieningen		*401*		*526*
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	401		526	
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		-		-
	-		-	
Totaal vaste passiva		**5.673**		**4.330**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		*2.594*		*3.203*
- Overige schulden	2.594		3.203	
Overlopende passiva		2.354		*5.488*
Totaal vlottende passiva		**4.948**		**8.691**
Totaal-generaal		**10.621**		**13.021**

Toelichting op de balans per 31 december 2018

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa		**€**	**30.000**
Boekwaarde per 1 januari 2018		€	36.000
Bij: Investeringen 2018			0
Af : Afschrijvingen over 2018			-6.000
Af: Desinvesteringen 2018			0
Boekwaarde per 31 december 2018		€	30.000

Nadere specificatie investeringen:
In 2018 zijn geen investeringen gedaan.

Verzekerde waarden
Onder de materiële vaste activa zijn de investeringen verantwoord voor huisvesting en inventaris.
Verzekerde waarde per balansdatum: € 108.900,--

Financiële vaste activa		**€**	**1.274.000**
Verstrekte hypotheken ambtenaren			
Boekwaarde per 1 januari 2018		€	1.171.000
Af : Aflossingen 2018			-144.000
Boekwaarde per 31 december 2018		€	1.027.000

Met ingang van 1 januari 2009 is de gewijzigde wet Fido in werking getreden en komt er op die datum van rechtswege een einde aan de Hypotheekregeling van de Regio Achterhoek.
De lopende hypotheken blijven gelden. Nieuwe hypotheekaanvragen zijn sinds 1 januari 2009 niet meer gehonoreerd. In 2018 hebben 2 personen in totaal € 127.000 extra afgelost.

Verstrekte lening inzake projecten Leader		
Stand per 1 januari 2018	€	0
Bij : verstrekte leningen 2018	€	247.000
Stand per 31 december 2018	€	247.000

VLOTTENDE ACTIVA

Uiteenzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar **€ 8.590.000**

Rekening-courantverhouding met het Rijk	*Stand per 01-01-2018*	*Mutaties 2018*		*Stand per 31-12-2018*
BZK Schatkistbankieren	11.174.000	-2.647.000	€	8.527.000

Overige vorderingen	Debiteuren		€	63.000

Specifcatie van deze vorderingen naar ouderdom is als volgt: 2018 63.000
Van de debiteuren is eind februari 2019 een bedrag van € 5.946 nog te ontvangen.

De reserve doorontwikkeling is in 2017 gevormd voor de dekking van eenmalige kosten als gevolg van de doorontwikkeling.
De reserve onderhoud huisvesting is gevormd voor het interne onderhoud van het pand Terborgseweg.
De reserves projecten Regio Achterhoek en regionale projecten uitvoeringsagenda zijn toegevoegd aan het investeringsfonds.
De bestemmingsreserve BWS-renteresultaat is ontstaan uit rentevoordelen over toegekende BWS-budetten.
De loonkosten van de BWS medewerker worden uit de reserve betaald.
Het investeringsfonds is een bestemmingsreserve die voor een groot deel wordt gevuld met de zogenoemde krimpgelden. Daarnaast wordt een toevoeging gedaan van € 1 per inwoner door provincie en gemeenten.
Een klein deel wordt ingezet voor werkbudgetten voor Board en thematafels. De overige inzet is bedoeld voor projecten.

Resultaat na bestemming

Exploitatieresultaat 2018	€	107.000

Het exploitatieresultaat 2017 ad. € 41.000 is gerestitueerd aan de deelnemende gemeenten.

VOORZIENINGEN € 401.000

Voorzieningen geven een schatting van de voorzienbare lasten in verband risico's en verplichtingen, maar waarvan de omvang en/of het tijdstp van optreden min of meer onzeker zijn.
De voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

	Risico wachtgelden	*Nazorg stortplaatsen*		
Saldo per 1 januari 2018	236.000	290.000	€	526.000
Bij: Toevoeging rente 2018	0	37.000		37.000
Bij: Overige toevoegingen 2018	0	72.000		72.000
Af: Onttrekkingen 2018	-39.000	-195.000		-234.000
Saldo per 31 december 2018	197.000	204.000	€	401.000

De voorziening nazorg stortplaatsen is nodig om eeuwigdurend de nazorgkosten voor de stortplaatsen te kunnen betalen. Het betreft een voorziening tegen contante waarde en daarom wordt jaarlijks rente toegevoegd (2018 1,36%). In verband met de overdracht van de stortplaatsen aan de Provincie zijn nazorgplannen opgesteld en ingediend bij de Provincie. Inmiddels heeft de Provincie ingestemd met het overdragen van de stortplaatsen tegen het aanwezige doelvermogen.
Per 1 januari 2018 is de sluitingsverklaring afgegeven voor de stortplaats de Langenberg te Zelhem.
De overdracht van Bellegoor en Wald volgt in 2019. In verband met de beoogde overdracht van de stortplaatsen is in 2014 reeds € 10 miljoen gestort in het Provinciaal Nazorgfond en in 2018 nogmaals € 3 miljoen.
Op 28 februari 2019 is de afrekening aanslag nazorgfonds € 2,4 miljoen betaald. Dit bedrag is reeds opgenomen onder de kortlopende schulden. Het Provinciaal Nazorgfonds geeft een rendement van 4,6%.

De voorziening risico wachtgelden is gevormd voor de uitkeringen aan twee oud medewerkers. De bedragen van deze voorziening zijn ultimo 2016 berekend op het maximale risico dat Regio Achterhoek loopt in de toekomstige uitbetaling van deze wachtgelden.

VLOTTENDE PASSIVA

Overige schulden € 2.594.000

kortlopende schulden

Crediteuren	€	228.000
Afrekening aanslag nazorgfonds	€	2.366.000
	€	2.594.000

Van de crediteuren is medio februari 2019 een bedrag van € 0 nog te betalen.
De afrekening aanslag nazorgfonds is op 28 februari 2019 betaald.

Niet uit balans blijkende verplichtingen

Automatisering
De Regio Achterhoek heeft geen eigen netwerk/systeembeheerders in dienst. Om de continuïteit en ondersteuning op het terrein van de automatisering te waarborgen is er voor het ICT-beheer een overeenkomst gesloten met de gemeente Doetinchem. De overeenkomst is aangegaan voor een jaar en wordt telkens stilzwijgend met een jaar verlengd met een opzegtermijn van drie maanden.

Personeelsinformatiesysteem
Met het oog op kosten reductie en continuïteit is voor de salarisadministratie en personeelszaken samenwerking gezocht met de gemeente Doetinchem. De overeenkomst is aangegaan voor een jaar en wordt telkens stilzwijgend met een jaar verlengd met een opzegtermijn van zes maanden.

Huurovereenkomsten
De volgende huurovereenkomsten zijn gesloten met derden:

plaats	huurtermijn	einddatum	huur per jaar	Locatie/straat
Doetinchem	5 jaren	31-07-2022	€ 48.000	Terborgseweg 21
Doetinchem	1 jaar	31-12-2019	€ 3.000	Melkweg

Onderhoudscontracten huisvesting
Voor diverse werkzaamheden zijn meerjarige overeenkomsten afgesloten:

ten behoeve van	contractstermijn	einddatum	kosten per jaar
Kopieerapparatuur	1 jaar	31-12-2019	€ 12.000

Contracten Personeelszaken

ten behoeve van	contractstermijn	einddatum	kosten per jaar
Terwerkstelling arbeidskrachten		opzegtermijn 1 jaar	Afhankelijk van aantal detacheringen
IZA-bedrijfszorgpakket	1 jaar	opzegtermijn 2 maanden	
Bedrijfsarts	1 jaar	opzegtermijn 3 maanden	Afhankelijk van inzet uren
Dienstverlening uitvoering bovenwettelijke uitkeringen	onbepaalde tijd	opzegtermijn 3 maanden	Afhankelijk van aantal uitkeringsgerechtigden

Gebeurtenissen na balansdatum

Moram
Naar aanleiding van een brand bij Moram in 's-Heerenberg is in maart 2008 een tweede claim (betrekking hebbend op de bevelvoering tijdens de brand) neergelegd bij de Regio Achterhoek. Het dagelijks bestuur heeft besloten (24-03-2004) dat dit aspect buiten de opschaling van de brandweertaak blijft en voor rekening van de Regio Achterhoek is. Na een jarenlange onzekerheid over de financiële uitkomsten is in 2013 een maximale claim toegewezen die binnen de verzekeringspolis past. Inmiddels is in 2016 de hoofdprocedure afgerond en krijgt de vrijwaringsprocedure tussen Regio en Moram geen vervolg. Er ligt echter nog wel steeds een claim van Bosman.

Overdracht stortplaatsen
Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 29 mei 2013 besloten de nazorg van 3 regionale stortplaatsen, de Langenberg te Zelhem, 't Bellegoor te Eibergen en 't Wal(d) te Winterswijk versneld over te dragen aan de Provinciale nazorgorganisatie. De nazorgplannen van de drie stortplaatsen zijn ingediend. De Provincie heeft ingestemd met het overnemen van de eeuwigdurende nazorg van de stortplaatsen tegen een doelvermogen van € 17.250.000. Afronding van de overdracht vindt plaats in het eerste kwartaal van 2019.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

TOELICHTING OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

1. Strategische agenda

De specificatie van de mutatie reserves voor dit programma (€ 1.207.000 toevoeging) is als volgt:

	raming	*werkelijk*
- onttrekking reserve projecten Regio Achterhoek (1e helft 2018)	-47.000	-27.000
- onttrekking res. regionale projecten (bijdrage stuurgroep)	-45.000	-45.000
- onttrekking investeringsfonds (2e helft 2018)	-175.000	-25.000
- toevoeging reserve doorontwikkeling	226.000	226.000
- toevoeging investeringsfonds (2e helft 2018)	1.143.500	1.078.000
Per saldo toevoeging reserves programma 1	**1.102.500**	**1.207.000**

Het voordelige verschil in de bijdrage gemeenten is € 87.000. Het voordeel is met name veroorzaakt door een overschot (€ 5.000) op bestuurskosten (representatie, contributies en abonnementen en bijeenkomsten), een overschot op loonkosten/inhuur (€ 65.000), een overschot op overige personeelskosten (€ 21.000), een tekort op lobbykosten (€ 10.000) en een overschot op detacheringsinkomsten (€ 6.000). Het overschot op de loonkosten wordt voornamelijk veroorzaakt door vacatureruimte. Het overschot op overige personeelskosten wordt met name veroorzaakt door lagere kosten voor opleiding en reis- en verblijfkosten. In de eerste helft van 2018 werden bestaande vacatures niet ingevuld vanwege de doorontwikkeling. In de tweede helft van 2018 kon pas na de zomer worden gestart met de werving van nieuwe medewerkers. Er is toen intensief gebruik gemaakt van inhuur.

2. Overige beheersmatige kerntaken (stortplaatsen)

In 2018 wordt voor de nazorg van de regionale stortplaatsen € 195.000 onttrokken aan de voorziening nazorg stortplaatsen.

3. Overige uitgaven en inkomsten

De specificatie van de mutatie reserves voor dit programma (€ 195.000 toevoeging) is als volgt:

	raming	*werkelijk*
- onttrekking reserve projecten Regio Achterhoek (afwikkeling)	-267.000	-278.000
- onttrekking res. regionale projecten (afwikkeling en asbesttrein)	-2.916.500	-2.683.000
- onttrekking reserve onderhoud huisvesting	-5.000	-
- onttrekking bws reserve	-39.000	-38.000
- toevoeging investeringsfonds	3.325.000	3.194.000
Per saldo toevoeging reserves programma 3	**97.500**	**195.000**

Het voordelige verschil in de bijdrage gemeenten (€ 20.000) wordt voornamelijk veroorzaakt door een voordelig saldo op de kostenplaatsen bedrijfsvoering (€ 27.000) en het niet volledig realiseren van de taakstelling van de 1e helft van 2018 op onvoorzien (€ 7.000 negatief).

Het voordelige saldo op de kostenplaatsen bedrijfsvoering (€ 27.000) wordt met name veroorzaakt door een overschot op accountantskosten (€ 4.000), een overschot op kantoorkosten (14.000) en een overschot op overige huisvestings- en apparaatskosten (€ 9.000). Het overschot op de kantoorkosten wordt met name veroorzaakt door lagere kosten voor automatisering en lagere kapitaallasten.

4. Onvoorzien en overhead

Er waren geen kosten voor onvoorzien in 2018 (begroot € 10.000). De overhead 2018 bedraagt € 388.000. Zie specificatie van de overhead per programma in deel IV onderdeel 3.

Publicatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

WNT-verantwoording Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1	S. Veneman	
Functiegegevens	Secretaris-directeur	
Kalenderjaar	**2017**	**2018**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	01-01 - 31-03	
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€176	n.v.t
Maxima op basis van de normbedragen per maand.	73.500,00	-
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	73.500,00	
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	n.v.t
Bezoldiging in de betreffende periode	22.768,67	-
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	22.768,67	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	22.768,67	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	

Verzamelstaat afrekening gemeenten

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 35.270,- waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialeitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018.

B Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het BBV.

C Beschrijving van de verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen en dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante

alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 11 april 2019

DVE Audit B.V.

w.g. Drs A.F.J. van der Velden RA

Deel II

Programmaverantwoording

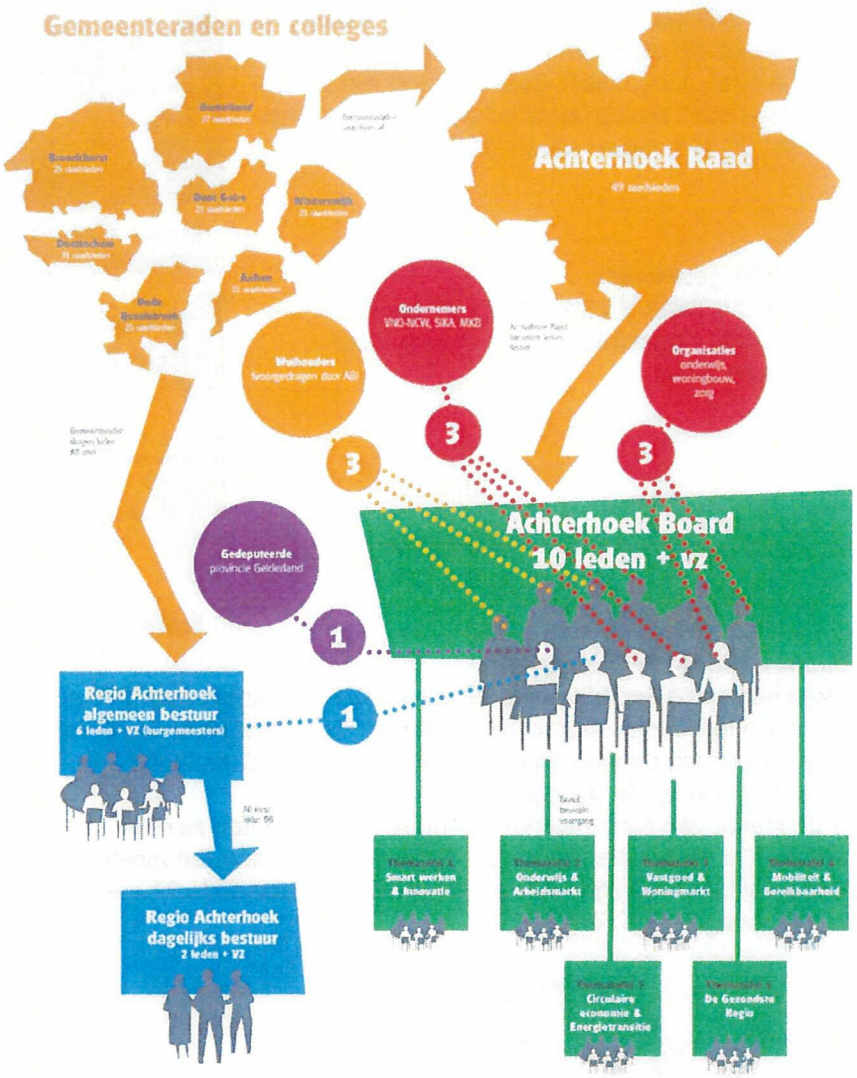

Wat zijn onze kaders?

Beleidskaders	Datum	Orgaan
Subsidieverordening	22 oktober 2008	algemeen bestuur
Organisatieverordening	22 oktober 2008	algemeen bestuur
Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek 24e wijziging	11 juli 2018	algemeen bestuur
Reglementen van Orde voor AB en DB	14 december 2016	algemeen bestuur
De Achterhoek werkt door 2.0	25 april 2018	algemeen bestuur

Talent van alle leeftijden blijven aantrekken

SmartHub Achterhoek, Toekomst in de Maak is een van de voorbeelden waarmee de Achterhoek laat zien dat we samen sterk zijn. Meer dan 100 ondernemingen en organisaties hebben zich hierbij aangesloten om jong talent naar de Achterhoek te trekken. We zetten onszelf op de kaart als dé stage- en afstudeerregio van Nederland. Zo bundelen we het vacatureaanbod en de marketingcommunicatie, profileren we ons via jonge 'Achterhoek ambassadeurs' in studentensteden en bieden we studenten en starters iets extra's, zoals een uniek Talent Program.

Gastvrije Regio

Door meer naar buiten te treden komt er steeds meer belangstelling van buiten om een kijkje te nemen in de Achterhoek. Wij ontvangen iedereen graag, van PS en GS tot Kamerleden, staatsecretarissen, ministers en Europarlementariërs; we bieden hen een interessant en verrassend programma op maat, soms gekoppeld aan een mooie voetbalwedstrijd van De Graafschap.

Samen optrekken met en in de provincie Gelderland

Wij werken nauw samen met de provincie, onder meer voor het realiseren van de Gebiedsopgave Achterhoek. In juli heeft PS drie miljoen extra (naast de al toegezegde zeven miljoen) beschikbaar gesteld voor de Achterhoek. Daarnaast heeft de provincie 1,5 miljoen gereserveerd voor de opgave 'wonen' in de Regiodeal.
Ook zoeken we meer contact met andere Regio's. Tijdens de Open Days hebben we gesproken met CleanTech Regio, we zijn op bezoek geweest in Food Valley en ook zijn er contacten met Twente.

ToekomstToer en Achterhoek Panel voor betrokken Achterhoekers

De Achterhoek mooi, leefbaar, bereikbaar en economisch sterk te houden; voor wie doen we dat? Uiteraard voor onze inwoners. Wij vinden het daarom belangrijk om te weten wat de inwoners zelf denken. Eind 2017/begin 2018 is daarvoor een ToekomstToer georganiseerd. Hier gaven wij betrokken Achterhoekers een podium, lieten wij zien wat er allemaal gebeurt in de Achterhoek en spraken we samen over de Toekomstagenda. Er was veel belangstelling voor de reizen en we zagen veel nieuwe gezichten.

Per 1 juli 2018 is de begroting van de Regio Achterhoek gewijzigd ivm de doorontwikkeling. De producten in het programma zijn anders ingedeeld. Daarom worden de kosten niet meer verdeeld over de verschillend producten, maar in totalen voor het 1e half jaar en het 2e half jaar weergegeven.

Wat heeft het gekost?

Programma 1: Strategische agenda		R 2017	B 2018 primair	B 2018 gewijzigd	R 2018
Lasten Strategische agenda 1e half jaar				744.000	891.000
Lasten Strategische agenda 2e half jaar				2.445.000	1.703.000
Lasten	**(A)**	**2.107.000**	**1.488.000**	**3.189.000**	**2.594.000**
Baten Strategische agenda 1e half jaar				18.500	160.000
Baten Strategische agenda 2e half jaar				2.546.000	2.001.000
Baten derden *(exclusief gemeenten)*	**(B)**	**711.000**	**37.000**	**2.564.500**	**2.161.000**
Bijdrage gemeenten 1e half jaar				678.500	658.000
Bijdrage gemeenten en provincie 2e half jaar				1.048.500	982.000
Bijdrage gemeenten	**(C)**	**1.282.000**	**1.357.000**	**1.727.000**	**1.640.000**
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten		-114.000	-94.000	1.102.500	1.207.000
Onttrekkingen reserves		134.000	94.000	267.000	97.000
Toevoegingen reserves		-20.000	-	-1.369.500	-1.304.000
Gerealiseerd resultaat	**(C+B-A)**	**0**	**0**	**0**	**0**

Programma 1: Inwonerbijdrage	R 2017	B 2018 primair	B 2018 Gewijzigd	R 2018
Bijdrage gemeenten in programma 1	4,30	4,55	5,51	5,18
Bijdrage provincie in organisatiekosten	-	-	0,75	0,75
Bijdrage provincie in investeringsfonds			0,25	0,25
Totaal inwonerbijdrage	**4,30**	**4,55**	**6,51**	**6,18**

De producten op dit programma zijn:
1e half jaar:
Bestuur
Belangenbehartiging door een gerichte lobby
Grensoverschrijdende samenwerking
Coördineren van subsidies en projecten
Intergemeentelijke afstemming en betrekken raden
Procesmanagement Achterhoek 2020

2e half jaar:
Achterhoek Agenda 2030
Lobby en communicatie
Coördineren van subsidies en projecten
Investeringsfonds
Advisering bestuur, Achterhoek Board en Achterhoek Raad

Wat heeft het gekost?

Programma 2: Overige beheersmatige kerntaken	R 2017	B 2018 primair	B 2018 gewijzigd	R 2018
Nazorg stortplaats De Langenberg	311.000	232.000	25.000	32.000
Nazorg stortplaats 't Bellegoor	71.000	53.000	44.000	46.000
Nazorg stortplaats Wald	89.000	129.000	183.000	122.000
Lasten	**471.000**	**414.000**	**252.000**	**200.000**
Nazorg stortplaats De Langenberg	311.000	232.000	25.000	32.000
Nazorg stortplaats 't Bellegoor	71.000	53.000	44.000	46.000
Nazorg stortplaats Wald	89.000	129.000	183.000	122.000
Baten derden *(exclusief gemeenten)*	**471.000**	**414.000**	**252.000**	**200.000**
Nazorg stortplaats De Langenberg	-	-	-	-
Nazorg stortplaats 't Bellegoor	-	-	-	-
Nazorg stortplaats Wald	-	-	-	-
Bijdrage gemeenten per aansluiting	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting
In 2018 wordt voor de nazorg van de regionale stortplaatsen € 195.000 onttrokken aan de voorziening nazorg stortplaatsen. Dit is als volgt te specificeren:

- Jaarlijks onderhoud Langenberg	27.000
- Jaarlijks onderhoud Bellegoor	46.000
- Jaarlijks onderhoud Wald	122.000
	195.000

Per 1 januari 2018 is de sluitingsverklaring voor de Langenberg afgegeven en daarmee vallen alle kosten die de nazorg betreffen onder het nazorgfonds. De gebruikerskosten zijn nog voor de Regio Achterhoek tot het moment dat de ondergrond in eigendom is overgedragen aan gemeente Bronckhorst. Voor 2018 zijn nog advieskosten van Sweco opgevoerd onder nazorg Langenberg. De stortplaatsen Bellegoor en Wald worden in 2019 overgedragen aan de Provincie.

Wat heeft het gekost?

Programma 3: Overige uitgaven en inkomsten		R 2017	B 2018 primair	B 2018 gewijzigd	R 2018
1e half jaar Onvoorzien		136.000	8.000	193.500	189.000
Renteresultaat		61.000	165.000	169.000	43.000
Bedrijfsvoering		463.000	516.000	535.000	501.000
Lasten	**(A)**	**660.000**	**689.000**	**897.500**	**733.000**
1e half jaar Onvoorzien		2.064.000	31.000	346.000	426.000
Renteresultaat		60.000	165.000	169.000	43.000
Bedrijfsvoering		476.000	482.000	491.000	490.000
Baten derden *(exclusief gemeenten)*	**(B)**	**2.600.000**	**678.000**	**1.006.000**	**959.000**
1e half jaar Onvoorzien		10.000	-23.000	-11.000	-4.000
Renteresultaat		-	-	-	-
Bedrijfsvoering		-11.000	-	-	-27.000
Bijdrage gemeenten	**(C)**	**-1.000**	**-23.000**	**-11.000**	**-31.000**
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten		1.939.000	-34.000	97.500	195.000
Onttrekkingen reserves		127.000	34.000	3.227.500	2.999.000
Toevoegingen reserves		-2.066.000	-	-3.325.000	-3.194.000
Gerealiseerd resultaat	**(C+B-A)**	**0**	**0**	**0**	**0**

Programma 3: Inwonerbijdrage	R 2017	B 2018 primair	B 2018 gewijzigd	R 2018
1e half jaar Onvoorzien	0,04	-0,08	-0,04	-0,02
Renteresultaat	-	-	-	-
Bedrijfsvoering	-0,04	-	-	-0,10
Totaal inwonerbijdrage	**0,00**	**-0,08**	**- 0,04**	**-0,12**

Toelichting
De specificatie van de mutatie reserves voor dit programma (€ 195.000 toevoeging) is als volgt:

	raming	*werkelijk*
- onttrekking reserve projecten Regio Achterhoek (afwikkeling)	-267.000	-278.000
- onttrekking res. regionale projecten (afwikkeling en asbesttrein)	-2.916.500	-2.683.000
- onttrekking reserve onderhoud huisvesting	-5.000	-
- onttrekking bws reserve	-39.000	-38.000
- toevoeging investeringsfonds	3.325.000	3.194.000
Per saldo toevoeging reserves programma 3	**97.500**	**195.000**

Het voordelige verschil in de bijdrage gemeenten (€ 20.000) wordt voornamelijk veroorzaakt door een voordelig saldo op de kostenplaatsen bedrijfsvoering (€ 27.000) en het niet volledig realiseren van de taakstelling van de 1e helft van 2018 op onvoorzien (€ 7.000 negatief).

Het voordelige saldo op de kostenplaatsen bedrijfsvoering (€ 27.000) wordt met name veroorzaakt door een overschot op accountantskosten (€ 4.000), een overschot op kantoorkosten (14.000) en een overschot op overige huisvestings- en apparaatskosten (€ 9.000). Het overschot op de kantoorkosten wordt met name veroorzaakt door lagere kosten voor automatisering en lagere kapitaallasten.

Deel III

Paragrafen

aan subsidievoorwaarden door bijvoorbeeld inkoopeisen of verantwoordingseisen.		de projectkosten is het € 11.000	controle op van de stukken conform eisen subsidievoorwaarden.
Risico's rondom personeel; langdurige ziekte of ontslag werknemer.	Laag	Eén zieke of boventallige medewerker kost gemiddeld € 90.000 per jaar	Continue aandacht hiervoor vanuit personeelsbeleid.

In het verslagjaar hebben geen van bovenstaande financiële risico's zich voor gedaan.

1. De loonontwikkelingen voor 2018 konden binnen de bestaande budgetten worden opgevangen.
2. Er was sprake van een langdurig zieke, maar dit kon binnen de bestaande budgetten opgevangen worden.
3. Wat betreft projectsubsidies hebben zich geen tekorten voorgedaan in 2018.

Overige risico's

Hypotheekverstrekking aan personeelsleden
De mogelijkheid van hypotheekverstrekking is wettelijk verboden vanaf 2009. De hypotheken voor personeelsleden van uitgetreden organisatie-onderdelen zijn bevroren. In 2018 is € 127.000 ontvangen aan extra aflossing. Eind 2018 bedraagt de hypotheekverstrekking nog € 1.027.000. De restschuld per 31 december 2018 van de hypotheken afgezet tegen de taxatiewaarde van de woningen bij aankoop bedraagt 44%. Hierbij laten we de waardestijgingen van de woningen vanaf het moment van aankoop tot nu buiten beschouwing. Deze restschuld is aanzienlijk lager dan een eventuele executiewaarde bij gedwongen verkoop (uitgaande van een executieopbrengst van 75%).

Schadeclaim Moram
De Regio wordt soms geconfronteerd met schadeclaims. Naar aanleiding van een brand bij Moram in 's-Heerenberg is een claim neergelegd bij de Regio (Regionale Brandweer). Na een jarenlange onzekerheid over de financiële uitkomsten is in 2013 een maximale claim toegewezen die binnen de verzekeringspolis past. Er zijn dus geen financiële gevolgen voor de Regio. Inmiddels is in 2016 de hoofdprocedure afgerond en krijgt de vrijwaringsprocedure tussen Regio en Moram geen vervolg. Er ligt echter nog wel steeds een claim van Bosman.

Beheer stortplaatsen
In 2009 zijn de kosten en opbrengsten in het kader van de nazorg geactualiseerd (nazorgplannen) en is de voorziening hiervoor op peil gebracht. In verband met de overdracht van de stortplaatsen aan Provincie Gelderland zijn de nazorgplannen de afgelopen jaren geactualiseerd. Gestreefd werd naar een overdracht met een doelvermogen dat past binnen de bij de Regio Achterhoek aanwezige middelen. Inmiddels heeft de Provincie ingestemd met het overnemen van de stortplaatsen tegen het aanwezige doelvermogen van € 17.250.000. Afwikkeling vindt plaats in de eerste helft van 2019. Er hebben zich in 2018 geen calamiteiten in de nazorgwerkzaamheden voorgedaan.

1.4 Financiële kengetallen

In de BBV voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen moet worden voorzien van een toelichting.

Kengetallen:	***Rekening 2017***	***Begroting 2018 primair***	***Begroting 2018 bijgesteld***	***Rekening 2018***
netto schuldquote	-61%	-132%	-96%	-87%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-84%	-211%	-121%	-112%
solvabiliteitsratio	29%	17%	52%	50%
structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	1%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt

2. Paragraaf financiering

In deze paragraaf geven we inzicht in het financieringsbeleid van de Regio. In de financieringsparagraaf (ook wel treasuryparagraaf) komen achtereenvolgens aan de orde treasurybeheer en financiering.

De beleidskaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie voor de Regio zijn vastgelegd in:

- Financiële verordening Regio Achterhoek (2016)
- Treasurystatuut Regio Achterhoek (2011)
- Nota reserves en voorzieningen Regio Achterhoek (2016)

2.1 Treasurybeheer

Het treasurybeheer is (beleids)uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige financieringsstatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Tot treasuryrisico's behoren renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties binnen de treasuryfunctie. De wet fido en het hierop gebaseerde treasurystatuut geven de speelruimte waarbinnen de treasuryactiviteiten moeten plaatsvinden. Leningen of garanties mogen alleen uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Met de komst van het Schatkistbankieren is het uitzetten van overtollige middelen bij financiële instellingen niet meer mogelijk.

2.1.1 Renterisico

Het renterisicobeheer heeft als doelstelling het beperken van de invloed van mogelijke rentewijzigingen op de financiële positie van de organisatie. De wet Fido geeft twee concrete richtlijnen (de renterisiconorm en de kasgeldlimiet) voor het beheersen van renterisico's.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het renterisico bij herfinanciering. Om dit risico te beperken, mag de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherziening niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen (rente-risiconorm). De Regio heeft geen geldleningen. Derhalve is er geen renterisico.

Kasgeldlimiet

Om de rentegevoeligheid te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt een maximum aan de omvang van de netto vlottende schuld (kort geld). De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.
De kasgeldlimiet voor de Regio Achterhoek bedraagt voor 2018 € 212.462 (8,2% * € 2.591.000). De Regio heeft gemiddeld een overschot aan middelen (vlottende middelen > vlottende schuld) en blijft daarmee binnen de limiet.

Renteschema:

	Werkelijk 2018		Begroting 2018	
Externe rentelasten over korte en lange financiering		0		0
Externe rentebaten		-37.000		-75.000
Saldo rentelasten en rentebaten		-37.000		-75.000
Rentelasten projecten (-/-)	0		0	
Rentebaten projecten (+)	0		0	
		0		0
Rente over eigen vermogen		0		0
Rente over voorzieningen		37.000		75.000
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		0		0
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0		0
Renteresultaat op taakveld Treasury		0		0

3. Paragraaf bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft een inzicht in de stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering omvat alle faciliteiten en randvoorwaarden die benodigd zijn om de gewenste dienstverlening aan de gemeenten in de regio te realiseren. Om de dienstverlening steeds verder te kunnen verbeteren en in te spelen op de veranderingen binnen de organisatie, is de bedrijfsvoering steeds in beweging. Bij de keuzes die worden gemaakt houden we de behoefte van de gemeenten aan inzicht in en verantwoording over de financiële huishouding steeds goed voor ogen. Het belang van een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beleid en beheer staat voorop.

3.1 Wat hebben we ervoor gedaan?

Planning & control en administratie
Naast de reguliere werkzaamheden uit de planning en controlcyclus (begroting, jaarrekening en buraps) en het voeren van de financiële administratie zijn werkzaamheden verricht voor de doorontwikkeling met een omvangrijke begrotingswijziging, voor de Gebiedsopgaven met de Provincie en voor diverse projecten (o.a. Interreg Spreek je Buurtaal en Leader).

Personeelszaken en automatisering
Voor de salarisadministratie en personeelsbeleid is voor 2018 een contract afgesloten met de Gemeente Doetinchem. Voor de automatisering is voor 2018 eveneens een contract afgesloten met de gemeente Doetinchem voor het gebruik van netwerkfaciliteiten, ondersteuning en voor de basishardware (computer inclusief toebehoren). De kosten voor speciale software (financieel pakket, etc.) kwamen voor rekening van de Regio.

Secretariaat
Het secretariaat verzorgde in het verslagjaar de correspondentie en agendabeheer voor het bestuur secretaris en de programmaonderdelen.

Archief
De archiefwerkzaamheden bestonden voor het verslagjaar uit het bewaren, ontsluiten en beschikbaar stellen van archiefstukken.

3.2 Wat heeft het gekost?

Volgens de richtlijnen in de financiële verordening worden onderstaande kosten in de paragraaf opgenomen.

	Begroting (incl wijzigingen)	Werkelijk
Inhuur derden	369.500	367.417
Huisvestingskosten	97.585	89.993
Automatiseringskosten	40.000	26.182
Budgetten voor bestuur (incl bijeenkomsten colleges en raden)	16.666	13.464
Accountantskosten	14.000	9.500

Voor de omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten wordt verwezen naar het formatieplan in deel IV van de jaarstukken.

4.3.1 Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium richt zich primair op de baten en lasten. Mutaties in de balanssfeer vallen onder het bevoegdheidcriterium. Met betrekking tot de jaarrekening 2018 zijn de volgende over- en onderschrijdingen in de uitgaven op programmaniveau te constateren:

	uitgaven begroting	uitgaven werkelijk	verschil uitgaven
Strategische agenda	3.189.000	2.594.000	-595.000
Stortplaatsen	252.000	200.000	-52.000
Overige uitgaven en inkomsten	897.500	733.000	-164.500
Totaal	**4.338.500**	**3.527.000**	**-811.500**

Er is in het boekjaar geen sprake van overschrijdingen op programmaniveau.

4.3.2 Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium richt zich op overdrachten aan of van natuurlijke personen en aan rechtspersonen. In geval van de Regio zijn dat alleen subsidies. Daarbij staat de vraag centraal of voldaan is aan de voorwaarden, die zijn gesteld in de subsidieverordening van de Regio, specifieke bestuursbesluiten of de Algemene Wet Bestuursrecht. De Regio verstrekte in 2018 subsidies voortkomend uit de afspraken in de Gebiedsopgave. De ontvangen subsidies betreffen voornamelijk bijdragen van hogere overheden voor projecten. Hiervoor worden afzonderlijke accountantsverklaringen opgesteld.

4.3.3 M&O-criterium

Het M&O-criterium behelst dat de rechtmatigheid niet alleen betrekking heeft op het voldoen aan de voorwaarden, maar ook op de juistheid en volledigheid van de gegevens die een belanghebbende verstrekt. Dit criterium is binnen de Regio niet uitgewerkt in een M&O-beleid. Gegevensverstrekking door derden is niet tot nauwelijks van toepassing bij de Regio.

4.3.4 Bevoegdheidscriterium

Het bevoegdheidscriterium heeft vooral betrekking op de financieringsmutaties en vermogensmutaties ofwel balansmutaties. Bepalend voor de bevoegdheidsvraag is de Wet Gemeenschappelijke Regeling en daarmee samenhangende Regioverordeningen. Uit het samenstel hiervan blijkt de bevoegdheidstoedeling aan het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Op 22 oktober 2008 is de Regeling Mandaat en de Instructie secretaris door het algemeen bestuur vastgesteld. Ten behoeve van de beoordeling van de bevoegdheidstoedeling is door het dagelijks bestuur een Regeling Budgetbeheer vastgesteld voor de bevoegdheden aan medewerkers op 28 oktober 2009. Hiermee is ten behoeve van de uitvoering van de diverse verordeningen het bevoegdheidsvraagstuk ingevuld.

4.4 Conclusie

Voor wat betreft het begrotingscriterium zijn er geen posten te noemen, waarvan het algemeen bestuur niet op de hoogte is geweest. Voor misbruik en oneigenlijk gebruik is binnen de Regio geen beleid opgesteld (M&O-criterium). In 2018 is eigen interne controle uitgevoerd op basis van een opgesteld controleprotocol. Er is in het boekjaar geen sprake van overschrijdingen op programmaniveau.

Deel IV

Uiteenzetting financiële positie

De ontwikkeling van de onttrekkingen (-) en toevoegingen (+) aan voorzieningen is als volgt te schetsen:

Omschrijving	Begroting primair	Begroting gewijzigd	Rekening
Stortplaatsen	- 245.000	- 96.000	- 86.000
Overige uitgaven en inkomsten	- 37.000	- 38.000	- 39.000
Totaal	**- 282.000**	**- 134.000**	**-125.000**

De rentetoevoeging aan de voorziening Nazorg stortplaatsen is lager dan geraamd. Het werkelijk gerealiseerde renteresultaat bedroeg 1,36% in plaats van de geraamde 4,5%. In 2018 is een bedrag van € 72.000 toegevoegd uit de belastingteruggaaf voorgaande jaren. Het restant bedrag ad € 2,4 mln. is in februari 2019 gestort in het Nazorgfonds van de Provincie.

1.3 Investeringen

De geraamde investeringen afgezet tegen de werkelijkheid geven het volgende beeld:

	Begroting primair	Begroting gewijzigd	Rekening
Investeringen uit restant kredieten vrgd jaren	-	10.298	-
Vervangingsinvesteringen	-	-	-
Totaal	**-**	**10.298**	**-**

De kredieten voor vervangingsinvesteringen betreffen met name updates voor software. Deze zijn uitgesteld totdat werkelijke vervanging noodzakelijk geacht wordt.

1.4 Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten.

	Lasten	Baten
Bestuur	3.000	3.000
Strategische agenda	745.000	1.729.000
Stortplaatsen	0	0
Overige uitgaven en inkomsten	240.000	700.000
Totaal	**988.000**	**2.432.000**

3 TAAKVELDEN 2018 PER PROGRAMMA

	Volgnummer en omschrijving **Lasten**	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie (overhead)	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	7.3 afval	**Subtotaal**	0.10 mutaties reserves	0.11 resultaat baten en lasten	**Totaal**
	Strategische agenda	2.211.128	382.093	0	285	0	2.593.506	1.077.980	103.920	3.775.406
	Nazorg stortplaatsen	0	5.777	0	0	194.555	200.332	0	0	200.332
	Overige uitgaven en inkomsten	0	0	0	189.125	0	189.125	3.419.760	0	3.608.885
	Renteresultaat	0	0	43.540	0	0	43.540	0	0	43.540
	Totaal exploitatie *(exclusief kostenplaats bedrijfsvoering)*	**2.211.128**	**387.870**	**43.540**	**189.410**	**194.555**	**3.026.503**	**4.497.740**	**103.920**	**7.628.163**
	Kostenplaats bedrijfsvoering						**501.009**		26.663	**527.672**
	Totaal lasten Regio achterhoek						**3.527.512**		**130.583**	**8.155.835**

	Volgnummer en omschrijving **Baten**	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	7.3 afval	**Subtotaal**	0.10 mutaties reserves	0.11 resultaat baten en lasten	**Totaal**
	Strategische agenda	3.645.559	0	0	15.878	0	3.661.437	97.121	16.848	3.775.406
	Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0	200.332	200.332	0	0	200.332
	Overige uitgaven en inkomsten	-7.343	0	0	648.425	0	641.082	2.960.895	6.908	3.608.885
	Renteresultaat	0	0	43.360	0	0	43.360	0	180	43.540
	Totaal exploitatie *(exclusief kostenplaats bedrijfsvoering)*	**3.638.216**	**0**	**43.360**	**664.303**	**200.332**	**4.546.211**	**3.058.016**	**23.936**	**7.628.163**
	Kostenplaats bedrijfsvoering						**489.145**	38.527		**527.672**
	Totaal baten Regio achterhoek						**5.035.356**	**3.096.543**		**8.155.835**

Resultaat **106.647 positief**

Programma-begroting en Financiële begroting 2020 – 2023

juli 2019

Inhoudsopgave

Bestuurlijk voorwoord
Bestuurlijk voorwoord en opbouw begroting 2
Samenvatting financiële begroting 4
Besluitvormingsproces begroting 5

Beleidsbegroting: programma's
Programma 1: Smart Governance
Smart Governance (begroting Regio Achterhoek) 8
Subsidiemogelijkheden voor projecten 14

Programma 2: Smart Economy
2.3 Smart werken en innovatie 18
2.4 Onderwijs en arbeidsmarkt 22
2.5 Mobiliteit en bereikbaarheid 26

Programma 3: Smart Living
3.4 Wonen en vastgoed 30
3.5 Circulaire economie en energietransitie 35
3.6 Gezondste Regio 39

Programma 4: Bedrijfsvoering en rente
4. Bedrijfsvoering en rente 43

Beleidsbegroting: de paragrafen
Paragraaf weerstandsvermogen 46
Paragraaf financiering 49
Paragraaf bedrijfsvoering 52

Financiële begroting
Overzicht van baten en lasten per programma 56
Meerjarenraming 2020-2023 57
Toelichting op baten en lasten 58

Bijlagen
Formatieplan (inclusief toelichting) 62
Staat van geactiveerde kapitaallasten 64
Staat van reserves en voorzieningen (inclusief toelichting) 65
Taakvelden 2020 68
Verzamelstaat bijdragen gemeenten en provincie 2020 69
Voorbeeld format doelenmatrix 70

Bestuurlijk voorwoord

Hierbij bieden we u de begroting aan voor het jaar 2020. Dit is de eerste begroting van Achterhoek ambassadeurs; het vernieuwde Achterhoekse samenwerkingsverband van de Achterhoekse gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland. Deze begroting kent een geheel andere opbouw dan voorgaande jaren. Zo is zowel de inhoud breder, als het aantal partijen dat daaraan bijdraagt. De nieuwe regionale samenwerkingsstructuur (triple helix) is daarmee terug te vinden in deze begroting. Zo willen we zoveel mogelijk zichtbaar maken wat er buiten, in de Achterhoekse samenleving, gedaan wordt door de partijen die samen Achterhoek ambassadeurs vormen.

In Achterhoek Visie 2030 *Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit* staan onze doelen op het gebied van Smart Governance, Smart Economy en Smart Living beschreven. De begroting heeft dezelfde indeling.

De programma's Smart Economy en Smart Living geven inzicht in lopende projecten en projecten in ontwikkeling per thema. De uitwerking gebeurt, onder regie van de Achterhoek Board, door zes thematafels. Deze thematafels hebben een belangrijke rol in het uitvoeren van de Achterhoek Visie 2030 en de vertaling ervan in concrete projecten. De organisatie van de Achterhoek ambassadeurs (Regio Achterhoek) vormt de motor in de nieuwe Governance, de taken en de begroting van de Achterhoek ambassadeurs zijn in dit onderdeel te vinden. Hieraan is ook de inwonerbijdrage voor de organisatiekosten vanuit gemeenten en provincie gekoppeld. We willen met deze nieuwe vorm een slag maken in de zichtbaarheid en controleerbaarheid van de doelstellingen van de Achterhoekse samenwerking.

Het uitwerken van de visie is aan de thematafels nog in volle gang en we realiseren ons dat er de komende maanden nog veel gaat gebeuren en er veel nieuwe projecten gaan ontstaan. Het overzicht dat hier is bijgevoegd is dan ook niet uitputtend. Ook hebben we nog niet van alle partijen in zicht wat zij investeren en welke projecten zij hebben lopen. We zien dit als een groeimodel dat in de loop van de komende jaren steeds meer inzicht gaat geven. Programma 2 en 3 van de begroting zijn dan ook bedoeld ter informatie en niet ter vaststelling. De projecten worden ook niet uitgevoerd binnen de begroting van Regio Achterhoek, maar in die van de initiatiefnemers.

Wij zijn dan erg benieuwd naar uw reactie op deze nieuwe begroting en wensen u veel leesplezier!

NB In de begroting hanteren we de officiële naam van de GR: Regio Achterhoek. De roepnaam van het totale samenwerkingsverband is Achterhoek ambassadeurs.

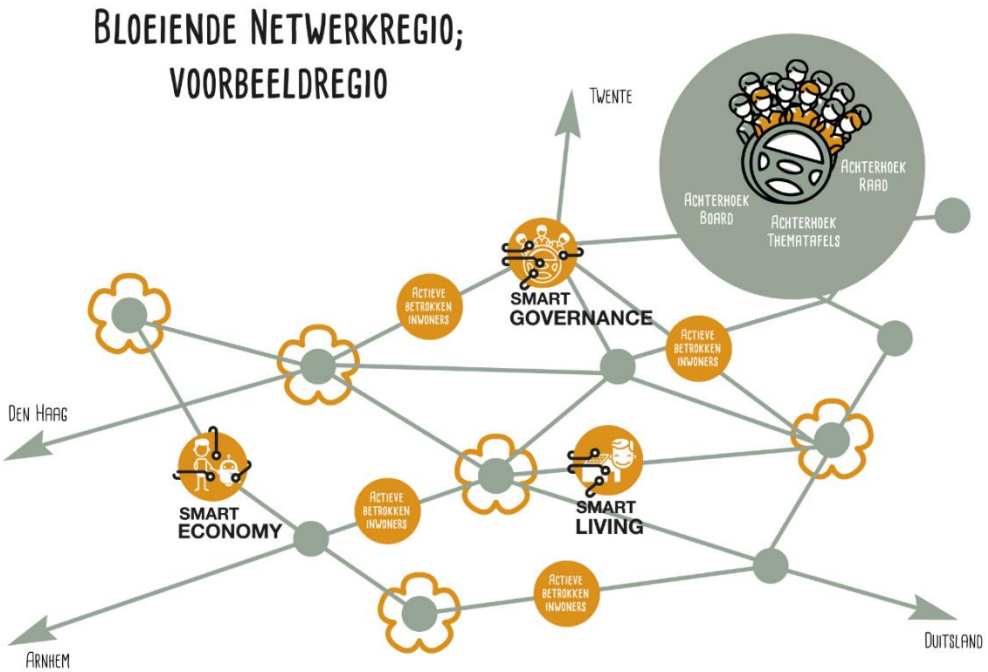

Opbouw begroting

De programmabegroting van Regio Achterhoek bestaat uit 4 programma's; Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. De werkzaamheden van de thematafels zijn per thematafel terug te vinden in de programma's Smart Economy en Smart Living. De werkzaamheden voor de grensoverschrijdende samenwerking zijn niet terug te vinden als een apart thema, maar gaat door alle thema's heen.

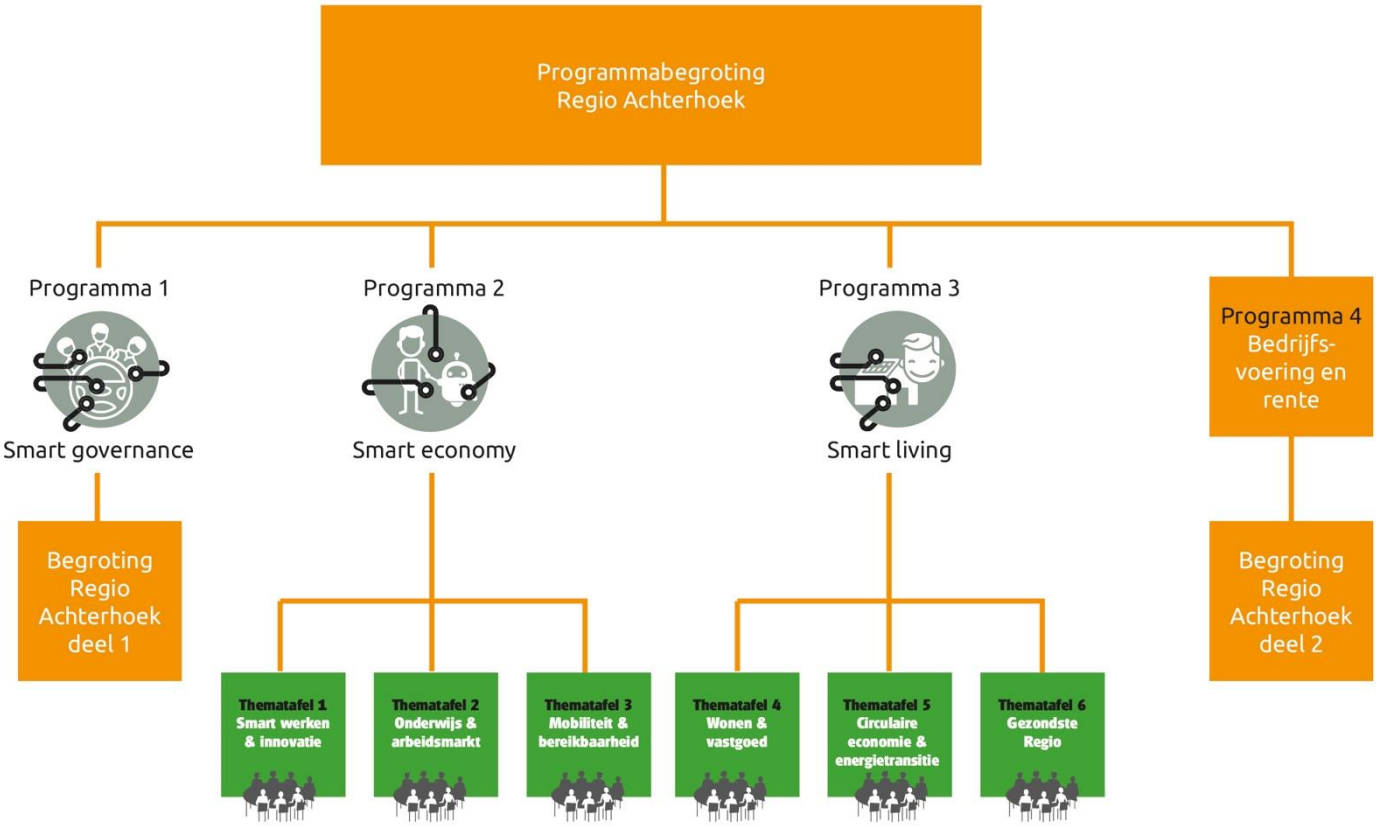

Samenvatting financiële begroting

Financiële uitgangspunten 2020

Het algemeen bestuur heeft op 30 januari 2019 besloten tot het hanteren van de (prijs)index voor gemeenschappelijke regelingen van 2,0% als maximale stijging van de inwonerbijdrage ten opzichte van de begroting 2019. Het verwachte gewogen gemiddelde van de autonome kostenstijging voor 2020 bedraagt 2,9% (75% loonkosten met index 3,2% en 25% overige kosten met index 2,0%). Hoewel Regio Achterhoek te maken krijgt met deze autonome kostenstijgingen blijft de stijging van de inwonerbijdrage beperkt tot de prijsindex. Het verschil tussen autonome kostenstijging en indexeringsmethodiek moet binnen de begroting 2020 worden opgevangen.

Bijdrage gemeenten en Provincie 2020

De Regiobegroting bevat de programma's Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten in organisatiekosten gevraagd. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2020 max € 131.387). De provincie draagt eveneens bij in de organisatiekosten en doet daarnaast een bijdrage in het investeringsfonds.

	Totaal	Per inw
Bijdrage van de gemeenten 2019	1.729.637	6,58
Stijging 2% in verband met index gemeenschappelijke regelingen	34.502	0,13
Bijdrage van gemeenten 2020 bestaand beleid	1.764.139	6,71
Bijdrage van Provincie 2020 in organisatiekosten	408.765	1,55
Bijdrage van Provincie 2020 in investeringsfonds	136.170	0,52
Totaal bijdrage van Provincie voor 2020 (*)	544.935	2,07

(*) De bijdrage van de Provincie wordt ook jaarlijks geïndexeerd (2020: 2%)

Meerjarenraming en risico's

In de begroting zijn geen voorstellen voor nieuw beleid voor 2020-2023 opgenomen.
Er zijn er geen risico(-dossier)-s. Voor de normale bedrijfsrisico's is een weerstandsvermogen aanwezig (algemene reserve van maximaal € 250.000). In de programma-begroting 2020 is een nadere uitwerking van mogelijke risico's opgenomen.

Bijdrage projecten

De besluitvorming over (nieuwe) projecten loopt via de Achterhoek Board en indien nodig de Achterhoek Raad. Indien er additionele middelen vanuit de gemeenten nodig zijn dan loopt de besluitvorming hierover -in principe- via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden. Projecten worden uitgevoerd in wisselende 3-O samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

Besluitvorming programma's en paragrafen

Gemeenten worden gevraagd in te stemmen met programma 1 Smart Governance en programma 4 Bedrijfsvoering en rente en de verplichte paragrafen. De programma's Smart Economy en Smart Living worden aangeboden ter kennisneming, omdat dit breder is dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Zie de volgende pagina voor de schematische weergave van het besluitvormingsproces.

Besluitvormingsproces begroting

januari/april 2019	Ambtelijke voorbereiding
11 maart 2019	Presenteren begroting op hoofdlijnen aan de Achterhoek Raad
9 april 2019	Behandeling concept kaderbrief door het dagelijks bestuur De kaderbrief inclusief financiële gevolgen wordt behandeld in de vergadering van het dagelijks bestuur. Direct daarop wordt de kaderbrief ter informatie verzonden aan de colleges en gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.
1 mei 2019	Behandeling concept-programmabegroting door het dagelijks bestuur De programma's, verplichte paragrafen en bijlagen worden in de vergadering van het dagelijks bestuur behandeld. Direct daarop wordt het volledige boekwerk aan de deelnemende gemeenten verzonden voor behandeling in de raad.
1 mei 2019	Verzenden programmabegroting naar gemeenten Tot 1 juli 2019 mogelijkheid voor gemeenten om gemeentelijke standpunten over de programma-begroting schriftelijk kenbaar te maken bij Regio Achterhoek.
tot 1 juli 2019	Mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen
17 juli 2019	Vaststelling programmabegroting door het algemeen bestuur 1. Instemmen met programma 1 en 4 en verplichte paragrafen 2. Kennis nemen van programma's 2 en 3.

Deel 1

Beleidsbegroting

Programma’s

Programma 1

Smart Governance

Dit programma bestaat uit de onderdelen Smart Governance (inclusief de begroting van Regio Achterhoek) en een nadere toelichting op de subsidiemogelijkheden voor projecten.

1.1 Smart Governance (begroting Regio Achterhoek)

In 2018 is een grote stap gemaakt in de triple helix samenwerking in de Achterhoek. De nieuwe governance-structuur vergroot de regionale slagkracht en verbetert de politieke verantwoording. De samenwerking bestaat uit een Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek thematafels. Ondernemers, organisaties/onderwijs en overheden (drie O's) geven via de Achterhoek Board en thematafels samen invulling en uitvoering aan de samenwerking. Het inhoudelijke kader hiervoor is in 2019 vastgelegd in de Achterhoek Visie 2030. In onderstaande afbeelding is de wijze van samenwerking weergegeven.

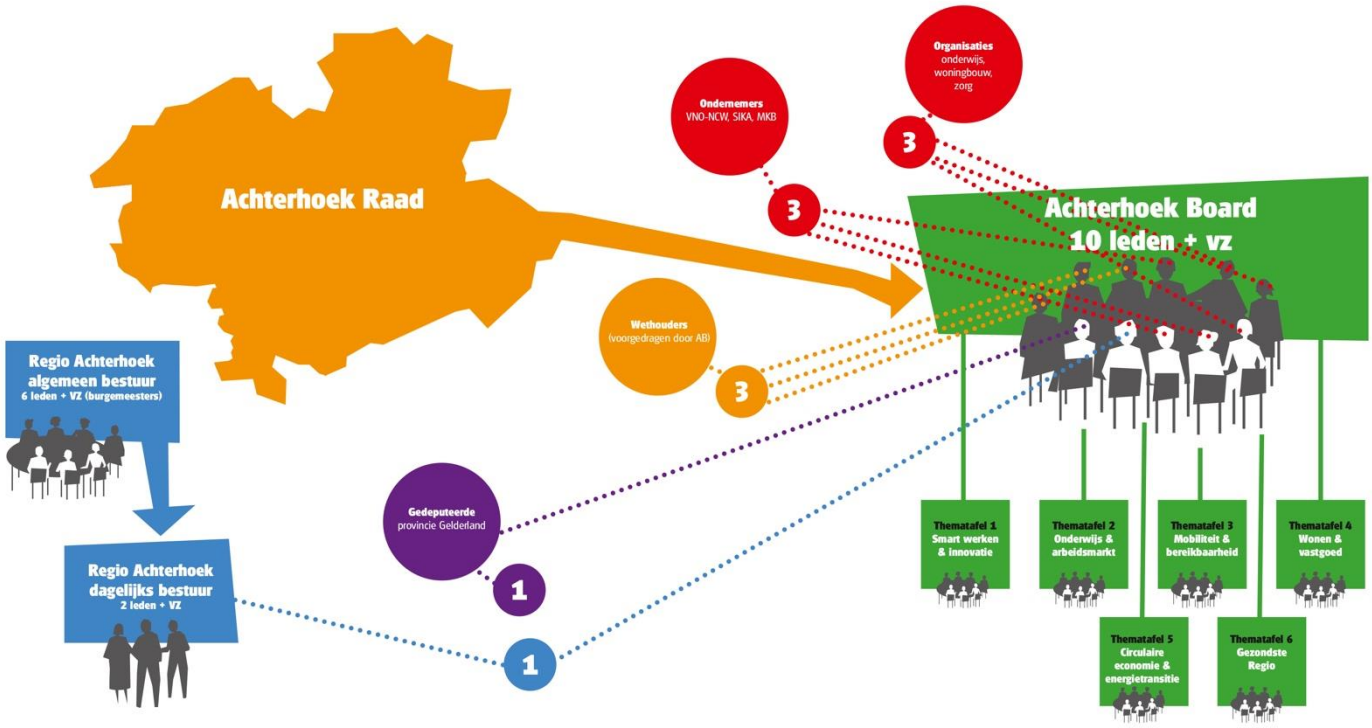

Regio Achterhoek is de motor in de nieuwe Governance en daarom zijn de taken en de begroting van Regio Achterhoek in dit onderdeel opgenomen. Hieraan is ook de bijdrage in de organisatiekosten van Regio Achterhoek van gemeenten en provincie gekoppeld. Dit programma en programma 4 Bedrijfsvoering en rente liggen dan ook ter besluitvorming voor aan de gemeenten. De programma's 2 en 3 zijn opgenomen om zicht te geven op de inhoud van de Achterhoekse samenwerking, deze programma's zijn informerend.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Te bereiken maatschappelijk effect Regio Achterhoek

Gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen (triple helix) voor een integrale aanpak van de uitdagingen waar de Achterhoek voor staat.

Subdoelen en activiteiten Regio Achterhoek

Subdoelen	Activiteiten Regio Achterhoek
Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad
Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Board • Regisseren en faciliteren thematafels • Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur • Subsidiewerkzaamheden • Monitoring • Lobbywerkzaamheden • Communicatiewerkzaamheden

Prestatie-/resultaatafspraken per activiteit Regio Achterhoek

Voor de activiteiten die Regio Achterhoek uitvoert gelden de volgende afspraken voor 2020:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad	• Ondersteunen en voorbereiden van de Achterhoek Raad • Organiseren van minimaal 3 Achterhoek raadsvergaderingen • Voorbereiden van voorstellen voor de Achterhoek Raad • Organiseren van verbindingen tussen de Achterhoek Raad, Achterhoek Board en de thematafels
Adviseren en faciliteren Achterhoek Board	• Organiseren van minimaal 5 Achterhoek dagen • Organiseren van minimaal 5 Board vergaderingen • Ondersteunen van de boardleden
Regisseren en faciliteren thematafels	• Organiseren van minimaal 5 bijeenkomsten van thematafels • Accounthouders actief betrekken • Ontwikkelen jaarplan • Genereren en stimuleren van projecten
Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur	• Voorbereiden vergaderingen algemeen en dagelijks bestuur • Opstellen begroting, burap's en jaarrekening
Subsidiewerkzaamheden	• Uitvoeren van de Regiodeal • Optimaal gebruikmaken van (regionale) provinciale subsidies • Genereren van overige subsidies (o.a. Interreg) • Verantwoorden en uitvoeren van subsidieregelingen
Monitoring	• Monitoring van de Achterhoek Visie 2030 • Monitoring van projecten • Evaluatie van de nieuwe governance
Lobbywerkzaamheden	• Actuele lobbynetwerken in beeld houden • Opstellen van een lobbyagenda • Organiseren van lobbybijeenkomsten

	(o.a. lentediner) • Organiseren van werkbezoeken • Organiseren van relatie evenementen
Communicatiewerkzaamheden	• Achterhoek Panel twee keer per jaar raadplegen • Investeren in perscontacten • Betrekken en binden van het Achterhoek netwerk

Kosten en financiering Regio Achterhoek

In dit onderdeel staat een toelichting op de begroting (exploitatiekosten) van Regio Achterhoek.

Begroting op programmaniveau:

Begroting Regio Achterhoek (deel 1) Programma 1: Smart Governance	R 2018	B 2019 gewijzigd	B 2020
Lasten (A)	2.594.000	2.513.000	2.556.000
Baten derden (B)	2.161.000	1.310.000	1.312.000
Sub-totaal (B-A)	- 433.000	- 1.203.000	-1.244.000
Bijdragen gemeenten en Provincie (C)	1.640.000	2.130.000	2.173.000
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	1.207.000	927.000	929.000
Onttrekking reserves	97.000	350.000	350.000
Storting reserves	-1.304.000	-1.277.000	-1.279.000
Resultaat	0	0	0

De volgende producten vallen onder dit programma:
- Achterhoek Visie 2030
- Lobby en communicatie
- Coördineren van subsidies en projecten
- Advisering algemeen en dagelijks bestuur, Achterhoek Board, Achterhoek Raad en thematafels
- Investeringsfonds

Een nadere onderverdeling van baten en lasten naar kosten- en opbrengstensoorten is opgenomen op de volgende pagina.

Toelichting

De stijging van de inwonerbijdrage is voor 2020 beperkt tot de prijsindex van 2%. Dit is een absolute stijging van € 43.000. De stijging is als volgt de specificeren:

Een stijging voor autonome loonkosten (3,5%)	€ 59.000
Te realiseren besparingen door lagere inschaling	€ 16.000-
	€ 43.000

De mutatie in de reserve betreft het investeringsfonds. De onttrekking betreft de jaarlijks vast te stellen werkbudgetten van Board en thematafels. De toevoeging van € 1.279.000 betreft de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling (zgn. krimpgelden) € 1.012.000 en een bijdrage van de provincie en gemeenten in het investeringsfonds € 267.000.

Specificatie van baten en lasten

De baten en de lasten uit de begroting van Regio Achterhoek zijn als volgt nader te specificeren:

Specificatie baten derden	B 2019 gewijzigd	B 2020
Bijdrage gemeente en provincie investeringsfonds	265.000	267.000
Bijdrage decentralisatie uitkering bevolkingsdaling	1.012.000	1.012.000
Diverse opbrengsten	33.000	33.000
Bijdrage uit voorziening wachtgelden	50.000	48.000
Ontvangen rente en doorbelaste kapitaallasten	43.000	36.000
Interne doorbelasting	349.000	322.000
Sub-totaal baten begroting	1.752.000	1.718.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	442.000	406.000
Totaal baten programma 1 Smart Governance	1.310.000	1.312.000

Specificatie Lasten	B 2019 gewijzigd	B 2020
Personeel (loonsom)	1.761.000	1.819.000
Overige personele kosten	66.000	67.000
Inhuur derden	25.000	25.000
Kantoorkosten (huur, ICT, telefonie, etc.)	204.000	179.000
Bestuur	15.000	15.000
Lobby en communicatie / werkbudget	123.000	123.000
Uitgaven uit investeringsfonds	350.000	350.000
Kapitaallasten	7.000	2.000
Onvoorzien	8.000	8.000
Transparante btw voorheffing	55.000	62.000
Rente en afschrijving	43.000	36.000
Sub-totaal exploitatie	2.657.000	2.686.000
Bij: Interne doorbelasting	349.000	322.000
Sub-totaal lasten begroting	3.006.000	3.008.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	487.000	452.000
Af: doorbelasting stortplaatsen (vervallen in 2020)	6.000	0
Totaal lasten programma 1 Smart Governance	2.513.000	2.556.000

Onderverdeling inwonerbijdrage gemeenten/provincie in kostensoorten

In 2020 dragen gemeenten en provincie € 2.173.000 bij in de organisatiekosten van Regio Achterhoek. Dit is als volgt onder te verdelen in kostencategorieën:

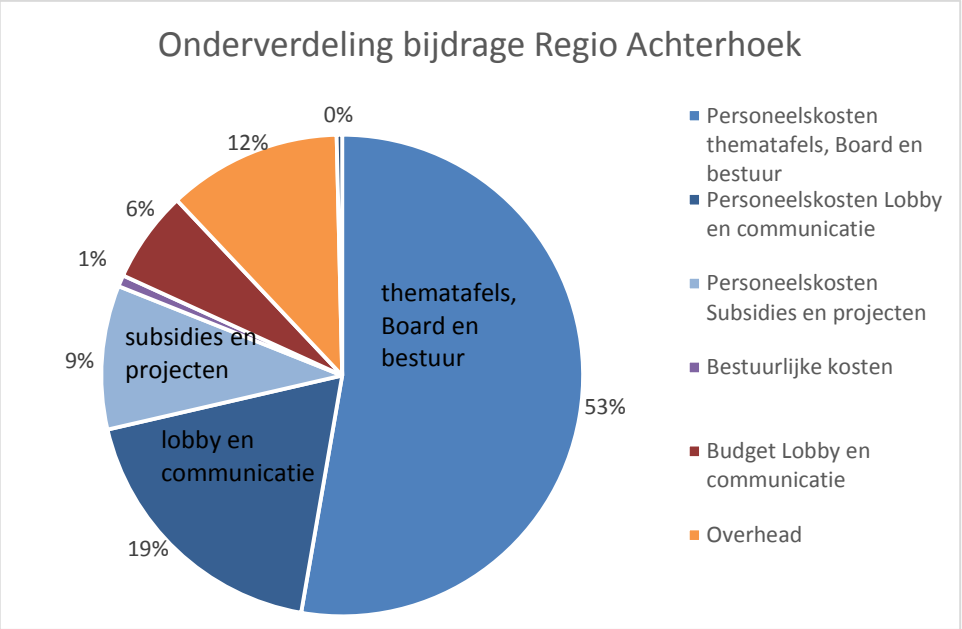

Beleidsindicatoren

Op 1 april 2018 is de Regeling Beleidsindicatoren vastgesteld. De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing. De indicatoren worden berekend op basis van het aantal inwoners over de gehele regio, ofwel 262.774 inwoners.

Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	0,08 fte
Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	0,08 fte
Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 1,21 per inwoner
Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	€ 25.000, ofwel 1%
Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	8%

1.2 Subsidiemogelijkheden voor projecten

Voor projecten die in de Achterhoek worden uitgevoerd bestaan er verschillende subsidiestromen bij verschillende organisaties. In deze paragraaf wordt ter informatie aangegeven welke mogelijkheden er zoal worden gebruikt voor subsidies. Afhankelijk van de soort subsidie die er wordt aangevraagd voor een project zal er een bijpassende route worden doorlopen voor toekenning van de subsidie. Projectideeën kunnen via de thematafels worden aangedragen.

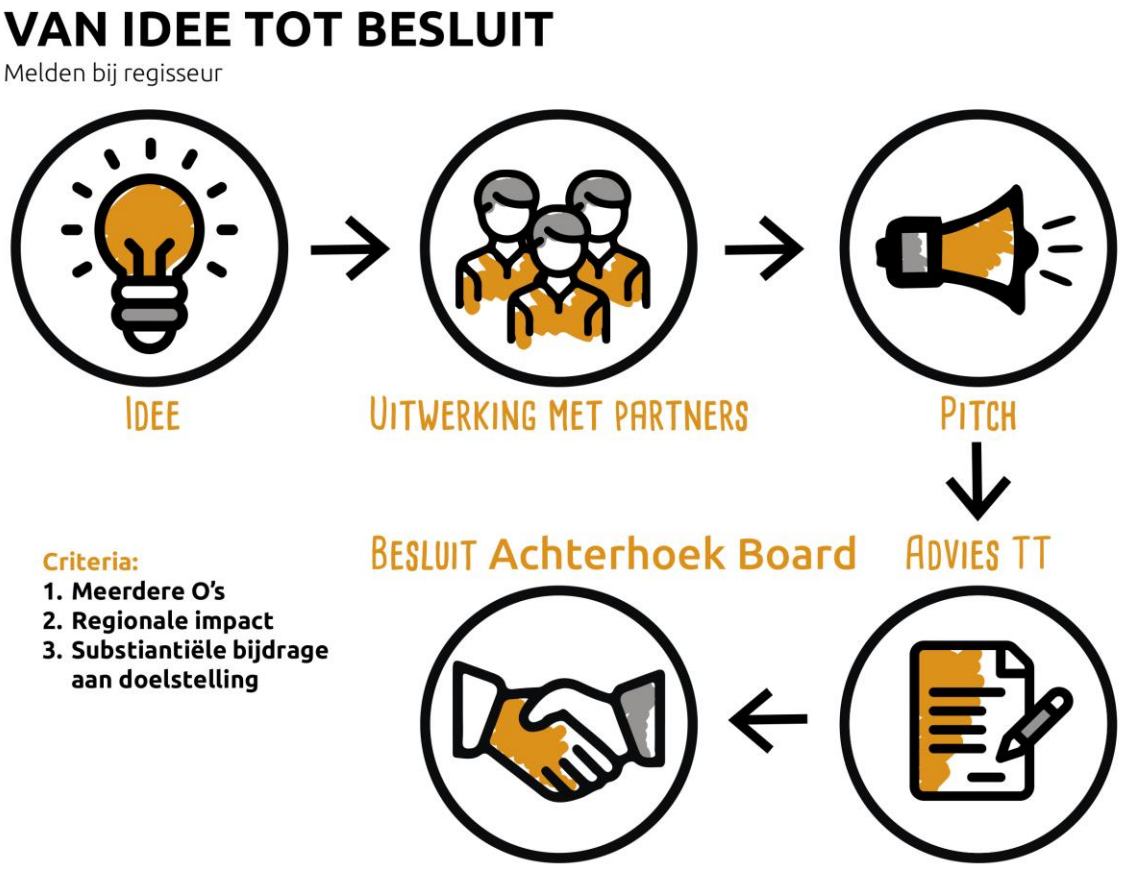

Verloop projectvoorstel

Op het moment dat een projectidee ontstaat wordt dat via een thematafel begeleid tot een volwaardig projectvoorstel met ook een financieringsvoorstel. Hierin is opgenomen welke bijdragen de partners (3 O's) voor hun rekening nemen en voor welk deel een subsidiebijdrage wordt gevraagd. De thematafel leidt het projectvoorstel door naar de Board. Voor de cofinanciering van de overheid zijn er verschillende fondsen/ subsidies. De projecten A2030 worden uitgevoerd in wisselende samenstelling met wisselende projectrekkers die de kosten via hun eigen begroting/jaarrekening verantwoorden. Dus niet alle uitgaven zullen via de begroting/jaarrekening van Regio Achterhoek lopen. Projecten worden gemonitord op hun bijdrage aan de gewenste doelen en op de bijdragen door de 3 O's.

In deze paragraaf worden de verschillende subsidiestromen nader toegelicht. De projecten zelf worden benoemd in de programma's Smart Economy en Smart Living per thema.

1.2.1 Gebiedsopgave Provincie Gelderland

De provincie heeft in de vorige coalitieperiode (2015-2019) middelen beschikbaar gesteld voor vijf gebiedsopgaven, waaronder de Achterhoek. Vanuit de Achterhoek hebben we hier een beroep op gedaan. Het kader hiervoor was de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020. In totaal heeft Provinciale Staten ruim 10 miljoen voor de Achterhoek beschikbaar gesteld. Hiervan is ruim 7,3 miljoen in de afgelopen jaren toegekend aan projecten. Naast deze

10 miljoen is 1,5 miljoen gereserveerd voor cofinanciering van de Regio Deal. Projecten komen vanuit het veld. De projecten worden inhoudelijk en financieel kortgesloten met de thematafel en de provincie en voorgelegd aan de Board. Als iedereen akkoord is wordt het project voorgelegd aan Gedeputeerde Staten, waarna bij een positief besluit een beschikking wordt afgeven aan Regio Achterhoek. Regio Achterhoek beschikt de projecten vervolgens door aan de aanvrager.
De middelen van de gebiedsopgave worden vanaf 2019 gekoppeld aan de Regio Deal.

1.2.2 Investeringsfonds

Het investeringsfonds is gevuld met beschikbare incidentele middelen per 1 juli 2018. Van het investerings- fonds wordt jaarlijks een klein deel ingezet als werkbudget voor de Board en de thematafels. Daarnaast is € 100.000 beschikbaar als jaarlijks budget voor initiatieven vanuit de maatschappij en bijeenkomsten. De overige middelen worden ingezet voor projecten.
De middelen worden onder meer ingezet als cofinanciering voor projecten in de Regio Deal. Inzet van het investeringsfonds loopt via de begroting van Regio Achterhoek.

Investeringsfonds:

verwachte ontwikkeling investeringsfonds 2019-2021:	2019	2020	2021
Stand 1 januari	4.250.000	5.150.000	6.100.000
bij: decentralisatie uitkering bevolkingsdaling (2016-2020)	1.000.000	1.000.000	pm
bij: toevoeging € 1 p.i. (€ 0,50 provincie en € 0,50 Regio)	250.000	300.000	300.000
af: kosten Board (jaarlijks vast te stellen werkbudget)	-100.000	-100.000	-100.000
af: kosten thematafels (jaarlijks vast te stellen werkbudgetten)	-150.000	-150.000	-150.000
af: kosten initiatieven (jaarlijks vast te stellen werkbudget)	-100.000	-100.000	-100.000
Stand 31 december	5.150.000	6.100.000	6.050.000

1.2.3 Regio Deal

De Regio Deal is een Rijksbijdrage van € 20 mln. Het is een decentralisatie-uitkering. De looptijd van de Regio Deal is 2019-2022. Samen met Rijk en provincie is het startdocument Regio Deal opgesteld waarin de brede opgave voor de Achterhoek is uitgewerkt naar de doelen en activiteiten voor de Triple Smart bouwstenen: Smart Economy, Smart Living en Smart Governance. Medio 2019 wordt de Regio Deal gesloten, waarin op programmaniveau afspraken gemaakt worden. De middelen uit de Regio Deal gaan besteed worden aan concrete projecten die passen binnen de programmalijnen in de Regio Deal Achterhoek. Projecten worden inhoudelijk getoetst aan een beoordelingsmatrix waarin een aantal criteria is opgenomen waaraan projecten moeten voldoen en die het mogelijk maken om een prioritering aan te geven. De Achterhoek Board toetst daarmee ook of de projecten passen binnen de ambitie van de Achterhoek Visie 2030. Bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door Regio Achterhoek.

1.2.4 Interreg

Met INTERREG worden samenwerkingsprojecten langs de Europese grenzen financieel ondersteund.
Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2014-2020 een bedrag van ca. 440 miljoen euro ter beschikking. De doelstellingen die met deze middelen moeten worden bereikt worden beschreven in het samenwerkingsprogramma "INTERREG Deutschland-Nederland". De belangrijkste doelstellingen van het programma zijn de verhoging van de innovatiekracht van de grensregio en het verminderen van de barrièrewerking van de grens.
Aanvragen kunnen worden ingediend door publieke of private rechtspersonen (organisaties of bedrijven). Uitsluitend projecten waarbij Nederlandse en Duitse partners met elkaar samenwerken worden gesubsidieerd. De

financiering van projecten bestaat altijd uit een eigen bijdrage van de partners, EU-subsidiemiddelen en vaak ook uit nationale en regionale subsidiemiddelen (bijvoorbeeld van ministeries of provincies). De aanvragen worden beoordeeld door Interreg en bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door Interreg.
Regio Achterhoek neemt in 2020 deel aan twee INTERREG projecten: Spreek je buurtaal (als leadpartner) en MINT (als partner).

1.2.5 LEADER (pop-gelden)

LEADER Achterhoek heeft subsidie beschikbaar voor lokale initiatieven en goede ideeën die de leefbaarheid op het platteland verbeteren. LEADER Achterhoek is bestemd voor de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, buitengebied Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. De Achterhoek heeft voor de jaren 2015-2022 de LEADER-status gekregen. Regio Achterhoek is eindverantwoordelijk voor de besteding van de LEADER-gelden. Hiervoor is een LEADER-coördinator aangesteld. Totaal is er een budget beschikbaar van € 6,2 mln. voor projecten. Om voor subsidie in aanmerking te komen is een eigen bijdrage van 50% nodig. De aanvragen worden beoordeeld door de LAG en de provincie. Bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door de provincie.
De projecten voor LEADER zijn niet rechtstreeks aan één thematafel te koppelen en daarom wordt in deze paragraaf een overzicht weergegeven van de lopende projecten. Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Ontmoeten voor ouderen	In Mariënvelde wordt het ontmoeten voor ouderen bevorderd door een hellingbaan, mindervalidentoilet, behandelruimte, scheidingswand, personenlift, sta-op-stoelen, spoelkeuken en warme/koude keuken te realiseren.
De ontbrekende schakel/vloermouterij	In Winterswijk wordt een vloermouterij die streekbier levert opgezet waar rondleidingen worden gegeven en een keten wordt gevormd van verschillende partijen uit de Achterhoek.
Gebiedsapp Winterswijk-Vreden	Er wordt een gebiedsapp ontwikkelt die een database heeft met gebruikerstoegang voor partijen die gebiedsinformatie toevoegen en onderhouden.
Kastelenpark Vorden	In Vorden wordt een kastelenpark ontwikkelt als een samenhangend toeristisch product.
Achterhoekse SapPers	De Achterhoekse SapPers in Winterswijk verwerkt fruit en groente tot gezonde en houdbare sappen, puree of smoothies waarbij geen voedingsstoffen en vitamines verloren gaan.
Verenigingsgebouw Juliana	Het verenigingsgebouw Juliana in Winterswijk wordt aangepast en verbetert met het doel om een nieuwe extra invulling aan het gebouw te geven en ook de organisatiestructuur en werkwijzen te wijzigen.
Renovatie 't Dorpshuus	Het dorpshuis in IJzerlo (gemeente Aalten) wordt aangepast en verbeterd. Er wordt o.a. een nieuwe zaal gebouwd.
Realisatie uitloopgebied Gaanderen	Er wordt 5,7 ha. nieuwe natuur ingericht. Er wordt een faunapassage en maaipad aangelegd en er wordt een tarweakker doorgezaaid.
Zonnewater maakt beweging waar!	Bij Zorgbad Zonnewater in Hoog-Keppel wordt het buitenbad voor meer doelgroepen geschikt gemaakt en wordt het terrein heringericht.
Kom eens een deur verder	In Doetinchem worden twee elektrische auto's aangeschaft voor het vervoer van ouderen. Men richt zich op de groep mensen voor wie reguliere vervoersdiensten een te grote stap is.
Nel's proeftuin in de culinaire schatkamer van Nederland	Dit project omvat het directer overbrengen van een filosofie ten aanzien van een duurzame productie en verwerking van voedsel in het Keunenhuis in Winterswijk.

Het Liefdespad	Er wordt een route gerealiseerd die verschillende toeristische belevingen in Ruurlo met elkaar verbindt.
De Kei Steenderen	De voormalige Joannesschool wordt aangepast zodat het geschikt is als activiteitencentrum voor Steenderen en omliggende dorpen.
Brouwhoes Bier Experience	Met dit project wordt in Lievelde een interactieve brouwerij gerealiseerd zodat gasten geïnformeerd en geïnspireerd worden over het reilen en zeilen van de bierbrouwerij.
Natuurpark Kronenkamp	In de voormalige rioolwaterzuivering in Neede wordt een natuurpark gerealiseerd. In het natuurpark wordt een multifunctioneel ontmoetings- en educatiecentrum ingericht.
Ontmoetingsplek Wichmond	Er wordt een speel- en ontmoetingsplein aangelegd voor inwoners van Wichmond/Vierakker.
Start-up community Achterhoek	Er wordt een online community in de Achterhoek opgezet met als doel jongeren in de leeftijd van 16-26 jaar te bewegen tot ondernemerschap.
Achterhoek ark voor hoogstamfruit	Dit project heeft als doel het behouden van bestaande collectieboomgaarden, het stimuleren van de aanleg van nieuwe boomgaarden en kennis verspreiden.

Financiering projecten LEADER

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	1.548.656	2.023.789	166.647	3.739.092

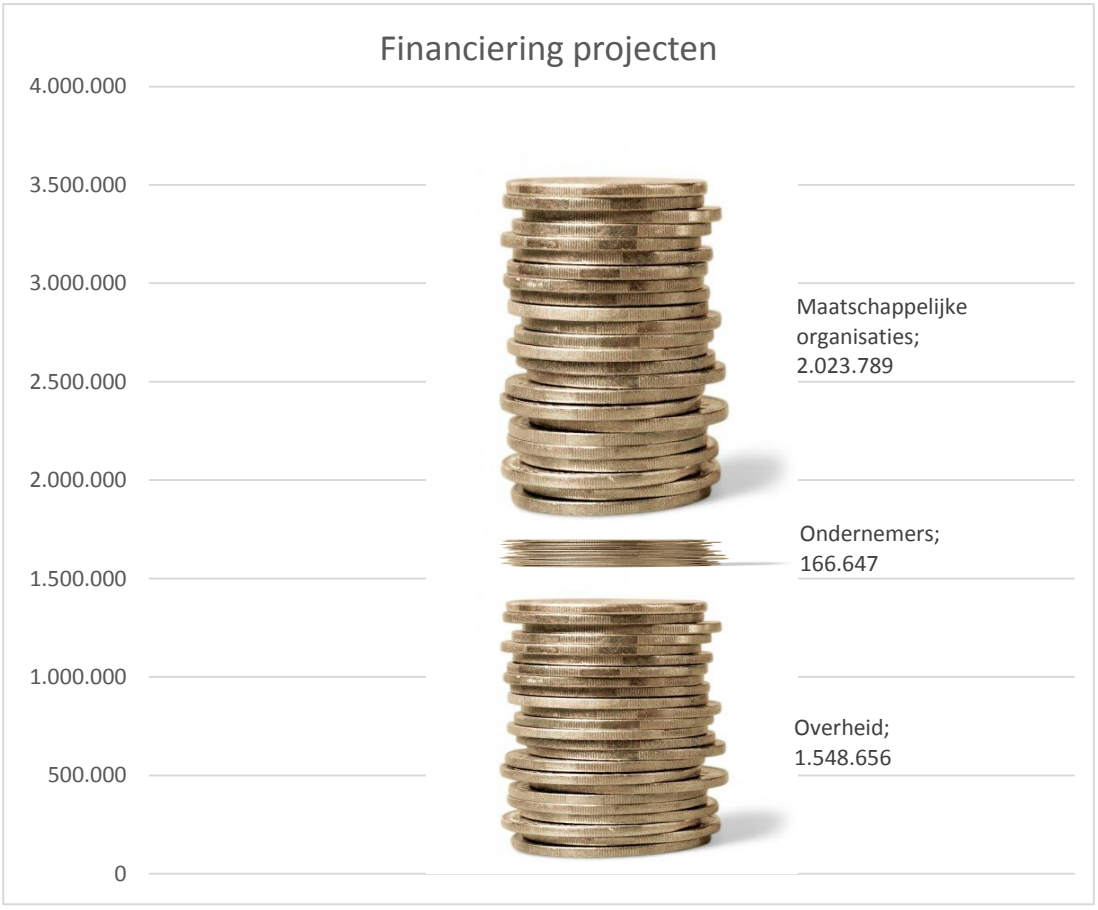

Programma 2

Smart Economy

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Economy. Dit zijn Smart werken en innovatie, Onderwijs en arbeidsmarkt en Mobiliteit en bereikbaarheid. Per thematafel wordt weergegeven wat we willen bereiken voor 2030, welke subdoelen en meetbare parameters daar bij horen, wat de concrete aanpak is voor het begrotingsjaar 2020, welke projecten er voor 2020 reeds lopen en welke projecten er op dit moment in ontwikkeling zijn. De visie, doelen en parameters sluiten aan bij de Achterhoek Visie 2030.
Voor de projecten geldt dat dit niet uitputtend is voor het jaar 2020. Gedurende 2019 zullen nieuwe projecten worden ontwikkeld en worden toegevoegd. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

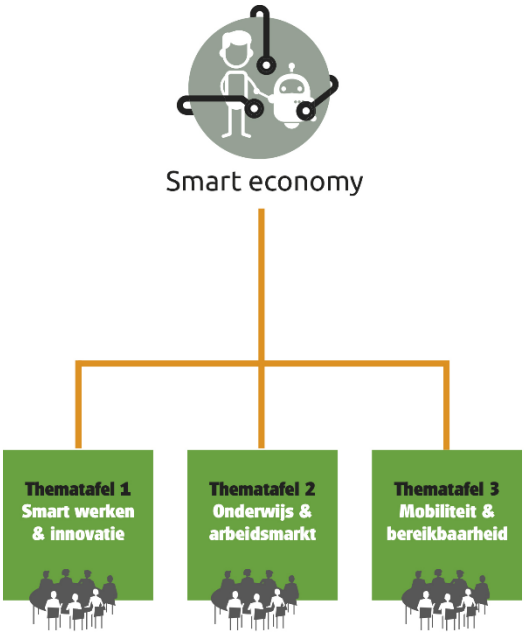

2.1 Smart werken en innovatie

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

Technologische ontwikkelingen vragen om nieuwe organisatie- en verdienmodellen. Digitalisering en robotisering veranderen onze leef-, leer- en werkomgeving. Om de vergrijzende en ontgroenende Achterhoek verder tot bloei te brengen, zijn innovatieve oplossingen en smart toepassingen nodig die in economisch, sociaal en ecologisch opzicht waarde realiseren. Die oplossingen komen sneller tot stand in een open innovatiesysteem waarin overheden, ondernemers en onderzoeks- en onderwijsinstellingen samenwerken en de Achterhoekse bedrijvigheid, naoberschap en vakmanschap maximaal tot uiting komen.

Wat willen we bereiken?
3 % groei van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en de agrosector.

Hoe gaan we dat doen?
Het digitaliseren (smart maken) van de maakindustrie en de agrosector heeft de hoogste prioriteit in het verder ontwikkelen van het Achterhoekse open innovatiesysteem. Door slim te werken en slim te innoveren, worden ook

dwarsverbanden gelegd met de digitalisering van de zorg, bouw, de recreatieve en de creatieve sector. Een mooie spin-off en een noodzakelijke verbreding van smart werken. Door in te zetten op 35 kennisdeel- en businessclusters wordt slim innoveren gestimuleerd, waarbij we verbinding zoeken met onze Duitse buren (zoals samenwerking met de Duitse Hogescholen) en onze buurregio's. Daarnaast faciliteren we startende bedrijven (start-ups) door het opzetten van broedplaatsen (incubators) voor hightechbedrijven, ondersteund door gevestigde ondernemingen. En bedrijven die willen groeien (scale-ups) faciliteren we met een versnellingsnetwerk (accelerator). Slim werken krijgt vorm door medewerkers te ondersteunen met 'Leven Lang Ontwikkelen'. Om nieuwe medewerkers te binden, zijn we bezig dé stage- en afstudeerregio van Nederland te worden.

Te bereiken maatschappelijk effect

3% groei van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en de agrosector.

Sub-doelen Smart werken en innovatie

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Op het gebied van de maakindustrie en de agrosector is de Achterhoek hét open innovatiesysteem van Nederland.	3% groei van arbeidsproductiviteit in maak-industrie en agro-sector, gemeten als toegevoegde waarde per medewerker per tijd (en 2% voor alle andere sectoren).
De Achterhoek beschikt over de inventieve vakman/ vakvrouw van de toekomst (slim werken/sociale innovatie).	35 kennisdeel- en businessclusters in 2025. 40 start-ups en 20 scale-ups in 2025.
De Achterhoek ontwikkelt en implementeert de pro-ductie van de toekomst (slim innoveren/economische innovatie).	250 bedrijven hebben slim werken en innovatie doorgevoerd.
De Achterhoek is dé stage- en afstudeerregio van Nederland.	40% van de deelnemende studenten aan Smart-Hub/Innovatiehubs komt van buiten de Achterhoek met 10% internationale achtergrond.

Aanpak voor 2020

Door projecten te initiëren langs de twee programmalijnen 'productie van de toekomst' en 'de collega van de toekomst' willen we randvoorwaarden versterken die nodig zijn voor een economisch sterke Achterhoek. Door te investeren in 'maatschappelijke' innovaties willen we werkgelegenheid creëren en de arbeids-productiviteit vergroten. Door te investeren in de collega van de toekomst willen we ervaren vakmensen behouden en nieuwe collega's aantrekken.

Om de productie van de toekomst (slim innoveren) te creëren ligt de nadruk op de volgende thema's en acties:

- kennis- en businessclusters opzetten
- startups & scale-ups aantrekken en begeleiden
- innovatieprojecten (met maatschappelijke invloed) bij grown-ups

Om de medewerker van de toekomst (slim werken, werven en leren) te creëren ligt de nadruk op de volgende thema's:

- Dé stage- en afstudeerregio (aantrekken en behouden van (technisch) talent)
- Lifelong development & sociale innovatie

Om bovenstaande te realiseren zullen in 2020 diverse projecten opgestart worden.

Projecten Smart werken en innovatie

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.
Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Smart Business Centre	In dit centrum werken relevante sectoren en bedrijven samen met het onderwijs aan innovatie en aan cross-overs. Ook worden innovatievouchers en vouchers circulaire economie verstrekt.
3D Metaalprinten	Bedrijven kunnen experimenteren met een 3D metaalprinter en kennisinstellingen kunnen lesprogramma's ontwikkelen.
Smart Industry Events/Innovatiefestival	Het organiseren van een jaarlijks innovatiefestival (2018 t/m 2020).
Urban Oasis	De Urban Oasis is een innovatief en kunstzinnig concept waarbij een oase gecreëerd wordt, speciaal voor stedelijke toepassingen.
SmartHub/Economische Profilering	Met dit project wordt de Achterhoek geprofileerd als dé Smart Industry regio en dé stage-, trainee en afstudeerregio van Nederland.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Smart Hub Academy nieuwe impuls geven.	Voor de initiatieven vallende onder de SmartHub Academy geldt dat het om leer- en ontwikkeltrajecten (masterclasses) gaat waar bewustwording, kennisdeling en het creëren van een kennis netwerkgroep voorop staat.
Smart Profiling: missies/trendtours	Continueren van het organiseren van Smart Industry TrendTours gericht op jonge ondernemers naar andere regio's in Nederland of het buitenland waarbij contact wordt gelegd met bedrijven die meegaan in de Smart Industry ontwikkelingen.
3D Metaalprinten	Hier komt een vervolg op met tevens een uitbreiding.
Smart Business Centre Plus incl. Frank Damen	Extra impuls aan het Smart Business Centre met een uitbreiding naar meer grensoverschrijdende projecten. Daarnaast komt er een starters/incubator plek met vouchers voor startende ondernemers.
Varex open lab	Varex C&C Nederland wil in het nieuwe pand een open fabriek concept gaan opzetten waar innovatieve ideeën met andere partijen worden uitgewisseld en waar ook wordt geleerd van de expertise van de andere partijen en kennisdeling plaatsvind. Het staat in de planning van het nieuwe pand om een groot digitaal scherm aan de wegzijde te maken waardoor deze ideeën letterlijk zichtbaar zijn vanaf de weg.
Internet of Things Lab	Het ontwikkelen van een IoT Lab waar groepen studenten en bedrijfsleven samenkomen voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en tevens grensoverschrijdende samenwerking.
Doorontwikkeling de Marke	In samenwerking met thematafel Circulaire economie & energietransitie. Zie aldaar.
Steck	De Steck wil een broedplaats worden voor Startups.
Lora naar grensregio	Vanuit Winterswijk wordt met Duitse partners gekeken of Lora over de grens kan worden uitgerold.
Scale-up accelerator	Opschalen van start-ups o.a. door hulp van grown-ups.

Smart development center	In het kader van leven lang ontwikkelen wil het Graafschap College i.s.m. een vereniging trainingen ontwikkelen en organiseren voor medewerkers van bedrijven.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	4.916.560	-	4.100.542	9.017.102

2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De arbeidsmarkt is voortdurend in beweging. Er ontstaan nieuwe beroepen, terwijl andere typen werk verdwijnen. De banen van de toekomst brengen andere, vaak hogere eisen met zich mee. Daarbij zien we vooral een verschuiving richting het hogere mbo-niveau en het hbo. De arbeidsmarkt is in veel gevallen zelfredzaam en reguleert zich deels zelf. Soms is er echter een vraagstuk waar de arbeidsmarkt niet zelf met een oplossing kan komen. De banengroei is omvangrijk genoeg om de werkloosheid te laten dalen. Tegelijkertijd is de groei niet sterk genoeg om kansen aan iedereen te kunnen bieden. Zo vormen mensen met een vmbo-opleiding, 55-plussers, arbeidsbeperkten en degenen met een minder courant beroep kwetsbare groepen.

Wat willen we bereiken?

In 2030 zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer in evenwicht. Om deze ambitie te bereiken zullen we de kwantitatieve opgave binnen het scenario 'talent benutten' uit de Transitieatlas Beroepsonderwijs (2017) moeten realiseren. In totaal gaat het om het aantrekken van ruim 27.000 arbeidskrachten in de periode 2018-2025. Van deze groep moet ongeveer 7.000 universitair of hbo geschoold zijn, 14.000 mbo geschoold en 6.000 vmbo geschoold. Hierbij kiezen we de komende jaren expliciet voor de sectoren Techniek (waaronder naast de maakindustrie ook de bouw en logistiek vallen) en Zorg. Voor de overige sectoren worden de ontwikkelingen goed in de gaten gehouden en wordt zo nodig actie ondernomen.

Hoe gaan we dat doen?

Onder het motto 'De Achterhoek werkt het fijnst' gaan we met twee hoofdthema's aan de slag: de Human Capital Agenda en de inclusieve arbeidsmarkt. Voor een evenwichtige arbeidsmarkt moet de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt optimaal zijn. Anders gezegd: de instroom vanuit het onderwijs naar moeilijk vervulbare vacatures moet groter worden. Hiervoor wordt onder andere ingezet op het doorontwikkelen van hybride leersystemen. Met de Human Capital Agenda zetten we in op een leven lang ontwikkelen van de beschikbare beroepsbevolking, instroom van jong talent en het benutten van grens-overschrijdende mogelijkheden voor scholing. De negatieve arbeidspendel die de Achterhoek op dit moment kent (mensen die in de Achterhoek wonen, maar buiten de Achterhoek werken) zouden we graag willen keren naar een positieve arbeidspendel. Bij deze doelstelling ligt er een relatie met Smart werken. Om een inclusieve arbeidsmarkt te bevorderen, geven we invulling aan het sociaal akkoord van 2013. We maken ons sterk voor iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt. Door een gezonde leefstijl te stimuleren, kan de arbeidsparticipatie groter worden, meer mensen kunnen aan het werk en het ziekteverzuim gaat omlaag. Hier liggen duidelijke verbindingen met De Gezondste Regio.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer in evenwicht.

Sub-doelen Onderwijs en arbeidsmarkt

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Talenten op de arbeidsmarkt zijn benut v.w.b. vervangings- en uitbreidingsvraag (aantrekken van ruim 27.000 mensen) met de focus op de sectoren techniek en zorg.	Arbeidsparticipatie naar 73% (nu 66%).
Er functioneert een inclusieve arbeidsmarkt, waarbij er oog is voor de gehele beroepsbevolking.	Meten instroom uit het onderwijs (MBO+) en uit de pendel.
De grensoverschrijdende samenwerking is toegenomen en belemmeringen van de grens rondom deze samenwerking zijn weggenomen.	Monitoring banenafspraak v.w.b. inclusieve arbeidsmarkt.

Aanpak voor 2020

Human Capital Agenda

- Een snel veranderende arbeidsmarkt en de pensioenleeftijd die omhoog gaat, maakt dat we de beroeps-bevolking voldoende flexibel moeten houden om hier in goede gezondheid in mee te kunnen bewegen. Om daarmee een arbeidsleven lang een bijdrage te kunnen leveren is ook in 2020 inzet op een Leven Lang Ontwikkelen noodzakelijk.
- De Achterhoek heeft als doel dé stage en afstudeerregio van Nederland te willen zijn. Dit betekent dat we binnen de diverse HBO en WO opleidingen in NL bij studenten op het vizier moeten komen te staan met de mogelijkheden die ze hier hebben. Dit met als doel talent te behouden en aan te trekken. Verbreding van de Innovatie Hubs is in 2020 een speerpunt. Momenteel loopt er een evaluatie van de bestaande Hubs om van hier uit best practices verder te trekken.
- In 2020 gaan we monitoren en aanjagen voor het Regionale Actieplan Aanpak Tekorten Zorg en Welzijn Achterhoek (RAAT). Veel wordt op landelijk niveau geïnitieerd, in de regio zullen we sturen op pilot projecten.
- Om belemmeringen van de grens weg te nemen gaan we grensoverschrijdende samenwerking nog meer aanjagen en stimuleren. In 2020 willen we de mogelijkheden en kansen van opleiden en werken in Nederland en Duitsland in beeld brengen bij leerlingen, studenten en werkzoekenden, om zo de regio te versterken. Daarnaast willen we de obstakels, die de grens en de verschillende systemen met zich meebrengen, waar mogelijk wegnemen. Deze stimulering is een doorlopend proces waar we in 2020 in deelprojecten mee bezig zullen zijn.

Inclusieve Arbeidsmarkt

We sluiten voor de inclusieve arbeidsmarkt met een "Doe Agenda" aan bij het Rijksprogramma Perspectief op Werk (PoW). Initiatiefnemer hierin is de Gemeente Doetinchem. Wij verzorgen vanuit het werkbedrijf de regie.

- In de Doe Agenda worden initiatieven en projecten opgenomen om de mismatch op de arbeidsmarkt versneld kleiner te maken voor de inclusieve doelgroep. In 2019 en 2020 komt er 2 x € 1 mln. beschikbaar om hier gevolg aan te geven.
- Realiseren van een regionaal afgestemde werkzoekenden- en werkgeversdienstverlening met het daaraan verbonden instrumentarium.
- Stimuleren van inclusief ondernemen en hiervoor bedrijven informeren, verleiden en begeleiden. Via o.a. jobcrafting en loonwaardesubsidies willen we de inclusieve doelgroep een kans bieden binnen hun organisatie. Laborijn, SDOA en partners zijn hiervoor in de lead.
- Door extra projecten in 2020 te initiëren via de Doe Agenda en de Regio Deal willen we taalarmheid op de werkvloer bestrijden.

Projecten Onderwijs en arbeidsmarkt

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Smart Technical Education Regio Achterhoek (STERA)	Het ontwikkelen van Smart praktijkopleidingsplaatsen.
Techniekpact	Hieronder vallen de projecten Techniekdag, Week van de techniek, Meisjes in de techniek, Ontwikkelen leerlijn ICT/programma voor gehele onderwijskolom.
Doorontwikkeling Werkgever Service Punt (WSP) Achterhoek	Het WSP faciliteert werkgevers die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen. Deze werkgevers willen werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans geven.
Unieke Achterhoekers campagne	Unieke Achterhoekers is een communicatiecampagne, gericht op positieve beeldvorming rondom de mogelijkheden van inclusief werkgeven en -nemen. Het WSP voert de campagne uit.
Harrie-training	In deze trainingen worden werknemers geschoold tot de ideale collega-werknemer van iemand met een arbeidsbeperking.
Grensoverschrijdende Techniekdag	Aan de grensoverschrijdende techniekdag doen zowel Nederlandse als Duitse bedrijven en opleidingen mee. Op de techniekdag tonen we de boeiende wereld van bèta en techniek in alle sectoren en op alle niveaus aan een breed publiek. We benaderen met name de Duitse en Nederlandse jeugd.
Spreek je buurtaal	Achterhoekse en Duitse scholen aan de grens gaan grensoverschrijdende partnerschappen aan en werken samen zodat zowel leerlingen als leerkrachten op een intensieve manier kennis van de buurtaal en buurcultuur opdoen.
MINT	Bevordert de interesse van de jeugd voor natuurwetenschappelijk-technische beroepen door het actief naast elkaar zetten/bijeen brengen van historie en high-tech/cultuur en wetenschap.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Zomerondernemer	Het project zomerondernemer was succesvol afgelopen jaar. Er wordt gekeken naar een vervolg.
Verhogen instroom en opleidingscapaciteit	In zijn totaliteit een verbreding van STERA. Meer praktijkleren; wijkleercentra en realiseren vormen van hybride onderwijs in het MBO. Wijkleercentra betreft de zorg. Verbreding moet nog starten.
Euregioacademie Willem V	Onder de naam van Euregio Academie 'Willem V' opzetten van een grensoverschrijdend, lerend netwerk van de drie O's. Met als doel het realiseren en onderhouden van een samenhangende, grensoverschrijdende infrastructuur op het gebied van de innovatie van de arbeid/werk en het middelbaar en hoger beroepsonderwijs.
Mismatch op de arbeidsmarkt door taalarmheid	Richt zich met name op statushouders. Het doel is om ervoor te zorgen dat deze groep de Nederlandse taal beroepsmatig beter beheerst.

Fonds voor vakmanschap naar Twents model	Het project valt onder een leven lang ontwikkelen. In het fonds worden vouchers beschikbaar gesteld tot MBO niveau 4 om mensen te laten scholen ten behoeve van het behoud van de arbeidsmarkt. De intersectorale mobiliteit wordt gestimuleerd.
Verkenning verbreden innovatiehubs naar andere sectoren	Innovatiehubs zijn broedplaatsen waar bedrijven opdrachten voor hoger opgeleide jongeren verstrekken. Jongeren werken aan een opdracht in de hoop dat ze in de toekomst bij deze bedrijven daadwerkelijk aan de slag kunnen. Dit wordt nu met name gedaan in de sector techniek en we willen dit verbreden naar andere sectoren.
Leonardo da Vinci	Leonardo da Vinci draagt bij aan de traditionele maakindustrie in het grensgebied en de ontwikkeling naar Smart Industry. De focus ligt op aandacht voor techniek, het op kaart zetten van de grensregio als perspectiefvolle en innovatieve regio. Het programma Leonardo da Vinci Innovation werkt aan de thema's jeugd, techniek, creativiteit en participatie.
Avontuur in de structuur	In samenwerking met GG-net en Laborijn richt dit project zich op mensen met psychiatrische problematiek op de arbeidsmarkt.
Perspectief op werk	Voor de inclusieve arbeidsmarkt wordt er een Doe Agenda opgesteld.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.852.659	1.326.850	143.852	4.323.361

2.3 Mobiliteit en bereikbaarheid

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

Een goede bereikbaarheid is voor de Achterhoek een essentiële voorwaarde om economisch te kunnen groeien en de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de regio op peil te houden. Dat geldt zeker in de huidige tijd waarin de afstand tot voorzieningen op het platteland groeit. Ook goede (OV) verbindingen met Duitsland zijn voor ons als grensregio van groot belang. Zonder vervoer staat de regio letterlijk en figuurlijk stil.

Wat willen we bereiken?

In 2030 is er energieneutraal, betaalbaar en betrouwbaar vervoer voor iedereen die zich vanuit, naar en door de Achterhoek wil verplaatsen. Hiervoor moeten zowel de hoofdinfrastructuur als de regionale en lokale infrastructuur kwalitatief en kwantitatief op orde zijn. Het is de bedoeling dat reizigers hun reis straks eenvoudig kunnen plannen via telefoon en internet. En idealiter zijn er in de Achterhoek geen belemmeringen meer voor reizigers en vervoerders tussen Nederland en Duitsland.

Hoe gaan we dat doen?

We sluiten aan bij de drie hoofdthema's in de Mobiliteitsagenda 2030; Betrouwbaar & robuust, duurzaam en slim. 'Betrouwbaar en robuust' gaat over het realiseren van betrouwbare vervoersvoorzieningen. Om dit te bereiken zijn een goed doorstromend hoofdwegennet, het versnellen van OV-connecties en regionale fiets- verbindingen nodig. We willen van de N18 een toekomstgerichte 'Smart N18' (2x2 rijstroken, 100 km/h en ongelijkvloerse kruisingen) maken en we treffen maatregelen om een vlotte aansluiting van de A12 op de A18 te bevorderen. Ook blijven we investeren in de ruggengraat van het openbaar vervoer in de Achterhoek en willen we verbindingen versnellen door betere over- en instapmogelijkheden. Het opheffen van de belemmeringen voor reizigers tussen Nederland en Duitsland (zowel regionale verbindingen als goede aansluiting op internationale spoor- verbindingen) heeft daarbij onze aandacht.

Bij 'duurzaam' werken we toe naar duurzame vervoerswijzen die bijdragen aan klimaatadaptatie. Daartoe investeren we in energieneutraal mobiliteitsgedrag en een veilig en fijnmazig fietsnetwerk. De opkomst van de e-bike biedt in een gebied als de Achterhoek kansen om de fiets als alternatief vervoermiddel in te zetten. We stimuleren en faciliteren emissieloos vervoer, onder andere door het realiseren van voldoende laadstations voor duurzame energie. 'Slim' richt zich op betaalbare en slimme vervoersvoorzieningen. We willen vooroplopen in slimme en sociale mobiliteit en de eerste rurale MaaS-pilotregio worden. Het concept Mobility as a Service (MaaS) zal als een soort marktplaats voor mobiliteit gaan fungeren. Reizigers kiezen, plannen en betalen bijvoorbeeld via de smartphone zelf de optimale vervoersoplossing. Ook zetten we ons in voor slimme oplossingen die het goederenvervoer efficiënter en duurzamer maken. Zo werken we aan een sluitend netwerk voor Langere en Zwaardere Vrachtautocombinaties (LZV's), waarmee we de efficiëntie en de duurzaamheid van het goederenvervoer verhogen.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 is er energieneutraal, betaalbaar en betrouwbaar vervoer voor iedereen die zich vanuit, naar en door de Achterhoek wil verplaatsen.

Sub-doelen Mobiliteit en bereikbaarheid

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Duurzaam: in de Achterhoek is het vervoer in 2030 energieneutraal en energieneutraal reizen wordt gefaciliteerd.	Mate waarin het vervoer in de Achterhoek energieneutraal is. Aantal laadpalen en groei naar een dekkend net.
Betrouwbaar en Robuust: de hoofd-, regionale en lokale infrastructuur is kwantitatief en kwalitatief op orde en zonder belemmeringen voor reizigers en vervoerders tussen Duitsland en Nederland.	Afname van het aantal voertuigverliesuren. Reistijd op de ruggengraat van het OV in de Achterhoek.
Slim: er zijn slimme vervoersvoorzieningen die gebruik maken van telefoon en internet.	Tijd waarin Regionaal verzorgende voorzieningen met de beschikbare OV-modaliteiten bereikbaar zijn (doel: binnen 20 minuten).

Aanpak voor 2020

Subdoelstelling Duurzaam

Vanuit het streven naar energieneutraal vervoer in 2030, zal in 2020 een begin worden gemaakt met het completeren van de laadinfrastructuur voor (vracht)auto's en fietsen.

Subdoelstelling Betrouwbaar en Robuust

N18 2e fase concreet op de (Rijks)agenda krijgen. Hiertoe is het noodzakelijk dat alle betrokken partijen inhoudelijk op één lijn komen. Met andere woorden, welke variant wordt gekozen en waarom? Momenteel zien wij op relatief korte termijn kansen voor een (nader uit te werken) Smart N18. De Achterhoek Raad vindt dat op de langere termijn ingezet moet worden op een 2x2 baans 100 km N18. Via een gericht lobbytraject in 2019 en 2020 willen we de (Smart) N18 concreet op de Rijks- en provinciale agenda terecht laten komen met als doel uitvoering op de middellange termijn.

De uitvoering van de spoorverbetering Arnhem-Doetinchem dichterbij brengen en in het verlengde daarvan de verbinding Arnhem-Winterswijk versnellen. Een actieve lobby opstarten om de realisatie van de ontbrekende schakels (o.a. stuk spoorverdubbeling en viaduct Europaweg Doetinchem) op de politieke agenda te houden en dichterbij te brengen. Zoals het er nu voorstaat, is er een financieel gat van circa € 100 mln. te dichten.

Het regionale hoofdfietsnetwerk completeren door ontbrekende schakels ook in 2020 aan te leggen.

Subdoelstelling Slim

In het kader van de Regio Deal wordt prioriteit gegeven aan de fijnmazige bereikbaarheid van de Achterhoek. Op dit moment lopen er verschillende projecten en zijn er diverse ideeën die onder de noemer van de fijnmazige bereikbaarheid vallen. Een integrale, regio-brede aanpak ontbreekt. Het project MaaS Achterhoek zal deze integrale aanpak als insteek kiezen. Het projectplan zal in 2019 worden opgesteld, in 2020 zal de uitvoering moeten starten. Vanuit deze subdoelstelling liggen er natuurlijk sterke raakvlakken met de beide andere subdoelstellingen.

Projecten Mobiliteit en bereikbaarheid

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projecten	Korte omschrijving
Mobiliteit als beleving met SMaaS (Smart Mobility as a Service)	Project van de toeristische bedrijven in de Achterhoek. Het idee achter SMaaS is het aantrekkelijk bereikbaar maken van toeristische locaties en overnachtingsmogelijkheden. Er is gekozen voor deelfietsen, die worden geplaatst op enkele stations en bij enkele overnachtingsmogelijkheden. Toeristen kunnen de deelfietsen gebruiken via een app en krijgen onderweg aanbiedingen te zijn vanuit de toeristische sector.
N18 2e fase	Nader onderzoek naar de aanpak van de N18 2e fase op de korte/middellange en lange termijn.
VIA15	Omvat o.a. het project doorstroming A12. Lobby vanuit Achterhoek in verband met noodzaak verbreding A12 vooruitlopend op aanleg nieuwe A15.
Spoorlijn Winterswijk-Arnhem	Verbetering en versnelling spoorlijn Winterswijk-Arnhem, gericht op 1. dubbelspoor –Wehl – Doetinchem De Huet, 2. spoorkruising Europaweg Doetinchem en 3. Invoering RegioExpres op langere termijn.
Dwarsliggers	Crowdfunding opzetten t.b.v. Achterhoekse financiering dwarsliggers (als onderdeel van de spoorverbetering Arnhem-Winterswijk).
Spoorlijn Winterswijk-Apeldoorn	Onderzoek voor robuust spoor Winterswijk Apeldoorn: koppelen treindienstregeling Winterswijk-Zutphen aan Zutphen-Apeldoorn.
Mobility As A Service (MAAS) opstartfase	Omvat projecten ZOOV, Automaatje, OV-vangnet, Bied voorzieningen een laagdrempelige reisplanner, Netmobil en electrocars voor bedrijven. Onder de kapstok van de Regio Deal Programmalijn Fijnmazige bereikbaarheid.
N18: viaduct Groenlo-Lievelde	Betreft nieuw viaduct Zwolseweg. Met name voor verkeersveiligheid. Uitvoering RWS, provincie en gemeente Oost Gelre.
Buslijn Aalten-Bocholt	Invoering van de grensoverschrijdende busverbinding tussen Aalten en Bocholt.

Projecten in ontwikkeling

Projecten	Korte omschrijving
Bereikbaarheid bedrijventerreinen	Omvat onderzoek naar bereikbaarheid Laarberg en A18/DocksNLD, complementeren LZV-netwerk en het verminderen van transportbewegingen.
Werkagenda Fiets 2019/2020	Inzichtelijk maken en priorteren van de belangrijke regionale fietsverbindingen.
Dekkend netwerk oplaadinfrastructuur	Het verbeteren van de oplaadmogelijkheden voor op duurzame energie aangedreven (elektrisch) vervoer binnen de Achterhoek.
N18; gebiedsgerichte maatregelen Lichtenvoordseweg Varsseveld	Verbeteren doorstroming N18 (wegvak N318 – Harreveld) en het versterken van de fijnmazige bereikbaarheid.
Mobility As A Service (MAAS) (vervolg)	Integrale regio-brede aanpak.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	103.940.000	-	130.000	104.070.000

Van de projecten Dwarsliggers, Spoorlijn Winterswijk-Apeldoorn en Vervoer Aalten-Bocholt is de financiering bij ons nog niet in kaart gebracht. Met name het project Spoorlijn Winterswijk-Arnhem is heel omvangrijk en bevat veel overheidsmiddelen. Het project VIA15 wordt gefinancierd vanuit het Rijk en provincie en is om die reden niet opgenomen in de 3O-financiering.

Programma 3

Smart Living

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Living. Dit zijn Wonen en vastgoed, Circulaire economie en energietransitie en de Gezondste regio. Per thematafel wordt weergegeven wat we willen bereiken voor 2030, welke subdoelen en meetbare parameters daar bij horen, wat de concrete aanpak is voor het begrotingsjaar 2020, welke projecten er voor 2020 reeds lopen en welke projecten er op dit moment in ontwikkeling zijn. De visie, doelen en parameters sluiten aan bij de visie 2030.
Voor de projecten geldt dat dit niet uitputtend is voor het jaar 2020. Gedurende 2019 zullen nieuwe projecten worden ontwikkeld en worden toegevoegd. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

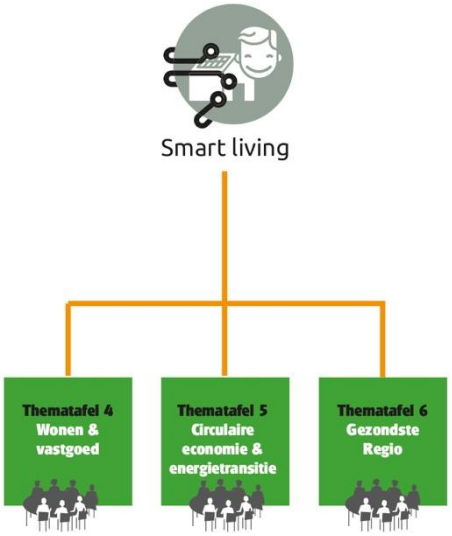

3.1 Wonen en vastgoed

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De woningmarkt anno 2019 is dynamisch en niet alle veranderingen zijn beïnvloedbaar. Voorop staat dat we willen dat de Achterhoek een aantrekkelijk woongebied blijft. In het Achterhoeks Woonwensen- en Leefbaarheids-onderzoek (2018) geven inwoners hun woonomgeving een 7,8. Het kleinschalige, groene landschap en de karakteristieke dorpen en steden leveren een grote bijdrage aan het woongenot. Dat is iets om te koesteren, zeker nu bij steeds meer mensen de kwaliteit van hun leefomgeving hoog op het prioriteitenlijstje staat. Om de aantrekkelijkheid van de Achterhoek te waarborgen, liggen er uitdagingen in de centra van steden en dorpen en het buitengebied. Denk aan het verkleinen van kernwinkelgebieden om leegstand te voorkomen, nieuwe bestemmingen voor of sloop van vrijkomende agrarische bebouwing en de noodzaak van grootschalige asbestsanering.
Juist in een regio waar het accent ligt op de bestaande woningen, zijn er volop kansen voor creativiteit en innovatie. Hoe kunnen we een leegstaand gebouw omvormen tot bijvoorbeeld (starters)woningen? Welke mogelijkheden zijn er voor 'erfdelen' in het landelijk gebied? De Achterhoek is een proeftuin voor nieuwe woonconcepten. De energietransitie en vergrijzing zijn van blijvende invloed op de woningmarkt. Met het oog op de toekomst moeten

woningen energieneutraal en levensloopbestendig worden. Omdat veel bewoners geen urgentie voelen om hun huis aan te passen, willen we investeren in financiële of praktische ondersteuning daarbij.

Wat willen we bereiken?
De score voor leefbaarheid in de Achterhoek blijft minimaal op het gemiddelde van een 7,8.
We willen een woningvoorraad die meebeweegt met de demografische ontwikkelingen en die kwalitatief en kwantitatief voldoet. Een aantrekkelijke en passende woningvoorraad is ook belangrijk voor het behouden en aantrekken van arbeidskrachten. We willen leegstand voorkomen en ruimte bieden aan nieuwe en bijzondere manieren van wonen. De verbinding tussen wonen, werken en aspecten als cultuur, recreatie, voorzieningen en sociale cohesie willen we versterken.

Hoe gaan we dat doen?
Voor de toekomst van de Achterhoek ligt de focus op de bestaande woningvoorraad. Verduurzamen van woningen krijgt de hoogste prioriteit, omdat het een vliegwiel is voor kwaliteitsverbetering. Ook richten we ons op het levensloopbestendig maken van woningen, zodat meerdere doelgroepen bediend kunnen worden. Daarnaast zien we een opgave om te voorzien in het tekort aan woningen op de korte termijn. De Achterhoek is bereid naar verhouding in de Gelderse opgave voor 100.000 nieuwe woningen te gaan voorzien.

Waar mogelijk zorgen we voor transformatie van leegstaand vastgoed naar een woonbestemming; zo benutten we bestaande stenen. Daarbij spannen we ons gezamenlijk in om bepaalde woningen, die niet aan de eisen van de tijd voldoen, uit de markt te laten verdwijnen.
Bij extra nieuwbouw geldt het credo 'van kwantiteit naar kwaliteit'. We streven naar de juiste woning op de juiste plek op de korte termijn (2-5 jaar), de middellange termijn (5-10 jaar) én de lange termijn (10 jaar en langer). Het overgrote deel van de woningen in de Achterhoek staat er al. Op korte termijn zien we extra vraag naar woningen ontstaan. We gaan voor een flexibel woonbeleid, gericht op het oplossen van knelpunten. We voegen alleen extra nieuwbouw toe als dit bijdraagt aan het oplossen van de mismatch op de lokale woningmark. Er komt een regionale set aan kwaliteitscriteria op basis waarvan nieuwe woningbouwplannen worden beoordeeld. Bijsturing vindt plaats door fasering (kwantitatief) en/of het aanpassen van woningbouwplannen (kwalitatief). Op deze manier zorgen we voor een evenwichtige toevoeging van het aantal nieuw te bouwen woningen. Hierbij gebruiken we de nieuwste technieken en innovaties op het gebied van duurzaam en tijdelijk bouwen en installeren. Uitgangspunt vormen dus lokale trends en maatwerk. We baseren ons daarbij op feiten en trends om op basis van actuele gegevens te kunnen sturen. We denken daarbij vanuit de regio en haar kernen en niet vanuit gemeentegrenzen. Jaarlijks vindt er op regionaal niveau monitoring (en indien nodig bijsturing) plaats. Er is experimenteerruimte voor vernieuwende, flexibele en tijdelijke woonvormen. Ten slotte gaan we een transformatie- en sloopstrategie voor leegstaand en leegkomend vastgoed ontwikkelen en uitvoeren (agrarische bebouwing, kantoren, detailhandel, maatschappelijk vastgoed). Ook zetten we actief in op het verkleinen en transformeren van de kernwinkelgebieden in de centra om leegstand te beperken. Inbreiden gaat boven uitbreiden. In principe komen er geen nieuwe uitbreidingslocaties meer bij. Bij deze aanpak hoort natuurlijk ook het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. We onderzoeken of en hoe er een transformatie- en sloopfonds kan komen.

Te bereiken maatschappelijk effect

De score voor leefbaarheid in de Achterhoek blijft minimaal op het gemiddelde van een 7,8.

Sub-doelen wonen en vastgoed

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters (*)
De woningvoorraad beweegt mee met de demografische ontwikkelingen en draagt tegelijkertijd bij aan het behouden en aantrekken van arbeidskrachten.	Passende woningvoorraad (*)
De bestaande woningvoorraad is in 2030 duurzamer en meer levensloopbestendig.	Kwaliteit van de woningvoorraad en duurzaam-heid(*)
Leegstaand vastgoed is getransformeerd naar een andere functie (indien passend woningen) of gesloopt.	Leegstand (*)
Er zijn nieuwe en bijzondere manieren van wonen die aansluiten bij de vraag en het bestaande aanbod.	Woningmarkt (*)
De leefbaarheid blijft op peil door een integrale aanpak met aspecten als cultuur, voorzieningen en sociale cohesie.	(*)

* Er is nog een nadere uitwerking nodig van de meetbare parameters.

Aanpak voor 2020

2020 is jaar waarin met een impuls van de eerste tranche van de Regio Deal projecten opgepakt worden. De projecten vloeien voort uit de vier Regio Deal-programmalijnen, te weten:

1 Kwaliteitsverbetering bestaande woningvoorraad in de Achterhoek
2 Passende nieuwe woningen
3 Slopen en transformeren van leegstand vastgoed
4 Versterken van (vitale en leefbare) stads- en dorpscentra

De projecten liggen bijvoorbeeld op het vlak van flexibele/tijdelijke en vernieuwende woonvormen. Een aantal pilots op dit vlak worden opgepakt.

Verder leven er verschillende gedachten om te organiseren dat particulieren op een toegankelijke nabije manier informatie, advies en hulp krijgen om hun woning meer duurzaam te kunnen maken en (liefst flexibel) kunnen aanpassen op hun levensfase. Binnen de mogelijkheden, willen we ook de doorstroming binnen de woningmarkt met deze 'nabije aanpak' aanjagen.

Het is essentieel om de woningmarkt te monitoren, aangezien hij sterk verandert. We gaan hiertoe een manier van monitoren ontwikkelen (althans een eerste vorm ervan), om daarmee de effecten van ons beleid te volgen. Daardoor ontstaat ook de mogelijkheid om snel, doeltreffend en doelmatig bij de sturen.

Projecten Wonen en vastgoed

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Ontwikkelen portefeuillestrategie (kleine kernen)	Gezamenlijk met alle betrokken partijen, inclusief inwoners, is er een visie op wonen (portefeuillestrategie) voor kernen ontwikkeld, die, via projecten getrokken door inwoners, ook daadwerkelijk tot uitvoering wordt gebracht. Het project bestaat uit 2 tranches en 20 kernen.
Asbesttrein	D.m.v. een asbestsanerings-programma een asbestvrije Achterhoek in 2024 realiseren. Dit is de fase tot medio 2020. Het vervolg wordt meegenomen in de Regio Deal.
Regionale Woonagenda Achterhoek	Het formuleren van woonbeleid voor alle doelgroepen en het periodiek evalueren aan de hand van de monitoring.
Opzetten kwaliteitscriteria	Opzetten methodiek en kaders voor integrale afweging van woningplannen.
Woningmarktmonitor Achterhoek	Het monitoren van de woningmarkt voor de diverse doelgroepen in de Woonagenda. Een jaarlijkse monitor met data over wonen en vastgoed met bijlagen tot op kernenniveau. Per kwartaal wordt inzicht gegeven in de woningmarkt en één keer per vier jaar vindt er een woononderzoek plaats via het AWLO.
Huisvesting arbeidsmigranten	Diverse initiatieven in de gemeente Doetinchem. Regionale beleidsnotitie is in de maak.
Opstellen strategie leegstand en vorming transformatiefonds	Een externe projectleider heeft de opdracht gekregen om een strategie voor leegstand te ontwikkelen en te komen tot een sloop/transformatiefonds.
Leegstandsmonitor	Landelijk in beeld brengen van leegstaand vastgoed in opdracht van BZK en EZ.
Gebiedsgerichte aanpakken	In diverse gemeenten is gestart met een gebiedsgerichte aanpak, waarin meerdere partijen (o.a. gemeenten, corporaties) samenwerken.
CPO projecten (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap)	Uitvoeren van CPO-projecten in Beltrum, Hengelo, Zelhem, Vorden, Steenderen (financiering ondersteuning vanuit Steengoed Benutten).
Langer zelfstandig thuis wonen door techniek	Aanbrengen van sensoren in 1000 woningen in kleine kernen en buitengebied. SamenLeven plan.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
StadsHub – voorheen Campus Achterhoek (realisatiefase)	StadsHub biedt de Achterhoek en haar bedrijfsleven een onderscheidend facilitair concept om jong talent te verleiden om voor de Achterhoek te kiezen.
Verbreding Energieloket Achterhoek	Geven van voorlichting en begeleiding bij de uitvoering van plannen, gericht op bewustwording, energiebesparing en energieopwekking. Leveren van een bijdrage aan het energieneutraal maken van de Achterhoek. De verbreding is gericht op levensloopbestendig en comfort.
Alles onder één dak regeling	Gezamenlijk optrekken en bundelen van leningen voor alle doelgroepen.
Tijdelijke woonconcepten	Ontwikkelen van woonconcepten voor tijdelijke huisvesting voor doelgroepen als jongeren, senioren en arbeidsmigranten.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	962.680	-	389.100	1.351.780

Van de lopende projecten is nog niet alle 3O-financiering in kaart gebracht. Dit omdat de thematafel Wonen en vastgoed nog volop in ontwikkeling is en omdat bij een aantal projecten de financiering over veel organisaties gespreid is waardoor het lastig in beeld te brengen is. Dit is een eerste aanzet en we verwachten dat er volgend jaar een completer beeld gegeven kan worden. We verwachten dat in 2020 veel nieuwe projecten opgestart worden in het kader van de Regio Deal.

3.2 Circulaire economie & energietransitie

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

In het Akkoord van Groenlo is afgesproken om als Achterhoek al in 2030 energieneutraal te zijn. Het omgaan met grondstoffen en afval volgens het kringloopprincipe is een essentieel onderdeel van een klimaat-vriendelijke economie. Gerelateerd hieraan is onze ambitie om voorop te blijven lopen op het gebied van circulaire landbouw.

Wat willen we bereiken?
In 2030 wekt de Achterhoek haar eigen energie op, is afval een grondstof geworden en is er meer biodiversiteit door minder emissies. Met deze ambitie groeit de Achterhoek uit tot de schoonste regio van het land. In 2030 wordt afval niet langer als een probleem of als een kostenpost gezien, maar als een nuttige grondstof. Energie wordt duurzaam opgewekt en bij het gebruik ervan staat besparing centraal. We verminderen emissies en creëren zo ruimte voor een grotere biodiversiteit. Ook voor (agrarische) bedrijven is dit interessant om nieuwe, circulaire verdienmodellen te kunnen ontwikkelen.

Hoe gaan we dat doen?
Het landelijk klimaatakkoord wordt door dertig regio's uitgewerkt naar regionale doelen voor energiebesparing en grootschalige energieopwekking. Om de Achterhoek aardgasloos te maken, wordt een regionaal warmteplan opgesteld; voor wijken en dorpen wordt gekeken wat nodig is. Ook komt er een regionaal windturbineplan. Het (verbrede) energieloket zorgt voor bewustwording bij inwoners en bedrijven, geeft integrale adviezen over de woning en begeleidt inwoners bij de realisatie. De focus ligt daarbij op de bestaande woningvoorraad om zo de energiedoelstelling te kunnen halen.

In 2030 is de Achterhoek koploper in de kringlooplandbouw, doordat 80% van de agrarische ondernemingen hierbij is aangesloten. De Achterhoek loopt nu al voorop dankzij projecten als de Vruchtbare Kringloop (deelname door circa 300 agrarische bedrijven), Kunstmestvrije Achterhoek, Groene Kenniswerkplaats met het Zone.college en Proefboerderij De Marke. Deze projecten worden doorontwikkeld tot een vitaal ecosysteem voor kringlooplandbouw, met De Marke als open innovatie- en kenniscentrum. We blijven nieuwe pilots op het gebied van kringlooplandbouw ontwikkelen en bevorderen daarmee de biodiversiteit.

De bedrijvenparken dragen bij door circulair te worden als efficiënt werkende en zelfvoorzienende ecosystemen; als eerste drie bedrijvenparken in Berkelland, Doetinchem en Oost Gelre. Ook de bouw draagt bij aan circulaire economie; door het vroegtijdig inventariseren van te slopen gebouwen wordt duidelijk hoeveel en welke materialen voorhanden zijn voor hergebruik. De opzet van een Grondstoffenbank en een Materialenwerkplaats zijn hiervoor in voorbereiding.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 wekt de Achterhoek haar eigen energie op, is afval een grondstof geworden en is er meer biodiversiteit door minder emissies.

Sub-doelen Circulaire economie en energietransitie

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
De Achterhoek is energieneutraal.	Hoeveelheid energie die verbruikt wordt in de Achterhoek, die nog niet in de regio met hernieuwbare bronnen wordt opgewekt (bron is beschikbaar).
De Achterhoek is koploper gebleven in de kringloop-landbouw.	Aantal agrarische ondernemingen dat hun activiteiten koppelt aan verantwoord omgaan met bodemwaterlucht en natuurkwaliteit is opgelopen tot 80 % (nu 10 %).
Bedrijvenparken zijn efficiënt werkende ecosystemen en zijn zelfvoorzienend.	Aantal bedrijvenparken (ondernemingen) dat individueel en/of samen in de directe omgeving en met hun ketenpartners verantwoord omgaat met grondstoffen en afval tot een minimum beperken.
In de Achterhoek wordt circulair omgegaan met vastgoed en infrastructuur.	Aantal gebouwen en infrastructurele projecten dat circulair ontwikkeld, gebruikt en hergebruikt wordt.

Aanpak voor 2020

Energieneutraal

Deze doelstelling betreft de implementatie van de energietransitie (Achterhoek realiseert zijn ambitie Achterhoek Energieneutraal 2030). Voor 2020 gaan we focussen op:

- Faciliteren realisatie grootschalig opwekkingsproject
- Opstellen regionaal warmteplan
  Afhankelijk van technische ontwikkelingen en innovaties is in 2020 duidelijk welke aardgasloze oplossingen geschikt zijn voor een rurale regio als de Achterhoek. Daarna wordt overgegaan op realisering van de voorgestelde maatregelen.
- Verbreden energieloket
  In 2020 willen we verder werken aan de verbreding van het energieloket. De thematafel Wonen & vastgoed richt zich op dit project. Onder de paragraaf van thematafel Wonen & vastgoed is er meer over te lezen.
- Regionaal windturbineplan
  In 2019 is bekend hoeveel windmolens worden gerealiseerd en welke locaties daarvoor in aanmerking komen. In 2020 worden gemeenten, desgewenst, ondersteund bij de voorbereidingen.

Kringlooplandbouw

Tot en met 2021 loopt wetenschappelijk onderzoek om te bewijzen dat de Groene Weide Meststof vergelijk baar is met de klassieke kunstmest. Doel is dat in 2022 erkenning wordt gekregen vanuit het Rijk en Europa. Daarmee wordt meststof een in heel Europa te verhandelen grondstof en draagt dit maximaal bij aan de circulaire economie.

Cirkelregio

Voor het toekomstbestendig ondernemen worden in 2020 tussenresultaten bekend gemaakt via bijeenkomsten, kennisdeling en via bestaande structuren. Voor Circulair Vastgoed wordt in 2020 een inventarisatie opgesteld van herbruikbare en beschikbare materialen van te slopen gebouwen en infrastructuurwerken door middel van een materialenbank.

Projecten Circulaire economie & energietransitie

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Groene Kenniswerkplaats	Realiseren: • Toekomstgerichte aansluiting onderwijs >< arbeidsmarkt groene sectoren. • Vitale leerkennisnetwerken om als regio te blijven innoveren en ontwikkelen Vraagsturing: Ø Sectoren: Agro(Food) en Groene Leefomgeving (en daaraan verbonden maakindustrie, onderhoud, logistiek, chemie); Ø Regionale (mkb)samenwerkingsverbanden / clusters; Ø Regionale HCA- & Innovatie uitvoeringsagenda's: Smart + Biobased.
Achterhoek Onderneemt Duurzaam (MKB-aanpak)	Middels verschillende aanpakken een versnelling aanbrengen in de energietransitie (besparing en opwekking) bij het MKB en bedrijfsleven. Dit gebeurt in samenwerking met de industriekringen d.m.v. het samen ontwikkelen van een aanpak (afgestemd op de behoeften van de branche).
Zon op erf (demonstratiefase)	Deze demonstratiefase is de fase waarin er daadwerkelijk enkele plannen gerealiseerd worden. Daarnaast d.m.v. communicatie en informatieverstrekking aan mogelijke vervolg deelnemers, inclusief professionalisering d.m.v. standaardisering van het proces zal plaatsvinden om de uitrol van meerdere projecten mogelijk te maken. De vijf demonstratieprojecten tonen dat het concept in de praktijk succesvol kan worden gerealiseerd, met als doel dat potentiële deelnemers worden gestimuleerd zich voor de volgende fase te melden.
Regionale Energie Strategie (RES)	Onder RES vallen projecten als het voorbereiden, opstellen, uitvoeren en monitoren van RES en regionale warmteplannen, windturbineplan en doorontwikkeling energieloket.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Groene Kenniswerkplaats doorontwikkelen	Dit project valt onder het Programma Kringlooplandbouw. Met dit project willen we toekomstgerichte aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt in de groene sectoren realiseren. We willen vitale leerkennisnetwerken realiseren om als regio te blijven innoveren en ontwikkelen.
Verbrede pilot GLB Achterhoek	Dit project valt onder het Programma Kringlooplandbouw. Ontwikkelen van een nieuw sturingsmodel voor vergroening en verduurzaming van de melkveehouderij.
Doorontwikkeling de Marke	Dit project valt onder het Programma Kringlooplandbouw. De Marke is een richtingwijzer en pionier. Voor maatschappelijk gewenste, circulaire melkveehouderij.
Verzelfstandiging Vruchtbare Kringloop Achterhoek	VKA is een platform voor versterking van 4 kringlopen: logische, bedrijfseconomische, sociaal- maatschappelijke en beleidskringloop. Er wordt een businessmodel ontwikkeld voor een duurzaam nieuw partnership. Dit project valt onder het Programma Kringlooplandbouw.

Kunstmestvrije Achterhoek	Vervolg op project groene kunstmestfabriek en is onderdeel van het Programma Kringlooplandbouw.
Toekomstbestendig ondernemerschap en bedrijvenparken	Ondernemers richten hun productieprocessen zodanig in dat ze minder primaire grondstoffen nodig hebben voor hun productie, nauwelijks afval produceren en het milieu en hun omgeving minimaal belasten. Doelstelling van de versterking van samenwerking is dat ondernemers intensiever gaan samenwerken met andere bedrijven op hun bedrijvenpark of in hun productieketen (hun ecosysteem) om hogere ambities te kunnen realiseren op het gebied van zes waardesoorten, waaronder energiezuinig, circulair en toekomstbestendig ondernemen, human capital en financiële waarden.
Zuiverende kas	Innovatieve manier van waterzuivering: bij de nieuwbouw van het Zone.college in Doetinchem realiseren van een kas, die opgevangen urine van de leerlingen en buurt opvangt en zuivert en hergebruikt in de kas.
Biogasnetwerk Achterhoek	Het in 2013 in gemeenten vastgesteld beleid voor het realiseren van een biogasnetwerk Achterhoek vindt een vervolg door recent ontstane initiatieven.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.801.822	291.448	4.024.394	7.117.664

De projecten die onder RES vallen, worden rechtstreeks door de provincie gefinancierd. De bedragen hiervan hebben we op dit moment nog niet in kaart gebracht.

3.3 Gezondste Regio

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De gezondheidszorg in de Achterhoek is van hoog niveau. Maar om voorbereid te zijn op de toekomst, waarbij er meer ouderen zijn en minder personeel, zullen we nog iets anders moeten doen. We richten ons op vernieuwing en verbetering binnen zorg en welzijn zodat de gezondheid van de Achterhoekse inwoners kan toenemen. We werken hiervoor aan een integrale agenda met doelen voor de lange termijn. We hanteren twee pijlers: preventie en zorginnovatie. Door te investeren in preventie kunnen we een groot aantal ziektes voorkomen, waardoor minder ingrijpen nodig is. Door een gezonde leefstijl (gezonde voeding, niet roken, matig met alcohol en voldoende bewegen) in het dagelijks leven te integreren, zal op de lange termijn minder zorg (ingrepen, medicijnen, hulpmiddelen) nodig zijn. Daarnaast biedt zorginnovatie de mogelijkheid voor slimme oplossingen zodat alle inwoners van de Achterhoek goede zorg kunnen blijven ontvangen, ook in 2030. Denk aan zorg op afstand via computer of tablet en de ontwikkeling van een digitale, veilige en persoonlijke gezondheidsomgeving.

Wat willen we bereiken?
Er heeft in 2030 een verschuiving plaatsgevonden naar slimmere zorg en het voorkomen van ziekten.
Het zogenoemde 'prevent model' geeft aan hoe preventie op alle groepen binnen de samenleving kan worden toegepast en welke resultaten behaald kunnen worden. We zetten in op de filosofie van 'positieve gezondheid', met andere woorden het vermogen van mensen zich aan te passen en zelf regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. De 'gezondheidspiramide' geeft een nieuwe visie op de organisatie rondom gezondheid en zorg. Het vertrekpunt is voorkomen dat mensen ziek worden en zorg nodig hebben. Door op alle niveaus te investeren in leefstijl, preventie, gezondheid en gedrag kan een groot deel van de ziekte- en behandelkosten vermeden worden. Extra aandacht gaat daarbij uit naar mensen met de grootste gezondheidsachterstand, zoals de groep met een lage sociaaleconomische status. Door het stimuleren van een gezonde leefstijl hopen we het ziekteverzuim terug te dringen en daarmee de arbeidsparticipatie te verhogen.

Hoe gaan we dat doen?
We werken aan verbindingen tussen het zorgen voor de gevolgen van een aandoening (care), het genezen van een aandoening (cure) en het voorkomen van een aandoening (preventie), zodat een integrale aanpak ontstaat. Hierbij investeren we in de samenwerking tussen partijen en aanbieders die op verschillende plaatsen in de keten werken. Op deze wijze is het mogelijk kennis en middelen richting preventie te verschuiven. De projecten die er komen, worden getoetst op hun bijdrage aan een gezonde leefstijl, vitale gemeenschappen en het slim begeleiden van gezondheidsproblemen. Een mooi voorbeeld is Achterhoek in Beweging, een programma dat nauw aansluit bij de doelstelling van de thematafel. Het verzamelen en analyseren van data over leefstijl, gedrag en gezondheid van de bevolking zijn belangrijk, zodat we weten waar we staan en waaraan we moeten werken.

Te bereiken maatschappelijk effect

Er heeft in 2030 een verschuiving plaatsgevonden naar slimmere zorg en het voorkomen van ziekten.

Sub-doelen Gezondste Regio

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
De Achterhoek is de gezondste regio van Nederland door preventie en zorginnovatie.	Gezonde leefstijl: • 95% van de jeugd heeft in 2025 een gezonde leefstijl • 72% van de Achterhoekers beweegt in 2025 voldoende (2016: 66,7 %).
Achterhoekers zijn zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid.	Zelfredzaamheid en sociale omgeving: 94% van de Achterhoekers voelt zich in 2025 verbonden met anderen.
Er is een stimulerend, bereikbaar en betaalbaar netwerk van gezondheids- en ondersteunings-diensten beschikbaar voor de Achterhoeker.	Chronisch zieken die gebruik maken van zorg op afstand gebruiken 30% minder medische zorg en ervaren meer regie over hun eigen gezondheid. Het ziekteverzuim ligt in de Achterhoek lager dan bij soortgelijke bedrijven elders.

Aanpak voor 2020

Om de drie subdoelen te gaan bereiken gaan we de volgende stappen in 2020 zetten:

Sluiten van regionaal preventie akkoord

In 2020 sluiten we een regionaal preventie akkoord dat aansluit bij het regionaal sport akkoord en het landelijke preventie akkoord. Hiervoor zullen we een werkgroep regionaal preventie akkoord aanjagen die zorgt dat er resultaatafspraken komen met partners uit alle domeinen op o.a. de thema's bewegen, alcohol en roken.

Programmalijnen opzetten voor preventie en zorginnovatie

In 2020 werken we de programmalijnen voor preventie en zorginnovatie verder uit en gaan we projecten initialiseren en stimuleren die bijdragen aan de doelen. Daarvoor gaan we een open innovatiesysteem in de zorg samen met de thematafel Smart werken en innovatie verkennen. Daarnaast gaan we minimaal 5 nieuwe project ideeën uitwerken tot concreet plan, minimaal drie nieuwe projecten opstarten en een innovatief project opnemen in de reguliere werkwijze.

Opzetten van regionale sturingsinformatie (data)

We gaan regionale sturingsinformatie (data) opzetten vanuit het sociaal domein, eerste lijn en specialiste zorg waardoor populatiegerichte zorg beter aansluit bij zorgvragen en waardoor effecten van interventies meetbaar en zichtbaar te maken zijn. Hiervoor gaan we een werkgroep informatiemanagement gezondheid aanjagen in samenhang met andere thema's in de regio.

Projecten Gezondste Regio

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Achterhoek in Beweging (waaronder Scholder an Scholder)	Achterhoek in Beweging is een dynamisch platform met betrokken partners in o.a. zorg, onderwijs, overheid, cultuur, bedrijfsleven en sport. Het platform geeft initiatieven rond sport, bewegen en een gezonde leefstijl podium. Het project Scholder an Scholder wordt ingezet als methodiek om diverse projecten binnen Achterhoek in Beweging te realiseren. Sport is verbonden met zorg, welzijn en cultuur.
Persoonlijke Gezondheidsomgeving voor alle burgers: Samen vitaal	1. Persoonlijke Gezondheidsomgeving 2. IT infrastructuur (IHE-XDS).
OZO verbindzorg	Communicatiestructuur rondom kwetsbare burgers.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Park Achterhoek (Gezondheidspark Oost)	Medisch cluster in landschappelijk fraai park waar behandeling, verzorging, revalidatie, short stay en ontspanning elkaar versterken.
Achterhoek Breed Zorgplan/ In beweging naar een gezondere generatie	Sterkere samenhang en gezamenlijke focus in de agenda's voor cure, care en community.
Achterhoek Rookvrij	Plan van aanpak gericht op voorkomen van roken dan wel stoppen met roken.
Knooppunt Zorgtechnologie	Informatienetwerk voor professionals en inwoners.
Matrix Regionaal Preventieprogramma	Matrix en digitale tool t.b.v. kennisdeling.
Vitale collega	Gezondheid bevorderen van werknemers via organisaties.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	3.565.541	1.533.917	1.947.042	7.046.500

Van de lopende projecten is nog niet alle 3O-financiering in kaart gebracht. Dit omdat de thematafel Gezondste Regio nog volop in ontwikkeling is en omdat er buiten de thematafel veel verschillende financieringsstromen zijn en er veel organisaties betrokken zijn. Dit is een eerste aanzet en we verwachten dat er volgend jaar een completer beeld gegeven kan worden. We verwachten dat in 2020 een groot deel van de genoemde projecten in ontwikkeling gestart is.

Programma 4

Bedrijfsvoering en rente

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Te bereiken effect

Wij willen begrotingsevenwicht binnen de bij andere programma's nagestreefde doelstellingen en met een minimale bijdrage van de gemeenten een maximaal resultaat behalen. De kosten en opbrengsten moeten elkaar, gezien de beperkte financiële armslag, zoveel mogelijk in evenwicht houden.

Prestatie-/resultaatafspraken per activiteit Regio Achterhoek

Voor de activiteiten die Regio Achterhoek uitvoert gelden de volgende afspraken voor 2020:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Incidentele financiering	• Realiseren van begrotingsevenwicht.
Algemeen financieel beleid	• Voldoen aan wettelijke kaders (rechtmatigheid) • Continu verbeteren van de beleidscyclus • Adequate bedrijfsvoering • Uitvoeren van interne controles • Verantwoording van de uitgaven.
Treasury	• Beheren van de financiële middelen.

Kosten en financiering Regio Achterhoek

Begroting Regio Achterhoek (deel 2) Programma 4: Bedrijfsvoering en rente	R 2018	B 2019 gewijzigd	B 2020
Lasten (A)	733.000	487.000	452.000
Baten derden (B)	959.000	442.000	406.000
Sub-totaal (B-A)	226.000	-45.000	-46.000
Bijdragen gemeenten en Provincie (C)	-31.000	0	0
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	195.000	-45.000	-46.000
Onttrekking reserves	2.999.000	45.000	46.000
Storting reserves	-3.194.000	-	-
Resultaat	0	0	0

Toelichting

De mutatie reserve (€ 46.000) betreft een onttrekking aan de reserve BWS renteresultaat vanwege loonkosten van de medewerkster BWS van € 41.000 vermeerdert met een onttrekking van € 5.000 aan reserve onderhoud huisvesting voor onderhoudskosten.

De kosten voor bedrijfsvoering betreffen de kosten voor leiding en ondersteuning en huisvesting. Van deze kosten is een bedrag van € 235.000 overhead. Voor een nadere toelichting wordt u verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering en het taakveldenoverzicht in de bijlagen.

Beleidsbegroting: de paragrafen

1 Paragraaf weerstands-vermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen om (incidentele) financiële tegenvallers te kunnen opvangen om taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om niet begrote kosten te dekken) en de risico's (waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten). Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van Regio Achterhoek.

1.1 Beleid

In de nota "reserves en voorzieningen" van 3 juni 2016 zijn kaders gegeven hoe met het vermogen van Regio Achterhoek kan en mag worden omgegaan. Door het algemeen bestuur is bepaald dat het maximaal te reserveren bedrag voor weerstandsvermogen wordt vastgesteld op een vast bedrag dat in de buurt ligt van 10% van de begrote omzet (AB 3 juni 2012), ofwel € 250.000. Jaarlijks wordt bij het vaststellen van de begroting een eventueel surplus van de algemene reserve bepaald. Dit surplus wordt bepaald op basis van het laatste jaar van het meerjarenbeeld rekening houdend met de effecten van reeds genomen bestuursbesluiten met financiële gevolgen voor volgende jaren.

1.2 Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij besteedbaar deel van de algemene reserve vermeerderd met stille reserves en met onvoorziene posten.

	2019	2020	2021	2022	2023
Per 31 december					
Vrij besteedbaar deel alg. reserve	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
Stille reserves	memorie	memorie	memorie	memorie	memorie
Onvoorzien	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Weerstandscapaciteit	248.000	248.000	248.000	248.000	248.000

1.3 Risico's

Door middel van sessies met de medewerkers zijn de risico's bij Regio Achterhoek in kaart gebracht. Er is een inschatting gemaakt van de kans dat de gebeurtenis daadwerkelijk plaatsvindt en de (financiële) impact daarvan. De 5 meest belangrijke risico's staan hierna genoemd.

Risico	Kans	Impact (€) per jaar	Beheersmaatregelen
Inzetten van incidenteel beschikbare middelen voor projecten (bijv. krimpgelden); risico's zijn geen politieke keuzes durven maken, tegenstrijdige belangen en vinden van cofinanciering.	Hoog	Reputatieschade Geen impact in € voor Regio Achterhoek.	Nieuwe structuur met Achterhoek Raad, Board en thematafels met 3-O samenwerking.
Als gevolg van een slechtere financiële situatie bij gemeenten bestaat de kans dat Regio Achterhoek een bezuinigings-taakstelling opgelegd krijgt.	Laag	Financiële impact bij een taakstelling van 10% is € 200.000 per jaar.	Bij een bezuinigingstaakstelling zullen structureel maatregelen in gang gezet moeten worden met kans op gevolgen voor wachtgelden.
De gevolgen van de CAO onderhandelingen en premiestijgingen leiden tot hogere personeelskosten dan de door gemeenten gehanteerde systematiek voor gemeenschappelijke regelingen.	Hoog	Financiële impact bij 1% afwijking in de uitgangspunten is € 18.000 per jaar.	Vanaf 2018 gewijzigde uitgangspunten door alle functies op maximale anciënniteit te begroten. Hiermee kan op de korte termijn de impact worden opgevangen.
Bij eigen projecten; projecten zijn niet op tijd af of gemaakte kosten voldoen niet aan subsidievoorwaarden door bijvoorbeeld inkoopeisen of verantwoordingseisen.	Middel	Reputatieschade en evt financiële schade. Bij afkeuring 2% van de projectkosten is het € 11.000	Subsidievoorwaarden vooraf duidelijk in beeld hebben. Strenge interne controle op van de stukken conform eisen subsidievoorwaarden.
Risico's rondom personeel; langdurige ziekte of ontslag werknemer.	Laag	Eén zieke of boventallige medewerker kost gemiddeld € 90.000 per jaar	Continue aandacht hiervoor vanuit personeelsbeleid.

Het maximale risicobedrag inclusief structurele effecten bedraagt € 807.000. De genoemde risico's zullen niet tegelijk en ook niet in hun maximale omvang optreden. Om te bepalen welke weerstandscapaciteit benodigd is worden kans, frequentie en risicobedrag tegen elkaar afgezet. Hieruit komt een benodigde weerstandscapaciteit (€ 215.000). Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is wordt een relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit (begroting 2020 € 248.000). De relatie wordt uitgedrukt in een ratio, waarbij normaliter gestreefd zou moeten worden naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0 (voldoende). De ratio weerstandsvermogen bij Regio Achterhoek is € 248.000/ 215.000 = 1,2 (voldoende).

Beoordelingstabel

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

1.4 Financiële kengetallen

In de BBV is voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen moet worden voorzien van een toelichting.

Kengetallen:	Rekening 2018	Begroting 2019 primair	Begroting 2019 bijgesteld	Begroting 2020
netto schuldquote (zie I)	-87%	-120%	-109%	-135%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-112%	-146%	-141%	-168%
Solvabiliteitsratio (zie II)	50%	57%	69%	80%
structurele exploitatieruimte (zie III)	1%	0%	0%	0%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt

I De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende geleden weergegeven. Een negatieve schuldquote geeft aan dat er sprake is van een overschot aan middelen, dit is bij Regio Achterhoek het geval.

II De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Regio Achterhoek in staat is aan haar financiële verplichting te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger het solvabiliteit, hoe gezonder het bedrijf. De toename van de ratio wordt veroorzaakt door de krimpgelden (jaarlijks € 1 miljoen) die bij Regio Achterhoek zijn gereserveerd in het investeringsfonds. Zodra deze middelen worden uitgegeven zal de ratio weer afnemen.

III De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Dit kengetal geeft aan dat er binnen de begroting van Regio Achterhoek geen structurele vrije ruimte aanwezig is.

1.5 Conclusie weerstandsvermogen

Het geformuleerde plafond voor het weerstandsvermogen is vastgesteld op € 250.000. Het begrote vrij besteedbare deel van de algemene reserve per 31 december 2023 bedraagt € 240.000. De begrote weerstandscapaciteit per 31 december 2023 bedraagt € 248.000. Er is geen sprake van een surplus van de algemene reserve. De ratio weerstandsvermogen is voldoende.

2 Paragraaf financiering

In deze paragraaf geven we inzicht in het financieringsbeleid van Regio Achterhoek. In de financierings-paragraaf (ook wel treasuryparagraaf) komen achtereenvolgens aan de orde treasurybeheer en financiering.

De beleidskaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie voor Regio Achterhoek zijn vastgelegd in:
- Financiële verordening Regio Achterhoek (2016)
- Treasurystatuut Regio Achterhoek (2011)
- Nota reserves en voorzieningen Regio Achterhoek (2016)

2.1 Treasurybeheer

Het treasurybeheer is (beleids)uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige financieringsstatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Tot treasuryrisico's behoren renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties binnen de treasuryfunctie. De wet fido en het hierop gebaseerde treasurystatuut geven de speelruimte waarbinnen de treasury-activiteiten moeten plaatsvinden. Leningen of garanties mogen alleen uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Met de komst van het Schatkistbankieren is het uitzetten van overtollige middelen bij financiële instellingen niet meer mogelijk.

2.1.1 Renterisico

Het renterisicobeheer heeft als doelstelling het beperken van de invloed van mogelijke rentewijzigingen op de financiële positie van de organisatie. De wet Fido geeft twee concrete richtlijnen (de renterisiconorm en de kasgeldlimiet) voor het beheersen van renterisico's.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het renterisico bij herfinanciering. Om dit risico te beperken, mag de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherziening niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen (rente-risiconorm). Regio Achterhoek heeft geen geldleningen lopen in 2020. Derhalve is er geen renterisico.

Kasgeldlimiet

Om de rentegevoeligheid te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt een maximum aan de omvang van de netto vlottende schuld (kort geld). De netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet voor Regio Achterhoek bedraagt voor 2020 € 247.000 (8,2% * € 3.008.000). Regio Achterhoek heeft gemiddeld een overschot aan middelen (vlottende middelen > vlottende schuld) en blijft daarmee binnen de limiet.

Renteschema

	Begroting 2020	
Externe rentelasten over korte en lange financiering*		34.000
Externe rentebaten		-34.000
Saldo rentelasten en rentebaten		0
Rentelasten projecten (-/-)	0	
Rentebaten projecten (+)	0	
		0
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		0
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
Renteresultaat op taakveld Treasury		0

**Mogelijk moet Regio Achterhoek in 2020 een externe lening aantrekken voor maximaal € 1 mln. Zie nadere toelichting onder 2.2. De rentebaten van de hypotheken dekken dan deze rentelasten.*

2.1.2 Krediet- en liquiditeitenrisico's

Vanaf 10 december 2013 is het Schatkistbankieren ingevoerd en worden alle overtollige middelen aangehouden in de schatkist. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan.

Onderstaande tabel geeft de liquiditeitsplanning weer:

Stand 1/1 (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Liquide middelen begin	6.238	6.199	6.165	6.140	6.123
Ontvangsten	3.537	3.577	3.622	3.667	3.880
Uitgaven	3.576	3.611	3.647	3.684	3.721
Liquide middelen eind	6.199	6.165	6.140	6.123	6.282

Bij het verloop van de liquiditeitsplanning is nog geen rekening gehouden met nog te nemen besluiten over de inzet van het investeringsfonds als cofinanciering voor projecten. Het saldo van het investeringsfonds is per 31 december 2020 € 6.103.000.

2.2 Financiering

De aanwezig activa worden eerst met eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves) en vervolgens met vreemd vermogen (voorzieningen en langlopende schulden) gefinancierd. Regio Achterhoek heeft momenteel geen geldleningen aangetrokken.

In navolgende tabel wordt het jaarlijkse financieringstekort c.q. -overschot op de bestaande vaste activa en passiva geschetst.

Stand 1/1 (x € 1.000)	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Investeringen (bestaand)	5	2	0	0	0
Ambtenarenhypotheken	1.014	1.001	987	972	792
Lening project LEADER Achterhoek	300	300	300	300	300
Vervangingsinvesteringen (MJR)	-	-	-	-	-
Nieuw beleid	-	-	-	-	-
Te financieren activa (A)	1.319	1.303	1.287	1.272	1.092
Reserves	5.563	6.446	6.074	5.724	5.374
Voorzieningen	148	100	67	34	1
Geldleningen	-	-	-	-	-
Financieringsmiddelen (B)	5.711	6.546	6.141	5.758	5.375
Financieringstekort (A-B)					
Financieringsoverschot (B-A)	4.392	5.243	4.854	4.486	4.283

Uit de tabel blijkt voor de komende jaren dat de activa grotendeels uit ambtenarenhypotheken bestaat. Vanaf januari 2009 zijn geen nieuwe ambtenarenhypotheken meer mogelijk, bestaande hypotheken lopen wel door tot het einde van de contractduur. De substantiële middelen in de reserves omvatten voornamelijk het investeringsfonds. Deze middelen zullen met name worden gebruikt als cofinanciering voor projecten uit de Regiodeal. In 2019 wordt de voorziening stortplaatsen afgewikkeld met de provincie, deze post is vanaf 2020 niet meer aanwezig in de begroting.

De maximale omvang van de aan te trekken geldleningen is bepaald op € 6 miljoen, wat is gebaseerd op het totaal van uitstaande hypotheken op dat moment, tegen een rentepercentage van maximaal 4% (bestuurs-besluit van 11 november 2002). De aantrekking van geldleningen is gerelateerd aan de uitstaande personeelshypotheken, omdat de personeelshypotheken niet direct contant kunnen worden gemaakt. De financiering geschiedt namelijk nu nog door middel van interne financiering. Als zicht is op de inzet van de middelen van het investeringsfonds ontstaat een maximale financieringsbehoefte van € 1 mln. (stand hypotheken per 1-1-2020 € 1.014.000).

2.3 Conclusie

Uit de voorgaande paragrafen blijkt dat Regio Achterhoek bij ongewijzigde voortzetting van het (financierings-) beleid geen risico loopt. Door de vele aflossingen op hypotheken de afgelopen jaren, wordt het eventueel te financieren bedrag steeds lager (per 1-1-2020 maximaal € 1 mln.).

3 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Hierbij staat het belang van een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beleid en beheer voorop.

De organisatie is voortdurend in verandering door de dynamiek in het openbaar bestuur en de ontwikkelingen in de samenleving. Verandering zal de constante factor zijn voor de organisatie. Dat vraagt een organisatie die daarmee om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. Het Algemeen Bestuur heeft een hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

3.1 Wat doen we daarvoor?

Planning & control en administratie

De financiële werkzaamheden bestaan uit het opstellen en bewaken van de begroting, de jaarrekening, rapportages, interne controle, verordeningen, externe contacten, inbreng van financiële expertise bij projecten en het voeren van de financiële administratie. In het kader van de 3O-samenwerking is de monitoring van projecten per thema een belangrijk item. De ontwikkeling van een projectenmonitor en een doelenmatrix zijn hiervoor een belangrijke werkzaamheden.

Personeelszaken en automatisering

Voor de salarisadministratie en personeelsbeleid is een contract afgesloten met de Gemeente Doetinchem. Voor de automatisering is eveneens een contract afgesloten met de gemeente Doetinchem voor het gebruik van netwerkfaciliteiten, ondersteuning en voor de basis hardware (computer inclusief toebehoren). De kosten voor speciale software (financieel pakket, etc.) komen voor rekening van Regio Achterhoek.

Secretariaat

Het secretariaat verzorgt de correspondentie en agendabeheer voor het bestuur, de secretaris en de programmaonderdelen. In de huidige samenstelling is continue bezetting gerealiseerd.

Archief

De archiefwerkzaamheden bestaan uit het duurzaam bewaren, ontsluiten en beschikbaar stellen van archief-stukken. De digitalisering van archieven is een belangrijk aandachtspunt.

3.2 Wat mag het kosten?

Volgens de richtlijnen in de financiële verordening worden onderstaande kosten in de paragraaf opgenomen.

	Begroting 2019 (gewijzigd)	Begroting 2020
Inhuur derden	25.000	25.000
Huisvestingskosten	95.810	52.000
Automatiseringskosten	39.000	47.000
Budgetten voor bestuur (incl. bijeenkomsten colleges en raden)	14.600	14.500
Accountantskosten	13.000	13.000

Voor de omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten wordt verwezen naar het formatieplan in de bijlagen.

Financiële begroting

1. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Programma		Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Smart Governance		2.594.000	2.513.000	2.556.000
Nazorg stortplaatsen		200.000	153.000	0
Bedrijfsvoering en rente		733.000	487.000	452.000
TOTAAL LASTEN	A	3.527.000	3.153.000	3.008.000
Smart Governance		2.161.000	1.310.000	1.312.000
Nazorg stortplaatsen		200.000	153.000	0
Bedrijfsvoering en rente		959.000	442.000	406.000
TOTAAL BATEN (exclusief bijdrage gemeenten)	B	3.320.000	1.905.000	1.718.000
Smart Governance		1.640.000	2.130.000	2.173.000
Nazorg stortplaatsen		0	0	0
Bedrijfsvoering en rente		-31.000	0	0
TOTAAL BIJDRAGE GEMEENTEN EN PROVINCIE	C	1.609.000	2.130.000	2.173.000
SALDO BATEN EN LASTEN	C+B-A	1.402.000	882.000	883.000
Smart Governance		-1.207.000	-927.000	-929.000
Nazorg stortplaatsen		0	0	0
Bedrijfsvoering en rente		-195.000	45.000	46.000
TOTAAL MUTATIES RESERVES		-1.402.000	-882.000	-883.000
GEREALISEERD RESULTAAT		0	0	0

2. MEERJARENRAMING 2020-2023

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Smart Governance	2.556.000	2.556.000	2.592.000	2.629.000
Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0
Bedrijfsvoering en rente	452.000	452.000	452.000	452.000
Meerjarige aanpassingen autonome kosten				
Salarissen en sociale lasten		35.000	36.000	37.000
Prijsindex		1.000	1.000	1.000
TOTAAL LASTEN	3.008.000	3.044.000	3.081.000	3.119.000
Smart Governance	1.312.000	300.000	300.000	300.000
Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0
Bedrijfsvoering en rente	406.000	406.000	406.000	406.000
TOTAAL BATEN (exclusief bijdrage gemeenten)	1.718.000	706.000	706.000	706.000
Smart Governance	2.173.000	2.173.000	2.209.000	2.246.000
Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0
Bedrijfsvoering en rente	0	0	0	0
Meerjarige aanpassingen autonome kosten				
Gemeentelijke bijdrage		36.000	37.000	38.000
TOTAAL BIJDRAGE GEMEENTEN EN PROVINCIE	2.173.000	2.209.000	2.246.000	2.284.000
SALDO BATEN EN LASTEN	883.000	-129.000	-129.000	-129.000
Smart Governance	-929.000	83.000	83.000	83.000
Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0
Bedrijfsvoering en rente	46.000	46.000	46.000	46.000
TOTAAL MUTATIES RESERVES	-883.000	129.000	129.000	129.000
GEREALISEERD RESULTAAT	0	0	0	0

3 Toelichting op baten en lasten

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de exploitatiebegroting 2020 van Regio Achterhoek.

3.1 Algemene financiële beschouwing

3.1.1 Uitgangspunten programmabegroting 2020

Het algemeen bestuur heeft op 30 januari 2019 ingestemd met het hanteren van prijsindex uit de septembercirculaire 2018 als maximale stijging van de inwonerbijdrage 2020 (conform voorstel gemeenten voor gemeenschappelijke regelingen). Voor de begroting 2020 betekent dit een maximale stijging van de inwonerbijdrage van 2% ten opzichte van de begroting 2019.

	Prijsontwikkeling		Loonontwikkeling	
	2019	2020	2019	2020
- Prijsmutatie BBP (septembercirculaire 2018)	1,60%	2,00%		
- Overheidsconsumptie beloning werknemers			2,40%	3,20%
Begroting Regio (excl. nacalculatie)	1,60%	2,00%	2,40%	3,20%

De rentevergoeding over het eigen vermogen is maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe rentelasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. Regio Achterhoek heeft geen aangetrokken financieringsmiddelen. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve wordt dan ook voor 2020 voorlopig op 0% vastgesteld.

3.1.2 Bijdrage per inwoner begroting 2020

De Regiobegroting bevat de programma's Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor het programma Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten gevraagd in de organisatiekosten. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2020 max € 131.387).

	Totaal	Per inw
Bijdrage van de gemeenten 2019	1.729.637	6,58
Stijging 2% in verband met index gemeenschappelijke regelingen	34.502	0,13
Bijdrage van gemeenten 2020 bestaand beleid	1.764.139	6,71
Bijdrage van provincie 2020 in organisatiekosten	408.765	1,55
Bijdrage van provincie 2020 in investeringsfonds	136.170	0,52
Totaal bijdrage van provincie voor 2020 (*)	544.935	2,07

(*) De bijdrage van de provincie wordt jaarlijks geïndexeerd

De provincie draagt eveneens bij in de organisatiekosten en doet daarnaast een bijdrage in het investeringsfonds.

3.1.3 Projectbijdrage

De besluitvorming over nieuwe projecten loopt in de nieuwe samenwerking via de Achterhoek Board en indien nodig de Achterhoek Raad. Indien er additionele middelen vanuit de gemeenten nodig zijn dan loopt de besluitvorming hierover –in principe- via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden. Projecten worden uitgevoerd in wisselende 3O-samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

3.1.4 Meerjarenbeeld en risico's

In de meerjarenraming (financiële begroting onderdeel 2) zijn de meerjarige structurele aanpassingen op het gebied van salarissen en prijsindex doorgerekend. Over de meerjarenperiode 2020 – 2023 geeft de inwoner-bijdrage voor de gemeenten de volgende ontwikkeling te zien:

	2020	2021	2022	2023
Autonome kostenstijging	€ 0,13	€ 0,14	€ 0,14	€ 0,14
Stijging aantal inwoners	-	Pm	Pm	Pm
Besparingen		-	-	-
Totaal per inwoner	€ 0,13	€ 0,14	€ 0,14	€ 0,14

3.1.5 Begroot bedrag onvoorzien

Het budget voor onvoorziene uitgaven is in de begroting 2020 € 8.000. Dit is opgenomen in het programma Smart Governance.

3.2 Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen

De onttrekkingen aan reserves en voorzieningen zijn als volgt:

Reserve	Progr.	Kosten/opbrengsten	Mut.	Bedrag
Investeringsfonds	1	Werkbudget board/thematafels	O	- 350.000
	1	Investeringsfonds incl. bijdrage provincie	T	1.279.000
Reserve onderhoud	4	onderhoudskosten	O	- 5.000
BWS Renteresultaat	4	loonkosten voormalig BWS	O	- 41.000
	totale mutatie reserves		T	883.000

Voorziening	Progr.	Kosten/opbrengsten	Mut.	Bedrag
Risico wachtgelden	1	wachtgelden	O	- 48.000
	totale mutatie voorzieningen		O	- 48.000

* Mut. : Mutatie O = Onttrekking en Mutatie T = Toevoeging

3.3 Investeringen

Voor 2020 zijn er geen vervangingsinvesteringen geraamd.

3.4 Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Er zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen in de begroting en meerjarenraming 2020-2023.

3.5 Geprognosticeerde balans

Volgens de BBV is het verplicht een geprognosticeerde balans op te nemen.

Activa per 31 december	Werkelijk 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
Materiële vaste activa	30	5	2
Financiële vaste activa	1.274	1.314	1.301
Vlottende activa	9.317	6.776	6.736
Totaal activa	10.621	8.095	8.039

Passiva per 31 december	Werkelijk 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
Eigen vermogen	5.272	5.563	6.446
Voorzieningen	401	148	100
Vlottende passiva	4.948	2.384	1.493
Totaal passiva	10.621	8.095	8.039

Het verschil tussen de vlottende activa eind 2018 en eind 2019 wordt veroorzaakt doordat begin 2019 een bedrag van € 2,4 miljoen is gestort in het nazorgfonds van de provincie.

Bijlagen

1 Formatieplan

Onderdeel	Functienaam	fte formatie 2019	fte formatie 2020
Kerntaken	secretaris/directeur	1,00	1,00
	programmaregisseur I	2,50	2,50
	programmaregisseur II	2,50	2,50
	programmamedewerker	1,50	1,50
	lobbyist I (Europa en Brussel)	0,75	0,75
	lobbyist II (Den Haag en Gelderland)	0,75	0,75
	adviseur bestuur/Achterhoek Board	1,00	1,00
	adviseur bestuur/Griffie	0,50	0,50
	adviseur bestuur/Duitsland	0,50	0,50
	subsidiespecialist	1,00	1,00
	medewerker communicatie/profilering I	1,00	1,00
	medewerker communicatie/profilering II	1,00	1,00
	medewerker projectondersteuning	2,00	2,00
Totaal kerntaken		16,00	16,00
Ondersteuning	adviseur financiën	0,75	0,75
	junior adviseur financiën	0,69	0,69
	medewerker financiën	0,78	0,78
	medewerker financiële administratie	0,53	0,53
	secretaresse	1,00	1,00
Totaal ondersteuning		3,75	3,75
Afbouwtaken	Medewerker BWS	0,42	0,42
Totaal overig		0,42	0,42
Totaal (exclusief wachtgeld)		20,17	20,17

Toelichting op het formatieplan

In bovenstaand overzicht is per onderdeel aangegeven wat de toegestane formatie per 1 juli 2019 is. De gegevens zijn uitgedrukt in fulltime eenheden. De gegevens, zoals opgenomen in dit overzicht, zijn gebruikt ten behoeve van het opstellen van de raming salarissen en sociale lasten voor de begroting 2020. De detachering/inhuur vanuit derden is niet meegeteld in de toegestane formatie. Daarvoor worden zo nodig afzonderlijke budgetten in de begroting opgenomen.

Ontwikkelingen formatie 2020

De totale formatie van Regio Achterhoek bedraagt 20,17 fte. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de boventallige medewerkers en de wachtgelders.

Wachtgelders

Regio Achterhoek kent voor 2020 2 wachtgelders welke overeenkomstig het besluit van het algemeen bestuur worden gedekt uit de Voorziening Risico Wachtgelden. Voor 1 wachtgelder is 2020 het laatste jaar van de wachtgelduitkering.

Detachering

Er zijn voor 2020 geen medewerkers die (gedeeltelijk) worden gedetacheerd naar een externe organisatie.

Bepaling loonsom

In de raming van salarissen en sociale lasten wordt uitgegaan van de werkelijke structurele loonkosten per 1 februari 2019, gecorrigeerd voor een autonome loonstijging (CAO, periodieken en functie-waardering). De salarisindex voor 2020 bedraagt 3,2%. Voor alle functies wordt de max van de schaal gehanteerd. De totale loonsom voor 2020 bedraagt exclusief wachtgelders € 1.769.000.

Netto-uren

De productieve uren ofwel netto-uren bedragen 1.350 uren per formatieplaats, in overeenstemming met algemeen gehanteerde normen.

Omschrijving per fulltime fte		Uren
Bruto beschikbare tijd	5 x 52 x 7,2	1.872
Verlof feestdagen	8 x 7,2	57
Normaal en buitengewoon verlof	27,5 x 7,2	198
Ziekteverzuim	5%	82
Aanwezige uren		1.535
Algemeen overleg		50
Opleiding en bijhouden literatuur		30
Frictie-uren (verplaatsing, verzorging, ed.)		105
Totaal indirecte uren		185
Netto werkuren (aanwezige – indirecte uren)		1.350

2. STAAT VAN GEACTIVEERDE KAPITAALLASTEN

Omschrijving van de kapitaaluitgaven	wijziging	jaar van aanschaf	jaar van vervanging	aanschaf-waarde 1-1-2019	+	-	aanschaf-waarde 1-1-2020	+	-	aanschaf-waarde 31-12-2020	termijn	rente%	afschr. per 1-1-2020	afschr. in 2020	aflossing in 2020	Boek-waarde 1-1-2020	Boek-waarde 31-12-2020	Rente-lasten	Totaal v/d kapitaallast
geen investeringen							0			0	5	0,00%		0		0	0	0	0
Totaal huisvesting				0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
inrichting receptie		2012	2024	16.617		16.617	0			0	12	0,00%		0		0	0	0	0
inrichting patio		2012	2024	4.013		4.013	0			0	12	0,00%		0		0	0	0	0
inrichting kantoortuinen		2012	2024	33.970		33.970	0			0	12	0,00%		0		0	0	0	0
inrichting bestuurskamer		2012	2024	3.882		3.882	0			0	12	0,00%		0		0	0	0	0
Lockerkast De Steck		2019	2021		7.400		7.400			7.400	3	0,00%	2.467	2.467		4.933	2.466	0	2.467
Totaal meubilair basis				58.482	7.400	58.482	7.400	0	0	7.400			2.467	2.467	0	4.933	2.466	0	2.467
Archiefkasten	1e wijz 12	2012	2022	6.220		6.220	0			0	10	0,00%		0		0	0	0	0
Totaal meubilair specials				6.220	0	6.220	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
geen aanschaf specials maar abonnementen inhuur																			
Totaal automatisering specials				0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
inhuur via doetinchem																			
Totaal automatisering basis				0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL				64.702	7.400	64.702	7.400	0	0	7.400			2.467	2.467	0	4.933	2.466	0	2.467

3. STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve	Saldo begin 2019	Vermeerdering wegens rente 0,00%	Dotaties 2019	Onttrekkingen 2019	Saldo begin 2020	Vermeerdering wegens rente 0,00%	Dotaties 2020	Onttrekkingen 2020	Saldo per 31-12-2020
Algemene reserve	239.536	0	0	0	239.536	0	0	0	239.536
ALGEMENE RESERVE	239.536	0	0	0	239.536	0	0	0	239.536
Investeringsfonds	4.246.822	0	1.277.000	350.000	5.173.822	0	1.279.000	350.000	6.102.822
Reserve doorontwikkeling	484.120	0	0	484.120	0	0	0	0	0
Reserve huisvesting	91.213	0	0	5.000	86.213	0	0	5.000	81.213
BWS renteresultaat	102.823	0	0	40.258	62.565	0	0	40.600	21.965
BESTEMMINGSRESERVES	4.924.978	0	1.277.000	879.378	5.322.600	0	1.279.000	395.600	6.206.000
TOTAAL RESERVES	5.164.514	0	1.277.000	879.378	5.562.136	0	1.279.000	395.600	6.445.536
Risico wachtgelden	197.682	0	0	50.000	147.682	0	0	48.000	99.682
Nazorg stortplaatsen	203.703	36.000	0	239.703	0	0	0	0	0
VOORZIENINGEN	401.385	36.000	0	289.703	147.682	0	0	48.000	99.682
TOTAAL VOORZIENINGEN	401.385	36.000	0	289.703	147.682	0	0	48.000	99.682
TOTAAL-GENERAAL	5.565.899	36.000	1.277.000	1.169.081	5.709.818	0	1.279.000	443.600	6.545.218

TOELICHTING BIJ STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maakt onderscheid tussen reserves en voorzieningen.

Reserves

Tot de algemene reserve worden gerekend alle reserves, waaraan geen bestemming is gegeven (vrij besteedbaar). Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het algemeen bestuur een bepaalde bestemming(doel) is gegeven. Deze bestemming kan te allen tijde worden opgeheven; er zitten geen verplichtingen naar derden achter.

Het rechtstreeks aan reserves toevoegen of onttrekken van middelen is niet toegestaan. Dit moet plaats vinden via de exploitatie.

Voorzieningen

Voorzieningen geven een schatting van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden min of meer onzeker zijn. De voorziene lasten moeten hun oorsprong in het verleden hebben (voor balansdatum). De voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

Rentetoevoeging

De rentevergoeding over het eigen vermogen is volgens de BBV maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe lasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. De Regio heeft geen financieringsmiddelen aangetrokken. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve is voor 2018 dan ook 0%.

1. Algemene reserve

De algemene reserve dient vooral voor het opvangen van de tegenvallers in het jaarresultaat.

Door het algemeen bestuur is bepaald (AB 3 juni 2012) dat het plafond van de algemene reserve gebaseerd op een vasts bedrag dat in de buurt ligt van 10% van de jaarlijkse begrotingsomzet, ofwel € 250.000.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 239.536. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt nader ingegaan op de omvang van de algemene reserve.

2. Bestemmingsreserves

Investeringsfonds

Bij de besluitvorming over de doorontwikkeling is een investeringsfonds gevormd. Reeds aanwezige beschikbare incidentele middelen ('Projectenreserve Regio Achterhoek' en 'Reserve regionale projecten') zijn hierin samengebracht. Jaarlijks wordt een klein deel ingezet als werkbudget voor de Board en de thematafels (€ 25.000 per thematafel per jaar) een er is jaarlijks € 100.000 beschikbaar voor initiatieven vanuit de maatschappij en bijeenkomsten. Het investeringsfonds zal worden gebruikt als cofinanciering voor de projecten uit de Regio Deal. De inzet van de middelen loopt via besluitvorming door het algemeen bestuur. De inzet moet voldoen aan vastgestelde criteria. Bij het verloop van het saldo is nog geen rekening gehouden met nog te nemen besluiten over de inzet van de middelen in 2020.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 6.102.822.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling
Deze reserve is gevormd voor het opvangen van incidentele financiële gevolgen voor organisatiekosten door de doorontwikkeling. De middelen moeten worden verplicht in 2019 en anders gaat het geld naar het investeringsfonds.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo nihil.

Bestemmingsreserve onderhoud huisvesting
Begin 2019 is de Regio verhuist naar de Steck aan de Raadhuisstraat in Doetinchem. Het pand wordt voor een periode van 3 jaren gehuurd. In 2019 komt er een voorstel voor de inzet van de bestemmingsreserve.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 81.213.

Bestemmingsreserve BWS-renteresultaat
Het saldo van deze reserve is ontstaan uit rentevoordelen over toegekende BWS-budgetten en uitbetaling van de subsidie aan belanghebbenden. De regeling is inmiddels volledig uitbetaald. De bestemmingsreserve BWS renteresultaat dient nog voor de loonkosten voor de medewerker BWS.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 21.965.

3. Voorzieningen

Voorziening risico wachtgelden
De voorziening omvat bestaande wachtgeldverplichtingen, mogelijke aanspraken voor structurele detachering en mogelijke aanspraak bij afloop van projecten. De voorziening is op grond van het BBV niet verplicht. Omdat de Regio als organisatie vrij klein is, is de mogelijkheid om wachtgelders te kunnen herplaatsen ter voorkoming van wachtgelden praktisch nihil. De omvang van de voorziening dient zodanig te zijn dat de bestaande en de te verwachten aanspraken op wachtgeld kunnen worden gedekt. Op dit moment is er sprake van 2 wachtgelders waarvan de kosten ten laste van de voorziening worden gebracht. De bedragen van deze voorziening zijn ultimo 2017 berekend op het maximale risico dat Regio Achterhoek loopt in de toekomstige uitbetaling van deze wachtgelden.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 99.682.

Nazorg stortplaatsen
Begin 2018 is de sluitingsverklaring afgegeven voor stortplaats De Langenberg. Medio 2019 worden ook de stortplaatsen Wald en Bellegoor overgedragen aan de Provincie. Met de Provincie is eind 2018 overeengekomen de stortplaatsen over te dragen tegen het aanwezige doelvermogen. In 2019 worden de laatste formaliteiten, zoals de Statenbrief voor PS en de juridische overeenkomsten voor Wald en Bellegoor afgewikkeld.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo nihil.

4. TAAKVELDEN 2020

	Volgnummer en omschrijving Lasten	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie (overhead)	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	sub-totaal	0.10 mutatie reserves	Totaal
20..	Smart Governance	2.311.766	234.888		9.000	2.555.654		2.555.654
130.1	Kpl. Kapitaallasten	0	0	36.467	0	36.467	0	36.467
	Totaal exploitatie *(exclusief kostenplaats bedrijfsvoering)*	2.311.766	234.888	36.467	9.000	2.592.121	0	2.592.121
	Kostenplaats bedrijfsvoering					415.379	0	415.379
	Totaal lasten Regio achterhoek						0	3.007.500

	Volgnummer en omschrijving Baten	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	sub-totaal	0.10 mutatie reserves	Totaal
20..	Smart Governance	2.172.904			1.311.750	3.484.654	-929.000	2.555.654
130.1	Kpl. Kapitaallasten	0	0	36.467	0	36.467	0	36.467
	Totaal exploitatie *(exclusief kostenplaats bedrijfsvoering)*	2.172.904	0	36.467	1.311.750	3.521.121	-929.000	2.592.121
	Kostenplaats bedrijfsvoering					369.779	45.600	415.379
	Totaal baten Regio achterhoek						-883.400	3.007.500

5. VERZAMELSTAAT BIJDRAGEN GEMEENTEN EN PROVINCIE 2020

Naam gemeente	Aantal inwoners per 1/1/19	2020 *Smart Governance* *(excl onvoorzien)*	2020 *Onvoorzien*	2020 ongewijzigd beleid 2020 totaal	2020 Per inwoner 2020	2019 Totaal 2019 na doorontw *heel jaar*	2019 Totaal 2019 per inwoner na dooront *heel jaar*
Aalten	27.012	180.523	822	181.346	6,71	177.434	6,58
Berkelland	43.902	293.401	1.337	294.737	6,71	289.687	6,58
Bronckhorst	36.205	241.961	1.102	243.063	6,71	239.089	6,58
Doetinchem	57.575	384.778	1.753	386.531	6,71	377.628	6,58
Oost Gelre	29.707	198.534	904	199.439	6,71	195.162	6,58
Oude IJsselstreek	39.475	263.815	1.202	265.016	6,71	259.968	6,58
Winterswijk	28.898	193.128	880	194.007	6,71	190.669	6,58
Provincie Gelderland in organisatiekosten (*)		408.765		408.765	1,56	400.750	1,52
Totaal	262774	2164904,444	8000	2172904,444		2130387	

** De totale bijdrage per inwoner van de Provincie bedraagt € 2, waarvan € 1,50 voor organisatiekosten en € 0,50 voor het investeringsfonds*

Totaal bijdrage Provincie gelderland	*2020*		*2019*	
Bijdrage in organisatiekosten	408.765	*1,556*	400.750	*1,52*
Bijdrage in investeringsfonds	136.170	*0,52*	133.500	*0,51*
	544.935		534.250	

6. VOORBEELD FORMAT DOELENMATRIX

Doelenmatrix thematafels Regio Achterhoek

1a - De Achterhoek is hét open innovatiesysteem
1b - Inventieve vakman/vakvrouw van de toekomst
1c - Ontwikkelt en implementeert de productie van de toekomst
1d - De Achterhoek is de stage- en afstudeerregio van Nederland
2a - Talenten arbeidsmarkt benut (vervangings- en uitbreidingsvraag)
2b - Er functioneert een inclusieve arbeidsmarkt
2c - De grensoverschrijdende samenwerking is toegenomen

3a - In de Achterhoek is vervoer energieneutraal in 2030
3b - De hoofd-, regionale en lokale infrastructuur is op orde
3c - Er zijn slimme vervoersvoorzieningen (telefoon + internet)
4a - De woningvoorraad beweegt mee
4b - Duurzame en levensloopbestendige woningvoorraad
4c - Leegstaand vastgoed is getransformeerd of gesloopt
4d - Er zijn nieuwe en bijzondere manieren van wonen
4e - De leefbaarheid blijft op peil

5a - De Achterhoek is energieneutraal
5b - De Achterhoek is koploper gebleven in de kringlooplandbouw
5c - Bedrijventerreinen zijn efficiënt werkende ecosystemen en zijn zelfvoorzienend
5d - In de Achterhoek wordt circulair omgegaan met vastgoed en infrastructuur
6a - De Achterhoek is de gezondste regio van Nederland door preventie en zorginnovatie
6b - Achterhoekers zijn zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid
6c - Er is een netwerk van gezondheids- en ondersteuningsdiensten beschikbaar

Thema's:	Smart Werken en Innovatie				Onderwijs en Arbeidsmarkt			Mobiliteit en Bereikbaarheid			Wonen en Vastgoed					Circulaire economie en Energietransitie				De gezondste regio		
subdoelen:	1A	1B	1C	1D	2A	2B	2C	3A	3B	3C	4A	4B	4C	4D	4E	5A	5B	5C	5D	6A	6B	6C
Smart Werken en Innovatie																						
Project a		•		○			○															
Project b	○		•	•		○																
Project c		•		○																		
Onderwijs en Arbeidsmarkt																						
Project a		•		○			○			○											○	
Project b						•	•															
Project c	•				•		•															
Mobiliteit en Bereikbaarheid																						
Project a									○							○			○			
Project b								•		○												
Project c				○					•													
Wonen en Vastgoed																						
Project a												○			•			○				
Project b													•				○	○				
Project c											○		•									
Circulaire Economie en Energietransitie																						
Project a										○							○					
Project b												○				•			•			
Project c												○					○	○				
Gezondste Regio																						
Project a																				•	•	
Project b					○										○						○	•
Project c																					•	

Legenda
• draagt voor een groot deel bij aan het doel
○ draagt gedeeltelijk bij aan het doel

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 12 APR. 2019
grp
type
zknr

8RHK ambassadeurs
Raadhuisstraat 25
7001 EX Doetinchem
+31 314 32 12 00
info@8rhk.nl
www.8rhk.nl

Aan de colleges van de aan
Regio Achterhoek deelnemende gemeenten

Doetinchem : 11 april 2019
Informatie bij : E. van Zuuk
Portefeuillehouder : O. van Dijk
Zaaknummer : 1420324/EvZ/IvdH
Onderwerp : Kaderbrief programmabegroting 2020

Geacht college,

Hierbij ontvangt u de kaderbrief voor de programmabegroting 2020 van Regio Achterhoek.

Procedure
In deze kaderbrief worden de algemene financiële en beleidsmatige kaders weergegeven (artikel 34b WGR). Deze kaders worden uitgewerkt tot een programmabegroting 2020, welke rond 1 mei aan de gemeenten wordt toegezonden. De individuele gemeenteraden kunnen tot 1 juli hun zienswijzen indienen en dan vindt besluitvorming plaats in het algemeen bestuur van 17 juli. Aan het eind van de kaderbrief is de behandelprocedure voor het vaststellen van de programmabegroting van Regio Achterhoek voor 2020 opgenomen.

Beleidskaders 2020
De opbouw van de begroting is gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. We willen een slag maken in de zichtbaarheid en controleerbaarheid van de doelstellingen van de Achterhoekse samenwerking, waarvan de Regio de spil is. Dit wordt per thema opgenomen in de begroting. Ook willen we beter inzichtelijk maken tot welke projecten dit leidt per thema, ook als dit projecten zijn die buiten de begroting van de Regio om worden uitgevoerd. Zie hieronder de schematische opbouw van de nieuwe indeling van de begroting van de Regio Achterhoek.

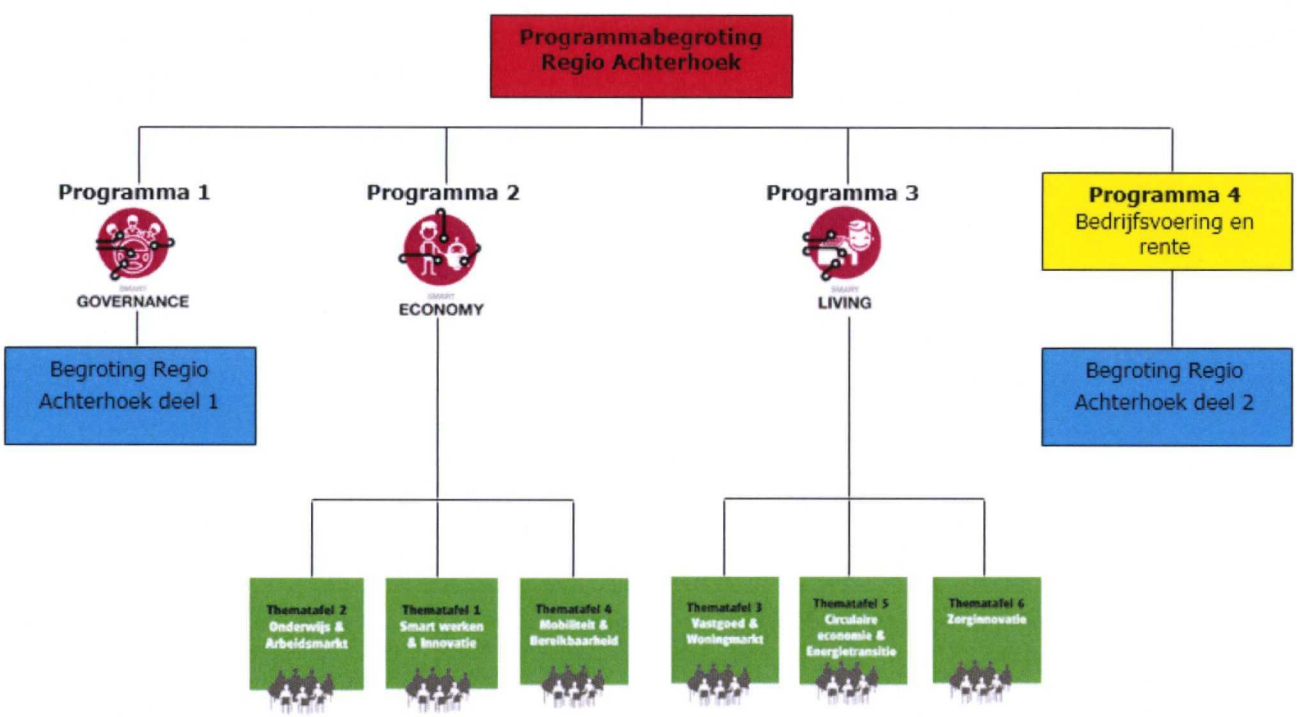

De begroting bestaat uit de programma's Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente.

Programma 1 Smart Governance
De Achterhoek intensiveert de samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Doel is een krachtige regio die snel en besluitvaardig samenwerkt om de Achterhoek (economisch) sterk te houden. De nieuwe regionale samenwerkingsstructuur (triple helix) is een veelbelovende manier om sturing te geven aan de transformatie van ons gebied en om een gedragen regionale agenda te ontwikkelen. De Regio is de motor in de nieuwe Governance en daarom zijn de taken en de begroting van de Regio in dit onderdeel opgenomen. Hieraan is ook de bijdrage in de organisatiekosten van de Regio van gemeenten en provincie gekoppeld.
Bovendien heeft de Regio als doel raadsleden in positie te brengen bij regionale samenwerking en slagkracht te brengen in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht.

De belangrijkste taken die Regio Achterhoek uitvoert zijn:
- Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad
- Adviseren en faciliteren Achterhoek Board
- Regisseren en faciliteren Thematafels
- Subsidiewerkzaamheden
- Monitoring
- Lobbywerkzaamheden
- Communicatiewerkzaamheden

Programma 2 Smart Economy
Smart Economy vormt samen met Smart Living de basis voor een krachtige Achterhoek: we streven naar het versterken van de economische kracht van de regio door groei van de arbeidsproductiviteit en economische toegevoegde waarde met 2% per jaar (stijging BRP met 20% in 10 jaar). De regionale samenwerking is ingericht op basis van zes thema's. Onder Smart Economy vallen drie thema's:
- Smart Werken en Innovatie
- Onderwijs en Arbeidsmarkt
- Mobiliteit en Bereikbaarheid

In dit programma worden de doelen en projecten van de drie Thematafels weergegeven. Deze werkzaamheden/projecten zijn breder dan hetgeen de Regio zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Programma 3 Smart Living
Smart Living gaat over kwaliteit van leven en wonen, die zich uitstrekt van goede en betaalbare woningen tot hoogwaardige en toegankelijke zorg en een energie neutrale Achterhoek. Onder Smart Living vallen drie thema's:
- Vastgoed en Woningmarkt
- Circulaire economie en Energietransitie
- Gezondste Regio

In dit programma worden de doelen en projecten van de drie Thematafels weergegeven. Deze werkzaamheden/projecten zijn breder dan hetgeen de Regio zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Programma 4 Bedrijfsvoering en rente
Onder dit programma vallen de werkzaamheden voor bedrijfsvoering en treasury.

Besluitvorming programma's en paragrafen
Gemeenten zullen gevraagd worden in te stemmen met programma 1 Governance en programma 4 Bedrijfsvoering en rente en de verplichte paragrafen. De programma's Smart Economy en Smart Living worden aangeboden ter kennisneming, omdat dit breder is dan hetgeen de Regio zelf uitvoert.

Financiële uitgangspunten 2020
Het algemeen bestuur heeft op 30 januari 2019 besloten tot het hanteren van de (prijs)index voor gemeenschappelijke regelingen van 2,0% als maximale stijging van de inwonerbijdrage ten opzichte van de gewijzigde begroting 2019 op jaarbasis (dus inclusief financiële gevolgen doorontwikkeling). Het verwachte gewogen gemiddelde van de autonome kostenstijging voor 2020 bedraagt 2,9% (75% loonkosten met index 3,2% en 25% overige kosten met index 2,0%). Hoewel de Regio te maken krijgt met deze autonome kostenstijgingen blijft de stijging van de inwonerbijdrage beperkt tot de prijsindex. Het verschil tussen autonome kostenstijging en indexeringsmethodiek moet binnen de begroting 2020 worden opgevangen.

Bijdrage gemeenten en Provincie 2020
De Regiobegroting bevat de programma's Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten in organisatiekosten gevraagd. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2020: € 131.387). De provincie draagt eveneens bij in de organisatiekosten en doet daarnaast een bijdrage in het investeringsfonds.

	Totaal	*Per inw*
Bijdrage van de gemeenten 2019	1.729.637	6,58
Stijging 2% in verband met index gemeenschappelijke regelingen	34.502	0,13
Bijdrage van gemeenten 2020 bestaand beleid	1.764.139	6,71
Bijdrage van Provincie 2020 in organisatiekosten	408.765	1,55
Bijdrage van Provincie 2020 in investeringsfonds	136.170	0,52
Totaal bijdrage van Provincie voor 2020 (*)	544.935	2,07

(*) De bijdrage van de Provincie wordt ook jaarlijks geïndexeerd (2020: 2%)

Meerjarenraming en risico's
In de begroting worden geen voorstellen voor nieuw beleid voor 2020-2023 opgenomen.

Er zijn er geen risico(-dossier)s. Voor de normale bedrijfsrisico's is een weerstandsvermogen aanwezig (algemene reserve van maximaal € 250.000). In de programma-begroting 2020 wordt een nadere uitwerking van mogelijke risico's opgenomen.

Bijdrage projecten
De besluitvorming over nieuwe projecten loopt via de Achterhoek Board en indien nodig de Achterhoek Raad. Indien er additionele middelen vanuit de gemeenten nodig zijn dan loopt de besluitvorming hierover vervolgens via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden. Projecten worden uitgevoerd in wisselende 3 O-samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

Behandelprocedure
Volgens de vastgestelde planning dient de begroting in het algemeen bestuur van **17 juli** te worden vastgesteld. Hiervoor geldt de volgende procedure:

11 maart	de begroting wordt op hoofdlijnen gepresenteerd aan de Achterhoek Raad;
9 april	de kaderbrief wordt behandeld in de vergadering van het dagelijks bestuur. Direct daarop wordt de kaderbrief ter informatie verzonden aan de colleges en gemeenteraden van de deelnemende gemeenten;
1 mei	de programma's, verplichte paragrafen en bijlagen worden in de vergadering van het dagelijks bestuur behandeld;
1 mei	het volledige boekwerk wordt aan de deelnemende gemeenten verzonden ter behandeling in de raad voor het geven van zienswijzen;
1 juli	tot 1 juli mogelijkheid voor gemeenten om zienswijzen over de programmabegroting kenbaar te maken bij de Regio;

17 juli de vaststelling van de programmabegroting in de vergadering van het algemeen bestuur.

De gemeenten worden verzocht om de zienswijze van de raad ten aanzien van de programmabegroting 2020, die zij rond 1 mei toegestuurd krijgen, uiterlijk **1 juli 2019** schriftelijk kenbaar te maken.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur
van de Regio Achterhoek

drs. S Veneman MBA
secretaris/directeur

8RHK ambassadeurs

Raadhuisstraat 25
7001 EX Doetinchem
+31 314 32 12 00
info@8rhk.nl
www.8rhk.nl

Aan de colleges van de aan de
Regio Achterhoek deelnemende gemeenten

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. - 3 MEI 2019
grp
type
zknr.

Doetinchem : 1 mei 2019
Bijlage(n) : 1
Inlichtingen bij : E. van Zuuk
Zaaknummer : 1420324/EvZ/IvdH
Onderwerp : Programmabegroting 2020

Geacht college,

Hierbij ontvangt u de programmabegroting 2020 van Achterhoek Ambassadeurs (voorheen Regio Achterhoek). Met de programmabegroting besluiten de deelnemende gemeenten over de beleidsprioriteiten en de financiële kaders. Op 11 april 2019 is de kaderbrief voor de programmabegroting 2020 aan u toegezonden. Dit is de eerste begroting van Achterhoek ambassadeurs; het vernieuwde Achterhoekse samenwerkingsverband van de Achterhoekse gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland. Deze begroting kent een geheel andere opbouw dan voorgaande jaren. Zo is zowel de inhoud breder, als het aantal partijen dat daaraan bijdraagt. De nieuwe regionale samenwerkings-structuur (triple helix) is daarmee terug te vinden in deze begroting. Zo willen we zoveel mogelijk zichtbaar maken wat er buiten, in de Achterhoekse samenleving, gedaan wordt door de partijen die samen Achterhoek ambassadeurs vormen. De begroting bestaat uit een beleidsbegroting met de programma's en verplichte paragrafen, een financiële begroting en bijlagen. Gemeenten worden gevraagd in te stemmen met programma 1 Smart Governance en programma 4 Bedrijfs- voering en rente en de verplichte paragrafen. De programma's Smart Economy en Smart Living worden aangeboden ter kennisneming, omdat dit breder is dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar het boekwerk.

Volgens de vastgestelde planning dient de begroting in het algemeen bestuur van 17 juli te worden vastgesteld. Zienswijzen ontvangen voor 1 juli 2019 worden meegenomen in de verzending van de vergaderstukken. Zienswijzen ontvangen na deze datum worden mondeling ingebracht in de vergadering.

Hoogachtend,

drs. S Veneman MBA
secretaris/directeur

ambassadeurs

Programma-begroting en Financiële begroting 2020 – 2023

juli 2019

Inhoudsopgave

Bestuurlijk voorwoord
Bestuurlijk voorwoord en opbouw begroting 2
Samenvatting financiële begroting 4
Besluitvormingsproces begroting 5

Beleidsbegroting: programma's
Programma 1: Smart Governance
Smart Governance (begroting Regio Achterhoek) 8
Subsidiemogelijkheden voor projecten 14

Programma 2: Smart Economy
2.3 Smart werken en innovatie 18
2.4 Onderwijs en arbeidsmarkt 22
2.5 Mobiliteit en bereikbaarheid 26

Programma 3: Smart Living
3.4 Wonen en vastgoed 30
3.5 Circulaire economie en energietransitie 35
3.6 Gezondste Regio 39

Programma 4: Bedrijfsvoering en rente
4. Bedrijfsvoering en rente 43

Beleidsbegroting: de paragrafen
Paragraaf weerstandsvermogen 46
Paragraaf financiering 49
Paragraaf bedrijfsvoering 52

Financiële begroting
Overzicht van baten en lasten per programma 56
Meerjarenraming 2020-2023 57
Toelichting op baten en lasten 58

Bijlagen
Formatieplan (inclusief toelichting) 62
Staat van geactiveerde kapitaallasten 64
Staat van reserves en voorzieningen (inclusief toelichting) 65
Taakvelden 2020 68
Verzamelstaat bijdragen gemeenten en provincie 2020 69
Voorbeeld format doelenmatrix 70

Bestuurlijk voorwoord

Hierbij bieden we u de begroting aan voor het jaar 2020. Dit is de eerste begroting van Achterhoek ambassadeurs; het vernieuwde Achterhoekse samenwerkingsverband van de Achterhoekse gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland. Deze begroting kent een geheel andere opbouw dan voorgaande jaren. Zo is zowel de inhoud breder, als het aantal partijen dat daaraan bijdraagt. De nieuwe regionale samenwerkingsstructuur (triple helix) is daarmee terug te vinden in deze begroting. Zo willen we zoveel mogelijk zichtbaar maken wat er buiten, in de Achterhoekse samenleving, gedaan wordt door de partijen die samen Achterhoek ambassadeurs vormen.

In Achterhoek Visie 2030 *Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit* staan onze doelen op het gebied van Smart Governance, Smart Economy en Smart Living beschreven. De begroting heeft dezelfde indeling.

De programma's Smart Economy en Smart Living geven inzicht in lopende projecten en projecten in ontwikkeling per thema. De uitwerking gebeurt, onder regie van de Achterhoek Board, door zes thematafels. Deze thematafels hebben een belangrijke rol in het uitvoeren van de Achterhoek Visie 2030 en de vertaling ervan in concrete projecten. De organisatie van de Achterhoek ambassadeurs (Regio Achterhoek) vormt de motor in de nieuwe Governance, de taken en de begroting van de Achterhoek ambassadeurs zijn in dit onderdeel te vinden. Hieraan is ook de inwonerbijdrage voor de organisatiekosten vanuit gemeenten en provincie gekoppeld. We willen met deze nieuwe vorm een slag maken in de zichtbaarheid en controleerbaarheid van de doelstellingen van de Achterhoekse samenwerking.

Het uitwerken van de visie is aan de thematafels nog in volle gang en we realiseren ons dat er de komende maanden nog veel gaat gebeuren en er veel nieuwe projecten gaan ontstaan. Het overzicht dat hier is bijgevoegd is dan ook niet uitputtend. Ook hebben we nog niet van alle partijen in zicht wat zij investeren en welke projecten zij hebben lopen. We zien dit als een groeimodel dat in de loop van de komende jaren steeds meer inzicht gaat geven. Programma 2 en 3 van de begroting zijn dan ook bedoeld ter informatie en niet ter vaststelling. De projecten worden ook niet uitgevoerd binnen de begroting van Regio Achterhoek, maar in die van de initiatiefnemers.

Wij zijn dan erg benieuwd naar uw reactie op deze nieuwe begroting en wensen u veel leesplezier!

NB In de begroting hanteren we de officiële naam van de GR: Regio Achterhoek. De roepnaam van het totale samenwerkingsverband is Achterhoek ambassadeurs.

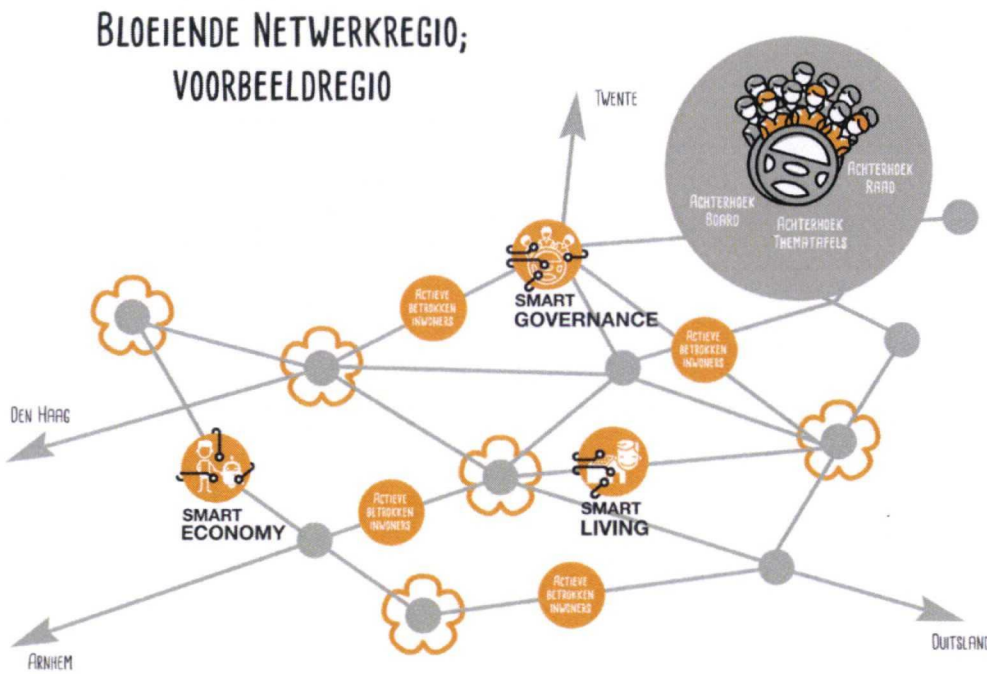

Opbouw begroting

De programmabegroting van Regio Achterhoek bestaat uit 4 programma's; Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. De werkzaamheden van de thematafels zijn per thematafel terug te vinden in de programma's Smart Economy en Smart Living. De werkzaamheden voor de grensoverschrijdende samenwerking zijn niet terug te vinden als een apart thema, maar gaat door alle thema's heen.

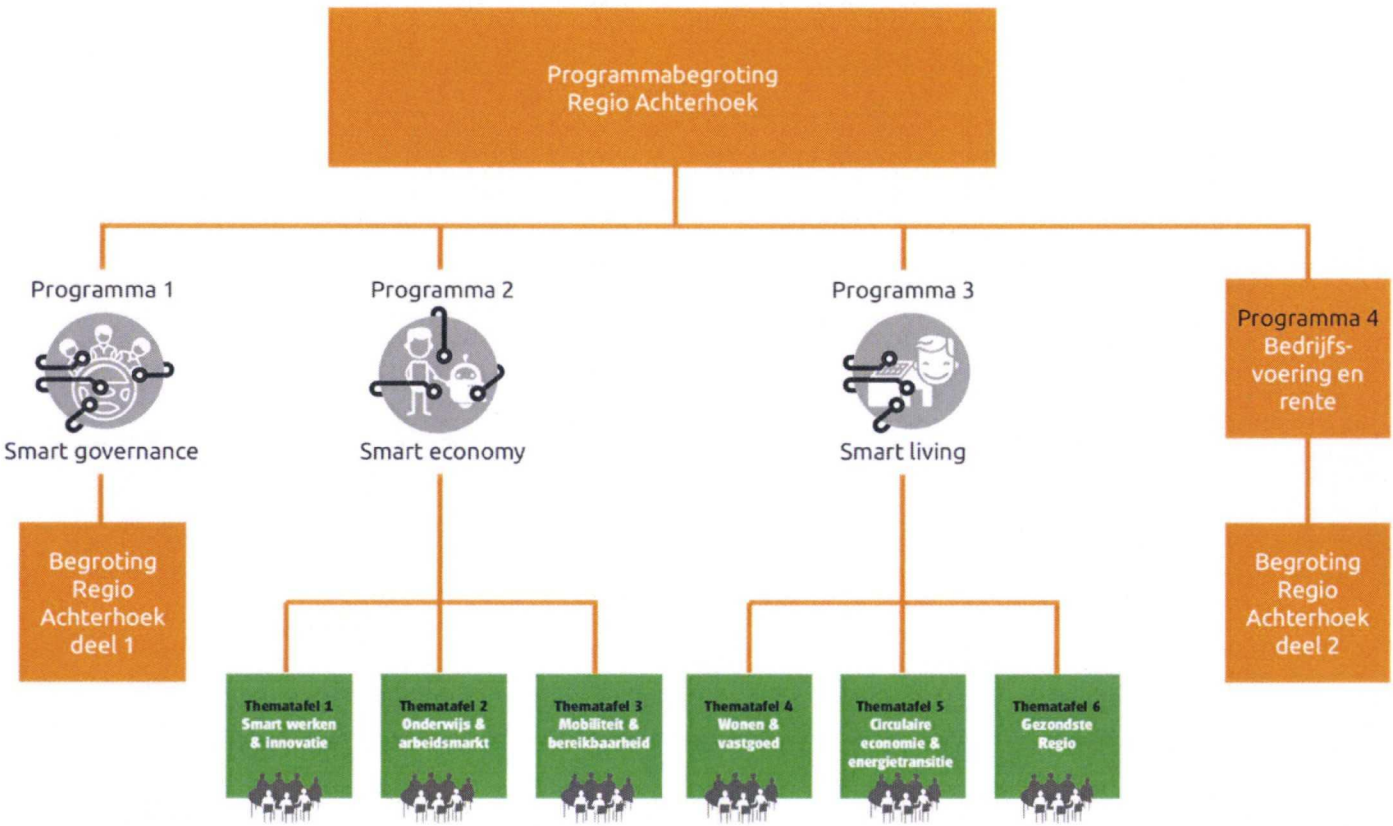

Samenvatting financiële begroting

Financiële uitgangspunten 2020

Het algemeen bestuur heeft op 30 januari 2019 besloten tot het hanteren van de (prijs)index voor gemeenschappelijke regelingen van 2,0% als maximale stijging van de inwonerbijdrage ten opzichte van de begroting 2019. Het verwachte gewogen gemiddelde van de autonome kostenstijging voor 2020 bedraagt 2,9% (75% loonkosten met index 3,2% en 25% overige kosten met index 2,0%). Hoewel Regio Achterhoek te maken krijgt met deze autonome kostenstijgingen blijft de stijging van de inwonerbijdrage beperkt tot de prijsindex. Het verschil tussen autonome kostenstijging en indexeringsmethodiek moet binnen de begroting 2020 worden opgevangen.

Bijdrage gemeenten en Provincie 2020

De Regiobegroting bevat de programma's Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten in organisatiekosten gevraagd. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2020 max € 131.387). De provincie draagt eveneens bij in de organisatiekosten en doet daarnaast een bijdrage in het investeringsfonds.

	Totaal	Per inw
Bijdrage van de gemeenten 2019	1.729.637	6,58
Stijging 2% in verband met index gemeenschappelijke regelingen	34.502	0,13
Bijdrage van gemeenten 2020 bestaand beleid	1.764.139	6,71
Bijdrage van Provincie 2020 in organisatiekosten	408.765	1,55
Bijdrage van Provincie 2020 in investeringsfonds	136.170	0,52
Totaal bijdrage van Provincie voor 2020 (*)	544.935	2,07

(*) De bijdrage van de Provincie wordt ook jaarlijks geïndexeerd (2020: 2%)

Meerjarenraming en risico's

In de begroting zijn geen voorstellen voor nieuw beleid voor 2020-2023 opgenomen.
Er zijn er geen risico(-dossier)-s. Voor de normale bedrijfsrisico's is een weerstandsvermogen aanwezig (algemene reserve van maximaal € 250.000). In de programma-begroting 2020 is een nadere uitwerking van mogelijke risico's opgenomen.

Bijdrage projecten

De besluitvorming over (nieuwe) projecten loopt via de Achterhoek Board en indien nodig de Achterhoek Raad. Indien er additionele middelen vanuit de gemeenten nodig zijn dan loopt de besluitvorming hierover -in principe- via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden. Projecten worden uitgevoerd in wisselende 3-O samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

Besluitvorming programma's en paragrafen

Gemeenten worden gevraagd in te stemmen met programma 1 Smart Governance en programma 4 Bedrijfsvoering en rente en de verplichte paragrafen. De programma's Smart Economy en Smart Living worden aangeboden ter kennisneming, omdat dit breder is dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Zie de volgende pagina voor de schematische weergave van het besluitvormingsproces.

Besluitvormingsproces begroting

januari/april 2019	Ambtelijke voorbereiding
11 maart 2019	Presenteren begroting op hoofdlijnen aan de Achterhoek Raad
9 april 2019	Behandeling concept kaderbrief door het dagelijks bestuur De kaderbrief inclusief financiële gevolgen wordt behandeld in de vergadering van het dagelijks bestuur. Direct daarop wordt de kaderbrief ter informatie verzonden aan de colleges en gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.
1 mei 2019	Behandeling concept-programmabegroting door het dagelijks bestuur De programma's, verplichte paragrafen en bijlagen worden in de vergadering van het dagelijks bestuur behandeld. Direct daarop wordt het volledige boekwerk aan de deelnemende gemeenten verzonden voor behandeling in de raad.
1 mei 2019	Verzenden programmabegroting naar gemeenten Tot 1 juli 2019 mogelijkheid voor gemeenten om gemeentelijke standpunten over de programma-begroting schriftelijk kenbaar te maken bij Regio Achterhoek.
tot 1 juli 2019	Mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen
17 juli 2019	Vaststelling programmabegroting door het algemeen bestuur 1. Instemmen met programma 1 en 4 en verplichte paragrafen 2. Kennis nemen van programma's 2 en 3.

Deel 1

Beleidsbegroting

Programma's

Programma 1

Smart Governance

Dit programma bestaat uit de onderdelen Smart Governance (inclusief de begroting van Regio Achterhoek) en een nadere toelichting op de subsidiemogelijkheden voor projecten.

1.1 Smart Governance (begroting Regio Achterhoek)

In 2018 is een grote stap gemaakt in de triple helix samenwerking in de Achterhoek. De nieuwe governance-structuur vergroot de regionale slagkracht en verbetert de politieke verantwoording. De samenwerking bestaat uit een Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek thematafels. Ondernemers, organisaties/onderwijs en overheden (drie O's) geven via de Achterhoek Board en thematafels samen invulling en uitvoering aan de samenwerking. Het inhoudelijke kader hiervoor is in 2019 vastgelegd in de Achterhoek Visie 2030. In onderstaande afbeelding is de wijze van samenwerking weergegeven.

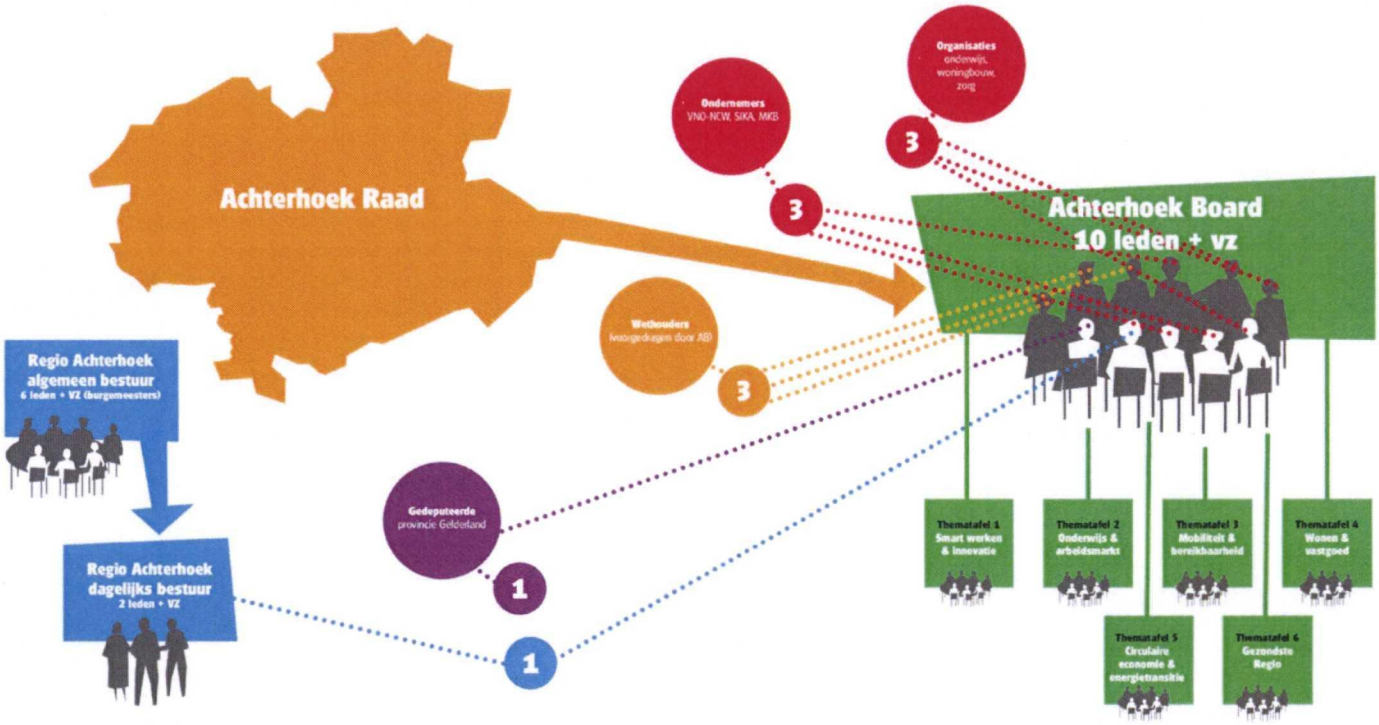

Regio Achterhoek is de motor in de nieuwe Governance en daarom zijn de taken en de begroting van Regio Achterhoek in dit onderdeel opgenomen. Hieraan is ook de bijdrage in de organisatiekosten van Regio Achterhoek van gemeenten en provincie gekoppeld. Dit programma en programma 4 Bedrijfsvoering en rente liggen dan ook ter besluitvorming voor aan de gemeenten. De programma's 2 en 3 zijn opgenomen om zicht te geven op de inhoud van de Achterhoekse samenwerking, deze programma's zijn informerend.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Te bereiken maatschappelijk effect Regio Achterhoek

Gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen (triple helix) voor een integrale aanpak van de uitdagingen waar de Achterhoek voor staat.

Subdoelen en activiteiten Regio Achterhoek

Subdoelen	Activiteiten Regio Achterhoek
Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad
Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Board • Regisseren en faciliteren thematafels • Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur • Subsidiewerkzaamheden • Monitoring • Lobbywerkzaamheden • Communicatiewerkzaamheden

Prestatie-/resultaatafspraken per activiteit Regio Achterhoek

Voor de activiteiten die Regio Achterhoek uitvoert gelden de volgende afspraken voor 2020:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad	• Ondersteunen en voorbereiden van de Achterhoek Raad • Organiseren van minimaal 3 Achterhoek raadsvergaderingen • Voorbereiden van voorstellen voor de Achterhoek Raad • Organiseren van verbindingen tussen de Achterhoek Raad, Achterhoek Board en de thematafels
Adviseren en faciliteren Achterhoek Board	• Organiseren van minimaal 5 Achterhoek dagen • Organiseren van minimaal 5 Board vergaderingen • Ondersteunen van de boardleden
Regisseren en faciliteren thematafels	• Organiseren van minimaal 5 bijeenkomsten van thematafels • Accounthouders actief betrekken • Ontwikkelen jaarplan • Genereren en stimuleren van projecten
Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur	• Voorbereiden vergaderingen algemeen en dagelijks bestuur • Opstellen begroting, burap's en jaarrekening
Subsidiewerkzaamheden	• Uitvoeren van de Regiodeal • Optimaal gebruikmaken van (regionale) provinciale subsidies • Genereren van overige subsidies (o.a. Interreg) • Verantwoorden en uitvoeren van subsidieregelingen
Monitoring	• Monitoring van de Achterhoek Visie 2030 • Monitoring van projecten • Evaluatie van de nieuwe governance
Lobbywerkzaamheden	• Actuele lobbynetwerken in beeld houden • Opstellen van een lobbyagenda • Organiseren van lobbybijeenkomsten

	(o.a. lentediner) • Organiseren van werkbezoeken • Organiseren van relatie evenementen
Communicatiewerkzaamheden	• Achterhoek Panel twee keer per jaar raadplegen • Investeren in perscontacten • Betrekken en binden van het Achterhoek netwerk

Kosten en financiering Regio Achterhoek

In dit onderdeel staat een toelichting op de begroting (exploitatiekosten) van Regio Achterhoek.

Begroting op programmaniveau:

Begroting Regio Achterhoek (deel 1) Programma 1: Smart Governance	R 2018	B 2019 gewijzigd	B 2020
Lasten (A)	2.594.000	2.513.000	2.556.000
Baten derden (B)	2.161.000	1.310.000	1.312.000
Sub-totaal (B-A)	- 433.000	- 1.203.000	-1.244.000
Bijdragen gemeenten en Provincie (C)	1.640.000	2.130.000	2.173.000
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	1.207.000	927.000	929.000
Onttrekking reserves	97.000	350.000	350.000
Storting reserves	-1.304.000	-1.277.000	-1.279.000
Resultaat	0	0	0

De volgende producten vallen onder dit programma:
- Achterhoek Visie 2030
- Lobby en communicatie
- Coördineren van subsidies en projecten
- Advisering algemeen en dagelijks bestuur, Achterhoek Board, Achterhoek Raad en thematafels
- Investeringsfonds

Een nadere onderverdeling van baten en lasten naar kosten- en opbrengstensoorten is opgenomen op de volgende pagina.

Toelichting

De stijging van de inwonerbijdrage is voor 2020 beperkt tot de prijsindex van 2%. Dit is een absolute stijging van € 43.000. De stijging is als volgt de specificeren:

Een stijging voor autonome loonkosten (3,5%)	€ 59.000
Te realiseren besparingen door lagere inschaling	€ 16.000-
	€ 43.000

De mutatie in de reserve betreft het investeringsfonds. De onttrekking betreft de jaarlijks vast te stellen werkbudgetten van Board en thematafels. De toevoeging van € 1.279.000 betreft de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling (zgn. krimpgelden) € 1.012.000 en een bijdrage van de provincie en gemeenten in het investeringsfonds € 267.000.

Specificatie van baten en lasten

De baten en de lasten uit de begroting van Regio Achterhoek zijn als volgt nader te specificeren:

Specificatie baten derden	B 2019 gewijzigd	B 2020
Bijdrage gemeente en provincie investeringsfonds	265.000	267.000
Bijdrage decentralisatie uitkering bevolkingsdaling	1.012.000	1.012.000
Diverse opbrengsten	33.000	33.000
Bijdrage uit voorziening wachtgelden	50.000	48.000
Ontvangen rente en doorbelaste kapitaallasten	43.000	36.000
Interne doorbelasting	349.000	322.000
Sub-totaal baten begroting	1.752.000	1.718.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	442.000	406.000
Totaal baten programma 1 Smart Governance	1.310.000	1.312.000

Specificatie Lasten	B 2019 gewijzigd	B 2020
Personeel (loonsom)	1.761.000	1.819.000
Overige personele kosten	66.000	67.000
Inhuur derden	25.000	25.000
Kantoorkosten (huur, ICT, telefonie, etc.)	204.000	179.000
Bestuur	15.000	15.000
Lobby en communicatie / werkbudget	123.000	123.000
Uitgaven uit investeringsfonds	350.000	350.000
Kapitaallasten	7.000	2.000
Onvoorzien	8.000	8.000
Transparante btw voorheffing	55.000	62.000
Rente en afschrijving	43.000	36.000
Sub-totaal exploitatie	2.657.000	2.686.000
Bij: Interne doorbelasting	349.000	322.000
Sub-totaal lasten begroting	3.006.000	3.008.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	487.000	452.000
Af: doorbelasting stortplaatsen (vervallen in 2020)	6.000	0
Totaal lasten programma 1 Smart Governance	2.513.000	2.556.000

Onderverdeling inwonerbijdrage gemeenten/provincie in kostensoorten

In 2020 dragen gemeenten en provincie € 2.173.000 bij in de organisatiekosten van Regio Achterhoek. Dit is als volgt onder te verdelen in kostencategorieën:

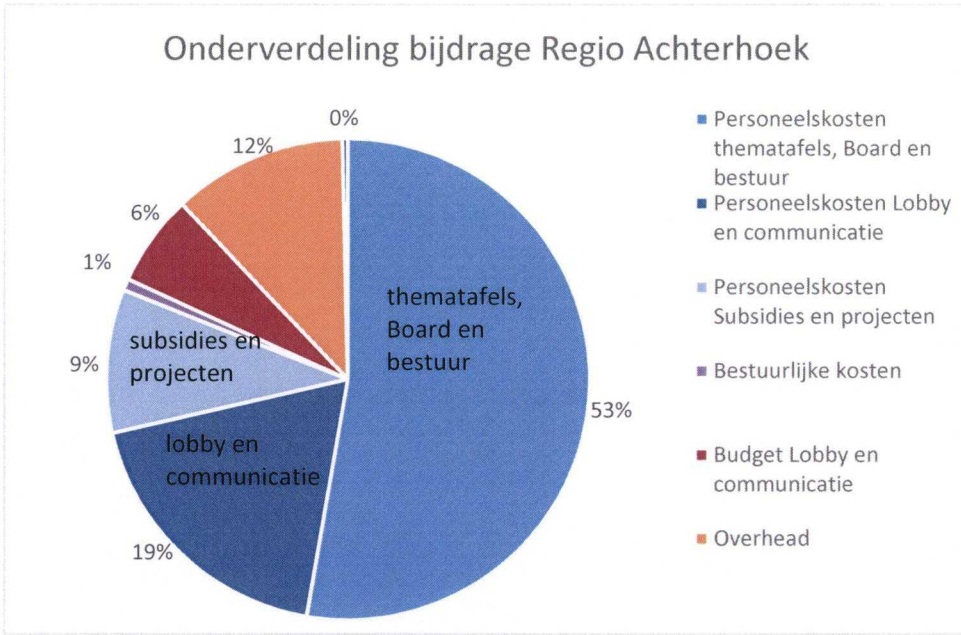

Beleidsindicatoren

Op 1 april 2018 is de Regeling Beleidsindicatoren vastgesteld. De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing. De indicatoren worden berekend op basis van het aantal inwoners over de gehele regio, ofwel 262.774 inwoners.

Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	0,08 fte
Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	0,08 fte
Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 1,21 per inwoner
Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	€ 25.000, ofwel 1%
Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	8%

1.2 Subsidiemogelijkheden voor projecten

Voor projecten die in de Achterhoek worden uitgevoerd bestaan er verschillende subsidiestromen bij verschillende organisaties. In deze paragraaf wordt ter informatie aangegeven welke mogelijkheden er zoal worden gebruikt voor subsidies. Afhankelijk van de soort subsidie die er wordt aangevraagd voor een project zal er een bijpassende route worden doorlopen voor toekenning van de subsidie. Projectideeën kunnen via de thematafels worden aangedragen.

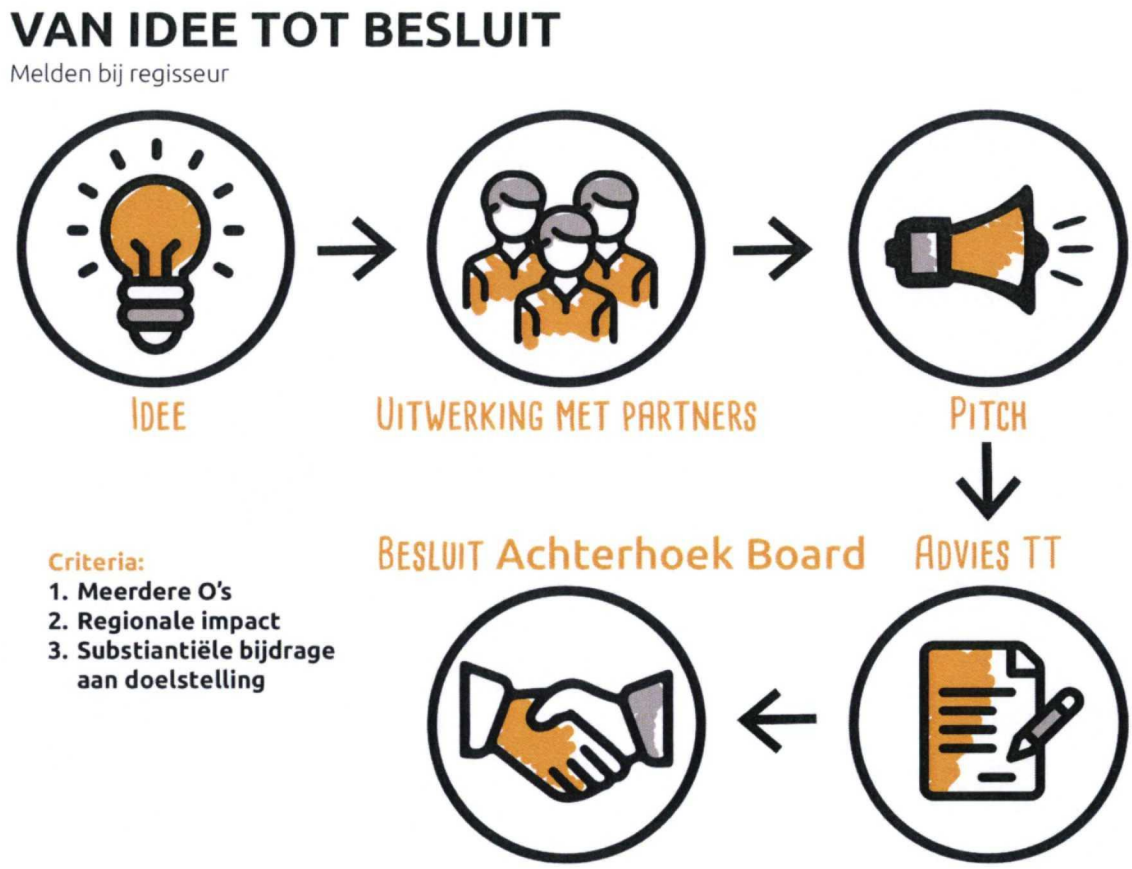

Verloop projectvoorstel

Op het moment dat een projectidee ontstaat wordt dat via een thematafel begeleid tot een volwaardig projectvoorstel met ook een financieringsvoorstel. Hierin is opgenomen welke bijdragen de partners (3 O's) voor hun rekening nemen en voor welk deel een subsidiebijdrage wordt gevraagd. De thematafel leidt het projectvoorstel door naar de Board. Voor de cofinanciering van de overheid zijn er verschillende fondsen/ subsidies. De projecten A2030 worden uitgevoerd in wisselende samenstelling met wisselende projectrekkers die de kosten via hun eigen begroting/jaarrekening verantwoorden. Dus niet alle uitgaven zullen via de begroting/jaarrekening van Regio Achterhoek lopen. Projecten worden gemonitord op hun bijdrage aan de gewenste doelen en op de bijdragen door de 3 O's.

In deze paragraaf worden de verschillende subsidiestromen nader toegelicht. De projecten zelf worden benoemd in de programma's Smart Economy en Smart Living per thema.

1.2.1 Gebiedsopgave Provincie Gelderland

De provincie heeft in de vorige coalitieperiode (2015-2019) middelen beschikbaar gesteld voor vijf gebiedsopgaven, waaronder de Achterhoek. Vanuit de Achterhoek hebben we hier een beroep op gedaan. Het kader hiervoor was de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020. In totaal heeft Provinciale Staten ruim 10 miljoen voor de Achterhoek beschikbaar gesteld. Hiervan is ruim 7,3 miljoen in de afgelopen jaren toegekend aan projecten. Naast deze

10 miljoen is 1,5 miljoen gereserveerd voor cofinanciering van de Regio Deal. Projecten komen vanuit het veld. De projecten worden inhoudelijk en financieel kortgesloten met de thematafel en de provincie en voorgelegd aan de Board. Als iedereen akkoord is wordt het project voorgelegd aan Gedeputeerde Staten, waarna bij een positief besluit een beschikking wordt afgeven aan Regio Achterhoek. Regio Achterhoek beschikt de projecten vervolgens door aan de aanvrager.
De middelen van de gebiedsopgave worden vanaf 2019 gekoppeld aan de Regio Deal.

1.2.2 Investeringsfonds

Het investeringsfonds is gevuld met beschikbare incidentele middelen per 1 juli 2018. Van het investerings- fonds wordt jaarlijks een klein deel ingezet als werkbudget voor de Board en de thematafels. Daarnaast is € 100.000 beschikbaar als jaarlijks budget voor initiatieven vanuit de maatschappij en bijeenkomsten. De overige middelen worden ingezet voor projecten.
De middelen worden onder meer ingezet als cofinanciering voor projecten in de Regio Deal. Inzet van het investeringsfonds loopt via de begroting van Regio Achterhoek.

Investeringsfonds:

verwachte ontwikkeling investeringsfonds 2019-2021:	2019	2020	2021
Stand 1 januari	4.250.000	5.150.000	6.100.000
bij: decentralisatie uitkering bevolkingsdaling (2016-2020)	1.000.000	1.000.000	pm
bij: toevoeging € 1 p.i. (€ 0,50 provincie en € 0,50 Regio)	250.000	300.000	300.000
af: kosten Board (jaarlijks vast te stellen werkbudget)	-100.000	-100.000	-100.000
af: kosten thematafels (jaarlijks vast te stellen werkbudgetten)	-150.000	-150.000	-150.000
af: kosten initiatieven (jaarlijks vast te stellen werkbudget)	-100.000	-100.000	-100.000
Stand 31 december	5.150.000	6.100.000	6.050.000

1.2.3 Regio Deal

De Regio Deal is een Rijksbijdrage van € 20 mln. Het is een decentralisatie-uitkering. De looptijd van de Regio Deal is 2019-2022. Samen met Rijk en provincie is het startdocument Regio Deal opgesteld waarin de brede opgave voor de Achterhoek is uitgewerkt naar de doelen en activiteiten voor de Triple Smart bouwstenen: Smart Economy, Smart Living en Smart Governance. Medio 2019 wordt de Regio Deal gesloten, waarin op programmaniveau afspraken gemaakt worden. De middelen uit de Regio Deal gaan besteed worden aan concrete projecten die passen binnen de programmalijnen in de Regio Deal Achterhoek. Projecten worden inhoudelijk getoetst aan een beoordelingsmatrix waarin een aantal criteria is opgenomen waaraan projecten moeten voldoen en die het mogelijk maken om een prioritering aan te geven. De Achterhoek Board toetst daarmee ook of de projecten passen binnen de ambitie van de Achterhoek Visie 2030. Bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door Regio Achterhoek.

1.2.4 Interreg

Met INTERREG worden samenwerkingsprojecten langs de Europese grenzen financieel ondersteund.
Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2014-2020 een bedrag van ca. 440 miljoen euro ter beschikking. De doelstellingen die met deze middelen moeten worden bereikt worden beschreven in het samenwerkingsprogramma "INTERREG Deutschland-Nederland". De belangrijkste doelstellingen van het programma zijn de verhoging van de innovatiekracht van de grensregio en het verminderen van de barrièrewerking van de grens.
Aanvragen kunnen worden ingediend door publieke of private rechtspersonen (organisaties of bedrijven). Uitsluitend projecten waarbij Nederlandse en Duitse partners met elkaar samenwerken worden gesubsidieerd. De

financiering van projecten bestaat altijd uit een eigen bijdrage van de partners, EU-subsidiemiddelen en vaak ook uit nationale en regionale subsidiemiddelen (bijvoorbeeld van ministeries of provincies). De aanvragen worden beoordeeld door Interreg en bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door Interreg.
Regio Achterhoek neemt in 2020 deel aan twee INTERREG projecten: Spreek je buurtaal (als leadpartner) en MINT (als partner).

1.2.5 LEADER (pop-gelden)

LEADER Achterhoek heeft subsidie beschikbaar voor lokale initiatieven en goede ideeën die de leefbaarheid op het platteland verbeteren. LEADER Achterhoek is bestemd voor de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, buitengebied Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. De Achterhoek heeft voor de jaren 2015-2022 de LEADER-status gekregen. Regio Achterhoek is eindverantwoordelijk voor de besteding van de LEADER-gelden. Hiervoor is een LEADER-coördinator aangesteld. Totaal is er een budget beschikbaar van € 6,2 mln. voor projecten. Om voor subsidie in aanmerking te komen is een eigen bijdrage van 50% nodig. De aanvragen worden beoordeeld door de LAG en de provincie. Bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door de provincie.
De projecten voor LEADER zijn niet rechtstreeks aan één thematafel te koppelen en daarom wordt in deze paragraaf een overzicht weergegeven van de lopende projecten. Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Ontmoeten voor ouderen	In Mariënvelde wordt het ontmoeten voor ouderen bevorderd door een hellingbaan, mindervalidentoilet, behandelruimte, scheidingswand, personenlift, sta-op-stoelen, spoelkeuken en warme/koude keuken te realiseren.
De ontbrekende schakel/vloermouterij	In Winterswijk wordt een vloermouterij die streekbier levert opgezet waar rondleidingen worden gegeven en een keten wordt gevormd van verschillende partijen uit de Achterhoek.
Gebiedsapp Winterswijk-Vreden	Er wordt een gebiedsapp ontwikkelt die een database heeft met gebruikerstoegang voor partijen die gebiedsinformatie toevoegen en onderhouden.
Kastelenpark Vorden	In Vorden wordt een kastelenpark ontwikkelt als een samenhangend toeristisch product.
Achterhoekse SapPers	De Achterhoekse SapPers in Winterswijk verwerkt fruit en groente tot gezonde en houdbare sappen, puree of smoothies waarbij geen voedingsstoffen en vitamines verloren gaan.
Verenigingsgebouw Juliana	Het verenigingsgebouw Juliana in Winterswijk wordt aangepast en verbetert met het doel om een nieuwe extra invulling aan het gebouw te geven en ook de organisatiestructuur en werkwijzen te wijzigen.
Renovatie 't Dorpshuus	Het dorpshuis in IJzerlo (gemeente Aalten) wordt aangepast en verbeterd. Er wordt o.a. een nieuwe zaal gebouwd.
Realisatie uitloopgebied Gaanderen	Er wordt 5,7 ha. nieuwe natuur ingericht. Er wordt een faunapassage en maaipad aangelegd en er wordt een tarweakker doorgezaaid.
Zonnewater maakt beweging waar!	Bij Zorgbad Zonnewater in Hoog-Keppel wordt het buitenbad voor meer doelgroepen geschikt gemaakt en wordt het terrein heringericht.
Kom eens een deur verder	In Doetinchem worden twee elektrische auto's aangeschaft voor het vervoer van ouderen. Men richt zich op de groep mensen voor wie reguliere vervoersdiensten een te grote stap is.
Nel's proeftuin in de culinaire schatkamer van Nederland	Dit project omvat het directer overbrengen van een filosofie ten aanzien van een duurzame productie en verwerking van voedsel in het Keunenhuis in Winterswijk.

Het Liefdespad	Er wordt een route gerealiseerd die verschillende toeristische belevingen in Ruurlo met elkaar verbindt.
De Kei Steenderen	De voormalige Joannesschool wordt aangepast zodat het geschikt is als activiteitencentrum voor Steenderen en omliggende dorpen.
Brouwhoes Bier Experience	Met dit project wordt in Lievelde een interactieve brouwerij gerealiseerd zodat gasten geïnformeerd en geïnspireerd worden over het reilen en zeilen van de bierbrouwerij.
Natuurpark Kronenkamp	In de voormalige rioolwaterzuivering in Neede wordt een natuurpark gerealiseerd. In het natuurpark wordt een multifunctioneel ontmoetings- en educatiecentrum ingericht.
Ontmoetingsplek Wichmond	Er wordt een speel- en ontmoetingsplein aangelegd voor inwoners van Wichmond/Vierakker.
Start-up community Achterhoek	Er wordt een online community in de Achterhoek opgezet met als doel jongeren in de leeftijd van 16-26 jaar te bewegen tot ondernemerschap.
Achterhoek ark voor hoogstamfruit	Dit project heeft als doel het behouden van bestaande collectieboomgaarden, het stimuleren van de aanleg van nieuwe boomgaarden en kennis verspreiden.

Financiering projecten LEADER

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	1.548.656	2.023.789	166.647	3.739.092

Programma 2

Smart Economy

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Economy. Dit zijn Smart werken en innovatie, Onderwijs en arbeidsmarkt en Mobiliteit en bereikbaarheid. Per thematafel wordt weergegeven wat we willen bereiken voor 2030, welke subdoelen en meetbare parameters daar bij horen, wat de concrete aanpak is voor het begrotingsjaar 2020, welke projecten er voor 2020 reeds lopen en welke projecten er op dit moment in ontwikkeling zijn. De visie, doelen en parameters sluiten aan bij de Achterhoek Visie 2030.
Voor de projecten geldt dat dit niet uitputtend is voor het jaar 2020. Gedurende 2019 zullen nieuwe projecten worden ontwikkeld en worden toegevoegd. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

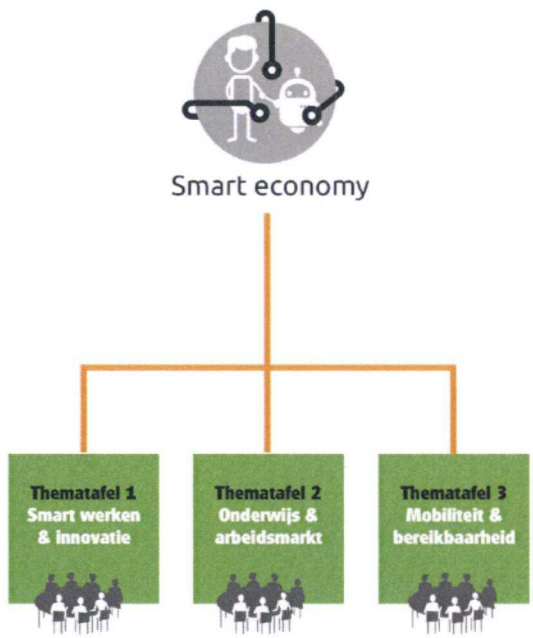

2.1 Smart werken en innovatie

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

Technologische ontwikkelingen vragen om nieuwe organisatie- en verdienmodellen. Digitalisering en robotisering veranderen onze leef-, leer- en werkomgeving. Om de vergrijzende en ontgroenende Achterhoek verder tot bloei te brengen, zijn innovatieve oplossingen en smart toepassingen nodig die in economisch, sociaal en ecologisch opzicht waarde realiseren. Die oplossingen komen sneller tot stand in een open innovatiesysteem waarin overheden, ondernemers en onderzoeks- en onderwijsinstellingen samenwerken en de Achterhoekse bedrijvigheid, naoberschap en vakmanschap maximaal tot uiting komen.

Wat willen we bereiken?
3 % groei van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en de agrosector.

Hoe gaan we dat doen?
Het digitaliseren (smart maken) van de maakindustrie en de agrosector heeft de hoogste prioriteit in het verder ontwikkelen van het Achterhoekse open innovatiesysteem. Door slim te werken en slim te innoveren, worden ook

dwarsverbanden gelegd met de digitalisering van de zorg, bouw, de recreatieve en de creatieve sector. Een mooie spin-off en een noodzakelijke verbreding van smart werken. Door in te zetten op 35 kennisdeel- en businessclusters wordt slim innoveren gestimuleerd, waarbij we verbinding zoeken met onze Duitse buren (zoals samenwerking met de Duitse Hogescholen) en onze buurregio's. Daarnaast faciliteren we startende bedrijven (start-ups) door het opzetten van broedplaatsen (incubators) voor hightechbedrijven, ondersteund door gevestigde ondernemingen. En bedrijven die willen groeien (scale-ups) faciliteren we met een versnellingsnetwerk (accelerator). Slim werken krijgt vorm door medewerkers te ondersteunen met 'Leven Lang Ontwikkelen'. Om nieuwe medewerkers te binden, zijn we bezig dé stage- en afstudeerregio van Nederland te worden.

Te bereiken maatschappelijk effect

3% groei van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en de agrosector.

Sub-doelen Smart werken en innovatie

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Op het gebied van de maakindustrie en de agrosector is de Achterhoek hét open innovatiesysteem van Nederland.	3% groei van arbeidsproductiviteit in maak-industrie en agro-sector, gemeten als toegevoegde waarde per medewerker per tijd (en 2% voor alle andere sectoren).
De Achterhoek beschikt over de inventieve vakman/ vakvrouw van de toekomst (slim werken/sociale innovatie).	35 kennisdeel- en businessclusters in 2025. 40 start-ups en 20 scale-ups in 2025.
De Achterhoek ontwikkelt en implementeert de productie van de toekomst (slim innoveren/economische innovatie).	250 bedrijven hebben slim werken en innovatie doorgevoerd.
De Achterhoek is dé stage- en afstudeerregio van Nederland.	40% van de deelnemende studenten aan Smart-Hub/Innovatiehubs komt van buiten de Achterhoek met 10% internationale achtergrond.

Aanpak voor 2020

Door projecten te initiëren langs de twee programmalijnen 'productie van de toekomst' en 'de collega van de toekomst' willen we randvoorwaarden versterken die nodig zijn voor een economisch sterke Achterhoek. Door te investeren in 'maatschappelijke' innovaties willen we werkgelegenheid creëren en de arbeids-productiviteit vergroten. Door te investeren in de collega van de toekomst willen we ervaren vakmensen behouden en nieuwe collega's aantrekken.

Om de productie van de toekomst (slim innoveren) te creëren ligt de nadruk op de volgende thema's en acties:

- kennis- en businessclusters opzetten
- startups & scale-ups aantrekken en begeleiden
- innovatieprojecten (met maatschappelijke invloed) bij grown-ups

Om de medewerker van de toekomst (slim werken, werven en leren) te creëren ligt de nadruk op de volgende thema's:

- Dé stage- en afstudeerregio (aantrekken en behouden van (technisch) talent)
- Lifelong development & sociale innovatie

Om bovenstaande te realiseren zullen in 2020 diverse projecten opgestart worden.

Projecten Smart werken en innovatie

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.
Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Smart Business Centre	In dit centrum werken relevante sectoren en bedrijven samen met het onderwijs aan innovatie en aan cross-overs. Ook worden innovatievouchers en vouchers circulaire economie verstrekt.
3D Metaalprinten	Bedrijven kunnen experimenteren met een 3D metaalprinter en kennisinstellingen kunnen lesprogramma's ontwikkelen.
Smart Industry Events/Innovatiefestival	Het organiseren van een jaarlijks innovatiefestival (2018 t/m 2020).
Urban Oasis	De Urban Oasis is een innovatief en kunstzinnig concept waarbij een oase gecreëerd wordt, speciaal voor stedelijke toepassingen.
SmartHub/Economische Profilering	Met dit project wordt de Achterhoek geprofileerd als dé Smart Industry regio en dé stage-, trainee en afstudeerregio van Nederland.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Smart Hub Academy nieuwe impuls geven.	Voor de initiatieven vallende onder de SmartHub Academy geldt dat het om leer- en ontwikkeltrajecten (masterclasses) gaat waar bewustwording, kennisdeling en het creëren van een kennis netwerkgroep voorop staat.
Smart Profiling: missies/trendtours	Continueren van het organiseren van Smart Industry TrendTours gericht op jonge ondernemers naar andere regio's in Nederland of het buitenland waarbij contact wordt gelegd met bedrijven die meegaan in de Smart Industry ontwikkelingen.
3D Metaalprinten	Hier komt een vervolg op met tevens een uitbreiding.
Smart Business Centre Plus incl. Frank Damen	Extra impuls aan het Smart Business Centre met een uitbreiding naar meer grensoverschrijdende projecten. Daarnaast komt er een starters/incubator plek met vouchers voor startende ondernemers.
Varex open lab	Varex C&C Nederland wil in het nieuwe pand een open fabriek concept gaan opzetten waar innovatieve ideeën met andere partijen worden uitgewisseld en waar ook wordt geleerd van de expertise van de andere partijen en kennisdeling plaatsvind. Het staat in de planning van het nieuwe pand om een groot digitaal scherm aan de wegzijde te maken waardoor deze ideeën letterlijk zichtbaar zijn vanaf de weg.
Internet of Things Lab	Het ontwikkelen van een IoT Lab waar groepen studenten en bedrijfsleven samenkomen voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en tevens grensoverschrijdende samenwerking.
Doorontwikkeling de Marke	In samenwerking met thematafel Circulaire economie & energietransitie. Zie aldaar.
Steck	De Steck wil een broedplaats worden voor Startups.
Lora naar grensregio	Vanuit Winterswijk wordt met Duitse partners gekeken of Lora over de grens kan worden uitgerold.
Scale-up accelerator	Opschalen van start-ups o.a. door hulp van grown-ups.

Smart development center	In het kader van leven lang ontwikkelen wil het Graafschap College i.s.m. een vereniging trainingen ontwikkelen en organiseren voor medewerkers van bedrijven.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	4.916.560	-	4.100.542	9.017.102

2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De arbeidsmarkt is voortdurend in beweging. Er ontstaan nieuwe beroepen, terwijl andere typen werk verdwijnen. De banen van de toekomst brengen andere, vaak hogere eisen met zich mee. Daarbij zien we vooral een verschuiving richting het hogere mbo-niveau en het hbo. De arbeidsmarkt is in veel gevallen zelfredzaam en reguleert zich deels zelf. Soms is er echter een vraagstuk waar de arbeidsmarkt niet zelf met een oplossing kan komen. De banengroei is omvangrijk genoeg om de werkloosheid te laten dalen. Tegelijkertijd is de groei niet sterk genoeg om kansen aan iedereen te kunnen bieden. Zo vormen mensen met een vmbo-opleiding, 55-plussers, arbeidsbeperkten en degenen met een minder courant beroep kwetsbare groepen.

Wat willen we bereiken?

In 2030 zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer in evenwicht. Om deze ambitie te bereiken zullen we de kwantitatieve opgave binnen het scenario 'talent benutten' uit de Transitieatlas Beroepsonderwijs (2017) moeten realiseren. In totaal gaat het om het aantrekken van ruim 27.000 arbeidskrachten in de periode 2018-2025. Van deze groep moet ongeveer 7.000 universitair of hbo geschoold zijn, 14.000 mbo geschoold en 6.000 vmbo geschoold. Hierbij kiezen we de komende jaren expliciet voor de sectoren Techniek (waaronder naast de maakindustrie ook de bouw en logistiek vallen) en Zorg. Voor de overige sectoren worden de ontwikkelingen goed in de gaten gehouden en wordt zo nodig actie ondernomen.

Hoe gaan we dat doen?

Onder het motto 'De Achterhoek werkt het fijnst' gaan we met twee hoofdthema's aan de slag: de Human Capital Agenda en de inclusieve arbeidsmarkt. Voor een evenwichtige arbeidsmarkt moet de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt optimaal zijn. Anders gezegd: de instroom vanuit het onderwijs naar moeilijk vervulbare vacatures moet groter worden. Hiervoor wordt onder andere ingezet op het doorontwikkelen van hybride leersystemen. Met de Human Capital Agenda zetten we in op een leven lang ontwikkelen van de beschikbare beroepsbevolking, instroom van jong talent en het benutten van grens-overschrijdende mogelijkheden voor scholing. De negatieve arbeidspendel die de Achterhoek op dit moment kent (mensen die in de Achterhoek wonen, maar buiten de Achterhoek werken) zouden we graag willen keren naar een positieve arbeidspendel. Bij deze doelstelling ligt er een relatie met Smart werken. Om een inclusieve arbeidsmarkt te bevorderen, geven we invulling aan het sociaal akkoord van 2013. We maken ons sterk voor iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt. Door een gezonde leefstijl te stimuleren, kan de arbeidsparticipatie groter worden, meer mensen kunnen aan het werk en het ziekteverzuim gaat omlaag. Hier liggen duidelijke verbindingen met De Gezondste Regio.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer in evenwicht.

Sub-doelen Onderwijs en arbeidsmarkt

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Talenten op de arbeidsmarkt zijn benut v.w.b. vervangings- en uitbreidingsvraag (aantrekken van ruim 27.000 mensen) met de focus op de sectoren techniek en zorg.	Arbeidsparticipatie naar 73% (nu 66%).
Er functioneert een inclusieve arbeidsmarkt, waarbij er oog is voor de gehele beroepsbevolking.	Meten instroom uit het onderwijs (MBO+) en uit de pendel.
De grensoverschrijdende samenwerking is toegenomen en belemmeringen van de grens rondom deze samenwerking zijn weggenomen.	Monitoring banenafspraak v.w.b. inclusieve arbeidsmarkt.

Aanpak voor 2020

Human Capital Agenda

- Een snel veranderende arbeidsmarkt en de pensioenleeftijd die omhoog gaat, maakt dat we de beroeps-bevolking voldoende flexibel moeten houden om hier in goede gezondheid in mee te kunnen bewegen. Om daarmee een arbeidsleven lang een bijdrage te kunnen leveren is ook in 2020 inzet op een Leven Lang Ontwikkelen noodzakelijk.
- De Achterhoek heeft als doel dé stage en afstudeerregio van Nederland te willen zijn. Dit betekent dat we binnen de diverse HBO en WO opleidingen in NL bij studenten op het vizier moeten komen te staan met de mogelijkheden die ze hier hebben. Dit met als doel talent te behouden en aan te trekken. Verbreding van de Innovatie Hubs is in 2020 een speerpunt. Momenteel loopt er een evaluatie van de bestaande Hubs om van hier uit best practices verder te trekken.
- In 2020 gaan we monitoren en aanjagen voor het Regionale Actieplan Aanpak Tekorten Zorg en Welzijn Achterhoek (RAAT). Veel wordt op landelijk niveau geïnitieerd, in de regio zullen we sturen op pilot projecten.
- Om belemmeringen van de grens weg te nemen gaan we grensoverschrijdende samenwerking nog meer aanjagen en stimuleren. In 2020 willen we de mogelijkheden en kansen van opleiden en werken in Nederland en Duitsland in beeld brengen bij leerlingen, studenten en werkzoekenden, om zo de regio te versterken. Daarnaast willen we de obstakels, die de grens en de verschillende systemen met zich meebrengen, waar mogelijk wegnemen. Deze stimulering is een doorlopend proces waar we in 2020 in deelprojecten mee bezig zullen zijn.

Inclusieve Arbeidsmarkt

We sluiten voor de inclusieve arbeidsmarkt met een "Doe Agenda" aan bij het Rijksprogramma Perspectief op Werk (PoW). Initiatiefnemer hierin is de Gemeente Doetinchem. Wij verzorgen vanuit het werkbedrijf de regie.

- In de Doe Agenda worden initiatieven en projecten opgenomen om de mismatch op de arbeidsmarkt versneld kleiner te maken voor de inclusieve doelgroep. In 2019 en 2020 komt er 2 x € 1 mln. beschikbaar om hier gevolg aan te geven.
- Realiseren van een regionaal afgestemde werkzoekenden- en werkgeversdienstverlening met het daaraan verbonden instrumentarium.
- Stimuleren van inclusief ondernemen en hiervoor bedrijven informeren, verleiden en begeleiden. Via o.a. jobcrafting en loonwaardesubsidies willen we de inclusieve doelgroep een kans bieden binnen hun organisatie. Laborijn, SDOA en partners zijn hiervoor in de lead.
- Door extra projecten in 2020 te initiëren via de Doe Agenda en de Regio Deal willen we taalarmheid op de werkvloer bestrijden.

Projecten Onderwijs en arbeidsmarkt

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Smart Technical Education Regio Achterhoek (STERA)	Het ontwikkelen van Smart praktijkopleidingsplaatsen.
Techniekpact	Hieronder vallen de projecten Techniekdag, Week van de techniek, Meisjes in de techniek, Ontwikkelen leerlijn ICT/programma voor gehele onderwijskolom.
Doorontwikkeling Werkgever Service Punt (WSP) Achterhoek	Het WSP faciliteert werkgevers die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen. Deze werkgevers willen werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans geven.
Unieke Achterhoekers campagne	Unieke Achterhoekers is een communicatiecampagne, gericht op positieve beeldvorming rondom de mogelijkheden van inclusief werkgeven en -nemen. Het WSP voert de campagne uit.
Harrie-training	In deze trainingen worden werknemers geschoold tot de ideale collega-werknemer van iemand met een arbeidsbeperking.
Grensoverschrijdende Techniekdag	Aan de grensoverschrijdende techniekdag doen zowel Nederlandse als Duitse bedrijven en opleidingen mee. Op de techniekdag tonen we de boeiende wereld van bèta en techniek in alle sectoren en op alle niveaus aan een breed publiek. We benaderen met name de Duitse en Nederlandse jeugd.
Spreek je buurtaal	Achterhoekse en Duitse scholen aan de grens gaan grensoverschrijdende partnerschappen aan en werken samen zodat zowel leerlingen als leerkrachten op een intensieve manier kennis van de buurtaal en buurcultuur opdoen.
MINT	Bevordert de interesse van de jeugd voor natuurwetenschappelijk-technische beroepen door het actief naast elkaar zetten/bijeen brengen van historie en high-tech/cultuur en wetenschap.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Zomerondernemer	Het project zomerondernemer was succesvol afgelopen jaar. Er wordt gekeken naar een vervolg.
Verhogen instroom en opleidingscapaciteit	In zijn totaliteit een verbreding van STERA. Meer praktijkleren; wijkleercentra en realiseren vormen van hybride onderwijs in het MBO. Wijkleercentra betreft de zorg. Verbreding moet nog starten.
Euregioacademie Willem V	Onder de naam van Euregio Academie 'Willem V' opzetten van een grensoverschrijdend, lerend netwerk van de drie O's. Met als doel het realiseren en onderhouden van een samenhangende, grensoverschrijdende infrastructuur op het gebied van de innovatie van de arbeid/werk en het middelbaar en hoger beroepsonderwijs.
Mismatch op de arbeidsmarkt door taalarmheid	Richt zich met name op statushouders. Het doel is om ervoor te zorgen dat deze groep de Nederlandse taal beroepsmatig beter beheerst.

Fonds voor vakmanschap naar Twents model	Het project valt onder een leven lang ontwikkelen. In het fonds worden vouchers beschikbaar gesteld tot MBO niveau 4 om mensen te laten scholen ten behoeve van het behoud van de arbeidsmarkt. De intersectorale mobiliteit wordt gestimuleerd.
Verkenning verbreden innovatiehubs naar andere sectoren	Innovatiehubs zijn broedplaatsen waar bedrijven opdrachten voor hoger opgeleide jongeren verstrekken. Jongeren werken aan een opdracht in de hoop dat ze in de toekomst bij deze bedrijven daadwerkelijk aan de slag kunnen. Dit wordt nu met name gedaan in de sector techniek en we willen dit verbreden naar andere sectoren.
Leonardo da Vinci	Leonardo da Vinci draagt bij aan de traditionele maakindustrie in het grensgebied en de ontwikkeling naar Smart Industry. De focus ligt op aandacht voor techniek, het op kaart zetten van de grensregio als perspectiefvolle en innovatieve regio. Het programma Leonardo da Vinci Innovation werkt aan de thema's jeugd, techniek, creativiteit en participatie.
Avontuur in de structuur	In samenwerking met GG-net en Laborijn richt dit project zich op mensen met psychiatrische problematiek op de arbeidsmarkt.
Perspectief op werk	Voor de inclusieve arbeidsmarkt wordt er een Doe Agenda opgesteld.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.852.659	1.326.850	143.852	4.323.361

2.3 Mobiliteit en bereikbaarheid

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

Een goede bereikbaarheid is voor de Achterhoek een essentiële voorwaarde om economisch te kunnen groeien en de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de regio op peil te houden. Dat geldt zeker in de huidige tijd waarin de afstand tot voorzieningen op het platteland groeit. Ook goede (OV) verbindingen met Duitsland zijn voor ons als grensregio van groot belang. Zonder vervoer staat de regio letterlijk en figuurlijk stil.

Wat willen we bereiken?

In 2030 is er energieneutraal, betaalbaar en betrouwbaar vervoer voor iedereen die zich vanuit, naar en door de Achterhoek wil verplaatsen. Hiervoor moeten zowel de hoofdinfrastructuur als de regionale en lokale infrastructuur kwalitatief en kwantitatief op orde zijn. Het is de bedoeling dat reizigers hun reis straks eenvoudig kunnen plannen via telefoon en internet. En idealiter zijn er in de Achterhoek geen belemmeringen meer voor reizigers en vervoerders tussen Nederland en Duitsland.

Hoe gaan we dat doen?

We sluiten aan bij de drie hoofdthema's in de Mobiliteitsagenda 2030; Betrouwbaar & robuust, duurzaam en slim. 'Betrouwbaar en robuust' gaat over het realiseren van betrouwbare vervoersvoorzieningen. Om dit te bereiken zijn een goed doorstromend hoofdwegennet, het versnellen van OV-connecties en regionale fiets- verbindingen nodig. We willen van de N18 een toekomstgerichte 'Smart N18' (2x2 rijstroken, 100 km/h en ongelijkvloerse kruisingen) maken en we treffen maatregelen om een vlotte aansluiting van de A12 op de A18 te bevorderen. Ook blijven we investeren in de ruggengraat van het openbaar vervoer in de Achterhoek en willen we verbindingen versnellen door betere over- en instapmogelijkheden. Het opheffen van de belemmeringen voor reizigers tussen Nederland en Duitsland (zowel regionale verbindingen als goede aansluiting op internationale spoor- verbindingen) heeft daarbij onze aandacht.

Bij 'duurzaam' werken we toe naar duurzame vervoerswijzen die bijdragen aan klimaatadaptatie. Daartoe investeren we in energieneutraal mobiliteitsgedrag en een veilig en fijnmazig fietsnetwerk. De opkomst van de e-bike biedt in een gebied als de Achterhoek kansen om de fiets als alternatief vervoermiddel in te zetten. We stimuleren en faciliteren emissieloos vervoer, onder andere door het realiseren van voldoende laadstations voor duurzame energie. 'Slim' richt zich op betaalbare en slimme vervoersvoorzieningen. We willen vooroplopen in slimme en sociale mobiliteit en de eerste rurale MaaS-pilotregio worden. Het concept Mobility as a Service (MaaS) zal als een soort marktplaats voor mobiliteit gaan fungeren. Reizigers kiezen, plannen en betalen bijvoorbeeld via de smartphone zelf de optimale vervoersoplossing. Ook zetten we ons in voor slimme oplossingen die het goederenvervoer efficiënter en duurzamer maken. Zo werken we aan een sluitend netwerk voor Langere en Zwaardere Vrachtautocombinaties (LZV's), waarmee we de efficiëntie en de duurzaamheid van het goederenvervoer verhogen.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 is er energieneutraal, betaalbaar en betrouwbaar vervoer voor iedereen die zich vanuit, naar en door de Achterhoek wil verplaatsen.

Sub-doelen Mobiliteit en bereikbaarheid

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Duurzaam: in de Achterhoek is het vervoer in 2030 energieneutraal en energieneutraal reizen wordt gefaciliteerd.	Mate waarin het vervoer in de Achterhoek energieneutraal is. Aantal laadpalen en groei naar een dekkend net.
Betrouwbaar en Robuust: de hoofd-, regionale en lokale infrastructuur is kwantitatief en kwalitatief op orde en zonder belemmeringen voor reizigers en vervoerders tussen Duitsland en Nederland.	Afname van het aantal voertuigverliesuren. Reistijd op de ruggengraat van het OV in de Achterhoek.
Slim: er zijn slimme vervoersvoorzieningen die gebruik maken van telefoon en internet.	Tijd waarin Regionaal verzorgende voorzieningen met de beschikbare OV-modaliteiten bereikbaar zijn (doel: binnen 20 minuten).

Aanpak voor 2020

Subdoelstelling Duurzaam

Vanuit het streven naar energieneutraal vervoer in 2030, zal in 2020 een begin worden gemaakt met het completeren van de laadinfrastructuur voor (vracht)auto's en fietsen.

Subdoelstelling Betrouwbaar en Robuust

N18 2e fase concreet op de (Rijks)agenda krijgen. Hiertoe is het noodzakelijk dat alle betrokken partijen inhoudelijk op één lijn komen. Met andere woorden, welke variant wordt gekozen en waarom? Momenteel zien wij op relatief korte termijn kansen voor een (nader uit te werken) Smart N18. De Achterhoek Raad vindt dat op de langere termijn ingezet moet worden op een 2x2 baans 100 km N18. Via een gericht lobbytraject in 2019 en 2020 willen we de (Smart) N18 concreet op de Rijks- en provinciale agenda terecht laten komen met als doel uitvoering op de middellange termijn.

De uitvoering van de spoorverbetering Arnhem-Doetinchem dichterbij brengen en in het verlengde daarvan de verbinding Arnhem-Winterswijk versnellen. Een actieve lobby opstarten om de realisatie van de ontbrekende schakels (o.a. stuk spoorverdubbeling en viaduct Europaweg Doetinchem) op de politieke agenda te houden en dichterbij te brengen. Zoals het er nu voorstaat, is er een financieel gat van circa € 100 mln. te dichten.

Het regionale hoofdfietsnetwerk completeren door ontbrekende schakels ook in 2020 aan te leggen.

Subdoelstelling Slim

In het kader van de Regio Deal wordt prioriteit gegeven aan de fijnmazige bereikbaarheid van de Achterhoek. Op dit moment lopen er verschillende projecten en zijn er diverse ideeën die onder de noemer van de fijnmazige bereikbaarheid vallen. Een integrale, regio-brede aanpak ontbreekt. Het project MaaS Achterhoek zal deze integrale aanpak als insteek kiezen. Het projectplan zal in 2019 worden opgesteld, in 2020 zal de uitvoering moeten starten. Vanuit deze subdoelstelling liggen er natuurlijk sterke raakvlakken met de beide andere subdoelstellingen.

Projecten Mobiliteit en bereikbaarheid

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projecten	Korte omschrijving
Mobiliteit als beleving met SMaaS (Smart Mobility as a Service)	Project van de toeristische bedrijven in de Achterhoek. Het idee achter SMaaS is het aantrekkelijk bereikbaar maken van toeristische locaties en overnachtingsmogelijkheden. Er is gekozen voor deelfietsen, die worden geplaatst op enkele stations en bij enkele overnachtingsmogelijkheden. Toeristen kunnen de deelfietsen gebruiken via een app en krijgen onderweg aanbiedingen te zijn vanuit de toeristische sector.
N18 2e fase	Nader onderzoek naar de aanpak van de N18 2e fase op de korte/middellange en lange termijn.
VIA15	Omvat o.a. het project doorstroming A12. Lobby vanuit Achterhoek in verband met noodzaak verbreding A12 vooruitlopend op aanleg nieuwe A15.
Spoorlijn Winterswijk-Arnhem	Verbetering en versnelling spoorlijn Winterswijk-Arnhem, gericht op 1. dubbelspoor –Wehl – Doetinchem De Huet, 2. spoorkruising Europaweg Doetinchem en 3. Invoering RegioExpres op langere termijn.
Dwarsliggers	Crowdfunding opzetten t.b.v. Achterhoekse financiering dwarsliggers (als onderdeel van de spoorverbetering Arnhem-Winterswijk).
Spoorlijn Winterswijk-Apeldoorn	Onderzoek voor robuust spoor Winterswijk Apeldoorn: koppelen treindienstregeling Winterswijk-Zutphen aan Zutphen-Apeldoorn.
Mobility As A Service (MAAS) opstartfase	Omvat projecten ZOOV, Automaatje, OV-vangnet, Bied voorzieningen een laagdrempelige reisplanner, Netmobil en electrocars voor bedrijven. Onder de kapstok van de Regio Deal Programmalijn Fijnmazige bereikbaarheid.
N18: viaduct Groenlo-Lievelde	Betreft nieuw viaduct Zwolseweg. Met name voor verkeersveiligheid. Uitvoering RWS, provincie en gemeente Oost Gelre.
Buslijn Aalten-Bocholt	Invoering van de grensoverschrijdende busverbinding tussen Aalten en Bocholt.

Projecten in ontwikkeling

Projecten	Korte omschrijving
Bereikbaarheid bedrijventerreinen	Omvat onderzoek naar bereikbaarheid Laarberg en A18/DocksNLD, complementeren LZV-netwerk en het verminderen van transportbewegingen.
Werkagenda Fiets 2019/2020	Inzichtelijk maken en priorteren van de belangrijke regionale fietsverbindingen.
Dekkend netwerk oplaadinfrastructuur	Het verbeteren van de oplaadmogelijkheden voor op duurzame energie aangedreven (elektrisch) vervoer binnen de Achterhoek.
N18; gebiedsgerichte maatregelen Lichtenvoordseweg Varsseveld	Verbeteren doorstroming N18 (wegvak N318 – Harreveld) en het versterken van de fijnmazige bereikbaarheid.
Mobility As A Service (MAAS) (vervolg)	Integrale regio-brede aanpak.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	103.940.000	-	130.000	104.070.000

Van de projecten Dwarsliggers, Spoorlijn Winterswijk-Apeldoorn en Vervoer Aalten-Bocholt is de financiering bij ons nog niet in kaart gebracht. Met name het project Spoorlijn Winterswijk-Arnhem is heel omvangrijk en bevat veel overheidsmiddelen. Het project VIA15 wordt gefinancierd vanuit het Rijk en provincie en is om die reden niet opgenomen in de 3O-financiering.

Programma 3

Smart Living

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Living. Dit zijn Wonen en vastgoed, Circulaire economie en energietransitie en de Gezondste regio. Per thematafel wordt weergegeven wat we willen bereiken voor 2030, welke subdoelen en meetbare parameters daar bij horen, wat de concrete aanpak is voor het begrotingsjaar 2020, welke projecten er voor 2020 reeds lopen en welke projecten er op dit moment in ontwikkeling zijn. De visie, doelen en parameters sluiten aan bij de visie 2030.
Voor de projecten geldt dat dit niet uitputtend is voor het jaar 2020. Gedurende 2019 zullen nieuwe projecten worden ontwikkeld en worden toegevoegd. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

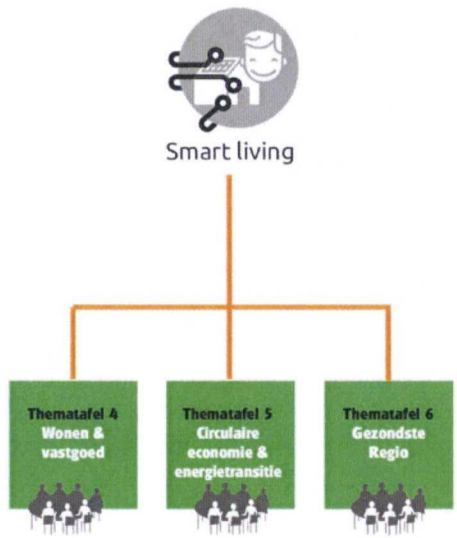

3.1 Wonen en vastgoed

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De woningmarkt anno 2019 is dynamisch en niet alle veranderingen zijn beïnvloedbaar. Voorop staat dat we willen dat de Achterhoek een aantrekkelijk woongebied blijft. In het Achterhoeks Woonwensen- en Leefbaarheids-onderzoek (2018) geven inwoners hun woonomgeving een 7,8. Het kleinschalige, groene landschap en de karakteristieke dorpen en steden leveren een grote bijdrage aan het woongenot. Dat is iets om te koesteren, zeker nu bij steeds meer mensen de kwaliteit van hun leefomgeving hoog op het prioriteitenlijstje staat. Om de aantrekkelijkheid van de Achterhoek te waarborgen, liggen er uitdagingen in de centra van steden en dorpen en het buitengebied. Denk aan het verkleinen van kernwinkelgebieden om leegstand te voorkomen, nieuwe bestemmingen voor of sloop van vrijkomende agrarische bebouwing en de noodzaak van grootschalige asbestsanering.
Juist in een regio waar het accent ligt op de bestaande woningen, zijn er volop kansen voor creativiteit en innovatie. Hoe kunnen we een leegstaand gebouw omvormen tot bijvoorbeeld (starters)woningen? Welke mogelijkheden zijn er voor 'erfdelen' in het landelijk gebied? De Achterhoek is een proeftuin voor nieuwe woonconcepten. De energietransitie en vergrijzing zijn van blijvende invloed op de woningmarkt. Met het oog op de toekomst moeten

woningen energieneutraal en levensloopbestendig worden. Omdat veel bewoners geen urgentie voelen om hun huis aan te passen, willen we investeren in financiële of praktische ondersteuning daarbij.

Wat willen we bereiken?
De score voor leefbaarheid in de Achterhoek blijft minimaal op het gemiddelde van een 7,8.
We willen een woningvoorraad die meebeweegt met de demografische ontwikkelingen en die kwalitatief en kwantitatief voldoet. Een aantrekkelijke en passende woningvoorraad is ook belangrijk voor het behouden en aantrekken van arbeidskrachten. We willen leegstand voorkomen en ruimte bieden aan nieuwe en bijzondere manieren van wonen. De verbinding tussen wonen, werken en aspecten als cultuur, recreatie, voorzieningen en sociale cohesie willen we versterken.

Hoe gaan we dat doen?
Voor de toekomst van de Achterhoek ligt de focus op de bestaande woningvoorraad. Verduurzamen van woningen krijgt de hoogste prioriteit, omdat het een vliegwiel is voor kwaliteitsverbetering. Ook richten we ons op het levensloopbestendig maken van woningen, zodat meerdere doelgroepen bediend kunnen worden. Daarnaast zien we een opgave om te voorzien in het tekort aan woningen op de korte termijn. De Achterhoek is bereid naar verhouding in de Gelderse opgave voor 100.000 nieuwe woningen te gaan voorzien.

Waar mogelijk zorgen we voor transformatie van leegstaand vastgoed naar een woonbestemming; zo benutten we bestaande stenen. Daarbij spannen we ons gezamenlijk in om bepaalde woningen, die niet aan de eisen van de tijd voldoen, uit de markt te laten verdwijnen.
Bij extra nieuwbouw geldt het credo 'van kwantiteit naar kwaliteit'. We streven naar de juiste woning op de juiste plek op de korte termijn (2-5 jaar), de middellange termijn (5-10 jaar) én de lange termijn (10 jaar en langer). Het overgrote deel van de woningen in de Achterhoek staat er al. Op korte termijn zien we extra vraag naar woningen ontstaan. We gaan voor een flexibel woonbeleid, gericht op het oplossen van knelpunten. We voegen alleen extra nieuwbouw toe als dit bijdraagt aan het oplossen van de mismatch op de lokale woningmark. Er komt een regionale set aan kwaliteitscriteria op basis waarvan nieuwe woningbouwplannen worden beoordeeld. Bijsturing vindt plaats door fasering (kwantitatief) en/of het aanpassen van woningbouwplannen (kwalitatief). Op deze manier zorgen we voor een evenwichtige toevoeging van het aantal nieuw te bouwen woningen. Hierbij gebruiken we de nieuwste technieken en innovaties op het gebied van duurzaam en tijdelijk bouwen en installeren. Uitgangspunt vormen dus lokale trends en maatwerk. We baseren ons daarbij op feiten en trends om op basis van actuele gegevens te kunnen sturen. We denken daarbij vanuit de regio en haar kernen en niet vanuit gemeentegrenzen. Jaarlijks vindt er op regionaal niveau monitoring (en indien nodig bijsturing) plaats. Er is experimenteerruimte voor vernieuwende, flexibele en tijdelijke woonvormen. Ten slotte gaan we een transformatie- en sloopstrategie voor leegstaand en leegkomend vastgoed ontwikkelen en uitvoeren (agrarische bebouwing, kantoren, detailhandel, maatschappelijk vastgoed). Ook zetten we actief in op het verkleinen en transformeren van de kernwinkelgebieden in de centra om leegstand te beperken. Inbreiden gaat boven uitbreiden. In principe komen er geen nieuwe uitbreidingslocaties meer bij. Bij deze aanpak hoort natuurlijk ook het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. We onderzoeken of en hoe er een transformatie- en sloopfonds kan komen.

Te bereiken maatschappelijk effect

De score voor leefbaarheid in de Achterhoek blijft minimaal op het gemiddelde van een 7,8.

Sub-doelen wonen en vastgoed

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters (*)
De woningvoorraad beweegt mee met de demografische ontwikkelingen en draagt tegelijkertijd bij aan het behouden en aantrekken van arbeidskrachten.	Passende woningvoorraad (*)
De bestaande woningvoorraad is in 2030 duurzamer en meer levensloopbestendig.	Kwaliteit van de woningvoorraad en duurzaamheid(*)
Leegstaand vastgoed is getransformeerd naar een andere functie (indien passend woningen) of gesloopt.	Leegstand (*)
Er zijn nieuwe en bijzondere manieren van wonen die aansluiten bij de vraag en het bestaande aanbod.	Woningmarkt (*)
De leefbaarheid blijft op peil door een integrale aanpak met aspecten als cultuur, voorzieningen en sociale cohesie.	(*)

* Er is nog een nadere uitwerking nodig van de meetbare parameters.

Aanpak voor 2020

2020 is jaar waarin met een impuls van de eerste tranche van de Regio Deal projecten opgepakt worden. De projecten vloeien voort uit de vier Regio Deal-programmalijnen, te weten:

1 Kwaliteitsverbetering bestaande woningvoorraad in de Achterhoek
2 Passende nieuwe woningen
3 Slopen en transformeren van leegstand vastgoed
4 Versterken van (vitale en leefbare) stads- en dorpscentra

De projecten liggen bijvoorbeeld op het vlak van flexibele/tijdelijke en vernieuwende woonvormen. Een aantal pilots op dit vlak worden opgepakt.

Verder leven er verschillende gedachten om te organiseren dat particulieren op een toegankelijke nabije manier informatie, advies en hulp krijgen om hun woning meer duurzaam te kunnen maken en (liefst flexibel) kunnen aanpassen op hun levensfase. Binnen de mogelijkheden, willen we ook de doorstroming binnen de woningmarkt met deze 'nabije aanpak' aanjagen.

Het is essentieel om de woningmarkt te monitoren, aangezien hij sterk verandert. We gaan hiertoe een manier van monitoren ontwikkelen (althans een eerste vorm ervan), om daarmee de effecten van ons beleid te volgen. Daardoor ontstaat ook de mogelijkheid om snel, doeltreffend en doelmatig bij de sturen.

Projecten Wonen en vastgoed

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Ontwikkelen portefeuillestrategie (kleine kernen)	Gezamenlijk met alle betrokken partijen, inclusief inwoners, is er een visie op wonen (portefeuillestrategie) voor kernen ontwikkeld, die, via projecten getrokken door inwoners, ook daadwerkelijk tot uitvoering wordt gebracht. Het project bestaat uit 2 tranches en 20 kernen.
Asbesttrein	D.m.v. een asbestsanerings-programma een asbestvrije Achterhoek in 2024 realiseren. Dit is de fase tot medio 2020. Het vervolg wordt meegenomen in de Regio Deal.
Regionale Woonagenda Achterhoek	Het formuleren van woonbeleid voor alle doelgroepen en het periodiek evalueren aan de hand van de monitoring.
Opzetten kwaliteitscriteria	Opzetten methodiek en kaders voor integrale afweging van woningplannen.
Woningmarktmonitor Achterhoek	Het monitoren van de woningmarkt voor de diverse doelgroepen in de Woonagenda. Een jaarlijkse monitor met data over wonen en vastgoed met bijlagen tot op kernenniveau. Per kwartaal wordt inzicht gegeven in de woningmarkt en één keer per vier jaar vindt er een woononderzoek plaats via het AWLO.
Huisvesting arbeidsmigranten	Diverse initiatieven in de gemeente Doetinchem. Regionale beleidsnotitie is in de maak.
Opstellen strategie leegstand en vorming transformatiefonds	Een externe projectleider heeft de opdracht gekregen om een strategie voor leegstand te ontwikkelen en te komen tot een sloop/transformatiefonds.
Leegstandsmonitor	Landelijk in beeld brengen van leegstaand vastgoed in opdracht van BZK en EZ.
Gebiedsgerichte aanpakken	In diverse gemeenten is gestart met een gebiedsgerichte aanpak, waarin meerdere partijen (o.a. gemeenten, corporaties) samenwerken.
CPO projecten (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap)	Uitvoeren van CPO-projecten in Beltrum, Hengelo, Zelhem, Vorden, Steenderen (financiering ondersteuning vanuit Steengoed Benutten).
Langer zelfstandig thuis wonen door techniek	Aanbrengen van sensoren in 1000 woningen in kleine kernen en buitengebied. SamenLeven plan.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
StadsHub – voorheen Campus Achterhoek (realisatiefase)	StadsHub biedt de Achterhoek en haar bedrijfsleven een onderscheidend facilitair concept om jong talent te verleiden om voor de Achterhoek te kiezen.
Verbreding Energieloket Achterhoek	Geven van voorlichting en begeleiding bij de uitvoering van plannen, gericht op bewustwording, energiebesparing en energieopwekking. Leveren van een bijdrage aan het energieneutraal maken van de Achterhoek. De verbreding is gericht op levensloopbestendig en comfort.
Alles onder één dak regeling	Gezamenlijk optrekken en bundelen van leningen voor alle doelgroepen.
Tijdelijke woonconcepten	Ontwikkelen van woonconcepten voor tijdelijke huisvesting voor doelgroepen als jongeren, senioren en arbeidsmigranten.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	962.680	-	389.100	1.351.780

Van de lopende projecten is nog niet alle 3O-financiering in kaart gebracht. Dit omdat de thematafel Wonen en vastgoed nog volop in ontwikkeling is en omdat bij een aantal projecten de financiering over veel organisaties gespreid is waardoor het lastig in beeld te brengen is. Dit is een eerste aanzet en we verwachten dat er volgend jaar een completer beeld gegeven kan worden. We verwachten dat in 2020 veel nieuwe projecten opgestart worden in het kader van de Regio Deal.

3.2 Circulaire economie & energietransitie

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

In het Akkoord van Groenlo is afgesproken om als Achterhoek al in 2030 energieneutraal te zijn. Het omgaan met grondstoffen en afval volgens het kringloopprincipe is een essentieel onderdeel van een klimaat-vriendelijke economie. Gerelateerd hieraan is onze ambitie om voorop te blijven lopen op het gebied van circulaire landbouw.

Wat willen we bereiken?
In 2030 wekt de Achterhoek haar eigen energie op, is afval een grondstof geworden en is er meer biodiversiteit door minder emissies. Met deze ambitie groeit de Achterhoek uit tot de schoonste regio van het land. In 2030 wordt afval niet langer als een probleem of als een kostenpost gezien, maar als een nuttige grondstof. Energie wordt duurzaam opgewekt en bij het gebruik ervan staat besparing centraal. We verminderen emissies en creëren zo ruimte voor een grotere biodiversiteit. Ook voor (agrarische) bedrijven is dit interessant om nieuwe, circulaire verdienmodellen te kunnen ontwikkelen.

Hoe gaan we dat doen?
Het landelijk klimaatakkoord wordt door dertig regio's uitgewerkt naar regionale doelen voor energiebesparing en grootschalige energieopwekking. Om de Achterhoek aardgasloos te maken, wordt een regionaal warmteplan opgesteld; voor wijken en dorpen wordt gekeken wat nodig is. Ook komt er een regionaal windturbineplan. Het (verbrede) energieloket zorgt voor bewustwording bij inwoners en bedrijven, geeft integrale adviezen over de woning en begeleidt inwoners bij de realisatie. De focus ligt daarbij op de bestaande woningvoorraad om zo de energiedoelstelling te kunnen halen.

In 2030 is de Achterhoek koploper in de kringlooplandbouw, doordat 80% van de agrarische ondernemingen hierbij is aangesloten. De Achterhoek loopt nu al voorop dankzij projecten als de Vruchtbare Kringloop (deelname door circa 300 agrarische bedrijven), Kunstmestvrije Achterhoek, Groene Kenniswerkplaats met het Zone.college en Proefboerderij De Marke. Deze projecten worden doorontwikkeld tot een vitaal ecosysteem voor kringlooplandbouw, met De Marke als open innovatie- en kenniscentrum. We blijven nieuwe pilots op het gebied van kringlooplandbouw ontwikkelen en bevorderen daarmee de biodiversiteit.

De bedrijvenparken dragen bij door circulair te worden als efficiënt werkende en zelfvoorzienende ecosystemen; als eerste drie bedrijvenparken in Berkelland, Doetinchem en Oost Gelre. Ook de bouw draagt bij aan circulaire economie; door het vroegtijdig inventariseren van te slopen gebouwen wordt duidelijk hoeveel en welke materialen voorhanden zijn voor hergebruik. De opzet van een Grondstoffenbank en een Materialenwerkplaats zijn hiervoor in voorbereiding.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 wekt de Achterhoek haar eigen energie op, is afval een grondstof geworden en is er meer biodiversiteit door minder emissies.

Sub-doelen Circulaire economie en energietransitie

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
De Achterhoek is energieneutraal.	Hoeveelheid energie die verbruikt wordt in de Achterhoek, die nog niet in de regio met hernieuwbare bronnen wordt opgewekt (bron is beschikbaar).
De Achterhoek is koploper gebleven in de kringloop-landbouw.	Aantal agrarische ondernemingen dat hun activiteiten koppelt aan verantwoord omgaan met bodemwaterlucht en natuurkwaliteit is opgelopen tot 80 % (nu 10 %).
Bedrijvenparken zijn efficiënt werkende ecosystemen en zijn zelfvoorzienend.	Aantal bedrijvenparken (ondernemingen) dat individueel en/of samen in de directe omgeving en met hun ketenpartners verantwoord omgaat met grondstoffen en afval tot een minimum beperken.
In de Achterhoek wordt circulair omgegaan met vastgoed en infrastructuur.	Aantal gebouwen en infrastructurele projecten dat circulair ontwikkeld, gebruikt en hergebruikt wordt.

Aanpak voor 2020

Energieneutraal

Deze doelstelling betreft de implementatie van de energietransitie (Achterhoek realiseert zijn ambitie Achterhoek Energieneutraal 2030). Voor 2020 gaan we focussen op:

- Faciliteren realisatie grootschalig opwekkingsproject
- Opstellen regionaal warmteplan
  Afhankelijk van technische ontwikkelingen en innovaties is in 2020 duidelijk welke aardgasloze oplossingen geschikt zijn voor een rurale regio als de Achterhoek. Daarna wordt overgegaan op realisering van de voorgestelde maatregelen.
- Verbreden energieloket
  In 2020 willen we verder werken aan de verbreding van het energieloket. De thematafel Wonen & vastgoed richt zich op dit project. Onder de paragraaf van thematafel Wonen & vastgoed is er meer over te lezen.
- Regionaal windturbineplan
  In 2019 is bekend hoeveel windmolens worden gerealiseerd en welke locaties daarvoor in aanmerking komen. In 2020 worden gemeenten, desgewenst, ondersteund bij de voorbereidingen.

Kringlooplandbouw

Tot en met 2021 loopt wetenschappelijk onderzoek om te bewijzen dat de Groene Weide Meststof vergelijk baar is met de klassieke kunstmest. Doel is dat in 2022 erkenning wordt gekregen vanuit het Rijk en Europa. Daarmee wordt meststof een in heel Europa te verhandelen grondstof en draagt dit maximaal bij aan de circulaire economie.

Cirkelregio

Voor het toekomstbestendig ondernemen worden in 2020 tussenresultaten bekend gemaakt via bijeenkomsten, kennisdeling en via bestaande structuren. Voor Circulair Vastgoed wordt in 2020 een inventarisatie opgesteld van herbruikbare en beschikbare materialen van te slopen gebouwen en infrastructuurwerken door middel van een materialenbank.

Projecten Circulaire economie & energietransitie

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Groene Kenniswerkplaats	Realiseren: • Toekomstgerichte aansluiting onderwijs >< arbeidsmarkt groene sectoren. • Vitale leerkennisnetwerken om als regio te blijven innoveren en ontwikkelen Vraagsturing: Ø Sectoren: Agro(Food) en Groene Leefomgeving (en daaraan verbonden maakindustrie, onderhoud, logistiek, chemie); Ø Regionale (mkb)samenwerkingsverbanden / clusters; Ø Regionale HCA- & Innovatie uitvoeringsagenda's: Smart + Biobased.
Achterhoek Onderneemt Duurzaam (MKB-aanpak)	Middels verschillende aanpakken een versnelling aanbrengen in de energietransitie (besparing en opwekking) bij het MKB en bedrijfsleven. Dit gebeurt in samenwerking met de industriekringen d.m.v. het samen ontwikkelen van een aanpak (afgestemd op de behoeften van de branche).
Zon op erf (demonstratiefase)	Deze demonstratiefase is de fase waarin er daadwerkelijk enkele plannen gerealiseerd worden. Daarnaast d.m.v. communicatie en informatieverstrekking aan mogelijke vervolg deelnemers, inclusief professionalisering d.m.v. standaardisering van het proces zal plaatsvinden om de uitrol van meerdere projecten mogelijk te maken. De vijf demonstratieprojecten tonen dat het concept in de praktijk succesvol kan worden gerealiseerd, met als doel dat potentiële deelnemers worden gestimuleerd zich voor de volgende fase te melden.
Regionale Energie Strategie (RES)	Onder RES vallen projecten als het voorbereiden, opstellen, uitvoeren en monitoren van RES en regionale warmteplannen, windturbineplan en doorontwikkeling energieloket.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Groene Kenniswerkplaats doorontwikkelen	Dit project valt onder het Programma Kringlooplandbouw. Met dit project willen we toekomstgerichte aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt in de groene sectoren realiseren. We willen vitale leerkennisnetwerken realiseren om als regio te blijven innoveren en ontwikkelen.
Verbrede pilot GLB Achterhoek	Dit project valt onder het Programma Kringlooplandbouw. Ontwikkelen van een nieuw sturingsmodel voor vergroening en verduurzaming van de melkveehouderij.
Doorontwikkeling de Marke	Dit project valt onder het Programma Kringlooplandbouw. De Marke is een richtingwijzer en pionier. Voor maatschappelijk gewenste, circulaire melkveehouderij.
Verzelfstandiging Vruchtbare Kringloop Achterhoek	VKA is een platform voor versterking van 4 kringlopen: logische, bedrijfseconomische, sociaal- maatschappelijke en beleidskringloop. Er wordt een businessmodel ontwikkeld voor een duurzaam nieuw partnership. Dit project valt onder het Programma Kringlooplandbouw.

Kunstmestvrije Achterhoek	Vervolg op project groene kunstmestfabriek en is onderdeel van het Programma Kringlooplandbouw.
Toekomstbestendig ondernemerschap en bedrijvenparken	Ondernemers richten hun productieprocessen zodanig in dat ze minder primaire grondstoffen nodig hebben voor hun productie, nauwelijks afval produceren en het milieu en hun omgeving minimaal belasten. Doelstelling van de versterking van samenwerking is dat ondernemers intensiever gaan samenwerken met andere bedrijven op hun bedrijvenpark of in hun productieketen (hun ecosysteem) om hogere ambities te kunnen realiseren op het gebied van zes waardesoorten, waaronder energiezuinig, circulair en toekomstbestendig ondernemen, human capital en financiële waarden.
Zuiverende kas	Innovatieve manier van waterzuivering: bij de nieuwbouw van het Zone.college in Doetinchem realiseren van een kas, die opgevangen urine van de leerlingen en buurt opvangt en zuivert en hergebruikt in de kas.
Biogasnetwerk Achterhoek	Het in 2013 in gemeenten vastgesteld beleid voor het realiseren van een biogasnetwerk Achterhoek vindt een vervolg door recent ontstane initiatieven.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.801.822	291.448	4.024.394	7.117.664

De projecten die onder RES vallen, worden rechtstreeks door de provincie gefinancierd. De bedragen hiervan hebben we op dit moment nog niet in kaart gebracht.

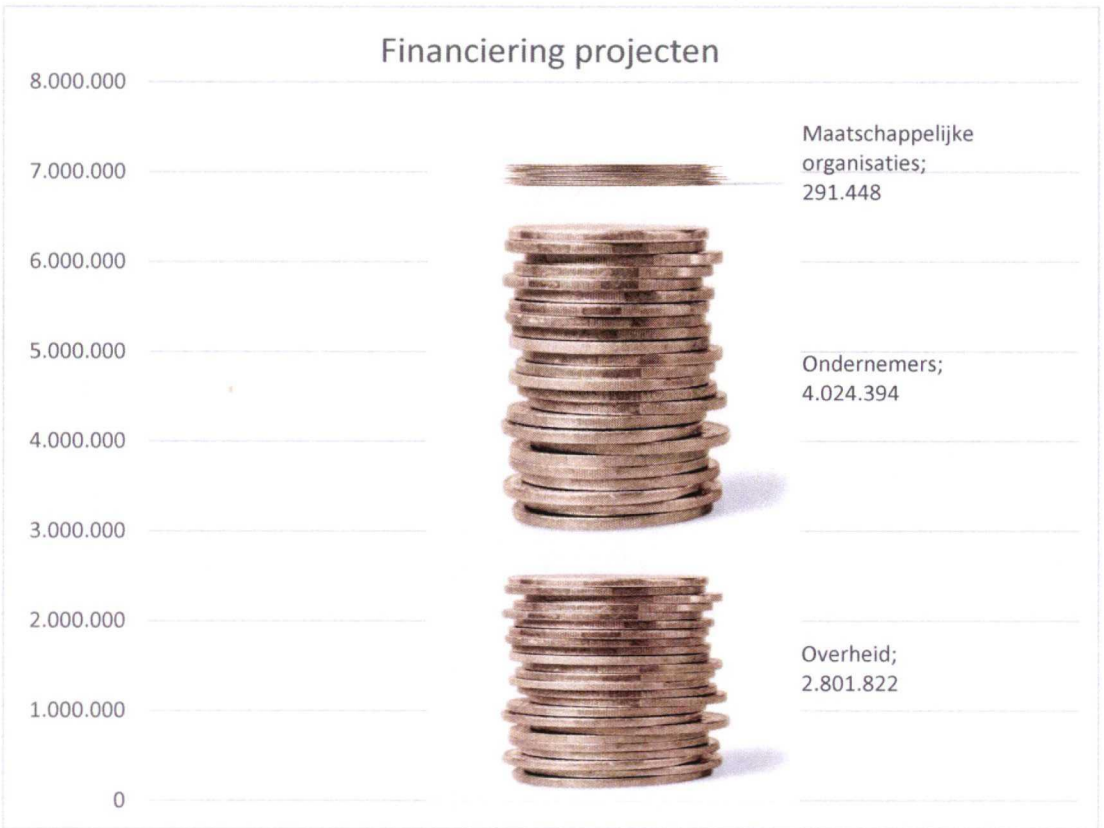

3.3 Gezondste Regio

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De gezondheidszorg in de Achterhoek is van hoog niveau. Maar om voorbereid te zijn op de toekomst, waarbij er meer ouderen zijn en minder personeel, zullen we nog iets anders moeten doen. We richten ons op vernieuwing en verbetering binnen zorg en welzijn zodat de gezondheid van de Achterhoekse inwoners kan toenemen. We werken hiervoor aan een integrale agenda met doelen voor de lange termijn. We hanteren twee pijlers: preventie en zorginnovatie. Door te investeren in preventie kunnen we een groot aantal ziektes voorkomen, waardoor minder ingrijpen nodig is. Door een gezonde leefstijl (gezonde voeding, niet roken, matig met alcohol en voldoende bewegen) in het dagelijks leven te integreren, zal op de lange termijn minder zorg (ingrepen, medicijnen, hulpmiddelen) nodig zijn. Daarnaast biedt zorginnovatie de mogelijkheid voor slimme oplossingen zodat alle inwoners van de Achterhoek goede zorg kunnen blijven ontvangen, ook in 2030. Denk aan zorg op afstand via computer of tablet en de ontwikkeling van een digitale, veilige en persoonlijke gezondheidsomgeving.

Wat willen we bereiken?
Er heeft in 2030 een verschuiving plaatsgevonden naar slimmere zorg en het voorkomen van ziekten.
Het zogenoemde 'prevent model' geeft aan hoe preventie op alle groepen binnen de samenleving kan worden toegepast en welke resultaten behaald kunnen worden. We zetten in op de filosofie van 'positieve gezondheid', met andere woorden het vermogen van mensen zich aan te passen en zelf regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. De 'gezondheidspiramide' geeft een nieuwe visie op de organisatie rondom gezondheid en zorg. Het vertrekpunt is voorkomen dat mensen ziek worden en zorg nodig hebben. Door op alle niveaus te investeren in leefstijl, preventie, gezondheid en gedrag kan een groot deel van de ziekte- en behandelkosten vermeden worden. Extra aandacht gaat daarbij uit naar mensen met de grootste gezondheidsachterstand, zoals de groep met een lage sociaaleconomische status. Door het stimuleren van een gezonde leefstijl hopen we het ziekteverzuim terug te dringen en daarmee de arbeidsparticipatie te verhogen.

Hoe gaan we dat doen?
We werken aan verbindingen tussen het zorgen voor de gevolgen van een aandoening (care), het genezen van een aandoening (cure) en het voorkomen van een aandoening (preventie), zodat een integrale aanpak ontstaat. Hierbij investeren we in de samenwerking tussen partijen en aanbieders die op verschillende plaatsen in de keten werken. Op deze wijze is het mogelijk kennis en middelen richting preventie te verschuiven. De projecten die er komen, worden getoetst op hun bijdrage aan een gezonde leefstijl, vitale gemeenschappen en het slim begeleiden van gezondheidsproblemen. Een mooi voorbeeld is Achterhoek in Beweging, een programma dat nauw aansluit bij de doelstelling van de thematafel. Het verzamelen en analyseren van data over leefstijl, gedrag en gezondheid van de bevolking zijn belangrijk, zodat we weten waar we staan en waaraan we moeten werken.

Te bereiken maatschappelijk effect

Er heeft in 2030 een verschuiving plaatsgevonden naar slimmere zorg en het voorkomen van ziekten.

Sub-doelen Gezondste Regio

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
De Achterhoek is de gezondste regio van Nederland door preventie en zorginnovatie.	Gezonde leefstijl: • 95% van de jeugd heeft in 2025 een gezonde leefstijl • 72% van de Achterhoekers beweegt in 2025 voldoende (2016: 66,7 %).
Achterhoekers zijn zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid.	Zelfredzaamheid en sociale omgeving: 94% van de Achterhoekers voelt zich in 2025 verbonden met anderen.
Er is een stimulerend, bereikbaar en betaalbaar netwerk van gezondheids- en ondersteunings-diensten beschikbaar voor de Achterhoeker.	Chronisch zieken die gebruik maken van zorg op afstand gebruiken 30% minder medische zorg en ervaren meer regie over hun eigen gezondheid. Het ziekteverzuim ligt in de Achterhoek lager dan bij soortgelijke bedrijven elders.

Aanpak voor 2020

Om de drie subdoelen te gaan bereiken gaan we de volgende stappen in 2020 zetten:

Sluiten van regionaal preventie akkoord

In 2020 sluiten we een regionaal preventie akkoord dat aansluit bij het regionaal sport akkoord en het landelijke preventie akkoord. Hiervoor zullen we een werkgroep regionaal preventie akkoord aanjagen die zorgt dat er resultaatafspraken komen met partners uit alle domeinen op o.a. de thema's bewegen, alcohol en roken.

Programmalijnen opzetten voor preventie en zorginnovatie

In 2020 werken we de programmalijnen voor preventie en zorginnovatie verder uit en gaan we projecten initialiseren en stimuleren die bijdragen aan de doelen. Daarvoor gaan we een open innovatiesysteem in de zorg samen met de thematafel Smart werken en innovatie verkennen. Daarnaast gaan we minimaal 5 nieuwe project ideeën uitwerken tot concreet plan, minimaal drie nieuwe projecten opstarten en een innovatief project opnemen in de reguliere werkwijze.

Opzetten van regionale sturingsinformatie (data)

We gaan regionale sturingsinformatie (data) opzetten vanuit het sociaal domein, eerste lijn en specialiste zorg waardoor populatiegerichte zorg beter aansluit bij zorgvragen en waardoor effecten van interventies meetbaar en zichtbaar te maken zijn. Hiervoor gaan we een werkgroep informatiemanagement gezondheid aanjagen in samenhang met andere thema's in de regio.

Projecten Gezondste Regio

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaats vinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2019.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Achterhoek in Beweging (waaronder Scholder an Scholder)	Achterhoek in Beweging is een dynamisch platform met betrokken partners in o.a. zorg, onderwijs, overheid, cultuur, bedrijfsleven en sport. Het platform geeft initiatieven rond sport, bewegen en een gezonde leefstijl podium. Het project Scholder an Scholder wordt ingezet als methodiek om diverse projecten binnen Achterhoek in Beweging te realiseren. Sport is verbonden met zorg, welzijn en cultuur.
Persoonlijke Gezondheidsomgeving voor alle burgers: Samen vitaal	1. Persoonlijke Gezondheidsomgeving 2. IT infrastructuur (IHE-XDS).
OZO verbindzorg	Communicatiestructuur rondom kwetsbare burgers.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Park Achterhoek (Gezondheidspark Oost)	Medisch cluster in landschappelijk fraai park waar behandeling, verzorging, revalidatie, short stay en ontspanning elkaar versterken.
Achterhoek Breed Zorgplan/ In beweging naar een gezondere generatie	Sterkere samenhang en gezamenlijke focus in de agenda's voor cure, care en community.
Achterhoek Rookvrij	Plan van aanpak gericht op voorkomen van roken dan wel stoppen met roken.
Knooppunt Zorgtechnologie	Informatienetwerk voor professionals en inwoners.
Matrix Regionaal Preventieprogramma	Matrix en digitale tool t.b.v. kennisdeling.
Vitale collega	Gezondheid bevorderen van werknemers via organisaties.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	3.565.541	1.533.917	1.947.042	7.046.500

Van de lopende projecten is nog niet alle 3O-financiering in kaart gebracht. Dit omdat de thematafel Gezondste Regio nog volop in ontwikkeling is en omdat er buiten de thematafel veel verschillende financieringsstromen zijn en er veel organisaties betrokken zijn. Dit is een eerste aanzet en we verwachten dat er volgend jaar een completer beeld gegeven kan worden. We verwachten dat in 2020 een groot deel van de genoemde projecten in ontwikkeling gestart is.

Programma 4

Bedrijfsvoering en rente

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Te bereiken effect

Wij willen begrotingsevenwicht binnen de bij andere programma's nagestreefde doelstellingen en met een minimale bijdrage van de gemeenten een maximaal resultaat behalen. De kosten en opbrengsten moeten elkaar, gezien de beperkte financiële armslag, zoveel mogelijk in evenwicht houden.

Prestatie-/resultaatafspraken per activiteit Regio Achterhoek

Voor de activiteiten die Regio Achterhoek uitvoert gelden de volgende afspraken voor 2020:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Incidentele financiering	• Realiseren van begrotingsevenwicht.
Algemeen financieel beleid	• Voldoen aan wettelijke kaders (rechtmatigheid) • Continu verbeteren van de beleidscyclus • Adequate bedrijfsvoering • Uitvoeren van interne controles • Verantwoording van de uitgaven.
Treasury	• Beheren van de financiële middelen.

Kosten en financiering Regio Achterhoek

Begroting Regio Achterhoek (deel 2) Programma 4: Bedrijfsvoering en rente	R 2018	B 2019 gewijzigd	B 2020
Lasten (A)	733.000	487.000	452.000
Baten derden (B)	959.000	442.000	406.000
Sub-totaal (B-A)	226.000	-45.000	-46.000
Bijdragen gemeenten en Provincie (C)	-31.000	0	0
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	195.000	-45.000	-46.000
Onttrekking reserves	2.999.000	45.000	46.000
Storting reserves	-3.194.000	-	-
Resultaat	0	0	0

Toelichting

De mutatie reserve (€ 46.000) betreft een onttrekking aan de reserve BWS renteresultaat vanwege loonkosten van de medewerkster BWS van € 41.000 vermeerdert met een onttrekking van € 5.000 aan reserve onderhoud huisvesting voor onderhoudskosten.

De kosten voor bedrijfsvoering betreffen de kosten voor leiding en ondersteuning en huisvesting. Van deze kosten is een bedrag van € 235.000 overhead. Voor een nadere toelichting wordt u verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering en het taakveldenoverzicht in de bijlagen.

Beleidsbegroting: de paragrafen

1 Paragraaf weerstands-vermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen om (incidentele) financiële tegenvallers te kunnen opvangen om taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om niet begrote kosten te dekken) en de risico's (waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten). Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van Regio Achterhoek.

1.1 Beleid

In de nota "reserves en voorzieningen" van 3 juni 2016 zijn kaders gegeven hoe met het vermogen van Regio Achterhoek kan en mag worden omgegaan. Door het algemeen bestuur is bepaald dat het maximaal te reserveren bedrag voor weerstandsvermogen wordt vastgesteld op een vast bedrag dat in de buurt ligt van 10% van de begrote omzet (AB 3 juni 2012), ofwel € 250.000. Jaarlijks wordt bij het vaststellen van de begroting een eventueel surplus van de algemene reserve bepaald. Dit surplus wordt bepaald op basis van het laatste jaar van het meerjarenbeeld rekening houdend met de effecten van reeds genomen bestuursbesluiten met financiële gevolgen voor volgende jaren.

1.2 Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij besteedbaar deel van de algemene reserve vermeerderd met stille reserves en met onvoorziene posten.

	2019	2020	2021	2022	2023
Per 31 december					
Vrij besteedbaar deel alg. reserve	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
Stille reserves	memorie	memorie	memorie	memorie	memorie
Onvoorzien	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Weerstandscapaciteit	248.000	248.000	248.000	248.000	248.000

1.3 Risico's

Door middel van sessies met de medewerkers zijn de risico's bij Regio Achterhoek in kaart gebracht. Er is een inschatting gemaakt van de kans dat de gebeurtenis daadwerkelijk plaatsvindt en de (financiële) impact daarvan. De 5 meest belangrijke risico's staan hierna genoemd.

Risico	Kans	Impact (€) per jaar	Beheersmaatregelen
Inzetten van incidenteel beschikbare middelen voor projecten (bijv. krimpgelden); risico's zijn geen politieke keuzes durven maken, tegenstrijdige belangen en vinden van cofinanciering.	Hoog	Reputatieschade Geen impact in € voor Regio Achterhoek.	Nieuwe structuur met Achterhoek Raad, Board en thematafels met 3-O samenwerking.
Als gevolg van een slechtere financiële situatie bij gemeenten bestaat de kans dat Regio Achterhoek een bezuinigings-taakstelling opgelegd krijgt.	Laag	Financiële impact bij een taakstelling van 10% is € 200.000 per jaar.	Bij een bezuinigingstaakstelling zullen structureel maatregelen in gang gezet moeten worden met kans op gevolgen voor wachtgelden.
De gevolgen van de CAO onderhandelingen en premiestijgingen leiden tot hogere personeelskosten dan de door gemeenten gehanteerde systematiek voor gemeenschappelijke regelingen.	Hoog	Financiële impact bij 1% afwijking in de uitgangspunten is € 18.000 per jaar.	Vanaf 2018 gewijzigde uitgangspunten door alle functies op maximale anciënniteit te begroten. Hiermee kan op de korte termijn de impact worden opgevangen.
Bij eigen projecten; projecten zijn niet op tijd af of gemaakte kosten voldoen niet aan subsidievoorwaarden door bijvoorbeeld inkoopeisen of verantwoordingseisen.	Middel	Reputatieschade en evt financiële schade. Bij afkeuring 2% van de projectkosten is het € 11.000	Subsidievoorwaarden vooraf duidelijk in beeld hebben. Strenge interne controle op van de stukken conform eisen subsidievoorwaarden.
Risico's rondom personeel; langdurige ziekte of ontslag werknemer.	Laag	Eén zieke of boventallige medewerker kost gemiddeld € 90.000 per jaar	Continue aandacht hiervoor vanuit personeelsbeleid.

Het maximale risicobedrag inclusief structurele effecten bedraagt € 807.000. De genoemde risico's zullen niet tegelijk en ook niet in hun maximale omvang optreden. Om te bepalen welke weerstandscapaciteit benodigd is worden kans, frequentie en risicobedrag tegen elkaar afgezet. Hieruit komt een benodigde weerstandscapaciteit (€ 215.000). Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is wordt een relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit (begroting 2020 € 248.000). De relatie wordt uitgedrukt in een ratio, waarbij normaliter gestreefd zou moeten worden naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0 (voldoende). De ratio weerstandsvermogen bij Regio Achterhoek is € 248.000/ 215.000 = 1,2 (voldoende).

Beoordelingstabel

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

1.4 Financiële kengetallen

In de BBV is voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen moet worden voorzien van een toelichting.

Kengetallen:	Rekening 2018	Begroting 2019 primair	Begroting 2019 bijgesteld	Begroting 2020
netto schuldquote (zie I)	-87%	-120%	-109%	-135%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-112%	-146%	-141%	-168%
Solvabiliteitsratio (zie II)	50%	57%	69%	80%
structurele exploitatieruimte (zie III)	1%	0%	0%	0%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt

I De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende geleden weergegeven. Een negatieve schuldquote geeft aan dat er sprake is van een overschot aan middelen, dit is bij Regio Achterhoek het geval.

II De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Regio Achterhoek in staat is aan haar financiële verplichting te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger het solvabiliteit, hoe gezonder het bedrijf. De toename van de ratio wordt veroorzaakt door de krimpgelden (jaarlijks € 1 miljoen) die bij Regio Achterhoek zijn gereserveerd in het investeringsfonds. Zodra deze middelen worden uitgegeven zal de ratio weer afnemen.

III De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Dit kengetal geeft aan dat er binnen de begroting van Regio Achterhoek geen structurele vrije ruimte aanwezig is.

1.5 Conclusie weerstandsvermogen

Het geformuleerde plafond voor het weerstandsvermogen is vastgesteld op € 250.000. Het begrote vrij besteedbare deel van de algemene reserve per 31 december 2023 bedraagt € 240.000. De begrote weerstandscapaciteit per 31 december 2023 bedraagt € 248.000. Er is geen sprake van een surplus van de algemene reserve. De ratio weerstandsvermogen is voldoende.

2 Paragraaf financiering

In deze paragraaf geven we inzicht in het financieringsbeleid van Regio Achterhoek. In de financierings-paragraaf (ook wel treasuryparagraaf) komen achtereenvolgens aan de orde treasurybeheer en financiering.

De beleidskaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie voor Regio Achterhoek zijn vastgelegd in:

- Financiële verordening Regio Achterhoek (2016)
- Treasurystatuut Regio Achterhoek (2011)
- Nota reserves en voorzieningen Regio Achterhoek (2016)

2.1 Treasurybeheer

Het treasurybeheer is (beleids)uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige financieringsstatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Tot treasuryrisico's behoren renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties binnen de treasuryfunctie. De wet fido en het hierop gebaseerde treasurystatuut geven de speelruimte waarbinnen de treasury-activiteiten moeten plaatsvinden. Leningen of garanties mogen alleen uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Met de komst van het Schatkistbankieren is het uitzetten van overtollige middelen bij financiële instellingen niet meer mogelijk.

2.1.1 Renterisico

Het renterisicobeheer heeft als doelstelling het beperken van de invloed van mogelijke rentewijzigingen op de financiële positie van de organisatie. De wet Fido geeft twee concrete richtlijnen (de renterisiconorm en de kasgeldlimiet) voor het beheersen van renterisico's.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het renterisico bij herfinanciering. Om dit risico te beperken, mag de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherziening niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen (rente-risiconorm). Regio Achterhoek heeft geen geldleningen lopen in 2020. Derhalve is er geen renterisico.

Kasgeldlimiet

Om de rentegevoeligheid te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt een maximum aan de omvang van de netto vlottende schuld (kort geld). De netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet voor Regio Achterhoek bedraagt voor 2020 € 247.000 (8,2% * € 3.008.000). Regio Achterhoek heeft gemiddeld een overschot aan middelen (vlottende middelen > vlottende schuld) en blijft daarmee binnen de limiet.

Renteschema

	Begroting 2020	
Externe rentelasten over korte en lange financiering*		34.000
Externe rentebaten		-34.000
Saldo rentelasten en rentebaten		0
Rentelasten projecten (-/-)	0	
Rentebaten projecten (+)	0	
		0
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		0
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
Renteresultaat op taakveld Treasury		0

**Mogelijk moet Regio Achterhoek in 2020 een externe lening aantrekken voor maximaal € 1 mln. Zie nadere toelichting onder 2.2. De rentebaten van de hypotheken dekken dan deze rentelasten.*

2.1.2 Krediet- en liquiditeitenrisico's

Vanaf 10 december 2013 is het Schatkistbankieren ingevoerd en worden alle overtollige middelen aangehouden in de schatkist. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan.

Onderstaande tabel geeft de liquiditeitsplanning weer:

Stand 1/1 (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Liquide middelen begin	6.238	6.199	6.165	6.140	6.123
Ontvangsten	3.537	3.577	3.622	3.667	3.880
Uitgaven	3.576	3.611	3.647	3.684	3.721
Liquide middelen eind	6.199	6.165	6.140	6.123	6.282

Bij het verloop van de liquiditeitsplanning is nog geen rekening gehouden met nog te nemen besluiten over de inzet van het investeringsfonds als cofinanciering voor projecten. Het saldo van het investeringsfonds is per 31 december 2020 € 6.103.000.

2.2 Financiering

De aanwezig activa worden eerst met eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves) en vervolgens met vreemd vermogen (voorzieningen en langlopende schulden) gefinancierd. Regio Achterhoek heeft momenteel geen geldleningen aangetrokken.

In navolgende tabel wordt het jaarlijkse financieringstekort c.q. -overschot op de bestaande vaste activa en passiva geschetst.

Stand 1/1 (x € 1.000)	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Investeringen (bestaand)	5	2	0	0	0
Ambtenarenhypotheken	1.014	1.001	987	972	792
Lening project LEADER Achterhoek	300	300	300	300	300
Vervangingsinvesteringen (MJR)	-	-	-	-	-
Nieuw beleid	-	-	-	-	-
Te financieren activa (A)	1.319	1.303	1.287	1.272	1.092
Reserves	5.563	6.446	6.074	5.724	5.374
Voorzieningen	148	100	67	34	1
Geldleningen	-	-	-	-	-
Financieringsmiddelen (B)	5.711	6.546	6.141	5.758	5.375
Financieringstekort (A-B)					
Financieringsoverschot (B-A)	4.392	5.243	4.854	4.486	4.283

Uit de tabel blijkt voor de komende jaren dat de activa grotendeels uit ambtenarenhypotheken bestaat. Vanaf januari 2009 zijn geen nieuwe ambtenarenhypotheken meer mogelijk, bestaande hypotheken lopen wel door tot het einde van de contractduur. De substantiële middelen in de reserves omvatten voornamelijk het investeringsfonds. Deze middelen zullen met name worden gebruikt als cofinanciering voor projecten uit de Regiodeal. In 2019 wordt de voorziening stortplaatsen afgewikkeld met de provincie, deze post is vanaf 2020 niet meer aanwezig in de begroting.

De maximale omvang van de aan te trekken geldleningen is bepaald op € 6 miljoen, wat is gebaseerd op het totaal van uitstaande hypotheken op dat moment, tegen een rentepercentage van maximaal 4% (bestuursbesluit van 11 november 2002). De aantrekking van geldleningen is gerelateerd aan de uitstaande personeelshypotheken, omdat de personeelshypotheken niet direct contant kunnen worden gemaakt. De financiering geschiedt namelijk nu nog door middel van interne financiering. Als zicht is op de inzet van de middelen van het investeringsfonds ontstaat een maximale financieringsbehoefte van € 1 mln. (stand hypotheken per 1-1-2020 € 1.014.000).

2.3 Conclusie

Uit de voorgaande paragrafen blijkt dat Regio Achterhoek bij ongewijzigde voortzetting van het (financierings-) beleid geen risico loopt. Door de vele aflossingen op hypotheken de afgelopen jaren, wordt het eventueel te financieren bedrag steeds lager (per 1-1-2020 maximaal € 1 mln.).

3 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Hierbij staat het belang van een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beleid en beheer voorop.

De organisatie is voortdurend in verandering door de dynamiek in het openbaar bestuur en de ontwikkelingen in de samenleving. Verandering zal de constante factor zijn voor de organisatie. Dat vraagt een organisatie die daarmee om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. Het Algemeen Bestuur heeft een hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

3.1 Wat doen we daarvoor?

Planning & control en administratie

De financiële werkzaamheden bestaan uit het opstellen en bewaken van de begroting, de jaarrekening, rapportages, interne controle, verordeningen, externe contacten, inbreng van financiële expertise bij projecten en het voeren van de financiële administratie. In het kader van de 3O-samenwerking is de monitoring van projecten per thema een belangrijk item. De ontwikkeling van een projectenmonitor en een doelenmatrix zijn hiervoor een belangrijke werkzaamheden.

Personeelszaken en automatisering

Voor de salarisadministratie en personeelsbeleid is een contract afgesloten met de Gemeente Doetinchem. Voor de automatisering is eveneens een contract afgesloten met de gemeente Doetinchem voor het gebruik van netwerkfaciliteiten, ondersteuning en voor de basis hardware (computer inclusief toebehoren). De kosten voor speciale software (financieel pakket, etc.) komen voor rekening van Regio Achterhoek.

Secretariaat

Het secretariaat verzorgt de correspondentie en agendabeheer voor het bestuur, de secretaris en de programmaonderdelen. In de huidige samenstelling is continue bezetting gerealiseerd.

Archief

De archiefwerkzaamheden bestaan uit het duurzaam bewaren, ontsluiten en beschikbaar stellen van archiefstukken. De digitalisering van archieven is een belangrijk aandachtspunt.

3.2 Wat mag het kosten?

Volgens de richtlijnen in de financiële verordening worden onderstaande kosten in de paragraaf opgenomen.

	Begroting 2019 (gewijzigd)	Begroting 2020
Inhuur derden	25.000	25.000
Huisvestingskosten	95.810	52.000
Automatiseringskosten	39.000	47.000
Budgetten voor bestuur (incl. bijeenkomsten colleges en raden)	14.600	14.500
Accountantskosten	13.000	13.000

Voor de omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten wordt verwezen naar het formatieplan in de bijlagen.

Financiële begroting

1. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Programma		Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Smart Governance		2.594.000	2.513.000	2.556.000
Nazorg stortplaatsen		200.000	153.000	0
Bedrijfsvoering en rente		733.000	487.000	452.000
TOTAAL LASTEN	A	3.527.000	3.153.000	3.008.000
Smart Governance		2.161.000	1.310.000	1.312.000
Nazorg stortplaatsen		200.000	153.000	0
Bedrijfsvoering en rente		959.000	442.000	406.000
TOTAAL BATEN (exclusief bijdrage gemeenten)	B	3.320.000	1.905.000	1.718.000
Smart Governance		1.640.000	2.130.000	2.173.000
Nazorg stortplaatsen		0	0	0
Bedrijfsvoering en rente		-31.000	0	0
TOTAAL BIJDRAGE GEMEENTEN EN PROVINCIE	C	1.609.000	2.130.000	2.173.000
SALDO BATEN EN LASTEN	C+B-A	1.402.000	882.000	883.000
Smart Governance		-1.207.000	-927.000	-929.000
Nazorg stortplaatsen		0	0	0
Bedrijfsvoering en rente		-195.000	45.000	46.000
TOTAAL MUTATIES RESERVES		-1.402.000	-882.000	-883.000
GEREALISEERD RESULTAAT		0	0	0

2. MEERJARENRAMING 2020-2023

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Smart Governance	2.556.000	2.556.000	2.592.000	2.629.000
Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0
Bedrijfsvoering en rente	452.000	452.000	452.000	452.000
Meerjarige aanpassingen autonome kosten				
Salarissen en sociale lasten		35.000	36.000	37.000
Prijsindex		1.000	1.000	1.000
TOTAAL LASTEN	3.008.000	3.044.000	3.081.000	3.119.000
Smart Governance	1.312.000	300.000	300.000	300.000
Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0
Bedrijfsvoering en rente	406.000	406.000	406.000	406.000
TOTAAL BATEN (exclusief bijdrage gemeenten)	1.718.000	706.000	706.000	706.000
Smart Governance	2.173.000	2.173.000	2.209.000	2.246.000
Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0
Bedrijfsvoering en rente	0	0	0	0
Meerjarige aanpassingen autonome kosten				
Gemeentelijke bijdrage		36.000	37.000	38.000
TOTAAL BIJDRAGE GEMEENTEN EN PROVINCIE	2.173.000	2.209.000	2.246.000	2.284.000
SALDO BATEN EN LASTEN	883.000	-129.000	-129.000	-129.000
Smart Governance	-929.000	83.000	83.000	83.000
Nazorg stortplaatsen	0	0	0	0
Bedrijfsvoering en rente	46.000	46.000	46.000	46.000
TOTAAL MUTATIES RESERVES	-883.000	129.000	129.000	129.000
GEREALISEERD RESULTAAT	0	0	0	0

3 Toelichting op baten en lasten

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de exploitatiebegroting 2020 van Regio Achterhoek.

3.1 Algemene financiële beschouwing

3.1.1 Uitgangspunten programmabegroting 2020

Het algemeen bestuur heeft op 30 januari 2019 ingestemd met het hanteren van prijsindex uit de septembercirculaire 2018 als maximale stijging van de inwonerbijdrage 2020 (conform voorstel gemeenten voor gemeenschappelijke regelingen). Voor de begroting 2020 betekent dit een maximale stijging van de inwonerbijdrage van 2% ten opzichte van de begroting 2019.

	Prijsontwikkeling		Loonontwikkeling	
	2019	2020	2019	2020
- Prijsmutatie BBP (septembercirculaire 2018)	1,60%	2,00%		
- Overheidsconsumptie beloning werknemers			2,40%	3,20%
Begroting Regio (excl. nacalculatie)	1,60%	2,00%	2,40%	3,20%

De rentevergoeding over het eigen vermogen is maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe rentelasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. Regio Achterhoek heeft geen aangetrokken financieringsmiddelen. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve wordt dan ook voor 2020 voorlopig op 0% vastgesteld.

3.1.2 Bijdrage per inwoner begroting 2020

De Regiobegroting bevat de programma's Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor het programma Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten gevraagd in de organisatiekosten. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2020 max € 131.387).

	Totaal	Per inw
Bijdrage van de gemeenten 2019	1.729.637	6,58
Stijging 2% in verband met index gemeenschappelijke regelingen	34.502	0,13
Bijdrage van gemeenten 2020 bestaand beleid	1.764.139	6,71
Bijdrage van provincie 2020 in organisatiekosten	408.765	1,55
Bijdrage van provincie 2020 in investeringsfonds	136.170	0,52
Totaal bijdrage van provincie voor 2020 (*)	544.935	2,07

(*) De bijdrage van de provincie wordt jaarlijks geïndexeerd

De provincie draagt eveneens bij in de organisatiekosten en doet daarnaast een bijdrage in het investeringsfonds.

3.1.3 Projectbijdrage

De besluitvorming over nieuwe projecten loopt in de nieuwe samenwerking via de Achterhoek Board en indien nodig de Achterhoek Raad. Indien er additionele middelen vanuit de gemeenten nodig zijn dan loopt de besluitvorming hierover –in principe- via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden. Projecten worden uitgevoerd in wisselende 3O-samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

3.1.4 Meerjarenbeeld en risico's

In de meerjarenraming (financiële begroting onderdeel 2) zijn de meerjarige structurele aanpassingen op het gebied van salarissen en prijsindex doorgerekend. Over de meerjarenperiode 2020 – 2023 geeft de inwonerbijdrage voor de gemeenten de volgende ontwikkeling te zien:

	2020	2021	2022	2023
Autonome kostenstijging	€ 0,13	€ 0,14	€ 0,14	€ 0,14
Stijging aantal inwoners	-	Pm	Pm	Pm
Besparingen		-	-	-
Totaal per inwoner	€ 0,13	€ 0,14	€ 0,14	€ 0,14

3.1.5 Begroot bedrag onvoorzien

Het budget voor onvoorziene uitgaven is in de begroting 2020 € 8.000. Dit is opgenomen in het programma Smart Governance.

3.2 Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen

De onttrekkingen aan reserves en voorzieningen zijn als volgt:

Reserve	Progr.	Kosten/opbrengsten	Mut.	Bedrag
Investeringsfonds	1	Werkbudget board/thematafels	O	- 350.000
	1	Investeringsfonds incl. bijdrage provincie	T	1.279.000
Reserve onderhoud	4	onderhoudskosten	O	- 5.000
BWS Renteresultaat	4	loonkosten voormalig BWS	O	- 41.000
	totale mutatie reserves		T	883.000

Voorziening	Progr.	Kosten/opbrengsten	Mut.	Bedrag
Risico wachtgelden	1	wachtgelden	O	- 48.000
	totale mutatie voorzieningen		O	- 48.000

* Mut. : Mutatie O = Onttrekking en Mutatie T = Toevoeging

3.3 Investeringen

Voor 2020 zijn er geen vervangingsinvesteringen geraamd.

3.4 Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Er zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen in de begroting en meerjarenraming 2020-2023.

3.5 Geprognosticeerde balans

Volgens de BBV is het verplicht een geprognosticeerde balans op te nemen.

Activa per 31 december	Werkelijk 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
Materiële vaste activa	30	5	2
Financiële vaste activa	1.274	1.314	1.301
Vlottende activa	9.317	6.776	6.736
Totaal activa	10.621	8.095	8.039

Passiva per 31 december	Werkelijk 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
Eigen vermogen	5.272	5.563	6.446
Voorzieningen	401	148	100
Vlottende passiva	4.948	2.384	1.493
Totaal passiva	10.621	8.095	8.039

Het verschil tussen de vlottende activa eind 2018 en eind 2019 wordt veroorzaakt doordat begin 2019 een bedrag van € 2,4 miljoen is gestort in het nazorgfonds van de provincie.

Bijlagen

1 Formatieplan

Onderdeel	Functienaam	fte formatie 2019	fte formatie 2020
Kerntaken	secretaris/directeur	1,00	1,00
	programmaregisseur I	2,50	2,50
	programmaregisseur II	2,50	2,50
	programmamedewerker	1,50	1,50
	lobbyist I (Europa en Brussel)	0,75	0,75
	lobbyist II (Den Haag en Gelderland)	0,75	0,75
	adviseur bestuur/Achterhoek Board	1,00	1,00
	adviseur bestuur/Griffie	0,50	0,50
	adviseur bestuur/Duitsland	0,50	0,50
	subsidiespecialist	1,00	1,00
	medewerker communicatie/profilering I	1,00	1,00
	medewerker communicatie/profilering II	1,00	1,00
	medewerker projectondersteuning	2,00	2,00
Totaal kerntaken		16,00	16,00
Ondersteuning	adviseur financiën	0,75	0,75
	junior adviseur financiën	0,69	0,69
	medewerker financiën	0,78	0,78
	medewerker financiële administratie	0,53	0,53
	secretaresse	1,00	1,00
Totaal ondersteuning		3,75	3,75
Afbouwtaken	Medewerker BWS	0,42	0,42
Totaal overig		0,42	0,42
Totaal (exclusief wachtgeld)		20,17	20,17

Toelichting op het formatieplan

In bovenstaand overzicht is per onderdeel aangegeven wat de toegestane formatie per 1 juli 2019 is. De gegevens zijn uitgedrukt in fulltime eenheden. De gegevens, zoals opgenomen in dit overzicht, zijn gebruikt ten behoeve van het opstellen van de raming salarissen en sociale lasten voor de begroting 2020. De detachering/inhuur vanuit derden is niet meegeteld in de toegestane formatie. Daarvoor worden zo nodig afzonderlijke budgetten in de begroting opgenomen.

Ontwikkelingen formatie 2020

De totale formatie van Regio Achterhoek bedraagt 20,17 fte. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de boventallige medewerkers en de wachtgelders.

Wachtgelders

Regio Achterhoek kent voor 2020 2 wachtgelders welke overeenkomstig het besluit van het algemeen bestuur worden gedekt uit de Voorziening Risico Wachtgelden. Voor 1 wachtgelder is 2020 het laatste jaar van de wachtgelduitkering.

Detachering

Er zijn voor 2020 geen medewerkers die (gedeeltelijk) worden gedetacheerd naar een externe organisatie.

Bepaling loonsom

In de raming van salarissen en sociale lasten wordt uitgegaan van de werkelijke structurele loonkosten per 1 februari 2019, gecorrigeerd voor een autonome loonstijging (CAO, periodieken en functie-waardering). De salarisindex voor 2020 bedraagt 3,2%. Voor alle functies wordt de max van de schaal gehanteerd. De totale loonsom voor 2020 bedraagt exclusief wachtgelders € 1.769.000.

Netto-uren

De productieve uren ofwel netto-uren bedragen 1.350 uren per formatieplaats, in overeenstemming met algemeen gehanteerde normen.

Omschrijving per fulltime fte		Uren
Bruto beschikbare tijd	5 x 52 x 7,2	1.872
Verlof feestdagen	8 x 7,2	57
Normaal en buitengewoon verlof	27,5 x 7,2	198
Ziekteverzuim	5%	82
Aanwezige uren		1.535
Algemeen overleg		50
Opleiding en bijhouden literatuur		30
Frictie-uren (verplaatsing, verzorging, ed.)		105
Totaal indirecte uren		185
Netto werkuren (aanwezige – indirecte uren)		1.350

2. STAAT VAN GEACTIVEERDE KAPITAALLASTEN

Omschrijving van de kapitaaluitgaven	wijziging	jaar van aanschaf	jaar van vervanging	aanschaf-waarde 1-1-2019	+	-	aanschaf-waarde 1-1-2020	+	-	aanschaf-waarde 31-12-2020	termijn	rente%	afschr. per 1-1-2020	afschr. in 2020	aflossing in 2020	Boek-waarde 1-1-2020	Boek-waarde 31-12-2020	Rente-lasten	Totaal v/d kapitaallast
geen investeringen							0			0	5	0,00%		0		0	0	0	0
Totaal huisvesting				0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
Inrichting receptie		2012	2024	16.617		16.617	0			0	12	0,00%		0		0	0	0	0
Inrichting patio		2012	2024	4.013		4.013	0			0	12	0,00%		0		0	0	0	0
Inrichting kantoortuinen		2012	2024	33.970		33.970	0			0	12	0,00%		0		0	0	0	0
Inrichting bestuurskamer		2012	2024	3.882		3.882	0			0	12	0,00%		0		0	0	0	0
Lockerkast De Steck		2019	2021		**7.400**		7.400			7.400	3	0,00%	2.467	2.467		4.933	2.466	0	2.467
Totaal meubilair basis				58.482	7.400	58.482	7.400	0	0	7.400			2.467	2.467	0	4.933	2.466	0	2.467
Archiefkasten	1e wijz 12	2012	2022	6.220		6.220	0			0	10	0,00%		0		0	0	0	0
Totaal meubilair specials				6.220	0	6.220	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
geen aanschaf specials maar abonnementen inhuur																			
Totaal automatisering specials				0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
inhuur via doetinchem																			
Totaal automatisering basis				0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL				64.702	7.400	64.702	7.400	0	0	7.400			2.467	2.467	0	4.933	2.466	0	2.467

3. STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve	Saldo begin 2019	Vermeerdering wegens rente 0,00%	Dotaties 2019	Onttrekkingen 2019	Saldo begin 2020	Vermeerdering wegens rente 0,00%	Dotaties 2020	Onttrekkingen 2020	Saldo per 31-12-2020
Algemene reserve	239.536	0	0	0	239.536	0	0	0	239.536
ALGEMENE RESERVE	239.536	0	0	0	239.536	0	0	0	239.536
Investeringsfonds	4.246.822	0	1.277.000	350.000	5.173.822	0	1.279.000	350.000	6.102.822
Reserve doorontwikkeling	484.120	0	0	484.120	0	0	0	0	0
Reserve huisvesting	91.213	0	0	5.000	86.213	0	0	5.000	81.213
BWS renteresultaat	102.823	0	0	40.258	62.565	0	0	40.600	21.965
BESTEMMINGSRESERVES	4.924.978	0	1.277.000	879.378	5.322.600	0	1.279.000	395.600	6.206.000
TOTAAL RESERVES	5.164.514	0	1.277.000	879.378	5.562.136	0	1.279.000	395.600	6.445.536
Risico wachtgelden	197.682	0	0	50.000	147.682	0	0	48.000	99.682
Nazorg stortplaatsen	203.703	36.000	0	239.703	0	0	0	0	0
VOORZIENINGEN	401.385	36.000	0	289.703	147.682	0	0	48.000	99.682
TOTAAL VOORZIENINGEN	401.385	36.000	0	289.703	147.682	0	0	48.000	99.682
TOTAAL-GENERAAL	5.565.899	36.000	1.277.000	1.169.081	5.709.818	0	1.279.000	443.600	6.545.218

TOELICHTING BIJ STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maakt onderscheid tussen reserves en voorzieningen.

Reserves

Tot de algemene reserve worden gerekend alle reserves, waaraan geen bestemming is gegeven (vrij besteedbaar). Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het algemeen bestuur een bepaalde bestemming(doel) is gegeven. Deze bestemming kan te allen tijde worden opgeheven; er zitten geen verplichtingen naar derden achter.

Het rechtstreeks aan reserves toevoegen of onttrekken van middelen is niet toegestaan. Dit moet plaats vinden via de exploitatie.

Voorzieningen

Voorzieningen geven een schatting van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden min of meer onzeker zijn. De voorziene lasten moeten hun oorsprong in het verleden hebben (voor balansdatum). De voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

Rentetoevoeging

De rentevergoeding over het eigen vermogen is volgens de BBV maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe lasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. De Regio heeft geen financieringsmiddelen aangetrokken. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve is voor 2018 dan ook 0%.

1. Algemene reserve

De algemene reserve dient vooral voor het opvangen van de tegenvallers in het jaarresultaat.

Door het algemeen bestuur is bepaald (AB 3 juni 2012) dat het plafond van de algemene reserve gebaseerd op een vasts bedrag dat in de buurt ligt van 10% van de jaarlijkse begrotingsomzet, ofwel € 250.000.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 239.536. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt nader ingegaan op de omvang van de algemene reserve.

2. Bestemmingsreserves

Investeringsfonds

Bij de besluitvorming over de doorontwikkeling is een investeringsfonds gevormd. Reeds aanwezige beschikbare incidentele middelen ('Projectenreserve Regio Achterhoek' en 'Reserve regionale projecten') zijn hierin samengebracht. Jaarlijks wordt een klein deel ingezet als werkbudget voor de Board en de thematafels (€ 25.000 per thematafel per jaar) een er is jaarlijks € 100.000 beschikbaar voor initiatieven vanuit de maatschappij en bijeenkomsten. Het investeringsfonds zal worden gebruikt als cofinanciering voor de projecten uit de Regio Deal. De inzet van de middelen loopt via besluitvorming door het algemeen bestuur. De inzet moet voldoen aan vastgestelde criteria. Bij het verloop van het saldo is nog geen rekening gehouden met nog te nemen besluiten over de inzet van de middelen in 2020.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 6.102.822.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling

Deze reserve is gevormd voor het opvangen van incidentele financiële gevolgen voor organisatiekosten door de doorontwikkeling. De middelen moeten worden verplicht in 2019 en anders gaat het geld naar het investeringsfonds.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo nihil.

Bestemmingsreserve onderhoud huisvesting

Begin 2019 is de Regio verhuist naar de Steck aan de Raadhuisstraat in Doetinchem. Het pand wordt voor een periode van 3 jaren gehuurd. In 2019 komt er een voorstel voor de inzet van de bestemmingsreserve.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 81.213.

Bestemmingsreserve BWS-renteresultaat

Het saldo van deze reserve is ontstaan uit rentevoordelen over toegekende BWS-budgetten en uitbetaling van de subsidie aan belanghebbenden. De regeling is inmiddels volledig uitbetaald. De bestemmingsreserve BWS renteresultaat dient nog voor de loonkosten voor de medewerker BWS.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 21.965.

3. Voorzieningen

Voorziening risico wachtgelden

De voorziening omvat bestaande wachtgeldverplichtingen, mogelijke aanspraken voor structurele detachering en mogelijke aanspraak bij afloop van projecten. De voorziening is op grond van het BBV niet verplicht. Omdat de Regio als organisatie vrij klein is, is de mogelijkheid om wachtgelders te kunnen herplaatsen ter voorkoming van wachtgelden praktisch nihil. De omvang van de voorziening dient zodanig te zijn dat de bestaande en de te verwachten aanspraken op wachtgeld kunnen worden gedekt. Op dit moment is er sprake van 2 wachtgelders waarvan de kosten ten laste van de voorziening worden gebracht. De bedragen van deze voorziening zijn ultimo 2017 berekend op het maximale risico dat Regio Achterhoek loopt in de toekomstige uitbetaling van deze wachtgelden.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo € 99.682.

Nazorg stortplaatsen

Begin 2018 is de sluitingsverklaring afgegeven voor stortplaats De Langenberg. Medio 2019 worden ook de stortplaatsen Wald en Bellegoor overgedragen aan de Provincie. Met de Provincie is eind 2018 overeengekomen de stortplaatsen over te dragen tegen het aanwezige doelvermogen. In 2019 worden de laatste formaliteiten, zoals de Statenbrief voor PS en de juridische overeenkomsten voor Wald en Bellegoor afgewikkeld.

Op 31 december 2020 bedraagt het begrote saldo nihil.

4. TAAKVELDEN 2020

	Volgnummer en omschrijving Lasten	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie (overhead)	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	sub-totaal	0.10 mutatie reserves	Totaal
20..	Smart Governance	2.311.766	234.888		9.000	2.555.654		2.555.654
130.1	Kpl. Kapitaallasten	0	0	36.467	0	36.467	0	36.467
	Totaal exploitatie *(exclusief kostenplaats bedrijfsvoering)*	2.311.766	234.888	36.467	9.000	2.592.121	0	2.592.121
	Kostenplaats bedrijfsvoering					415.379	0	415.379
	Totaal lasten Regio achterhoek						0	3.007.500

	Volgnummer en omschrijving Baten	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	sub-totaal	0.10 mutatie reserves	Totaal
20..	Smart Governance	2.172.904			1.311.750	3.484.654	-929.000	2.555.654
130.1	Kpl. Kapitaallasten	0	0	36.467	0	36.467	0	36.467
	Totaal exploitatie *(exclusief kostenplaats bedrijfsvoering)*	2.172.904	0	36.467	1.311.750	3.521.121	-929.000	2.592.121
	Kostenplaats bedrijfsvoering					369.779	45.600	415.379
	Totaal baten Regio achterhoek						-883.400	3.007.500

5. VERZAMELSTAAT BIJDRAGEN GEMEENTEN EN PROVINCIE 2020

Naam gemeente	Aantal inwoners per 1/1/19	2020 *Smart Governance* *(excl onvoorzien)*	*Onvoorzien*	ongewijzigd beleid 2020 totaal	Per inwoner 2020	2019 Totaal 2019 na doorontw *heel jaar*	Totaal 2019 per inwoner na dooront *heel jaar*
Aalten	27.012	180.523	822	181.346	6,71	177.434	6,58
Berkelland	43.902	293.401	1.337	294.737	6,71	289.687	6,58
Bronckhorst	36.205	241.961	1.102	243.063	6,71	239.089	6,58
Doetinchem	57.575	384.778	1.753	386.531	6,71	377.628	6,58
Oost Gelre	29.707	198.534	904	199.439	6,71	195.162	6,58
Oude IJsselstreek	39.475	263.815	1.202	265.016	6,71	259.968	6,58
Winterswijk	28.898	193.128	880	194.007	6,71	190.669	6,58
Provincie Gelderland in organisatiekosten (*)		408.765		408.765	1,56	400.750	1,52
Totaal	262774	2164904,444	8000	2172904,444		2130387	

** De totale bijdrage per inwoner van de Provincie bedraagt € 2, waarvan € 1,50 voor organisatiekosten en € 0,50 voor het investeringsfonds*

Totaal bijdrage Provincie gelderland	*2020*		*2019*	
Bijdrage in organisatiekosten	408.765	*1,556*	400.750	*1,52*
Bijdrage in investeringsfonds	136.170	*0,52*	133.500	*0,51*
	544.935		534.250	

6. VOORBEELD FORMAT DOELENMATRIX

Doelenmatrix thematafels Regio Achterhoek

1a - De Achterhoek is hét open innovatiesysteem
1b - Inventieve vakman/vakvrouw van de toekomst
1c - Ontwikkelt en implementeert de productie van de toekomst
1d - De Achterhoek is de stage- en afstudeerregio van Nederland
2a - Talenten arbeidsmarkt benut (vervangings- en uitbreidingsvraag)
2b - Er functioneert een inclusieve arbeidsmarkt
2c - De grensoverschrijdende samenwerking is toegenomen
3a - In de Achterhoek is vervoer energieneutraal in 2030
3b - De hoofd-, regionale en lokale infrastructuur is op orde
3c - Er zijn slimme vervoersvoorzieningen (telefoon + internet)
4a - De woningvoorraad beweegt mee
4b - Duurzame en levensloopbestendige woningvoorraad
4c - Leegstaand vastgoed is getransformeerd of gesloopt
4d - Er zijn nieuwe en bijzondere manieren van wonen
4e - De leefbaarheid blijft op peil
5a - De Achterhoek is energieneutraal
5b - De Achterhoek is koploper gebleven in de kringlooplandbouw
5c - Bedrijventerreinen zijn efficiënt werkende ecosystemen en zijn zelfvoorzienend
5d - In de Achterhoek wordt circulair omgegaan met vastgoed en infrastructuur
6a - De Achterhoek is de gezondste regio van Nederland door preventie en zorginnovatie
6b - Achterhoekers zijn zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid
6c - Er is een netwerk van gezondheids- en ondersteuningsdiensten beschikbaar

Thema's:	**Smart Werken en Innovatie**				**Onderwijs en Arbeidsmarkt**			**Mobiliteit en Bereikbaarheid**			**Wonen en Vastgoed**					**Circulaire economie en Energietransitie**				**De gezondste regio**		
subdoelen:	**1A**	**1B**	**1C**	**1D**	**2A**	**2B**	**2C**	**3A**	**3B**	**3C**	**4A**	**4B**	**4C**	**4D**	**4E**	**5A**	**5B**	**5C**	**5D**	**6A**	**6B**	**6C**
Smart Werken en Innovatie																						
Project a		•		o			o															
Project b	o		•	•		o																
Project c		•		o																		
Onderwijs en Arbeidsmarkt																						
Project a		•		o			o			o											o	
Project b						•	•															
Project c	•				•		•															
Mobiliteit en Bereikbaarheid																						
Project a									o							o			o			
Project b								•		o												
Project c				o					•													
Wonen en Vastgoed																						
Project a												o			•			o				
Project b													•				o	o				
Project c											o		•									
Circulaire Economie en Energietransitie																						
Project a										o							o					
Project b												o				•			•			
Project c												o					o	o				
Gezondste Regio																						
Project a																				•	•	
Project b					o										o						o	•
Project c																					•	

Legenda	•	draagt voor een groot deel bij aan het doel
	o	draagt gedeeltelijk bij aan het doel

Raadhuisstraat 25
7001 EX Doetinchem
+31 314 32 12 00

info@8rhk.nl
www.8rhk.nl

Achterhoek Raad
Achterhoek Board
Achterhoek Thematafels

Raadsvergadering

Dossiernummer	1873
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	16
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarstukken 2018 en begroting 2020 Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	245129
Raadsvergadering	:	25 juni 2019
Onderwerp	:	Jaarstukken 2018 en begroting 2020 gemeenschappelijke regeling SDOA
Collegevergadering	:	14 mei 2019
Portefeuillehouder	:	G.J. Teselink
Steller	:	M. Lahdo tel: : 0545-250 215

Te nemen besluit:
1. De jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek ter kennisgeving aannemen.
2. Aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek mee te geven om in te stemmen met de jaarrekening 2018.
3. Aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek mee te geven om in te stemmen met de begroting 2020.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op grond van de gemeenschappelijke regeling SDOA hebben wij de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 ontvangen. Op grond van artikel 35 lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regeling dient de gemeenteraad in de gelegenheid te worden gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken. De zienswijze van de gemeenteraad wordt betrokken bij de besluitvorming door het Algemeen Bestuur SDOA.

De gemeenteraad krijgt inzicht in de bedrijfsvoering en resultaten van SDOA en kan hierop invloed uitoefenen door zijn gevoelen mee te geven aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van SDOA.

Argumentatie:
1.1 De jaarrekening 2018 en de begroting 2020 SDOA voldoen aan de eisen gesteld door de Gemeenschappelijke Regeling.
De stukken geven op hoofdlijnen weer hoe SDOA de doelstellingen uit de begroting heeft gerealiseerd en zal realiseren.
2.1 De jaarrekening 2018 sluit met een positief saldo van €1.875.000,--.
Het resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een verlaging van de bedrijfsvoeringskosten met €913.000,-. Verder zien we dat de toegekende flexibele formatie niet maximaal is ingezet waardoor de kosten €366.000,- lager zijn uitgevallen.
2.2 De accountant heeft voor 2018 een goedkeurende verklaring afgegeven.
3.1 De begroting 2020 is opgesteld op basis van de huidige taken, inclusief de WSW-detacheringstaken.
3.2 Met het beschikbaar stellen van de financiële middelen kan de SDOA onze taken op het gebied van werk en inkomen uitvoeren.
Programma Werk en Activering
SDOA werkt vanuit de visie dat samen met anderen in het sociaal domein pro actief ingezet wordt op een zo optimaal mogelijke deelname van onze inwoners aan de samenleving. Zelfredzaamheid is hierin een belangrijke waarde.
Programma Inkomen

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Met betrekking tot de inkomensvoorziening werkt SDOA vanuit de visie dat bijstand het laatste vangnet is op het gebied van de sociale zekerheid. De inkomensondersteuning is gebaseerd op de wetgeving.

Programma Ondersteuning
Participatie neemt toe met een financieel steuntje in de rug. Kinderen uit minima-gezinnen kunnen deelnemen aan de samenleving. Op basis van maatwerk worden er vanuit de bijzondere bijstand bijzondere kosten vergoed van inwoners met een minima-inkomen. De inwoner weet niet altijd volledig waar hij voor in aanmerking kan komen en hoe aan te vragen. Via de meedoenapplicatie (computerprogramma beschikbaar vanaf 2020) kan hij deze informatie opvragen en een aanvraag doen.
Binnen de schulddienstverlening wordt ingezet op vroegsignalering en preventie en staat ook nazorg centraal.

Kanttekeningen en risico's
De doelstellingen in de begroting zijn op hoofdlijnen geformuleerd. Wij hebben aangekondigd in de komende jaren meer prestatiegericht te willen werken. Verder hebben wij de wens geuit om meer uitstroom van bijstandsgerechtigden te laten plaatsvinden. Zeker in de huidige conjunctuur waar de vraag naar personeel groot is. In de komende bestuursrapportages wordt deze ontwikkeling door SDOA meegenomen.

In de begroting is rekening gehouden met een loon- en premieontwikkeling van 3,4%. Op andere onder bedrijfsvoeringsbudgetten is waar nodig een prijsindexatie van 2,2% gehanteerd.

Financiën
Toelichting jaarrekening
In de jaarrekening bedraagt het resultaat op de bedrijfsvoering voor 2018 €1.875.000,- voor heel SDOA. Het aandeel voor de gemeente Berkelland, op basis van de verdeelsleutel bedraagt € 687.937,50,-. Dit is verwerkt in de jaarrekening van de gemeente.
Het resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een verlaging van de bedrijfsvoeringskosten met €913.000,-. Het komt erop neer dat de flexibele formatie van 13,37 fte naar 4,25 fte naar beneden is bijgesteld op basis van de werkelijke aantallen over 2017. Verder zien we dat de toegekende flexibele formatie niet maximaal is ingezet, waardoor de kosten €366.000,- lager zijn uitgevallen.

Toelichting begroting 2020
Het BUIG budget is een gebundelde uitkering van het Rijk voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ. Daarnaast kan hieruit ook het instrument loonkostensubsidie worden gefinancierd. Het voorlopig budget bedroeg in 2019 – bekend gemaakt in de brief van het Ministerie van 1 oktober 2018 - €8.028.753,-. De kosten voor 2019 zijn begroot op €8.628.000,--. Dit resulteert in een tekort van circa €600.000,--. In onze gemeentebegroting hebben wij rekening gehouden met €8.618.000,--. Dit betekent dat wij naar verwachting conform de begroting het jaar zullen afsluiten.

Het voorlopig budget 2020 voor onze gemeente wordt in de mei circulaire bekend gemaakt. Het gevraagd budget in de begroting van SDOA voor 2020 bedraagt €8.150.000,-. Dit betekent een afname van dit budget ten opzichte van 2019.

In de begroting zien we vooral een verschuiving van de bijdrage aan de SDOA. Die verschuiving vindt vooral plaats van de programma's inkomen en ondersteuning naar het programma werk. In zijn totaliteit komt de begroting 2020 iets hoger uit dan de begroting 2019. Dit blijft echter binnen de grens van 2%. Dit is het percentage dat we de

gemeenschappelijke regelingen meegeven en dat is gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van het accres.

Communicatie
Niet van toepassing.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA) voert voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk de Participatiewet uit. De wethouders uit het college van burgemeester en wethouders worden afgevaardigd in het Algemeen Bestuur van SDOA.

Planning en evaluatie
Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling SDOA komt 4 juli bij elkaar waarna de begroting wordt vastgesteld. De gemeenteraden worden gedurende de begrotingsjaar geïnformeerd door middel van bestuursrapportages.

Bijlagen
- Jaarstukken 2018 Sociale Dienst Oost Achterhoek
- Aanbiedingsbrief bw Berkelland jaarrekening 2018, begr 2020
- Programmabegroting 2020 (versie DB)
- Brief aan de gemeenteraad

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

b e s l u i t :

1. de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek ter kennisgeving aan te nemen;
2. aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek mee te geven om in te stemmen met de jaarrekening 2018;
3. aan de afgevaardigde in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek mee te geven om in te stemmen met de begroting 2020.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Sociale Dienst Oost Achterhoek

Jaarstukken 2018
(Jaarverslag en Jaarrekening)

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek op 4 juli 2019

De voorzitter, De secretaris,

INHOUDSOPGAVE

JAARVERSLAG

I. VOORWOORD 3
II. ALGEMEEN 4
III. PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING 7
IV. PROGRAMMA INKOMEN 13
V. PROGRAMMA ONDERSTEUNING 17
VI. PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN 21
VII. BELEIDSINDICATOREN 22
VIII. PARAGRAFEN 23

JAARVERSLAG

BALANS PER 31 DECEMBER 2018 31
PROGRAMMAREKENING 33
GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING 34
TOELICHTING OP DE BALANS 36
TOELICHTING OP DE PROGRAMMAREKENING 41
WNT-VERANTWOORDING 2018 SOCIALE DIENST OOST ACHTERHOEK 44

CONTROLEVERKLARING

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT 48

BIJLAGEN

SISA BIJLAGE 2018 51
OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD 53
EINDDECLARATIE DEELNEMENDE GEMEENTEN 2018 54
VERKLARING AFKORTINGEN 55

I. VOORWOORD

Door middel van dit document worden de jaarstukken van 2019 van de Sociale Dienst Oost Achterhoek aangeboden. Hierin wordt beschreven waarop er het afgelopen jaar invulling is gegeven aan de programma's Werk en Activering, Inkomen, Ondersteuning en Bedrijfsvoering.

Een korte terugblik op het jaar 2018
Het jaar 2018 stond in het teken van het oppakken van de actiepunten uit het onderzoeksrapport van Radar "Goed is goed" van 2017 en de opdracht aan SDOA "Iedereen doet mee, niemand aan de kant". We geven dit vorm door veel aandacht te geven aan innovatie.
De governance en de de GR van SDOA zijn op onderdelen aangepast.
Daarnaast is de transformatie van de decentralisatie binnen Participatiewet in relatie met WMO en Jeugd opgepakt. Hierbij was er aandacht voor het verbeteren van de dienstverlening. We hebben ons intakeproces onder de loup genomen om deze meer klantgericht vorm te geven en te gaan werken volgens de bedoeling. We doen dit binnen de leidende principes/uitgangspunten van de transformatiegedachte.
Ook hebben we het inzicht in ons cliëntenbestand vergroot door het bestand dat was ingedeeld op basisdienstverlening te analyseren en het gehele bestand in te delen in drie doelgroepen Werk, Perspectief en Meedoen. Aansluitend is de doelgroep Werk en Perspectief ingedeeld in 8 meest kansrijke uitstroomprofielen. Door ons bestand beter in beeld te hebben verwachten we meer focus te kunnen hebben op werk en waar dat niet mogelijk is meer focus te hebben op het activeren van onze cliënten om ze daarmee actief te laten participeren aan de samenleving. We zoeken hier steeds meer de aansluiting bij de lokale sociale teams. Onder andere door deze aanpak is ons volume gedaald met circa 8%.
Beleidsmatig is er veel aandacht geweest voor de thema's Nieuw Beschut, de wet Taaleis en Meedoenapplicatie.

Er is in 2018 vanuit SDOA eveneens fors geïnvesteerd in de regionale samenwerking binnen het Werkgevers Servicepunt Achterhoek (WSPA). Hierbij is er veel aandacht voor sturing en het in beeld brengen van resultaten.
Ook hebben we gekeken naar onze interne taakverdeling om administratieve taken op een andere manier te organiseren.
Daarnaast hebben we veel aandacht voor de professionalisering van de medewerkers en de cultuur en werksfeer binnen SDOA. Zo hebben we geïnvesteerd in de methodiek van werken volgens de bedoeling en hebben we onze kernwaarden beschreven en werken we aan de kerncompetentie dienend leiderschap. Daarnaast is de HRM-cyclus met alle medewerkers actief opgepakt. Op deze manier proberen we de organisatie te ontwikkelen naar een hoger niveau.
Er is fors geïnvesteerd in Informatievoorziening en IT. Hierbij zijn twee werkprocessen gedigitaliseerd en zijn we bezig met het ontwikkelen van een dashboard, waardoor resultaten beter in beeld kunnen worden gebracht en er meer mogelijkheden zijn op resultaatgerichte sturing en bijsturing waar dit nodig is.

Wij kijken terug op een jaar van veel verandering en ontwikkeling. Maar ook op een jaar met een heel mooi resultaat waar we trots op zijn.
Ten slotte willen we onze waardering en dank uitspreken voor de wijze waarop alle betrokkenen in de drie gemeenten met de Sociale Dienst Oost Achterhoek hebben samengewerkt.

Groenlo, 28 maart 2019.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur van de Sociale Dienst Oost Achterhoek

T.A. Beijer
Directeur

II. ALGEMEEN

Samenstelling bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit leden die door de colleges van de aangesloten gemeenten uit hun midden worden aangewezen. De colleges wijzen ieder twee leden (en twee plaatsvervangende leden) aan.

De bestuurssamenstelling tot 21 juni 2018 was als volgt:
Algemeen Bestuur:
- Dhr. J.B. Boer, voorzitter (Wethouder Berkelland)
- Mevr. J.A. Pot-Klumper (Wethouder Berkelland)
- Dhr. R.H.M. Hoijtink (Wethouder Oost Gelre)
- Mevr. Drs. M.G. Frank (Wethouder Oost Gelre)
- Mevr. Drs. I.G. Saris (Wethouder Winterswijk)
- Dhr. Drs. D.W. Aalderink (Wethouder Winterswijk)

Dagelijks Bestuur:
- Dhr. J.B. Boer (Wethouder Berkelland)
- Dhr. R.H.M. Hoijtink (Wethouder Oost Gelre)
- Dhr. Drs. D.W. Aalderink (Wethouder Winterswijk)
- Dhr. T.A. Beijer (Directeur Sociale Dienst Oost Achterhoek)

De bestuurssamenstelling vanaf 21 juni 2018 was als volgt:
Algemeen Bestuur:
- Dhr. J.B.M. Hoenderboom, voorzitter (Wethouder Oost Gelre)
- Mevr. M.H.H. van Haaren (Wethouder Berkelland)
- Dhr. G.J. Teselink (Wethouder Berkelland)
- Dhr K.J.M. Bonsen (Wethouder Oost Gelre)
- Mevr. Drs. I.G. Saris (Wethouder Winterswijk)
- Dhr. Drs. D.W. Aalderink (Wethouder Winterswijk)

Dagelijks Bestuur:
- Dhr. J.B.M. Hoenderboom, voorzitter (Wethouder Oost Gelre)
- Dhr. G.J. Teselink (Wethouder Berkelland)
- Dhr. Drs. D.W. Aalderink (Wethouder Winterswijk)
- Dhr. T.A. Beijer (Directeur Sociale Dienst Oost Achterhoek)

Begrotings- en rekeningprocedure
De Gemeenschappelijke Regeling voorziet erin dat voorafgaand aan het vaststellen van de begroting, de eventuele begrotingswijziging(en) en de jaarrekening, de raden van de deelnemende gemeenten wordt gevraagd om hun zienswijzen in te brengen. Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling houdt hier rekening mee.

Primitieve begroting 2018, wijzigingen 2018 en rekeningresultaat
Op 30 juni 2017 heeft het Algemeen Bestuur de begroting 2018 vastgesteld.
Daarna hebben de volgende begrotingswijzigingen plaatsgevonden:
Eerste wijziging: effecten tweede bestuursrapportage 2017
Tweede wijziging: effecten eerste bestuursrapportage 2018 en bestemming jaarrekening 2017
Derde wijziging: effecten tweede bestuursrapportage 2018

Daarnaast zijn er administratieve wijzigingen geweest met wijziging van budgetten binnen het betreffende programma waartoe de budgetverantwoordelijke bevoegd is.
Het rekeningresultaat 2018 bestaat uitsluitend uit het resultaat op de bedrijfsvoering.
De niet bedrijfsvoeringskosten van de programma's worden één op één met de gemeenten verrekend.

Verdeelsleutel
De exploitatielasten van de Sociale Dienst Oost Achterhoek bestaan uit Programmakosten en Bedrijfsvoeringskosten.
De Programmakosten worden één op één door de gemeenten vergoed.
De verdeling van de bedrijfsvoeringskosten vindt plaats op basis van de afgesproken verdeelsleutel.

Het Algemeen Bestuur heeft in haar vergadering van 22 december 2017, met meerderheid van stemmen, besloten om de verdeelsleutel met ingang van het dienstjaar 2017 te wijzigen.
De verdeelsleutel is in 2018 als volgt:

De eerste € 2.500.000 van de bedrijfsvoeringskosten wordt als volgt verdeeld:
Berkelland: 30,35%
Oost Gelre: 26,41%
Winterswijk: 43,24%
Boven de eerste € 2.500.000 is de verdeelsleutel gebaseerd op de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden inclusief personen met langdurige loonkostensubsidie op 1 januari van het dienstjaar min 1 en het aantal fte's WSW gedetacheerden op 1 januari dienstjaar min 1.
Voor het dienstjaar 2018 geldt de verhouding:

	Aantal	Percentage
Berkelland	813,43	36,69%
Oost Gelre	514,11	24,66%
Winterswijk	795,74	38,65%

Op basis van de begrote uitvoeringskosten 2018 van € 12.292.000 komt de verdeelsleutel voor 2018 uit op:

	Percentage	€
Berkelland	36,69%	4.510.000
Oost Gelre	24,66%	3.031.000
Winterswijk	38,65%	4.751.000

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt)
De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft geen medewerkers of bestuurders die een hogere jaarvergoeding/salaris verdienen dan de wettelijke norm.

Vorderingen Sociale Zaken
De vorderingen voor debiteuren WWB, IOAW, IOAZ en BBZ zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.
Van de openstaande vorderingen op de balansdatum is een bedrag van € 756.000 opgenomen als reële vordering (na aftrek van een "voorziening" voor dubieuze vorderingen).
Bij het bepalen van de reële waarde van de vorderingen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
Vorderingen met een lopende betalingsregeling:
- Berkelland 29% van de nominale waarde;
- Oost Gelre 50% van de nominale waarde;
- Winterswijk 28% van de nominale waarde;
- Krediethypotheken: 100% nominale waarde.

De waarderingspercentages zijn gebaseerd op de ervaringscijfers per gemeente van de afgelopen jaren. We zien dat de aard van de vorderingen en het betalingsgedrag per gemeente verschilt waardoor we kiezen voor verschillende percentages.

Programmaverantwoording 2018
Bij de programma's wordt onderscheid gemaakt tussen directe programmakosten en (de doorbelaste) bedrijfsvoeringskosten.
De directe programmakosten betreffen Werk & Activering, Inkomen en Ondersteuning.
De bedrijfsvoeringskosten hebben betrekking op de personele-, facilitaire- en huisvestingskosten.
Per programma worden de resultaten per deelnemende gemeente inzichtelijk gemaakt.

Financiële uitkomsten
De programma's Werk & Activering, Inkomen en Ondersteuning worden één op één met de gemeenten afgerekend met uitzondering van de daaraan toegerekende bedrijfsvoeringskosten. Feitelijk leveren deze programma's geen resultaat op.
Het programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, de bedrijfsvoering, levert wel een resultaat op.

Het resultaat op de bedrijfsvoering ofwel het gerealiseerde resultaat 2018 bedraagt € 1.875.000 overschot. De specificatie en toelichting van het gerealiseerde resultaat 2018 treft u aan op pagina 41.

Bestemming voordelig saldo
De programma's Werk & Activering, Inkomen en Ondersteuning worden één op één met de deelnemende gemeenten afgerekend, met uitzondering van de direct aan de programma's toe te rekenen bedrijfsvoeringskosten.
Wij stellen voor het jaarrekeningresultaat 2018 als volgt te bestemmen:
- Het volledige resultaat ter hoogte € 1.875.000 uit te keren aan de deelnemende gemeenten in de verhouding van de verdeelsleutel 2018.

III. PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING

Vanuit de visie dat iedereen meedoet en er niemand aan de kant hoeft te staan, stimuleert de SDOA de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de inwoner. Iedereen moet zijn of haar mogelijkheden optimaal kunnen benutten. Het doel is om iedereen te laten deelnemen aan de maatschappij, waar maar enigszins mogelijk via regulier werk. Hiermee wordt zowel de financiële zelfstandigheid van de inwoner vergroot als de participatiegraad in de samenleving.

Het participatiebudget wordt efficiënt in gezet en er wordt zo veel mogelijk maatwerk geleverd. Inwoners die hulp nodig hebben met het vinden van worden door het WerkgeverServicepunt Achterhoek (WSPA) ondersteund bij het vinden van werk. Het WSPA is het aanspreekpunt voor werkgevers in onze regio voor het oplossen van hun personeelsvraagstukken. Dit gebeurt met de inzet van werkzoekenden uit de verschillende doelgroepen van gemeenten en het UWV. De klantmanager begeleidt de personen die zoeken naar werk en de gedetacheerde Wsw-medewerkers. De klantmanager formuleert vóór aanvang van een traject met de werkzoekende de afgesproken doelstellingen en past zijn begeleiding daarop aan.

Doel programma werk & activering

Met behulp van trajecten de financiële zelfstandigheid van uitkeringsgerechtigden bevorderen door uitstroom naar tijdelijk of vast betaald werk.

Operationele doelstellingen:

1. De middelen uit het participatiebudget worden optimaal ingezet om de afstand van de klant tot de arbeidsmarkt zoveel en zo snel als mogelijk te verkleinen;
2. De klantmanager heeft zeer regelmatig contact met de klant om hem te coachen en de voortgang van het re-integratietraject te kunnen volgen;
3. Samen met de ketenpartners van SDOA worden er betaalde werkplekken en onbetaalde werkervaringplekken gerealiseerd binnen en buiten het verzorgingsgebied van de SDOA;
4. Medewerkers met een Wsw-dienstbetrekking verrichten in een zo regulier mogelijke werkomgeving werkzaamheden;
5. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de mogelijkheid van loonkostensubsidie Wet Sociale Werkvoorziening in het kader van Begeleid Werken bij een reguliere werkgever;
6. Bevorderen van het ontwikkelen van lokale voorzieningen voor inwoners die aangewezen zijn op een (aangepaste) werkplek in een beschermde werkomgeving.

Realisatie gestelde doelen

Onderwerp	Resultaat
1. Optimaal gebruik van de middelen uit het participatiebudget	Waar nodig zijn re-integratiemiddelen ingezet ten behoeve van de verbetering van de positie van de uitkeringsgerechtigde op de arbeidsmarkt
2. Contact met klant over voortgang trajecten	Naast contacten met de klant ook contacten met ketenpartners opgestart
3. Realiseren werk- en werkervaringplekken	Realisatie van 240 betaalde werkplekken regulier en 165 werkervaringsplaatsen door het WSPA.
4. Bevorderen dat mensen met een Wsw-dienstbetrekking in een zo regulier mogelijke werkomgeving werkzaamheden verrichten	Meer dan 65% van de Wsw-medewerkers is gedetacheerd of werkt met loonkostensubsidie Begeleid werken bij een werkgever.
5. Bevorderen dat optimaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van loonkostensbusidie Wsw in het kader van Begeleid Werken bij een reguliere werkgever	Het aantal personen met een Begeleid werken loonkostensubsidie werkzaam is nagenoeg ongewijzigd. Eind 2017 waren 26 medewerkers werkzaam bij een reguliere werkgever, eind 2018 is het aantal medewerkers 27.
6. Bevordering van het ontwikkelen van lokale voorzieningen voor inwoners die aangewezen zijn op een (aangepaste) werkplek in een beschutte omgeving	Per eind 2018 zijn er 29 Wsw- medewerkers lokaal werkzaam. In het kader van de Participatiewet zijn er 9 personen geplaatst in Nieuw Beschut Werk.

Wat heeft het gekost

Programma **Werk en Activering**	Begroting primitief	Begroting na wijzigingen	Rekening 2018	Afwijking
Baten	-16.936	-11.096	-10.987	109
Lasten	16.276	10.460	9.513	-947
Saldo baten en lasten	-660	-636	-1.474	-838
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-660	-636	-1.474	-838

De raming van het re-integratiebudget is gebaseerd op de integratie uitkering participatie (rijk). De uitgaven zijn gebaseerd op wat nodig is voor de klanten om terug te keren in het arbeidsproces en nieuw beschut werk, voordeel € 334.000. Daarnaast waren er diverse inkomsten, voordeel € 93.000. Deze voordelen leiden tot een lager bijdrage van de gemeenten op dit programma.
Daarnaast is er sprake van gedeeltelijke vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren, voordeel € 121.000. De direct aan het programma toegerekende uitvoeringskosten zijn lager dan begroot door minder gemaakte uren, voordeel € 741.000.

Behaalde resultaten

Werkzoekenden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt
Werkzoekenden met een korte(re) afstand tot de arbeidsmarkt zijn geholpen om zo snel als mogelijk (weer) een betaalde baan te aanvaarden.
De totale uitstroom in 2018 is in totaal 509 personen. Hiervan

- was er 224 maal sprake van werkaanvaarding in loondienst;
- gingen 48 personen naar een opleiding met studiefinanciering;
- en zijn 9 werkzoekenden uitgestroomd als zelfstandig ondernemer.

De overige 228 uitkeringsgerechtigden zijn uitgestroomd als gevolg van niet door SDOA te beïnvloeden redenen, zoals bijvoorbeeld verhuizing of het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

Het WSPA is voor een groot deel verantwoordelijk voor het realiseren van de uitstroom. Zij realiseerden 240 plaatsingen op betaald werk inclusief proefplaatsingen. Ook zijn er 165 onbetaalde werkervaringsplaatsen gecreëerd.

Werken moet lonen. Daarom worden de wettelijke mogelijkheden gebruikt om (tijdelijk) een deel van de inkomsten niet in mindering te brengen op de uitkering, maar deze “vrij te laten”. Vooral voor hen die niet in staat zijn boven de uitkeringsnormen inkomsten uit werk krijgen is dit een extra stimulans werk te vinden en ook te behouden.

De SDOA heeft een driedeling van het klantenbestand gemaakt. Alle uitkeringsgerechtigden van de SDOA zijn onderverdeeld in de categorieen werk, perspectief of meedoen. Daarnaast zijn er kansrijke beroepsbranches in kaart gebracht en de vraag op de arbeidsmarkt. Vanuit vraaggericht werken vanuit de klant kan dan via de kortst mogelijke weg aansluiting worden gevonden naar betaald werk.

Doel Nieuw Beschut Werk

Binnen de taakstelling geïndiceerde personen nieuw Beschut Werk plaatsen in een zo regulier mogelijke werksetting op een passende functie.

Nieuw Beschut Werk

Voor personen met een grote begeleidingsbehoefte is vanaf 1 november 2018 het instrument “nieuw Beschut Werk”. Door het Ministerie is een verplichte taakstelling opgelegd. Het UWV geeft een advies nieuw Beschut Werk af aan personen die aan de criteria voldoen. De Sociale Dienst geeft de indicatie nieuw Beschut Werk af. In 2018 zijn er 12 indicaties afgegeven. Negen personen hebben in 2018 een dienstverband nieuw Beschut werk aanvaard, drie personen zijn gestart met een voortraject die toeleidt naar aanvaarding van een dienstverband nieuw Beschut Werk.

Beschut werk 2018

	Indicaties			*Realisatie*					
Gemeente	Indicaties per 31-12-2017	Nieuwe indicaties 2018	Indicaties per 31-12-2018	Wachtlijst	Voortraject	Geplaatst	Gemiddelde realisatie in FTE (obv 31 uur/wk)	Taakstelling	Formatie per 1-1- 2019
Berkelland	0	6	6		1	5	0,5	10,0	3,1
Oost Gelre	0	5	5		2	3	0,3	6,0	1,8
Winterswijk	0	1	1			1	0,1	6,0	0,8

De taakstelling en de realisatiecijfers worden berekend op een fte van een 31-urige werkweek. Doordat de eerste dienstverbanden zijn ingegaan per 1 november 2018 is de realisatie gebaseerd op het gemiddelde van twee maanden. De gemiddeld arbeidstijd van de dienstverbanden bedraagt 19,6 uur per week, deze varieert van 12 uur tot 32 uur.

De Sociale Dienst draagt zorg voor een goede plaatsing van de medewerkers Beschut Werk. De dienstverbanden zijn tijdelijk ondergebracht bij SWB Midden Twente c.q. Stichting SWB Beschut. Deze stichting is dan ook tijdelijk formeel werkgever.

Het Dagelijks Bestuur van de Sociale Dienst heeft de opdracht gegeven om in het eerste kwartaal 2019 uit te werken welke rechtsvorm het meest geschikt is om de dienstverbanden Beschut Werk structureel onder te brengen.

De saldi van uitgaven en inkomsten van Nieuw Beschut Werk per gemeente staan hieronder weergegeven. De begroting was gebaseerd op volledige invulling van de taakstelling. Hieraan kon geen volledige invulling worden gegeven door de start per 1 november 2018 en doordat het aantal geïndiceerde personen lager ligt dan de taakstelling.

x € 1.000	**Begroot**	**Realisatie**
Berkelland	82	8
Oost Gelre	45	6
Winterswijk	50	1

Gemeenten ontvangen achteraf op basis van daadwerkelijk gerealiseerde beschut werkplekken eenmalig maximaal € 3.000,- extra per gerealiseerde beschut werkplek per jaar. De exacte hoogte wordt in de meicirculaire volgend op het verslagjaar bekend gemaakt. De bonusbedragen voor de in 2018 gerealiseerde beschutte werkplekken worden in 2019 aan de gemeenten uitgekeerd.

Pilot Sociale Dienst – Werkbaan Oost
De pilot bestaat uit het aanbieden van tijdelijk betaald deeltijdwerk bij Werkbaan Oost voor personen uit de Participatiedoelgroep. Dit als middel om de afstand tot de reguliere arbeidsmarkt te verkleinen. Vanaf juli 2018 is aan 13 personen een aanbod gedaan. Drie personen hebben voorafgaand aan de start van de werkzaamheden elders regulier werk aanvaard, zes personen zijn tijdens het dienstverband uitgestroomd.

Projecten, subsidies en scholing
In 2018 werden alle klanten van de SDOA ingedeeld in de doelgroepen werk, perspectief of meedoen. Dit om ervoor te zorgen dat iedere inwoner, binnen zijn mogelijkheden, participeert naar vermogen. Onder de categorie werk worden klanten ingedeeld die direct aan het werk kunnen. De categorie perspectief is voor klanten bij wie werk op termijn mogelijk is na het inzetten van een traject of werkervaringsplek. Klanten die in de categorie meedoen zijn ingedeeld hebben nog een te grote afstand tot de arbeidsmarkt om te kunnen gaan werken of deel te nemen aan een traject, zij worden begeleid naar vrijwilligerswerk of andere georganiseerde activiteiten.

Voor een goede aansluiting op de vraag van de arbeidsmarkt is het klantenbestand uit de categorie werk en perspectief ingedeeld in acht verschillende kansrijke branches: productie, horeca, techniek, bouw, logistiek, zorg, groen en schoonmaak. Binnen de SDOA worden verschillende trajecten ontwikkeld waarbij ook de mogelijkheden tot het volgen van cursussen en/of opleidingen ingezet worden.

Er is samenwerking met het Regionale Meld- en Coordinatiepunt (RMC) om werkloosheid onder jongeren tot 27 jaar te minimaliseren. Deze jongeren zijn in beeld. Hierop wordt gericht actie ingezet om deze jongeren te begeleiden naar richting school, werk of een andere manier van (hulpverlenings-)traject. Ook is er een nauwe samenwerking met PRO/VSO scholen. In 2018 is het Regionaal actieplan Achterhoekse jongeren van start gegaan. Vanuit SDOA zal er een jobcoach worden aangesteld die kwetsbare jongeren vanuit hun opleiding naar stage en werk begeleiden en hen ook tijdens dit traject zullen ondersteunen.

Binnen SDOA zijn drie proeftuinen van start gegaan met als doel om onze dienstverlening verder te professionaliseren. De Proeftuin Service Unit, de Proeftuin intake en de Proeftuin werken vanuit de bedoeling van de wet. De Proeftuin Service Unit is erop gericht om efficiënter en eenduidiger te gaan werken als SDOA. De Proeftuin intake heeft het intakeproces geanalyseerd, met als doel het intakeproces te verbeteren en te vereenvoudigen waar mogelijk. In de Proeftuin werken vanuit de bedoeling van de wet staat integraal werken centraal. Er is een afwegingskader ontwikkeld.

Doel Wsw

Wsw-medewerkers detacheren in een zo regulier mogelijke werkomgeving

Het doel van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is om medewerkers in een zo regulier mogelijke werkomgeving werkzaamheden te laten verrichten. Een reguliere werkgever kan een Wsw-medewerker in dienst nemen en hiervoor een subsidie ontvangen. Deze constructie heet “Begeleid Werken Wsw”. De klantmanager van SDOA en de accountmanager WSPA biedt begeleiding aan de werknemer en werkgever. Een grote groep Wsw-medewerkers zijn individueel of in groepsverband gedetacheerd bij een werkgever. De Wsw-medewerkers zijn in dienst van de gemeenten en worden in samenwerking met het Werkgeversservicepunt Achterhoek (WSPA) en medewerkers van SDOA gematcht en vervolgens begeleid op de werkplek. Wsw-medewerkers die niet in een reguliere omgeving kunnen werken zijn geplaatst in een beschermde werkomgeving bij Werkbaan Oost of bij een van de verschillende sociale werkbedrijven in Winterswijk en Berkelland. Soms neemt het arbeidsvermogen van een medewerker structureel af, zonder dat er sprake is van een ziekte. Voor hen wordt een passende oplossing gezocht in samenwerking met zorgaanbieders die arbeidsmatige dagbesteding kunnen aanbieden.

Totaal begeleiding	31-12-2017	Verlenging	Nieuw	Einde	31-12-2018	% van totaal SW
Berkelland	190	16	105	-102	193	73%
Oost Gelre	173	7	48	-46	175	65%
Winterswijk	176	33	61	-55	182	70%
Haaksbergen/SWB	30	3	0	-17	13	
Laborijn	151	1	4	-60	95	
Totaal	**720**	**60**	**218**	**-280**	**658**	

Eind 2018 waren er 27 personen in dienst bij een reguliere werkgever met loonkostensubsidie in het kader van Begeleid Werken. Door de medewerkers van SDOA worden 534 gedetacheerde Wsw-medewerkers begeleid. Sommige gedetacheerde medewerkers werken bij meerdere inleners (totaal aantal plaatsingen 550). Het aantal individuele plaatsingen is op peil geleven, het aantal groepsdetacheringen is *gedaald*. Deze daling is het gevolg van de keuze van Haaksbergen en Laborijn om de medewerkers groenvoorziening elders te detacheren.

WSW plaatsingen	31-12-2017	Verlenging	Nieuw	Einde	31-12-2018
Begeleid werken	30	2	3	-6	27
Individuele detachering	146	33	63	-62	147
Groepsdetachering	509	3	86	-149	446
Pilot/werkervaringsplaats	17	22	16	-13	20
Extern geplaatst	***702***	***60***	***168***	***-230***	***640***
Overbruggingsperiode	8	-	32	-32	8
Overbruggingsperiode verlof	2	-	6	-3	5
Overbruggingsperiode ziekte	8	-	12	-15	5
Totaal begeleiding	**720**	**60**	**218**	**-280**	**658**

Vanuit Werkbaan Oost heeft SDOA 39 Wsw-medewerkers in samenwerking met WSPA-geplaatst in een detachering. Er zijn 18 Wsw-medewerkers na beëindiging van een detachering ingestroomd bij Werkbaan Oost.

Eind 2018 werken 29 Wsw-medewerkers - die structureel zijn aangewezen op werk in een beschermde werkomgeving - in hun eigen woonomgeving. Zij zijn geplaatst bij sociale ondernemingen (Berkelland 25 personen en Winterswijk 4 personen).

Het percentage actuele Individuele Ontwikkelplannen (IOP's) van de gedetacheerde medewerkers van SDOA is 79.5%, de lokaal geplaatste Wsw-medewerker is 82.8%. In 2019 is het actualiseren en het verhogen van het percentage actuele IOP's een belangrijk speerpunt.

IV. PROGRAMMA INKOMEN

Met het programma Inkomen wordt een minimaal niveau van inkomen gerealiseerd voor huishoudens die dat (echt) nodig hebben. Door de inwoners meer te laten participeren, wordt de zelfredzaamheid vergroot, en op den duur, de afhankelijkheid van een uitkering verkleind.

Doel Programma inkomen:

de financiële zelfstandigheid van uitkeringsgerechtigden bevorderen en de uitkeringsafhankelijkheid verkleinen.

Operationele doelstellingen:

1. Tijdige afhandeling van inkomensaanvragen en bijzondere bijstand;
2. Voorkomen van beroep op Wet Dwangsom bij niet tijdig beslissen;
3. Voorkomen van fraude door hoogwaardig handhaven (Terugvordering teveel / ten onrechte verstrekte uitkering);
4. Tijdig verstrekken van de uitkering;
5. Financiële fouten beneden 0,5%.
6. Terugvordering teveel / ten onrechte verstrekte uitkering;
7. Tijdige afhandeling van aanvragen door het ROZ (Bbz);
8. Bepalingen van de samenwerkingsovereenkomst (ROZ) worden nageleefd;
9. Halfjaarlijkse managementrapportage geeft duidelijk zicht op de ontwikkelingen in de gemeente met betrekking tot zelfstandig ondernemerschap.

Realisatie gestelde doelen

Onderwerp	**Resultaat**
1. Tijdige afhandeling van aanvragen	Er zijn geen achterstanden. Aanvragen zijn binnen de termijn van de Algemene wet Bestuursrecht afgehandeld.
2. Voorkomen van beroep op Wet Dwangsom bij niet tijdig beslissen	Er is geen beroep gedaan op de Wet Dwangsom, alle beslissingen zijn tijdig genomen
3. Voorkomen van fraude door hoogwaardig handhaven (Terugvordering teveel / ten onrechte verstrekte uitkering)	Er zijn 2 financiële fouten geconstateerd tijdens de interne controle. In beide gevallen: Afwijzing had een toekenning moeten zijn.
4. Tijdig verstrekken van de uitkering	Er zijn geen achterstanden. Aanvragen zijn binnen de termijn van de Algemene wet Bestuursrecht afgehandeld.
5. Financiële fouten beneden 0,5%	
6. Terugvordering teveel / ten onrechte verstrekte uitkering	Er zijn 2 financiële fouten geconstateerd tijdens de interne controle. In beide gevallen: Afwijzing had een toekenning moeten zijn.
7. Tijdige afhandeling van aanvragen (Bbz)	Het ROZ zorgt voor een tijdige afhandeling van de aanvragen.
8. Bepalingen van de samenwerkingsovereenkomst (ROZ) worden nageleefd	Er zijn periodieke afspraken.

Onderwerp	Resultaat
9. Halfjaarlijkse managementrapportage geeft duidelijk zicht op de ontwikkelingen in de gemeente met betrekking tot zelfstandig ondernemerschap	Er wordt per kwartaal een rapportage opgeleverd.

Wat heeft het gekost

Programma Inkomen	Begroting primitief	Begroting na wijzigingen	Rekening 2018	Afwijking
Baten	-25.213	-22.487	-23.116	-629
Lasten	25.213	22.487	23.224	737
Saldo baten en lasten	0	0	108	108
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	108	108

De uitkeringslasten 2018 zijn € 969.000 hoger dan geraamd.
In de begroting hebben we de raming bepaald op: aantal uitkeringsgerechtigden maal een gemiddeld uitkeringsbedrag van € 13.000 per jaar.
Eind 2018 hebben we geconstateerd dat in het aantal uitkeringsgerechtigden de mensen met langdurige loonkostensubsidie ontbreken. Hierdoor is in de ramingen nog geen rekening gehouden met deze kosten.
Het werkelijke gemiddelde uitkeringsbedrag is € 500 hoger en komt uit op € 13.500.
In de Tweede Bestuursrapportage is vanwege de toenemende uitstroom de raming bijgesteld. In de begrotingswijziging bij deze rapportage is bij de gemeente Winterswijk als wijziging het totaalbedrag van de bijstelling, groot € 283.000,opgenomen in plaats van de gewenste bijstelling van € 24.000.
De lasten IOAW en IOAZ zijn lager dan geraamd.
Ondanks dat de lasten hoger zijn dan geraamd zijn de lasten lager dan het door het rijk toegekende buig budget 2018.
Omdat de omvang van de uitstaande BBZ leningen af neemt zijn er minder inkomsten uit aflossing. Tevens zijn de uitgaven voor nieuwe leningen en levensonderhoud bestaande ondernemers lager waardoor er per saldo een voordeel is van € 232.000.
De direct aan het programma toegerekende uitvoeringskosten zijn hoger dan begroot door meer gemaakte uren, nadeel € 107.000.

Behaalde resultaten

SDOA verstrekt alleen inkomen aan inwoners die dat echt nodig hebben. Van de 448 in 2018 afgehandelde aanvragen hebben 380 aanvragen tot een uitkering geleid. Van de aanvragen heeft 15% niet geleid tot een uitkering. In 2017 was dit 36%.

Het aantal uitkeringsgerechtigden is in 2018 met 7,6% gedaald tot 1.478 uitkeringsdossiers.

	Berkelland		Oost Gelre		Winterswijk		Totaal	
	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	**31-12-2017**	**31-12-2018**
PW-I	605	526	307	290	571	558	**1.483**	**1.374**
IOAW/Z	45	42	25	22	46	40	**116**	**104**
Totaal uitkeringen	**650**	**568**	**332**	**312**	**617**	**598**	**1.599**	**1.478**
Waarvan statushouders	***110***	***62***	***58***	***46***	***73***	***86***	***241***	***194***
Langdurige loonkostensubsidie	**38**	**58**	**13**	**21**	**18**	**26**	**69**	**105**
Beschut werk	**0**	**5**	**0**	**3**	**0**	**1**	**0**	**9**
Totaal klanten	**688**	**631**	**345**	**336**	**635**	**625**	**1.668**	**1.592**

Het totale bestand is met 121 uitkeringsgerechtigden gedaald.
Per gemeente was de in- en uitstroom als volgt:

	Berkelland	Oost Gelre	Winterswijk	Totaal
Instroom	142	92	154	388
Uitstroom	-224	-112	-173	-509
Mutatie 2018	-82	-20	-19	-121

De instroom werd vooral veroorzaakt door ontslagwerkloosheid, het aflopen van de WW-uitkering, beëindiging van relaties, verhuizingen en de vestiging van statushouders in de gemeenten. De uitstroom is vooral gerealiseerd door uitstroom naar werk, studie, verhuizing buiten de gemeenten en het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Ook het starten van een eigen bedrijf was een reden tot uitstroom.

De gebundelde uitkering inkomensvoorzieningen gemeenten (buig) die de gemeenten van het rijk ontvangen was voor de gemeente Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk ruim voldoende.

Doel ROZ

Door uitbesteding aan het Regionaal Orgaan Zelfstandigen (ROZ) Twente zorgdragen voor een hoogwaardige en weinig kwetsbare uitvoering van het besluit.

ROZ

Zelfstandigen kunnen voor adviezen en kredieten en inkomensaanvullingen bij het Regionaal Orgaan Zelfstandigen (ROZ) Twente terecht. Dit geldt ook voor de begeleiding voor startende ondernemers.

Vanwege de aanhoudende economische groei nam het beroep op de dienstverlening af. Desalniettemin waren er in 2018 in totaal 46 nieuwe klanten die aan het ROZ advies of financiële hulp vroegen. Daarnaast hebben 56 inwonersstartersadviezen ingewonnen en 36 ondernemers hebben om inkomensondersteuning gevraagd in de vorm van een inkomensaanvulling of een kredietaanvraag. In 2018 heeft het ROZ 20 nieuwe verzoeken van (ex-)ondernemers om schuldhulpverlening ontvangen, waarvan in 19 situaties deze zijn afgerond.

Doel handhaving

Het doel van handhaving is een structurele, zowel preventieve als repressieve, aanpak van fraude. De nadruk ligt op het preventief voorkomen van fraude.

Handhaving

Handhaven is het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van een uitkering, maar ook hettoezien op het naleven van voorwaarden die aan een uitkering verbonden zijn. Wanneer regels niet worden nageleefd, dan wordt er gehandhaafd om het draagvlak van maatschappelijke solidariteit te behouden. De medewerkers van de afdeling Preventie en Handhaving focust zich op preventief handhaven, het voorkomen van oneigenlijk gebruik. Voorlichting, communicatie enlaagdrempeligheid spelen hierbij een grote rol.

	Berkelland	Oost Gelre	Winterswijk	Totaal
Administratieve boete	23	2	19	44
Afstemmingen	21	12	21	54

In de tabel is af te lezen dat er aan de inwoners van de gemeente Berkelland 23 boetes zijn opgelegd, in Oost Gelre 2 en in Winterswijk 19 administratieve boetes. Tevens zijn er 21 afstemmingen aan klanten in de gemeente Berkelland opgelegd, 12 afstemmingen aan klanten in Oost Gelre en 21 aan klanten uit Winterswijk. Een kanttekening hierbij is dat gemeente Oost Gelre minder bijstandsgerechtigden heeft ten opzichte van de gemeente Berkelland en gemeente Winterswijk.

De collectieve zorgverzekering is bedoeld als vangnet voor inwoners die door beperkte financiële middelen geen of beperkte toegang hebben tot de benodigde zorg. In 2018 is het gebruik van de CZV getoetst op rechtmatigheid. Polissen van inwoners die onrechtmatig gebruik maakten van deze voorziening zijn afgemeld voor de collectiviteitspolis bij de verzekeraar, net als inwoners die overleden of verhuisd zijn. Inwoners die zijn afgemeld voor de collectiviteitspolis, blijven verzekerd bij de huidige verzekeraar. Van de 2308 polissen, zijn er 202 beëindigd wegens onrechtmatig gebruik en 80 polissen beëindigd wegens verhuizing of overlijden.

Een bestuurlijke boete wordt opgelegd wanneer klanten de inlichtingenplicht schenden. Sinds 2018 zijn de mogelijkheden verruimd. Nu kan er ook een waarschuwing bestuurlijke boete gegeven worden. Er is een verdeling gemaakt per soort overtreding en de daarbij horende boete, afhankelijk van de mate van schuld. Tevens is er de mogelijkheid om onder voorwaarden de bestuurlijke boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden bij medewerking aan een schuldregeling. Bij vermoedelijke fraude van meer dan € 50.000 wordt er aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie, de rechter legt dan een straf op.

V. PROGRAMMA ONDERSTEUNING

Doel programma ondersteuning

Inwoners op een waardige manier deel te laten nemen aan de maatschappij om sociaal isolement te voorkomen of tegen te gaan.

D

De SDOA heeft als doel om inwoners overzichtelijk en op een laagdrempelige manier informatie aan te bieden. Dit blijft een uitdaging die coninue aandacht verdient. Naast mondelinge informatie worden er nieuwsbrieven, persberichten en flyers ingezet om inwoners en ketenpartners zoals de sociale wijkteams actief te informeren. Ook wordt de inzet en het gebruik van de digitale mogelijkheden en sociale media bekeken en waar nodig toegepast.

Operationele doelstellingen:

1. Voorlichting geven aan inwoners van Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk over de mogelijkheden voor verbetering aan hun financiële of sociale situatie;
2. Een goede website behoort eveneens bij goede voorlichting. De informatie op de SDOA website is actueel en snel en makkelijk te vinden.
3. Zorgen voor gunstige (zorg)polisvoorwaarden voor minima met behulp van een collectieve aanvullende zorgverzekering.
4. Inzetten van formulierenbrigades in alle drie de gemeenten, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van binnen die gemeenten bestaande structuren;
5. Beperking gebruik van producten van de Stadsbank (bij iedere rekening wordt na een jaar gekeken of het nodig is deze aan te houden);
6. Loket Stadsbank zoveel mogelijk op afspraak op locatie in gemeentekantoor van iedere gemeente;
7. Een cliëntenraad waarin de ervaringsdeskundigen in grote meerderheid lid zijn.

Realisatie gestelde doelen

Onderwerp	**Resultaat**
1. Voorlichting geven	Er is door klantmanagers voorlichting gegeven in de gemeenten.
2. Goede website	Op de website zijn sinds 2018 ook de actuele beleidsregels van de SDOA te vinden, daarnaast is de website toegankelijk gemaakt voor slechtzienden
3. Gunstige polisvoorwaarden collectieve zorgverzekering	Inwoners met een laag inkomen kunnen gebruik maken van een gunstige lagere premie van de zorgverzekering.
4. Formulierenbrigade per gemeente	In de drie gemeenten zijn formulierenbrigades in diverse vormen aanwezig
5. Beperk gebruik van producten van de Stadsbank	Inwoners maken nog steeds gebruik van de diensten van de Stadsbank, de budgetten zijn daarnaast licht gestegen in 2018.
6. Loket Stadsbank zoveel mogelijk op locatie	Consulenten van de Stadsbank werken op locaties in de SDOA-gemeenten.
7. Meerderheid cliëntenraad is ervaringsdeskundigen	Een grote meerderheid van de cliëntenraad bestaat uit ervaringsdeskundigen.

Wat heeft het gekost

Programma Ondersteuning	Begroting primitief	Begroting na wijzigingen	Rekening 2018	Afwijking
Baten	-4.961	-4.357	-4.160	197
Lasten	4.961	4.357	4.219	-138
Saldo baten en lasten	0	0	59	59
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	59	59

De inkomsten uit terugvordering zijn lager dan begroot en lager dan voorgaande jaren. Dit heeft te maken met de omzetting van de overbruggingsuitkering van leenbijstand naar bijstand om niet en minder verstrekte voorschotten op leningen stadsbank.
Daarnaast hebben we op basis van het meerjarig gemiddelde van ontvangsten uit terugvordering de voorziening dubieuze debiteuren moeten verhogen, totaal nadeel € 182.000 . Dit wordt gecompenseerd doordat de uitgaven bijzonder bijstand ook lager zijn, voordeel € 203.000.
De direct aan het programma toegerekende uitvoeringskosten zijn hoger dan begroot door meer gemaakte uren, nadeel € 59.000.

Resultaat

Door het Dagelijks Bestuur van de SDOA is besloten dat gestart mag worden met een aanbestedingsprocedure van een meedoenapplicatie per 2020. Dit is een applicatie waar inwoners van de drie gemeenten met behulp van puntentoekenning vergoedingen vanuit het minimabeleid kunnen ‘aanschaffen’. De webapplicatie is een hulpmiddel om de bestaande huidige minimaregelingen zoveel mogelijk digitaal af te handelen. Voor elke regeling kan gekozen worden voor natura (een aanbod in de webwinkel), declaratie (terugbetaling een de inwoner op basis van een betaalbewijs) of doorverwijzing naar een andere website (bijvoorbeeld gezondverzekerd.nl). De inwoner kan zich digitaal aanmelden via de webwinkel. Inwoners die (nog) niet digitaal vaardig zijn worden geholpen. De sociale wijkteams en vrijwilligersorganisaties zullen betrokken worden bij de introductie.

Met het minimabeleid worden huishoudens (voornamelijk kinderen) gestimuleerd om deel te nemen aan de samenleving. Met deze financiële stimulans wordt voornamelijk ingezet op het bereikbaar maken van verenigingsactiviteiten en school-gerelateerde activiteiten.

Hieronder een overzicht van de afgehandelde aanvragen bijzondere bijstand, minimabeleid en individuele inkomenstoeslag 2018:

	Aanvragen		Toegekend		Niet toegekend	
	2017	*2018*	*2017*	*2018*	*2017*	*2018*
Berkelland	984	820	726	495	258	325
Oost Gelre	602	471	462	302	140	169
Winterswijk	937	767	671	502	266	265
Totaal	2.523	2.058	1.859	1.299	664	759

Doel schuldhulpverlening

Het verbeteren van de financiële stabiliteit en financiële zelfredzaamheid van inwoners van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.

Schuldhulpverlening / Stadsbank

Inwoners met schulden hebben veelal een lage maatschappelijke participatie. Mede hierdoor zet de SDOA in op het verbeteren van de financiële stabiliteit en financiële zelfredzaamheid van inwoners binnen de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.

Met de inzet van vrijwilligersorganisaties zoals Humanitas en Schuldhulp op Maat ontvangen inwoners ondersteuning bij het beheersen van schulden met als doel het verbeteren van de financiële zelfredzaamheid. Binnen gemeenten zijn er inloopspreekuren waar de formulierenbrigade zit en is de Stadsbank gestructureerd aanwezig voor financiële vragen.

De SDOA heeft vooral een signaleringsfunctie op het gebied van schulden. Wanneer er bij een inwoner schulden worden geconstateerd dan wordt er doorverwezen naar de SON. De Stadsbank voert de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening uit voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Wanneer er sprake is van meervoudige problematiek, dan wordt er veelal doorverwezen naar een sociaal wijkteam.

Voor inwoners met schulden zijn er verschillende regelingen en ondersteuning waar zij aanspraak op kunnen maken. Het is belangrijk dat inwoners hiervan op de hoogte zijn zodat zij gebruik kunnen maken van deze regelingen en een traject kunnen starten.

Trajecten 2018 reguliere bewindvoerders	
Berkelland	134
Oost Gelre	76
Winterswijk	190
Totaal	*400*

Trajecten Stadsbank 2018	**Opstart budgetbeheer**	**Budget Beheer Rekening (BBR)**	**Bemiddeling schuldregeling**	**Verklaring Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp)**
Berkelland	3	135	4	2
Oost Gelre	2	88	1	1
Winterswijk	5	204	2	1
Totaal	*10*	*427*	*7*	*4*

Doel cliëntenparticipatie

Het betrekken van cliënten of hun vertegenwoordigers bij het beleidsproces van de gemeente

Cliëntenparticipatie

Zowel door de Regionale Cliëntenraad Participatiewet als door de Wsw-raad is actief geadviseerd op het voorgenomen beleid vanuit het perspectief als ervaringskundige. De SDOA onderstreept dat beleid beter wordt door inspraak en tegenspraak vanuit de groep die het beleid betreft.

In overeenstemming met de Wsw-raad is besloten de activiteiten te beëindigen. Door het werkgeverschap van de gemeenten komt een deel van de activiteiten overeen met de activiteiten van de Onderdelencommissies van de Ondernemersraad. De overige activiteiten zoals het borgen van de belangenbehartiging van personen die voorheen Wsw-geïndiceerd

waren wordt door de Cliëntenraad Participatiewet gedaan. Om die reden is met ingang van 1 januari 2019 de Cliëntenraad WSW opgeheven.

Doel huisvesting

Het voorzien in huisvesting (artikel 60b Huisvestingswet) van verblijfsgerechtigden voor de drie gemeenten overeenkomstig de voor die gemeenten geldende taakstelling.

Huisvesting van verblijfsgerechtigden

De Sociale Dienst ontvangt namens de drie gemeenten vanuit het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) de naam van de statushouder die gekoppeld is aan één van de drie gemeenten. De Sociale Dienst stelt daarna de ketenpartners zoals de woningbouwvereniging en de begeleiding van de statushouders op de hoogte.

Het verplichte minimale aantal te vestigen statushouders per gemeente is vastgelegd in een taakstelling. De taakstelling voor alle drie gemeenten is niet gerealiseerd. Eén van de oorzaken is het niet beschikbaar hebben van geschikte huisvesting voor grote gezinnen die op de wachtlijst staan. De woningcooperaties zijn afhankelijk van de woningwisselingen van de huurders. Eind december zijn er nog personen van de wachtlijst geplaatst die niet in de taakstelling 2018 meetellen.

In 2018 zijn er 75 statushouders in de drie gemeenten gehuisvest (bron: TVS 8-1-2019). Aan gehuisveste statushouders van 16 jaar of ouderis een traject maatschappelijke begeleiding aangeboden. Het traject wordt verzorgd door Vluchtelingenwerk Oost Nederland voor de gemeenten Winterswijk en Oost Gelre en door Interbeek in gemeente Berkelland.
In Berkelland werden er 27 personen gehuisvest, 12 personen minder dan de taakstelling.
In Oost Gelre werden er 25 personen gehuisvest, 6 personen minder dan de taakstelling.
In Winterswijk werden er 21 personen gehuisvest, 4 personen minder dan de taakstelling.

Aan de statushouders zijn vrijwilligers gekoppeld. Deze vrijwilligers zijn het eerste aanspreekpunt voor de statushouders als aanvulling op de proffesionele maatschappelijke begeleiding die zij de eerste acht maanden ontvangen. De statushouders volgen een inburgeringsprogramma en ondertekenen een Participatieverklaring. Elke gemeente ontwikkelt activiteiten om deze nieuwe bewoners te laten participeren.

VI. PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN

De Sociale Dienst Oost Achterhoek verkrijgt haar inkomsten vooral uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten.
De bijdragen van de gemeenten in de direct aan de programma's toe terekenen bedrijfsvoering (uitvoeringskosten) worden als baten op de betreffende programma's geraamd en verantwoord.
De algemene baten en lasten en de niet direct aan de programma's toe te rekenen bedrijfsvoeringskosten, overhead, worden op dit programma geraamd en verantwoord.
De andere gemeentelijke bijdragen worden bij het betreffende programma geraamd en verantwoord.
De verdeling van de bedrijfsvoerings- en de algemene kosten vindt plaats op basis van de afgesproken verdeelsleutel, zoals weergegeven op pagina 6.

Wat heeft het gekost

Programma	Begroting	Begroting na	Rekening	Afwijking
Overhead en Algemene kosten	primitief	wijzigingen	2018	
Baten	-5.007	-5.031	-3.260	-1.771
Lasten	5.668	5.667	4.308	1.359
Saldo baten en lasten	661	636	1.048	-412
Onttrekking reserves	0	0	-1.759	1.759
Toevoeging reserves	0	0	143	-143
Gerealiseerd resultaat	0	0	-568	568

Het nadeel aan de batenkant betreft de uitbetaling van het rekeningresultaat 2017 aan de gemeenten.
De werkelijke kosten overhead zijn lager dan begroot. Op bladzijde 41 vindt u in de vorm van de opbouw van het resultaat 2018 de integrale toelichting op de overhead en directe uitvoeringskosten.
De onttrekking reserves betreft de uitbetaling van het rekeningresultaat 2017 en eenmalige kosten ICT, € 5.000. De toevoeging betreft de toevoeging aan de bestemmingsreserve Doorontwikkeling organisatie.

VII. BELEIDSINDICATOREN

Onderstaand een opgave van de beleidsindicatoren.

Nr	Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Waarde
1	0. bestuur en ondersteuning	Formatie	FTE per 1.000 inwoners	1,2
2	0. bestuur en ondersteuning	Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	1,1
3	0. bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 0,10
4	0. bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	27,1%
5	0. bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	41,4%
26	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	Berkelland: 20,7 Oost Gelre: 17,7 Winterswijk: 33,3
28	6. Sociaal domein	Lopende re-intgratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar	Berkelland: 3,7 Oost Gelre: 2,6 Winterswijk: 4,7

VIII. PARAGRAFEN

Algemeen
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat aangegeven welke paragrafen moeten worden opgenomen in de jaarrekening. De paragrafen **grondbeleid en lokale heffingen** zijn niet van toepassing voor de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.
Met **verbonden partijen** worden in het BBV privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties bedoeld, waarin de Sociale Dienst Oost Achterhoek als gemeenschappelijke regeling een bestuurlijk of financieel belang heeft. Bedoeld worden onder meer: deelnemingen in vennootschappen, stichtingen en verenigingen. De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft deze belangen niet, waardoor ook deze paragraaf niet van toepassing is.

De volgende paragrafen worden achtereenvolgens behandeld:
1. Financiering
2. Bedrijfsvoering
3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
4. Onderhoud Kapitaalgoederen

1. Financiering
De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht de gemeenschappelijke regeling om richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de geldstromen en de risico's die daaraan verbonden zijn. Wij volgen het treasurystatuut van de gemeente Berkelland.

Treasuryfunctie
De treasuryfunctie maakt onderdeel uit van de ondersteunende diensten die de gemeente Berkelland voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek verricht.

Risicobeheer
Om de risico's eenvoudig te beheersen zal de Sociale Dienst Oost Achterhoek alleen gelden uitzetten bij en aantrekken van de gemeente Berkelland tegen gangbare marktconforme condities.
De voorschotnota's voor de bijdrage van de gemeenten worden afgestemd op de geldstromen binnen de Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm
In 2018 had de Sociale Dienst geen kort lopende en langlopende leningen. De kasgeldlimiet en de renterisoconorm zijn daarom niet van toepassing.

2. Bedrijfsvoering

2.1 Personeel
Ten tijde van het opstellen van de begroting 2018 , begin 2017, gingen we nog uit van een stijging van het aantal klanten. Het werkelijke aantal klanten ultimo 2017 was lager dan de aanname in de begroting 2018. Dit heeft er toe geleid dat we in de Eerste Bestuursrapportage 2018 konden melden dat we 9 fte aan formatie konden inleveren. Het inleveren van deze formatie is soepel verlopen omdat we tijdig konden anticiperen op deze ontwikkeling. De formatie bestond in 2018 uit 111 fte.

Binnen SDOA heeft een kleine structuurwijziging plaatsgevonden. De beleids- en kwaliteitsfunctie zijn rechtstreeks onder de directeur geplaatst.

Het kortdurend ziekteverzuim is ook in 2018 erg laag. Het totale ziekteverzuim ligt echter hoger dan voorgaand jaar en wordt grotendeels gevormd door het langdurig verzuim. Het verzuim in deze categorie is beperkt beïnvloedbaar.
Voor de bedrijfsgezondheidszorg koopt de Sociale Dienst ook de modules die gericht zijn op voeding, bewegen en gezond gedrag in. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om in een vroeg stadium gebruik te maken van counseling, fysiotherapie of psychologische ondersteuning.

De gemeente Berkelland heeft ook in 2018 de ondersteunende diensten geleverd op het gebied van personeel en organisatie, financiën, systeembeheer, communicatie en inkoop. In de jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst worden afspraken vastgelegd en geëvalueerd.

2.2 Informatisering
In 2018 is een start gemaakt met de implementatie van Cognos. Deze applicatie moet de organisatie verder ondersteunen in het op eenvoudige wijze verkrijgen van (management)informatie. Binnen deze applicatie worden naast standaard overzichten ook dashboards gebruikt, die de organisatie in staat stelt om realtime te sturen op processen en resultaten.
Eind 2018 is een aanvang gemaakt met de inrichting van een app. Deze maakt het voor de werkzoekenden op eenvoudige wijze inzicht krijgt in de beschikbare vacatures, bijeenkomsten

2.3 Automatisering
De applicatiebeheerders verzorgen de innovatie- en helpdeskfunctie voor zowel de medewerkers van de Sociale Dienst als voor de WMO-afdelingen van de gemeenten. Er zijn werkafspraken gemaakt rondom de planning en invoering van de nieuwe SuitevoorhetSociaalDomein (SvhSD)-releases. SvhSD is het automatiseringssysteem van de Sociale Dienst waarin de gegevens van de werkzoekenden worden vastgelegd. Dit jaar zijn er nieuwe SvhSD-releases geïmplementeerd. Deze SvhSD-releases zijn noodzakelijk om uiteindelijk het jaarwerk te kunnen draaien en de verantwoording naar het ministerie te kunnen leveren. Naast de SvhSD ondersteunt applicatiebeheer het gebruik van de applicaties Compas en CompetenSYS.

2.4 Organisatieontwikkeling
In 2018 zijn vier proeftuinen gestart voor de verdere professionalisering van onze dienstverlening. Vanuit deze proeftuinen worden verbeteringen voorgesteld voor onze processen. De proeftuinen zijn gericht op het verder verbeteren van het bieden van maatwerkoplossingen, optimaliseren van de integrale samenwerking van SDOA met de wijkteams van de gemeenten, het verder verbeteren en stroomlijnen van het intakeproces en ten slotte het bereiken van efficiëncy slagen in administratieve processen. Binnen de proeftuinen worden ideeën ontwikkeld en deze worden vervolgens eerst in de praktijk uitgetest. Als de praktijktest positief uitpakt, dan wordt de herziene werkwijze integraal doorgevoerd. In 2019 zullen hiervan de eerste resultaten tot uitvoering worden gebracht.

Klachten en Bezwaar
<u>Klachten</u>
De Sociale Dienst heeft een eigen klachtenregeling. Op grond van de regeling kan de klant kan kiezen om de klacht te laten afhandelen door de onafhankelijke klachtenbehandelaar van Berkelland of de klacht te bespreken met de teamleider van de Sociale Dienst.
Indien de klacht behandeld wordt door de teamleider van de Sociale Dienst en de klant niet tevreden is, kan de klant alsnog een klacht bij de onafhankelijke klachtenbehandelaar indienen.
In 2018 waren er in totaal 8 klachten. De klachten waren divers van aard zoals: functioneren van een klantmanager, niet betalen vakantiegeld tot het korten van inkomsten en handelswijze bij ziekte.
Hiervan zijn 3 klachten rechtstreeks bij de onafhankelijke klachtenbehandelaar ingediend en afgehandeld. De overige 5 klachten zijn door middel van een gesprek met de teamleider

opgepakt en 3 naar tevredenheid opgelost. Van deze klachten is er 1 persoon die 2 maal een klacht heeft ingediend en een ander heeft 3 klachten ingediend. De klachten komen dus in totaal van 5 personen. Uiteindelijk blijkt bij de klachten dat er veelal sprake is van een onduidelijkheid in de communicatie of onbegrip met betrekking tot een handelswijze.
Al met al wederom een mooie score, gezien het grote aantal aanvragen bijzondere bijstand en levensonderhoud.

Bezwaar
Indien werkzoekenden/aanvragers bijzondere bijstand het niet eens zijn met een besluit kunnen ze een bezwaarschrift indienen bij de Commissie Bezwaarschriften. Dit is een onafhankelijke commissie bestaande uit een voorzitter, twee leden en een ambtelijk secretaris. De commissie brengt zelf een jaarlijks verslag uit.

In 2018 zijn er 93 bezwaarschriften ontvangen. Hiervan:
- zijn 33 bezwaarschriften ongegrond verklaard;
- zijn 4 gegrond verklaard;
- zijn 10 bezwaarschriften niet ontvankelijk verklaard;
- is 1 bezwaarschrift deels niet ontvankelijk;
- is 1 bezwaarschrift tijdens de zitting ingetrokken en
- en 23 bezwaarschriften zijn door de indieners voorafgaand aan de behandeling in de commissie ingetrokken. Deze bezwaarschriften zijn om diverse redenen ingetrokken. Bijvoorbeeld doordat het bestreden besluit nogmaals werd toegelicht, of omdat via heroverweging de Dienst tot een ander besluit kwam.

Aan het eind van 2018 waren er nog 21 bezwaarschriften in behandeling.
Er is , in vergelijking met 2017, een stijging te zien van het aantal bezwaarschriften. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen waar de stijging door wordt veroorzaakt.

2.5 Financieel beheer

2.5.1. Administratieve organisatie

De P&C-cyclus is zoveel mogelijk aangepast aan de cycli van de drie gemeenten. Aangezien de Sociale Dienst een gemeenschappelijke regeling is, noodzaakt dit tot een relatief vroege agendering van de begrotingen en bestuursrapportages. In het Ambtelijk Opdrachtgevers Overleg is in 2018 met de drie gemeenten volop samengewerkt.

2.5.2. Interne Controle en Interne Processen

De interne controle (IC) Participatiewet heeft in 2018 driemaandelijks plaatsgevonden. Zoals het hoort bij een Sociale Dienst zijn er geen bevindingen geconstateerd die de rechtmatigheid in negatieve zin raken. De opbrengst van de IC wordt gelijk gebruikt om de werkprocessen nog strakker te volgen en waar nodig extra scholing te geven. De uitkomsten van de IC waren ook in 2018 goed. Het werk van de nieuwe collega's wordt getoetst door de afdeling Kwaliteit, totdat ze voldoende score halen om zelf gemandateerd te kunnen werken.

2.6 Facilitaire dienstverlening

2.6.1. Gebouwen

De Sociale Dienst Oost Achterhoek kent twee locaties, het Stadhuis in Groenlo waar de backoffice is gehuisvest en de frontoffice werkt vanuit het Loopbaanplein te Winterswijk. Beide locaties worden door de Dienst gehuurd.

2.6.2. Post en Archief

Net als voorgaande jaren werd dagelijks de post vanuit de gemeenten en het Loopbaanplein bezorgd bij de backoffice van de Sociale Dienst in Groenlo en vice versa.
De Sociale Dienst Oost Achterhoek beschikt over een archief in de frontoffice, het Loopbaanplein.

Daarnaast staan de personeelsdossiers bij de personeel- en salarisadministratie van de gemeente Berkelland.

2.6.3. Inkoop
Waar nodig maakte de Sociale Dienst via de dienstverleningsovereenkomst gebruik van de inkoopadviseur van Berkelland.

2.7. Externe processen
2.7.1. Externe ontwikkelingen: Economisch
De economische verbetering zijn duidelijk zichtbaar op de arbeidsmarkt waar meer en meer krapte ontstaat in de vraag naar gekwalificieerd personeel. Dit heeft ook een postief effect gehad op de uitstroomcijfers van de Sociale Dienst. In 224 gevallen kon het uitkeringsdossier worden gesloten vanwege aanvaarding van betaald werk en daarnaast zijn 9 gestart als zelfstandige.

De instroom werd echter desondanks met name veroorzaakt door ontslagwerkloosheid (20%) en het aflopen van de WW-uitkering (14%). Verder zien we bij de instroom vanuit de zogenaamde nieuwe doelgroepen (die voorheen zouden instromen in de Wajong of de WSW) en de vestiging van statushouders dat er langdurigere begeleiding nodig zal zijn.

2.7.2 Samenwerking met Werkgevers
De samenwerking met onze klanten, de werkgevers, in de regio is voor ons van groot belang. Voor de Achterhoek is besloten dat de lokale werkgeversdienstverlening in de Oost Achterhoek vanuit het Loopbaanplein zal plaatsvinden en in de West Achterhoek vanuit Doetinchem. Samen vormen deze het Werkgeversservicepunt Achterhoek, een samenwerking tussen de Sociale Dienst Oost Achterhoek, het UWV, Laborijn en de gemeenten Bronckhorst en Montferland.
De ervaring leert dat werkgevers content zijn met een “eigen” accountmanager van het Werkgeversservicepunt. Vanuit het loopbaanplein werken de accountmanagers(-binnendienst) in regionale teams per gemeente Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.
Ons werkgeversservicepunt ontzorgt de werkgevers waar mogelijk rondom plaatsingen van werkzoekenden. Ook komen er andersoortige vragen bij de accountmanagers op het gebied van vergoedingen, subsidies en omgang met betrekking tot het UWV.

2.7.3 Cliëntenraden
De Cliëntenraad Participatiewet en de Cliëntenraad WSW worden zo optimaal mogelijk betrokken bij de voorbereiding, vaststelling, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies. De cliëntenraden hebben zich gepositioneerd als een belangrijke gesprekspartner. In overeenstemming met de Wsw-raad is besloten de activiteiten te beëindigen. Door de werkgeverschap van de gemeenten komen een deel van de activiteiten overeen met de activiteiten van de Onderdelencommissies van de Ondernemersraad. De overige activiteiten zoals het borgen van de belangenbehartiging van personen die voorheen Wsw-geïndiceerd wordt door de Cliëntenraad Participatiewet gedaan. Om die reden is met ingang van 1 januari 2019 de Cliëntenraad WSW opgeheven.

3. Weerstandvermogen en risicobeheersing
Algemeen
Het weerstandvermogen is een buffer om ontwikkelingen waarmee geen rekening is gehouden op te vangen. In algemene zin wordt het weerstandvermogen gevormd door de algemene reserve en de stelpost onvoorzien.

Reservevorming
Het weerstandvermogen van de Sociale Dienst Oost Achterhoek was in 2018 nihil.
Het eigen vermogen van de Sociale Dienst Oost Achterhoek bestaat alleen uit geoormerkte budgetten (bestemmingsreserves) die nog niet besteed zijn.

In artikel 29 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek is geregeld dat het algemeen bestuur een algemene reserve mag instellen waarin exploitatieoverschotten tot een nader te bepalen bedrag gestort mogen worden.
Voor het functioneren van de Sociale Dienst Oost Achterhoek is het geen probleem als er geen algemene reserve is, omdat in artikel 29 lid 4 ook is geregeld dat exploitatietekorten, indien nodig, via een aanvullende bijdrage bij de deelnemende gemeenten in rekening worden gebracht.

Overzicht onvoorzien
Het is verplicht om in de begroting een stelpost voor onvoorzienbare uitgaven op te nemen.

	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie
Begroting 2018 stelpost onvoorzien	30	30	
Inzet stelpost onvoorzien			0
Totaal		**30**	**0**

In de begroting 2018 hebben we als onderdeel van de algemen baten en lasten een stelpost voor onvoorzienbare uitgaven opgenomen van € 30.000. In 2018 is zijn geen uitgaven gedaan die gedekt moeten worden uit deze stelpost.

Kengetallen
Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen de volgende kengetallen moeten worden opgenomen.

Kengetal	**Jaarrekening 2018**
Netto schuldquote	-235%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-235%
Solvabiliteitsratio	46%
Grondexploitatie	N.v.t.
Structurele exploitatieruimte	100%
Belastingcapaciteit	N.v.t.

Risico's
Algemeen
Het risico voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek is feitelijk nihil omdat de drie gemeenten uiteindelijk garant staan voor de bijdragen aan de Sociale Dienst Oost Achterhoek.

4. Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn aankopen die een meerjarig gebruik dienen en we meestal aanduiden als investeringen. Voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek betreft dit vooral de aanschaf van hard- en software, archiefkasten en kantoormeubilair.
Hieronder de afschrijvingstermijnen die voor deze kapitaalgoederen worden gehanteerd.

Omschrijving activum	**afschrijvingstermijn**
ICT – hardware	5 jaar
ICT- technische software	3 jaar
ICT-overige software	5 jaar
Archiefkasten	15 jaar
Kantoormeubilair	10 jaar

Voor de afschrijvingsduur van de kredieten worden de genoemde afschrijvingstermijnen gehanteerd.

5. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Het budgetrecht is een recht van het Algemeen Bestuur. Het budgetrecht van het Algemeen Bestuur houdt in dat het Dagelijks Bestuur in principe alleen uitgaven mag doen en verplichtingen mag aangaan na toestemming van het Algemeen Bestuur. Met de vaststelling van de begroting en de begrotingswijzigingen geeft het Algemeen Bestuur het Dagelijks Bestuur deze toestemming.

Begrotingsrechtmatigheid houdt in dat de uitgaven binnen de begrote budgetten moeten blijven. Begrotingsoverschrijdingen worden door de accountant als onrechtmatig beschouwd. Het komt voor dat uitgaven of inkomsten niet passen binnen de begroting. De uitgave of inkomst is dan eigenlijk onrechtmatig. Het Algemeen Bestuur heeft de inkomst of uitgave niet goedgekeurd. Toch zijn er uitgaven en inkomsten die niet binnen de begroting passen maar die duidelijk wel rechtmatig zijn. In onderstaande tabel uit het Controleprotocol 2014 heeft het algemeen bestuur aangegeven hoe de accountant hiermee moet omgaan.

Soort begrotingsafwijking	**Rechtmatig/ Onrechtmatig**
Kostenoverschrijdingen waar ook inkomsten voor binnenkomen. Bijvoorbeeld extra kosten voor een project waar ook subsidie voor wordt ontvangen. Als de inkomsten de uitgaven helemaal of voor een deel dekken moet de accountant de overschrijding als rechtmatig beoordelen.	Rechtmatig
Kostenoverschrijdingen die niet op tijd konden worden gemeld en die passen binnen het bestaande beleid. Hiervan is bijvoorbeeld sprake bij een regeling die we hoe dan ook moeten uitvoeren. Ook kan het zo zijn dat de overschrijding pas na het publiceren van de tweede bestuursrapportage duidelijk wordt. In beide gevallen moet de accountant de overschrijding als rechtmatig beoordelen.	Rechtmatig
Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die (ten onrechte) niet tijdig zijn gemeld. Dit doet zich voor als tussentijds al duidelijk is dat het bestaande budget niet toereikend is en dit niet gemeld wordt. De accountant moet de overschrijding dan als onrechtmatig beoordelen.	Onrechtmatig
Kostenoverschrijdingen die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor geen begrotingsaanpassing is voorgesteld aan het Algemeen Bestuur.	Onrechtmatig
Kostenoverschrijdingen die achteraf onrechtmatig blijken. Het gaat dan om kosten waarbij achteraf door controle van derden (belastingdienst, subsidieverstrekker) blijkt dat deze niet voor subsidie in aanmerking komen of dat een te laag bedrag is afgedragen. Dit leidt tot minder subsidie of een naheffing waardoor overschrijdingen ontstaan. Als dit gedurende het begrotingsjaar wordt geconstateerd gelden de normale regels. Wordt dit na het begrotingsjaar geconstateerd dan heeft dit geen	Rechtmatig

Soort begrotingsafwijking	Rechtmatig/ Onrechtmatig
gevolgen voor de rechtmatigheid.	
Kostenoverschrijdingen op investeringen. Dit leidt tot jarenlang hogere kapitaallasten. Voor de overschrijding van de investering gelden de normale regels. De daaruit voortvloeiende hogere kapitaallasten zijn rechtmatig. Deze worden in volgende begrotingen namelijk meegenomen.	Onrechtmatig

Begrotingsoverschrijdingen die niet bij het Algemeen Bestuur bekend zijn beschouwt de accountant als onrechtmatig. Daarom worden via deze paragraaf de overschrijdingen voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. Na instemming van het Algemeen Bestuur met deze overschrijdingen is er formeel geen sprake meer van overschrijdingen en begrotingsonrechtmatigheid in het kader van de controleverklaring van de accountant. Formeel is het voldoende om alleen de overschrijdingen aan de lastenkant te laten vaststellen om deze alsnog als rechtmatig te laten beschouwen. Deze paragraaf omvat een overzicht van de afwijkingen in de lasten tussen de begroting na wijzigingen en de werkelijke lasten.
De afwijkingen in de lasten kunnen in vier categoriën ingedeeld worden, te weten:

1. Compensatie door direct gerelateerde opbrengsten;
2. Passend binnen bestaand beleid;
3. Open einde regeling;
4. Overige.

Alleen het programma Inkomen laat een begrotingsoverschrijding zien, de overige programma's blijven binnen het begrote lasten niveau.

Programma	Begroting na wijziging	Werkelijk 2018	Verschil	categorie
Inkomen	22.487	23.224	737	2 / 3

De lasten van het programma Inkomen liggen € 737.000 boven het niveau van de begroting na wijziging. Deze overschrijding valt grotendeels (afgerond € 1,1 miljoen) binnen de open einde regeling van de inkomensvoorziening. De gemiddelde uitkeringslast per uitkeringsgerechtigde ligt hoger dan voorzien in de begroting.

Daarnaast is er een overschrijding ter hoogte van € 107.000 passend binnen het bestaande beleid. Dit betreft de aan het programma Inkomen toe te rekenen directe uitvoeringkosten die hoger liggen dan begroot. De totale uitvoeringskosten van de Sociale Dienst blijven ruim binnen de begroting.

JAARREKENING 2018

BALANS PER 31 DECEMBER 2018

Bedragen x € 1.000		Ultimo		Ultimo
ACTIVA		**2018**		**2017**
Vaste activa				
Materiële vaste activa		***104***		***171***
- Investeringen met een economisch nut	104		171	
Totaal vaste activa		**104**		**171**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		***10.527***		***13.168***
- Vorderingen op openbare lichamen	5.523		579	
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	3.241		10.688	
- Overige vorderingen	1.763		1.901	
Liquide middelen		***1***		***2.942***
- Banksaldi	1		2.942	
Overlopende activa		***23***		***0***
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	23		0	
Totaal vlottende activa		**10.551**		**16.110**
Totaal generaal		**10.655**		**16.281**
PASSIVA				
Vaste passiva				
Eigen vermogen		***4.852***		***4.593***
- Algemene reserve	0		0	
- Bestemmingsreserves	2.977		2.839	
- Gerealiseerd resultaat	1.875		1.754	
Totaal vaste passiva		**4.852**		**4.593**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		***5.694***		***11.442***
- Banksaldi	93		0	
- Overige schulden	5.601		11.442	
Overlopende passiva		***109***		***246***
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	109		246	
Totaal vlottende passiva		**5.803**		**11.688**
Totaal generaal		**10.655**		**16.281**

Borgstellingen en garantstellingen				
Verstrekte borgstellingen		*1.003*		*1.167*
Verstrekte garantstellingen		*0*		*0*

	Begroting primitief			Begroting na wijzigingen			Werkelijk 2018			Afwijking
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	
Programma Werk en activering	-11.875	11.215	-660	-11.048	10.412	-636	-10.987	9.513	-1.474	838
Programma Inkomen	-25.213	25.213	0	-22.487	22.487	0	-23.116	23.224	108	-108
Programma Ondersteuning	-4.961	4.961	0	-4.357	4.357	0	-4.160	4.219	59	-59
Programma WMO betalingen (vervallen)	-500	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Programma Overhead en algemene baten en lasten	-5.007	5.668	661	-5.031	5.667	636	-3.260	4.308	1.048	-412
Gerealiseerd saldo baten en lasten	-47.556	47.557	1	-42.923	42.923	0	-41.523	41.264	-259	259
Mutatie reserves										
Toevoegingen:										
Programma Werk en activering			0			0			0	0
Programma Inkomen			0			0			0	0
Programma Ondersteuning			0			0			0	0
Programma Overhead en algemene baten en lasten		0	0		0	0		143	143	-143
Onttrekkingen:										
Programma Werk en activering			0			0			0	0
Programma Inkomen			0			0			0	0
Programma Ondersteuning			0			0			0	0
Programma Overhead en algemene baten en lasten	0		0	0		0	-1.759		-1.759	1.759
Subtotaal mutatie reserves	0	0	0	0	0	0	-1.759	143	-1.616	1.616
Gerealiseerd resultaat	-47.556	47.557	1	-42.923	42.923	0	-43.282	41.407	-1.875	1.875

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Inleiding
Deze jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personeelslasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals overlopende verlofaanspraken.
Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar.

BALANS

ACTIVA

Materiële vaste activa met een economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur.
Onder verkrijgingsprijs verstaan we de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
Onder vervaardigingsprijs verstaan we de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgesteld bij de begroting 2018 en zijn:

Omschrijving activum	**afschrijvingstermijn**
ICT - hardware	5 jaar
ICT- technische software	3 jaar
ICT- overige software	5 jaar
Archiefkasten	15 jaar
Kantoormeubilair	10 jaar

Het minimale bedrag dat wordt geactiveerd bedraagt € 20.000.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa
De overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis

van de geschatte inningskansen. Bij deze inschatting is er vanuit praktisch oogpunt voor gekozen om de afzonderlijke posten niet individueel maar gerangschikt naar ouderdom te beoordelen.

PASSIVA

Resultaatbepalingsgrondslagen
De exploitatielasten van de Sociale Dienst Oost Achterhoek bestaan uit programmakosten en bedrijfsvoering- en algemene kosten.
Er is geen sprake van een rechtstreeks risico voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek omdat de drie deelnemende gemeenten uiteindelijk garant staan voor de bijdragen aan de Sociale Dienst Oost Achterhoek.
De programmakosten, met uitzondering van de toegerekende bedrijfsvoeringskosten, worden één op één door de gemeenten vergoed.
De verdeling van de bedrijfsvoering- en algemene kosten vindt plaats op basis van de afgesproken verdeelsleutel, zoals weergegeven op pagina 6.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
Deze passiva worden tegen de nominale waarde opgenomen.

TOELICHTING OP DE BALANS

(alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's tenzij anders aangegeven)

ACTIVA

Materiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met economisch nut** weer.

Rubriek	Boek-waarde 31-12-2017	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2018
Machines, apparaten en installaties	111	0	0	59	0	0	52
Overige materiële vaste activa	60	0	0	8	0	0	52
Totalen	**171**	**0**	**0**	**67**	**0**	**0**	**104**

Toelichting:

- Machines, apparaten en installaties:

Betreffen uitgaven op het gebied van ICT en Paternosterkasten.

- Overige materiële vaste activa:

Betreffen uitgaven op het gebied van kantoormeubilair.

Vlottende activa

Vorderingen op openbare lichamen

De in de balans onder uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder opgenomen vorderingen op openbare lichamen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Vorderingen op openbare lichamen	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2017
Gemeente Berkelland	2.371	46
Gemeente Oost Gelre	1.145	4
Gemeente Winterswijk	1.742	311
Belastingdienst	201	123
Overige openbare lichamen	64	95
Totaal	**5.523**	**579**

Overige vorderingen

De in de balans onder uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder opgenomen overige vorderingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Overige vorderingen	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2017
Debiteuren SoZa	755	883
Debiteuren SoZa voorschotten	292	102
Debiteuren overig	592	916
Nominale waarde debiteuren	*629*	*1.187*
Af: Voorziening dubieuze debiteuren	*-37*	*-271*
Te ontvangen bedragen	124	
Totaal	**1.763**	**1.901**

Toelichting:

- De post debiteuren Soza betreft grotendeels de waardering van de verhaalsdebiteuren per 31-12-2018 volgens onderstaande specificatie:

Gemeente	Bruto vordering	Waardering
Berkelland	844	292
Oost Gelre	322	179
Winterswijk	924	284
Totaal	**2.090**	**755**

- De Debiteuren SoZa voorschotten betreffen voorschotten aan klanten en aan het ROZ en de Stadsbank Oost Nederland.
- Het saldo van de overige debiteuren betreft grotendeels het saldo van de detacherings-debiteuren. In dit saldo is een bedrag ter hoogte van € 37.000 voorzien als mogelijk risico voor insolventie.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.
Het drempelbedrag voor het aanhouden van middelen buiten 's Rijks schatkist bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, ofwel € 357.000 (0,75% van € 47,6 miljoen).
Bedragen boven het drempelbedrag moeten verplicht bij 's Rijks schatkist ondergebracht worden. Dit wordt per kwartaal beoordeeld.
Het gemiddelde saldo buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen per kwartaal was:

Eerste kwartaal	1.492.000
Tweede kwartaal	1.004.000
Derde kwartaal	1.531.000
Vierde kwartaal	65.000

De SDOA betaalt namens de gemeenten Berkelland en Winterswijk de WMO gelden naar de zorgleveranciers. Hiervoor zijn twee nieuwe bankrekeningen geopend bij de BNG. In het 4e kwartaal zijn ook deze rekeningen ondergebracht in het compensabel stelsel bij de BNG. Vanaf het laaste kwartaal van 2018 blijven daarmee de buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen onder het drempelbedrag.

Liquide middelen
Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Omschrijving	2018	2017
Banksaldi - algemeen		-651
Banksaldi - WMO Berkelland		2.887
Banksaldi - WMO Winterswijk		704
Prepaid pinkaarten t.b.v. voorschotten aan werkzoekenden	1	2
Totaal	**1**	**2.942**

Toelichting:

- Prepaid pinkaarten voor het verstrekken van voorschotten aan werkzoekenden: Dit betreft de voorraad van de aanwezige prepaid pinkaarten.

PASSIVA

Eigen vermogen

Eigen vermogen	**2018**	**2017**
Algemene reserve	0	0
Bestemmingsreserves	2.977	2.839
Rekeningresultaat	1.875	1.754
Totaal	**4.852**	**4.593**

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het resultaat boekjaar. Het verloop van de algemene reserve en de bestemmingsreserves is als volgt:

Algemene reserve

	Stand 01-01-2018	**Rekening-resultaat vorig dienstjaar**	**Overige toevoegingen**	**onttrekkingen**	**Stand 31-12-2018**
Algemene reserve	0	1.754		1.754	0
Totaal	**0**	**1.754**	**0**	**1.754**	**0**

Met ingang van jaarrekening 2018 zijn de geoormerkte reserves in de balans per ultimo 2018 en 2017 opgenomen als bestemmingsreserves. Het vrij aanwendbaar vermogen, de algemene reserve, bedraagt nihil.

Bestemmingsreserves

	Stand 01-01-2018	**Rekening-resultaat vorig dienstjaar**	**Overige toevoegingen**	**Ont-trekkingen**	**Stand 31-12-2018**
Re-integratie activiteiten	2.595	0	0	0	2.595
ICT en digitaal zaaksysteem	194	0	0	5	189
Extern advies Vpb	50	0	0	0	50
Doorontwikkeling organisatie	0	0	143	0	143
Totaal	**2.839**	**0**	**143**	**5**	**2.977**

Voor extra re-integratieactiviteiten die niet meer uit het Participatiebudget gedekt kunnen worden is ultimo 2018 € 2.595.000 gereserveerd.
Voor de ICT investeringen en digitalisering/zaaksysteem is in 2018 een bedrag van € 4.705 uitgegeven en onttrokken aan de reserve. Per ultimo 2018 is er € 189.000 gereserveerd.
De geplande onttrekking van € 50.000 aan de reserve ten behoeve van externe deskundige vennootschapsbelasting was gepland in 2018 maar zal in 2019 plaats vinden. Wij verwachten dat wij over 2018 geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen, maar wij willen hierover advies, ook voor de toekomst en ten behoeve van een goede administratieve inrichting.
In 2018 is gestart met de doorontwikkeling organisatie (budget € 500.000). Een deel van de werkzaamheden vinden in 2019 plaats, daarom wordt een bestemmingsreserve doorontwikkeling organisatie gevormd groot € 143.000
Het resultaat uit de bedrijfsvoering 2018 van € 1.875.000 overschot moet nog worden bestemd. In het jaarverslag 2018 is daartoe een voorstel gedaan.

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De netto vlottende schuld bestaat uit:

Banksaldi
De banksaldi bestaan uit de volgende componenten:

Omschrijving	**2018**	**2017**
Banksaldi - algemeen	-274	
Banksaldi - WMO Berkelland	698	
Banksaldi - WMO Winterswijk	-331	
Totaal	**93**	**0**

Toelichting:
- Banksaldi: dit betreft het saldo van de BNG rekening op 31 december 2018.

Overige schulden
De overige schulden bestaat uit de volgende componenten:

Omschrijving	**2018**	**2017**
Gemeente Berkelland	1.745	5.520
Gemeente Oost Gelre	235	611
Gemeente Winterswijk	485	1.918
Overige openbare lichamen	168	796
Af te dragen loonheffing, pensioenpremie salarissen	550	387
Af te dragen loonheffing, premie ZVW uitkeringen	654	654
Nog te betalen WWB, IOAW en IOAZ	1.309	1.370
Crediteuren	455	186
Totaal	**5.601**	**11.442**

Overlopende passiva
De post overlopende passiva bestaat uit vooruit ontvangen en nog te betalen bedragen.

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Omschrijving	**2018**	**2017**
Te betalen kosten	109	246
Totaal	**109**	**246**

Toelichting:
- De post te betalen kosten: Onder deze post zijn meerdere kleinere verplichtingen opgenomen die zijn opgebouwd in het begrotingsjaar en die tot uitbetaling komen in een volgend begrotingsjaar. De afwikkeling van deze posten heeft een normaal verloop.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen, activa en regelingen

De medewerkers hebben in 2018 nog niet al hun verlofrechten opgemaakt. Als we het aantal resterende verlofuren vertalen in uurloon inclusief werkgeverslasten dan geeft dit een financiële verplichting van € 171.000.

Er zijn huurverplichtingen aangegaan tot en met 31 december 2020 voor de locaties Kevelderstraat 1 te Groenlo en Burgemeester Bosmastraat 7 te Winterswijk. De jaarlijkse huurverplichtingen bedraagt circa € 222.000.

Er is een dienstverleningsovereenkomst aangegaan met de gemeente Berkelland voor het verrichten van ondersteunende diensten en gezamenlijke ICT kosten. De jaarlijkse verplichting die hier uit voortvloeit is afhankelijk van de werkelijke inzet maar bedraagt indicatief € 880.000 (excl. BTW).

Voor het onderhoud van de ICT is een onderhoudscontract afgesloten met Centric. De jaarlijkse verplichting inzake het contract bedraagt € 101.000 (excl. BTW).
Daarnaast hebben we onderhoudscontracten/licenties voor Compas, groot € 13.000 en CompetenSYS groot € 27.000.

Er is een kredietfaciliteit van € 6.000.000 waarbij een variabele rente geldt van 1 maands Euribor met een opslag van 40 basispunten.

Er zijn borgstellingen afgegeven ten behoeve van door de Stadsbank Oost Nederland aan inwoners van de drie gemeenten verstrekte leningen tot een bedrag van € 1.003.062.
De 100% borgstelling bedroeg per 31 december 2018:

	Bedrag borg 1-1-2018	Bedrag borg **31-12-2018**	Openstaand saldo 1-1-2018	Openstaand saldo **31-12-2018**
Berkelland	524.774	436.234	286.758	163.579
Oost Gelre	301.828	246.246	157.273	93.530
Winterswijk	340.766	320.582	187.161	136.180
Totaal	1.167.368	1.003.062	631.192	393.289

TOELICHTING OP DE PROGRAMMAREKENING

Algemeen

Met ingang van 2018 zijn de verslagleggingsregels BBV gewijzigd. Aan de functionele programma's moeten nu de direct toerekenbare kosten toegerekend worden. Voor de Sociale Dienst betekent dit dat nu aan de functionele programma's niet meer de uren maal vastgesteld intern uurtarief worden doorbelast. De directe uitvoeringskosten betreffen nu de loonkosten en kosten inhuur personeel van derden en specifieke software pakketten. De ander kosten zijn niet aanwijsbar toe te rekenen aan een specifiek programma en vallen daarom volgens het BBV onder het nieuwe verplichte product Overhead.
Bij de programma's is bij het onderdeel Wat mag het kosten een toelichting gegeven op de afwijkingen.

Overzicht Overhead, onvoorzien, vennootschapsbelasting en algemeen

	Begroting primitief			Begroting na wijzigingen			Werkelijk 2018			Afwijking
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	
Overhead	0	5.638	5.638	0	5.637	5.637	0	4.313	4.313	1.324
Onvoorzien		30	30		30	30		0	0	30
Treasury	0	0	0	0	0	0	-7	-5	-12	12
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	-5.007		-5.007		-5.007	-5.007		-5.007	-5.007	0
Uitbetaling rekeningresultaat 2017	0		0	0		0		1.754	1.754	-1.754
Vennootschapsbelasting			0			0				0
Overig	0	0	0	-24	0	-24	0	0	0	-24
Mutatie reserves Overhead en algemene baten en lasten	0	0	0	0	0	0	-1.759	143	-1.616	1.616
	-5.007	5.668	661	-24	660	636	-1.766	1.198	-568	1.204

Opbouw van het resultaat 2018

Het positieve rekeningresultaat laat zich in hoofdzaak als volgt verklaren:

Onderwerp	**Bedrag**
- Vermindering flexibele formatie (eerste bestuursrapportage)	€ 913.000
- Lagere kosten flexibele formatieschil	€ 366.000
- Hogere salariskosten	-€ 64.000
- Stelpost vervanging bij ziekte	€ 187.000
- Lagere externe uitvoeringskosten BBZ en handhaving	€ 50.000
- Ondersteunende diensten Berkelland	€ 104.000
- Ondersteunende diensten Werkbaan Oost	€ 102.000
- Vergoeding extra taken gemeenten	€ 71.000
- Nog niet gemaakte externe kosten doorontwikkeling organisatie	€ 45.000
- Lagere afschrijvingslasten ICT voorzieningen	€ 78.000
- Vrijval voorziening dubieuze debiteuren	€ 121.000
- Diversen	€ 45.000
- Eenmalige kosten ICT / zaaksysteem	- € 5.000
- Uitbetaling rekeningresultaat 2017 aan de gemeenten	-€ 1.754.000
Mutaties reserves	
- Onttrekking ICT / zaaksysteem	€ 5.000
- Onttrekking uitbetaling rekeningresultaat 2017	€ 1.754.000
- Toevoeging doorontwikkeling organisatie	- € 143.000
Totaal	**€ 1.875.000**

Vermindering flexibele formatie (eerste bestuursrapportage)
In de begroting 2018 hebben we op basis van de toen bekende ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden en te begeleiden Wsw-ers de flexibele formatie uitgebreid met 13,37 fte. In de eerste bestuursrapportage 2018 hebben we dit bijgesteld naar 4,25 fte op basis van de werkelijke aantallen over 2017.
Budgettair betekent dit een verlaging van de bedrijfsvoeringskosten met € 913.000 inclusief BTW.

Lagere kosten flexibele formatieschil
Gedurende 2018 is de toegekende flexibele formatie niet maximaal ingezet. Voor een deel betreft dit de inzet ten behoeve van de doorontwikkeling organisatie

Hogere salariskosten
In 2018 hebben enkele oudere medewerkers gebruik gemaakt van de mogelijkheid om eerder met pensioen te gaan. Zij hadden recht op een beperkte vertrekpremie.

Stelpost vervanging bij ziekte
In 2018 is geen gebruik gemaakt van deze stelpost.

Lagere externe uitvoeringskosten BBZ en handhaving
De kosten voor de externe ondersteuning bij de open eind regeling BBZ en de externe ondersteuning bij handhaving zij in 2018 beperkt gebleven.

Ondersteunende diensten Berkelland
Op alle facetten van de ondersteunende diensten is 2018 een rustig jaar geweest waardoor er minder inzet is geweest dan gemiddeld geraamd.

Ondersteunende diensten Werkbaan Oost
De Sociale Dienst heeft in 2018 ondersteunende diensten in de vorm van accountmanagement, applicatiebeheer en licenties voor de applicaties Compas en CompetenSYS geleverd aan Werkbaan Oost. Deze inkomsten waren niet begroot.

Vergoeding extra taken gemeenten
Van de gemeenten hebben we apart tegen het door he bestuur vastgestelde uurtarief een vergoeding ontvangen voor extra geleverde diensten die boven de reguliere taken uit gaan.

Nog niet gemaakte externe kosten doorontwikkeling organisatie
Medio 2018 zijn we gestart met een aantal projecten die bijdragen aan de doorontwikkeling van de organisatie. Zoals de proeftuinen en de verbetering van de managementinformatie. De projecten zijn nog niet volledig in 2018 gerealiseerd.

Lagere afschrijvingslasten ICT voorzieningen
In 2018 was de uitvoering van enkele ICT projecten gepland. In 2018 is gewerkt aan de voorbereiding van de aanschaf van de ICT voorzieningen. De feitelijke aanschaf vindt plaats in 2019. In 2018 zijn er daardoor nog geen afschrijvingslasten voor deze ICT voorzieningen.

Vrijval voorziening dubieuze debiteuren
In 2017 is voor 1 debiteur een voorziening gevormd omdat het onzeker was of we de volledige openstaande vordering zouden ontvangen. De debiteur heeft in 2018 een normaal betaalgedrag vertoond. Echter begin 2019 is het betaalgedrag verslechterd waardoor we ultimo 2018 toch nog een beperkte voorziening ter grootte van de op 31 december 2018 openstaande vorderingen in stand houden. Het grootste deel van de in 2017 gevormde voorziening valt nu vrij.

Eenmalige kosten ICT / zaaksysteem
De eenmalige kosten ICT / zaaksysteem worden gedekt door een onttrekking aan de hiervoor aanwezige reserve.

Uitbetaling rekeningresultaat 2017 aan de gemeenten
Het Algemeen Bestuur heeft bij het vaststellen van de jaarstukken 2017 besloten het rekeningresultaat 2017 uit te betalen aan de gemeenten

Toevoeging reserve doorontwikkeling organisatie
In 2018 is een budget van € 500.000 beschikbaar gesteld voor een aantal projecten die bijdragen aan de doorontwikkeling van de organisatie. Zoals de proeftuinen en de verbetering van de managementinformatie. De projecten zijn nog niet volledig in 2018 gerealiseerd. Het nog resterende budget wordt toegevoegd gestort in de nieuwe tijdelijke bestemmingsreserve Doorontwikkeling organisatie en in 2019 opnieuw beschikbaar gesteld.

Bestemming voordelig saldo
De programma's Werk & Activering, Inkomen, Ondersteuning en WMO-betalingen worden één op één met de deelnemende gemeenten afgerekend, met uitzondering van de aan de betreffende directe uitvoeringskosten. De programmaresultaten op de directe uitvoeringskosten maken deel uit het jaarrekeningresultaat 2018.
Samen met het resultaat van het programma Algemene dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering leiden de uitvoeringskosten tot een positief resultaat van afgerond € 1.875.000.
Wij stellen voor het jaarrekeningresultaat 2018 als volgt te bestemmen:
Het volledige resultaat ter hoogte van € 1.875.000 uit te keren aan de deelnemende gemeenten in de verhouding van de verdeelsleutel 2018.

Overzicht incidentele baten en lasten
De regelingen die de Sociale Dienst uitvoert zijn open einde regelingen. In principe zijn er daarmee veel incidentele baten en lasten. Omdat dit onze kernactiviteiten betreffen worden mutaties binnen deze regelingen niet aangemerkt als incidentele baten en lasten.
In dit overzicht worden wel de incidentele baten en lasten genoemd die geen betrekking hebben op de open einde regelingen, met een minimum van € 50.000.

Op basis van deze uitgangspunten hebben we in 2018 de volgende incidentele baten en lasten:
- Incidentele baat van € 120.000. Dit betreft de gedeeltelijke vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren.
- Incidentele baat van € 70.000 voor verrichtte extra taken voor de gemeenten.
- Incidentele last van € 500.000. Dit betreft de kosten voor de doorontwikkeling van de organisatie.

WNT-VERANTWOORDING 2018 SOCIALE DIENST OOST ACHTERHOEK

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Sociale Dienst Oost Achterhoek van toepassing zijnde regelgeving: 'het algemene WNT-maximum'.
Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor Sociale Dienst Oost Achterhoek is € 189.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht, in ons geval het Algemeen Bestuur; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	**T Beijer**	**JB Boer**	**JBM Hoenderboom**
Functie(s)	Directeur	Voorzitter dagelijks bestuur	Voorzitter dagelijks bestuur
Duur dienstverband in 2018	1/1 - 31/12	1/1 – 20/6	21/6 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0		
Gewezen topfunctionaris?	Nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?			
Bezoldiging			
Beloning	€ 98.927	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.102	0	0
Totaal bezoldiging	**€ 114.029**	**0**	**0**
Toepasselijk WNT-maximum	€ 189.000		
Motivering indien overschrijding:			

bedragen x € 1	**DW Aalderink**	**RHM Hoijtink**	**GJ Teselink**
Functie(s)	Lid dagelijks bestuur	Lid dagelijks bestuur	Lid dagelijks bestuur
Duur dienstverband in 2017	1/1 – 31/12	1/1 – 20/6	21/6 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)			
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?			
Bezoldiging			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**
Toepasselijk WNT-maximum			
Motivering indien overschrijding:			

Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	**JB Boer**	**JBM Hoenderboom**	**JA Pot-Klumper**
Functie(s)	Voorzitter algemeen bestuur	Voorzitter algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur
Duur dienstverband	1/1 - 20/6	21/6 - 31/12	1/1 - 20/6
Bezoldiging			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**
Toepasselijk WNT-maximum			
Motivering indien overschrijding:			

bedragen x € 1	**RHM Hoijtink**	**MG Frank**	**IG Saris**
Functie(s)	Lid algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur
Duur dienstverband	1/1 - 20/6	1/1 - 20/6	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**
Toepasselijk WNT-maximum			
Motivering indien overschrijding:			

bedragen x € 1	**DW Aalderink**	**MHH van Haaren**	**GJ Teselink**
Functie(s)	Lid algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	21/6 - 31/12	21/6 - 31/12
Bezoldiging			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**
Toepasselijk WNT-maximum			
Motivering indien overschrijding:			

bedragen x € 1	**KJM Bonsen**
Functie(s)	Lid algemeen bestuur
Duur dienstverband	21/6 - 31/12
Bezoldiging	
Beloning	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0
Totaal bezoldiging	**0**
Toepasselijk WNT-maximum	
Motivering indien overschrijding:	

Groenlo, 28 maart 2019

Het Dagelijks Bestuur van de Sociale Dienst Oost Achterhoek

J.B.M. Hoenderboom	T.A. Beijer
Voorzitter	Secretaris

CONTROLEVERKLARING

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek te Sociale Dienst Oost Achterhoek te Groenlo gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenschappelijke regeling (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in Normenkader 2018 gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2018;
2 het overzicht van baten en lasten over 2018;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenschappelijke regeling op 26-06-2014, het normenkader dat is vastgesteld door de gemeenschappelijke regeling op 20-12-2018 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 412.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.
Wij zijn met de algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan de algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 voor niet-bedrijfsvoeringsbudgetten en € 30.000 voor bedrijfsvoeringsbudgetten rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2018.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 28 maart 2019

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

SZW	G2B	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_deel openbaar lichaam 2018** **Openbaar lichaam o.g.v. Wgr (SiSa tussen medeoverheden)** **Het openbaar lichaam verantwoordt hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door het openbaar lichaam is uitgevoerd.**						
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T) algemene bijstand Deel openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Deel openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Deel openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
				Aard controle R *Indicatornummer: G2B / 01*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 02*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 03*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 04*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 05*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 06*
			1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 7.653.630	€ 119.821	€ 585.133	€ 1.645	€ 43.660
			2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 4.097.294	€ 102.526	€ 304.016	€ 508	€ 72.354
			3	061859 Gemeente Berkelland	€ 7.351.566	€ 112.036	€ 591.118	€ 12.824	€ 56.704

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Deel openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Deel openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)
				Aard controle n.v.t. *Indicatornummer: G2B / 07*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 08*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 09*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 10*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 11*
			1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 0	€ 8.501	€ 2.583	€ 0
			2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 0	€ 2.889	€ 1.063	€ 0
			3	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 47.224	€ 1.657	€ 0

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW)
				Aard controle n.v.t. *Indicatornummer: G2B / 12*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 13*	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 14*
			1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 132.946	€ 0
			2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 123.909	€ 0
			3	061859 Gemeente Berkelland	€ 337.577	€ 0

SZW	G3B	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_deel openbaar lichaam 2018**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3B / 01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 03*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 05*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 06*
		1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 75.084	€ 57.000	€ 8.841	€ 88.071	€ 10.702
		2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 22.450	€ 0	€ 29.141	€ 26.842	€ 1.902
		3	061859 Gemeente Berkelland	€ 81.795	€ 20.000	€ 14.286	€ 165.516	€ 21.047
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3B / 07*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 08*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 09*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 10*		
		1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0	€ 0		

OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Taakveld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2018
0.4	Overhead	5.007	4.313	694
0.5	Treasury	7	-5	12
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	5	143	-138
6.3	Inkomensregelingen	27.276	26.585	691
6.4	Begeleide participatie	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	10.987	9.513	1.474
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	858	-858
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0
		43.282	41.407	1.875

EINDDECLARATIE DEELNEMENDE GEMEENTEN 2018

Omschrijving	Werkelijk 2018	Vast bedrag bedrijfsvoering tlv p-budget	Saldo	Voorschotten 2018	Extra voorschot 2018	Afrekening 2018	Opmerking
Berkelland							
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	337.911	240.000	577.911	-606.000	60.000	31.911	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage tbv WSW begeleid werkensubsidies	62.913		62.913	-72.000		-9.087	terug te betalen aan gemeente
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Werk en activering	1.810.000	-240.000	1.570.000			1.570.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	8.201.636		8.201.636	-8.496.000	1.195.000	900.636	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Inkomen	489.000		489.000			489.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	1.485.800		1.485.800	-1.644.000	333.000	174.800	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Ondersteuning	239.000		239.000			239.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage Berkelland uitvoeringskosten	1.972.000		1.972.000	-3.810.000	-15.000	-1.853.000	terug te betalen aan gemeente
	14.598.260	0	14.598.260	-14.628.000	1.573.000	1.543.260	
doorbetaling detacheringsvergoedingen WSW	*-1.501.552*		*-1.501.552*	*1.464.000*		*-37.552*	*nog in rekening te brengen door gemeente*
Oost Gelre							
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	183.332	120.000	303.332	-264.000	33.000	72.332	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage tbv WSW begeleid werkensubsidies	49.052		49.052	-36.000		13.052	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Werk en activering	1.299.000	-120.000	1.179.000			1.179.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	4.486.664		4.486.664	-4.554.000	741.000	673.664	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Inkomen	368.000		368.000			368.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	774.562		774.562	-906.000	218.000	86.562	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Ondersteuning	179.000		179.000			179.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage Oost Gelre uitvoeringskosten	1.185.000		1.185.000	-2.670.000	51.000	-1.434.000	terug te betalen aan gemeente
	8.524.610	0	8.524.610	-8.430.000	1.043.000	1.137.610	
doorbetaling detacheringsvergoedingen WSW	*-1.296.421*		*-1.296.421*	*1.062.000*		*-234.421*	*nog in rekening te brengen door gemeente*
Winterswijk							
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	144.815	300.000	444.815	-846.000	38.000	-363.185	terug te betalen aan gemeente
Bijdrage tbv WSW begeleid werkensubsidies	131.604		131.604	-108.000		23.604	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Werk en activering	2.076.000	-300.000	1.776.000			1.776.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	8.363.735		8.363.735	-8.196.000	1.349.000	1.516.735	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Inkomen	554.000		554.000			554.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	1.262.947		1.262.947	-1.182.000	53.000	133.947	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage directe uitvoeringskosten prog. Ondersteuning	271.000		271.000			271.000	door gemeente te betalen aan SDOA
Bijdrage Winterswijk uitvoeringskosten	1.850.000		1.850.000	-3.990.000	-36.000	-2.176.000	terug te betalen aan gemeente
	14.654.101	0	14.654.101	-14.322.000	1.404.000	1.736.101	
doorbetaling detacheringsvergoedingen WSW	*-973.124*		*-973.124*	*840.000*		*-133.124*	*nog in rekening te brengen door gemeente*

VERKLARING AFKORTINGEN

BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BTW	Belasting (over de) Toegevoegde Waarde
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FTE	Fulltime- equivalent (rekeneenheid voor de omvang van een dienstverband 1 fte = 36 uur)
IC	Interne Controle
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IOAW	wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
P&C-cyclus	Planning en Control-cyclus
ROZ	Regionale Organisatie Zelfstandigen
SON	Stadsbank Oost-Nederland
SvhSD	SuitevoorhetSociaalDomein
TVS	Taakstelling Volg Systeem (Statushouders)
UWV	Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet normering topinkomens publieke en semipublieke sector
WSPA	Werkgevers Servicepunt Achterhoek
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
ZVW	Zorgverzekeringswet

gemeente Berkelland

gemeente Oost Gelre

gemeente Winterswijk

Programma begroting 2020

Meerjaren begroting 2021 - 2023

Sociale Dienst Oost Achterhoek

Inhoudsopgave

0. Inleiding 3
1. Programma Werk en Activering 6
2. Programma Inkomen 11
3. Programma Ondersteuning 15
4. Programma Overhead en algemene kosten 18
5. Paragrafen 19
Bijlagen 26
Bijlage A: Overzicht wat mag het kosten begroting 2020 27
Bijlage B: Overzicht baten en lasten per taakveld 35
Bijlage C: Overzicht incidentele baten en lasten 35
Bijlage D: Berekening EMU-saldo 36

0. Inleiding

0.1 Algemeen

De Sociale Dienst Oost Achterhoek is een gemeenschappelijke regeling met als taak de uitvoering van de wet- en regelgeving op het gebied van de sociale zekerheid namens en voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.

Binnen de kaders die zijn gesteld voor de vorming van de Sociale Dienst Oost Achterhoek staan de vier K's centraal:

- De **klant** voor wie onze dienstverlening bedoeld is;
- Minder **kwetsbaarheid** door schaalvergroting;
- Meer **kwaliteit** door verbeterde werkprocessen, systemen en toegeruste medewerkers;
- Minder **kosten** door efficiencywinst en anders werken.

De missie en visie richten zich op de zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Om dit te realiseren zijn er arrangementen ontwikkeld voor alle doelgroepen, gericht op volledige dan wel gedeeltelijke zelfredzaamheid en participatie in de samenleving. Immers: iedereen doet mee! Dat betekent ook dat iedereen een steentje bijdraagt in de samenleving door middel van werk of anders vrijwilligerswerk.

0.2 Inhoud programma's

Het programma van de Sociale Dienst Oost Achterhoek bestaat uit drie pijlers:

a. *Programma Werk en Activering*: het re-integreren van werkzoekenden met een gemeentelijke uitkering, maar ook van niet uitkeringsgerechtigden (de zgn. NUO's en NUG-ers) en het matchen en detacheren van Wsw medewerkers;
b. *Programma Inkomen*: het verlenen van bijstand voor levensonderhoud aan personen die niet zelfstandig in hun bestaan kunnen voorzien;
c. *Programma Ondersteuning*: het bieden van een financieel vangnet voor mensen die met bijzondere kosten te maken hebben of door omstandigheden in financiële problemen dreigen te raken of zijn geraakt.

Daarnaast is er nog een afgeleid programma dat vanwege de specifieke aard niet onder de hoofdprogramma's is gebracht:

d. *Programma overhead en algemene kosten*: De directe uitvoeringskosten worden rechtstreeks aan de hierboven vermelde programma's a t/m c toegerekend. Onder programma overhead en algemene kosten worden de uitvoeringskosten geraamd die niet specifiek aan een programma toegerekend kunnen worden omdat deze voorzieningen betrekking hebben op meerdere programma's.

Re-integratie en uitkeringsverstrekking gebeuren voor alle klanten op dezelfde wijze. Het minimabeleid is in de drie samenwerkende gemeenten voor een deel lokaal vormgegeven en kan dan ook tot enigszins verschillende uitkomsten leiden voor de betreffende inwoners.

Naast onze inzet voor de doelgroepen die dit hard nodig hebben, is het belangrijk om te voorkomen dat mensen afhankelijk worden van een uitkering of deze ten onrechte krijgen (poortwachtersfunctie). Voor wie een uitkering aanvraagt, is er een strikt maar rechtvaardig instroombeleid.

0.3 Trends en ontwikkelingen

Algemeen

Het economisch herstel is afgelopen jaar duidelijk zichtbaar geworden. Zo daalde de omvang van het aantal uitkeringsgerechtigden van de Sociale Dienst Oost Achterhoek in 2018 met gemiddeld 8%. Ook voor 2019 en 2020 wordt een dalende omvang verwacht. Er is een duidelijke toename van inwoners zichtbaar die met de inzet van een loonkostensubsidie (deels) aan het werk gaan. Inwoners die voorheen instroomden in de Wajong of de Wsw stromen nu in de Participatiewet in. Deze inwoners met arbeidsbeperkingen worden nu dan ook door de Sociale Dienst naar een baan begeleid. In het najaar van 2018 is gestart met de invulling van nieuw Beschut Werk. Ook is er een stijging in het aantal indicaties. De verwachting is dat voor de jaren 2019 en 2020 de gemeentelijke

taakstellingen maximaal wordt ingevuld. Deze inwoners met arbeidsbeperkingen zijn veelal langdurig aangewezen op (gedeeltelijke) inkomensondersteuning. Hierdoor zal de omvang van het klantenbestand stabiliseren.

Wet inburgering 2021
In 2021 gaat naar verwachting een nieuwe Wet inburgering van kracht. Doel van deze vernieuwde wet is een snellere integratie waardoor het Nederlands leren en het vinden van een baan wordt versneld. De inkoop van de inburgeringstrajecten wordt bij de gemeenten neergelegd, deze ligt nu nog bij de statushouder zelf.

Schuldhulpverlening
De toegang tot de gemeentelijke schuldhulpverlening is nog niet optimaal. Landelijk beleid is dat gemeenten inwoners met grote schulden beter en eenvoudiger moeten helpen. De wachttijden en toegang voor de schuldhulpverlening moeten beter worden. De Wet gemeenschappelijke schuldhulpverlening wordt mogelijk aangepast zodat het uitwisselen van persoonsgegevens eenvoudiger wordt. Hierdoor worden schulden eerder gesignaleerd. Het is de bedoeling dat deze inwoners daarna actief worden benaderd en hulp wordt aangeboden.

Simpel Switchen in de Participatieketen
In de brief d.d. 27-12-2018 van staatssecretaris van Ark duidt zij vier sporen aan waardoor er “simpel geswitched” zou kunnen worden in de Participatieketen:

- Mensen moeten makkelijker vanuit de uitkering kunnen gaan werken en weer terug kunnen vallen als het werken toch (even) niet lukt;
- Beter inzicht in de financiële gevolgen van aan het werk gaan;
- Meedoen op de best passende (werk-)plek;
- Continuïteit in begeleiding en meer integrale ondersteuning.

De staatssecretaris is voornemens in 2019 een wetsvoorstel naar de Kamer te sturen, waarin maatregelen zijn uitgewerkt.

0.4 Uitgangspunten begroting 2020

Beleid (algemeen)
De begroting 2020 heeft als vertrekpunt het vastgestelde / bestaande beleid 2019 van de drie gemeenten. Dat wil zeggen dat het beleid, zoals dat op 1 januari 2019 wordt gevoerd, ook in 2020 kan worden gevoerd.
Beleidswijzigingen waartoe wordt besloten na 1 januari 2019 worden via begrotingswijzigingen verwerkt in de begroting 2020. De beleidswijzigingen als gevolg van de (voorlopige) uitkomsten van de eind 2018/begin 2019 ingezette proeftuinen en de ingezette implementatie van de meedoenapplicatie zijn in uitzondering hierop al wel meegenomen in deze begroting

Alle drie de gemeenten hebben wensen tot grotere uitstroom en prestatieafspraken geuit. De indeling van het klantenbestand in de groepen Werk, Perspectief en Meedoen is gereed. Dit was echter niet tijdig genoeg om al bij het opstellen van de begroting 2020 hiermee rekening te houden. Deze ontwikkelingen worden daarom opgenomen in de komende bestuursrapportages.

Aantal uitkeringsgerechtigden
De economie trekt aan, hierdoor zal het aantal uitkeringsgerechtigden uit de doelgroep Wwb oud gaan afnemen. Daar staat tegenover dat er nog geen signalen zijn dat de taakstelling van het aantal te huisvesten statushouders gaat dalen.
Ook hebben we te maken met de instroom in de nieuwe doelgroep (langdurige loonkostensubsidie en nieuw Beschut Werk). De kansen om de inwoners uit de nieuwe doelgroep een baan te laten vinden nemen met het aantrekken van de economie wel toe. Er wordt niet verwacht dat er hierdoor geen instroom van de nieuwe doelgroepen zal zijn.
Er zijn echter ook economen die al waarschuwen dat een nieuwe crisis in aantocht is. Dit zou kunnen betekenen dat de dalende tendens zich weer gaat ombuigen.
In de begroting 2020 gaan we hier nog niet vanuit. Indien nodig wordt deze ontwikkeling verwerkt in komende bestuursrapportages.

In 2019 zal een groot deel van de mensen die nu ingedeeld zijn in de groep Werk uitgestroomd zijn naar werk. Ook de mensen in de Perspectiefgroep hebben dan inmiddels stappen gezet om weer deel te kunnen gaan nemen aan de arbeidsmarkt.
Het bestand dat dan nog in de “kaartenbak” zit heeft een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Voor het bepalen van de ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden wordt uitgegaan van de volgende verwachting:
Circa 4% uitstroom in 2019 ten opzichte van de stand 1 januari 2019 en circa 2% uitstroom in 2020 ten opzichte van de stand op 1 januari 2020.

Verdeelsleutel bedrijfsvoeringskosten
De gemeentelijke bijdragen in de bedrijfsvoeringskosten zijn in de begroting 2020 opgenomen op basis van de geldende verdeelsleutel. De verdeelsleutel bestaat uit twee delen.

1. De eerste € 2.500.000 van de bedrijfsvoeringskosten wordt verdeeld op basis van de verhouding van de historische kosten voor de start van de Sociale Dienst, te weten Berkelland 30,35%; Oost Gelre 26,41%; Winterswijk 43,24%.
2. Het meerdere wordt verdeeld op basis van de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden, inclusief personen met een langdurige loonkostensubsidie op 1 januari dienstjaar min 1, en het aantal Wsw gedetacheerden op 1 januari dienstjaar min 1. Dit leidt voor het meerdere tot een verhouding van Berkelland 38,57%, Oost Gelre 23,64% en Winterswijk 37,79%.

Loon- en prijsontwikkelingen
De loon- en prijsontwikkeling wordt gebaseerd op de meest recente macro-economische verkenning (september 2018), onderdeel overheid ten tijde van het opstellen van de begroting. Budgetten worden alleen verhoogd als indexatie nodig is.
Het budget voor flexibel personeel wordt daarnaast bijgesteld met € 60.000 voor de nieuwe cao afspraken rondom de vergoeding voor pensioenopbouw aan tijdelijke medewerkers die niet deelnemen aan het ABP.

Omvang flexibele schil
De omvang van de flexibele schil is afgestemd op de berekende stand van het aantal te bedienen klanten per 1 januari 2020.

Rente
Om de risico's eenvoudig te beheersen, zal de Sociale Dienst Oost Achterhoek alleen gelden uitzetten bij en aantrekken van de gemeente Berkelland tegen gangbare marktconforme voorwaarden. Hierbij wordt aangesloten bij de rentevisie en het renteniveau van Berkelland. Het schatkistbankieren is ingevoerd. Uitzetten van gelden kan nu bijna alleen bij de rijksoverheid.

Afschrijvingen
Dezelfde termijnen, zoals die in de begroting 2019 zijn gehanteerd:

- ICT hardware: 5 jaar
- ICT technische software: 3 jaar
- ICT overige software: 5 jaar
- Kantoormeubilair: 10 jaar
- Archiefkasten: 15 jaar

Budgetten Programma's
Hiermee worden de budgetten die door het Rijk worden vastgesteld bedoeld, zoals de Participatiewetbudgetten re-integratie en inkomensvoorziening, uitgaande van de meest recente cijfers (februari 2019).

BTW
Daar waar van toepassing zijn de ramingen van de begroting 2020 inclusief BTW, met uitzondering van de Wsw detacheringsopbrengsten en doorbetalingen daarvan aan de betreffende gemeenten.

Onvoorzien
In de begroting is een stelpost onvoorzien opgenomen van € 30.000 incl. BTW.

ICT ontwikkelingen
De ontwikkelingen op het gebied van de ICT staan niet stil. Het streven is om de klanten digitaal beter van dienst zijn. Hiervoor is software beschikbaar voor de snel balies en het portal Mijn werk. De jaarlijkse onderhouds- / licentiekosten (€ 60.000) zijn opgenomen in deze begroting.

1. Programma Werk en Activering

1.1 Visie:
"Samen met anderen in het sociaal domein pro actief inzetten op een zo optimaal mogelijke deelname van onze inwoners aan de samenleving. Zelfredzaamheid is hierin een belangrijke waarde."

1.2 Doelen:

Iedere uitkeringsgerechtigde in de Participatiewet, met grote voorkeur te bemiddelen naar regulier werk, waardoor de financiële zelfredzaamheid toeneemt. Indien dit nog niet mogelijk is, dan wordt de uitkeringsgerechtigde geactiveerd om een maatschappelijke bijdrage te leveren.

De SDOA legt zich de opdracht op om arrangementen te ontwikkelen voor alle doelgroepen en branches. De klanten zijn verdeeld in drie categorieën: Werk, Perspectief en Meedoen. Elke categorie heeft een eigen doel. Zo wordt een werkzoekende "Werk" bemiddeld naar werk. Voor een werkzoekende met "Perspectief" op werk wordt een traject ingezet zodat hij daarna kan uitstromen naar werk. Een uitkeringsgerechtigde die ingedeeld is in de groep "Meedoen" wordt begeleid om deel te nemen aan georganiseerde activiteiten om er zo voor te zorgen dat iedereen mee kan doen.

Vanuit een inclusieve arbeidsmarktgedachte iedere gedetacheerde medewerker Wet sociale werkvoorziening (Wsw) in een zo regulier mogelijke werksetting te plaatsen.

Het doel van de Wsw is het bieden van een zo regulier mogelijke werkplek aan Wsw-medewerkers die gezien hun arbeidsbelemmering uitsluitend onder aangepaste omstandigheden arbeid kunnen verrichten. Het centrale principe is de beweging "van binnen naar buiten". Hierbij ligt de nadruk op plaatsing in een reguliere werkomgeving en minder op de beschermde werkomgeving van Werkbaan Oost. Daarnaast worden medewerkers die aangewezen zijn op een beschermde werkomgeving zo mogelijk ook geplaatst in hun eigen woonomgeving. Werkbaan Oost B.V. is verantwoordelijk voor het begeleiden van Wsw-medewerkers die (nog) niet gedetacheerd kunnen worden.

Het plaatsen en begeleiden van medewerkers nieuw Beschut Werk binnen de taakstelling en geïndiceerde personen op de wachtlijst een alternatief traject aan te bieden ter voorbereiding op het aanvaarden van een arbeidsovereenkomst nieuw Beschut Werk.

Het doel van nieuw Beschut Werk is om personen met een beschikking nieuw Beschut Werk op een passende werkplek te plaatsen. De klantmanager SDOA, de accountmanager WSPA en indien wenselijk een medewerker vanuit het Sociaal Team gaan samen met de persoon op zoek naar een geschikte werkplek. Er worden geen nieuwe dienstverbanden nieuw Beschut Werk aangeboden indien de jaarlijkse taakstelling bereikt is. Zodra de taakstelling bereikt wordt, worden geïndiceerden op de wachtlijst geplaatst. Aan geïndiceerde personen op de wachtlijst wordt als opstap een voortraject onbetaald werk aangeboden.

1.2.1 Werken aantrekkelijker maken voor inwoners met beperkingen

Doel: Meer mensen met een beperking aan het werk helpen.

Vertrekpunt is de kamerbrief van staatssecretaris van Ark[1] waarin de volgende ambities worden verwoord:

1 Brief Van Ark 20-11-2018, Uitwerking breed offensief om meer mensen met een beperking aan het werk te helpen

- De toegankelijkheid van instrumenten vergroten voor werkgevers en werkzoekenden;
- Werken aantrekkelijker maken voor mensen met beperkingen;
- Werkgevers en werkzoekenden moeten elkaar makkelijker kunnen vinden;
- Bijdragen aan duurzaam werk.

Kansen en risico's
Voor het 'werk fit' maken van personen die nog niet bemiddelbaar zijn naar werk zijn extra uitvoeringskosten voorzien. Het aantal uitkeringsgerechtigden met een arbeidshandicap neemt toe. Voorheen werd aan hen een Wajong-uitkering toegekend.
Een opwaartse financiële druk op het re-integratiebudget zal gaan ontstaan door:

- De kosten voor meer inzet van meer langdurige loonkostensubsidie, ook aan niet uitkeringsgerechtigden;
- De kosten voor (individuele) begeleiding op de werkplek door de jobcoach;
- De kosten voor (individuele) opleidingsprogramma's gericht op mensontwikkeling en arbeidsvaardigheden;
- De kosten om huidige doelgroepen effectief opwaarts of neerwaarts door te laten stromen;
- Afstemmingskosten tussen de stakeholders om een vloeiende ontwikkellijn voor de inwoners te ontwikkelen met daarbij behorende financieringsstromen.

Operationele doelstellingen:
1. De middelen uit het participatiebudget worden ingezet om de afstand van de klant tot de arbeidsmarkt zoveel en zo snel als mogelijk te verkleinen;
2. Samen met de ketenpartners van SDOA worden er betaalde werkplekken en onbetaalde werkervaringsplekken gerealiseerd binnen en buiten het verzorgingsgebied van de SDOA;
3. Medewerkers met een Wsw-dienstbetrekking verrichten werkzaamheden in een zo regulier mogelijke werkomgeving;
4. Er wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid van loonkostensubsidie Wet sociale werkvoorziening in het kader van Begeleid Werken bij een reguliere werkgever;
5. Bevorderen van het ontwikkelen van lokale voorzieningen voor inwoners die aangewezen zijn op een (aangepaste) werkplek in een beschermde werkomgeving.

1.2.2 Nieuw Beschut Werk

Doel: Het plaatsen van geïndiceerde personen nieuw Beschut Werk op een zo regulier mogelijke werkplek op een passende functie, zolang het maximum van de taakstelling nog niet bereikt is.

Kansen en risico's
Gemeenten ontvingen tot en met 2019 achteraf op basis van daadwerkelijk gerealiseerde beschut werkplekken eenmalig maximaal € 3.000 extra per gerealiseerde beschutte werkplek per jaar.
De kosten per nieuw Beschut Werker bij een 31-urig dienstverband bedragen gemiddeld € 21.000 per jaar. Dit bedrag is exclusief eventuele voorzieningen die noodzakelijk zijn zoals werkplekaanpassingen.

Voor de verminderde loonwaarde wordt het instrument loonkostensubsidie ingezet, de meerkosten komen ten laste van het re-integratiebudget. Daarnaast zijn er bedrijfsvoeringkosten die voortkomen uit het werkgeverschap van de dienstverbanden nieuw Beschut Werk.

De taakstelling nieuw Beschut Werk stijgt jaarlijks. De taakstelling 2020 is op dit moment nog niet bekend. Voor de begroting wordt de stijging in de taakstelling van 2019 ten opzichte van de taakstelling 2018 doorgetrokken. Dit houdt een totale stijging in van 6 fte voor de drie gemeenten tezamen.

Bij een volledige invulling van de geprognotiseerde taakstelling 2020 is het beeld als volgt:

	Taakstelling 2020	Verwachte kosten[1]	Inzet loonkosten subsidie	Inzet participatie-budget
Berkelland	16	€ 436.000	€ 214.000	€ 222.000
Oost Gelre	8	€ 226.000	€ 111.000	€ 115.000
Winterswijk	10	€ 270.000	€ 133.000	€ 137.000

1) Exclusief bedrijfsvoeringskosten.

Operationele doelstellingen:

- Aanbieden van arbeidsovereenkomsten nieuw Beschut Werk aan geïndiceerde personen binnen de taakstelling;
- Het plaatsen en begeleiden van personen nieuw Beschut Werk.

1.2.3 Werkgevers Service Punt Achterhoek (WSPA)

Doel: Het WSPA is hét aanspreekpunt en partner voor werkgevers in onze regio voor het oplossen van hun personeelsvraagstukken met de inzet van werkzoekenden uit de doelgroepen van gemeenten en UWV. Het WSPA is er voor de inwoners van de Achterhoek om hen te ondersteunen bij het vinden en behouden van werk.

Kansen en risico's

Het WSPA heeft een steeds groter netwerk en contacten met bedrijven. Het MKB is sterk vertegenwoordigd in de Achterhoek. Hier kan verder op geïnvesteerd worden door verdere verbinding op te zoeken met de werkgevers.
Er wordt meer geïnvesteerd in de begeleiding naar werk of passende trajecten voor specifieke doelgroepen zoals statushouders, jongeren en mensen met psychische beperkingen.
Binnen het WSPA wordt de lokale kennis over klanten op eenduidige wijze ontsloten, zodat de match tussen arbeidsvraag en arbeidsaanbod sneller en effectiever kan worden gemaakt.

Operationele doelstellingen:

Het WSPA werkt vanuit de volgende bestuurlijke uitgangspunten die in het inrichtingsplan WSPA 2019 zijn vastgelegd, te weten:

- Alle werkgeverscontacten voor de doelgroepen lopen via het WSPA;
- Het WSPA bedient de volledige doelgroepen van gemeenten en UWV;
- Uniforme dienstverlening aan werkgevers Achterhoekbreed;
- Om de bemiddeling tussen werkgevers en werkzoekenden te optimaliseren maken alle partijen gebruik van uitwisselbare (informatie)systemen of 1 systeem.

1.2.4 Lokaal & wijkgericht werken

Doel: Door lokaal en wijkgericht te werken wordt de dienstverlening zo dicht als mogelijk bij de inwoner georganiseerd met als doel om de participatie van de inwoner te verbeteren.

Kansen en risico's

Door alle stakeholders wordt het belang van de inwoner voorop gezet en op deze wijze wordt de dienstverlening lokaal ingericht. Wanneer sociaal domein breed meer wordt samengewerkt is er meer overzicht. Tevens kan multidisciplinaire expertise worden ingezet zodat een sluitende aanpak binnen het sociaal domein wordt gerealiseerd. Veelal spelen er bij een inwoner problemen op verschillende levensgebieden waarbij verschillende professionals uit het sociaal domein zijn betrokken. Door samen te werken, met instemming van de inwoner, kan er een efficiënte aanpak rondom de inwoner worden gerealiseerd. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) kan belemmerend en beperkend werken in deze integrale samenwerking.

Operationele doelstellingen:

1. De resultaten van de eenjarige pilot lokaal en wijkgericht werken, om de dienstverlening dichtbij inwoners en laagdrempelig te organiseren, worden geëvalueerd. Bij een positief

resultaat wordt de pilot gecontinueerd en mogelijk uitgebreid;
2. Het netwerk is voor elke inwoner en elke ketenpartner inzichtelijk;
3. De ketenpartners zijn op de hoogte van de AVG eisen en houden zich hieraan.

Kosten
In 2019 wordt gestart met deze nieuwe aanpak in pilotvorm. Uit de evaluatie zal blijken welke inzet aan formatie en middelen dit vergt. Het streven is om dit te doen binnen de huidige formatie. Echter is dit afhankelijk van de ontwikkelingen binnen het lokaal en wijkgericht werken. Per half jaar wordt er geëvalueerd, over eventuele bijstelling van middelen. Vooralsnog zijn er geen aanvullende kosten hiervoor opgenomen in de begroting.

1.2.5 Jongeren

Actieplan Achterhoekse jongeren
De Achterhoekse gemeenten en de sociale diensten SDOA en Laborijn hebben samen met het WSPA, UWV, RMC en de scholen (mbo, praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs) een regionaal actieplan Achterhoekse jongeren opgesteld. Het doel is om via een structurele, gezamenlijke aanpak de jongeren te ondersteunen naar school, werk of een zinvolle dag invulling.

Sluitende keten tot 27 jaar
Het Regionale Meld- en Coördinatiepunt (RMC) werkt samen met Jouw Unit om werkloosheid onder jongeren tot 27 jaar te minimaliseren en een passend traject in te zetten. Ook is er een nauwe samenwerking met PRO/VSO scholen. Jongeren tot 27 jaar, die geen werk, uitkering of opleiding volgen en geen startkwalificatie hebben worden in beeld gebracht. Door Jouw Unit worden deze jongeren in samenwerking met gemeentelijke medewerkers Jeugd begeleid naar een leer-werktraject.

Kansen en risico's
Wanneer er op korte termijn passende en ondersteunende dienstverlening wordt ingezet door een sluitende aanpak samen met ketenpartners minimaliseert dit problemen op lange termijn, zoals uitval.

Operationele doelstellingen:
1. Jongeren die thuis zitten in kaart brengen en daar passende ondersteuning op inzetten
2. In samenwerking met de gemeenten een sluitende aanpak realiseren voor jongeren met een afstand tot de maatschappij en daarbij ook de arbeidsmarkt.

1.3 Acties om de doelen te realiseren

- ✓ Een compleet en samenhangend aanbod aanbieden voor de inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, van arbeidsmatige dagbesteding naar regulier werk;
- ✓ Geïndiceerde personen nieuw Beschut Werk worden geplaatst tot de taakstelling. Na plaatsing worden medewerkers nieuw Beschut Werk begeleid;
- ✓ Het WSPA bedient de volledige doelgroep van gemeenten, UWV en SW vanuit één dienstverleningsconcept;
- ✓ Statushouders worden adequaat ondersteund door hun klantmanager in het combineren van de inburgering met een baan of werkervaringsplek;
- ✓ Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt blijven in beeld en er wordt een sluitende aanpak gerealiseerd.

1.4 Totale kosten van het programma Werk & Activering

Programma Werk en activering	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
baten	-6.462.000	-5.744.000	-7.661.000	-7.661.000	-7.661.000	-7.661.000
lasten	9.513.000	9.251.000	11.465.000	11.465.000	11.465.000	11.465.000
Saldo	3.051.000	3.507.000	3.804.000	3.804.000	3.804.000	3.804.000
waarvan Berkelland						
baten	-2.197.000	-2.162.000	-3.151.000	-3.151.000	-3.151.000	-3.151.000
lasten	1.912.000	2.162.000	3.151.000	3.151.000	3.151.000	3.151.000
Saldo	-285.000	0	0	0	0	0
waarvan Oost Gelre						
baten	-1.672.000	-1.556.000	-1.896.000	-1.896.000	-1.896.000	-1.896.000
lasten	1.522.000	1.556.000	1.896.000	1.896.000	1.896.000	1.896.000
Saldo	-150.000	0	0	0	0	0
waarvan Winterswijk						
baten	-1.588.000	-2.026.000	-2.486.000	-2.486.000	-2.486.000	-2.486.000
lasten	1.241.000	2.026.000	2.486.000	2.486.000	2.486.000	2.486.000
Saldo	-347.000	0	0	0	0	0
waarvan Aalten/Haaksbergen						
baten	-1.006.000	0	-128.000	-128.000	-128.000	-128.000
lasten	1.006.000	0	128.000	128.000	128.000	128.000
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan directe uitvoeringskosten						
baten	0	0	0	0	0	0
lasten	3.832.000	4.167.000	4.464.000	4.464.000	4.464.000	4.464.000
Saldo	3.832.000	4.167.000	4.464.000	4.464.000	4.464.000	4.464.000

waarvan Product:	**baten 2020**	**lasten 2020**	**saldo 2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Re-integratie	0	5.297.000	5.297.000	5.297.000	5.297.000	5.297.000
WSW detacheringen/begeleid werkensubsidie	-3.885.000	4.144.000	259.000	259.000	259.000	259.000
Langdurige loonkostensubsidie	0	1.092.000	1.092.000	1.092.000	1.092.000	1.092.000
Nieuw Beschut werk	0	932.000	932.000	932.000	932.000	932.000
Bijdrage gemeenten Werk en activering	-3.776.000	0	-3.776.000	-3.776.000	-3.776.000	-3.776.000
	-7.661.000	11.465.000	3.804.000	3.804.000	3.804.000	3.804.000

2. Programma Inkomen

2.1 Visie

Bijstand is het laatste vangnet op het gebied van de sociale zekerheid. De inkomensondersteuning is gebaseerd op de volgende wetgeving:

- Participatiewet (inclusief de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen);
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004.

Inwoners worden op een rechtmatige en snelle manier van een (tijdelijk) inkomen of een inkomensaanvulling voorzien.

2.2 Doel

Het bieden van een tijdelijke inkomensvoorziening aan inwoners die dit nodig hebben heeft als doel de inwoners meer te laten participeren binnen de maatschappij. Hierdoor wordt de zelfredzaamheid vergroot en de afhankelijkheid van een uitkering of aanvullende inkomensondersteuning verkleind.

2.2.1 Inkomenswaarborg (Participatiewet, IOAW en IOAZ)

Doel: De financiële zelfstandigheid van uitkeringsgerechtigden bevorderen en de uitkeringsafhankelijkheid verkleinen.

Kansen en risico's

De arbeidsmarkt is op dit moment redelijk gunstig te noemen, dit biedt kansen voor uitkeringsgerechtigden om (gedeeltelijk) onafhankelijk te worden van een inkomensvoorziening door de gemeente.
Het aantal klanten dat met inzet van loonkostensubsidie aan het werk gaat lijkt te stijgen.

Operationele doelstellingen:

1. Het aantal uitkeringsgerechtigden per ultimo 2020 ligt 2% lager dan de eindstand 2019;
2. De aanvragen levensonderhoud worden tijdig en binnen de wettelijke termijnen afgehandeld.

Begroting 2020 inkomenswaarborg Participatiewet, IOAW en IOAZ

In de begroting is rekening gehouden met de geformuleerde doelstellingen van de ontwikkeling van het klantenbestand, respectievelijk een afname van 4% in 2019 en een afname van 2% in 2020. Daarnaast wordt er rekening gehouden met een gemiddelde uitkeringslast van € 15.000 per uitkeringsgerechtigde. Dit leidt tot de volgende raming voor 2020:

	Prognose eindstand 2019	Prognose eindstand 2020	Gemiddeld aantal	Gemiddeld uitkerings-bedrag	Raming 2020
Berkelland	545	534	540	€ 15.000	€ 8.100.000
Oost Gelre	300	294	297	€ 15.000	€ 4.455.000
Winterswijk	574	563	569	€ 15.000	€ 8.535.000
Totaal	1.419	1.391	1.406		€ 21.090.000

2.2.2 Bbz (Bijstandsbesluit zelfstandigen 2004)

Doel: Door uitbesteding aan het Regionaal Orgaan Zelfstandigen (ROZ) zorg dragen voor een goede uitvoering van het bijstandsbesluit zelfstandigen.

Kansen en risico's

De Bbz biedt kansen aan personen die een onderneming willen starten en aan levensvatbare zelfstandigen die tijdelijke ondersteuning nodig hebben.

Het betreft een open einde regeling waarin per aanvraag grote bedragen aan kapitaalverstrekking toegekend kunnen worden, waardoor de baten en lasten flink kunnen schommelen.

Operationele doelstellingen:
1. Goede dienstverlening aan (potentiële) startende zelfstandigen;
2. Tijdige afhandeling van financiële aanvragen van zelfstandigen;
3. Goede schuldhulpverlening aan zelfstandigen;
4. Toezicht houden op financiële aflossingsafspraken met zelfstandigen.

Begroting 2020
De bedragen in de begroting 2020 zijn geactualiseerd op basis van de verwachte inzet 2019 en de gerealiseerde inzet in 2018. Per saldo zijn de volgende lasten geraamd:

	Lasten	Baten	Saldo
Berkelland	€ 200.000	€ 150.000	€ 50.000
Oost Gelre	€ 50.000	€ 40.000	€ 10.000
Winterswijk	€ 150.000	€ 100.000	€ 50.000
Totaal	€ 400.000	€ 290.000	€ 110.000

De bijdrage in de uitvoeringskosten van het ROZ zijn opgenomen in de direct uitvoeringskosten van het programma Inkomen.

2.2.3 Handhaving

Doel: Inzetten op preventieve handhaving om daarmee het rechtmatig gebruik op voorzieningen te vergroten en de spontane nalevingsbereidheid onder uitkeringsgerechtigden te vergroten.

Kansen en risico's
Wanneer gehandhaafd wordt moet er gekeken worden wat de reden is dat uitkeringsgerechtigde de plichten niet heeft nageleefd. Er wordt ingezet op preventie door middel van motiverende gesprekken en het aanbieden van volledige en laagdrempelige informatie. Problemen door schending van de inlichtingenplicht en het niet voldoen aan de re-integratieverplichtingen vormen een risico. In het belang van de inwoner zelf moet er tijdig ingegrepen te worden. Een strikt handhavingsbeleid kan enerzijds resulteren in meer maatschappelijk draagvlak, maar ook tot klachten over de uitvoering van de wet.

Operationele doelstellingen
- Een juiste en volledige informatievoorziening over de na te leven plichten richting inwoners, zodat inwoners weten wat er van hen verwacht wordt;
- Signalen over schending van de inlichtingenplicht en het niet voldoen aan de re-integratieverplichtingen bespreken met de inwoner en hierop vervolgacties nemen.

2.2.4 Werken vanuit de bedoeling

Doel: De individuele dienstverlening verandert. SDOA denkt vanuit de klant. Het intakeproces is integraal (werk en inkomen) vormgegeven. De besluitvorming verloopt oplossingsgericht en snel. Wet- en regelgeving wordt gezien als hulpmiddel om te werken volgens de bedoeling.

Kansen en risico's
Het verlenen van maatwerk, samen met de partners in het sociaal domein, is een leerproces. Alle deelnemers binnen het sociaal domein gaan. Dit bevordert het uitgangspunt dat het oplossen van een probleem voor de inwoner centraal staat en niet de regelgeving.

De werkgroep die in deze proeftuin aan het werk is, zorgt in het voorjaar van 2019 voor het invoeren van het afwegingskader, zowel bij de SDOA als gezamenlijk met de samenwerkingspartners.
Dat betekent dat ontwikkelingen binnen het sociaal domein bij de drie gemeenten goed met elkaar en met de SDOA moeten worden afgestemd.

Operationele doelstellingen:

- SDOA werkt sociaal domein breed vanuit een afwegingskader voor het leveren van maatwerk.

2.3 Acties om gestelde doelen te realiseren

- ✓ Aanvragen Participatiewet worden tijdig en binnen de wettelijke termijnen afgehandeld.
- ✓ De Bbz wordt volledig en correct uitgevoerd;
- ✓ Onrechtmatig gebruik van voorzieningen wordt tegengegaan;
- ✓ Een juiste en volledige informatievoorziening over de na te leven plichten richting inwoners;
- ✓ Het vraagstuk van de inwoner centraal stellen, waardoor de inwoner sneller kan re-integreren of participeren.

2.4 Totale kosten programma Inkomen

Programma Inkomen	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
baten	-21.705.000	-22.020.000	-21.780.000	-21.780.000	-21.780.000	-21.780.000
lasten	23.224.000	23.574.000	23.214.000	23.214.000	23.214.000	23.214.000
Saldo	1.519.000	1.554.000	1.434.000	1.434.000	1.434.000	1.434.000
waarvan Berkelland						
baten	-8.511.000	-8.978.000	-8.400.000	-8.400.000	-8.400.000	-8.400.000
lasten	8.511.000	8.978.000	8.400.000	8.400.000	8.400.000	8.400.000
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan Oost Gelre						
baten	-4.626.000	-4.563.000	-4.575.000	-4.575.000	-4.575.000	-4.575.000
lasten	4.625.000	4.563.000	4.575.000	4.575.000	4.575.000	4.575.000
Saldo	-1.000	0	0	0	0	0
waarvan Winterswijk						
baten	-8.569.000	-8.479.000	-8.805.000	-8.805.000	-8.805.000	-8.805.000
lasten	8.569.000	8.479.000	8.805.000	8.805.000	8.805.000	8.805.000
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan directe uitvoeringskosten						
baten						
lasten	1.518.000	1.554.000	1.434.000	1.434.000	1.434.000	1.434.000
Saldo	1.518.000	1.554.000	1.434.000	1.434.000	1.434.000	1.434.000

waarvan Product:	**baten 2020**	**lasten 2020**	**saldo 2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Inkomenswaarborg	-290.000	22.634.000	22.344.000	22.344.000	22.344.000	22.344.000
BBZ	-290.000	560.000	270.000	270.000	270.000	270.000
Handhaving	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Bijdrage gemeenten Inkomen	-21.200.000	0	-21.200.000	-21.200.000	-21.200.000	-21.200.000
	-21.780.000	23.214.000	1.434.000	1.434.000	1.434.000	1.434.000

3. Programma Ondersteuning

3.1 Visie

Participatie neemt toe met een financieel steuntje in de rug. Kinderen uit minima-gezinnen kunnen deelnemen aan de samenleving. Op basis van maatwerk worden er vanuit de bijzondere bijstand bijzondere kosten vergoed van inwoners met een minima-inkomen. De inwoner weet niet altijd volledig waar hij voor in aanmerking kan komen en hoe aan te vragen. Via de meedoenapplicatie (computerprogramma) kan hij deze informatie opvragen en een aanvraag doen.
Binnen de schulddienstverlening wordt ingezet op vroeg signalering en preventie en staat ook nazorg centraal.

3.2 Doel

Inwoners worden (financieel) ondersteund om deel te kunnen blijven nemen aan de samenleving. Bij financiële problemen worden inwoners doorverwezen naar Thuisadministratie, Humanitas of Schuldhulpmaatjes. Voor schulddienstverlening worden inwoners doorverwezen naar de Stadsbank Oost Nederland (SON). Ook worden inwoners warm doorgeleid naar sociale teams wanneer er problemen zijn op meerdere levensgebieden.

3.2.1 Bijzondere Bijstand / Minimabeleid

Doel: Het ondersteunen van huishoudens met een laag inkomen door het verstrekken van geld voor bijzondere noodzakelijke kosten die niet via een andere regeling vergoed kunnen worden. Daarnaast zijn er minimaregelingen die gericht zijn op de participatie van kinderen.

Kansen en risico's
Inwoners kunnen met behulp van de meedoenapplicatie op een overzichtelijke manier alle minimaregelingen vinden. De samenwerking met sociale wijkteams kan bijdragen aan een groter bereik van de meedoenapplicatie. De sociale wijkteams hebben een belangrijke signaleringsfunctie en kunnen informatie verstrekken aan de inwoners.
Meer bekendheid van de regelingen draagt bij dat er meer inwoners gebruik zullen gaan maken van de minimaregelingen. Een aandachtspunt is dat niet alle inwoners worden bereikt. Dit wordt zoveel als mogelijk ondervangen door het op meerdere manieren aanbieden van informatie, o.a. via de website, mondeling of via folders en huis-aan-huisbladen.

Operationele doelstellingen:
- De communicatie aan inwoners over de aanvullende inkomensvoorzieningen wordt verbeterd;
- Het minimabeleid wordt via een digitale toegangspoort aangeboden, dit verhoogt de laagdrempeligheid omdat deze vanuit huis gebruikt kan worden;
- De website van de Sociale Dienst Oost Achterhoek wordt up to date gehouden. Vernieuwde beleidsregels en verordeningen zijn overzichtelijk te vinden op de website.

3.2.2 Schulddienstverlening / Stadsbank

Doel: Door de inzet van schulddienstverlening wordt de financiële (zelf)redzaamheid vergroot door het voorkomen of beperken van problematische financiële problemen.

Kansen en risico's
De SDOA richt zich steeds meer op preventie en vroegsignalering. Bij kleine betalingsachterstanden kan al een hulpverlener ingezet worden. Door middel van dat contact wordt de inwoner direct geholpen en worden mogelijk grotere schulden voorkomen. Op dit moment (maart 2019) worden de mogelijkheden tot vroegsignalering onderzocht. De verschillende activiteiten behorend bij de opstart van de pilot, en de structurele inbedding van

regie- en uitvoering worden nog nader uitgewerkt. Onderzoek wijst uit dat inwoners met problematische schulden veelal (tijdelijk) een verminderd probleemoplossend vermogen kunnen hebben. Daarom is het noodzakelijk dat er integraal samengewerkt wordt tussen de Stadsbank Oost Nederland, sociale wijkteams, gemeenten en SDOA. Hierdoor kan er een sluitende schuldhulpverleningsketen worden gerealiseerd, versterkt door het aanstellen van één regisseur. Tevens is het voor inwoners belangrijk dat zij ergens lokaal met hun financiële vragen en problemen terecht kunnen. Zowel de SON als een medewerker van de SDOA is structureel lokaal aanwezig om de laagdrempeligheid te bevorderen.

Het structureel aanbieden van nazorg-trajecten via de SON biedt kansen aan inwoners om geleidelijk weer zelfstandig hun financiën te gaan beheren met een kleinere kans op terugval. Dit kan in eerste instantie leiden tot hogere kosten van dienstverlening. Het is lastig om in te schatten hoeveel inwoners met schuldenproblematiek te maken hebben omdat niet iedereen met schulden tijdig hulp zoekt.

Operationele doelstellingen:
- Er komt een integrale aanpak voor vroegsignalering en preventie;
- Een gemeenschappelijke schuldhulpverleningsaanpak voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk wordt in werking gesteld;
- Schuldhulpverlening wordt zo dichtbij en zo laagdrempelig mogelijk bij de inwoner aangeboden;
- Na afloop van ieder traject wordt er bekeken welke klant een nazorg-traject nodig heeft;
- Schulddienstverlening wordt zo licht als mogelijk maar ook zo zwaar als noodzakelijk in gezet.

3.2.3 Omgekeerde modelverordening

Doel: De SDOA en de drie SDOA-gemeenten gaan werken met de omgekeerde modelverordening Sociaal Domein.

Kansen en risico's
Van verschillende verordeningen naar één 'omgekeerde' verordening voor het complete sociale domein. Met deze verordening staan niet de regels maar de inwoner centraal. Het helpt onze medewerkers om te zoeken naar passende oplossingen voor vragen van inwoners, zonder strikt gebonden te zijn aan allerlei voorschriften. Het doel hierbij is om écht maatwerk te bieden. Het moet resulteren in een verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners, evenals een beperking van de administratieve lasten en bureaucratie. Een mogelijk risico is dat bij elke kleine mutatie de verordening als geheel weer ter besluitvorming aan de gemeenteraden moet worden voorgelegd.

Operationele doelstellingen:
- Er is gezamenlijk met de gemeenten een omgekeerde modelverordening Sociaal Domein opgesteld;
- Deze verordening is helder en begrijpelijk voor inwoners.

3.3 Acties om gestelde doelen te realiseren

- ✓ De meedoenapplicatie is bereikbaar voor inwoners van de SDOA-gemeenten;
- ✓ Er worden meer preventie- en nazorgtrajecten binnen de schuldhulpverlening ingezet;
- ✓ De website van de SDOA wordt up-to-date gehouden;
- ✓ Er wordt een omgekeerde modelverordening opgesteld en ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden;
- ✓ Sociaal Domein breed wordt er gewerkt met de omgekeerde modelverordening.

3.4 Totale kosten programma Ondersteuning

Programma Ondersteuning	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
baten	-3.471.000	-4.322.000	-3.707.000	-3.707.000	-3.707.000	-3.707.000
lasten	4.219.000	4.800.000	4.395.000	4.395.000	4.395.000	4.395.000
Saldo	748.000	478.000	688.000	688.000	688.000	688.000
waarvan Berkelland						
baten	-1.453.000	-1.925.000	-1.595.000	-1.595.000	-1.595.000	-1.595.000
lasten	1.452.000	1.925.000	1.595.000	1.595.000	1.595.000	1.595.000
Saldo	-1.000	0	0	0	0	0
waarvan Oost Gelre						
lasten	758.000	900.000	800.000	800.000	800.000	800.000
baten	-758.000	-900.000	-800.000	-800.000	-800.000	-800.000
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan Winterswijk						
baten	-1.262.000	-1.497.000	-1.312.000	-1.312.000	-1.312.000	-1.312.000
lasten	1.261.000	1.497.000	1.312.000	1.312.000	1.312.000	1.312.000
Saldo	-1.000	0	0	0	0	0
waarvan directe uitvoeringskosten						
baten						
lasten	748.000	478.000	688.000	688.000	688.000	688.000
Saldo	748.000	478.000	688.000	688.000	688.000	688.000

waarvan Product:	**baten 2020**	**lasten 2020**	**saldo 2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Bijzondere bijstand / Minimabeleid	-170.000	3.488.000	3.318.000	3.318.000	3.318.000	3.318.000
Schuldhulpverlening / Stadsbank	0	907.000	907.000	907.000	907.000	907.000
Bijdrage gemeenten Ondersteuning	-3.537.000	0	-3.537.000	-3.537.000	-3.537.000	-3.537.000
	-3.707.000	4.395.000	688.000	688.000	688.000	688.000

4. Programma Overhead en algemene kosten

4.1 Bijdrage gemeenten

De Sociale Dienst Oost Achterhoek verkrijgt haar inkomsten voornamelijk uit de bijdragen van deelnemende gemeenten. De bijdrage van de gemeenten in de bedrijfsvoering (de uitvoeringskosten) wordt hier geraamd. De andere gemeentelijke bijdragen zijn hiervoor bij de betreffende programma's geraamd.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Programma Overhead en algemene kosten						
baten	-11.644.000	-11.010.000	-11.492.000	-11.492.000	-11.492.000	-11.492.000
lasten	4.451.000	5.471.000	5.566.000	5.566.000	5.566.000	5.566.000
Saldo	-7.193.000	-5.539.000	-5.926.000	-5.926.000	-5.926.000	-5.926.000
waarvan Berkelland						
baten	-4.275.000	-4.436.000	-4.481.000	-4.481.000	-4.481.000	-4.481.000
lasten	50.000	11.000	11.000	11.000	11.000	11.000
Saldo	-4.225.000	-4.425.000	-4.470.000	-4.470.000	-4.470.000	-4.470.000
waarvan Oost Gelre						
baten	-2.914.000	-2.797.000	-2.943.000	-2.943.000	-2.943.000	-2.943.000
lasten	34.000	8.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Saldo	-2.880.000	-2.789.000	-2.936.000	-2.936.000	-2.936.000	-2.936.000
waarvan Winterswijk						
baten	-4.456.000	-4.437.000	-4.729.000	-4.729.000	-4.729.000	-4.729.000
lasten	53.000	11.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Saldo	-4.403.000	-4.426.000	-4.717.000	-4.717.000	-4.717.000	-4.717.000

waarvan Product:	**baten 2020**	**lasten 2020**	**saldo 2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Algemene baten en lasten	0	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Treasury	0	0	0	0	0	0
Overhead	0	5.536.000	5.536.000	5.536.000	5.536.000	5.536.000
Bijdragen in de uitvoeringskosten Sociale Dienst	-11.492.000	0	-11.492.000	-11.492.000	-11.492.000	-11.492.000
	-11.492.000	5.566.000	-5.926.000	-5.926.000	-5.926.000	-5.926.000

5. Paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat aangegeven welke paragrafen moeten worden opgenomen in de begroting. De paragrafen **grondbeleid en lokale heffingen** zijn niet van toepassing voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek.
Met **verbonden partijen** worden in het BBV privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties bedoeld, waarin de Sociale Dienst Oost Achterhoek als gemeenschappelijke regeling een bestuurlijk of financieel belang heeft. Bedoeld worden onder meer: deelnemingen in vennootschappen, stichtingen en verenigingen. De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft deze belangen niet, waardoor ook deze paragraaf niet van toepassing is.

De volgende paragrafen worden achtereenvolgens behandeld:
1. Financiering
2. Bedrijfsvoering
3. Weerstandvermogen
4. Onderhoud kapitaalgoederen

5.1 Financiering

De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht de gemeenschappelijke regeling om richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de geldstromen en de risico's die daaraan verbonden zijn. Hiervoor wordt in 2019 een treasurystatuut opgesteld.

Treasuryfunctie
De treasuryfunctie maakt onderdeel uit van de ondersteunende diensten die de gemeente Berkelland voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek verricht.

Risicobeheer
Om de risico's eenvoudig te beheersen zal de Sociale Dienst Oost Achterhoek alleen gelden uitzetten bij en aantrekken van de gemeente Berkelland, tegen gangbare marktconforme condities. Het schatkistbankieren is ingevoerd. Uitzetten van gelden kan alleen bij de rijksoverheid. De voorschotnota's voor de bijdrage van de gemeenten worden afgestemd op de geldstromen binnen de Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Rente
De Sociale Dienst heeft geen leningen. Door het verplichte schatkistbankieren en de lage rentestand worden er in 2020 geen rentelasten en geen rentebaten verwacht. Er worden geen grote uitgaven verwacht, waarvoor externe financiering nodig is.
Op grond van artikel 13 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is verplicht inzicht te geven in de rentelasten, de wijze waarop deze worden toegerekend aan de taakvelden en de financieringsbehoefte. De commissie BBV adviseert daarvoor het volgende renteschema op te nemen:

Renteschema begroting 2020	**€**	**€**
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		0
b. Externe rentebaten over korten en lange financiering		0
Saldo rentelasten en rentebaten		*0*
c1. rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	n.v.t.	
c2. rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
c3. rentebaat van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		*0*
d1. rente over het eigen vermogen		0
d2. rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		*0*
e. aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-0
renteresultaat op het taakveld treasury		**0**

5.2 Bedrijfsvoering

Bestuursopdracht

Binnen de drie colleges van de SDOA (Sociale Dienst Oost Achthoek)-gemeenten is - op advies van het Algemeen Bestuur van SDOA - besloten in 2019 een onderzoek te laten uitvoeren naar de toekomstige gewenste plaats van de SDOA binnen het gehele sociaal domein (Wmo, Jeugd en Participatie). Dit alles gebeurt op basis van de regionale visie binnen het sociale domein. Aanbevelingen uit het onderzoek worden in de navolgende periode geïmplementeerd.

Onderzoek organisatievorm en huisvesting 2020

In de besluitvorming rondom het Radar-onderzoek in 2017 heeft het Dagelijks Bestuur de directeur opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de organisatievorm en de locatie voor de toekomst en hierover in het voorjaar 2020 met een advies te komen. Dit onderzoek zal nu in het verlengde van de hiervoor aangehaalde bestuursopdracht plaatsvinden, zodat de uitkomsten en besluitvorming van de bestuursopdracht meegenomen kunnen worden.

Personeel

De bijdrage van medewerkers is voor SDOA het belangrijkste instrument om tot goede prestaties te komen. Dit betekent dat investeren in medewerkers noodzakelijk is en blijft.
De competentie dienend leiderschap is benoemd als de leidende competentie bij alle medewerkers van de organisatie, waarbij het aspect van het ondersteunen en laten ontwikkelen en groeien van je naaste collega, maar ook onze doelgroep een heel belangrijke doelstelling is. Hiervoor zal in de HR-cyclus ook expliciet aandacht zijn.
Het blijven werken aan de professionele cultuur is een continu proces.
Naast inhoudelijke kennis zijn trainingen op het gebied van omgaan met agressie een vast onderdeel voor de medewerkers van de Sociale Dienst. Ook wordt er tijdens de medewerkersvergaderingen structureel aandacht besteed aan preventie van ziekteverzuim en bevordering van gezond gedrag.

Informatisering

Website
Het is voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek van groot belang om over de juiste digitale informatie te kunnen beschikken. Klanten, ketenpartners en andere belangstellenden moeten digitaal de gewenste informatie kunnen betrekken. De inhoud wordt actueel gehouden door eigen medewerkers. Zowel inhoudelijke wensen als gebruiksvriendelijkheid worden met de cliëntenraad besproken. De website zal in toenemende mate de aanvraagformulieren en het foldermateriaal kunnen vervangen.
De Regionale Cliëntenraad Participatiewet Sociale Dienst Oost Achterhoek beschikt over een eigen website om hun achterban op de hoogte te houden van de ontwikkelingen.

App SDOA Werkt
De Sociale Dienst stelt via de app SDOA Werkt de werkzoekenden in staat om met hun mobiele devices kennis te nemen en te reageren op vacatures, in te schrijven op (informatie)bijeenkomsten en in contact te komen met hun klantmanager respectievelijk inkomensconsulent. Daarnaast bevat de app algemene informatie door middel van Vraag en Antwoord pagina’s.

Automatisering

De applicatiebeheerders verzorgen de innovatie- en helpdeskfunctie voor zowel de medewerkers van de Sociale Dienst als voor de zorgloketten/WMO afdelingen van de gemeenten met betrekking tot Suite voor het Sociaal Domein (SvhSD). Er zijn werkafspraken gemaakt rondom de planning en invoering van de nieuwe SvhSD releases. Het optimaliseren van de gebruiksmogelijkheden van de Suite is een proces dat voortdurend aandacht behoeft.
Daarnaast verzorgen de applicatiebeheerders het applicatiebeheer van Compas en CompetenSYS, mede voor de werkorganisatie Werkbaan Oost en de gemeenten ten behoeve van de werkgeverstaken.

Ontwikkeling

De ontwikkelingen op het gebied van de ICT staan niet stil. Het streven is om de klanten digitaal Wij willen graag de klanten digitaal beter van dienst zijn. Hiervoor is software beschikbaar voor de snel balies en het portal Mijn werk.

Communicatie

Goede communicatie zorgt ervoor dat onze inwoners goed op de hoogte zijn. Daarom is het van belang om onze inwoners goed te informeren over de diverse minima- en kindregelingen die er zijn. Gemeente Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk kennen hun eigen regelingen.

De communicatie verloopt via de communicatieafdelingen van de gemeenten zelf (al dan in samenwerking met de communicatieadviseur van de Sociale Dienst). Zij kunnen de inwoners (diverse doelgroepen) informeren via allerlei communicatiekanalen en -middelen die ze tot hun beschikking hebben.

Dat kan via de wekelijkse persconferentie, maar ook via publicaties in de gemeentepagina, op de gemeentelijke website en via sociale media (Facebook/Twitter en Instagram). Vragen van inwoners kunnen telefonisch, via sociale media, bij de balie of binnen hun eigen gemeente, maar ook bij de Sociale Dienst Oost Achterhoek (telefonisch en via de contactpersoon) worden beantwoord.

Financieel beheer

Administratieve organisatie
Voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek is het maximaal op orde hebben van de administratie voorwaardelijk. Naast de doelmatigheid zal ook de rechtmatigheid aangetoond moeten worden.

Interne controle (IC)
In verband met nieuwe ontwikkelingen en veranderende organisatie wordt het IC plan vanaf 2018 bijgesteld. De IC Participatiewet vindt maandelijks plaats.

Interne processen

Ook in 2020 blijft de nadruk liggen op het aanscherpen van de interne processen. Blijvend wordt geïnvesteerd in het zo efficiënt mogelijk maken van onze interne systemen.

Service Unit (proeftuin)

Doel: Het oprichten van een interne Unit waar administratieve taken en standaard werkprocessen worden ondergebracht.

Kansen en risico's
De Service Unit neemt backoffice taken over van klantmanagers, accountmanagers en inkomensconsulenten. Daarmee wordt tijd gecreëerd voor de dienstverlening naar de inwoners. De reikwijdte, kansen en risico's worden in het voorjaar van 2019 in beeld gebracht in een business case.

Operationele doelstellingen:
- Wederkerige standaardactiviteiten centraliseren;
- Daardoor meer inzet op maat mogelijk;
- Efficiency en eenduidige werkwijze in de registratie van gegevens.

Uitgangspunt is dat de Service Unit budget neutraal wordt ingericht door verschuiving van formatie.

Facilitaire dienstverlening

Gebouwen
De Sociale Dienst Oost Achterhoek huurt een deel van het Stadhuis in Groenlo van de gemeente Oost Gelre. Daarnaast huurt de Sociale Dienst Oost Achterhoek het Loopbaanplein aan de Burgemeester Bosmastraat in Winterswijk. Bij de doorontwikkeling van het dienstverleningsconcept ligt de lijn steeds meer op het zo lokaal mogelijk faciliteren van de dienstverlening voor de inwoner. Dit resulteert in enerzijds verdergaande digitalisering waar mogelijk, anderzijds meer diensten handig combineren.

Post en Archief
De post wordt bezorgd door de koeriersdienst. Tweemaal per dag wordt de post vanuit de Zorgloketten en het Loopbaanplein bezorgd bij de Sociale Dienst Oost Achterhoek en vice versa. De Sociale Dienst Oost Achterhoek beschikt over twee archieven. Eén in de centrumlocatie Groenlo en een archief op het Loopbaanplein in Winterswijk.

Inkoop
Waar nodig maakt de Sociale Dienst gebruik van de inkoopadviseur van de gemeente Berkelland.

5.3 Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is een buffer om ontwikkelingen waarmee geen rekening is gehouden op te vangen.
In algemene zin wordt het weerstandvermogen gevormd door de algemene reserve en de stelpost onvoorzien.

Het weerstandvermogen van de Sociale Dienst Oost Achterhoek is op dit moment nihil.
De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft geen algemene reserve.

In Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (GR SDOA) is geregeld dat het algemeen bestuur een algemene reserve mag instellen waarin exploitatieoverschotten tot een nader te bepalen bedrag gestort mogen worden.
Voor het functioneren van de Sociale Dienst Oost Achterhoek is het ontbreken van een algemene reserve geen beletsel. Immers in de GR SDOA is ook geregeld dat exploitatietekorten via een aanvullende bijdrage bij de deelnemende gemeenten in rekening worden gebracht.

In de begroting 2020 is rekening gehouden met een (jaarlijkse) stelpost onvoorzien van € 30.000 (incl. BTW).

De Sociale Dienst kent per ultimo 2018 een aantal geoormerkte reserves. Voor 2020 wordt voorzien dat alleen de bestemmingsreserve voor re-integratie activiteiten nog (gedeeltelijk) resteert.

Risico's
De risico's met betrekking tot de omvang van de uitkeringen en de Wsw-detacheringen zijn beschreven in de gemeentebegrotingen en kunnen per deelnemende gemeente verschillen. Wij volstaan hier met de verwijzing naar de gemeentebegrotingen.
Het risico voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek is feitelijk nihil, omdat de drie gemeenten uiteindelijk garant staan voor de bijdragen aan de Sociale Dienst Oost Achterhoek.
Hierna volgt een beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen in met name de uitvoeringskosten waarmee de Sociale Dienst Oost Achterhoek te maken kan krijgen.

Personeel
De flexibele schil is aangepast op basis van de geraamde klantenaantallen die de Sociale Dienst bedient. Hierbij is rekening gehouden met de uitstroomdoelstellingen voor 2019 en 2020. Daarnaast is rekening gehouden met de ontwikkelingen van de doelgroepen (Wsw, Langdurige Loonkostensubsidie en nieuw Beschut Werk) die langduriger begeleid en ondersteund moeten worden.

Loon- en prijsontwikkeling
De huidige CAO gemeenten heeft een looptijd tot en met 31 december 2018 en daarom wordt uitgegaan van de loonvoet sector overheid uit de Macro Economische Verkenning (MEV 2019, bijlage 2 en Kerngegevenstabel MEV 2019, 18 september 2018). Het CPB gaat uit van een loonstijging van 3,4% in 2019. Voor 2020 is nog geen prognose afgegeven. Daarom wordt het cijfer voor 2019 ook van toepassing verklaard voor 2020.

Verder is op basis van de bovengenoemde Macro Economische Verkenning gerekend met een prijsindexatie van 2,4%, indien nodig.

Uitvoeringskosten
De budgetten met betrekking tot de uitvoeringskosten 2020 zijn zo goed als mogelijk is ingeschat op basis van contracten en historische kosten.

Stadsbank Oost Nederland:
De Sociale Dienst Oost Achterhoek staat namens Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk borg voor de kredietverstrekking aan de klanten uit de drie gemeenten van de Stadsbank Oost Nederland in Enschede.
De borgstellingen bedroegen per 31 december 2018:
- Berkelland € 436.234
- Oost Gelre € 246.246
- Winterswijk € 320.582
  Totaal € 1.003.062

Ziekteverzuim
In de begroting 2020 is een budget van 2% van de loonsom van de vaste formatie opgenomen voor vervanging wegens langdurige ziekte, OR werkzaamheden en dergelijke.

Kengetallen
Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen de volgende kengetallen moeten worden opgenomen.

	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming 2021-2023
Netto schuldquote	0%	0%	0%	0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0%	0%	0%	0%
Solvabiliteitsratio	46%	27%	31%	31%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

5.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn aankopen die een meerjarig gebruik dienen en die aangeduid worden als investeringen. Voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek betreft dit vooral de aanschaf van hard- en software, kantoormeubilair en archiefkasten.

Het is van belang dat de kapitaalgoederen in goede staat blijven gedurende de gebruikstermijn. In de gemeentelijke begroting bevatten (bijna) alle programma's kapitaalgoederen. Daarom is in het BBV de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen voorgeschreven, zodat de gemeenteraad op een andere manier nog eens zicht heeft op het onderhoud dat nodig is voor het in goede staat houden van de kapitaalgoederen.

Hierna volgt een korte beschrijving van de groepen kapitaalgoederen, het onderhoud en het onderhoudsbudget voor deze groepen die gelden voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek. Daarnaast worden ook de afschrijvingstermijnen vermeld die voor deze kapitaalgoederen worden gehanteerd.

Hardware / Software
Voor het up to date houden van soft- en hardware zijn onderhoudskosten opgenomen voor in totaal € 782.000 inclusief BTW.
In geval van investeringen geldt voor hardware een afschrijvingstermijn van 5 jaar, voor technische software 3 jaar en voor overige software een afschrijvingstermijn van 5 jaar.

Kantoormeubilair
Voor onderhoud kantoormeubilair is in de begroting een budget opgenomen van € 20.000 (incl. BTW). Voor kantoormeubilair geldt een afschrijvingstermijn van 10 jaar, voor archiefkasten 15 jaar.

Samengevat:

Omschrijving activum	Afschrijvingsduur
ICT - hardware	5 jaar
ICT - technische software	3 jaar
ICT - overige software	5 jaar
Archiefkasten	15 jaar
Kantoormeubilair	10 jaar

De ondergrens voor een investering is € 20.000.

5.5 Uiteenzetting van de financiële positie

	Prognose balans per	
	31.12.2019	**31.12.2020**
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	446	293
Totaal vaste activa	***446***	***293***
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	5.829	5.829
Liquide middelen	1.894	1.844
Overlopende activa	23	23
Totaal vlottende activa	***7.746***	***7.696***
Totaal activa	**8.192**	**7.989**
PASSIVA		
Vaste passiva		
Eigen vermogen	2.515	2.515
Totaal vaste passiva	***2.515***	***2.515***
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	5.568	5.365
Overlopende passiva	109	109
Totaal vlottende passiva	***5.677***	***5.474***
Totaal passiva	**8.192**	**7.989**

Investeringen
Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met economisch nut** weer.

Rubriek	Boekwaarde 01-01-2020	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Machines, apparaten en installaties	406	50	0	-200	256
Overige materiële vaste activa	40	0	0	-3	37
Totaal	**446**	**50**	**0**	**-203**	**293**

5.6 Reserves en voorzieningen

Het eigen vermogen bestaat uit geoormerkte budgetten die nog niet uitgegeven zijn.

Bestemmingsreserve	stand 01-01-2020	toevoegingen	onttrekkingen	stand 31-12-2020
Re-integratie activiteiten	2.515	0	0	2.515
Totaal	**2.515**	**0**	**0**	**2.515**

5.7 Beleidsindicatoren

Nr	Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Waarde	Bron / peildatum
1	0. bestuur en ondersteuning	Formatie	FTE per 1.000 inwoners	1,1	Begroting 2020
2	0. bestuur en ondersteuning	Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	1,1	Begroting 2020
3	0. bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 0,12	Begroting 2020
4	0. bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	23,7%	Begroting 2020
5	0. bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	45,6%	Begroting 2020
26	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	Berkelland: 20,7 Oost Gelre: 17,7 Winterswijk: 33,3	CBS 1e halfjaar 2018
28	6. Sociaal domein	Lopende re-integratie-voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar	Berkelland: 3,7 Oost Gelre: 2,6 Winterswijk: 4,7	CBS 1e halfjaar 2018

Bijlagen

Bijlage A: Overzicht wat mag het kosten begroting 2020

Totaal (Berkelland + Oost Gelre + Winterswijk)	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020
				2021-2023
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	2	0	0	0
Overige ontvangsten	-117	0	0	0
WSW detacheringen *	-4.777	-3.463	-3.885	-3.885
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-244	-243	-259	-259
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-1.326	-2.038	-1.967	-1.967
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies (incl. Beschut Werk)	0	0	-1.550	-1.550
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-4.525	-4.188	-4.464	-4.464
Totaal baten programma Werk en activering	**-10.987**	**-9.932**	**-12.125**	**-12.125**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-324	-310	-290	-290
Debiteurenontvangsten BBZ	-329	-420	-290	-290
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	-21.052	-21.290	-21.200	-21.200
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-1.411	-1.576	-1.434	-1.434
Totaal baten programma Inkomen	**-23.116**	**-23.596**	**-23.214**	**-23.214**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	52	-170	-170	-170
Debiteurenontvangsten	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-3.523	-4.152	-3.537	-3.537
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-689	-478	-689	-689
Totaal baten programma Ondersteuning	**-4.160**	**-4.800**	**-4.396**	**-4.396**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN				
BATEN				
Overige algemene baten	0	0	0	0
Treasury	-7	0	0	0
Overhead	0	0	0	0
Mutaties reserves	-1.759	0	0	0
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	-5.007	-4.768	-4.903	-4.903
Uitkering jaarrekeningresultaat 2017	1.754	0	0	0
Totaal programma Overhead en algemene kosten	**-5.019**	**-4.768**	**-4.903**	**-4.903**
Totaal programma's	**-43.282**	**-43.096**	**-44.638**	**-44.638**

Totaal (Berkelland + Oost Gelre + Winterswijk)	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020
(x € 1.000)				2021-2023
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	781	1.378	833	833
Doorbetaling WSW detacheringen *	4.777	3.463	3.885	3.885
WSW begeleid werken subsidies	244	243	259	259
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	-121	0	0	0
Langdurige loonkostensubsidies	0	0	1.092	1.092
Beschut werken	0	0	932	932
Directe uitvoeringskosten	3.832	4.167	4.464	4.464
Totaal lasten programma Werk en activering	**9.513**	**9.251**	**11.465**	**11.465**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB, IOAW en IOAZ)	21.409	21.530	21.380	21.380
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	297	490	400	400
Handhaving	0	0	0	0
Directe uitvoeringskosten	1.518	1.554	1.434	1.434
Totaal programma lasten Inkomen	**23.224**	**23.574**	**23.214**	**23.214**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	2.613	3.490	2.800	2.800
Schuldhulpverlening /Stadsbank	858	832	907	907
Directe uitvoeringskosten	748	478	689	689
Totaal lasten programma Ondersteuning	**4.219**	**4.800**	**4.396**	**4.396**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN				
LASTEN				
Algemene baten en lasten	0	31	30	30
Treasury	-5	0	0	0
Overhead	4.313	5.442	5.536	5.536
Mutatie reserves/rekeningresultaat	143	0	0	0
Totaal programma Overhead en algemene kosten	**4.451**	**5.473**	**5.566**	**5.566**
Totaal programma's	**41.407**	**43.098**	**44.641**	**44.641**
** inclusief de detacheringsvergoedingen voor de Sw medewerkers uit de gemeenten Aalten en Haaksbergen en de doorbetaling daarvan.*				

Berkelland	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020
				2021-2023
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	2			
Overige ontvangsten	-56			
WSW detacheringen	-1.502	-1.326	-1.502	-1.502
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-63	-84	-69	-69
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-578	-752	-785	-785
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies (incl. Beschut Werk)			-795	-795
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-1.570	-1.576	-1.646	-1.646
Totaal baten programma Werk en activering	**-3.767**	**-3.738**	**-4.797**	**-4.797**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-130	-100	-100	-100
Debiteurenontvangsten BBZ	-179	-250	-150	-150
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	-8.202	-8.628	-8.150	-8.150
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-489	-593	-529	-529
Totaal baten programma Inkomen	**-9.000**	**-9.571**	**-8.929**	**-8.929**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	33	-70	-70	-70
Debiteurenontvangsten				
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.486	-1.855	-1.525	-1.525
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-239	-180	-254	-254
Totaal baten programma Ondersteuning	**-1.692**	**-2.105**	**-1.849**	**-1.849**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN				
BATEN				
Overige algemene baten				
Treasury	-3			
Overhead				
Mutaties reserves	-640			
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	-1.972	-1.800	-1.811	-1.811
Uitkering jaarrekeningresultaat 2017	638			
Totaal programma Overhead en algemene kosten	**-1.977**	**-1.800**	**-1.811**	**-1.811**
Totaal programma's	**-16.436**	**-17.214**	**-17.386**	**-17.386**

Berkelland	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020
(x € 1.000)				2021-2023
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	391	512	323	323
Doorbetaling WSW detacheringen	1.502	1.326	1.502	1.502
WSW begeleid werken subsidies	63	84	69	69
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	-44			
Langdurige loonkostensubsidies			581	581
Beschut werken			436	436
Directe uitvoeringskosten	1.406	1.568	1.646	1.646
Totaal lasten programma Werk en activering	**3.318**	**3.490**	**4.557**	**4.557**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB, IOAW en IOAZ)	8.384	8.718	8.200	8.200
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	127	260	200	200
Directe uitvoeringskosten	579	585	529	529
Totaal programma lasten Inkomen	**9.090**	**9.563**	**8.929**	**8.929**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	1.166	1.645	1.285	1.285
Schuldhulpverlening /Stadsbank	286	280	310	310
Directe uitvoeringskosten	274	180	254	254
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.726**	**2.105**	**1.849**	**1.849**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN				
LASTEN				
Algemene baten en lasten		11	11	11
Treasury	-2	0	0	0
Overhead	1.583	2.047	2.041	2.041
Mutatie reserves/rekeningresultaat	52			
Totaal programma Overhead en algemene kosten	**1.633**	**2.058**	**2.052**	**2.052**
Totaal programma's	**15.767**	**17.216**	**17.387**	**17.387**

Oost Gelre	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020
				2021-2023
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	0			
Overige ontvangsten	-24			
WSW detacheringen	-1.296	-1.193	-1.207	-1.207
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-49	-47	-52	-52
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-303	-316	-288	-288
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies (incl. Beschut Werk)			-349	-349
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-1.179	-1.008	-1.081	-1.081
Totaal baten programma Werk en activering	**-2.851**	**-2.564**	**-2.977**	**-2.977**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-83	-60	-70	-70
Debiteurenontvangsten BBZ	-56	-70	-40	-40
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	-4.487	-4.433	-4.465	-4.465
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-368	-379	-347	-347
Totaal baten programma Inkomen	**-4.994**	**-4.942**	**-4.922**	**-4.922**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	17	-40	-40	-40
Debiteurenontvangsten				
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-775	-860	-760	-760
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-179	-115	-167	-167
Totaal baten programma Ondersteuning	**-937**	**-1.015**	**-967**	**-967**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN				
BATEN				
Overige algemene baten				
Treasury	-2			
Overhead				
Mutaties reserves	-435			
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	-1.185	-1.187	-1.226	-1.226
Uitkering jaarrekeningresultaat 2017	434			
Totaal programma Overhead en algemene kosten	**-1.188**	**-1.187**	**-1.226**	**-1.226**
Totaal programma's	**-9.970**	**-9.708**	**-10.092**	**-10.092**

Oost Gelre	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020
(x € 1.000)				2021-2023
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	207	196	53	53
Doorbetaling WSW detacheringen	1.296	1.193	1.207	1.207
WSW begeleid werken subsidies	49	47	52	52
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	-30			
Langdurige loonkostensubsidies			238	238
Beschut werken			226	226
Directe uitvoeringskosten	945	1.003	1.081	1.081
Totaal lasten programma Werk en activering	**2.467**	**2.439**	**2.857**	**2.857**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB, IOAW en IOAZ)	4.600	4.483	4.525	4.525
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	25	80	50	50
Directe uitvoeringskosten	361	374	347	347
Totaal programma lasten Inkomen	**4.986**	**4.937**	**4.922**	**4.922**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	572	725	610	610
Schuldhulpverlening /Stadsbank	186	175	190	190
Directe uitvoeringskosten	184	115	167	167
Totaal lasten programma Ondersteuning	**942**	**1.015**	**967**	**967**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN				
LASTEN				
Algemene baten en lasten		8	7	7
Treasury	-1	0	0	0
Overhead	1.064	1.310	1.340	1.340
Mutatie reserves/rekeningresultaat	35			
Totaal programma Overhead en algemene kosten	**1.098**	**1.318**	**1.347**	**1.347**
Totaal programma's	**9.493**	**9.709**	**10.093**	**10.093**

Winterswijk	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020
				2021-2023
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	0			
Overige ontvangsten	-38			
WSW detacheringen	-973	-944	-1.048	-1.048
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-132	-112	-138	-138
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-445	-970	-894	-894
Bijdrage gemeenten loonkostensubsidies (incl. Beschut Werk)			-406	-406
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-1.776	-1.604	-1.737	-1.737
Totaal baten programma Werk en activering	**-3.364**	**-3.630**	**-4.223**	**-4.223**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-111	-150	-120	-120
Debiteurenontvangsten BBZ	-94	-100	-100	-100
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	-8.364	-8.229	-8.585	-8.585
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-554	-604	-558	-558
Totaal baten programma Inkomen	**-9.123**	**-9.083**	**-9.363**	**-9.363**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	1	-60	-60	-60
Debiteurenontvangsten				
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.263	-1.437	-1.252	-1.252
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-271	*-183*	-268	-268
Totaal baten programma Ondersteuning	**-1.533**	**-1.680**	**-1.580**	**-1.580**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN				
BATEN				
Overige algemene baten				
Treasury	-3			
Overhead				
Mutaties reserves	-684			
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten	-1.850	-1.781	-1.866	-1.866
Uitkering jaarrekeningresultaat 2017	682			
Totaal programma Overhead en algemene kosten	**-1.855**	**-1.781**	**-1.866**	**-1.866**
Totaal programma's	**-15.875**	**-16.174**	**-17.032**	**-17.032**

Winterswijk	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020
(x € 1.000)				2021-2023
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	183	670	457	457
Doorbetaling WSW detacheringen	973	944	1.048	1.048
WSW begeleid werken subsidies	132	112	138	138
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	-47			
Langdurige loonkostensubsidies			273	273
Beschut werken			270	270
Directe uitvoeringskosten	1.481	1.596	1.737	1.737
Totaal lasten programma Werk en activering	**2.722**	**3.322**	**3.923**	**3.923**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB, IOAW en IOAZ)	8.424	8.329	8.655	8.655
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	145	150	150	150
Handhaving				
Directe uitvoeringskosten	578	595	558	558
Totaal programma lasten Inkomen	**9.147**	**9.074**	**9.363**	**9.363**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	875	1.120	905	905
Schuldhulpverlening /Stadsbank	386	377	407	407
Directe uitvoeringskosten	289	183	268	268
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.550**	**1.680**	**1.580**	**1.580**
PROGRAMMA OVERHEAD EN ALGEMENE KOSTEN				
LASTEN				
Algemene baten en lasten		12	12	12
Treasury	-2	0	0	0
Overhead	1.667	2.085	2.155	2.155
Mutatie reserves/rekeningresultaat	55			
Totaal programma Overhead en algemene kosten	**1.720**	**2.097**	**2.167**	**2.167**
Totaal programma's	**15.139**	**16.173**	**17.033**	**17.033**

Bijlage B: Overzicht baten en lasten per taakveld

Taak veld	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
0.4	Overhead	5.536	-5.536	0	0	0	0
0.5	Treasury	0	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	30	-30	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	26.702	-26.702	0	0	0	0
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	11.465	-11.465	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	907	-907	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
		44.640	-44.640	0	0	0	0

Bijlage C: Overzicht incidentele baten en lasten

In de begroting 2020 en in de meerjarenramingen voor de jaren 2021 tot en met 2023 zijn geen incidentele baten en lasten geraamd.

Bijlage D: Berekening EMU-saldo

	Omschrijving	2019 x € 1000,- Volgens begroting 2019	2020 x € 1000,- Volgens begroting 2020	2021 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)			
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	126	203	203
3	Dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie minus vrijval van voorzieningen ten bate van de exploitatie			
4	Bruto investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	160	50	
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige, **geen betrekking hebbende op bouwgrondexploitatie en niet verantwoord op de exploitatie**			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**			
7	Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d., alleen **transacties met derden niet op de exploitatie verantwoord**			
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten **voor zover niet al op de exploitatie verantwoord**			
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen			
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder vraag 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht			
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo		**-34**	**153**	**203**

Sociale Dienst
Oost Achterhoek

Postadres Postbus 109 7140 AC Groenlo

bezoekadres Kevelderstraat 1 Groenlo
telefoon 0544 474200
fax
e-mail .
internet

Het College van Burgemeester & Wethouders
van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA BORCULO

ons kenmerk
uw kenmerk 1490
bijlage(n)
onderwerp Aanbieding jaarstukken 2018 en begroting 2020

afdeling/team Planning en control
behandeld door O.E.J. van den Engh
verzenddatum 9 APR 2019

Geacht college,

Hierbij ontvangt u van ons de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2018 en de begroting 2020 (-2023).
Het Algemeen Bestuur van de Sociale Dienst Oost Achterhoek ontvangt graag de zienswijze van de gemeenten voordat zij op 4 juli een besluit neemt over deze stukken.

Jaarstukken 2018
De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarrekening laat een positief resultaat zien van € 1.875.000. Op bladzijde 41 van de jaarstukken staat de verklaring van het resultaat. Het positieve resultaat is voor € 913.000 het gevolg van het feit dat het bestuur naar aanleiding van de Eerste Bestuursrapportage 2018 heeft besloten om nog geen bestemming te geven aan de vrijkomende middelen uit de bijstelling van de formatie als gevolg van een dalend cliëntenbestand. De overige € 962.000 van het positieve resultaat is grotendeels het gevolg van de normale bedrijfsvoering, extra inkomsten en vrijval voorziening dubieuze debiteuren.
Wij stellen voor om het resultaat 2018 uit te keren aan de gemeenten in de verhouding van de verdeelsleutel 2018. Berkelland 36,69%; Oost Gelre 24,66%; Winterswijk 38,65%.

Onze accountant heeft voor 2018 een goedkeurende verklaring afgeven.

Programmabegroting 2020 (-2023)
Wij hebben de begroting 2020 opgesteld op basis van de huidige taken, inclusief de WSW-detacheringstaken. Verder is geanticipeerd op de resultaten van de lopende proeftuinprojecten voor verdere verbetering van de burgergerichte processen.
De budgetten zijn geraamd op basis van bestaand beleid en geactualiseerd. Er is rekening gehouden met een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden met 4% in 2019 en 2% in 2020.
In de begroting is rekening gehouden met een loon- en premieontwikkeling van 3,4%.
Waar nodig is op de andere bedrijfsvoeringsbudgetten een prijsindexatie van 2,2% gehanteerd.
De gemeentelijke bijdragen in de uitvoeringkosten ramen we voor 2019 op € 11.492.000.

Zienswijze
Graag ontvangen wij voor 2 juli 2019 de zienswijze van uw gemeente op:

1. de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2018
2. de programmabegroting 2020 (- 2023).

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur van de Sociale Dienst Oost Achterhoek,

T.A. Beijer
Directeur

Raadsvergadering

Dossiernummer	1914
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	17
Omschrijving	Hamerstuk / Begroting 2020 Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 244938

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Begroting 2020 Omgevingsdienst Achterhoek

Collegevergadering : 21 mei 2019
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : P. Busschers tel: : 0545-250 551

Te nemen besluit:
1. kennis nemen van de begroting van de ODA 2020,
2. zienswijze indienen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Bij het indienen van de concept begroting krijgen de deelnemende gemeenten van de ODA de mogelijkheid om hun zienswijze op de begroting 2020 kenbaar te maken.

Argumentatie:
2.1. De bijdrage aan de ODA stijgt, o.a. omdat er meer vergunningsaanvragen worden behandeld (als gevolg van een groeiende economie). Deze toename wordt slechts voor een klein deel gecompenseerd door de opbrengst van leges.
2.2. Verder heeft de ODA voor 2020 het voornemen de uurprijs te verhogen met 3.5%. Dit percentage ligt hoger dan de inflatiecorrectie en wijkt af van de Achterhoekse norm (2%).

Kanttekeningen en risico's
N.v.t.

Financiën
De ODA heeft voor 2020 het voornemen de uurprijs te verhogen met 3.5%. Dit percentage ligt hoger dan de inflatiecorrectie. De meeropbrengsten wil zij gebruiken voor het implementeren van nieuw beleid. De kosten van het nieuwe beleid worden hiermee uitgesmeerd over alle producten. Daardoor stijgen de kosten bij een gelijke afname met bijna 3,5%.

In 2018 heeft een overschrijding plaats gevonden van € 253.890,-. Voor zover dit vergunningverlening betreft als gevolg van een groeiende economie) is een overschrijding te billijken. De onderdelen 'specialismen' (advisering) en (aanvullende) handhaving zijn wel te beïnvloeden. Door van het nieuwe beleid producten te maken, houdt de gemeente meer invloed op de hoeveelheid uit te besteden werk en daarmee op de kosten: wat vindt de gemeente belangrijk en wat minder. Met ruimere keuzemogelijkheden is de gemeentelijke uitvraag te sturen en heeft daarmee invloed op de gemeentelijke bijdrage. In deze situatie hoeft de overschrijding van 2018 niet volledig opgenomen te worden in de begroting 2020

Communicatie
Samenvatting/kernboodschap:
De kosten van de deelneming in de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) nemen toe. Naast inflatie wordt een deel van de prijsstijging veroorzaakt door nieuwe ontwikkelingen op het gebied van het milieu.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Berkelland wil meer grip op de kosten houden door de stijging te verwerken in betrokken producten en niet in een algemene uurprijs verhoging en verwoord dit in een zienswijze op de begroting 2020 van de ODA.

Communicatie via:
Brief met zienswijze aan ODA(bijgevoegd)

Initiatief, participatie en rol gemeente
N.v.t.

Planning en evaluatie
De zienswijze moet, volgens bijgevoegde brief uiterlijk 3 juni ingediend zijn. Deze datum is niet haalbaar omdat de raadsvergadering op 25 juni plaats vindt. Daarom is gekozen de zienswijze op 3 juni als een voorlopige zienswijze in te dienen. Na uw besluit wordt de ODA geïnformeerd over de definitieve zienswijze.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2019;

b e s l u i t :

een zienswijze in te dienen op de concept begroting 2020 van de ODA.
Deze zienswijze houdt in dat Berkelland keuzeruimte wil houden en daarmee invloed op de gemeentelijke bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** zienswijze begroting 2020 Omgevingsdienst Achterhoek

De begroting ODA 2020 is gebaseerd op de begroting 2019 met als vertrekpunt het bestaande beleid (2018). De toenemende bedrijvigheid en veranderende wetgeving hebben in 2018 geleid tot een overschrijding van de begrote bijdrage van Berkeland aan de ODA. Voor 2019 is in de 1ste begrotingswijziging rekening gehouden met deze ontwikkelingen, en vervolgens is die lijn doorgetrokken naar 2020.

Naast de hierboven geconstateerde toename van het aantal afgenomen uren (groei economie) neemt het uurtarief toe: € 85,00/uur van de oorspronkelijke begroting 2019 naar € 86,00/uur van de 1ste begrotingswijziging naar € 89,- in de begroting 2020. Naast de inflatie correctie is het belangrijkste argument nieuwe werkzaamheden en beleid. Omdat de uurprijsstijging invloed heeft op het totale werkpakket, worden daarmee ook producten duurder waarop het nieuwe beleid geen invloed heeft. Outputfinanciering biedt een alternatief en dat is door alleen van de producten waarop het nieuwe beleid betrekking heeft, de kostprijs te verhogen (verhogen productnorm in uren). Door het wel of niet afnemen van deze producten behoudt de gemeente meer invloed op haar bijdrage in de regeling.

Een deel van de deelnemende gemeenten vindt de totale kostenverhoging van de ODA te groot en geeft in een zienswijze aan van de ODA daar een oplossing voor te verwachten.

Bijlagen:
Begroting 2020 van de Omgevingsdienst Achterhoek,
Raadsbrief zienswijze ODA
Zienswijze begroting 2020 aan ODA

Omgevingsdienst
Achterhoek

Begroting 2020

Meerjarenbegroting 2021 - 2023

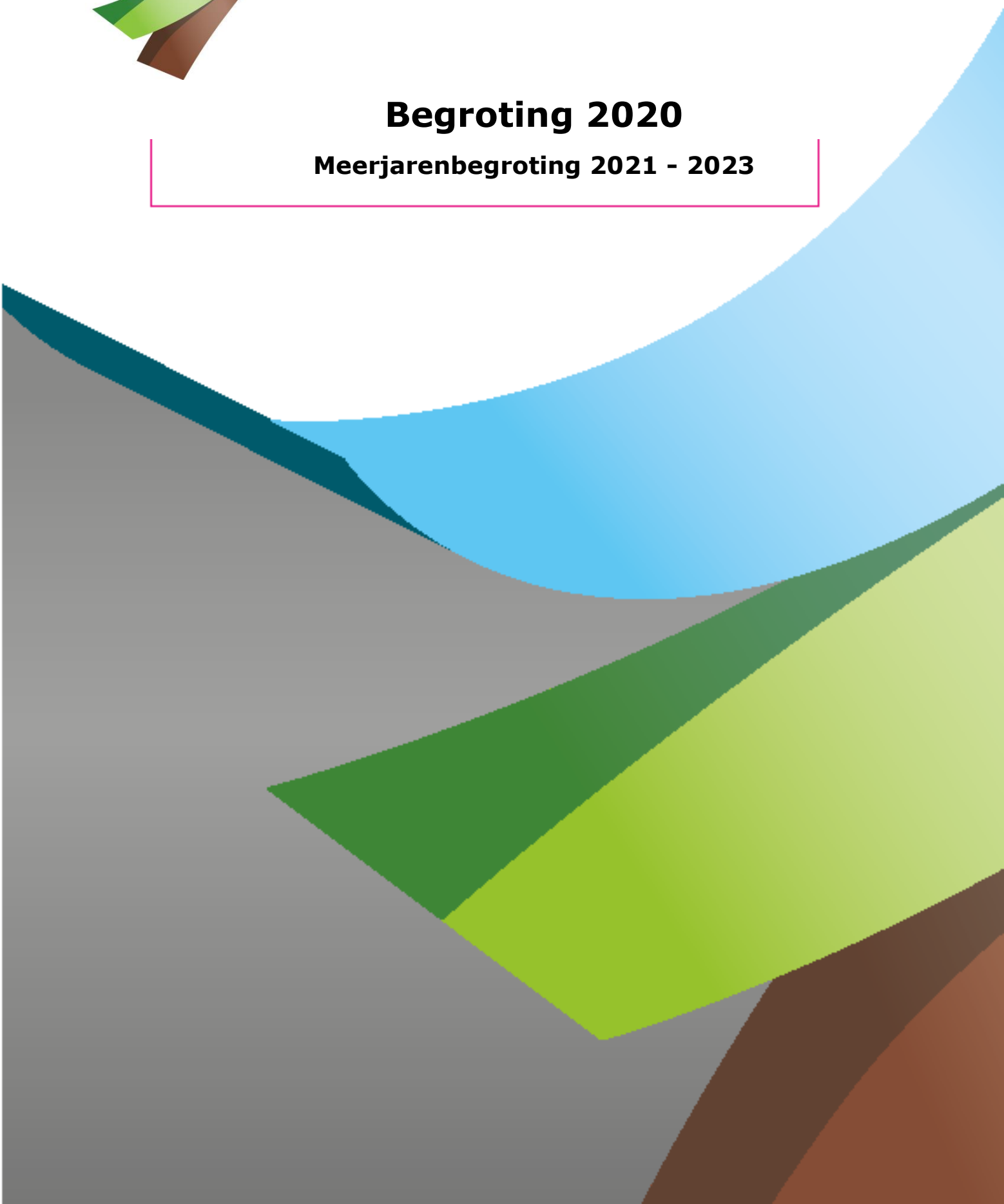

Begroting 2020

Meerjarenbegroting 2021 - 2023

Datum: 5 maart 2019

Status: Concept

© Omgevingsdienst Achterhoek

Omgevingsdienst Achterhoek

Elderinkweg 2, 7255 KA Hengelo (Gld)

info@odachterhoek.nl

www.odachterhoek.nl

www.gelderseomgevingsdiensten.nl

@odachterhoek

/OmgevingsdienstAchterhoek

INHOUDSOPGAVE..... Blz.

Aanbiedingsbrief.....5

Inleiding.....6

I. DE BELEIDSBEGROTING.....7

Programmaplan..... 7

Uitgangspunten begroting 2020.....7

II. PROGRAMMA 1 - VERGUNNINGVERLENING.....11

III. PROGRAMMA 2 - TOEZICHT EN HANDHAVING.....12

IV. PROGRAMMA 3 - ADVIES.....15

V. PROGRAMMA 4 - STELSELTAKEN.....16

VI. PROGRAMMA 5 - PROJECTEN.....18

VII. PARAGRAFEN.....19

Paragraaf Bedrijfsvoering.....19

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....20

Paragraaf Financiering.....26

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.....27

VIII. FINANCIËLE BEGROTING.....28

Het Overzicht van baten en lasten.....28

Toelichting op het overzicht van baten en lasten 28

Financiële Meerjarenbegroting 2020-2023 31

Overzicht van baten en lasten per taakveld.....32

Overzicht Overhead en onvoorzien 32

Geprognotiseerde balans.....33

IX. BESLUIT ALGEMEEN BESTUUR.....34

Bijlage 1 Bevoorschotting door de partners.....35

Aanbiedingsbrief

Graag bied ik u de begroting 2020 en de meerjarenbegroting 2021-2023 van de Omgevingsdienst Achterhoek aan.

Voor 10 gemeenten en de provincie Gelderland voert de ODA WABO-taken uit, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving en advies. Deze taken zijn vooral gerelateerd aan de milieuregelgeving.

Samen met onze partners werken we aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving.
Door de bundeling van kennis en expertise kunnen we efficiënt een goede kwaliteit leveren met onze diensten. We zijn daarbij voortdurend op zoek naar verbetermogelijkheden en spelen in op nieuwe ontwikkelingen.

Onze diensten leveren we op basis van een outputbegroting. Daarmee wordt bedoeld dat elke partner alleen betaalt voor de producten en diensten (lees: advies, vergunningen en toezicht en handhaving) die afgenomen worden. Hiervoor gebruiken we een transparante producten- en dienstencatalogus. Hierin staan vele standaardproducten met een vast tarief en het is mogelijk om maatwerk op basis van uren af te nemen.

Om onze capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten werken we op basis van risico- en naleefgericht toezicht. Onze inzet levert dan het grootste effect op. We maken daarbij gebruik van branchegericht toezicht. Daarmee kunnen we de kennis het meest optimaal inzetten. Uiteraard doen we dit in overleg met onze partners.

We werken met zeven Omgevingsdiensten samen in het Gelders Stelsel. Deze samenwerking geeft een enorme ontwikkelkracht omdat niet iedere dienst alles zelf hoeft uit te vinden. Daarbij maken we gebruik van elkaars diensten om voldoende robuust te zijn binnen Gelderland.

Samen met onze partners bereiden we ons voor op nieuwe ontwikkelingen.
Bijvoorbeeld door:

- Onze milieukennis in te brengen bij de voorbereiding op de Omgevingswet.
- Samen op te trekken in de aanpak van milieucriminaliteit en ondermijning. Hierbij hebben meerdere bevoegde gezagen een rol en de onderlinge afstemming en informatiedeling is daarbij cruciaal;
- Rond het thema energie-en duurzaamheid bedrijven te adviseren of door te verwijzen tijdens reguliere controles;
- Mee te denken in het asbestvraagstuk;
- Aspectcontroles uit te voeren om op onderdelen tot sneller resultaat te komen.

Met veel enthousiasme blijven we ons samen met u inzetten voor onze prachtige Achterhoek.

Met vriendelijke groet,

Namens het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Achterhoek

Petra van Oosterbosch
Directeur

INLEIDING

Bestuursorganen
De ODA is opgericht op 7 november 2012, de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur van de ODA. De ODA kent twee bestuursorganen namelijk het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen.
Op 1 januari 2019 waren de besturen als volgt samengesteld:

Algemeen Bestuur:

Lid	Functie	Gemeente/ Provincie	Plaatsvervanger	Functie
T.M.M. Kok	Wethouder	Aalten	M.J. Veldhuizen	Wethouder
J.H.A van Oostrum vz	Burgemeester	Berkelland	M.H.H. van Haaren	Wethouder
W.W. Buunk	Wethouder	Bronckhorst	P.L.P.S. Hofman	Wethouder
F.H.T. Langeveld	Wethouder	Doetinchem	H.G. Bulten	Wethouder
B.J. Groot Wesseldijk	Wethouder	Lochem	S.W. van 't Erve	Burgemeester
W.J.A. Gerritsen	Wethouder	Montferland	O. van Leeuwen	Wethouder
B.T.M. Porskamp	Wethouder	Oost Gelre	M.G. Frank	Wethouder
O.R.T. van Dijk	Burgemeester	Oude IJsselstreek	S.L. Hiddinga	Wethouder
G.J.W. Elferdink	Wethouder	Winterswijk	B.J.J. Bengevoord	Burgemeester
L.J. Werger	Wethouder	Zutphen	A. De Jonge	Wethouder
J.P.M. Meijers	Gedeputeerde	Gelderland	B.E.M. Schouten	Gedeputeerde
Secretaris				
P.G.M. van Oosterbosch	Directeur	ODA	R. Reijnders	Afdelingshoofd

Dagelijks Bestuur:

Lid	Functie	Gemeente/ Provincie	Plaatsvervanger	Functie	Gemeente
J.H.A. van Oostrum vz	Burgemeester	Berkelland			
B.J. Groot Wesseldijk	Wethouder	Lochem			
W.J.A. Gerritsen	Wethouder	Montferland			
W.W. Buunk	Wethouder	Bronckhorst			
P.G.M. van Oosterbosch	Directeur	ODA	R. Reinders	Afd.hoofd	ODA

I. DE BELEIDSBEGROTING

Het Programmaplan

Het programmaplan van de Omgevingsdienst is opgebouwd uit de volgende programma's:

- Programma 1 – Vergunningverlening
- Programma 2 – Toezicht en Handhaving
- Programma 3 - Advies
- Programma 4 – Stelseltaken
- Programma 5 - Projecten

Overzicht van baten en lasten per taakveld

x € 1.000	Taakveld	Baten	Lasten
Programmaplan			
Programma 1 Vergunningverlening	7.4 Milieubeheer	€ 2.051	€ 1.112
Programma 2 Toezicht en handhaving	7.4 Milieubeheer	€ 4.649	€ 2.929
Programma 3 Advies	7.4 Milieubeheer	€ 1.423	€ 1.027
Programma 4 Stelseltaken	7.4 Milieubeheer		
Eigen stelseltaak		€ 106	€ 124
Kosten Gelders stelsel van Omgevingsdiensten			€ 616
Programma 5 Projecten	7.4 Milieubeheer	€ -	€ -
Overzichten			
Overhead	0.4 Overhead ondersteuning organisatie		€ 2.359
Algemene dekkingsmiddelen	0.5 Treausury		€ -
Bedrag onvoorzien	0.8 Algemene baten en lasten		€ 62
Heffing Vennootschapsbelasting	0.9 Vennootschapsbelasting		
Saldo van baten en lasten		€ 8.229	€ 8.229
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves		€ -	€ -
Resultaat		€ 8.229	€ 8.229

Uitgangspunten begroting 2020

Het algemeen bestuur heeft in zijn vergadering van 3 december 2018 de volgende uitgangspunten voor de samenstelling van de begroting 2020 vastgesteld.

Outputfinanciering
Belangrijk uitgangspunt van outputfinanciering is dat de opdrachtgever betaalt voor afgenomen producten tegen vooraf bepaalde tarieven. De raming in de begroting is gebaseerd op een geraamd aantal producten tegen geraamde tarieven. Gedurende het jaar zullen kleine en grotere verschillen optreden t.a.v. productie en kosten. Eind 2016 zijn er afspraken gemaakt hoe met deze verschillen om te gaan.

Beleid en nieuw beleid
De begroting 2020 is gebaseerd op de begroting 2019 met als vertrekpunt het bestaande beleid 2018. Beleidswijzigingen die consequenties hebben voor de begroting 2019 (en volgende jaren), worden in de begroting 2020 verwerkt dan wel via de eerste begrotingswijziging 2019.

Van nieuw beleid is sprake wanneer de OD Achterhoek nieuwe taken krijgt toebedeeld. Voor 2020 is een aantal thema's daarbij van belang.

Informatieplicht energiebesparing
De informatieplicht energiebesparing voor bedrijven en organisaties treedt vanaf 1 juli 2019 in werking. Ieder bedrijf of organisatie die onder de energiebesparingsplicht valt, moet voor 1 juli 2019 een rapport hiervoor opsturen aan het bevoegd gezag.
Daarbij geeft het bedrijf de genomen energiebesparende maatregelen aan. Uitgangspunt vormt de lijst met erkende maatregelen voor energiebesparing die voor een bedrijfstak is gemaakt.

Verbod op asbestdaken na 2024
Na 2024 zijn asbestdaken in Nederland verboden. De Tweede Kamer stemde 16 oktober 2018 met brede steun in met een wetsvoorstel hierover. Dit betekent dat eigenaren van gebouwen met asbesthoudende dakbedekking deze moeten verwijderen. Hierbij maakt het niet uit of dit dak in bezit is van een particulier, een bedrijf of de overheid. Ook de toestand van het dak is niet relevant voor het verbod.

Stoppersregeling in het kader van het Besluit emissiearme huisvesting
Dit betreft veehouders die:
- vóór 1 januari 2020 stoppen met de pluimvee- of varkenstak en
- die niet voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting.

Zij moesten eerder al maatregelen nemen om de ammoniakemissie te verminderen, de zogenaamde stoppersmaatregelen. Maar na 1 januari 2020 mag een stopper alleen doorgaan met de tak die wél aan het Besluit emissiearme huisvesting voldoet.

Ondermijning
Ondermijning is de vermenging van de onderwereld met de bovenwereld. Je kunt hierbij b.v. denken aan drugslabs in leegstaande bedrijfspanden. De ODA kan hierbij vaak helpen, omdat zij de ogen en oren kunnen zijn voor het signaleren van dit soort zaken. Afgelopen jaar is bij alle Achterhoekse gemeentes het ondermijningsbeeld vastgesteld. Hieruit kan iedere gemeente beleid bepalen. Daarop volgen onder andere toezichtacties voor de komende jaren. De ODA zal hier waar nodig ook haar rol in vervullen.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)
Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) worden door de Nederlandse overheid met voorrang aangepakt, omdat ze gevaarlijk zijn voor mens en milieu. Voorbeelden zijn stoffen die kankerverwekkend zijn of de voortplanting belemmeren. Momenteel zijn ongeveer 1.400 van dit soort stoffen bekend en op een lijst geplaatst.
Het is een verplichting voor bedrijven om inzicht te geven in het gebruik van ZZS. Het bevoegd gezag, provincie en gemeenten, en daarmee de ODA moeten hierop toezien. Op 1-1-2021 moeten bedrijven voldaan hebben aan de informatieplicht ZZS. De ZZS-uitvraag valt volgens IenW onder de standaard actualisatie van vergunningen.

BTW en Vpb
De begroting zonder kostprijsverhogend BTW-effect op te stellen en een risico in onze risicoanalyse op te nemen in verband met de maximalisatie van het BTW-compensatiefonds.

Met betrekking tot de vennootschapsbelasting loopt de OD Achterhoek geen risico. Activiteiten met een wettelijke grondslag zijn vrijgesteld. Voor de overige activiteiten is in de financiële verordening vastgelegd dat eventuele winst wordt terugbetaald aan de opdrachtgever zodat die de nacalculatorische kostprijs heeft betaald. Dit resultaat is bereikt door gezamenlijk overleg tussen de Belastingdienst en de Omgevingsdiensten.

Raming hoeveelheid producten vergunningen, toezicht en handhaving en specialismen (omzet)
De raming van het aantal producten in 2020 is gebaseerd op de realisatie in 2018 en de prognose voor 2019. Mogelijke andere ontwikkelingen worden meegenomen. Eind 2019 vind afstemming plaats over de werkplannen met de partners.

Bovenregionale taken
Taken die bovenregionaal worden uitgevoerd en inrichting gebonden zijn, hebben we opgenomen in ons productenboek. Deze maken deel uit van de opdracht.
De programmatische stelseltaken worden begroot op uren op basis van een vastgesteld werkplan met een passende verdeelsleutel, afhankelijk van het onderwerp.

Personeelsformatie
Het landelijk ziekteverzuimpercentage voor de overheid wordt gebruikt bij het berekenen van de benodigde formatie. Het ziekteverzuim van de ODA over 2018 bedraagt 5,06%.

Dit ligt in lijn met het landelijk gemiddelde voor openbaar bestuur en overheidsdiensten (5,0%; bron CBS).

De personeelsformatie is gebaseerd op de aannames zoals opgenomen in de begroting 2019, met een beperkte uitbreiding van juridische capaciteit voor een Privacy coördinator in verband met de invoering van de AVG. We houden rekening met lichte uitbreiding van de formatie gebaseerd op de prognoses van de productie. Hierbij gaan we uit van structurele stijging van de vraag en niet van incidenten. Daarbij houden we een deel van de capaciteit flexibel om in te kunnen spelen op schommelingen in de vraag.
Vanwege krapte op de arbeidsmarkt zijn we in 2019 gestart met een "kweekvijver" waarbij mensen tijdens hun aanstelling opgeleid worden.

Een andere ontwikkeling op de arbeidsmarkt betreft de ontwikkeling naar een inclusieve participatiemaatschappij. De ODA is een organisatie die middenin de samenleving staat en wordt vanuit die rol aangesproken op haar verantwoordelijkheid. Dit leidt tot ons voornemen om maatschappelijk verantwoord te ondernemen, waarbij we daar waar het kan, mogelijkheden aanreiken bijvoorbeeld mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Voor deze ontwikkelingen zijn budget, middelen en faciliteiten nodig.

Indexatie
Als basis nemen we de bekende CAO-verhogingen en hanteren voor de rest van de periode een indexatie wat is gebaseerd op de CAO-verhogingen van de laatste 4 jaar. In de 1e begrotingswijziging van 2020 wordt voor zover nodig een correctie gemaakt op basis van de dan geldende CAO. Dezelfde methode hanteren we voor de prijsindexatie op basis van de septembercirculaire.
Deze (mogelijke) begrotingswijziging is een wijziging die, op basis van artikel 28 lid 10 van de GR, niet voor zienswijze naar de gemeenten en de Provincie hoeft.
De loonindex is vastgesteld op 3% (1,5% voor 2018, 1,5% gemiddelde loonstijging); de prijsindex is bepaald op 2,9% (1,6%% voor 2018 + 1,3%% gemiddelde stijging).

Met efficiëntiemaatregelen streven we ernaar om de kosten van een vergelijkbaarproductpakket in 2020 minder te laten stijgen dan bovengenoemde index ten opzichte van een vergelijkbaar productpakket in 2019.

Opleidingen
Het opleidingsbudget is vastgesteld op 4% van de loonsom. Dit is een verdubbeling ten opzichte van voorgaande jaren. Dit heeft verschillende oorzaken. Vanwege de komst van de Omgevingswet zullen collega's opleidingen en trainingen volgen om goed invulling te kunnen geven aan de nieuwe werkwijze. Daarnaast is de spoeling op de arbeidsmarkt dun. Dit betekent dat de ODA gaat werken met trainees en een kweekvijver om geschikt personeel op te leiden.

Flexibele schil/inhuur van derden
Met de aantrekkende economie zien we een toenemende vraag. Dit doet een groter beroep op onze flexibele schil en vraagt tevens om uitbreiding van de vaste formatie. De optimale grootte van de flexibele schil wordt op basis van strategische personeelsplanning gemonitord en waar nodig bijgesteld. Bij iedere vacature die ontstaat, vragen wij ons af of het noodzakelijk is om deze vast in te vullen of dat we de loonruimte beter aan de flexibele schil kunnen toevoegen. Verder is er behoefte aan flexibel personeel in verband met het opvangen van langdurig ziekteverzuim etc.

Ondersteunende diensten
Voor de bestaande ondersteunende diensten zullen de in de begroting 2019 opgenomen bedragen worden geactualiseerd aan de hand van de geldende DVO's.

Rente
Voor langlopende geldleningen hanteren we een rentepercentage gebaseerd op het rentepercentage voor langlopende geldleningen met een looptijd van 25 jaar bij de BNG.

Afschrijvingen
Investeringen worden lineair afgeschreven.

Weerstandsvermogen/Onvoorzien
De relatie tussen weerstandsvermogen en benodigde weerstandscapaciteit is in een verhoudingsnorm weer te geven. In het Algemeen Bestuur van 9 november 2016 is besloten om te streven naar een voldoende weerstandscapaciteit.

Afstemming begrotingen Gelders Stelsel
Eventuele aanpassingen die bijdragen aan een betere vergelijkbaarheid van begrotingen in het Gelders Stelsel kunnen worden aangebracht.

Deelnemersbijdragen door middel van voorschotbetalingen
De totale begroting bestaat uit de som van de ramingen per partner. Op basis hiervan worden voorschotbedragen in rekening gebracht. Bij de jaarrekening wordt de definitieve afrekening gemaakt op basis van de geleverde producten en diensten.

Procedure

Voor de aanbieding en vaststelling van de (ontwerp) begroting geldt de volgende procedure.

1. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerp begroting 2020 vóór 15 april 2019 aan provinciale staten en aan de gemeenteraden.
2. Provinciale staten en de gemeenteraden kunnen hun zienswijzen over de ontwerp begroting indienen bij het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst.
3. Het dagelijks bestuur verzamelt de zienswijzen en biedt de ontwerp begroting voorzien van de zienswijzen aan aan het algemeen bestuur.
4. Het algemeen bestuur stelt de begroting 2020 vervolgens vóór 1 augustus 2019 vast.
5. Onmiddellijk na vaststelling van de begroting door het algemeen bestuur zendt deze de begroting ter kennisname aan provinciale staten en de gemeenteraden.
6. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling, maar in elk geval vóór 1 augustus (nieuwe termijn) aan de minister.

Voorstellen

Wij stellen u tenslotte voor:

1. De begroting 2020 vast te stellen.
2. Het tarief voor 2020 vast te stellen op € 89 per uur en dit tarief te verwerken in de normproducten.
3. De meerjarenbegroting 2021 – 2023 voor kennisgeving aan te nemen.
4. De bevoorschotting overeenkomstig bijlage 1 vast te stellen
5. Het dagelijks bestuur te machtigen over de post onvoorzien (€ 60.000) te beslissen.

II. PROGRAMMA 1 – VERGUNNINGVERLENING

1. Wat willen we bereiken?

Vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen afhandelen en dat de verleende vergunningen bijdragen aan een veilige leefomgeving en handhaafbaar zijn. Meldingen worden beoordeeld op juistheid en volledigheid.

Vergunningverlening is lastig te plannen omdat dit voor een groot deel afhankelijk is van aanvragen van de bedrijven. De volgende prioriteiten hanteren we:

- aanvragen worden op volgorde van binnenkomst opgepakt;
- aanvragen krijgen altijd voorrang voor ambtshalve wijzigingen;
- bij piekaanbod krijgen reguliere procedures voorrang boven uitgebreide procedures, omdat in de meeste gevallen bij een (korte) reguliere procedure de vergunning na het verlopen van de proceduretermijn van rechtswege van kracht wordt.

Daarnaast verliezen door diverse oorzaken afgegeven vergunningen hun actualiteit. Voorbeelden zijn:

- jurisprudentie en wijzigingen in wet- en regelgeving;
- wijzigingen in de meest milieuvriendelijke technieken die een bedrijf kan toepassen op basis van Europese regelgeving (BREF's en BBT);
- wijzigingen in Nederlandse BBT-informatiedocumenten (best beschikbare technieken);

2. Wat gaan we daarvoor doen?

- Meedenken in mogelijkheden en oplossingen, waarbij de belangen van de aanvrager, de omgeving en de gemeenten/provincie afgewogen worden.
- De inzet van menskracht en deskundigheid zodanig plannen dat producten met kwaliteit en integraal tot stand komen. Het klantgericht werken staat hierbij centraal.
- Het uitvoeren van afspraken met de opdrachtgevers.
- Medewerkers voorbereiden op de komst van de Omgevingswet.
- Kennis van medewerkers up to date houden
- Prioriteiten stellen en het maken van meetbare doelstelling voor vergunningverlening en de actualisatie daarvan
- Klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren.

3. Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten Programma 1 Vergunningverlening			
x € 1.000	Begroting 2020		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 1 Vergunningverlening	2.051	1.112	939
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead		501	-501
Onvoorzien		13	-13
Saldo van baten en lasten	2.051	1.626	425

III. PROGRAMMA 2 – TOEZICHT EN HANDHAVING

1. Wat willen we bereiken?

Toezicht
De ODA houdt toezicht op de naleving van milieuregelgeving. Hiervoor worden bedrijven als zijnde inrichtingen in de zin van de Wet Milieubeheer gecontroleerd aan de hand van een omgevingsvergunning of een melding Activiteitenbesluit. Als er voor de betreffende activiteit geen vergunning is verleend of wanneer er geen melding is ingediend, wordt erop toegezien dat dit alsnog gebeurt. Maar nog belangrijker: we zien er op toe dat bedrijven de (landelijke) regels op het gebied van milieu naleven. Vanwege de ontwikkelingen op het gebied van regels wordt hierbij nadrukkelijk aandacht geschonken aan duurzaamheid/energiethema's om bedrijven hierin te faciliteren.
Naast het toezicht op de inrichtingen zijn in het uitvoeringsprogramma 2019 ook andere aspecten van toezicht meegenomen. Hierbij moet je denken aan bodemtoezicht, toezicht op asbestsloop en toezicht op aspecten zoals vuurwerk en de stoppersregeling. Verder gaat ook ondermijning de komende jaren een grote rol spelen bij onze werkzaamheden.

<u>Milieuklachten- en meldingen</u>
De ODA neemt door burgers en/of bedrijven ingediende milieuklachten in behandeling en geeft daar een vervolg aan. Het indienen van klachten gaat via het provincieloket en digitaal via de provinciale tool S@men.

Handhaving, bezwaar en beroep
De inzet vanuit de ODA is met name gericht op toezicht met daarin het bewustmaken van het naleven van de regelgeving. Maar helaas leidt alleen toezicht niet altijd tot het beoogde resultaat. Dan moeten we de naleving van de regels afdwingen door gebruik te maken van bestuursrechtelijke en/ of strafrechtelijke handhavingsinstrumenten.
De afhandeling van de in dit kader ingediende bezwaar- en beroepschriften wordt ook door de ODA verzorgd.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

Risico- en naleefgericht toezicht op bedrijven
Hieronder staat de frequentiematrix die gebruikt wordt als basis van de keuzes voor het uitoefenen van toezicht op de bedrijven (het getal staat voor aantal keer per jaar).
Toezicht en handhaving is bij het ene bedrijf namelijk minder omvangrijk en complex dan bij het andere bedrijf. Door specialisten van de ODA in samenspraak met onze partners is de frequentiematrix van de diverse branches bepaald. Na iedere controle wordt ook het naleefgedrag bij het gecontroleerde bedrijf voor het vervolg meegenomen, waardoor nog specifieker de frequentie per bedrijf bepaald kan worden.
Door de bedrijven volgens deze matrix te bezoeken wordt geborgd dat de toezichthouders van de ODA het bedrijf de aandacht kunnen geven die nodig is.
Op basis van deze gezamenlijk bepaalde uitgangspunten voor risico– en effectgericht toezicht wordt in 2019 het uitvoeringsprogramma 2020 gemaakt en is tevens de leidraad voor het toezicht op inrichtingen voor de erna komende jaren bepaald.

Frequentiematrix Partners Omgevingsdienst Achterhoek

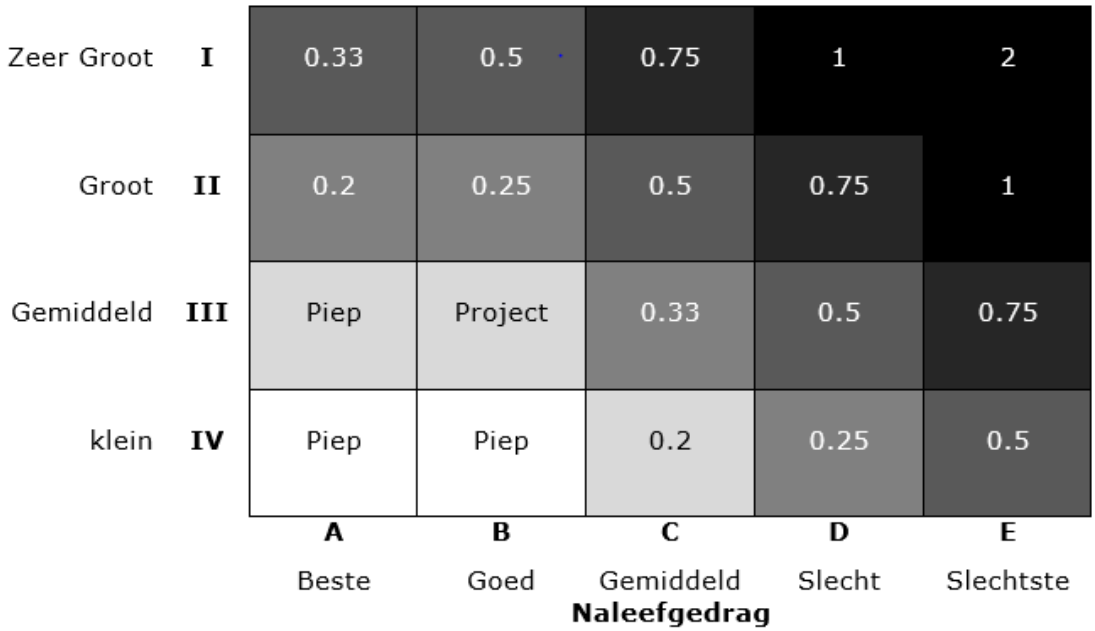

Werken met brancheplannen
We werken in 2019 voor het eerst met behulp van brancheplannen. Dit houdt in dat we per branche gericht kijken welke risico's er spelen, welke overtredingen het vaakst voorkomen en welk type toezicht we moeten toepassen. We kunnen bijvoorbeeld op basis van een analyse soms overgaan op aspectcontroles in plaats van integrale controles. Twee brancheplannen zijn in 2018 gemaakt en worden in 2019 al gebruikt en wel de voor de branches agrarisch en automotive. De andere brancheplannen worden in 2019 en 2020 gemaakt en daarna geïmplementeerd in onze werkwijze.

Energiebesparing
Op het gebied van energie en duurzaamheid speelt ook veel binnen de ODA. Dit is op te delen in vier onderdelen:

1. Het beoordelen van auditrapporten EED's (Europese Energie-Efficiency Richtlijn) bij grote ondernemingen;
2. Controles op het gebied van energie door middel van EnergieMaatregelenLijsten (EML) bij bedrijven;
3. De binnenkomende rapporten vanuit de informatieplicht energiebesparing (zie ook het stuk hierover bij "Beleid en nieuw beleid") controleren en toezicht op bedrijven die zich in dit kader niet gemeld hebben;
4. Aan de voorkant onze partners helpen bij de stimulering van energiebesparing door o.a. bedrijven op de hoogte stellen van de regels en de mogelijkheden van middelen en subsidies. Dit doen we in samenspraak met de instanties die de gemeentes daarbij ook helpen.

Meer toezicht op asbest door het verbod op asbestdaken na 2024
Zoals eerder aangegeven bij "Beleid en nieuw beleid" zijn na 2024 asbestdaken in Nederland verboden. Dit gaat de komende jaren meer werk opleveren, omdat er meer asbestverwijdering/ sloopmeldingen binnen komen die gecontroleerd moeten worden. Net zo interessant is het om vrije veld controles toe te passen bij situaties van asbestverwijdering die niet gemeld zijn.

Afhandeling van de stoppersregeling
Na 1 januari 2020 mag een stopper alleen doorgaan met de tak die wél aan het Besluit emissiearme huisvesting voldoet. Dit zal gecontroleerd moeten worden. Hiervoor wordt een begin gemaakt in 2019 (met name voorlichting naar de bedrijven), maar veel werk hiervoor zal in 2020 plaats vinden.

Ondermijning
Ondermijning is zoals eerder in dit stuk vermeld de vermenging van de onderwereld met de bovenwereld. De ODA helpt hierbij door de ogen en oren te zijn voor het signaleren van dit soort zaken. Verder helpt de ODA onze partners bij toezichtsacties als gevolg van het door de partners bepaalde ondermijningsbeeld in hun gemeente.

Projectmatige en niet geplande werkzaamheden
Naast het uitvoeren van regulier werk worden taken soms projectmatig opgepakt. Deze projecten hebben bijvoorbeeld betrekking op de branchegerichte aanpak, projecten uit de jaarplannen van de provincie of op stelseltaken.
Daarnaast vinden waar nodig ook niet geplande werkzaamheden plaats. Deze werkzaamheden ontstaan als gevolg van incidenten, klachten en meldingen. Maar ook door wensen van de partners op dat moment.

Landelijke HandhavingStrategie (LHS)
In ons werkproces is de LHS geïmplementeerd. Deze werkwijze is onze basis voor de inzet van handhaving, waarbij we rekening houden met het mogelijk aanwezige specifieke handhavingsbeleid bij onze partners.
Deze handhaving kan zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk met behulp van onze BOA's zijn.

Beleid
De ODA hanteert als uitgangspunt dat de uitvoering van de basistaken voldoen aan de landelijk gestelde kwaliteitscriteria. Verder draagt de ODA bij aan de ontwikkeling van het lokale handhavingsbeleid en er wordt elk jaar een jaarverslag en een toezicht- en handhavingsprogramma opgesteld. Vanuit de analyses van het jaarverslag worden de speerpunten voor het toekomstige uitvoeringsbeleid bepaald. Daarmee wordt het geheel een transparante beleidscyclus met samenhang tussen de diverse onderdelen.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten Programma 2 Toezicht en Handhaving			
x € 1.000	Begroting 2020		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 2 Toezicht en Handhaving	4.649	2.929	1.720
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead		1.304	-1.304
Onvoorzien		34	-34
Saldo van baten en lasten	4.649	4.267	382

IV. PROGRAMMA 3 – ADVIES

1. Wat willen we bereiken?

Het verstrekken van (milieu)advies over het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving. Enerzijds zijn de adviezen een onderdeel van de vergunning- en handhavingsprocedures en anderzijds zijn de adviezen gericht op ruimtelijke processen waarbij voor alle relevante aspecten een beoordeling wordt gegeven over de (on)mogelijkheden van een ruimtelijke ontwikkeling.

Het betreft adviezen op het gebied van archeologie, constructie, geluid, bodem, lucht, geur, licht, externe veiligheid, milieueffectrapportage, milieuzonering, natuurbeschermingswet, water, en juridische ondersteuning.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

- Meedenken in mogelijkheden en oplossingen, waarbij de belangen van de aanvrager, de omgeving en de gemeenten/provincie in het oog worden gehouden.
- Het verstrekken van gevraagde specialistische en juridische adviezen aan in- en externe opdrachtgevers.
- De inzet van menskracht en deskundigheid zodanig plannen dat producten met kwaliteit en integraal tot stand komen. Het klantgericht werken staat hierbij centraal.
- Binnen afgesproken termijnen leveren van advies dat voldoet aan gevraagde en/of geformuleerde afspraken
- Medewerkers voorbereiden op de komst van de Omgevingswet.
- Kennis van medewerkers up to date houden.

3. Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten Programma 3 Advies			
x € 1.000	Begroting 2020		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 3 Advies	1.423	1.027	396
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead		528	-528
Onvoorzien		14	-14
Saldo van baten en lasten	1.423	1.569	-146

V. PROGRAMMA 4 – STELSEL TAKEN

Inleiding
De individuele Gelderse omgevingsdiensten zijn niet voor alle opgedragen taken voldoende "robuust". Om die robuustheid wel te garanderen, is een Gelders stelsel ontwikkeld. Omgevingsdiensten waar bovenregionale taken zijn belegd, zorgen voor de uitvoering daarvan ten behoeve van alle Gelderse omgevingsdiensten.
De volgende bovenregionale taken zijn als volgt belegd:

Bovenregionale taak	Belegd bij
Kwaliteit en coördinatie Gelders stelsel	Omgevingsdienst De Vallei (ODDV)
Ketentoezicht	Omgevingsdienst Rivierenland ODR)
Portaal en kenniscentrum	Omgevingsdienst Veluwe en IJssel ODVIJ)
Complexe vergunningverlening	Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)
Complexe handhaving, meetdienst en bezwaar en beroep	Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
Personeel en Organisatie	Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)
BSBm (Bestuurlijke Straf Beschikking milieu)	Omgevingsdienst Noord Veluwe (ODNV)

1. Wat willen we bereiken?

In Gelderland hebben gemeenten en provincie gekozen voor een samenhangend stelsel van uitvoeringsdiensten waarin nabijheid, samenhang, kwaliteit en efficiency belangrijke uitgangspunten zijn. De keus om zo veel mogelijk in de regio en daarmee in de eigen organisatie te blijven werken, maakt samenwerking tussen de uitvoeringsdiensten nodig en gewenst. Nodig omdat niet in alle regio's de uitvoering van alle taken robuust en volgens de landelijk opgestelde en vereiste kwaliteitscriteria 2.1 mogelijk is. Samenwerking is gewenst omdat het een goede manier is om kwalitatief goede producten tegen een redelijke prijs te leveren.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

Kwaliteit en coördinatie Gelders stelsel
Om het Gelders stelsel van zeven uitvoeringsdiensten blijvend, op een kwalitatief goed niveau te laten functioneren, is het van groot belang duurzaam met elkaar in gesprek te zijn. De uitvoeringsdienst De Vallei voert daarover de regie. Jaarlijks bepalen de uitvoeringsdiensten samen op grond van welke indicatoren de kwaliteit wordt gemonitord.

Ketentoezicht
De regio Rivierenland is verantwoordelijk voor de analyses, de keuze van de ketens en de uitvoeringsplanning. De ketenprogramma's worden uitgevoerd in samenwerking met de medewerkers van de verschillende omgevingsdiensten.
In overleg met de ODR worden projecten bepaald voor de inzet op ketentoezicht. Hiervoor is vanuit de ODA capaciteit beschikbaar gesteld.

Portaal en kenniscentrum
De Omgevingsdienst Veluwe-IJssel (OVIJ) fungeert als portaal en kenniscentrum. De OVIJ verzorgt de gemeenschappelijke contacten vanuit het stelsel met andere organisaties zoals het OM. Daarmee hebben deze organisaties in Gelderland één aanspreekpunt. Vanuit het kenniscentrum wordt ondersteuning geleverd aan het Gelders stelsel op het gebied van opleidingen. Zij krijgen hiervoor input vanuit de expertgroep HRM. Uitgangspunt is de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Complexe vergunningverlening
Sinds 1 januari 2018 ligt het mandaat voor vergunningverlening bij provinciale bedrijven bij de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). Op het grondgebied van de ODA liggen ook complexe gemeentelijke inrichtingen. Binnen het stelsel is afgesproken dat de ODRN over de complexe industriële vergunningen adviseert aan de ODA. De ODA coördineert het vergunningenproces, onderhoudt alle contacten en doet de administratieve afhandeling.

Complexe handhaving
De complexe handhaving op het gebied van vuurwerk en het toezicht op bodemsaneringen worden uitgevoerd door de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA). De ODA is voor de complexe handhaving bij bedrijven zelf robuust en voert deze taken zelf uit. We maken waar nodig wel gebruik van de meetdienst van de ODRA.

Personeel en Organisatie
Bij de oprichting van de Gelderse Omgevingsdiensten is afgesproken dat de taken en voorzieningen op het gebied van HRM zoveel mogelijk voor alle zeven omgevingsdiensten gemeenschappelijk worden geregeld. Het gaat er daarbij niet alleen om dat beleid en instrumenten zoveel mogelijk gelijk zijn, maar ook dat gezamenlijk en gecoördineerd wordt gemanaged op loopbaanontwikkeling.
In brede zin moeten we denken aan: werving- en selectie, mobiliteit, opleidingsplanning, ziekteverzuim, inrichten interne arbeidsmarkt, ontwikkelen loopbaaninstrumenten, inrichten HRM gesprekken cyclus, uitwerking CAR-UWO, Sociaal Statuut, werkkostenregeling enz. Onze gemeenschappelijke arbeidsvoorwaarden liggen inmiddels vast in de lokale arbeidsvoorwaardenregeling Gelderse Omgevingsdiensten (LAGO).
De ODA fungeert als trekker van de stelseltaak HRM. Vanuit deze rol coördineren we het Centraal Georganiseerd Overleg (CGO) en leveren we de ondersteuning voor het CGO. Ook coördineren we de taken van de Expertgroep HRM. Deze expertgroep is gezamenlijk verantwoordelijk voor de invulling en uitvoering van P&O-taken. We worden hierbij ondersteund door een arbeidsjurist van de Gemeente Ede (via Omgevingsdienst De Vallei).
Het grote voordeel van deze gezamenlijke aanpak is dat niet elke regionale uitvoeringsdienst zelf "het wiel hoeft uit te vinden". Kosten (vooral personele inzet) die hiervoor door de ODA worden gemaakt, worden verdeeld over de zeven omgevingsdiensten.

Bestuurlijke Straf Beschikking milieu (BSBm)
De stelseltaak coördinatie BSBm is belegd bij de Omgevingsdienst Noord-Veluwe. Dit gaat om de 'grijze' BSBm en de aansturing en coördinatie van de 'grijze' boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) die in dienst zijn van de Gelderse omgevingsdiensten. Voor deze taak wordt gebruik gemaakt van een centrale registratie. Ook de afstemming met het Openbaar Ministerie wordt door de ODNV gedaan. Daarnaast is er een vervangingspoule voor inzet en continuïteit bij de Gelderse omgevingsdiensten.

3. Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten Programma 4 Stelseltaken			
x € 1.000	Begroting 2020		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 4 Stelseltaken	106	740	-634
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead		26	-26
Onvoorzien		1	-1
Saldo van baten en lasten	106	767	-661

VI. PROGRAMMA 5 – PROJECTEN

Inleiding
In dit programma staan projecten die een incidenteel karakter hebben.

1. Wat willen we bereiken?

Projecten worden meestal gestart om een impuls te geven aan nieuwe onderwerpen of zaken die onvoldoende zijn geborgd in het primaire proces. Vooralsnog hebben we voor 2019 alleen nog maar de Omgevingswet als project. Hier kunnen natuurlijk later nog altijd projecten bijkomen.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingswet
De komst van de Omgevingswet is aangekondigd. Naar verwachting zal deze wet op 1 januari 2021 worden geïmplementeerd.
De Omgevingswet heeft een grote impact op het maken van beleid, regelgeving en de manier van werken in en aan de uitvoering (VTH en milieuadvisering) binnen het domein van de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet heeft daarmee ook een grote impact op de Omgevingsdiensten. Vanuit onze milieuexpertise adviseren we onze partners over de Omgevingswet en zoeken we de verbinding. Daarnaast werken we met andere instanties samen om tot integrale advisering en dienstverlening te komen.
Binnen het Gelders Stelsel zetten we bij het ontwikkelen en implementeren van de Omgevingswet zoveel mogelijk in op samenwerken, leren, ontwikkelen, afstemmen en opereren. Enerzijds kunnen we hierdoor per OD effectiever een beter resultaat bereiken. Anderzijds kan het als vliegwiel fungeren om partners vroegtijdig en goed te adviseren.
Resultaten:

- Impactanalyse naar de consequenties van de Omgevingswet voor de diensten en hun partners. Per kerninstrument van de Omgevingswet wordt nader verkend wat de gevolgen van de wet zijn voor de betrokken partijen. De gevolgen worden in beeld gebracht rekening houdend met de verschillen in takenpakketten per partner. Hierdoor worden zowel feitelijke gevolgen als kansen zichtbaar.
- Ontwikkelen van tools voor de implementatie van de Omgevingswet in de Omgevingsdienst. In kaart brengen van benodigde veranderingen in het kader van de Omgevingswet in:
  - competenties, kennis en cultuur;
  - de harde kant, zoals werkprocessen, mandaten;
  - voorgesteld tijdspad voor daadwerkelijke invoering Omgevingswet.

3.Wat mag het kosten?

Zoals hierboven omschreven heeft de Omgevingswet voor de ODA o.a. gevolgen voor kennis, werkprocessen en cultuur. Met het inrichten en continu verbeteren van processen spelen we hier zoveel mogelijk op in.
Voor de kennisontwikkeling van onze medewerkers is er extra opleidingsbudget geraamd. De kosten zijn geprogrammeerd over de andere programma's en de overhead.

VII. DE PARAGRAFEN

Inleiding
In het Besluit Begroting en Verantwoording zijn zeven verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de omgevingsdienst Achterhoek. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen achterwege gelaten.

De volgende paragrafen worden achtereenvolgens behandeld:
1. Bedrijfsvoering
2. Risicobeheer en weerstandsvermogen
3. Financiering
4. Onderhoud kapitaalgoederen

1. PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Kwaliteit
Voor de beoordeling van kwaliteit zijn de kwaliteitscriteria 2.1 de uitgangspunten. Elk jaar is er een monitoring voor zowel de procescriteria als de criteria voor de kritieke massa (op basis van capaciteit, kennis en ervaring van de medewerkers). Daaruit blijkt dat we aan veel maar nog niet alle kwaliteitscriteria volledig voldoen. We hebben ons als doel gesteld om per 1 juli 2019 robuust te zijn op alle deskundigheidsgebieden waarvoor de ODA aan de lat staat. Daarnaast streven we ernaar dat onze medewerkers per 1 januari 2020 zoveel mogelijk individueel voldoen. Ons opleidingsplan en andere acties zijn daarop gericht.

Informatiebeleid en ICT
De ODA heeft een aantal systemen in gebruik waaronder Open Wave is het zaaksysteem van de ODA. Dit systeem is gekoppelde met andere systemen. De Omgevingswet en de AVG stellen specifieke eisen aan enerzijds gegevensuitwisseling en anderzijds aan het beheer van gegevens. Om aan de regelgeving te kunnen voldoen zal er regelmatig aanpassingen aan de systemen nodig zijn.

Binnen het Gelders Stelsel hebben we een Centrale Kernregistratie voor bedrijven. Alle Gelderse omgevingsdiensten zijn daarop aangesloten, waardoor uitwisseling van gegevens tussen de diensten makkelijker is. Dit centrale systeem kan ook gebruikt worden voor koppelingen met bijvoorbeeld landelijke gegevensbanken.

De ODA als inclusieve werkgever
In de banenafspraak die door sociale partners is overeengekomen, is afgesproken dat landelijk in een tijdsbestek van ongeveer 5 jaar, 125.000 extra banen worden gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De ODA voorziet in deze afspraak door jaarlijks enkele plekken beschikbaar te stellen aan de doelgroep.
Daarnaast zijn we gericht op leren en ontwikkelen van onze medewerkers. De ODA stelt zich dan ook op als leer-werkbedrijf en biedt ook jongeren en zij-instromers een kans om zich in te zetten voor het brede vakgebied milieu.

Organisatieondersteuning
De ondersteuning is nu deels belegd bij 4 partners. Dit is vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten met een korte looptijd. Dit om telkens te beoordelen of de samenwerking met de huidige partners nog wel de beste keuze is. Een korte looptijd houdt namelijk andere opties voor de toekomst altijd open.

PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kunnen de gemeente geld kosten. Het is daarom verstandig financiële middelen te reserveren voor eventuele tegenvallers.
Hoeveel we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen.
Het algemeen Bestuur van de ODA heeft daartoe in november 2015 een notitie vastgesteld waarin de risico's en de benodigde weerstandscapaciteit zijn bepaald.
Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Definities

Hieronder worden de begrippen weerstandscapaciteit, risico en weerstandsvermogen gedefinieerd. Voor de begrippen bestaan soms meerdere definities. Er is steeds gekozen voor de definitie die het meest algemeen in gebruik is of die het beste bij de ODA past.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de ODA beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om die posten waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals de algemene reserve.
Onderscheid wordt gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit.
Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de organisatie heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we middelen die permanent inzetbaar zijn om structurele tegenvallers op te vangen.

Risico
Een risico is een onzekere en ongewenste gebeurtenis die een nadelig effect kan hebben op de ODA, de doelen die zijn gesteld of de financiële positie van de ODA.

Weerstandsvermogen
De beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit noemen we 'weerstandsvermogen'. Het weerstandsvermogen is toereikend wanneer financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden.
Anders gezegd: Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van een organisatie is. Door voldoende aandacht aan het weerstandsvermogen te besteden, kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigingen of een hogere bijdrage van de deelnemers.

Om het weerstandsvermogen objectiever te kunnen beoordelen is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) een waarderingstabel ontwikkeld:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	Groter dan 1,4 maar kleiner dan 2,0	Ruim voldoende
C	Groter dan 1,0 maar kleiner dan 1,4	Voldoende
D	Groter dan 0,8 maar kleiner dan 1,0	Matig
E	Groter dan 0,6 maar kleiner dan 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Bepaling weerstandscapaciteit ODA

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Binnen de ODA kan de beschikbare weerstandscapaciteit uit twee posten worden berekend:

- Post onvoorzien (structurele weerstandscapaciteit, begroting 2019: € 60.000)
- Algemene reserve (incidentele weerstandscapaciteit, stand 31/12/2018: € 47.560)

Welk bedrag is er met de risico's gemoeid?
Om tot een waardering van een risico te komen moeten de (financiële) gevolgen/impact van een risico worden geschat. Vaak is niet exact aan te geven wat de omvang van een risico in financiële zin zal zijn. Daarom maken we gebruik van onderstaande tabel:

Klasse	Omvang
1	€0-€25.000
2	€25.000-€75.000
3	€75.000-€200.000
4	€200.000-€500.000
5	> €500.000

Hoe groot is de kans dat het risico zich voordoet?
Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans dat zich een risico voordoet. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende kans-klasse indeling:

Klasse	Waarschijnlijkheid	Kans	Referentiebeeld
1	Zeer klein	10%	1 keer per 10 jaar of >
2	Klein	30%	1 keer per 5-10 jaar
3	Gemiddeld	50%	1 keer per 2-5 jaar
4	Groot	70%	1 keer per 1-2 jaar
5	Zeer groot	90%	1 keer per jaar of <

Inventarisatie van de risico's

Afspraken dienstverleningsovereenkomsten
Met de deelnemers worden afspraken gemaakt over de dienstverlening en de informatievoorziening over en weer voor de taakuitoefening. Afwijkende situaties per deelnemer kunnen de efficiency-doelstellingen onder druk zetten of kan leiden tot te weinig werk per medewerker. Het is ook van belang de afspraken met de andere 'OD's juridisch goed te verankeren.
Het risico bestaat uit dat er meer uren noodzakelijk zijn om de taken uit te voeren waardoor minder vraag naar producten ontstaat dan verwacht. Door regelmatig overleg met de partners wordt de kans hierop risico verkleind. Het risico schatten we op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 30% (klein).

Taakuitvoering
Hieronder verstaan we het risico van aansprakelijkheidsstelling bij de reguliere taakuitoefening. Hiervoor zijn de gebruikelijke aansprakelijkheidsverzekeringen gesloten. Het restrisico bestaat uit het betalen van schadevergoedingen waarbij het eigen risico voor de ODA blijft. Het volgen van de werkprocessen verkleint het risico.
We schatten de omvang op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 10% (zeer klein)

Calamiteit bij bedrijf
De ODA kan verwijt krijgen niet goed te hebben gehandeld, nalatig te zijn geweest of onvoldoende te hebben gecommuniceerd tijdens of na een calamiteit. Ook is het mogelijk dat de ODA het verwijt krijgt dat ze vooraf (dus voordat de calamiteit plaats vond) niet goed heeft gehandeld.
Het vertrouwen in de ODA bij opdrachtgevers en burgers neemt af; schadeclaims en negatieve pers. Voor financiële consequenties zie taakuitvoering.
Als beheersingsmaatregel stellen we hier tegenover het opstellen van een communicatieplan/protocol hoe te handelen bij calamiteiten, praktijksituaties simuleren, kwaliteitsborging producten en kennis blijven delen binnen omgevingsdiensten en met de partners. Het (rest)risico schatten we daarmee op nihil.

Rechtmatigheid

Het niet voldoen aan de rechtmatigheidseisen kan leiden tot juridische procedures en claims.

De ODA wordt geacht rechtmatig, d.w.z. overeenkomstig wet- en regelgeving te handelen en moet daarin de opdrachtgevers adviseren. Het onvoldoende rechtmatig functioneren doet afbreuk aan het imago en het vertrouwen in de ODA.
Bovendien vormt het rechtmatigheidsaspect onderdeel van de accountantscontrole en de accountantsverklaring. We schatten het (rest)risico op nihil.

Bezuinigingen bij de deelnemers
Het risico is dat het rijk bezuinigt op provinciale- en gemeentelijke uitkeringen (Provinciefonds /Gemeentefonds) en/of dat de partner zelf bezuinigingsmaatregelen doorvoert. Voor de ODA bestaat het risico dat provincie en gemeenten een deel van de rijks- of eigen bezuinigingen afwentelen op de ODA. In de eind 2016 vastgestelde verrekensystematiek zijn onder meer afspraken gemaakt, hoe we met tekorten omgaan wanneer deze worden veroorzaakt door bezuinigingen bij de partner.
Het (rest)risico voor de ODA schatten we daarmee op nihil.

Loon- en prijsontwikkelingen
Recentelijk is een onderhandelaarsakkoord gesloten tussen de VNG en de werknemersorganisaties resulterende in een loonstijging per 1 januari 2018 van 1,5%. Het individueel keuzebudget stijgt per 1 juli 2018 met 0,25 procentpunt. Er is nu nog geen informatie over de CAO van na 1 januari 2019. Dit geeft dus een risico.
Elke procent méér aan loonindex dan de veronderstelde 1,4% in 2019 betekent een extra last van circa € 50.000 (1% van € 5.208.985).
We schatten het risico op € 137.500 (klasse 3) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).

Eigen risico voor werknemersverzekeringen
De ODA is eigen risico drager voor de ziektewet, ww en premiedifferentiatie voor WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgehandicapten).
De ODA betaalt het eigen risico en de premiedifferentiatie indien een medewerker ziek wordt, verplicht uit dienst gaat of in de WGA komt.
We schatten het risico op € 50.0000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld)

Ziekteverzuim
In de berekening van de productieve uren is rekening gehouden met 5,4% ziekteverzuim. Dit betreft alle ziekteverzuim, dus niet alleen het langdurig, maar ook het kortdurende ziekteverzuim. We volgen het landelijk gemiddelde voor openbaar bestuur en overheidsdiensten (circa 5,4%; bron CBS We schatten het risico voor langdurig zieken op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).

Werkkostenregeling
Op 1 januari 2015 is de werkkostenregeling in werking getreden. Deze regeling begrenst het maximaal te besteden bedrag aan onbelaste vergoedingen en verstrekkingen voor de werknemers. Boven de vrije ruimte is loonbelasting in de vorm van een eindheffing van 80% verschuldigd. Deze regeling kan financiële gevolgen hebben voor de loonkosten. We gaan daar vooralsnog niet van uit.
De zogenaamde vrije loonruimte waarbinnen de ODA belastingvrije vergoedingen en verstrekkingen mag doen is voor 2019 becijferd op ca. € 50.000. Mocht dit "forfait" worden overschreden dan is over elke € 1.000 overschrijding € 800 (80%) belasting verschuldigd. Bij de invoering van het IKB zijn er afspraken gemaakt op basis waarvan de ODA deels kan sturen op de benutting van de vrije ruimte.
We schatten het risico in op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 30% (gemiddeld).

BTW
Het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) is per 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals deze volgen uit de normeringssystematiek voor het gemeentefonds. Het plafond wordt aangepast voor taakmutaties (zoals decentralisaties)

die gepaard gaan met onttrekkingen of toevoegingen aan het BCF. Als het plafond overschreden wordt komt het verschil ten laste van het gemeentefonds. Het risico is dat de gemeenten deze overschrijding (deels) gaan afwentelen op de ODA en daardoor minder producten gaan afnemen.
Vooralsnog schatten we dit risico op nihil

Vennootschapsbelastingplicht
Met ingang van 1 januari 2016 worden ook de lokale overheden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Dit geldt in beginsel ook voor de gemeenschappelijke regelingen zoals de ODA. In 2016 zijn door de Omgevingsdiensten afspraken gemaakt met de Belastingdienst. De inschatting is dat de kans dat ODA vennootschapsbelasting moet betalen zeer klein is.

Productenboek
Het risico is dat de gehanteerde normen in het productenboek afwijken af van de werkelijkheid waardoor de kosten per product hoger of lager zijn dan vooraf verwacht.
Het is zaak de normen regelmatig te toetsen en bij te stellen waar nodig
We schatten het risico op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 30% (klein).

Automatisering
Het risico is productieverlies door uitval en reparatie van de verschillende systemen waardoor meer uren noodzakelijk zijn om de taken te verrichten dan waarmee rekening is gehouden. We schatten het risico op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).

Aanbestedingen
Het risico is dat aanbestedingen niet worden uitgevoerd volgens vastgesteld (Europese en ODA) inkoop- en aanbestedingsbeleid waardoor financiële middelen zijn benodigd voor rechtszaken en de consequenties van deze rechtszaken. In 2017 zullen de nodige stappen worden gezet, zodat de risico's op onrechtmatige aanbestedingen zullen worden verkleind. De stappen bestaan uit het verkennen van de mogelijkheden van de inhuuroptie op werkeningelderland.nl en het participeren in een Europees aanbestedingsinitiatief van de gemeente Putten.
We schatten het risico op € 137.500 (klasse 3) en de kans dat zich dit voordoet op 10% (klein).

Outputmodel (medewerkers)
Het outputmodel vanaf 2017 vergt een geheel andere strategie in de bedrijfsvoering dan we tot dusverre gewoon zijn. De ODA wordt tot op zekere hoogte afhankelijk van de vraag van onze klanten (lees: de partners). Ook voor de medewerkers betekent dit een omslag. We zullen hiermee ervaring moeten opdoen.
Het beleid van onze partners kan leiden tot meer of minder vraag naar producten, incidenteel maar wellicht ook structureel. Het zal niet altijd vanzelfsprekend zijn dat de vraag naar de (soort) producten overeenkomt met de beschikbare capaciteit.
We zullen daarop tijdig moeten inspelen. De strategische personeelsplanning die regelmatig bijgesteld wordt, kan ons daarbij uitstekend van dienst zijn.
We schatten het risico op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 30% (klein).

Gelders Stelsel
Er is een verbeterplan opgesteld op basis van de uitgevoerde evaluatie van het Gelders Stelsel. De mogelijke maatregelen zijn niet op geld doorgerekend. Mogelijk kunnen een aantal maatregelen leiden tot extra kosten voor de ODA. We schatten het risico op € 12.500 en de kans dat zich dit voordoet op 70% (groot).

Omgevingswet
De invoering van de omgevingswet kan tot een andere taakverdeling tussen gemeenten, provincie en de ODA leiden. Het is zowel mogelijk dat dit tot meer als tot minder taken voor de ODA leidt.
Het risico schatten we daarom op nihil.

Datalekken
Iedereen heeft recht op eerbiediging en bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer en een zorgvuldige omgang met zijn persoonsgegevens. De regels hiervoor zijn vastgelegd in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Hierin staat dat persoonsgegevens moeten worden beveiligd tegen verlies en tegen onrechtmatige verwerking. Een datalek moet worden gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens als het leidt tot een aanzienlijke kans op ernstige nadelige gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens, of als het ernstige nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens. Het datalek moet daarnaast ook worden gemeld aan de betrokkene indien het waarschijnlijk ongunstige gevolgen zal hebben voor diens persoonlijke levenssfeer. Bij overtreding van de meldplicht datalekken uit de Wbp kan de Autoriteit Persoonsgegevens een bestuurlijke boete opleggen. We schatten het risico op € 137.500 (klasse 3) en de kans dat zich dit voordoet op 10% (zeer klein)

Financieel effect van deze risico's
We willen het totale financiële effect van deze risico's weten. Dit hebben we nodig om vast te stellen of onze financiële buffer voldoende is. In de volgende tabel wordt het financieel effect berekend.
Niet alle risico's komen tegelijk voor. Ook zijn de gevolgen van de risico's niet altijd maximaal. Het geld dat nodig is om de risico's op te kunnen vangen is daarom minder dan alle risico's bij elkaar opgeteld. Een praktische methode om het effect te berekenen is het maximale risico te vermenigvuldigen met de kans dat het risico zich voordoet. We noemen dit het kwantificeren van de risico's. In de tabel kwantificering risico's zijn de eerder genoemde risico's gekwantificeerd.

Risico	Geschatte omvang	Geschatte kans (in %)	Financieel effect van de risico's
Afspraken dienstverleningsovereenkomsten	€ 50.000	30%	€ 15.000
Taakuitvoering	€ 12.500	10%	€ 1.250
Calamiteit bij bedrijf	nihil	0	€ 0
Rechtmatigheid	nihil	0	€ 0
Bezuinigingen bij de deelnemers	€ 0	0%	€ 0
Loon- en prijsontwikkelingen	€ 137.500	50%	€ 68.750
Eigen risico voor werknemersverzekeringen	€ 50.000	50%	€ 25.000
Ziekteverzuim	€ 50.000	50%	€ 25.000
Werkkostenregeling	€ 12.500	30%	€ 3.750
BTW	nihil		€ 0
Vennootschapsbelastingplicht	nihil		€ 0
Productenboek	€ 50.000	30%	€ 15.000
Automatisering	€ 12.500	50%	€ 6.250
Aanbestedingen	€ 137.500	10%	€ 13.750
Outputmodel	€ 50.000	30%	€ 15.000
Gelders Stelsel	€ 12.500	70%	€ 8.750
Omgevingswet	€ 0	0%	€ 0
Datalekken	€ 137.500	10%	€ 13.750
Totaal			**€ 211.250**

In de becijfering is rekening gehouden met de kans dat een risico zich voordoet.
Het gaat dan om de **individuele** risico's en de kans dat dit (individuele) risico zich periodiek voordoen. De kans dat **alle** risico's zich op enig moment **tegelijkertijd** voordoen is o.i. aanzienlijk lager.
Daartoe hanteren we een dempingfactor van 0,5.
Het totaal van de financiële risico's komt daardoor op € 106.000.
We verwachten overigens dat (een deel van) de geformuleerde risico's de komende jaren afnemen waardoor de ratio / het weerstandsvermogen zal toenemen.

Weerstandsvermogen
Zoals hierboven becijferd, beloopt de benodigde weerstandscapaciteit € 106.000.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 107.560.
Gebruiken we de formule en waarderingstabel (zie hiervoor) dan ziet dit er als volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

In bedragen: € 107.560 / € 106.000 = 1,01
Waarderingscijfer: C
Betekenis: Voldoende

Uit de analyse blijkt dat het weerstandsvermogen Voldoende is.
Wij gaan er van uit dat de benodigde weerstandscapaciteit de komende jaren gaat afnemen in verband met verdere ontwikkeling van outputfinanciering.
Daarmee zal ook het weerstandsvermogen zeer waarschijnlijk verbeteren.

Kengetallen
Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Doel van deze kengetallen is inzicht te verschaffen of de begroting structureel en duurzaam in evenwicht is.

Kengetallen (in procenten)	2018 Jaarrek	2019 Begroting	2020 Begroting
1a. Netto schuldquote	-5	-5	-4
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-5	-5	-4
2. Solvabiliteitsrisico	9	9	9
3. Structurele exploitatieruimte	-1	-2	0
4. Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5. Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De netto schuld quote en de netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen geven inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Aangezien de ODA geen vaste schulden heeft en wel eigen middelen via het schatkistbankieren komt er een negatief percentage uit.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de ODA in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het percentage is relatief laag. Dit komt met name door een hoog bedrag aan kortlopende passiva. De ODA houdt dit percentage nauwlettend in de gaten.
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Aangezien de geraamde structurele lasten kleiner zijn dan de geraamde structurele baten is er geen structurele exploitatieruimte.

2. PARAGRAAF FINANCIERING

Treasuryfunctie

De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht de gemeenschappelijke regeling richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden. De treasuryfunctie maakt onderdeel uit van de ondersteunende financiële diensten die de gemeente Berkelland voor de omgevingsdienst Achterhoek verricht.

Risicobeheer

De ODA heeft een eenvoudige rol op treasurygebied. De behoefte is:

- het aantrekken van langlopende geldleningen voor investeringen ten behoeve van de bedrijfsvoering;
- het overbruggen van de mate van bevoorschotting door de deelnemers.

Zodra grotere investeringen in de bedrijfsvoering worden gedaan ontstaat behoefte aan een langlopende financiering.
Ook de ODA heeft te maken met het zogenaamde "schatkistbankieren". De rekeningcourant tegoeden van de ODA bij de Bank Nederlandse Gemeenten worden dagelijks afgeroomd ten gunste van 's-Rijks kas.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) bedraagt de kasgeldlimiet 8,2% van het totaal van de lasten van de primitieve begroting. De totale lasten belopen € 8.229.000. De kasgeldlimiet bedraagt voor 2019: € 675.000.

3. PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" heeft tot doel aan te tonen hoe de ODA de instandhouding van haar kapitaalgoederen waarborgt.
Kapitaalgoederen zijn aankopen die een meerjarig gebruik dienen en die we meestal aanduiden als investeringen. Artikel 3 van de financiële verordening bepaalt dat nieuwe investeringen in de begroting moeten worden vermeld.
Voor het up-to-date houden van software zijn zoveel mogelijk onderhoudscontracten afgesloten met de leveranciers. De hieraan verbonden kosten worden geacht te zijn begrepen in de vergoeding welke de ondersteunende partner ontvangt van de ODA.
Voor investeringen hanteren we de volgende afschrijvingstermijnen.

- hardware: 3 jaar
- software: 5 jaar
- dienstvervoermiddelen: 7 jaar

Overigens bepaalt de financiële verordening (artikel 7) dat materiële vaste activa met economische waarde lineair worden afgeschreven.

VIII. DE FINANCIËLE BEGROTING

Overzicht van lasten en baten

Onderstaand de financiële begroting 2020 van de ODA met toelichting.

Omschrijving x € 1.000		2018 Realisatie	2019 Begroting	2020 Begroting
	LASTEN			
1	Personele kosten/Inhuur en diensten derden	5.467	5.209	5.843
2	Organisatiekosten	608	540	631
3	Organisatieontwikkeling en SPP	89	100	103
4	Bovenregionale taken	726	490	740
5	Organisatie ondersteuning	553	533	573
6	Algemene lasten	0	60	62
7	Energieproject			0
	Totaal Lasten	**7.443**	**6.932**	**8.229**
	BATEN			
21	Bijdragen van derden	254	240	106
22	Detacheringen	0	0	0
23	Energieproject	0	0	0
24	Algemene baten	0	0	0
25	Bijdragen deelnemers	7.257	6.692	8.123
	Restitutie deelnemersbijdrage			
	Totaal Baten	**7.511**	**6.932**	**8.229**
	Resultaat voor bestemming	**68**	**0**	**0**
26	Mutaties reserves	18	0	0
	Resultaat na bestemming (+ is voordelig)	**86**	**0**	**0**

Toelichting financiële begroting

LASTEN

Conform de vastgestelde begrotingsuitgangspunten zijn de salarislasten verhoogd met 3%. De overige kosten zijn geïndexeerd met 3%. Overige mutaties ontstaan vanuit ontwikkelingen die hieronder verder toegelicht worden.

1. **Personeelskosten/Inhuur derden (€ 5.843.000)**
   De loonsom bestaat uit de loonsommen van het management, de managementondersteuning en van de primaire processen vergunningverlening, advies en toezicht en handhaving. Daarnaast bestaan de kosten uit de externe inhuur en diensten derden, de zgn. flexibele schil. Deze flexibele schil hebben we nodig om aan de wijzigingen in de vraag te kunnen voldoen en daarin flexibel te kunnen opereren.
   De totale kosten stijgen door de toename in de dienstverlening. We hebben meer capaciteit nodig om aan deze verwachte vraag te kunnen voldoen.
   Dit doen we deels door een stijging van de eigen formatie. De rest wordt opgevangen door de flexibele schil. We kunnen de formatie laten stijgen omdat we een deel van de groei zien als meer structureel. De formatie stijgt mede doordat we aanvangen met een 4-tal leer/werkplekken de zgn. kweekvijver. Mensen die we graag zelf willen

opleiden. Voor de loonsom 2020 is rekening gehouden met verwachte periodieken en zijn de kosten met 3% geïndexeerd.

2. Organisatiekosten (€ 631.000)

De organisatiekosten bestaan uit personele organisatiekosten (opleidingen, bedrijfskleding, personeelsbijeenkomsten enz.) en bedrijfsvoeringskosten (verzekeringen, telefonie, accountant, abonnementen, ICT licenties).
De kosten zijn verhoogd doordat de accountantskosten structureel hoger uitpakken voor de controle op basis van outputfinanciering. Daarnaast zijn de opleidingskosten verhoogd met € 50.000 ter begeleiding van de kweekvijver en voorbereiding op de omgevingswet. Dit is in lijn met de eerder vastgestelde begrotingsuitgangspunten waarin het AB heeft ingestemd met een tijdelijke verhoging van de opleidingskosten naar 4% van de loonsom. Het overige deel van deze verhoging gebruiken we voor de nog niet volledige productiviteit en begeleiding van de kweekvijver. Afgesproken is deze ruimte voor 2 jaar in te regelen. Vanaf 2021 zijn de middelen verlaagd.

3. Organisatieontwikkeling en strategische personeelsplanning (€ 103.000)

Betreft het beschikbare budget voor organisatieontwikkeling voor 2019. Het betreft budget voor verbetering van werkprocessen, veelal ICT gerelateerd. De gezamenlijke projectkosten I-GO, worden hieruit gedekt. Ook verwachte systeemaanpassingen in het kader van de invoering van de omgevingswet worden hier uit gedekt.

4. Bovenregionale taken (€ 739.800)

Een aantal bovenregionale taken is belegd bij verschillende omgevingsdiensten. Hieronder een overzicht welke taken dit betreffen en welke omgevingsdiensten die taken uitvoeren.

Bovenregionale taken x € 1.000	2018 Realisatie	2019 Begroting	2020 Begroting
OD De Vallei - Kwaliteit en coördinatie stelsel	26.278	39.000	20.100
OD Rivierenland - Ketentoezicht	83.886	50.000	67.800
OD Veluwe en IJssel - Portaal en kenniscentrum	98.309	55.000	75.800
OD Regio Nijmegen - Complexe vergunningverlening	246.957	186.804	356.800
OD Regio Arnhem - Complexe handhaving, meetdienst en bezwaar en beroep	173.612	37.829	61.300
OD Noord Veluwe - Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu	1.398	3.577	7.900
OD Achterhoek - Personeel en Organisatie	95.225	117.890	124.500
Diversen			25.600
Totaal	**725.666**	**490.100**	**739.800**

De bijdrage voor de stelseltaken neemt duidelijk toe ten opzichte van de begroting 2019 maar ligt in lijn met de realisatie over 2018. Dit is een uitvloeisel van gezamenlijke afspraken binnen het stelsel. De grootste toename wordt verklaard door de complexe vergunningverlening uitgevoerd door de ODRN. De kosten worden via de ODA 1:1 doorbelast aan de partners op basis van daadwerkelijke afgenomen dienstverlening. De ODRN heeft een schatting gemaakt van de verwachte toename in complexe vergunningverlening in de regio Achterhoek. Hierin zit dezelfde groei verwerkt die we zien bij onze eigen vergunningverlening als gevolg van toenemende bedrijvigheid en de aantrekkende economie

5. Organisatie ondersteunende diensten (€ 573.300)

Ondersteunende dienst x € 1.000	2018 Realisatie	2019 Begroting	2020 Begroting
Berkelland - Financieel (beheer)	40.535	45.000	42.400
Bronckhorst - Facilitair, Huisvesting en Telefonisch Informatie Punt	167.971	165.000	169.800
Doetinchem - Informatisering en automatisering en archief	314.638	288.000	329.300
Lochem - Personeel (salarisadministratie en organisatie)	30.000	35.000	31.800
Totaal	**553.145**	**533.000**	**573.300**

De toename is vooral zichtbaar bij hogere doorbelasting vanuit Doetinchem. Dit heeft te maken met toename van gebruikers binnen de ODA en daarnaast de doorbelasting van een FG en kosten voor informatieveiligheid.

8. Algemene lasten (€ 62.000)

De raming onder de algemene lasten bestaat uit een bedrag voor onvoorzien van € 62.000.

BATEN

21. Bijdragen van derden (€ 106.000)

- Het bedrag van € 106.000 is de bijdrage van de andere omgevingsdiensten voor de stelseltaak P&O die bij de ODA is belegd.

25. Bijdragen deelnemers (€ 8.122.500)

De omzet bestaat uit de verwachte afname van de producten. Als basis hierbij heeft gediend de daadwerkelijke afname van producten over 2018. Aan de hand daarvan hebben bijstellingen plaatsgevonden. Deze zijn gebaseerd op inhoudelijke afwegingen in overleg met de partners. Voor toezicht en handhaving is de bijdrage in lijn met het handhaving uitvoeringsprogramma (Hup 2019) die met de partners is besproken.
De bijdrage is bepaald aan de hand van een uurtarief van € 89,-. De kostenstijging zelf, als gevolg van het vervallen van de subsidie Externe Veiligheid en de reguliere indexatie, is hoger dan het bedrag dat we doorrekenen aan de partners. We gaan proberen dat met efficiency maatregelen ook daadwerkelijk vorm te geven.

Bijdrage partners per productgroep

	Vergunningen	Toezicht & Handhaving	Specialismen	Totaal
Aalten	143.000	260.200	41.100	444.300
Berkelland	264.100	700.400	341.400	1.305.900
Bronckhorst	271.800	583.500	102.500	957.800
Doetinchem	297.900	558.600	179.500	1.036.000
Lochem	174.900	423.400	75.500	673.800
Montferland	120.500	181.900	29.000	331.400
Oost Gelre	286.000	523.500	246.400	1.055.900
Oude Ijsselstreek	202.800	348.000	68.200	619.000
Winterswijk	117.900	369.800	162.100	649.800
Zutphen	156.200	357.400	88.700	602.300
Provincie	16.000	342.500	87.800	446.300
Totaal	**2.051.100**	**4.649.200**	**1.422.200**	**8.122.500**

Afrekensystematiek
Iedere opdrachtgever betaalt uiteindelijk voor de producten die hij afneemt.
Indien aan het einde van het jaar ODA een positief of negatief resultaat behaalt, wordt de vastgestelde verrekensystematiek toegepast.

Financiële Meerjarenbegroting 2020 – 2023

Omschrijving x € 1.000		2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting	2023 Begroting
	LASTEN				
1	Personele kosten/Inhuur en diensten derden	6.120	6.075	6.075	6.075
2	Organisatiekosten	631	606	606	606
3	Organisatieontwikkeling en SPP	103	103	103	103
4	Bovenregionale taken	740	740	740	740
5	Organisatie ondersteuning	573	573	573	573
6	Algemene lasten	62	62	62	62
	Totaal Lasten	**8.229**	**8.159**	**8.159**	**8.159**
	BATEN				
21	Bijdragen van derden	106	106	106	106
22	Detacheringen	0	0	0	0
23	Energieproject	0	0	0	0
24	Algemene baten	0	0	0	0
25	Bijdragen deelnemers	8.123	8.053	8.053	8.053
	Restitutie deelnemersbijdrage				
	Totaal Baten	**8.229**	**8.159**	**8.159**	**8.159**
	Resultaat voor bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
26	Mutaties reserves	0	0	0	0
	Resultaat na bestemming (+ is voordelig)	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting
Beleid
Het beleid zoals dat is geformuleerd in de begroting 2019 is vertrekpunt voor het opstellen van de begroting 2020 en de meerjarenraming 2021 – 2023.
Beleidswijzigingen waartoe wordt besloten na 1 januari 2019 worden via begrotingswijzigingen verwerkt in de begroting 2020 en volgende jaren.

Loon- en prijsontwikkelingen
Voor de jaren 2021 t/m 2023 zijn de lonen en prijzen constant verondersteld.

De opleidingskosten
De opleidingskosten worden in 2021 gedeeltelijk afgeraamd ten opzichte van 2020. In het AB is besloten de verhoging van de opleidingskosten naar 4% van de loonsom, voorlopig voor twee jaar op te voeren. De verlaging is zichtbaar bij een daling van de inhuur en diensten derden en directe opleidingskosten (onderdeel organisatiekosten)

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Met ingang van de begroting 2018 is het volgens het nieuwe BBV verplicht om een overzicht van baten en lasten per taakveld op te nemen.

x € 1.000	Taakveld	Baten	Lasten
Programmaplan			
Programma 1 Vergunningverlening	7.4 Milieubeheer	€ 2.051	€ 1.112
Programma 2 Toezicht en handhaving	7.4 Milieubeheer	€ 4.649	€ 2.929
Programma 3 Advies	7.4 Milieubeheer	€ 1.423	€ 1.027
Programma 4 Stelseltaken	7.4 Milieubeheer		
Eigen stelseltaak		€ 106	€ 124
Kosten Gelders stelsel van Omgevingsdiensten			€ 616
Programma 5 Projecten	7.4 Milieubeheer	€ -	€ -
Overzichten			
Overhead	0.4 Overhead ondersteuning organisatie		€ 2.359
Algemene dekkingsmiddelen	0.5 Treausury		€ -
Bedrag onvoorzien	0.8 Algemene baten en lasten		€ 62
Heffing Vennootschapsbelasting	0.9 Vennootschapsbelasting		
Saldo van baten en lasten		€ 8.229	€ 8.229
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves		€ -	€ -
Resultaat		€ 8.229	€ 8.229

De kosten van de ODA zijn verdeeld over de programma's waarbij de directe kosten en opbrengsten zijn toegerekend aan de programma. De overhead wordt afzonderlijk gepresenteerd.

Overzichten overhead en onvoorzien

Overhead	Begr. 2020
Personeelskosten management en staf	1.051.515
Organisatiekosten	631.000
Inhuur organisatieontwikkeling	103.000
Organisatie ondersteuning	573.000
Overige	
Totaal	**2.358.515**

Onvoorzien	Begr. 2020
Onvoorzien	62.000
Totaal	**62.000**

Geprognosticeerde balans

De uiteenzetting van de financiële positie bevat naast een overzicht van de geraamde baten en lasten per programma ook een geprognosticeerde begin- en eindbalans voor het begrotingsjaar.

ACTIVA	Ultimo 2018		Begroot 2019		Begroot 2020	
Vaste activa						
Financiële activa						
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2		2		2	
Totaal vaste activa		***2***		***2***		***2***
Vlottende activa						
Voorraden						
- Onderhanden werk	101				101	
		101				101
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:						
- Vorderingen op openbare lichamen	1009		578		420	
- Rekening courant verhouding met het Rijk	341		1.020		900	
- Overige vorderingen	0					
		1.350		1.598		1.320
Liquide middelen:						
- Banksaldi						
Overlopende activa:						
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen						
voorschotbedragen die ontstaan door voor financiering op uitkeringen						
met een specifiek bestedingsdoel	28		28		28	
- vooruitbetaalde bedragen	0		16			
		28		44		28
Totaal vlottende activa		***1.479***		***1.642***		***1.449***
TOTAAL ACTIVA		**1.481**		**1.644**		**1.451**

PASSIVA	Ultimo 2018		Begroot 2019		Begroot 2020	
Vaste Passiva						
Eigen vermogen:						
- Algemene reserve	48		48		134	
- Bestemmingsreserves	0		18		0	
- Gerealiseerd resultaat	86					
Voorzieningen	336		359		313	
Totaal vaste passiva		***470***		***425***		***447***
Vlottende Passiva						
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:						
- Banksaldi	84		233		0	
- Crediteuren	273		683		350	
- Overige schulden						
Overlopende passiva						
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen						
voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die						
dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren						
- Nog te betalen bedragen	654		303		654	
Totaal vlottende passiva		***1.011***		***1.219***		***1.004***
TOTAAL PASSIVA		**1.481**		**1.644**		**1.451**

IX. BESLUIT ALGEMEEN BESTUUR

Het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Achterhoek;

gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van xx maart 2019;

BESLUIT:

1. De begroting 2020 vast te stellen.
2. Het tarief voor 2020 vast te stellen op € 89 per uur en dit tarief te verwerken in de normproducten.
3. De meerjarenraming 2021 – 2023 voor kennisgeving aan te nemen.
4. De bevoorschotting overeenkomstig bijlage 1 vast te stellen.
5. Het dagelijks bestuur te machtigen over de post onvoorzien (€ 62.000) te beslissen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur op xx juli 2019.

De secretaris,	De voorzitter,
Ir. P.G.M. van Oosterbosch	drs. J.H.A. van Oostrum

Bijlage 1: Bevoorschotting door de partners 2020

	Vergunningen	Toezicht & Handhaving	Specialismen	Totaal
Aalten	143.000	260.200	41.100	444.300
Berkelland	264.100	700.400	341.400	1.305.900
Bronckhorst	271.800	583.500	102.500	957.800
Doetinchem	297.900	558.600	179.500	1.036.000
Lochem	174.900	423.400	75.500	673.800
Montferland	120.500	181.900	29.000	331.400
Oost Gelre	286.000	523.500	246.400	1.055.900
Oude Ijsselstreek	202.800	348.000	68.200	619.000
Winterswijk	117.900	369.800	162.100	649.800
Zutphen	156.200	357.400	88.700	602.300
Provincie	16.000	342.500	87.800	446.300
Totaal	**2.051.100**	**4.649.200**	**1.422.200**	**8.122.500**

De termijnen worden bij aanvang van het kwartaal als voorschot opgevraagd als volgt:

Per 1-01-2020 cumulatief 25%
Per 1-04-2020 cumulatief 60%
Per 1-07-2020 cumulatief 80%
Per 1-10-2020 cumulatief 100%

Mocht er sprake zijn van een begrotingswijziging dan worden de voorschotten herzien aan de hand van de gewijzigde bijdrage per partner.

C: *P. Busschers*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 244938
Onderwerp : Begroting 2020 gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek
Verzonden :

Geachte leden van de raad,

Hoewel strikt formeel niet verplicht, kiest de ODA ervoor de jaarstukken en de begrotingswijziging dezelfde procedure te laten doorlopen als de begroting, dat wil zeggen inclusief de mogelijkheid voor gemeenteraden een zienswijze in te dienen. Het jaarverslag 2018, de 1ste begrotingswijziging 2019 en de begroting 2020 worden in de vergadering van het algemeen bestuur van de ODA op 24 juni besproken. Het is voor u als gemeenteraad om die reden mogelijk om tot 4 juni uw zienswijze kenbaar te maken. Wij stellen u voor een zienswijze op de begroting 2020 in te dienen. Het was voor ons helaas niet mogelijk de stukken binnen de huidige cyclus aan te bieden, vandaar dat wij u via deze brief benaderen.

Ontwikkelingen begroting 2020
De bijdrage aan de ODA neemt toe, o.a. omdat er meer vergunningsaanvragen worden behandeld (als gevolg van een groeiende economie). Dit is vooral zichtbaar in het aantal uren dat gemeente van de ODA afneemt. Deze toename wordt slechts voor een klein deel gecompenseerd door de opbrengst van leges (omdat bijvoorbeeld milieuvergunningen legesvrij zijn). Daarnaast heeft de ODA voor 2020 het voornemen de uurprijs te verhogen met een bedrag dat hoger ligt dan de inflatiecorrectie. De meeropbrengsten wil zij gebruiken voor het implementeren van nieuw beleid. De kosten van het nieuwe beleid worden hiermee uitgesmeerd over alle producten. Daardoor stijgen de kosten bij een gelijke afname van producten met bijna 3,5%.

Zienswijze gemeente Berkelland
Wij vinden het wenselijk dat de kosten beter in zicht blijven en wij prioriteiten kunnen stellen, door keuzes kan maken welke producten wel worden afgenomen en welke producten niet of minimaal. Daarom stellen wij u voor om bijgaande zienswijze op de begroting 2020 in te dienen.

Zonder bericht van uw kant gaan wij er vanuit dat u instemt met het kenbaar maken van deze zienswijze aan de ODA.

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met de heer P. Busschers, telefoonnummer 0545-250 551

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
-Archief

C: *P. Busschers*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Het dagelijks bestuur van Omgevingsdienst
Achterhoek
Mevrouw P.G.M. van Oosterbosch
Postbus 350
7000 AJ DOETINCHEM

Zaaknummer : 244938
Onderwerp : zienswijze begroting 2020
Verzonden :

Geacht dagelijks bestuur,

Op 5 april heeft u ons de jaarstukken 2018, de 1ste begrotingswijziging 2019 en de begroting 2020 toegezonden. Wij hebben kennis genomen van de stukken en sturen u via deze brief onze zienswijze op de begroting 2020.

Ontwikkelingen begroting 2020
Voor het o.a. bekostigen van nieuw beleid en ontwikkelingen heeft u in uw begroting 2020 gekozen om het uurtarief ruim boven te inflatiecorrectie te verhogen. Na het oplopen van de bijdrage van de gemeenten, omdat er meer vergunningaanvragen worden behandeld (als gevolg van een groeiende economie) stijgen de kosten nu verder zonder dat er ruimte wordt geboden aan ons om keuzes te maken aan welke nieuwe ontwikkelingen (producten) wij een hogere of lagere prioriteit toekennen.

Onze zienswijze
Graag zien wij dat:
- de verhoging van het uurtarief beperkt wordt tot de hoogte van de gangbare inflatiecorrectie van 1,5% en nieuw beleid niet in het uurtarief verwerkt wordt;
- nieuwe ontwikkelingen niet zonder meer leiden tot verhoging van de gemeentelijke bijdrage;
- gemeenten meer zelf kunnen bepalen welke producten en in welke mate, van bestaand en nieuw beleid, zij afnemen.

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met de heer P. Busschers, telefoonnummer 0545-250 250.

Met vriendelijke groet,

de griffier de burgemeester,

J.A. Bannink drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
- Archief

Raadsvergadering

Dossiernummer	1862
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	18
Omschrijving	Hamerstuk / Extra krediet voor Kluswoninglening

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 223332

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Extra krediet voor Kluswoninglening

Collegevergadering : 7 mei 2019
Portefeuillehouder : M. van der Neut
Steller : H. Huiskamp tel: : 0545-250 328

Te nemen besluit:
Overhevelen van €500.000 euro van de voorziening voor de Blijverslening naar de Kluswoninglening bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
In november 2018 is de Kluswoninglening van start gegaan. De vraag naar de kluswoninglening, bedoeld voor het aanbrengen van eigentijdswooncomfort in verouderde koopwoningen, is erg groot. Het budget van €1.000.000 euro raakt daarom op.

Door krediet toe te voegen aan de Kluswoninglening kan de extra vraag opgevangen worden. Daarmee kan er een bijdrage geleverd worden aan het oplossen van de kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod, verbetering van de verkoopbaarheid en een toekomstbestendige woningvoorraad in Berkelland.

Argumentatie:
1a. De kluswoninglening is een groot succes in Berkelland en het budget van €1.000.000 euro is bijna op. Er is nog €161.000 euro over voor nieuwe aanvragen. Het voorziet daarmee duidelijk in een vraag naar financiering voor het opknappen van oudere woningen in Berkelland. Dit komt waarschijnlijk doordat de mogelijkheden voor financiering voor het moderniseren van gedateerde koopwoningen beperkt zijn. Het verkrijgen van een hypotheek voor een verbouwing is lastig en een relatief dure oplossing en niet iedereen beschikt over spaargeld. De SVn-Kluswoninglening, een persoonlijke lening met lager rentepercentage dan marktpartijen, biedt voor eigenaren de mogelijkheid om in hun huis meer eigentijdswooncomfort aan te brengen.

1b. Financiering vindt plaats door overheveling van €500.000 euro uit de huidige Blijverslening. In de Blijverslening zit nog €991.170 euro en er is slechts één lening verstrekt. We blijven via onder meer de campagne Heerlijk Thuis in Huis aandacht vragen voor de Blijverslening. We verwachten dat, ondanks de aandacht ervoor, het oorspronkelijk budget voor de Blijverslening te hoog is ten opzichte van de vraag. Overhevelen naar de Kluswoninglening is daarmee verantwoord. Eind 2019 zal de Kluswoninglening, net als de andere SVn-leningen, worden geëvalueerd.

Kanttekeningen en risico's

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

- De krediettoets voorkomt overfinanciering en betalingsrisico's voor de aanvrager. Maandelijks wordt de verschuldigde termijn voor rente en aflossing via automatische incasso geïnd. Ingeval sprake zou zijn van wanbetaling signaleert de SVn vroegtijdig. Indien nodig kan een regeling getroffen worden.
- Voor de gemeente geeft een consumptieve lening geen zekerheid dat de terugbetaling kan plaatsvinden uit overwaarde van de woning. Bij verkoop van de woning mag de consumptieve Kluswoninglening worden afgelost, maar de lening mag ook door blijven lopen. Het is niet mogelijk dat de koper van de woning de lening overneemt.
- De zekerheden voor de gemeente bestaan uit de toetsing door SVn op de facturen en uitbetaling uit het bouwkrediet na ontvangst declaratieformulieren. Dit zorgt voor de zekerheid dat de lening bestemd wordt voor kwaliteitsverbetering van de woning.

Financiën
Het betreft een overheveling van de Blijverslening naar de Kluswoninglening. Daarmee zijn er geen extra financiële lasten. De totale rekening courant bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkhuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) blijft gelijk. We verstrekken via de SVn Kluswoningleningen tot een bedrag van maximaal €661.000 euro. Op de leningen ontvangen wij aflossing en rente.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De rol van de gemeente is gericht op:
- Bewustwording bij eigenaren van de meerwaarde van het up-to-date houden van de kwaliteit van de woning.
- Behoud van een aantrekkelijke woningvoorraad in de gemeente Berkelland voor (toekomstige) bewoners.
- Particuliere woningeigenaren financieel faciliteren bij kwaliteitsverbetering van bestaande woningen.

Planning en evaluatie
De regeling zal eind 2019 geëvalueerd worden. Hierbij zal worden bekeken of de regeling goed werkt of dat deze moet worden aangepast.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 7 mei 2019;

b e s l u i t :

€ 500.000 over te hevelen van de voorziening voor de Blijverslening naar de Kluswoninglening bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Raadsvergadering

Dossiernummer	1915
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	19
Omschrijving	Hamerstuk / Krediet begeleiding project democratische kwaliteit

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 248822

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Krediet begeleiding project democratische kwaliteit

Collegevergadering : -
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : J.A. Bannink tel: : 0545-250 800

Te nemen besluit:
Een bedrag van € 32.250,- beschikbaar te stellen voor de inzet van een adviseur op het project democratische kwaliteit en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De raadswerkgroep Bestuurlijke Vernieuwing is bezig met de voorbereiding van een project voor democratische kwaliteit. In dit project wordt:
- onderzocht hoe het volgens samenleving, raad, college en de ambtelijke organisatie gesteld is met de lokale democratie en welke wensen en ideeën er leven (Quickscan Lokale Democratie);
- een dialoog op gang gebracht tussen samenleving, raad, college en ambtelijke organisatie;
- een visiedocument op democratische kwaliteit gemaakt (ter vaststelling door raad);
- na vaststelling van genoemde visie een uitvoeringstraject opgestart (bijvoorbeeld om te komen tot concrete nieuwe vormen van lokale democratie, gewijzigde processen en andere werkwijzen).

Dit project wordt ambtelijk ondersteund door de griffie en de ambtelijke organisatie. Daarnaast is echter externe expertise nodig o.a. op het gebied van democratische kwaliteit, vernieuwende participatieve aanpakken, breed inzicht en brede ervaring in wat er speelt in andere gemeenten (wat daadwerkelijk werkt en wat kan werken voor Berkelland). Er zijn adviseurs die dit soort intensieve projecten hebben geleid bij een groot aantal andere gemeenten. Deze kennis en ervaring wil de raadswerkgroep Bestuurlijke Vernieuwing inzetten in dit project.

Argumentatie:
1. Bestuurlijke/democratische vernieuwing staat al jarenlang op de agenda van raad en college. Het college en ambtelijke organisatie zijn in verschillende projecten en op verschillende manieren daarmee aan de slag. De raad heeft (naar aanleiding van de uitvoering van een motie) ingestemd met een Noaberfonds en daarvoor middelen beschikbaar gesteld. Er wordt op verschillende manieren dus al gewerkt aan democratische kwaliteit. Soms bewust en soms onbewust. Wat is echter de bovenliggende visie en welke doelen moeten er gehaald worden? Is de samenleving tevreden met de huidige rol? Willen mensen meedoen, meedenken of meebeslissen? Wanneer is iets democratisch genoeg? Welke rol ziet de raad voor zichzelf? Is de raad bewaker van het democratische proces, is het de bedoeling dat de raad ook meedenkt of alleen maar luistert, mag de raad nog wel iets zeggen na

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

een participatief proces en wat zijn nou goede kaders vooraf? Het doel is dat de raad, met de samenleving, college en organisatie komt tot een visie op democratische kwaliteit. In deze visie komen bijvoorbeeld genoemde vragen aan bod. Verder worden er nog gesprekken over gevoerd over de inhoud van deze visie. Een aanzienlijk deel van het werk wordt opgepakt door de organisatie. Expertise is nodig om binnen een redelijke tijd (voorjaar 2020) tot een goede visie en tot uitvoering daarvan te kunnen komen.

2. De kosten kunnen niet gedekt worden uit de bestaande budgetten. Daarom wordt verzocht om een bedrag van € 32.250,- beschikbaar te stellen uit de algemene reserve. Dit is eenmalig mogelijk nu het niet gaat om structurele kosten. Het bedrag kan niet meegenomen worden bij de perspectiefnota, aangezien deze gaat over de kosten in het jaar 2020. Het gevraagde krediet is grotendeels in 2019 nodig.

Kanttekeningen en risico's
N.v.t.

Financiën
Het bedrag van € 32.250,- wordt ten laste gebracht van de algemene reserve. Dit is afgestemd met het team financiën.

VN-verdrag rechten van mensen met een beperking
N.v.t.

Communicatie
Er vindt communicatie plaats met adviseurs. Het presidium en het college worden geïnformeerd over de keuze van de adviseur.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het initiatief komt van de raadswerkgroep bestuurlijke vernieuwing en heeft de instemming van het presidium.

Planning en evaluatie
De eventuele gunning van de opdracht is gepland na de raadsvergadering van 25 juni 2019. Het project wordt opgestart na het zomerreces en afgerond in het tweede kwartaal van 2020.

de griffier,	de voorzitter van de raadswerkgroep bestuurlijke vernieuwing,
J.A. Bannink	I. van Dijk

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van de voorzitter van de raadswerkgroep bestuurlijke vernieuwing en de griffier van 24 mei 2019;

b e s l u i t :

een bedrag van € 32.250,- beschikbaar te stellen voor de inzet van een adviseur op het project democratische kwaliteit en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Raadsvergadering

Dossiernummer	1872
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	20
Omschrijving	Hamerstuk / Overname aandelen AGEM Gemeentelijke Energie B.V.

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 246815

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Overname aandelen Gemeentelijke Energie B.V.

Collegevergadering : 14 mei 2019
Portefeuillehouder : G.J. Teselink
Steller : M.J. van der Horst tel: : 0545-250 631

Te nemen besluit:
Geen wensen en bedenkingen naar voren te brengen over ons voorgenomen besluit tot overname van de aandelen AGEM Gemeentelijke Energie B.V.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Sinds kort kunnen ook energiecoöperaties lid worden van de Coöperatie AGEM. Deze nieuwe leden krijgen daarmee ook indirect zeggenschap over de levering van energie aan de gemeenten. Dat willen we niet. Voorwaarde voor de mogelijkheid tot inbesteden is dat gemeenten volledige zeggenschap over de organisatie hebben. Dat is nu niet meer zo. Daarom is het gewenst dat de aandelen onder zeggenschap komen van de gemeenten. Daarmee houden we de mogelijkheid open tot inbesteden bij de AGE B.V. Wij hebben daarom een voorgenomen besluit genomen om akkoord te gaan met de overname van de aandelen van AGEM Gemeentelijke Energie B.V.

Wij hebben dit besluit genomen onder de voorwaarde de raad ten aanzien hiervan geen wensen en bedenkingen naar voren brengt zoals bedoeld in artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet. Wij stellen u met dit voorstel in de gelegenheid om wensen en bedenkingen te uiten.

Met de overdracht van de aandelen krijgen gemeenten direct zeggenschap in AGEM Gemeentelijke Energie B.V.. We houden daarmee alle opties voor de toekomst open voor eventuele levering van energie aan de gemeente Berkelland

Argumentatie:

1. Op basis van artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet zijn wij bevoegd tot "de oprichting van en de deelneming in vennootschappen indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raad hiervan in kennis is gebracht en in de gelegenheid is gesteld wensen en bedenkingen hierover bij het college naar voren te brengen".
   Het van de Coöperatie AGEM overnemen van de aandelen in AGEM Gemeentelijke Energie B.V. valt onder de werking van genoemd artikel uit de Gemeentewet.

2. De Coöperatie AGEM is opgericht door de acht Achterhoekse gemeenten. Deze gemeenten zijn ook vertegenwoordigd in het bestuur van de coöperatie en de algemene ledenvergadering. De Coöperatie AGEM is 100% aandeelhouder van AGEM Gemeentelijke Energie B.V. Door dit aandeelhouderschap heeft de Coöperatie zeggenschap in de B.V. die zorgdraagt voor de levering van gas en elektriciteit aan de gemeenten. Berkelland had via de coöperatie de mogelijkheid om in te besteden bij de

---

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

AGEM. Om die mogelijkheid open te houden is het een logische vervolgstap om deel te nemen in de AGE B.V. Sinds kort kunnen ook energiecoöperaties lid worden van de Coöperatie AGEM. Deze nieuwe leden krijgen daarmee ook indirect zeggenschap over de levering van energie aan de gemeenten. Dat willen we niet. Wij willen de mogelijkheid open houden om te kunnen inbesteden bij AGE B.V. Met de overname van de aandelen krijgen de gemeenten weer volledige zeggenschap over AGEM Gemeentelijke Energie B.V..

3. Hoewel Berkelland nu geen energie afneemt van de AGEM Gemeentelijk Energie B.V. houden we op deze manier wel direct zeggenschap en de mogelijkheid om in te besteden bij de AGE B.V. We houden daarmee alle opties voor de toekomst open voor eventuele levering van energie aan de gemeente Berkelland.

4. Het besluit tot overdracht van de aandelen heeft geen praktische en financiële gevolgen voor de energielevering aan de gemeente Berkelland en de contractuele afspraken daarover.

Kanttekeningen en risico's

-

Financiën

De aandelen worden overgedragen aan de gemeente tegen de nominale waarde. Het betreft 38 aandelen met een nominale waarde van € 0,01. Het gaat dus om een totaalbedrag van € 0,38.

Communicatie

Niet van toepassing.

Initiatief, participatie en rol gemeente

Niet van toepassing.

Planning en evaluatie

Na besluitvorming door de acht Achterhoekse gemeenten zullen de aandelen worden overgedragen. De AGEM Gemeentelijke Energie B.V. wordt daarmee een verbonden partij van de gemeente en moet als zodanig opgenomen te worden in de paragraaf verbonden partijen in de begroting en de jaarrekening.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
M.N.J. Broers.	drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

b e s l u i t :

geen wensen en bedenkingen naar voren te brengen voor wat betreft de overname van de aandelen in de AGEM Gemeentelijke Energie B.V. van de Coöperatie AGEM naar de gemeente.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Overname aandelen Gemeentelijke Energie B.V.

1.1 Er zijn redenen de aandelen van AGEM Gemeentelijke Energie B.V. over te nemen.

De Coöperatie AGEM is opgericht door de acht Achterhoekse gemeenten. Deze gemeenten zijn ook vertegenwoordigd in het bestuur van de coöperatie en de algemene ledenvergadering. De Coöperatie AGEM is 100% aandeelhouder van AGEM Gemeentelijke Energie B.V. Door dit aandeelhouderschap heeft de Coöperatie zeggenschap in de B.V. die zorgdraagt voor de levering van gas en elektriciteit aan de gemeenten.

Sinds kort kunnen ook energiecoöperaties lid worden van de Coöperatie AGEM. Deze nieuwe leden krijgen daarmee ook indirect zeggenschap over de levering van energie aan de gemeenten. Hieronder is de huidige situatie geschetst:

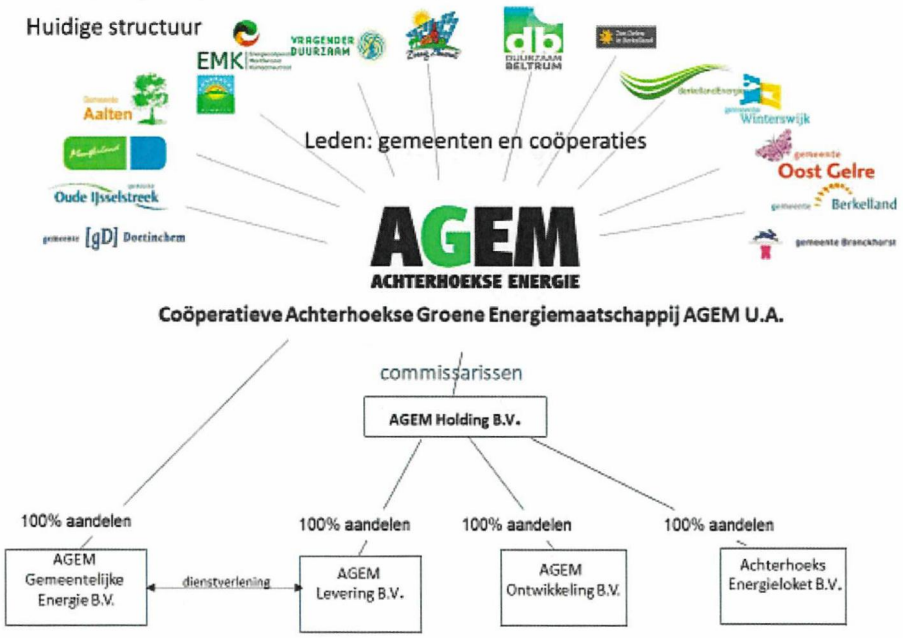

De huidige situatie waarin energiecoöperaties via de band van de Coöperatie AGEM indirect zeggenschap hebben over de B.V. die de gemeenten van gas en elektriciteit voorziet, wordt niet wenselijk geacht. Het gaat immers om een gemeentelijke aangelegenheid. Bovendien kan de invloed van de energiecoöperaties op AGEM Gemeentelijke Energie B.V. ertoe leiden dat niet langer wordt voldaan aan de eisen van quasi-inbesteden waardoor de levering van gas en elektriciteit aan de gemeenten onder de Europese aanbestedingsrichtlijn valt. Daarom wordt voorgesteld om de aandelen in AGEM Gemeentelijke Energie B.V. over te dragen van de Coöperatie AGEM naar de gemeenten. De nieuwe situatie wordt als volgt:

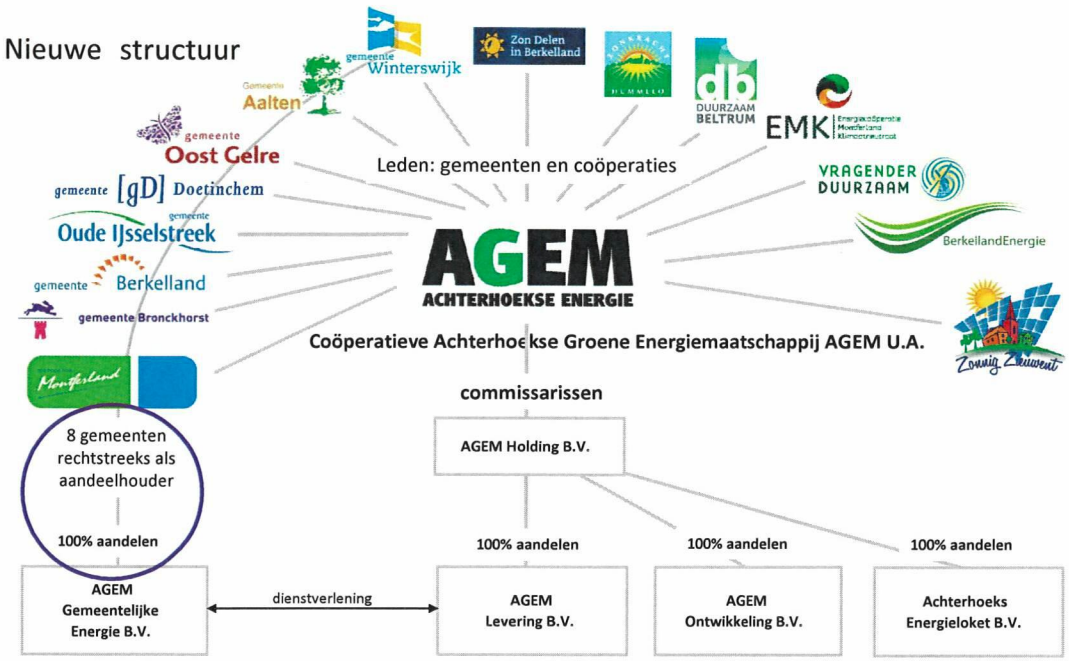

* Het verschil is te zien in de paarse circel.

1.2 Uw raad wordt gevraagd om wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
Op basis van artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet zijn wij bevoegd tot de oprichting van en de deelneming in vennootschappen indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Een zodanig besluit wordt niet genomen dan nadat de raad hiervan in kennis is gebracht en in de gelegenheid is gesteld wensen en bedenkingen ter zake bij ons naar voren te brengen.

Het van de Coöperatie AGEM overnemen van de aandelen in AGEM Gemeentelijke Energie B.V. valt onder de werking van genoemd artikel uit de Gemeentewet. Vandaar dat de overname van de aandelen aan uw raad wordt voorgelegd. Wij geven uw raad in overweging geen wensen en bedenkingen naar voren te brengen en daarmee dus akkoord te gaan wat betreft de overname van aandelen in AGEM Gemeentelijke Energie B.V. naar de gemeente.

Na de aandelenoverdracht zullen enkele wethouders duurzaamheid van de Achterhoekse gemeenten een rol krijgen in het bestuur van AGEM Gemeentelijke Energie B.V. Daarnaast heeft genoemde B.V. een algemene vergadering van aandeelhouders waarin alle gemeenten via een wethouder zijn vertegenwoordigd. Het besluit tot overdracht van de aandelen heeft geen praktische en financiële gevolgen voor de energielevering en de contractuele afspraken daarover.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1864
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	21
Omschrijving	Hamerstuk / Inkoop duurzame energie; afhandeling motie M17-28

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 227958

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Inkoop duurzame energie; afhandeling motie M17-28

Collegevergadering : 7 mei 2019
Portefeuillehouder : H.J. Bosman
Steller : M.J. van der Horst tel: : 0545-250 631

Te nemen besluit:
Het kader voor de inkoop van duurzame energie vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
In november 2017 heeft u motie M17-28 aangenomen. Daarin heeft u ons verzocht om:

- Begin 2018 een discussie met de nieuwe Raad te voeren over de uitgangspunten voor de inkoop van duurzame energie.
- Vanaf 1 januari 2020 de inkoop van duurzame energie zodanig te regelen dat deze aansluit bij het resultaat van de discussie.

Op 12 maart 2019 heeft de door de Raad gevraagde discussieavond plaatsgevonden. In dit voorstel komen wij met een aantal uitgangspunten die samen het kader vormen voor de inkoop van duurzame energie. De uitgangspunten hebben we in de discussieavond opgehaald. Het kader passen we toe op de inkoop van duurzame energie vanaf 2024. Wij hebben namelijk nog lopende afspraken/contracten tot en met 2023.

Met dit besluit geeft u ons uitgangspunten voor de inkoop van duurzame energie. De uitgangspunten tezamen vormen het kader voor de inkoop van duurzame energie. Deze uitgangspunten zijn van toepassing op de inkoop van energie én Garanties van Oorsprong, waarmee wij onze energie verduurzamen. Op deze wijze zorgen we ervoor dat wij onze voorbeeldrol als gemeente nemen als het gaat om het inkopen van energie.

Argumentatie:

1.1. De Gemeente als voorbeeld voor de inkoop van groene energie
In het programma 'Actief met Duurzaamheid en Energie' staat dat de gemeente Berkelland zelf het goede voorbeeld moeten geven. Dit geldt ook voor de inkoop van energie.
Voor ons eigen energieverbruik houdt dat in dat we sterk in gaan zetten op besparingsmaatregelen. Datgene wat we dan nog verbruiken, kopen we op dusdanige wijze in dat dat aansluit bij doelstellingen en aanpak van het Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018 en de opvolgers daarvan.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

1.2. De gemeente heeft ook een aanjaagrol
In maatschappelijke initiatieven werken tal van partijen samen aan energiebesparing en duurzame energieopwekking én een mix van beide. Ook in de regio is de bereidheid om te investeren in duurzaamheid groot. We willen deze initiatieven en ontwikkelingen stimuleren en ondersteunen, óók door onze eigen manier van inkopen van energie.

1.3. Berkelland streeft ernaar om binnen de wettelijke kaders de volgende uitgangspunten te realiseren:

- Duurzaam in te kopen
  - Bij de duurzame inkoop van energie wordt bedoeld dat er hernieuwbare energie wordt ingekocht. Hernieuwbare energie is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld. Dit is energie uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.
- Zo lokaal mogelijk in te kopen
  - Dat zal niet altijd mogelijk zijn, zeker in het begin niet, want in Berkelland zelf wordt nog niet opgewekt en zijn dus nog geen certificaten te koop. We houden de volgorde aan: lokaal → regionaal → landelijk.
- De winst op energie zoveel mogelijk lokaal terug te laten vloeien
  - Dit is alleen mogelijk als we zelf energie opwekken. Dit kan via een gelieerde instelling zoals de AGE(M) of Twence.
- Een contract te sluiten waarbij minder afname van energie geen invloed heeft op het contract
  - Belangrijk is dat we een contract afsluiten waarbij we niet financieel gestraft worden als we door besparing of anderszins minder energie bij de gekozen leverancier afnemen.
- Doelmatig en efficiënt in te kopen
  - De uitgangspunten die de gemeente hanteert als het gaat om doelmatig en efficiënt inkopen, betreffen onder andere het gebruik van de EMVI-methodiek (een goede afweging tussen prijs en kwaliteit) en het maken van afgewogen keuzes voor in- of uitbesteden. Daarnaast proberen we de administratieve lasten voor zowel de inschrijver als de gemeente zo laag mogelijk te houden.
- Zelf energie (laten) opwekken
  - Tijdens de discussieavond op 12 maart is gesproken over de mogelijkheid om zelf, als gemeente Berkelland, energie op te wekken. EUP2, dat in de gemeenteraad van mei 2019 is behandeld, zet niet in op de eigen opwek van energie. Binnen de kaders van de inkoop van duurzame energie wordt hiermee bedoeld dat, indien dat doelmatig en efficiënt is, we participeren in projecten die door gelieerde instellingen worden geïnitieerd.

Kanttekeningen en risico's
Geen

Financiën
Niet van toepassing

Communicatie
Niet van toepassing.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Niet van toepassing.

Planning en evaluatie
Met betrekking tot de inkoop van energie kunnen we het kader pas toepassen als het contract met het Collectief Stedendriehoek is afgelopen (31-12-2023).
Wanneer wij in 2024 op een andere manier onze energie willen inkopen, moeten wij in 2021 de eventuele Europese aanbesteding of inbesteding daarvoor afronden.

Bij een aanbesteding vragen we de markt via een Europese aanbesteding om een aanbieding te doen voor de levering van energie. Inbesteden houdt in dat we de opdracht binnen onze eigen organisatie, of een gelieerde instelling uitvoeren. Gelieerde instellingen zijn bijvoorbeeld de AGEM en Twence. Om die aanbesteding of inbesteding goed te kunnen voorbereiden, hebben wij nu uitgangspunten nodig.

Voor de inkoop van GvO's en CO2-compensatiecertificaten zijn de uitgangspunten direct inzetbaar.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 7 mei 2019;

b e s l u i t :

het kader voor inkoop van duurzame energie vast te stellen op basis van de volgende uitgangspunten:

1. energie duurzaam inkopen
2. energie zo lokaal mogelijk inkopen
3. de winst op energie zoveel mogelijk lokaal terug laten vloeien
4. een contract sluiten waarbij minder afname van energie geen invloed heeft op het contract
5. doelmatig en efficiënt inkopen
6. zelf energie (laten) opwekken

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Inkoop duurzame energie; afhandeling motie M17-28

Vanaf 2012 kopen wij energie in via het Collectief Stedendriehoek
Het Collectief Stedendriehoek heeft via een nieuwe Europese aanbesteding (uitgevoerd in 2015/2016) energie ingekocht voor de jaren 2018 en 2019 met vier optiejaren. De contracten met de leveranciers lopen af op 31-12-2023.

Contracten die verband houden met de inkoop van energie:

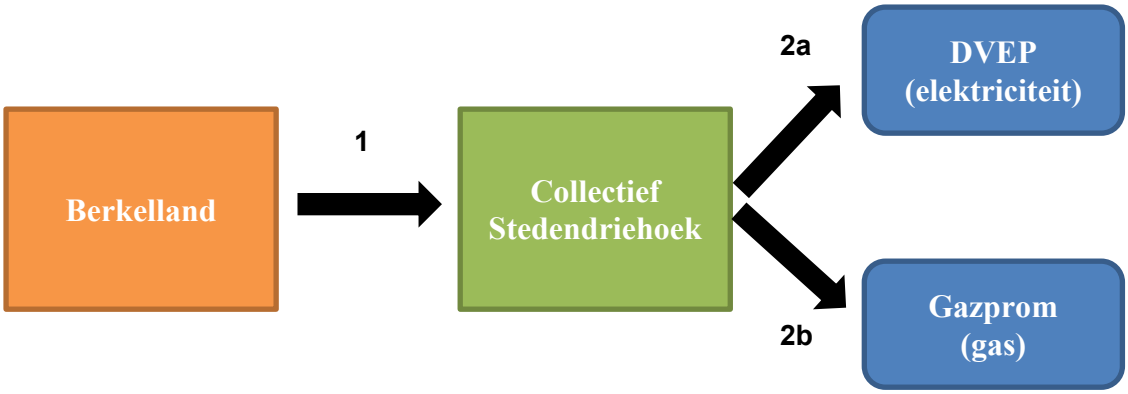

1.
Berkelland heeft een mondelinge overeenkomst met het Collectief Stedendriehoek dat wij ons committeren aan de samenwerking voor de inkoop van energie (elektriciteit en gas). Dit contract eindigt op 31-12-2023 of zoveel eerder als het Collectief Stedendriehoek besluit de contracten met de energieleveranciers niet meer te verlengen (de opties niet meer te lichten). Als de meerderheid van het Collectief besluit dat het contract verlengd wordt, dan zijn de andere deelnemende gemeenten daaraan gehouden. Wij kunnen dit contract niet zonder financiële en juridische consequenties tussentijds opzeggen.

2a en 2b.
Het Collectief Stedendriehoek heeft via een Europese aanbesteding twee contracten afgesloten. 2a is het contract met DVEP voor de levering van elektriciteit, 2b is het contract met Gazprom voor de levering van gas.
De vaste looptijd van deze beide contracten is voor de jaren 2018 en 2019. Daarna is er de mogelijkheid om de contracten met vier keer één jaar te verlengen (2020 / 2021 / 2022 / 2023). Op 31-12-2023 lopen de contracten van rechtswege af en is verlenging niet meer mogelijk. Op dit moment zijn de contracten voor 2022 vastgelegd.

Energie wordt al ver van te voren ingekocht – clicken van prijzen
Elektriciteit en gas worden verhandeld op een groothandelsmarkt. Dit is een markt waar elektriciteit en gas in standaardblokken worden verhandeld voor levering in de toekomst. De prijs van een standaardblok op de groothandelsmarkt komt tot stand door de ontwikkeling van de kostprijsbepalende factoren voor de productie van elektriciteit en gas. De groothandelsprijs van elektriciteit wordt bepaald door de ontwikkeling van de prijs voor gas, kolen, olie en CO2-emissierechten en door economische (vraag en aanbod), geopolitieke (oorlog, kernramp) en meteorologische (het weer) ontwikkelingen.

De groothandelsprijs van gas wordt bepaald door de ontwikkeling van de prijs van olie en kolen (als alternatief voor gas) en door economische (vraag en aanbod), geopolitieke (oorlog, kernramp) en meteorologische (het weer) ontwikkelingen.

Een werkgroep binnen het Collectief Stedendriehoek, geadviseerd door een gespecialiseerd bedrijf (Wattanders), houdt de prijsontwikkelingen op de markt in de gaten. Deze werkgroep bepaalt wanneer er geclickt wordt. Clicken houdt in dat we de prijs vastleggen. Dit gebeurt via een van te voren door de werkgroep vastgestelde inkoopstrategie. In deze inkoopstrategie is vastgelegd dat de inkoop wordt uitgevoerd in tien stappen (clickmomenten) verspreid over 3 jaar voorafgaand aan een bepaald kalenderjaar. Op die manier wordt het prijsrisico voor de deelnemende gemeentes zoveel mogelijk gespreid. Dit is gebruikelijk in de markt.
Om uitvoering te kunnen geven aan deze inkoopstrategie is het noodzakelijk om tijdig optiejaren te lichten. Conform de Europese aanbesteding geschiedt het lichten van een optiejaar collectief. In 2017 is het optiejaar 2020 gelicht en begin 2018 hebben we het optiejaar 2021 gelicht. Voor deze jaren is inmiddels ook al een deel van het totale volume ingekocht.
Door het lichten van een optiejaar en het clicken van deelvolumes, verplichten we ons ook om de energie af te nemen. Per optiejaar ontvangen we van de energieleverancier een addendum op de overeenkomst dat we moeten ondertekenen. De opslag van de leverancier is daarmee vastgelegd en ook de hoeveelheid is, binnen een bandbreedte van plus of min 10% vastgelegd. Deze bandbreedte geldt voor het Collectief en niet per individuele gemeente. Dit biedt veel flexibiliteit voor de individuele gemeentes bij meer- of minder afname in een bepaald kalenderjaar.

Uitwerking van uitgangspunten voor de inkoop Garanties van Oorsprong

Om alvast een beeld te geven van de uitwerking van de door u gestelde uitgangspunten in scenario's, hieronder de globale schets van de scenario's:

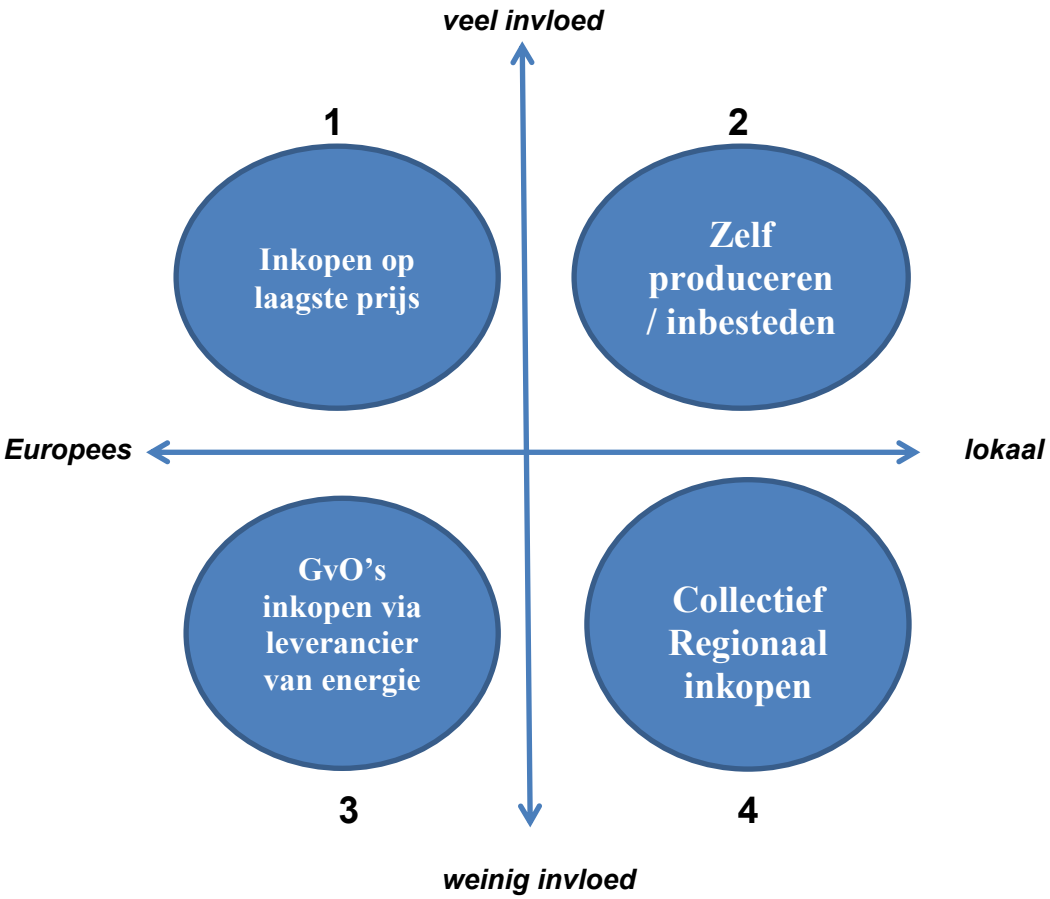

De kaders zijn schematisch in bovenstaand overzicht weergegeven.

Als we inkopen op **laagste prijs (1)**, dan hebben we veel invloed op wat we inkopen, maar dat houdt wel in dat het goedkope Europese GvO's worden. De regionale en nationale GvO's zijn momenteel een factor drie duurder dan de Europese varianten.

Het zou dan ideaal zijn om **zelf energie te produceren (2)**. In de presentatie op 4 oktober over de inkoop van duurzame energie is hier kort aandacht aan besteed. Het komt erop neer dat als de gemeente gronden beschikbaar heeft, zij deze uit kan geven aan projectontwikkelaars die via wind- of zonneparken energie produceren. Wij kunnen bij de verkoop of het beschikbaar stellen van deze gronden eisen dat de opgewekte energie en GvO's beschikbaar zijn voor Berkelland. Zelf produceren kan ook via een inbesteding bij een gelieerde instelling, zoals bijvoorbeeld AGEM of Twence.

Een derde keus is om direct groene energie in te kopen bij een energieleverancier. We splitsen dan niet de aanschaf van energie en GvO's, maar vragen aan de energieleverancier om de benodigde energie en GvO's te leveren. De GvO's **worden ingekocht door de leverancier van energie (3)**. We kunnen dan geen eisen stellen aan de herkomst van de GvO's. Dit zou discriminatoir zijn en past niet binnen de regels van Europees aanbesteden.

Je kunt energie **collectief inkopen (4),** samen met andere overheden. Daarbij ben je altijd afhankelijk van de andere deelnemers in het collectief. De invloed is dus klein(er), maar omdat we samenwerken met andere overheden uit onze regio, hebben we wel hetzelfde doel: zoveel mogelijk lokaal/regionaal.

Effect van de uitgangspunten in deze notitie
Vanuit de uitgangspunten in dit voorstel kiest u ervoor om zoveel mogelijk invloed uit te kunnen oefenen op de inkoop van GVO's en zo duurzaam mogelijk in te kopen. Scenario 2 en 4 kunnen met die uitgangspunten als serieuze optie worden gezien.

gemeente Berkelland

TECHNISCHE VRAAG (alleen over een agendapunt)

Indiener: F.J. Jonk (CDA)

Datum indiening vraag: 04-06-2019

Datum verzending antwoord: 06-06-2019

commissievergadering van: 12-06-2019

raadsvergadering van: 25-06-2019

Formulering: Naar aanleiding van voorstel bespreekstuk / Inkoop duurzame energie; Afhandeling motie M17-28, heeft de CDA fractie een aantal verduidelijkende vragen.

Naar aanleiding van de discussieavond is een aantal kaders opgesteld.

Vraag: Staan deze kaders in volgorde van prioritering?

Antwoord:
De kaders staan niet op volgorde van belangrijkheid.

Vraag: zo nee, op welke basis worden deze kaders afgewogen?

Antwoord:
Het college zal een zorgvuldige afweging maken van/tussen de kaders op het moment dat er besloten moet worden, afhankelijk van de mogelijkheden die er op dat moment zijn.

Toelichting:

1. *Technische vragen zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan. Ze zijn niet bedoeld voor een politiek antwoord.*
2. *Technische vragen zijn vragen voor een beter begrip van een vraagstuk. Vragen over feiten en de uitleg daarvan of over de gevolgen van een besluit.*
3. *Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen. Bij elke nieuwe vraag kunt u d.m.v. de tabtoets een nieuwe regel aanmaken. Het antwoord zal dan geplaatst worden bij de desbetreffende vraag.*

gemeente Berkelland

C: *M.J. van der Horst*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 227958
Onderwerp : Aanvullingen bij raadsvoorstel "Inkoop duurzame energie"
Verzonden : 25 juni 2019

Geachte leden van de raad,

Naar aanleiding van de vergadering van de Commissie Bestuur en Ruimte van 12 juni 2019, sturen wij u deze brief met aanvullende opmerkingen bij het raadsvoorstel "Inkoop duurzame energie".
Er is verzocht om bij het kader *"Duurzaam in te kopen"* het begrip biomassa als volgt te omschrijven: Biomassa moet bestaan uit afval en bermmaaisel en niet uit biomassa die speciaal verbouwd wordt of wordt geïmporteerd.
Wij kunnen ons inhoudelijk vinden in deze omschrijving. Het moet echter wel praktisch uitvoerbaar zijn. Wij zullen als het om biomassa gaat actief op zoek gaan naar een verwerker die zoveel mogelijk voldoet aan de wensen van de gemeente Berkelland.

Ook is gevraagd een definitie van duurzaamheid op te nemen in het raadsvoorstel.
In het raadsvoorstel is al een definitie van duurzaamheid opgenomen die op de discussieavond met de raad (12 maart 2019) is vastgesteld.

- *Bij de duurzame inkoop van energie wordt bedoeld dat er hernieuwbare energie wordt ingekocht. Hernieuwbare energie is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld. Dit is energie uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.*

Tenslotte is gevraagd om de financiële paragraaf in te vullen omdat er wel degelijk financiële consequenties zijn. Natuurlijk heeft de inkoop van duurzame energie financiële gevolgen. Alleen kan nu niet worden aangegeven wat deze consequenties zijn t.o.v. het budget dat nu beschikbaar is voor deze inkoop. De energiemarkt is immers onvoorspelbaar. In 2018 hebben wij € 356.745 aan energie uitgegeven en € 9.840 aan GVO's (voornamelijk Noorse waterkracht). In 2019 is de verwachting dat we circa € 415.000 uitgeven aan energie (stroomprijs is met bijna 20% gestegen) en € 30.507 aan GVO's (grotendeels regionale zon en wind, aangevuld met Nederlandse zon en wind). Hoe de prijs van energie en GVO's zich de komende jaren gaat ontwikkelen is op dit moment niet te voorspellen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers drs. J.H.A. van Oostrum

Raadsvergadering

Dossiernummer	1886
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	22
Omschrijving	Hamerstuk / Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 197982

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Collegevergadering : 14 mei 2019
Portefeuillehouder : G.J. Teselink
Steller : S. Tankink tel: : 0545-250 226

Te nemen besluit:
Vaststellen Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2019-2023

Waarom dit voorstel en wat is het effect
De Achterhoek en provincie Gelderland hebben het gezamenlijke doel om lokale en regionale bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren op bedrijventerreinen die qua kwaliteit, maar ook qua beschikbaarheid voldoen aan de eisen en wensen van ondernemers en hun omgeving. In vervolg hierop zijn de 7 gemeenten van de Achterhoek door de provincie gevraagd om vierjaarlijks een regionaal programma werklocaties (RPW) op te stellen.

In verband met deze programmering bedrijventerreinen is in 2018 een gezamenlijk onderzoek van de gemeenten en de provincie gestart naar de vraag en het aanbod naar kavels op de bedrijventerreinen in de Achterhoek. In dit onderzoek, uitgevoerd door het bureau Ecorys, is tevens aandacht besteed aan de mogelijke herstructurering en optimalisering van bestaande bedrijventerreinen. Deze beide uitkomsten van het onderzoek worden vertaald in een actueel RPW Achterhoek met een looptijd van 4 jaar (2019 t/m 2023) en met een doorkijk tot het jaar 2030 (zie toelichting voor het gelopen proces).

Met het vaststellen van het RPW Achterhoek wordt bepaald waar hectares aan bedrijventerrein in de Achterhoek noodzakelijk zijn om lokale en regionale bedrijven te faciliteren en wat de opgaven voor de gemeenten zijn met betrekking tot het herstructureren en optimaliseren van bestaande terreinen.
Het RPW Achterhoek is voor gemeenten - die vanwege aanvullende ruimtevragen dringend behoefte hebben aan de uitbreiding van hun areaal aan bedrijventerrein - een belangrijke onderbouwing bij de betreffende ruimtelijke procedures.

Argumentatie:

1.1 In het onderzoek is per gemeente gekeken naar de vraag en het aanbod. De gemeente Berkelland beschikt over voldoende aanbod om te voorzien in de vraag. De gemeente kan zich vooral richten op kwaliteitsbehoud en –verbetering van de bestaande bedrijventerreinen. Voor de langere termijn is monitoring van uitgifte wel belangrijk om op tijd in te kunnen spelen op eventuele tekorten in een of enkele kernen die in scenario Hoog kunnen ontstaan. Voor bedrijventerreinen zijn de cijfers in het databestand IBIS bij de provincie Gelderland leidend. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de juistheid en de meest recente informatie in dit bestand. De monitoring vindt jaarlijks plaats. De monitoringsgegevens kunnen aanleiding zijn om

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

het RPW op onderdelen te wijzigen. De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten kunnen daarover samen met Gedeputeerde Staten besluiten nemen.

1.2 De gemeente Berkelland heeft in iedere kern voldoende aanbod om te kunnen voorzien in de ruimtevraag. Het aanbod is divers en daarmee is voldoende ruimte in ieder werkmilieu.

1.3 Door het vaststellen van het RPW Achterhoek is bepaald, dat de Laarberg voor nu en de komende jaren een geschikte vestigingsplek is voor lokale en regionale bedrijven (zowel voor MKB-bedrijven als grotere ruimtevragers). Voor bedrijven met een hoge milieucategorie en/of grootschalige verplaatsingen is het belangrijk dat er voldoende ruimte beschikbaar is en blijft op de Laarberg. Ontwikkeling van de Laarberg centraal is daarom noodzakelijk.

1.4 Het rapport is opgesteld in samenwerking met de provincie Gelderland. De provincie heeft kennis van de uitkomsten van het onderzoek naar de vraag en aanbod van bedrijventerreinen en begrijpt de daaruit voorvloeiende beleidslijn van het voorliggende rapport RPW Achterhoek. Besluitvorming in Gedeputeerde Staten vindt plaats als er een nieuw college (GS) is geformeerd.
Het RPW Achterhoek 2019-2023 is besproken met de ondernemersverenigingen VNO-NCW & SIKA en zij hebben ingestemd met dit rapport.

Kanttekeningen en risico's
Het voorliggende RPW geldt voor de periode 2019-2023. Voor de vraagraming is eveneens een doorkijk gemaakt voor de periode 2023-2030. Aangezien planprocedures rekening dienen te houden met bezwaar- en beroepsprocedures (die doorgaans enkele jaren in beslag nemen), is het van belang om nu al de planprocedures te starten voor uitgifte na 2023. Het voorliggende RPW Achterhoek voorziet hierin.

Financiën
Wanneer de gemeente Berkelland aan de slag gaat met de revitalisering / optimalisering van bedrijventerreinen zal hiervoor cofinanciering beschikbaar gesteld moeten worden om de provincie Gelderland bij de dekking van de kosten te betrekken.

De Jukkenbarg in Eibergen zal het eerste bedrijventerrein zijn dat voor revitalisering in aanmerking gaat komen.

Communicatie
Na behandeling en vaststelling van het RPW Achterhoek 2029-2023 zal er door de 7 gemeenten een gezamenlijke perscommuniqué worden opgesteld.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De 7 gemeenten van de Achterhoek zijn door de provincie gevraagd om vierjaarlijks een regionaal programma werklocaties (RPW) op te stellen. Het voorliggende RPW is in samenwerking met de provincie tot stand gekomen.

De vier verschillende ondernemersverenigingen en de Industrie Kring Berkelland (IKB) zijn betrokken bij de schouw van de bedrijventerreinen in Berkelland. Het uiteindelijke rapport is gedeeld met en heeft de instemming van VNO-NCW en SIKA (overkoepelende industriekringen).

Op regionaal niveau zijn op 20 juni de thematafels Smart Werken & Innovatie en Wonen & Vastgoed geïnformeerd.

Planning en evaluatie
Het RPW Achterhoek wordt voor de jaren 2019-2023 vastgesteld. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk om de uitgifte van bedrijventerrein(en) te monitoren. Eén keer per jaar zal deze monitoring regionaal af worden gestemd.

Wanneer het aanbod afneemt maar de vraag niet, zal gekeken moeten worden waar harde plancapaciteit toe moet worden gevoegd zodat vraag en aanbod weer in evenwicht zijn.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Bijlagen
Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2019-2023 met bijlagenrapport.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 mei 2019;

b e s l u i t :

het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2019-2023 vast te stellen

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Proces voorafgaand aan het nieuwe RPW

Uitgangspuntennotitie
Het bureau Ecorys is in opdracht van de gemeenten en provincie voortvarend met een onderzoek naar vraag en aanbod naar bedrijventerreinen in de Achterhoek aan de slag gegaan. Als 1ste resultaat hiervan is in december 2018 in de colleges van de 7 gemeenten van de regio Achterhoek de Uitgangspuntennotitie voor het in de ontwikkeling zijnde Regionaal Programma Werklocaties (RPW) vastgesteld. Hierin zijn de spelregels vastgesteld hoe de 7 gemeenten met (onderzoek naar) bedrijventerreinplanning omgaan. De Uitgangspuntennotitie vormt de leidraad voor de verdere uitwerking van het RPW Achterhoek en is in het voorliggende rapport opgenomen (zie bijlage): RPW Achterhoek met bijlagerapport). Op 21 december 2018 is de uitgangspuntennotitie ter kennis name aan de raad gezonden.

Confrontatie van vraag en aanbod
In het vervolg op de gezamenlijk geformuleerde uitgangspunten heeft onder regie van Ecorys de confrontatie naar vraag en aanbod plaatsgevonden. Geconstateerd is dat de vraag veelal lokaal is. Op regionale schaal ontstaat het beeld dat het bedrijventerreinaanbod voor de periode tot en met 2023 toereikend is om in de ruimtevraag te voorzien. De werkelijkheid is anders en laat duidelijke verschillen per gemeente en per type zien:

- ✓ De vraag en het aanbod passen geografisch niet volledig op elkaar. Een groot deel van het aanbod bevindt zich op het A18 Bedrijvenpark in Doetinchem/Wehl terwijl de vraag veel meer lokaal is. Ook in verschillende wensen en behoeftes van bedrijven (zoals kavelgrootte, milieucategorie en andere locatievereisten) kan niet overal in worden voorzien.
- ✓ Het totale aanbod is 120 hectare. Hiervan is bijna 50% in optie. Hoewel niet elke optie verzilverd zal worden geldt voor het merendeel dat de kans groot is en het reële aanbod veel geringer is. Gekoppeld aan een door Ecorys berekende vraagraming tot 2030 van 170 ha (lage groei) tot 250 ha (hoge groei) betekent dit zowel op korte als langere termijn sprake is van een tekort aan bedrijventerreinen in de Achterhoek.
- ✓ In bovenstaande vraagraming wordt uitgegaan van de ruimtevraag om in de autonome groeibehoefte te voorzien. Tevens is een inschatting gemaakt van de lokale vervangings- en verplaatsingsvraag. De vraag van bedrijven van buiten de regio is hierin niet meegeteld. De werkelijke ruimte vraag kan dus hoger uitvallen.

Bouwstenennotitie
Aan de hand van alle gegevens uit het onderzoek is door Ecorys de bouwstenennotitie opgesteld. Deze notitie bevat een beschrijvende analyse van het economische beleid in de Achterhoek. Daarna volgt de analyse van de toekomstige ruimtebehoefte en de verdeling daarvan in werkmilieus. De vraagraming wordt gevolgd door een kwantitatief en kwalitatief beeld van het aanbod, waarna de match tussen vraag en aanbod wordt gemaakt. De bouwstenennotitie eindigt met conclusies omtrent de strategische opgave op regionaal niveau. De bouwstenennotitie is in het bestuurlijk overleg RPW Achterhoek – een overleg waar de wethouders Economie van de 7 Achterhoekse gemeenten zitting hebben - op 25 maart 2019 behandeld en vastgesteld.
De drie genoemde documenten (uitgangspuntennotitie, vraag en aanbod confrontatie en bouwstenennotitie) zijn tezamen opgenomen in het voorliggende actuele RPW Achterhoek voor 2019-2023 (zie bijlage) : RPW Achterhoek met bijlage rapport).

Conclusies en aanbevelingen

- Op regionale schaal ontstaat het beeld dat het bedrijventerreinaanbod voor de periode tot en met 2023 toereikend is om in de ruimtevraag te voorzien. Belangrijke constatering in het onderzoek is echter dat lokaal gevestigde bedrijven voor wat betreft hun bedrijfshuisvesting een gemeentelijk of zelfs lokaal marktgebied kennen. Vraag en aanbod passen geografisch dus niet op elkaar.
- Conclusie gemeente Berkelland: De gemeente beschikt over voldoende aanbod om te voorzien in de vraag. De gemeente kan zich vooral richten op kwaliteitsbehoud en –verbetering van de bestaande bedrijventerreinen. Voor de langere termijn is monitoring van uitgifte wel belangrijk om op tijd in te kunnen spelen op eventuele tekorten in een of enkele kernen die in scenario Hoog kunnen ontstaan. Voor bedrijventerreinen zijn de cijfers in het databestand IBIS bij de provincie Gelderland leidend. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de juistheid en de meest recente informatie in dit bestand. De monitoring vindt jaarlijks plaats. De monitoringsgegevens kunnen aanleiding zijn om het RPW op onderdelen te wijzigen. De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten kunnen daarover samen met Gedeputeerde Staten besluiten nemen.
- De gemeente Berkelland heeft in iedere kern voldoende aanbod om te kunnen voorzien in de ruimtevraag. Het aanbod is divers en daarmee is voldoende ruimte in ieder werkmilieu.
- Voor bedrijven met een hoge milieucategorie en/of grootschalige verplaatsingen is het belangrijk dat er voldoende ruimte beschikbaar is en blijft op de Laarberg. Ontwikkeling van de Laarberg centraal is daarom noodzakelijk.

Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek

Periode 2019 - 2023

Opdrachtgever: De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk & provincie Gelderland

Rotterdam, 1 mei 2019

Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek

Periode 2019-2023

Opdrachtgever: De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk & provincie Gelderland

Laurens Warnink
Luc Heestermans

Rotterdam, 1 mei 2019

ECORYS

Samenvatting 6

1 Inleiding 9
1.1 Achtergrond en aanleiding 9
1.2 Doelstelling Regionaal Programma Werklocaties 10
1.3 Plan van aanpak 11
1.4 Leeswijzer 11

2 Regionale beleidsdoelstellingen 13
2.1 Integraal economisch beleid 13
2.2 Uitvoeringsagenda 2.0 – Achterhoek 2020 13
2.3 Achterhoek Agenda2030 14
2.4 Werkmilieus 14

3 Vraag en aanbod in de Achterhoek 15
3.1 Inleiding 15
3.2 De ruimtebehoefte 15
3.3 Aanbod 16
3.4 Vraag-aanbodconfrontatie 16
3.5 Aanbevelingen 19

4 De uitvoering van het RPW 21
4.1 Inleiding 21
4.2 Uitvoering van het RPW 21
4.3 Analyse per gemeente 21
4.4 Beslispunten 25
4.5 Stroomschema 27

Samenvatting

De Provincie Gelderland streeft naar een evenwichtige voorraad van werklocaties die bijdraagt aan een aantrekkelijk en duurzaam vestigingsklimaat. Om regionale economische ontwikkelingen op een adequate manier te kunnen faciliteren zijn voldoende werklocaties van de juiste kwaliteiten en op de juiste locaties gewenst. Om het lokale en regionale bedrijfsleven ook de komende jaren zo goed mogelijk te kunnen faciliteren, hebben de regio Achterhoek en de provincie Gelderland Ecorys gevraagd een analyse van vraag en aanbod op bedrijventerreinen in de Achterhoek uit te voeren. Dit RPW voor de periode 2019 tot 2023 vormt het eindproduct van dit proces, waarin de zeven gemeenten in de Achterhoek (Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk), op basis van vraag-aanbodanalyses, onderling afspraken hebben gemaakt betreffende de bedrijventerreinenprogrammering in de regio.

De doelstelling van het RPW zijn:

- Bijdragen aan economische ontwikkeling op de juiste locaties in de regio en het bevorderen van (de randvoorwaarden voor) werkgelegenheid.
- Ruimte geven aan de ontwikkeling van lokale bedrijvigheid
- Het versterken van de kwaliteit van bestaande bedrijventerreinen
- Toelaten van nieuwe ontwikkelingen, waar dat nodig is
- Bevorderen van regionale samenwerking omtrent het bedrijventerreinenbeleid

In dit RPW met bijlagen zijn de stappen uitgewerkt, die moeten leiden tot het behalen van deze doelstellingen. Daartoe zijn voorstellen gedaan, op basis waarvan de gemeenten in de Achterhoek en de Provincie Gelderland verder kunnen bouwen aan een kwalitatief sterke bedrijventerreinenvoorraad.

De drie stappen van het bedrijventerreinenbeleid

Het bedrijventerreinenbeleid in de Achterhoek wordt beschreven in de volgende drie stappen:

1. het op- en vaststellen van het RPW;
2. het planologisch regelen van (nieuwe) locaties, inclusief toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking;
3. het beoordelen van individuele initiatieven.

Dit RPW vormt het resultaat van stap 1. Hiervoor is een analyse gemaakt van de bedrijventerreinenmarkt in de Achterhoek. De analyse die ten grondslag ligt aan dit RPW is gebaseerd op de regionale doelstellingen die zijn beschreven in de Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek2020 en opvolger Achterhoek2030. Hiermee werken de gemeenten in de Achterhoek zoveel mogelijk aan een integraal economisch beleid, waarbij over de grens van beleidsvelden wordt samengewerkt.

Aan de basis van het onderzoek ligt een analyse van het aanbod in de regio en een prognose van de ruimtevraag voor de periode 2019-2023 en de periode tot 2030. Vervolgens is door middel van een vraag-aanbodconfrontatie in beeld gebracht hoe vraag en aanbod in de regio zich verhouden. Dit is gedaan door zowel de vraag als het aanbod in te delen in werkmilieus. Op die manier is een duidelijk beeld ontstaan van op welke locaties en voor welk type bedrijvigheid knelpunten zijn of kunnen ontstaan, dus waar mogelijk nieuwe ontwikkelingen of herstructurering noodzakelijk zijn.

De analyse is afgesloten met enkele aanbeveling. Deze aanbevelingen hebben vervolgens geleid tot afspraken per gemeente die zijn vastgelegd in de uitvoering van het RPW. In het afsluitende stroomschema is weergeven hoe de gemeenten gezamenlijk omgaan met nieuwe initiatieven. Daarmee zijn de drie stappen van het bedrijventerreinenbeleid behandeld:

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

De gemeenten in de Achterhoek en de Provincie Gelderland hebben de doelstelling lokale en regionale bedrijvigheid zo goed mogelijk te faciliteren op bedrijventerreinen die qua kwaliteit, maar ook qua beschikbaarheid voldoen aan de eisen en wensen van ondernemers en hun omgeving. Met dat doel in het achterhoofd heeft de provincie Gelderland in haar omgevingsverordening opgenomen dat de regio's in Gelderland vierjaarlijks een regionaal programma werklocaties (RPW) opstellen. Naar aanleiding daarvan is Ecorys in juni 2018 van start gegaan met een herijking van het geldende RPB uit 2011 en de actualisatie uit 2016, door een analyse uit te voeren van vraag en aanbod op bedrijventerreinen in de Achterhoek. Dit RPW voor de periode 2019 tot 2023 vormt het eindproduct van dit proces, waarin de zeven gemeenten in de Achterhoek (Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk), op basis van vraag-aanbodanalyses, onderling afspraken hebben gemaakt betreffende de bedrijventerreinenprogrammering in de regio.

Hiermee streven de Achterhoekse gemeenten en de provincie Gelderland naar een evenwichtige voorraad van werklocaties die bijdraagt aan een aantrekkelijk en duurzaam vestigingsklimaat. Om regionale economische ontwikkelingen op een adequate manier te kunnen faciliteren zijn voldoende werklocaties van de juiste kwaliteiten en op de juiste locaties gewenst. Een tekort aan werklocaties van voldoende kwaliteit beperkt immers de uitbreidings- en vestigingsmogelijkheden van bedrijven, terwijl, volgens de Ladder van Duurzame Verstedelijking, een overschot aan werklocaties de uitleg van nieuwe ontwikkelingen in de weg staat[1].

Het is de doelstelling van zowel de Achterhoek als de provincie Gelderland om het lokale en regionale bedrijfsleven ook de komende jaren zo goed mogelijk te kunnen faciliteren. Daarom is in dit proces nadrukkelijk aandacht geweest voor de kwalitatieve component van vraag en aanbod. Met daarbij als belangrijkste vraag in hoeverre het aanbod in de regio en de wensen van verschillende typen ondernemers nu en in de toekomst op elkaar aansluiten en welke rol er voor de overheid is weggelegd om de toekomstbestendigheid van de bedrijventerreinen te behouden en/of te verbeteren.

Om dit te bereiken bestaat er al verregaande samenwerking tussen de gemeenten in de Achterhoek. De regio is zich ervan bewust dat bedrijventerreinen niet op zichzelf staan en dat een gezamenlijke inspanning op het gebied van wonen, arbeid, onderwijs en infrastructuur noodzakelijk is. Het RPW is dan ook gebaseerd op de doelstelling de Achterhoek als geheel leefbaar te houden. Goede en kwalitatief voldoende bedrijventerreinen zijn daar een belangrijk onderdeel in.

De regio

De samenwerking aangaande het bedrijventerreinenbeleid in de Achterhoek vindt plaats tussen de volgende zeven gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.

Omdat de gemeente Montferland zich in de periode tussen het RPB 2011 en de actualisatie in 2016 heeft aangesloten bij wgr-regio Arnhem-Nijmegen, is de gemeente Montferland niet meer direct betrokken bij het regionaal bedrijventerreinenoverleg in de Achterhoek. Samen met

[1] Ladder voor Duurzame Verstedelijking – art. 3.1.6 lid 2 Besluit ruimtelijke ordening.

Bronckhorst, Doetinchem en Oude IJsselstreek is de gemeente Montferland echter wel deelnemer in de Samenwerkingsovereenkomst bedrijventerreinen West Achterhoek (SOK), waarmee sinds 2010 gezamenlijk bedrijvenpark-A18 en DocksNLD worden geëxploiteerd. De gemeente Montferland zet in op de ontwikkeling van een uitbreiding van het logistieke bedrijventerrein DocksNLD-1 met een 2e fase. De logistieke hotspot 's Heerenberg-Emmerich maakt onderdeel uit van de Gelderse logistieke corridor. En is daarmee van belang voor de economie van de Achterhoek en Gelderland als geheel.

1.2 Doelstelling Regionaal Programma Werklocaties

De doelstellingen van het RPW zijn:

- Bijdragen aan economische ontwikkeling op de juiste locaties in de regio en het bevorderen van (de randvoorwaarden voor) werkgelegenheid.
- Ruimte geven aan de ontwikkeling van lokale bedrijvigheid
- Het versterken van de kwaliteit van bestaande bedrijventerreinen
- Toelaten van nieuwe ontwikkelingen, waar dat nodig is
- Bevorderen van regionale samenwerking omtrent het bedrijventerreinenbeleid

1.3 Plan van aanpak

Met het oog op deze doelstellingen is een plan van aanpak opgesteld, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor het proces ter stimulering van de regionale samenwerking. Prognoses zijn, in dit geval een raming van de ruimtebehoefte op bedrijventerreinen en de confrontatie daarvan met het huidige aanbod, een middel om regionaal overleg te bevorderen.

Om die reden bestaat het plan van aanpak dat leidt tot een RPW uit de volgende drie stappen:

1. opstellen uitgangspunten;
2. vraag-aanbodconfrontatie;
3. opstellen beslispunten.

Uitgangspunten

De eerste stap van het proces bestaat uit het opstellen van de uitgangspunten voor het onderzoek. Voorafgaand aan de daadwerkelijke analyse van vraag en aanbod zijn de uitgangspunten gezamenlijk afgestemd. Hiervoor is zowel ambtelijk als bestuurlijk gedefinieerd hoe vraag en aanbod in kaart worden gebracht. Deze afspraken zijn vastgelegd in de uitgangspuntennotitie, die bestuurlijk is vastgesteld.

Vraag-aanbodconfrontatie

De daadwerkelijke analyse van vraag en aanbod is gestart nadat de uitgangspuntennotitie bestuurlijk is vastgesteld. Deze fase van het onderzoek is van start gegaan met een schouw van alle bedrijventerreinen in de Achterhoek. Tegelijkertijd is een prognose opgesteld van de ruimtebehoefte op bedrijventerreinen. De totale vraag is, naast de geprognotiseerde ruimte-behoefte, opgebouwd uit vervangings- en verplaatsingsvraag en bovenregionale vraag. De totale ruimtevraag is, net als het aanbod, onderverdeeld in werkmilieus om een kwalitatieve match van vraag en aanbod te maken. De vraag-aanbodconfrontatie is tijdens meerdere ambtelijke en bestuurlijke werksessies besproken. Op basis van de match tussen vraag en aanbod zijn regionale aanbevelingen opgesteld, waarmee fase 2 van het onderzoek is afgesloten.

Beslispunten

De regionale aanbevelingen vormen op hun beurt de opmaat naar de beslispunten. Voor het opstellen van deze beslispunten zijn per gemeente de beleidsambities met betrekking tot bedrijventerreinen opgehaald en mogelijke oplossingsrichtingen besproken. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een beslispuntennotitie waarin het bedrijventerreinenbeleid in drie stappen wordt beschreven, bestaande uit:

1. het op- en vaststellen van het RPW;
2. het planologisch regelen van (nieuwe) locaties, inclusief toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking;
3. het beoordelen van individuele initiatieven.

1.4 Leeswijzer

Het Regionaal Programma Werklocaties is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 omvat een omschrijving van de regionale beleidsdoelstellingen van de gemeenten in de Achterhoek.
- In hoofdstuk 3 wordt de confrontatie tussen de vraag naar en het aanbod van bedrijventerreinen beschreven. Dit hoofdstuk bestaat uit een analyse van vraag en aanbod en de aanbevelingen die hieruit volgen.

- In hoofdstuk 4 volgt de verdieping van de analyse op gemeenteniveau. Hierin worden de regionale aanbevelingen toegepast op de afzonderlijke gemeenten.
- Hoofdstuk 5 bevat de daadwerkelijke beslispunten en een beschrijven van de manier waarop het RPW ten uitvoer moet worden gebracht. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een regionaal afwegingskader waaraan nieuwe ontwikkelingen en individuele initiatieven getoetst kunnen worden.

2 Regionale beleidsdoelstellingen

2.1 Integraal economisch beleid

Om de vitaliteit van de Achterhoek te behouden is het belangrijk dat het vestigingsklimaat voor ondernemers, de arbeidsmarkt en de woningmarkt op elkaar afgestemd zijn. De Uitvoeringsagenda 2.0 van Achterhoek2020 speelt vanaf 2014 een belangrijke rol in de regionale samenwerking tussen ondernemers, maatschappelijke organisaties en de overheid. De uitvoeringsagenda richt zich op het stimuleren van Smart Werken. Wonen, bereikbaarheid en samenwerken en verbinden zijn daarin belangrijke thema's. Het Smart Werken in de regio heeft als doel de Achterhoek een centrum van innovatie te maken voor de maakindustrie en de agrifoodsector[2]

2.2 Uitvoeringsagenda 2.0 – Achterhoek 2020

Het thema Smart Werken richt zich primair op de toepassing en ontwikkeling van 'Smart Industry' voor fundamentele versterking van de Achterhoekse economie en op kansrijke cross-overs van de maakindustrie en agrifoodsector met andere sectoren als de zorg, agrifood/bio-based, duurzame energie en recreatie. Onderwijs en arbeidsmarkt zijn hierin belangrijke aandachtspunten. Om deze ambitie te kunnen bewerkstelligen is behoefte aan voldoende en kwalitatief goed personeel. Een prettig woonklimaat en goede bereikbaarheid zijn onmisbaar in het aantrekken en behouden van (technisch geschoolde) studenten en arbeidskrachten. Hiervoor wordt ook aansluiting gezocht met onderwijsinstellingen over de grens in Duitsland.

Een grote uitdaging hierin is het feit dat de Achterhoek door de Rijksoverheid is aangemerkt als krimpgebied[3]. Dit heeft onder andere consequenties voor het woningbouwprogramma in de regio. Uit onderzoek blijkt dat vooral starters, middeninkomens en ouderen belemmeringen ervaren op de woningmarkt. Het programma wonen richt zich daarom op het creëren van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat door het bieden van een evenwichtige woningvoorraad. Op die manier moet het voor starters op de woningmarkt, waaronder ook arbeidsmigranten worden geschaard, ook mogelijk zijn zich in de Achterhoek te vestigen. De aanpak van leegstaand vastgoed en verbetering van (de bereikbaarheid van) voorzieningen zijn eveneens belangrijke speerpunten in het programma wonen[4].
Naast het bieden van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat is ook de bereikbaarheid van de Achterhoek een aandachtspunt bij het nastreven van een sterke Achterhoekse economie. Dit geldt voor zowel de fysieke in- en externe als de digitale bereikbaarheid. De prioriteit ligt bij:

- Verdere verbetering van de N18;
- Verbetering van de dwarsverbindingen A1-Lochem-Vreden- B70 via de Deventer kunstweg en de verbinding Zutphen-'s Heerenberg-Emmerich;
- Verbetering van de aansluiting A15-A18;
- Verbetering van de spoorverbindingen Arnhem-Winterswijk en Apeldoorn-Winterswijk, alsmede verbetering van het grensoverschrijdend openbaar vervoer;
- Verbetering van de interne, fijnmazige bereikbaarheid door het opzetten van een regionale vervoerscentrale, waardoor interne openbaar vervoersstromen efficiënter worden ingericht; en
- Ter verbetering van de digitale infrastructuur wordt op dit moment een glasvezelnetwerk aangelegd.

[2] https://achterhoek2030.nl/smart-living-smart-economy/smart-werken-en-innovatie/
[3] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bevolkingskrimp/krimpgebieden-en-anticipeergebieden
[4] http://www.achterhoek2020.nl/wp-content/uploads/2016/02/2.-programma-wonen-cre%C3%ABren-van-een-aantrekkelijk-woon-en-leefklimaat.pdf

2.3 Achterhoek Agenda2030

In juni 2018 is het samenwerkingsverband vernieuwd onder de noemer Achterhoek Agenda2030. Bedrijfsleven, gemeenten, provincie, woningcorporaties, onderwijs en de zorgsector zijn met tien bestuurders vertegenwoordigd in de Achterhoek Board, die gecontroleerd wordt door de Achterhoek Raad. Inwoners kunnen in de toekomst ook bijdragen via een nog op te zetten burgerpanel. De uitvoering van deze Agenda2030 wordt aangestuurd door zes Thematafels, waarin diverse partners uit het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en de overheid zijn vertegenwoordigd. De thematafels zijn onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- Smart Werken & Innovatie
- Onderwijs & Arbeidsmarkt
- De Gezondste Regio
- Mobiliteit & Bereikbaarheid
- Wonen & Vastgoed
- Circulaire economie & Energietransitie

Doel van het nieuwe samenwerkingsmodel is de Achterhoek (economisch) te versterken door snellere besluitvorming, meer uitvoeringskracht en een sterker gezicht naar buiten. Hoe gaat dat in de praktijk? De Achterhoek Board bepaalt samen met de Achterhoek Raad de koers voor de ruimtelijk-economische agenda op weg naar 2030. De besluitvorming blijft de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten.

2.4 Werkmilieus

De sectorverdeling van vestigingen en aantal banen op bedrijventerreinen is veelzeggend voor de specialisatie van een regio. De specialisatie van de Achterhoek in de maakindustrie komt hierin goed naar voren. Voor een goed inzicht in de balans tussen vraag en aanbod is het belangrijk te kijken naar de vestigingseisen van de verschillende typen ondernemers op bedrijventerreinen. Ondernemers zoeken vaak andere ondernemers op met vergelijkbare vestigingseisen, in bijvoorbeeld sector, bedrijfsgrootte, herkomst en lokale binding. Om het belang van deze vestigingsfactoren op de balans tussen vraag en aanbod te duiden, hebben we vraag en aanbod op bedrijventerreinen in de Achterhoek onderverdeeld in de volgende werkmilieus:

- (Maak)industrieel werkmilieu;
- Logistiek;
- Agrifood;
- Klassiek, gemengd;
- Hoogwaardig/kantoren werkmilieu;

De werkmilieus sluiten daarmee aan op de door de regio opgestelde beleidsdoelstellingen. Dit geeft houvast voor de match tussen de ruimtevraag voor de periode 2019-2023 en 2024-2030 en het daarvoor in de regio beschikbare aanbod. De werkmilieus zijn in bijlage II beschreven.

3 Vraag en aanbod in de Achterhoek

3.1 Inleiding

Door per werkmilieu, zowel voor de periode 2019 tot 2023 als voor de periode 2019 tot 2030, een confrontatie van vraag en aanbod te maken, schetsen we een beeld van de situatie op de Achterhoekse bedrijventerreinenmarkt. Om recht te doen aan de huidige hoogconjunctuur, zijn we in de vraagraming voor de periode 2019 tot 2023 uitgegaan van het hoge scenario. Vanaf 2023 neemt de onzekerheid toe, waardoor we ervoor kiezen vanaf dat moment een bandbreedte tussen scenario hoog en scenario laag te gebruiken. Dit betekent dat we drie grafieken presenteren:

1. Vraag-aanbod in de periode 2019-2023, uitgaande van scenario Hoog;
2. Vraag-aanbod in de periode 2019-2030, uitgaande van scenario Laag (vanaf 2023); en
3. Vraag-aanbod in de periode 2019-2030, uitgaande van scenario Hoog.

In bijlage I is de vastgestelde uitgangspuntennotitie opgenomen. Hierin is opgenomen hoe we zijn gekomen tot de verwachte ruimtebehoefte, het aanbod en de vraag-aanbodconfrontatie (definities).

3.2 De ruimtebehoefte

De ruimtebehoefte van bedrijven op bedrijventerreinen wordt opgebouwd uit vier onderdelen;

- De autonome vraag, op basis van de te verwachte economisch groei, bedraagt voor de periode 2019 tot 2023 circa 84 hectare, een gemiddelde van ruim 20 hectare per jaar. Voor de periode 2019 tot 2030 bedraagt de autonome ruimtevraag 138 tot 219 hectare.
- De vervangingsvraag, de vraag naar een nieuwe locatie vanuit bedrijven waarvan de huidige locatie wordt getransformeerd naar een niet-bedrijfsmatige bestemming. Deze bedraagt in totaal 5,7 hectare.
- De potentiele verplaatsingsvraag, de vraag van bedrijven die moeten verplaatsen als gevolg van herstructurering, bedraagt in totaal circa 40 hectare, waarvan 21,4 in de periode tot 2023 en 19,3 hectare in de periode tot 2030.
- De vervangings- en verplaatsingsvraag manifesteert zich in de Achterhoek voornamelijk op gemeentelijk niveau. Dit betekent dat eventuele vervangings- of verplaatsingsvraag bij voorkeur binnen de gemeente, of zelfs binnen de kern, wordt geaccommodeerd. Het is echter niet uitgesloten dat, indien gewenst, een deel van de vervangings-en verplaatsingsvraag op de regionale bedrijventerreinen terecht komt.
- En de bovenregionale vraag, de ruimtevraag van bedrijven afkomstig van buiten de regio. Uit analyse is gebleken dat de komst van bedrijven van buiten de regio slechts incidenteel is. Dit heeft geleid tot het besluit geen bovenregionale ruimtevraag op te nemen in de vraagraming.

De totale verwachte ruimtevraag bedraagt daarmee:

	2019-2023	2023-2030	2019-2030
Autonome uitbreidingsvraag	84 ha	54 -135 ha	139-219 ha
Vervangingsvraag	5,7 ha		5,7 ha
Verplaatsingsvraag	21,4 ha	18,3 ha	39,7 ha
Bovenregionale vraag	-	-	-
Totaal	**109 ha**	**74-155 ha**	**183-264 ha**

De ruimtevraag is vervolgens verdeeld over de verschillende werkmilieus in de Achterhoek. Deze verdeling is terug te vinden in de vraag-aanbodconfrontatie in paragraaf 3.4.

3.3 Aanbod

De Achterhoek beschikt in totaal over circa 1400 hectare bedrijventerrein. Op peildatum 01-01-2019 is hiervan circa 1275 hectare uitgegeven, wat betekent dat er nog **ongeveer** 124 hectare uitgeefbaar aanbod beschikbaar is (harde plancapaciteit). Daarnaast bestaat er nog voor 65 hectare aan zachte plannen in de regio. De terreinen in de Achterhoek zijn, net als de vraag, ingedeeld in werkmilieus. Hiermee maken we inzichtelijk wat de betekenis is van 124 hectare uitgeefbaar aanbod.

Vooral in Doetinchem en Oude IJsselstreek is een relatief groot deel van het aanbod in optie. In de andere gemeenten is de oppervlakte van de opties beperkt. Per werkmilieu is zowel het aanbod als de opties te vinden in het klassiek, gemengd werkmilieu, logistiek werkmilieu en het (maak)industrieel werkmilieu. Afhankelijk van de mate waarin deze opties daadwerkelijk gelicht worden, kan dit grote consequenties hebben voor de vraag-aanbodconfrontatie. Zeker op de korte termijn. Ook het aanbod is verdeeld over de verschillende werkmilieus in de Achterhoek. Deze verdeling is terug te vinden in de vraag-aanbodconfrontatie in paragraaf 3.4.

3.4 Vraag-aanbodconfrontatie

3.4.1 De periode 2019-2023

De vraagraming voor de periode 2019-2023 is gebaseerd op scenario Hoog. Zoals zichtbaar in de onderstaande grafiek, is voor de werkmilieu logistiek en werkmilieu klassiek, gemengd het aanbod op regionaal niveau licht hoger dan de vraag. Echter, op lokaal niveau zijn voor het werkmilieu klassiek, gemengd momenteel al knelpunten (lees; tekorten) waarneembaar. De ruimtevraag voor dit werkmilieu is namelijk lokaal georiënteerd, op gemeente- of zelfs kernniveau. Het aanbod voor logistiek binnen de Achterhoekse gemeenten is erg geconcentreerd en is in zijn geheel vindbaar op A18-bedrijvenpark in Doetinchem. Agrifood is op korte termijn op regionaal niveau in evenwicht. Voor de (maak)industrie kan door een combinatie van groei bij bedrijven in de regio en lokale vervangingsvraag op korte termijn al een (groot) tekort ontstaan. Voor het hoogwaardig werkmilieu zijn vraag en aanbod in evenwicht, maar beperkt in aantal.

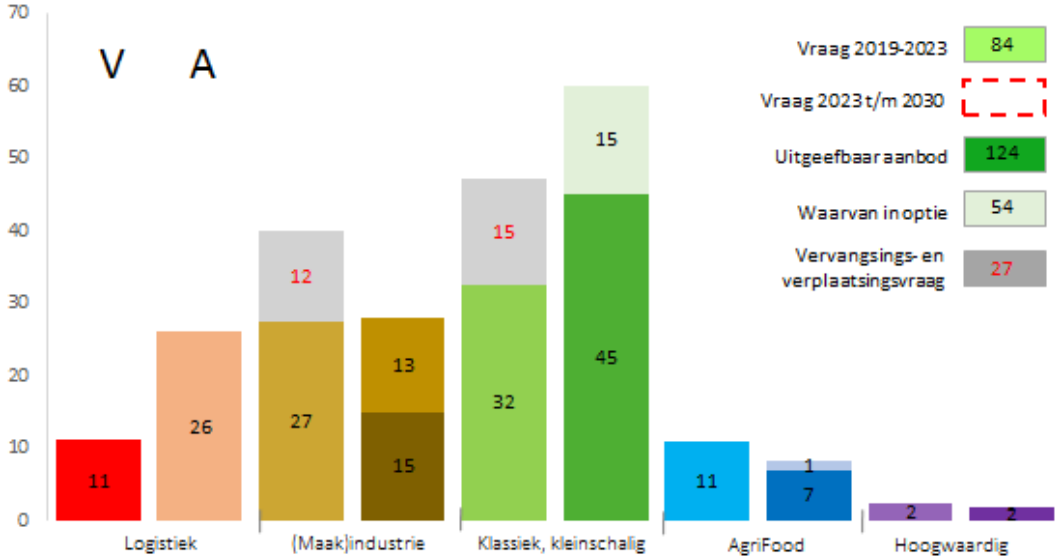

Het aanbod op Logistieke werkmilieus (26 ha) is geheel in optie op A18-bedrijvenpark in Doetinchem

3.4.2 *De periode 2019-2030: scenario Laag (Hoog tot 2023, Laag vanaf 2023)*

In scenario Laag wordt het tekort aan beschikbaar aanbod voor de (maak)industrie op de langere termijn alleen maar groter. Voor het werkmilieu agrifood kan, met een vraag van 18 ha en een aanbod van 8 ha, op de langere termijn ook een tekort ontstaan.

Voor het klassiek, gemengd werkmilieu zijn vraag en aanbod in scenario Laag regionaal gezien redelijk in evenwicht. Doordat een groot gedeelte van het klassiek, gemengd aanbod echter op A18 bedrijvenpark ligt, ontstaat lokaal gezien in diverse gemeenten een tekort.

Voor logistiek is het aanbod in scenario Laag over de regio gezien nog steeds voldoende om tot 2030 te kunnen voorzien in de ruimtevraag. Dit beeld verandert echter indien de opties op korte termijn worden gelicht. In dat geval is een groot gedeelte van het beschikbare aanbod in een kort tijdsbestek uitgegeven, wat betekent dat er daarna geen ruimte meer beschikbaar is.

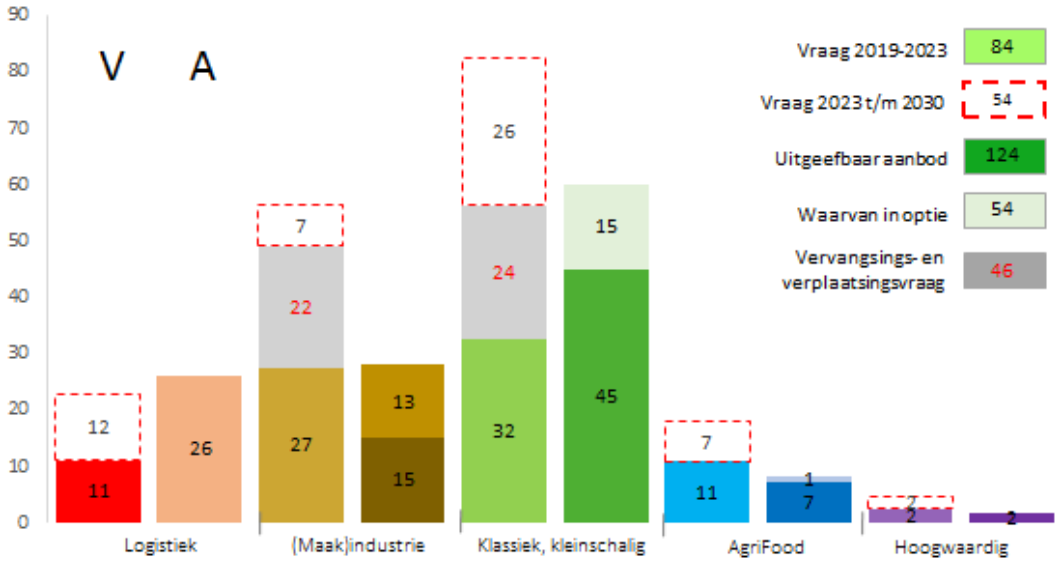

Het aanbod op Logistieke werkmilieus (26 ha) is geheel in optie op A18-bedrijvenpark in Doetinchem

3.4.3 *De periode 2019-2030: scenario Hoog*

Indien de uitgifte gedurende de gehele periode de prognoses volgens scenario Hoog volgt, ontstaat voor het werkmilieu (maak)industrie en agrifood al snel een tekort aan beschikbaar aanbod. Ook voor klassiek, gemengd ontstaat in dat geval een regionaal tekort. Lokaal gebeurt dit, net als in scenario laag, al eerder.

Voor het werkmilieu logistiek ontstaat een evenwicht tussen vraag en aanbod, maar ook in scenario hoog geldt weer de kanttekening dat op dit moment op een groot gedeelte van het aanbod een opties genomen is en dat, wanneer deze gelicht worden, al op korte termijn de situatie kan ontstaan dat er geen ruimte meer beschikbaar is voor logistieke en andere grote ruimtevragers. Vraag en aanbod in het hoogwaardig werkmilieu blijft ook in dit scenario erg beperkt aanwezig in de regio.

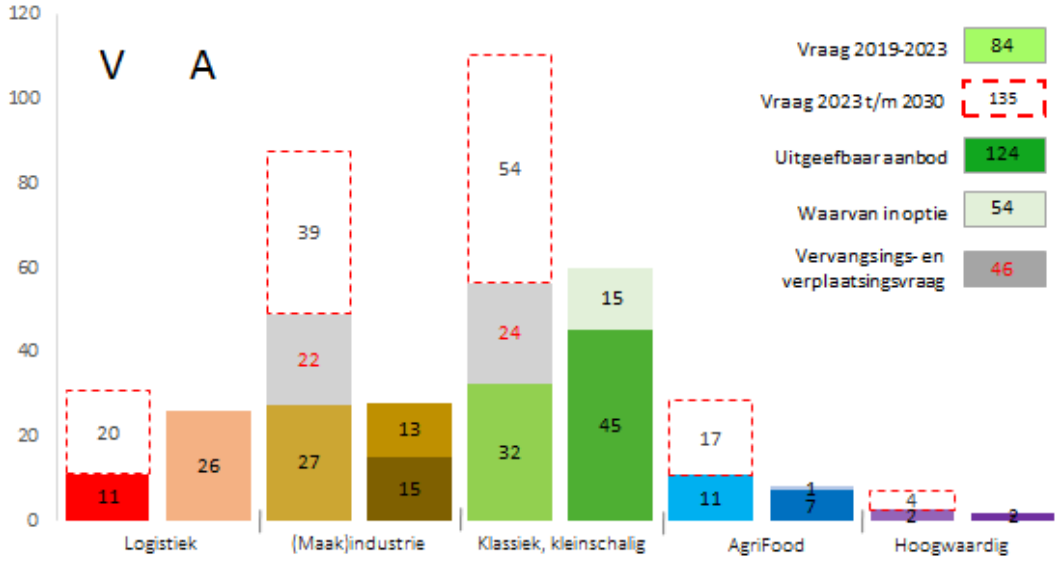

Het aanbod op Logistieke werkmilieus (26 ha) is geheel in optie op A18-bedrijvenpark in Doetinchem

3.4.4 *Opties*

Een groot gedeelte van het aanbod is in optie (54 ha van de 124 ha). Dit betekent ten eerste dat dit aanbod vaak niet direct beschikbaar is voor de markt. Ten tweede is het reëel om aan te nemen dat een gedeelte van de opties daadwerkelijk op korte termijn wordt gelicht. Dit betekent voor de vraag-aanbodconfrontatie dat het licht gekleurde gedeelte van de aanbodstaaf (rechts bij ieder werkmilieu in bovenstaande grafieken) niet direct beschikbaar is en dat er een kans bestaat dat dit aanbod op (korte) termijn wordt verkocht.

Regionaal gezien verandert hiermee in principe weinig aan de balans tussen vraag en aanbod, kavels die worden afgenomen vallen immers ook binnen de geraamde vraag. Lokaal gezien kan dit echter wel betekenen dat bepaalde locaties binnen afzienbare termijn volledig uitgegeven zijn en er dus geen ruimte meer beschikbaar is om uitbreiding van lokale bedrijvigheid te faciliteren. Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid dat ruimte voor grote ruimtevragers die op bedrijvenpark A18 gereserveerd is, op korte termijn voor een groot gedeelte uitgegeven is.

3.4.5 *Vervangings- en verplaatsingsvraag per gemeente*

Tot slot is er eveneens ruimte nodig om transformatie en herstructurering en (waar nodig) concentratie van solitaire bedrijvigheid mogelijk te maken: de vervangings- en verplaatsingsvraag. De vraag manifesteert zich voornamelijk lokaal, maar kan ook terecht komen op regionale terreinen. De verbetering van bestaand bedrijventerrein of verplaatsing van solitaire bedrijvigheid hangt hierdoor af van het feit of er voldoende ruimte is op bedrijventerreinen.

	Vervangingsvraag	Verplaatsings-vraag 2019-2023	Verplaatsings-vraag 2023-2030
Aalten	-	5,4 ha	-
Berkelland	-	3,2 ha	3 ha
Bronckhorst	-	2 ha	4 ha
Doetinchem	-	-	4 ha
Oost Gelre	2 ha	0,8 ha	2,8 ha
Oude IJsselstreek	-	10 ha	4,5 ha
Winterswijk	3,69 ha	-	-
Totaal	**5,7 ha**	**21,4 ha**	**18,3 ha**

3.5 Aanbevelingen

De vraag-aanbodconfrontatie leidt tot enkele belangrijke inzichten met betrekking tot de bedrijventerreinenprogrammering in de Achterhoek. Regionaal gezien lijkt er voor de Achterhoek in de eerstkomende 4 jaren voldoende aanbod te zijn. Echter, lokaal is er op sommige plaatsen en in meerdere werkmilieus nu al sprake van een (zichtbaar) tekort. Dit is belangrijk om te realiseren, aangezien de Achterhoek bij uitstek een verzameling van lokale markt is. De analyse van vraag en aanbod heeft geleid tot de volgende aanbevelingen, waarop nadere toelichting te vinden is in de bouwstenenrapportage:

- Kijk niet alleen naar vraag en aanbod op de korte termijn, maar houd ook rekening met ontwikkelingen na 2023
- 40% van het aanbod is te vinden op A18-bedrijvenpark, een groot gedeelte hiervan is echter in optie. Dit bepaalt het regionale beeld van de match tussen vraag en aanbod. Daar moet rekening mee gehouden worden bij uitspraken over de lokale en regionale match tussen vraag en aanbod.
- Per gemeente moet bekeken worden in hoeverre het aanbod voor het klassiek, gemengd werkmilieu toereikend is om aan de (lokale) ruimtevraag te kunnen voldoen.
- Op dit moment is er voldoende logistiek aanbod om de vraag te huisvesten. Opties zorgen er echter wel voor dat het aanbod op (zeer) korte termijn uitgegeven kan zijn. De grote vraag geeft de gemeente/regio de kans keuzes te maken welk type bedrijven het wil huisvesten.
- Voor de meest kansrijke Achterhoekse werkmilieus, agrifood en (maak)- industrie dreigt al op korte termijn een tekort te ontstaan. Onderzoek de mogelijkheden om ruimte vrij te maken voor deze werkmilieus.
- Werk als regio Achterhoek aan aansluiting van infrastructuur, onderwijs en woningmarkt op de arbeidsmarkt.
- Zet, naast het uitleggen van nieuwe ontwikkelingen, in op verbetering van bestaande bedrijventerreinen. Het lopende onderzoek van Bureau Buiten naar toekomstbestendige bedrijventerreinen kan worden gebruikt voor het bepalen van de revitaliseringsopgave.
- Gemeenten kunnen hun opbrengsten van grondverkoop aanwenden om te investeren in verbetering van hun bestaande bedrijventerreinen en in nieuwe ontwikkelingen.
- Nauwgezette monitoring (samen met vertegenwoordigers van VNO-NCW en SIKA) is, gezien de hoeveelheid aan opties, van groot belang om grip te houden op de regionale vraag-aanbodbalans.
- Deze monitoring wordt jaarlijks, in overleg met VNO-NCW en SIKA, uitgevoerd door het bestuurlijk RPW-overleg.

4 De uitvoering van het RPW

4.1 Inleiding

De stap van aanbevelingen op regionaal niveau naar gezamenlijk gedragen beslispunten wordt in dit hoofdstuk gezet. Om te komen tot regionale afspraken zijn per gemeente de opgaven in kaart gebracht waar de gemeenten de komende jaren voor staan. Deze verdieping op gemeentelijk niveau heeft geleid tot regionale oplossingsrichtingen die in ieder gemeente van toepassing kunnen zijn. De achterliggende cijfers, analyse en kaartmateriaal zijn opgenomen in de bijlagen II, III en IV. De oplossingsrichtingen zijn gevat in een stroomschema.

Er zijn tevens afspraken vastgelegd over de uitvoering van het RPW. Deze afspraken worden in de volgende paragraaf besproken. In paragraaf 4.3 zijn de uitkomsten opgenomen van de analyses per gemeente. In paragraaf 4.4 gaan we in op de beslispunten.

4.2 Uitvoering van het RPW

Met betrekking tot het opstellen en vaststellen van het RPW geldt het volgende:

- Hoofddoel van het RPW is het faciliteren van de ruimtebehoefte van het bedrijfsleven, waarbij de juiste kwaliteit en kwantiteit bedrijventerrein beschikbaar is op het juiste moment en juiste plaats, vanuit een gezonde vraag-aanbodbalans.
- Voor uitvoering van het RPW is monitoring van groot belang. Juiste en actuele gegevens over vraag en aanbod voor bedrijventerreinen zijn nodig voor een goede uitvoering van het beleid en afstemming op de marktsituatie. Voor bedrijventerreinen zijn de cijfers in het databestand IBIS bij de provincie Gelderland leidend. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de juistheid en de meest recente informatie in dit bestand. De monitoring vindt jaarlijks plaats. De monitoringsgegevens kunnen aanleiding zijn om het RPW op onderdelen te wijzigen. De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten kunnen daarover samen met Gedeputeerde Staten besluiten nemen.
- Vierjaarlijks zal het RPW worden herzien en ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraden voor besluitvorming. Dit sluit aan op de Provinciale Verordening. Het voorstel voor herziening wordt in het voorjaar van 2023 uitgewerkt, zodat het nieuwe RPW begin 2024 vastgesteld kan worden.

4.3 Analyse per gemeente

4.3.1 Aalten

Opgave

De grenzen van inbreiding zijn bereikt in de kern Aalten. Hier is behoefte aan circa 5 hectare op de korte termijn (tot 2023) tot 8 á 10 hectare ruimte op de langere termijn (2023-2030). Deze behoefte staat los van het zachte plan Westrand dat doorgang moet vinden om ruimte te kunnen bieden aan lokale verplaatsingsvraag. Daarom is een verkenning nodig van mogelijke nieuwe uitleglocaties.

Mogelijke oplossingen

- Vanwege het sterk lokale karakter van de twee grote kernen binnen de gemeente Aalten is een aanpak op kernenniveau noodzakelijk.
- De verwachting is dat het aanbod in Dinxperlo op de korte (2019-2023) tot middellange termijn ingevuld wordt. In Dinxperlo wordt in ieder geval tot 2023 geen nieuw aanbod uitgelegd.
- In de kern Aalten is door herstructurering de afgelopen jaren al veel inbreiding gerealiseerd. De bedrijventerreinen zitten hier aan hun limiet.
- De verplaatsingsvraag á 5 hectare van een lokaal bedrijf wordt mogelijk geaccommodeerd op een aangrenzend perceel (Westrand). Dit plan is in procedure.
- Het aanbod op Vierde Broekdijk is particulier eigendom en bestaat uit aaneengesloten kleine kavels. De gemeente bekijkt de mogelijkheden deze grond te verwerven en de kavels als een geheel uit te geven.
- Daarnaast is in Aalten behoefte aan nieuwe uitleg. We adviseren mogelijke nieuwe locaties te onderzoeken waar op korte termijn (tot 2023) 5 hectare uitgelegd kan worden, met de mogelijkheid dit gefaseerd uit te breiden naar 8 tot 10 hectare (2023-2030).
- De gemeente zet zich daarnaast in voor verduurzaming van haar bedrijventerreinen. Hier is zowel bij nieuwbouw als bij herstructurering aandacht voor.

4.3.2 Bronckhorst

Opgave

De verschillende kernen in de gemeente Bronckhorst kennen ieder een lokale uitbreidingsvraag, terwijl het aanbod zeer beperkt is. Het faciliteren van lokale bedrijvigheid is belangrijk. Per kern moet daarom een oplossing worden gevonden door herstructurering, door gebruik te maken van solitaire bedrijfslocaties langs de corridors en door nieuwe ontwikkelingen.

Mogelijke oplossingen

- Verspreid over de kernen is in beperkte mate bestaand aanbod.
- Bestaande bedrijfslocaties in de kernen en de solitaire vestigingen in het buitengebied kunnen met herontwikkeling hun beschikbare ruimte beter benutten.
- Op enkele (ver)ouderde bedrijventerreinen in Zelhem, zoals het Industriepark, hebben een aantal bedrijven ruimtelijke wensen; daarvoor wordt in het Industriepark door de gemeente herstructurering en herverkaveling actief ter hand genomen. Dit is mogelijk omdat er enige leegstand is ontstaan die gebruikt kan worden als zgn. schuifruimte. Een nadere verkenning zal moeten leren of deze methode in combinatie met intensiever ruimtegebruik op grotere schaal kan worden toegepast. De verwachting is dat ruimtewinst van een dergelijke ingreep beperkt is, terwijl een dergelijk traject zeer intensief is en een sterke regie/procesrol vraagt van de gemeente.
- Op de lange termijn is met name in Zelhem nieuw aanbod nodig. Advies: breng de mogelijkheden hiervoor in kaart.
- In Vorden zijn de mogelijkheden tot uitbreiding van het bedrijventerrein beperkt omdat het gelegen is nabij het nationaal landschap de Graafschap en Gelders Natuur Netwerk. Als leegstand ontstaat op het bestaande bedrijventerrein kan de gemeente hierop inspelen en door inbreiding meer ruimte creëren. Ook hier geldt dat de verwachting is dat de ruimtewinst van een dergelijke ingreep beperkt is.
- In Hengelo (Winkelskamp oost) is op korte termijn nog wat aanbod van kavels en bestaande bedrijfsruimte. Uitbreiding is op termijn mogelijk door ruimtelijke afronding aan de zuidzijde.
- In Baak, langs de corridor Emmerich-Zutphen zijn mogelijkheden voor kleinschalige uitbreiding en het planologische clusteren van parellocaties van VAB's.

- Daarnaast onderstreept de gemeente het belang en de potentie van (leegkomende) VAB's, met name voor de huisvesting van kleinschalige bedrijvigheid. Een eerste mogelijkheid zou daarbij zijn om langs de belangrijkste corridors ruimte te bieden.

4.3.3 Berkelland

Opgave

De gemeente beschikt over voldoende aanbod om te voorzien in de vraag. De gemeente kan zich vooral richten op kwaliteitsbehoud en –verbetering van de bestaande bedrijventerreinen. Voor de langere termijn is monitoring van uitgifte wel belangrijk om op tijd in te kunnen spelen op eventuele tekorten in een of enkele kernen die in scenario Hoog kunnen ontstaan.

Mogelijke oplossingen

- De gemeente Berkelland heeft in iedere kern voldoende aanbod om te kunnen voorzien in de ruimtevraag.
- Het aanbod is divers en daarmee is voldoende ruimte in ieder werkmilieu.
- Voor lokale bedrijvigheid is in ieder kern voldoende ruimte. Grootschaligere bedrijvigheid kunnen binnen de gemeente terecht op Russchemors.
- Voor bedrijven met een hoge milieucategorie en/of grootschalige verplaatsingen is het belangrijk dat er voldoende ruimte beschikbaar is en blijft op de Laarberg.
- Ontwikkeling van de Laarberg centraal is daarom noodzakelijk.
- De gemeente Berkelland heeft bovendien aandacht voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de bestaande bedrijventerreinen.
- Het grootste aandachtspunt hierin is bedrijventerrein de Jukkenbarg. Andere revitaliserings-opgaven zijn of worden opgepakt.
- Herstructureringsopgaven met het doel naast kwaliteitsverbetering ook ruimte te creëren, hebben enkel effect wanneer voldoende schuifruimte aanwezig is.

4.3.4 Doetinchem

Opgave

In Doetinchem is voldoende aanbod om de vraag te accommoderen. A18 Bedrijvenpark is steeds meer in trek bij bovenregionale partijen, dit kan betekenen dat de grootschalige kavels gedurende de looptijd van dit RPW worden uitgegeven. Monitoring hiervan is belangrijk. Daarnaast inzet op kwaliteitsbehoud en -verbetering van de bedrijventerreinen. Bedrijventerrein de Huet vormt hierin de eerste opgave.

4.3.5 Oost Gelre

Opgave

Op de langere termijn is behoefte aan 15-25 hectare bedrijventerrein. Voornamelijk voor grootschalige bedrijvigheid op de Laarberg. Deze ruimte kan tevens dienen als schuifruimte, zodat op de andere bedrijventerreinen de lokale ruimtebehoefte vanuit kleinschaligere bedrijvigheid ook gehuisvest kan worden.

Mogelijke oplossingen

- Nieuw terrein ontwikkelen op Laarberg Centraal ten behoeve van regionale/grootschalige/hmc-bedrijvigheid; verplaatsing van regionale bedrijven naar de Laarberg is niet opgenomen in de confrontatie. Dit kan betekenen dat de ruimte nog sneller gevuld kan worden.
- Revitalisering biedt geen soelaas in het ruimtetekort dat ontstaat. Er zijn slechts enkele plekken op de bedrijventerreinen met een mindere kwaliteit.

- Probeer grootschalige bedrijven met uitbreidingswensen te bewegen zich te verplaatsen naar de Laarberg. Op deze manier kan op de andere bedrijventerreinen in Groenlo en Lichtenvoorde ruimte gecreëerd worden voor kleinschaligere bedrijven. Dit kan financieel ook aantrekkelijk zijn ten opzichte van nieuw ontwikkelen (vanwege aankoop gronden).
- Voorsorteren op eventuele uitbreiding in Lichtenvoorde. Zorg ervoor dat stedenbouwkundige visies in 2020 gereed zijn. Monitoring in 2020 bepaalt of er ontwikkeld wordt of niet.
- Het is belangrijk dat de gemeente verschillende kavelgroottes kan bieden. De Laarberg biedt hiervoor de mogelijkheid.

4.3.6 Oude IJsselstreek

Opgave

Zowel in Ulft/Gendringen (De Rieze) als in Varsseveld (Hofskamp) is op dit moment nog (beperkt) aanbod te vinden. Een aanzienlijk deel daarvan is echter in (concrete) optie bij geïnteresseerde partijen. Vooral in de kern Varsseveld ontstaat op korte termijn al een tekort aan aanbod. In Ulft/Gendringen is de vraag minder urgent en is het aanbod de komende vier jaar naar verwachting afdoende. Vooral in Varsseveld lopen de bestaande bedrijventerreinen tegen hun grenzen aan. Een deel van de oplossing zit in het op gang brengen van ketenverplaatsingen, waardoor door de verplaatsing van het ene bedrijf, ruimte gecreëerd kan worden voor de uitbreiding of vestiging van het andere bedrijf. Dit levert echter (ruim) onvoldoende extra ruimte op, waardoor op korte termijn (2019-2023) behoefte is aan 10 hectare en op de langere termijn (vanaf 2023 t/m 2030) 30 tot 50 hectare. Daarom is het nodig te starten met het plan Hofskamp Oost 3e fase.

Mogelijke oplossingen

- Met het oog op het beleidsspeerpunt Smart Industry en het faciliteren van de groei is het bieden van ruimte aan de maakindustrie in Varsseveld van groot belang.
- Op de bestaande bedrijventerreinen kan herstructurering een (nood)oplossing bieden. Door middel van optimalisatie kan nog extra ruimte gevonden worden.
- Niet alles kan echter met herstructurering opgelost worden. Revitalisering dient in de eerste plaats om bedrijven een toekomstbestendig habitat te bieden. Om een kwaliteitsverbetering te bewerkstelligen is allereerst schuifruimte nodig.
- Daarnaast kan autonomie groei van reeds gevestigde bedrijven niet (altijd) in leegstaande panden gefaciliteerd worden. Bedrijven willen immers aanpalend uitbreiden. Daarom is ontwikkeling van Hofskamp Oost 3^{e} fase met een netto oppervlakte van 25 hectare noodzakelijk. Hiermee wordt zachte plancapaciteit met een uitbreidingsomvang van 25 ha ingevuld.
- Gezien de geraamde uitbreidingsbehoefte tot 2030 houdt de gemeente Oude IJsselstreek, in geval van een voorspoedige uitgifte van Hofskamp-Oost fase III, rekening met de ontwikkeling van een aangrenzende vierde fase in oostelijke richting binnen haar grondgebied. De zachte plancapaciteit wordt hierdoor opgeschoven ten behoeve van een eventuele vierde fase.
- Op termijn moet in Ulft/Gendringen ook gekeken worden naar uitbreidingsmogelijkheden.
- De gemeente blijft zich daarnaast richten op kwaliteitsverbetering van de bedrijventerreinen. Op dit moment worden (delen van) Hofskamp Zuid en IJsselweide aangepakt.

4.3.7 *Winterswijk*

Opgave

Al op korte termijn is behoefte aan extra ruimte om schuifruimte en de uitbreiding van bestaande bedrijven te faciliteren. Dit loopt op van 5 hectare op de korte termijn tot 10 tot 15 hectare op de middellange termijn. Als de 1,7 hectare aanbod op Spoorzone, die is gereserveerd voor PDV (50% van het aanbod) niet wordt meegeteld is de behoefte op korte termijn 7 ha en 12 tot 17 ha op de middellange termijn.

NB: Vanuit eigen lokaal onderzoek is bekend dat op de korte termijn een concrete ruimtevraag van circa 12 hectare speelt van 3 grote bedrijven die naast elkaar gevestigd zijn.

Mogelijke oplossingen

- Winterswijk heeft beperkte mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen, vanwege de ligging in/nabij nationaal landschap en behoud van de kwaliteit van het buitengebied. Nieuwe ontwikkelingen zijn echter noodzakelijk om uitbreiding van lokale bedrijven te faciliteren. Een integrale aanpak, gericht op bedrijventerrein, infrastructuur, duurzaamheid en natuur kan leiden tot een robuuste, duurzame oplossing.
- Ontwikkeling zacht plan Bedrijvenlandschap Slinge. Maak een weloverwogen keuze tussen uitgifte t.b.v. uitbreiding van grootschalige bedrijvigheid of organische groei van meerdere kleine partijen.
- Stimuleer ketenverplaatsingen/stedelijke herverkaveling. Verplaatsing/efficiënter ruimtegebruik van bedrijven kan ruimte bieden aan de uitbreiding van meerdere andere bedrijven, met mogelijkheden voor verduurzaming.
- Gefaseerd ontwikkelen nieuwe plannen. Ontwikkeling is afhankelijk van monitoring en effectiviteit ketenverplaatsing/herverkaveling/inbreiding.
- Neem als gemeente de procesregie over bedrijventerreinen. Vanuit een vraaggerichte benadering waarbij herstructurering een middel is en niet het doel (ketenverplaatsing)
- Er is in Winterswijk (op korte termijn) sprake van een urgent tekort. Om de groei van bedrijven niet te belemmeren, zou Winterswijk hier snel op moeten acteren. Gezien de beperkte ruimte, vraagt dit om een strategische benadering waarin aanleg van nieuwe terreinen wordt gecombineerd met revitalisering, verduurzaming en optimaal ruimtegebruik op bestaande terreinen.

4.4 Beslispunten

In de uitgangspunten is vastgelegd dat het beleid aangaande bedrijventerreinen in de Achterhoek bestaat uit drie stappen, namelijk:

1. Het op- en vaststellen van het RPW;
2. Het planologisch regelen van (nieuwe) locaties, inclusief toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking (die gebaseerd wordt op het resultaat van stap 1);
3. Het beoordelen van individuele initiatieven.

Met het afronden van dit document, het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2019-2023, wordt stap 1 afgerond. Hiermee worden tevens de regionale afspraken aangaande stap 2 en 3 vastgelegd. Deze afspraken luiden als volgt:

Het planologisch regelen van (nieuwe) locaties, inclusief toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking;

- Lokaal gevestigde bedrijven hebben op de markt voor bedrijfshuisvesting een lokaal marktgebied. Groei van lokaal gevestigde bedrijven moet bij voorkeur lokaal (in gemeente of kern) bediend kunnen worden. Nadere specificering van het marktgebied van een lokaal bedrijventerrein (gemeente of kern daarbinnen) dient in een laddertoets onderbouwd te worden.
- Lokaal gevestigde bedrijven hebben op de markt voor bedrijfshuisvesting een lokaal marktgebied. Dit gebied beperkt zich in de meeste gevallen tot één gemeente of een deel van een gemeente (kern).
- Voor bedrijfsruimtevraag van buiten de regio is de Achterhoek een regionaal marktgebied met 2 regionale bedrijventerreinen als primaire vestigingslocaties. Indien een bedrijf van buiten zich op een afwijkende locatie wenst te vestigen, levert het zelf hiervoor de nodige onderliggende argumentatie. Per kwartaal wordt een bestuurlijk overleg belegd waarin dergelijke aanvragen besproken worden.
- De lokale marktwerking brengt met zich mee dat gemeenten ruimte hebben en verantwoordelijk zijn voor de eigen vraag-aanbodbalans. Dit impliceert dat eventuele overcapaciteit elders in regio niet per definitie beperkingen oplegt aan de lokale ontwikkelruimte, voor de lokale ruimtevraag.
- De gemeenten regelen niet meer planologische ruimte voor bedrijventerreinen dan uit de kwantitatieve raming (vraag/aanbod confrontatie) resulteert, tenzij de concrete initiatieven aantonen dat die raming een onderschatting van de feitelijke behoefte inhield.
- Het tempo waarin zij planologische ruimte regelen, is gelijk aan het tempo waarin de vraag zich ontwikkelt op basis van concrete initiatieven en prognoses. Hiervoor is het nodig om periodiek te monitoren.
- Het is aan de gemeente om de geraamde gemeentelijke behoefte aan kernen toe te delen. Ook dat gebeurt op basis van vraag die via concrete initiatieven manifest wordt.

Het beoordelen van individuele initiatieven

- Lokale initiatieven passend binnen de bandbreedte van de lokale vraagraming worden op gemeentelijk niveau behandeld.
- Lokale initiatieven buiten de bandbreedte van de lokale vraagraming worden regionaal besproken.
- Initiatieven van buiten de regio worden door verwezen naar de 2 regionale bedrijventerreinen.
- Initiatieven van buiten de regio die zich beargumenteerd richten op een locatie buiten de 2 regionale bedrijventerreinen, worden regionaal besproken.

4.5 Stroomschema

Het stroomschema kan worden gebruikt als afwegingskader behorende bij de hierboven beschreven afspraken. Dit stroomschema geldt tot 2023 voor nieuwe initiatieven betreffende bedrijventerreinen.

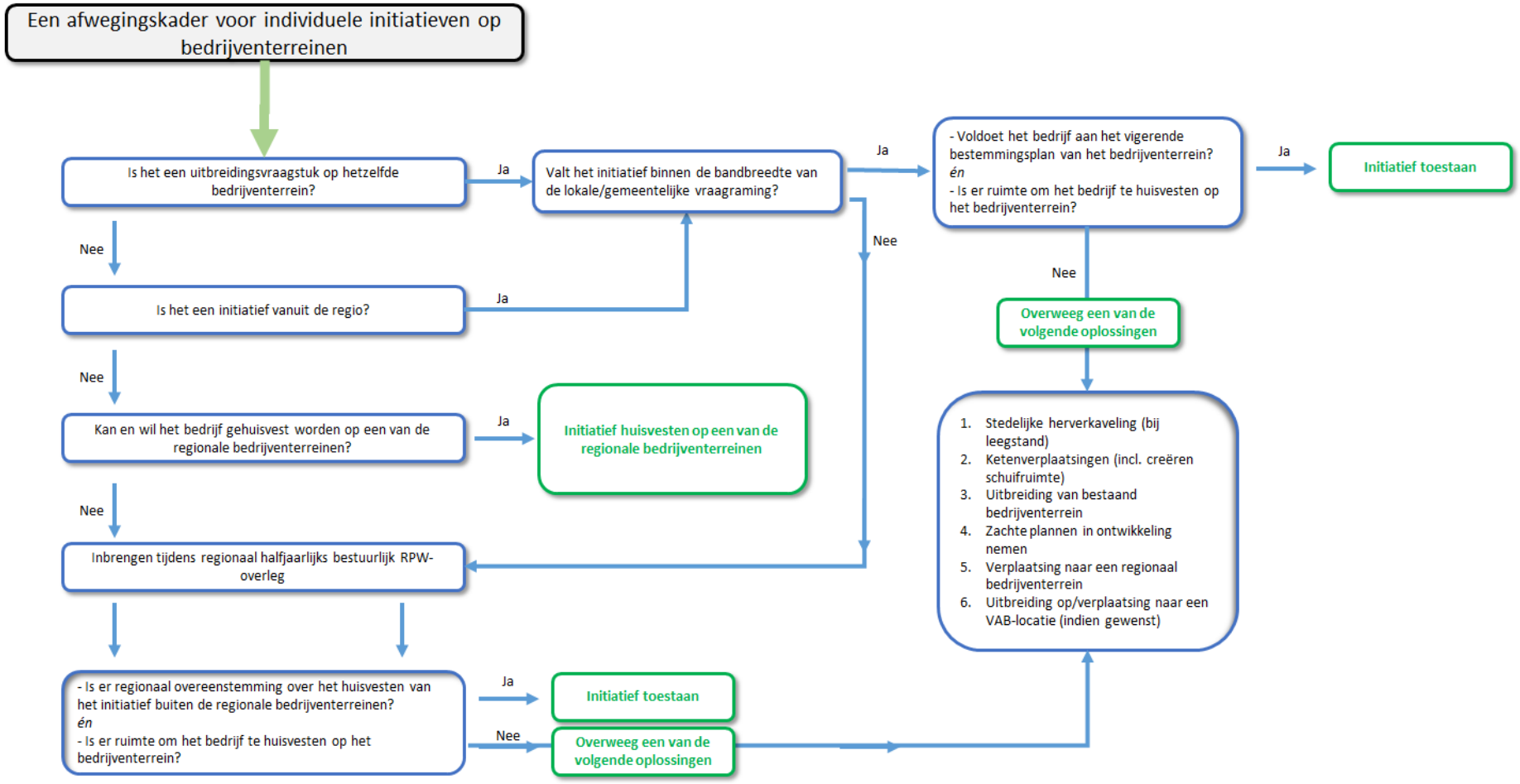

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitmuntend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zeven werkgebieden:

- Economic growth;
- Social policy;
- Natural resources;
- Regions & Cities;
- Transport & Infrastructure;
- Public sector reform;
- Security & Justice.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:

- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas

Bijlagenrapport

Regionaal Programma Werklocaties

Achterhoek 2019-2023

Opdrachtgever: De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk & provincie Gelderland

Rotterdam, 01-05-2019

Inhoudsopgave

Bijlage I – Uitgangspunten 5

Bijlage II - Werkmilieus 21

Bijlage III – Aanbod per gemeente 25

Bijlage IV – Analyse per gemeente 35

Bijlage I – Uitgangspunten

MEMO

Aan:	De wethouders van de gemeenten in de regio Achterhoek en de Provincie Gelderland
Cc.:	
Van:	Ecorys
Onderwerp	Uitgangspuntennotitie – Herijking RPW Achterhoek 2019-2023
Datum:	30 november 2018 Onze ref. NL5300-34045

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor een duurzame economische ontwikkeling van een regio is het essentieel dat onderlinge afspraken én spelregels rond bedrijventerreinenprogrammering worden geactualiseerd en herzien, zodat de regio snel kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen. In overleg met de Provincie Gelderland heeft de regio Achterhoek bestuurlijke afspraken gemaakt om een herijking van het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek (hierna: RPW) uit te laten voeren voor de periode 2019-2023. Het vorige Regionaal Programma Bedrijventerreinen (hierna: RPB) dateert uit 2011 en is derhalve niet langer actueel. Een eerdere poging tot herijking van het RPB is gestrand, omdat de cijfers waarop het besluitvormingsproces was gebaseerd, niet goed aansloten op de werkelijke (waar te nemen) situatie, als gevolg van het snelle economische herstel na de crisis.

In de analyse die in 2015 en 2016 is uitgevoerd, werd geconstateerd dat er sprake is van een (fors) overaanbod aan bedrijventerreinen in de Achterhoek. Omdat de gemeenten en de Provincie het erover eens zijn dat deze cijfers niet meer actueel zijn, is Ecorys gevraagd om op basis van recentere cijfers een nieuwe vraag-aanbodconfrontatie op te stellen. Een actualisatie van deze analyse is nodig om de juiste conclusies te kunnen trekken en een goede basis te creëren voor een nieuw afsprakenkader.

In deze notitie worden de spelregels vastgelegd die ten grondslag liggen aan de regionale afspraken die gemaakt worden in het RPW 2019-2023.

1.2 Bestuurlijke vaststelling

De basis van de Herijking van de Regionale Programmering Werklocaties is gelegen in een gezamenlijk gedragen vertrekpunt over de gehanteerde uitgangspunten. Deze notitie is door Ecorys, in overleg met de zeven gemeenten in de Achterhoek en de Provincie Gelderland, opgesteld ten behoeve van eenzelfde en gedragen interpretatie van de methodiek die gebruikt wordt voor de match tussen vraag en aanbod.

Wij vragen de bestuurders akkoord te gaan met de uitgangspunten. Op die manier kunnen wij objectief en gedegen de vraag naar en aanbod van bedrijventerreinen inzichtelijk maken. We willen de zeven gemeenten langs dezelfde ‘meetlat’ leggen. Bestuurlijke goedkeuring geschiedt op basis van unanimiteit.

Na bestuurlijke goedkeuring op deze uitgangspunten, is de volgende stap in het proces het kwantitatief en kwalitatief in beeld brengen en confronteren van vraag en aanbod. Ecorys zal de uitkomsten van de

confrontatie tussen vraag en aanbod verwoorden in aanbevelingen op regionaal niveau. In de laatste fase worden in een beslispuntennotitie mogelijke ingrepen aangereikt om te komen tot een evenwichtige balans tussen vraag en aanbod op de bedrijventerreinen in de regio. Resultaat van deze fase is een herijkt RPW Achterhoek 2019-2023 met aanbevelingen/afspraken op gemeentelijk niveau.

1.3 Leeswijzer

Deze notitie is als volgt opgebouwd:

- **Hoofdstuk 2** – Overzicht van alle uitgangspunten
- **Bijlage A** – Verdieping uitgangspunten vraagraming, zowel kwantitatief als kwalitatief
- **Bijlage B** – Verdieping uitgangspunten inventarisatie aanbod, zowel kwantitatief als kwalitatief
- **Bijlage C –** Definitie werkmilieus

2 Overzicht uitgangspunten bedrijventerreinen

Dit hoofdstuk bevat de uitgangspunten voor het in beeld brengen van vraag naar en aanbod op bedrijventerreinen in de Achterhoek. In de bijlagen worden deze uitgangspunten nader toegelicht.

2.1 IBIS en Definitie bedrijventerreinen

- Het Integraal Bedrijventerreinen Informatie Systeem (IBIS) is leidend bij de inventarisatie van het aanbod en de voorraad van bedrijventerreinen in de regio Achterhoek.
- IBIS registreert alle bedrijventerreinen die een oppervlakte hebben van meer dan één hectare bruto. Dat wil zeggen nieuwe bedrijventerreinen, bedrijventerreinen met uitgeefbaar aanbod en bedrijventerreinen zonder uitgeefbaar aanbod.
- De eenheid van registratie is het geldende bestemmingsplan. Indien er sprake is van verschillende bestemmingplanfasen, dient elk gebied met een eigen planfase beschouwd te worden als een apart terrein. Op een later moment kunnen aanliggende terreinen met gelijke planfase worden samengevoegd.
- Er dient sprake te zijn van mogelijkheid tot vestiging van meer dan één bedrijf, zogenaamde solitaire vestigingen worden niet meegeteld. Uitzondering hierop zijn gevallen waarbij sprake is van grote solitaire terreinen vanaf 2 hectare en locaties waar nu één bedrijf gevestigd is, maar waar volgens het bestemmingsplan ruimte is voor meerdere bedrijven. Deze terreinen worden wel opgenomen.
- Het betreft terreinen die vanwege de bestemming beschikt zijn, maar niet uitsluitend voor gebruik door handel, nijverheid, commerciële dienstverlening en industrie. Onder deze beschrijving vallen ook (delen van) bedrijventerreinen die gedeeltelijk bestemd en geschikt zijn voor kantoorruimte. Uitgesloten zijn terreinen die solitair bestemd zijn voor:
  - ♦ Ziekenhuizen
  - ♦ Onderwijsinstellingen
  - ♦ Rioolwaterzuivering
  - ♦ Gemeentehuizen
  - ♦ Politiebureaus
  - ♦ Grondstof-, olie-, gas- en waterwinning
  - ♦ Agrarische bedrijven
  - ♦ Afvalstort
  - ♦ Steenfabrieken
  - ♦ Scheepswerven.

2.2 Algemene uitgangspunten

- Hoofddoel van de Regionale Programmering Werklocaties is het faciliteren van de ruimtebehoefte van het (lokale) bedrijfsleven. Daarvoor is het belangrijk dat er voldoende, maar niet te veel, geschikt en beschikbaar aanbod voorhanden is om te kunnen voorzien in de ruimtebehoefte.
- Het RPW dient te streven naar een evenwicht tussen vraag en aanbod, waarbij de kwaliteiten van bedrijventerreinen en de (veranderende) eisen en wensen van bedrijven worden meegenomen in de afweging.
- Lokaal gevestigde bedrijven hebben op de markt voor bedrijfshuisvesting in de regio Achterhoek een lokaal marktgebied. Dit gebied beperkt zich in de meeste gevallen tot één gemeente of een deel van een gemeente.
- Voor de bedrijfsruimtevraag van buiten de regio is de Achterhoek een regionaal marktgebied met de regionale bedrijventerreinen als primaire vestigingslocatie. Bij aanvang van het onderzoek zijn dit A18 Bedrijvenpark en RBT Laarberg.
- De periode waarvoor de vraag-aanbodconfrontatie geldt is 2019 – 2023. De vraagraming geeft een doorkijk naar 2030.
- De bedrijventerreinen worden geclassificeerd op basis van een indeling in 7 werkmilieus:
  - Ecosysteem logistiek
  - Ecosysteem agrifood
  - Klassiek, kleinschalig
  - (Maak)industrie
  - Hoogwaardig
  - Campus
  - Werklocaties in transitie (herstructurering/transformatie)
- De regio Achterhoek, met daarbinnen de marktgebieden Oost en West, wordt als één regio gehanteerd als schaalniveau voor dit onderzoek. De gemeente Montferland is onderdeel van de regio Arnhem-Nijmegen en valt daarmee buiten de scope van dit onderzoek. Mochten er aanwijzingen zijn dat locaties concurreren met locaties buiten de Achterhoek, dan zal daar aandacht aan geschonken worden.
- Dit onderzoek benoemt ook de relevante verschillen in uitkomsten t.o.v. de voorgaande studie (Stec, 2016).

2.3 Uitgangspunten vraagraming

- De kwantitatieve vraagraming is economisch en beleidsarm ingestoken. Beleidsambities zijn onderdeel van de kwalitatieve vertaling.
- Aan de basis van de behoefteraming liggen de landelijke (WLO)-scenario's (PBL en CPB). Het hoge scenario vormt voor de looptijd van het RPW, gezien het huidig economisch tij, hierbij het uitgangspunt. Voor de doorkijk naar 2030 brengen we zowel WLO-scenario Hoog als Laag in beeld.
- Als methode voor het in kaart brengen van de uitbreidingsvraag wordt het SPECTRA+-model gebruikt, waarin de BLM-methode (BedrijfsLoactieMonitor) de basis vormt.
- De ramingen zijn transparant en herleidbaar naar de diverse economische sectoren.
- Frictievoorraad (of ijzeren voorraad) maakt geen onderdeel uit van het SPECTRA+-model. Om in de behoefte van bedrijven en snel te kunnen handelen, adviseert Ecorys doorgaans niet per definitie te

streven naar een perfect evenwicht tussen vraag en aanbod, maar naar een situatie waarin enige schuifruimte bestaat.

- Bovenregionale vraag wordt ingeschat op basis van historische reeksen, actuele gegevens en toekomstverwachtingen.
- Herstructurering en transformatie worden uitdrukkelijk meegenomen in het onderzoek, zowel bij de vraag (verplaatsings- en vervangingsvraag), als bij het aanbod (voor nieuwe uitgifte van vrijkomende kavels).
- Plannen die leiden tot potentiele vervangings- en verplaatsingsvraag worden door de gemeenten aangeleverd. Ecorys beoordeelt vervolgens of de plannen voldoende concreet zijn om op te nemen in de totale vraag.
- Om de verschillende marktsegmenten goed in beeld te brengen, wordt de ruimtevraag vertaald naar de voor Achterhoek specifieke werkmilieus.
- De verwachte ruimtevraag wordt op regionaal niveau geraamd en indicatief gedifferentieerd naar de verschillende werkmilieus.
- Op basis van het bovenstaande wordt de regionale marktvraag zoals bedoeld in de Ladder van Duurzame Verstedelijking en de omgevingsvisie en –verordening van de provincie Gelderland per marktsegment (werkmilieus) geprognotiseerd.

2.4 Uitgangspunten aanbod

- Het Integraal Bedrijventerreinen Informatie Systeem (IBIS) is leidend bij de inventarisatie van het aanbod en voorraad van bedrijventerreinen in de regio Achterhoek.
- Enkel onherroepelijk vastgestelde bestemmingsplannen maken deel uit van het uitgeefbaar aanbod. Niet-onherroepelijk vastgestelde bestemmingsplannen worden beschouwd als zacht aanbod. Deze plannen worden geregistreerd, maar tellen niet mee in de confrontatie tussen vraag een aanbod.
- In de markt beschikbaar aanbod kan zowel in gemeentelijk als in privaat eigendom zijn. Beiden worden geregistreerd als zijnde uitgeefbaar aanbod en tellen dus mee in de confrontatie.
- De peildatum voor de inventarisatie is 1 oktober 2018.
- Opties op uitgeefbare kavels worden eveneens geïnventariseerd. We geven daarbij aan (in hectares) hoe concreet de opties zijn (1. Interesse, 2. reserveringsovereenkomst met looptijd, 3. optieovereenkomst, 4. Koopovereenkomst/passeren van de koopakte bij de notaris). Gemeenten hebben tot de definitieve vaststelling van het RPW (eind 2018) de gelegenheid om aan te tonen of deze opties gelicht zijn.
- Beoordeling van de terreinen vindt plaats aan de hand van bestemmingsplannen, schouwen (met betrokken ambtenaren) en data-analyse.
- Informatie over herstructurering (facelift, revitalisering, herprofilering en transformatie) en de gevolgen daarvan worden opgenomen in het onderzoek.
- Gegevens over leegstand op bedrijventerreinen worden aangeleverd door de gemeenten.
- Gemeenten wordt gevraagd om de lijst met werklocaties te controleren en te valideren.

Bijlagen uitgangspuntennotie herijking RPW Achterhoek 2019-2023

- Bijlage A – Verdieping uitgangspunten vraagraming bedrijventerreinen
- Bijlage B – Verdieping uitgangspunten inventarisatie van het aanbod
- Bijlage C – Verdieping werkmilieus

Bijlage A – Verdieping uitgangspunten vraagraming bedrijventerreinen

Het marktgebied

Voor de lokale bedrijvigheid wordt uitgegaan van de 7 gemeenten uit het samenwerkingsverband Regio Achterhoek, bestaande uit de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre en Winterswijk. Daarnaast worden omliggende regio's kwalitatief geanalyseerd omwille van de (boven)regionale ruimtevraag.

Tabel 3.1 Gemeenten (marktgebieden) binnen samenwerkingsverband Regio Achterhoek

Gemeenten
Aalten
Berkelland
Bronckhorst
Doetinchem
Oost Gelre
Oude IJsselstreek
Winterswijk

Tabel 3.2 (Boven)regionale marktgebieden rondom Regio Achterhoek

(Boven)regionaal marktgebied
Overige gemeenten COROP Achterhoek*
COROP Arnhem-Nijmegen
COROP Veluwe
COROP Zuidwest-Overijssel
COROP Twente
Kreis Borken (Duitsland)
Kreis Kleve (Duitsland)
*Brummen, Lochem, Montferland, Zutphen

Toekomstverkenning Welvaart en Leefomgeving (WLO) – hoge scenario

Voor het voorspellen van de economie worden scenario's gehanteerd die door het PBL en CPB zijn opgesteld1. Voorheen is in de provincie Gelderland overeengekomen dat bij de planning van bedrijventerreinen het scenario Transatlantic Market (TM) als referentie genomen wordt voor het in beeld brengen van de vraag naar bedrijventerreinen. In de voorgaande studie naar de Achterhoekse bedrijventerreinen2 is dan ook het TM-scenario als vertrekpunt genomen om de ruimtebehoefte te ramen. In 2015 zijn er vanuit het PBL en CPB nieuwe verkenningen geweest, wat heeft geleid tot de ontwikkeling van twee WLO-scenario's: Hoog en Laag. Voor het in beeld brengen van de vraag naar bedrijventerreinen in de periode tot 2023 neemt Ecorys, vanwege de huidige economische voorspoed, het WLO-scenario Hoog als uitgangspunt. Voor de periode 2023-2030 brengen we zowel WLO-scenario Hoog als Laag in beeld.

1 PBL en CPB (2015). Nederland in 2030-2050: twee referentiescenario's – Toekomstverkenning Welvaart en Leefomgeving (WLO).

2 Stec Groep (2016). Analyse Achterhoekse Bedrijventerreinen.

Vraagraming: kwantitatieve uitgangspunten

De **autonome uitbreidingsvraag** is de grootste component in de ruimtevraag. De uitbreidingsvraag wordt berekend door het door Ecorys ontwikkelde SPECTRA-model. Dit model gebruikt als basis de methode Bedrijfslocatiemonitor (BLM). Als uitgangspunt hanteren we beleidsarme ramingen.

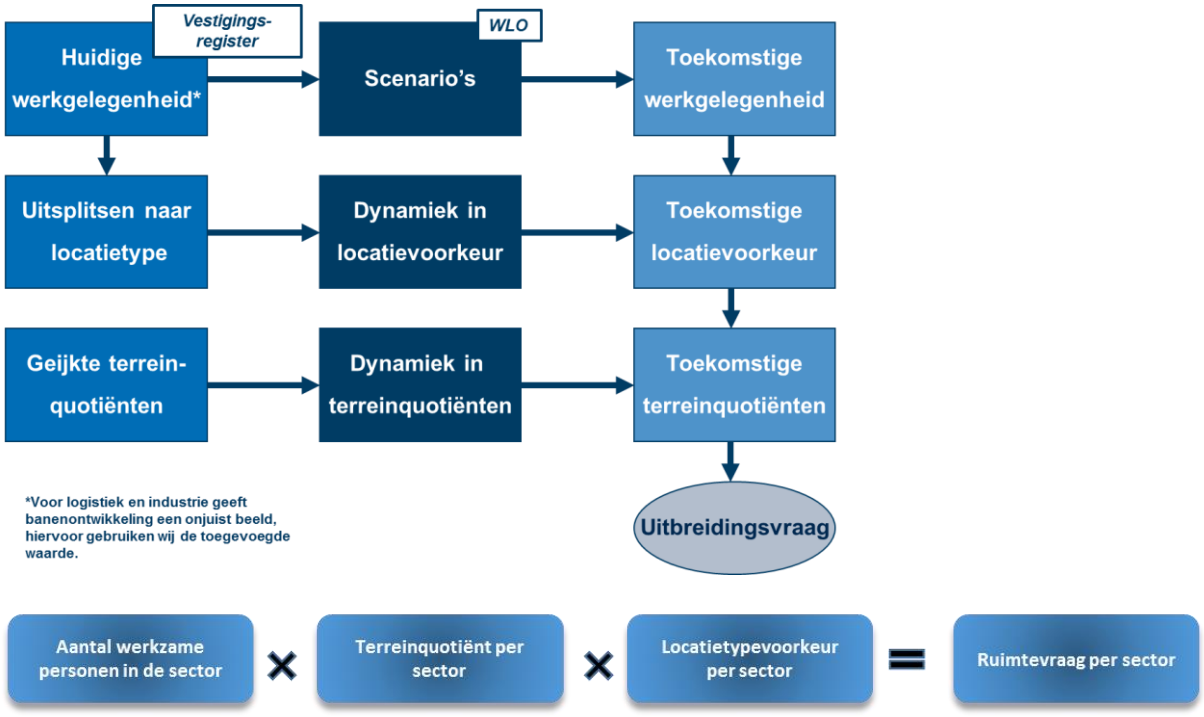

BLM-methode (CPB,2005)

De omvang van de toekomstige vervangings- en verplaatsingsvraag laat zich niet – zoals de uitbreidingsvraag – modelmatig ramen, maar hangt af van de plannen die bestaan en de mate waarin het bestaande aanbod economische verouderd is. We hanteren de volgende onderbouwing:

Vervangingsvraag

De vraag naar nieuw terrein voor bedrijven waarvan de terreinen worden getransformeerd naar niet bedrijfsmatige bestemmingen zoals woningbouw.

Verplaatsingsvraag

Dit is de vraag van bedrijven die moeten verplaatsen, als gevolg van herprofilering van de huidige locatie naar een andere bedrijfsmatige bestemming. Hieronder valt ook verplaatsing van bedrijven vanaf een solitaire locatie (Bijvoorbeeld vanuit het buitengebied).

Ontwikkeling van solitaire vestigingen (niet geregistreerd als bedrijventerrein in IBIS) vallen buiten de scope van de vraag-aanbodconfrontatie, maar hebben wel een relatie met het RPW. Vraagontwikkeling vanuit deze solitaire locaties is een ruimtelijke afweging die primair bij de betreffende gemeente en de provincie ligt. Op het moment dat een solitaire bedrijfsvestiging verplaatst naar een bedrijventerrein en de achtergelaten locatie transformeert naar een niet-bedrijfsmatige bestemming, of bedrijven in het kader van een stedelijk herverkavelingstraject worden uitgeplaatst om binnen de vigerende bestemming ruimte te bieden aan zittende bedrijven, is er sprake van vervangingsvraag bovenop de lokale vraagraming voor bedrijventerreinen.

Plannen die potentiele vervangings- of verplaatsingsvraag opleveren worden door de gemeente aangeleverd. Ecorys beoordeelt vervolgens of de plannen voor herprofilering en/of transformatie voldoende concreet zijn om als vervangings- of verplaatsingsvraag opgenomen te worden. Het criterium luidt dat de plannen binnen 5 jaar gaan spelen en/of dat er financiële onderbouwingen aan ten grondslag liggen. Voor de verplaatsing van solitaire bedrijven naar bedrijventerreinen geldt eveneens dat Ecorys beoordeelt of deze realistisch genoeg zijn om op te nemen als verplaatsingsvraag. Het resultaat van deze exercitie is inzicht in de potentiele vervangings- en verplaatsingsvraag per werkmilieu en een bandbreedte van verplaatsingen van solitaire bedrijven waar rekening mee gehouden moet worden.

De **bovenregionale vraag** brengen we in kaart op basis van historische reeksen, recente ontwikkelingen en toekomstverwachtingen.

Kwalitatieve opbouw van de vraag

De uitkomsten van de kwantitatieve behoefteraming middels de SPECTRA-modellen vormen het uitgangspunt voor een kwalitatieve verdieping van de ruimtevraag naar bedrijventerreinen in de Achterhoek. Dit doen we door per sector in de vraagraming de ruimtevraag te vertalen naar werkmilieus.

De werkmilieus zijn geïdentificeerd op basis van beleidsdocumenten, de huidige gebruikers en toekomstige doelgroepen op de bedrijventerreinen in de Achterhoek. Deze gebruikers kunnen naast de sectorale indeling ook ingedeeld worden naar vestigingseisen.

Op bedrijventerreinen in de Achterhoek onderscheiden we de volgende werkmilieus:

- **Ecosysteem logistiek**: een netwerk van bedrijven in de logistiek, handel en opslag. Dit zijn vaak grootschalig opgezette terreinen met veel ruimte voor vrachtwagens;
- **Ecosysteem agrifood**: een netwerk van bedrijven met aan de basis productiebedrijven gericht op teelt en veredeling en verderop in de keten agro-gerelateerde bedrijven zoals handelshuizen, importeurs, exporteurs, veilingen, verpakkingsbedrijven en logistiek dienstverleners;
- **(Maak)Industrie**: een industrieel karakter, waarbinnen bedrijven op grote(re) kavels, veelal met hogere milieucategorieën (hmc), produceren en verwerken. Industriële bedrijventerreinen bieden in de regel ruimte aan hmc-bedrijvigheid, smart industry (sterk vertegenwoordigd in de Achterhoek) en bio-based industry;
- **Klassiek, kleinschalig**: een monofunctioneel werkmilieu met een diversiteit aan (lokale) bedrijven op overwegend kleine(re) kavels;
- **Hoogwaardig**: dit werkmilieu kenmerkt zich door de aanwezigheid van met name kantoor-gerelateerde bedrijfsfuncties op een vaak nog monofunctioneel bedrijventerrein. Het betreft veelal bedrijfsverzamelgebouwen, waar bedrijven uit bijvoorbeeld de zakelijke dienstverlening zich vestigen.
- **Campus**: een werkmilieu dat zich onderscheid door kennis en innovatie. Een campus wordt formeel ontwikkeld in samenwerking met een onderwijsinstelling. Een campus kan echter ook ontstaan rondom een bepaald type bedrijvigheid (bijvoorbeeld hightech, maak en creatieve industrie) of bedrijf;
- **Werklocatie in transitie**: herstructurering, transformatie en herbestemming van locaties met een bedrijvenbestemming.

In bijlage 3 zijn de werkmilieus nader gedefinieerd aan de hand van vestigingsplaatsfactoren.

Bijlage B – Verdieping uitgangspunten inventarisatie van het aanbod

De inventarisatie van het aanbod aan bedrijventerreinen richt zich zowel op de omvang (kwantitatief) van het aanbod als de kwaliteit van het aanbod.

Kwantitatieve inventarisatie van het aanbod

Voor de inventarisatie van het aanbod maken we het volgende onderscheid:

Registratiegegevens - IBIS

Het Gelderse IBIS is leidend bij de inventarisatie van het aanbod. Alle betrokken gemeenten zorgen ervoor dat hun actuele gegevens (uiterlijk 1 oktober) zijn ingevoerd in het Gelderse IBIS-model. De peildatum van de IBIS-gegevens is 1 oktober 2018. De gemeenten zorgen zelf voor opname in IBIS.

Om ervoor te waken dat alle gegevens correct en eenduidig worden ingevoerd, zal de Provincie de gegevens uiteindelijk controleren.

Onherroepelijk aanbod

Nog te ontwikkelen kavels op bedrijventerreinen met een onherroepelijke status qua bestemmingsplan, worden als planaanbod meegenomen in dit onderzoek. Per bedrijventerrein wordt aangegeven wat het aantal en de omvang is van de nog te ontwikkelen kavels. Uitgeefbare kavels in gemeentelijk en privaat eigendom tellen mee in het aanbod.

Bedrijventerreinen met een andere status (van plannen in procedure tot plannen op de “tekentafel”) zijn zacht planaanbod. Het zachte planaanbod wordt geregistreerd, maar telt niet mee in de confrontatie tussen vraag en aanbod. Het aanbod van terreinen heeft zowel betrekking op gemeentelijke als particuliere eigendommen.

Uitgifte

We spreken van uitgifte wanneer het betreffende kavel verkocht is, waarbij de koopakte bij de notaris is gepasseerd en wanneer er daadwerkelijke concrete plannen zijn tot ontwikkeling van het kavel (dit kan een aangevraagde bouwvergunning zijn of een bouwplicht als onderdeel van de koopovereenkomst). Wanneer verkoop plaatsvindt aan een belegger die de aankoop heeft gedaan met het oog op doorverkoop zonder te ontwikkelen, wordt de uitgifte niet in mindering gebracht op het aanbod. Het kavel blijft immers in de markt.

Opties

Opties op uitgeefbare kavels worden eveneens geïnventariseerd. We geven daarbij aan (in hectares) hoe concreet de opties zijn. Er zijn verschillende vormen van opties te onderscheiden:

1. Interesse

Eerste stap is het in kaart brengen van interesse van bedrijven om een locatie/kavel te verwerven. Dit is nog geheel vrijblijvend en biedt geen enkele zekerheid.

2. Reserveringsovereenkomst met looptijd

Als er overeenstemming is over de te verwerven locatie, zal een reserveringsovereenkomst (o.i.d.) worden getekend met een afgebakende looptijd. In die periode wordt door de geïnteresseerde de

haalbaarheid van de investering beoordeeld. *De eigenaar biedt de bewuste kavel dan niet actief aan derden aan, maar blijft wel in de verkoop.*

3. Optie-overeenkomst

Vervolgens kan een optie-overeenkomst worden aangeboden. De kavel wordt dan gereserveerd. Dikwijls vraagt de gemeente een vergoeding voor de optie-periode. *De eigenaar biedt de bewuste kavel niet meer actief aan derden aan, maar is formeel nog wel in de verkoop.*

4. Koopovereenkomsten en passeren koopakte

Parallel of net na de optie-overeenkomst wordt een koopovereenkomst opgesteld, waarin afspraken en wederzijdse verplichtingen zijn vastgelegd. *De eigenaar biedt de bewuste kavel niet meer aan derden aan, maar is formeel nog wel in de verkoop.* Het perceel wordt vervolgens eigendom via het tekenen van de koopovereenkomst en vervolgens het passeren van de koopakte bij de notaris. *Het bewuste kavel is formeel uit de verkoop.*

Leegstand

Leegstand betreft de bestaande gebouwen op bedrijventerreinen die leeg staan. Inzicht in de leegstand is relevant voor het inzichtelijk krijgen van het beschikbare aanbod op bestaande terreinen en de kwaliteit hiervan. Een frictieleegstand van circa 5% op de vastgoedmarkt wordt als gezond beschouwd.

Indien gemeenten aangeven dat er sprake is van substantiële leegstand van meer dan het frictieniveau (meer dan 5% van het totale oppervlakte gebouwen) wordt gevraagd naar de courantheid van het gebouw/vastgoed. Wanneer er courante gebouwen/vastgoed op het terrein staan, kan dit vastgoed een deel van de marktvraag accommoderen en maakt het onderdeel uit van het uitgeefbaar aanbod.

Wanneer er sprake is van incourant vastgoed, wordt gekeken in hoeverre het terrein nog voldoet aan de eisen die de beoogde doelgroepen stellen voor een vestigingslocatie en wat dit betekent voor de kansrijkheid van het terrein. We spreken over incourant vastgoed als gebouwen langer dan 3 jaar leeg staan.

Nieuw aanbod door herstructurering

We stellen voor dat het aantal hectaren nieuw aanbod als gevolg van herstructurering en/of herverkaveling wordt bepaald in overleg met de gemeente en per plan te bekijken of het voldoende realistisch is. Alleen plannen die zijn opgestart binnen 5 jaar tot ontwikkeling en/of waaraan een financiële onderbouwing ten grondslag ligt, worden meegenomen. Als door herontwikkeling extra ruimte gecreëerd wordt, telt dit mee in het aanbod.

Kwalitatieve inventarisatie van het aanbod

Een belangrijk onderdeel van onze methodiek is de toedeling van vraag en aanbod naar werkmilieus. Bedrijventerreinen kennen vaak verschillende doelgroepen en beschikken over verschillende kwaliteiten. Toch is er ook een structuur van typen werklocaties die overeenkomsten vertonen en geschikt zijn voor activiteiten die dezelfde locatiekwaliteiten wensen. Door werkmilieus te identificeren worden de bedrijventerreinen beoordeeld aan de hand van de wensen van bedrijvigheid en de kwaliteiten waaraan het terrein voldoet. De beoordeling en toekenning van een werkmilieu wordt gedaan op basis van een schouw van het terrein en de desbetreffende gebruikers op het terrein.

Bijlage C – Verdieping werkmilieus

(Maak)industrieel werkmilieu

Een werkmilieu met een industrieel karakter waarbinnen bedrijven produceren en verwerken. Dit vindt vaak plaats op grote(re) kavels, veelal met een maximale milieucategorie van minstens 3.2. Industriële terreinen bieden in de regel ruimte aan hmc-bedrijvigheid. Het verschil met het klassiek, kleinschalig werkmilieu is de schaalgrootte van de gevestigde bedrijven, alsmede een overwegend hogere milieucategorie. Dit werkmilieu is veelvuldig terug te vinden op de bedrijventerreinen in de Achterhoek en kenmerkt zich in de regio door innovatie en veel onderlinge samenwerking.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

- **Bereikbaarheid** – bereikbaarheid voor aan- en afvoer is van groot belang, in ieder geval via de weg. Over water is in een aantal gevallen een pré.
- Aanwezigheid **complementaire bedrijvigheid** - op die manier kunnen bedrijven elkaar aanvullen waar nodig en een netwerk vormen.
- **Bereikbaarheid personeel** - het personeel in de Achterhoek hecht er over het algemeen waarde aan dat zij niet te lang hoeven te reizen naar hun werk.
- Een **hogere milieucategorie** - (Maak)industrie brengt in veel gevallen hinder met zich mee. Een hogere milieucategorie, vanaf categorie 3.2 is daarom wenselijk.
- **Kavelgrootte** – Grote(re) kavels met een praktische inrichting en bij voorkeur ook uitbreidingsmogelijkheden.
- **Digitale infrastructuur** – Voor de Smart Industry is een goede internetverbinding onmisbaar.

Logistiek

Een netwerk van bedrijven in de logistiek, handel en opslag. Dit zijn vaak grootschalig opgezette terreinen met veel ruimte voor vrachtwagens. De echt grootschalige logistiek (>5ha) vestigt zich binnen Nederland met name in de zuidelijke provincies. Voor de regio Achterhoek is vooral de kleinschalige logistiek en de tussengroep van 1 tot 5 hectare interessant. Deze zijn in de regio verspreid te vinden op enkele bedrijventerreinen.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

- **Bereikbaarheid** – de ligging ten opzichte van de transportassen en de verbinding met het achterland.
- **Bereikbaarheid personeel** - het personeel in de Achterhoek hecht er over het algemeen waarde aan dat zij niet te lang hoeven te reizen naar hun werk.
- Aanwezigheid van **complementaire bedrijvigheid** - andere logistieke bedrijven en toeleveranciers, zodat voorzieningen gedeeld kunnen worden.
- **Digitale infrastructuur** – snel en betrouwbaar internet wordt door digitalisering en robotisering steeds belangrijker.
- **Kavelgrootte** – Grotere kavels een met een praktische inrichting.

Agrifood

Een netwerk van bedrijven met aan de basis productiebedrijven gericht op teelt en veredeling van landbouwproducten. Verderop in de keten vinden we agrologistieke bedrijven zoals importeurs, exporteurs, verpakkingsbedrijven en logistiek dienstverleners. Een agrifood-profilering betekent een link met de agrarische sector. Met de Laarberg en Den Sliem als agrifood-cluster in Oost-Gelre en de koppeling met Smart Industry is dit een werkmilieu van belang voor de Achterhoek.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

- **Bereikbaarheid** – de ligging ten opzichte van de transportassen en de verbinding met het achterland. Voor agrologistiek is de nabijheid van een haven en soms ook vliegveld een pré.
- Aanwezigheid van **agro-gelieerde bedrijvigheid** – nog meer dan de conventionele logistiek is clustervorming een factor van belang voor agrologistiek. Just-in-Time delivery is van groot belang voor agrarische producten, de aanwezigheid van een veiling is van oudsher een belangrijke vestigingsfactor en er is sprake van veel innovatie bij toeleveranciers.
- **Bereikbaarheid personeel** - het personeel in de Achterhoek hecht er over het algemeen waarde aan dat zij niet te lang hoeven te reizen naar hun werk.
- **Kavelgrootte** – Grotere kavels een met een praktische inrichting.
- **Digitale infrastructuur** – snel en betrouwbaar internet wordt door digitalisering en robotisering steeds belangrijker.

Klassiek, kleinschalig werkmilieu

Een traditioneel werkmilieu, ook wel “functioneel gemengd” genoemd. De term klassiek duidt niet op de leeftijd van het terrein of de (werkzaamheden van) de gevestigde bedrijvigheid, maar op het feit dat dit type bedrijventerrein van oudsher in zo goed als iedere gemeente te vinden is: Een monofunctioneel werkmilieu met een diversiteit aan bedrijven op overwegend kleine(re) kavels. Bedrijventerreinen met een klassiek, kleinschalig werkmilieu zijn ook geschikt om kleinschalige activiteiten uit andere werkmilieus te huisvesten. Bijvoorbeeld stadsdistributie of productie met een lage milieu-/hindercategorie. Dit sluit niet uit dat er enkele zwaardere bedrijven zijn gehuisvest of grotere kavels aanwezig zijn, vaak mogelijk gemaakt door zonering. Dit type terreinen is belangrijk voor de werkgelegenheid en dynamiek in stedelijke gebieden en kernen.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

- **Bereikbaarheid en nabijheid personeel** – het personeel op dit type locaties is over het algemeen minder bereid om lang te reizen. De belangrijkste vervoerswijze is vaak de fiets of lokaal ov.
- **Nabijheid voorzieningen** – de nabijheid van bijvoorbeeld een supermarkt of eetgelegenheid wordt gewaardeerd.
- **Kwaliteit openbare ruimte** – een veilige, nette omgeving om in te werken met voldoende ruimte op straat.
- **Prijs** – voor met name de laagwaardigere bedrijvigheid (bijvoorbeeld autosloperijen) is een lage prijs een belangrijke vestigingsfactor. Voor andere segmenten die zich binnen dit werkmilieu vestigingen zijn kwaliteit en bereikbaarheid belangrijkere factoren.

Hoogwaardig/diensten werkmilieu

Een hoogwaardig/diensten werkmilieu kenmerkt zich door de aanwezigheid van m.n. kantoor-gerelateerde bedrijfsfuncties op een vaak nog monofunctioneel bedrijventerrein. Het betreft veelal bedrijfsverzamelgebouwen, waar bedrijven uit bijvoorbeeld de zakelijke dienstverlening zich vestigen. Een hoogwaardig werkmilieu kan tevens productiefaciliteiten voor hoogwaardigere sectoren, zoals de medische sector, huisvesten.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

- **Bereikbaarheid per ov** – de bereikbaarheid per ov is van groot belang. Bij voorkeur per intercitytrein.
- **Nabijheid voorzieningen** – van belang zijn met name voorzieningen gedurende de werkuren, zoals een eetgelegenheid.
- **Stedenbouwkundige uitstraling** – een nette, moderne uitstraling van de bedrijfspanden en de openbare ruimte
- **Bereikbaarheid per auto** – voor bedrijvigheid dat zich op dit type locaties vestigt en haar werknemers is en blijft de auto nog steeds het belangrijkste vervoersmiddel.
- **Zichtlocatie** – met name grotere bedrijven willen zichtbaar zijn voor de buitenwereld.

Campus

Een werkmilieu dat zich onderscheid door kennis en innovatie. Een campus wordt formeel ontwikkeld in samenwerking met een onderwijsinstelling. Zoals TIC-Delf, High-tech Campus Eindhoven, Kennispark Twente en RDM-campus Rotterdam. Een campus kan echter ook ontstaan rondom een bepaald type bedrijvigheid (bijvoorbeeld biobased, health, high- & cleantech en creatieve industrie) of bedrijf. Bijvoorbeeld Brightlands Chemelot Campus in Limburg. Vaak zien we ook kennisontwikkeling en innovatie binnen andere werkmilieus. Bedrijventerreinen die als geheel ingericht worden als campus zijn relatief zeldzaam.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

- **Nabijheid onderwijs- of kennisinstelling** – Dit kan ook een specifiek bedrijf zijn. De samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven zorgt voor een goede doorstroom van kennis en arbeid.
- Een **triple helix-constructie** – De samenwerking tussen overheid, onderwijs-/onderzoeksinstellingen en ondernemers werkt bevorderend, doordat kennisontwikkeling en innovatie ook beleidsmatig een aandachtspunt wordt. De overheid kan tevens stimuleren door het verstrekken van subsidies.
- **Samenwerking en kennisdelen**. Commitment van campuspartijen om zich bij elkaar te vestigen en de geografische en intellectuele nabijheid (samen) te exploreren, exploiteren en uit te bouwen.
- **Bereikbaarheid** – bij voorkeur een goede ov-bereikbaarheid
- **Nabijheid voorzieningen** - de nabijheid van bijvoorbeeld een eetgelegenheid wordt gewaardeerd. Als er op de campus gewoond wordt, is er behoefte aan uitgebreidere voorzieningen.

Bijlage II - Werkmilieus

(Maak)industrieel werkmilieu

Een werkmilieu met een industrieel karakter waarbinnen bedrijven produceren en verwerken. Dit vindt vaak plaats op grote(re) kavels, veelal met een milieucategorie van 3.2 of meer. Industriële terreinen bieden in de regel ruimte aan hmc-bedrijvigheid. Het verschil met het klassiek, gemengd werkmilieu is de schaalgrootte van de gevestigde bedrijven, alsmede een overwegend hogere milieucategorie. Dit werkmilieu is veelvuldig terug te vinden op de bedrijventerreinen in de Achterhoek en kenmerkt zich in de regio door innovatie en veel onderlinge samenwerking.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

Vestigingsfactoren	Toelichting
Bereikbaarheid	Bereikbaarheid voor aan- en afvoer is van groot belang, in ieder geval via de weg. Over water is in een aantal gevallen een pré
Complementaire bedrijvigheid	Hierdoor kunnen bedrijven elkaar aanvullen waar nodig en een netwerk vormen
Bereikbaarheid personeel	Personeel in de Achterhoek hecht er over het algemeen waarde aan dat zij niet te lang hoeven te reizen naar hun werk
Hogere milieucategorie	(Maak)industrie brengt in veel gevallen hinder met zich mee. Een hogere milieucategorie, vanaf categorie 3.2 is daarom wenselijk.
Kavelgrootte	Grote(re) kavels met een praktische inrichting en bij voorkeur ook uitbreidingsmogelijkheden
Digitale infrastructuur	Voor de Smart Industry is een goede internetverbinding onmisbaar

Logistiek

Een netwerk van bedrijven in de logistiek, handel en opslag. Dit zijn vaak grootschalig opgezette terreinen met veel ruimte voor vrachtwagens. De echt grootschalige logistiek (>5ha) vestigt zich binnen Nederland met name in de zuidelijke provincies. Voor de regio Achterhoek is vooral de kleinschalige logistiek en de tussengroep van 1 tot 5 hectare interessant. Deze zijn in de regio verspreid te vinden op enkele bedrijventerreinen.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

Vestigingsfactoren	Toelichting
Bereikbaarheid	De ligging ten opzichte van de transportassen en de mulitmodale verbinding met het achterland
Bereikbaarheid personeel	Personeel in de Achterhoek hecht er over het algemeen waarde aan dat zij niet te lang hoeven te reizen naar hun werk
Complementaire bedrijvigheid	Aanwezigheid van andere logistieke bedrijven en toeleveranciers, zodat voorzieningen gedeeld kunnen worden
Digitale infrastructuur	Snel en betrouwbaar internet wordt door digitalisering en robotisering steeds belangrijker
Kavelgrootte	Grotere kavels met een praktische inrichting

Agrifood

Een netwerk van bedrijven met aan de basis productiebedrijven gericht op teelt en veredeling van landbouwproducten. Verderop in de keten vinden we agrologistieke bedrijven zoals importeurs, exporteurs, verpakkingsbedrijven en logistiek dienstverleners. Een agrifood-profilering betekent een link met de agrarische sector. Met de Laarberg en Den Sliem als agrifood-cluster in Oost-Gelre en de koppeling met Smart Industry is dit een werkmilieu van belang voor de Achterhoek.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

Vestigingsfactoren	Toelichting
Bereikbaarheid	Voor agrologistiek is de ligging ten opzichte van de transportassen en de multimodale verbinding met het achterland van groot belang.
Agro-gelieerde bedrijvigheid	Clustervorming een factor van belang voor agrifood. De connectie met de agrarische sector is nog sterk aanwezig, zowel in de zin van logistiek als in de ontwikkeling van (landbouw)machines en hulpmiddelen. Voor die laatste is in de Achterhoek ook de cross-over met Smart Industry belangrijk.
Bereikbaarheid personeel	Het personeel in de Achterhoek hecht er over het algemeen waarde aan dat zij niet te lang hoeven te reizen naar hun werk
Kavelgrootte	Grotere kavels met een praktische inrichting
Digitale infrastructuur	Snel en betrouwbaar internet wordt door digitalisering en robotisering steeds belangrijker

Klassiek, gemengd werkmilieu

Een traditioneel werkmilieu, ook wel “functioneel gemengd” genoemd. De term klassiek duidt niet op de leeftijd van het terrein of de (werkzaamheden van) de gevestigde bedrijvigheid, maar op het feit dat dit type bedrijventerrein van oudsher in zo goed als iedere gemeente te vinden is: Een monofunctioneel werkmilieu met een diversiteit aan bedrijven op overwegend kleine(re) kavels. Bedrijventerreinen met een klassiek, gemengd werkmilieu zijn ook geschikt om kleinschalige activiteiten uit andere werkmilieus te huisvesten. Bijvoorbeeld kleinschalige logistiek of (maak)industrie met een lage milieu-/hindercategorie. Dit sluit niet uit dat er enkele bedrijven uit de hogere milieu/hindercategorie zijn gehuisvest of grotere kavels aanwezig zijn, vaak mogelijk gemaakt door zonering. Dit type terreinen is belangrijk voor de werkgelegenheid en dynamiek in stedelijke gebieden en kernen.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

Vestigingsfactoren	Toelichting
Bereikbaarheid en nabijheid personeel	Het personeel op dit type locaties is over het algemeen minder bereid om lang te reizen. De belangrijkste vervoerswijze is vaak de fiets of lokaal ov
Nabijheid voorzieningen	De nabijheid van bijvoorbeeld een supermarkt of eetgelegenheid wordt gewaardeerd
Kwaliteit openbare ruimte	Een veilige, nette omgeving om in te werken met voldoende ruimte op straat
Prijs	Voor met name de laagwaardigere bedrijvigheid (bijvoorbeeld autosloperijen) is een lage prijs een belangrijke vestigingsfactor. Voor andere segmenten die zich binnen dit werkmilieu vestigen zijn kwaliteit en bereikbaarheid belangrijkere factoren

Hoogwaardig/diensten werkmilieu

Een hoogwaardig/diensten werkmilieu kenmerkt zich door de aanwezigheid van m.n. kantoor-gerelateerde bedrijfsfuncties op een vaak nog monofunctioneel bedrijventerrein. Het betreft veelal bedrijfsverzamelgebouwen, waar bedrijven uit bijvoorbeeld de zakelijke dienstverlening zich vestigen. Een hoogwaardig werkmilieu kan tevens productiefaciliteiten voor hoogwaardigere sectoren, zoals de medische sector, huisvesten.

De belangrijkste vestigingsfactoren zijn:

Vestigingsfactoren	Toelichting
Bereikbaarheid per ov	De bereikbaarheid per ov is van groot belang. Bij voorkeur per intercitytrein
Nabijheid voorzieningen	Van belang zijn met name voorzieningen gedurende de werkuren, zoals een eetgelegenheid
Stedenbouwkundige uitstraling	Een nette, moderne uitstraling van de bedrijfspanden en de openbare ruimte
Bereikbaarheid per auto	Voor bedrijvigheid dat zich op dit type locaties vestigt en haar werknemers is en blijft de auto nog steeds het belangrijkste vervoersmiddel
Zichtlocatie	Met name grotere bedrijven willen zichtbaar zijn voor de buitenwereld

Zie volgende pagina voor de Werkmilieus in de Achterhoek.

Bijlage III – Aanbod per gemeente

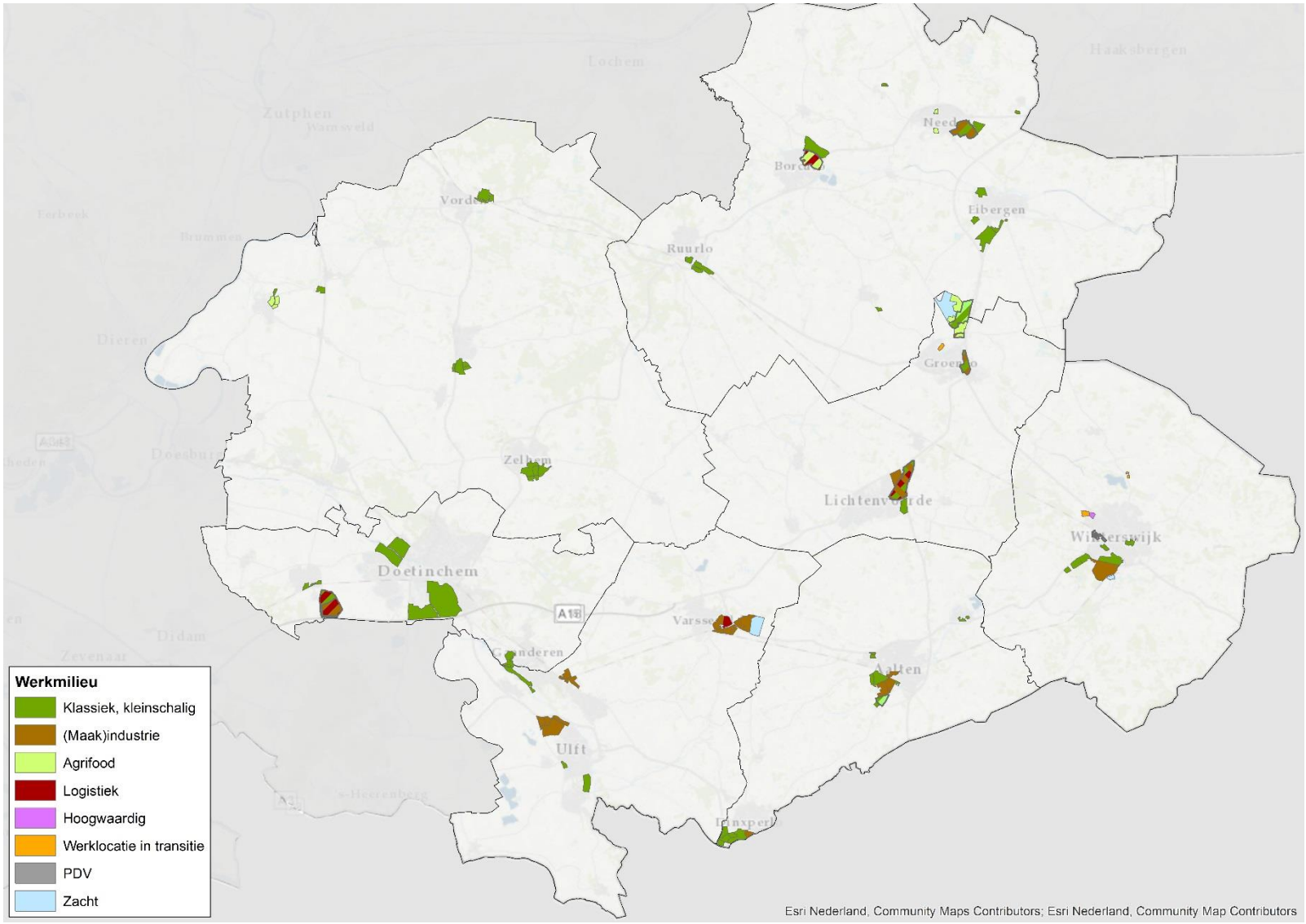
Werkmilieu
Klassiek, kleinschalig
(Maak)industrie
Agrifood
Logistiek
Hoogwaardig
Werklocatie in transitie
PDV
Zacht
Esri Nederland, Community Maps Contributors; Esri Nederland, Community Map Contributors
Lochem
Haaksbergen
Zutphen
Warnsveld
Ferbeek
Brummen
Dieren
Doesburg
Didam
Zevenaar
Ruurlo
Eibergen
Zelhem
Doetinchem
Ulft
Aalten
A18

Aalten – totaal uitgeefbaar 8,85 ha

Direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Direct uitgeefbaar
AA-Strang	3,10
Dinxperlo 69	0,10
t Hietveld, fase 1A	2,10
Vierde Broekdijk	1,95
Totaal	**7,25**

Niet-direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Niet nu uitgeefbaar
Industrieterrein II	0,53
t Hietveld, fase 1A	1,07
Totaal	**1,60**

Waarvan in optie

Bedrijventerrein	Optie
Industrieterrein II	0,53
t Hietveld, fase 1A	1,07
Totaal	**1,60**

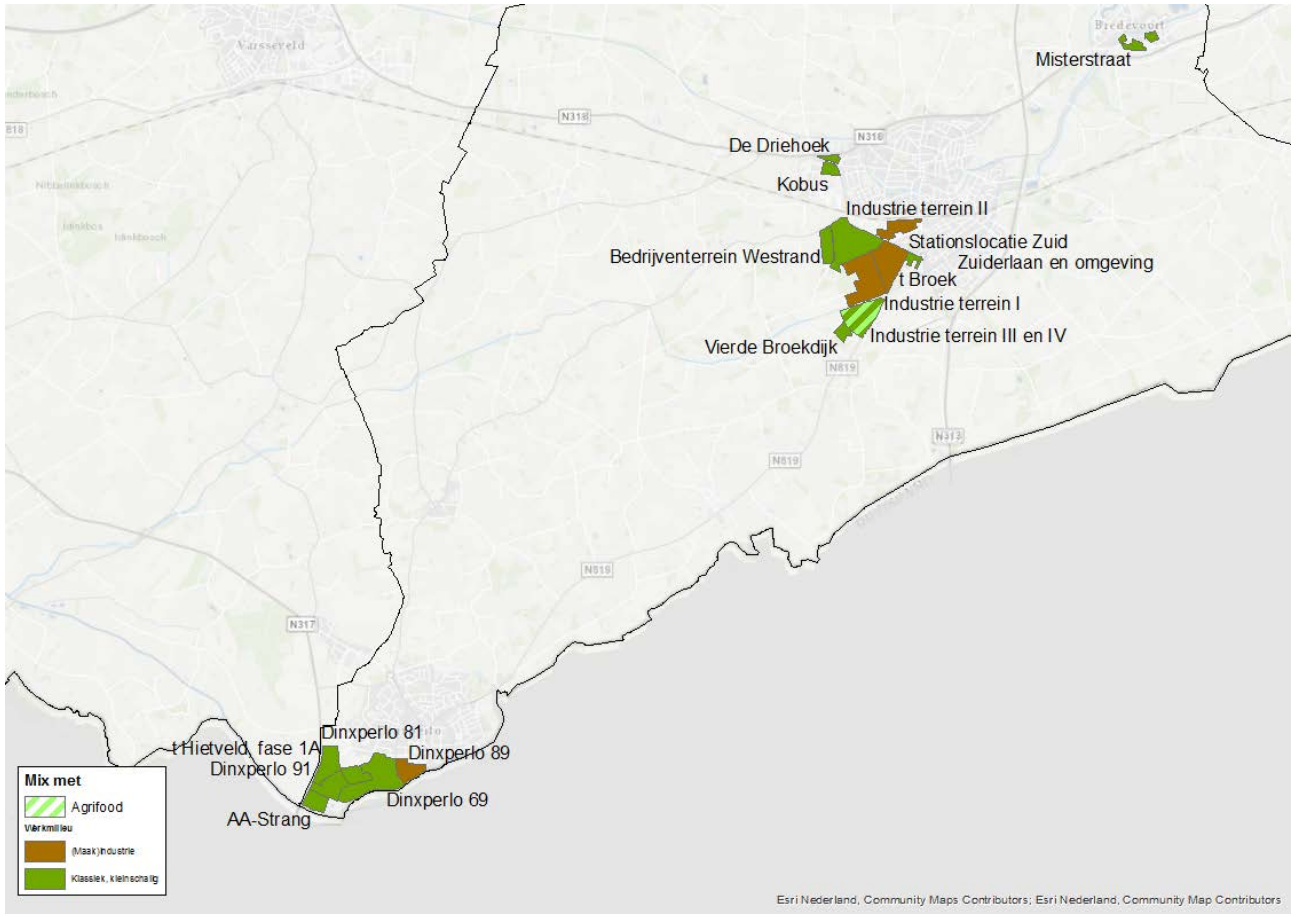

Zachte plannen

Bedrijventerrein	
Westrand*	Ca. 5
* Plan is vastgesteld door de gemeenteraad (o.b.v. RPB 2011) en in werking getreden, maar nog niet onherroepelijk. Netto oppervlakte ca. 5 ha is onder voorbehoud verkocht (zie verplaatsingsvraag in bouwstenenrapportage).	

Berkelland – totaal uitgeefbaar 18,85 ha

Direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Direct uitgeefbaar
De Kiefte	2,82
De Mors	1,34
De Vrijersmaat	0,82
Everskamp	2,87
Overberkel	2,83
Russchemors	3,30
Vrijersmaat uitbreiding	0,82
Wheemergaarden ((maak)industrie)	0,66
Wheemergaarden (klassiek, kleinschalig)	0,66
Totaal	**16,1**

Niet-direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Optie
Russchemors	2,75
Totaal	**2,75**

Waarvan in optie

Bedrijventerrein	Optie
Russchemors	2,75
Totaal	**2,75**

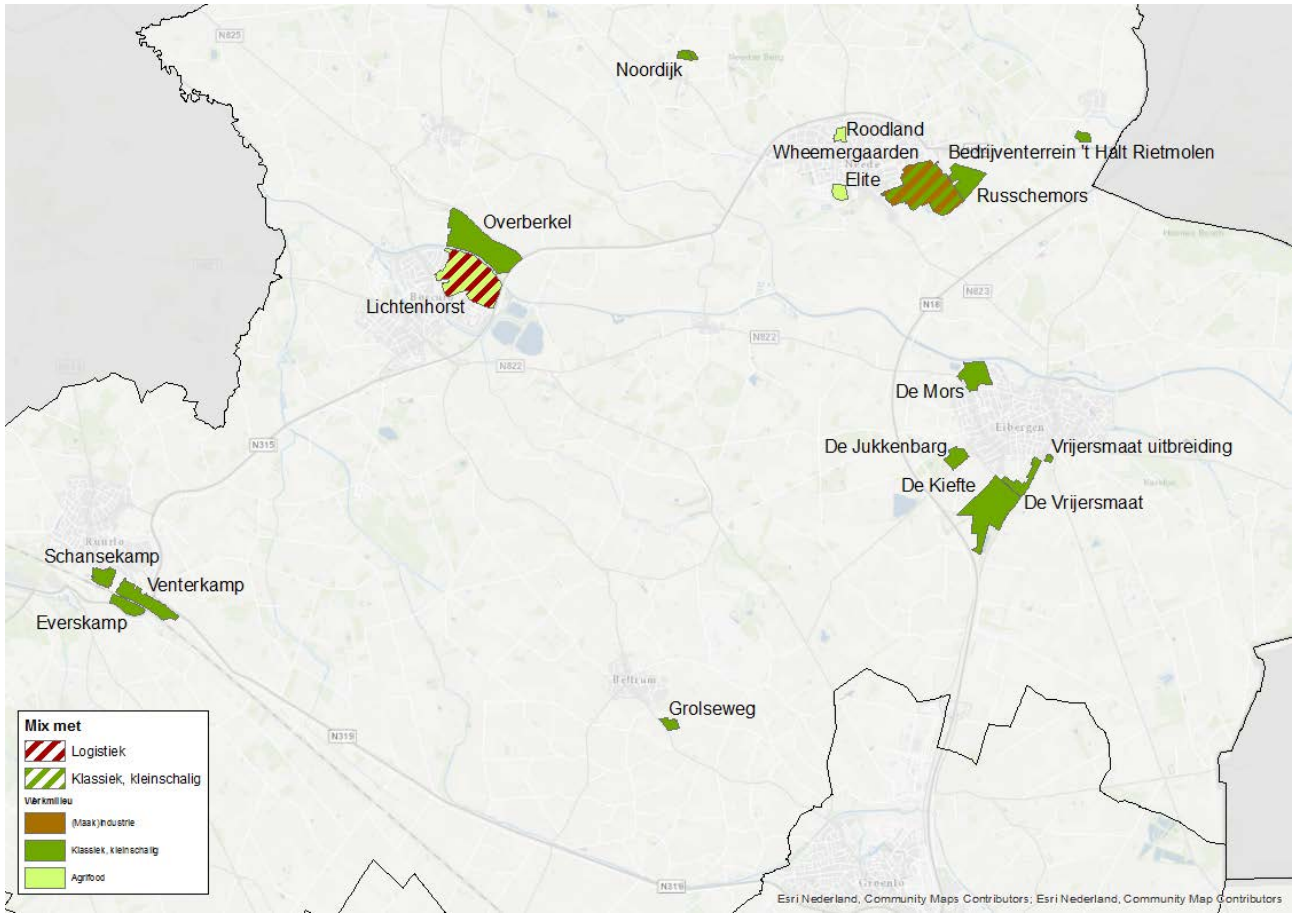

Zachte plannen

Bedrijventerrein	Optie
De Kiefte 5	1,70
Totaal	**1,70**

Bronckhorst – totaal uitgeefbaar 3,30 ha

Direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Direct uitgeefbaar
De Vinkenkamp	0,98
Winkelskamp Oost	1,14
Totaal	**2,10**

Niet-direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Niet nu uitgeefbaar
De Vinkenkamp	0,50
Steenderdiek B	0,32
Winkelskamp Oost	0,29
Totaal	**1,10**

Waarvan in optie

Bedrijventerrein	Optie
De Vinkenkamp	0,28
Steenderdiek B	0,32
Winkelskamp Oost	0,29
Totaal	**0,89**

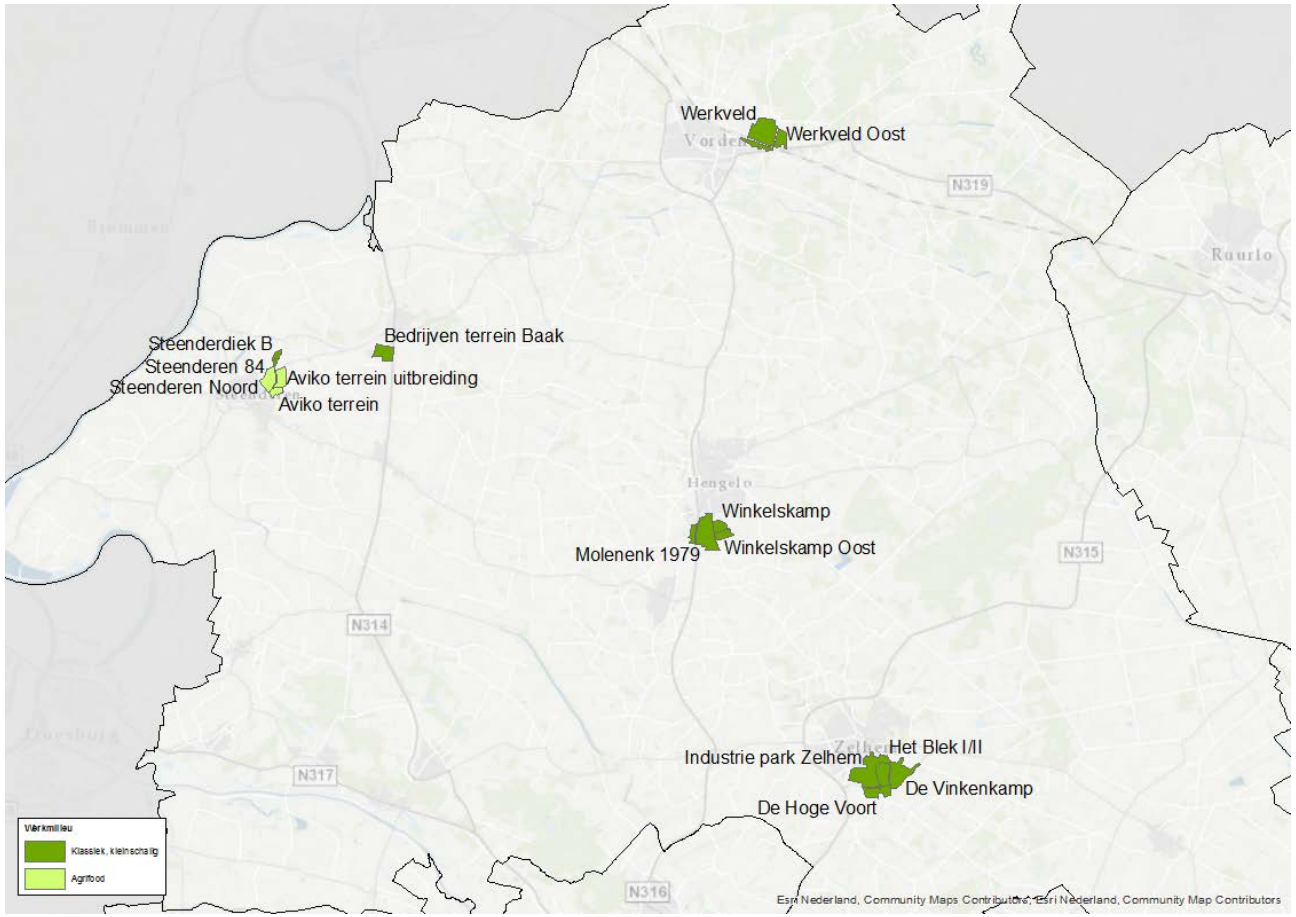

Zachte plannen

Bedrijventerrein	Zacht aanbod
Winkelskamp Oost	2,50
Totaal	**2,50**

Doetinchem – totaal uitgeefbaar 60,85 ha

Direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Direct uitgeefbaar
A18 Bedrijvenpark Noord	4,00
A18 Bedrijvenpark Zuid (klassiek, kleinschalig)	7,40
A18 Bedrijvenpark Zuid ((maak)industrie)	3,90
Keppelseweg	2,25
Verheulsweide	5,30
Totaal	**22,85**

Niet-direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Niet nu uitgeefbaar
A18 Bedrijvenpark Noord (logistiek)	24,00
A18 Bedrijvenpark Zuid (logistiek)	1,50
A18 Bedrijvenpark Zuid (klassiek, kleinschalig)	7,50
A18 Bedrijvenpark Zuid ((maak)industrie)	4,10
Verheulsweide	0,90
Totaal	**38,0**

Waarvan in optie

Bedrijventerrein	Optie
A18 Bedrijvenpark Noord (logistiek)	24,00
A18 Bedrijvenpark Zuid (logistiek)	1,50
A18 Bedrijvenpark Zuid (klassiek, kleinschalig)	7,50
A18 Bedrijvenpark Zuid ((maak)industrie)	4,10
Verheulsweide	0,90
Totaal	**38,0**

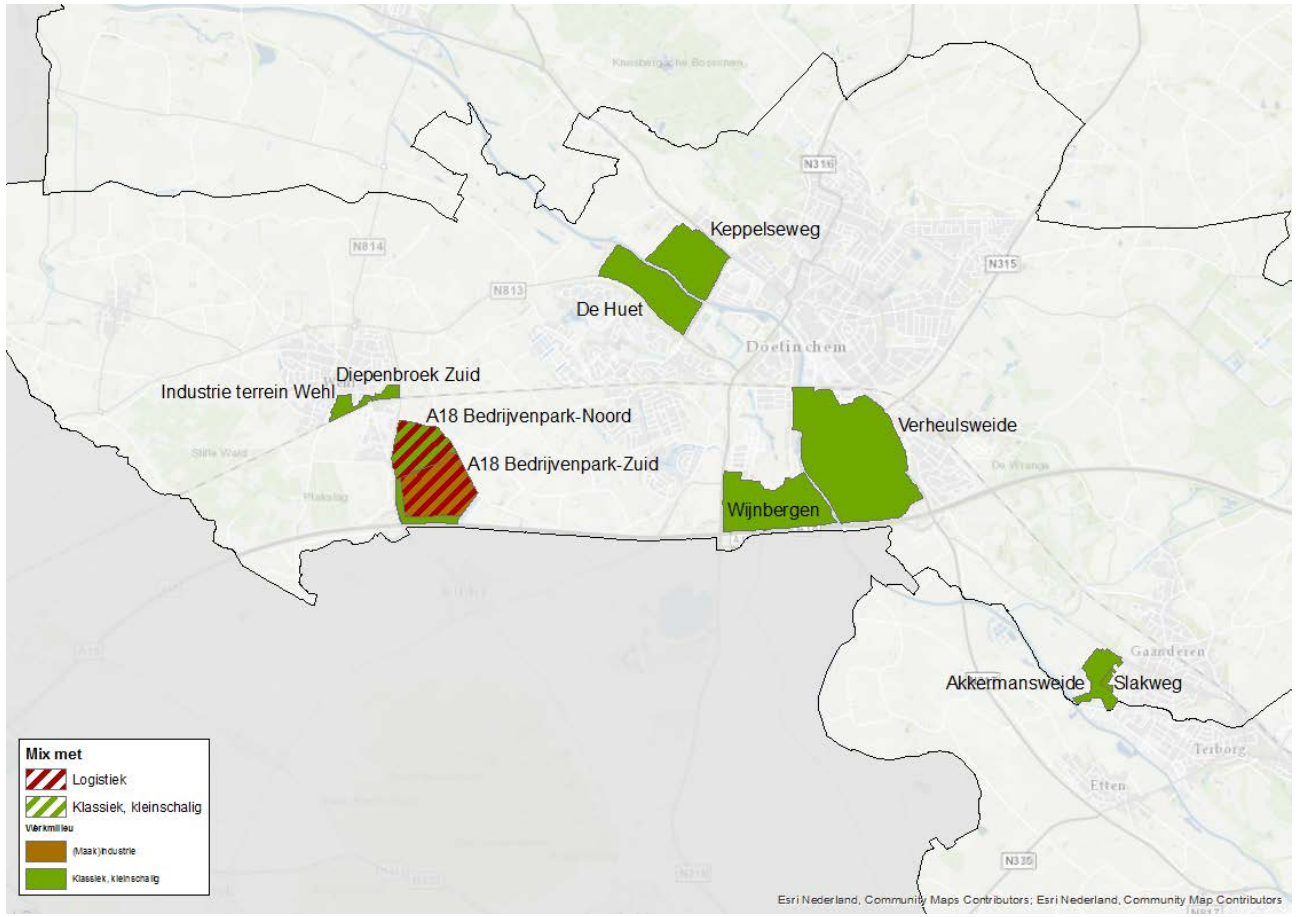

Zachte plannen

Bedrijventerrein	Optie
N.v.t.	0

Oost Gelre – totaal uitgeefbaar 12,15 ha

Direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Direct uitgeefbaar
Lindebrook	3,95
RBT Laarberg fase 1	0,45
RBT Laarberg fase 2a	4,70
Totaal	**9,10**

Niet-direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Niet nu uitgeefbaar
Lindebrook	1,25
RBT Laarberg fase 1 (klassiek, kleinschalig)	0,50
RBT Laarberg fase 1 (agrifood)	0,50
RBT Laarberg fase 2a	0,8
Totaal	**3,05**

Waarvan in optie

Bedrijventerrein	Optie
Lindebrook	1,05
RBT Laarberg fase 1 (klassiek, kleinschalig)	0,50
RBT Laarberg fase 1 (agrifood)	0,50
RBT Laarberg fase 2a	0,80
Totaal	**2,85**

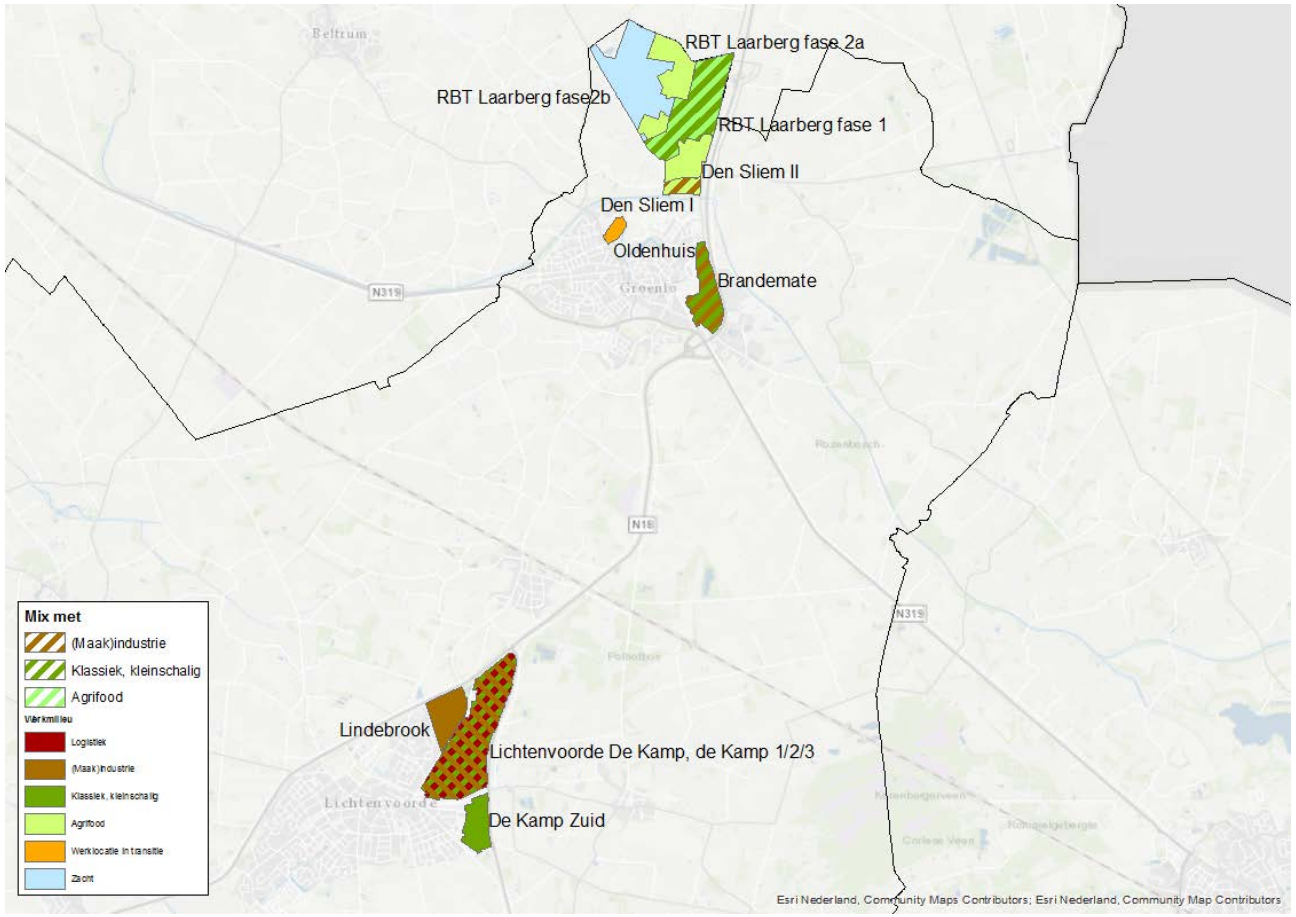

Zachte plannen

Bedrijventerrein	Zacht aanbod
RBT Laarberg fase 2b	34,90
Totaal	**34,90**

Oude IJsselstreek – totaal uitgeefbaar 12,7 ha

Direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Direct uitgeefbaar
De Rieze (fases I t/m V)	2,19
De Rieze VI	2,00
Hofskamp Oost 2e fase	1,03
Totaal	**5,20**

Niet-direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Niet nu uitgeefbaar
De Rieze (fases I t/m V)	1,37
De Rieze VI	1,46
Hofskamp Oost 2e fase	4,66
Totaal	**7,50**

Waarvan in optie

Bedrijventerrein	Optie
De Rieze (fases I t/m V)	1,37
De Rieze VI	1,46
Hofskamp Oost 2e fase	4,66
Totaal	**7,50**

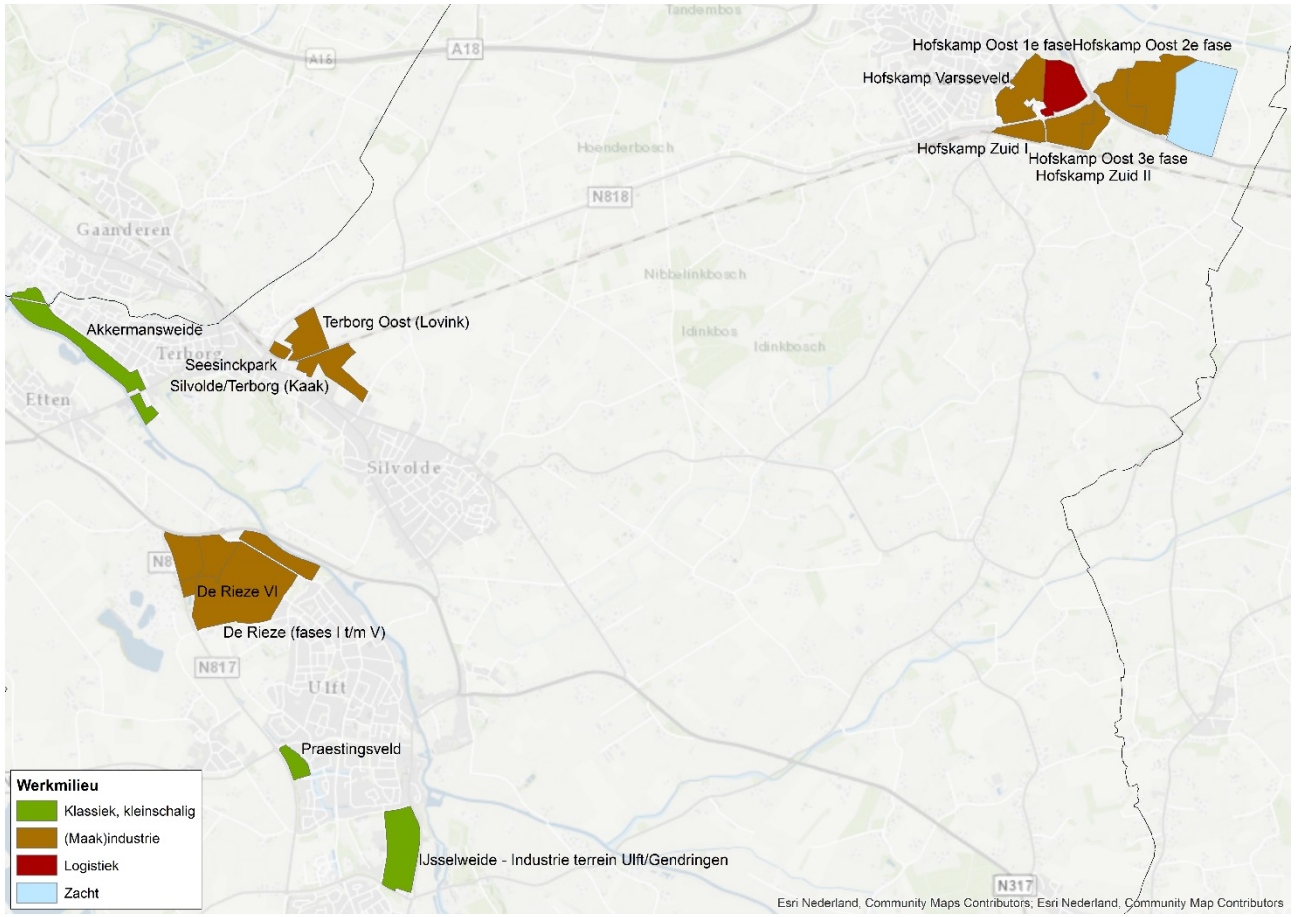

Zachte plannen

Bedrijventerrein	Zacht aanbod
Hofskamp Oost 3e fase	25,00
Totaal	**25,00**

Winterswijk – totaal uitgeefbaar 4,00 ha

Direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Direct uitgeefbaar
Industrieterrein Veeneslat Noord	0,60
Spoorzone (hoogwaardig)	1,70
Spoorzone (PDV)	1,70
Totaal	**4,00**

Niet-direct uitgeefbaar aanbod

Bedrijventerrein	Niet nu uitgeefbaar
Bedrijvenpark Arrisveld*	6,20
Totaal	**0,00**
*Werklocatie in transitie	

Waarvan in optie

Bedrijventerrein	Optie
Totaal	**Nvt**

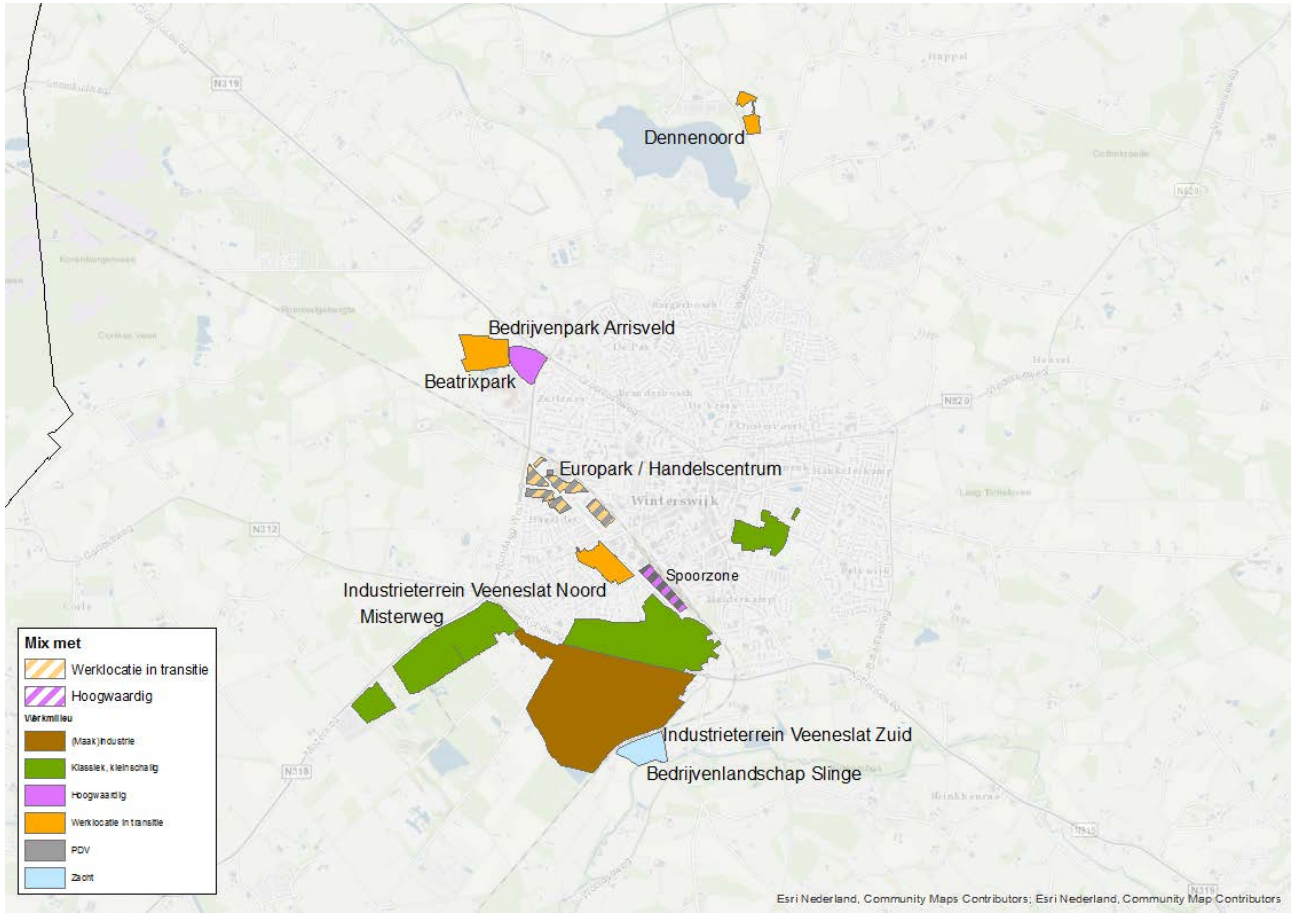

Zachte plannen

Bedrijventerrein	Zacht aanbod
Bedrijvenlandschap Slinge	2,50
Totaal	**2,50**

Bijlage IV – Analyse per gemeente

Aalten

Probleemstelling

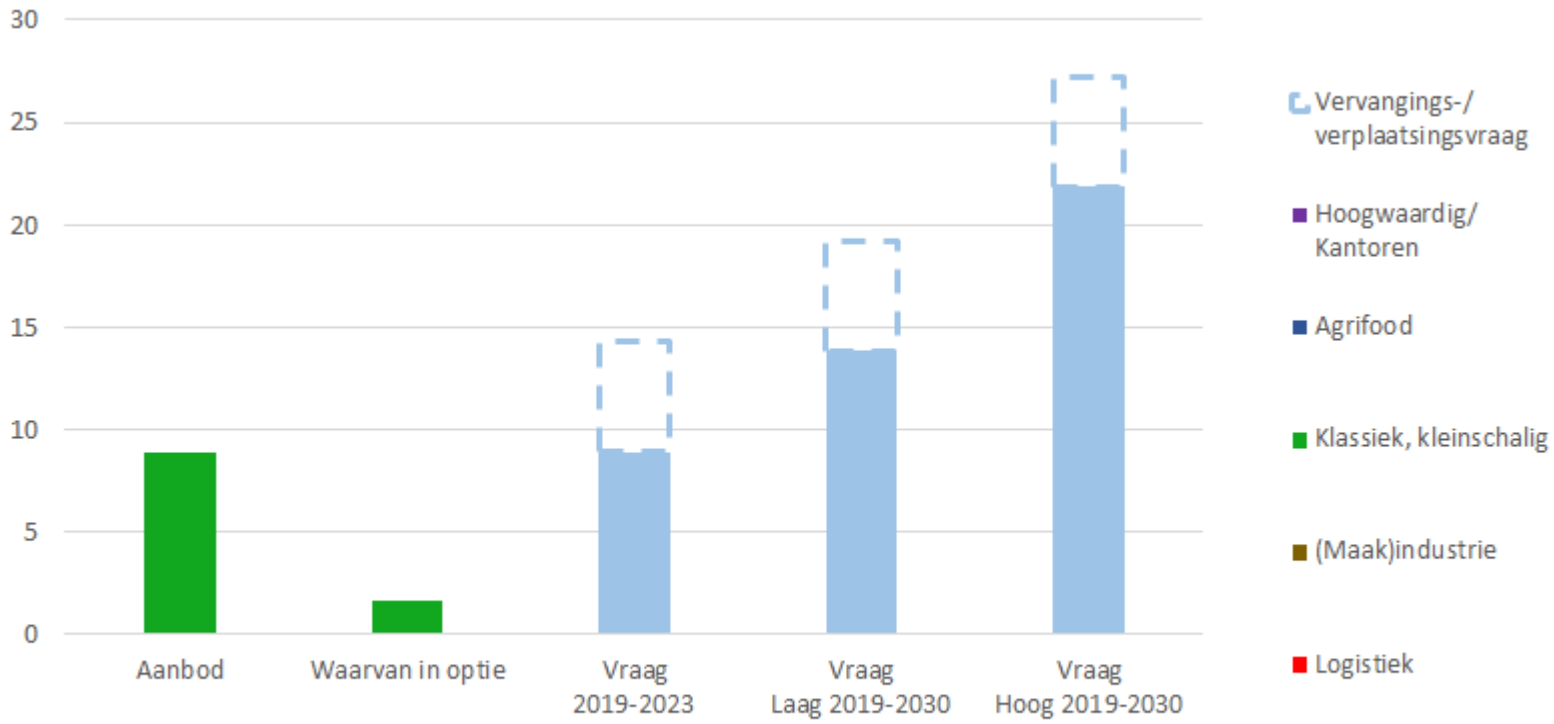

Aalten

Probleemstelling

Aanbod
Totaal – 9 ha
Opties – 2 ha

AA-strang – 3 ha
Dinxperlo 69 – 0,1 ha
t Hietveld, fase 1 – 3,2 ha waarvan in optie 1,1 ha
Vierde Broekdijk – 2 ha
Industrieterrein II – 0,5 ha waarvan in optie 0,5 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Laag
Totaal – 19 ha
Uitbreidingsvraag – 14 ha
Vervangingsvraag – 5 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 8 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 6 ha
Vervangingsvraag – 5 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2023
Totaal – 14 ha
Uitbreidingsvraag – 9 ha
Vervangingsvraag – 5 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 5 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 4 ha
Vervangingsvraag – 5 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Hoog
Totaal – 27 ha
Uitbreidingsvraag – 22 ha
Vervangingsvraag – 5 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 14 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 8 ha
Vervangingsvraag – 5 ha

Aalten

Probleemstelling

Aanbod

- AA-strang – 3 ha
- Dinxperlo 69 – 0,1 ha
- t Hietveld, fase 1 – 3,2 ha waarvan in optie 1,1 ha
- Vierde Broekdijk – 2 ha
- Industrieterrein II – 0,5 ha waarvan in optie 0,5 ha

2019-2023
Op korte termijn, incl. vervangingsvraag meer vraag dan aanbod over de gehele gemeente.
Uitgeefbaar aanbod ligt vooral in Dinxperlo, terwijl in de uitbreidingsvraag vooral in Aalten gesitueerd is.

2019-2030 scenario Laag
In scenario Laag neemt op de lange termijn het verschil tussen vraag en aanbod toe.

2019-2030 scenario Hoog
In scenario Hoog neemt op de lange termijn het verschil tussen vraag en aanbod nog verder toe.

Opgave
De grenzen van inbreiding zijn bereikt in de kern Aalten. Hier is behoefte aan circa 5 hectare op de korte termijn (tot 2023) tot 8 á 10 hectare ruimte op de langere termijn (2023-2030). Deze behoefte staat los van het zachte plan Westrand dat doorgang moet vinden om ruimte te kunnen bieden aan lokale verplaatsingsvraag. Daarom is een verkenning nodig van mogelijke nieuwe uitleglocaties.

Aalten

Mogelijke oplossingen

- Vanwege het sterk lokale karakter van de twee grote kernen binnen de gemeente Aalten is een aanpak op kernenniveau noodzakelijk.
- De verwachting is dat het aanbod in Dinxperlo op de korte (2019-2023) tot middellange termijn ingevuld wordt. In Dinxperlo wordt in ieder geval tot 2023 geen nieuw aanbod uitgelegd.
- In de kern Aalten is door herstructurering de afgelopen jaren al veel inbreiding gerealiseerd. De bedrijventerreinen zitten hier aan hun limiet.
- De verplaatsingsvraag á 5 hectare van een lokaal bedrijf wordt mogelijk geaccommodeerd op een aangrenzend perceel (Westrand). Dit plan is in procedure.
- Het aanbod op Vierde Broekdijk is particulier eigendom en bestaat uit aaneengesloten kleine kavels. De gemeente bekijkt de mogelijkheden deze grond te verwerven en de kavels als een geheel uit te geven.
- Daarnaast is in Aalten behoefte aan nieuwe uitleg. We adviseren mogelijke nieuwe locaties te onderzoeken waar op korte termijn (tot 2023) 5 hectare uitgelegd kan worden, met de mogelijkheid dit gefaseerd uit te breiden naar 8 tot 10 hectare (2023-2030).
- De gemeente zet zich daarnaast in voor verduurzaming van haar bedrijventerreinen. Hier is zowel bij nieuwbouw als bij herstructurering aandacht voor.

Bronckhorst

Probleemstelling

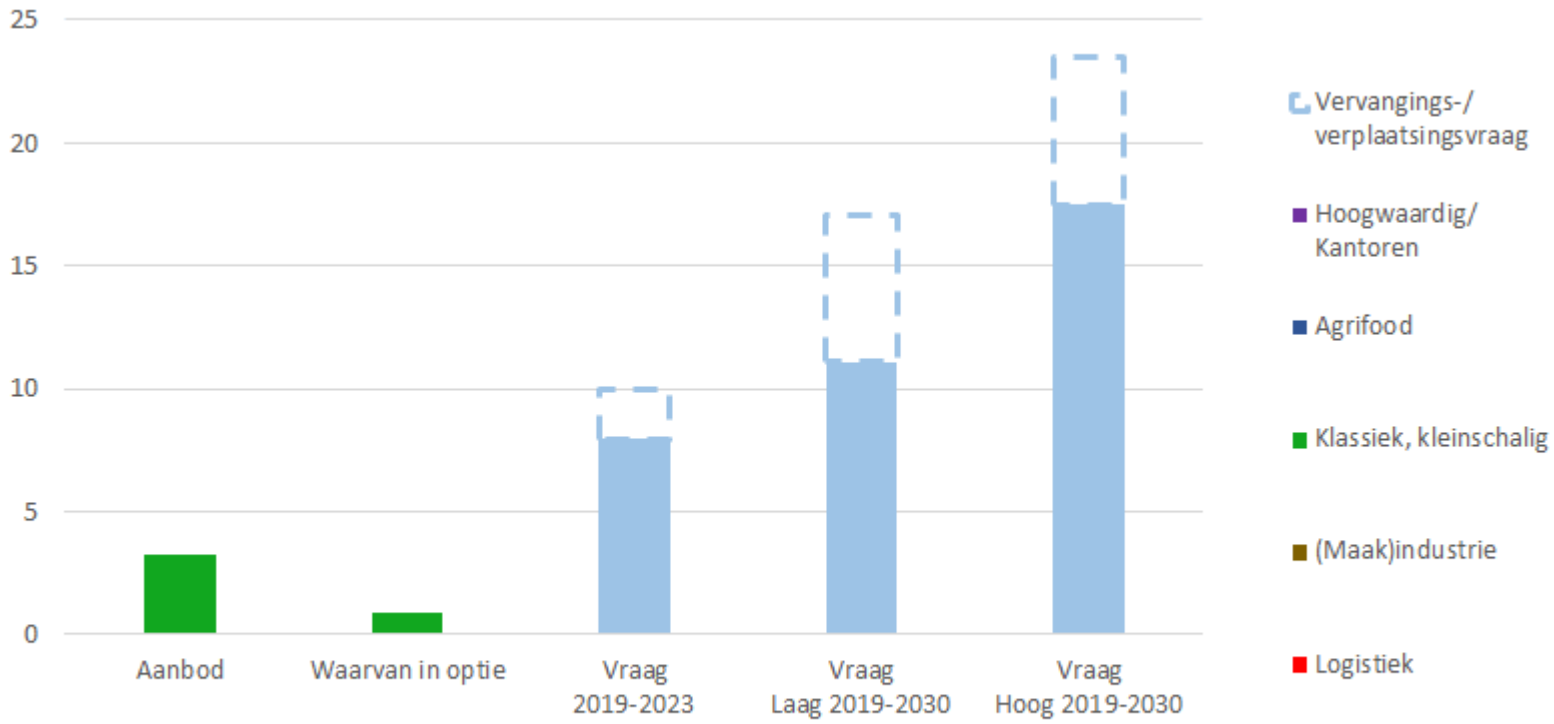

Bronckhorst

Probleemstelling

Aanbod
Totaal – 3 ha
Opties – 0,9 ha

De Vinkenkamp – 1,5 ha waarvan in optie 0,3 ha
Steenderdiek – 0,3 ha waarvan in optie 0,3 ha
Winkelskamp oost – 1,4 ha waarvan in optie 0,3 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2023
Totaal – 10 ha
Uitbreidingsvraag – 8 ha
Vervangingsvraag – 2 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 5 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 3 ha
Vervangingsvraag – 2 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Laag
Totaal – 17 ha
Uitbreidingsvraag – 11 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 6 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 5 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Hoog
Totaal – 23 ha
Uitbreidingsvraag – 17 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 10 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 7 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Bronckhorst

Probleemstelling

Aanbod
- De Vinkenkamp – 1,5 ha waarvan in optie 0,3 ha
- Steenderdiek – 0,3 ha waarvan in optie 0,3 ha
- Winkelskamp oost – 1,4 ha waarvan in optie 0,3 ha

2019-2023
De gemeente Bronckhorst bestaat uit 4 grote en meerdere kleine kernen. Iedere grote kern kent lokale uitbreidingsvraag. Het aanbod in Bronckhorst is echter beperkt. Al op korte termijn wordt een tekort verwacht.

2019-2030 scenario Laag
In scenario Laag neemt, zonder ingreep, op de lange termijn het verschil tussen vraag en aanbod toe.

2019-2030 scenario Hoog
In scenario Hoog neemt, zonder ingreep, op de lange termijn het verschil tussen vraag en aanbod nog verder toe.

Opgave
De verschillende kernen in de gemeente Bronckhorst kennen ieder een lokale uitbreidingsvraag, terwijl het aanbod zeer beperkt is. Het faciliteren van lokale bedrijvigheid is belangrijk. Per kern moet daarom een oplossing worden gevonden door herstructurering, door gebruik te maken van solitaire bedrijfslocaties langs de corridors en door nieuwe ontwikkelingen.

Bronckhorst

Mogelijke oplossingen

- Verspreid over de kernen is in beperkte mate bestaand aanbod.
- Bestaande bedrijfslocaties in de kernen en de solitaire vestigingen in het buitengebied kunnen met herontwikkeling de beschikbare ruimte beter benutten.
- Op enkele (ver)ouderde bedrijventerreinen in Zelhem, zoals het Industriepark, hebben een aantal bedrijven ruimtelijke wensen; daarvoor wordt in het Industriepark door de gemeente herstructurering en herverkaveling actief ter hand genomen. Dit is mogelijk omdat er enige leegstand is ontstaan die gebruikt kan worden als zgn. schuifruimte.
  Een nadere verkenning zal moeten leren of deze methode in combinatie met intensiever ruimtegebruik op grotere schaal kan worden toegepast. De verwachting is dat ruimtewinst van een dergelijke ingreep beperkt is, terwijl een dergelijk traject zeer intensief is en een sterke regie/procesrol vraagt van de gemeente.
- Op de lange termijn is met name in Zelhem nieuw aanbod nodig. Advies; Breng de mogelijkheden hiervoor in kaart.
- In Vorden zijn de mogelijkheden tot uitbreiding van het bedrijventerrein beperkt omdat het gelegen is nabij het nationaal landschap de Graafschap en Gelders Natuur Netwerk. Als leegstand ontstaat op het bestaande bedrijventerrein kan de gemeente hierop inspelen en door inbreiding meer ruimte creëren. Ook hier geldt dat de verwachting is dat de ruimtewinst van een dergelijke ingreep beperkt is.
- In Hengelo (Winkelskamp oost) is op korte termijn nog wat aanbod van kavels en bestaande bedrijfsruimte. Uitbreiding is op termijn mogelijk door ruimtelijke afronding aan de zuidzijde.
- In Baak, langs de corridor Emmerich-Zutphen zijn mogelijkheden voor kleinschalige uitbreiding en het planologische clusteren van parellocaties van VAB’s.
- Daarnaast onderstreept de gemeente het belang en de potentie van (leegkomende) VAB’s, met name voor de huisvesting van kleinschalige bedrijvigheid (passend binnen de VAB-kaders). Een eerste mogelijkheid zou daarbij zijn om langs de belangrijkste corridors de ruimte te bieden.

Berkelland

Probleemstelling

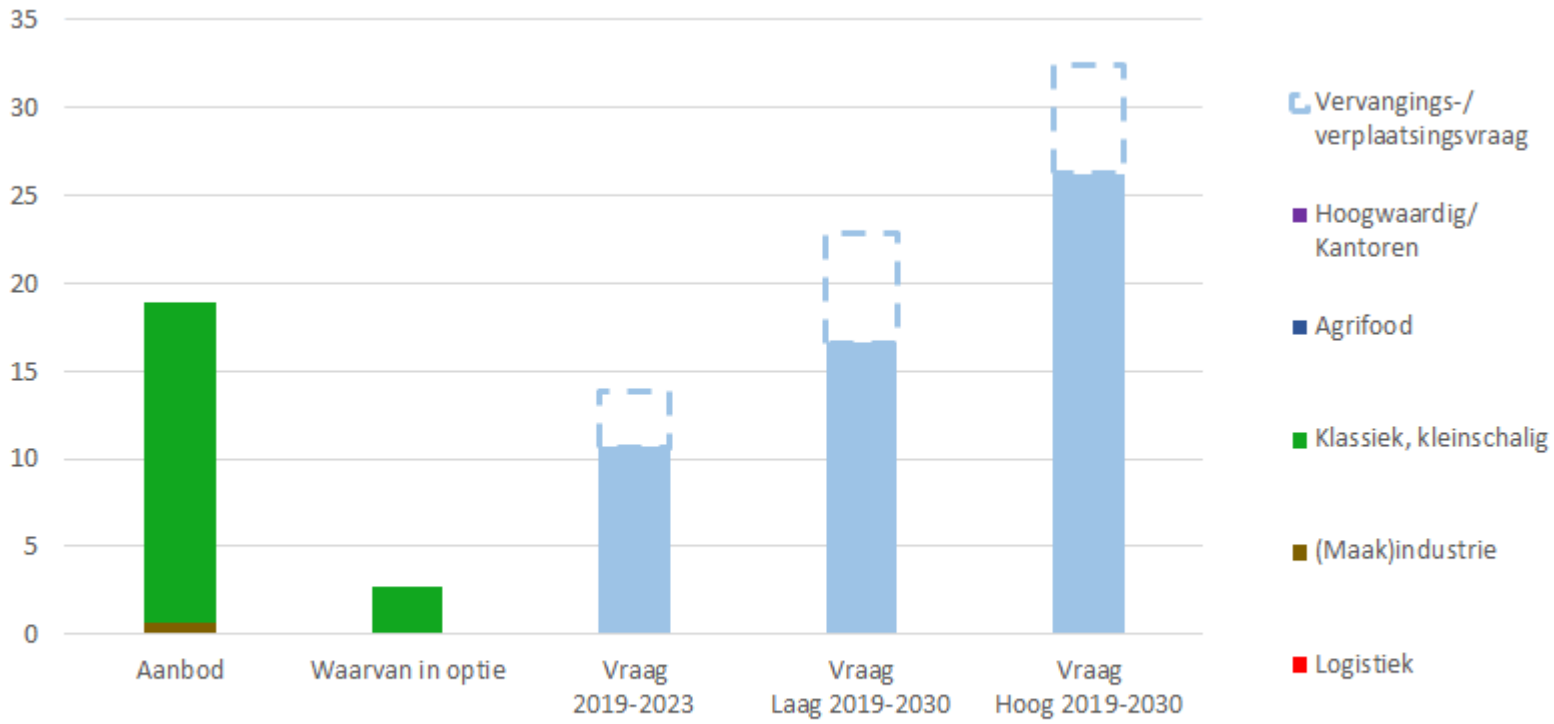

Berkelland

Probleemstelling

Aanbod
Totaal – 18,8 ha
Opties – 2,8 ha

De Kiefte – 2,8 ha
De Mors – 1,3 ha
De Vrijersmaat – 0,8 ha
Everskamp – 2,9 ha
Overberkel – 2,8 ha
Russchemors – 6,1 ha waarvan in optie 2,8 ha
Vrijersmaat uitbreiding – 0,8 ha
Wheemergaarden – 1,3 ha
De Kiefte V – 1,7 ha zacht

Inschatting ruimtevraag 2019-2023
Totaal – 15 ha
Uitbreidingsvraag – 9 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 5 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 4 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Laag
Totaal – 21 ha
Uitbreidingsvraag – 15 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 8 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 7 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Hoog
Totaal – 30 ha
Uitbreidingsvraag – 24 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 13 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 11 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Berkelland

Probleemstelling

Aanbod
De Kiefte – 2,8 ha
De Mors – 1,3 ha
De Vrijersmaat – 0,8 ha
Everskamp – 2,9 ha
Overberkel – 2,8 ha
Russchemors – 6,1 ha waarvan in optie 2,8 ha
Vrijersmaat uitbreiding – 0,8 ha
Wheemergaarden – 1,3 ha
De Kiefte V – 1,7 ha zacht

2019-2023
Het aanbod in de gemeente Berkelland ligt verspreid over de grotere kernen en is op korte termijn voldoende om te kunnen voorzien in de vraag

2019-2030 scenario Laag
In scenario Laag is ook op de langere termijn verspreid over de kernen voldoende aanbod beschikbaar.

2019-2030 scenario Hoog
In scenario Hoog kan op de lange termijn in enkele kernen een tekort ontstaan.

Opgave
De gemeente beschikt over voldoende aanbod om te voorzien in de vraag. De gemeente kan zich vooral richten op kwaliteitsbehoud en –verbetering van de bestaande bedrijventerreinen. Voor de langere termijn is monitoring van de uitgifte wel belangrijk om op tijd in te kunnen spelen op eventuele tekorten in een of enkele kernen die in scenario Hoog kunnen ontstaan.

Berkelland

Mogelijke oplossingen

- De gemeente Berkelland heeft in iedere kern voldoende aanbod om te kunnen voorzien in de ruimtevraag.
- Het aanbod is divers en daarmee is voldoende ruimte in ieder werkmilieu.
- Voor lokale bedrijvigheid is in ieder kern voldoende ruimte. Grootschaligere bedrijvigheid kunnen binnen de gemeente terecht op Russchemors.
- Voor bedrijven met een hoge milieucategorie en/of grootschalige verplaatsingen is het belangrijk dat er voldoende ruimte beschikbaar is en blijft op de Laarberg.
- Ontwikkeling van de Laarberg centraal is daarom noodzakelijk.
- De gemeente Berkelland heeft bovendien aandacht voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de bestaande bedrijventerreinen.
- Het grootste aandachtspunt hierin is bedrijventerrein de Jukkenbarg. Andere revitaliserings-opgaven zijn of worden opgepakt.
- Herstructureringsopgaven met het doel naast kwaliteitsverbetering ook ruimte te creëren, hebben enkel effect wanneer voldoende schuifruimte aanwezig is.

Vraag-aanbodconfrontatie

Doetinchem

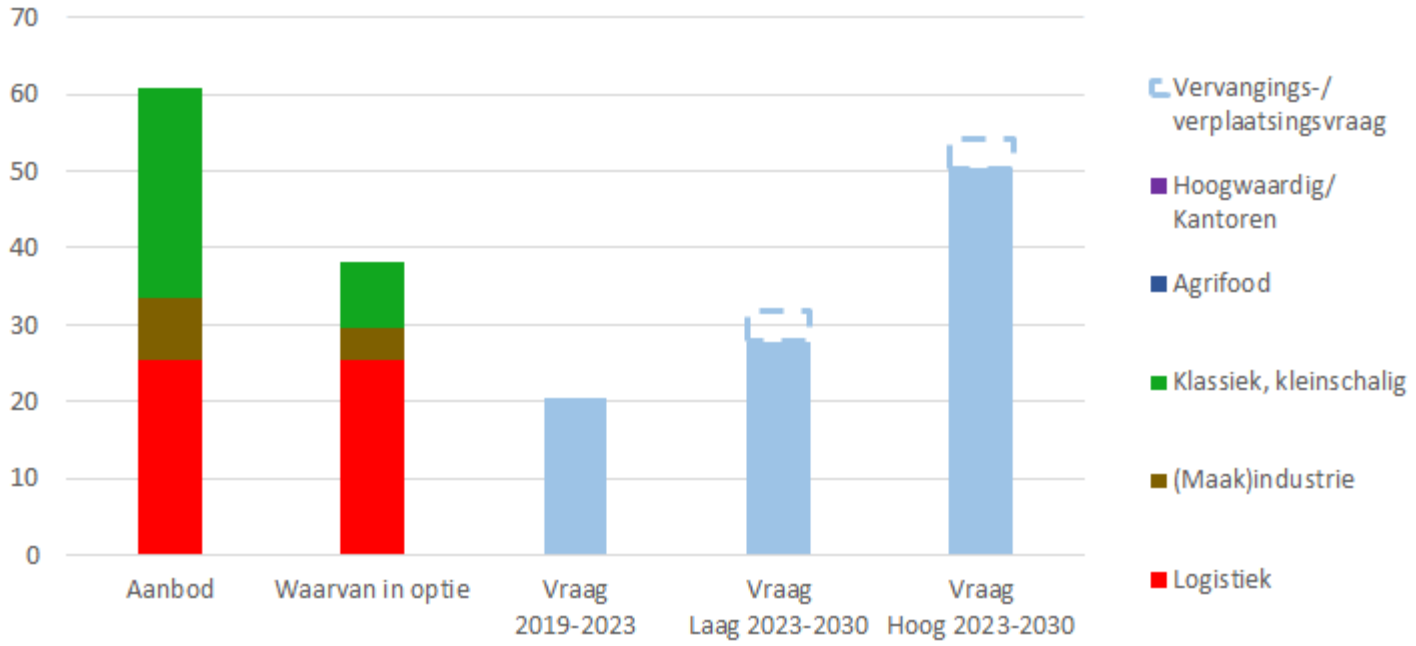

Doetinchem

Probleemstelling

Aanbod
Totaal – 61 ha
Opties – 38 ha

A18 Noord – 28 ha waarvan in optie 24 ha
A18 Zuid – 25 ha waarvan optie 13 ha
Keppelseweg – 2,3 ha
Verheulsweide 6,2 ha waarvan in optie 0,9 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Laag
Totaal – 37 ha
Uitbreidingsvraag – 33 ha
Vervangingsvraag – 4 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 18 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 15 ha
Vervangingsvraag – 4 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2023
Totaal – 22 ha
Uitbreidingsvraag – 22 ha
Vervangingsvraag – 0 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 13 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 9 ha
Vervangingsvraag – 0 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Hoog
Totaal – 56 ha
Uitbreidingsvraag – 52 ha
Vervangingsvraag – 4 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 30 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 22 ha
Vervangingsvraag – 4 ha

Doetinchem

Probleemstelling

Aanbod

- A18 Noord – 28 ha waarvan in optie 24 ha
- A18 Zuid – 25 ha waarvan optie 13 ha
- Keppelseweg – 2,3 ha
- Verheulsweide 6,2 ha waarvan in optie 0,9 ha

2019-2023
Op korte termijn voldoende aanbod om de vraag voor alle werkmilieus te huisvesten.
Een groot gedeelte van het aanbod is in optie, waaronder enkele XXL-kavels (>4ha). Daardoor kan de vraag-aanbodbalans snel veranderen.

2019-2030 scenario Laag
In scenario Laag is er op de lange termijn voldoende aanbod om de vraag te kunnen accommoderen.
Afhankelijk van het lichten van de opties op A18 Bedrijvenpark kan een groot gedeelte van het aanbod op korte termijn afgenomen zijn.

2019-2030 scenario Hoog
In scenario Hoog zijn vraag en aanbod op de lange termijn min of meer in evenwicht.
Afhankelijk van het lichten van de opties op A18 bedrijvenpark kan het aanbod al snel afnemen. In dat geval is de voorraad grootschalige kavels beperkt.

Opgave
In Doetinchem is voldoende aanbod om de vraag te accommoderen. A18 Bedrijvenpark is steeds meer in trek bij bovenregionale partijen, dit kan betekenen dat de grootschalige kavels gedurende de looptijd van dit RPW worden uitgegeven. Monitoring hiervan is belangrijk. Daarnaast inzet op kwaliteitsbehoud en -verbetering van de bedrijventerreinen. Bedrijventerrein de Huet vormt hierin de eerste opgave.

Doetinchem

Mogelijke oplossingen

- In het eerste kwartaal van 2019 is reeds circa 12 hectare verkocht op A18 Bedrijvenpark. Dit is tekenend voor de grote dynamiek van dit moment. Daarnaast zijn er meerdere opties op grootschalige kavels.
- In de vraag-aanbodgrafiek is te zien dat de opties en de vraag op korte termijn vrijwel gelijk aan elkaar zijn. Dit kan betekenen dat de geraamde vraag voor de periode 2019-2023 al snel uitgegeven is. Vooral door enkele grootschalige geïnteresseerden van buiten de regio.
- Het A18 is op dit moment de enige locatie in de Achterhoek met grootschalige uitgeefbare kavels, waar, naast grootschalige vraag vanuit de regio, ook incidentele grote ruimtevragers van buiten de regio gehuisvest kunnen worden.
- Doetinchem beschikt gedurende de periode 2019-2030 over een voldoende omvangrijk aanbod om te voorzien in de autonome uitbreidingsvraag. Er is de eerste vier jaar geen behoefte aan nieuwe uitleglocaties.
- Vanwege het grote aantal opties en de concreetheid daarvan is monitoring wel van belang om snel in te kunnen spelen op veranderingen op de markt.
- Daarnaast blijft de gemeente inzetten op kwaliteitsbehoud en –verbetering van haar bedrijventerreinen, te beginnen met Keppelseweg (reeds opgestart) en de Huet.
- Om met herstructurering ruimte te kunnen creëren is schuifruimte nodig. Enkel dan is het mogelijk om door herverkaveling additionele ruimte vrij te maken.

Oost Gelre

Probleemstelling

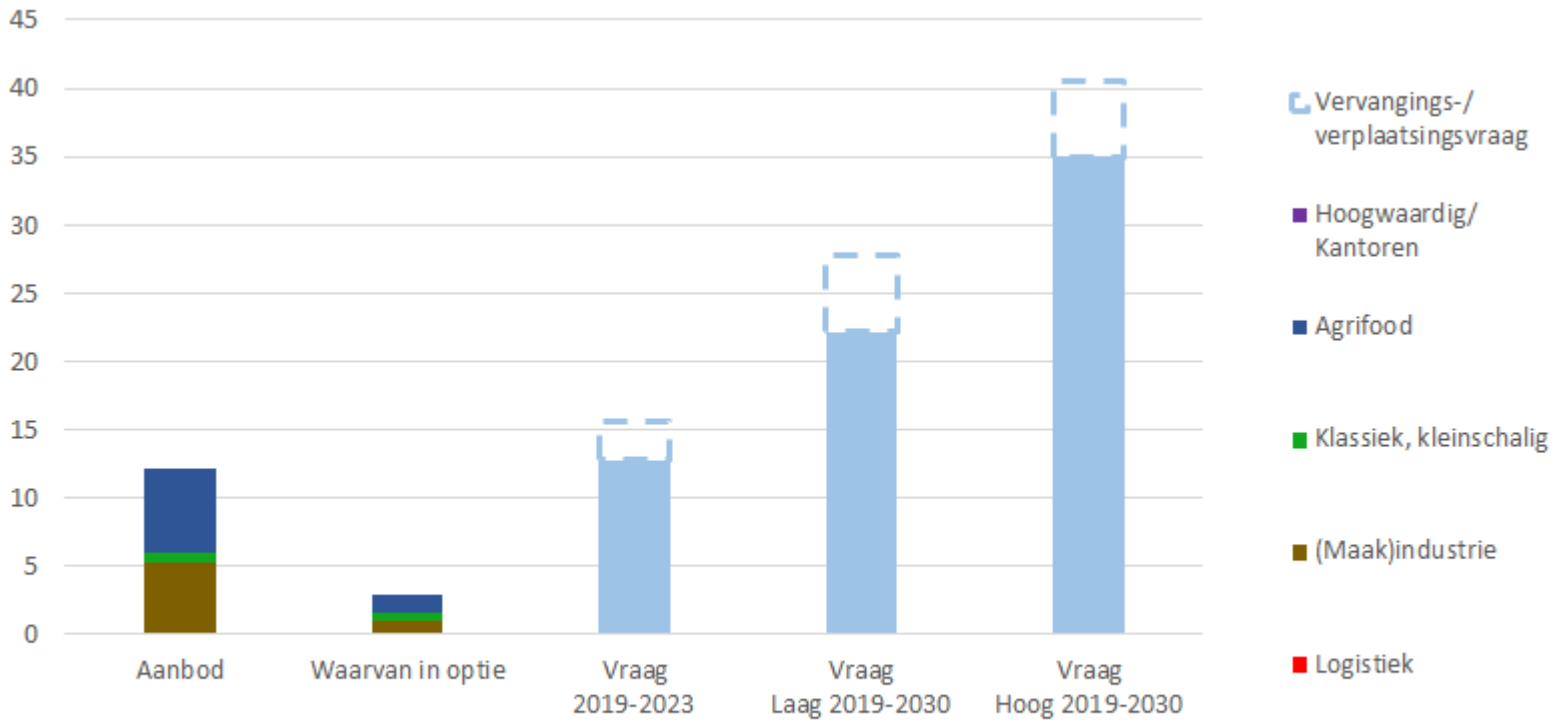

Oost Gelre

Probleemstelling

Aanbod
Totaal – 12,2 ha
Opties – 2,9 ha

Lindebrook – 5 ha waarvan in optie 1,1 ha
Laarberg – 7 ha waarvan in optie 1,8 ha
RBT Laarberg fase 2b – 35 ha zacht

Inschatting ruimtevraag 2019-2023
Totaal – 15 ha
Uitbreidingsvraag – 12 ha
Vervangingsvraag – 2,8 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 8 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 5 ha
Vervangingsvraag – 2,8 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Laag
Totaal – 26 ha
Uitbreidingsvraag – 20 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 12 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 9 ha
Vervangingsvraag – 5,6 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Hoog
Totaal – 40 ha
Uitbreidingsvraag – 34 ha
Vervangingsvraag – 6 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 20 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 14 ha
Vervangingsvraag – 5,6 ha

Oost Gelre

Probleemstelling

Aanbod
- Laarberg: 1 grote kavel beschikbaar (4ha)
- Lindebrook: Kavels tot circa 0,5 ha

2019-2023
Regionaal BT: Op korte termijn ontstaat een tekort voor grootschalige/HMC bedrijven. Er is namelijk nog maar 1 grote kavel beschikbaar op de Laarberg
Groenlo: Op korte termijn voldoende kleine kavels op de Laarberg
Lichtenvoorde: Op korte termijn voldoende aanbod

2019-2030 scenario Laag
Regionaal BT: extra vraag voor grootschalige bedrijvigheid
Groenlo: geen ruimte meer voor kleinschalige bedrijvigheid, tenzij grote bedrijven verplaatsen naar de Laarberg
Lichtenvoorde: geen ruimte meer voor kleinschalige bedrijvigheid, tenzij grote bedrijven verplaatsen

2019-2030 scenario Hoog
++ scenario Laag

Opgave
Op de langere termijn is behoefte aan 15-25 hectare bedrijventerrein. Voornamelijk voor grootschalige bedrijvigheid op de Laarberg. Deze ruimte kan tevens dienen als schuifruimte, zodat op de andere bedrijventerreinen de lokale ruimtebehoefte vanuit kleinschaligere bedrijvigheid ook gehuisvest kan worden.

Oost Gelre

Mogelijke oplossingen

- Nieuw terrein ontwikkelen op Laarberg Centraal ten behoeve van regionale/ grootschalige/hmc-bedrijvigheid; verplaatsing van regionale bedrijven naar de Laarberg is niet opgenomen in de confrontatie. Dit kan betekenen dat de ruimte nog sneller gevuld kan worden.
- Revitalisering biedt geen soelaas in het ruimtetekort dat ontstaat. Er zijn slechts enkele plekken op de bedrijventerreinen met een mindere kwaliteit.
- Probeer grootschalige bedrijven met uitbreidingswensen te bewegen zich te verplaatsen naar de Laarberg. Op deze manier kan op de andere bedrijventerreinen in Groenlo en Lichtenvoorde ruimte gecreëerd worden voor kleinschaligere bedrijven. Dit kan financieel ook aantrekkelijk zijn ten opzichte van nieuw ontwikkelen (vanwege aankoop gronden).
- Voorsorteren op eventuele uitbreiding in Lichtenvoorde. Zorg ervoor dat stedenbouwkundige visies in 2020 gereed zijn. Monitoring in 2020 bepaalt of er ontwikkeld wordt of niet.
- Het is belangrijk dat de gemeente verschillende kavelgroottes kan bieden. De Laarberg biedt hiervoor de mogelijkheid.

Oude IJsselstreek

Probleemstelling

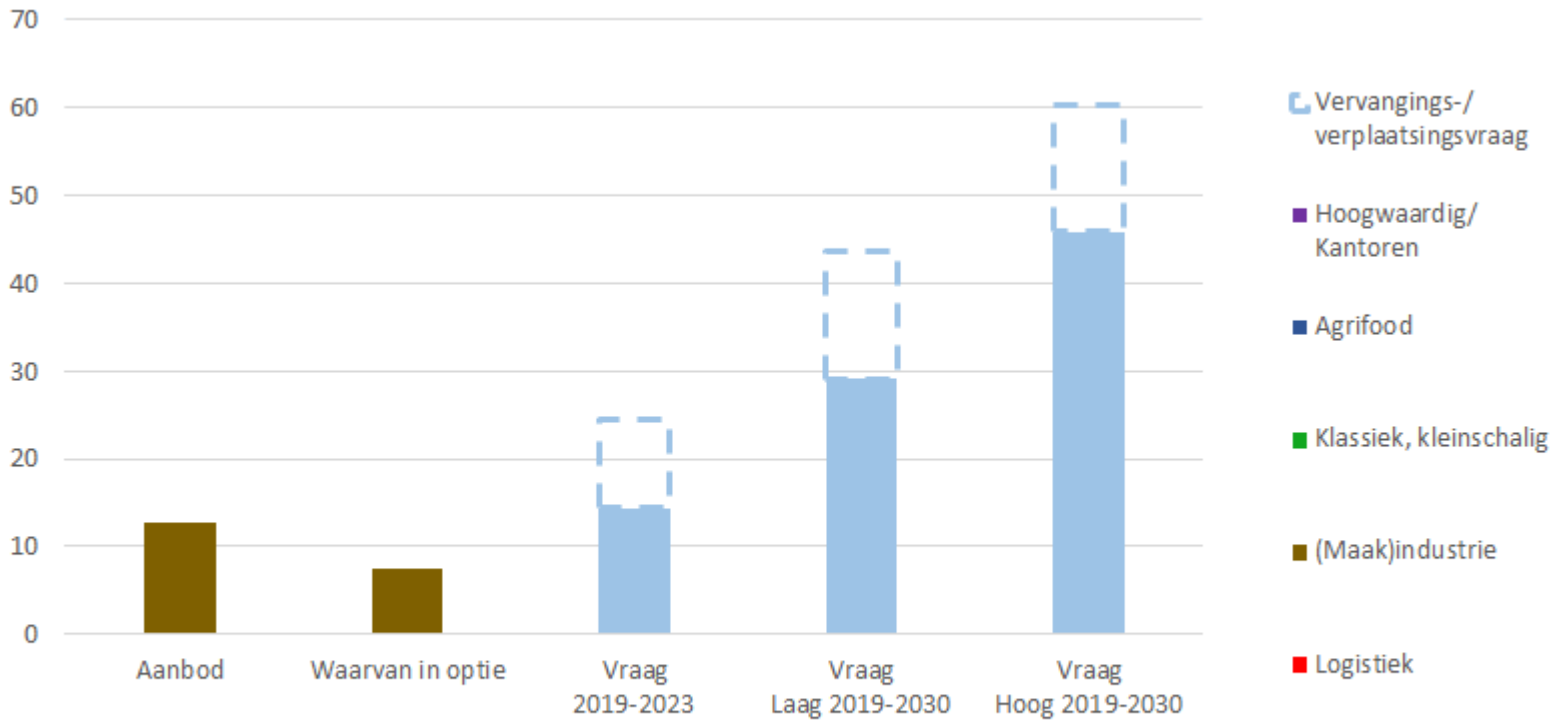

Oude IJsselstreek

Probleemstelling

Aanbod
Totaal – 12,8 ha
Opties – 7,6 ha

De Rieze (fases I t/m V) – 3,6 ha waarvan in optie 1,4 ha
De Rieze VI – 3,5 ha waarvan in optie 1,5 ha
Hofskamp Oost 2e fase – 5,7 ha waarvan in optie 4,7 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Laag
Totaal – 45 ha
Uitbreidingsvraag – 31 ha
Vervangingsvraag – 14 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 17 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 14 ha
Vervangingsvraag – 14 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2023
Totaal – 25 ha
Uitbreidingsvraag – 15 ha
Vervangingsvraag – 10 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 9 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 6 ha
Vervangingsvraag – 10 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Hoog
Totaal – 61 ha
Uitbreidingsvraag – 47 ha
Vervangingsvraag – 14 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 27 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 20 ha
Vervangingsvraag – 14 ha

Oude IJsselstreek

Probleemstelling

Aanbod

- De Rieze (fases I t/m V) – 3,6 ha waarvan in optie 1,4 ha
- De Rieze VI – 3,5 ha waarvan in optie 1,5 ha
- Hofskamp Oost 2e fase – 5,7 ha waarvan in optie 4,7 ha
- *Hofskamp Oost 3e fase – 25 ha zacht*

2019-2023
De bestaande terreinen lopen op korte termijn tegen hun grenzen aan. De uitbreidingsvraag en het aanbod zijn op korte termijn nog in evenwicht. Doordat er echter ook vervangings- en verplaatsingsvraag verwacht wordt, ontstaat op korte termijn al een tekort aan aanbod om te kunnen voorzien in de ruimtevraag. Bovendien is er sprake van meerdere opties, waarvan een groot gedeelte op korte termijn waarschijnlijk gelicht wordt.

2019-2030 scenario Laag
In scenario Laag neemt, zonder ingreep, op de lange termijn het verschil tussen vraag en aanbod toe.

2019-2030 scenario Hoog
In scenario Hoog neemt, zonder ingreep, op de lange termijn het verschil tussen vraag en aanbod nog verder toe.

Opgave
Zowel in Ulft/Gendringen (De Rieze) als in Varsseveld (Hofskamp) is op dit moment nog (beperkt) aanbod te vinden. Een aanzienlijk deel daarvan is echter in (concrete) optie bij geïnteresseerde partijen. Vooral in de kern Varsseveld ontstaat op korte termijn al een tekort aan aanbod. In Ulft/Gendringen is de vraag minder urgent en is het aanbod de komende vier jaar naar verwachting afdoende. Vooral in Varsseveld lopen de bestaande bedrijventerreinen tegen hun grenzen aan. Een deel van de oplossing zit in het op gang brengen van ketenverplaatsingen, waardoor door de verplaatsing van het ene bedrijf, ruimte gecreëerd kan worden voor de uitbreiding of vestiging van het andere bedrijf. Dit levert echter (ruim) onvoldoende extra ruimte op, waardoor op korte termijn (2019-2023) behoefte is aan 10 hectare en op de langere termijn (vanaf 2023 t/m 2030) 30 tot 50 hectare. Daarom is het nodig te starten met het plan Hofskamp Oost 3e fase.

Oude IJsselstreek

Mogelijke oplossingen

- Met het oog op het beleidsspeerpunt Smart Industry en het faciliteren van de groei is het bieden van ruimte aan de maakindustrie in Varsseveld van groot belang.
- Op de bestaande bedrijventerreinen kan herstructurering een (nood)oplossing bieden. Door middel van optimalisatie kan nog extra ruimte gevonden worden.
- Niet alles kan echter met herstructurering opgelost worden. Revitalisering dient in de eerste plaats om bedrijven een toekomstbestendig habitat te bieden. Om een kwaliteitsverbetering te bewerkstelligen is allereerst schuifruimte nodig.
- Daarnaast kan autonomie groei van reeds gevestigde bedrijven niet (altijd) in leegstaande panden gefaciliteerd worden. Bedrijven willen immers aanpalend uitbreiden. Daarom is ontwikkeling van Hofskamp Oost 3e fase met een netto oppervlakte van 25 hectare noodzakelijk. Hiermee wordt zachte plancapaciteit met een uitbreidingsomvang van 25 ha ingevuld.
- Gezien de geraamde uitbreidingsbehoefte tot 2030 houdt de gemeente Oude IJsselstreek, in geval van een voorspoedige uitgifte van Hofskamp-Oost fase III, rekening met de ontwikkeling van een aangrenzende vierde fase in oostelijke richting binnen haar grondgebied. De zachte plancapaciteit wordt hierdoor opgeschoven ten behoeve van een eventuele vierde fase.
- Op termijn moet in Ulft/Gendringen ook gekeken worden naar uitbreidingsmogelijkheden.
- De gemeente blijft zich daarnaast richten op kwaliteitsverbetering van de bedrijventerreinen. Op dit moment worden (delen van) Hofskamp Zuid en IJsselweide aangepakt.

Winterswijk

Probleemstelling

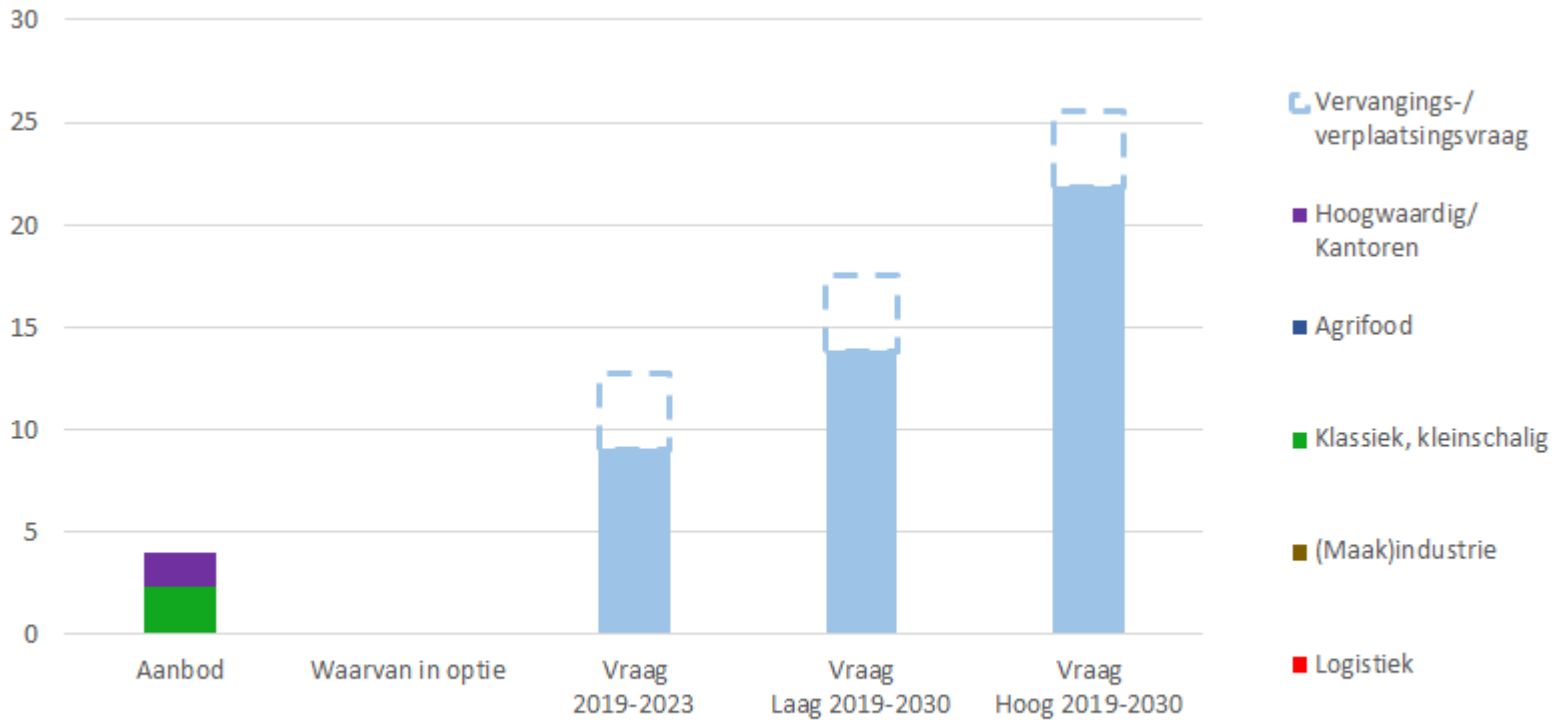

Winterswijk

Probleemstelling

Aanbod
Totaal – 4 ha
Opties – 0 ha

Veeneslat Noord – 0,6 ha
Spoorzone – 3,4 ha (50/50 hoogwaardig – PDV)
Bedrijvenlandschap Slinge – 2,5 zacht

Inschatting ruimtevraag 2019-2023
Totaal – 12,5 ha
Uitbreidingsvraag – 9 ha
Vervangingsvraag – 3,5 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 5 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 4 ha
Vervangingsvraag – 3,5 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Laag
Totaal – 17,5 ha
Uitbreidingsvraag – 14 ha
Vervangingsvraag – 3,5 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 8 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 6 ha
Vervangingsvraag – 3,5 ha

Inschatting ruimtevraag 2019-2030 Hoog
Totaal – 26 ha
Uitbreidingsvraag – 22 ha
Vervangingsvraag – 3,5 ha

Grootschalige ruimtevraag (logistiek, (maak)industrie, agrifood) – 13 ha
Kleinschalige ruimtevraag – 9 ha
Vervangingsvraag – 3,5 ha

Winterswijk

Probleemstelling

Aanbod
- Veeneslat Noord – 0,6 ha
- Spoorzone – 3,4 ha (50/50 hoogwaardig – PDV)

2019-2023
Op korte termijn geen ruimte om uitbreiding grootschalige bedrijven te faciliteren.
Beperkte ruimte om kleinschalige bedrijvigheid te huisvesten.
Aanbod Spoorzone is voor hoogwaardig/ PDV, als zodanig vast gelegd in het beeld-kwaliteitsplan.

2019-2030 scenario Laag
Zonder nieuwe ontwikkelingen neemt het tekort in scenario Laag toe

2019-2030 scenario Hoog
++ scenario Laag

Opgave
Al op korte termijn is behoefte aan extra ruimte om schuifruimte en de uitbreiding van bestaande bedrijven te faciliteren. Dit loopt op van 5 hectare op de korte termijn tot 10 tot 15 hectare op de middellange termijn. Als de 1,7 hectare aanbod op Spoorzone, die is gereserveerd voor PDV (50% van het aanbod) niet wordt meegeteld is de behoefte op korte termijn 7 ha en 12 tot 17 ha op de middellange termijn.

NB: Vanuit de praktijk is bekend dat op de korte termijn een concrete ruimtevraag van circa 12 hectare speelt van 3 grote bedrijven die naast elkaar gevestigd zijn.

Winterswijk

Mogelijke oplossingen

- Winterswijk heeft beperkte mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen, vanwege de ligging in/nabij nationaal landschap en behoud van de kwaliteit van het buitengebied. Nieuwe ontwikkelingen zijn echter noodzakelijk om uitbreiding van lokale bedrijven te faciliteren. Een integrale aanpak, gericht op bedrijventerrein, infrastructuur, duurzaamheid en natuur kan leiden tot een robuuste, duurzame oplossing.
- Ontwikkeling zacht plan Bedrijvenlandschap Slinge. Maak een weloverwogen keuze tussen uitgifte t.b.v. uitbreiding van grootschalige bedrijvigheid of organische groei van meerdere kleine partijen.
- Stimuleer ketenverplaatsingen/stedelijke herverkaveling. Verplaatsing/ efficiënter ruimtegebruik van bedrijven kan ruimte bieden aan de uitbreiding van meerdere andere bedrijven, met mogelijkheden voor verduurzaming.
- Gefaseerd ontwikkelen nieuwe plannen. Ontwikkeling is afhankelijk van monitoring en effectiviteit ketenverplaatsing/herverkaveling/inbreiding.
- Neem als gemeente de procesregie over bedrijventerreinen. Vanuit een vraaggerichte benadering waarbij herstructurering een middel is en niet het doel (ketenverplaatsing)
- Er is in Winterswijk (op korte termijn) sprake van een urgent tekort. Om de groei van bedrijven niet te belemmeren, zou Winterswijk hier snel op moeten acteren. Gezien de beperkte ruimte, vraagt dit om een strategische benadering waarin aanleg van nieuwe terreinen wordt gecombineerd met revitalisering, verduurzaming en optimaal ruimtegebruik op bestaande terreinen.

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitmuntend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zeven werkgebieden:

- Economic growth;
- Social policy;
- Natural resources;
- Regions & Cities;
- Transport & Infrastructure;
- Public sector reform;
- Security & Justice.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:

- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas

Raadsvergadering

Dossiernummer	1916
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	23
Omschrijving	Hamerstuk / Benoeming Auditcommissie

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 215786

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Benoeming Auditcommissie

Collegevergadering : -
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : J.A. Bannink tel: : 0545-250 800

Te nemen besluit:
De heer M.J. Kropman benoemen als lid van de Auditcommissie.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

1. De heer J.C. Boxem trekt zich terug als lid van de Auditcommissie. Door de VVD fractie is de heer M.J. Kropman voorgedragen als nieuw lid namens de VVD fractie voor de Auditcommissie.

Argumentatie:
1. Op grond van artikel 3 van de Verordening Auditcommissie 2018 benoemt de raad uit zijn midden (raads- en commissieleden) de leden van de commissie en kan iedere fractie één vertegenwoordiger afvaardigen.

Kanttekeningen en risico's
N.v.t.

Financiën
Er zijn geen financiële gevolgen. De benoeming past binnen de bestaande budgetten.

VN-verdrag rechten van mensen met een beperking
Indien nodig wordt er bij raads- en burgercommissieleden rekening gehouden met structurele functionele beperkingen.

Communicatie
Het besluit zal op de gebruikelijke wijze, dat wil zeggen via de rubriek "Als de hamer valt.." in Berkelbericht bekend gemaakt worden. Voor eventuele verdere communicatie dient de VVD fractie te zorgen.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het initiatief c.q. de voordracht komt vanuit de VVD fractie.

Planning en evaluatie
De benoeming geldt tot de gemeenteraadsverkiezingen in 2022.

de griffier, de voorzitter,

J.A. Bannink. drs. J.H.A. van Oostrum.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van de voorzitter en de griffier van 22 mei 2019;

gelet op de artikelen 3 en 4 van de Verordening Auditcommissie 2018;

b e s l u i t :

de heer M.J. Kropman te benoemen als lid van de Auditcommissie.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Raadsvergadering

Dossiernummer	1905
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	24
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarstukken 2018 gemeente Berkelland

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 12

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Jaarstukken 2018

Collegevergadering : 21 mei 2019
Portefeuillehouder : G.J. Teselink
Steller : E.C.P. Gussekloo tel: : 0545-250 576

Te nemen besluit:
1. De jaarstukken 2018 vaststellen
2. Het negatieve resultaat van de jaarrekening van € 1.674.554 voor:
   2.1.€ 478.000 onttrekken aan de reserve bouwgrondexploitaties;
   2.2.€ 1.196.554 onttrekken aan de algemene reserve.
3. De volgende budgetten overhevelen naar 2019 door een onttrekking aan de algemene reserve in 2019:
   3.1.€ 57.000 restant economie
   3.2.€ 56.604 ecologisch bermbeheer
   3.3.€ 15.933 rekenkamercommissie

Waarom dit voorstel en wat is het effect
In de gemeentewet staat dat de gemeenteraad jaarlijks de jaarstukken vaststelt.

Argumentatie:
1.
   1.1.Het is een wettelijke verplichting dat de Raad de jaarstukken vaststelt. Dit staat in de gemeentewet.
   1.2.De beperking op de rechtmatigheid is geen belemmering om de jaarrekening vast te stellen.
2.
   2.1.Beleid is dat we resultaten van de grondexploitatie verrekenen met de reserve bouwgrondexploitatie. Het resultaat van de grondexploitatie in 2018 is € 478.000 Dit bedrag onttrekken we aan de reserve bouwgrondexploitaties.
   2.2.Beleid is om tekorten te dekken uit de algemene reserve. Het tekort voor 2018 op de reguliere exploitatie is € 1.196.554 Dit bedrag onttrekken we aan de algemene reserve.
3. In 2018 zijn er drie budgetten die bestemd waren voor specifieke projecten niet volledig gebruikt. Om de projecten toch af te kunnen ronden in 2019 willen we het budget uit 2018 overhevelen naar 2019. Dit doen we door in 2019 het restantbudget te onttrekken aan de algemene reserve. Het gaat om:
   € 57.000 voor economie
   € 15.933 voor onderzoek van de rekenkamer en
   € 56.604 voor uitvoering van motie M ecologisch bermbeheer.

Kanttekeningen en risico's
3. We kunnen in 2019 de bedragen ook niet onttrekken aan de algemene reserve. Dit betekent dat de projecten uitgevoerd worden met het budget uit 2019 waardoor andere zaken niet gedaan kunnen worden.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Financiën
Het saldo van de jaarrekening is € 1.674.554 negatief
Dit saldo bestaat uit twee onderdelen.

Een resultaat op de grondexploitaties van	€	478.000 negatief
Een resultaat op de reguliere exploitatie van	€	1.196.554 negatief
Totaal rekeningresultaat	€	1.674.554 negatief

Communicatie
We communiceren via een persbericht.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De jaarrekening is een vast onderdeel van de P&C cyclus van de gemeente.

Planning en evaluatie
De jaarrekening is het evaluatiedocument van de begroting 2018.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2019;

b e s l u i t :

1. de jaarstukken 2018 vast te stellen;
2. het negatieve resultaat van de jaarrekening van € 1.674.554 voor:
   2.1.€ 478.000 te onttrekken aan de reserve bouwgrondexploitaties;
   2.2.€ 1.196.554 te onttrekken aan de algemene reserve;
3. de volgende budgetten over te hevelen naar 2019 door een onttrekking aan de algemene reserve in 2019:
   3.1.€ 57.000 restant economie
   3.2.€ 56.604 ecologisch bermbeheer
   3.3.€ 15.933 rekenkamercommissie

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Jaarstukken 2018

De jaarrekening is het evaluatiedocument van de begroting 2018. De jaarrekening 2018 heeft een negatief resultaat. In dit negatieve resultaat is het negatieve resultaat van het sociaal domein al geneutraliseerd. De belangrijkste oorzaak van het negatieve resultaat is de (boete)rente die we in 2018 hebben betaald bij het aflossen van de lening aan de BNG.

Als we het resultaat van de jaarrekening corrigeren voor dit incidentele nadeel dan laat de jaarrekening een positief resultaat zien.

Het resultaat over 2018 is	€ -1.196.554
Het resultaat bestaat uit	
Resultaat op grondexploitaties van	€ -478.000
(Boete)rente	€ -4.730.897
Resultaat op de reguliere exploitatie van	€ 3.534.343

De belangrijkste oorzaken van het resultaat zijn hieronder kort toegelicht. We beginnen met de nadelen die zich hebben voorgedaan.

Rente (€ 5.037.000)
In 2018 hebben we een lening afgelost bij de BNG. De rente die we daardoor vervroegd hebben betaald (boeterente € 4.730.897) leidt tot het grootste deel van het nadeel. Daarnaast waren de rente-inkomsten van een aantal obligaties te hoog ingeschat.

Grondexploitatie (€ 478.000)
Het resultaat wordt met name veroorzaakt door het vormen van een voorziening voor Everskamp in Ruurlo.

ODA (€ 327.000)
We hebben meer diensten afgenomen bij de ODA dan waar rekening mee was gehouden. Hierdoor zijn ook de kosten hoger dan verwacht. Vooral een aantal handhavingszaken hebben geleid tot de hogere kosten, dit samen met een stijging in het aantal milieuvergunningen.

College (€ 148.000)
Door hogere loonkosten, reservering pensioenen, alsook kosten in verband met de wisseling van het college zijn de kosten in 2018 hoger uitgevallen dan geraamd.

De onderwerpen die een batig saldo laten zien zijn:

Openbare verlichting (€ 104.000)
Aanpassingen die in 2018 zijn doorgevoerd, zijn voor een groot gedeelte gedekt uit het daarvoor beschikbaar gestelde krediet Energie UitvoeringsProgramma 2016-2018. Hierdoor is dit budget minder aangesproken.

Leerlingenvervoer (€ 113.000)
Het ingezette beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van regulier vervoer heeft ook in 2018 geleid tot een vermindering van het gebruik.

Algemene uitkering (€ 119.000)
Het voordeel komt door de nabetalingen over 2016 en 2017. Ten opzichte van de najaarsnota is het voordeel ten opzichte van de najaarsnota is € 45.000.

Onderwijs (€ 149.000)
Het voordeel op dit product komt vooral voort uit de lagere rente die we betalen.

Bestemmingsplan buitengebied (€ 160.000)
De gemeenteraad heeft besloten eerst over een aantal onderwerpen keuzes te willen maken. Deze onderwerpen betreffen: Vaststellen structuurvisie Plussenbeleid (maart 2019), Vaststellen structuurvisie woningsplitsing (verwachting juni/juli 2019). Pas nadat beide structuurvisies zijn vastgesteld door de gemeenteraad kan er opdracht worden gegeven voor het maken van een nieuw voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied.

Verkoop gebouwen (€ 175.000)
Het oude gemeentekantoor in Eibergen is in 2018 verkocht.

Onvoorzien (€ 200.000)
Er is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien. Dat levert een voordeel op van € 200.000.

Personeelskosten (€ 203.000)
De totale personeelskosten zijn binnen de raming gebleven. Er resteert een voordeel van € 203.000.

Wegen (€ 211.000)
Het voordeel komt met name door lagere kapitaallasten. Vertraging in de uitvoering van werkzaamheden, maar ook een andere systematiek leidt dat deze kosten lager uitvallen dan geraamd.

SDOA (€ 447.000)
Bij de SDOA is extra ingezet op werk en activering. Dit zit vooral in het verstrekken van loonkostensubsidies en de 'nieuwe' groep beschermd werken. Ook houden we over op de bijzondere bijstand, doordat er minder aanvragen zijn dan mag worden verwacht bij de omvang van het klantenbestand. Daarnaast is er een positief resultaat op de bedrijfsvoering, voornamelijk doordat er minder personeel nodig is gebleken door het afgenomen aantal cliënten.

SW (€ 825.000)
De loonkosten vallen gunstig uit. Dit komt door de bijdrage Lage inkomensvoorziening, die we vanaf 2017 krijgen. In deze jaarrekening is de nabetaling over 2017 opgenomen en de bijdrage over 2018. Daarnaast is het aantal SW-ers ook lager dan verwacht waardoor de loonkosten lager zijn.

Algemene baten en lasten (€ 1.803.000)
Er is geen gebruik gemaakt van de begrote prijsindexatie. Daarnaast zijn de budgetten voor verhoogde asieluitstroom en ICT en wijk- en buurtbudgetten niet volledig gebruikt.

Accountantsverklaring
De jaarstukken zijn beoordeeld door onze nieuwe huisaccountant. Uitkomst van deze toets is dat zij voor de getrouwheid een goedkeurende verklaring verstrekt en voor de rechtmatigheid een verklaring met beperking omdat bij de aanbestedingen de fouten groter zijn dan 1%, maar kleiner dan 3% van de totale lasten.

Wat houdt een beperking in:
De accountant kan vier vormen van oordeel geven over de jaarrekening:

1. Goedkeurende verklaring:

De jaarrekening geeft een getrouw beeld van het vermogen en het resultaat.
De baten, lasten en balansmutaties zijn rechtmatig tot stand gekomen.

2. Verklaring met beperking:

De jaarrekening is goedgekeurd met uitzondering van een onderdeel daarvan. Dit betreft een of meer balansposten, resultaatposten of toelichtingen.

3. Verklaring van oordeelonthouding:

De accountant kan de jaarrekening niet goed- of afkeuren, er sprake van een onzekerheid van diepgaande invloed op de jaarrekening.

4. Afkeurende verklaring:

De accountant keurt de jaarrekening als geheel af, er is sprake van een afwijking met diepgaande invloed. De jaarrekening voldoet niet aan de gestelde eisen.

In ons geval geeft de accountant een verklaring met beperking voor de rechtmatigheid op het onderdeel aanbesteding.

Oorzaken van de beperking

1. We hebben een aantal contracten verlengd in plaats van een nieuw contract te sluiten.
   We verlengden de contracten omdat nog niet duidelijk was wat we precies wilden of omdat hetgeen we wilden nog niet uitvoerbaar bleek.
2. Kleine of bestaande opdrachten die later zijn uitgebreid
   Er zijn opdrachten aanbesteed die later uitgebreid zijn. Hierdoor hadden de opdrachten volgens andere regels aanbesteed moeten worden.
3. Veel kleine opdrachten maken een grote
   Er zijn verschillende opdrachten verstrekt door verschillende opdrachtgevers aan hetzelfde bedrijf. Deze afzonderlijke opdrachten zijn correct aanbesteed, maar het totaal van de opdrachten komt boven de grens van de aanbestedingsregels uit.
4. Bestaande inkoopleveranciers kunnen dienst niet leveren
   Leveranciers waarmee we een goed aanbesteed contract hebben kunnen niet leveren. We zoeken dan een oplossing bij andere partijen, waarbij we geen nieuwe aanbesteding hebben gedaan.
5. Ten onrechte niet aanbesteed

We constateren dat onze huidige accountant een andere beoordelingslijn heeft dan de vorige. Onze werkwijze bij aanbestedingen was (gedeeltelijk) gebaseerd op de beoordelingslijn van de vorige accountant. We gaan deze werkwijze aanpassen aan de nieuwe beoordelingslijn. Daarnaast hebben we naar aanleiding van de bevindingen over het aanbestedingsproces bij de interim controle een verbeterplan opgesteld. De stappen die hier in zijn opgenomen (waaronder een contractenregister en een aanbestedingskalender) helpen ook bij de beheersing van het aanbestedingsproces.

gemeente Berkelland

JAARREKENING 2018

in één oogopslag

Inkomsten

107,8 miljoen

Rijk	72,1 miljoen
Overige inkomsten	35,7 miljoen
waarvan:	
Onroerende zaakbelasting (OZB)	8 miljoen
Rioolheffing	6,5 miljoen
Afvalstoffenheffing	3,6 miljoen
Vergunningen en leges	2,4 miljoen
Overige inkomsten	6,3 miljoen
Inzet reserves	8,9 miljoen

Uitgaven

109,5 miljoen

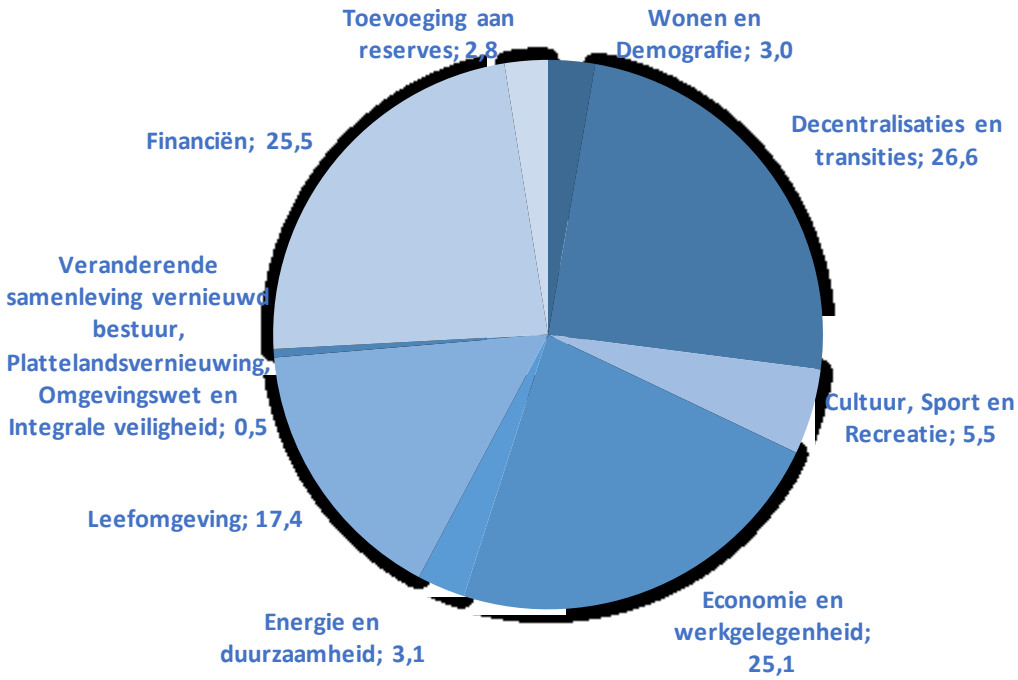

Algemene reserve

37,5 miljoen

Jaarstukken 2018

gemeente Berkelland

gemeente Berkelland

INHOUDSOPGAVE

Jaarstukken 2018 1
Inhoudsopgave 4
Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur 6

Wat willen we bereiken? 6
Wat willen we bereiken? 7

Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen 9

Wat willen we bereiken? 9
Wat willen we bereiken? 10

Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling 13

Wat willen we bereiken? 13
Wat willen we bereiken? 15
Wat willen we bereiken? 17

Ontwikkelprogramma Jeugd en Zorg 21

Wat willen we bereiken? 21
Wat willen we bereiken? 22
Wat willen we bereiken? 27

Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid 31

Wat willen we bereiken? 31
Wat willen we bereiken? 33
Wat willen we bereiken? 35
Wat willen we bereiken? 36
Wat willen we bereiken? 38

Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid 43

Wat willen we bereiken? 43
Wat willen we bereiken? 45
Wat willen we bereiken? 46
Wat willen we bereiken? 47

Ontwikkelprogramma Omgevingswet 50

Wat willen we bereiken? 50
Wat willen we bereiken? 51
Wat willen we bereiken? 51
Wat willen we bereiken? 52

Cultuur 54

Wat willen we bereiken? 54
Wat willen we bereiken? 55

Sport 60

Wat willen we bereiken? 60
Wat willen we bereiken? 62

Wat willen we bereiken? 62
Wat willen we bereiken? 63

Recreatie en toerisme 67

Wat willen we bereiken? 67
Wat willen we bereiken? 67
Wat willen we bereiken? 68

Wonen 72

Wat willen we bereiken? 72
Wat willen we bereiken? 74

Leefomgeving 78

Wat willen we bereiken? 78
Wat willen we bereiken? 80
Wat willen we bereiken? 81
Wat willen we bereiken? 82
Wat willen we bereiken? 83
Wat willen we bereiken? 83
Wat willen we bereiken? 84

Integrale veiligheid 89

Wat willen we bereiken? 89
Wat willen we bereiken? 90
Wat willen we bereiken? 91
Wat willen we bereiken? 91

Financiën 94

Wat willen we bereiken? 94

Bedrijfsvoering 101
Grondbeleid 106
Lokale heffingen 116
Weerstandsvermogen 122
Verbonden partijen 125

Wat willen we bereiken? 125
Wat willen we bereiken? 130
Wat willen we bereiken? 131

Financiering 142
Onderhoud kapitaalgoederen 145
Reserves 148

ONTWIKKELPROGRAMMA VERANDERENDE SAMENLEVING, VERNIEUWD BESTUUR

Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- De Doe-het-samen-samenleving gaat over aansluiten op kennis, inzet, ervaring en behoefte van inwoners. De gemeente bepaalt en regelt minder, gaat 'naar buiten' en is partner in de samenleving.
- De Doe-het-samen-samenleving vraagt om een andere rol van de gemeentelijke organisatie, om bestuurlijke vernieuwing en inzet van inwoners, college, gemeenteraad en medewerkers.
- Het ontwikkelprogramma biedt ruimte om te experimenteren met hoe de eigentijdse rol van de gemeente er uit kan zien bij verschillende initiatieven.

Speerpunten

1. Dienstbaarheid

Wat willen we bereiken?

- Initiatiefnemers zijn tevreden over de uitvoering van regels bij de uitvoering van hun projecten.
- Inwoners zijn tevreden over het meedenken en meedoen van de gemeente bij hun initiatieven en vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij alle projecten evalueren we onze rol (houding en gedrag) met behulp van de Participatiemonitor.

De medewerkers en teams leren via de Participatiemonitor van ervaringen uit en bij projectinitiatieven.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  We spiegelen ons gedrag en onze activiteiten voortdurend om te leren en aan te sluiten op wat er leeft bij onze inwoners. O.a. de 'Participatiemonitor' helpt ons hierbij. Het instrument is in 2018 verder doorontwikkeld en zal in 2019 verder ingezet worden.
- **Tijd**

Gemeentelijke projecten pakken we samen met inwoners, bedrijven en organisaties op

Gemeentelijke projecten zijn onder meer: de groenprojecten (bijvoorbeeld in wijk De Koppel/Cycloonpark Borculo), het bestemmingsplan Buitengebied, de Omgevingswet, het Energie Uitvoeringsprogramma, Centrumplannen Eibergen en Borculo. Ook worden de ervaringen en kennis van de pilot met de inwoners en organisaties in Beltrum (match woonwensen en woningaanbod) doorvertaald naar andere projecten met inwoners en organisaties in de (kleine) kernen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink, Joost van Oostrum, Maikel van der Neut, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Dit is inmiddels helemaal ingebed in onze werkprocessen.
- **Tijd**
- **Geld**

Met samenleving, college, raad en de gemeentelijke organisatie in contact over de nieuwe rol van de gemeente in de veranderende samenleving.

O.a. door dialooggesprekken, via de contactpersonen uit het gebiedsteam, social media, Voormekaar teams, inloopuren, collegebezoeken (aan kernen, wijken, buurten, bedrijven, organisaties en bijeenkomsten). We organiseren leer-netwerk en kennis bijeenkomsten met partners in de samenleving (zoals de BerkelLanddag en het bezoek met maatschappelijke betrokken inwoners en organisaties aan Oost Groningen/Drenthe in 2017).
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  Er is veel aandacht geweest voor onze rol in de samenleving. Zo is er een start gemaakt met wijk- en kerngericht werken en zijn er afspraken gemaakt voor een vervolg in de nieuwe bestuursperiode.
- **Tijd**
- **Geld**

Toekomstgericht, effectief en innovatief leren omgaan met veranderde posities en dagelijkse dilemma's van de participatiemaatschappij door mee te doen in de leerkring/het onderzoek "Ambtelijk vakmanschap in de participatiemaatschappij".

De leerkring wordt getrokken door de Universiteit van Tilburg. Specifieke vragen die in de leerkring aan bod komen zijn: Hoe wordt de verbinding gelegd tussen bewonersparticipatie en de interne processen in de gemeente? Hoe kunnen ambtenaren omgaan met spanningen tussen initiatieven en beleid of regelgeving? Waar liggen de grenzen tussen loslaten, faciliteren en sturen en hoe kies of schakel je als ambtenaren tussen deze rollen? Hoe betrek je collega's, raad en college bij initiatieven? En hoe kunnen nieuwe werkpraktijken worden ingebed in de bestaande ambtelijke functies? Hoe combineer en deel je als ambtenaar professionele en lokale kennis op een effectieve manier? En hoe moeten democratische waarden (gelijkheid en inclusie, verantwoording, deliberatie) gestalte krijgen in de context van maatwerk en initiatief?
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  De gemeente Berkelland stelt de samenleving centraal in haar uitgangspunten en dat heeft invloed op de werkpraktijken en de samenwerking met ambtenaren, oftewel hun ambtelijk vakmanschap. We doen samen met vijf andere gemeenten mee aan een onderzoek van de Universiteit Tilburg naar Ambtelijk Vakmanschap. Daarnaast is er in het verlengde van dit onderzoek een intern project gestart om het ambtelijk vakmanschap verder te ontwikkelen. Het onderzoek van de Universiteit Tilburg draagt hier aan bij.
- **Tijd**
  Het onderzoek naar "Ambtelijk vakmanschap in de participatiemaatschappij" loopt meerdere jaren en is opgezet als een leerkring. In 2018 zijn er meerdere momenten geweest waarop de deelnemende gemeenten en andere partners, zoals het A&O fonds en het Ministerie van Binnenlandse zaken bij elkaar kwamen. Op 16 januari 2019 is de slotconferentie georganiseerd. Hierin zijn de uitkomsten van het onderzoek gedeeld. In de zomer van 2019 wordt er een essay verwacht met de uitkomsten van het onderzoek.
- **Geld**

2. Samenwerking

Wat willen we bereiken?

- Inwoners waarderen de wijze waarop de gemeente samenwerking zoekt en inwoners betrekt in 2018 met een 6,5 (Burgerpeiling waar staat je gemeente, 2016: 6,2, landelijk gemiddelde 2016: 6,1).
- De gemeente doet - waar nodig - actief mee met initiatieven en projecten die inwoners belangrijk vinden.
- De aanpak van gemeente brede vraagstukken doen we samen in een transparant proces.

Wat gaan we daarvoor doen?

Leren met voorbeeldprojecten en deze evalueren.

We sluiten aan op wat er leeft. De doelen van initiatiefnemers en hun proces en tempo zijn daarbij leidend (denk aan projecten voormalige rioolwaterzuiveringen in Neede en Borculo).
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We gaan de dialoog met inwoners en maatschappelijke organisaties aan.

We gaan de dialoog aan met de samenleving. We organiseren of faciliteren hiertoe bijeenkomsten en gaan verder met onze buurt- en wijkaanpak. Andere voorbeelden zijn de Ontwikkelagenda's van de kernen, innovatief wegbeheer en de Maatschappelijke agenda. Ook kijken we hoe we het best kunnen aansluiten op burgerinitiatieven.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  Deze werkwijze is inmiddels vast onderdeel geworden van onze werkprocessen en zal in de komende jaren nog verder vormgegeven worden o.a. door wijk- en kerngericht werken.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Veranderde samenleving, vernieuwd bestuur	**-31**	**-54**	**-33**	**-50**	**-50**	**-45**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Plan van aanpak Actief in de Doe-het-samen samenleving	Gemeenteraad 15 april 2015

ONTWIKKELPROGRAMMA DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen

"Vitale en leefbare kernen in Berkelland"

Wat speelt er?

- Het aantal huishoudens daalt na 2020, waardoor er meer aanbod van woningen zal zijn dan vraag. Doordat de samenstelling ook verandert, komt er ook een andere vraag naar woningen.
- In 2025 is 28% van de inwoners 65+, terwijl het aantal kinderen en werkende mensen daalt met 34%. Deze veranderingen hebben effect op onder meer scholen, vrijwilligers, arbeidsmarkt en zorg.
- We worden bewuster dat veranderingen om andere oplossingen vragen dan we gewend zijn.
- We zijn actief aan de slag om de kansen die de demografische ontwikkelingen biedt ook te benutten. Zo werken we voor de grote kernen aan een ontwikkelagenda, schrijven kleine kernen een nieuwe toekomstvisie en denken scholen en verenigingen na over een fusie.

Speerpunten

1. Bewustwording en erkenning van de effecten van de demografische ontwikkelingen

Wat willen we bereiken?

- De cijfers en mogelijke effecten van de demografische ontwikkelingen in Berkelland zijn per thema in beeld en worden actief naar buiten gebracht;
- Er is afstemming over de gevolgen van de demografische ontwikkelingen op verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

We sluiten aan bij actuele projecten en onderzoeken over de demografische ontwikkelingen in de Achterhoek, om zo ook als regio de leefbaarheid te vergroten

Denk hierbij aan projecten die spelen in de Achterhoek Agenda 2020, zoals het Algemeen Woonwensen- en Leefbaarheidsonderzoek, onderzoek naar de VAB´s (Vrijkomende Agrarische Bebouwing) en het opzetten van een regionaal bewustwordingstraject demografische ontwikkelingen.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  Als Berkelland werken we actie mee aan Achterhoek2030. Via de verschillende thematafels sluiten we aan bij projecten en onderzoeken om de leefbaarheid in de regio te vergroten, onder meer op thema's als wonen (Achterhoeks woonwensen- en leefbaarheidsonderzoek en leegstandsonderzoek) en platteland (IBP Platteland).
- **Tijd**
- **Geld**

We verbinden verschillende beleidsterreinen op onderwijs-arbeidsmarkt en wonen-zorg met als doel afstemming over gevolgen van de demografische ontwikkelingen.

We organiseren onder meer bijeenkomsten om ervaring en kennis te delen. Zo ontstaat samenhang tussen de beleidsterreinen. Bij wonen en zorg is er nu een Regietafel (zie programmalijn wonen en zorg).
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  Wonen en Zorg
  Met de komst van de Regietafel Wonen en Zorg een aantal jaren geleden zijn er grote stappen gezet in het integraal oppakken van vraagstukken rondom wonen en In 2018 is er door de Regietafel een ontwikkelperspectief wonen-zorg per kern geschreven. Ook is er een Kader WoonZorg initiatieven Berkelland ontwikkeld, dit is een vervolgstap voor een meer vraaggerichte aanpak. In november 2018 is het kader vastgesteld en het zal in 2019 verder uitgewerkt worden.
  Onderwijs en Arbeidsmarkt
  Met de werkgroep werkgelegenheid, school en bedrijf van Platform BV Berkelland vindt goede afstemming plaats tussen de verschillende partijen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt. De werkgroep zet ook actief in op onder meer stageplekken en kennismaking van jongeren met Berkellandse bedrijven.
- **Tijd**
- **Geld**

We zorgen voor actuele cijfers over de bevolkingsprognose van Berkelland en analyseren per thema de gevolgen van de demografische ontwikkelingen

De cijfers worden periodiek geactualiseerd door ABF / CBS / Provincie Gelderland.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  In 2018 is gewerkt aan de Voortgangsrapportage Demografische ontwikkelingen Berkelland. Deze is in januari 2019 ter kennisname naar de gemeenteraad verstuurd. Hierin staan de nieuwste cijfers en prognoses en de laatste stand van zaken van projecten en aanpakken van de verschillende thema's uit de Uitvoeringsagenda Demografische Ontwikkelingen.
- **Tijd**
- **Geld**

2. De kansen die de demografische ontwikkelingen biedt worden actief en integraal opgepakt

Wat willen we bereiken?

- De ontwikkelagenda's van de kernen zijn actief opgepakt.
- We benutten oplossingen om de leefbaarheid in kernen en buitengebied te behouden.
- Dorpsorganisaties nemen in (dorps-)visies de effecten van bevolkingsverandering mee.

Wat gaan we daarvoor doen?

De komende twee jaar ligt het accent in ondersteuning van activiteiten op de terreinen: daling ledenaantal verenigingen, arbeidsmarkt en langer zelfstandig thuis wonen.

We verbinden de verschillende beleidsterreinen zoals wonen, economie en scholen, om zo efficiënt mogelijk te sturen op kansen en mogelijkheden.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  Campagne Heerlijk thuis in huis
  Het afgelopen jaar is de Campagne Heerlijk thuis in huis opgezet. In oktober 2018 is het officiële startschot gegeven en werken de vier partijen (Prowonen, Kruiswerk, Energieloket en de Gemeente) samen om inwoners te ondersteunen bij de vraag hoe zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen wonen.
  Daling ledenaantal
  Berkelland stimuleert besturen van dorpshuizen en verenigingen om met elkaar in gesprek te gaan over de toekomst. De Sportfederatie Berkelland heeft hierin een belangrijke ondersteunende rol. Via Achterhoek in Beweging wordt ingezet op het stimuleren van 'open clubs, ook in Berkelland zijn er verenigingen die zich in die richting ontwikkelen. Op dit moment loopt er in samenwerking met

Sportfederatie Berkelland een traject om de financiële situatie bij sportverenigingen te analyseren. Resultaten worden ondertussen intern geanalyseerd. In het eerste kwartaal van 2019 worden de eerste conclusies verwacht.

Arbeidsmarkt

Bij het Platform BV Berkelland is er een werkgroep werkgelegenheid, school en bedrijf die zich ook in 2018 heeft bezig gehouden met het kennis laten maken van jongeren met Berkellandse bedrijven, het vinden en communiceren van stageplekken, samenwerking en afstemming met het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt (POA) en het Innovatielokaal. Ook zijn we aangesloten bij SmartHub Achterhoek om de regio op de kaart te zetten als stage- en afstudeerregio van Nederland.

- **Tijd**
- **Geld**

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties maken we de ontwikkelagenda's van de grote kernen concreet.

De integrale ontwikkelagenda is een dynamische agenda waarin de belangrijkste ruimtelijke gebiedsopgaven, keuzes en prioritaire projecten voor de vier grote kernen, de zeven kleine kernen en het buitengebied staan.
Verantwoordelijke:

- **Kwaliteit**

  2x per jaar actualiseren we de ontwikkelagenda. De laatste actualisatie is op 31 oktober 2018 besproken in de Commissie Bestuur en Ruimte.
- **Tijd**
- **Geld**

We ondersteunen betrokkenen, vanuit (dorps-)organisaties, bedrijven en inwoners, in het zoeken naar oplossingen en sturingsmogelijkheden.

We helpen dorpsorganisaties, wanneer noodzakelijk, om in de (dorps-)visies de effecten van de bevolkingsverandering mee te nemen.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**

  We zoeken actief het contact met initiatiefnemers. We verbinden hen met elkaar en faciliteren hen waar we kunnen. Daarnaast helpen we hen bij het zoeken naar partners en financiële middelen (Onder meer door het programma vind subsidies.). We hebben in 2018 onder meer dorpen ondersteunt in het traject van de woonvisies en het vraagstuk van accommodaties.
- **Tijd**
- **Geld**

We werken met een herstructureringsfonds om nadelige gevolgen van krimp tegen te gaan. Investeren in de openbare ruimte en bestaand vastgoed is noodzakelijk.

Met lokale co-financiering kunnen we samen met andere eigenaren en gebruikers van het gebied bijdragen aan projecten die kwaliteit toevoegen aan de leefomgeving. Ook zoeken we regionaal naar mogelijkheden om een sloop- /transformatiefonds in te stellen.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**

  Uit de herstructureringsreserve zijn in 2018 twee projecten gedekt. Een herstructureringsproject binnen Borculo Leef en het Busplein Neede. Verdere toelichting kunt u vinden bij de herstructureringsreserve
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten?

Het werkbudget voor de programmalijn demografische ontwikkelingen zal besteed worden aan verder kwalitatief onderzoek (cijfers / analyse e.d.), projecten en eventuele tijdelijke ondersteuning op het terrein van demografische ontwikkelingen. Om zo de doelen die in de programmabegroting staan te behalen.

Financiële ontwikkelingen in de begroting

De begroting wordt beïnvloed door de krimp. Net als de krimp zelf zal deze ontwikkeling zich geleidelijk voordoen. Het is daarbij lastig om aan te geven of een stijging of een daling van een budget rechtstreeks het gevolg is van de demografische ontwikkelingen. Ook andere factoren kunnen een rol spelen. Als indicatie kunnen we aangeven dat onze algemene uitkering met het aantal inwoners en huishoudens van 2035 €1,8 miljoen lager zou kunnen zijn.

De Regio Achterhoek is aangemerkt als een krimpregio. Dit betekent dat de Regio Achterhoek ook geld van het Rijk krijgt om krimpvraagstukken op te lossen. Het gaat om ongeveer €1.000.000 per jaar (2016-2020). Een deel van het geld wordt onder meer ingezet voor de aanpak integrale leegstand en een plausibiliteitstoets VAB's.

Kosten Woningbouw

Er is rekening gehouden met een voorziening voor afwaardering van gemeentelijke bouwgronden.

De bestemmingsreserve herstructurering ondersteunt initiatieven die gericht zijn op leefbare en vitale dorpen. Dit kan door procesondersteuning, het instellen van een fonds of het geven van een investeringsbijdrage. Enkele voorbeelden van initiatieven zijn : wijk en buurtplannen zoals in de Koppel en de Berg, het veranderen van een bestemming om leegstand aan te pakken, vermindering van het aantal woningen door sloop en nieuwbouw of ouderen langer zelfstandig te laten wonen.

De maximale omvang van deze reserve is €7 miljoen.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Het aantal aansluitingen zal de komende jaren dalen. Wel moeten dezelfde (investerings-)kosten gedragen worden door het lagere aantal aansluitingen. Los van andere ontwikkelingen zou hierdoor in 2040 het tarief met 10% omhoog moeten. In het nieuwe GRP of Watertakenplan (eind 2018 / begin 2019) worden alternatieven aangereikt om het tarief minder hard te laten stijgen.

Overige belastingen

Wat betreft de demografische ontwikkelingen verwachten wij geen stijging van de afvalstoffenheffing. Minder inwoners zou ook tot minder afval en lager inzamel- en verwerkingskosten moeten leiden. Voor de OZB zal de belastingdruk bij het huidige beleid waarschijnlijk stijgen, omdat dezelfde opbrengst met minder gebouwen moet worden gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Demografisch onderzoek	**0**	**0**	**-35**	**-30**	**-30**	**-32**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Demografische druk	%	2017	Berkelland	81,8	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
		2017	Nederland	69		

ONTWIKKELPROGRAMMA PLATTELANDSONTWIKKELING

Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling

"Een vitaal en innovatief buitengebied in Berkelland"

Wat speelt er?

- In de landbouw stoppen boeren met als gevolg vrijkomende agrarische bebouwing. Sommige doorgaande boerenbedrijven groeien binnen ruimte die op bedrijfsniveau beschikbaar is (Wet natuurbescherming, Meststoffenwet).
- In opdracht van de provincie moet de gemeenteraad Plussenbeleid vaststellen voor niet grondgebonden veehouderij. Daarbij spelen onderwerpen als duurzaamheid, leefbaarheid, goede inpassing en dialoog met de omgeving.
- Vraagstukken in het buitengebied zijn onder andere leegstand/hergebruik van stallen, duurzame energie, asbestdaken en circulaire landbouw. Er is aandacht voor het behoud en versterking van het coulissenlandschap als drager van ecologische en landschappelijke kwaliteit. Het coulissenlandschap draagt ook bij aan kwaliteit van initiatieven.
- Het platteland kent veel verenigingen, buurtschappen enzovoort. Veel voorzieningen worden zelf georganiseerd. De samenwerking binnen en tussen inwoners en kleine kernen wordt sterker. Vrijwilligers in het buitengebied en de kleine kernen zijn steeds moeilijker te vinden.

Speerpunten

1. (Agrarisch) ondernemen is basis voor een vitaal buitengebied

Wat willen we bereiken?

- Economisch sterke en duurzame landbouwbedrijven.
- Duidelijke beleidskaders voor vergunningverlening en het maken van bestemmingsplannen.
- Ontstening van het buitengebied door sloop of hergebruik van leegstaand (voormalig agrarisch)vastgoed.
- Passende nieuwe functies versterken de gebruiksmogelijkheden in het buitengebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan.

We ondersteunen multifunctionele initiatieven in het buitengebied. Voor passende initiatieven voeren we ruimtelijke procedures.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

Kwaliteit
Initiatiefnemers worden geïnformeerd over de mogelijkheden via 1 op 1-contacten en algemene voorlichting (bewustwording via bijvoorbeeld een Berkellanddag) Deze informatieverstrekking aan initiatiefnemers gebeurd bijna dagelijks, denk hierbij bijvoorbeeld aan informatie over mogelijkheden voor energieopwekking in het buitengebied of functieveranderingsbeleid.

Tijd

Geld
Er is € 17.288 betaald aan subsidies voor de aanleg van breedband in het buitengebied. Deze lasten dekken we uit de reserve bestuurlijke claims.

Toepassen van het sloopfonds.

We volgen de ontwikkelingen van groeiende en stoppende bedrijven.
De Bovenplanse sloop-bonusregeling is uitgebreid met een financiële regeling (sloopfonds en subsidieregeling).
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

Kwaliteit
Er is veel belangstelling voor subsidie voor het slopen van asbesthoudende schuren (in 2018 is er €144.000 uitgekeerd) en daarnaast is er in 2018 € 36.000 gestort in het sloopfonds.

Tijd

Geld
Het sloopfonds is meerjarig, er is nog voldoende geld voor de komende jaren

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied dat zo veel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkeling.

Het "Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016" heeft ter inzage gelegen.
Het nieuwe bestemmingsplan legt vooral de bestaande situatie in het buitengebied vast. Daarbij kent het Voorontwerp een regeling die voorkomen moet dat de uitstoot van stikstof vanuit het plangebied toeneemt.
We werken in 2018 verder aan het bestemmingsplan.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

In het voorjaar van 2017 is het “Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016” verschenen. Gedurende de periode 19 april tot 14 juni 2017 lag het Voorontwerp ter inzage in het kader van de inspraakprocedure. Er is ruim gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken. Beantwoording van de inspraakreacties is voorlopig opgeschort en houdt verband met het volgende. Op 27 juni 2017 nam de gemeenteraad een motie aan over de herijking van het geurbeleid. Dit had gevolgen voor de verdere procedure voor het bestemmingsplan. Bij het opstellen van een bestemmingsplan voor het buitengebied moet namelijk een Plan-MER worden opgesteld. Daarbij is het milieueffect dat uitgaat van de agrarische sector een belangrijk onderdeel dat op een goede manier in de regels van het bestemmingsplan moet worden verwerkt. Op 18 september 2018 heeft de gemeenteraad besloten het al geldende geurbeleid ongewijzigd te laten.
Verder is in 2017 duidelijk geworden dat de gemeente Plussenbeleid moet ontwikkelen. De opdracht komt voort uit de Omgevingsverordening Gelderland. Wanneer een gemeente geen Plussenbeleid vaststelt, dan kan zij geen medewerking verlenen aan uitbreidingen van het agrarische bouwvlak voor een niet-grondgebonden veehouderij. Als het wenselijk is om in het bestemmingsplan een regeling op te nemen voor het vergroten van agrarische bouwvlakken voor de niet-grondgebonden veehouderij, dan is het nodig om dit eerst vast te stellen in gemeentelijk Plussenbeleid. Nadat de gemeenteraad op 23 oktober 2018 instemde met het concept heeft de structuurvisie Plussenbeleid van 7 november tot 18 december 2018 volgens de inspraakprocedure ter inzage gelegen. Er zijn ruim 20 zienswijzen ingediend. De uitkomsten van deze inspraakprocedure zullen wij met een voorstel voorleggen aan de gemeenteraad. Volgens planning gaat dit plaatsvinden in maart 2019.
Inmiddels is ook gestart met de het inventariseren van bestaande situaties van dubbele en gesplitste woningen en werken we de voorwaarden voor woningsplitsing uit. Op deze manier willen we tegemoet komen aan de wens om woningsplitsing onder voorwaarden mogelijk te maken in het buitengebied en bestaande situaties van dubbele en bewoning en gesplitste woningen vast te leggen.
Hierna zullen wij een nieuw Voorontwerp-bestemmingsplan Buitengebied en een nieuw Plan-MER laten opstellen. Daarbij zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van het vorige Plan-MER en het vorige Voorontwerpbestemmingsplan, maar dan aangepast aan inmiddels gewijzigde wetgeving en jurisprudentie. en ook aan het Plussenbeleid, dat dan inmiddels is vastgesteld. Vervolgens kan het nieuwe Voorontwerpbestemmingsplan ter inzage worden gelegd in het kader van de inspraakprocedure.

Geld
Er blijft geld over voor het project bestemmingsplan buitengebied. De oorzaak hiervan is dat voordat aan het daadwerkelijk bestemmingsplan kon worden begonnen het geurbeleid en het plussenbeleid

moesten worden vastgesteld. We stellen voor het bedrag dat overblijft in 2019 uit de algemene reserve te halen.

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de BerkelLanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  De Berkellanddag over verduurzaming op het platteland is in oktober 2018 weer goed verlopen en goed bezocht. Daarnaast faciliteren we belangenorganisaties en initiatiefnemers met plannen voor nieuwe verdienmodellen. En lobbyen we landelijk om aandacht te krijgen voor onze specifieke situatie van een buitengebied met grote opgaven voor de toekomst. Zo hebben we in 2018 onder meer actief aandacht gevraagd voor de problematiek rondom asbest en vrijkomende agrarische bebouwing.
- **Tijd**
- **Geld**
  Op het project Asbestsanering is ongeveer € 77.000 uitgegeven. Op het project Vrijkomende Agrarische Bebouwing is € 29.000. Daarmee blijven de lasten gezamenlijk ongeveer € 95.000 achter bij de begroting. De overblijvende bedragen hebben we zoals in bij de najaarsnota besloten in de reserve bestuurlijke claims gestort. Dit is terug te vinden in het programma financiën en de paragraaf reserves.

2. Het platteland blijft sociaal vitaal

Wat willen we bereiken?

- Er ontstaan nieuwe vormen van samenwerking in en tussen de kleine kernen.
- Inwoners van de kleine kernen weten wat voor hun dorp belangrijk is en wat zij daarvoor gaan doen.
- Inwoners komen met initiatieven om de leefbaarheid te bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma.

We onderhouden actief contacten met dorpsorganisaties. We volgen samen met de dorpsorganisatie het realiseren van de uitvoeringsprogramma's. We stimuleren inwoners om zelf verantwoordelijkheid te nemen in en voor hun leefomgeving.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  De kleine kernen hebben een dorpsvisie/uitvoeringsprogramma. Daarnaast wordt er met alle kleine kernen een woonvisie opgesteld met bijbehorende actiepunten. In 2018 hebben bijna alle kleine kernen het woonvisie traject afgerond. Bij de kernen Noordijk en Haarlo worden de dorpsvisies daarna geactualiseerd mede op basis van de uitkomsten van het woonvisietraject. Bij de kern Neede is er nog geen sprake van een dorpsvisie. Wel zijn er een aantal onderwerpen in het kader van het wijkgericht werken met de gemeenschapsraad opgepakt en gaan we verder met de gemeenschapsraad in gesprek over de uitkomsten van en actiepunten uit het onderzoek van Companen.
- **Tijd**
- **Geld**
  Er zijn op deze activiteit huurinkomsten begroot. Deze huurinkomsten zijn echter ergens anders verantwoord.

Bevorderen van het indienen van LEADERprojecten.

Jaarlijks maken inwoners en instellingen in Berkelland gebruik van LEADER. We faciliteren aanvragers waar mogelijk en gebruiken daarvoor ons netwerk.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Er zijn in totaal in 2018 twee Berkellandse projecten aangevraagd; Liefdespad en Kronenkamp Neede. We werken daarnaast mee aan een aantal regionale projecten; Day for change en Ark voor hoogstamboomgaarden.

- **Tijd**
- **Geld**
  De belangrijkste afwijking is het nog niet invullen van de co-financiering voor Leader projecten in totaal is hier voor de hele periode € 477.500 beschikbaar gesteld. Op 1 januari 2018 was hiervan nog € 437.500 beschikbaar. In 2018 is voor €97.403 aan cofinanciering uitgekeerd omdat er niet meer projecten waren die voor cofinanciering in aanmerking kwamen er blijft dus een overschot van € 340.097 over in 2018. Hiertegenover staat dat we ook een lagere onttrekking doen aan de reserve.

We bevorderen een jaarlijkse kennisuitwisseling tussen dorpsbelangenorganisaties en lokale verenigingen en stichtingen.

Kennisuitwisseling gebeurt in enkele kernen. We bevorderen met het beschikbaar stellen van informatie over de inwonersamenstelling en ontwikkeling de bewustwording over de toekomst van de kleine kernen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Er is binnen de kernen al vaak contact tussen verenigingen en het bestuur van de belangenverenigingen. Ze hebben allemaal met dezelfde problematiek te maken in het dorp. Wij stimuleren de samenwerking in het dorp om het dorp leefbaar te houden. Hierbij verwijzen wij ook naar andere kernen en naar organisaties die daarbij kunnen helpen zoals DKK en de SFB. Zo ondersteunt de DKK Rekken en Neede met het accommodatie vraagstuk.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren de jaarlijkse netwerkbijeenkomst van dorpsorganisaties.

We faciliteren leer-netwerken om nieuwe vormen van samenwerking en kennisoverdracht te bevorderen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Er is een jaarlijkse bijeenkomst met alle besturen van alle kleine kernen. Hier worden ervaringen uitgewissel en gemeenschappelijke onderwerpen opgepakt. De laatste jaren blijft het niet bij deze ene bijeenkomst maar worden er ook onderwerpen bij de kop gepakt (zoals de beschikbaarheid van vrijwilligers of het vraagstuk rondom wonen). De contactpersonen zijn vertegenwoordigt bij die bijeenkomsten en denken actief mee.
  Binnen de afzonderlijke kernen zijn er ook netwerkbijeenkomsten om el kaar te informeren, ondersteunen en de onderlinge samenwerking te vergroten.
- **Tijd**
- **Geld**

We maken nieuwe afspraken over de samenwerking met de dorpsorganisaties.

Het huidige convenant loopt in 2018 af. We gaan in overleg over de rol van de gemeente. In het huidige convenant met de dorpsorganisaties staat aangegeven dat elk dorp een actuele dorpsvisie moet hebben.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  In 2018 is dit niet opgepakt, omdat het convenant met de kleine kernen in 2019 vernieuwd wordt.
- **Tijd**
- **Geld**

We voeren de strategische agenda van de P10 uit op de thema's Aantrekkelijk Platteland, Maatwerk Platteland, Samenspel met Stad.

De P10 inventariseert haar parels, (kleine, innovatieve, moderne voorbeelden van bedrijven, instellingen etc.) die het platteland waarde geven voor de stad. We inventariseren tevens de knelpunten die P10 gemeenten

ondervinden bij het vestigen van nieuwe economische ontwikkelingen. Op basis van deze inventarisatie gaan we samen met kennisinstellingen, de VNG en het IPO op zoek naar oplossingen.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  De P10 heeft haar jubileum gevierd in 2018. Ter gelegenheid daarvan is opdracht gegeven voor een onderzoek naar leefbaarheidsinitiatieven op het platteland. Berkelland heeft meegedaan aan dit onderzoek. De dorpen Rekken en Noordijk zijn geïnterviewd.
  Het rapport is aangeboden aan het ministerie van BZK.
- **Tijd**
- **Geld**

3. Initiatieven versterken ons prachtige landschap

Wat willen we bereiken?

- Cultuurhistorische waarden blijven bewaard en worden versterkt.
- Natuur– en landschapswaarden blijven bewaard en zijn versterkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschermen van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Bij vergunningverlening houden we rekening met deze waarden. Onder andere door toetsing aan het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Gelderse Groene Ontwikkelingszone (GO). We handhaven actief op deze waarden.
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  - De borging van alle landschapselementen, bossen en natuurterreinen is reeds weer gegeven op de bestemmingsplanbuitengebied plankaarten. De afstemming van de aangepaste planregels voor bos, natuur en landschapselementen is nog niet gebeurd in verband met de vertraging van het gehele proces van het bestemmingsplan buitengebied.
  - Een bedrijf heeft op verzoek van de gemeente Berkelland in 2018 met speciale software, luchtfoto's en met behulp van infrarood een overzichtskaart gemaakt van de kap van houtopstanden in geheel Berkelland . Op deze luchtfotokaart is te zien welke houtopstanden op illegale en legale zijn gekapt tot op boomkruin nivo in de periode van 2011 tot heden. De gekapte houtsopstanden kleuren dan rood. Rond de zomer van 2019 gaan we met deze kaart aan de gang.
- **Tijd**
- **Geld**

Delen van gemeente-eigendom (b.v. bermen) die in gebruik zijn bij de landbouw terugbrengen naar hun oorspronkelijke functie.

We werken aan een meer ecologisch bermbeheer in samenwerking met de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer. We zaaien een deel van de bermen met een bloemenmengsel bijen- en vlindervriendelijk in.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Diverse gedeelten wegberm, die door derden in beheer waren genomen, zijn in overleg met deze derden opnieuw uitgezet en met bloemenmengsels ingezaaid. Momenteel wordt er een plan uitgewerkt voor het invoeren van ecologisch bermbeheer. Hierbij worden de bermen ingedeeld in zogenaamde doeltypes met daaraan gekoppeld een beheertype. De focus op het terugvorderen van 'aangeboerde wegbermen zal in eerste instantie liggen op de vanuit ecologie meest waardevolle en potentierijke bermen.
- **Tijd**

- **Geld**

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

We faciliteren initiatieven voor duurzaam natuur– en landschapsbeheer en aanleg, gericht op biodiversiteit. Betrokkenen zijn eigenaren, de Vereniging Agrarische Landschap Achterhoek en de lokale agrarische natuurbeheervereningingen.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Er zijn 14 projecten uitgevoerd voor aanleg en herstel van landschapselementen vanuit de landschapsregeling in 2018. Bij het akkerranden en patrijzenproject is totaal 9 hectare ingezaaid met een akkerrandenmengsel verdeeld over 56 locaties verspreid in Berkelland. Bij het Weidevogelproject Berkelland zijn in totaal zijn op 280 hectare 320 nesten gevonden. Er zijn o.a. vergoedingen uitgekeerd voor kuikenstroken en braakliggende akkers. In november 2018 was de ophaaldag van Geesteren in het Groen. In totaal haalden 26 deelnemers 6730 stuks inheemse beplanting op om het buitengebied van Geesteren te verfraaien. Er is in 2018 een avond georganiseerd over Biodiversiteit waar onder meer het collegeprogramma, natuur-inclusieve landbouw en biodiversiteit in Berkelland werd besproken. Er is een project 'bloeiend Berkelland'gestart speciaal voor o.a. wilde bijen in Rekken door Stichting landschapsbeheer Gelderland. Het project heeft veel uitstraling naar de directe leefomgeving. Veel bewoners sluiten zich aan om ook een leefgebied te optimaliseren voor o.a. de wilde bijen. In gebruik genomen bermen weer kadastraal uitgezet vanuit groene handhaving. Op 5 locaties zijn houtsingels weer veilig gesteld en/of is het landschapselement berm hersteld. In totaal 10.000m2
- **Tijd**

- **Geld**
  Hier hebben we een nadeel van € 8.000. Oorzaak ligt in een groter aantal aanvragen voor de landschapsregeling 2015-2018.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan	**0**	**0**	**-54**	**0**	**0**	**-17**
We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied.	**-27**	**-49**	**-88**	**0**	**-130**	**-3**
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	**-28**	**-34**	**-29**	**-42**	**-42**	**-29**
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	**-62**	**-82**	**-100**	**-71**	**-71**	**-77**
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	**-16**	**-32**	**-50**	**-43**	**-243**	**-128**
Rente en afschrijving van het programma Plattelandsontwikkeling	**-39**	**-17**	**-35**	**-38**	**-64**	**0**
Bevorderen van het indienen van LEADERprojecten	**0**	**0**	**0**	**0**	**-438**	**-97**
Totaal Lasten	**-171**	**-213**	**-356**	**-193**	**-987**	**-351**
Baten						
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	**0**	**31**	**0**	**29**	**29**	**0**
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	**0**	**0**	**0**	**18**	**0**	**0**
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	**0**	**0**	**25**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**0**	**31**	**25**	**47**	**29**	**0**
Resultaat	**-171**	**-182**	**-331**	**-146**	**-958**	**-351**

Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma.

Er zijn op deze activiteit huurinkomsten begroot. Deze huurinkomsten zijn echter ergens anders verantwoord.

Bevorderen van het indienen van LEADERprojecten.

De belangrijkste afwijking is het nog niet invullen van de co-financiering voor Leader projecten in totaal is hier voor de hele periode € 477.500 beschikbaar gesteld. Op 1 januari 2018 was hiervan nog € 437.500 beschikbaar. In 2018 is voor €97.403 aan cofinanciering uitgekeerd omdat er niet meer projecten waren die voor cofinanciering in aanmerking kwamen er blijft dus een overschot van € 340.097 over in 2018. Hiertegenover staat dat we ook een lagere onttrekking doen aan de reserve.

Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan.

Er is € 17.288 betaald aan subsidies voor de aanleg van breedband in het buitengebied. Deze lasten dekken we uit de reserve bestuurlijke claims.

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

Hier hebben we een nadeel van € 8.000. Oorzaak ligt in een groter aantal aanvragen voor de landschapsregeling 2015-2018.

Toepassen van het sloopfonds.

Het sloopfonds is meerjarig, er is nog voldoende geld voor de komende jaren

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied dat zo veel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkeling.

Er blijft geld over voor het project bestemmingsplan buitengebied. De oorzaak hiervan is dat voordat aan het daadwerkelijk bestemmingsplan kon worden begonnen het geurbeleid en het plussenbeleid moesten worden vastgesteld. We stellen voor het bedrag dat overblijft in 2019 uit de algemene reserve te halen.

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de BerkelLanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

Op het project Asbestsanering is ongeveer € 77.000 uitgegeven. Op het project Vrijkomende Agrarische Bebouwing is € 29.000. Daarmee blijven de lasten gezamenlijk ongeveer € 95.000 achter bij de begroting. De overblijvende bedragen hebben we zoals in bij de najaarsnota besloten in de reserve bestuurlijke claims gestort. Dit is terug te vinden in het programma financiën en de paragraaf reserves.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2015
Uitgangspuntennotitie bestemmingplan Buitengebied Berkelland 2016	januari 2016
Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied	2014
Structuurvisie 2025	2010
Regeling Landschap	2015
Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek 2020	2016
Voorontwerp Bestemmingsplan buitengebied 2016	in procedure
Structuurvisie bovenplanse sloop-bonus regeling	2017
Beleidsregels Ruimtelijke ordening en duurzame energie	2017

ONTWIKKELPROGRAMMA JEUGD EN ZORG

Ontwikkelprogramma Jeugd en Zorg

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- **Voormekaar organisatie**
  Met de vaststelling van het Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar is de positie van Voormekaar bepaald. In de taakuitvoering ligt nu de focus op het versterken van de netwerken en innovatie van zorg en ondersteuning aan inwoners. Inwoners kunnen vaak net zo goed of zelf beter hun boontjes doppen. Daarom speelt de gemeente Berkelland in op de behoeften en initiatieven van de inwoners. Eigen kracht en regie van de inwoners en ondersteuning op maat worden voorop gesteld, zonder de aandacht te verliezen voor mensen die kwetsbaar zijn.
- **Toestroom van nieuwkomers**
  Toestroom nieuwkomers met integratievraagstukken, oorlogstrauma's en taalproblemen zorgen voor nieuwe uitdagingen bij gemeente en netwerkpartners (zoals de 'Voormekaarteams', jeugdzorg, scholen en de SDOA)
- **Gebruik bestaande voorzieningen**
  Regelmatige communicatie over het bestaande voorzieningenaanbod blijft nodig om inwoners goed bekend te houden met de ondersteuningsmogelijkheden.
- **Openbare Geestelijke Gezondheidszorg**
  De geldstromen voor de ondersteuningstaken van de doelgroepen uit de geestelijke gezondheidszorg (inclusief personen met verward gedrag) gaan veranderen. Nu wordt deze taak nog bekostigd en uitgevoerd door centrumgemeente Doetinchem. Omdat op termijn de individuele gemeenten zelfstandig worden bekostigd zullen die keuzes moeten maken over deze taakuitvoering.
- **Maatschappelijke agenda en preventie**
  In de maatschappelijke agenda en het beleidsplan sociaal domein zijn de kaders voor uitvoering vanaf 2018 geschetst. De kaders werken we verder uit in concrete uitvoeringsprogramma's .Dit kunnen wij niet alleen. Samen met maatschappelijke partners gaan wij aan de slag. Daarbij ligt een nadrukkelijk accent op het versterken van preventie. Om beleidsintensiveringen, voortvloeiend uit de uitvoeringsprogramma's, te kunnen financieren zal de raad het voorstel worden gedaan om een ontwikkelbudget (lumpsum) uit de reserve nadelen decentralisaties beschikbaar te stellen.

Speerpunten

1. Welzijn nieuwe stijl

Wat willen we bereiken?

- Welzijnswerk dat inwoners en maatschappelijke partners verbindt om inwoners in de samenleving mee te laten doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht . Deze brede algemene ondersteuning zal j de noodzaak van het verstrekken van individuele voorzieningen moeten verkleinen.
- De infrastructuur voor vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning is verbeterd en sluit meer aan bij de initiatieven en behoeften uit de samenleving.
- We willen op een integrale manier de gezondheid van onze inwoners, waaronder in het bijzonder de jongeren, senioren en inwoners met een beperking, beschermen en bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan de maatschappelijke agenda.

Belangrijke onderdelen daarvan zijn jeugd- en jongerenwerk, mantelzorgondersteuning en vrijwilligers(werk)beleid.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  De Maatschappelijke Agenda Berkelland op zichzelf is niet actief uitgevoerd; het vormde een belangrijke bouwsteen voor het nieuwe beleidskader sociaal domein. De onderwerpen jeugd- en jongerenwerk, mantelzorg en vrijwilligers zijn in het Beleidskader 'Samen denken, Samen doen' verwerkt en worden op dit moment via het uitvoeringsprogramma opgepakt en uitgevoerd.
- **Tijd**
- **Geld**

Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.

Dit doen wij onder andere door consultatiebureau Yunio publieke gezondheid GGD en de combinatiefunctionarissen hier op in te zetten.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  De algemene voorzieningen die wij inzetten zijn onder andere YUNIO (jeugdgezondheidszorg), de GGD en de combinatiefunctionarissen. Hierin wordt de verbinding gezocht met andere maatschappelijk organisaties en samenwerkingsverbanden zowel regionaal als lokaal.
- **Tijd**
- **Geld**
  Het resultaat op de activiteit gezonde levensstijl wordt vrijwel volledig verklaard door de ingezette bezuiniging op subsidie aan Betula. De verlaging van de subsidie blijft onderdeel uitmaken van het programma, maar blijft apart geregistreerd. Dit om mogelijke nieuwe algemene voorzieningen dekking te geven.
  Daarnaast is er sprake van onderbesteding op enkele kleinere subsidieposten.

Wij geven invulling aan mantelzorgwaardering.

Dit doen wij door het verstrekken van het mantelzorgcompliment (€ 100) en het organiseren van een mantelzorg-verwendag.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Inwoners hebben ook in 2018 de mogelijkheid gehad om een mantelzorgwaardering aan te vragen voor hun mantelzorger. Dit kan gedurende het hele jaar zowel digitaal als telefonisch. De aanvrager ontvangt een bedrag van 100,00 euro. Met dit bedrag kan de aanvrager zijn/haar mantelzorger een blijk van waardering geven. In 2018 hebben 634 inwoners gebruik gemaakt van de mantelzorgwaardering. Daarnaast hebben we ook dit jaar in november een mantelzorg verwendag georganiseerd.
- **Tijd**
- **Geld**

2. Aanjagen verdere innovatie vanuit het sociaal domein

Wat willen we bereiken?

- Inwoner krijgt zorg en ondersteuning die aansluit bij zijn behoefte en mogelijkheden om zelfstandig te kunnen functioneren.
- Vroegtijdig problematiek signaleren en passende ondersteuning bieden.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente biedt maatwerk voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking.

Dit doen we via de collectieve zorgverzekering. Voor het jaar 2017 is besloten deze zorgverzekering uit te breiden met het meeverzekeren van het eigen risico in het zwaarste pakket. In 2018 vindt uitbreiding plaats qua aantal zorgverzekeraars.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Inwoners met een inkomen tot 130% kunnen gebruik maken van de collectieve zorgverzekering via Menzis of Salland verzekeringen. Sinds 2017 heeft de gemeente het meest uitgebreide pakket afgenomen. Op deze manier geven we lokaal invulling aan de afgeschafte landelijke regeling wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten. In Berkelland maken 1538 inwoners hier gebruik van.
- **Tijd**
- **Geld**

Een laagdrempelige vorm van cliëntenparticipatie opzetten met ouders en jongeren die gebruik maken van jeugdzorg om hun behoeftes en ideeën mee te nemen in beleid en uitvoering van beleid.

Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  De Jongerenraad is begin 2019 geïnstalleerd. We geven tijd en ruimte aan de Jongerenraad om zich te ontwikkelen. Wij kunnen ons voorstellen dat de Jongerenraad op termijn een platform kan zijn om met jongeren en ouders over de jeugdzorg in gesprek te komen.
  Ook vinden veel jongeren die jeugdhulp krijgen hun weg naar Jimmy´s. Wij verwachten dat we op termijn via Jimmy´s de ervaring van jongeren en hun ouders met jeugdhulp kunnen ophalen.
- **Tijd**
- **Geld**
  Geen specifiek budget voor gereserveerd. Er zijn nauwelijks kosten gemaakt voor de ontwikkeling van de Jongerenraad.

Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.

Er zijn veel contacten met 0de,1e en 2e lijns ondersteuners en organisaties. Door deze contacten met samenwerkingsafspraken binnen kernen, maar zeker ook binnen Berkelland, te bestendigen, kunnen we beter op elkaar inspelen en worden signalen tijdig gedeeld, waardoor er eerder en beter passende interventie plaatsvindt. Goede voorbeelden daarvan die in 2018 een verdiepingsslag krijgen : de verbinding tussen de wijkverpleegkundigen en Voormekaar, versterking van de preventieve functie van de jeugdgezondheidszorg, de pilot met een praktijkondersteuner (POH) jeugd GGZ die de gemeente samen met een huisarts uitvoert. Daarnaast start in 2018 een pilot met partners om tot creatieve oplossingen te komen voor huishoudens die in de knel zitten als gevolg van systemen die onvoldoende op elkaar aansluiten.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Door als gemeente kerngericht te werken (Voormekaar en het gebiedsteam) beogen we een sterk netwerk van inwoners en professionals in de kern te bevorderen. Zo zijn we bijvoorbeeld als Voormekaar met een contactpersoon verbonden aan alle basisscholen. Ook is de samenwerking met de wijkagenten, jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau en schoolarts) en huisartsen in de kernen verstevigd. Inwoners kunnen hun signalen of zorgen aan deze professionals doorgeven.
- **Tijd**
- **Geld**

Het vormgeven van een onafhankelijk meldpunt voor alle vormen van onvrede in het sociale domein.

In het koersdocument doorontwikkeling Voormekaar staat deze ambitie beschreven. In 2018 zal dit nader uitgewerkt worden.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Voor inwoners die ontevreden zijn met de jeugdhulp is het AKJ (Advies en Klachtenbureau Jeugdzorg) de organisatie die zij kunnen benaderen. Zij zijn onafhankelijk: zij hebben geen verbinding met jeugdhulporganisaties, de Raad voor de Kinderbescherming, pleegzorgorganisaties of jeugd- en wijkteams. Het aantal bezwaarschriften dat bij de bezwarencommissie wordt ingediend is de afgelopen jaren sterk afgenomen. In 2018 waren dit er 2 (Jeugd) en 6 (Wmo).
- **Tijd**
- **Geld**

In 2018 geven we een impuls aan het contractmanagement en wordt sterker gestuurd op de kwaliteit van de geleverderde zorg.

Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt om in het verlengde van het lokale contractmanagement op regionale schaal het contractmanagement voor de regionale aanbieders te intensiveren.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  De contractmanager Sociaal Domein heeft de contracten goed in beeld en onder controle. Daar waar nodig worden, eventueel in overleg en samenwerking met het regionale contractteam, gesprekken met leveranciers gevoerd. Er wordt sterk gestuurd op kwaliteit en rechtmatigheid
- **Tijd**
  Alles loopt via planning.
- **Geld**
  n.v.t.

In 2018 wordt de (regionale) inkoop voor de jaren 2019 en verder voorbereid.

Bij de (regionale) inkoop blijft de nadruk liggen op productontwikkeling en preventie. Doel is om producten aan te laten sluiten bij de behoefte en mogelijkheden van inwoners in plaats van bij de behoefte van aanbieders.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Wat lokaal kan, doen we lokaal.
  Er is structureel overleg met de regiogemeenten over onderwerpen die beter zijn om regionaal op te pakken.
- **Tijd**
  Structureel is er overleg met de regiogemeenten.
- **Geld**
  n.v.t.

Meer samenwerking realiseren op de uitvoering van Participatiewet, Wmo en Jeugdwet en gerelateerde terreinen, zoals Sport, Onderwijs, Cultuur en Gezondheidszorg.

Integraal werken is cruciaal om innovatie in de (jeugd)zorg te realiseren. Daarbij staat integrale ondersteuning door brede vraagverheldering en inzet op zelfredzaamheid en het sociale netwerk en samenwerking tussen partners uit verschillende leefdomeinen voorop. We sporen bijvoorbeeld vanuit verschillende dimensies mensen aan tot een actieve en gezonde levensstijl.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Op het gebied van preventie en vroegsignalering zijn breed samenwerkingspartners betrokken.
  Er zijn in het kader van brede samenwerking SDOA - Voormekaar twee proeftuinen gestart. Dit betreft proeftuin maatwerk en proeftuin intake. Uitgangspunt is om de dienstverlening zo optimaal mogelijk in te richten voor de inwoners. De proeftuinen zijn nog niet afgerond.
  Met inzet van combinatiefunctionarissen is de verbinding gelegd tussen sport, cultuur, onderwijs en sociaal domein.

Daarnaast zijn diverse projecten van Achterhoek in Beweging (Aangepast Sporten, Vitale senioren, Gezonde Jeugd) uitgevoerd.
Zorg en onderwijs worden met elkaar verbonden door subsidiëring van trajectbegeleiders van het ROC in het kader van hulpverlening.

- **Tijd**
- **Geld**

Ondersteuning Thuis wordt ook in 2018 voortgezet.

Ondersteuning Thuis biedt voor de inwoner een integraal aanbod van huishoudelijke hulp en begeleiding. Doel is 'minder gedoe' rondom de inwoner en meer kwaliteit. Ook streven wij met Ondersteuning Thuis naar innovatie op de werkvloer.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Een groot aantal doelen is in 2018 behaald: monitoren en borgen van de werkwijze, verbetering samenwerking, casusbespreking en elkaar vinden en overnemen. De opleiding Ondersteuning Thuis heeft meegedaan aan een landelijke pilot en is vanaf april 2019 is het een landelijk erkende opleiding. Vanaf dat moment zal de gemeente Berkelland de opleiding niet meer financieren.In 2018 hebben wij contacten gelegd met diverse gemeenten in Nederland, zoals de gemeente Zwolle, gemeente Den Haag, gemeente Renkum en de gemeente Bronckhorst om te kijken hoe zij indiceren op resultaten.
- **Tijd**
  We zien bij het aantal indicaties die afgegeven worden dat de beschikkingen bij uren & minuten afnemen en bij resultaten toenemen. Ondersteuning Thuis is een doorlopend traject. We hebben op dit moment te maken met de Rechterlijke Uitspraken van november en december 2018 waarin wordt aangegeven dat indiceren op resultaten prima is, maar dat er voor de inwoner ook zeker uren & minuten beschreven moeten worden.
- **Geld**

Vergroten van de eigen opvoedingskracht en –vaardigheden van ouders.

Door alle organisaties in de ondersteuningsketen wordt ingezet op het vergroten van de opvoedvaardigheden van ouders. Ook nemen wij deel aan preventieplatform Jeugd in de Oost-Achterhoek, waarin o.a. een aanbod is ontwikkeld om vechtscheidingen te voorkomen.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Vanuit het Preventie Platform Jeugd Oost Achterhoek is het project ´Ouderteam.nu´ geïnitieerd. Deze door de Hogeschool Leiden ontwikkelde methodiek versterkt de partnerrelatie van toekomstige ouders. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat kinderen vooral gezond en veilig opgroeien in een gezin waarin de ouders elkaar goed aanvullen. Opvoedingsvaardigheden zijn daarin van ondergeschikt belang.
- **Tijd**
  Momenteel zijn in de regio van het PPJ 10 jeugdverpleegkundigen geschoold om de training aan ouders te verzorgen. De werving van ouders is dit jaar gestart.
- **Geld**

Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet – pgb)

De gemeente is op grond van de wet verplicht om inwoners de keuze te bieden om zorg en ondersteuning zelf in te kopen
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  In de verordening jeugdhulp is opgenomen dat inwoners met een PGB zelf jeugdzorg kunnen inkopen.

- **Tijd**
  Maakt deel uit van de reguliere taken van Voormekaar.
- **Geld**
  Ten aanzien van het Persoonsgebonden budget is het resultaat vrijwel nihil. Het verschil dat bestaat wordt veroorzaakt door een nadeel van de afrekening over 2017 die net iets negatiever uitpakt dan tijdens de vaststelling van de rekening 2017 is aangenomen.
  In de afgelopen boekjaren is het budget voor PGB fors afgenomen en vervangen voor Zorg in Natura. Het boekjaar 2018 geeft samen met 2017 een beeld dat de huidige omvang van de PGB realistisch en structureel is.

Wij bieden onze inwoners de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om maatschappelijke ondersteuning zelf in te kopen (Wmo – pgb).

De gemeente is op grond van de wet verplicht om inwoners de keuze te bieden om zorg en ondersteuning zelf in te kopen.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Bij het keukentafelgesprek wordt gekeken welke maatwerkvoorziening het meest passend is bij de vraag van de inwoner. Daarbij wordt de mogelijkheid geboden om de ondersteuning zelf in te kopen middels een persoonsgebonden budget (PGB).
- **Tijd**
- **Geld**
  Zie voor een toelichting de tekst bij Jeugd PGB.

Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo - zorg in natura)

Voorbeelden hiervan zijn: Ondersteuning Thuis, huishoudelijke hulp en begeleiding, woonvoorzieningen en vervoersvoorzieningen.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Bij het keukentafelgesprek wordt gekeken welke maatwerkvoorziening het meest passend is bij de vraag van de inwoner. Daarbij wordt de mogelijkheid geboden om de ondersteuning te ontvangen van een zorgaanbieder waar de gemeente een contract mee heeft. Dit wordt ook wel zorg in natura (ZIN) genoemd.
- **Tijd**
- **Geld**
  Ten opzichte van de begroting na de najaarsnota is er een stijgend gebruik van Ondersteuning Thuis zichtbaar. Hoewel in absolute zin en in combinatie met Huishoudelijke Hulp er geen absolute stijging zichtbaar is van het beroep op deze voorzieningen, blijkt wel dat de tarieven en met name ook de zwaarte van de ingezette voorzieningen leidt tot een overschrijding van de begroting.
  Ook is opvallend dat er sprake is van een overschrijding op de “oude” WMO voorzieningen vervoer en woningaanpassingen. Ook de eigen bijdrage blijft achter bij de prognose.
  Tot slot is onder deze activiteit de last geregistreerd die voortkomt uit het uitvoeringsprogramma “samen denken, samen doen”. Deze last wordt zichtbaar als een overschrijding, maar is gedekt door een beroep op de reserve “nadelen decentralisaties”.

Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet - zorg in natura).

Voorbeelden hiervan zijn: ambulante jeugdhulp, pleegzorg, jeugd-GGZ, jeugdbescherming en jeugdreclassering.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Onze partners voor de jeugdgezondheidszorg (Yunio en GGD), huisartsen, scholen en Voormekaar zorgen samen met de ouders en jeugdigen voor een goede inschatting van wat een jeugdige kan en nodig heeft. Indien nodig verzorgen zij deze hulp zelf of wordt een aanbieder van specialistische jeugdzorg ingezet.

Tijd

Geld
Op deze totale activiteit is sprake van een nadeel van € 60.000. Dit is het resultaat van verschillen op diverse zorgvormen met een totale omvang van ruim € 9.3 mln. Op dit moment maken vrijwel alle zorgaanbieders in de jeugd gebruik van het landelijk standaard, het gegevensknooppunt. Dit is ten goede gekomen aan de voorspelbaarheid en de kwaliteit van de registratie van de lasten.
Het voordeel op de baten bestaat vrijwel volledig uit de verevening jeugdzorg met betrekking tot het boekjaar 2017, die daadwerkelijk in 2018 is afgewikkeld.

3. De nieuwe Jeugdbescherming

Wat willen we bereiken?

- Tijdig passende ondersteuning voor kinderen in kwetsbare situaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij dragen bij een intensivering van de samenwerking tussen de partners binnen het veld van jeugdbescherming, o.a. gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis. Zowel op regionale als lokale schaal

Dit doen wij door samenwerkingsprotocollen met deze instellingen te herzien en te evalueren, maar ook door het opdrachtgeverschap richting Veilig Thuis te verbeteren.
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

Kwaliteit
Veilig Thuis en Voormekaar evalueerden eind 2018 de gemaakte samenwerkingsafspraken. Door dit gezamenlijk te doen konden beide partijen elkaar daarna makkelijker vinden.
Met de Gecertificeerde Instellingen zijn tevens samenwerkingsafspraken gemaakt. In 2019 worden deze op regionaal niveau schriftelijk vastgelegd.

Tijd
Op lokaal niveau willen wij de samenwerkingsafspraken met GI´s evalueren.

Geld

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
De gemeente biedt maatwerk voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking	0	0	0	-400	0	0
Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.	-54	-84	-83	-171	-171	-155
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	-5.430	-6.997	-6.515	-6.091	-2.568	-2.209
Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet PGB)	-3.138	-1.293	-981	-1.300	-393	-388
Wij bieden onze inwoners de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om maatschappelijke ondersteuning zelf in te kopen (Wmo PGB)	0	0	0	0	-652	-679
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	-6.488	-5.883	-8.278	-5.619	-9.075	-9.609
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	-7.509	-8.670	-8.589	-7.760	-9.342	-9.717
Loonkosten van het programma Decentralisaties en transities	0	0	-716	-2.509	-3.809	-3.811
Rente en afschrijving van het programma Decentralisaties en transities	-115	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-22.734	-22.926	-25.161	-23.849	-26.009	-26.568
Baten						
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	3	40	8	2	2	10
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	756	-34	665	800	695	651
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	0	0	0	0	0	123
Totaal Baten	759	6	673	802	697	785
Resultaat	-21.976	-22.920	-24.488	-23.048	-25.313	-25.783

Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.

Het resultaat op de activiteit gezonde levensstijl wordt vrijwel volledig verklaard door de ingezette bezuiniging op subsidie aan Betula. De verlaging van de subsidie blijft onderdeel uitmaken van het programma, maar blijft apart geregistreerd. Dit om mogelijke nieuwe algemene voorzieningen dekking te geven.
Daarnaast is er sprake van onderbesteding op enkele kleinere subsidieposten.

Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet – pgb)

Ten aanzien van het Persoonsgebonden budget is het resultaat vrijwel nihil. Het verschil dat bestaat wordt veroorzaakt door een nadeel van de afrekening over 2017 die net iets negatiever uitpakt dan tijdens de vaststelling van de rekening 2017 is aangenomen.
In de afgelopen boekjaren is het budget voor PGB fors afgenomen en vervangen voor Zorg in Natura. Het boekjaar 2018 geeft samen met 2017 een beeld dat de huidige omvang van de PGB realistisch en structureel is.

Wij bieden onze inwoners de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om maatschappelijke ondersteuning zelf in te kopen (Wmo – pgb).

Zie voor een toelichting de tekst bij Jeugd PGB.

Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo - zorg in natura)

Ten opzichte van de begroting na de najaarsnota is er een stijgend gebruik van Ondersteuning Thuis zichtbaar. Hoewel in absolute zin en in combinatie met Huishoudelijke Hulp er geen absolute stijging zichtbaar is van het beroep op deze voorzieningen, blijkt wel dat de tarieven en met name ook de zwaarte van de ingezette voorzieningen leidt tot een overschrijding van de begroting.
Ook is opvallend dat er sprake is van een overschrijding op de “oude” WMO voorzieningen vervoer en woningaanpassingen. Ook de eigen bijdrage blijft achter bij de prognose.
Tot slot is onder deze activiteit de last geregistreerd die voortkomt uit het uitvoeringsprogramma “samen denken, samen doen”. Deze last wordt zichtbaar als een overschrijding, maar is gedekt door een beroep op de reserve “nadelen decentralisaties”.

Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet - zorg in natura).

Op deze totale activiteit is sprake van een nadeel van € 60.000. Dit is het resultaat van verschillen op diverse zorgvormen met een totale omvang van ruim € 9.3 mln. Op dit moment maken vrijwel alle zorgaanbieders in de jeugd gebruik van het landelijk standaard, het gegevensknooppunt. Dit is ten goede gekomen aan de voorspelbaarheid en de kwaliteit van de registratie van de lasten.
Het voordeel op de baten bestaat vrijwel volledig uit de verevening jeugdzorg met betrekking tot het boekjaar 2017, die daadwerkelijk in 2018 is afgewikkeld.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
3D Beleidskader ‘Voormekaar in Berkelland 2015-2016	28 oktober 2014
Beleidskader Participatiewet	28 oktober 2014
Visienota ‘Meedoen naar vermogen’	2 april 2013
Lokaal gezondheidsbeleid ‘Voorkomen is beter dan genezen’	26 juni 2013
Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar	13 december 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Jongeren met delict voor rechter	%	2015	Berkelland	1,47	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
		2015	Nederland	1,45		
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2016	Berkelland	47	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
		2016	Nederland	62		

% kinderen in armoede	%	2015	Berkelland	2,91	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
		2015	Nederland	6,58		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2016	Berkelland	9,1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
		2016	Nederland	10,7		
Jongeren met jeugdreclassering	%	2016	Berkelland	0,3	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
		2016	Nederland	0,5		
Jongeren met jeugdbescherming	%	2016	Berkelland	1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
		2016	Nederland	1,2		
Relatief verzuim	per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar	2016	Berkelland	12,36	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar.
		2016	Nederland	26,88		
Absoluut verzuim	per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar	2016	Berkelland	0,98	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar.
		2016	Nederland	2.01		

ONTWIKKELPROGRAMMA ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid

"Meedoen en werk voor iedereen"

Wat speelt er?

- **Bereikbaarheid**
  Fysieke en digitale bereikbaarheid in heel Berkelland zijn noodzakelijk voor zowel inwoners als bedrijven. Dit bepaalt mede of werknemers of bedrijven hier blijven, doorgroeien of zich hier vestigen. Daarom blijft bereikbaarheid een topprioriteit.
- **Ontwikkeling werkgelegenheid**
  Hoewel de werkgelegenheid weer iets toeneemt, is het voor veel werklozen nog steeds lastig om werk te vinden. Ook op de langere termijn blijft er sprake van een ruime arbeidsmarkt (meer werkzoekenden dan vacatures) Door een veranderende samenstelling van de beroepsbevolking en veranderingen in de vraag naar werknemers is het van groot belang om alles in het werk te stellen om het aanbod te laten matchen op de vraag. Ook kwetsbare groepen krijgen kansen en doen mee.
- **Samenwerking en regionale profilering**
  We kunnen meer bereiken als ondernemers, organisaties en lokaal, regionale, euregionale overheden en provincie met elkaar samenwerken. Zo wordt er door deze partijen hard gewerkt aan een nieuwe profilering van de Achterhoek als SmartHub Achterhoek: de Achterhoek excelleert in Smart Industry, waarvan niet alleen de maakindustrie de vruchten plukt, maar ook andere sectoren zoals de zorg en de agrofood.

Speerpunten

1. Aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt is goed

Wat willen we bereiken?

- Samenwerking en overleg zorgt voor een betere aansluiting van het onderwijs op de (lokale, regionale) arbeidsmarkt. Er zal sprake zijn van een betere doorstroming naar het bedrijfsleven en dit is een belangrijk wapen tegen de (jeugd) werkloosheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is.

Jonge mensen worden opgeleid in vakgebieden waarin daadwerkelijk werk te vinden is. We ontwikkelen samen met het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt Achterhoek (POA) en in de toekomst mogelijk het Werkbedrijf een regionaal netwerk om een goede verbinding te krijgen tussen Onderwijs en Arbeidsmarkt. Dit doen we ook op lokaal niveau door samenwerking binnen het Platform BV Berkelland en de lokale onderwijsinstellingen. We monitoren via de cijfers van de lokale onderwijsinstellingen en (in vergelijk met) de bestandcijfers van het UWV en de SDOA of de aansluiting op de arbeidsmarkt zich verbeterd.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  De projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf "(Vanuit Platform BV Berkelland) is een onderzoek gestart over het vinden van stageplekken in de Achterhoek en met name Berkelland. In 2019 is de afronding. Ook werd deelgenomen aan de "Zeepkistenrace". Een samenwerking tussen Assink Lyceum, bedrijfsleven en gemeente om leerlingen een praktische opdracht binnen het bedrijfsleven te laten vervullen. Als gemeente waren wij ook partner in deze opzet en hebben ook aan het traject mee gedaan. De VO - scholen binnen de gemeente Berkelland hebben weer het traject

"Koekel(o)eren" samen opgepakt en de leerlingen hebben weer een "kijkje in de keuken kunnen nemen" bij de lokale bedrijven.
Op regionaal niveau is de thematafel Onderwijs en arbeidsmarkt van start gegaan (Het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt is hierin opgegaan.)

- **Tijd**

- **Geld**
  Een gedeelte van de hier begrote lasten is gebruikt voor projecten bij de activiteit. Deze houden nauw verband met elkaar.

Doorontwikkelen van het Onderwijsplein

Het onderwijsplein zal in samenwerking met bedrijfsleven leergangen beter op elkaar laten aansluiten. Daarnaast zetten we in op praktische samenwerking (stages / innovatielokaal)
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Ook in 2018 is de samenwerking tussen het onderwijs(plein) en het bedrijfsleven (en andere organisaties en inwoners) verder versterkt. Buitenschools leren is hierbij de doorlopende gedachtegang. Naast deze samenwerking is er ook voor gekozen om in relevante projectgroepen, zoals 'Werkgelegenheid, School, Bedrijf' en 'Regio, Euregio', van het Platform BV Berkelland (directie)leden van het onderwijsplein op te nemen.
- **Tijd**

- **Geld**

Investeren in mensen en kennis voor de toekomst.

Tussen 2016 en 2020 is er behoefte aan kennis die door (jeugd)werkloosheid verloren dreigt te gaan. We moeten deze kennis en kunde vasthouden.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Er is/was grote behoefte aan geschoold/technisch personeel. Bedrijven moeten in een steeds vroeger stadium op zoek naar gekwalificeerd personeel of het personeel zelf opleiden.
  In samenwerking met kennisinstellingen en het bedrijfsleven is (en wordt) geprobeerd om voldoende geschoolde mensen te ontwikkelen, aan te trekken (stageplaatsen) en vast te houden (zie ook andere activiteiten in dit programma) Smart Industry was en is hierbij een belangrijk leidend thema.
- **Tijd**

- **Geld**
  Er is een nadeel van €60.000. Dit is het gevolg van de afspraken over de huur van een van de scholen deze waren niet goed verwerkt in de begroting. Voor 2019 is dit hersteld.

Promoten van technische beroepen.

Binnen Berkelland en de regio is er nu en in de toekomst veel vraag naar mensen met een technische opleiding of achtergrond. Dit past ook bij Berkelland als onderdeel van de Smarthub regio. We werken bijvoorbeeld mee aan de Techniekdag, Open bedrijvendag etc.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Het Techniekloka was ook in 2018 van groot belang voor de eerste kennismaking met techniek (PO groep 7 / 8). Het (nieuwe) bestuur heeft zichzelf ook ten doel gesteld om op zoek te gaan naar mogelijke subsidies, nieuwe sponsoren en (andere) samenwerkingsverbanden. Dit om ook voor 2019 en verder het Techniekloka in stand te kunnen houden c.q. te kunnen uitbouwen.
  De regionale techniekdag is weer op 16 maart 2019. Dit jaar in Zelhem. Wellicht het jaar er op weer in Berkelland en dan is de gedachte om dit te koppelen aan een Open Bedrijvendag.
  Vanuit het Platform BV Berkelland / de Projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf"
  was wederom aandacht aan vooral het buitenschools leren. In overleg met VO - instellingen en bedrijfsleven is gezorgd voor praktijklessen en stageplekken bij het lokale bedrijfsleven. In 2019 zal er een Open Bedrijvendag in Neede worden georganiseerd, waarbij leerlingen van het Assink Lyceum en

de MaxX zullen helpen en praktijkopdrachten kunnen uitvoeren in het kader van kennis maken met het lokale bedrijfsleven.
10 VMBO - scholen in de Achterhoek vormen samen met het bedrijfsleven, 4 opleidingsbedrijven en het ROC de STERA (Smart Technical Education Regio Achterhoek) -leerroute: een netwerk van opleidingsplaatsen, waardoor deze VMBO - scholen hun leerlingen elk technische keuzevak naar wens kunnen aanbieden.

- **Tijd**
- **Geld**

2. Bedrijventerreinen en winkelgebieden hebben aantrekkingskracht

Wat willen we bereiken?

- We willen aantrekkelijke bedrijventerreinen en winkelgebieden, compact en zonder leegstand, waarbij de fysieke en digitale bereikbaarheid optimaal zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkelen Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB).

Samenwerken met andere gemeenten in de regio bij plannen en programmeren van bedrijventerrein. Door samenvoeging van de economische visies in de Oost- en West Achterhoek geven we aan een nieuw RPB inhoud.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Zie onderdeel: actualiseren Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB)
- **Tijd**
- **Geld**

Investeren in bedrijventerrein de Laarberg.

Het bedrijventerrein biedt kansen voor Berkelland. Er is in potentie nog ruimte beschikbaar. Het nieuwe Regionaal Programma Bedrijventerreinen moet duidelijkheid geven over de ontwikkelingsmogelijkheden gerelateerd aan de totale vraag / aanbod in de Achterhoek.

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Er was in 2018 sprake van toenemende interesse in kavels op de Laarberg. De Regionale Programmering Werklocaties (RPW) laat in de eerste uitkomsten ook zien dat er een groeiende vraag is naar (grote) kavels. Er is dan ook een bestemmingsplanprocedure in voorbereiding voor 15 hectare (binnen het bestaande plangebied).
- **Tijd**
- **Geld**

Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.

Er is blijvende aandacht voor de aantrekkelijkheid van de centra in de vier grote kernen. Het centrum van Eibergen wordt vanaf 2017 gerevitaliseerd. Voor Borculo bereiden we de tweede fase voor. In Neede ronden we de revitalisering af. Van revitalisering in Ruurlo is op dit moment geen sprake.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Neede: De Transformatievisie die is ontwikkeld in co-creatie met de Gemeenschapsraad Neede en de Ondernemersvereniging Neede is opgesteld en wordt in de raadsvergadering van 19 maart 2019 aan

de orde gesteld. Wanneer de raad instemt met de transformatievisie kan de Oudestraat worden getransformeerd.
De locatie Busplein heeft ook de volle aandacht gekregen. De skihut is van de gemeente en het plan is het gebied te revitaliseren (realiseren seniorenwoningen, verplaatsen fietsenstalling, slopen voormalige ''skihut'').
Borculo: Eind 2018 is er een Taskforce opgericht in Borculo (Leef!). De Taskforce heeft veel informatie/wensen, met betrekking tot het centrum, vanuit de inwoners van Borculo opgehaald. In de eerste helft van 2019 wil de Taskforce een visie op het centrum gereed hebben.
Eibergen: De revitalisering van het centrum Eibergen, fase 1, is gereed (omgeving Kiffen en Jumbo). Fase 2 is nagenoeg gereed (Hagemanstraat, deel Grotestraat). De voorbereidingen voor fase 3 zijn in volle gang zodat de uitvoering in 2019 plaats kan vinden (deel Grotestraat, Hagen, Kerkstraat, Kleine Hagen). Voor fase 4 starten de voorbereidingen in 2019.
Onderdeel van de revitalisering is de aanleg en ontwikkeling van Berkelbeach. Deze wordt in 2019 aangelegd. Een paviljoen, waarvoor inmiddels een half miljoen subsidie is verkregen, wordt gerealiseerd in 2020. Onderdeel daarvan is ook de ontwikkeling van een virtuele Berkelgame.
Ruurlo: Gedacht wordt aan de oprichting van een Taskforce Ruurlo. Verder werd/wordt gewerkt aan een verbinding tussen kasteel Ruurlo en het centrum. In 2019 worden daarvoor gronden verworven. Een schetsplan voor definitieve inrichting is in ontwikkeling.

Tijd

Geld
Op deze activiteit is een tekort van € 15.000. Dit wordt veroorzaakt door de hogere energielasten die aan de weekmarkten worden toegerekend.

Stimuleren van duurzame, innovatieve en zelfvoorzienende bedrijventerreinen.

In samenwerking met onze partners wordt er meer aandacht geschonken aan verduurzaming van bedrijventerreinen. Dit is immers faciliterend voor de economische ontwikkeling van onze bedrijven. Het pilot project in Ruurlo zal dan ook verder worden uitgerold op de andere bedrijventerreinen in Berkelland.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit
De pilot "Duurzaam, Innovatief en Zelfvoorzienend Bedrijventerrein" van Ruurlo is/wordt ook uitgerold over de andere kernen van Berkelland.
Groot doel in 2018 was om zoveel mogelijk ondernemers (Achterhoek Onderneemt Duurzaam) te mobiliseren om in het belang van de eigen onderneming en het (lokale) bedrijvenpark de eerste stap te zetten. Hiertoe zijn de lokale ondernemers namens de voorzitters van de bedrijvenparken opgeroepen. Daarnaast heeft de Industriële Kring Berkelland in oktober een ledenbijeenkomst gehouden bij Timmerije (Noordijk) met als thema "Innovatie en Duurzaamheid". De eerste serie van 60 DOE - scans zijn uitgevoerd en men is nu bezig met de tweede serie van 60 bedrijven.
Naast bovenstaande is ook de voorbereiding gestart op het project "Zonnige Daken", waarbij er wordt gekeken naar bedrijven met een groot en geschikt dakoppervlak voor het plaatsen van zonnepanelen.
Om ondernemers enthousiast te maken en (duurzaam) mee te laten denken over de toekomst is er in Eibergen een werkgroep gestart die bezig is met visie en innovatie. Er wordt nagedacht over waar het bedrijvenpark over 20,30 of 40 jaar wil staan en wat daarvoor nodig is. Daarna uitrol Berkelland breed en wellicht Achterhoek breed.

Tijd

Geld

Versterken van industrieterreinen.

Zorgen voor aantrekkelijke, duurzame terreinen met een goede ontsluiting. Keurmerk Veilig Ondernemen speelt een grote rol in het aantrekkelijk houden/maken van bedrijventerreinen door de veiligheid en leefbaarheid te vergroten. Contacten met bedrijvenparkverenigingen zijn daarbij van groot belang.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit
Met name vanuit de samenwerking binnen de projectgroep "IKB - Bedrijvenparken" (Platform BV Berkelland) is er goed naar de verdere ontwikkeling van bedrijventerreinen gekeken; bijvoorbeeld verdere inrichting (AED's / beveiligingscamera's / bebording e.d.) en verduurzaming van de bedrijvenparken.
We zijn gestart met het ontwikkelen van de "Bedrijvenatlas" voor de gemeente Berkelland. Hiermee zijn we de tweede gemeente in Nederland die een bedrijvenatlas heeft. De bedrijvenatlas geeft (via de website van de gemeente) inzicht in beschikbare (zakelijke) kavels en panden op bedrijventerreinen en in de centra's. De "Bedrijvenatlas" zal in het tweede kwartaal van 2019 in gebruik worden genomen.
De nieuwe N18 zorgt ervoor dat met name het regionale bedrijventerrein Laarberg, maar ook de lokale bedrijventerreinen in Eibergen en Neede zich goed ontwikkelen.

Tijd

Geld
Op deze activiteit is een tekort van € 100.000. Dit wordt deels veroorzaakt door de resultaten van de bedrijfsterreinen in de grondexploitaties en deels doordat wij nog hebben bijgedragen aan het keurmerk veilig ondernemen. Voor de resultaten van de grondexploitaties verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid.

3. Bereikbaarheid, fysiek en digitaal, is sterk verbeterd

Wat willen we bereiken?

- Breedbandvoorzieningen zijn noodzakelijk voor inwoners, bedrijven en buitengebied. Glasvezel in het buitengebied is aangelegd en we zijn op koers met de aanleg ervan op bedrijventerreinen.
- Fysieke bereikbaarheid is ook van groot belang en een goede, veilige wegverbinding van de Laarberg naar de A1 versterkt dit. Bovendien zorgt het voor de ontwikkeling van de Laarberg, voor een verbetering van het ondernemersklimaat en groei van werkgelegenheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bereikbaarheid winkelgebieden en bedrijventerreinen verbeteren.

Voldoende parkeerplaatsen, bewegwijzering en wegen (aanrijroutes) zorgen voor een goede bereikbaarheid voor zowel bewoners als voor bestemmingsverkeer en toerisme.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Inzetten op snelle uitwisseling van data.

Voor een snelle uitwisseling van data zal worden ingezet op glasvezel in woonwijken, bedrijventerreinen en het buitengebied.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit
Alle bedrijventerreinen zijn voorzien van glasvezel. Project is afgerond.

Tijd

Geld

Ontsluiten van bedrijventerrein “De Laarberg”.

Omdat het economisch gezien belangrijk is dat de Laarberg een goede bereikbaarheid heeft, zal de wegverbinding tussen de Laarberg (Groenlo) en A1 (Lochem – Laarberg) en de verbinding met het Duitse

achterland (A 31) op de agenda komen van het Portefeuillehouders Overleg Duurzame Economie en Portefeuillehouders Overleg Mobiliteit.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  De ontsluiting van de Laarberg heeft in 2018 een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Door de ingebruikname van de nieuwe N18 is er nu sprake van volwaardige op- en afritten naar het regionale bedrijventerrein vanuit zowel de Achterhoek als vanuit Twente.
  Het onderwerp "bereikbaarheid / ontsluiting Laarberg" is in het voormalige POHO Mobiliteit aan de orde geweest en aangemerkt als een onderwerp van regionaal belang. In de nieuwe regionale structuur zal behandeling in 2019 plaats vinden aan de Thematafel "Mobiliteit".
- **Tijd**
- **Geld**

4. Goede samenwerking tussen de drie O's (Ondernemers, maatschappelijke Organisaties en Overheden)

Wat willen we bereiken?

- De samenwerking die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden dient verder te worden uitgebouwd. Zowel op lokaal als (eu)regionaal niveau. We hebben elkaar nodig om de juiste doelen te stellen en deze te prioriteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Faciliteren van een ondernemersfonds in 2018.

Ondernemers willen zo de slagkracht met eigen middelen vergroten. Zogenaamde "free riders" gaan meebetalen.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Het invoeren van reclamebelasting voor een Ondernemersfonds is besloten in de raad van 19 september 2017. De werkgroep vanuit de gemeente Berkelland, Platform BV Berkelland en het GBT heeft gezorgd voor (technische) invoering van het Ondernemersfonds (en bijbehorende invoering van reclamebelasting) per 1 januari 2018. In oktober 2018 heeft de werkgroep Ondernemersfonds een evaluatie gehouden om de stavaza te bespreken en om richting toekomst een lijn te bepalen. Er zijn een aantal onvolkomenheden geconstateerd die vooral met de invoering te maken hadden. Deze zijn aangepakt. In 2019 wordt opnieuw geëvalueerd.
- **Tijd**
- **Geld**

Profileren en stimuleren van de maakindustrie (en andere sectoren) via Smart Industry.

Het concept Smart Industry (innovatief met behulp van ICT, flexibel en op maat produceren) past bij het Achterhoekse bedrijfsleven en biedt enorme kansen, niet alleen voor de maakindustrie, maar bijvoorbeeld ook voor de zorg en agro/food. Bovendien maakt een "Smart" profilering de Achterhoek aantrekkelijk voor studenten, (nieuwe) ondernemers en werkzoekenden.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  In 2018 is dit onderwerp actief opgepakt. Naast de Achterhoek agenda 2030 is er afstemming geweest met "SmartHub Achterhoek" om als gemeente Berkelland onze organisatie hieraan te verbinden. Intern is er vooral ook in de Projectgroep IKB / Bedrijvenparken (van het Platform BV Berkelland) aandacht aan de profilering geschonken.
- **Tijd**

- **Geld**

Samenwerken met Duitsland.

Contacten met Stadt Vreden, Kreis Borken en Euregio gaan we intensiveren, zodat samenwerking, vooral op het gebied van ondernemerschap, ontstaat.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Ook in 2018 is er veel aandacht geweest voor de Euregionale samenwerking (Duitsland). Hierbij valt naast het bestuurlijk Euregionaal overleg te denken aan :
  - Wederzijdse raadsbezoeken;
  - Grenz(s)hoppers. Deelname (ambtelijk) vanuit Berkelland in de werkgroepen Economie / Wirtschaft en Toerisme / Tourismus. Kansen met elkaar verkennen, kennisdeling en netwerken;
  - Projectgroep (nieuwe opzet) Regio / Euregio. Vanuit deze projectgroep (vertegenwoordigers onderwijs, bedrijfsleven, overheid) zijn er meerder zaken opgepakt als: busverbinding Eibergen - Haaksbergen - Enschede; gasten aan tafel vanuit (Duitse) onderwijs (Projectleiders projecten "STERA" en "Leren zonder Grenzen - Lernen ohne Grenzen"), afstemming onderwijssysteem NL - Dld en samenwerking VO - scholen over de grens; netwerkverbreding tussen ondernemersorganisaties beide kanten van de grens.
- **Tijd**
- **Geld**
  We houden op deze activiteit € 12.000 over. Dit geld hebben we ingezet voor de activiteit 'Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.'

Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van duurzame economie.

Bijvoorbeeld door samenwerkingsverbanden met kennisinstellingen, universiteiten, hogescholen, bedrijven en andere duurzame regio's aan te gaan.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Zie onderwerp " Stimuleren van duurzame, innovatieve en zelfvoorzienende bedrijventerreinen"
- **Tijd**
- **Geld**
  We houden op deze activiteit € 20.000 over. Dit geld hebben we ingezet voor de activiteit 'Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.'

Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.

Via een structurele samenwerking met ondernemers creëren we kansen en een uitdagend ondernemersklimaat.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  In 2018 hebben de (ver)nieuw(d)e projectgroepen van het Platform BV Berkelland een ontwikkeling doorgemaakt, waarbij er nu gewerkt wordt met vooraf bepaalde doelstellingen. Alle projectgroepen gaan daarbij uit van een vast aandachtsgebied zoals: Werkgelegenheid, School en Bedrijf; Regio - Euregio; IKB - Bedrijvenparken; Centrum - Evenementen - Toerisme.
  Daarnaast hebben twee afzonderlijke projectgroepen zich bezig gehouden met het Ondernemersfonds en De Dag voor de Berkellandse Ondernemer. De Dag voor de Berkellandse Ondernemer heeft afgelopen jaar plaatsgevonden bij "De Heikamp" (Ruurlo) met als thema "Innoveren van je buren leren" en "Noaberschap". Wederom een uitstekende dag met een grote opkomst (ruim 150

aanwezigen) waarbij ontwikkeling van bedrijven (en ondernemers) centraal stond. Komend jaar (september) zal deze dag in Eibergen plaatsvinden.
Tenslotte is er ook een start gemaakt met de nieuwe Economische Agenda die in het najaar van 2019 gereed zal zijn. Dit zal ook een coproductie worden van het Platform BV Berkelland (ondernemers , IKB, onderwijs, LTO, gemeente) met het Team Economische Zaken van de gemeente.
Vanuit team Economische Zaken vonden (2018) en vinden zeer veel gesprekken met ondernemers plaats. Het gaat hier om uitbreiding- dan wel vestigingsvraagstukken en wij merken dat de lijnen kort zijn en er in samenspraak goede ontwikkelingen zijn.

Tijd

Geld
Op deze activiteit komen we € 30.000 tekort. Dit tekort hebben we gedekt door gebruik te maken van de middelen uit de activiteiten 'Samenwerken met Duitsland' en 'Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van duurzame economie'. Dit hebben we gedaan omdat de activiteiten veel overeenkomsten vertonen.

5. Kwetsbare groepen doen mee

Wat willen we bereiken?

- Er zijn inwoners die door allerlei oorzaken kwetsbaar zijn. Het doel is om deze inwoners zichtbaar te maken en te ondersteunen bij hun deelname in de samenleving, waarbij gestreefd wordt naar betaalde arbeid.
- Iedereen levert naar vermogen inbreng. We blijven actief in zowel de samenwerking met de SDOA en het bedrijfsleven als met eigen lokale (proef) projecten.
- We hebben verscherpt aandacht voor de nieuwe instroom van inwoners die onder de Participatiewet vallen (voormalig Wajong en WSW) zodat ook deze mensen een passende werkplek krijgen.
- De ontmanteling Hameland is zo goed als afgerond. De detacheringen zijn over naar de SDOA, de lokale landing medewerkers “werken binnen” is gaande en de ontmanteling van de WGR-regeling zal eind 2018 zijn voltooid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering).

De gemeente maakt hierbij gebruik van het WerkgeversServicePunt Achterhoek (Oost) bij de Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA). Voor de brede doelgroep van werkzoekenden benaderen we rechtstreeks de ondernemers en maatschappelijke organisaties om werkplekken te vinden voor (kwetsbare) mensen.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit
De werkgeversbenadering is een doorlopend proces waarbij we inzetten op een aantal werkbezoeken per maand. Tijdens deze bezoeken wordt er gekeken of de SDOA kan voorzien in een bepaalde vraag bij bedrijven met betrekking tot personeel.
In 2018 zijn er een aantal mensen geplaatst bij verschillende bedrijven in Berkelland.
Naast het feit dat er regelmatig mensen zijn geplaatst bij bedrijven waar we een bezoek aan hebben gebracht is er ook aandacht besteed aan andere zaken die bij het bedrijf spelen, waarbij overleg met de gemeente nodig is.

Tijd

Geld
We houden ongeveer € 1.000.000 over op deze activiteit. Dit heeft te maken met een voordeel op het bijstandsbesluit zelfstandigen en de bijzondere bijstand. Daarnaast zijn op deze activiteit wel de lasten geraamd voor reïntegratie maar zijn de lasten verantwoord bij de activiteit "We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt. Dit omdat een groot gedeelte van de reïntegratie ook op deze groep van toepassing is.

We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een sociale werkvoorziening indicatie een goede werkplek vindt.

We spreken het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties erop aan dat zij inwoners met een arbeidsbeperking een passende werkplek bieden. Als gemeente geven we het daarbij het goede voorbeeld door zelf ook deze werkplekken aan te bieden.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Er is in 2018 efficiënt uitvoering gegeven aan het beschut werk, waarbij veilige werkplekken (Werkbaan Oost en lokale initiatieven) zijn gecreëerd die de ontwikkeling van de doelgroep stimuleert.
  Dit zijn inwoners met een SW indicatie vanuit de voormalige wet Sociale Werkvoorziening die per 1-1-2015 is opgegaan in de Participatiewet.
- **Tijd**
  Eind 2018 is de projectgroep gestart vanuit de drie gemeenten met de opdracht om het beschut werk structureel te borgen.
- **Geld**
  Bij deze activiteit hebben we een nadeel van € 783.000. Dit wordt met name veroorzaakt door de bijdrage aan de SDOA voor activering die begroot is bij de activiteit Koppelen werkgevers aan werkzoekenden

We zien er op toe dat de SDOA de nieuwe instroom van inwoners met een arbeidsbeperking op een passende wijze begeleidt naar werk.

Het betreft een doelgroep die binnen de SDOA relatief nieuw is. We zien er op toe dat deze doelgroep adequaat bediend wordt.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  De SDOA heeft in 2018 inwoners met een arbeidsbeperking die zich hebben gemeld, passend begeleid naar werk.
- **Tijd**
- **Geld**
  De detacheringsopbrengsten voor SW'ers vallen tegen. Dit levert een nadeel op van € 211.063

We zoeken o.a. samen met andere partijen naar werkplekken liefst in de eigen woonomgeving voor medewerkers die voorheen bij Hameland, Beschut Binnen, werkten.

In 2016 is de pilot Neede gestart. We kijken naar wat werkt en wat niet. We blijven onverminderd zoeken naar mogelijkheden.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Er zijn diverse beschutte werkplekken beschikbaar bij de lokale Berkellandse initiatieven.
  Eind 2018 is een onafhankelijk onderzoek gestart naar de lokale initiatieven uitvoering beschut werk/ nieuwe beschut werk binnen de gemeente Berkelland. Hierbij is met name de lokale continuïteit in verband met de kwetsbare doelgroep onderwerp van onderzoek.
- **Tijd**
  Er wordt een externe evaluatie uitgevoerd door een onafhankelijk bureau. Het betreft een evaluatie huidig beschut en nieuw beschut lokale initiatieven binnen de gemeente Berkelland.
- **Geld**
  Er is een voordeel van € 330.000. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste vallen de kosten voor het personeelsbeheer van de SW groep dit jaar lager uit dan verwacht. Met name de kosten voor arbo en bedrijfsgezondheidszorg. Daarnaast valt ook de bijdrage aan Werkbaan Oost lager uit dan begroot. Dit komt doordat er hogere omzetten zijn gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	-4	-124	-250	-30	-30	-224
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	-39	-69	-40	0	0	0
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	-33	-61	-11	-31	-31	-11
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	-20	-52	-41	-15	-15	-32
Faciliteren van een ondernemersfonds	0	0	0	-15	-185	-174
Samenwerken met Duitsland.	0	0	0	-12	-12	0
Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling duurzame energie	0	0	0	-20	-20	0
Stimuleren van ontwikkelingen van bestaande en nieuwe bedrijven.	0	0	0	-30	-30	-60
Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	-11.117	-10.855	-14.382	-14.034	-12.384	-10.729
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	-9.153	-8.916	-1.373	-1.075	-677	-347
We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo)	-238	-443	-49	-390	-390	-497
Investeren in mensen en kennis voor de toekomst	-826	-788	-897	-716	-758	-827
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	0	0	-294	-259	-2.068	-3.160
Loonkosten van het programma Economie en werkgelegenheid	0	0	-7.600	-7.832	-7.862	-7.413
Rente en afschrijving van het programma Economie en werkgelegenheid	-2.556	-2.952	-2.014	-1.763	-1.803	-1.579
Totaal Lasten	-23.986	-24.261	-26.950	-26.224	-26.267	-25.053
Baten						
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	0	77	115	30	30	33
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	0	0	11	0	0	0
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	0	0	0	0	0	0
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	57	56	60	54	54	59
Faciliteren van een ondernemersfonds	0	0	0	0	170	164
Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	8.172	7.698	8.332	8.377	8.983	8.616
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	32	30	1.409	1.467	1.594	1.915

We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo)	515	659	130	501	501	180
Investeren in mensen en kennis voor de toekomst	264	544	302	143	143	181
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	0	0	4	0	0	2
Totaal Baten	9.039	9.062	10.364	10.573	11.475	11.149
Resultaat	-14.946	-15.199	-16.587	-15.651	-14.791	-13.904

Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is.

Een gedeelte van de hier begrote lasten is gebruikt voor projecten bij de activiteit. Deze houden nauw verband met elkaar.

Investeren in mensen en kennis voor de toekomst.

Er is een nadeel van €60.000. Dit is het gevolg van de afspraken over de huur van een van de scholen deze waren niet goed verwerkt in de begroting. Voor 2019 is dit hersteld.

Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.

Op deze activiteit is een tekort van € 15.000. Dit wordt veroorzaakt door de hogere energielasten die aan de weekmarkten worden toegerekend.

Samenwerken met Duitsland.

We houden op deze activiteit € 12.000 over. Dit geld hebben we ingezet voor de activiteit 'Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.'

Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van duurzame economie.

We houden op deze activiteit € 20.000 over. Dit geld hebben we ingezet voor de activiteit 'Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.'

Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.

Op deze activiteit komen we € 30.000 tekort. Dit tekort hebben we gedekt door gebruik te maken van de middelen uit de activiteiten 'Samenwerken met Duitsland' en 'Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van duurzame economie'. Dit hebben we gedaan omdat de activiteiten veel overeenkomsten vertonen.

Versterken van industrieterreinen.

Op deze activiteit is een tekort van € 100.000. Dit wordt deels veroorzaakt door de resultaten van de bedrijfsterreinen in de grondexploitaties en deels doordat wij nog hebben bijgedragen aan het keurmerk veilig ondernemen. Voor de resultaten van de grondexploitaties verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid.

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering).

We houden ongeveer € 1.000.000 over op deze activiteit. Dit heeft te maken met een voordeel op het bijstandsbesluit zelfstandigen en de bijzondere bijstand. Daarnaast zijn op deze activiteit wel de lasten geraamd voor reïntegratie maar zijn de lasten verantwoord bij de activiteit "We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt. Dit omdat een groot gedeelte van de reïntegratie ook op deze groep van toepassing is.

We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een sociale werkvoorziening indicatie een goede werkplek vindt.

Bij deze activiteit hebben we een nadeel van € 783.000. Dit wordt met name veroorzaakt door de bijdrage aan de SDOA voor activering die begroot is bij de activiteit Koppelen werkgevers aan werkzoekenden

We zoeken o.a. samen met andere partijen naar werkplekken liefst in de eigen woonomgeving voor medewerkers die voorheen bij Hameland, Beschut Binnen, werkten.

Er is een voordeel van € 330.000. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste vallen de kosten voor het personeelsbeheer van de SW groep dit jaar lager uit dan verwacht. Met name de kosten voor arbo en bedrijfsgezondheidszorg. Daarnaast valt ook de bijdrage aan Werkbaan Oost lager uit dan begroot. Dit komt doordat er hogere omzetten zijn gerealiseerd.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Economische Agenda 2016-2020	Vastgesteld door de raad op 14 juni 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Banen	per 1.000 inwoners 15-64jr	2016	Berkelland	598,3	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2016	Nederland	744		
Vestigingen	per 1.000 inwoners 15-64jr	2016	Berkelland	142	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2016	Nederland	134		
Netto arbeidsparticipatie	%	2016	Berkelland	65,3	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
		2016	Nederland	65,8		
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	index	2013	Berkelland	115	Atlas voor Gemeenten	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt ge
		2013	Nederland	100		
Functiemenging	%	2016	Berkelland	45,9	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
		2016	Nederland	52,1		
Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inwoners 18jr eo	2016	Berkelland	20,5	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
		2016	Nederland	41,3		
Aantal re-integratievoorzieningen	per 1.000 inwoners 15-65jr	2016	Berkelland	39,9	CBS - Participatie Wet	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
		2016	Nederland	25,5		
% Jeugdwerkloosheid	%	2015	Berkelland	0,85	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
		2015	Nederland	1,52		

ONTWIKKELPROGRAMMA ENERGIE EN DUURZAAMHEID

Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid

"Berkelland is duurzaam en bruist van de energie"

Wat speelt er?

Energie

- Er is veel steun om in 2019 één derde van het energieverbruik duurzaam op te wekken en/of te besparen t.o.v. 2011. Ook is het energie uitvoeringsprogramma 2015 tot en met 2018 (EUP) vastgesteld medio mei 2016;
- We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030, zoals met de Achterhoekse gemeenten in 2013 is afgesproken bij de Tafel van Groenlo;
- De samenleving zoekt steeds meer naar energiebesparing en duurzame ontwikkelingen zoals opwekking van energie met biogas, wind en zonne-energie;
- Naast het akkoord van Parijs en het nationale Energieakkoord heeft ook de provincie Gelderland het Gelders Energieakkoord opgesteld (GEA). Als gemeente moeten we daarop inspelen.
- De samenwerking van de Achterhoekse gemeenten krijgt steeds meer vorm en inhoud in bijvoorbeeld het Verduursaamenergieloket.nl. Er zijn steeds meer samenwerkingskansen en -mogelijkheden;
- Groene energie wordt steeds goedkoper en productie van groene elektriciteit en groen gas biedt steeds meer kansen voor duurzaam ondernemen.

Grondstoffeninzameling en verwerking

- Afval wordt steeds meer gezien als grondstof omdat de mogelijkheden tot hergebruik fors zijn toegenomen. Daarom wordt nu gesproken over grondstoffen en ook het Grondstoffenbeleid. De landelijke VANG (‘Van Afval Naar Grondstof’) doelstelling is dat in 2020 niet meer dan 100 kilogram restafval per inwoner ingezameld wordt en een afvalscheiding van meer dan 75%.

Speerpunten

1. De gemeente neemt haar rol door een voorbeeld te zijn voor energiebesparing en energieopwekking te faciliteren.

Wat willen we bereiken?

- We maken de openbare verlichting versneld energiezuiniger met LED’s en dimmers. Op 1 januari 2018 is 26,5 % van de openbare verlichting energiezuinig.
- Gebouwen die de gemeente in gebruik houdt worden energieneutraal.
- Ons gemeentelijk wagenpark wordt duurzamer in gebruik.
- Een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma per 31 december 2018.
- Braakliggende gronden van de gemeente worden gebruikt voor opwekking van duurzame energie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verlengen van de uitbreiding van de formatie (met 1,0 fte) voor de periode juni tot december 2018.

Dit is nodig voor uitvoering van de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit
De formatie is structureel uitgebreid.

Tijd

Geld

Vervangen van extra 690 lantaarnpalen met LED en dimmers tot 2019.

Gestreefd wordt de vervanging te intensiveren met 230 LED lantaarnpalen met dimmers per jaar. Dit gaat bovenop het bestaande vervangingsregime met LED en dimmers.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We onderzoeken welke gemeentelijke gronden ingezet kunnen worden voor de opwekking van duurzame energie.

Zonder uitputtend te zijn kan het dan bijvoorbeeld gaan om industriegrond die niet nodig is, voormalige woningbouwlocaties of meervoudig ruimtegebruik van bijvoorbeeld parkeerplaatsen of voormalige agrarische percelen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Dit doen we niet actief maar pas als er initiatiefnemers zijn daarom vragen.
- **Tijd**
- **Geld**

We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma op voor de periode vanaf 1 januari 2019 inclusief een bijbehorend formatieplan.

Bij de opstelling van EUP II in de loop van 2018 wordt participatie actief ingezet om betrokkenheid en draagvlak in de samenleving te realiseren en vindt afstemming plaats met alle betrokken teams, ODA en Achterhoekse gemeenten en het Gelders Energie Akkoord (GEA).
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  We zijn gestart met de voorbereidingen en de analyse van de resultaten van het 'oude' EUP. Maar het is niet gelukt om een nieuw EUP in 2018 klaar te hebben. Besluitvorming daarover vindt plaats in 2019.
- **Tijd**
- **Geld**
  Van het totale budget van € 1,8 miljoen voor het EUP 2015-2018 is inmiddels ruim € 1 miljoen uitgegeven. Bij de vaststelling van EUP 2019-2022 in het voorjaar van 2019 maken we opnieuw de balans op. We doen u dan een voorstel over hoe om te gaan met het eventuele restantbudget van EUP1.

We voeren een energieaudit uit voor het energieneutraal maken van de gemeentelijke gebouwen die we nodig hebben voor onze bedrijfsvoering

In een uitvoeringsplan wordt afstemming gezocht met regulier onderhoud en sanering van asbestdaken. De energieaudit is verplicht op basis van de EED (European Energy Directive) waarbij we in ieder geval alle maatregelen moeten uitvoeren die zich binnen 5 jaar terugverdienen. Ook woon-werkverkeer, dienstreizen en het gemeentelijke wagenpark maken onderdeel uit van de energieaudit.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

2. Vliegwiel in beweging zetten bij energiebesparing en opwekking van duurzame energie in woningen, instellingen en bedrijven

Wat willen we bereiken?

- Duurzame energie-opwekinstallaties die robuust en zichtbaar bijdragen aan onze ambitie.
- Draagvlak en goede randvoorwaarden scheppen voor opwekking en besparing van energie.
- Stimuleren om voor 2019 85 miljoen kilowattuur (elektriciteit) en 13 miljoen m3 aan aardgasverbruik (warmte) duurzaam op te wekken en/of te besparen. Dit realiseren we door te faciliteren dat tot 2019 bij 1500 woningen (van voor 1980) een energierenovatie wordt uitgevoerd. Ook bieden we goede randvoorwaarden voor 7000 aansluitingen voor zonne-energie bij woningen en bedrijven.
- Realiseren van verbindingen van het EUP met de woonagenda en ontwikkelagenda's voor de 4 kernen. Ook verbanden leggen met het ontwikkelprogramma plattelandsontwikkeling, de agenda van de OGO en de economische agenda.

Wat gaan we daarvoor doen?

Faciliteren van energie initiatieven op basis van de beleidsuitgangspunten RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie).

Er is een gebiedsgerichte aanpak met een overzichtskaart en een inpassingsmatrix waarop is aangegeven waar en hoe installaties voor opwekking van duurzame energie mogelijk zijn. Daarnaast is er een matrix met regels en voorschriften waarin een verband is gelegd tussen gebiedstypen en typen opwekinstallaties.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

Kwaliteit
Sinds de vaststelling van het RODE beleidskader op 18 februari 2018 zijn een twintigtal initiatieven in behandeling. Dertien daarvan zitten in een actief begeleidingstraject vanuit de gemeente naar vergunningverlening .
De eerste ervaringen hebben geleid tot een aanvullend toetsingskader. Het gaat om inspanningen van de initiatiefnemer in het participatieproces, de financiële participatie en duidelijker eisen over de verbetering van de biodicersiteit en de landschappelijke inpassing.

Tijd

Geld

Optimaliseren van regels en wettelijke kaders voor realisatie van installaties voor duurzame energieopwekking met als doel deze sneller en goedkoper realiseerbaar te maken, maar wel goed ruimtelijk ingepast.

Voorbeelden zijn herziening van de Welstandsnota, de legesverordening, binnenplanse vrijstellingen in bestemmingsplannen en vrijstellingen van de omgevingsvergunning.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd
Het betreft de aanbevelingen (niet de beleidsuitgangspunten) die voortkomen uit het vastgestelde RODE beleid. Deze pakken we op in 2019.

Geld

Uitvoeren energiescans bedrijven en instellingen.

We faciliteren bedrijven, sportaccommodaties, buurt- en cultuurhuizen en verenigingsgebouwen via DOE scans met subsidie voor energiescans. Deze energiescans zijn voorzien van investeringsramingen en fiscaal advies. De subsidie is verbonden aan het daadwerkelijk investeren in maatregelen die leiden tot aantoonbare energiewinst. We stemmen hierin af met Platform BV Berkelland en de ODA voor wat betreft de handhaving.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  De 2e tranche met 120 bedrijven wordt in samenwerking met de andere regio Achterhoek en SIKA gemeenten uitgevoerd. De scans en investeringen door bedrijven in besparings- of opwekmaatregelen komen traag op gang. Van de 180 scans in 1e en 2e tranche zijn er 62 scans uitgevoerd
- **Tijd**
  IKB overlegt met de stuurgroep om scans en investeringen te stimuleren
- **Geld**

We stimuleren door subsidie duurzame technische innovaties bij en door Berkellandse bedrijven.

De innovatie moet aantoonbaar bijdragen aan de doelstelling door energiebesparing en/of duurzame opwekking in m^3 en/of kWh
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Het blijkt lastig om een regeling te maken voor subsidie aan innovaties die rechtstreeks bijdragen aan besparing en of opwekking in Berkelland. Wordt meegenomen in de evaluatie ten behoeve van EUP2
- **Tijd**
- **Geld**

3. Hergebruik van afval/grondstoffen

Wat willen we bereiken?

- Huishoudelijk afval wordt op een duurzame wijze hergebruikt of verwerkt.
- In 2020 zamelen we niet meer dan 100 kilogram restafval per inwoner in en is de afvalscheiding meer dan 75%.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding bevorderen.

Het Plan 'Van afval naar grondstof' 2018-2022 is in 2017 voorbereid. In 2018 voeren we onderdelen van het plan in.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Er is een Afvalpanel. De leden denken mee over de nieuwe manier van afvalscheiding en op welke manier het doel 'Van Afval naar Grondstof' het best kan worden overgebracht op de inwoners van Berkelland. Inwoners kunnen de afvalapp raadplegen en we hebben een 'Tip van de week' die we op social media plaatsen. Ook bij de uitvoering van het plan Van Afval Naar Grondstof werken we waar mogelijk samen met inwoners.
- **Tijd**
- **Geld**

We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden.

We plaatsen inzamelcontainers voor glas en we subsidiëren het inzamelen van papier. We hebben een apart contract met de inzamelaar en per reststoffenstroom met een afvalverwerker. Het contract met de inzamelaar is met een jaar verlengd tot en met 2018. De contracten met de afvalverwerkers hebben verschillende looptijden. Het contract voor het huishoudelijk restafval loopt tot en met 2018.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  In de raadsvergadering van 23 januari 2018 is het geamendeerde plan 'Van Afval Naar Grondstof' vastgesteld. De nieuwe manier van het inzamelen van huishoudelijk afval is bekend. We hebben de uitvoering volgens planning opgepakt.
- **Tijd**

- **Geld**
  In totaal zijn de inkomsten wat hoger dan de kosten. Dit overschot voegen we toe aan de egalisatiereserve afval. In 2019 kijken we hoe de nieuwe manier van inzamelen uitpakt. We kijken ook naar de hoogte van de egalisatiereserve. Als we (op lange termijn) meer overhouden dan we uitgeven, zullen we dit laten terugvloeien naar onze inwoners via het afvalstoffentarief.

4. Zwerfafval terugdringen

Wat willen we bereiken?

- De mate van zwerfafval in het straatbeeld en het openbaar groen voldoet aan de vastgestelde beeldkwaliteit in de openbare ruimte. Afhankelijk van de locatie is dat beeldkwaliteit niveau B of C.

Wat gaan we daarvoor doen?

Adaptatie van afvalbakken in de openbare ruimte door inwoners

Aansluitend op de bestaande pilots bekijken we samen met buurtbewoners of bestaande afvalbakken geadopteerd worden door onze inwoners of verenigingen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte

Dit gebeurt door middel van een schouw.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Twee keer per jaar onderzoeken wij de aanwezigheid van zwerfafval in de openbare ruimte. Het onderzoek geeft aan dat er over het algemeen weinig zwerfafval is in onze gemeente.
- **Tijd**

- **Geld**
  In 2018 hebben we iets minder uitgegeven dan we aan inkomsten (van NEDVANG) hebben gekregen. In 2019 gebruiken we dit geld om op basis van een nieuw plan van aanpak bepaalde vormen van zwerfafval nog beter aan te pakken.

Terugdringen hondenpoep in de openbare ruimte

Aansluitend op de bestaande pilots bekijken we samen met buurtbewoners de mogelijkheid voor uitbreiding van hondenpoepbakken. We werken door gerichte controle en handhaving aan gedragsbeïnvloeding van hondeneigenaren.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  in 2019 onderzoeken we hoe we hondenpoep kunnen verminderen in de openbare ruimte. Enerzijds vanuit handhaving anderzijds het beschikbaar stellen van afvalbakken voor hondenpoep (zoals wijk De Berg in Neede en Koppeldijk in Borculo)
- **Tijd**

gemeente Berkelland

Geld

Wat mag het kosten? (bedragen x € 1.000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	**-44**	**-47**	**-44**	**-54**	**-54**	**-33**
We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.	**-2.419**	**-2.869**	**-2.584**	**-3.020**	**-3.277**	**-2.535**
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogamma op	**-25**	**-23**	**-151**	**-154**	**-155**	**-88**
Loonkosten van het programma Energie en duurzaamheid	**-337**	**0**	**-395**	**-238**	**-406**	**-406**
Rente en afschrijving van het programma Energie en duurzaamheid	**-37**	**-39**	**-30**	**-48**	**-48**	**-28**
Totaal Lasten	**-2.862**	**-2.978**	**-3.204**	**-3.514**	**-3.939**	**-3.091**
Baten						
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	**44**	**47**	**44**	**54**	**54**	**42**
We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.	**3.420**	**3.432**	**3.613**	**3.957**	**3.957**	**3.523**
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogamma op	**0**	**0**	**16**	**0**	**0**	**10**
Totaal Baten	**3.464**	**3.479**	**3.673**	**4.011**	**4.011**	**3.575**
Resultaat	**603**	**502**	**469**	**497**	**72**	**484**

We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma op voor de periode vanaf 1 januari 2019 inclusief een bijbehorend formatieplan.

Van het totale budget van € 1,8 miljoen voor het EUP 2015-2018 is inmiddels ruim € 1 miljoen uitgegeven. Bij de vaststelling van EUP 2019-2022 in het voorjaar van 2019 maken we opnieuw de balans op. We doen u dan een voorstel over hoe om te gaan met het eventuele restantbudget van EUP1.

We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden.

In totaal zijn de inkomsten wat hoger dan de kosten. Dit overschot voegen we toe aan de egalisatiereserve afval. In 2019 kijken we hoe de nieuwe manier van inzamelen uitpakt. We kijken ook naar de hoogte van de egalisatiereserve. Als we (op lange termijn) meer overhouden dan we uitgeven, zullen we dit laten terugvloeien naar onze inwoners via het afvalstoffentarief.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
EUP 2015-2018	2015
Beleidsregels RODE	2017
Subsidieregeling Achterhoek bespaart	2016
Duurzaamheidslening particulieren 2016	2016
Stimuleringslening MKB bedrijven, instellingen en agrariërs	2016
Verordening subsidieregeling Energie Uitvoerings Programma Berkelland 2016-2018	2017

Grondstoffenplan 2018-2022 Berkelland	2017
Bestuursakkoord VANG doelstelling	2017

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%	2015	Berkelland	4,1	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
		2015	Nederland	11,8		
Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2015	Berkelland	245	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
		2015	Nederland	200		

ONTWIKKELPROGRAMMA OMGEVINGSWET

Ontwikkelprogramma Omgevingswet

Aan de slag met de Omgevingswet!

Wat speelt er?

- De Omgevingswet komt er aan. In deze wet worden 26 bestaande wetten opgenomen en het aantal Algemene maatregelen van Bestuur teruggebracht van 120 naar 4.
- Het gaat om alle onderwerpen die te maken hebben met de fysieke leefomgeving (ruimtelijke ordening, milieu, lucht, water, natuur, klimaat, verkeer, veiligheid, welzijn, gezondheid, enzovoort).
- Het is de bedoeling dat door de nieuwe wet:
  - plannen en regels inzichtelijker en voorspelbaarder zijn dan nu het geval is
  - de leefomgeving van mensen meer als totaal wordt bekeken
  - het gemeentebestuur meer ruimte krijgt om zelf belangen af te wegen
  - besluiten sneller kunnen worden genomen
- De wet heeft ook gevolgen voor onze manier van besturen, communiceren en (samen)werken.
- We hebben tijd om ons voor te bereiden op de nieuwe wet. Minister Schulz heeft laten weten dat de datum van inwerkingtreding (juli 2019) niet wordt gehaald. We wachten op een nieuwe datum.

Speerpunten

1. Werken volgens de nieuwe wet

Wat willen we bereiken?

- Integrale benadering van de gehele leefomgeving
- Snelle en volledig digitale afhandeling van de vergunningaanvraag met accent op voorbereiding die aansluit op de wensen van inwoners
- Bevoegdheden zijn duidelijk
- Efficiënte werkprocessen

Wat gaan we daarvoor doen?

We overleggen en stemmen af met ketenpartners (zoals buurgemeenten, VNOG, ODA, provincie, Waterschap, GGD).

Ook onze ketenpartners zijn bezig met hun voorbereiding op de nieuwe wet. Het is belangrijk om van elkaar te weten waar zij mee bezig zijn en om af te stemmen.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  Er is maandelijks overleg met Regiogemeenten over de implementatie van de Omgevingswet. Daarbij proberen we ook zoveel mogelijk ketenpartners aan te laten schuiven.
  Concrete afstemming vindt plaats in het kader van visie- en planvorming.
- **Tijd**
- **Geld**

We richten werkprocessen waar nodig opnieuw in.

Om te kunnen beoordelen waar en hoe werkprocessen moeten worden veranderd hebben we meer duidelijkheid nodig van de wetgever. Deze actie is dus afhankelijk van de voortgang van invulling van de Omgevingswet en het digitaal stelsel.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

Kwaliteit
Het was in 2018 nog te vroeg om werkprocessen aan te passen.
Het beleidskader RODE wordt aangevlogen op de Omgevingswet-manier. Dat betekent een goede voorbereiding met een vooroverleg en een participatieproces.

Tijd

Geld

2. Ontwikkelen visie en plan voor de hele gemeente

Wat willen we bereiken?

- Een visie en plan die passen bij de ambities en uitdagingen van Berkelland

Wat gaan we daarvoor doen?

We experimenteren met een Omgevingsplan en/of -visie voor een bepaald gebied om van te leren.

Voorbeelden:

- Samen met het Waterschap werken we aan een van de bouwstenen voor de gemeentelijke Omgevingsvisie. Het gaat om waterkwaliteit, maar ook om onze visie op klimaatontwikkeling (hittestress, hoosbuien) en de maatregelen die daarvoor nodig zijn in de fysieke leefomgeving.
- Een nog te maken dorpsvisie/-plan voor een van de kleine kernen zouden we op de nieuwe manier kunnen aanpakken.

Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

Kwaliteit
Na de gemeenteraadsverkiezingen is een nieuwe Raadswerkgroep Omgevingswet gestart. Afgesproken is dat we eerst de ambitie van de gemeenteraad bepalen, voordat we gaan experimenteren.

Tijd

Geld

We treffen voorbereidingen voor een nota van uitgangspunten voor het opstellen van een Omgevingsvisie (reikwijdte, planning, samenwerking andere overheden, betrekken stakeholders en inwoners)

Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

Kwaliteit
We hebben een concept plan van aanpak voor de omgevingsvisie gemaakt en bij de voorbereiding van het ambitiedocument is een aantal uitgangspunten geformuleerd. Wordt vervolgd in 2019.

Tijd

Geld

3. Cultuur, gedrag en competenties

Wat willen we bereiken?

- Gemeenteraad, college en medewerkers hebben actuele kennis over wat de Omgevingswet inhoudt en voor hen betekent.
- Bestuur en medewerkers zijn geoefend in de digitale, pro-actieve, innovatieve en integrale(re) manier van werken.
- De samenleving is bekend met de veranderingen die de Omgevingswet brengt.
- Meer eigen verantwoordelijkheid van initiatiefnemers voor het gesprek met “de omgeving”.

Wat gaan we daarvoor doen?

We maken een communicatieplan en zorgen ervoor dat inwoners, bedrijven, partners en medewerkers op tijd geïnformeerd worden.

Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  We hebben een communicatieplan. Dat is op dit moment vooral nog intern gericht. Het is nog te vroeg voor externe communicatie over de Omgevingswet.
- **Tijd**
- **Geld**

We organiseren bijeenkomsten voor gemeentebestuur en medewerkers.

Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  De raadswerkgroep Omgevingswet heeft diverse bijeenkomsten georganiseerd met raads-, commissie- en collegeleden om te komen met een ambitiedocument. Dat deden we met begeleiding van iemand van VNG-realisatie.
  Ook zijn er diverse bijeenkomsten geweest voor medewerkers.
- **Tijd**
- **Geld**

We zorgen dat medewerkers en (nieuwe) raad en college ervaringen opdoen en indien nodig bijgeschoold worden.

Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  Dit hebben we gedaan in het kader van de voorbereiding van het ambitiedocument.
- **Tijd**
- **Geld**

4. Digitalisering; de gemeentelijke informatievoorziening moet aansluiten op de landelijke voorziening.

Wat willen we bereiken?

- Tijdige aansluiting op het landelijke digitale stelsel.
- Ondersteuning van proactieve en innovatieve dienstverlening, passend bij de doelen van de Omgevingswet, met aandacht voor digitaal minder vaardige mensen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We brengen de gevolgen van verplichting tot digitaal werken in beeld en passen onze systemen op tijd aan.

Deze actie is afhankelijk van de voortgang van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  We volgden de ontwikkelingen op landelijk niveau op de voet. Noodzakelijke aanpassingen van onze systemen zijn op hoofdlijnen geïnventariseerd. In 2019 en 2020 volgt uitvoering
- **Tijd**
- **Geld**

We stemmen informatie-uitwisseling en archivering met ketenpartners af op de (nieuwe) taakverdeling.

Uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet betekent waarschijnlijk dat we deze actie in 2018 nog niet kunnen uitvoeren.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
  Geen urgentie in 2018. Pas in 2020.
- **Geld**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
We richten werkprocessen waar nodig opnieuw in	**0**	**0**	**0**	**-577**	**-50**	**-38**

CULTUUR

Cultuur

"Alle inwoners kunnen cultuur beleven. Cultuur gaat om kunst, muziek, lezen, evenementen, monumenten, erfgoed en ons landschap"

Wat speelt er?

- **Cultuur is van iedereen.**
  Cultuur is van essentieel belang voor onze samenleving. Ook voor onze nieuwkomers is het belangrijk dat zij in aanraking komen met het Berkellandse culturele leven.
- **Cultuur is divers**
  Cultuur is verweven met onze tradities, monumenten en het landschap en kan lokaal (per kern) verschillen.
- **Cultuur voor alle kinderen.**
  Alle kinderen komen in aanraking met lezen en muziek.
- **Initiatieven vanuit de samenleving.**
  Cultuur is alles wat mensen verbindt. De gemeente ondersteunt initiatieven van inwoners en organisaties zodat het culturele aanbod zo breed mogelijk is.

Speerpunten

1. Alle kinderen maken kennis met en beleven cultuur

Wat willen we bereiken?

- Het beleven van cultuur versterkt de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen. Het is belangrijk dat alle kinderen in Berkelland in aanraking komen met cultuur. Bijvoorbeeld door algemene muzikale vorming op de basisschool en toegang tot de bibliotheek. Via de combinatiefuncties 2017-2021 gaat extra aandacht uit naar de kinderen in de leeftijd 0-4 jaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

Door samenwerking in combinatiefuncties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van (basis)muziekonderwijs, kunstzinnige vorming en leesbevordering van 0 t/m 12 jarigen.

Uw raad heeft in 2017 de kadernotitie ‘Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland’ vastgesteld. Binnen deze door u gestelde kaders, worden de combinatiefuncties in de periode 2017-2021 o.a. gefinancierd vanuit de “Brede Impuls” budgetten. Wij faciliteren partijen door het beschikbaar stellen van gemeentelijke en rijksmiddelen en voeren regie op “werken in een netwerkomgeving” (verbinding en samenwerking).
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Wij faciliteren de combinatiefunctionarissen die worden ingezet op het snijvlak van cultuur, kunst en onderwijs. In Berkelland krijgt elke basisschool leerling de kans om kennis te maken met muziek, kunst en cultuur. Dit hebben we vormgegeven in een nieuwe beleidskader.
  Daarnaast kunnen alle scholen van de inzet van de 'leesmedia coach' gebruik maken.
- **Tijd**
- **Geld**

Met de Bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.

Via jaarplannen wordt afgestemd welke activiteiten worden uitgevoerd. Hierbij ligt het accent op: waarborgen van een fysieke bibliotheek, ontmoetingsplaats voor participerende burgers, voorkomen van laaggeletterdheid en digibetisme (op jonge leeftijd) en taalontwikkeling/leesbevordering en mediawijsheid van kinderen.

Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  De uitgevoerde activiteiten zijn in lijn met het beleidsnotitie 'Meer waarde boeken: Hoofdlijnen beleidsrichting 2015-2018 Bibliotheek Oost-Achterhoek'. De subsidie voor het project Gezond met Taal' is in 2018 toegekend. In 2019 wordt gestart met het uitvoeren van het project.

- **Tijd**

- **Geld**

Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsböke om leesbevordering met het basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.

Met een jaarlijkse subsidie aan de dorpsböke en de inzet van de combinatiefunctie (bibliotheek) werken de dorpsböke, de bibliotheek, de kinderopvang en het basisonderwijs samen aan de leesbevordering van 0 t/m 12 jarigen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Met een jaarlijkse subsidie aan de dorpsböke en de inzet van de combinatiefunctionarissen (bibliotheek) hebben de dorpsböke, de bibliotheek, de kinderopvang en het basisonderwijs samen gewerkt aan de leesbevordering van 0 t/m 12 jarigen.
- **Tijd**

- **Geld**

Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en met Stichting Muziek en KunstWijs waarin de scholen samenwerken per 01-08-2017, na het schooljaar ’16-’17.

In 2017 is de samenwerking met 1 jaar verlengd. In het nieuwe beleidskader muzikale vorming zal samenwerking voor een langere periode vastgesteld worden.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  In mei 2018 heeft de Raad het nieuwe beleidskader muziek-, kunst en cultuuronderwijs vastgesteld. Met dit nieuwe beleidskader houden we aansluiting bij de ontwikkelingen binnen het cultuuronderwijs. Met ingang van het schooljaar 2018-2019 zijn daarmee nieuwe kaders gesteld voor wat betreft subsidiëring aan Stichting Muziek- en KunstWijs en het Berkellands Muziek Overleg (BeMO).
- **Tijd**

- **Geld**
  Er is minder subsidie gevraagd dan we van te voren hadden geraamd. Dit levert een voordeel op van € 14.000.

2. Inwoners en hun verbanden blijven culturele initiatieven ontwikkelen

Wat willen we bereiken?

- De gemeente vertrouwt erop dat volwassenen zelf hun weg vinden op het gebied van cultuur. Zij stimuleert en geeft ruimte aan nieuwe ideeën en ontwikkelingen en zal deze zo nodig (financieel) ondersteunen.
- We willen cultuur (inclusief de monumenten, erfgoed, landschap en archeologie) verbinden met andere programmalijnen, zoals leefomgeving, recreatie en toerisme en ruimtelijk beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.

Verbinden van erfgoed-stakeholders en initiatieven, bijvoorbeeld erfgoedkoepel, eigenaren, musea. Inzetten op ruimtelijke kwaliteit en de gedeelde verantwoordelijkheid daarvoor. Eigentijdse erfgoedzorg.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  Geen opmerkingen.

Deelnemen aan het Cultuur– en Erfgoedpact.

Het Cultuur– en Erfgoedpact 2017-2020 is een samenwerkingsverband tussen provincie Gelderland, de acht Achterhoekse gemeenten en Doesburg. Doel van het Cultuur- en Erfgoedpact is het steviger inzetten van cultuur en erfgoed om de regionale identiteit te versterken.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Met het 'Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek' werken 9 Achterhoekse gemeenten samen om de culturele indentiteit te versterken en zichtbaar te maken. Binnen de thema's 'toerisme', 'innovatie', 'educatie erfgoed' en participatie zijn diverse projecten uitgevoerd, ook in Berkelland. Voorbeelden zijn het 'Stilleven' project van kunsternares Louise te Poule , het 'Liefdespad' in Ruurlo, de OER-ondernemers in Geesteren, het educatie erfgoedproject Natuurpark Kronenkamp en het grensproject rondom de 'stormramp' in Borculo.
- **Tijd**
- **Geld**

In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten.

Instandhouding van gemeentelijke, archeologische en (Rijks)monumenten in eigendom alsmede de instandhouding van gemeentelijke, archeologische en (Rijks)monumenten in eigendom van particulieren wordt via diverse regelingen mogelijk gemaak.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Er zijn in 2018 18 subsidieverzoeken gehonoreerd. Binnen 24 maanden moeten de werkzaamheden afgerond zijn. Daarnaast is een verzoek om een eenmalige bijdrage voor de restauratie van muurschilderingen gehonoreerd en is op basis van afspraken een jaarlijkse bijdrage verstrekt voor de exploitatie van de Eibergse Molens.
- **Tijd**
- **Geld**
  Onder deze activiteit is ook het project Borculo Leeft geplaatst. Hiervoor is € 80.000 begroot, te dekken uit de reserve herstructurering. Het project is nog in de beginfase en er zijn in 2018 nog geen uitgaven gedaan. Dit is dan ook de belangrijkste oorzaak van het overschot.
  Het resterende overschot is het gevolg van het feit dat aanvragers van subsidie voor onderhoud van monumenten 2 jaar de tijd hebben het onderhoud uit te voeren. Dat heeft tot gevolg dat we het ene jaar iets overhouden op het budget en het andere jaar iets tekort komen.

Nieuwe en onverwachte verbindingen en projecten van de diverse lokale partners aanjagen en faciliteren op zowel maatschappelijke cohesie als ook verdiencapaciteit.

Enkele lokale partners: Muziek en KunstWijs, BeMO, Segnocollectief, stichting Berkelland Cultuur, kunstkringen, erfgoedkoepel, musea, archeologie, bibliotheek e.d.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Met de inzet van combinatiefunctionarissen zijn diverse nieuwe verbindingen en samenwerking tot stand gebracht tussen sport, cultuur, onderwijs en diverse partners uit bijvoorbeeld het Sociaal Domein.
- **Tijd**
- **Geld**

Toegankelijk maken / ontsluiten van de cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten.

In 2018 zullen deze documenten voor onze inwoners en hun verbanden digitaal toegankelijk zijn.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Geen bijzonderheden. De cultuurhistorische waardenkaarten worden vooral gebruik bij ruimtelijke initiatieven.
- **Tijd**
- **Geld**

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

Het gaat hier om onder meer de subsidiëring aan de BeMO, diverse muziek- en culturele verenigingen en jaarlijkse culturele evenementen en de regionale omroep.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Alle inwoners van Berkelland hebben te maken met cultuur, als maker, toeschouwer, volger of deelnemer. In ons prachtige landschap en omgeving vol historie en erfgoed zorgen ze samen voor een groot aanbod aan culturele activiteiten. Om dit allemaal toekomstbestendig te maken moeten we ook (door)ontwikkelen. In 2018 zijn we gestart met het in kaart brengen van het 'culturele speelveld'. Dit ter voorbereiding op het maken van een nieuwe cultuurnota in 2019. De cultuurnota moet een samenhangende visie opleveren met duidelijke subsidiekaders.
- **Tijd**
- **Geld**
  De overschrijding is een gevolg van de maatwerkoplossingen voor dorps- en kultuurhuizen van € 215.000. Deze zijn in de loop van 2018 zijn geëffectueerd. Deze lasten worden zoals afgesproken gedekt uit de algemene reserve.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Door samenwerking in combinatiefucnties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van basismuziekonderwijs en leesbevordering van 4 t/m 14 jarigen	**-232**	**-222**	**-282**	**-232**	**-362**	**-355**
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	**-623**	**-578**	**-580**	**-561**	**-595**	**-591**
We ondersteunen de (vrijwilligers van de) Dorpsböke	**-17**	**-35**	**-35**	**-35**	**-35**	**-35**
Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en Stichting Muziek en KunstWijs	**-200**	**-220**	**-220**	**-220**	**-235**	**-221**
Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**
Deelnemen aan het Cultuur- en erfgoedpact	**-9**	**-8**	**-9**	**-11**	**-11**	**-12**
In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	**-379**	**-433**	**-416**	**-277**	**-367**	**-355**
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	**-175**	**-234**	**-191**	**-186**	**-191**	**-374**
Loonkosten van het programma Cultuur	**0**	**0**	**-154**	**-173**	**-173**	**-173**
Rente en afschrijving van het programma Cultuur	**-19**	**-17**	**-9**	**-9**	**-12**	**-14**
Totaal Lasten	**-1.885**	**-1.978**	**-2.127**	**-1.933**	**-2.211**	**-2.360**
Baten						
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	**14**	**5**	**0**	**5**	**5**	**0**
In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	**110**	**121**	**81**	**38**	**38**	**80**
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	**31**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**154**	**126**	**81**	**43**	**43**	**80**
Resultaat	**-1.731**	**-1.853**	**-2.047**	**-1.891**	**-2.168**	**-2.280**

In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten.

Onder deze activiteit is ook het project Borculo Leeft geplaatst. Hiervoor is € 80.000 begroot, te dekken uit de reserve herstructurering. Het project is nog in de beginfase en er zijn in 2018 nog geen uitgaven gedaan. Dit is dan ook de belangrijkste oorzaak van het overschot.
Het resterende overschot is het gevolg van het feit dat aanvragers van subsidie voor onderhoud van monumenten 2 jaar de tijd hebben het onderhoud uit te voeren. Dat heeft tot gevolg dat we het ene jaar iets overhouden op het budget en het andere jaar iets tekort komen.

Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en met Stichting Muziek en KunstWijs waarin de scholen samenwerken per 01-08-2017, na het schooljaar ’16-’17.

Er is minder subsidie gevraagd dan we van te voren hadden geraamd. Dit levert een voordeel op van € 14.000.

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

De overschrijding is een gevolg van de maatwerkoplossingen voor dorps- en kultuurhuizen van € 215.000. Deze zijn in de loop van 2018 zijn geëffectueerd. Deze lasten worden zoals afgesproken gedekt uit de algemene reserve.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Archeologie in de gemeente Berkelland	2015
kaartbijlage 3, blad 1	,,
kaartbijlage 3, blad 2	,,
kaartbijlage 3, blad 3	,,
kaartbijlage 3, blad 4	,,
kaartbijlage 3, blad 5	,,
Berkelland beschreven	2011
Archeologie met beleid	2012
Cultuurvisie	2008
Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek	2015
Kadernotitie 'Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland'	2017
Beleidskader Algemene Muzikale Vorming 2018-2022	2017

SPORT

Sport

"Een leven lang met plezier en verantwoord sporten"

Wat speelt er?

- Berkelland staat bekend om haar vitale verenigingsleven. Het lidmaatschap van sportverenigingen in de gemeente Berkelland loopt sinds 2011 geleidelijk terug. Op 1-1-2016 waren 12.761 inwoners lid van een sportvereniging.
- Het aantal jeugdleden blijft stabiel; dit is gezien de 'ontgroening' en 'vergrijzing' van onze samenleving een positief feit.
- Ontmoeten van mensen is een belangrijke voorwaarde voor een sterke samenleving. Vernieuwende vormen van samenwerking (synergie) en naoberschap binnen sportverenigingen zijn nodig om sportverenigingen vitaal te houden.
- Naast fysieke en mentale effecten hebben sport en bewegen ook sociaal maatschappelijke effecten. In de visie van positieve gezondheid komen een aantal elementen terug: eigen regie, zingeving, maatschappelijke participatie, sociale activering, welzijn, fysieke/mentale gezondheid en een gezonde leefstijl.
- Er is meer ruimte voor eigen initiatieven van inwoners, bedrijven en verenigingen. (Sport)verenigingen worden steeds zelfstandiger en toekomstbestendiger. Hierdoor wordt de taak en financiële bijdrage van de gemeente kleiner.
- De privatisering en revitalisering van buitensportaccommodaties is afgerond.

Speerpunten

1. Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners

Wat willen we bereiken?

- Meer inwoners voldoen aan de Nederlands Norm Gezond Bewegen.
- Meer inwoners hebben een gezond gewicht.
- De sportparticipatie van inwoners (zowel jeugd als volwassenen) is minstens gelijk gebleven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden in Berkelland te verkleinen.

Via de combinatiefuncties wordt in de periode 2017-2021 uitvoering gegeven aan het projectplan 'meer meedoen met sport en bewegen' waarin er specifieke aandacht is voor ouderen, nieuwkomers, volwassenen die te maken hebben met multiproblematiek (armoede, werkloosheid, verslaving, sociaal isolement) en jeugd en jongeren met gedragsproblemen en/of een beperking. De GIDS-middelen uit de voorgaande jaren zijn hiervoor ingezet.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit
Met de inzet van de combinatiefunctionarissen worden voor een brede groep (kwetsbare) inwoners projecten en activiteiten uitgevoerd. Het doel is sport en bewegen voor alle inwoners toegankelijk te maken en als middel in te zetten om maatschappelijke doelstellingen te bereiken, bijvoorbeeld op het gebied van preventie en een gezonde leefstijl.

Tijd

Geld
De afspraken over de indexatie van de subsidie voor zwembad 't Spilbroek zijn gebaseerd om meer componenten dan de overige subsidies, zoals huisvesting en gas. De gasprijs weegt daarin zwaar mee. Hierdoor valt de indexatie hoger uit n verwacht.

We faciliteren combinatiefuncties op het gebied van sport.

De besteding van “De Brede Impuls” budgetten zijn in 2016 geëvalueerd en toegekend voor een nieuwe projectperiode (2017-2021). De aanbesteding van de combinatiefuncties is in 2017 afgerond. We faciliteren 11,7 FTE combinatiefuncties; deze functionarissen zijn actief op het gebied van sport, cultuur en welzijn en leggen de verbinding met het sociaal domein. Wij stellen gemeentelijke en Rijksmiddelen beschikbaar en voeren regie op “werken in een netwerkomgeving” (verbinding en samenwerking). Tot slot, de inzet van middelen voor de combinatiefuncties is terug te vinden onder de programmalijn Cultuur.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Met de inzet van combinatiefunctionarissen worden verbindingen gelegd tussen sport, cultuur en het sociaal domein. Met diverse projecten en activiteiten wordt sport als middel ingezet ten behoeve van een gezonde leefstijl, preventie en (kwetsbare) inwoners meer mee laten doen.
- **Tijd**
- **Geld**

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.

Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Wij subsidiëren onze sportverenigingen aan de hand van het aantal jeugdleden. Per jeugdlid ontvangen zij een bedrag van € 9,-. In totaal hebben wij in 2018 hebben wij 4.847 jeugdleden gesubsidieerd.
- **Tijd**
- **Geld**
  Deze verleende subsidies zijn uitbetaald.

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

Wij zetten uren en cofinanciering in op regionale projecten die zich richt op versterken van sportverenigingen in de richting van marktgericht denken, bredere samenwerking en duurzame sportaccommodaties.
Voorbeelden van regionale projecten zijn ‘Gezonde Jeugd’ en ‘Uniek Sporten’. In het project Gezonde Jeugd zetten we in op:
1. het versterken van bestaande interventies
2. het zoeken naar nieuwe effectieve interventies
3. het hebben van een preventienetwerk overgewicht jeugd (sport en gezondheid)

Binnen het project ‘Uniek Sporten’ wordt er in regionaal verband een loketfunctie georganiseerd waardoor het voor mensen met een beperking mogelijk maakt om te sporten. Wij stellen tijdelijk financiële middelen beschikbaar voor dergelijke initiatieven. In 2018 faciliteren wij de Special Olympics die zullen plaatsvinden in de Achterhoek.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Met zowel een financiële bijdrage als personele inzet werken wij met de 8 Achterhoekse gemeenten intensief samen binnen 'Achterhoek in Beweging'. Achterhoek in Beweging stelt de kracht van sport, bewegen en een gezonde leefstijl centraal in de Achterhoek. We leggen verbindingen tussen verenigingen, zorg, onderwijs, bedrijfsleven, overheid en sport. Dit alles vanuit de filosofie: “regionaal aanjagen, lokaal uitvoeren”.
  In 2018 is er vanuit het thema 'Uniek Sporten' extra ingezet op het organiseren van de 'Special Olympics Achterhoek 2018'.
- **Tijd**
- **Geld**

2. Gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties zijn verzelfstandigd

Wat willen we bereiken?

- Voor de binnensport grijpen wij natuurlijke momenten aan om de binnensport anders te organiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheren van gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties.

Wij beheren en exploiteren 4 gymzalen en 3 sporthallen. Hier tegenover staan inkomsten.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

Kwaliteit
Wij exploiteren 3 sporthallen en 6 gymzalen. Hier tegenover staan inkomsten uit verhuur. De exploitatie van de De Pickerhal in Eibergen is tijdelijk extern belegd.

Tijd

Geld
Op deze activiteit is er een tekort van €60.000. Dit is het gevolg van de laatste gedeelte van de afkoopsom van het sportcomplex in Lochuizen. Dit bedrag dekken we uit de reserve bestuurlijke claims. Daarnaast hebben we minder uitgegeven aan onderhoud, maar hebben we wel eenmalig de sportverenigingen gecompenseerd voor een wijziging in de wetgeving. Daarnaast hebben we met de belastingdienst een afrekening afgesproken voor het ten onrechte terugvorderen van BTW. Het ging om de teruggevorderde BTW voor het gebruik van sportzalen door het onderwijs. Ten slotte hebben wij minder huren ontvangen dan verwacht.

Voor binnensport zoeken we per kern naar maatwerkoplossingen.

Mogelijkheden die wij verkennen zijn: verzelfstandiging, afstoting of vervreemding. In Ruurlo loopt hieromtrent een verkenning naar aanleiding van het collegebezoek in 2017.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

Kwaliteit
In 2017 is n.a.v. College on Tour een verkennend onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van de binnensportaccommodaties in Ruurlo, de verwachting is dat het resultaat hiervan begin 2019 wordt opgeleverd.
Ook heeft er in 2018 een voorverkenning naar de situatie rondom De Pickerhal in Eibergen plaatsgevonden, dit krijgt in 2019 een vervolg.

Tijd
Het verkennende onderzoek heeft meer tijd in beslag genomen dan voorzien. De resultaten zijn medio maart 2018 beschikbaar gekomen. Dit geeft aanleiding tot een haalbaarheidsonderzoek.

Geld
Op basis van de resultaten van het verkennend onderzoek zal een financiële doorvertaling volgen. Voor het haalbaarheidsonderzoek is door het college binnen bestaand budget € 25.000 beschikbaar gesteld.

3. Iedereen kan meedoen aan een leven lang actief sporten en bewegen

Wat willen we bereiken?

- De financiële positie van inwoners is geen belemmering voor sportdeelname.
- Met Achterhoek in Beweging willen wij de Achterhoek beter positioneren op het gebied van sport, bewegen en gezondheid.
- Een beperking is geen belemmering voor sportdeelname.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente neemt deel aan het Jeugdsportfonds Nederland.

Dit loopt, in tegenstelling tot eerdere berichtgeving, t/m 2018. Wij stellen jaarlijks maximaal € 6.000 beschikbaar. Met deze deelname kunnen wij de kinderen van ouders met een inkomen tussen de 110 en 120%

van het sociaal minimum ook bedienen. Eind 2018 wordt opnieuw een besluit genomen voor de periode 2019 en verder.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Wij monitoren de deelname van het Jeugdsport Nederland via de kwartaalrapportage van de Gelderse Sport Federatie. Daarnaast is het vast agendapunt in het reguliere bestuurlijk overleg met Sport Federatie Berkelland.
- **Tijd**
  Wij nemen tot en met 31 december 2018 deel aan het jeugdsportfonds, eind 2018 heeft een evaluatie plaatsgevonden en is besloten dat onze deelname wordt verlengd tot en met 2019. We gaan naast sport ook deelnemen aan Jeugdfonds Cultuur.
- **Geld**

In het minimabeleid is ruimte voor sportdeelname.

Binnen de bijzondere bijstand kunnen minderdraagkrachtige ouders / verzorgers (tot maximaal 110% van het sociaal minimum) in aanmerking komen voor:

1. maximaal € 200 per kind voor lidmaatschap verenigingen
2. voor het behalen van het diploma A maximaal € 250 per kind

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  We zorgen dat er voorzieningen zijn waardoor het sport- en beweegaanbod voor kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen toegankelijk blijft. Via de kindregelingen komen kinderen uit deze gezinnen (tot een maximum van 110% van het sociaal minimum) in aanmerking voor een lidmaatschap bij verenigingen.
- **Tijd**
- **Geld**

Wij onderzoeken of wij In 2018 gaan deelnemen aan het Meedoen-arrangement, een initiatief van de gemeente Doetinchem.

Via het Meedoen-arrangement kunnen minder draagkrachtige inwoners via een puntensysteem bijvoorbeeld korting krijgen bij sportverenigingen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Via de Meedoenarrangement kunnen minder draagkrachtige inwoners via een Meedoen-applicatie (puntensysteem) deelnemen aan een divers aanbod aan maatschappelijke activiteiten op onder andere het gebied van sport, cultuur, welzijn en scholing. In 2018 is er door de SDOA onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor de implementatie van een Meedoenapplicatie. Hierover is ook een principe besluit genomen, de uitwerking wordt in 2019 verder opgepakt.
- **Tijd**
- **Geld**

4. Toekomstbestendige sportverenigingen

Wat willen we bereiken?

- Bewustwording bij en ondersteuning van sportverenigingen om te anticiperen op de effecten van krimp van ledenaantallen.
- Sterke en vitale sportverenigingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland (SFB).

Wij subsidiëren SFB en hebben 3 x per jaar regulier overleg
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Wij subsidiëren de Sport Federatie Berkelland in de taak te zorgen voor een brede ondersteuning en ontwikkeling van sportverenigingen. Hierover vindt drie keer per jaar een bestuurlijk overleg plaats en wordt tussentijds een warm contact onderhouden zodat actief kan worden ingespeeld op behoefte, kansen en mogelijkheden.
- **Tijd**
- **Geld**
  Bij deze activiteit zijn ook de lasten van het project gezonde jeugd opgenomen. Deze zijn niet begroot. Hierdoor ontstaat een nadeel op deze activiteit.

Wij faciliteren de verenigingsondersteuning.

Dit doen wij door het subsidiëren van jeugdleden van sportverenigingen en het faciliteren van Achterhoek in Beweging. Daarnaast is naar aanleiding van de motie M16-07 er voor gekozen om de verenigingsondersteuning op twee onderdelen uit te breiden:
1) Een eenmalige aanjaagsubsidie van 500 euro voor de administratie. Deze aanjaagsubsidie kan aangevraagd worden door verenigingen/stichtingen op het terrein van sport, cultuur en welzijn die na 1 juli 2016 hun (gedeeltelijke, specialistische) administratie aan de markt uitbesteden. Het doel is om de vrijwilligers van de verenigingen op administratief gebied te ondersteunen en te ontlasten.
2) Bestuurskracht en samenwerking tussen verenigingen versterken. Bij veel verenigingen is er een behoefte aan versterking van de bestuurskracht. Via een regiefunctionaris wordt hier op ingezet.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland om de bestuurlijke- en organisatiekracht van verenigingen te ontwikkelen. Ook faciliteren we 'Achterhoek in Beweging' en zetten combinatiefunctionarissen (onder andere) op dit thema in.
  Daarnaast subsidiëren we jeugdleden van verenigingen en hebben we tijdelijk een eenmalige aanjaagsubsidie om verenigingen/stichtingen te ondersteunen en ontlasten in administratieve taken. In 2018 hebben 25 verenigingen hiervan gebruik gemaakt. De regeling komt na 2018 te vervallen.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners	**-23**	**-14**	**-27**	**-20**	**-20**	**-33**
Loonkosten van het programma Sport	**0**	**0**	**-138**	**-174**	**-174**	**-174**
Rente en afschrijving van het programma Sport	**-189**	**-209**	**-209**	**-176**	**-176**	**-172**
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	**-1.082**	**-824**	**-720**	**-419**	**-948**	**-1.008**
Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden te verkleinen	**-925**	**-966**	**-1.011**	**-947**	**-1.013**	**-1.022**
We ondersteunen, adviseren en begeleiden verenigingen om toekomstbestendig te worden.	**-108**	**-90**	**-92**	**-82**	**-86**	**-89**
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	**-68**	**-79**	**-83**	**-79**	**-80**	**-90**
Totaal Lasten	**-2.395**	**-2.182**	**-2.280**	**-1.896**	**-2.497**	**-2.588**
Baten						
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	**263**	**262**	**253**	**269**	**585**	**495**
Resultaat	**-2.132**	**-1.921**	**-2.027**	**-1.627**	**-1.912**	**-2.093**

Beheren van gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties.

Op deze activiteit is er een tekort van €60.000. Dit is het gevolg van de laatste gedeelte van de afkoopsom van het sportcomplex in Lochuizen. Dit bedrag dekken we uit de reserve bestuurlijke claims. Daarnaast hebben we minder uitgegeven aan onderhoud, maar hebben we wel eenmalig de sportverenigingen gecompenseerd voor een wijziging in de wetgeving. Daarnaast hebben we met de belastingdienst een afrekening afgesproken voor het ten onrechte terugvorderen van BTW. Het ging om de teruggevorderde BTW voor het gebruik van sportzalen door het onderwijs. Ten slotte hebben wij minder huren ontvangen dan verwacht.

Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden in Berkelland te verkleinen.

De afspraken over de indexatie van de subsidie voor zwembad ’t Spilbroek zijn gebaseerd om meer componenten dan de overige subsidies, zoals huisvesting en gas. De gasprijs weegt daarin zwaar mee. Hierdoor valt de indexatie hoger uit n verwacht.

Voor binnensport zoeken we per kern naar maatwerkoplossingen.

Op basis van de resultaten van het verkennend onderzoek zal een financiële doorvertaling volgen. Voor het haalbaarheidsonderzoek is door het college binnen bestaand budget € 25.000 beschikbaar gesteld.

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.

Deze verleende subsidies zijn uitbetaald.

Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland (SFB).

Bij deze activiteit zijn ook de lasten van het project gezonde jeugd opgenomen. Deze zijn niet begroot. Hierdoor ontstaat een nadeel op deze activiteit.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Sportkader Achterhoek in Beweging 2016-2020	Collegebesluit dec 2015 en gemeenteraad v.k.a. jan. 2016
Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging	2015
Revitalisering sportpark De Bijenkamp	Oktober 2013
Kadernotitie 'Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland'	2017

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	regio	Waarde	Bron	Beschrijving
% Niet-wekelijkse sporters	%	2012	Berkelland	47	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	Percentage niet-wekelijks sporters
		2012	Nederland	46,6		

RECREATIE EN TOERISME

Recreatie en toerisme

"Berkelland heeft grote aantrekkingskracht"

Wat speelt er?

- Het kleinschalige en diverse aanbod van dag- en verblijfstoerisme bundelen in een aantal thema's.
- Het bedrijfsleven heeft ongeveer 5 jaar (crisis) achterstand van nieuwe investeringen op bedrijfsniveau. Het kwaliteitsniveau van het toeristisch en recreatief aanbod loopt daardoor achter.
- Recreanten willen telkens iets nieuws beleven.
- Nieuwe technieken bieden nieuwe ICT toepassingen voor de sector.
- Groei van bestedingen komt van senioren en opkomende markten.
- Veelbelovende initiatieven vragen om financiële en eenmalige ondersteuning van de gemeente.

Speerpunten

1. Uitvoeren van de vrijetijdsagenda

Wat willen we bereiken?

- Op maat gesneden belevingsconcepten voor recreanten.

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen bij aan het project digitale beleving in de Achterhoek.

Digitale ontsluiting van locaties die niet toegankelijk zijn. Beleving op maat (juiste locatie, juiste doelgroep, tijd- en weerafhankelijk). Innovatie en vernieuwingsslag bestaande en nieuwe TOP's als lokale economische motoren voor toeristische ontwikkelingen en als digitale knooppunten voor real-time toeristisch aanbod.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

2. Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod

Wat willen we bereiken?

- Het aanbod voldoet aan de behoeften van de gast.
- Er zijn meer overnachtingen en bestedingen van dag- en verblijfstoerisme.
- Investeringen om de kwaliteit te verhogen.
- Innovatie van producten en businessmodellen.
- Bewerkstelligen van crossovers / koppelen van aanbod.
- Investeren in mensen, vakmanschap en waardering van de gast.

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan het project Mobiliteit als beleving met de E-Kar.

De Achterhoek als één beleving ervaren. Ondernemers organiseren laagdrempelige (convenience) mobiliteit. Denk aan ontsluiting van stations (sterk element in de Achterhoekse infrastructuur) met groene fietsen, scooters of een (Achterhoekse) e-kar. Dit zijn elektrische vervoersmiddelen met een Made in the Achterhoek en met een unieke Achterhoekse signatuur/look and feel.

Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**

  Er is een projectleider actief om het project samen met de projectpartners vorm te geven en uit te voeren. Nextbike levert de fietsen. Bureau Sterk is ingehuurd om een projectnaam te kiezen en het concept uit te werken. Het is een belevingsconcept waarbij reizen door de Achterhoek centraal staat met de fiets als middel.
- **Tijd**
- **Geld**

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan projecten op het gebied van routestructuren.

Stichting Achterhoek Toerisme onderhoudt de bewegwijzering van de fiets- en wandelnetwerken.
Renovatie van de Graafschap MTB-route, samen met de gemeenten Lochem, Bronckhorst en evt. Zutphen
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
- **Tijd**

  De update van de mountainbikeroute De graafschap heeft vertraging opgelopen; de medewerking verkrijgen van de grondeigenaren kostte meer tijd dan ingeschat. We verwachten in 2019 vorderingen te kunnen maken.
- **Geld**

  Op deze activiteit houden we € 24.000 over. Voor € 4.000 komt dit doordat we minder subsidieaanvragen hebben gekregen. Voor € 20.000 kom dit doordat er onvoldoende projecten zijn ingediend die voor een bijdrage van onze kant in aanmerking komen. Zoals in de najaarsnota is besloten storten we het laatste gedeelte van het overschot in de reserve bestuurlijke claims zodat het budget in 2019 gebruikt kan worden.

We faciliteren financieel en inhoudelijk een cursus ambassadeurs voor het landschap van IVN voor inwoners en recreatieondernemers.

Service bieden door kennis van het gebied te delen met de gast.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**

  De cursus ambassadeur voor het landschap van IVN voor recreatieondernemers is is afgerond. Er is een "zoekkaart" gemaakt dat gratis wordt meegegeven aan toeristen die verblijven op de bedrijven. In het najaar van 2018 is er nog een bijeenkomst geweest, met aandacht voor storytelling. De ondernemers zijn enthousiast over de uitgebracht zoekkaart. We oriënteren ons nog op een vervolgcursus.
- **Tijd**
- **Geld**

3. Meerwaarde door samenwerking

Wat willen we bereiken?

- Faciliteren dat ondernemers nieuwe verdienmodellen ontwikkelen door het bijdragen aan verbindingen tussen ondernemers en arrangementen.
- Grensoverschrijdend samenwerken op vier thema's: cultuur, toerisme, educatie en economie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Jaarlijks organiseren wij een ontmoetingsdag voor vrijetijdsondernemers.

In samenwerking met de regiocoördinator organiseren wij voor de tweede keer een ontmoetingsdag voor vrijetijdsondernemers in Berkelland. We delen op regelmatige basis arbeidsmarktinformatie met elkaar (monitor 2015, nulmeting 2013) De monitor wordt om de twee jaar gehouden.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  In 2018 is geen ontmoetingsdag gehouden. In het najaar 2018 is wel een Berkellanddag gehouden, ook voor recreatieondernemers. Ook is er een klankbordbijeenkomst geweest waar ook Berkellandse ondernemers aan hebben deelgenomen.
- **Tijd**
- **Geld**

We doen mee in het Duits-Nederlandse netwerk 'Grensoverschrijdende Euregionale samenwerking'.

Duitse en Nederlandse grensgemeenten bundelen hun krachten, delen lopende projecten met elkaar, bespreken mogelijke aansluitingen, delen netwerken en zetten samen activiteiten op.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  We verkennen volop de mogelijkheden die deelname aan het Grenzhoppersnetwerk biedt en we bekijken op basis van deze verkenning welke activiteiten we zullen blijven bijwonen. Er zijn verschillende werkgroepen actief die activiteiten ontplooien.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren Achterhoek Toerisme financieel en inhoudelijk.

Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel.

De regiocoördinator in Berkelland heeft in samenspraak met Berkellandse ondernemers een nieuw activiteitenprogramma gemaakt. Dat voeren we uit.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Wegens interne verschuiving binnen Achterhoek Toerisme is er een nieuwe regiocoordinator aangesteld. Hij is volop in gesprek met de ondernemers.
- **Tijd**
- **Geld**
  De Regio Achterhoek heeft ons minder lasten in rekening gebracht dan waar we rekening mee hebben gehouden. Hierdoor blijft er ongeveer € 32.000 over.

We faciliteren een makelaar Vrijetijdseconomie die de regionale Vrijetijdsagenda uitvoert.

De recent aangestelde VE-makelaar begeleidt het proces om samen met ondernemers projecten uit te voeren. Knelpunten wegwerken en stimuleren innovaties. We stellen regionaal cofinanciering beschikbaar voor projecten die toerisme en recreatie aanjagen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  De makelaar heeft verschillende projecten in de steigers gezet waaronder SMAAS en digitale beleving in de Achterhoek. Beide projecten worden via Gebiedsopgaven gesubsidieerd. We bekijken hoe we de makelaar ook voor de volgende jaren in kunnen zetten voor een vervolg op de Vrijetijdsagenda Achterhoek.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren het Berkeldalproces.

Elkaar en elkaars agenda kennen is van belang om projecten tot stand te brengen en uit te voeren. We werken aan een gedeeld toekomstbeeld voor het Berkeldal.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Binnen het berkeldalproces is de Duits-Nederlandse samenwerking actief opgepakt naar aanleiding van een initiatief voor een berkelfestival. Het Berkelfestival is eind augustus gehouden en door stichting Berkelfestival georganiseerd met energie in het gebied. Langs de Berkel tot aan de grens zijn er tal van activiteiten geweest.
  Er is een Interreg-aanvraag ingediend "Berkeln 2018-2021", in samenwerking met vijf Duitse gemeenten langs de Berkel. De Interreg-aanvraag is gericht op langjarige samenwerking tussen burgers en verenigingen tussen Duitsland en Nederland. Bij de aanvraag is uitgegaan van de thema's uit het berkeldalproces. De aanvraag is gehonoreerd. Het project is van start.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
We dragen financieel en inhoudelijk bij aan projecten op het gebied van routestructuren	**-118**	**-75**	**-129**	**-96**	**-96**	**-72**
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	**-111**	**-127**	**-147**	**-153**	**-153**	**-120**
Loonkosten van het programma Recreatie en toerisme	**0**	**0**	**-370**	**-363**	**-363**	**-363**
Rente en afschrijving van het programma Recreatie en toerisme	**-21**	**40**	**-22**	**0**	**-29**	**-18**
Totaal Lasten	**-250**	**-162**	**-667**	**-612**	**-641**	**-574**
Baten						
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**	**0**
Resultaat	**-250**	**-162**	**-667**	**-610**	**-639**	**-574**

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan projecten op het gebied van routestructuren.

Op deze activiteit houden we € 24.000 over. Voor € 4.000 komt dit doordat we minder subsidieaanvragen hebben gekregen. Voor € 20.000 kom dit doordat er onvoldoende projecten zijn ingediend die voor een

bijdrage van onze kant in aanmerking komen. Zoals in de najaarsnota is besloten storten we het laatste gedeelte van het overschot in de reserve bestuurlijke claims zodat het budget in 2019 gebruikt kan worden.

We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel.

De Regio Achterhoek heeft ons minder lasten in rekening gebracht dan waar we rekening mee hebben gehouden. Hierdoor blijft er ongeveer € 32.000 over.

WONEN

Wonen

"Een aantrekkelijke woningvoorraad in Berkelland"

Wat speelt er?

- Na 2020 zal na het aantal inwoners ook het aantal huishoudens dalen, waardoor meer aanbod van woningen ontstaat. Dit kan verhoogde leegstand, waardedaling en vermindering van de kwaliteit van de leefomgeving veroorzaken.
- De woningmarkt gaat over gemeentegrenzen heen. Er is daarom een Regionale Woonagenda Achterhoek 2015-2025 opgesteld. Aanvullend is er ook een Lokale Woonagenda 2016-2020 opgesteld.
- In Berkelland kunnen tussen 2010 en 2025 570 woningen worden gebouwd. Er zijn tot 2017378 woningen toegevoegd. Er is dus nog ruimte voor 192 woningen. Extra nieuwbouw hier bovenop is alleen mogelijk als daar sloop tegenover staat of door het toevoegen van tijdelijke woningen.
- Het gaat steeds meer om het investeren in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit kan door het verduurzamen of levensloopbestendig maken van bestaande woningen.
- Er is in het centra (kernwinkelgebied) van kernen enige ruimte voor transformatie van bestaand vastgoed naar woningen om leegstand en verpaupering in het centrum tegen te gaan.

Speerpunten

1. Een toekomstbestendige bestaande woningvoorraad

Wat willen we bereiken?

- In 2019 zijn in de particuliere woningvoorraad 1500 energierenovaties uitgevoerd.
- Ouderen kunnen langer zelfstandig blijven wonen.
- De bestaande woningmarkt is bereikbaar voor starters.
- De kwaliteit van wijken is verbeterd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschikbaar stellen blijverslening voor particulieren. Hiermee kunnen zij ingrijpende verbouwingen/aanpassingen aan de eigen woning financieren.

Met de Blijverslening kunnen meer ingrijpende verbouwingen aan de eigen woning worden gefinancierd, zoals een uitbreiding op de begane grond met slaapkamer en badkamer. Het levensloopbestendiger maken draagt bij aan het langer zelfstandig blijven wonen.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  De Blijverslening is slechts één keer benut. Het is niet duidelijk waarom deze lening niet wordt benut. Gezien de vergrijzing is het levensloopgeschikter maken van woningen belangrijk om langer zelfstandig te kunnen wonen. Wellicht is er bij de doelgroep terughoudendheid om leningen aan te gaan. In 2018 hebben we de lening verschillende keren onder de aandacht gebracht, in Berkelbericht, bij de seniorenbeurs in Haarlo en bij bijeenkomsten rondom wonen. Om het geld niet onbenut te houden, is in november 1 miljoen euro overgeheveld naar de nieuwe Kluswoninglening. Deze lening loopt erg goed. In 2019 evalueren we de SVn-leningen. Belangrijk punt daarbij is hoe deze leningen het beste kunnen bijdragen aan het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad.
- **Tijd**
- **Geld**

Beschikbaar stellen van een starterslening voor starters om op de woningmarkt de overbrugging tussen de koopprijs en de maximale hypotheek bij banken te overbruggen.

De starterslening is bedoeld voor de financiering van bestaande woningen tot een aankoopprijs van € 200.000. In de kleine kernen kan de lening ook ingezet worden voor de bouw van een nieuwe woning. Het landelijke Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (www.svn.nl) verzorgt de uitvoering.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  In 2018 zijn 11 startersleningen verstrekt, met een gemiddeld bedrag van € 23.591. Opvallend is dat in 9 gevallen sprake is van 1 aanvrager. De starterslening lijkt daarmee vooral te voorzien in de financieringsbehoefte van alleenstaanden. Er zijn 7 leningen voor woningen in Eibergen verstrekt, 3 voor woningen in Neede en 1 voor een woning in Borculo. Per 31 december 2018 is het beschikbare budget nog € 750.801. Sinds de invoering van de starterslening in 2014 hebben 70 starters hier gebruikt van gemaakt.
- **Tijd**
- **Geld**

Voor meer informatie over energierenovaties in de particuliere woningvoorraad zie ontwikkelprogramma Energie en Duurzaamheid.

Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Voor meer informatie over het herstructureringsfonds voor investeringen in bestaand vastgoed en openbare ruimte zie ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen.

Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We onderzoeken of en waar er kleinschalige (extramurale) woonvormen voor ouderen gerealiseerd kunnen worden.

We bevorderen de samenwerking tussen vastgoedeigenaren en zorgleveranciers door het faciliteren van een regietafel. Bij deze regietafel staat het wonen centraal van die inwoners die niet langer zonder ondersteuning thuis kunnen blijven wonen. Doel is gezamenlijk zicht te krijgen op vraag- en aanbodontwikkelingen per kern.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Op basis van de agenda uit het Ontwikkelperspectief Wonen en Zorg (Regietafel Wonen en Zorg) is in 2018 verder gewerkt aan het beter aansluiten van het aanbod op de vraag van wonen voor ouderen. Deels zijn deze al concreet (Bundeling in Ruurlo en Andriessenhuis in Borculo) of in ontwikkeling (Hassinkhof in Beltrum, Meergaarde in Eibergen en Hofmaat / Bloesen in Neede). Daarnaast is eind 2018 het Kader Woonzorg Initiatieven Berkelland door de raad vastgesteld. Dit kader geeft ruimte aan kleinschalige initiatieven die aansluiten op de lokale vraag.
- **Tijd**
- **Geld**

2. Het aantal en type woningen past bij de behoefte

Wat willen we bereiken?

- 185 woningen zijn er in Berkelland per saldo toegevoegd tussen 2015 en 2025
- De overcapaciteit aan plannen is teruggebracht naar 0
- Inzicht in de woonbehoeftes van inwoners in de kernen nu en in de toekomst

Wat gaan we daarvoor doen?

Ondersteuning van projecten en onderzoeken rondom wonen

Denk hierbij aan (regionale) onderzoeken zoals het woonwens- en leefbaarheidsonderzoek en projecten rondom wonen en zorg en kerngerichte woonopgaven.
Verantwoordelijke:

We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen.

Het terugdringen van plannen heeft ook effecten op het aantal uit te geven kavels voor nieuwbouw. Een aantal plannen is inmiddels afgewaardeerd. Ook wordt met minder verwachte opbrengsten rekening gehouden. Herverkaveling of een andere invulling van de locatie heeft soms ook gevolgen voor de kosten voor het bouw- of woonrijp maken.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  We verwijzen u voor een uitgebreide toelichting naar de paragraaf grondbeleid. Aan de batenkant zien we minder inkomsten als gevolg van achterblijvende bouwleges. Dit komt gedeeltelijk door het niet kunnen vragen van bouwleges voor oude bestemmingsplannen, maar ook door het achterblijven van het aantal aanvragen.

We houden woonbehoefte onderzoeken in de kleine kernen in 2018

In de kleine kernen die hier interesse in hebben zal naar voorbeeld van de Pilot Beltrum een woonbehoefte onderzoek gestart worden. Doel is een kwalitatief goede en passende woningvoorraad in de kernen nu en in de toekomst. De uitkomsten dienen ook als basis voor de structuurvisies kleine kernen.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  Na de pilot woonvisie in Beltrum zijn vanaf eind 2017 ook alle andere kleine kernen aan de slag gegaan met het woonvisie traject.
  Begin 2018 was gestart in Rekken en Geesteren. Zij hebben het traject met succes afgerond en zijn nu bezig om de exacte behoefte te peilen onder inwoners naar CPO (Collectief Particulier Opdrachtgever) woonprojecten in hun dorp voor ouderen en starters.
  Midden 2018 is dit proces ook gestart in Haarlo en Gelselaar. Voor Haarlo zijn de volgende woonuitdagingen geformuleerd: Energiezuinig en levensloop geschikt maken van de huidige woningvoorraad. Verbeteren samenwerking tussen verenigingsleven en overige organisaties in het dorp voor een goed behoud van 20 tot 50-jarige inwoners in het dorp. Deze groep houdt het dorp levendig en draagt zorg voor het behoud van de school en het verenigingsleven. Voor Gelselaar zijn als woonuitdagingen geformuleerd: Doorstroming realiseren op de woningmark. Energiezuinig en levensloop geschikt maken van de huidige woningvoorraad. Jongeren woonperspectief bieden. Goed wonen voor ouderen en wonen met zorg
  In Noordijk en Rietmolen is eind 2019 gestart met het proces om tot een visie op wonen te komen. In die dorpen hebben ze dit gelijk laten oplopen met het opstellen van een nieuw dorpsvisie plan voor meerdere jaren.
- **Tijd**

- **Geld**

We monitoren regionaal en lokaal de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Jaarlijks informeren we de raad via de regionale monitor en de lokale voortgangsrapportage over de woningmarkt, de bestaande voorraad en ontwikkelingen rond nieuwbouw en sloop. Daarnaast anticiperen we op de resultaten van het in 2017 uitgevoerde AWLO (Achterhoeks Woonwens- en Leefbaarheidsonderzoek).
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**

  AWLO

  In maart 2018 kwamen de uitkomsten van het Achterhoeks Woonwensen en Leefbaarheidsonderzoek beschikbaar. Deze zijn te vinden op www.awlo.nl . Meer dan 11.500 reacties uit de Achterhoek geven een goed beeld van de woonwensen van de inwoners van de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.

  Lokale en regionale woonmonitor

  In juni 2018 is de lokale woonmonitor over het jaar 2017 uitgebracht en later in het jaar de regionale woonmonitor over 2017. Na jaren van crisis op de woningmarkt is de dynamiek nu groot. Na een piek in het aantal transacties in 2017 nam het koopaanbod in 2018 af. De gemiddelde koopsom stijgt. De gemiddelde theoretische verkooptijd was in het vierde kwartaal van 2018 7,6 maanden (vergelijk 4e kwartaal 2013: 47,7 maanden). Gemiddeld stonden er in het vierde kwartaal van 2018 265 woningen te koop (vergelijk: 748 in het vierde kwartaal van 2013). De woningmarkt in Berkelland is omgeslagen naar een 'verkopersmarkt'. Ook in de huursector neemt de vraag en daarmee de zoektijd toe. In verschillende segmenten/kernen is een tekort aan beschikbaar aanbod ontstaan. Daarnaast sluit het beschikbare aanbod kwalitatief niet altijd aan bij de vraag. Er ligt een grote opgave in de bestaande woningvoorraad, zowel in kwaliteitsverbetering als in vervanging/ transformatie.
- **Tijd**

- **Geld**

We vertalen de uitkomsten van het stoplichtmodel in Structuurvisies Wonen per kern en voor het buitengebied. Deze vormen het kader voor nieuwe bestemmingsplannen.

De overcapaciteit van bestaande bestemmingsplannen is ruim 600 woningen. Per kern geven we in de Structuurvisies Wonen aan welke plannen we verantwoord vinden. We overleggen met belanghebbende partijen over mogelijk andere invulling van de overtollige plannen. Niet gebruikte vergunningen worden na een half jaar ingetrokken, daarnaast is er transformatieruimte naar wonen beschikbaar in de centra.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**

  In november 2018 stemde de raad in met het omzetten van de structuurvisies Wonnen naar bestemmingsplannen. Om ruimte te creëren voor nieuwe plannen die goed aansluiten bij de actuele en toekomstige behoefte, én bijdragen aan de gewenste transformatie van de bestaande woningvoorraad, wil de gemeente Berkelland de verouderde plannen die ook na een jaar van voorzienbaarheid niet voorzien in de behoefte, weg bestemmen. Dit is geheel in lijn met de structuurvisies.

  Dit is ook de essentie van het plan van aanpak ‘Ruimte voor Kwaliteit, onderweg naar wendbaar woonbeleid' zoals dat in januari 2018 door de raad is vastgesteld. Na vaststelling van het Plan van aanpak ‘doorvertaling Structuurvisies Wonen’ door de gemeenteraad worden op basis hiervan bestemmingsplannen opgesteld. Alvorens een (voor)ontwerp bestemmingsplan in procedure wordt gebracht, wordt deze aan het college voorgelegd met het voorstel om deze voor inspraak ter inzage te leggen.
- **Tijd**

- **Geld**

Woningmarktonderzoek: hieruit blijkt woningbouwbehoefte naar type en locatie. Analyseren of huidige woningbouwplannen hierbij passen met het regionaal stoplichtmodel.

Voor het analyseren gebruiken wij het regionale stoplichtmodel. Het regionale stoplichtmodel is een hulpmiddel om woningbouw plannen te beoordelen. Op grond van een set volkshuisvestelijke, ruimtelijke en financieel-juridische argumenten kunnen plannen worden gekwalificeerd. Deze regionale methodiek maakt lokale kwalitatieve afweging van plannen mogelijk. En geeft daarmee onderbouwing aan de visie: doorgaan (groen), heroverwegen op inhoud en/of locatie (oranje), stopzetten (rood).
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

Kwaliteit
Het Achterhoeks Woonwensen en Leefbaarheidsonderzoek leverde veel informatie op over de huidige en toekomstige woningbehoefte. Jongeren kunnen moeilijk een instapklare en betaalbare woning vinden. Voor ouderen zijn er te weinig levensloopgeschikte woningen beschikbaar. Aan de andere kant is de verwachting dat er een overschot gaat ontstaan in vrijstaande koopwoningen. Per kern is de opgave verschillend. In navolging op Beltrum zijn in 2018 ook in de andere kleine kernen woontrajecten uitgevoerd. Per kern zijn de woonuitdagingen geformuleerd en projecten gestart. Voor de hoofdkernen zijn de kwalitatieve opgaven opgenomen in de structuurvisie. In 2018 is gewerkt aan een ‘wendbaarder’ woonbeleid, om nieuwe plannen mogelijk te maken, in combinatie met wegbestemmen van plannen die niet in een behoefte voorzien. Omdat over enkele jaren de huishoudensgroei stagneert en zal omslaan in een daling, betekent een extra woning ook sparen voor toekomstige sloop. We zijn daarom gestart met een onderzoek hoe nieuwbouw kan bijdragen aan toekomstige transformatie van de bestaande woningvoorraad.

Tijd

Geld
Het voordeel dat op deze activiteit ontstaat komt voort uit het nog lopende (vervolg)project Beltrum. De lasten die voor dit project zijn geraamd worden uitgespreid over meerdere jaren. Het restantbudget is in 2019 nog beschikbaar omdat dekking plaats vindt uit de reserve bestuurlijke claims.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Loonkosten van het programma Wonen	**-55**	**0**	**-1.322**	**-1.423**	**-1.423**	**-1.429**
Rente en afschrijving van het programma Wonen	**-192**	**-93**	**-135**	**-140**	**-380**	**-127**
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	**-930**	**-312**	**-1.197**	**-956**	**-1.006**	**-1.279**
Woningmarktonderzoek	**0**	**0**	**-17**	**-70**	**-311**	**-148**
Totaal Lasten	**-1.176**	**-405**	**-2.670**	**-2.589**	**-3.120**	**-2.983**
Baten						
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	**1.472**	**785**	**2.211**	**1.800**	**1.800**	**1.792**
Resultaat	**295**	**380**	**-459**	**-790**	**-1.321**	**-1.191**

We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen.

We verwijzen u voor een uitgebreide toelichting naar de paragraaf grondbeleid. Aan de batenkant zien we minder inkomsten als gevolg van achterblijvende bouwleges. Dit komt gedeeltelijk door het niet kunnen vragen van bouwleges voor oude bestemmingsplannen, maar ook door het achterblijven van het aantal aanvragen.

Woningmarktonderzoek: hieruit blijkt woningbouwbehoefte naar type en locatie. Analyseren of huidige woningbouwplannen hierbij passen met het regionaal stoplichtmodel.

Het voordeel dat op deze activiteit ontstaat komt voort uit het nog lopende (vervolg)project Beltrum. De lasten die voor dit project zijn geraamd worden uitgespreid over meerdere jaren. Het restantbudget is in 2019 nog beschikbaar omdat dekking plaats vindt uit de reserve bestuurlijke claims.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Regionale Woonagenda 2015-2025	Gemeenteraad, mei 2015
Verordening Starterslening gemeente Berkelland 2015	Gemeenteraad, december 2015
Verordening Blijverslening gemeente Berkelland	Gemeenteraad, juni 2016
Structuurvisie Wonen Eibergen	Gemeenteraad, februari 2016
Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018	Gemeenteraad, mei 2016
Lokale Woonagenda	Gemeenteraad, december 2016
Woningmarktmonitor 2017	Gemeenteraad, juni 2017

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2017	Berkelland	658	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2017	Nederland	644		
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2017	Berkelland	796	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2017	Nederland	723		
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2016	Berkelland	198	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
		2016	Nederland	209		
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2014	Berkelland	5	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
		2014	Nederland	6		

LEEFOMGEVING

Leefomgeving

"Een schone, aantrekkelijke en veilige woon– en leefomgeving met bijbehorende voorzieningen in de gemeente Berkelland"

Wat speelt er?

- **Bereikbaar met auto, fiets en bus**
  Ook in de toekomst is het belangrijk dat onze winkelcentra, wijken, bedrijven en voorzieningen goed en veilig zijn te bereiken voor iedereen. De regiotaxi en buurtbus worden steeds belangrijker voor het vervoer in onze gemeente en regio. We verzorgen het vervoer naar bijzondere of speciale scholen.
- **Betrokken bij je eigen leefomgeving**
  Het is belangrijk dat inwoners zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor hun eigen buurt of wijk. We halen bij inwoners op welke zaken zij prioriteit geven en waar zij zich voor willen inzetten. Voor de lange termijn kaders gebruiken we de ontwikkelagenda die uit de kernenfoto's is opgesteld.
- **Gebouwen**
  De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van een aantal gebouwen met een maatschappelijke functie. Het gemeentehuis en de werf zijn nodig voor de eigen taakuitvoering. Voor de overige panden die we niet zelf in gebruik hoeven te hebben zoeken zo veel mogelijk andere eigenaren.
- **Riolering**
  De riolering als deel van het (afval)watersysteem is onderdeel van een grotere zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Met de komst van de Omgevingswet vervalt de verplichting van een Gemeentelijk RioleringsPlan. In plaats daarvan komt een Gemeentelijk Watertakenplan voor een veilige en goed functionerende (afval)waterkringloop aangepast aan de klimaatverandering.
- **Begraven**
  De gemeente is wettelijk verplicht de mogelijkheid tot begraven te bieden. Jaarlijks neemt het aantal begravingen af. Dit heeft gevolgen voor de kostendekkendheid van begraafplaatsen. De betrokkenheid van bewoners bij het beheer van begraafplaatsen groeit.
- **Beheer en onderhoud van het openbaar groen**
  De gemeente zorgt voor een basiskwaliteit openbaar groen dat is vastgelegd in een groenbeheersplan. We steunen initiatieven van buurt- en wijkbewoners om zelf groen in hun woonomgeving op een hoger kwaliteitsniveau in te richten, te beheren en te onderhouden.
- **Beheer en onderhoud van wegen, straten en pleinen**
  Het wegennet in Berkelland is de basis voor bereikbaarheid van woningen, bedrijven en voorzieningen. Met inzet van assetmanagement werken we aan zo veilig mogelijk gecombineerd gebruik, zoals door ouderen of schoolgaande kinderen. Goed onderhoud is de basis voor veilig weggebruik.

Speerpunten

1. Bereikbare woningen, bedrijven en voorzieningen

Wat willen we bereiken?

- Alle woningen, bedrijven en voorzieningen in Berkelland zijn voor iedereen bereikbaar, ook zonder eigen auto of ander eigen vervoer.
- De gemeentelijke wegen zijn duurzaam veilig.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij de aanpassing van de bestaande N18 en de N315 brengen we de belangen van de inwoners en wegverbindingen van Berkelland in.

We voeren ons deel van de realisatieovereenkomst nieuwe N18 uit (de overdracht en aanpassing van de bestaande N18) en we bevorderen dat de provincie de N315 verbetert met en voor omwonenden.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

De regionale uitvoeringsorganisatie (het team opdrachtgeving) is ondergebracht in Winterswijk
Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink, Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Het WMO vervoer en leerlingenvervoer worden uitgevoerd door ZOOV. In 2018 is dit zonder problemen en naar wens verlopen. Er zijn in 2018 stappen gezet voor doorontwikkeling, bijvoorbeeld door het invoeren van het klanttevredenheidsonderzoek of het inzetten op terugdringen van de wachttijd bij het callcenter.
- **Tijd**
- **Geld**
  We hebben minder aanvragen gekregen en toegekend. Hierdoor houden we € 114.000 over op dit onderdeel.

Particuliere initiatieven de ruimte geven.

Bijvoorbeeld 'Gedeeld Mobiel' in Beltrum en Haarlo
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  In 2018 is er veel aandacht geweest voor particuliere initiatieven. Niet in de zin van het invullen van wensen door de gemeente of het overnemen van het initiatief maar door het aanschuiven bij de initiatiefnemers in het kader van de werkwijze bij het wijk en kerngericht werken. Hierbij lag de nadruk op handreikingen bij het zoeken van draagvlak in de omgeving, het zoeken naar partners en het aangeven van gemeentelijke kaders en doelstellingen.
- **Tijd**
  Er is een start gemaakt met deze werkwijze maar zal in de komende jaren verder worden uitgebreid.
- **Geld**
  In 2018 konden de initiatieven goed worden ondersteund met middelen uit het budget voor burgerinitiatieven en het handgeld.
  Er is voor de komende in de basis geld beschikbaar in de vorm van bedragen voor wijk en kerngericht werken/het Noaberfonds. Dit moet in 2019 verder vorm krijgen in concrete budgetten.

Vrijwilligersvervoer stimuleren en helpen ontwikkelen, ook in de doorontwikkeling.

Vlearmoesbus
Naoberbus
Vervoerdienst Berkelland
Inzet bus Rode Kruis voor bijzonder vervoer
Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  In 2018 zijn de eerste stappen gezet voor de doorontwikkeling van het vrijwilligersvervoer. In 2019 gaan we daarmee verder.
- **Tijd**

- **Geld**

2. Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor eigen buurt of wijk

Wat willen we bereiken?

- Dorpsnetwerken (buurt– en dorpsorganisatie) in de vier grotere kernen.
- De dorpsnetwerken leveren een eigen agenda aan.
- De dorpsnetwerken zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en verantwoording van de eigen agenda in samenspel met andere partijen, waaronder de gemeente.
- Buurt– en dorpsorganisaties zorgen zelf voor inrichting of onderhoud van hun leefomgeving met eigen buurtbudgetten.
- Er is extra aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte in de centra.
- Kinderen kunnen veilig spelen in de buurt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorpsnetwerken leggen aan de dorpsgemeenschap verantwoording af over voortgang van hun activiteiten en werken aan een duurzame positie van dorpsnetwerken in de kernen.

We stimuleren op een duurzame manier de gemeenschapskracht van een kern en leggen de verantwoordelijkheden op de juiste plaats vanuit onze visie op de doe-het-samenleving
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  In de grote kernen is gestart met het opzetten van dorpsnetwerken. Er is nog vrijwel geen sprake van een echt dorpsnetwerk in de grote kernen.
  In de kleine kernen is er sprake van een dorpsnetwerk. Er is een grote mate van en toegenomen besef bij de dorpsbelangenorganisaties dat het behoud van leefbaarheid een zaak is van het hele dorp.
- **Tijd**
  Door de ontwikkelingen en knelpunten in het dorp is er een toenemend besef van de noodzaak tot onderlinge samenwerking en afstemming in het dorp. Dit moet in de komende jaren nog verder uitgewerkt worden.
- **Geld**

Dorpsnetwerken maken een gebiedsagenda en handelen initiatieven uit eigen gebied af. Gemeente stelt samen met dorpsnetwerken spelregels op om initiatieven te stimuleren.

De gemeente beheert de middelen en stelt samen met de dorpsnetwerken spelregels op om initiatieven te stimuleren uit hun eigen gebied. Uitgangspunt is dat kernen zelf in staat zijn om initiatieven te beoordelen en verder te brengen vanuit hun eigen agenda en gemeenschapskracht.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  In de grote kernen is in 2018 verder gegaan met het leggen van contacten met wijken en organisaties. Er is in de grote kernen nog geen sprake van een dorpsnetwerk. Wel is er met een groot aantal wijken goed en regulier contact en uit die contacten zijn projecten voortgekomen waarbij de inwoners het initiatief hadden.
  In de kleine kernen is een ontwikkeling aan de gang dat de besturen van de belangenverenigingen een coördinerende rol spelen bij ontwikkelingen en initiatieven in het dorp. Zij laten steeds meer het initiatief bij de initiatiefnemers en nemen daarbij steeds meer een verbindende en faciliterende/coördinerende rol. Dit doen ze in overleg met gemeente vanuit de reguliere contacten tussen gemeente en belangenverenigingen.
- **Tijd**

- **Geld**

We faciliteren de start van dorpsnetwerken en geven de kernen de ruimte om zichzelf te organiseren in representatieve dorpsnetwerken.

In drie grote kernen ontbreekt het aan organisatiegraad, waardoor de gemeenschapskracht onvoldoende kan worden geactiveerd. Hier gaan we een impuls aan geven.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
  In 2018 is er hard gewerkt aan een visie op het kern- en wijkgericht werken, deze is in januari 2019 afgerond. Met het uitdragen van onze wijk- en kerngerichte benadering spreken we veel inwoners en stimuleren hen om samen te werken. In 2019 zullen we hier actief verder mee aan de slag gaan.
- **Tijd**
- **Geld**

We overleggen met centrumondernemers over het (groen)onderhoud.

Uitgangspunt is dat centrumgebieden schoon en intact zijn en dat ondernemers een deel van het (groen-) onderhoud zelf te doen
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We overleggen met inwoners en maatschappelijke organisaties over vormen van buurtverantwoordelijkheid.

We verkennen bestaande vormen van buurtverantwoordelijkheid op verschillende terreinen. Onder andere over groen en speelruimte. We geven op basis van de ervaringen van de pilots inwoners inzicht in de mogelijkheden en werkbudgetten voor inrichting of onderhoud van hun openbare ruimte.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  In 2018 is er gewerkt aan het voorbereiden van de doorontwikkeling wijk- en kerngericht werken. Buurtverantwoordelijkheid is een onderwerp dat ook bij overleggen met inwoners en maatschappelijke organisaties aan de orde is geweest. Dit, om te peilen hoe zij hier in staan en om te stimuleren om op dat vlak activiteiten te ondernemen.
- **Tijd**
- **Geld**

We overleggen met inwoners over speelplekken.

We stimuleren buurten en wijken ambassadeurs te worden voor speelplekken. Het totaalaanbod van speelmogelijkheden (denk aan schoolpleinen en speeltuinen) staat centraal.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  De kosten van de projecten zijn iets hoger uitgevallen dan verwacht en dit levert een nadeel op van € 11.000.

3. Onderhouden gemeentelijke gebouwen

Wat willen we bereiken?

- De gemeentelijke gebouwen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke taken worden onderhouden en beheerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente.

Zie ook de activiteit 'We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen en in welk tempo' in het programma 'Actief met duurzaamheid en energie'.
Verantwoordelijke:

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen is duurder uitgevallen dan verwacht. Hierdoor ontstaat een nadeel van €60.000.

We stoten gebouwen af die we niet zelf in gebruik hoeven te hebben.

We werken volgens een prioriteitenlijst. In de lijst houden we rekening met de verkoopbaarheid van de panden.
Verantwoordelijke:

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  Eenmalige extra opbrengst door verkoop van de boerderij aan de Binnemansdijk 1 in Ruurlo, € 442.600,-

4. Een veilige en goed functionerende (afval)waterkringloop

Wat willen we bereiken?

- Een veilige en goed functionerende (afval)waterkringloop aangepast aan de klimaatverandering.

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen van een visie voor het op te stellen Watertakenplan

De visie en het Watertakenplan maken we samen met het Waterschap Rijn en IJssel en onze inwoners.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  In 2018 is in samenwerking met het Waterschap Rijn IJssel de Watervisie opgesteld en door de gemeenteraad vastgesteld. Een tot dusver unieke samenwerking tussen waterschap en gemeente.
- **Tijd**
- **Geld**

We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering.

We werken volgens het door de gemeenteraad vastgestelde GemeentelijkRioleringsPlan (GRP). We vernieuwen of renoveren delen van de riolering op basis van inspecties en herinrichtingsplannen voor wegen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  Het reinigen en inspecteren van de riolering is aanbesteed. De laagste inschrijving bleek veel te hoog voor de beschikbare middelen. Daarom hebben wij de aanbesteding teruggetrokken. Begin 2019 besteden we de werkzaamheden opnieuw aan. Dit doen we dan voor de jaren 2018 én 2019. We verwachten dat het kiezen van een ander moment voor en de omvang van de aanbesteding de prijs

mogelijk positief zal beïnvloeden en dus wel binnen de beschikbare kredieten valt. We willen de post 'Reiniging en inspectie vrijvervalriolering' van 2018 overhevelen naar 2019.

- **Geld**
  Door een capaciteitsprobleem is er dit jaar minder werk weggezet op het gebied van riolering. Veel tijd en aandacht is gegaan naar het opstellen van de watervisie en het watertakenplan. Doordat er minder werk is weggezet blijft er geld over. De opbrengsten vielen mee. Deze beide ontwikkelingen zorgen ervoor dat meer geld gestort moet worden in de voorziening Riolering. Dit is als een last opgenomen bij deze activiteit waardoor het uiteindelijk lijkt alsof er meer geld is uitgegeven in 2018.

5. Begraafmogelijkheden

Wat willen we bereiken?

- Bieden van verschillende begraafopties.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen.

We steunen initiatieven van inwoners om zelf actief betrokken te zijn bij inrichting en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  Het onderhoud aan de gemeentelijke begraafplaatsen is duurder uitgevallen dan begroot. Hierdoor ontstaat een tekort van € 40.000. Doordat ook de inkomsten hoger zijn dan verwacht blijven we hier wel binnen het budget.

We steunen initiatieven van inwoners om zelf actief betrokken te zijn bij het onderhoud van gemeentelijke begraafplaatsen.

Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

6. Onderhouden openbaar groen

Wat willen we bereiken?

- Het openbaar groen wordt door inwoners, bedrijven en bezoekers als verzorgd ervaren. .

Wat gaan we daarvoor doen?

We beheren en onderhouden het openbaar groen.

We onderhouden het openbaar groen volgens de uitgangspunten die de gemeenteraad in het Groenstructuurplan heeft vastgelegd. Het groenonderhoud besteden we uit. Het uitvoeren van opdrachten uit Meldingen Openbare Ruimte doen we met een eigen serviceteam. Een deel van het groenonderhoud gebeurt door met mensen met een beperking / afstand tot de arbeidsmarkt.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**

- **Tijd**

- **Geld**
  Door de overname van de SW medewerkers van Hacron naar de gemeente ontstaat een verschuiving in de budgetten. Dit leidt tot minder uitvoeringsbudgetten en meer loonkosten.

We geven ruimte voor groenonderhoud door inwoners, bedrijven of instellingen in buurt en-/of de wijk.

Inwoners mogen bepaalde delen van het groen in hun eigen woonstraten aanpassen aan hun wensen als ze zelf het jaarlijkse onderhoud doen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**

- **Tijd**

- **Geld**

7. Onderhouden wegen, straten en pleinen

Wat willen we bereiken?

- De gemeentelijke infrastructuur is veilig en toereikend voor het gebruik ervan.

Wat gaan we daarvoor doen?

We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik.

We starten met een pilot Lintveldseweg in Eibergen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
  De herinrichting van de Lintveldseweg in Eibergen is samen met bewoners en andere betrokkenen succesvol opgepakt.
- **Tijd**

- **Geld**

We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan.

Het gaat om aanpassingen van gladheidsbestrijdingsroutes als gevolg van de aanleg van de nieuwe N18 en de overdracht van wegen aan Rijk en Provincie.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**

- **Tijd**

- **Geld**
  We hebben vaker uit moeten rukken om de gladheid te bestrijden. Omdat we de gladheidsbestrijding ook deels inhuren heeft dit tot een overschrijding van € 10.000 geleid.

We houden de Wegenlegger actueel.

We bereiden o.a. de aanpassingen van de wegenlegger als gevolg van de nieuwe N18 voor.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**

- **Tijd**

- **Geld**
  De kosten voor het actualiseren van de wegenlegger worden gedekt uit de reserve bestuurlijke claims.

We onderhouden onze infrastructuur.

We werken volgens het door het college vastgestelde 'Wegbeheer gemeente Berkelland Beleidskeuzes en beheerkosten 2015-2019'. Het wegennet in Berkelland is divers. Voor de veiligheid is onderhoud noodzakelijk. Jaarlijks bepalen we op basis van inspecties welke wegen we dat jaar onderhouden of welke we gaan vervangen.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**

- **Tijd**

- **Geld**
  We hebben dit jaar meer uitgegeven aan het onderhoud van wegen. Doordat we op last van de accountant een ander moment van starten met de afschrijving van investeringen hanteren blijven we wel binnen het totale budget.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	-703	-665	-518	-703	-703	-589
We overleggen met inwoners over speelplekken	-77	-91	-96	-82	-82	-93
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	-349	-384	-4.631	-273	-311	-372
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	-1.481	-2.176	-1.920	-1.517	-1.580	-2.148
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	-304	-514	-269	-246	-172	-215
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	-1.127	-1.199	-1.495	-1.718	-2.123	-1.634
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	-25	-53	-3	-69	-69	-62
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	-47	-57	-81	-72	-72	-79
We houden de Wegenlegger actueel	-18	-9	0	0	0	-9
We onderhouden onze infrastructuur	-3.098	-3.046	-3.039	-3.012	-2.971	-3.365
Loonkosten van het programma Leefomgeving	-847	0	-3.095	-3.208	-3.040	-3.243
Rente en afschrijving van het programma Leefomgeving	-5.225	-4.991	0	-4.732	-4.703	-5.587
Totaal Lasten	-13.301	-13.185	-15.148	-15.632	-15.827	-17.397
Baten						
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	0	0	0	1	1	0
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	320	235	791	124	567	596
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	6.133	6.141	6.384	6.046	6.096	6.449
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	270	225	295	264	264	305
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	59	122	135	48	66	190
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	10	0	0	1	1	0
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	0	0	0	0	0	0
We onderhouden onze infrastructuur	294	377	248	204	204	248
Totaal Baten	7.087	7.100	7.853	6.689	7.199	7.787
Resultaat	-6.214	-6.085	-7.295	-8.943	-8.627	-9.610

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

We hebben minder aanvragen gekregen en toegekend. Hierdoor houden we € 114.000 over op dit onderdeel.

Particuliere initiatieven de ruimte geven.

In 2018 konden de initiatieven goed worden ondersteund met middelen uit het budget voor burgerinitiatieven en het handgeld.
Er is voor de komende in de basis geld beschikbaar in de vorm van bedragen voor wijk en kerngericht werken/het Noaberfonds. Dit moet in 2019 verder vorm krijgen in concrete budgetten.

We beheren en onderhouden het openbaar groen.

Door de overname van de SW medewerkers van Hacron naar de gemeente ontstaat een verschuiving in de budgetten. Dit leidt tot minder uitvoeringsbudgetten en meer loonkosten.

We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering.

Door een capaciteitsprobleem is er dit jaar minder werk weggezet op het gebied van riolering. Veel tijd en aandacht is gegaan naar het opstellen van de watervisie en het watertakenplan. Doordat er minder werk is weggezet blijft er geld over. De opbrengsten vielen mee. Deze beide ontwikkelingen zorgen ervoor dat meer geld gestort moet worden in de voorziening Riolering. Dit is als een last opgenomen bij deze activiteit waardoor het uiteindelijk lijkt alsof er meer geld is uitgegeven in 2018.

We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan.

We hebben vaker uit moeten rukken om de gladheid te bestrijden. Omdat we de gladheidsbestrijding ook deels inhuren heeft dit tot een overschrijding van € 10.000 geleid.

We houden de Wegenlegger actueel.

De kosten voor het actualiseren van de wegenlegger worden gedekt uit de reserve bestuurlijke claims.

We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente.

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen is duurder uitgevallen dan verwacht. Hierdoor ontstaat een nadeel van €60.000.

We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen.

Het onderhoud aan de gemeentelijke begraafplaatsen is duurder uitgevallen dan begroot. Hierdoor ontstaat een tekort van € 40.000. Doordat ook de inkomsten hoger zijn dan verwacht blijven we hier wel binnen het budget.

We onderhouden onze infrastructuur.

We hebben dit jaar meer uitgegeven aan het onderhoud van wegen. Doordat we op last van de accountant een ander moment van starten met de afschrijving van investeringen hanteren blijven we wel binnen het totale budget.

We overleggen met inwoners over speelplekken.

De kosten van de projecten zijn iets hoger uitgevallen dan verwacht en dit levert een nadeel op van € 11.000.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Rapportage groenbeheer	2009
Speelruimteplan	2007
Groenstructuurplan	
Speelruimtebeleid	2009

INTEGRALE VEILIGHEID

Integrale veiligheid

"Veiligheid is van en voor ons allemaal"

Wat speelt er?

- **Waakzaamheid en sociale controle**
  Er is een toenemende bereidheid om deel te nemen aan buurtpreventie door het oprichten van WhatsApp groepen.
- **Bedrijven willen investeren in KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen)**
  Bedrijven kunnen zelf veel doen aan de eigen veiligheid. En nog meer in hun bedrijfsomgeving als bedrijven op bedrijventerreinen samenwerken. Ook hier geldt dat de eigen inzet voorwaarde is voor veiligheidsprofessionals om hun werk goed te kunnen doen.
- **Integer bestuurders en medewerkers zijn noodzakelijk voor vertrouwen in openbaar bestuur**
  Voor een groot vertrouwen in de overheid is het belangrijk dat bestuurders en ambtenaren altijd integer handelen en dit ook actief laten zien.
- **Ondermijning**
  Ondermijnende criminaliteit, wat is dat nou eigenlijk? De exacte definitie is moeilijk in een zin samen te vatten, maar grofweg betekent het de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld. Het is een maatschappelijk probleem. Praktijkvoorbeelden zijn er te over: De buurman die wiet verbouwt op zijn zolder waardoor brand kan ontstaan, mensenhandelaren die hun slachtoffers dwingen tot prostitutie, maar ook overlastgevende hangjongeren op een pleintje die ervoor zorgen dat omwonenden geen aangifte durven te doen. Ondermijnende criminaliteit raakt ons allemaal.

Speerpunten

1. De inwoners en de BOA´s zijn onze ogen en oren van de wijk voor veiligheid

Wat willen we bereiken?

- Inwoners helpen actief mee een buurt veilig te maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze BOA's (Bevoegd OpsporingsAmbtenaar) en de politie doen de witte voetjes actie.

Inwoners met open ramen en deuren krijgen een wit voetje (folder) om mensen te doordringen dat inbreken soms wel erg makkelijk is
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  In november 2018 is nog een witte voetjes actie gehouden.
- **Tijd**
- **Geld**
  We hebben minder incidentele uitgaven gedaan in dit programma. Dit leidt tot een voordeel van ongeveer € 10.000. Aan de batenkant zijn verbeurde dwangsommen verantwoord.

We blijven ons inzetten om zoveel mogelijk mensen aan te sluiten bij burgernet en het burgerinitatief WhatsApp groepen

Als er veel mensen aangesloten zijn bij burgernet kunnen incidenten worden opgelost, maar ook toekomstige incidenten worden voorkomen. Door de WhatsApp groepen zijn inwoners alert op verdachte situaties en melden deze ook bij de politie
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Alleen Rietmolen en Eibergen beschikken nog niet over een WhatsApp groep buurtpreventie in de grote kern.
- **Tijd**
- **Geld**

We ondersteunen de politie bij het inzetten van lokfietsen om het aantal fietsdiefstallen te verminderen.

De gemeente ondersteunt hierin. Berkelland betaalt de track en trace systemen gezamenlijk met alle Achterhoekse gemeentes, omdat kleine criminaliteit vaak leidt tot oplossen van HIC (High Impact Crime). Deze HIC heeft grote impact op het leven van inwoners.
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  We ondersteunen niet alleen bij de inzet van lokfietsen, maar ondersteunen ook bij het creëren van sociale veiligheid op bijvoorbeeld de stations.
- **Tijd**
- **Geld**

We versturen preventiebrieven in straten waar ingebroken is om het oplossingspercentage omhoog te krijgen en omdat er vaak meerdere keren in één buurt ingebroken wordt.

Veiligheid heeft voor iedereen prioriteit. Om het oplossingspercentage omhoog te krijgen (sommige omwonenden hebben wel iets gezien) en omdat er vaak meerdere keren in één buurt ingebroken wordt. Veilig samen leven kan niet zonder zelf verantwoordelijk te zijn. Buurtpreventie is de verantwoordelijkheid van iedere inwoner. Bijvoorbeeld door op het huis van de buren te letten als die met vakantie zijn.
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Alle mensen waarbij in de buurt is ingebroken, hebben een preventiebrief gekregen.
- **Tijd**
- **Geld**

2. Integere ambtenaren en bestuurders

Wat willen we bereiken?

- Ambtenaren en bestuurders weten wat de regels en afspraken rondom integriteit zijn en handelen integer in alle gevallen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor alle medewerkers bijeenkomsten organiseren over integriteit. De integriteitsrichtlijnen worden voortdurend gecheckt of ze bijdragen aan integer handelen.

Het gaat vooral om houding en gedrag, bewustzijn. We zetten het onderwerp daarom hoog op de agenda. We maken ambtenaren bewust en bekwaam op het gebied van integriteit.
Dit doen we onder andere door:

- Communiceren over het geactualiseerde visiedocument Integriteit en de geactualiseerde klokkenluidersregeling.
- Het afnemen van de ambtseed of ambtsbelofte bij nieuwe medewerkers.
- Organiseren van een dilemmatraining bij de aanstelling van een nieuwe raad.
- Aandacht geven aan de herkenbaarheid van de vertrouwenspersonen in de organisatie.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Integriteit is een belangrijk onderwerp in de gemeente Berkelland. We hebben een klokkenluidersregeling en het visiedocument 'Zo gaan we om met integriteit in Berkelland'. In het visiedocument hebben gedragsregels en basiafspraken opgenomen. Hierover communiceren we actief naar de medewerkers en bestuurders.
  Daarnaast legt iedere nieuwe medewerker bij indiensttreding persoonlijk de ambtseed of ambtsbelofte af. Tijdens deze bijeenkomsten schenken we aandacht aan het onderwerp integriteit o.a. door met hen in groepen te discussiëren over integriteitsdilemma's. Bij indiensttreding vullen medewerkers een geheimhoudingsverklaring in en moeten zij een VOG (Verklaring omtrent Gedrag) aanvragen. Daarbij wordt afhankelijk van de functie op bepaalde onderwerpen vooraf gescreend.
  Bij de aanstelling van de nieuwe raad, krijgen de raadsleden een dilemmatraining aangeboden.
  De leden van het college van Burgemeester en wethouders zijn verplicht om inzicht te geven in hun eventuele nevenfuncties. Een overzicht hiervan met het tijdsbeslag en of een nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is, staat op de homepage van de gemeente Berkelland. Ook onze topambtenaren zijn verplicht om hun nevenfuncties aan ons te melden. Het overzicht van de nevenfuncties van de topambtenaren van de gemeente Berkelland staat ook op onze site.
  Ook zijn er in de organisatie interne en externe vertrouwenspersonen voor ongewenst gedrag en integriteit aangewezen.
  Medewerkers kunnen bij hen terecht voor ondersteuning. Informatie over hun beschikbaarheid voor onze medewerkers delen we actief via intranet. Deze vertrouwenspersonen verzorgen jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag van hun activiteiten.
- **Tijd**
- **Geld**

3. Veiligheid bij bedrijven is in orde

Wat willen we bereiken?

- Bedrijven doen zelf veel doen aan een veilige omgeving en preventie. Zo veel mogelijk bedrijfsterreinen vallen onder een KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen).

Wat gaan we daarvoor doen?

Invoering Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteunen, stimuleren en inkoopregistratie controleren in Digitaal Opsporingsregister ter voorkoming handel in gestolen goederen.

Alle bedrijventerreinen zijn in 2015/2016 opnieuw gecertificeerd voor drie jaar. In Neede en Borculo zijn bedrijven al bezig met het opstellen van een KVO. Eibergen is ook aan het kijken of ze een KVO kunnen opstellen.
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Alleen in Eibergen is nog geen KVO. In het buitengebied zijn we nu ook begonnen met het KVO (Rekken/Holterhoek).
- **Tijd**
- **Geld**

4. Terugdringen ondermijning

Wat willen we bereiken?

- Ondermijning wordt herkend en teruggedrongen. Ondermijning betekent grofweg de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld. We willen dat ondermijning herkend en aangepakt wordt (Denk aan de buurman die wiet verbouwt op zijn zolder waardoor brand kan ontstaan, mensenhandelaren die hun slachtoffers dwingen tot prostitutie en winkels waar op papier een goede omzet wordt

gedraaid maar waar geen klanten aanwezig zijn in de winkel. Vaak worden deze winkels gebruikt om zwart geld wit te wassen).

Wat gaan we daarvoor doen?

BIBOB (wet Bevordering IntegriteitsBeoordelingen door het Openbaar Bestuur) toets vaker uitvoeren

Het uitvoeren van de BIBOB toets is hierbij geen doel op zich, maar ambtenaren moeten zich realiseren dat er meer mensen gebibobt kunnen worden dan de mensen/bedrijven met een horeca met een drank- en horecavergunning. De gemeente wil bijvoorbeeld geen vastgoed verkopen aan mensen met criminele bedoelingen of mensen die zwart geld wit wassen door aankoop van vastgoed.
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Er zijn veel meer BIBOB onderzoeken uitgevoerd. We informeren onze collega's over de mogelijkheid te BIBOB-en en we voeren deze toets dan ook daadwerkelijk vaker uit. Locaties die besproken zijn in het ondermijningsbeeld en een omgevingsvergunning (b.v. bouw) aanvragen worden per definitie gebibobt.
- **Tijd**
- **Geld**

Controleren inkoopregistratie in het Digitaal Opsporingsregister (DOR)

BOA´s en politie controleren of bedrijven (handelaren) de inkoop registeren in het DOR (Digitaal Opsporingsregister) ter voorkoming van handel in gestolen spullen. Het registeren van vaak gestolen goederen in het DOR is opgenomen in de APV.
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Deze controle is in 2018 steviger opgepakt. De bedrijven die een DOR register bij moeten houden zijn in beeld en bezocht door de wijkagent of/en de BOA.
- **Tijd**
- **Geld**

Het opstellen van een nieuw IVP (integraal veiligheidsplan)

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  IVP is vastgesteld door de raad
- **Tijd**
- **Geld**

Opzetten van een Veiligheidsknoopount (VIK)

Dit project voeren we samen met andere gemeentes en de VNG uit. Binnen de gemeentelijke organisatie is veel informatie beschikbaar (BAG gegevens, KvK gegevens, GBA gegevens). Gezamenlijk kan er gekeken worden of personen of adressen extra aandacht verdienen.
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Het veiligheidsknooppunt is begin 2019 helemaal afgekomen. Er worden in 2019 nog wel aanvullingen gedaan.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	**-14**	**-15**	**-27**	**-42**	**-42**	**-29**
Loonkosten van het programma Integrale Veiligheid	**0**	**0**	**0**	**-78**	**-78**	**-78**
Rente en afschrijving van het programma Integrale Veiligheid	**0**	**0**	**-2**	**0**	**0**	**-2**
Totaal Lasten	**-14**	**-15**	**-30**	**-120**	**-120**	**-109**
Baten						
Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	**12**	**6**	**69**	**0**	**0**	**15**
Resultaat	**-2**	**-9**	**39**	**-120**	**-120**	**-94**

Onze BOA’s (Bevoegd OpsporingsAmbtenaar) en de politie doen de witte voetjes actie.

We hebben minder incidentele uitgaven gedaan in dit programma. Dit leidt tot een voordeel van ongeveer € 10.000. Aan de batenkant zijn verbeurde dwangsommen verantwoord.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan (2014-2018)	Raad 16 september 2014
Integriteitsbeleid	2016
Handhavingsplan en Raadsbesluit Openbare ruimte 2016	2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	Berkelland	0,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2016	Nederland	2,3	
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	Berkelland	2,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2016	Nederland	5,3	
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	Berkelland	2	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2016	Nederland	3,3	
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	Berkelland	3	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2016	Nederland	5,6	
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.	2016	Berkelland	82,6	Bureau Halt
		2016	Nederland	137,4	
Hardekern jongeren	per 10.000 inw.	2014	Berkelland	1,2	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)
		2014	Nederland	1,3	

FINANCIËN

Wat speelt er?

- In deze coalitieperiode hebben we een bezuinigingstaakstelling van € 4,8 miljoen.
- We hebben ruimte binnen onze liquide middelen. Met de lage rente op de kapitaalmarkt levert dit geen rendement op.
- De regelgeving rond de begroting is gewijzigd daardoor zijn een aantal extra overzichten verplicht

Speerpunten

1. Financieel structureel gezonde gemeente

Wat willen we bereiken?

- We willen zicht hebben op een sluitend meerjarenperspectief.

Wat gaan we daarvoor doen?

We beheren onze financiële middelen.

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit
In het kader van het beheer van onze financiële middelen hebben we onderzocht welke mogelijkheden er zijn om onze overtollige middelen beter te laten renderen. Dit heeft in 2018 geleid tot het aflossen van een van onze leningen bij de BNG. Daarnaast zijn we eind 2018 weer in gesprek gegaan met Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen over de overname van aandelen Twence. Tot slot zijn we benaderd met de vraag of we mogelijk interesse hebben in aandelen Alliander van een andere gemeente.
Hoe het verder gaat met de lening aan de BNG is nog onduidelijk. Zoals eerder gemeld zijn de verwachtingen dat de lening bij de eerste mogelijkheid zal worden afgelost. Mogelijk zal dit eerder zijn door een wijziging in het belastingstelsel zou de BNG kunnen beslissen eerder af te lossen. Op dit moment is daar nog geen duidelijkheid over.

Tijd
De lening bij de BNG is afgelost. Met Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen hebben we onder voorbehoud van goedkeuring door de gemeenteraad, het algemeen bestuur van Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen en de overige aandeelhouders van Twence overeenstemming bereikt over de overname van de aandelen in 2019.

Geld
De aflossing van de lening van de BNG leverde lagere structurele rente lasten op in 2018. Hier tegenover staat dat in 2018 wel sprake is van een eenmalige rentelast van € 4.700.000. We hebben de raad over de aflossing van de lening geïnformeerd met een raadsbrief. De eenmalige extra rentebetaling hebben we echter niet verwerkt in een tussentijdse begrotingswijziging. Het grotere verschil op deze moet gecompenseerd worden met de lagere laste op Rente en Afschrijving. Dit komt door een technische wijziging ten opzichte van de begroting waardoor de doorbelasting van de rente naar de producten niet meer als inkomst maar als negatieve last is verantwoord.

We heffen andere belastingen en leges.

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Geld
Er zijn grote verschillen te zien bij zowel de baten als de lasten. Dit komt doordat de doorbelasting van de uitvoeringskosten door het GBT bij de begroting zijn opgenomen als baten. Bij de jaarrekening zijn deze verantwoord als negatieve lasten. Per saldo maakt dit geen verschil. In zijn totaliteit zijn er iets meer leges en belastingen binnengekomen. De grootste uitschieters zijn de leges voor paspoorten en rijbewijzen.

We heffen Onroerende zaakbelasting.

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Geld**
  De totale opbrengst voor de OZB is € 415.000 lager dan begroot. Dit bedrag komt overeen met de korting die voortkomt uit de resultaten over 2016. Dit 'tekort' dekken we uit de reserve bestuurlijke claims.

We ontvangen een algemene uitkering.

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De hoogte van de algemene uitkering hangt af van de Rijksuitgaven en de wijze van verdelen. Als de Rijksuitgaven stijgen stijgt het totaal uit te keren bedrag aan de gemeente, dalen de Rijksuitgaven dan daalt het totaal uit te keren bedrag aan de gemeenten. Het uit te keren bedrag wordt verdeeld aan de hand van meer dan 40 maatstaven variërend van de oppervlakte van de gemeente tot het aantal uitkeringsontvangers. Een wijziging in een van de maatstaven leidt daarmee ook tot een wijziging van de uitkering. Omdat het totaal te verdelen bedrag niet wijzigt met een wijziging in een van de maatstaven is nauwelijks te voorspellen wat de algemene uitkering doet bij een wijziging in onze maatstaven.
- **Tijd**
- **Geld**
  We hebben een klein voordeel op de algemene uitkering. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door nabetalingen over 2016 en 2017. De algemene uitkering over 2018 ligt €54.000 hoger dan berekend bij de najaarsnota.

We ontwikkelen onze rendementsdoelstellingen.

We willen een hoger rendement halen uit ons geld. Dit kan door het realiseren van meer renteopbrengsten.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  De marktrente blijft onverminderd laag. Daarmee is het lastig om overtollige liquiditeiten goed te laten renderen.
- **Tijd**
- **Geld**

We storten in en ontrekken aan reserves.

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Dit onderdeel kan pas worden ingevuld als alle toevoegingen en onttrekkingen zijn verwerkt.
- **Tijd**
- **Geld**
  We hebben meer onttrokken aan de reserves dan begroot. Dit komt deels doordat we onttrekkingen hebben gedaan waarvoor in eerdere jaren al een besluit was genomen en waarvan de lasten pas in 2018 aan de orde kwamen. Hetzelfde geldt voor de stortingen in de reserves. Deze stortingen zijn vooral het gevolg van het besluit bij de najaarsnota. Voor een volledig overzicht van het verloop van de Reserves verwijzen we u naar de paragraaf reserves.

Overige baten en lasten.

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
- **Tijd**

- **Geld**
  In 2018 hebben we op deze post lasten geraamd die nog niet direct waren toe te rekenen aan andere activiteiten of waarvan we nog niet precies wisten hoe we deze gingen invullen. We hebben hier nu een voordeel doordat het budget voor onvoorzien niet is gebruikt. Verder houden we over op prijsindexatie en zijn de budgetten voor de verhoogde asielstroom en wijk en buurt-budgetten niet gebruikt. Ook is het budget voor ict niet volledig benut.

Bedrijfsvoeringskosten.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Geld**
  De bedrijfvoeringskosten moeten ook bezien worden in combinatie met de loonkosten van dit programma. Als we dat doen dan zien we dat er een voordeel is van ongeveer € 400.000. Dit voordeel ontstaat voor ongeveer de helft doordat de inhuur van personeel minder in beslag heeft genomen dan de vrijvallende loonkosten door niet ingevulde vacatures. De rest van het resultaat is het gevolg van lagere juridische kosten en lagere lasten voor onderhoud en ict.

We dragen bij aan verbonden partijen

Het gaat hier om bijdragen aan verbonden partijen die niet gekoppeld zijn aan een andere activiteit. Bijvoorbeeld de VNOG en de ODA. Ook enkele budgetten waarvoor we diensten inkopen bij deze verbonden partijen zijn hier opgenomen.
Verantwoordelijke:

- **Geld**

  De overschrijding komt voor rekening van de ODA en is een gevolg van de wijze van verrekening (outputfinanciering), een aantrekkende economie en enkele lastige handhavingszaken.
  Door het in rekening brengen van de bijdrage van de gemeente, op basis van de verrichte werkzaamheden, is het gevolg dat meer- en minder werk direct zichtbaar wordt. Fluctuaties zijn hiermee groter en mede afhankelijk van bij voorbeeld het aantal aanvragen van milieuvergunningen. Omdat voor milieuvergunningen geen leges geheven mogen worden staan hier geen directe extra inkomsten tegenover. Indirect heeft de gemeente wel voordeel bij een aantrekkende economie.
  Het onderdeel Specialismen is de beantwoording van aan de ODA gestelde vragen om advies. Dat kan informatie zijn over mogelijke bodenverontreiniging maar ook advisering of beoordeling in procedures van Ruimtelijke Ordening (R.O.). Informatie over bodemverontreiniging geeft inkomsten wanneer het bijvoorbeeld gaat om de verkoop van grond. Zo is de inkomst uit snippergroen aanmerkelijk hoger dan begroot. Sinds halverwege 2018 mogen leges geheven worden voor verrichte werkzaamheden voor het Bestemmingsplan Buitengebied en staan hier dus ook inkomsten tegenover de gemaakte kosten voor advies. Het betrokken team is van mening dat het aantal R.O. procedures over 2018 hoger ligt dan 2017.
  De overschrijding bij het onderdeel Toezicht en handhaving is voor het grootste deel toe te schrijven aan een drietal handhavingszaken. Het overgrote deel van de klachten en meldingen hebben betrekking op deze zaken. Hetzelfde geldt voor het meerwerk, dit betreft voornamelijk juridische handhavingstaken in genoemde zaken.

Overzicht Overhead (bedragen x € 1.000)

De wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording schrijven een overzicht van de overhead voor. In dit overzicht staan alle inkomsten en uitgaven die de gemeente doet aan ondersteunende diensten en middelen die daarbij horen.

		Lasten	Baten	Saldo
11	Salarissen en sociale lasten	8.114.094,45	0,00	8.114.094,45
21	Belastingen	13.613,85	0,00	13.613,85
32	Duurzame goederen	96.788,22	0,00	96.788,22
351	Ingeleend personeel	3.296.849,09	0,00	3.296.849,09
352	Uitgeleend personeel	0,00	-855.669,98	-855.669,98
37	Leges en andere rechten	0,00	0,00	0,00
38	Overige goederen en diensten	4.290.021,02	-437.644,02	3.852.377,00
431	Inkomensoverdrachten - Rijk	8.599,45	0,00	8.599,45
432	Inkomensoverdrachten - gemeenten	0,00	-562.970,11	-562.970,11
438	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	6.635,70	0,00	6.635,70
448	Kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen	0,00	-22.193,45	-22.193,45
51	Rente	-129,00	0,00	-129,00
72	Mutatie voorzieningen	-20.916,00	0,00	-20.916,00
73	Afschrijvingen	405.411,86	0,00	405.411,86
74	Toegerekende reële en bespaarde rente	167.884,20	0,00	167.884,20
75	Overige verrekeningen	143.189,66	-312.852,01	-169.662,35
		16.522.042,50	**-2.191.329,57**	**14.330.712,93**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Primitieve begroting 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie 2018
Lasten						
Loonkosten van het programma Financiën	**0**	**0**	**0**	**0**	**-11.948**	**-10.497**
Rente en afschrijving van het programma Financiën	**-85**	**-44**	**1.459**	**-3.899**	**-3.969**	**-181**
We voeren de Wet onroerende zaken uit	**-243**	**-36**	**-273**	**-255**	**-353**	**-325**
We heffen Onroerende zaak belasting	**0**	**-3**	**-3**	**-1**	**-1**	**-2**
We heffen andere belastingen en leges	**-516**	**-765**	**-573**	**-873**	**-914**	**-421**
We storten in en onttrekken aan reserves	**-14.454**	**-61.996**	**-8.181**	**-1.000**	**-1.383**	**-2.789**
Bedrijfsvoeringskosten	**-3.390**	**-21.402**	**-7.803**	**-4.536**	**-8.614**	**-9.690**
We beheren onze financiële middelen	**-9**	**-20**	**-3.127**	**-6**	**-6**	**-31**
We dragen bij aan verbonden partijen.	**-3.183**	**-2.869**	**-2.875**	**-3.075**	**-3.075**	**-3.401**
Overige baten en lasten	**-489**	**-50**	**-359**	**-3.386**	**-1.406**	**-152**
Totaal Lasten	**-22.368**	**-87.184**	**-21.734**	**-17.031**	**-31.667**	**-27.488**
Baten						
We ontvangen een algemene uitkering	**62.907**	**64.643**	**61.836**	**63.218**	**63.303**	**63.450**
We voeren de Wet onroerende zaken uit	**0**	**-15**	**-3**	**0**	**0**	**0**
We heffen Onroerende zaak belasting	**8.074**	**7.167**	**8.238**	**8.410**	**8.410**	**7.995**
We heffen andere belastingen en leges	**1.046**	**1.123**	**1.102**	**1.545**	**1.583**	**1.147**
We storten in en onttrekken aan reserves	**17.141**	**59.695**	**7.863**	**513**	**6.290**	**8.844**
Bedrijfsvoeringskosten	**2.268**	**252**	**4.101**	**2.514**	**2.514**	**2.566**
We beheren onze financiële middelen	**5.137**	**5.547**	**2.272**	**4.282**	**5.268**	**-3.066**
We dragen bij aan verbonden partijen.	**0**	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overige baten en lasten	**497**	**673**	**1.212**	**208**	**208**	**398**
Totaal Baten	**97.070**	**139.088**	**86.622**	**80.689**	**87.575**	**81.335**
Resultaat	**74.701**	**51.905**	**64.888**	**63.657**	**55.908**	**53.846**

Bedrijfsvoeringskosten.

De bedrijfvoeringskosten moeten ook bezien worden in combinatie met de loonkosten van dit programma. Als we dat doen dan zien we dat er een voordeel is van ongeveer € 400.000. Dit voordeel ontstaat voor ongeveer de helft doordat de inhuur van personeel minder in beslag heeft genomen dan de vrijvallende loonkosten door niet ingevulde vacatures. De rest van het resultaat is het gevolg van lagere juridische kosten en lagere lasten voor onderhoud en ict.

Overige baten en lasten.

In 2018 hebben we op deze post lasten geraamd die nog niet direct waren toe te rekenen aan andere activiteiten of waarvan we nog niet precies wisten hoe we deze gingen invullen. We hebben hier nu een voordeel doordat het budget voor onvoorzien niet is gebruikt. Verder houden we over op prijsindexatie en zijn

de budgetten voor de verhoogde asielstroom en wijk en buurt-budgetten niet gebruikt. Ook is het budget voor ict niet volledig benut.

We beheren onze financiële middelen.

De aflossing van de lening van de BNG leverde lagere structurele rente lasten op in 2018. Hier tegenover staat dat in 2018 wel sprake is van een eenmalige rentelast van € 4.700.000. We hebben de raad over de aflossing van de lening geïnformeerd met een raadsbrief. De eenmalige extra rentebetaling hebben we echter niet verwerkt in een tussentijdse begrotingswijziging. Het grotere verschil op deze moet gecompenseerd worden met de lagere laste op Rente en Afschrijving. Dit komt door een technische wijziging ten opzichte van de begroting waardoor de doorbelasting van de rente naar de producten niet meer als inkomst maar als negatieve last is verantwoord.

We dragen bij aan verbonden partijen

De overschrijding komt voor rekening van de ODA en is een gevolg van de wijze van verrekening (outputfinanciering), een aantrekkende economie en enkele lastige handhavingszaken.
Door het in rekening brengen van de bijdrage van de gemeente, op basis van de verrichte werkzaamheden, is het gevolg dat meer- en minder werk direct zichtbaar wordt. Fluctuaties zijn hiermee groter en mede afhankelijk van bij voorbeeld het aantal aanvragen van milieuvergunningen. Omdat voor milieuvergunningen geen leges geheven mogen worden staan hier geen directe extra inkomsten tegenover. Indirect heeft de gemeente wel voordeel bij een aantrekkende economie.
Het onderdeel Specialismen is de beantwoording van aan de ODA gestelde vragen om advies. Dat kan informatie zijn over mogelijke bodenverontreiniging maar ook advisering of beoordeling in procedures van Ruimtelijke Ordening (R.O.). Informatie over bodemverontreiniging geeft inkomsten wanneer het bijvoorbeeld gaat om de verkoop van grond. Zo is de inkomst uit snippergroen aanmerkelijk hoger dan begroot. Sinds halverwege 2018 mogen leges geheven worden voor verrichte werkzaamheden voor het Bestemmingsplan Buitengebied en staan hier dus ook inkomsten tegenover de gemaakte kosten voor advies. Het betrokken team is van mening dat het aantal R.O. procedures over 2018 hoger ligt dan 2017.
De overschrijding bij het onderdeel Toezicht en handhaving is voor het grootste deel toe te schrijven aan een drietal handhavingszaken. Het overgrote deel van de klachten en meldingen hebben betrekking op deze zaken. Hetzelfde geldt voor het meerwerk, dit betreft voornamelijk juridische handhavingstaken in genoemde zaken.

We heffen andere belastingen en leges.

Er zijn grote verschillen te zien bij zowel de baten als de lasten. Dit komt doordat de doorbelasting van de uitvoeringskosten door het GBT bij de begroting zijn opgenomen als baten. Bij de jaarrekening zijn deze verantwoord als negatieve lasten. Per saldo maakt dit geen verschil. In zijn totaliteit zijn er iets meer leges en belastingen binnengekomen. De grootste uitschieters zijn de leges voor paspoorten en rijbewijzen.

We heffen Onroerende zaakbelasting.

De totale opbrengst voor de OZB is € 415.000 lager dan begroot. Dit bedrag komt overeen met de korting die voortkomt uit de resultaten over 2016. Dit 'tekort' dekken we uit de reserve bestuurlijke claims.

We ontvangen een algemene uitkering.

We hebben een klein voordeel op de algemene uitkering. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door nabetalingen over 2016 en 2017. De algemene uitkering over 2018 ligt €54.000 hoger dan berekend bij de najaarsnota.

We storten in en ontrekken aan reserves.

We hebben meer onttrokken aan de reserves dan begroot. Dit komt deels doordat we onttrekkingen hebben gedaan waarvoor in eerdere jaren al een besluit was genomen en waarvan de lasten pas in 2018 aan de orde kwamen. Hetzelfde geldt voor de stortingen in de reserves. Deze stortingen zijn vooral het gevolg van het

besluit bij de najaarsnota. Voor een volledig overzicht van het verloop van de Reserves verwijzen we u naar de paragraaf reserves.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017	Berkelland	6,22	Eigen begroting
		2018		6,85	
		2019		6,9	
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2017	Berkelland	5,86	Eigen begroting
		2018		6,23	
		2019		6,78	
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017	Berkelland	475,32	Eigen begroting
		2018		467,13	
		2019		500,51	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2017	Berkelland	2,6	Eigen begroting
				2,9	
				2,5	
Overhead	% van totale lasten	2017	Berkelland	10,8	Eigen begroting
				8,9	
				12,06	

BEDRIJFSVOERING

Bedrijfsvoering

Berkelland goed georganiseerd!

Wat speelt er?

Organisatieontwikkeling
In 2018 is met extra inzet gewerkt aan teamontwikkeling en organisatieontwikkeling. We hebben gewerkt in en aan de organisatie. Vanuit de gedachte van het ophalen en verbinden op verschillende niveaus zijn interventies gepleegd. Op operationeel niveau zijn teamsessies gehouden waarin met elkaar is gewerkt aan de doorontwikkeling van het betreffende team. Er is met ieder team een analyse gemaakt van zaken die goed gaan en knelpunten. Over de knelpunten zijn afspraken gemaakt om op te pakken. Op tactisch niveau zijn instrumenten beschikbaar gesteld om teams te faciliteren in hun ontwikkeling in zelforganisatie. Denk daarbij bijvoorbeeld aan periodieke informatie in de vorm van dashboards, individuele Discover-profielen en daarvan afgeleid teamwielen. Op strategisch niveau zijn de programma's Zelforganisatie en HR ingericht en in uitvoering genomen. Afgeleid daarvan is op concernniveau kennis opgedaan over de fasen van teamontwikkeling. In het najaar is de actuele organisatie- en besturingsfilosofie gemaakt, vastgesteld en gedeeld.
Leren, innoveren en samenwerken kreeg verder vorm.
De groep jong professionals -B-Young- is doorontwikkeld in hun rol als verbinders en ambassadeurs van organisatieontwikkeling en de praktijk. In november vond vanuit de Berkelland Academie i.o. de eerste editie plaats van de Mooi-werk-week. Een groep medewerkers is opgeleid in gebruik en trainerschap van het instrument Factor C(ommunicatie) dat bijdraagt aan omgevingsgericht werken en de gewenste vorm van houding en gedrag.
Via de perspectiefnota hebben we voor de komende jaren rekening gehouden met de doorontwikkeling van de organisatie. Daarin vragen we aandacht en budget voor leren, arbeidsmarktbenadering, mobiliteit en ambtelijk vakmanschap (mooi werk).
Als we een doorkijkje naar de toekomst maken, zien we dat doorontwikkeling nodig is rondom de visie op zelforganisatie, vasthouden aan de supportbeweging en teamfasen, verder vormgeven van opgavegericht teams, de inzet van Discover en periodieke ophaalsessies en thermometermomenten. Het rendement van leren en ontwikkelen zichtbaar maken door te monitoren, meten en de teams te ondersteunen in hun opleidingsvraagstukken.
Het proces van organisatieontwikkeling is een meerjarig traject waarbij telkens opnieuw ingespeeld dient te worden op actuele ontwikkelingen.

ICT innovatie
ICT kan een belangrijk hulpmiddel zijn om onze nieuwe gemeentelijk rol in de samenleving en organisatie te realiseren. De voortdurende ICT innovatie biedt veel nieuwe mogelijkheden en kansen om dienstverlening en bedrijfsvoering op een andere manier te organiseren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is daarvan een voorbeeld en is opgenomen in het Ontwikkelprogramma Omgevingswet.
In 2017 hebben we ICT ontwikkelingen langs een aantal sporen verkend en de consequenties geïnventariseerd. We streven naar een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering. De vraag van inwoner en gebruiker staat centraal.
Gemeenten worden de komende jaren wettelijk verplicht gebruik te maken van een Generieke Digitale Infrastructuur (afgekort: GDI) De GDI bestaat uit digitale basisvoorzieningen waarmee overheidsorganisaties hun primaire processen kunnen inrichten, zoals Mijn Overheid, Idensys, eHerkenning.
Met de beoogde Wet Open Overheid wordt toegang tot publieke informatie een recht van inwoners. Daarbij worden gemeenten verplicht om uit eigen beweging bepaalde categorieën informatie openbaar te maken. We sluiten aan op bestaande landelijke ontwikkelingen en (regionale) samenwerkingen. Ambitie en ICT keuzes worden afgestemd op die van bestuurlijke keuzes en de organisatiedoelen.
De term datagedreven sturing horen we steeds vaker in gemeenteland. Want ook gemeenten ontdekken de grote waarde van gegevens. Verschillende gemeenten gebruiken deze gegevens al om het beleid te onderbouwen en te verbeteren. Beleid dat steeds meer is gebaseerd op feitelijke waarnemingen en veel minder op aannames en veronderstellingen. De vraag is wat de impact van datagedreven sturing zal zijn op de gemeentelijke organisatie, de dienstverlening en het werk.

Privacybescherming en informatieveiligheid
Informatiebeveiliging wordt tegenwoordig strak gereguleerd door de Informatie Beveiligingsdienst (IBD) van KING/VNG. Gemeenten hebben zelfregulerende afspraken gemaakt om informatiebeveiliging bestuurlijk te verankeren. In 2018 zal voor de tweede maal een nieuwe en verscherpte ENSIA verantwoording worden afgelegd aan de gemeenteraad.
Specifiek aandachtspunt binnen informatiebeveiliging is de bescherming van persoonsgegevens. Vanaf 25 mei 2018 hebben gemeenten ook te maken met de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG vervangt de Wbp vanaf deze datum. Deze nieuwe wetgeving moet zorgen voor een betere balans tussen de privacybescherming van burgers en de huidige wetgeving… in heel Europa. Hierbij staat digitale verwerking en uitwisseling van gegevens centraal.
Voor de bedrijfsvoeringsorganisatie blijft de ambitie om de dienstverlening aan de organisatie en externe partijen te verbeteren door voortdurend te professionaliseren en de klantgerichtheid van denken en handelen te vergroten.

Speerpunten

1. Een professionele bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?
Een zelf organiserende organisatie waarin:

- We elkaar aanspreken op proces en resultaat
- De dienstverlening en onze participatie aansluit bij onze veranderde rol in de samenleving
- We resultaatgericht werken
- We het opdrachtgeverschap geprofessionaliseerd hebben
- Er een goed kwaliteit van de bestuurlijke ondersteuning is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelen opdrachtgeverschap.

- Het inrichten van contract- en leveranciersmanagement.
  Zo ontstaat meer grip op de kwaliteit, kwantiteit en tijdigheid van de prestaties die onze leveranciers ons leveren. Ook knelpunten signaleren we hierdoor eerder, waardoor we tijdig kunnen bijsturen.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Professionaliseren projectmatig werken.

- Verdere versterking van de competenties binnen Team Projecten door middel van onder andere cursussen en onderlinge coaching zodat het team kan doorgroeien tot het ‘expertiseteam’ voor projectmatig werken in de organisatie.
- Verbeteren van de kennis en ondersteunen bij projectmatig werken breed in de organisatie.
- Het stimuleren van een projectmatige aanpak van taken en werkzaamheden in de hele organisatie. Dit vraagt om het optimaliseren van de bedrijfsvoering qua planning, begroting, monitoring en ICT.
- Het werken met bestuursopdrachten en projectformulieren ter ondersteuning van de besluitvormingsprocessen in de organisatie, de resultaatgerichtheid en de samenwerking tussen teams.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Uitvoeren interne audits.

We organiseren jaarlijks een aantal audits om vast te stellen of onze processen goed verlopen en of we deze processen kunnen verbeteren. Uit uitkomsten van deze audits bespreken we met degene die bij de audit betrokkenen zijn, eventueel aangevuld met andere medewerkers uit de teams. Bij deze interne audits worden ook de resultaten van de verbeterpunten van het voorgaande jaar besproken.
Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit
In oktober - november 2018 zijn de interne audits uitgevoerd. Dit jaar ging het om 14 interne audits. Nieuw dit jaar was de gecombineerde controle van de salarisprocessen die de gemeente voor

andere bedrijven doet. Het gaat hierbij om de SDOA, de ODA, St. Achterhoek Toerisme, Werkbaan Oost,THC en de SW medewerkers van Oost-Gelre en Winterswijk.
De interne audits zijn goed verlopen. De resultaten geven het beeld dat de interne processen in het algemeen goed verlopen. De processen aanbesteden, subsidies en contractbeheer vragen onze extra aandacht. De resultaten van de interne audits worden gebruikt om de eigen interne processen te verbeteren. De resultaten worden ook doorgegeven aan de accountant om te gebruiken bij de jaarlijkse controles.

Tijd

Geld

Verbeteren juridische kwaliteit.

- We voeren audits uit om tot een betere kwaliteit van het eindproduct te komen.
- We organiseren gemeente breed cursussen om de juridische kennis van medewerkers te verbeteren.
- We organiseren lunchbijeenkomsten voor geïnteresseerden binnen de organisatie met onze huisadvocaat waarbij steeds een ander actueel thema op het programma staat.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit
Team Juridisch heeft in 2018 een junior jurist aangetrokken speciaal voor de Juridische kwaliteitszorg. In 2018 heeft het Team Juridisch audits uitgevoerd. Dit naar aanleiding van eerdere audits. En ook door de uitkomsten van het jaarverslag van de bezwaarschriftencommissie. De vervolgaudits zijn gehouden voor de onderwerpen APV en de Jeugdwet. In 2017 waren die al eens onder de loep genomen. In 2018 is gekeken wat er met de verbetertips uit 2017 is gedaan. Verbetering is opgetreden, maar aandacht blijft nodig. Vervolgaudits zullen plaatsvinden.
In 2018 zijn ook nieuwe audits gehouden. Voor de Wmo en de Omgevingsvergunning regulier voor de activiteit 'bouwen'. Ook hier zijn verbetertips voortgekomen. Deze zijn met de betrokken collega's en het COO gedeeld. De voortgang houden wij in de gaten.

Tijd

Geld

Verminderen fiscale risico's.

Als gemeente krijgen we steeds meer met fiscale wetgeving te maken; btw, btw –compensatiefonds (BCF), Vennootschapsbelasting (VPB) etc. Dit brengt fiscale risico’s met zich mee. Voor beheersing van de risico’s ligt de focus in 2018 op:
• Horizontale toezicht meer inhoud geven.
• Kwaliteit slag maken rondom proces aangiftes.
• Duidelijker en inzichtelijker (in kader van horizontale toezicht) maken wat de fiscale positie is per activiteit
• Fiscale kennis verbreden binnen financiën.
• (interne) Klanten bewust maken van fiscale risico’s en hoe dit tijdig en adequaat te beheersen.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd
In 2018 is er meer vorm gegeven aan Horizontale Toezicht. De gemeente Berkelland heeft aan de Belastingdienst dienst een presentatie gegeven welke analyses we maken op de BTW aangifte en de maatregelen die we als gemeente hebben genomen om het BTW risico te beperken. Als gevolg van de gesprekken met de Belastingdienst is in overleg besloten een nul meting te houden over 2017 waarbij gebruik wordt gemaakt van ons eigen analyse op de BTW.
Rondom de aangifte Werkkostenregeling hebben we een verbeter slag gemaakt door gebruik te maken van een analyse tool en hebben we inzichtelijk gemaakt welke kosten onder de Werkkostenregeling

vallen. Als gevolg van deze maatregelen is de betrouwbaarheid van de werkkostenregeling aangifte verbeterd.

Geld

We evalueren onze dienstverlening aan derden.

- We evalueren onze dienstverlening
- We evalueren of de afspraken nog voldoen aan de wensen van contractpartners.
- We ondersteunen derden op personeel, financieel, ict en juridisch gebied.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit
De dienstverlening aan derden heeft in 2018 volgens de geldende Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) plaatsgevonden. Periodiek hebben er gesprekken plaatsgevonden over de kwaliteit van de geleverde diensten. De dienstverlening is voor de SDOA en Werkbaan Oost uitgebreid met werkzaamheden van de Functionaris Gegevensbeheer.
Ook zijn de ultimo 2018 aflopende DVO's met de gemeenten Winterswijk en Oost-Gelre over het uitvoeren van de werkgeverstaken SW voor een jaar verlengd.

Tijd

Geld
De gemaakte uren zijn volgens de gemaakte afspraken gefactureerd en betaald.

2. ICT innovatie een belangrijk hulpmiddel dat leidt tot een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering.

Wat willen we bereiken?

- Aansluiten op de generieke digitale infrastructuur
- Het openbaar beschikbaar maken van informatie
- Mogelijkheden 'datagedreven gemeente' verkennen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aansluiten op de generieke digitale infrastructuur.

- We breiden de voorzieningen voor digitale dienstverlening uit met eHerkenning en Digid-machtigingen.
- We sluiten aan op MijnOverheid Lopende zaken en Berichtenbox.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit
We hebben - mede vanwege aanbesteding nieuw zaaksysteem - geen algemene voorzieningen voor eHerkenning en DigiD machtigen getroffen. Voor de aangifte door begrafenisondernemers zijn we aangesloten op een landelijk dienst waarbij eHerkenning mogelijk is. Aansluiting wordt in 2019 opnieuw overwogen.

Tijd
Start na de zomer 2019

Geld

Het openbaar beschikbaar maken van informatie

- We stellen een actieplan Open Berkelland 2018 - 2020 op.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd
Project stond gepland voor 2e halfjaar 2018. Vanwege langdurig ziekte binnen ICT Informatievoorziening zal project opnieuw worden gepland in 2019

Geld

Mogelijkheden 'datagedreven gemeenten' verkennen

- We onderzoeken de mogelijkheden tot definitieve invoering van de VNG pilot veiligheidsinformatieknooppunt: experiment met data-analyse ter bestrijkding van criminaliteit/fraude en ondermijnende activiteiten.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit
- Project gestart voor data-analyse in sociaal domein
- Organisatiebrede bijeenkomst / workshop op 23 oktober gepland voor kennismaking met het onderwerp: gereed
- Gesprekken over virtueel team zijn opgestart: gereed
- I n 2018 gestart met data over wijken en kernen te visualiseren.

Tijd
De mogelijkheden voor data-gedreven werken zijn in 2018 ruimschoots verkend. In 2019 krijgen vele onderdelen een vervolg en nieuwe implus.

Geld

3. De gegevens die we beheren zijn goed beschermd en worden zorgvuldig behandeld.

Wat willen we bereiken?

- We voldoen aan de normen die worden gesteld in de Baseline informatiebeveiliging of leggen uit waarom we daarvan afwijken.
- We voldoen aan de eisen die worden gesteld in de AVG en bescherming van persoonsgegevens.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voldoen aan de eisen die worden gesteld in de AVG en bescherming van persoonsgegevens

- Vaststellen Handboek Privacybescherming
- Bijhouden register van gegevensverwerking

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit
De meest noodzakelijke vereisten zijn geregeld, zoals aanwijzing Functionaris Gegevensbescherming, inrichten verwerkersregister, afsluiten verwerkersovereenkomsten en procedure datalekken.

Tijd
Gereed

Geld

Voldoen aan de normen die worden gesteld in de Baseline Informatiebeveiliging

- Opstellen meerjarenprogramma informatiebeveiliging 2018 - 2020.

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit
100% beveiliging en voldoen aan de norm is niet haalbaar. Beleids- en beheerkaders zijn weer up-to-date en we voldoen aan DigiD- en Suwinet normen.

Tijd

Geld

GRONDBELEID

Grondbeleid

'Het voeren van een actief grondbeleid waar dit mogelijk en gewenst is'

Wat speelt er?

In 2015 is de Regionale Woonagenda voor de periode 2015-2025 vastgesteld. Het aantal nieuw toe te voegen woningen is met 10% verder verlaagd van 635 naar 570 in de periode 2010-2025.
In de periode 2017 tot 2025 is nog slechts ruimte voor 192 nieuwe woningen. Dit heeft ook gevolgen voor gemeentelijke plannen.
Het accent voor ruimtelijke ontwikkeling zal meer en meer verschuiven van nieuwbouw naar herstructurering en transformatie van bestaand vastgoed.

Speerpunten

3. Een geactualiseerd Regionaal Programma Bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken?

- Een beeld van het kwantitatieve en kwalitatieve vraag en aanbod van bedrijventerreinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren Regionaal Programma Bedrijventerreinen

In overleg met gemeenten Winterswijk, Aalten en Oost Gelre streven we naar een gezamenlijke visie op verantwoorde ontwikkeling van bestaande plannen.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  Op dit moment loopt het proces rondom een nieuw RPW. De bouwstenenrapportage is in concept gereed. Op basis hiervan zal een nieuw RPW op worden gesteld.
- **Tijd**
  RPW wordt opgesteld aan de hand van de bouwstenenrapportage. Tijdspad is afhankelijk van bestuurlijk proces. We sturen aan op eerst helft 2019.
- **Geld**
  Kosten worden gedeeld met de provincie Gelderland. Overige kosten worden gedeeld door de 7 Achterhoekse gemeenten. De kosten per gemeente zijn gering.

1. Voldoen aan de regionale afspraken om minder woningen toe te voegen

Wat willen we bereiken?

- Nog maximaal 192 nieuwe woningen toevoegen aan de woningvoorraad
- Herstructureren en transformeren van de huidige woningvoorraad

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen van een structuurvisies wonen voor iedere kern

Om te kunnen voldoen aan de regionale afspraken om minder woningen toe te voegen analyseren we alle woningbouwplannen. Daarvoor gebruiken we het stoplichtmodel. Op basis van volkshuisvestelijke en ruimtelijke argumenten maken we keuzes tussen plannen.
We zoeken daarbij een evenwichtige balans tussen woningbouw door particuliere ontwikkelaars, woningbouwcorporaties en uitgifte van kavels door onze gemeente. De beleidsuitgangspunten en de kaders uit een structuurvisie vertalen we in bestemmingsplannen. Voor gemeentelijke woningbouwplannen kan dit betekenen dat we voor ingenomen grondposities een alternatieve invulling moeten zoeken. Dit kan leiden tot

verliezen. Met particuliere ontwikkelaars en woningcorporaties maken we afspraken over het terugdringen van het aantal te bouwen woningen. Het project Kernenfoto en de lokale ontwikkelagenda's dragen bij aan de beeldvorming over locaties die kansen bieden of extra aandacht vragen.
Verantwoordelijke: Maikel van der Neut

Kwaliteit
De structuurvisies Wonen voor de vier grote kernen zijn eind 2017 vastgesteld. In november 2018 is het plan van aanpak vastgesteld dat de basis biedt voor het doorvertalen van de structuurvisies naar bestemmingsplannen.
Voor de kleine kernen doorlopen we een traject om lokaal en gebiedsgericht de woonbehoefte in beeld te brengen. Daarbij ligt de focus op het aantonen van de vraag en het daarvoor beschikbare aanbod. Dit traject loopt in 2019 door.

Tijd

Geld

2. Optimale financiële resultaten

Wat willen we bereiken?

- Een positief resultaat op onze grondexploitaties.

Stand van zaken
Jaarverslag grondexploitatie 2018
Het resultaat van het product Grondexploitatie over het jaar 2018 laat een verlies zien van € 482.191. In 2017 werd € 919.797 winst verantwoord.
De winst in 2017 is met name te verklaren door het effect van gewijzigde BBV voorschriften. In maart 2018 is een notitie verschenen die winstneming op basis van de "percentage of completion" methode voorschrijft. Afhankelijk van welk aandeel van de kosten en de opbrengsten per complex is gerealiseerd moet met ingang van 2017 tussentijds winst worden verantwoord. Het effect van deze methodiek heeft in 2017 tot € 763.000 "extra" winst geleid.
Voorgesteld wordt om het verlies over 2018 in mindering te brengen op de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. In deze paragraaf is dit voorstel van resultaatbestemming al verwerkt.
De inhoud van dit jaarverslag bestaat uit de volgende hoofdstukken:

I Analyse van het resultaat 2018
II Waardering grondposities per eind 2018
III Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie
IV Risico analyse grondexploitatie
V Korte beschouwing van de (financiële) stand van zaken van de afzonderlijke exploitaties.

I: Analyse van het resultaat 2018
Dit hoofdstuk behandelt de uitkomsten van de grondexploitatie over het jaar 2018. Het verantwoorde verlies over het boekjaar 2018 ad € 482.000 is als volgt samengesteld (afgerond op € 1.000):

Plan	**Resultaat**	**Mutatie voorziening**	**Totaal resultaat**
Bedrijfsterrein Everskamp Ruurlo	-	- 450.000	**- 450.000**
Bedrijfsterrein Kiefte Eibergen	53.000	-	**53.000**
De Garver Haarlo	22.000	-	**22.000**
Olland Noord Rietmolen	20.000	-	**20.000**
Hondelink Neede	- 200.000	154.000	**- 46.000**
ABCTA Beltrum	-	- 60.000	**- 60.000**
Subtotaal Bouwgronden in exploitatie	*- 105.000*	*- 356.000*	***- 461.000***
Ruilgronden Lintveldseweg Eibergen	17.000	-	**17.000**
Gebiedsonderneming Laarberg (ureninzet)	- 14.000	-	**- 14.000**
Bedrijfsterrein Russchemors Neede	11.000	-	**11.000**

Overige complexen	- 35.000	-	**- 35.000**
Subtotaal Materiële vaste activa	*- 21.000*	-	***- 21.000***
Totaal resultaat (verlies)	***- 126.000***	***- 356.000***	***- 482.000***

Korte toelichting op het resultaat over 2018

Het verlies wordt met name veroorzaakt doordat in 2018 een voorziening is gevormd voor een mogelijk toekomstig negatief resultaat voor het bedrijfsterrein Everskamp in Ruurlo. De afgelopen jaren is in Ruurlo met name geïnvesteerd in de invulling van leegkomende bestaande bedrijfspanden. De verkoop van nieuwe bedrijfskavels blijft mede daardoor achter bij de verwachtingen. In de bijgestelde begroting voor dit plan wordt de komende 10 jaar uitgegaan van een uitgifte van gemiddeld 1.500 m2 per jaar. Na 10 jaar resteert dan nog circa 1 ha te verkopen terrein met een actuele verkoopwaarde van circa € 900.000. In lijn met de BBV voorschriften, die als uitgangspunt een maximale planperiode van 10 jaar hanteren, hebben we maatregelen getroffen om het langjarige risico te beperken. We hebben ten laste van 2018 een voorziening van € 450.000 gevormd voor toekomstige verliezen. En bij het bepalen van het weerstandsvermogen houden we rekening met nog eens € 450.000 risico. Daarmee is voldoende buffer opgebouwd om tegenvallende verkopen in dit plan op te kunnen vangen.
Voor het woningbouwplan Hondelink in Neede is in 2018 verlies genomen. Deze afwaardering hangt direct samen met het door de raad vastgestelde Plan van aanpak voor de doorvertaling van de Structuurvisie Wonen naar bestemmingsplannen. Voor het plan Hondelink leidt dit tot het schrappen van 8 bouwrijpe kavels op het middenterrein. De afwaardering met € 200.000 wordt voor € 154.000 gedekt door de in het verleden gevormde “krimpvoorziening”. Deze voorziening bedroeg oorspronkelijk € 5 miljoen en is bedoeld om de effecten van de demografische ontwikkelingen voor de gemeentelijke grondexploitaties op te kunnen vangen.
Het verlies van € 21.000 op grondposities onder Materiële vaste activa (voorheen “Niet in exploitatie genomen gronden”) wordt vooral veroorzaakt doordat aan de investeringen geen kosten meer kunnen worden toegerekend. Het BBV schrijft voor dat gemaakte kosten alleen kunnen worden geactiveerd (toegevoegd aan de boekwaarde) als er een reëel en stellig voornemen bestaat om de gronden in de nabije toekomst te bebouwen. Uitgaven voor deze grondposities en rentelasten over de boekwaarde komen daarom direct ten laste van het resultaat.
Het activeren van kosten blijft beperkt tot de huidige marktwaarde, rekening houdend met de actuele bestemming. Alleen als er na een raadsbesluit meer duidelijkheid bestaat over de nadere invulling van de toekomstige bouwlocatie en de daarvoor nog te maken kosten, kan de verwachte marktwaarde in de toekomstige bestemming als toets worden gebruikt. De gemiddelde waardering van de grondposities onder de Materiële vaste activa (niet in exploitatie genomen gronden, erfpachtgronden en overige ruilgronden) bedraagt € 5,98 per m2.

II. Waardering grondposities per einde boekjaar

De waardering van de ingenomen grondposities per einde boekjaar is als volgt (in €):

	rekening	**rekening**
	2018	**2017**
Niet in exploitatie genomen gronden	915.796	915.796
Erfpachtgronden	69.750	69.750
Overige gronden	344.203	375.760
Subtotaal Materiële vaste activa	1.329.749	1.361.306
Voorraad Bouwgronden in exploitatie	5.286.437	5.945.072
Totaal boekwaarde	6.616.186	7.306.378
Af: voorzieningen voor kosten/verliezen	- 732.250	- 222.250

Af: voorziening voor gevolgen krimp	- 1.721.450	- 1.875.255
Totaal balanswaarde	**4.162.486**	**5.208.873**

De balanswaarde van de verschillende grondexploitaties is in 2018 afgenomen met € 1.046.387 van € 5.208.873 naar € 4.162.486. Deze afname is als volgt te specificeren (bedragen in €):

	rekening	**rekening**
	2018	**2017**
kapitaallasten (2,40% respectievelijk 5,00%)	155.432	175.459
uren eigen dienst	63.222	78.190
uitgaven op projectbasis	266.358	205.626
totaal kosten en investeringen	485.012	459.275
opbrengsten (verkoop / subsidie)	1.049.208	1.060.753
per saldo af- / toename investering	- 564.196	- 601.478
verantwoord resultaat (excl. bijdrage reserves)	- 482.191	865.620
Totaal mutatie balanswaarde	**- 1.046.387**	**224.720**

De afname van de balanswaarde in 2018 is hoofdzakelijk te verklaren doordat in 2018 meer opbrengsten zijn gerealiseerd dan dat er uitgaven zijn gedaan. De opbrengsten zijn gerealiseerd bij kavelverkopen in de plannen Kiefte Eibergen (€ 71.000), Olland Noord Rietmolen (€ 277.000), Hondelink Neede (€ 337.000) en Leusinkbrink Ruurlo (€ 123.000). Ook is € 160.000 subsidie ontvangen voor de realisatie van het plan Kronenkamp in Neede.
Daarnaast is de balanswaarde afgenomen doordat een verlies van € 482.000 is verantwoord, met name als gevolg van het vormen van een voorziening voor mogelijk toekomstig verlies voor bedrijfsterrein Everskamp in Ruurlo.
Voor een nadere specificatie van de balanswaarden en de verantwoorde resultaten voor de lopende projecten verwijzen we naar de toelichting op de balans in de jaarrekening, onderdeel Bouwgronden in exploitatie onder voorraden.

<u>III: Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie</u>

In dit hoofdstuk komt het verloop van de reserve bouwgrondexploitatie aan bod. Vervolgens lichten we de mutaties en de stand van de gevormde voorzieningen toe. Binnen de grondexploitatie maken we onderscheid tussen voorzieningen voor individuele projecten enerzijds en een algemene voorziening voor de afwaardering van gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van de demografische ontwikkelingen anderzijds.

Algemene reserve bouwgrondexploitatie en voorstel resultaatbestemming 2018

De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedroeg per eind 2017 € 1.777.031. De winst over 2017 ad € 919.798 is conform het raadsbesluit bij het vaststellen van de jaarrekening 2017 ten gunste van de Algemene reserve bouwgrondexploitatie gebracht. Per 1 januari 2018 bedraagt deze reserve € 2.696.829.
Daarbij merken we op dat via het vaststellen van de begroting over het jaar 2018 is besloten om de reserve aan te vullen met € 1.000.000 om het weerstandsvermogen te versterken met het oog op schade ten gevolge van het terugdringen van de woningbouwcapaciteit in plannen die met particuliere partijen ontwikkeld worden.
Voorgesteld wordt om het verlies over het jaar 2018 ad € 482.191 ten laste van de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie te brengen. Daarmee blijft de reserve voor Bouwgrondexploitatie – die nodig is om normale risico's in het grondbedrijf op te vangen - op niveau.

Voorzieningen individuele projecten grondexploitatie

De voorziening voor individuele projecten is noodzakelijk om verwachte verliezen op dat specifieke plan in de toekomst op te vangen. De voorziening komt overeen met de hoogte van het verwachte toekomstige tekort, berekend tegen netto contante waarde. We berekenen deze waarde tegen een discontovoet van 2,0%.

De benodigde voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. Soms zijn looptijden van de planontwikkeling verlengd of is het uitgiftetempo van de kavels gewijzigd. Ook is gebleken dat de verwachte opbrengsten soms naar beneden moeten worden bijgesteld. Dit leidt ook tot hogere rentelasten. Als de nadelige effecten niet binnen de exploitatie van het plan kunnen worden opgevangen, dan moet hiervoor een verliesvoorziening worden gevormd. Eind 2018 zijn verliesvoorzieningen aanwezig voor het plan De Heuver in Gelselaar (€ 100.000), Everskamp in Ruurlo (€ 450.000) en ABCTA Beltrum (€ 60.000). Daarnaast is een voorziening gevormd voor mogelijke schade aan de woonstraten op het plan Schollenkamp Borculo (€ 75.000). Ook is een voorziening beschikbaar voor nagekomen kosten op terrein Overberkel Borculo (€ 47.250). Totaal bedraagt de voorziening voor verliezen op individuele projecten per eind 2018 € 732.250.

Voorziening afwaarderen grondexploitaties door demografische ontwikkelingen

Via het vaststellen van de jaarrekening 2010 is een voorziening van € 5.000.000 gevormd voor het afwaarderen van gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van demografische ontwikkelingen. Gelet op de noodzaak om het woningbouwprogramma fors terug te brengen zullen een aantal gemeentelijke woningbouwplannen geen of slechts beperkt doorgang vinden. De hoogte van de voorziening is destijds bepaald op de boekwaarde van die plannen per 31 december.

De beschikbare voorziening per eind 2018 bedraagt € 1.721.450. De gevormde voorziening is volgens de nu beschikbare informatie toereikend om de gevolgen van het verminderen van woningbouwplannen voor gemeentelijke exploitaties op te vangen.

De gemeente Berkelland heeft zich gebonden aan de Regionale Woonvisie, waarin maximaal 635 woningen waren toegestaan voor de periode 2010 tot het jaar 2025 (oorspronkelijk 2020). In 2015 is de Regionale Woonagenda 2015-2025 vastgesteld. Dit heeft tot een verdere verlaging van het aantal toe te voegen woningen geleid (570 ipv 635). Over het woningbouwprogramma informeren we de raad afzonderlijk via de jaarlijkse voortgangsrapportages.

Om te komen tot een zorgvuldige afweging over het overschot aan woningbouwplannen wordt regionaal het zogenaamde stoplichtmodel gehanteerd. Voor de grote kernen Borculo, Ruurlo en Neede is in het najaar van 2017 een Structuurvisie Wonen vastgesteld als kader voor toekomstige bestemmingsplannen. In november 2018 heeft de raad een Plan van aanpak voor de doorvertaling van de Structuurvisie Wonen naar bestemmingsplannen vastgesteld. Voor de kleine kernen is een traject gestart naar het voorbeeld van de pilot in Beltrum. De uitkomsten van dit traject zullen de komende jaren gebruikt worden als input voor de beoordeling van nieuwbouw- en transformatieplannen voor de kleine kernen.

Genoemde ontwikkelingen zullen mogelijk leiden tot het herijken van het woningbouw-programma. Het kan zijn dat hierdoor gemeentelijke plannen bijgesteld moeten worden. De effecten hiervan zullen we verwerken in de jaarrekening over het jaar waarin de ruimtelijke kaders door de raad zijn vastgesteld.

<u>Risico analyse grondexploitatie</u>

Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk op welke wijze de risico-omvang van projecten binnen de grondexploitatie is becijferd. De omvang van een risico is het product van het effect en de kans dat dit zich voordoet. Het risico wordt afgezet tegen de aanwezige mogelijkheden om tegenvallers binnen de projecten op te vangen. De risico's die niet binnen de projecten zelf kunnen worden opgevangen vormen samen de <u>*benodigde*</u> weerstandscapaciteit. Het bedrag dat beschikbaar is voor het opvangen van risico's noemen we de <u>*beschikbare*</u> weerstandscapaciteit. De benodigde capaciteit zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De verhouding tussen deze beide termen – het weerstandsvermogen - bepaalt in welke mate de gemeente in staat is om de risico's af te dekken.

Bepalen van de risico omvang grondexploitatie

Voor het bepalen van risico's binnen de grondexploitatie is een model ontwikkeld. In dit model maken we onderscheid tussen twee typen risico's. We onderkennen marktrisico's en specifieke projectgebonden risico's.

Voor het bepalen van de omvang van marktrisico's hanteren we parameters voor kostenstijgingen, daling van opbrengsten en vertraging van de ontwikkeling. Uitgangspunt voor deze berekening is de geactualiseerde exploitatiebegroting per plan. In deze begrotingen is uitgegaan van zo realistisch

mogelijke ramingen voor nog te maken kosten en verwachte opbrengsten. Voor het bepalen van de omvang van risico's zijn vervolgens twee scenario's doorgerekend. Een scenario met tegenvallende ontwikkelingen en een scenario "kritiek". We achten het gelet op de huidige marktsituatie niet zinvol om een optimistisch scenario door te rekenen.
Voor de grondposities die sinds 2016 verantwoord worden onder de Materiële vaste activa (voorheen Niet in exploitatie genomen gronden) sluiten we aan bij de uitkomsten van de risicoberekening voor Bouwgronden in exploitatie. Het marktrisico voor deze plannen drukken we uit in een percentage van de boekwaarde.
In onderstaande tabel zijn de gehanteerde parameters voor de bepaling van de omvang van de marktrisico's weergegeven.

Effecten voor bepaling marktrisico	Bouwgrond in exploitatie		Materiële vaste activa
	tegenvallend	kritiek	tegenvallend
Kostenstijging	5%	10%	
Daling totale grondoopbrengsten	5%	10%	
Vertraging looptijd in jaren	3	To	
Boekwaardewaardering (op basis van Bouwgrond in exploitatie			16%
Kansen op gezamenlijk optreden bij doorlopende projecten	50%	33%	50%
	50%	33%	

De parameters voor de bepaling van het risico op kostenstijging en vertraging van de looptijd zijn ongewijzigd ten opzichte van 2017. De effecten worden per project opgeteld. Omdat het niet realistisch is dat al deze effecten zich in alle plannen tegelijkertijd en gezamenlijk voordoen, kwantificeren we het risico door het totale effect met een kans van 50% respectievelijk 33% te vermenigvuldigen. Deze percentages zijn de afgelopen jaren ook gebruikt.
Voor specifieke projectrisico's is een inschatting gemaakt van mogelijk negatieve effecten die zich binnen dat plan kunnen voordoen naast de al becijferde marktrisico's. Nadelige effecten met een kans groter dan 50% worden in de exploitatiebegroting zelf verwerkt en leiden daarom niet tot een extra risico.
De totale risico-omvang is in het tegenvallende scenario ingeschat op € 4.080.000. In het kritieke scenario komt de berekening op basis van bovengenoemde parameters uit op € 4.391.000.
Van risico-omvang naar benodigde weerstandscapaciteit
Een deel van de risico's kan binnen de projecten zelf worden opgevangen. Bijvoorbeeld doordat er een positief eindresultaat wordt verwacht of doordat er posten voor onvoorziene kosten in de exploitatiebegrotingen zijn opgenomen. We gaan in de analyse voorzichtigheidshalve niet uit van de totale verwachte dekkingsmogelijkheden, maar hanteren maximaal 50% van deze posten.
Het verschil tussen de risico-omvang en de verwachte ruimte om dit op te vangen binnen het project vormt de benodigde weerstandscapaciteit voor projecten. Daarnaast is weerstandscapaciteit nodig om het risico af te dekken dat ambtelijke uren niet langer aan de grondexploitatie kunnen worden toegerekend.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitkomsten van de analyse. Uit deze tabel volgt dat in het tegenvallende scenario een weerstandscapaciteit benodigd is van € 3.681.000. In het kritieke scenario is een capaciteit nodig van € 3.857.000.

Totaal benodigde weerstandscapaciteit in €					
	marktrisico		project	totaal risico	
	tegenvallend	kritiek	specifiek	tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie	703.000	1.026.000	3.130000	3.833.000	4.156.000
Materiële vaste activa	76.000	64.000	171.000	247.000	235.000
Subtotaal risicoomvang	779.000	1.090.000	3.301.000	4.080.000	4.391.000
				verwachte projectcapaciteit	
				tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie				489.000	594.000
Materiële vaste activa					
Subtotaal weerstandscapaciteit binnen projecten				489.000	594.000
				Benodigde capaciteit	
				tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie				3.344.000	3.562.000
Materiële vaste activa				247.000	235.000
Subtotaal benodigde weerstandscapaciteit voor projecten				3591.0000	3.797.000
Organisatie risico's				90.000	60.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit				3.681.000	3.857.000

(=omvang -/- projectcapaciteit)

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit drie verschillende componenten. Allereerst is de Algemene reserve bouwgrondexploitatie beschikbaar om risico's op te vangen. Ten tweede kunnen risico's worden opgevangen door het niet benutte deel van de verwachte resultaten en de posten onvoorzien. Tot slot is binnen de gevormde voorziening voor afwaardering van exploitaties een buffer van € 26.000 beschikbaar. Overigens zal binnen enkele plannen de boekwaarde lager zijn dan de huidige marktwaarde. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. Deze zogenaamde stille reserves nemen we voorzichtigheidshalve niet mee bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit.
De Algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt na de voorgestelde resultaat bestemming over 2018 € 3.215.000 (inclusief de verhoging die via de begroting 2018 is vastgesteld). Deze reserve is beschikbaar als capaciteit om risico's op te vangen.
Het totaal begrote positieve eindresultaat voor de Bouwgronden in exploitatie bedraagt € 1.482.000. Hiervan heeft € 370.000 betrekking op plannen die mogelijk aangepast worden als gevolg van de demografische ontwikkelingen. Deze theoretische winsten tellen daarom niet mee bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Per saldo resteert een winstverwachting van € 1.112.000. Binnen de projecten is voor onvoorziene posten € 146.000 opgenomen. Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt voorzichtigheidshalve maximaal 50% van beide posten meegenomen. Dit leidt tot een beschikbare begrote capaciteit van € 629.000. Daarvan is in het tegenvallende scenario € 489.000 benut voor risico's binnen de individuele plannen. Het niet benutte deel ad € 140.000 geldt als algemeen beschikbare weerstandscapaciteit. In het kritieke scenario is deze buffer € 35.000 (€ 629.000 - € 594.000).
Samengevat kan de beschikbare weerstandscapaciteit als volgt worden weergegeven:

Totaal beschikbare weerstandscapaciteit in €		
	tegenvallend	kritiek
Binnen algemene reserve grondexploitatie	3.214.638	3.214.638
Resterende capaciteit uit verwachte positieve resultaten en onvoorzien	140.000	35.000
Buffer binnen voorzieingen voor afwaardering gemeentelijke exploitaties	26.023	26.023
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	3.380.660	3.275.660

Weerstandsvermogen grondexploitatie
De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit noemen we het weerstandsvermogen. In het tegenvallende scenario is deze verhouding per eind 2018 0,92 (2017: 1,20). In het kritieke scenario is de ratio 0,85 (2017: 1,08). Een ratio boven de 1,00 wordt als "voldoende" gezien. De beschikbare capaciteit is dan groter dan de benodigde capaciteit. Een ratio tussen de 0,80 en 1,00 geldt als "matig".
Het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie blijft, vooral gelet op de effecten van de demografische ontwikkelingen, onverminderd zorgelijk. Voor zover de capaciteit om risico's op te vangen onvoldoende blijkt, moet een beroep gedaan worden op de Algemene reserve.
Overige risico's
Alle gemeentelijke bestemmingsplannen zijn afgelopen jaren geactualiseerd. Daarbij zijn latente, nooit benutte woningbouwmogelijkheden niet langer opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Dit kan komende jaren leiden tot het moeten uitkeren van planschade. Voor het risico op planschade als gevolg

van het schrappen van bouwmogelijkheden is binnen de grondexploitatie geen specifieke voorziening gevormd.
Naast het risico op planschade bestaat ook een risico op claims doordat plannen van derden alleen in aangepaste vorm – met minder woningen – kunnen worden uitgevoerd. De huidige mogelijkheden van het betreffende bestemmingsplan en de eventuele afspraken binnen een overeenkomst zullen bepalend zijn voor de hoogte van de claim. Voor deze mogelijke claims is geen voorziening getroffen. In nauw overleg met externe juridische en financieel deskundigen proberen we de schade voor de gemeente en de ontwikkelaars te beperken. Daarbij zetten we in op het vroegtijdig aankondigen van planologische procedures om de ruimte voor nieuwbouw van woningen te verminderen. Dit wordt het "creëren van voorzienbaarheid" genoemd. De ontwikkelaar heeft dan nog enige tijd om het plan in de huidige vorm te realiseren. Het publiekrechtelijke risico op planschade voor de gemeente vermindert hierdoor.
In een project heeft de gemeente ook vorderingen op de ontwikkelaar uit hoofde van overeengekomen financiering. Het verminderen van het oorspronkelijke woningbouw-programma kan er toe leiden dat de vordering niet volledig kan worden afgelost. Het kan ook betekenen dat eerder uitgekeerde winsten moeten worden teruggestort. Voor het gemeentelijk aandeel in dit risico zijn maatregelen getroffen. Wij verwijzen ook naar de passage in de toelichting op de balans, onderdeel vorderingen.

V Korte beschouwing van de (financiële) stand van zaken van de afzonderlijke exploitaties.
Hieronder volgt per complex een korte toelichting op het verloop van de boekwaarde in 2018 en de verwachte prognose voor komende jaren. Niet alle complexen komen daarbij aan bod, alleen plannen met een boekwaarde of mutaties boven € 500.000 worden genoemd. Voor een compleet overzicht van de gemeentelijke complexen verwijzen we naar de toelichting op de balans (onderdeel voorraden).
Bedrijventerrein Kiefte IV Eibergen
De verkopen op dit terrein liepen afgelopen jaren enigszins achter bij de verwachtingen. In 2018 zijn enkele reststroken, gelegen tussen bestaande bedrijven en de nieuwe aansluiting op de N18, verkocht. Daarmee zijn de uitgaven en inkomsten in 2018 in balans (€ 71.000). De boekwaarde is per saldo wel toegenomen van € 2.552.000 tot € 2.605.000. Deze toename is het gevolg van een tussentijdse winstneming van € 53.000.

De verwachte winst op eindwaarde bedraagt per eind 2018 nog € 828.000. Het tracé besluit voor de N18 geeft aan dat deze rijksweg dwars over een aantal uitgeefbare en bouwrijpe kavels loopt. Eind 2015 is een compensatievoorstel van Rijkswaterstaat ontvangen. Pas in maart 2018 is mondeling akkoord bereikt over de voorwaarden van compensatie en de aankoop van ruilgronden van Rijkswaterstaat. Het traject om te komen tot definitieve financiële en notariële afwikkeling duurt helaas langer dan verwacht. In de begroting is nu verondersteld dat de gemeente in 2019 gecompenseerd zal worden voor het verlies aan grondverkopen.
Bedrijventerrein Everskamp Ruurlo
De boekwaarde van dit complex bedraagt eind 2018 € 1.594.000. Het tempo van verkopen blijft fors achter bij de verwachtingen. De in 2013 doorgevoerde verlaging van de gronduitgifteprijzen en het voorzichtige economische herstel heeft slechts in beperkte mate tot concrete belangstelling van bedrijven geleid.
Het uitgiftetempo volgens de begroting is daarom naar beneden bijgesteld tot gemiddeld 1.500 m2 per jaar, zoals ook in hoofdstuk I van deze paragraaf is omschreven. Na 10 jaar is dan nog circa 1 hectare bouwrijp bedrijfsterrein uitgeefbaar. De uitgaven voor bouw- en woonrijp maken zijn wel volledig in de komende 10 jaar begroot.
De wijzigingen hebben tot gevolg dat er na 10 jaar begrotingstechnisch nog een boekwaarde van € 1.047.000 resteert. Gerekend met een disconteringsvoet van 2% is de actuele (netto contante) waarde hiervan € 860.000 per eind 2018. Globaal komt dit overeen met de waarde van 1 hectare bedrijfsterrein tegen € 90 per m2.
Hondelinkweg Neede (nabij sportvelden)
De boekwaarde van het plan bedroeg eind 2017 € 759.000. In 2018 zijn 3 kavels verkocht. Mede hierdoor is de boekwaarde – vóór resultaatbestemming – per eind 2018 gedaald tot € 447.000.
Op grond van het bestemmingsplan en de daarbij horende verkaveling zijn er in theorie nog 14 kavels uitgeefbaar. Vanwege de demografische ontwikkelingen is de opbrengst van 8 kavels volledig geschrapt. Dat is in lijn met het door de gemeenteraad in november 2018 vastgestelde Plan van aanpak voor de doorvertaling van de Structuurvisie Wonen Neede 2017-2025. In de huidige prognose van

uitgifte wordt daarom nog slechts uitgegaan van de verkoop van 6 kavels in de periode tot en met 2024.
Op grond van de geactualiseerde begroting is het eindresultaat € 226.000 verlies. Dit komt overeen met een netto contante waarde van afgerond € 200.000. De boekwaarde is daarom in 2018 met dit bedrag afgewaardeerd. Hiervan is € 153.805 gedekt door een beroep te doen op de hiervoor gevormde "krimpvoorziening".

Leusinkbrink

De gemeente heeft een overeenkomst met Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink BV voor de ontwikkeling van het gebied Leusinkbrink te Ruurlo. De gemeente deelt in de positieve resultaten en treedt op als financier van de vennootschap. Per eind 2018 heeft de gemeente een vordering van € 5.810.287 op de vennootschap. Wij verwijzen daarom ook naar de toelichting op de balans, onderdeel vorderingen.
Het aantal kavelverkopen in de fases Zoomgebied en de zone Enkeerdlaan blijft sinds 2010 fors achter bij de verwachtingen. Er zijn in deze plandelen nog circa 90 kavels in de verkoop. Een ontwikkeling voor fase Zuid en Noord wordt met het oog op de demografische ontwikkelingen op dit moment niet langer realistisch geacht. Ook een verlaging van het aantal mogelijke woningen in het Zoomgebied lijkt op grond van de krimp en een verantwoorde ruimtelijke ordening onvermijdelijk.
Eind 2018 heeft de gemeente nog ruim 12 ha gronden in het gebied in eigendom met een boekwaarde van € 632.000. Het afgelopen decennium is door beide partijen elk circa € 2.700.000 voorschot op het winstaandeel ontvangen. Met mogelijke toekomstige verliezen is rekening gehouden binnen de voorziening voor afwaardering van gemeentelijke woningbouwlocaties als gevolg van demografische ontwikkelingen. Daarnaast is in de risicoanalyse rekening gehouden met verliezen die uitgaan boven de gevormde voorziening.

Regionaal bedrijventerrein De Laarberg

Gebiedsonderneming De Laarberg ontwikkelt het gelijknamige regionale bedrijventerrein. De gemeente Berkelland is samen de gemeente Oost-Gelre aandeelhouder in de opgerichte vennootschappen. Beide gemeenten hebben zich financieel garant gesteld voor € 12,5 miljoen. In de paragraaf "Verbonden partijen" is meer informatie opgenomen.

LOKALE HEFFINGEN

Lokale heffingen

"Lokale heffingen en lastendruk in beeld"

Wat speelt er?

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per persoon. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor die vergelijking maken we gebruik van de gemeentelijke lastendruk. Hierbij gaan we uit van een standaardsituatie met de tarieven van een gemeente. In de berekening van de lastendruk houden we rekening met de Onroerende Zaak Belastingen, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing. Voor Berkelland ziet de gemeentelijke lastendruk er als volgt uit:

Bedragen in €	Gebruiker van de woning geen eigenaar		Gebruiker van de woning eigenaar	
Belastingsoort	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2017	Tarief 2018
OZB gebruiker	0	0	0	0
OZB eigenaar	0	0	204,00	206,86
Reinigingsheffing	189,36	189,36	189,36	189,36
Rioolheffing gebruiker	201,60	201,60	201.60	201,60
Rioolheffing eigenaar	0	0	185,30	185,30
Totaal belastingdruk	390,96	390,96	780,26	783,12

Uitgangspunten voor de vergelijking zijn:
Huishouden van 4 personen
Woningwaarde van € 150.000
Groot pakket afvalstoffenheffing (380 liter)
Waterverbruik van 45 kub per persoon

Kaders

- De onroerende zaak belastingen stijgt niet meer dan de inflatiecorrectie. Voor 2018 houden we rekening met een stijging van 1,4%.
- De Reinigingsheffingen zijn bedoeld om de kosten van afvalinzameling en –verwijdering te dekken. Wij streven naar 100 procent kostendekking bij de afvalstoffenheffing. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW, en eventuele prijsstijgingen.
- De gemeente heeft de zorg voor het stedelijk afvalwater, hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij/zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt. De rioolheffing is kostendekkend. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW, en eventuele prijsstijgingen.
- Iedereen die in onze gemeente overnacht in een hotel, pension, vakantiewoning of kampeeronderkomen en die niet in de gemeentelijke basisadministratie van onze gemeente is opgenomen, moet toeristenbelasting betalen. Het is praktisch niet uitvoerbaar de belasting te innen bij de personen die overnachten. Daarom heffen wij de belasting van degenen die gelegenheid tot overnachten bieden (de exploitanten). De exploitanten mogen de belasting doorberekenen aan de personen die overnachten. Voor kampeeronderkomens op vaste- en seizoenstandplaatsen op

campings kan een forfaitair tarief (vast jaarbedrag) worden gerekend op basis van het gemiddelde aantal personen en het gemiddelde aantal overnachtingen.
- Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, bouwvergunningen en kapvergunningen, waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. Deze leges staan in de Legesverordening. Deze verordening voldoet aan de eisen die door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese dienstenrichtlijn (EDR) zijn gesteld.
- De begraafrechten moeten in principe de kosten van het begraven en het onderhouden van de begraafplaatsen dekken. Omdat wij veel graven hebben uitgegeven voor onbepaalde tijd lukt het niet om de begraafrechten kostendekkend te krijgen.
- Marktgelden moeten de kosten van de markten dekken. Wij kennen één tarief voor de gehele gemeente Berkelland.
- Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
  a. OZB;
  b. Reinigingsheffingen;
  c. Rioolheffing.
  Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm.
  Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Speerpunten

1. Een verantwoorde gemeentelijke belastingdruk

Wat willen we bereiken?
- Een OZB die met niet meer stijgt dan de inflatie
- Een afvalstoffenheffing die kostendekkend is
- Een rioolheffing die kostendekkend is

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen Reinigingsheffingen

- Voor 2018 blijft het tarief gelijk aan dat in 2017.
- De verwachte opbrengst voor 2018 is € 3.393.573.
- De werkelijke opbrengst is € 3.565.029

Het tarief voor de reinigingsheffingen is als volgt opgebouwd

	Bedragen begroot	Bedragen werkelijk
Taakveld Afval	3.290.117	2.764.224,67
Taakveld Overhead (inclusief BTW)	751.281	123.627,17
Taakveld Overige lasten (inflatie)	5.875	
Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.500	-40.000
Totaal lasten	4.010.773	2.847.852
Opbrengst belastingen	3.393.573	3.565.029
Overige opbrengsten	617.200	
Totaal opbrengsten	4.010.773	3.565.029
Dekking	100%	125%

Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Heffen rioolheffing

- In 2018 blijft het tarief gelijk aan dat in 2017.

- De verwachte opbrengst in 2018 is € 6.010.207
- De werkelijke opbrengst is € 6.89.422

Het tarief voor de rioolheffing is als volgt opgebouwd

	Bedragen begroot	Bedragen werkelijk
Taakveld Riolering	5.161.990	4.863.999
Taakveld Overhead (inclusief BTW)	908.459	470.346
Taakveld Overige lasten (inflatie)	12.258	
Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.500	-40.000
Totaal lasten	6.046.207	5.294.345
Opbrengst belastingen	6.010.207	6.389.422
Overige opbrengsten	36.000	
Totaal opbrengsten	6.046.207	6.389.422
Dekking	100%	121%

Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Heffen van Onroerende zaak belastingen

Onroerende Zaak Belastingen (OZB) zijn de belastingen op de waarde van een woning of bedrijf. De hoogte van de OZB is afhankelijk van de waarde van de onroerende zaak. Voor de gemeente is het de belangrijkste vrij besteedbare gemeentelijke belasting. Sinds 2009 is het tarief van de OZB vastgesteld op een percentage van de waarde van de onroerende zaak.
Vanaf 1 januari 2008 zijn de maximaal toegestane tariefsverhoging en de maximale tarieven komen te vervallen. Voor 2019 stellen we voor de tarieven te verhogen met het inflatiepercentage 2,4% en daarnaast te corrigeren met de gevolgen van de waardeontwikkeling op de vastgoedmarkt. Op basis van de huidige WOZ-waarden zijn dit voor 2019 de volgende voorlopige tarieven

Categorie	Tarief 2018	Tarief 2019
Eigenaar woning	0,1382%	0,1415%
Gebruiker niet woning	0,1452%	0,1487%
Eigenaar niet woning	0,1849%	0,1893%

Voor 2019 verwachten we een opbrengst van € 8.611.840
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

2. Verantwoorde tarieven voor onze dienstverlening

Wat willen we bereiken?

- Recreanten in de gemeente dragen bij aan onze kosten
- De kosten van onze dienstverlening wordt betaald door de aanvrager
- De kosten van begraven en het onderhouden van begraafplaatsen worden zoveel mogelijk gedekt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen begraafrechten

- Voor 2018 laten we het tarief voor begraafrechten gelijk aan die in 2017.
- We verwachten in 2018 een opbrengst van € 259.500
- De werkelijke opbrengst in 2018 is € 271.973

De tarieven zijn als volgt opgebouwd

	Bedragen begroot	Bedragen werkelijk
Taakveld Begraafplaatsen	287.805	301.800
Taakveld Overhead (inclusief BTW)	102.602	72.206
Taakveld Overige lasten (inflatie)	3.725	

Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.500	-36.500
Totaal lasten	394.132	337.506
Opbrengst belastingen	265.728	271.973
Overige opbrengsten	4.843	32.646
Totaal opbrengsten	265.728	304.619
Dekking	67%	90%

Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Door toename van het aantal begravingen en asbijzettingen is de totale opbrengst over 2018 toegenomen. De verwachting is dat dit een trend is die meer dan 1 jaar duurt.

Heffen Leges

- Voor 2018 verhogen we de tarieven met 1,4% .

De opbouw van de tarieven en de verwachte opbrengst per titel staan in onderstaande tabel

Hoofdstuk	Begroot	Taakveld	Toe te rekenen lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Dekking
Titel 1	Algemene dienstverlening						
1	Burgerlijke stand	Taakveld Burgerzaken	71.226,00	11.425,00	82.651,00	40.000,00	0,48
2	Reisdocumenten	Taakveld Burgerzaken	371.948,00	129.563,00	501.511,00	351.000,00	0,70
3	Rijbewijzen	Taakveld Burgerzaken	153.810,00	79.852,00	233.662,00	212.000,00	0,91
4	Verstrekkingen uit basisregistratie personen	Taakveld burgerzaken	18.930,00	9.482,00	28.412,00	30.000,00	1,06
5	Verstrekkingen uit het kiezersregister	Taakveld Burgerzaken					
6	Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	Taakveld Burgerzaken					
7	Bestuursstukken	Taakveld overhead					
8	Vastgoedinformatie	Taakveld burgerzaken	39.044,00	9.634,00	48.678,00	21.000,00	0,43
9 t/m 19	Diversen	Taakveld Openbare orde en veiligheid	5.000,00	1.000,00	6.000,00	9.000,00	1,50
	Subtotaal		659.958,00	240.956,00	900.914,00	663.000,00	0,74
Titel 2	Omgevingsvergunning	Taakveld Wonen en bouwen	1.717.452,00	170.900,00	1.888.352,00	794.476,00	0,42

Titel 3	Dienstverlening		18.930,00	1.000,00	19.930,00	6.000,00	0,30
	Totaal		2.396.340,00	412.856,00	2.809.196,00	1.463.476,00	0,52

	Werkelijk	Taakveld	Toe te rekenen lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Dekking
	Algemene dienstverlening						
	Burgerlijke stand	Taakveld Burgerzaken	81.807,38	26.372,76	108.180,14	50.744,00	46,91%
	Reisdocumenten	Taakveld Burgerzaken	427.204,83	137.720,71	564.925,54	454.771,00	80,50%
	Rijbewijzen	Taakveld Burgerzaken	176.660,11	56.951,03	233.611,14	256.623,00	109,85%
	Verstrekkingen uit basisregistratie personen	Taakveld burgerzaken	21.742,25	7.009,19	28.751,44	26.700,00	92,86%
	Verstrekkingen uit het kiezersregister	Taakveld Burgerzaken					
	Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	Taakveld Burgerzaken					
	Bestuursstukken	Taakveld overhead					
	Vastgoedinformatie	Taakveld burgerzaken	44.844,40	14.456,77	59.301,17	27.374,00	46,16%
	Diversen	Taakveld Openbare orde en veiligheid	5.000,00	1.000,00	6.000,00	17.117,40	285,29%
	Subtotaal		757.258,97	243.510,46	1.000.769,43	833.329,40	83,27%
	Omgevingsvergunning	Taakveld Wonen en bouwen	1.717.452,00	170.900,00	1.888.352,00	560.281,00	29,67%
	Dienstverlening		18.930,00	1.000,00	19.930,00	11.411,60	57,26%
	Totaal		2.396.340,00	412.856,00	2.809.196,00	1.463.476,00	52,10%

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Heffen marktgelden

- Voor 2018 verhogen we de tarieven met 1,4%.
- De verwachte opbrengst in 2019 is € 54.250
- De werkelijke opbrengst is € 59.006

Het tarief is als volgt opgebouwd

	Bedragen begroot	Bedragen werkelijk
Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	72.393	84.625
Taakveld Overhead (inclusief BTW)	31.172	10.868
Taakveld Overige lasten (inflatie)	340	

Correctie niet toe te rekenen lasten	-40.000	-40.000
Totaal lasten	63.905	55.493
Opbrengst belastingen	54.250	59.006
Overige opbrengsten	4.250	
Totaal opbrengsten	58.500	59.006
Dekking	92%	106%

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Heffen Toeristenbelasting

- We verhogen het tarief voor de toeristenbelasting in 2019 met € 0,25
- Het tarief is € 1,25 per persoon per nacht
- We verwachten een opbrengst in 2019 van € 350.000

Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

3. Kwijtschelding van belasting voor mensen met een minimuminkomen

Wat willen we bereiken?

- Mensen met een minimuminkomen hoeven geen belasting te betalen

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwijtschelden gemeentelijke belastingen

Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
a. OZB;
b. Afvalstoffenheffing;
c. Rioolheffing.
Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm.
Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

WEERSTANDSVERMOGEN

Weerstandsvermogen

"Berkelland kan een stootje hebben"

Wat speelt er?

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kunnen de gemeente geld kosten. Het is daarom verstandig om geld te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel geld we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen. In Berkelland is een raadsbesluit genomen waarin staat dat we proberen € 5.000.000 te reserveren om risico's af te dekken. Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Speerpunten

1. Een weerstandvermogen dat voldoende is om de risico's op te vangen

Wat willen we bereiken?

- Een algemene reserve die voldoende is om de risico's af te kunnen dekken
- Een inzicht in de risico's die de gemeente loopt

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen geeft aan of we de risico's die we lopen ook kunnen betalen. Daarom proberen we van de risico's die we lopen in te schatten hoe groot de kans is, en hoeveel het ons kost als het risico zich voordoet. Op die manier maken we een inschatting van het vermogen dat wij nodig hebben om de risico's die we lopen te kunnen betalen.
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit
In 2018 hebben zich geen risico's voorgedaan die niet afgedekt zijn. De kosten van Wmo en Jeugdzorg zijn opnieuw gestegen, maar worden in 2018 nog gedekt uit de reserve nadelen decentralisaties. Op dit moment zien we geen reden om de geïnventariseerde risico's voor 2019 aan te passen.
Als we de algemene reserve van € 37.580.643 relateren aan de risico's die we voor 2019 hebben geïnventariseerd van € 6.825.167 dan komt het weerstandsvermogen uit op 5,5. Dit is uitstekend.

Tijd

Geld

Inventariseren risico's.

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we eindeloze lijsten maken van alle mogelijke risico's. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. We moeten ons beperken. Welke risico's nemen we niet mee:
• Alle risico's met een uiterst kleine kans.
• Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
• Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
• Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Vooraf nog de volgende toelichting:
• We pretenderen niet volledig te zijn. Er zijn vast risico's die we nog niet onderkennen.
• Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
• Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat een risico zich hooguit eens in de tien jaar voordoet, rekenen we met een kans van 1/10 (10 procent).

• De genoemde omvang en kans zijn inschattingen van de organisatie. Meerdere mensen binnen de organisatie hebben meegedaan aan deze schattingen.
• We hebben geen feitenmateriaal waarmee we deze keuzes kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang (€)	Geschatte kans	Financieel effect van de risico's (€)
Grondexploitatie			3.500.000
Samenwerkende partijen (GR'en/DVO's)	20.000.000	1/10	2.000.000
Klimaatveranderingen	6.000.000	1/25	240.000
Calamiteiten	5.000.000	1/100	50.000
Privacy/Datalek	820.000	1/20	41.000
Organisatorische risico's	250.000	1/10	25.000
Uitval ICT	150.000	1/5	30.000
Garantstelling Laarberg	12.500.000	1/75	166.667
Planschadeclaims	100.000	1/10	10.000
Beheer voormalige vuilstortplaat Langenberg	1.000.000	1/50	20.000
BTW verrekening gymzalen en sporthallen	100.000	2/5	40.000
Garanties	7.350.000	1/75	98.000
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN)	745.000	2/5	298.000
Uitstaande gelden	26.000.000	1/100	280.000
Vennootschapsbelasting op lening BNG	160.000	3/4	120.000
VNOG	210.000	3/4	157.500
Totaal	80.385.000		7.076.167

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit
Van de in de begroting 2018 genoemde risico's hebben de meeste zich niet voorgedaan. We zien wel dat de ontwikkeling van de kosten voor de Jeugdzorg en Wmo nog niet is gestabiliseerd. Dit risico kunnen we in 2018 nog ondervangen door gebruik te maken van de reserve nadelen decentralisaties. Bij de reserves gaan we hier iets verder op in.

Tijd

Geld
Er is geen reden om voor 2019 de berekening van de risico's aan te passen op grond van de ontwikkeling van de risico's in 2018.

Kengetallen financiële positie

Vanaf de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening. Het gaat om 6 kengetallen die we hierna kort toelichten.

1. Netto schuldenquote
   De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
   Als je geld uitleent kost levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee heb je in ieder geval al in staat een gedeelte van je schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitlenen van geld. Degene die het geld leent kan misschien het geld niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de Netto Schuldenquote
3. Solvabiliteitsratio
   De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten maar ook uit het bestaande bezit. De provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.
4. Structurele exploitatieruimte
   Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook te kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkst voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij de begroting en de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.
5. Grondexploitatie
   Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoud tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.
6. Belastingcapaciteit
   Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt hef je minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan hef je meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Jaarrekening 2018
Netto schuldenquote	29,61%	8,75%	42,31%
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-10,01%	-27,23%	0,50%
Solvabiliteitsratio	50,94%	59,64%	54,39%
Structurele exploitatieruimte	5,46%	2,82%	4,66%
Grondexploitatie	0,03%	0,01%	-0,02%
Belastingcapaciteit	107,50%	107,20%	107,20%

VERBONDEN PARTIJEN

Samenwerkingspartijen

"Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten"

Speerpunten

Goede (nuts)voorzieningen door deelnemingen (vennootschappen en coöperaties)

Wat willen we bereiken?

- BNG: Het behalen van een zo hoog mogelijk rendement.
- Vitens: Het behalen van een zo hoog mogelijk rendement en het beïnvloeden van de drinkwatertarieven.
- Twence: Het behalen van een zo hoog mogelijk rendement en het verwezenlijken van duurzaamheidsdoelstellingen.
- Alliander: Het behalen van een zo hoog mogelijk rendement en het behouden en verbeteren van toegang tot het electriciteitsnet.
- Werkbaan Oost: Het bieden van werkplekken voor mensen die onder beschutte omstandigheden kunnen werken.
- Gebiedsonderneming Laarberg B.V.: Het beheren en exploiteren van Regionaal bedrijventerreinen de Laarberg.
- Gebiedsonderneming Laarberg C.V.: Het beheren en exploiteren van Regionaal bedrijventerreinen de Laarberg.
- AGEM coöperatie: Het stimuleren van duurzame energieopwekking in de Achterhoek.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aandeelhouderschap van AGEM goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De AGEM faciliteert het opzetten van energie-coöperaties.
- AGEM en Achterhoek Duurzaam Verbouwen ontwikkelen het verduurSaam energieloket verder.

Aandelen	Geen
Geschat dividend 2018	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	Advies, kennisbundeling, energieproductie en levering
Website / vestigingsplaats	www.agem.nu / Doetinchem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgevers
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Commissie/Raadsleden

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan in 2017.

Tijd

Geld

Aandeelhouderschap van Alliander N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Aandelen	633.991 aandelen van € 2,00
Geschat dividend 2018	€ 350.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Activiteiten in het kader van het wettelijke netbeheer zoals aanleg en onderhoud van elektriciteits- en gasnetwerken. • Activiteiten die voor de klant logischerwijs bij regulier netbeheer behoren, zoals levering, installatie en beheer van trafo's en meters. • Activiteiten in de vrije markt, die kernversterkend werken zoals het ontwerpen, aanleggen en beheren van complexe infrastructuren (Liandon).
Website / vestigingsplaats	www.alliander.com / Arnhem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.864.000.000 – € 1.778.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 3.942.000.000 – € 1.989.000.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Alliander heeft in 2017 € 79.000.000 minder winst gemaakt dan in 2016. Dit is vooral het gevolg van de eenmalige opbrengst in 2016 van de verkoop van Endinet aan Enexis. Het resultaat op de voortgezette bedrijfsactiviteiten was € 74.000.000 hoger. Het hogere resultaat is vooral het gevolg van de hogere gereguleerde tarieven. Het lagere resultaat leidt ook tot een lager dividend ten opzichte van 2016. Desondanks ontvangen we € 424.000 aan dividend €124.000 meer dan begroot. Dit hebben we via de voorjaarsnota 2018 verwerkt in de begroting.

Aandeelhouderschap van BNG Bank goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	305.877 aandelen van € 2,50
Geschat dividend 2018	€ 400.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers. • BNG verleent financiële diensten op maat voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, provincies en andere decentrale overheidsinstellingen.
Website / vestigingsplaats	www.bng.nl / Den Haag
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 4.486.000.000 – € 149.494.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 4.953.000.000 – € 135.056.000.000
Gerealiseerd resultaat	€ 393.000.0000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT

Concept	NVT
Definitief	NVT

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

De nettowinst van de BNG steeg in 2017 met 6,5% naar € 393 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de gunstige tarieven voor herfinanciering en door het wegvallen van krediet- en liquiditeitsopslagen op rentedragende waardepapieren. Het opkoopprogramma van de Europese Centrale Bank heeft daaraan bijgedragen. De hogere winst leidt ook tot een hoger dividend. Daarnaast stelt de BNG voor om ook het uit te keren deel van de winst te verhogen van 25% naar 37,5%. Deze beide ontwikkelingen leiden ertoe dat wij ongeveer € 773.000 aan dividend krijgen. Dat is € 573.000 meer dan begroot. Dit hebben we via de voorjaarsnota verwerkt in de begroting 2018.

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg B.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De regio Achterhoek werkt aan een nieuw Regionaal Programma Werklocaties. Daarbij wordt het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen afgezet tegen de verwachte vraag, waar mogelijk ingedeeld in werkmilieus. De provincie toetst de uitbreiding van de bestaande harde plancapaciteit straks aan het RPW. Een eventueel overschot aan regionale capaciteit heeft mogelijk gevolgen voor de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein.
- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. De bestaande capaciteit is nagenoeg geheel uitgegeven. Een nieuw bestemmingsplan voor circa 15 ha is in voorbereiding.
- De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten met de gemeente Oost Gelre nog afspraken worden gemaakt.

Aandelen	€ 9.000 (90 aandelen van € 100)
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	• Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 18.665 - € 14.941
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 18.497 - € 19.838
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De regio Achterhoek werkt aan een nieuw Regionaal Programma Werklocaties. Daarbij wordt het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen afgezet tegen de verwachte vraag, waar mogelijk ingedeeld in werkmilieus. De provincie toetst de uitbreiding van de bestaande harde plancapaciteit straks aan

het RPW. Een eventueel overschot aan regionale capaciteit heeft mogelijk gevolgen voor de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein.
- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. De bestaande capaciteit is nagenoeg geheel uitgegeven. Een nieuw bestemmingsplan voor circa 15 ha is in voorbereiding.
- De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten met de gemeente Oost Gelre nog afspraken worden gemaakt.

Aandelen	Niet van toepassing. Gemeente Berkelland heeft als commandiet, net als gemeente Oost Gelre, € 1 ondernemingsvermogen ingebracht.
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2 - € 24.127.262
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 2 - € 22.553.765
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Aandeelhouderschap van Twence goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen
- Dividend wordt uitgekeerd op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2005 van de voormalige gemeente Neede.
- De Regio Twente heeft besloten dat Twence aan de gemeenten € 80.000.000 uitkeert. Twence keert eerst als basis € 2.500.000 dividend uit. Aanvullend wordt in 10 jaar om te beginnen in 2009 € 80.000.000 uitgekeerd. Kan dit niet in 10 jaar, dan in een langere periode. Voor de gemeente Berkelland betekent dit bij een periode van 10 jaar ongeveer € 130.000 per jaar.

Aandelen	14.282 aandelen
Geschat dividend	€ 150.000 (inclusief de tijdelijke uitkering van € 130.000 tot 2019)
Kernactiviteiten van de organisatie	Afvalverwerking en energielevering.
Website / vestigingsplaats	www.twence.nl / Hengelo ov
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Coördinatie	Taakveldverantwoordelijke afval, Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

In het voorjaar van 2017 hebben de aandeelhouders van Twence ingestemd met de toetreding van Stadt Münster als aandeelhouder. Vanwege verschillen in Duitse en Nederlandse wetgeving is een aandeelhouderschap van Stadt Münster nu nog niet mogelijk. Om die reden zijn we eind 2018 samen met een aantal aandeelhoudende gemeenten in Twence een communale samenwerking met Stadt

Münster aangegaan. Dit is een noodzakelijke tussenstap om Stadt Münster in de toekomst aandeelhouder van Twence te laten worden.

Tijd

Geld

Twence heeft meer winst gemaakt dan verwacht. Hierdoor keert Twence meer dividend uit. Wij ontvangen € 51.300 regulier dividend van Twence. Daarnaast ontvangen we € 28.400 als vergoeding voor een borgstelling aan Twence en € 139.646 als extra dividend dat Twence uitkeert aan de Regio Twente voor de uitvoering van de Agenda voor Twente. In totaal krijgen we €40.000 meer inkomsten van Twence. Dit hebben we via de voorjaarsnota verwerkt in de begroting 2018.

Aandeelhouderschap van Vitens N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	24.034 aandelen van € 1,00
Geschat dividend	€ 50.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het leveren van drinkwater tegen lage operationele kosten. • Internationaal is Vitens betrokken bij de drinkwatervoorziening van nog eens ruim 20 miljoen mensen, overal ter wereld.
Website / vestigingsplaats	www.vitens.nl / Zwolle
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 526.300.000 – € 1.223.800.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 525.700.000 – € 1.233.900.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

De winst van Vitens valt iets lager uit dan in 2016. Dit leidt ook tot een lichte daling van het dividend. Het gaat om een daling van € 0,06 per aandeel. Ondanks deze daling krijgen we nog € 79.000 aan dividend van Vitens. €49.000 meer dan begroot. Toch is dit geen reden om de raming voor het dividend van Vitens te verhogen in de meerjarenbegroting. Door wettelijke voorschriften verwacht Vitens dat het dividend per aandeel de komende jaren zal dalen naar € 0,99 cent per aandeel. Voor 2017 was dat € 3,30 per aandeel. Via de voorjaarsnota hebben we dit verwerkt in de begroting 2018

Aandeelhouderschap van Werkbaan Oost goed uitoefenen

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Werkbaan Oost voert een gedeelte van het beschut werken voor SW medewerkers uit..

Aandelen	100
Geschat dividend 2018	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	Verzorgen van werkplekken voor SW geïndiceerden die alleen in een beschutte omgeving aan de slag kunnen.
Website / vestigingsplaats	www.agem.nu / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgevers
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur

Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Commissie/Raadsleden

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Goede dienstverlening door andere partijen

Wat willen we bereiken?

- Gemeentelijk belastingkantoor Twente: Een goede uitvoering van de taken die verband houden met het opleggen en innen van gemeentelijke belastingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Afspraken maken over dienstverlening met het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- De overeenkomst met het GBT is aangegaan per 1 januari 2016 en geldt in eerste instantie tot 1 januari 2021. Daarna volgt stilzwijgende verlenging van nog eens vijf belastingjaren. Daarna geldt een stilzwijgende verlenging voor onbepaalde tijd. Voor iedere periode zijn opzegtermijnen afgesproken.
- In de FUO (fiscale uitvoeringsovereenkomst) met het GBT is een bedrag van € 623.400,00 opgenomen voor structurele, jaarlijkse kosten.
- Jaarlijks wordt de FUO aangepast naar de werkelijke aantallen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 623.400,00
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Heffen en invorderen van aanslagen gemeentelijke belastingen. • Het vaststellen van de WOZ waarden (wet Waardering Onroerende Zaken). • Het voeren van bezwaar- en beroepszaken tegen gemeentelijke heffingen en tegen de Wet Onroerende Zaken.
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Niet van toepassing
Website	www.gbtwente.nl

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink, Joost van Oostrum

Kwaliteit
De afspraken over de dienstverlening met het GBTwente lopen goed.
Met ingang van 1 januari 2018 is de reclamebelasting toegevoegd aan de heffing en invordering door het GBTwente.
In de loop van 2019 zal de FUO (fiscale uitvoerings overeenkomst) worden aangepast. Dit komt o.a. door het invoeren van de reclamebelasting, het wijzigen van de Wet Woz (van m2 naar m3)

Tijd

Geld
Door de uitbetaling van de teruggave OZB zullen de kosten die het GBTwente ons in 2018 in rekening brengt hoger zijn dan in 2017.
Ook zal het GBTwente door een wijziging van de wetgeving inzake de Wet WOZ in 2018 beginnen met het omzetten van de WOZ waarde in m2 naar m3. Dit brengt ook extra kosten met zich mee.
Het invoeren van de reclamebelasting brengt ook extra kosten met zich mee. Deze perceptiekosten brengen wij in rekening bij de Stichting Ondernemersfonds Berkelland.

Goede dienstverlening door samenwerking (gemeenschappelijke regelingen)

Wat willen we bereiken?

- Regio Achterhoek: Een krachtige samenwerking tussen ondernemers, organisaties en overheden (de drie O's) voor een vitale Achterhoek.
- GGD Noord- en Oost Gelderland: Een goede uitvoering van de taken op het terrein van volksgezondheid die van de GGD verwacht mogen worden.
- Recreatieschap Achterhoek en Liemers: Liquidatie van het Recreatieschap.
- Sociale Dienst Oost Achterhoek: Zoveel mogelijk mensen aan betaalde arbeid helpen.
- Stadsbank Oost-Nederland: Zo min mogelijk inwoners in de schulden
- Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland: Voldoende brandweerzorg en een goed functionerende (geneeskundige) hulpverlening bij ongevallen en rampen.
- Openbaar Lichaam Crematoria Twente: Crematiemogelijkheden dichtbij Berkelland.
- Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers: Goed beheer van historische archieven en het versterken van de rol van historisch materiaal.
- Omgevingsdienst Achterhoek: Goede vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu en de beschikbaarheid van adviseurs voor Wabo specialismen (waaronder bodem-, geluids- en constructieadvies)

Wat gaan we daarvoor doen?

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- • Het ECAL heeft een E-depot gerealiseerd. Dit is een digitale bewaarplaats voor permanent te bewaren digitale archiefstukken. Het doel is toekomstige waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven. In 2019 wordt het E-depot verder doorontwikkeld.

Bijdrage per strekkende meter (totaal gemeente)	€ 131,75 (€ 256.178,65)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het beheer en aan publiek open stellen van de historische archieven van de 15 gemeenten die deelnemen aan de Samenwerkingsregeling Regionaal Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Betreffende gemeentes zijn: Aalten, Berkelland, Doetinchem, Lochem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk, Bronckhorst (taken en activiteiten Streekarchivariaat en de taken van de huidige Stichting Staring Instituut), Doesburg, Rijnwaarden, Lochem, Zutphen, Westervoort, Zevenaar, Duiven en de provincie Gelderland (de taken van de huidige Stichting Staring Instituut) • Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische informatie (gebaseerd op een wettelijke taak). • Een groter en breder publiek voor streekcultuur aanspreken
Website / vestigingsplaats	www.ecal.nu / Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het vaststellen van verordeningen in het kader van de overgedragen archieftaak, inclusief de bevoegdheid om een verordening vast te stellen als bedoeld in artikel 229 van de Gemeentewet.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 34.290 - € 915.314
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 91.072 - € 962.632
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgevers.

Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Bosman
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2019
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

- **Kwaliteit**
  Het erfgoedcentrum heeft in 2018 de taken uitgevoerd volgens de afspraken die gemaakt zijn.
- **Tijd**
  Het erfgoedcentrum heeft in 2018 de taken uitgevoerd volgens de afspraken die gemaakt zijn.
  Verantwoording wordt in maart 2019 in de vergadering van het Algemeen Bestuur afgelegd.
  Gemeente Berkelland wordt in dit overleg vertegenwoordigd door wethouder A. Bosman
- **Geld**
  Het erfgoedcentrum heeft 2017 afgesloten met een negatief resultaat. Het negatieve resultaat is wel iets lager dan begroot. Het negatieve resultaat komt ten laste van de algemene reserve. We hoeven naar verwachting geen extra bijdrage te betalen.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De GGD heeft een inspanningsverplichting op zich genomen tot het inverdienen van de indexering. Wij willen de ontwikkeling van de inwonerbijdrage baseren op de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het AB van de GGD heeft op 9 juli 2015 besloten dat de essentie van de Achterhoekse indexeringsmethode onderdeel is geworden van de systematiek. Deze essentie is: let niet alleen op prijsstijgingen, maar ook op de inkomstenkant van de gemeenten. Als er op basis van de kostenontwikkeling versus de inkomstenontwikkeling aanleiding toe is, kan het AB besluiten tot een bezuinigingsopdracht. Op verzoek van de Achterhoekse gemeenten zal er nog een bestuurlijke discussie plaats vinden over de uitvoering van de indexeringssystematiek.
- De GGD sluit steeds beter aan bij de ontwikkelingen in het Sociaal Domein.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 14,00 (€ 620.957)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis
Kernactiviteiten van de organisatie	• GGD Noord- en Oost-Gelderland biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. • GGD Noord- en Oost Gelderland doet dat voor 22 gemeenten in Noord- en Oost Gelderland.
Website / vestigingsplaats	http://www.ggdnog.nl / Warnsveld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de Gemeentewet
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Gemeentelijke bevoegdheden zoals deze voortvloeien uit de Wet publieke gezondheid
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2.156.000 – € 2.687.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Adviseur sociaal domein (focus zorg en welzijn), Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Begrotingskaders	Algemeen Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

Kwaliteit
De programmabegroting is geheel in lijn met de kaders en doelen uit de uitgangspuntennota 2018 en de Bestuursagenda 2014 – 2018. Deze doelen sluiten aan bij de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein.

Tijd
Bijna alle beleidsprioriteiten uit de programmabegroting 2018 zijn gerealiseerd. Er wordt nog gewerkt aan een paar prioriteiten. Deze worden binnen afzienbare tijd nog uitgevoerd.

Geld

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	(€ 1.044.950)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• De uitvoering van milieu vergunningverlening en handhaving en de Wabo-specialismen (o.a. advies over bodem, geluid, constructies en externe veiligheid). • Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).
Website / vestigingsplaats	www.odachterhoek.nl / Hengelo Gld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De deelnemers hebben geen publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen aan het openbaar lichaam. De deelnemers beslissen ieder afzonderlijk over de verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan het openbaar lichaam
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 623.000 / € 326.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2019
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd

Geld
In grote lijnen is het werk wat de ODA voor de gemeente doet op te delen in drie delen: Vergunningverlening, Handhaving en advisering. Ieder jaar wordt voor het onderdeel Handhaving een planning opgesteld met enige ruimte voor onvoorziene zaken. Bij de uitvoering is de ODA een aantal moeilijker zaken tegengekomen waardoor een overschrijding van het begrote aantal uren (en bedrag) ontstond. Vergunningverlening en advisering zijn moeilijker te begroten en te beïnvloeden en erg afhankelijk van de hoeveelheid aanvragen en activiteiten die plaats vinden. Ook op deze onderdelen heeft een flinke overschrijding plaats gevonden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het (doen) oprichten van en/of deelneming in een of meer vennootschappen, stichtingen of andere rechtspersonen tot stichting of exploitatie van crematoria. • Het zorg dragen voor de continuïteit van een crematoria voorzieningen in de regio Twente en aangrenzende gebieden door het bezitten van aandelen in Crematoria Twente B.V (CT). • Het handhaven van de kwaliteit van de crematoria voorzieningen op minimaal het bereikte niveau. • Het uitoefenen van de wettelijke bevoegdheden op de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van CT B.V..
Website / vestigingsplaats	www.crematoriatwente.nl / Enschede
Deelnemers	Berkelland, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo (O.), Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet op de lijkbezorging
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De bevoegdheden m.b.t. de stichting en exploitatie van crematoria als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	Niet van toepassing
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Bosman: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld
Door de opening van een crematorium in Berkelland zal de betrokkenheid bij Crematoria Twente, en de winstdeling, afnemen.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De WGR blijft nog in stand vanwege de financiële afwikkeling. De procedure om het Recreatieschap te ontmantelen is grotendeels afgerond.

Aandachtspunten en ontwikkelingen	• Het Recreatieschap Achterhoek Liemers (RAL) heeft in 2014 alle activiteiten beëindigd conform het door het algemeen bestuur op 25 maart 2013 vastgesteld en op 23 september 2013 bekrachtigd Integratie- en ontmantelplan. • Onderdeel van het Integratie- en ontmantelplan was de overdracht van het eigendom, beheer en onderhoud van recreatiegebieden, het routebureau en fietspaden en overige voorzieningen. De laatste overdracht heeft in 2014 plaatsgevonden.

	• Per 1 oktober 2016 heeft het RAL geen personeel meer in dienst. Voor het afhandelen van de financiële en de personele, algemene en juridische aangelegenheden werd een overeenkomst gesloten met de gemeente Doetinchem. • In 2019 lopen de (personele) verplichtingen af en kan overgegaan worden tot definitieve ontmanteling.
Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,00
Overige bijdragen per inwoner	€ 0,00
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het Recreatieschap Achterhoek en Liemers is een samenwerkingsverband van 13 gemeenten in de Achterhoek en de Liemers. Het recreatieschap is per 1 januari 2014 ontmanteld en is binnen vastgestelde kaders afgebouwd. Afgesproken is dat de gemeente Doetinchem het Dagelijks Bestuur van het RAL hierbij ondersteunt.
Website / vestigingsplaats	www.recreatieschap.nl /Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk Duiven, Lochem, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar en Zutphen.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van openluchtrecreatie en toerisme.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.934.564 – € 1.126.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Er komt geen begroting meer
Begrotingskaders	
Concept	
Definitief	

Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- De Achterhoek intensiveert de samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
- Doel van het nieuwe samenwerkingsmodel is de Achterhoek (economisch) te versterken door snellere besluitvorming, meer uitvoeringskracht en een sterker gezicht naar buiten.
- Dat gebeurt met de Agenda2030. Die is in de maak. De voorlopige naam van de samenwerking is Achterhoek2030.
- In de Achterhoek wordt samengewerkt in de volgende organen:
    - De Achterhoek Board: bepaalt de inhoud (Agenda2030)
    - De Achterhoek Raad (49 gemeenteraadsleden): bepaalt samen met de Board de Agenda 2030 voor de Achterhoek en controleert de voortgang.
    - Zes Thematafels: voeren deze agenda uit. Thema's zijn:
      – Smart werken en innovatie
      – Onderwijs en arbeidsmarkt

– Vastgoed en woningmarkt
– Mobiliteit en bereikbaarheid
– Circulaire economie en Energietransitie
– Zorginnovatie

- Regio Achterhoek (Wgr): voert de regie op de algehele samenwerking en zorgt ervoor dat de Achterhoek Agenda 2030, de jaarplannen en bijbehorende investeringsagenda worden opgesteld en uitgevoerd. Ze adviseert Board en Raad over de lobby en subsidies en levert hiervoor ook capaciteit.

-
- Projecten worden uitgevoerd in wisselende samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 6,58 (€ 286.354)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het adequaat behartigen van de regionale belangen van de aangesloten gemeenten; • de bovenlokale vraagstukken in de Achterhoek effectief en efficiënt regisseren; • coördinatie van de strategische agenda voor de uitvoering van Achterhoek 2020 met de door de gemeenteraden geprioriteerde speerpunten.
Website / vestigingsplaats	www.achterhoek2020.nl / Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. Montferland wil per 01012017 uit de gemeenschappelijke regeling.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen.
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Archiefwet, Besluit Woninggebonden subsidies en Leemtewet Stortplaatsen.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.165.086 - € 193.334
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medwerker Team Opdrachtgevers.
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De SDOA werkt aan een plan voor het nieuw beschut binnen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Beheerskosten € 4.429.000 Overige bijdragen cliëntgebonden: € 11.390.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van sociale zekerheid voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. • De dienst staat voor maximale zelfstandigheid van de klanten op het gebied van arbeid, inkomen en participatie.
Website / vestigingsplaats	www.socialedienstoostachterhoek.nl / Groenlo
Deelnemers	Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland

Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Gemeentewet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet.
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden die op grond van de onder a tot en met j genoemde wetten en regelgeving aan het college toekomen worden, voor zover de wet het toelaat en de wet die het betreft niet is ingetrokken dan wel overdracht van bevoegdheden niet meer mogelijk is, aan het algemeen bestuur van de dienst overgedragen: a. Participatiewet. b. Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). c. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze. d. Werknemers (Ioaw). e. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen. f. Zelfstandigen (Ioaz). g. Wet inburgering (Wi). h. Wet kinderopvang (Wk), voor zover het de uitvoering voor vastgestelde doelgroepen betreft. i. Voorzieningen en besluiten van algemene strekking die betrekking hebben op de onder a tot en met h genoemde wetten en overige regelgeving met betrekking tot die wetgeving waarvan de uitvoering aan gemeenten, al dan niet in medebewind, is opgedragen. j. Nieuwe wet- of regelgeving die in de plaats treedt of samenhangt met de onder a tot en met h genoemde wetten en regelgeving. 2. De dienst wordt voorts belast met: a. De uitvoering van de schuldhulpverlening. b. De administratieve verwerking van de beschikkingen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning. c. Uitvoeringstaken in het kader van de Wet sociale werkvoorziening, voor zover die niet zijn opgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Hameland. d. Uitvoering van de gemeentelijke regelingen op het gebied van minimabeleid en bijzondere bijstand. 3. Het algemeen bestuur van de dienst is bij de uitvoering van deze taken gebonden aan het door de gemeenten vastgestelde beleid.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 4.593.000 – € 11.688.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgevers
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Verantwoordelijke: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

Kwaliteit

We nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek door actief te participeren in overlegvormen, nauwe verbinding te hebben met de beleidsadviseurs bij SDOA en waar nodig het management, klantmanagers en accountmanagers. We betrekken SDOA bij de vormgeving van ons beleid en we werken samen aan een sterke kwaliteit van dienstverlening. We zijn bezig met het ontwikkelen van een bredere dienstverlening waarin meer aandacht is voor mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Er heeft een organisatieonderzoek plaatsgevonden naar de structuur van de SDOA en of deze nog past bij de huidige opgave. Hierin is onder andere naar voren gekomen dat

zowel de klanten als de gemeenten tevreden zijn over het functioneren van SDOA, dat er een keuze dient te worden gemaakt met betrekking tot de te hanteren financiële verdeelsleutel (aantallen werkzoekenden per gemeente zijn anno 2018 aanzienlijk anders dan bij de start in 2010) en dat er extra aandacht nodig is (herijking contactpersonenoverleg) voor de aansluiting van het participatie beleid van SDOA op de overige beleidsterreinen en visie op het sociaal domein van de afzonderlijke SDOA gemeenten.

Tijd

De deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling loopt door in de tijd.
Er is door het DB besloten dat er een bestuursopdracht moet worden uitgevoerd. Hierin wordt gevraagd een voorstel met concrete adviezen te ontwikkelen voor de toekomstige positionering van SDOA in het brede sociaal domein (Wmo, Jeugdwet én Participatiewet). Sinds januari 2019 werken in de vorm van een proeftuin klantmanagers vanuit SDOA samen met de medewerkers van Voormekaar.

Geld

De te voeren discussie over de financiële verdeelsleutel zal naar verwachting in ieder geval gevolgen hebben voor de bijdrage van de gemeente Berkelland exploitatiekosten.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Verantwoording over de inhoudelijke taak van Stadsbank Oost Nederland ligt bij de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA).
- Een beleidsmedewerker van de SDOA heeft zitting in het ambtelijk platform en wordt betrokken bij het uitzetten van nieuw beleid.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Overige bijdragen € 335.000 (via de begroting van SDOA)
Kernactiviteiten van de organisatie	• Stadsbank Oost Nederland levert bijzonder financiële dienstverlening aan consumenten. • De bank ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk. • Op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.
Website / vestigingsplaats	www.stadsbankoostnederland.nl / Enschede
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen, Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Burgerlijk Wetboek, Faillissementswet, Wet op het consumentenkrediet, Wet toezicht kredietwezen 1992, Wet werk en bijstand, Gemeentewet, Wet financiering decentrale overheden, Algemene wet bestuursrecht
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan
Toegekende bevoegdheden	1. Krediettransacties binnen de Wet FIDO gegeven kaders. 2. Schuldenregeling. 3. Budgetbeheer. 4. Verklaringen op grond van de Faillisementswet. 5. Bewindvoering en curatele op grond van de Faillisementswet. 6. Bewindvoering op grond van het Burgerlijk Wetboek. 7. Diensten in het kader van de beschikbaarheidsnuttigheid. 8. Preventie. 9. Het bevorderen van de spaarzin. 10. Harmonische en evenwichtige ontwikkeling van de onderneming.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.891.000 – € 3.748.000

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit
Er wordt meer ingezet op preventie en vroegsignalering. In dit kader is en wordt gewerkt aan een doorgaande lijn van schuldhulpverlening aan inwoners. Daarbij worden diverse netwerkpartners, zoals Schuldhulp Op Maat en Humanitas Thuisadministratie, betrokken.
Door twee studentes van de Hogeschool Arnhem Nijmegen is een onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop de gemeente Berkelland het schuldhulpverleningstraject kan inrichten, zodat de gestelde kwaliteitseisen van de schuldhulpverlening gewaarborgd worden.

Tijd

Geld

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- we hebben een signaal gekregen dat er over 2018 mogelijk een bekort gaat ontstaan. Mogelijk heeft dit gevolgen voor de bijdrage 2019.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 42,34 (€1.873.900)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Meer veiligheid in de regio. • Samenwerking tussen de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en brandweer.
Website / vestigingsplaats	www.vnog.nl / Apeldoorn
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Bathmen, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Gorssel, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Gemeentewet, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden op grond van de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.385.000 - €45.693.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 845.000 - € 45.360.000
Verwacht resultaat	€ 930.000
Coördinatie	Opdrachtgever Veiligheid Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester van Oostrum: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Raadsleden / Collegeleden
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Verantwoordelijke: Joost van Oostrum

Kwaliteit
De samenwerking met de VNOG is voldoende. Het is echter een samenwerking met 22 gemeentes waardoor je vaak te maken hebt met een meerderheid van stemmen. Op lokaal niveau is de samenwerking goed met de VNOG.

Tijd

Geld
VNOG heeft over 2018 een behoorlijk verlies die gedeeld wordt door 22 gemeentes. Het definitieve bedrag is nog niet duidelijk

Goede dienstverlening door samenwerking (stichtingen en verenigingen)

Wat gaan we daarvoor doen?

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Achterhoek Toerisme.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Samenwerking VVV's
- Achterhoek Toerisme heeft gesprekken met de VVV's en TIP's in de Achterhoek over intensievere samenwerking en de realisatie van inspiratiepunten. Op 4 en 5 september 2018 zijn er drie bijeenkomsten georganiseerd voor VVV's en TIP's in de Achterhoek. Met uitzondering van Ruurlo, Neede en Dinxperlo waren hierbij alle VVV's en TIP's aanwezig.
- Diverse VVV's ervaren knelpunten waar het gaat om kwaliteit, exploitatie, opleiden en werven van vrijwilligers etc. Op basis van de genoemde knelpunten is nagedacht over een manier om meer samenwerking te realiseren tussen de VVV's en TIP's in de Achterhoek. Met als doel om kennisuitwisseling en professionalisering te bevorderen.
- Voor dit proces is een kwartiermaker aangesteld.
- Tegelijkertijd zijn er gesprekken geweest met VVV Nederland over de afname van 1 VVV licentie voor de hele Achterhoek. VVV Nederland staat hier positief tegenover.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 1,50 1 cent per overnachting t.b.v. investeringen in innovatie en digitalisering
Overige bijdragen per inwoner	De vaste bijdragen voor beheer en onderhoud van routestructuren (fietsknooppunten- en wandelroutenetwerk) à € 8.000 zijn al eerder toegezegd (en dus begroot) en specifiek aan deze 2 doelen gekoppeld.
Kernactiviteiten van de organisatie	• Achterhoek Toerisme is een stichting met een algemeen maatschappelijke doelstelling (het bevorderen van toerisme en recreatie in de Achterhoek). • De financiering van de AT vindt plaats door een vaste bijdrage per gemeente, maar AT genereert ook "eigen" inkomsten door het ontwikkelen van allerlei activiteiten. • De AT is in beginsel vrij in het besteden van de gemeentelijke bijdrage, zolang ze deze besteedt in het kader van de algemene maatschappelijke doelstelling. • Stichting beheer gelden routebureau Achterhoek is opgericht om te waarborgen dat de middelen afkomstig van de ontmanteling van het RAL beschikbaar blijven voor het routebureau. De beheerstichting is direct gerelateerd aan stichting Achterhoek Toerisme.
Coördinatie	Beleidsmedewerker Team opdrachtgevers
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren
Website	www.achterhoek.nl

Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  De subsidieovereenkomst met de Stichting Achterhoek Toerisme is verlengd tot en met 2021 na een evaluatie. De samenwerking met Achterhoek Toerisme is goed.
- **Tijd**
- **Geld**

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Hambroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Met Lap beheer BV is een intentieovereenkomst gesloten om de oude overeenkomst uit 1992 te gaan vervangen door een nieuwe overeenkomst.
- Leisurelands heeft een gebiedsvisie gemaakt waarmee wij hebben ingestemd en hen hebben gevraagd om de visie verder uit te gaan werken.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Zandwinning; vanaf 2012 niet meer in exploitatie. • Het realiseren en exploiteren van het recreatiegebied Hambroek te Borculo.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder van Haaren / M.G. Mellink: medewerker Gebiedsteam
Website	Geen

Verantwoordelijke: Marijke van Haaren

- **Kwaliteit**
  Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan diverse vergaderingen van de Stichting Hambroek. Er wordt met de huidige grondeigenaren gesproken over de toekomst van het gebied. Hiervoor heeft de gemeente enkele onderzoeken laten uitvoeren op gebeid van cultuurhistorie, natuur en stabiliteit. Ook worden plannen voorbereid voor de inrichting van het gebied en wordt gewerkt aan hernieuwing van de statuten van de stichting Hambroek
- **Tijd**
- **Geld**

FINANCIERING

Financiering

"Geld lenen kost geld!"

Wat speelt er?

Regelgeving
De wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) verplicht gemeenten richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de gemeentelijke geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden (= treasury). Wij hebben dit gedaan in ons treasurystatuut.
Algemene ontwikkelingen (Rentevisie)
In het treasurystatuut zijn de randvoorwaarden voor het gemeentelijk beleid opgenomen.
Een belangrijk onderdeel hiervan is het verwachte en werkelijke verloop van de rente. Op grond van de huidige inzichten verwachten wij een lichte stijging van de korte rente (3 maands euribor) en de verwachting voor de lange rente (10 jaar) is dat deze licht gaat stijgen.
Gemeentefinanciering
In 2018 hebben we een van de leningen bji de BNG afgelost.

Speerpunten

1. Beperken van de risico's op het te lenen en uit te lenen geld

Wat willen we bereiken?

- Het risico op lastenstijging door rentestijging minimaliseren
- Een zo hoog mogelijk rendement op ons bestaande geld

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de (markt-) waarde van aandelen of obligaties daalt door koersontwikkelingen. Wij lopen weinig koersrisico, omdat wij onze gelden hebben uitgezet op spaarrekeningen of vastrentende waarden die voldoen aan de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden).
Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
  In 2018 zijn er geen transacties geweest waaruit we kunnen afleiden dat onze aandelen minder waard zijn geworden. Anderzijds zijn er ook geen transacties geweest waaruit we kunnen opmaken dat onze aandelen meer waard zouden zijn.
- **Tijd**
- **Geld**

Beoordelen renterisico.

Er zijn twee normen die aangeven hoe groot het renterisico is. Wij lopen geen groot renterisico.

1. Een norm die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan 1 jaar.
   Volgens deze norm mogen we € 10.000.000 lenen. We verwachten dat we ruim onder deze norm blijven zoals uit onderstaande overzicht blijkt.

Bedragen in € 1.000	Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet	Kw 1	Kw 2	Kw 3	Kw 4
1	Vlottende schuld	16.059	15.912	15.859	153

2	Vlottende middelen	32.458	28.889	30.163	7.987
3	Netto vlottend (+) of overschot (-)	-16.399	-12.899	-14.305	-7.834
4	Kasgeldlimiet				
(4a) = (7>3)	Ruimte onder de kasgeldlimiet	25.326	21.915	23.232	16.761
(4b) = (7<3)	Overschrijding van de kasgeldlimiet				
	Berekening kasgeldlimiet				
5	Begrotingstotaal	105.022	105.022	105.022	105.022
6	Percentage	8,5	8,5	8,5	8,5
7	Kasgeldlimiet = (5) x (6) / 100	8.927	8.927	8.927	8.927

Een norm die aangeeft of wijzigingen in de rente van huidige leningen, rente over nieuwe leningen en aflossingen passen bij de begroting.
Als de aflossingen en de renteherzieningen onder de € 24.000.000 blijven is het goed. Wij verwachten lasten voor renteherziening en aflossing van € 3.800.000 zoals uit onderstaand overzicht blijkt (bedragen x € 1.000):

Stap	Variabelen Renterisicnorm	2018	2019	2020	2021	2022
1	Renteherzieningen					
2	Aflossingen	20.722	2.747	2.747	2.747	2.747
3	Renterisico (1+2)	20.722	2.747	2.747	2.747	2.747
4	Renterisiconorm (4a x 4b/100)	21.004	23.301	23.301	23.301	23.301
	Ruimte onder risiconorm (4 >3)	282	20.554	20.554	20.554	20.554
	Overschrijding renterisiconorm (4<3)					
	Renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal	105.022	116.503	116.503	116.503	116.503
4b	Percentage regeling	20	20	20	20	20

De verdeling van de rente over de taakvelden levert het volgende renteresultaat op in de begroting

	Begroting	Werkelijk
Externe rente korte en lange financiering	2.914.823	2.255.167
Externe rente baten	-3.625	-3.625
Totaal door te rekenen externe rente	2.918.448	2.258.792
Rente grondexploitatie	69.905	155.431

Rente projectfinanciering	3.625	3.625
Saldo door te rekenen externe rente	2.844.918	2.099.736

Werkelijk aan taakvelden toegerekend	2.987.815	1.886.446
Renteresultaat	-142.897	213.290

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

In 2018 hebben we geen (kasgeld)leningen aan hoeven trekken. We blijven binnen de normen van de kasgeldlimiet en renterisiconorm

1. De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel we per kwartaal mogen lenen voor een periode korter dan 1 jaar. Volgens deze limiet mochten we 8,9 miljoen euro lenen. In het overzicht is te zien dat we in 2018 ruim onder deze norm zijn gebleven
2. De renterisiconorm geeft aan of wijzigingen in de rente van huidige leningen, rente over nieuwe leningen en aflossingen passen bij de begroting. Ondanks de aflossing van een grote lening bij de BNG Bank zijn we onder deze norm gebleven.

Tijd

Geld

Beoordelen uitstaande leningen

Om rendement te halen op onze liquide middelen lenen we geld uit aan daarvoor aangewezen instelling. De belangrijkste leningen zijn verstrekt aan de

- BNG (20 miljoen)
- VNOG (10 miljoen)

Verantwoordelijke: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Om rendement te halen op onze liquide middelen lenen we geld uit aan daarvoor aangewezen instellingen. De belangrijkste leningen zijn verstrekt aan

BNG Bank: 20 miljoen euro
VNOG: 10 miljoen euro (saldo eind 2018: 6,2 miljoen euro)

Tijd

Geld

In 2018 hebben we de rente over de hybride lening van de BNG Bank en de lening van de VNOG ontvangen.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Onderhoud kapitaalgoederen

"We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen"

Wat speelt er?

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen.
Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Wanneer de investering minder dan € 5.000 bedraagt, wordt het niet afgeschreven. De lasten worden dan in één keer afgeboekt.

Speerpunten

1. Een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen

Wat willen we bereiken?

- Een kwaliteitsniveau van de wegen volgens scenario 3 overwegend laag
- Een rioolstelsel dat wordt beheert overeenkomstig het Gemeentelijk Rioleringsplan
- Een gedifferentieerd onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen
- Een kwaliteitsniveau voor openbaar groen dat past bij het budget

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderhouden gebouwen.

De gemeentelijke gebouwen zijn in 2014 geïnspecteerd. Hierdoor is er een goed beeld gekregen van de onderhoudstoestand van de gebouwen. Op basis van deze inspectie is de meerjarenonderhoudsplanning opgesteld.

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren onder conditie 5

Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Onderhouden groen.

Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit
Door veranderingen in de organisatie en het droge weer zijn er wel enkele zaken blijven maar is het totale resultaat over 2018 positief.

Tijd

Geld
Door veranderingen in onder andere de organisatie was er in de loop van het jaar onduidelijkheid over de stand van zaken van de verschillende budgeten. Herschikking moet dit grotendeels verhelpen.

Onderhouden van Riolering

We hebben steeds beter inzicht in de onderhoudstoestand van riolen en rioolgemalen. Hierdoor kan het risico op calamiteiten beter worden ingeschat. Hoewel er enkele zwakke plekken in het rioolstelsel zijn, is er geen groot risico zodat hierdoor problemen ontstaan.
Het Gemeentelijk Rioleringsplan is in 2013 voor vijf jaar vastgesteld. In dit plan wordt aandacht besteed aan het onderhoud en de noodzakelijke investeringen op korte en lange termijn. Op basis van dit plan worden onderhoudsplannen uitgewerkt. De kosten voor de riolering worden volledig gedekt uit het rioolrecht. Afgezien van onvoorziene omstandigheden kunnen alle werkzaamheden aan de riolering hierdoor worden uitgevoerd.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Kwaliteit
In 2018 zijn zowel de watervisie als het watertakenplan voor de komende jaren vastgesteld. De watervisie is samen met het Waterschap Rijn en IJssel opgesteld. Het watertakenplan is de gemeentelijke uitwerking van de watervisie.

Onderhouden van wegen

We inspecteren regelmatig het kwaliteitsniveau van onze wegverhardingen. De kwaliteit van de wegverhardingen volgens de laatste inspecties is te zien in onderstaande tabel.

Gebruiksfunctie	Centrumgebied	Wijkontsluiting wegen	Woonstraten	Industrieweg en	Ontsluitingsweg en buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt						
Rijbaan	Hoog	Basis	Laag	Basis	Laag	Laag
Fietspaden	Hoog	Hoog	Basis	Zeer hoog	Laag	Basis
Voetpaden			Basis			
Overige		Basis			Zeer hoog	Laag
Elementen						
Rijbaan	Basis	Hoog	Basis	Hoog	Laag	Laag
Fietspaden		Hoog	Hoog	Zeer hoog	Laag	
Voetpaden	Hoog	Hoog	Hoog	Basis		

Overige	Basis	Hoog	Basis	Hoog	Laag

De gemiddelde kwaliteit van de wegverhardingen scoort basis – laag. Industriewegen scoren overwegend hoog. Dit komt doordat nog niet zolang geleden revitalisaties zijn uitgevoerd. Fietspaden scoren overwegend basis. Volgens het gekozen scenario zou dit hoog moeten zijn. Over het algemeen ligt de kwaliteit boven het gekozen scenario 'overwegend laag'.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

Onderhoud water

Het onderhoud van het gemeentelijk water maakt onderdeel uit van het watertakenplan dat in samenspraak met het waterschap is opgesteld.
Verantwoordelijke: Anjo Bosman

RESERVES

Wat speelt er?

Bij de nota Reserves en Voorzieningen 2016 zijn de reserves herschikt. Daarbij zijn nog 10 reserves in stand gebleven, waarvan 9 bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn ingesteld om toekomstige lasten te kunnen dekken. Het idee daarachter is niet dat die lasten gelijk gemaakt moeten worden. De reserves zijn een spaarpot voor uitgaven die we verwachten. Hierna is per reserve nog eens aangegeven voor welk doel ze zijn ingesteld.

Overzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Verwacht saldo 31-12-2018
Algemene reserve	37.528	689	637	37.580
Bestuurlijke claims	12.197	1.363	4.240	9.320
Egalisatiereserve Afval	2.380	214		2.594
Egalisatiereserve investeringen	7.935		55	7.880
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	1.777	1.920		3.697
Inkomensreserves	5.638	5		5.643
Onderhoud wegen	5.848	152		6.000
Onderwijs-huisvesting	7.010		44	6.966
Herstructurering	6.221	611	431	6.401
Nadelen decentralisaties	11.300		3.437	7.863
Hameland	2.090			2.090
Totaal	**99.924**	**4.954**	**8.844**	**96.034**

Algemene reserve

Algemene reserve		
Doel	Buffer voor het opvangen van nadelen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		**37.528.389**
Toevoegingen		**689.310**
Resultaat 2017		689.310
Onttrekkingen		**637.056**
Onderzoekskosten N18		11.400
Vervolgproject Beltrum		29.961
Leader subsidie		97.208
Extra personeelskosten griffie		61.600
Overhevelen sloopbonusregeling		500.000
Overhevelen privatisering Sonders		87.000
Correctie teveel onttrokken EUP/energiescan		-150.113
Stand 31 december		**37.580.643**

Bestuurlijke claims

Bestuurlijke claims		
Doel	Het dekken van projecten waarover een bestuurlijk besluit is genomen.	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Uitname uit andere reserves voor projecten	
Stand 1 januari		**12.196.992**
Toevoegingen		**1.362.912**
Resultaat 2017		103.000
Overheveling plattelandsvernieuwing		114.330
Overheveling projecten toerisme en recreatie		19.306
Overheveling onderzoek Staring		40.000
Overheveling privatisering Sonders		87.000
Overhevelen Sloopbonus		500.000
Overhevelen Leef in Borculo		80.000
Overhevelen aankoop Hema		351.000
Resultaat Najaarsnota 2018		68.276
Onttrekkingen		**4.240.154**
Sloopbonusregeling		109.485
Energiescan bij bedrijven		67.263
Dekking project statushouders		306.076
Onderzoekskosten Staringcollege		24.638
Afkoop Nieuw Olthaar 3e tranche		61.412
Teruggaaf OZB		405.709
Nieuwe FUO GBT		19.764
Veranderbudget		344.830
Bijdrage N18		2.200.220
Wegenlegger		9.200
EUP		329.915
Subsidies glasvezel		17.288
Busplein Neede		70.965
t Stieltjen		31.300
Dorpsaccommodatie Rietmolen		8.000
Dorphoes Gelster		19.500
De Wanne		4.000
t Haarhoes		32.100
Zunnekamp		110.350
Omgevingswet		38.140
Inhuur bereik en beschikbaarheidsdienst		30.000
Stand 31 december		**9.319.749**

Egalisatiereserve afval

De egalisatiereserve afval kent op dit moment geen plafond. Gedachte hierachter is dat de reserve gevuld wordt met de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Deze opbrengst moet gebruikt worden voor de inzameling en verwerking van afval. Door de lage aanbestedingen in de vorige ronde was de verwachting dat de egalisatiereserve nodig zou zijn om bij een nieuwe aanbesteding de verhoging in tarieven op te vangen. Inmiddels zijn er ontwikkelingen waardoor de egalisatie van de tarieven minder groot lijkt te zijn.

Een plafond voor deze reserve van € 1.000.000 om nadelen gedurende enkele jaren op te kunnen vangen lijkt op dit moment reeel. We kijken in 2019 hoe het gaat met deze reserve. In 2020 geven we dan een het gedeelte boven de € 1.000.000 terug via de afvalstoffenheffing.

Egalisatiereserve afval		
Doel	Het egaliseren van het tarief voor afvalverwijdering en – verwerking door overschotten en tekorten te verrekenen met deze reserve	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaatbestemming afval	
Stand 1 januari		**2.380.405**
Toevoegingen		**214.179**
Resultaat afval		214.179
Onttrekkingen		**0**
Stand 31 december		**2.594.584**

Egalisatiereserve investeringen

Egalisatiereserve investeringen		
Doel	Het dekken van kapitaallasten van investeringen.	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Bijdrage uit andere reserves ter dekking kapitaallasten	
Stand 1 januari		**7.934.805**
Toevoegingen		**0**
Onttrekkingen		**54.601**
Dekking kapitaallasten		54.601
Stand 31 december		**7.880.203**

Egalisatiereserve bouwgrondexploitaties

Algemene reserve bouwgrondexploitaitie		
Doel	Het opvangen van verliezen van de bouwgrondexploitatie	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaatbestemming bouwgrondexploitaties	
Stand 1 januari		**1.777.031**
Toevoegingen		**1.919.798**
Begroting 2018		1.000.000
Resultaat 2017		919.798
Onttrekkingen		**0**
Stand 31 december		**3.696.829**

Inkomensreserve

Deze reserve was ooit bedoeld om renteinkomsten te genereren. De renteinkomsten werden dan toegevoegd aan de reserves of aan de exploitatie. Na de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt de systematiek niet meer gewenst. Wij passen deze ook niet meer toe. Daarmee is de reserve overbodig geworden. De reserve is hooguit nog nodig voor het inzichtelijk houden van het "Legaat Planten". Hiervoor is een plafond van € 15.000 voldoende.

Inkomensreserve		
Doel	Het genereren van rente die kan worden gebruikt als dekkingsmiddel in de exploitatie en het genereren van rente op het Legaat Planten dat vijfjaarlijks wordt uitgekeerd.	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		**5.637.867**
Toevoegingen		**5.000**
Resultaat 2017		5.000
Onttrekkingen		**0**
Stand 31 december		**5.642.867**

Onderwijshuisvesting

Voor de uitwerking van de onderwijsvisie Primair Onderwijs wordt dit jaar de voorbereiding voor de realisatie van een school op ;t Simmelink in Eibergen afgerond. Geschatte grove investering € 5 miljoen (incl. sloop en herinrichting)
In het najaar 2018 wordt het haalbaarheidsonderzoek toekomstbeeld Stichting Staring College in Berkelland VMBO afgerond waarna bestuurlijke besluitvorming volgt over locatie en financiële middelen.

Onderwijshuisvesting		
Doel	Het realiseren van investeringen in onderhoud van scholen en het afboeken van boekwaarden in combinatie met sloopkosten van schoolgebouwen.	
Plafond		7.000.000
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		**7.009.977**
Toevoegingen		**0**
Onttrekkingen		**44.351**
Bijdrage Staring		40.000
Voorbereiding Simmelink		4.351
Stand 31 december		**6.965.627**

Wegen

Onderhoud wegen		
Doel	Het onderhoud van wegen als aanvulling op het budget in de begroting	
Plafond		6.000.000
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		**5.848.261**
Toevoegingen		**151.739**
Resultaat 2017		151.739
Onttrekkingen		**0**
Stand 31 december		**6.000.000**

Herstructurering

Herstructurering		
Doel	Dekken van kosten die voortkomen uit herstructurering van ((bouw)grond)locaties daar waar woningbouw niet meer mogelijk of gewenst is.	
Plafond		7.000.000
Vulling	Resultaat bestemming	
Stand 1 januari		**6.220.823**
Toevoegingen		**611.251**
Resultaat 2017		296.819
Resultaat Voorjaarsnota 2018		314.432
Onttrekkingen		**431.000**
Leef in Borculo		80.000
Aankoop/Sloop Hema		351.000
Stand 31 december		**6.401.074**

Nadelen decentralisaties

Nadelen decentralisaties		
Doel	Het opvangen van nadelen van de decentralisaties	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaat bestemming	
Stand 1 januari		**11.300.177**
Toevoegingen		**0**
Onttrekkingen		**3.437.265**
Dekking tekort		3.147.000
Dekking combinatiefunctionarissen		123.183
Dekking algemeen maatschappelijk werk		167.082
Stand 31 december		**7.862.912**

Jaarrekening 2018

ACTIVA	Ultimo 2018		Ultimo 2017	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		*4*		*2.263*
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio				
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	4		63	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden			2.200	
Materiële vaste activa		*98.079*		*91.686*
In erfpacht uitgegeven gronden	70		70	
Investeringen met economisch nut	43.341		43.795	
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	31.981		30.117	
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut	22.688		17.704	
Financiële vaste activa		*46.955*		*46.923*
Kapitaalverstrekking aan:				
Deelnemingen	735		735	
Gemeenschappelijke regelingen	72		72	
Overige verbonden partijen	5.142		4.625	
Leningen aan:				
Openbare lichamen art. 1a wet fido	6.203		7.177	
Woningbouwcorporaties				
Deelnemingen	20.012		20.012	
Overige verbonden partijen	5.151		3.663	
Overige langlopende leningen	9.640		10.639	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1jaar				
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier > 1 jaar				
Overige uitzettingen > 1 jaar				
Totaal vaste activa		**145.038**		**140.873**
Vlottende activa				
Voorraden		*2.855*		*3.848*
Grond- en Hulpstoffen				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	4.554		5.723	
Gereed product en handelsgoederen	-1.700		-1.875	
Vooruitbetalingen				
Uitzettingen < 1 jaar		*18.557*		*46.083*
Vorderingen op openbare lichamen	6.161		5.197	
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen art.1a wet fido				
Overige verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	4.739		32.802	
Rekening-courantverhouding met het Rijk				
Rekening-courantverhouding met niet-financiele instellingen	5.810		6.860	
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1 jaar				
Overige vorderingen	1.846		1.224	
Overige uitzettingen < 1 jaar				
Liquide middelen		*691*		*104*
Kas- en Banksaldi	691		104	
Overlopende activa		*9.869*		*9.496*
Nog te ontv. voorschotbedragen door voorfin. met spec.				
Europese overheidslichamen				
Het Rijk	*258*		*368*	
Overige Nederlandse overheidslichamen	*226*			
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	*9.385*		*9.128*	
Totaal vlottende activa		**31.971**		**59.531**
Totaal generaal		**177.010**		**200.404**

Recht op verliescompensatie krachtens de wet op de vpb 1969	nvt	5

Balans per 31 december (Bedragen x € 1.000)

PASSIVA	Ultimo 2018		Ultimo 2017	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		*94.361*		*102.089*
Algemene reserve	37.581		37.528	
Bestemmingsreserves	58.454		62.396	
Gerealiseerd resultaat	-1.675		2.164	
Voorzieningen		*12.385*		*11.622*
Voorziening voor verplichtingen en verliezen	5.082		4.996	
Voorziening voor risico's				
Voorziening voor het gelijkmatig verdelen van lasten				
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	7.303		6.627	
Vaste schulden > 1 jaar		*46.702*		*67.423*
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen van:				
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	46.702		67.423	
Binnenlandse bedrijven				
Openbare lichamen als bedoeld in art.1a wet fido				
Overige binnenlandse sectoren				
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
overige leningen > 1 jaar				
Totaal vaste passiva		**153.448**		**181.134**
Vlottende Passiva				
Netto vlottende schulden < 1 jaar		*9.234*		*10.086*
Kasgeldleningen bij openbare lichamen art. 1a wet fido				
Overige kasgeldleningen	6.400		7.100	
Banksaldi			352	
Overige schulden	2.834		2.634	
Overlopende passiva		*14.329*		*9.184*
Verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen	*6.902*		*3.128*	
Ontv. voorschotten voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen				
Het Rijk	*374*		*1.004*	
Overige Nederlandse overheidslichamen	*1.224*		*942*	
Overige vooruitontv. bedr ten bate van volgende begr. jaren	*5.829*		*4.110*	
Totaal vlottende passiva		**23.563**		**19.270**
Totaal generaal		**177.010**		**200.404**

Gewaarborgde geldleningen	**69.275**	**72.229**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Indien er sprake is van her-rubricering dan is hier melding van gemaakt in de toelichting en zijn de vergelijkende cijfers aangepast.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

De baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in max. 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Kosten van disagio worden niet geactiveerd.

Activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa met een economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit, niet zijnde sportvelden, met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Ingevolge de verordening 212 en de Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid Gemeente Berkelland 2012 schrijven we lineair af. Bij wijzigingen in de gehanteerde afschrijvingstermijnen blijven de termijnen voor in het verleden gepleegde investeringen intact voor zover niet anders wordt besloten. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan vijf duizend euro worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden geactiveerd en lineair afgeschreven.

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV´s en BV´s (“kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen” in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa

Voorraden

De als “onderhanden werken” opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Rekening houden met de "Percentage of Completion". Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Eventuele voorziening voor oninbaarheid wordt in mindering gebracht op de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Reserves

Naast de algemene reserve zijn er diverse reserves gevormd die voor een specifiek doel bestemd zijn. Het muteren van reserves vindt plaats op aangeven van de raad. Alle mutaties op reserves lopen via het taakveld mutaties reserves.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garanties

Van de leningen waar de gemeente borg of garant voor staat, is het totaalbedrag van de geborgde of gegarandeerde schuldrestanten per einde jaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio		
kosten van onderzoek en ontwikkeling	4	63
Bijdragen aan activa in eigendom van derden		2.200
Totaal	**4**	**2.263**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde 1-1-2018	Investeringen	Desinves-teringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waardering en	Boekwaarde 31-12-2018
kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio						
kosten van onderzoek en ontwikkeling	63	13		72		4
bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.200			2.200		
Totaal	**2.263**	**13**		**2.272**		**4**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
In erfpacht uitgegeven gronden	70	70
Investeringen met een economisch nut	43.341	43.795
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	31.981	30.117
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	22.688	17.704
Totaal	**98.079**	**91.686**

N.a.v. een opmerking bij de controlebevindingen van de jaarrekening 2017 is van een aantal investeringen de rubricering aangepast per 1-1-2018. Na controle van de activastaat zijn er investeringen verwijderd bij Grond-, weg- en waterbouwkundige werken EN (2.206) en Overige materiële vaste activa EN (384). Deze zijn opgeteld bij de rubriek Grond-, weg- en waterbouwkundige werken MN (2.590). Indien een actief daadwerkelijk wordt bestemd voor verkoop, dan moet overboeking plaatsvinden naar de voorraden. Daarom is een bedrag van (29) overgeboekt van Gebouwen EN naar Voorraden (zie vlottende activa). (genoemde bedragen x € 1.000)

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de erfpachtgronden weer:

(Bedragen X € 1.000)

	BW 1-1-2018	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Desinves-teringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waardering en	Boekwaarde 31-12-2018
Erfpachtgronden	70						70
Totaal	**70**						**70**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde 1-1-2018	Mutaties activasoort	Vermeerde-ringen	Verminde-ringen	Desinves-teringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waardering	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	4.489		90			27		4.553
Gronden en terreinen, Dekking d.m.v. heffingen	83					6		78
Woonruimten	206		33					239
Woonruimten, Dekking d.m.v. heffingen	3							3
Gebouwen	30.775	-29	2.816	581		1.098		31.882
Gebouwen, Dekking d.m.v. heffingen	5					2		4
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken *	2.158	-2.206				-58		11
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken, Dekking d.m.v. heffing	29.870		2.819	-571		1.573		31.686
Vervoermiddelen	673		748			136	47	1.238
Machines, apparaten en installaties	3.089		640			428		3.301
Machines, apparaten en installaties, Dekking d.m.v. heffing	16					3		13
Overige materiële vaste activa *	1.112	-384	335	35		172		856
Overige materiële vaste activa, Dekking d.m.v. heffing	140		85			28		198
Strategische gronden (voorm. NIEGG)	916			32				884
Strategische gronden (voorm. Grond en hulpstoffen)	376							376
Totaal	73.912	-2.619	7.566	77		3.414	47	75.321

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

(Bedragen X € 1.000)

	BW 1-1-2018	Mutaties Activasoort	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Desinves-teringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waardering en	BW 31-12-2018
Gronden en terreinen								
Gebouwen								
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	17.613	2.590	3.807	853		540		22.616
Machines, apparaten en installaties	7							7
Ov. materiele vaste activa	85					20		65
Totaal	17.704	2.590	3.807	853		560		22.688

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2018 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

		BW 1-1-2018	Investeringen	Desinves-teringen	Aflossing-en/ Af-schrijvingen	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan:							
Deelnemingen		735					735
Gemeenschappelijke regelingen		72					72
Overige verbonden partijen		4.625	4.989		4.472		5.142
		5.432	**4.989**		**4.472**		**5.949**
Leningen aan:							
Openbare lichamen (art. 1 fido)		7.177			974		6.203
Woningbouwcorporaties							0
Deelnemingen		20.012					20.012
Overige verbonden partijen		3.663	1.946		459		5.151
		30.852	**1.946**		**1.432**		**31.366**
Overige langlopende leningen							
Overige langlopende leningen		10.639	6		1.005		9.640
Uitzettingen in schatkist > 1 jr							
Uitzettingen Ned. Schuldpapier > 1 jr							
Ov. uitzettingen met looptijd > 1 jr							
		10.639	**6**		**1.005**		**9.640**
Totaal		**46.923**	**6.942**		**6.910**		**46.955**

Kapitaalverstrekkingen aan:

De investeringen en aflossingen verantwoord onder kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen betreft de rekeningcourant positie bij de Svn m.b.t. verschillende regelingen

Leningen aan:

De aflossing onder openbare lichamen (art 1 fido) heeft betrekking op de lening van de V.N.O.G. Onder overige verbonden partijen is het bedrag vermeld dat bij de deelnemers van de Svn leningen uitstaat.

Overige langlopende leningen:

De aflossing verantwoord onder de overige langlopende leningen heeft voornamelijk betrekking op leningen aan het personeel inzake de woningfinanciering.

Vlottende Activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
Grond- en hulpstoffen		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.286	5.945
Voorziening voor mogelijk verliesgevende exploitaties	-732	-222
Voorziening waardering voorraden	-1.721	-1.875
Gereed product en handelsgoederen	22	
Vooruitbetalingen		
Totaal	**2.855**	**3.848**

-

Voorziening naar aanleiding van demografische ontwikkelingen.

De gemeente Berkelland heeft zich ten doel gesteld om in de jaren 2010 tot 2025 maximaal 635 woningen toe te laten voegen aan de woningvoorraad. In 2015 is de Regionale Woonagenda voor de periode 2015-2025 vastgesteld. Daarbij is ingezet op 10% verlaging van het aantal woningen tot 570. Dit heeft gevolgen voor de keuzes in de woningbouwprogramma's en daarvoor geschikte locaties. In december 2016 is een Lokale woonagenda vastgesteld. In lijn met deze kaders zijn voor de vier grote kernen Structuurvisies Wonen 2017-2025 vastgesteld waarin de gewenste ontwikkeling van nieuwbouwlocaties is opgenomen. Om tot een verantwoorde afweging en prioritering van plannen te komen werken de gemeenten in de regio met het zogenaamde stoplichtmodel. Daarbij worden volkshuisvestelijke en ruimtelijke argumenten gewogen en vertaald in een verantwoord geachte toename van het aantal woningen. Op welke wijze en voor welke plannen deze prognoses effect zullen hebben is op dit moment niet volledig uitgekristalliseerd. Via de jaarlijkse voortgangsrapportage Wonen wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen op de lokale en regionale woningmarkt.

-

Het totaal van alle harde en zachte woningbouwplannen van ontwikkelaars en gemeente bedraagt per begin 2019 nog 666 woningen, waarvan 63 woningen in aanbouw zijn. Sinds 2010 zijn netto 429 woningen gerealiseerd. Rekening houdend met de vermindering van 10% kunnen er vanaf 2019 nog circa 141 woningen worden toegevoegd. Om de doelstelling te realiseren zal de komende jaren ingezet worden op het verder verminderen van de plancapaciteit. De gemeente hanteert in haar afwegingen het uitgangspunt dat de "juiste woning op de juiste plek" moet worden gebouwd. Minimaal jaarlijks stemmen we alle bekende woningbouwplannen en de gemeentelijke exploitaties daarom op elkaar af. Gemeentelijke plannen waarvan de uitvoering door de demografische ontwikkelingen onzeker is, zullen moeten worden afgewaardeerd. Daarvoor is in 2010 een voorziening gevormd van 5 miljoen euro. Eind 2018 bedraagt deze voorziening nog € 1.721.450.

Eventuele schadeclaims die ontstaan doordat particuliere ontwikkelaars minder woningen kunnen bouwen zijn niet in deze voorziening meegenomen. De hoogte van de claims is afhankelijk van de planstatus, de onderhandelingsresultaten, uitkomsten van juridische procedures en mogelijke compensatie door hogere overheden. Deze claims vormen een risico. In de paragraaf Grondbeleid is dit aspect onder Overige risico's benoemd.

Verloop boekwaarde onderhanden werk (bedragen in € 1.000)

De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie bedroeg per 31 december 2018 € 5.300.437. Van het verloop van 2018 is het volgende overzicht te geven:

	Boekwaarde per 1-1-2018	Uitgaven	Inkomsten	Resultaat-neming (winst = -)	Boekwaarde 31-12-2018	Voorziening 31-12-2018	Balanswaarde 31-12-2018 (BW -/- Vzg)
Bedrijventerreinen							
Overberkel 4 Borculo						47	-47
Kiefte 4 Eibergen	2.552	71	71	-53	2.605		2.605
Everskamp Ruurlo	1.558	40	4		1.594	450	1.144
Woongebieden							
de Garver Haarlo	-59			-22	-37		-37
Voormalige school Gelselaar	27	2			29		29
Schollenkamp Borculo						75	-75
Zwilbroekseweg / Rekkenseweg Eibergen	114	6			120		120
Hofrichter Eibergen	-17	2			-15		-15
KTV Eibergen	-275	28			-247		-247
Vonderman Noordijk	171	5			176		176
Olland Rietmolen	330	11	277	-20	84		84
Hondelinkweg Neede	759	25	337	200	247		247
ABCTA terrein Beltrum	-314	10			-304	60	-364
De Mölle Haarlo	-40				-40		-40
De Heuver Gelselaar	426	16			442	100	342
Leusinksbrink Ruurlo	713	42	123		632		632
Totaal Onderhanden Werk	**5.945**	**258**	**812**	**105**	**5.286**	**732**	**4.554**

Boekwaarde per 31 december 2018 na verwerking resultaat	5.286
Raming nog te maken kosten	4.077
Raming nog te verwachten opbrengsten	9.299
Verwacht eindresultaat exploitatie (-/- is voordelig)	**64**

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
Vorderingen op openbare lichamen	6.161	5.197
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen		
Overige verstrekte kastgeldleningen		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	4.739	32.802
Rekening-courantverhouding met het Rijk		
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	5.810	6.860
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1jaar		
Overige vorderingen	1.846	1.224
Overige uitzettingen (Schatkistbankieren)		
Totaal	**18.557**	**46.083**

De vorderingen op openbare lichamen zijn ultimo 2018 licht toegenomen t.o.v. 2017. De uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar is fors lager. Dit komt o.a. door de aflossing van een vaste geldlening bij de BNG Bank. In 2018 is er geen geld geleend aan decentrale overheden. De overige vorderingen zijn licht gestegen

De mutaties in Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen hebben geheel betrekking op Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink BV. Wij zijn van mening dat er een reëel risico bestaat dat deze vordering in rekening courant op een particuliere ontwikkelaar niet (geheel) door deze vennootschap of haar aandeelhouders kan worden voldaan. De vennootschap moet haar verplichtingen aflossen uit de verkoop van kavels. Deze vertegenwoordigen eind 2017 een boekwaarde binnen de vennootschap van € 7.004.323. Als gevolg van een aantal kavelverkopen in 2018 zal deze boekwaarde eind 2018 circa € 1 miljoen lager zijn. De vordering van de gemeente op de ontwikkelaar uit hoofde van financiering bedraagt per 31 december 2018 € 5.810.287. Hiertegenover staat een gelijke verplichting van de gemeente jegens de BNG.

Wij plaatsen vraagtekens bij de afzetprognoses voor woningbouwkavels en de planologische haalbaarheid van nog te ontwikkelen plandelen. Wij beschikken niet over woningmarktcijfers die de toegepaste waardering door de vennootschap onderbouwen. Op basis van de vastgestelde Structuurvisie Wonen Ruurlo 2017-2025 houden we rekening met een verlaging van het aantal te bebouwen woningbouwkavels. De ontwikkelaar heeft naar aanleiding daarvan een juridische procedure in gang gezet om enerzijds onverkorte nakoming van de overeenkomst uit 2001 te bepleiten en anderzijds schade te claimen. De rechtbank heeft in haar vonnis van 17 oktober 2018 de eisen van de ontwikkelaar afgewezen voor de plandelen Zuid en Noord en niet ontvankelijk verklaard voor de fase Zoomgebied en Zone Enkeerdlaan. De ontwikkelaar heeft hiertegen hoger beroep ingesteld. De gemeente onderzoekt in het kader van de Laddertoets voor duurzame verstedelijking hoe de behoefte aan nieuwbouw van woningen zich zowel kwantitatief als kwalitatief zou moeten vertalen in haalbare bestemmingsplannen en een daarop gebaseerde realistische begroting. Ondanks tekenen van een voorzichtig herstel op de woningmarkt blijft het perspectief voor de langere termijn zorgelijk vanwege het wegvallen van de regionale vraag door een daling van het aantal huishoudens.

Voor het gemeentelijk aandeel in het risico zijn of worden de nodige maatregelen getroffen. Ook is als onderdeel van de verantwoording over de gemeentelijke grondexploitatie een inschatting van de risico's en het weerstandsvermogen gemaakt. Op basis van de goedkeurende accountantsverklaring, die door Crop registeraccountants op 24 juli 2018 bij de jaarrekening 2017 van de vennootschap is afgegeven, achten wij een afwaardering van onze vordering op de vennootschap - voor haar aandeel in het risico en aanvullend op al getroffen voorzieningen - op dit moment niet aan de orde.

Activa

Volgens artikel 52c van het BBV moet worden vermeld wat het drempelbedrag is voor het begrotingsjaar en het bedrag dat per kwartaal buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Dit is verwerkt in het overzicht hieronder.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (Bedragen X € 1.000)					
Verslagjaar 2018					
(1)	Drempelbedrag	787,7			
		Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	90	139	48	69
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	698	649	740	719
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	105.022			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen euro	105.022			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen euro niet te boven gaat	0			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	788			
(2) Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist	8.116	12.627	4.404	6.333
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a)/(5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	90	139	48	69

Activa

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
Kassaldi	2	2
Banksaldi	689	102
Totaal	**691**	**104**

Activa

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
Nog te ontvangen bedragen EU		
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk	258	368
Nog te ontvangen overige overheid	226	
Overige nto en vooruitbet bedragen	9.385	9.128
	9.869	**9.496**

Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
Algemene reserve	37.581	37.528
Bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven	2.594	2.380
Overige bestemmingsreserves	55.860	60.016
Gerealiseerde resultaat	-1.675	2.164
Totaal	**94.361**	**102.089**

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.
(Bedragen x € 1.000)

	Saldo 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat	Vermind. ter dekking afschr.	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	37.528	689	498		138	37.581
Bestuurlijke claims	12.197	1.363	4.063		177	9.320
Egalisatiereserve Afval	2.380	214				2.594
Egalisatiereserve investeringen	7.935				55	7.880
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	1.777	1.920				3.697
Inkomensreserves	5.638	5				5.643
Onderhoud wegen	5.848	152				6.000
Onderwijs-huisvesting	7.010		40		4	6.966
Herstructurering	6.221	611	431			6.401
Nadelen decentralisaties	11.300		3.437			7.863
Hameland	2.090					2.090
Totaal	**99.925**	**4.954**	**8.469**		**374**	**96.036**
Gerealiseerde resultaat						-1.675
Totaal						**94.361**

Onder “Bestemming resultaat” staan de toevoegingen die voortkomen uit de bestemming van het resultaat van het vorige dienstjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa. Deze afschrijvingen worden gedekt uit reserves.

Algemene reserve

Deze reserve heeft een bufferfunctie en dient in eerste instantie als weerstandscapaciteit. Als het weerstandsvermogen groter is dan 2 en de solvabiliteit groter dan 35% dan kan de reserve gebruikt worden als incidenteel dekkingsmiddel.

Passiva

Bestuurlijk claims
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve bevat de gereserveerde bedragen voor dekking van genomen raadsbesluiten.

Egalisatiereserve afval
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt gebruikt voor het egaliseren van tekorten en overschotten op het product afvalverwijdering en -verwerking. Door gebruik te maken van deze reserve zorgen we ervoor dat betaalde afvalstoffenheffing ook gebruikt wordt voor afvalverwijdering en inzameling.

Egalisatiereserve investeringen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van investeringen.

Algemene reserve bouwgrondexploitaties
Deze reserve heeft een bufferfunctie. De reserve wordt gebruikt om verliezen in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

Inkomensreserve
Deze reserve had een inkomensfunctie. Nu geen rente meer aan de reserves wordt toegerekend is deze functie feitelijk vervallen en is deze gewijzigd naar een bestedingsfunctie.

Onderhoud wegen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van onderhoud aan wegen.

Onderwijshuisvesting
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen in en afwaarderingen van onderwijshuisvesting.

Herstructurering
De reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om kosten te dekken die voortkomen uit de herstructurering van (bouwgrond)locaties in Berkelland. Daar waar woningbouw niet meer mogelijk of gewenst is.

Nadelen decentralisaties
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om de eventuele nadelen van de decentralisaties af te dekken.

Hameland
Deze resereve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om de gevolgen van de transitie en liquidatie van Hameland te dekken.

Passiva

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

(Bedragen X € 1.000)

	Saldo 1-1-2018	Toevoeging	Correctie	Vrijval	Aan-wending	Saldo 31-12-2018
Personeelsvoorzieningen:	**4.996**	**560**			**474**	**5.082**
Voorz. Pensioenen wethoud.	4.606	209			342	4.473
Wachtgeld wethouders	30	372			39	363
Voorz Spaarverlof	109	-21			0	88
Afwikk muziekschl. De Triangel	206	0			73	133
Personele lasten GBT	45	0			20	25
Invest. met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	**6.627**	**676**				**7.303**
Totaal	**11.622**	**1.236**			**474**	**12.385**

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen zijn in het leven geroepen om toekomstige lasten die het gevolg zijn van personele ontwikkelingen op te kunnen vangen. Het gaat met name om de lasten die voortvloeien uit mobiliteitsvoorzieningen en de lasten voor pensioenen en wachtgelden van wethouders.

Met ingang van 2014 is een voorziening gevormd voor de wachtgeldverplichtingen van de voormalige medewerkers van muziekschool 'De Triangel'.

Met ingang van 2016 is een voorziening gevormd voor de afbouw personeelslasten van voormalige medewerkers die in dienst zijn getreden bij het GBT.

Investeringen met economisch nut

Er is een voorziening gevormd voor rioleringsinvesteringen. De grondslag hiervan vinden we in het watertakenplan

Voorzieningen voor investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

In het najaar van 2014 heeft de commissie BBV een dwingend advies gegeven de lasten voor groot onderhoud en vervanging van riolering onder te brengen in een voorziening. Naar aanleiding van dit advies is de bestemmingsreserve riolering opgeheven en zijn de middelen toegevoegd aan deze voorziening.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 1-1-2018
Obligatieleningen		
Onderhandse leningen:		
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	46.702	67.423
-binnenlandse bedrijven		
-overige binnenlandse sectoren		
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov.sectoren		
Door derden belegden gelden		
Waarborgsommen		
Totaal	**46.702**	**67.423**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2018.

(Bedragen X € 1.000)

	Saldo 1-1-2018	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2018
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen:				
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	67.423		20.721	46.702
-binnenlandse bedrijven				
-overige binnenlandse sectoren				
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov.sectoren				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
Totaal	**67.423**		**20.721**	**46.702**

Onderhandse leningen:
De totale rentelast voor 2018 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 2.255.167,=. Een groot deel van de aflossing (17,9 miljoen euro) heeft betrekking op de volledige aflossing van een vaste geldlening bij de BNG Bank.

Passiva

Vlottende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
Kasgeldleningen bij openb lich. Art 1a fido		
Kasgeldleningen	6.400	7.100
Banksaldi		351
Schulden aan openbare lichamen	31	38
Overige schulden	2.803	2.596
Totaal	**9.234**	**10.086**

Passiva

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 1-1-2018
Verplichtingen	6.902	3.128
Vooruitontvangen bedragen EU		
Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	374	1.004
Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	1.224	942
Overige vooruitontvangen bedragen	5.829	4.110
Totaal	**14.329**	**9.184**

Vooruitontvangen bedragen

Onderstaand een overzicht het verloop uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	stand 1/1	bij-boeking	afboeking	stand 31/12
Vooruitontv. niet best.sp.uitk.ond.achterst.beleid	21	14		35
Vooruitontv bedr statushouders (vluchtelingen)	65		65	0

Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	stand 1/1	bij-boeking	afboeking	stand 31/12
Vooruitontv.n.bestprov subs centrEib: steeng benut	52	-21	31	0
Vooruitontv. bedr. fietsbanen Berkelland	39		36	3
Vooruitontv bedr Sterrenpalet		15		15
Vooruitontv. Niet bestede subs gezonde jeugd		15		15
Vooruitontv. niet best. subsidie landschapsregeling	36	35	28	43
Vooruitontv bedr POHO vrijetijdseconomie	751	632	495	888
Vooruitontv bedr Agenda Vitaal platteland		145		145
Vooruitontvangen n.best.subs.ISV3 geluid	44			44
Vooruitontv. Nbst prov subs geluidsan. B lijst woning	27		6	21

Analyse resultaat

Het resultaat over 2018 is	**€**	**-1.674**	Negatief
Het resultaat bestaat uit			
Resultaat op grondexploitaties van	€	-478	Negatief
Resultaat op de bedrijfsvoering van	€	-1.196	Negatief
Totaal rekening resultaat	**€**	**-1.674**	Negatief

Het bedrijfsresultaat wordt gerealiseerd door de volgende ontwikkelingen:

	Onderwerp	Incidenteel	Structureel	
1	College	-37,00	-111,00	
2	Personeelskosten	203,00	-	
3	Verkoop gebouwen	175,00	-	
4	SW	979,00	-154,00	
5	SDOA	407,00	40,00	
6	Wegen	211,00	-	
7	Openbare verlichting	104,00	-	
8	Onderwijs	149,00	-	
9	Leerlingenvervoer	-	113,00	
10	ODA	-327,00	-	
11	Bestemmingsplan buitengebied	160,00	-	
12	Bouwleges	-83,00	-	
13	Grondexploitatie	-478,00	-	
14	Rente	-5.037,00	-	
15	Algemene uitkering	119,00	-	
16	Onvoorzien	200,00	-	
17	Algemene baten en lasten	1.803,00	-	
18	Diverse	-110,00	-	
	Totaal	-1.562,00	-112,00	-1.674,00

1 College

Door hogere loonkosten (68), reservering pensioen (43), alsook kosten i.v.m. de wisseling (afscheid/begeleiding/nieuw collegeprogramma) van het college (37) zijn de kosten in 2018 hoger uitgevallen dan geraamd.

2 Personeelskosten

De totale personeelskosten zijn binnen de raming gebleven. Er resteert een voordeel van € 203.000,=.

3 Verkoop gebouwen

Het oude gemeentekantoor in Eibergen is in 2018 verkocht.

4 SW

Voor de sw medewerkers is er vanuit gegaan dat er lokaal geen vervoerskosten vergoed zou worden voor sw medewerkers. Er is een groep sw medewerkers die woonachtig is in Neede. Deze groep krijgt wel reiskosten vergoeding. Hiermee is geen rekening gehouden in de begroting. Daarnaast vallen de loonkosten gunstig uit. Dit komt door de bijdrage lage inkomensvoorziening, die we vanaf 2017 krijgen. In deze jaarrekening is de nabetaling over 2017 opgenomen en de bijdrage over 2018. Daarnaast is het aantal sw-ers ook lager dan verwacht waardoor de loonkosten meevallen.

5 SDOA

Bij de SDOA zien we dat extra is ingezet op werk en activering. Dit zit hem vooral in het verstrekken van loonkostensubsidies en de 'nieuwe' groep beschermd werken. We zien ook dat we overhouden op de bijzondere bijstand doordat er minder aanvragen zijn dan mag worden verwacht bij de omvang van het klantenbestand. Op de bedrijfsvoering houdt de SDOA geld over als gevolg van minder inzet van personeel.

6 Wegen

Het voordeel komt met name door lagere kapitaallasten. Vertraging in de uitvoering van werkzaamheden, maar ook een andere systematiek leidt dat deze kosten lager uitvallen dan geraamd.

7 Openbare verlichting

Aanpassingen die in 2018 zijn doorgevoerd, zijn voor een groot gedeelte gedekt uit het daarvoor beschikbaar gestelde krediet Energie UitvoeringsProgramma 2016-2018. Hierdoor is dit budget minder aangesproken.

8 Onderwijs

Het voordeel op dit product komt vooral voort uit de lagere rente die we betalen.

9 Leerlingenvervoer

Het ingezette beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van regulier vervoer heeft ook in 2018 geleid tot een vemindering van het gebruik.

10 ODA

Het tekort is het gevolg van de outputfinanciering. We hebben meer diensten afgenomen bij de ODA dan waar rekening mee was gehouden. Hierdoor zijn ook de kosten hoger dan verwacht. Met name een aantal handhavingszaken hebben geleid tot hogere kosten, samen met een stijging van het aantal milieuvergunningen.

11 Bestemmingsplan buitengebied

De gemeenteraad heeft besloten eerst over een aantal onderwerpen keuzes te willen maken. Deze onderwerpen betreffen: Vaststellen structuurvisie Plussenbeleid (maart 2019). Vaststellen structuurvisie woningsplitsing (verwachting juni/juli 2019). Pas nadat beide structuurvisies zijn vastgesteld door de gemeenteraad kan er opdracht worden gegeven voor het maken van een nieuw voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied.

12 Bouwleges

De bouwleges blijven achter doordat een gedeelte van het jaar geen leges geheven mochten worden. De inschatting was dat dit in de tweede helft van het jaar ingelopen zou worden door extra bouwaanvragen. Die inschatting is niet juist gebleken.

13 Grondexploitatie

Het resultaat wordt met name veroozaakt door het vormen van een voorziening voor Everskamp in Ruurlo.

14 Rente

In 2018 hebben we een lening afgelost bij de BNG. De rente die we daardoor vervroegd hebben betaald (boeterente) leidt tot het nadeel.

15 Algemene uitkering

Het voordeel komt door de nabetalingen over 2016 en 2017. Ten opzichte van de najaarsnota is het voordeel € 45.000.

16 Onvoorzien

Er is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien. Dat levert een voordeel op van € 200.000.

17 Algemene baten en lasten

Het voordeel ontstaat doordat geen gebruik is gemaakt van de begrote prijsindexatie. Daarnaast zijn de begrote budgetten voor verhoogde asieluitstroom, ICT en wijk en buurtbudgetten niet volledig gebruikt.

Voorstel voor bestemming van het resultaat

In maart 2016 heeft de raad beleid vastgesteld hoe om te gaan met overschotten bij de jaarrekening. Een tekort wordt gedekt uit de algemene reserve.

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000	Raming begrotingsjaar voor wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur	-50		-50	-50		-50	-45		-45
Demografische ontwikkeling	-30	0	-30	-30	0	-30	-32		-32
Plattelandsontwikkeling	-213	47	-166	-987	29	-958	-351		-351
Decentralisaties en transities	-23.681	802	-22.879	-26.009	697	-25.312	-26.578	785	-25.793
Economie en werkgelegenheid	-25.423	10.430	-14.993	-26.267	11.475	-14.792	-25.053	11.149	-13.904
Energie en duurzaamheid	-3.514	4.011	497	-3.939	4.011	72	-3.091	3.575	484
Cultuur	-577		-577	-50		-50	-38		-38
Sport	-1.913	43	-1.870	-2.211	43	-2.168	-2.360	80	-2.280
Recreatie en toerisme	-949	269	-680	-2.497	585	-1.912	-2.588	495	-2.093
Wonen	-612	2	-610	-641	2	-639	-574		-574
Leefomgeving	-2.589	1.800	-789	-3.120	1.800	-1.320	-2.983	1.792	-1.191
Integrale veiligheid	-15.610	6.673	-8.937	-15.827	7.199	-8.628	-17.397	7.787	-9.610
Doorlopende overige taken	-118		-118	-120	0	-120	-109	15	-94
Financiën	-24.180	80.184	56.004	-30.284	81.285	51.001	-25.497	73.288	47.791
Waarvan: Algemene dekkingsmiddelen	-9.033	80.184	71.151	-30.284	81.285	51.001	-25.497	73.288	47.791
Overhead	-15.147		-15.147						
Vennootschapsbelasting									
Gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten	-99.459	104.261	4.802	-112.032	107.126	-4.906	-106.696	98.966	-7.730
Mutaties reserves	-1.000	513	-487	-1.333	6.240	4.907	-2.789	8.844	6.055
Gerealiseerde resultaat	-100.459	104.774	4.315	-113.365	113.366	1	-109.485	107.810	-1.675

Toelichting

Veranderende samenleving vernieuwd bestuur

Demografische ontwikkeling

Plattelandsontwikkeling

Het voordeel op dit programma wordt met name veroorzaakt door het achterblijven van projecten die we in het kader van Leader co-financieren. Daarnaast blijft er ook wat geld over als gevolg van het nog niet afronden van de projecten vrijkomende agrarische bebouwing en astbestsanering. Deze overschotten worden allen verrekend met de reserves.

Decentralisaties en transities

Er is een nadeel op dit programma zichtbaar als gevolg van een aantal projecten uit het uitvoeringskader Samen denken samen doen. Deze lasten worden gedekt uit de reserve nadelen decentralisaties.
Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op de grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feit bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdrage kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2018 is voor € 448.000,- aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord

Overzicht van baten en lasten

Economie en werkgelegenheid
Het voordeel op dit programma kent twee oorzaken. Aan de ene kant is er een voordeel op de 'Wsw' kant door lagere loonkosten en de teruggaaf in het kader van de lage inkomensvoorziening. Aan de andere kant is er een nadeel op de reintegratie kant bij de SDOA omdat meer is ingezet op het aan het werk krijgen en houden van mensen.

Energie en duurzaamheid
Het voordeel op dit programma is het gevolg van met name de lagere lasten op het gebied van afval.

Cultuur
Het nadeel op dit programma wordt veroorzaakt door de maatwerkvoorzieningen die we hebben geboden voor dorpshuizen en kulturhuzen. Deze lasten worden gedekt uit de reserve.

Sport
Het nadeel op dit programma kent twee oorzaken. De eerste is het betalen van het laatste gedeelte van de afkoopsom voor de sportaccommodatie in Lochuizen. De tweede is de achterblijvende huren voor sportaccommodaties.

Recreatie en toerisme
Het voordeel op dit programma ontstaat doordat er minder projecten zijn ingediend die voor subsidie in aanmerking komen. Ook hebben we minder betaald aan de Regio Achterhoek.

Wonen
Het resultaat van dit programma komt grotendeels voor rekening van de grondexploitaties. Het resultaat wordt negatief beïnvloed door het achterblijven van de leges als gevolg van het feit dat we een tijd geen leges mochten heffen voor oudere bestemmingsplannen.

Leefomgeving
Er is een groot resultaat op dit programma. Dit kent een aantal oorzaken. Een belangrijke is dat in dit programma onze bijdrage voor de realisatie van de N18 is verwerkt. Dit gaat om een bijdrage van 2,2 miljoen. Deze bijdrage wordt gedekt uit de reserve. Daarnaast zien we op verschillende onderdelen dat het onderhoud afwijkt van de verwachting met de daarbij behorende ontwikkeling van de kosten.

Integrale veiligheid
Het voordeel op dit programma wordt vooral veroorzaakt door de verbeurd verklaarde dwangsommen.

Financiën

Algemene dekkingsmiddelen
De algemene dekkingsmiddelen blijven over het algemeen iets achter bij de verwachting. Bij de OZB is dat het gevolg van de toegepaste korting in verband met het resultaat van 2016. Dit nadeel dekken we uit de reserves. De algemene uitkering valt iets hoger uit door nabetalingen over vorige jaren.

Overhead
Het verschil in overhead wordt met name veroorzaakt door het aflossen van een lening bij de BNG begin 2018. De rente die we daarvoor nu in één keer betaalden is niet in een officiële begrotingswijzing verwerkt. Derhalve komt deze nu in het resultaat terecht.

Vennootschapsbelasting

Mutaties reserves
Het verschil bij de mutaties reserves ontstaat doordat we nu bedragen onttrekken aan de reserves die in eerdere jaren al geaccordeerd zijn door de raad. Door vertraging in projecten of omdat bij de laatste begrotingswijiging nog geen inschatting gemaakt kon worden van de omvang, zijn deze bedragen niet verwerkt in de begroting.

Onvoorzien
We hebben geen gebruik gemaakt van onvoorzien in 2018.

Overzicht van baten en lasten

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur		
Demografische ontwikkeling		
Onderzoek demografie		32
Plattelandsontwikkeling		
Overheveling budget		114
Sloopbonusregeling		109
Subsidies glasvezel		17
Decentralisaties en transities		
Dekking tekort		3.147
Dekking combinatiefunctionarissen		123
Dekking maatschappelijk werk		167
Economie en werkgelegenheid		
Statushouders		306
Onderzoekskosten Staringcollege		25
Energie en duurzaamheid		
Resultaaat Afval		214
Energiescan bedrijven		67
Energie uitvoeringsprogramma		330
Cultuur		
Dorps en kulturhusen		205
Sport		
Afkoopsom Nieuw Olthaar		61
Recreatie en toerisme		
Overhevelen budget		19
Leader subsidies		97
Wonen		
Vervolg pilot Beltrum		30
Grondverkopen	81	
Leefomgeving		
N18		2.212
Wegenlegger		9
Busplein Neede		71
Verkoop Binnenmansdijk	443	
Verkoop parkeerplaats	8	
Verkoop Villa Smits	175	
Integrale veiligheid		
Verbeurde dwangsommen	41	
Financiën		
Financiën		4.292
Waarvan:Algemene dekkingsmiddelen		
Overhead		
Personeel		436
Personeel van derden		3.856
Af te dragen Vennootschapsbelasting		
Resultaat voor bestemming		1.680
Mutaties reserves	6	
Resultaat na bestemming		1674

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Langlopende overeenkomsten

Naam Crediteur	Totaal	Einde looptijd
Contracten Jeugdzorg	€ 6.700.000	jaarlijks verlengd
Contracten WMO	€ 6.400.000	jaarlijks verlengd
SAB Catering BV	€ 54.021	jaarlijks verlengd
Centric Netherlands BV	€ 259.301	jaarlijks verlengd
Hacron vof	€ 513.864	jaarlijks verlengd
Twence Bioconversie BV	€ 171.488	2018
Novon	€ 264.940	2019
Ziut BV	€ 95.999	2019
GreenValley	€ 112.290	2019
Raetsheren van Orden BV	€ 138.441	2020
Start People BV	€ 372.810	2021
Driessen	€ 1.609.679	2021
Avi Twente BV	€ 183.513	2022
Ter Horst Milieu BV	€ 658.286	2022
HP Multifunctionals	€ 45.000	2022
DVEP (Energie)	€ 251.525	2023
GazProm	€ 117.400	2023
Zaaksysteem.nl	€ 100.000	2024
Cone Berkelland BV	€ 448.366	2034
	€ -	

Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

nvt

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en garanties aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Aard/Omschrijving	Oor-spronkelijk bedrag	Saldo totaal leningen	Percentage borg-stellingen	Restant borg 1-1-2018	Restant borg 31-12-2018
Woningbouw	111.872	98.075	52,6%	54.045	51.600
Waterleidingbedrijf	215.008	6.807	3,4%	249	229
Hypotheken	3.232	2.866	78,2%	2.936	2.240
De Laarberg	29.500	23.400	50,0%	11.100	11.700
Plaatselijke instellingen	8.263	3.751	93,5%	3.899	3.506
Totaal	**367.875**	**134.899**		**72.229**	**69.275**

De gemeente participeert samen met de gemeente Oost Gelre in het regionale bedrijventerrein De Laarberg en is mederisicodrager voor de planologische ontwikkeling en financiële exploitatie. De onderneming heeft externe financiering aangetrokken bij de BNG Bank. Ten behoeve van de BNG is door beide gemeenten een garantstelling verleend van maximaal € 12,5 miljoen (€ 25 miljoen totaal).

In 2018 is er geen bedrag betaald wegens de verleende waarborgen en garanties.

Gebeurtenissen na Balansdatum

Het college heeft op besloten om 30.969 aandelen Twence te kopen van Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen. Dit onder voorwaarde dat de Raad geen bedenkingen heeft en ook de andere aandeelhouders akkoord gaan met de overdracht. Met de transactie is € 4.413.083 gemoeid

Analyse begrotingsrechtmatigheid

In onderstaande tabel zijn de overschotten en overschrijdingen op de lasten per programma opgenomen. Bij een overschrijding is er formeel gezien sprake van begrotingsonrechtmatigheid. Van belang is echter te kijken naar de aard van de overschrijding om te bepalen of deze onrechtmatigheid ook meetelt voor het oordeel over begrotingsonrechtmatigheid

Programma	Constatering	Oordeel
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur	Overschot van € 5.000	Akkoord
Demografische ontwikkeling	Overschrijding van € 2.000	Overschrijding hoger uitgevallen onderzoekskosten
Plattelandsvernieuwing	Overschot van € 636,000	Akkoord
Decentralisaties en transities	Overschrijding van € 569.000	Akkoord gevolg van open einde regelingen
Economie en werkgelegenheid	Overschot van € 1.214.000	Akkoord
Energie en duurzaamheid	Overschot van €848.000	Akkoord
Omgevingswet	Overschot van € 12.000	Akkoord
Cultuur	Overschrijding van € 149.000	Akkoord de overschrijding is het gevolg van maatwerk en wordt gedekt uit de reserve

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Sport	Overschrijding van € 91.000	Akkoord de overschrijding het gevolg van afkoop onderhoud en wordt gedekt uit de reserve
Recreatie en toerisme	Overschot van € 67.000	Akkoord
Wonen	Overschot van € 137.000	Akkoord
Leefomgeving	Overschrijding van € 1.570.000	Akkoord de overschrijding is het gevolg van afrekening N18 en wordt gedekt uit de reserve
Integrale veiligheid	Overschot van € 11.000	Akkoord
Financiën	Overschot van € 4.787.000	Akkoord
Mutaties reserves	Overschrijding van € 1.456.000	Akkoord de overschrijding wordt gelegitimeerd door het raadsbesluit bij de najaarsnota waarin toevoegingen aan de reserves wordt aangegeven.

Conclusie

Naar het oordeel van het college is er in 2018 alleen sprake van een overschrijding bij het programma Demografische ontwikkeling die meetelt voor het oordeel maar niet van materiële betekenis is.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Regeling bezoldigingscomponenten WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Berkelland van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.
Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor de gemeente Berkelland is € 189.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1.000	J.A. Bannink	J.A. Wildeman	J. Harmsen	J. Harmsen	M.H.J. Broers
Functie	Griffier	Programma-manager	Loco-secretaris	wegens beeindiging dienstverband	Gemeente-secretaris
Duur dienstverband in 2018	1/1 -31/12	1/1 -31/12	1/1 - 31/12	sep-18	1/1 -31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	0,89	0,89	0,09	1,00
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee
Fictieve dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja		Ja
Individueel WNT-maximum	189.000	168.210	168.210		189.000
Bezoldiging					
Beloning	66.240	76.219	86.245	66.668	119.836
Belastbare onkosten-vergoedingen	17.880				
Beloningen betaalbaar op termijn	12.372	10.998	11.948		18.008
Subtotaal	96.492	87.217	98.193	66.668	137.844
-/- Onverschuldigd betaald bedrag					
Totaal bezoldiging					
Gegevens 2017					
Duur dienstverband	1/1 -31/12	1/1 - 31/12	1/9 - 31/12		1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	0,89	0,89		1,00
Bezoldiging 2017					
Beloning	76	73.923	100.694		112.495
Belastbare onkosten-vergoedingen					
Beloningen betaalbaar op termijn	11	14.828	14.866		16.802
Totaal bezoldiging 2017	87	88.751	115.560		129.297
Individueel WNT-maximum 2017	181.000	161.090	161.090		181.000

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld (x € 1.0000)

Taak veld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2018
0.1	Bestuur	61	2.315	-2.254
0.2	Burgerzaken	845	752	93
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	5	44	-39
0.4	Overhead	2.191	16.522	-14.331
0.5	Treasury	-2.269	413	-2.682
0.61	OZB woningen	6.911	344	6.567
0.62	OZB niet-woningen	1.086	0	1.086
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0
0.64	Belastingen overig	168	10	158
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	63.450	0	63.450
0.8	Overige baten en lasten	866	409	457
0.9	Vennootschapsbelasting	0	60	-60
0.10	Mutaties reserves	8.844	2.789	6.055
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten			1.675
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1	2.351	-2.350
1.2	Openbare orde en veiligheid	102	217	-115
2.1	Verkeer en vervoer	246	7.577	-7.331
2.2	Parkeren	18	43	-25
2.3	Recreatieve havens	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0
3.1	Economische ontwikkelingen	0	97	-97
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	167	589	-422
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	59	230	-171
3.4	Economische promotie	487	1.013	-526
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	20	2.256	-2.236
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	161	888	-727
5.1	Sportbeleid en activering	0	1.352	-1.352
5.2	Sportaccommodaties	495	1.236	-741
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	498	-498
5.4	Musea	39	500	-461
5.5	Cultureel erfgoed	41	135	-94
5.6	Media	0	649	-649
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	190	3.345	-3.155
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	27	1.976	-1.949
6.2	Wijkteams	0	494	-494
6.3	Inkomensregelingen	8.619	9.540	-921
6.4	Begeleide participatie	1.922	12.053	-10.131
6.5	Arbeidsparticipatie	0	140	-140
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	55	10.470	-10.415
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	596	1.270	-674
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	123	10.593	-10.470
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	796	-796
7.1	Volksgezondheid	1	1.458	-1.457
7.2	Riolering	6.449	4.924	1.525
7.3	Afval	3.565	2.764	801
7.4	Milieubeheer	26	2.071	-2.045
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	305	302	3
8.1	Ruimtelijke ordening	123	955	-832
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.254	1.325	-71
8.3	Wonen en bouwen	560	1.719	-1.159
	Totaal	107.809	107.809	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

OCW	**D9**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*			
			€ 102.289	€ 32.933	€ 0	€ 21.532			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 07*	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 08*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D9 / 09*		
		1					Ja		
		100							
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 04*	Correctie over besteding t/m jaar T *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 06*	
		1	IenM/BSK-2016/185143	€ 3.750	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 08*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 09*	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 10*	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 11*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 12*	
		1	IenM/BSK-2016/185143	€ 75.000	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2017** **Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 03*	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 04*	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 05*	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 06*	
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 7.750.469	€ 110.799	€ 597.841	€ 1.563	€ 59.812	

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 07*	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 08*	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 09*	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 10*	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 12*
			1 061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 55.474	€ 1.652	€ 0	€ 108.339
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 14*				
			1 061859 Gemeente Berkelland	€ 0				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeented eel 2018** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** **Alle gemeenten**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	€ 0			
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** **Gemeenten die uitvoering**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 05*	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 06*
			1 061859 Gemeente Berkelland	€ 75.852	€ 137.500	€ 17.329	€ 226.971	€ 28.363
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 07*	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 08*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 09*	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 10*		
			1 061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0	€ 0		

gemeente Berkelland

Persbericht

22 mei 2019

Tekort van € 1.674.554

College biedt jaarrekening 2018 aan gemeenteraad aan

Het resultaat over het jaar 2018 is € 1.674.554 negatief. Dit komt vooral door het betalen van rente voor het voortijdig aflossen van een lening bij de BNG. Door de aflossing, waarvoor boeterente moest worden betaald, verlagen we wel de structurele lasten met € 750.000. Dit geld is ingezet om een structureel tekort in de begroting te dekken.

De grootste verschillen zijn:
Rente (- € 5.037.000)
In 2018 hebben we een lening afgelost bij de BNG. De rente die we daardoor vervroegd hebben betaald (boeterente € 4.730.897,--) leidt tot het grootste deel van het nadeel. Daarnaast waren de rente-inkomsten van een aantal obligaties te hoog ingeschat.

Grondexploitatie (- € 478.000)
Het resultaat is vooral veroorzaakt door het vormen van een voorziening voor de Everskamp in Ruurlo.

ODA (- € 327.000)
We hebben meer diensten afgenomen bij de ODA dan waar rekening mee was gehouden. Hierdoor zijn ook de kosten hoger dan verwacht. Vooral een aantal handhavingszaken hebben geleid tot de hogere kosten, dit samen met een stijging in het aantal milieuvergunningen.

Bestemmingsplan buitengebied (€ 160.000)
De gemeenteraad heeft besloten eerst over een aantal onderwerpen keuzes te willen maken. Deze onderwerpen betreffen: Vaststellen structuurvisie Plussenbeleid (maart 2019), Vaststellen structuurvisie woningsplitsing (verwachting juni/juli 2019). Pas nadat beide structuurvisies zijn vastgesteld door de gemeenteraad kan er opdracht worden gegeven voor het maken van een nieuw voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied.

Verkoop gebouwen (€ 175.000)
Het oude gemeentehuis (villa Smits) in Eibergen is in 2018 verkocht.

Onvoorzien (€ 200.000)
Er is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien. Dat levert een voordeel op van € 200.000.

Personeelskosten (€ 203.000)
De totale personeelskosten zijn binnen de raming gebleven. Er resteert een voordeel van € 203.000.

Wegen (€ 211.000)
Het voordeel komt vooral door lagere kapitaallasten. Vertraging in de uitvoering van werkzaamheden, maar ook een andere systematiek leidt er toe dat deze kosten lager uitvallen dan geraamd.

SDOA (€ 447.000)
Bij de SDOA is extra ingezet op werk en activering. Dit zit vooral in het verstrekken van loonkostensubsidies en de 'nieuwe' groep beschermd werken. Ook houden we over op de bijzondere bijstand, doordat er minder aanvragen zijn dan mag worden verwacht bij de omvang van het klantenbestand. Daarnaast is er een positief resultaat op de bedrijfsvoering, voornamelijk doordat er minder personeel nodig is gebleken door het afgenomen aantal cliënten.

SW (€ 825.000)
De loonkosten vallen gunstig uit. Dit komt door de bijdrage Lage inkomensvoorziening, die we vanaf 2017 krijgen. In deze jaarrekening is de nabetaling over 2017 opgenomen en de bijdrage over 2018. Daarnaast is het aantal SW-ers ook lager dan verwacht waardoor de loonkosten lager zijn.

Algemene baten en lasten (€ 1.803.000)
Er is geen gebruik gemaakt van de begrote prijsindexatie. Daarnaast zijn de budgetten voor verhoogde asieluitstroom en ICT en wijk- en buurtbudgetten niet volledig gebruikt.

Accountantsverklaring
De jaarstukken zijn beoordeeld door de accountant. Uitkomst van deze toets is dat zij voor de getrouwheid een goedkeurende verklaring verstrekt en voor de rechtmatigheid een verklaring met beperking omdat bij de aanbestedingen de fouten groter zijn dan 1%, maar kleiner dan 3% van de totale lasten.

Oorzaken van de beperking
- Een aantal contracten is verlengd in plaats van een nieuw contract te sluiten.
- Kleine of bestaande opdrachten zijn later uitgebreid. De uitbreidingen hadden volgens de regels aanbesteed moeten worden.
- Veel kleine opdrachten maken een grote. Deze afzonderlijke opdrachten zijn correct aanbesteed, maar het totaal van de opdrachten komt boven de grens van de aanbestedingsregels uit.
- Leveranciers waarmee een goed aanbesteed contract is konden de dienst niet leveren. Er is een oplossing gezocht bij andere partijen, zonder opnieuw aan te besteden
- Enkele inkopen zijn ten onrechte niet aanbesteed.

Te treffen maatregelen
We gaan onze werkwijze aanpassen. Daarnaast is er een verbeterplan opgesteld. De stappen die hierin zijn opgenomen, waaronder een contractenregister en een aanbestedingskalender, helpen bij de beheersing van het aanbestedingsproces.

Nadere informatie bij: Communicatie gemeente Berkelland, telefoon 0545-250 587.

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de gemeente Berkelland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de gemeente Berkelland te Borculo gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de gemeente Berkelland op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2018, uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking inzake de rechtmatigheid', in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het Normenkader 2018 van de gemeente Berkelland.

De jaarrekening bestaat uit:
1. de balans per 31 december 2018;
2. het overzicht van baten en lasten over 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel met beperking inzake de rechtmatigheid

De gemeente Berkelland heeft een aantal inkoopopdrachten niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels aanbesteed. De met deze opdracht samenhangende uitgaven bedragen totaal circa € 2,8 miljoen. Wij hebben dit bedrag aangemerkt als een rechtmatigheidsfout. De fout is groter dan onze materialiteit, maar niet groter dan drie maal de materialiteit. Dit leidt tot een oordeel met beperking voor de rechtmatigheid.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Berkelland zoals vereist in de wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.094.850. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018.
Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 30.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2018.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 21 mei 2019

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Accountantsverslag 2018

Gemeente Berkelland

21 mei 2019

stolwijk kennisnetwerk

Inleiding

Aan de raad
van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA BORCULO

Doetinchem, 21 mei 2019
474001/376/105

Geachte raadsleden,

Wij hebben de jaarrekening 2018 van uw organisatie gecontroleerd. In dit verslag zijn de belangrijkste resultaten van onze controle weergegeven. 2018 was ons eerste controlejaar. Graag lichten wij dit verslag en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen nader aan u toe.

Het doel van dit verslag is u te informeren over onze bevindingen. Tevens hebben wij aanbevelingen opgenomen

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de portefeuillehouder Financiën, de concern opdrachtgever bedrijfsvoering, de concernadviseur kwaliteit en control, de financiën consulent en financieel medewerker. Hun reactie is hierin – voorzover relevant - verwerkt.

Dit verslag is uitsluitend voor u bestemd en is niet bestemd om voor andere doeleinden te worden gebruikt.

Tot slot willen wij onze dank uitspreken voor de medewerking, die ons gedurende de uitvoering van onze controlewerkzaamheden is verleend.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Inhoudsopgave

1. Samenvatting en kernpunten

2. Aandachtspunten Raad

3. Onderbouwing oordeel

4. Interne beheersing

Algemeen | Processen

5. Jaarrekening

Financiële positie | Kwaliteit verslaggeving | Bevindingen

6. Rechtmatigheid

7. SiSa

8. Onze verantwoordelijkheid

9. Afsluiting

Als u dit verslag digitaal leest, kunt u door te klikken op de blokken gelijk naar dat onderdeel springen.

Als u op het logo onderaan de pagina klikt, komt u weer terug op deze pagina.

1. Samenvatting en kernpunten

stolwijk kennisnetwerk

1. Samenvatting en kernpunten

U heeft ons de opdracht verstrekt de jaarrekening 2018 van uw gemeente te controleren. Wij hebben een interimcontrole en balanscontrole uitgevoerd. Wij informeren u over onze bevindingen en aanbevelingen.

Onderdeel	Conclusie	Onderdeel	Conclusie
Oordeel Getrouwheid:	Goedkeurend	Financiële positie	Goed
Oordeel Rechtmatigheid:	Beperking	SiSa	Geen bevindingen
Kwaliteit jaarverslaggeving:	Matig	WNT (wet normering Topinkomens)	Adequaat verantwoord

Algemene beheersing

- Er is een voldoende governance structuur
- Risico's zijn voldoende in beeld gebracht, beheersing van de frauderisico's is een ontwikkelpunt
- Het normenkader en controleprotocol zijn vastgesteld, waarbij het controleprotocol toe is aan actualisatie
- Juridische controle vindt plaats. De interne controle dient verder uitgebouwd te worden
- De AVG procedures zijn opgezet
- De stuurinformatie is in ontwikkeling en wordt verder uitgebouwd

Beheersing processen

- Bewaking juiste inkoopprocedure, met name indien Europese aanbesteding noodzakelijk is; Inrichting van de verplichtingen Interne controle op Europese aanbestedingen verrichten
- Personeelsdossiers digitaliseren en toetsen op volledigheid
- Een subsidie register instellen
- Interne controle op de grondexploitatie nader in te richten
- De afhankelijkheid van de controleverklaringen van de zorgaanbieders beperken door eigen interne controle

Belangrijkste bevindingen getrouwheid

- Voor de WMO en Jeugd resteert een onzekerheid van circa € 2,6 miljoen inzake de leveringen van de zorgaanbieders
- De gemeente Berkelland heeft een discrepantie tussen de productieverantwoordingen van de zorgorganisaties en de financiële administratie van € 202.000
- Door de interne controle is de fout van de Sociale Verzekeringsbank inzake de persoonsgebonden budgetten gereduceerd tot € 21.000 en resteert een beperkte onzekerheid van € 5.000
- Bij de toegerekende rente aan de materiële vaste activa is bij een aantal posten gerekend met een te hoog percentage.

Belangrijkste bevindingen rechtmatigheid

- Voor de WMO en Jeugd: zie hierboven
- 16 contracten zijn niet volgens de Europese aanbestedingsregels afgesloten, waardoor de levering over 2018 als rechtmatigheidsfout is aangemerkt - € 2,8 miljoen

2. Aandachtspunten Raad

stolwijk kennisnetwerk

2. Aandachtspunten Raad

Van de gemeenteraad hebben wij de volgende aandachtspunten meegekregen voor de controle 2018:

Sociaal domein

Is de planning en control rondom het sociaal domein goed ingeregeld en heeft de organisatie daarvoor goede basisinformatie om het sociaal domein te kunnen monitoren?

Subsidie verstrekkingen

De gemeente verstrekt subsidies in het kader van het energie-uitvoeringsprogramma. Worden deze subsidies rechtmatig verstrekt?

Europese aanbestedingen

Onderzoeken implementatie verbetervoorstellen die zijn gedaan in de management letters 2014-2017 ten aanzien van aanbestedingen.

Op deze punten gaan wij op de volgende pagina's verder in.

I. Sociaal domein

Aandachtspunt Raad

Is de planning en control rondom het sociaal domein goed ingeregeld en heeft de organisatie daarvoor goede basisinformatie om het sociaal domein te kunnen monitoren?

Bevindingen proces

Het sociaal domein valt uiteen in 2 processen:

- Het verstrekken van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ. De uitvoering van dit proces is belegd bij de GR SDOA.
- Het verstrekken van voorzieningen in het kader van de WMO en Jeugdwet. De uitvoering van dit proces is in de gemeente belegd.

Participatiewet ea.

Uw gemeente is vertegenwoordigd in het Dagelijks bestuur van de GR SDOA. SDOA voorziet de gemeente Berkelland 2x per jaar van een bestuursrapportage. Daarnaast staat SDOA open voor vragen zowel op beleids- als inhoudelijk niveau. Vanaf 2018 is een ambtelijk opdrachtgeverschap ingesteld waarbij ambtelijk overleg plaatsvindt tussen alle partijen. De beïnvloeding van het beleid geschiedt via het Algemeen Bestuur.

WMO en jeugd (Voor mekaar)

Met betrekking tot de WMO en Jeugd is in januari 2019 een opdracht uitgezet in de organisatie om meer grip op de inhoud, kwaliteit en de kosten te krijgen.

Op basis van deze opdracht heeft recent een inventarisatie plaatsgevonden van alle mogelijke verbeteringen op de verschillende deelgebieden zoals financiën, werkwijze, bestuurlijke kaderstelling, monitoring en verantwoording, bedrijfsvoering, toeleiding en preventie. In september 2019 zullen de eerste verbeterresultaten aan de Raad worden voorgelegd.

De ontvangen facturen worden juist geregistreerd, maar er is nog onvoldoende grip op de kosten van de jeugdzorg door onder meer de late facturatie van aanbieders en de doorverwijzingen vanuit huisartsen e.d. Dit bemoeilijkt het opstellen van een prognose. Er is voldoende basisinformatie beschikbaar om de zorg per categorie achteraf te analyseren.

De organisatie geeft aan dat de ervaringen van de afgelopen 3 jaar nog te beperkt zijn om goed te kunnen inschatten aan welke ‘knoppen’ gedraaid kan worden om de kosten te kunnen reduceren.

Tijdens onze controle blijkt dat het aantal zorgaanbieders zeer omvangrijk is - 125 aanbieders voor de WMO en 110 voor de jeugd. De omvang van dit aantal leidt enerzijds tot een groot aanbod aan de burgers, maar vraagt anderzijds ook meer van de interne beheersing. Uw organisatie vraagt bij de burgers de kwaliteit van de geleverde prestaties door de zorgaanbieders na. Dit leidt tot relevante informatie over de tevredenheid van de burgers inzake de zorgleveranciers en de effectiviteit van de ingezette zorg. *Wij adviseren het college een recapitulatie te maken van de uitkomsten van deze navraag, waarin u nader ingaat op de ervaringen per zorgaanbieder.*

II. Subsidie verstrekking

Aandachtspunt Raad

De gemeente verstrekt subsidies in het kader van het Energie UitvoeringsProgramma. Worden deze subsidies rechtmatig verstrekt?

Bevindingen proces

Er zijn meerdere budgethouders bevoegd tot het verlenen van subsidies. Er is geen centrale registratie voor alle uitgegeven subsidies en onderliggende regeling. Er is binnen de organisatie geen totaaloverzicht van alle verstrekte subsidies.

Het afgeven van een subsidiebeschikking of subsidievaststelling wordt niet getoetst (aan de Subsidieverordening), bijvoorbeeld aan de hand van uniforme checklists.

Bevindingen detailcontrole

Wij hebben een detailcontrole uitgevoerd op de verstrekkingen van de subsidies in het kader van het Energie UitvoeringsProgramma.

Uit de toetsing van 7 verstrekkingen is bij geen van allen gedocumenteerd vastgelegd of de aanvrager woonachtig is in de gemeente en of hij/zij eigenaar van het huis is.

Bij 1 verstrekking is geen factuur of bankafschrift inzake de gemaakte kosten aanwezig om vast te kunnen stellen of de subsidie rechtmatig is verstrekt.

Bij 1 verstrekking kan uit de aangeleverde documentatie niet worden vastgesteld of voldaan is aan de voorgeschreven isolatiemaatregelen.

1 aanvraag is ingetrokken, maar op het overzicht staat vermeld dat de subsidie is verstrekt. Daarmee blijkt een onzorgvuldigheid in de subadministratie.

Wij adviseren het college het proces van de subsidies te verbeteren door:

- *Een centraal subsidieregister in te stellen*
- *De toekenning van de subsidies te beperken tot een beperkt aantal budgethouders*
- *De toekenning en de vaststelling integraal te toetsen aan de hand standaard vragenlijsten*
- *Alleen subsidie vast te stellen bij het voldoen van alle vereisten.*

III. Europese aanbestedingen (1/2)

Aandachtspunt Raad

Onderzoek de implementatie van de verbetervoorstellen die zijn gedaan in de managementletters over de jaren 2014-2017 ten aanzien van aanbestedingen.

Onze bevindingen over 2018

Wij hebben alle aanbestedingen van leveranciers waaraan over de periode 2016-2019 meer dan € 200.000 is geleverd, onderzocht op het juist toepassen van de Europese aanbestedingsregels.

Onze controle-uitkomsten over 2018 geven aan dat 16 aanbestedingen niet conform de Europese aanbestedingsregels zijn verricht. Voor een deel was dit bekend binnen de organisatie en is dit uit praktische overwegingen gedaan. Ook is de Raad hierover in enkele gevallen geïnformeerd. Voor een ander deel is de organisatie verrast dat de regels achteraf overschreden bleken te zijn en voor een deel was het niet bekend dat van de regels was afgeweken.

Wij adviseren het college om in 2019 deze 16 contracten opnieuw Europees aan te besteden om een herhaling van de fout in 2019 te voorkomen.

Het aanbestedingsproces

Elke budgethouder kan aanbesteden en schakelt op eigen initiatief de inkoopadviseur in die de technische begeleiding van de aanbesteding doet. De budgethouder is dus verantwoordelijk voor de juiste wijze van aanbestedingen. In 2018 is er een cursus gehouden om de budgethouders op te leiden in het juist toepassen van de aanbestedingsrichtlijnen.

Er is een zaaksysteem waarin een contractenregister is opgenomen. Hierin zijn 30 contracten opgenomen. Deze is niet compleet. Ook wordt niet gewerkt met een termijnkalender en is het soms moeilijk om contracten te vinden.

Wij adviseren het college het contractenregister te completeren, hiermee te gaan werken en een termijnkalender te gebruiken en de verantwoordelijkheid van de rechtmatigheid en de volledigheid van de aanbestedingen bij de inkoopadviseur te beleggen.

Ook adviseren wij het college altijd contracten te maken, contracten doorlopend te nummeren en ingangs- en beëindigingsdata in de contracten op te nemen, wat soms niet gebeurt of niet duidelijk is.

Overige adviezen voor het toepassen van aanbestedingen

Het is verstandig om meer raamcontracten af te sluiten, met name voor de inhuur van personele diensten. Er is nu maar 1 mantelcontract afgesloten.

Indien een contract afgelopen is, is het belangrijk om een nieuw contract voor een beperkte periode af te sluiten in afwachting van eventuele besluitvorming over de toekomstige in te kopen producten. Het is wettelijk niet toegestaan het contract te verlengen.

Gevolgen voor 2019

Uit de bestedingen van 2015-2018 blijkt dat

- er al enkele contracten zijn die Europees aanbesteed hadden moeten worden
- de lasten over 4 jaar bij 7 leveranciers in 2019 de aanbestedingsgrens zullen gaan overschrijden

Dit heeft als gevolg dat er ook in 2019 onrechtmatige aanbestedingen zullen zijn.

Het is belangrijk deze zo spoedig mogelijk in 2019 Europees aan te besteden.

Europese aanbestedingen(2/2)

Verbetervoorstellen 2017 en eerder

Contractenregister, registratie verplichtingen

Vanaf 2014 heeft de accountant jaarlijks geadviseerd actueel inzicht te verkrijgen in de aangegane verplichtingen, oftewel een contractenregister in te voeren en/of een verplichtingenadministratie. In 2014 is in de organisatie een pilot ingericht met een verplichtingenadministratie. Dit heeft op basis van de ervaringen niet tot definitieve invoering geleid.

In 2015 is aan de hand van het zaaksysteem een start met een contractenregister opgezet. Dit heeft echter niet geleid tot implementatie van een volledig en actueel contractenregister.

Interne beoordeling omvang leveringen per leverancier

In 2014 is geadviseerd per crediteur te beoordelen welke leveringen op welke wijze zijn ingekocht. Dit proces is niet opgenomen in de interne controle. Beoordeling vindt alleen achteraf na afloop van het jaar plaats.

Juiste procedure

In de managementletter van 2016 wordt de aanbeveling gedaan om aan de voorkant zichtbare harde controls in te richten voor het naleven van aanbestedingsrichtlijnen. Harde controls in de vorm van melding door budgetbeheerder voor aanvang inkoop en een up-to-date aanbestedingskalender. In het najaar 2018 is een training met betrekking tot Europese aanbestedingen in de organisatie gegeven. De verplichte melding van inkopen boven de Europese aanbestedingsgrens is niet ingeregeld.

In de managementletter van 2017 worden alle hiervoor vermelde aanbevelingen opnieuw opgenomen. De organisatie wordt gevraagd interne controle uit te voeren aan de hand van de bestedingen over de afgelopen 4 jaar en de onderliggende contracten op te leveren.

Tijdens de jaarrekeningcontrole 2017 worden er vraagtekens gezet bij de gegenereerde informatie over de bestedingen van de afgelopen 4 jaar.
De accountant besluit tot een steekproef over alle inkopen.

3. Onderbouwing oordeel

stolwijk kennisnetwerk

3. Onderbouwing oordeel

Niet gecorrigeerde controleverschillen	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
Omschrijving	**Fouten** **€**	**Onzeker-heden** **€**	**Fouten** **€**	**Onzeker-heden** **€**
Uitgaven zorgaanbieders WMO en jeugd: Geen bevestiging accountant		2.380.024		2.380.024
Uitgaven zorgaanbieders Jeugd: Verschillen bevestiging en Berkelland		202.278		202.278
Persoonsgebonden budgetten (SVB)	20.923	5.054	20.923	5.054
Europese aanbestedingen			2.821.349	
Rente materiele vaste activa	70.162			
Totaal	***91.085***	***2.587.356***	***2.842.272***	***2.587.356***
Goedkeuringstolerantie voor fouten (1%)	1.094.850		1.094.850	
Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden (3%)		3.284.550		3.284.550

Controleverklaring bij de jaarrekening

Onze controleverklaring heeft twee oordelen.

Wij zijn voornemens voor de getrouwheid een goedkeurend oordeel te verstrekken en voor de rechtmatigheid een verklaring met beperking omdat de fouten groter zijn dan 1% maar kleiner dan 3% van de totale lasten.

Niet gecorrigeerde controleverschillen

Met de financiële functionarissen hebben wij onze controlebevindingen besproken. Naar aanleiding hiervan zijn aanpassingen in de jaarrekening verwerkt. Deze zijn juist en volledig doorgevoerd.

Hiernaast hebben wij een overzicht opgenomen van de niet in de jaarrekening 2018 verwerkte controleverschillen en de resterende onzekerheden. Met u hebben wij een afspraak gemaakt, welke afwijkingen wij in dit verslag vermelden.
U heeft ons gevraagd in ieder geval alle afwijkingen groter dan € 30.000 aan u te rapporteren.

Op de volgende pagina is een toelichting opgenomen op deze posten.

Toelichting fouten en onzekerheden

Onzekerheden WMO en Jeugdbeleid

De lasten voor de uitbestede diensten van uw gemeente voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en voor de Jeugdwet kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Zorg in natura: WMO en jeugd	€ 18,3 mln.
WMO: woonvoorzieningen e.d.	0,7 mln.
Persoonsgebonden budgetten SVB	1,1 mln.
Eigen bijdragen CAK	-/- 0,6 mln.
Totaal	€ 19,5 mln.

Controleverklaringen zorgaanbieders

Bij € 15,9 miljoen van de uitgaven aan de zorgorganisaties voor de WMO en Jeugdzorg zijn goedkeurende controleverklaringen van hun accountants ontvangen, voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid van de geleverde en gedeclareerde zorg. Deze (goedkeurende) controleverklaringen heeft de gemeente Berkelland nodig om zekerheid te krijgen dat alle gefactureerde zorg conform indicatie is geleverd en gefactureerd, voor de juiste prijs is geleverd en aan een inwoner van de gemeente Berkelland is verstrekt.

Voor het resterende deel van de uitgaven aan zorgorganisaties, te weten € 2,4 miljoen, is er geen controleverklaring ontvangen óf bevatte de controleverklaring een niet-goedkeurend oordeel. Voor de kleinere zorgaanbieders is dit in overeenstemming met de afspraken, die hierover met hen gemaakt zijn. Daarnaast is er 1 grote aanbieder die niet tijdig een controleverklaring heeft opgeleverd en 1 grote zorgaanbieder met een controleverklaring met beperking.

Wij adviseren het college in overleg te gaan met deze aanbieders hoe hierin verbetering kan worden bereikt.

Verschillen bevestiging en administratie Berkelland

Bij een aantal opgaven van zorgaanbieders en de administratie van Berkelland is een verschil geconstateerd. Hierover wordt overleg gevoerd, maar is nog geen uitsluitsel gevonden tussen beide partijen.
De discussiepunten bedragen in totaal € 202.278. Het betreft 6 zorgleveranciers.

Wij adviseren het college de optie tot finale kwijting te overwegen om zodoende meer zekerheid te verkrijgen over de geleverde zorg. Bij finale kwijting komen beide partijen in overleg de gefactureerde omzet overeen.

Toelichting fouten en onzekerheden

Fouten en onzekerheden persoonsgebonden budgetten

Uw gemeente heeft van de Sociale Verzekeringsbank een brief ontvangen waarin is aangegeven dat de verstrekte persoonsgebonden budgetten bij de Jeugdwet voor 92% en bij de WMO 91% rechtmatig is. Dit betekent dat mogelijk sprake is van een onrechtmatigheid van 8% respectievelijk 9%. Deze onrechtmatigheid is door de gemeente opgevangen door het uitvoeren van eigen controles. Deze interne controle betreft:

- bepaling totale last in de jaarrekening aan de hand van de prognose SVB;
- interne controles op het toekenningsproces;
- controle op de levering van de zorg;
- deugdelijke afwikkeling van de fraudesignalen van de SVB. Er zijn in 2018 geen fraudesignalen van de SVB ontvangen.

Wij adviseren het college in aanvulling op de hierboven genoemde interne controle ook de uitnutting van de PGB per cliënt intern te bewaken. Op basis van deze beoordeling waar nodig in gesprek te gaan met betrokken cliënten om zodoende te beoordelen wat de oorzaak is van beperkte uitnutting.

Met het uitvoeren van de bovengenoemde interne controles resteert alleen de getrouwheidsfout en -onzekerheid welke ontstaan is bij de Sociale Verzekeringsbank. Dit is 2,51% voor de WMO-PGB en 1% voor de Jeugd-PGB. In totaal resteert een fout van € 20.923 en een onzekerheid van € 5.054.

Fout Europese aanbestedingen

Wij hebben gecontroleerd of de aanbestedingen zijn verricht binnen de Europese aanbestedingsregels. Zoals reeds vermeld is voor 16 aanbestedingen ten bedrage van in totaal € 2,8 miljoen gebleken dat de Europese aanbestedingsregels niet juist zijn toepast. Een nadere onderbouwing van de leveranciers en de bijbehorende bedragen is intern beschikbaar. Voor een nadere toelichting op het proces en mogelijke verbeteringen verwijzen wij u naar hoofdstuk 2 aandachtspunten (pagina 10) van de Raad.

Fout rente materiele vaste activa

Bij een aantal activa-items is een rentepercentage gehanteerd dat afwijkt van de berekende omslagrente 2018. De doorbelaste verhuurprijs is gebaseerd op de kapitaallasten (rente en afschrijving). Het gehanteerde rentepercentage is niet aangepast aan de omslagrente en daarmee niet aan de huidige ontwikkelingen van de rente. In de notitie rente aanvullend op het Besluit Begroting en Verantwoording is een stellige uitspraak opgenomen dat het niet toegestaan is meer dan 0,5% af te wijken.

Wij adviseren het college in 2019 de rente en afschrijving van alle activa-items aan te passen op de omslagrente 2019, gebaseerd op de werkelijke rente, en de afschrijvingstermijnen zoals deze worden voorgeschreven in de nota waarderen en afschrijven.

4. Interne beheersing

Algemene beheersing

Algemene beheersing

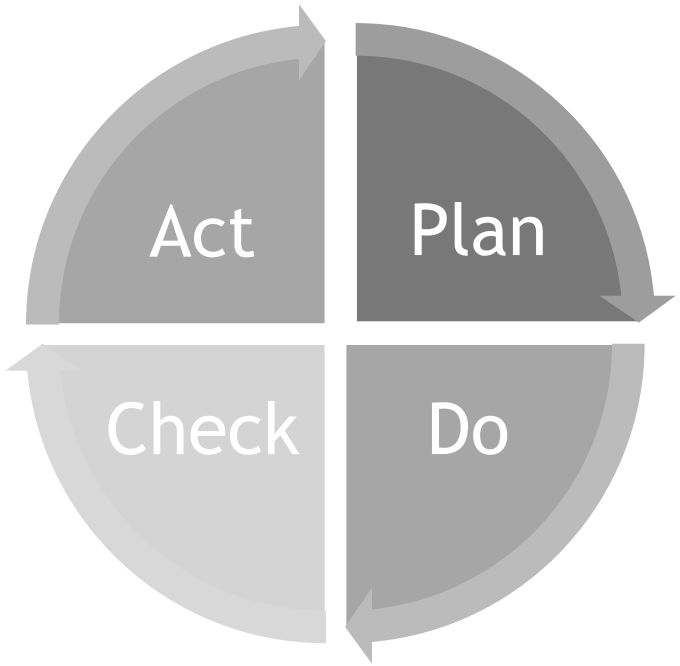

Wij hebben in het kader van onze controle-opdracht een interimcontrole uitgevoerd.

Tijdens onze interimcontrole controleren wij de interne beheersing binnen uw organisatie. Hierbij onderscheiden wij de algemene beheersing en de beheersing van processen. In dit hoofdstuk gaan wij nader in op de algemene beheersing en in het volgende hoofdstuk (4) op de beheersing van processen.

Voor een effectieve interne beheersing is een aantal meer algemene beheersmaatregelen noodzakelijk, zoals verordeningen en beleid, de zogenaamde hard controls. Voor een goede werking van deze maatregelen zijn echter ook soft controls nodig: wat is de cultuur, de leiderschapsstijl, hoe gaat de organisatie om met nieuwe risico's. Deze aspecten nemen wij mee in de beoordeling van uw gemeente.

In dit hoofdstuk brengen wij de sterke punten uit de algemene beheersing en de ontwikkelpunten onder uw aandacht. Wij beogen hierin niet volledig te zijn, maar benoemen die zaken, die ons opvallen c.q. waarmee uw gemeente reeds bezig is.

Op basis van de bespreking met de auditcommissie is door de organisatie een uitvoeringsplan opgesteld waarin de acties voor de opvolging zijn opgenomen.

Samenvatting algemene beheersing

Bij onze interimcontrole hebben wij de algemene beheersing van uw organisatie beoordeeld.
In onderstaande tabellen geven wij de door ons onderkende sterke en ontwikkelpunten weer, zoals wij die bij de interimcontrole hebben geconstateerd. De organisatie is in 2019 met deze punten bezig. Wij beoordelen dit bij onze controle 2019.

Sterke punten 2018

- De governance structuur is voldoende ingericht
- Er is een actuele risico inventarisatie
- Het normenkader en controleprotocol zijn vastgesteld
- De AVG procedures zijn opgezet
- Juridische controle wordt uitgevoerd

Ontwikkelpunten 2018

- Verdere beheersing frauderisico's
- Interne controle uitbouwen
- Doorontwikkeling van de stuurinformatie
- Actualisatie controleprotocol (huidige dateert van 2009) en vaststelling door de Raad

Beheersing processen

stolwijk kennisnetwerk

Beheersing processen

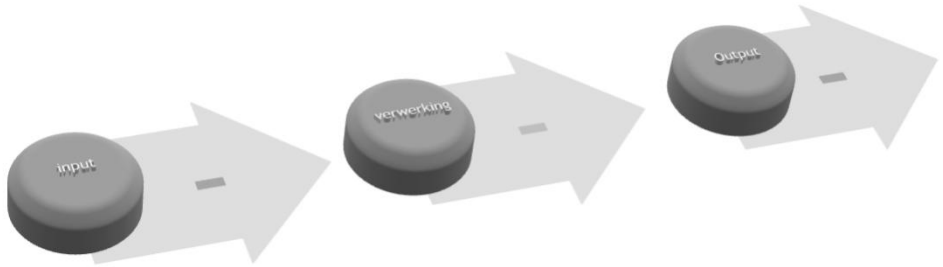

Wij hebben in het kader van onze controle-opdracht een interimcontrole uitgevoerd.

Hierbij hebben wij de administratieve organisatie en interne beheersing van de belangrijkste processen, voor zover van belang voor onze jaarrekeningcontrole, beoordeeld en gecontroleerd.

De werkzaamheden hebben zich primair gericht op de onderbouwing van de controleverklaring bij de jaarrekening. Wij gaan na in hoeverre de interne organisatie de risico's op fouten in de jaarrekening en rechtmatigheid afdekt. Vervolgens bepalen wij het effect hiervan op de gegevensgerichte werkzaamheden, die wij tijdens de jaarrekeningcontrole uitvoeren. Daarnaast signaleren wij vanuit de controle verbeter- c.q. adviespunten ten aanzien van de verdere ontwikkeling van de interne beheersing.

Onze bevindingen en aanbevelingen hierover hebben wij in december 2018 aan het College gerapporteerd en hebben wij in januari 2019 besproken met de auditcommissie. Onze belangrijkste aanbevelingen voor wat betreft de algemene beheersing van de processen zijn in dit hoofdstuk opgenomen, alsmede de wijze waarop wij met de geconstateerde bevindingen zijn omgegaan bij onze balanscontrole.

Samenvatting beheersing processen

In onderstaande tabel geven wij een samenvatting van de aanbevelingen weer ter verbetering van de interne beheersing van uw organisatie.

Proces	Herkomst	Aanbevelingen met een HOOG belang
Inkopen	2018	Het documenteren van de geleverde prestaties; De bevoegdheden vanuit de mandatering geautomatiseerd af te dwingen; Een verplichtingenadministratie in te voeren. De toewijzing van werknemers als budgetbeheerder en budgethouder formaliseren
Europese aanbestedingen	2018	De interne controle op de Europese aanbestedingen af te ronden; Een aanbestedingskalender op te stellen op basis van een volledig ingericht contractenregister;
Personeel	2018	Alle personeelsdossiers digitaliseren;
Verstrekte subsidies	2018	Een subsidieregister in te stellen teneinde de tijdigheid en eenduidigheid te bevorderen; De naleving van de voorwaarden zoals gesteld in de ASV te controleren op naleving;
Grondexploitatie	2018	Interne controle uit te voeren op de berekeningen van de grondexploitatie;
WMO en Jeugd	2018	De interne controle op de processen WMO en Jeugd verder uit te breiden, zodanig dat de afhankelijkheid van externe partijen wordt verminderd.

De bevindingen met een MIDDEN belang hebben betrekking op:

- Lokale heffingen: overleg met GBT inzake de periodiciteit van de aangeleverde informatie
- Leerlingenvervoer: afstemming van de facturen met de beschikkingen
- Start afschrijving: afschrijvingen te starten vanaf het moment van ingebruikname
- Inrichting financiële administratie: reductie inrichting

Aanvullende controlemaatregelen

Tijdens onze interimcontrole hebben wij een aantal bevindingen gedaan. In de managementletter zijn de bevindingen en aanbevelingen beschreven. In deze paragraaf geven wij per bevinding weer, welke aanvullende werkzaamheden wij hebben verricht en wat de bevindingen zijn die hieruit naar voren zijn gekomen.

Proces	Risico	Werkzaamheden en bevindingen
Inkopen	Er worden betalingen gedaan zonder dat hier prestaties voor de gemeente Berkelland aan ten grondslag liggen.	De organisatie heeft op basis van een door ons gemaakte selectie de geleverde prestaties onderbouwd. Deze onderbouwing hebben wij getoetst. Hier zijn geen bijzonderheden uit naar voren gekomen.
Europese aanbestedingen	De gevolgde inkoopprocedure is niet juist bij inkopen boven de Europese aanbestedingsgrens.	Op basis van de analyse van de inkopen per leverancier over 2015 tot en met 2018 heeft de organisatie zelf en hebben wij de inkoopprocedure van aankopen boven de grens van Europese aanbestedingen integraal gecontroleerd. Voor de uitkomsten hiervan verwijzen wij naar de hiervoor gemelde onrechtmatigheid.
Grondexploitatie	De waardering van het onderhanden werk is te hoog of te laag en de winst 2018 is niet juist berekend.	De intern opgestelde berekeningen zijn door ons integraal getoetst op juiste winstneming en inschatting van verwachte verliezen, conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording. De waardering is getoetst aan de hand van de ontvangen informatie en berekeningen op basis van de onderliggende parameters. Deze berekeningen passen binnen de regels.
WMO en Jeugd	Er is onvoldoende zicht op de geleverde prestaties en daarvoor in rekening gebrachte kosten van zorgaanbieders.	Bij onze controle hebben wij gesteund op de verklaringen van de zorgaanbieders. Voor de uitkomsten hiervan verwijzen wij naar de hiervoor gemelde fouten en onzekerheden.

5. Jaarrekening

stolwijk kennisnetwerk

Financiële positie

Saldo van baten en lasten

Het saldo van de lasten en baten over het jaar 2018 bedraagt voor verwerking van de reservemutaties € 7,7 miljoen negatief tegenover begroot € 4,9 miljoen negatief.

Na verwerking van de reservemutaties is het resultaat € 1,6 negatief (begroot: nihil). Het resultaat over 2018 is voor circa € 5 miljoen negatief beïnvloed door de betaalde boeterente in verband met het vervroegd aflossen van een lening. De belangrijkste afwijkingen zijn per programma toegelicht.

Financiële positie en weerstandsvermogen

Het eigen vermogen van uw gemeente bedraagt per jaareinde € 94,3 miljoen, waarvan € 37,5 miljoen beschikbaar is in de algemene reserve. De actuele risico's bedragen € 6,8 miljoen. De beschikbare weerstandscapaciteit is 5,5 x zo hoog als de benodigde weerstandscapaciteit. Uw gemeente beschikt volgens de door de organisatie gemaakte berekeningen over voldoende weerstandsvermogen per 31 december 2018, zowel incidenteel als structureel.

Schuldpositie

Uw gemeente heeft per 31 december 2018 voor een bedrag van € 46,7 miljoen aan leningen opgenomen en € 47 miljoen uitgeleend.
De schuldpositie per inwoner bedraagt derhalve -/- € 50. Dit is ruim onder de schuldpositie van de gemiddelde Nederlandse gemeente, circa € 2.000 (stand eind 2017).

De netto schuldquote bedraagt 42,31% en is daarmee ruim voldoende.

De solvabiliteit is in 2018 ten opzichte van 2017 door de aflossing van de lening verbeterd.

Kwaliteit jaarverslaggeving

Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit 3 onderdelen: De programma's, de paragrafen en de jaarrekening. Programma's omvatten de totale exploitatie en zijn door de raad ingericht op basis van een samenhang van activiteiten. De gemeente Berkelland heeft 7 ontwikkelprogramma's en 7 programma's. De structuur van ontwikkelprogramma's en overige programma's en de omvang van het aantal programma's verhoogd de complexiteit van de sturing. In de begroting 2020 is het aantal programma's gereduceerd naar 10.

Wij adviseren u en het college in overleg de omvang van het aantal programma's in te richten op basis van de sturing.

Programma's worden op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording nader toegelicht aan de hand van de 3-W-vragen:

- Wat willen we bereiken / wat hebben we bereikt?
- Wat willen we daarvoor gaan doen / wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat mag het kosten / wat heeft het gekost?

Wij adviseren het college de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten door per programma de 3-W-vragen expliciet kort en bondig te beantwoorden.

Paragrafen zijn een dwarsdoorsnede van de gemeente waarin inzicht wordt gegeven in de financiële positie. De inhoud van de paragrafen is **niet** gebaseerd op de 3-W-vragen, maar een samenhangend geheel.

Wij adviseren het college de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten door de teksten in de paragrafen te presenteren als een samenhangend geheel en de inhoud los te koppelen van de 3-W-vragen.

De kwaliteit van de toelichtingen is matig, onder meer door de structuur van de jaarstukken en de inhoud van de toelichtingen.

Wij adviseren het college de toelichting op de afwijkingen in de lasten en baten om te zetten naar inhoudelijke toelichtingen met een koppeling tussen beleid en financiën.

Het jaarverslag en de paragrafen voldoen wel aan de minimale eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording. Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen deze stukken en de jaarrekening 2018.

Wij adviseren het college verder de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten door
- *Consistentie presentatie van getallen X € 1.000*
- *Getallen recht onder elkaar in tabellen*
- *Dubbele teksten te verwijderen*
- *Overbodige kopteksten te verwijderen (kwaliteit, tijd en geld)*

Naleving van de verslaggevingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn nageleefd. Hierin hebben wij geen (belangrijke) afwijkingen vastgesteld.

Verloop van de controle

Het proces van het opstellen van de jaarrekening is over het boekjaar 2018 zodanig gepland om aan de Raad de gecontroleerde jaarrekening in juni 2019 voor te kunnen leggen. De oplevering van de benodigde informatie was voldoende en tijdig. De processen grondexploitatie, Europese aanbestedingen en WMO/Jeugd hebben extra inspanningen gekost.

Overige bevindingen getrouwheid

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist, dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en de verplichtingen en van de baten en lasten. De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen.

Deze lichten wij hier kort toe:

1) Grondexploitatie

Binnen uw organisatie is sprake van een aantal grondexploitaties. Voor de berekening van de verwachte resultaten in de actieve grondexploitaties zijn intern uitgangspunten geformuleerd. De situatie rondom de grondexploitatie projecten is risicovol in verband met mogelijke schadeclaims als gevolg van het beperken van de woningbouwcapaciteit. Wij vinden de gehanteerde uitgangspunten acceptabel en consistent aan voorgaande jaren.

De uitgangspunten worden middels de verantwoording in de jaarstukken aan u voorgelegd

- Indexering voor kosten en opbrengsten 0%
- Omslagrente 2,20%
- Disconteringsvoet verliezen 2%

De indexering van de kosten is op 0% gesteld, maar de kostenstijging wordt per exploitatie jaarlijks opnieuw in beeld gebracht en middels de actualisatie van de begrote kosten van de grondexploitatie vastgesteld. Deze berekening wordt opgesteld door de planeconoom. De individuele projectleiders hebben de toekomstige kosten en opbrengsten bevestigd. Daarnaast in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een mogelijk risico van kostenstijging en opbrengstendaling.

Wij adviseren het college de uitgangspunten voorafgaand aan de actualisatie van de begrotingen te laten vaststellen door het college, de Raad.

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft een jaarlijkse herziening van alle individuele grondexploitatiebegrotingen voor. Deze dient jaarlijks te worden vastgesteld door de Raad. De jaarlijkse actualisatie van de begrotingen per grondexploitatie worden nu impliciet voorgelegd in de jaarstukken.

Wij adviseren het college middels een uitgebreide toelichting de begroting per grondexploitatie vast te laten stellen.

De gerealiseerde winst in 2018 is gebaseerd op de voorgeschreven methode uit het Besluit Begroting en Verantwoording en bedraagt € 105.000. Bij de berekening van de verwachte winst is rekening gehouden met toekomstige risico's onder meer als gevolg van de beperkte omvang van het bouwen van toegestane woningen en de maximale planperiode van 10 jaar.

Inschattingen van toekomstige verliezen zijn opgenomen in een voorziening.

De totale risico's voor de grondexploitatie worden ingeschat op € 3,7 miljoen. Er is een voorziening getroffen van in totaal € 1,8 miljoen. Deze voorziening is conservatief berekend en is voldoende onderbouwd.

Overige bevindingen getrouwheid

2) Voorziening riolering

Aan de voorziening riolering is in 2018 een dotatie van € 1,1 miljoen toegevoegd op basis van het watertakenplan.

Wij adviseren de raad een expliciet besluit te nemen voor het uitvoeren van het onderhoud en in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen zichtbare koppelingen te maken tussen de beschikbare middelen en de onderliggende plannen.

3) Beoordeling volwaardigheid openstaande vorderingen

Uw gemeente heeft per 31 december 2018 in totaal circa € 18,5 miljoen aan kortlopende vorderingen. Deze zijn divers en bestaan uit onder meer belastingen, bijstandsleningen, subsidievorderingen en vorderingen voor door de gemeente verrichte werkzaamheden.

Op deze vorderingen zijn voorzieningen voor oninbaarheid opgenomen. Deze zijn op grond van de achterliggende berekeningswijze acceptabel. Voor de oninbaarheid op de vorderingen inzake de lokale heffingen heeft het GBT een door haar accountant gewaarmerkte opgave gedaan.

4) VPB

Uw gemeente is vanaf 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Op basis van een integrale beoordeling van alle activiteiten zijn de grondexploitatie en werken voor derden aangemerkt als VPB-plichtig door het in concurrentie treden en het behalen van structurele winst. In 2016 is een verlies berekend van € 11.000 . In 2017 en 2018 worden de behaalde winsten verrekend met dit verlies.

Als toelichting op de balans is dan ook opgenomen dat per eind 2017 nog recht is op verliescompensatie en vanaf 2018 is er geen sprake meer van een verliesvoorziening. De schatting is dat de VPB-plicht voor 2018 € 1.000 zal zijn en er geen VPB verschuldigd is.

Over 2016 en 2017 is een voorlopige aangifte opgesteld. Over 2018 is formeel nog geen aangifte opgesteld. De belastingdienst heeft nog geen reactie gegeven op de voorlopige aangiften.

Overige bevindingen getrouwheid

Overige bevindingen

Bij de controle van de getrouwheid gaan wij na of de baten en lasten en de mutaties in de balans tijdig, juist en volledig zijn verantwoord.
Onze belangrijkste bevindingen voor de getrouwheid betreffen:

1) Wet Normering Topinkomens

Wij hebben de WNT-verantwoording van de gemeente Berkelland gecontroleerd met inachtneming van het Controleprotocol WNT. Uit de controle blijkt, dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

2) Levering van de inkopen

Om vast te stellen, dat er geen gelden onrechtmatig de organisatie verlaten, is interne controle uitgevoerd inzake de geleverde prestaties/goederen. De documentatie voor de prestatie is niet altijd direct voorhanden maar is onderbouwd middels foto's of dubbele autorisatie van de factuur (1 persoon voor levering en 1 persoon voor betaling).

Wij adviseren het college in het proces de documentatie vast te leggen, zodat de levering achteraf eenvoudig kan worden aangetoond.

3) Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De bestedingsdoelen van de bestemmingsreserve inkomen en de bestemmingsreserve Hameland zijn vervallen.

Wij adviseren het college een voorstel aan de Raad voor te leggen om deze middelen in de begroting 2019 over te zetten naar de algemene reserve.

De bestemmingsreserve kapitaallasten is ingesteld voor de financiering van toekomstige kapitaallasten. Deze claim is langdurig en derhalve zijn de middelen niet vrij besteedbaar. Echter ook de algemene reserve en andere bestemmingsreserves zijn deels geclaimd door toekomstige kapitaallasten.

Wij adviseren het college een voorstel aan de Raad voor te leggen om de geclaimde middelen ten behoeve van de kapitaallasten over te brengen van de andere (bestemmings)reserves naar de bestemmingsreserve kapitaallasten zodanig dat duidelijk is voor welk bedrag het eigen vermogen is belegd ten behoeve van kapitaallasten.

4) Tegoed vakantiedagen

In de niet-uit-de-balans-blijkende-verplichtingen is het openstaande tegoed niet toegelicht omdat dit lager is dan de grens van de noodzakelijke vermelding.

Wij adviseren het college het tegoed vakantiedagen in jaarrekening van 2019 alsnog op te nemen en een vergelijking te maken ten opzichte van het voorgaand jaar.

Overige bevindingen getrouwheid

5) Materiele vaste activa

In de nota waarderen en afschrijven is een ondergrens aangegeven voor activering van € 5.000. Daarop aanvullend is aangegeven 'Afzonderlijke kleine investeringen van gelijksoortige goederen kunnen als één investering worden gezien.' Echter in 2018 zijn diverse individuele investeringen geactiveerd kleiner dan € 5.000, bijvoorbeeld ICT diensten voor € 773 en werkzaamheden aan een busplein voor € 379.

Wij adviseren het college om investeringen kleiner dan € 5.000 niet te activeren.

Bij een aantal activa-items is een vast rentepercentage en een vast afschrijvingsbedrag gehanteerd (riolering en bedrijfsgebouwen met een huurkoopconstructie). Het rentepercentage wijkt meer dan 0,5% af van het werkelijke percentage en de afschrijvingslast wijkt af van de afschrijving op basis van de gehanteerde afschrijvingstermijn.

Wij adviseren het college het rentepercentage en de afschrijving aan te passen aan de werkelijke rente en de gehanteerde afschrijvingstermijn.

In de nota waarderen en afschrijven is geen onderscheid gemaakt tussen activa met maatschappelijk nut en economisch nut. De aansluiting van de afschrijvingstermijnen en de categorieën in de jaarrekening is zichtbaar. De afschrijvingstermijnen voor sportvelden en parkeerplaatsen ontbreken.

In de nota waarderen en afschrijven ontbreekt beleid inzake de activering van onder meer advieskosten (onderzoek en ontwikkeling). In 2018 is een investering in advieskosten geactiveerd voor € 53.000 onder de materiële vaste activa. Op basis van art. 34 BBV dient dit gepresenteerd te worden als immateriële vaste activa. Gezien de omvang is dit in de jaarrekening 2018 niet gecorrigeerd.

Op basis van specifiek genomen raadsbesluiten wordt bij een aantal items afgeweken van de afschrijvingstermijn volgens de nota waarderen en afschrijven.

Wij adviseren het college de nota waarderen en afschrijven aan te passen op:
- *Start afschrijving het jaar na in gebruik name van het volledige actief*
- *Beleid omtrent het activeren van kosten onderzoek en ontwikkeling*
- *De tabel afschrijvingstermijnen in te richten op basis van de verplicht voorgeschreven categorieën en onderscheid te maken in maatschappelijk en economisch nut*
- *Het te hanteren rentepercentage*
- *De activeringsgrens te beperken tot € 5.000*
- *De afwijkende termijnen uit de raadsbesluiten toe te voegen*

6) Deelneming Twence B.V.

In 2019 heeft de Raad het besluit genomen het belang in Twence B.V. uit te breiden. Twence wordt door de Raad aangemerkt als een partij met een publieke taak. De uitbreiding van de aandelen past daarmee binnen de spelregels van het treasurystatuut.

Wij adviseren u de financiële ontwikkelingen van Twence in de toekomst nauwlettend te volgen om zo het financiële risico te beheersen.

6. Rechtmatigheid

6. Rechtmatigheid

Bij de controle van de rechtmatigheid gaan wij na of de lasten en baten en de balansmutaties juist, tijdig, volledig én met de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader in overeenstemming zijn geweest. Wij hebben de baten en lasten en de balansmutaties over 2018 gecontroleerd op rechtmatigheid.

Begrotingscriterium

De Raad heeft besloten met 14 programma's te werken. U heeft het College toestemming gegeven om binnen de bandbreedtes van de beleidsregels, die u heeft samengesteld, te opereren. Het College legt verantwoording af over de besteding op de programma's.

Wij hebben gecontroleerd of de begrotingsregels door het College zijn nageleefd.

Programma (* € 1.000)	Lasten Begroting	Lasten 2018	Tekort (-/-)
Demografische ontwikkeling	30	32	-2
Decentralisaties en transities	26.009	26.578	-569
Sport	2.211	2.360	-149
Recreatie en toerisme	2.497	2.588	-91
Integrale veiligheid	15.827	17.397	-1.570

Bevindingen:
Bij 5 programma's is de begroting overschreden. De oorzaak van de overschrijdingen is beperkt toegelicht:
- deze hogere lasten zijn gecompenseerd door hogere baten;
- de overschrijding een gevolg is van een open einde regeling;
- de extra lasten passen binnen het beleid.

Wij hebben het College geadviseerd over 2019 de toelichting op de overschrijding van de werkelijke lasten ten opzichte van de begrote lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid te verbeteren.
Daarnaast hebben wij vastgesteld, dat de uitgaven voor investeringen hebben plaatsgevonden binnen de door u afgegeven kredieten.

Rechtmatigheid

Voorwaarden criterium

Wij hebben vastgesteld of de financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met het door u vastgestelde normenkader voor het jaar 2018. Onze belangrijkste bevindingen worden hieronder toegelicht:

Europese aanbestedingen

Op basis van een inkoopanalyse hebben wij de rechtmatigheid van de inkopen gecontroleerd. Hieruit is gebleken dat een aantal inkopen niet rechtmatig zijn geweest.

WMO en Jeugd

Wij vragen uw aandacht voor het naleven van de tijdige afgifte van de beschikking alvorens de zorg wordt gestart.

Schatkistbankieren

Wij hebben geconstateerd, dat in 2018 het drempelbedrag voor het zelf aanhouden van liquide middelen (voor uw gemeente bijna € 778.000), niet is overschreden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Wij hebben vastgesteld, dat de lasten, baten en balansmutaties niet tegenstrijdig zijn geweest met de regels voor misbruik en oneigenlijk gebruik.

7. SiSa

7. SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2018 d.d. 10 januari 2019.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Geen	n.v.t.	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G2a	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2017	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3a	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Deze tabel dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2019 bij het CBS aan te leveren.

8. Onze verantwoordelijkheid

stolwijk kennisnetwerk

8. Onze verantwoordelijkheid

Onze opdracht

De jaarrekening 2018 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2018 gecontroleerd.

Onderdeel van de jaarrekening is de SiSa bijlage. Met deze bijlage legt het College verantwoording over de besteding van Rijksbijdragen af aan het Rijk.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor de accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 413 van de gemeentewet), het door u vastgestelde controleprotocol én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 1.086.870 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 3.260.610 (3% van de lasten). Voor SiSa en voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. De voor uw organisatie in 2018 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid.

Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het college. Wij merken op, dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het college.
De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Beperking gebruik

Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor het college en de Raad en dient te worden gelezen in samenhang met de jaarstukken.

9. Afsluiting

stolwijk kennisnetwerk

9. Afsluiting

Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

INTERN ADVIES AUDITCOMMISSIE

Datum: 7 juni 2019
Betreft: Jaarstukken 2018 en Managementletter 2018

Geachte raad,

Wij hebben kennisgenomen van de jaarstukken 2018, het accountantsverslag en de controleverklaring. Ook hebben wij kennisgenomen van de Managementletter 2018 en het Uitvoeringsplan Managementletter 2018.

In genoemde stukken ziet de Auditcommissie een aanleiding om u, conform artikel 2 van de Verordening Auditcommissie 2018, van advies te voorzien.

Managementletter 2018 en Uitvoeringsplan Managementletter 2018
De accountant heeft geadviseerd om een verplichtingenadministratie in te richten om een toets uit te kunnen voeren op de juiste facturatie en om de volledigheid van de verplichtingen in beeld te hebben. In het Uitvoeringsplan is op pagina 3 onder punt 6 “Inkopen: verplichtingen administratie” te lezen dat het college o.a. na zal gaan hoe zij de verplichtingen goed in beeld kunnen krijgen. Ook gaat het college ervaringen ophalen bij gemeenten die werken met een volledige verplichtingenadministratie.

In onze vergadering van 6 juni jl. is uitvoerig gesproken met de portefeuillehouder, de financiële specialisten uit de ambtelijke organisatie en onze accountant. De accountant heeft aangegeven dat een verplichtingenadministratie noodzakelijk is in het kader van een goede planning en control. Op basis van de gevoerde discussie en uitgaande van de expertise van de accountant adviseren wij u het college te verzoeken om uiterlijk op 1 januari 2020 een verplichtingenadministratie te hebben ingevoerd.

Accountantsverslag 2018
De accountant is gevraagd om naast de standaard controle bijzondere aandacht te vestigen op het Sociaal Domein, Europese Aanbestedingen en Subsidieverstrekkingen (in het kader van het EUP). Op pagina 9 van het verslag is een aantal aanbevelingen opgenomen met betrekking tot de subsidievertrekkingen. Verder zijn in het accountantsverslag nog andere (t.o.v. de managementletter) nieuwe adviezen gedaan. Wij adviseren u om het college te verzoeken uitvoering te geven aan alle aanbevelingen uit het accountantsverslag en u over de voortgang daarvan te informeren via de rapportage die u krijgt in het kader van het Uitvoeringsplan Managementletter 2018.

Met vriendelijke groet,

Mr. G.W. de Ruiter
Voorzitter Auditcommissie Berkelland

Raadsvergadering

Dossiernummer	1896
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	25
Omschrijving	Bespreekstuk / Bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019”

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	2 juli 2019
Raadsvergadering	**25 juni 2019**

Voorgesteld besluit

Besloten is om dit voorstel te agenderen voor de raadsvergadering van 2 juli 2019.

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	236492
Raadsvergadering	:	25 juni 2019
Onderwerp	:	Bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019”)
Collegevergadering	:	21 mei 2019
Portefeuillehouder	:	M. van der Neut
Steller	:	G.J. Hans tel: : 0545-250 320

Te nemen besluit:
Gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019”.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op 26 februari 2019 schreven wij u een brief over de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” (zie bijlage). Ten opzichte van het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” beperkt dit ontwerpbestemmingsplan de bouw- en gebruiksmogelijkheden voor het perceel Diepenheimseweg 29 in Neede. Zo voorkomt het grootschalige agrarische ontwikkelingen op het perceel en maakt het de mogelijkheden voor het vestigen van een varkenshouderij ongedaan.

Tijdens de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan zijn 23 brieven met zienswijzen binnengekomen. Deze zienswijzen zijn beoordeeld in het verslag van de ter inzage legging dat u bij dit raadsvoorstel aantreft. Zij geven aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan. Deze aanpassingen zijn benoemd in het verslag van de ter inzage legging en in het raadsbesluit.

Verder diende de eigenaar van Diepenheimseweg 29 op 13 maart 2019 een aanvraag om omgevingsvergunning (‘bouwaanvraag’) in die als concreet plan moet worden betrokken bij de besluitvorming over de vaststelling van een bestemmingsplan. Daarbij geeft de jurisprudentie als uitgangspunt mee dat een nieuw bestemmingsplan ruimte hoort te bieden aan concreet gemaakte plannen die passen binnen het gemeentelijk ruimtelijk beleid. Dit voorstel richt zich dan ook op het vaststellen van een bestemmingsplan dat het mogelijk maakt om de ingediende aanvraag te realiseren.

Wij stellen u voor om het bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” gewijzigd vast te stellen. Daarbij is het van belang dat uw raad op 25 juni 2019 een besluit neemt over de vaststelling van dit bestemmingsplan. Wanneer uw raad vóór 9 juli 2019 geen besluit neemt, dan zal voor het perceel Diepenheimseweg 29 het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” namelijk weer gelden met inbegrip van alle daarin opgenomen bouw- en gebruiksmogelijkheden. Wanneer u voor die datum wel besluit tot vaststelling van een nieuw bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29, dan gaat de meer beperkte regeling uit het nieuwe bestemmingsplan gelden.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Argumentatie:

1.1. In aansluiting op het door uw raad genomen voorbereidingsbesluit is van 6 maart tot en met 16 april 2019 het ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” ter inzage gelegd. Wij hebben u hierover geïnformeerd in onze brief van 26 februari 2019. Het met deze brief eveneens aan u toegezonden ontwerpbestemmingsplan richtte zich enerzijds op een aanzienlijke inperking van bouw- en gebruiksmogelijkheden uit het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987”. Anderzijds bood het de eigenaar de ruimte om de eerste ontwikkelstap voor zijn bedrijf te realiseren. Daarbij legde dit ontwerpbestemmingsplan de toegestane diersoorten en dieraantallen vast en bood het niet langer mogelijkheden voor een niet-grondgebonden veehouderij of bijvoorbeeld een varkenshouderij.

1.2. Tegen dit ontwerpbestemmingsplan zijn 23 brieven met zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen zijn beoordeeld in het verslag van de ter inzage legging dat als bijlage aan uw besluit wordt toegevoegd. De zienswijzen zijn voornamelijk afkomstig van omwonenden van het perceel Diepenheimseweg 29.

1.3. Kernpunt van de zienswijzen is de wens om aan het perceel Diepenheimseweg 29 een bestemming ‘Wonen’ toe te kennen. Gelet op de jurisprudentie is dit echter niet mogelijk omdat de eigenaar een plan heeft voorgelegd dat ruimtelijk beoordeeld kan worden, dat past binnen het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” en binnen het gemeentelijk ruimtelijk beleid over het toekennen van agrarische bouwvlakken. Daarbij is van belang dat de eigenaar op 13 maart 2019 een aanvraag om omgevingsvergunning (‘bouwaanvraag’) indiende voor zijn plan. Wel kunnen de mogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan komen te vervallen die in de plannen van de eigenaar niet worden benut. Het ontwerpbestemmingsplan stak al in op deze mogelijkheid en bij de vaststelling van het bestemmingsplan kan die insteek nog worden versterkt via een gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan.

1.4. De zienswijzen over het ontwerpbestemmingsplan geven namelijk aanleiding om het bestemmingsplan bij de vaststelling op onderdelen aan te passen. Zo kan het bouwvlak nog meer worden verkleind nu op basis van de ingediende bouwaanvraag exact duidelijk is waar de beoogde bedrijfsbebouwing wordt gesitueerd. Ook is het mogelijk om een regel op te nemen over het tegengaan van wateroverlast door extra hemelwater op aangrenzende percelen, een aspect dat in de zienswijzen nadrukkelijk aan de orde komt. Verder kan het toegestane gebruik van de bedrijfsgebouwen en de vaste mestopslag/spoelplaats nog nadrukkelijker worden beperkt tot de milieumelding die de eigenaar op 14 februari 2019 indiende. Tenslotte kan via een aanpassing van de planregels worden verduidelijkt dat het perceel niet mag worden gebruikt voor verblijfsrecreatieve doeleinden en dat lichtmasten alleen mogelijk zijn als kan worden aangetoond dat dat niet leidt tot een onevenredige inbreuk op landschappelijke en/of ecologische waarden. Deze punten zijn ook genoemd in het dictum van het te nemen raadsbesluit en kunnen in het bestemmingsplan worden doorgevoerd via een gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan.

1.5. Het is van belang dat uw raad op 25 juni 2019 een besluit neemt over de vaststelling van dit bestemmingsplan. Wanneer uw raad vóór 9 juli 2019 geen besluit neemt, dan vervalt namelijk de voorbereidingsbescherming. Voor het perceel Diepenheimseweg 29 zou dat betekenen dat het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” er weer gaat gelden met inbegrip van de veel ruimere bouw- en gebruiksmogelijkheden die dat bestemmingsplan kent.

Kanttekeningen en risico’s

Degenen die tijdig zienswijzen indienden tegen het ontwerpbestemmingsplan kunnen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep instellen tegen uw besluit over de vaststelling van het bestemmingsplan. Tegen de gewijzigd vastgestelde onderdelen van een bestemmingsplan kan echter iedereen beroep instellen.
Ook kunnen Gedeputeerde Staten over de gewijzigd vastgestelde onderdelen een aanwijzing geven met het oog op provinciale ruimtelijke belangen. Om hen daartoe in de

gelegenheid te stellen, moet het raadsbesluit zo snel mogelijk na de besluitvorming worden toegestuurd aan Gedeputeerde Staten. Ook moet het gewijzigd vastgestelde bestemmingsplan pas zes weken na de vaststelling worden bekendgemaakt via publicaties in de Staatscourant (zie art. 3.8, vierde en zesde lid van de Wet ruimtelijke ordening).

Financiën
Het nieuwe bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 kent minder vergaande bouw- en gebruiksmogelijkheden dan het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987”. Verder is de eigenaar gedurende een dermate lange periode in de gelegenheid geweest om gebruik te maken van de mogelijkheden die het geldende bestemmingsplan bood, dat het niet-benutten daarvan volgens de rechtspraak kan worden beschouwd als passieve risicoaanvaarding. Het risico op toekenning van een tegemoetkoming in schade (vroeger ‘planschade’) aan de omwonenden of de eigenaar lijkt op voorhand dan ook niet aanwezig.
Mocht een verzoek om tegemoetkoming in schade desondanks leiden tot het uitkeren van een planschadevergoeding, dan blijven deze kosten voor rekening van de gemeente. Het initiatief voor het maken van het bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 is immers uitgegaan van de gemeente zelf zodat er bij dit bestemmingsplan geen sprake is van een verzoekende partij op wie eventuele planschade kan worden verhaald.

Ook de kosten van deze bestemmingsplanherziening komen voor rekening van de gemeente. Tot aan het opstellen van het ontwerpbestemmingsplan bedroegen de kosten van het stedenkundig bureau circa 4400 euro.

Communicatie
Publicatie vindt plaats in de Staatscourant en Berkelbericht nadat de planherziening (gewijzigd) is vastgesteld. Bij een gewijzigde vaststelling van een bestemmingsplan gebeurt dit zes weken na het raadsbesluit.

Planning en evaluatie
Na (gewijzigde) vaststelling van het bestemmingsplan vindt publicatie van uw besluit plaats en worden de indieners van de zienswijze op de hoogte gesteld van uw besluit. Daarbij worden zij ook geïnformeerd over het gemeentelijk standpunt over hun zienswijzen en over de manier waarop zij beroep kunnen instellen tegen uw besluit.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2019;

overwegende, dat de gemeenteraad van Berkelland op 13 maart 2018 een voorbereidingsbesluit nam voor de percelen kadastraal bekend gemeente Neede, sectie G, nummers 1081, 2725, 2726 en 3787, plaatselijk bekend Diepenheimseweg 29 in Neede, en dat voorbereidingsbesluit op 17 maart 2018 in werking trad en gold tot en met 16 maart 2019;

dat vanaf 6 maart tot en met 16 april 2019 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage heeft gelegen het ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” met de bijbehorende stukken en dat van deze terinzagelegging op de wettelijk voorgeschreven wijze kennisgeving is gedaan langs elektronische weg, via publicaties in de Staatscourant en het BerkelBericht van 5 maart 2019;

dat het ontwerpbestemmingsplan de bestaande bouw- en gebruiksmogelijkheden voor het agrarisch bouwvlak Diepenheimseweg 29 aanzienlijk inperkt maar wel ruimte biedt voor de eerste ontwikkelstap van het agrarisch bedrijf, één en ander in aansluiting op het gemeentelijk beleid over het toekennen van agrarische bouwvlakken;

dat gedurende de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan zienswijzen zijn ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan en deze zienswijzen zijn gebundeld en beoordeeld in het “Verslag ter inzage legging ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” dat als bijlage is toegevoegd aan het bestemmingsplan en als zodanig deel uitmaakt van de motivering van het raadsbesluit over de vaststelling van het bestemmingsplan;

dat het bestemmingsplan is voorbereid overeenkomstig artikel 3.1 en artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening en voldoet aan de eisen die bij of krachtens de Wet ruimtelijke ordening worden gesteld aan een bestemmingsplan;

dat dit bestemmingsplan geen bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening mogelijk maakt en een exploitatieplan of anterieure overeenkomst dan ook niet aan de orde is;

gelet op de Algemene wet bestuursrecht en de Wet ruimtelijke ordening;

b e s l u i t :

1. het “Verslag ter inzagelegging ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019”” vast te stellen, met inbegrip van de daarin opgenomen beoordeling van de ingediende zienswijzen en de daarin genoemde wijzigingen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan zoals die hieronder zijn vermeld:
   - het aanpassen van de verbeelding bij het ontwerpbestemmingsplan door het bouwvlak ter plaatse van de beoogde rijhal aan de westzijde met 25 meter en

aan de noordzijde met 10 meter in te korten en ook de specifieke bouwaanduiding *[sba-ph]* op dezelfde manier aan te passen (zie kaartbijlage);
- het aanpassen van de verbeelding door toevoeging van een aanduiding die aangeeft waar binnen de gebieden met specifieke bouwaanduidingen *[sba-ph]* en *[sba-rund]* emissiepunten van de dierenverblijven zijn toegestaan (zie kaartbijlage);
- het invoegen van een begripsbepaling voor 'geurgevoelige objecten' ("gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt") in art. 1 ('Begrippen'), dit onder vernummering van de bepalingen in art.1
- het veranderen van de titel van art. 1.36 in '**extensieve dagrecreatie**', het aanpassen van het begrip "(dag)recreatief" in art. 1.36 tot "dagrecreatief" en het aanpassen van "extensieve recreatie" in art. 3.1.1, lid g tot "extensieve dagrecreatie";
- aanvulling van art. 3.4.1, lid b van de planregels met de tekst "… of tot een onevenredige inbreuk op landschappelijke en/of ecologische waarden";
- aanvulling van art. 3.5 door te voorzien in een nieuw lid k met als tekst: "het gebruik van gronden en bouwwerken mag niet leiden tot een toename van hemelwaterafvoer op aangrenzende percelen";
- het schrappen van de tekst van art. 7.1, lid a van de planregels en het vervangen daarvan met de tekst: "het gebruik van de bedrijfsgebouwen is alleen toegestaan overeenkomstig de veebezetting in 3.1.2, lid b waarbij de afstand tussen het emissiepunt van de dierenverblijven, die alleen zijn toegestaan binnen het gebied dat op de verbeelding dat als zodanig is aangeduid, en geurgevoelige objecten en de afstand tussen de vaste mestopslag/spoelplaats en nabijgelegen woningen niet minder mag bedragen dan 50 meter";

2. Met inachtneming van het onder 1 bedoelde, vast te stellen het bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019", inhoudende een gewijzigde vaststelling in de zin van art. 3.8, vierde lid van de Wet ruimtelijke ordening, bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals in het GML-bestand: NL.IRMO.1859.BPBGB20190002-0100.gml met de bijbehorende bestanden zoals het ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen en waarbij voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de ondergrond NL.IMRO.1859.BPBGB20190002.dxf (d.d. 27 februari 2019).
3. Voor het bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019" geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Kaartbijlage bij het raadvoorstel over het ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019".

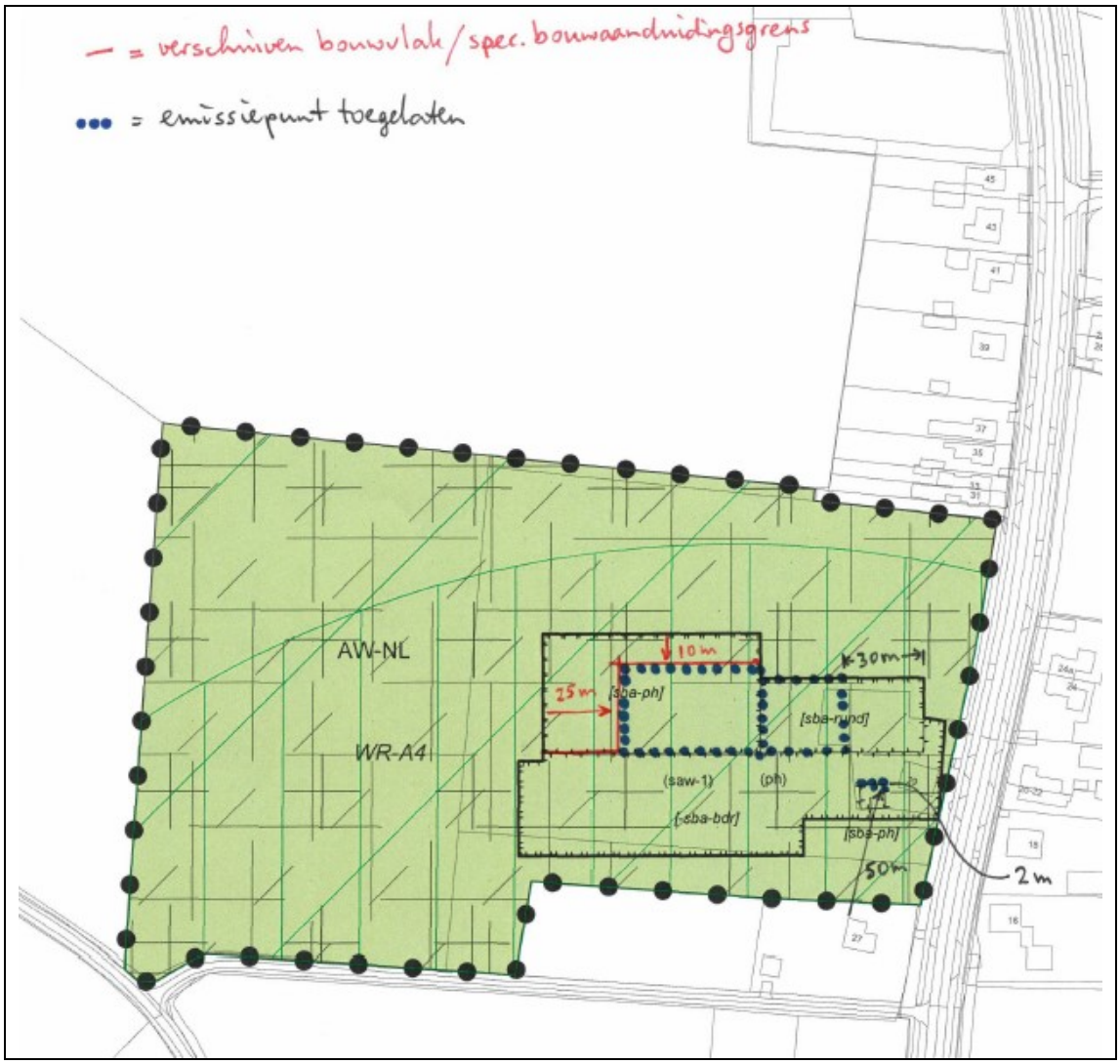

gewijzigd vast te stellen verbeelding

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019”.

Op 26 februari 2019 schreven wij u een brief over de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019”. Ten opzichte van het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” beperkt dit ontwerpbestemmingsplan de bouw- en gebruiksmogelijkheden voor het perceel Diepenheimseweg 29. Wel biedt het de eigenaar, die inmiddels een milieumelding en een aanvraag om omgevingsvergunning (‘bouwaanvraag’) heeft ingediend, de ruimte om de eerste ontwikkelstap voor zijn bedrijf te realiseren. Deze benadering strookt met het gemeentelijk beleid voor de toekenning van agrarische bouwvlakken. Daarbij zal het echter niet langer mogelijk zijn om op het perceel een varkenshouderij te vestigen, omdat het nieuwe bestemmingsplan zich uitsluitend richt op het toelaten van een agrarisch bedrijf met een akkerbouwtak en een paarden- en rundveehouderij met een in de planregels vastgelegde veebezetting.

Procedure
Tijdens de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan zijn 23 brieven met zienswijzen binnengekomen. Deze zienswijzen zijn voornamelijk afkomstig van omwonenden en richten zich vooral op de agrarische bestemming waarin het ontwerpbestemmingsplan voor het perceel Diepenheimseweg 29 voorziet. Ook heeft de eigenaar op 13 maart een aanvraag om omgevingsvergunning ingediend.
De zienswijzen zijn beoordeeld in het verslag van de ter inzage legging dat u bij dit voorstel aantreft. Zij geven aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan. Nu de eigenaar een aanvraag om omgevingsvergunning heeft ingediend, is het bijvoorbeeld mogelijk om het agrarisch bouwvlak uit het ontwerpbestemmingsplan nog verder te verkleinen. Ook kunnen aanvullende regels worden opgenomen die zich richten op het voorkomen van overlast door extra hemelwater op aangrenzende percelen en die het toegestane gebruik van de bedrijfsgebouwen en de vaste mestopslag/spoelplaats beperkt tot de milieumelding die de eigenaar op 14 februari 2019 indiende.
De overige aanpassingen hebben betrekking op:

- het verduidelijken van de begrippen ten aanzien van recreatief medegebruik zodat duidelijk wordt dat deze geen betrekking hebben op verblijfsrecreatie;
- een aanvulling op de afwijkingsregel voor het plaatsen van eventuele lichtmasten die duidelijk maakt dat daarbij ook aandacht moet worden besteed aan de landschappelijke en de ecologische waarden.

Besluitvorming en het voortduren van de voorbereidingsbescherming
Het is van belang dat uw raad op 25 juni 2019 een besluit neemt over de vaststelling van dit bestemmingsplan. Wanneer uw raad vóór 9 juli 2019 (in onze raadsbrief van 26 februari is per abuis 12 juli genoemd) geen besluit neemt, dan vervalt namelijk de voorbereidingsbescherming die geldt sinds het in werking treden van het door u op 13 maart 2018 genomen voorbereidingsbesluit. Voor het perceel Diepenheimseweg 29 zal dat betekenen dat het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” er dan weer gaat gelden met inbegrip van alle daarin opgenomen bouw- en gebruiksmogelijkheden. Wanneer u voor die datum wel een besluit neemt over de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29, dan gaat de meer beperkte regeling uit het nieuwe bestemmingsplan gelden. Daarmee vervalt de mogelijkheid om op Diepenheimseweg 29 een varkenshouderij te vestigen.

— = verschuiven bouwvlak/spec. bouwaanduidingsgrens
••• = emissiepunt toegelaten
AW-NL
WR-A4
10 m
25 m
[sba-ph]
30 m
[sba-rund]
(saw-1)
(ph)
[-sba-bdr]
[sba-ph]
50 m
2 m
45
43
41
39
28
26
37
35
33
31
24a
24
20-22
18
16
27
25a
Hontjerweg

gemeente Berkelland

C: G.J. Hans
T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 236492
Onderwerp : bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019"
Bijlage(n) : ontwerpbestemmingsplan (verbeelding, plantoelichting en planregels)
Verzonden : 26 FEB 2019

Geachte leden van de raad,

Op 13 maart 2018 nam uw raad een voorbereidingsbesluit voor de percelen bij het adres Diepenheimseweg 29 in Neede. Op dat moment hadden de eigenaren ideeën om daar een varkenshouderij te beginnen. Om ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen te voorkomen nam u een voorbereidingsbesluit zodat geen invulling kon worden gegeven aan de bestaande mogelijkheden om op het perceel een varkenshouderij te vestigen.

De stand van zaken
Het voorbereidingsbesluit trad na publicatie in werking op 17 maart 2018. Om te voorkomen dat de mogelijkheden die het geldende bestemmingsplan biedt weer kunnen worden benut, moeten wij voor 16 maart 2019 een ontwerpbestemmingsplan ter inzage leggen. Daarbij is van belang dat de eigenaren in een brief van 7 december 2018 hebben laten weten dat zij hun idee voor een varkenshouderij niet willen doorzetten. De brief bevatte verder een planopzet voor een agrarisch bedrijf met een akkerbouwtak en een veehouderij (15 paarden en 20 stuks rundvee) met de bijbehorende bebouwing. Daarna hebben de eigenaren een melding op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer ingediend voor het houden van 15 paarden en 30 stuks rundvee (10 zoogkoeien en 20 stuks jongvee) en daarmee hun plan concreet gemaakt.
Uit het op 13 maart 2018 genomen voorbereidingsbesluit blijkt dat uw raad geen mogelijkheden wil bieden voor grootschalige agrarische ontwikkeling op het perceel Diepenheimseweg 29. Daarom hebben wij een concept-bestemmingsplan opgesteld dat zich richt op een verkleining van het agrarische bouwvlak (minder bouwmogelijkheden) en op het inperken van de agrarische gebruiksmogelijkheden (niet-grondgebonden veehouderij wordt niet toegestaan). Op die manier sluit het plan aan op het voorbereidingsbesluit door grootschalige agrarische ontwikkeling te voorkomen en door op het perceel Diepenheimseweg 29 in Neede de mogelijkheid voor een varkenshouderij ongedaan te maken.

Het concept-bestemmingsplan
Het concept van het ontwerpbestemmingsplan houdt rekening met de belangen van de omwonenden, de belangen van de eigenaar en de beginselen van een goede ruimtelijke ordening. Zo streven wij voor Diepenheimseweg 29 naar een bestemmingsplan dat enerzijds de bouw- en gebruiksmogelijkheden aanzienlijk inperkt ten opzichte van het geldende bestemmingsplan en anderzijds de eigenaar de ruimte biedt om de eerste ontwikkelstap voor zijn bedrijf te realiseren. Dit laatste sluit niet alleen aan op de rechtspraak die aangeeft dat bestaand legaal gebruik in beginsel positief moet worden bestemd, maar ook op het gemeentelijke beleid over het toekennen van

agrarische bouwvlakken en het bepalen van de omvang daarvan. Bij elkaar genomen levert dat voor het perceel Diepenheimseweg 29 in Neede een bestemmingsplan op dat kan voldoen aan de beginselen van een goede ruimtelijke ordening, aansluit op het door u genomen voorbereidingsbesluit en past binnen het gemeentelijk ruimtelijk beleid.

Planning
De procedure tot herziening van het geldende bestemmingsplan start met het ter inzage leggen van het ontwerpbestemmingsplan. Wij maken de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan op 5 maart 2019 bekend via publicaties in het BerkelBericht en de Staatcourant. Het ligt vervolgens ter inzage van 6 maart tot en 16 april 2019. Vervolgens moet uw raad binnen twaalf weken na de termijn van terinzagelegging een besluit nemen over de vaststelling van het bestemmingsplan. Dit kan gebeuren door uiterlijk op 12 juli 2019, en dus in de raadsvergadering van 25 juni 2019, een raadsvoorstel aan u voor te leggen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
M.N.J. Broers	drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
-Archief

Diepenheimseweg 29 (Neede)

gemeente Berkelland

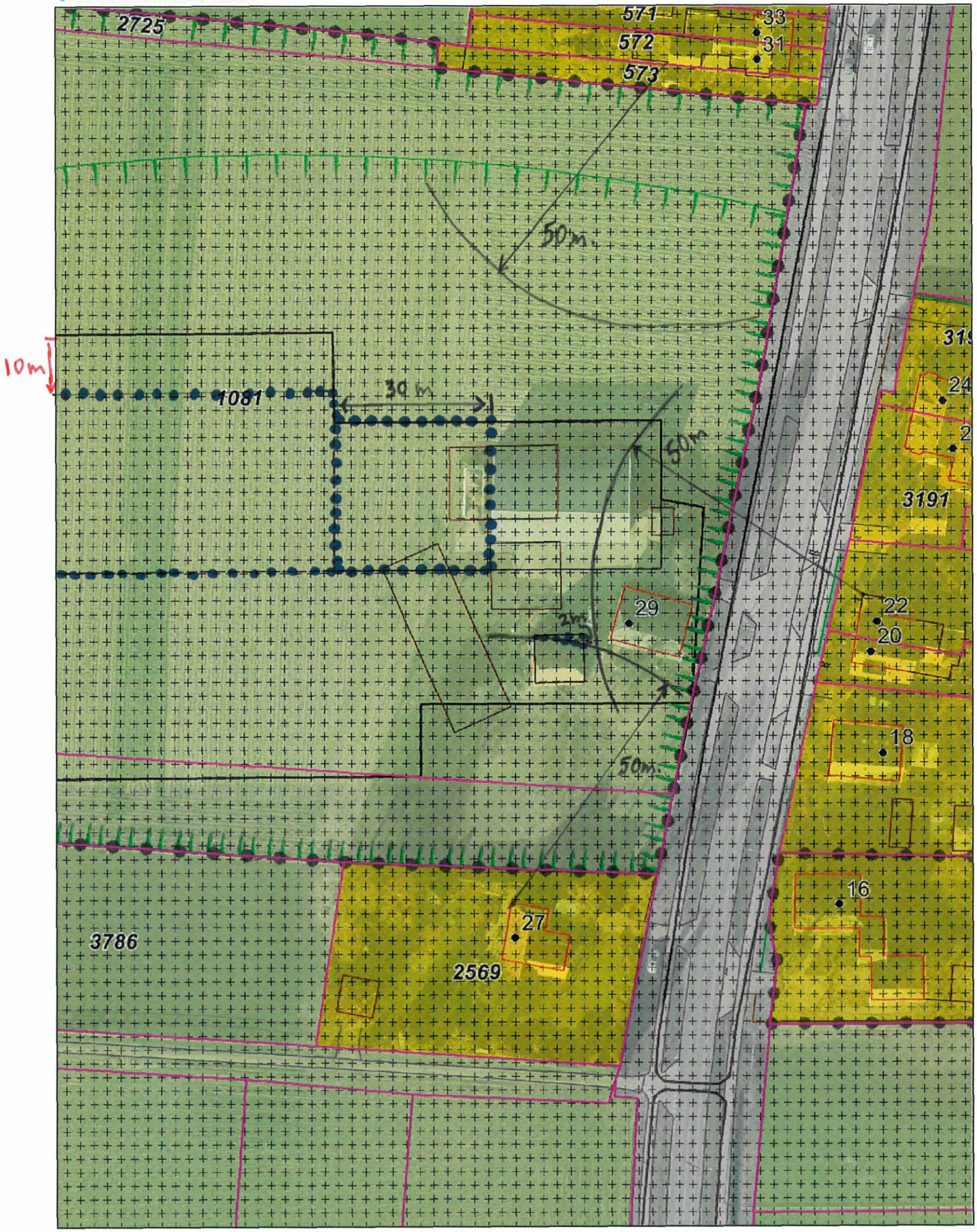

Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend

ontwerpbestemmingsplan op luchtfoto 2018
(onderlinge afstanden)

Schaal 1:1000

0 10 20 30m

15 Mei 2019

●●● = emissiepunt toegelaten

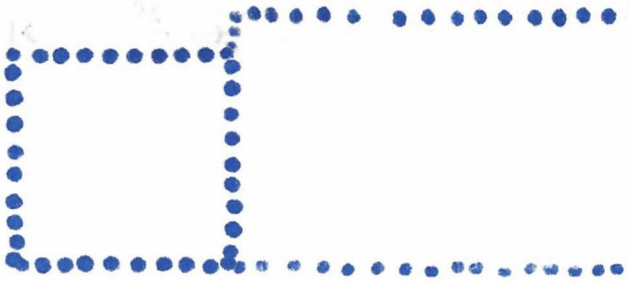

gemeente Berkelland

Persbericht

22 mei 2019

Gewijzigd bestemmingsplan Diepenheimseweg 29 in Neede ter vaststelling naar de gemeenteraad

Het college van burgemeester en wethouders stelt de gemeenteraad voor om een nieuw bestemmingsplan vast te stellen voor de Diepenheimseweg 29 in Neede. De eigenaar had plannen om op deze locatie een varkenshouderij te vestigen. Om dit te voorkomen nam de gemeenteraad een voorbereidingsbesluit en is een nieuw bestemmingsplan in procedure gebracht. Wanneer het nieuwe bestemmingsplan wordt vastgesteld vervalt de mogelijkheid voor een varkenshouderij.

Momenteel geldt op de Diepenheimseweg 29 het bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening 1987'. Dat laat een varkenshouderij toe op dit adres. Op 13 maart 2018 heeft de gemeenteraad een voorbereidingsbesluit genomen om dit te voorkomen. Een voorbereidingsbesluit geldt voor een jaar. Binnen dat jaar moet dan een ontwerp van een nieuw bestemmingsplan ter inzage liggen. Dat is inmiddels gebeurd.

Bouwplan ingediend
De eigenaar heeft eind 2018 laten weten af te zien van een varkenshouderij. Hij heeft wel aangegeven een agrarisch bedrijf met akkerbouwtak en veehouderij (15 paarden en 30 stuks rundvee) te willen opzetten. Hiervoor heeft de eigenaar inmiddels een concreet bouwplan ingediend. Op basis van deze informatie is een ontwerpbestemmingsplan gemaakt dat de gebruiks- en bouwmogelijkheden op Diepenheimseweg 29 beperkt. Daarbij is zo goed mogelijk rekening gehouden met de belangen van omwonenden.

Ter inzage
Tijdens de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan van 6 maart tot 16 april 2019 zijn 23 brieven met zienswijzen binnen gekomen. Deze brieven geven aanleiding om het ontwerpbestemmingsplan aan te passen. Zo kan het ingetekende bouwvlak nog meer worden verkleind om het nog beter af te stemmen op het ingediende bouwplan. Verder kunnen de planregels worden aangevuld met een regel over het voorkomen van overlast door extra hemelwater op aangrenzende percelen. Ook kunnen ze worden aangevuld met een regeling die aangeeft dat de bedrijfsgebouwen en de vaste mestopslag/spoelplaats alleen mogen worden gebruikt volgens het ingediende bouwplan.

Het college stelt de gemeenteraad voor om in zijn vergadering van 25 juni een besluit te nemen over het raadsvoorstel.

Noot voor de redactie:
Nadere informatie bij: Communicatie gemeente Berkelland, T: 0545-250 593

gemeente Berkelland

Verslag ter inzagelegging ontwerpbestemmingsplan
"Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Inhoud

I. Publicatie ter inzage legging ontwerpbestemmingsplan
II. Schriftelijke adviezen over het ontwerpbestemmingsplan
III. Schriftelijke zienswijzen over het ontwerpbestemmingsplan
IV. Beoordeling van de adviezen en de zienswijzen

Bijlage: Brief van ForFarmers d.d. 9 mei 2019 (geen zienswijze)

I. Publicatie ter inzage legging ontwerpbestemmingsplan

De ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” is op 5 maart 2019 gepubliceerd in de Staatscourant en in het BerkelBericht (gemeentelijke katern bij het huis-aan-huisblad “Achterhoek Nieuws”). Het ontwerpbestemmingsplan is vanaf 6 maart 2019 digitaal beschikbaar gesteld op www.ruimtelijkeplannen.nl en heeft ter inzage gelegen van 6 maart tot en met 16 april 2019.

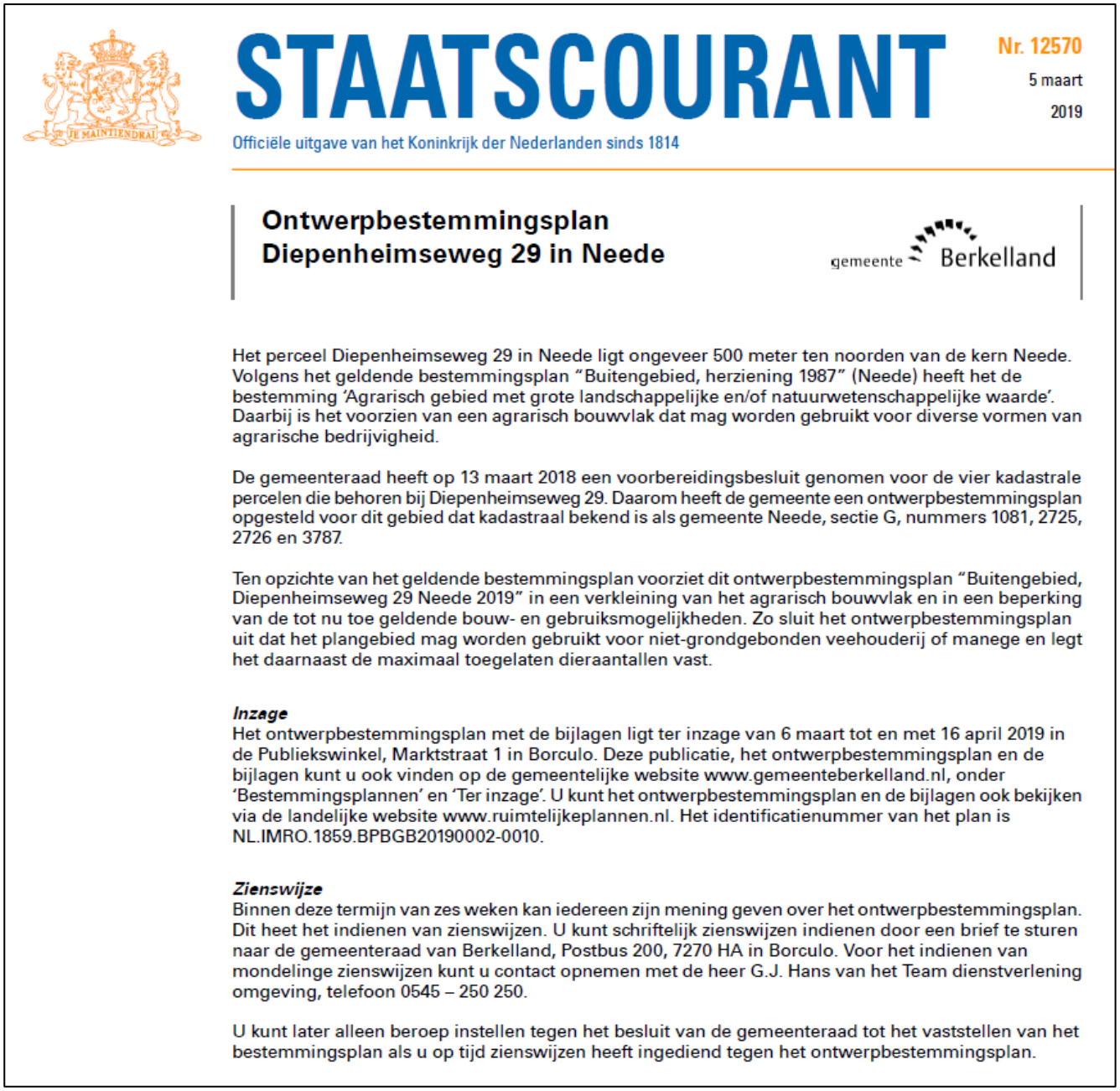

STAATSCOURANT

Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814

Nr. 12570

5 maart 2019

Ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 in Neede

gemeente Berkelland

Het perceel Diepenheimseweg 29 in Neede ligt ongeveer 500 meter ten noorden van de kern Neede. Volgens het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” (Neede) heeft het de bestemming ‘Agrarisch gebied met grote landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarde’. Daarbij is het voorzien van een agrarisch bouwvlak dat mag worden gebruikt voor diverse vormen van agrarische bedrijvigheid.

De gemeenteraad heeft op 13 maart 2018 een voorbereidingsbesluit genomen voor de vier kadastrale percelen die behoren bij Diepenheimseweg 29. Daarom heeft de gemeente een ontwerpbestemmingsplan opgesteld voor dit gebied dat kadastraal bekend is als gemeente Neede, sectie G, nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

Ten opzichte van het geldende bestemmingsplan voorziet dit ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” in een verkleining van het agrarisch bouwvlak en in een beperking van de tot nu toe geldende bouw- en gebruiksmogelijkheden. Zo sluit het ontwerpbestemmingsplan uit dat het plangebied mag worden gebruikt voor niet-grondgebonden veehouderij of manege en legt het daarnaast de maximaal toegelaten dieraantallen vast.

Inzage

Het ontwerpbestemmingsplan met de bijlagen ligt ter inzage van 6 maart tot en met 16 april 2019 in de Publiekswinkel, Marktstraat 1 in Borculo. Deze publicatie, het ontwerpbestemmingsplan en de bijlagen kunt u ook vinden op de gemeentelijke website www.gemeenteberkelland.nl, onder ‘Bestemmingsplannen’ en ‘Ter inzage’. U kunt het ontwerpbestemmingsplan en de bijlagen ook bekijken via de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl. Het identificatienummer van het plan is NL.IMRO.1859.BPBGB20190002-0010.

Zienswijze

Binnen deze termijn van zes weken kan iedereen zijn mening geven over het ontwerpbestemmingsplan. Dit heet het indienen van zienswijzen. U kunt schriftelijk zienswijzen indienen door een brief te sturen naar de gemeenteraad van Berkelland, Postbus 200, 7270 HA in Borculo. Voor het indienen van mondelinge zienswijzen kunt u contact opnemen met de heer G.J. Hans van het Team dienstverlening omgeving, telefoon 0545 – 250 250.

U kunt later alleen beroep instellen tegen het besluit van de gemeenteraad tot het vaststellen van het bestemmingsplan als u op tijd zienswijzen heeft ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan.

BerkelBericht

gemeente Berkelland 5 maart 2019

Ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 in Neede

Het perceel Diepenheimseweg 29 in Neede ligt ongeveer 500 meter ten noorden van de kern Neede. Volgens het geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" (Neede) heeft het de bestemming 'Agrarisch gebied met grote landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarde'. Daarbij is het voorzien van een agrarisch bouwvlak dat mag worden gebruikt voor diverse vormen van agrarische bedrijvigheid.

De gemeenteraad heeft op 13 maart 2018 een voorbereidingsbesluit genomen voor de vier kadastrale percelen die behoren bij Diepenheimseweg 29. Daarom heeft de gemeente een ontwerpbestemmingsplan opgesteld voor dit gebied dat kadastraal bekend is als gemeente Neede, sectie G, nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.
Ten opzichte van het geldende bestemmingsplan voorziet dit ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019" in een verkleining van het agrarisch bouwvlak en in een beperking van de tot nu toe geldende bouw- en gebruiksmogelijkheden. Zo sluit het ontwerpbestemmingsplan uit dat het plangebied mag worden gebruikt voor niet-grondgebonden veehouderij of manege en legt het daarnaast de maximaal toegelaten dieraantallen vast.

Inzage

Het ontwerpbestemmingsplan met de bijlagen ligt ter inzage van 6 maart tot en met 16 april 2019 in de Publiekswinkel, Marktstraat 1 in Borculo. Deze publicatie, het ontwerpbestemmingsplan en de bijlagen kunt u ook vinden op de gemeentelijke website www.gemeenteberkelland.nl, onder 'Bestemmingsplannen' en 'Ter inzage'.
U kunt het ontwerpbestemmingsplan en de bijlagen ook bekijken via de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl. Het identificatienummer van het plan is NL.IMRO.1859.BPBGB20190002-0010.

Zienswijze

Binnen deze termijn van zes weken kan iedereen zijn mening geven over het ontwerpbestemmingsplan. Dit heet het indienen van zienswijzen. U kunt schriftelijk zienswijzen indienen door een brief te sturen naar de gemeenteraad van Berkelland, Postbus 200, 7270 HA in Borculo. Voor het indienen van mondelinge zienswijzen kunt u contact opnemen met de heer G.J. Hans van het Team dienstverlening omgeving, telefoon 0545 – 250 250.
U kunt later alleen beroep instellen tegen het besluit van de gemeenteraad tot het vaststellen van het bestemmingsplan als u op tijd zienswijzen heeft ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan.

II. Schriftelijke adviezen over het ontwerpbestemmingsplan

Het ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” is op 6 maart 2019 toegezonden aan het Waterschap Rijn en IJssel en aan Gedeputeerde Staten van Gelderland nadat een concept van het ontwerpbestemmingsplan op 27 februari 2019 was toegestuurd aan beide instanties. Naar aanleiding hiervan zijn van deze instanties geen formele adviezen of zienswijzen ontvangen.

Wel heeft het Waterschap Rijn en IJssel tijdens de termijn van ter inzage legging nog een reactie ingediend vanuit het bestuurlijk vooroverleg. Daarin werden nog enkele kanttekeningen geplaatst bij de waterparagraaf (paragraaf 4.3 van de plantoelichting).
Deze kwamen er op neer dat in de watertoetstabel de toename aan bebouwd oppervlak werd gerelateerd aan de bouwmogelijkheden in het vigerende bestemmingsplan zodat daarin sprake is van een beperking van het oppervlak dat bebouwd mag worden. Het Waterschap stelt echter terecht vast dat van deze mate van bebouwing nooit sprake is geweest en dat aan de hand van luchtfoto’s uit 2014 kan worden opgemaakt dat in het verleden ca. 800 m² aan bebouwing aanwezig is geweest. Ten opzichte van de historische bebouwing is dus wel sprake van een toename aan verhard oppervlak die zal leiden tot versnelde afvoer van hemelwater naar de directe omgeving.
Omdat in de omgeving van het plangebied echter geen watergangen aanwezig zijn, kan van versnelde afvoer naar het watersysteem geen sprake zijn en zou het van verhard oppervlak afstromend hemelwater op omliggende onverharde terreinen kunnen infiltreren. In dit soort situaties adviseert het Waterschap om zodanige infiltrerende of waterbergende voorzieningen te treffen dat wateroverlast in de directe omgeving wordt tegengegaan. Deze verantwoordelijkheid komt volgens het Waterschap toe aan de eigenaar die verantwoordelijk hiervoor op zijn eigen terrein voorzieningen te treffen.

Deze inbreng van het Waterschap wordt als vooroverlegreactie meegenomen in het bestemmingsplanproces.

III. Schriftelijke zienswijzen over het ontwerpbestemmingsplan

Binnen de termijn van ter inzage legging zijn 23 brieven met schriftelijke zienswijzen ingediend door:

1. (brief van 25 maart 2019, ontvangen op 26 maart 2019);
2. (brief van 6 april 2019, ontvangen op 9 april 2019);
3. (brief van 9 april 2019, ontvangen op 11 april 2019);
4. (brief van 10 april 2019, ontvangen op 12 april 2019);
5. De Gemeenschapsraad Neede, p/a Haaksbergseweg 37, 7161 BE in Neede (brief van 13 april 2019, per mail ontvangen op 13 april 2019);
6. (brief van 8 april 2019, ontvangen op 11 april 2019);
7. Historische Kring Neede, (brief van 12 april 2019, ontvangen op 12 april 2019);
8. (brief van 13 april 2019, ontvangen op 15 april 2019);
9. (brief van 13 april 2019, ontvangen op 15 april 2019);
10. Bax advocaten en belastingkundigen, p/a de heer F. Voerman, Postbus 218, 7000 AE in Doetinchem (brief van 15 april 2019, per mail ontvangen op 15 april 2019, persoonlijk bezorgd op 16 april 2019 en per post ontvangen op 18 april 2019) namens
11. (brief van 11 april 2019, ontvangen op 15 april 2019);
12. (brief van 14 april 2019, ontvangen op 15 april 2019);
13. (brief met aanvullende zienswijzen van 15 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
14. (brief van 15 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
15. (brief van 15 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
16. (brief van 15 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
17. (brief met aanvullende zienswijzen van 15 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
18. (brief van 15 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
19. (ongedateerde brief, ontvangen op 16 april 2019);
20. (brief van 14 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
21. (brief van 14 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
22. (brief van 14 april 2019, ontvangen op 16 april 2019);
23. Anker Rechtshulp BV, p/a de heer R. de Kamper, Postbus 8002, 9702 KA in Groningen (brief van 15 april 2019, op 15 april 2016 ter post aangeboden en per aangetekende post ontvangen op 18 april 2019) namens .

Van de gelegenheid tot het inbrengen van mondelinge zienswijzen is geen gebruik gemaakt. De ingediende zienswijzen zijn samengevat en beoordeeld in hoofdstuk IV. van dit verslag. De eigenaren van Diepenheimseweg 29 hebben geen zienswijzen ingediend. Wel hebben zij in een brief antwoord gegeven op een aantal feitelijk vragen. Deze brief is als bijlage toegevoegd aan dit verslag.

IV. Beoordeling van de adviezen en de zienswijzen

Over het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen of adviezen ingediend door Gedeputeerde Staten van Gelderland of het Waterschap Rijn en IJssel. In dit hoofdstuk worden daarom alleen de zienswijzen samengevat en beoordeeld zoals die zijn genoemd in hoofdstuk III. Van dit verslag.

In verband met de privacywetgeving worden degenen die zienswijzen indienden over de ontwerpstructuurvisie aangeduid als 'indiener'. Daarbij verwijst het volgnummer naar de volgorde in hoofdstuk III. van dit verslag.

- **Samenvatting van de zienswijzen**

Indieners 1:
Samenvatting
Indieners geven aan dat aan het betrokken gedeelte aan de Diepenheimseweg sprake is van historische bebouwing waarbij het gemeentelijk beleid zich richtte op kleinschaligheid en het in stijl houden van de afmetingen en de karakteristiek van bebouwing. Door het bouwen van buiten verhouding grote stallen en/of schuren gaat volgens hen een uniek stukje landschap definitief verloren. Daarbij wijzen indieners er op dat deze bebouwing mogelijk is na verschillende administratieve missers waardoor tijdelijk bijkans ongebreideld gebouwd kan worden op het perceel Diepenheimseweg 29 en een es veranderd wordt in een industrieterrein. Zij geven aan dat de bebouwing leidt tot ontsiering van het uitzicht, terwijl de mestplaat naast de overburen wordt gelegd en bergwater naar beneden stroomt.

Indieners 2, 3, 4, 5, 12, 18, 19, 20, 21 en 22 (verkorte versies van indieners 6, 8, 9 en 11):
Samenvatting
Indieners vinden de mogelijkheden die beschreven zijn in het ontwerpbestemmingsplan ongewenst en dat het bouwvlak moet worden verwijderd ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg. Daarbij wijzen zij op:

- landschappelijke en cultuurhistorische waarden: de beoogde bebouwing zorgt voor een te zware aantasting van het open essenlandschap. Dit landschap wordt teniet gedaan terwijl het in het vigerende bestemmingsplan is benoemd als agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde dat van nationale waarde is. Verder heeft het gebied een functie als wandelgebied en heeft het toeristische waarde, iets wat werd onderkend bij de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg. Verder streeft ook het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan voor het buitengebied en het coalitieprogramma naar behoud van het coulissenlandschap;
- zichtlijnen: de zichtlijnen vanuit de omgeving op de Hollandsche Molen, over de essen en de Needse Berg worden tenietgedaan;
- beleving van het landschap: de open es wordt aangetast en het landschap van de buurtbewoners en de inwoners van Neede wordt verkwanseld;
- overlast in lintbebouwing: het starten van een agrarisch bedrijf zorgt voor stank, ongedierte, fijnstof van stro en hooi en een emissietoename van ammoniak, fijn stof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en Needse Achterveld;
- lichtvervuiling en fauna: rijhallen en stallen zijn vaak tot 's avonds laat verlicht en worden in verband met daglichttoetreding vaak voorzien van lichtranden. Door het aanlaten van de verlichting binnen treedt daardoor lichtvervuiling op die het bioritme, het woongenot en de donkerte in de omgeving aantast en de biotoop van vogels en vleermuizen verstoort;
- geluidsoverlast: het bedrijf zorgt 7 dagen per week van 7.00 tot 23.00 uur voor een toename van geluid;
- waterhuishouding: bij zware regenval ontstaat nu al wateroverlast op percelen die lager liggen dan Diepenheimseweg 29. Nu de bebouwing niet op de riolering wordt aangesloten zal de nieuwe bebouwing en terreinverharding nog meer wateroverlast en waterschade veroorzaken;
- schade voor omwonenden: het toelaten van de voorgenomen bebouwing zorgt voor (plan)schade voor de omwonenden;
- ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan de nu beoogde bebouwing: de afwijkings- en wijzigingsmogelijkheden in het ontwerpbestemmingsplan maken meer bebouwing mogelijk. Zo kan de buitenrijbak worden omgezet in een bouwvlak waar nog een gebouw kan

worden gerealiseerd. Ook zijn er wijzigingsbesluiten mogelijk zodat de paarden- en rundveehouderij kan worden omgezet naar een duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Indiener 6 heeft een verkorte versie van deze zienswijzen ingediend. Daarin zijn niet genoemd de onderwerpen ‘overlast in lintbebouwing’, ‘geluidsoverlast’, ‘waterhuishouding’ en ‘schade voor omwonenden’. Indieners 8 en 9 dienden ook een verkorte versie in waarbij zij de onderwerpen ‘overlast in lintbebouwing’, ‘geluidsoverlast’ en ‘waterhuishouding’ niet noemden. Verder diende ook indiener 11 een verkorte versie in waarbij alleen het onderwerp ‘waterhuishouding’ niet werd benoemd.

Indiener 7:
Samenvatting
De Historische Kring Neede verzoekt in zijn zienswijzen om bij de besluitvorming over het uitbreiden van de bebouwing op het perceel Diepenheimseweg 29 een zorgvuldige afweging te maken met de voor het gebied geldende grote landschappelijke en natuurhistorische waarde. De Historische Kring Neede verzoekt om daarbij rekening te houden met het te bebouwen oppervlak, het karakter van de gebouwen, de hoogte daarvan en de keuze van de materialen.

Indieners 10 (indieners 13, 14, 15 en 16 verwijzen naar deze zienswijzen):
Samenvatting
De heer F. Voerman (Bax advocaten en belastingkundigen) brengt namens een aantal omwonenden als zienswijzen in dat:

- nog geen ontwerpbestemmingsplan voor het gehele buitengebied ter inzage is gelegd en het ter inzage leggen van een ontwerpbestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 het risico op ad hoc-planologie oproept. Dit gaat ten koste van de extra bescherming voor het essenlandschap en de extra zorg in verband met de relatief dichte lintbebouwing, terwijl het voorbereidingsbesluit uit 2018 elke agrarische ontwikkeling wilde voorkomen;
- het omliggende landschap is in het vigerende bestemmingsplan benoemd als agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde dat van nationale waarde is. Verder heeft het gebied een functie als wandelgebied en heeft het toeristische waarde, iets wat wordt onderkend bij de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg. Verder streeft ook het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan voor het buitengebied en het coalitieprogramma naar behoud van het coulissenlandschap;
- het college heeft geen onderzoek gedaan naar de beweerdelijk weer gestarte agrarische activiteiten. Omdat deze niet aanwezig zijn, moet het ontwerpbestemmingsplan voorzien in een woonbestemming, ook al omdat er geen sprake is van een concreet bouwplan dat voorziet in een agrarische activiteiten. Het ontwerpbestemmingsplan gaat daarom ten onrechte uit van bestaand legaal agrarisch gebruik dat positief bestemd moet worden;
- de gemeenteraad met de vaststelling van het bestemmingsplan zou moeten voorzien in een woonbestemming die in lijn ligt met de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg, ook al omdat voor het toekennen van een agrarische bestemming niet blijkt of de beoogde agrarische activiteiten economisch haalbaar zijn;
- initiatiefnemer het perceel mogelijk wil gebruiken voor paardenhouderij maar geen concreet belang heeft bij de vergroting van de bestaande schuur, een rijhal en een buitenrijbak omdat hij spreekt over machineopslag of een opslag voor aardappelen en de bebouwing momenteel wordt gebruikt voor de stalling van twee caravans;
- het ontwerpbestemmingsplan doorbreekt het planologisch beeld van de lintbebouwing en biedt mogelijkheden voor massale bebouwing op de flanken van de Needse Berg;
- de mogelijk gemaakte agrarische activiteiten, waaronder de mestplaat, te kort op omliggende woningen plaatsvinden waardoor overlast te verwachten is ten aanzien van stank, vliegen en ongedierte;
- bij zware regenval ontstaat nu al wateroverlast op percelen die lager liggen dan Diepenheimseweg 29. Nu de bebouwing niet op de riolering wordt aangesloten zal de nieuwe bebouwing en terreinverharding nog meer wateroverlast en waterschade veroorzaken;
- rijhallen en stallen worden in verband met daglichttoetreding vaak voorzien van lichtranden die in de avond en de nacht zorgen voor lichtvervuiling die het bioritme, het woongenot en de donkerte in

de omgeving aantast en de biotoop van vogels en vleermuizen verstoort. De inventarisatie op het gebied van flora en fauna is op dit punt niet compleet;
- dat het bestemmingsplan, wanneer het ondanks het voorgaande toch wordt vastgesteld met een agrarische bestemming, in de plantoelichting en de planregels zou moeten worden aangevuld ten aanzien van de volgende onderwerpen:
  - de definitie van agrarisch bedrijf (art. 1.10, lid c en lid d over gebruiksgerichte paardenhouderij en productiegerichte paardenhouderij);
  - een toelichting op art. 3.1.1 (wonen in een bedrijfswoning) inhoudende een aanscherping van art. 7.1, lid c;
  - een toelichting op de waardetoekenning van 'cultuurhistorische waardevolle akker' zoals genoemd art. 3.1.1, lid f, onder 2;
  - een toelichting op het begrip 'extensieve recreatie' zoals genoemd in art. 3.1.1, lid g en het schrappen van de mogelijkheid om groepskamperen toe te staan (art. 7.1, lid a);
  - een toelichting die toeziet op het voorkomen van wateroverlast zoals genoemd in art. 3.1.1, lid i en lid j;
  - een toelichting op de mogelijkheden voor landschappelijke inpassing zoals bedoeld in art. 3.1.1, lid j, in art. 3.2.5, lid a en in art. 3.2.6;
  - mag het agrarisch bedrijf één eigenaar hebben en moet deze in de bedrijfswoning wonen (art. 3.1.2, lid a)?
  - Is er wel een productiegerichte paardenhouderij mogelijk als er geen paarden jonger dan 3 jaar mogen verblijven (art. 3.2.2, lid b)?
  - Is duidelijker te stellen dat een productiegerichte paardenhouderij niet is toegestaan?
  - Kunnen de genoemde diersoorten en -aantallen via een wijzigingsbesluit toenemen of worden ingewisseld door biologische (grondgebonden) varkenshouderij?
  - Kan in de wijzigingsregels worden opgenomen dat er alleen een wijzigingsbesluit mogelijk is als het gaat om een wijziging naar de bestemming 'Wonen'.

Indieners 13, 14, 15 en 16 verwijzen in hun zienswijzen naar de zienswijzen die de heer Voerman indienden.

Indieners 17:
Samenvatting
Indieners 17 verwijzen in hun zienswijzen naar de zienswijzen die de heer Voerman indienden (zie hierboven onder 'Indieners 10'. Daarbij vullen zij deze zienswijzen aan met de volgende punten:
- de bouw van de rijhal levert een ernstige uitzichtbeperking op en leidt tot een waardedaling van de woning omdat deze werd gekocht toen er nog geen sprake was van een bouwvlak. Dat er een bouwvlak lag werd pas duidelijk toen de Raad van State het bestemmingsplan voor het buitengebied in 2014 vernietigde;
- de eigenaar van Diepenheimseweg 29 heeft rechten maar dat geldt ook voor de bewoners waarvan het woonplezier ernstig wordt aangetast als de gebouwen er eenmaal staan.

Indiener 23:
Samenvatting
De heer R. de Kamper (Anker Rechtshulp BV) brengt namens één omwonende in dat het ontwerpbestemmingsplan leidt tot een menging van een agrarische bestemming met een woonbestemming en getuigt van een slechte ruimtelijke ordening.
Daarbij geeft indiener aan dat de woning Diepenheimseweg 29 feitelijk wordt bewoond door een derde zodat geen sprake is van een bedrijfswoning als onderdeel van een bestaande landbouwinrichting. Dit betekent dat daarmee rekening moet worden gehouden als het gaat om geluid en geur. Verder is geen sprake van een plattelandswoning omdat de bedrijfsvoering is gestaakt en van een plattelandswoning alleen sprake kan zijn bij een bestaand agrarisch bedrijf.
Verder moet de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' wel degelijk worden gehanteerd omdat ten aanzien van de agrarische bestemming nooit is beoordeeld of het woon- en leefklimaat voor de omwonenden is gewaarborgd en dat wel moet gebeuren. Ook is in het verleden een omgevingsvergunning verleend op basis van de bestemming 'Wonen' voor een bouwwerk dat nu ineens past binnen een agrarische bestemming, iets wat om nadere motivering vraagt. Ook moet Diepenheimseweg 29 worden

meegewogen omdat de woonruimte voor 8 jaar wordt gehuurd en daardoor sprake is van normale, volledige huurbescherming. Daarbij zijn de afstanden uit de VNG-brochure indicatief maar moeten ze wel worden gemeten vanaf de grens van de bestemming die agrarische bedrijven toelaat en de uiterste situering van alle woningen en niet, zoals in de plantoelichting omschreven, vanaf de stalgevels van de beoogde bebouwing. Wanneer daarbij rekening wordt gehouden met de vergunningsvrije uitbreidingsmogelijkheden voor woning, wordt aan de richtafstanden ruimschoots niet voldaan.

Beoordeling van de zienswijzen

Indieners 1:
De indieners richten zich in hun zienswijzen niet zozeer op de concrete inhoud van het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan (plantoelichting, planregels en verbeelding), maar spreken zich in meer algemene zin uit tegen de plannen van de eigenaar van het perceel Diepenheimseweg 29. In verband daarmee heeft ook de beoordeling van hun zienswijzen een vrij algemeen karakter.

Het klopt dat de gemeente er naar streeft om de omgeving van de Needse Berg zoveel mogelijk vrij te houden van nieuwe bebouwing. Daarbij is het echter een gegeven dat het geldende bestemmingsplan bouw- en gebruiksmogelijkheden biedt die kunnen worden benut als iemand een bouwplan indient dat binnen die mogelijkheden past.
Zoals in de plantoelichting is aangegeven geldt voor het perceel Diepenheimseweg 29 het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” dat de gemeenteraad van Neede op 30 oktober 1990 vaststelde. Dit bestemmingsplan voorziet voor dat perceel in een agrarisch bouwvlak met een omvang van 1,2 ha. Dit bestemmingsplan met het bijbehorende agrarische bouwvlak is weer van kracht geworden voor Diepenheimseweg 29 nadat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het door de gemeenteraad op 26 juni 2013 vastgestelde bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” vernietigde. De gemeente heeft deze uitspraak te respecteren evenals het gevolg dat de voorheen geldende bestemmingsplannen daarmee weer in hun volle omvang van toepassing zijn geworden op het gemeentelijk buitengebied.

Tegelijkertijd steekt de gemeente met het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan in op het beperken van de bouw- en gebruiksmogelijkheden die het weer geldende bestemmingsplan biedt voor het perceel Diepenheimseweg 29. Dit kan het gemeente doen zolang daarmee bestaand legaal gebruikt niet onmogelijk wordt gemaakt. Omdat er sprake is van bestaande agrarische bedrijvigheid, voorziet het ontwerpbestemmingsplan in een agrarisch bouwvlak. Ten aanzien van de omvang van het toe te kennen bestemmingsplan houdt de gemeente vanwege het gemeentelijk beleid voor het toekennen van agrarische bouwvlakken verder rekening met concreet gemaakte ontwikkelplannen die passen binnen het geldende bestemmingsplan.
Voor het maken van een nieuw bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 betekent dit dat de gemeente uitgaat van een agrarisch bouwvlak dat qua vormgeving uitgaat van de milieumelding en de aanvraag om omgevingsvergunning voor een rijhal, berging/rundveestal en vaste mestopslag die de eigenaar inmiddels heeft ingediend. Daarbij kent het nieuwe bestemmingsplan een regeling die de niet-benutte en de niet te benutten bouw- en gebruiksmogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan niet langer in stand laat. Tegen deze achtergrond zijn de bouw- en gebruiksmogelijkheden in het ontwerpbestemmingsplan afgestemd op de milieumelding en de aanvraag om omgevingsvergunning zoals de eigenaar die indiende op 14 februari 2019 respectievelijk 13 maart 2019.

Dit alles neemt niet weg dat het nieuwe bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 agrarische bouw- en gebruiksmogelijkheden blijft bieden en dat dat inderdaad niet aan de orde zou zijn geweest wanneer het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” niet zou zijn vernietigd. Door de bestaande bouw- en gebruiksmogelijkheden in het nieuwe bestemmingsplan te beperken, richt de gemeente zich binnen de kaders die de jurisprudentie en het gemeentelijk ruimtelijk beleid biedt op een regeling die zoveel mogelijk recht doet aan de ligging van het perceel Diepenheimseweg 29 op betrekkelijk korte afstand van de lintbebouwing en aan een flank van de Needse Berg. Vandaar dat een ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd de bouw- en gebruiksmogelijkheden beperkt en minder effect op het landschap en het woon- en leefmilieu in de omgeving kan hebben dan het geldende bestemmingsplan. Daarbij is ook nagegaan of de beoogde mestplaat is voorzien op te korte afstand van omliggende woningen, iets wat niet het geval is, terwijl de planregels het mogelijk maken om op het perceel Diepenheimseweg 29 waterhuishoudkundige voorzieningen te realiseren.

Conclusie
De zienswijzen richten zich niet op de concrete inhoud van de plantoelichting, de planregels of de bijbehorende verbeelding. Bovenstaande overwegingen geven daarom geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.

Indieners 2, 3, 4, 5, 12, 18, 19, 20, 21 en 22 (verkorte versies van indieners 6, 8, 9 en 11):
Vanwege de inhoudelijk overeenkomsten zijn de bovengenoemde zienswijzen gezamenlijk beoordeeld. Bij de beoordeling van deze zienswijzen is van belang dat het ontwerpbestemmingsplan niet voorziet in een nieuw agrarisch bouwvlak maar in een aanpassing van een bestaand agrarisch bouwvlak uit het geldende bestemmingsplan. Verder is het inderdaad zo dat de gemeente er naar streeft om de omgeving van de Needse Berg zoveel mogelijk vrij te houden van nieuwe bebouwing. Daarbij is het echter een gegeven dat het geldende bestemmingsplan bouw- en gebruiksmogelijkheden biedt die kunnen worden benut als iemand een bouwplan indient dat binnen die mogelijkheden past.
Daarom is in de plantoelichting aangegeven dat voor het perceel Diepenheimseweg 29 het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” geldt dat de gemeenteraad van Neede op 30 oktober 1990 vaststelde. Dit bestemmingsplan voorziet voor dat perceel in een agrarisch bouwvlak met een omvang van 1,2 ha. Dit bestemmingsplan met het bijbehorende agrarische bouwvlak is weer van kracht geworden voor Diepenheimseweg 29 nadat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het door de gemeenteraad op 26 juni 2013 vastgestelde bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” vernietigde. De gemeente heeft deze uitspraak te respecteren evenals het gevolg dat de voorheen geldende bestemmingsplannen daarmee weer in hun volle omvang van toepassing zijn geworden op het gemeentelijk buitengebied.

Tegelijkertijd steekt de gemeente met het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan in op het beperken van de bouw- en gebruiksmogelijkheden die het weer geldende bestemmingsplan biedt voor het perceel Diepenheimseweg 29. Dit kan het gemeente doen zolang daarmee bestaand legaal gebruikt niet onmogelijk wordt gemaakt. Omdat er sprake is van bestaande agrarische bedrijvigheid, voorziet het ontwerpbestemmingsplan in een agrarisch bouwvlak. Ten aanzien van de omvang van het toe te kennen bestemmingsplan houdt de gemeente vanwege het gemeentelijk beleid voor het toekennen van agrarische bouwvlakken verder rekening met concreet gemaakte ontwikkelplannen die passen binnen het geldende bestemmingsplan.
Voor het maken van een nieuw bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 betekent dit dat de gemeente uitgaat van een agrarisch bouwvlak dat qua vormgeving uitgaat van de milieumelding en de aanvraag om omgevingsvergunning voor een rijhal, berging/rundveestal en vaste mestopslag die de eigenaar inmiddels heeft ingediend. Daarbij kent het nieuwe bestemmingsplan een regeling die de niet-benutte en de niet te benutten bouw- en gebruiksmogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan niet langer in stand laat. Tegen deze achtergrond zijn de bouw- en gebruiksmogelijkheden in het ontwerpbestemmingsplan afgestemd op de milieumelding en de aanvraag om omgevingsvergunning zoals de eigenaar die indiende op 14 februari 2019 respectievelijk 13 maart 2019.

Tegen die achtergrond kan naar aanleiding van de zienswijzen over de landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden aangegeven dat het ontwerpbestemmingsplan voorziet in een verkleining van het agrarische bouwvlak en in een bouwhoogte voor bedrijfsgebouwen die twee meter lager is dan de hoogte die de gemeente daarvoor normaal gesproken hanteert. Hiermee is aansluiting gezocht met de bouwhoogte die volgens het geldende bestemmingsplan is toegelaten, waarbij de mogelijkheden voor het bouwen van bedrijfsgebouwen ten opzichte van het geldende bestemmingsplan met meer dan de helft wordt teruggebracht (zie hierna). In de plantoelichting is aangegeven dat de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden op deze manier zijn betrokken bij het opstellen van het ontwerpbestemmingsplan. Het nieuwe bestemmingsplan levert ten opzichte van het geldende bestemmingsplan dan ook geen verdere inbreuk op voor de daarin genoemde waarden zoals de hoogteverschillen (h) en openheid (o), ook al laat het dan nog nieuwe bebouwing toe. Het is daarom ook niet zo dat het bestemmingsplan strijdig is met het beleidsmatige streven naar landschappelijke openheid op de flanken van de Needse Berg.
Het is daarbij ook voor de gemeente duidelijk dat de landschappelijke en cultuurhistorische waarden er op zichzelf mee gediend zouden zijn wanneer de bouwmogelijkheden zouden worden teruggebracht tot de bestaande bebouwing. Zoals hiervoor echter al is gezegd kan de gemeente dat doen zolang bestaand legaal gebruikt daarmee niet onmogelijk wordt gemaakt. Omdat er sprake is van bestaande agrarische

bedrijvigheid, voorziet het ontwerpbestemmingsplan in een agrarisch bouwvlak. Ten aanzien van de omvang van het toe te kennen bestemmingsplan houdt de gemeente vanwege het gemeentelijk beleid voor het toekennen van agrarische bouwvlakken verder rekening met het concreet gemaakte ontwikkelplan dat past binnen het geldende bestemmingsplan. Daarbij kiest de gemeente wel nadrukkelijk voor de insteek om de bouw- en gebruiksmogelijkheden in het nieuwe bestemmingsplan af te stemmen op dat plan dat voldoende concreet is om ruimtelijk te worden beoordeeld.

Ten aanzien van de zichtlijnen op de Hollandsche Molen, de essen en de Needse Berg en de beleving van het landschap is ook relevant dat deze in het ontwerpbestemmingsplan meer worden ontzien dan in het geldende bestemmingsplan. Afgezet tegen de bestaande bouw- en gebruiksmogelijkheden, levert het ontwerpbestemmingsplan daardoor een minder grote inbreuk op voor de zichtlijnen en daarmee voor de beleving van het landschap. Niettemin maakt het nog altijd wel nieuwe bebouwing mogelijk die als inbreuk op zichtlijnen of de landschapsbeleving kan worden beschouwd, zij het dat deze niet zo groot kan zijn als de inbreuk die zich zou kunnen voordoen wanneer het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” zou blijven gelden.
Met betrekking tot overlast in lintbebouwing is van belang dat voor fijn stof van stro en hooi geen emissiefactoren zijn vastgesteld in de wettelijke regelingen over luchtkwaliteit. Voor zover hierbij al sprake is van vrijkomend fijn stof, dan mag worden verondersteld dat deze niet significante bijdrage is verdisconteerd in de emissiefactoren die gelden per diercategorie en bijbehorend stalsysteem. Voor deze bedrijfsvoering is de emissie aan fijn stof zodanig laag, zo blijkt uit de ingediende milieumelding, dat de ontwikkeling ter plaatse van omliggende woningen ‘niet in betekenende mate’ bijdraagt aan de luchtkwaliteit. Daarbij is ‘niet in betekenende mate’ een term uit de Wet milieubeheer die staat voor een toename aan fijn stof die in de praktijk pas in beeld komt bij grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen met bijvoorbeeld een zeer grote verkeersaantrekkende werking.
Daarnaast bestaan voor endotoxinen geen wettelijke normen en is er ook is er geen algemeen gangbare methode vastgesteld om de blootstelling te bepalen. Wel is er sprake van een advieswaarde van de Gezondheidsraad (30 EU/m^3). Tussen de verspreiding van fijn stof en endotoxinen bestaat een relatie. Hiernaar moet nog verder onderzoek plaatsvinden, maar in algemene zin valt te concluderen dat verhoogde blootstelling alleen lijkt op te treden bij pluimveehouderijen. Bij een bedrijf van de aard en omvang als nu wordt beoogd aan de Diepenheimseweg 29 is er echter geen enkele aanleiding om te veronderstellen dat niet kan worden voldaan aan de advieswaarde van de Gezondheidsraad. Verder ziet de milieu- en geurwetgeving toe op eventuele geuroverlast, terwijl overlast door vliegen en ratten niet een aspect is waarover in een bestemmingsplan regels kunnen worden gesteld. Tenslotte is in de plantoelichting aangegeven dat het plan voor Diepenheimseweg 29 voldoet aan de regels over ammoniakemissie, iets wat ook blijkt uit de AERIUS-berekening die als bijlage bij de planregels en de plantoelichting is gevoegd.
Ten aanzien van lichtvervuiling en fauna kan worden opgemerkt dat het Activiteitenbesluit milieubeheer alleen voorschriften kent voor assimilatieverlichting (kassen) en sportterreinen. Voor andere aspecten is maatwerk mogelijk met de zorgplichtbepaling. Hiervoor kan aansluiting worden gezocht bij de door de NSVV (Nederlandse Stichting Voor de Verlichtingskunde) aanbevolen grenswaarden. Gelet op de aard van de activiteiten en de onderlinge afstand ten opzichte van nabijgelegen woningen is op voorhand niet te verwachten dat er sprake is van een onevenredige mate van lichthinder. Daarbij is van belang dat het ontwerpbestemmingsplan het plaatsen van lichtmasten bij een paardenbak niet zonder meer toestaat maar, mede in verband met flora en fauna-effecten, alleen nadat het effect daarvan op de omgeving is onderzocht. Om dit te verduidelijken geven de zienswijzen aanleiding om de planregels op dit onderdeel aan te vullen met “… of tot een onevenredige inbreuk op landschappelijke en/of ecologische waarden” (art. 3.4.1, lid b). Op die manier kan ook het belang van flora en fauna worden meegenomen bij eventuele plannen voor het plaatsen van lichtmasten.
Waar de zienswijzen spreken over geluidsoverlast kan worden vastgesteld dat de afstand tussen de perceelsgedeelten waar het ontwerpbestemmingsplan bedrijfsbebouwing mogelijk maakt en de percelen waarop nabijgelegen woningen aanwezig zijn voldoet aan de voor geluid geldende richtafstand van 30 meter. Dit houdt in dat onevenredige geluidhinder niet te verwachten is en het woon- en leefklimaat bij die woningen niet in het geding komt. Bovendien is sprake van een bestaand agrarisch bouwvlak dat wordt verkleind, zodat uitgaande van planmaximalisatie de situatie per saldo verbetert ten opzichte van het geldende bestemmingsplan. Ondanks dat vanuit de rand van het agrarisch bouwvlak niet wordt voldaan aan de richtafstand van 30 meter is daarom toch geen akoestisch onderzoek nodig geacht. Dit onderzoek is ook niet gevraagd in het kader van de ingediende milieumelding. Het is voldoende aannemelijk dat kan worden voldaan aan de geluidnormen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer. Het is verder een kwestie van toezicht en handhaving om toe te zien op naleving van deze geluidnormen.

Ten aanzien van de waterhuishouding geeft het ontwerpbestemmingsplan aan dat de agrarische bestemming mogelijkheden biedt voor het realiseren van waterhuishoudkundige voorzieningen die in verband staan met het agrarisch gebruik (art. 3.1.1, lid k). Om te waarborgen dat de nieuwe bebouwing en het beoogde gebruik niet zorgt voor extra overlast vanwege hemelwater op aangrenzende percelen, worden de planregels aangevuld met een gebruiksregel die dat benoemt. Daartoe wordt aan art. 3.5 (specifieke gebruiksregels) een nieuw lid k toegevoegd dat als volgt luidt: “het gebruik van gronden en bouwwerken mag niet leiden tot een toename van hemelwaterafvoer op aangrenzende percelen”. In de plantoelichting zal de tekst na de watertoetstabel bovendien worden aangevuld (paragraaf 4.3).
Daarbij wordt niet alleen de inbreng van het Waterschap Rijn en IJssel vanuit het vooroverleg in de plantoelichting verwerkt, maar ook deze nieuwe planregel nader toegelicht. Zo wordt in de plantoelichting aangegeven dat bij het verharden of bebouwing van de gronden via een hydrologisch onderzoek moet worden aangetoond dat daarmee geen extra hemelwater wordt afgevoerd op aanliggende gronden. Het is daarbij niet mogelijk om daar zonder meer een norm aan te verbinden omdat daarvoor eerst onderzoek nodig zal zijn. Dit is ook de reden dat in de planregels niet de norm T=10+10% (40 mm) wordt opgenomen die het Waterschap normaal gesproken als uitganspunt hanteert voor het landelijk gebied. De benodigde infiltratiebehoefte kan afhankelijk van de ondergrond immers hoger of lager zijn dan de 40 liter per m² aan verharding die met deze formule wordt verlangd. Hydrologisch onderzoek zal dus moeten uitwijzen hoe groot de benodigde infiltratiecapaciteit moet zijn bij het bebouwen en/of verharden van de ondergrond, ook als daarvoor geen omgevingsvergunning vereist is. Bij dit alles is het vanzelfsprekend dat hemelwater niet mag worden afgevoerd via het riool, iets wat de eigenaar volgens de ingediende milieumelding overigens ook niet van plan is.
Met betrekking tot schade voor omwonenden geeft de plantoelichting bij het ontwerpbestemmingsplan aan dat het nieuwe bestemming minder bouw- en gebruiksmogelijkheden biedt voor het perceel Diepenheimseweg 29. Omdat bij planschadeverzoeken een vergelijking moet worden gemaakt tussen het geldende planologisch regime en het nieuwe planologische regime, is daarom op voorhand niet te verwachten dat het vast te stellen bestemmingsplan leidt tot planologisch nadeel voor omwonenden. Dit zou wellicht anders zijn wanneer het nieuwe bestemmingsplan nog ruimere bouw- en/of gebruiksmogelijkheden zou bieden dan het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987”. Het laatste is echter niet het geval.
De zienswijzen geven aan dat het ontwerpbestemmingsplan ruimte laat voor nog meer bebouwing dan de nu beoogde bebouwing omdat bedrijfsgebouwen ook mogelijk zijn in het gedeelte van het bouwvlak waar de rijbak ligt. Dit laatste wordt in de planregels van het ontwerpbestemmingsplan echter uitgesloten. Op de verbeelding bij het ontwerpbestemmingsplan zijn namelijk ‘specifieke bouwaanduidingen’ aangegeven voor de delen van het bouwvlak waar bedrijfsgebouwen mogen worden opgericht. Deze zijn op de analoge verbeelding zichtbaar met de code’s *[sba-ph]* en *[sba-rund]*. In de planregels is vervolgens bepaald dat bedrijfsgebouwen uitsluitend zijn toegestaan ter plaatse van deze specifieke bouwaanduidingen. Verder is met een andere specifieke bouwaanduiding *[-sba-bdr]* aangegeven dat ter plaatse van de rijbak en de stapmolen juist géén bedrijfsgebouwen zijn toegestaan, iets wat ook is verwoord in art. 3.2.2, lid c van de planregels. Dit alles houdt in dat bedrijfsgebouwen alleen zijn toegestaan op de plek van de bestaande schuren en de beoogde rijhal.
Nu na de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan een aanvraag om omgevingsvergunning is ingediend, is het mogelijk om de omvang van het agrarische bouwvlak nog beter af te stemmen op het concreet gemaakt bouwplan. Daarbij blijkt dat het bouwvlak aan de noordwestzijde met 25 meter en aan de noordzijde met 10 meter kan worden ingekort. Op die manier komt de bouwvlakgrens nog dichter om de beoogde bedrijfsgebouwen te liggen. Deze aanpassing van de verbeelding kan worden bereikt door bij de vaststelling van het bestemmingsplan te voorzien in een aangepast (verkleind) bouwvlak, dit met inbegrip van het gebied waarvoor de specifieke bouwaanduiding *[sba-ph]* geldt (gewijzigde vaststelling). De verschuiving van de bedoelde bouwvlak- en aanduidingsgrenzen is hieronder globaal weergegeven.

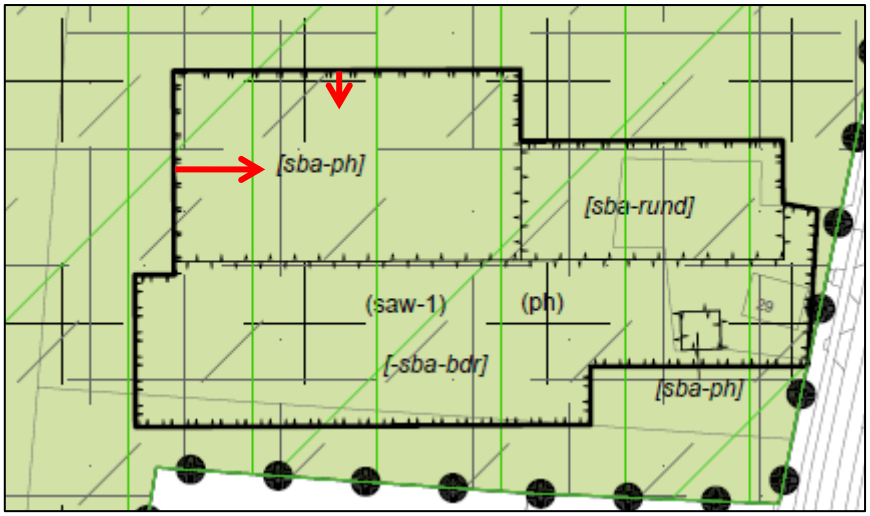

Als het gaat om de gebruiksmogelijkheden van de gebouwen kan overigens worden opgemerkt dat de planregels alleen voorzien in een wijzigingsbevoegdheid voor het omzetten van de agrarische bestemming in een woonbestemming. Het realiseren van een gebouw met andere gebruiksdoeleinden wordt dan ook niet mogelijk gemaakt. Ook kent het bestemmingsplan geen wijzigingsbevoegdheid voor het omzetten van de veebezetting naar bijvoorbeeld een duurzame of grondgebonden varkenshouderij.

Conclusie
De zienswijzen van indieners 2, 3, 4, 5, 12, 18, 19, 20, 21 en 22 geven aanleiding tot:
- aanvulling van art. 3.4.1, lid b van de planregels met de tekst "… of tot een onevenredige inbreuk op landschappelijke en/of ecologische waarden";
- aanvulling van art. 3.5 door te voorzien in een nieuw lid k met als tekst: "het gebruik van gronden en bouwwerken mag niet leiden tot een toename van hemelwaterafvoer op aangrenzende percelen";
- het aanpassen van de verbeelding bij het ontwerpbestemmingsplan door het bouwvlak ter plaatse van de beoogde rijhal aan de westzijde met 25 meter en aan de noordzijde met 10 meter in te korten en ook de specifieke bouwaanduiding *[sba-ph]* op dezelfde manier aan te passen.

Op deze onderdelen leiden deze zienswijzen tot een gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan. Met uitzondering van het onderwerp 'waterhuishouding' werden de onderwerpen die aanleiding geven tot deze gewijzigde vaststelling ook genoemd door indieners 6, 8, 9 en 11.

<u>Indiener 7</u>:
De Historische Kring Neede richt zich in zijn zienswijzen niet zozeer op de concrete inhoud van het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan (plantoelichting, planregels en verbeelding), maar verzoekt om bij de besluitvorming over het bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 rekening te houden met de aanwezige landschappelijke en natuurhistorische waarden.
Zoals in de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan en ook hierboven al is vermeld, steekt het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in op het beperken van de bouw- en gebruiksmogelijkheden zoals die in het geldende bestemmingsplan zijn vastgelegd. Door de bestaande bouw- en gebruiksmogelijkheden in het nieuwe bestemmingsplan te beperken, richt de gemeente zich op een regeling die zich binnen de kaders van het gemeentelijk beleid over de toekenning van agrarische bouwpercelen zoveel mogelijk recht doet aan de ligging van het perceel Diepenheimseweg 29. Vandaar dat een ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd dat de bouw- en gebruiksmogelijkheden aanzienlijk beperkt en minder effect op het landschap en het woon- en leefmilieu in de omgeving kan hebben dan het geldende bestemmingsplan..
Als het gaat om de te bebouwen oppervlakte is in de plantoelichting al opgemerkt dat deze wordt afgestemd op de aanvraag om omgevingsvergunning die na de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan werd ingediend. Dit sluit aan op het gemeentelijk beleid over het toekennen van agrarische bouwvlakken, waarbij rekening wordt gehouden met de eerste concrete ontwikkelstap. Dit levert op zichzelf al een zeer forse beperking op van de mogelijkheden tot het bouwen van bedrijfsgebouwen. Ook wordt de situering van de beoogde bedrijfsgebouwen op het perceel vastgelegd op de verbeelding bij het nieuwe bestemmingsplan. Daarnaast wordt voor de toegestane hoogte van

bedrijfsgebouwen gekozen voor een bouwhoogte die 2 meter lager is dan de bouwhoogte van 12 meter die de gemeente normaal gesproken hanteert voor agrarische bedrijfsgebouwen. Deze keuzes zijn gemaakt vanwege de ligging van het perceel Diepenheimseweg 29 aan de flank van de Needse Berg. Het karakter van de gebouwen en de materiaalkeuze is daarnaast op de gebruikelijke manier beoordeeld aan de redelijke eisen van welstand en de gemeentelijke welstandsnota. Het bestemmingsplan bevat daarover dan ook geen afzonderlijke regeling.

Conclusie
De zienswijzen richten zich niet op de concrete inhoud van de plantoelichting, de planregels of de bijbehorende verbeelding. Bovenstaande overwegingen geven daarom geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.

Indieners 10 (indieners 13, 14, 15 en 16 verwijzen naar deze zienswijzen):
Samenvatting
Als gemachtigde van een aantal omwonenden brengt de heer Voerman in dat het ter inzage leggen van een bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 het risico oplevert van ad hoc-planologie en dat dit ten koste gaat van de extra bescherming van het essenlandschap en de nabijgelegen lintbebouwing. Dit risico zou inderdaad kunnen bestaan, ware het niet dat het stelsel van het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan aansluit op de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van heel Berkelland. In aansluiting op het gemeentelijk beleid over de toekenning van agrarische bouwvlakken, is daarom ook voorzien in een agrarisch bouwvlak dat ruimte biedt voor het realiseren van de eerste ontwikkelstap van het betrokken agrarisch bedrijf. Daarbij heeft de ligging van het perceel
Diepenheimseweg 29 bovendien geleid tot een specifieke regeling die juist is ingegeven door de wens zo goed mogelijk in te spelen op die gebiedswaarden en de aanwezige lintbebouwing. Juist daarom is voorzien in een agrarische bouwvlak dat zeer nauw aansluit op de beoogde bebouwing en via specifieke bouwaanduidingen aangeeft welke soort bedrijfsbebouwing binnen bepaalde delen van het bouwvlak is toegelaten. Ook kenmerkt het ontwerpbestemmingsplan zich door een zeer specifieke gebruiksregeling ten aanzien van onder meer de veebezetting en het uitsluiten van niet-grondgebonden veehouderij. Al met al is er dus geen sprake van ad hoc-planologie die ten koste gaat van de in of nabij het plangebied aanwezige waarden en functies, maar van een bestemmingsplanregeling die er met het oog daarop juist op insteekt om uitsluitend het gebruik en de bebouwing mogelijk te maken waarvoor inmiddels een aanvraag om omgevingsvergunning is ingediend. Door de beperkingen ten opzichte van de gebruiks- en bouwmogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan “Buitengebied”, herziening 1987” sluit het ontwerpbestemmingsplan dan ook aan op de bedoeling van het voorbereidingsbesluit van 13 maart 2018 om ongewenste grootschalige agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Waar het gaat over het gemeentelijk beleid klopt het dat de gemeente er naar streeft om de omgeving van de Needse Berg zoveel mogelijk vrij te houden van nieuwe bebouwing. Daarbij is het echter een gegeven dat het geldende bestemmingsplan bouw- en gebruiksmogelijkheden biedt die kunnen worden benut als iemand een bouwplan indient dat binnen die mogelijkheden past. Daarom is in de plantoelichting aangegeven dat voor het perceel Diepenheimseweg 29 het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” geldt dat de gemeenteraad van Neede op 30 oktober 1990 vaststelde. Dit bestemmingsplan voorziet voor dat perceel in een agrarisch bouwvlak met een omvang van 1,2 ha. Dit bestemmingsplan met het bijbehorende agrarische bouwvlak is weer van kracht geworden voor Diepenheimseweg 29 nadat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het door de gemeenteraad op 26 juni 2013 vastgestelde bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” vernietigde. De gemeente heeft deze uitspraak te respecteren evenals het gevolg dat de voorheen geldende bestemmingsplannen daarmee weer in hun volle omvang van toepassing zijn geworden op het gemeentelijk buitengebied.

Tegelijkertijd steekt de gemeente met het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan in op het beperken van de bouw- en gebruiksmogelijkheden die het weer geldende bestemmingsplan biedt voor het perceel Diepenheimseweg 29. Dit kan het gemeente doen zolang daarmee bestaand legaal gebruikt niet onmogelijk wordt gemaakt. Omdat er sprake is van bestaande agrarische bedrijvigheid, voorziet het ontwerpbestemmingsplan in een agrarisch bouwvlak. Ten aanzien van de omvang van het toe te kennen bestemmingsplan houdt de gemeente vanwege het gemeentelijk beleid voor het toekennen van agrarische bouwvlakken verder rekening met concreet gemaakte ontwikkelplannen die passen binnen het geldende bestemmingsplan.

Voor het maken van een nieuw bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 betekent dit dat de gemeente uitgaat van een agrarisch bouwvlak dat qua vormgeving uitgaat van de milieumelding en de aanvraag om omgevingsvergunning voor een rijhal, berging/rundveestal en vaste mestopslag die de eigenaar inmiddels heeft ingediend. Daarbij kent het nieuwe bestemmingsplan een regeling die de niet-benutte en de niet te benutten bouw- en gebruiksmogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan niet langer in stand laat. Tegen deze achtergrond zijn de bouw- en gebruiksmogelijkheden in het ontwerpbestemmingsplan afgestemd op de milieumelding en de aanvraag om omgevingsvergunning zoals de eigenaar die indiende op 14 februari 2019 respectievelijk 13 maart 2019.

Tegen die achtergrond kan naar aanleiding van de zienswijzen over het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid worden aangegeven dat het ontwerpbestemmingsplan voorziet in een verkleining van het agrarische bouwvlak en in een bouwhoogte voor bedrijfsgebouwen die twee meter lager is dan de hoogte die de gemeente daarvoor normaal gesproken hanteert. Hiermee is aansluiting gezocht met de bouwhoogte die volgens het geldende bestemmingsplan is toegelaten, waarbij de mogelijkheden voor het bouwen van bedrijfsgebouwen ten opzichte van het geldende bestemmingsplan met meer dan de helft wordt teruggebracht. In de plantoelichting is aangegeven dat de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden op deze manier zijn betrokken bij het opstellen van het ontwerpbestemmingsplan. Het nieuwe bestemmingsplan levert ten opzichte van het geldende bestemmingsplan dan ook geen verdere inbreuk op voor de daarin genoemde waarden zoals de hoogteverschillen (h) en openheid (o), ook al laat het dan nog nieuwe bebouwing toe. Het is daarom ook niet zo dat het bestemmingsplan strijdig is met het beleidsmatige streven naar landschappelijke openheid op de flanken van de Needse Berg.
Het is daarbij ook voor de gemeente duidelijk dat de landschappelijke en cultuurhistorische waarden er op zichzelf mee gediend zouden zijn wanneer de bouwmogelijkheden zouden worden teruggebracht tot de bestaande bebouwing. Zoals hiervoor echter al is gezegd kan de gemeente dat doen zolang bestaand legaal gebruikt daarmee niet onmogelijk wordt gemaakt. Omdat er sprake is van bestaande agrarische bedrijvigheid, voorziet het ontwerpbestemmingsplan in een agrarisch bouwvlak. Ten aanzien van de omvang van het toe te kennen bestemmingsplan houdt de gemeente vanwege het gemeentelijk beleid voor het toekennen van agrarische bouwvlakken verder rekening met het concreet gemaakte ontwikkelplan dat past binnen het geldende bestemmingsplan. Daarbij kiest de gemeente wel nadrukkelijk voor de insteek om de bouw- en gebruiksmogelijkheden in het nieuwe bestemmingsplan af te stemmen op dat plan dat voldoende concreet is om ruimtelijk te worden beoordeeld.

Indiener kan zich niet vinden in de kwalificatie van de bestaande situatie en stelt dat er geen agrarische bedrijfsactiviteiten aanwezig zijn zodat er ook geen sprake is van bestaand legaal gebruik dat in beginsel positief moet worden bestemd. Hij geeft daarbij aan dat de inspraakreactie van de eigenaar van Diepenheimseweg 29 niet als zodanig kan worden gekwalificeerd. Daarbij gaat indiener er echter aan voorbij dat in de plantoelichting van het ontwerpbestemmingsplan niet alleen wordt gewezen op het positief bestemmen van bestaand legaal gebruik maar ook op de milieumelding die op 14 februari 2019 werd ingediend. Deze melding bevat een voornemen van de eigenaar dat voldoende concreet is om ruimtelijk te kunnen worden beoordeeld en dus moet worden meegewogen bij het maken van een nieuw bestemmingsplan. Dit geldt nog sterker nu de eigenaar na de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan ook een aanvraag om omgevingsvergunning heeft ingediend. Al met al is sprake van een voldoende concreet voornemen tot invulling van de geldende agrarische bestemming dat daarom in ruimtelijke zin moet worden beoordeeld in het kader van de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan. Daarbij stelt de gemeente vast dat het concreet gemaakte plan past binnen het gemeentelijk beleid voor de toekenning van agrarische bouwvlakken dat ruimte wil bieden voor de eerstvolgende concrete ontwikkelstap van het betrokken bedrijf. Zoals gezegd steekt het nieuwe bestemmingsplan daarbij nog altijd in op een aanzienlijke beperking van de bouw- en gebruiksmogelijkheden zoals die besloten liggen in het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” door de niet te benutten mogelijkheden uit dat bestemmingsplan niet over te nemen in het nieuwe bestemmingsplan. Om die reden moet de regeling uit dat nieuwe bestemmingsplan dan ook niet worden gezien als een cadeau aan de eigenaar. Deze krijgt na de vaststelling van het bestemmingsplan immers te maken met een bestemmingsplan dat aanzienlijk minder mogelijkheden biedt dan het geldende bestemmingsplan, bepaalde vormen van agrarische bedrijvigheid niet langer toelaat en de veebezetting en daarvoor te gebruiken bebouwing tot in detail vastlegt.

Ten aanzien van de beoordeling van de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan wordt in de plantoelichting opgemerkt dat de kosten voor de uitvoering van het plan voor rekening van de eigenaar

zijn. Deze kosten bestaan voornamelijk uit de bouwkosten voor de rijhal en de vergroting van de berging/rundveestal. Zij zijn echter niet dermate hoog dat zij de financiële draagkracht van een normaal functionerend agrarisch bedrijf te boven gaan. Dit geldt eens te meer nu de eigenaar elders in de gemeente een varkenshouderijbedrijf heeft en daarnaast een groot areaal aan landbouwgrond bezit (75 ha). Er is dus alle reden om aan te nemen dat de eigenaar in staat zal zijn om zijn plan uit te voeren, zeker nu de eigenaar heeft aangegeven dat de benodigde financiële middelen beschikbaar zijn.
Hiervoor is al aangegeven dat de eigenaar niet alleen een inspraakreactie heeft ingediend over het voorontwerpbestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2016” dat in het voorjaar van 2017 ter inzage lag, maar dat hij vlak voor en tijdens de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 een milieumelding en een aanvraag om omgevingsvergunning heeft ingediend. Daarmee is niet alleen sprake van een voldoende concreet belang van de eigenaar/aanvrager tot realisatie van zijn plannen voor een paarden- en rundveehouderij, maar ook van een ruimtelijk plan dat past in het geldende bestemmingsplan en zo concreet is dat het in ruimtelijke zin moet worden betrokken bij de besluitvorming over het nieuwe bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29.
Ook betekent het in dat bestemmingsplan opgenomen agrarisch bouwvlak geen volledige doorbreking van het planologische beeld van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg. Zoals de plantoelichting al aangeeft is op Diepenheimseweg 29 immers al sinds de jaren ’70 sprake van een agrarisch bouwvlak met een omvang van ongeveer 1,2 ha en zeer ruime gebruiks- en bouwmogelijkheden. Het ontwerpbestemmingsplan richt zich juist op het beperken van de bouw- en gebruiksmogelijkheden, dit in aansluiting op het voorbereidingsbesluit van 13 maart 2018 dat bedoeld was om ongewenste grootschalige agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Verder ziet de milieu- en geurwetgeving toe op eventuele geuroverlast, terwijl overlast door vliegen en ratten niet een aspect is waarover in een bestemmingsplan regels kunnen worden gesteld. In de plantoelichting is overigens benoemd dat de beoogde mestplaat is voorzien op voldoende afstand van omliggende woningen (50 meter) en dat wordt voldaan aan de richtafstanden voor het geuraspect. Verder geven de zienswijzen van omwonenden aanleiding om de bouwvlakgrens aan de noordwestzijde en aan de noordzijde te verschuiven zodat de afstand tussen het bouwvlak en de woningen ten noorden van Diepenheimseweg groter wordt dan in het ontwerpbestemmingsplan het geval was.

Ten aanzien van de waterhuishouding geeft het ontwerpbestemmingsplan aan dat de agrarische bestemming mogelijkheden biedt voor het realiseren van waterhuishoudkundige voorzieningen die in verband staan met het agrarisch gebruik (art. 3.1.1, lid k). Om te waarborgen dat de nieuwe bebouwing en het beoogde gebruik niet zorgt voor extra overlast vanwege hemelwater op aangrenzende percelen, worden de planregels aangevuld met een gebruiksregel die dat benoemt. Daartoe wordt aan art. 3.5 (specifieke gebruiksregels) een nieuw lid k toegevoegd dat als volgt luidt: “het gebruik van gronden en bouwwerken mag niet leiden tot een toename van hemelwaterafvoer op aangrenzende percelen”. In de plantoelichting zal de tekst na de watertoetstabel bovendien worden aangevuld (paragraaf 4.3).
Daarbij wordt niet alleen de inbreng van het Waterschap Rijn en IJssel vanuit het vooroverleg in de plantoelichting verwerkt, maar ook deze nieuwe planregel nader toegelicht. Daarbij wordt in de plantoelichting aangegeven dat bij het verharden of bebouwing van de gronden via een hydrologisch onderzoek moet worden aangetoond dat daarmee geen extra hemelwater wordt afgevoerd op aanliggende gronden. Het is daarbij niet mogelijk om daar zonder meer een norm aan te verbinden omdat daarvoor eerst onderzoek nodig zal zijn. Dit is ook de reden dat in de planregels niet de norm T=10+10% (40 mm) wordt opgenomen die het Waterschap normaal gesproken als uitganspunt hanteert voor het landelijk gebied. De benodigde infiltratiebehoefte kan afhankelijk van de ondergrond immers hoger of lager zijn dan de 40 liter per m² aan verharding die met deze formule wordt verlangd. Hydrologisch onderzoek zal dus moeten uitwijzen hoe groot de benodigde infiltratiecapaciteit moet zijn bij het bebouwen en/of verharden van de ondergrond, ook als daarvoor geen omgevingsvergunning vereist is.

Met betrekking tot het ontstaan van lichtvervuiling kan worden opgemerkt dat het Activiteitenbesluit milieubeheer alleen voorschriften kent voor assimilatieverlichting (kassen) en sportterreinen. Voor andere aspecten is maatwerk mogelijk met de zorgplichtbepaling. Hiervoor kan aansluiting worden gezocht bij de door de NSVV (Nederlandse Stichting Voor de Verlichtingskunde) aanbevolen grenswaarden. Gelet op de aard van de activiteiten en de onderlinge afstand ten opzichte van nabijgelegen woningen is op voorhand niet te verwachten dat er sprake is van een onevenredige mate van lichthinder. Daarbij is van belang dat het ontwerpbestemmingsplan het plaatsen van lichtmasten bij een paardenbak niet zonder meer toestaat maar, mede in verband met flora en fauna-effecten, alleen nadat het effect daarvan op de omgeving is onderzocht. Om dit te verduidelijken geven de zienswijzen aanleiding om de planregels op dit onderdeel

aan te vullen met "… of tot een onevenredige inbreuk op landschappelijke en/of ecologische waarden" (art. 3.4.1, lid b). Op die manier kan ook het belang van flora en fauna worden meegenomen bij eventuele plannen voor het plaatsen van lichtmasten. Overigens is bij de Natuurtoets, die als bijlage aan de plantoelichting is toegevoegd, wel degelijk acht geslagen op de aanwezigheid van vleermuizen en vogels in het plangebied en of de effecten van het beoogde bouwplan op die soorten. Uit deze natuurtoets kwam niet naar voren dat voor het plan een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming vereist is en dus ook niet dat, zelfs wanneer een dergelijke ontheffing vereist zou zijn, de verwachting bestaat dat deze niet zou kunnen worden verleend.

In zijn zienswijzen verzoekt de heer Voerman primair om aan het perceel Diepenheimseweg 29 een woonbestemming toe te kennen. Wanneer de gemeenteraad ondanks de ingediende zienswijzen toch mocht besluiten om een agrarisch bouwvlak toe te kennen, dan verzoekt hij subsidiair om in dat geval een aantal aanpassingen en/of verduidelijkingen door te voeren in de plantoelichting en de planregels. Deze subsidiaire zienswijzen richten zich op:

- de definities van 'gebruiksgerichte paardenhouderij' en 'productiegerichte paardenhouderij' (art. 1.10, lid c en lid d). De eigenaar wil op Diepenheimseweg 29 paarden fokken en africhten en deze ook op het perceel stallen. Dit is een activiteit die volgens het geldende bestemmingsplan is toegestaan en als onderdeel van het concrete voornemen om invulling te geven aan het geldende bestemmingsplan ook wordt toegestaan in het nieuwe bestemmingsplan. De wens om deze definities aan te passen kan dan ook niet worden overgenomen. Wel zal in de tekst van de plantoelichting duidelijk worden gemaakt dat niet alleen sprake is van het houden/stallen van paarden maar ook van het (op)fokken van paarden. Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat deze definitie in ieder geval niet de mogelijkheid in zich heeft tot het vestigen van een manege omdat het bestemmingsplan het gebruik ten behoeve van manege uitdrukkelijk verbiedt (art. 3.5, lid j);
- een toelichting op het wonen in een bedrijfswoning (art. 3.1.1, lid e en art. 7.1, lid c). De planregels geven aan dat een bedrijfswoning uitsluitend mag worden gebruikt als woning voor (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar noodzakelijk is voor het betreffende agrarische bedrijf. Het kan daarbij ook om iemand anders gaan dan de eigenaar van het bedrijf. De in die richting voorgestelde aanscherping van de planregels wordt dan ook niet overgenomen;
- een toelichting op de waardetoekenning van 'cultuurhistorische waardevolle akker' (art. 3.1.1, lid f, onder 2). Net als de bestemming 'Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden' (AW-NL) beslaat de gebiedsaanduiding 'cultuurhistorisch waardevolle akker' het gehele plangebied. Zoals in de plantoelichting is aangegeven zijn deze bestemming en deze gebiedsaanduiding ontleend aan de systematiek van het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" dat in het voorjaar van 2017 ter inzage heeft gelegen. In dat bestemmingsplan is de cultuurhistorische waarde van gebieden zoals de flanken van de Needse Berg en de es van Gelselaar aanleiding geweest voor de aanduiding 'cultuurhistorisch waardevolle akker' en voor het indelen van dit soort gebieden in de gebiedsbestemming 'Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden'. Zoals in paragraaf 4.4.2 van de plantoelichting al is aangeven is dit alles ook beschreven in de cultuurhistorische inventarisatie- en waardenkaart die de gemeenteraad op 19 september 2017 vaststelde. Hierin worden de flanken van de Needse Berg als gemerkt als 'historisch cultuurlandschap' en als 'open akker' gekwalificeerd. Deze kwalificatie is in het ontwerpbestemmingsplan verwerkt via een gebiedsaanduiding, iets wat via een aanvulling in de plantoelichting nader zal worden verduidelijkt;
- een toelichting op het begrip 'extensieve recreatie' (art. 3.1.1, lid g) en het schrappen van de mogelijkheid om groepskamperen toe te staan (art. 7.1, lid a). De eigenaar heeft geen plannen voor het houden van evenementen met groepskamperen, terwijl dit ook geen gebruiksvorm is die het geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" toelaat. Dit betekent dat er inderdaad geen concrete aanleiding is om in het bestemmingsplan een regeling op te nemen voor die gebruiksvorm en de tekst van art. 7.1, lid a dus kan worden geschrapt.
  Ten aanzien van het begrip 'extensieve recreatie' is van belang dat de begripsbepalingen een definitie bevatten van het begrip 'extensieve (dag)recreatie'. Omdat voor het plangebied geen plannen zijn voor extensieve verblijfsrecreatie zoals bijvoorbeeld een kleinschalig kampeerterrein, is het wenselijk om naar aanleiding van de zienswijzen zowel de definitie in art. 1,36 als de art. 3.1.1, lid g aan te passen. Door in beide bepalingen te spreken over 'extensieve dagrecreatie' kan er geen misverstand over ontstaan dat extensieve verblijfsrecreatie niet wordt toegestaan. Op dit onderdeel geven de zienswijzen dus aanleiding voor een gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan die voorziet in een aanpassing van deze begrippen;

- Hiervoor is al aangegeven dat de planregels worden aangevuld met een gebruiksregels die moet voorkomen dat het beoogde gebruik van Diepenheimseweg 29 zorgt voor extra overlast vanwege hemelwater op aangrenzende percelen. Daartoe wordt aan art. 3.5 (specifieke gebruiksregels) een nieuw lid k toegevoegd dat als volgt luidt: “het gebruik van gronden en bouwwerken mag niet leiden tot een toename van hemelwaterafvoer op aangrenzende percelen”. In de plantoelichting zal de tekst na de watertoetstabel bovendien worden aangevuld (paragraaf 4.3);
- Gelet op de ligging van Diepenheimseweg 29 aan de flanken van de Needse Berg openheid is landschappelijke inpassing alleen aan de orde op het erf zelf en dus niet in het open veld. Art. 3.1.1, lid j maakt dan ook alleen erfbeplanting mogelijk, iets waarbij de zienswijzen niet vragen om begrenzing van de hoogte;
- Op het beoogde agrarisch bouwvlak is volgens de planregels bij het ontwerpbestemmingsplan slechts één agrarisch bedrijf toegestaan (art. 3.2.1, lid a, onder 1). Daarbij is een gemengd agrarisch bedrijf mogelijk met een akkerbouw-, paardenhouderij- en rundveetak. Op zichzelf kan een bestemmingsplan niets regelen over de eigendomsverhoudingen op een bedrijf omdat dat nu eenmaal een privaatrechtelijke aangelegenheid is. Wel gaat het ontwerpbestemmingsplan uit van een bedrijf met één bedrijfswoning die, zoals hiervoor al is aangegeven, bedoeld is om te worden bewoond door (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar noodzakelijk is gelet op de bestemming;
- Van de zijde van de eigenaar is aangegeven dat op Diepenheimseweg 29 alleen gaat worden gewerkt met paarden ouder dan drie jaar die ter plaatse verder worden afgericht;
- De regels laten een productiegerichte paardenhouderij juist wel toe in combinatie met een gebruiksgerichte paardenhouderij. Daarbij geven de planregels expliciet aan dat het gebruik van het plangebied ten behoeve van een manege niet wordt toegestaan;
- Het ontwerpbestemmingsplan kent geen wijzigingsregels die zich richten op een aanpassing van de toegestane diersoorten en dieraantallen zoals die zijn genoemd in art. 3.1.2, onder b van de planregels. Het nieuwe bestemmingsplan biedt daarmee ook geen mogelijkheden om de toegestane diersoorten en –aantallen in te wisselen voor bijvoorbeeld een biologische (grondgebonden) varkenshouderij.
- De planregels kennen in art. 3.7.1 een mogelijkheid om de agrarische bestemming te wijzigen naar de bestemming ‘Wonen’. Naar zijn aard kan deze bevoegdheid worden ingezet bij beëindiging van de agrarische bedrijvigheid.

Conclusie
De zienswijzen van de heer Voerman geven aanleiding tot:
- aanvulling van art. 3.4.1, lid b van de planregels met de tekst “… of tot een onevenredige inbreuk op landschappelijke en/of ecologische waarden”;
- aanvulling van art. 3.5 door te voorzien in een nieuw lid k met als tekst: “het gebruik van gronden en bouwwerken mag niet leiden tot een toename van hemelwaterafvoer op aangrenzende percelen”;
- het schrappen van de tekst van art. 7.1, lid a van de planregels;
- het veranderen van de titel van art. 1.36 in ‘**extensieve dagrecreatie**’, het aanpassen van het begrip “(dag)recreatief” in art. 1.36 tot “dagrecreatief” en het aanpassen van “extensieve recreatie” in art. 3.1.1, lid g tot “extensieve dagrecreatie”.

Indieners 17:
Samenvatting
In aanvulling op de zienswijzen van de heer Voerman wijzen indieners op de ernstige uitzichtbeperking vanwege de beoogde rijhal en op de aantasting van het woonplezier dat definitief wordt aangetast als de gebouwen er eenmaal staan. Op dit punt moet worden vastgesteld dat het uitzicht vanaf het perceel van indieners inderdaad wordt beperkt wanneer het bouwplan wordt uitgevoerd waarop het nieuwe bestemmingsplan wordt gebaseerd. Daarbij is het echter een feit dat het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” aan het perceel Diepenheimseweg 29 een agrarisch bouwvlak toekent dat nog meer bouwmogelijkheden kent en voor een nog grotere uitzichtbeperking kan leiden. Dit agrarisch bouwvlak is er gevestigd via het in 1974 vastgestelde bestemmingsplan “Buitengebied” en heeft alleen geen rechtskracht gehad in de periode van bijna één jaar toen het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” in werking was (18 september 2013 tot en met 27 augustus 2014). Het benutten van de agrarische bouwmogelijkheden is dus lange tijd mogelijk geweest en wordt via het nieuwe bestemmingsplan aanzienlijk beperkt door een inperking van de bouw- en gebruiksmogelijkheden.

Conclusie
De aanvullende zienswijzen richten zich niet op de concrete inhoud van de plantoelichting, de planregels of de bijbehorende verbeelding. Bovenstaande overwegingen geven daarom geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.

Indiener 23:
Samenvatting
Naar aanleiding van de zienswijzen van de heer De Kamper moet worden vastgesteld dat in het nieuwe bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 niet zozeer sprake is van het mengen van een agrarische bestemming met een woonbestemming, maar veel meer van het aanpassen van een geldende agrarische bestemming. Het bestemmingsplan beperkt daarbij de bouw- en gebruiksmogelijkheden ten opzichte van het geldende bestemmingsplan. Dit gebeurt juist met het oog op de omliggende functies en de ligging van het perceel Diepenheimseweg 29 in zijn omgeving.
Uit de informatie van de eigenaar van Diepenheimseweg 29 komt naar voren dat de woning als bedrijfswoning gaat worden gebruikt door hemzelf of één van zijn dochters. Verder is inmiddels 5 jaar verstreken van de huurperiode van 8 jaar en verzorgt de huurder op dit moment de aanwezige paarden verzorgd. In de plantoelichting wordt dan ook niet gesproken van het aanmerken van Diepenheimseweg 29 als plattelandswoning, ook niet als het gaat om het geluidsaspect. Verder is in de plantoelichting al aangegeven op welk wijze in 2014 omgevingsvergunning is verleend voor de werktuigenberging (zie paragraaf 2.1)

Verder past de beoogde bedrijfsopzet volgens het geldende bestemmingsplan binnen het agrarisch bouwvlak. In zoverre zou aanpassing van dat bouwvlak niet nodig zijn en had voor de afhandeling van het bouwplan voor Diepenheimseweg 29 kunnen worden uitgegaan van het geldende bestemmingsplan, iets waarbij toepassing van de VNG-brochure niet aan de orde zou komen. De VNG-brochure is namelijk nadrukkelijk bedoeld voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij het kan dienen als instrument voor de toelaatbaarheid van bedrijfs- en woonfuncties op een bepaalde afstand ten opzichte van elkaar. Het nu voorliggende ontwerpbestemmingsplan richt zich op het verkleinen van het bouwvlak en het beperken van de bouw- en gebruiksmogelijkheden. Daarbij biedt het geen bouw- of gebruiksmogelijkheden die het geldende bestemmingsplan al niet toelaat. Verder wordt de afstand tot woningen niet verkleind ten opzichte van het geldende agrarische bouwvlak zodat er geen aanleiding ontstaat om de VNG-brochure toe te passen.

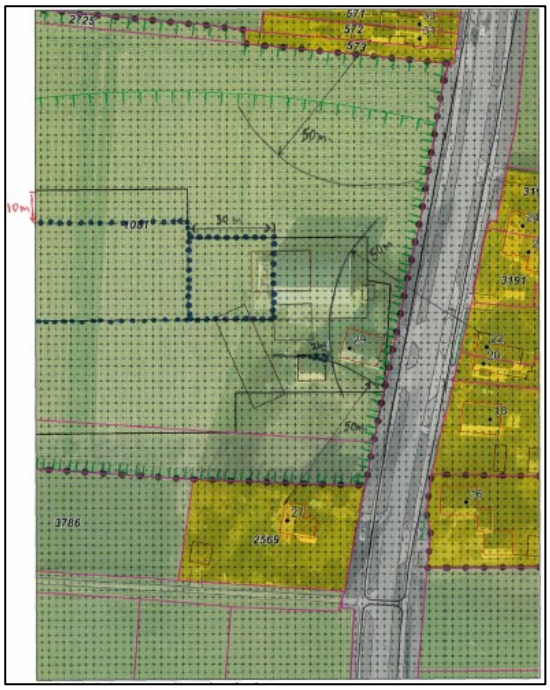

Wanneer het gaat om het geluidsaspect is relevant dat de afstand tussen de beoogde bedrijfsgebouwen en de naast- en tegenoverliggende woonpercelen overal minimaal 30 bedraagt en in dat opzicht dus voldoet aan de VNG-richtafstand. Deze afstand is zelfs groter dan 50 meter ten opzichte van de delen van het agrarisch bouwvlak die zijn voorzien van de specifieke bouwaanduidingen *[sba-ph]* en *[sba-rund]* voor het toelaten van bedrijfsgebouwen voor paardenhouderij respectievelijk rundveehouderij. Voor de duidelijkheid wordt daarbij opgemerkt dat bedrijfsgebouwen niet zijn toegestaan op het zuidelijke deel van het agrarisch bouwvlak dat is voorzien van de specifieke bouwaanduiding *[-sba-bdr]*. Verder wordt de bestaande werktuigenberging zelf niet ingezet voor de huisvesting van rundvee maar alleen de uitbreiding aan de westzijde van dit bedrijfsgebouw. Daarbij is relevant dat het gebruik van de werktuigenberging en van de bestaande kleine paardenstal ook onder het geldende bestemmingsplan zijn toegestaan en dus elementen zijn die positief moeten worden bestemd in het nieuwe bestemmingsplan.

Voor wat betreft geur neemt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRS) tot uitgangspunt dat indien tussen het dierenverblijf en een geurgevoelig object de in de Wet geurhinder en veehouderij dan wel het Activiteitenbesluit milieubeheer genoemde afstand wordt aangehouden, bij het geurgevoelig object een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. Indien die afstand niet wordt aangehouden, kan dit niet zonder meer worden aangenomen, maar dient de raad te motiveren waarom niettemin een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd (ABRS, 24 oktober 2012, nr. 201107891/1/R3; ECLI:NL:RVS:2012:BY1045).

De voorgenomen paarden/rundveehouderij heeft geen vergunningplichtige omvang. Paarden en zoogkoeien zijn geen dieren met een geuremissiefactor. Daarom is artikel 3.117 van het Activiteitenbesluit milieubeheer van toepassing. De vereiste ruimtelijke scheiding wordt met vaste afstanden geregeld:

- bij geurgevoelige objecten in de bebouwde kom dient een afstand van minimaal 100 meter te worden aangehouden;
- bij geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom is die afstand 50 meter.

Artikel 3.119 Activiteitenbesluit milieubeheer voegt hieraan toe dat de afstand van de buitenzijde van een dierenverblijf tot de dichtstbijzijnde buitenzijde van een geurgevoelig object niet minder dan 50 meter mag bedragen als het geurgevoelig object in de bebouwde kom ligt en daarbuiten 25 meter. Volgens artikel 4 van de Regeling geurhinder en veehouderij wordt de afstand bedoeld in artikel 3.117 Activiteitenbesluit milieubeheer gemeten vanaf de buitenzijde van het geurgevoelig object tot het dichtstbijzijnde emissiepunt in de inrichting.

In het ruimtelijk spoor dient die afstand te worden bepaald aan de hand van de ontwikkelingsmogelijkheden die de planregeling biedt. Voor de inrichting is dat de begrenzing van het gebied waarbinnen bedrijfsgebouwen kunnen worden gerealiseerd (ABRS, 22 februari 2017, nr. 201508476/1/R1; ECLI:NL:RVS:2017:466). Waar in de zienswijzen wordt geduid op de publicatie Bedrijven en milieuzonering (VNG-brochure) legt de Raad van State in deze uitspraak uit dat die niet behoeft te worden gevolgd en als daar niet voor is gekozen ook afwijkingen niet behoeven te worden gemotiveerd (r.o. 10.2).

De Raad van State verlangt dat in verband met de afstandseis in het Activiteitenbesluit vast staat waar de grens van het dierenverblijf moet worden gesitueerd. Dat zijn in het ontwerpbestemmingsplan die delen van het agrarisch bouwvlak die zijn voorzien van de specifieke bouwaanduidingen *[sba-ph]* en *[sba-rund]*. Daarbij is het naar aanleiding van de zienswijzen wenselijk om binnen die gebieden aan te geven waar de emissiepunten voor geur kunnen worden toegelaten. Daarmee kan worden voorkomen dat deze kunnen worden verplaatst tot op minder dan 50 meter van de omliggende woningen.

Ten aanzien van het geuraspect kan daarnaast worden opgemerkt dat wordt voldaan aan de gevel-tot-gevel-afstand van 25 meter tussen bedrijfsgebouwen en omliggende woningen, ook als deze laatste met toepassing van de mogelijkheden voor vergunningsvrij bouwen worden vergroot. De afstand tussen de perceelsgrens met de naastgelegen woonpercelen en de delen van het perceel Diepenheimseweg 29 waar bedrijfsgebouwen worden toegestaan bedraagt namelijk minimaal 34 meter. Daarmee wordt voldaan aan de richtafstanden voor stof en geluid uit de VNG-brochure.
Om in het bestemmingsplan te borgen dat dit zo blijft is het naar aanleiding van de zienswijzen wenselijk om te bepalen dat de bedrijfsgebouwen en de vaste mestopslag/spoelplaats alleen mogen worden gebruikt zoals aangegeven in de melding die de eigenaar op 14 februari 2019 heeft ingediend. Hiertoe kan aan de planregels als gebruiksregel worden toegevoegd dat “het gebruik van de bedrijfsgebouwen is alleen toegestaan overeenkomstig de veebezetting in 3.1.2, lid b waarbij de afstand tussen het emissiepunt van de dierenverblijven en geurgevoelige objecten en de afstand tussen de vaste mestopslag/spoelplaats en nabijgelegen woningen niet minder mag bedragen dan 50 meter”. Deze regel kan in plaats worden gesteld van art. 7.1, lid a van de planregels bij het ontwerpbestemmingsplan, een bepaling die betrekking had op groepskamperen en naar aanleiding van de zienswijzen over het ontwerpbestemmingsplan komt te vervallen. Door het invoegen van deze nieuwe gebruiksregel wordt geborgd dat de onderlinge afstand tussen de emissiepunten van de bedrijfsgebouwen en geurgevoelige objecten moet blijven voldoen aan de geurwetgeving en dat de mestplaat alleen mag worden gesitueerd op voldoende afstand van omliggende woningen. Op die manier is het bestemmingsplan uitvoerbaar en kan het blijven zorgen voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat dat voldoet aan de milieu-eisen.

Wel wordt bij het vaststellen van het bestemmingsplan voorzien in een aanduiding die aangeeft waar geuremissiepunten zijn toegestaan. Het gebied waarvoor deze aanduiding gaat gelden bevindt zich op minstens 50 meter afstand van de omliggende woningen en beslaat de delen van de nieuwe bedrijfsgebouwen waar wordt voorzien in het houden van de paarden en het rundvee. Voor de bestaande kleine paardenstal, waarvan het gebruik ook onder het geldende bestemmingsplan is toegelaten en dus positief moet worden bestemd, wordt het emissiepunt alleen toegelaten aan de noordgevel.

Conclusie
De zienswijzen van de heer De Kamper geven aanleiding tot:
- het aanpassen van de verbeelding door toevoeging van een aanduiding die aangeeft waar binnen de gebieden met specifieke bouwaanduidingen *[sba-ph]* en *[sba-rund]* emissiepunten van de dierenverblijven zijn toegestaan (zie afbeelding hierboven);
- in verband daarmee het invoegen van een begripsbepaling voor 'geurgevoelige objecten' ("gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt") in art. 1 ('Begrippen'), dit onder vernummering van de bepalingen in art.1;
- het vervangen van de tekst van art. 7.1, lid a van de planregels met de tekst: "het gebruik van de bedrijfsgebouwen is alleen toegestaan overeenkomstig de veebezetting in 3.1.2, lid b waarbij de afstand tussen het emissiepunt van de dierenverblijven, die alleen zijn toegestaan binnen het gebied dat op de verbeelding dat als zodanig is aangeduid, en geurgevoelige objecten en de afstand tussen de vaste mestopslag/spoelplaats en nabijgelegen woningen niet minder mag bedragen dan 50 meter".

- **Conclusie naar aanleiding van de zienswijzen**

De zienswijzen over het ontwerpbestemmingsplan geven aanleiding tot de volgende aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan (gewijzigde vastelling):
- het aanpassen van de verbeelding bij het ontwerpbestemmingsplan door het bouwvlak ter plaatse van de beoogde rijhal aan de westzijde met 25 meter en aan de noordzijde met 10 meter in te korten en ook de specifieke bouwaanduiding *[sba-ph]* op dezelfde manier aan te passen;
- het aanpassen van de verbeelding door toevoeging van een aanduiding die aangeeft waar binnen de gebieden met specifieke bouwaanduidingen *[sba-ph]* en *[sba-rund]* emissiepunten van de dierenverblijven zijn toegestaan (zie afbeelding hierboven);
- in verband daarmee het invoegen van een begripsbepaling voor 'geurgevoelige objecten' ("gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt") in art. 1 ('Begrippen'), dit onder vernummering van de bepalingen in art.1;
- het veranderen van de titel van art. 1.36 in '**extensieve dagrecreatie**', het aanpassen van het begrip "(dag)recreatief" in art. 1.36 tot "dagrecreatief" en het aanpassen van "extensieve recreatie" in art. 3.1.1, lid g tot "extensieve dagrecreatie".
- aanvulling van art. 3.4.1, lid b van de planregels met de tekst "… of tot een onevenredige inbreuk op landschappelijke en/of ecologische waarden";
- aanvulling van art. 3.5 door te voorzien in een nieuw lid k met als tekst: "het gebruik van gronden en bouwwerken mag niet leiden tot een toename van hemelwaterafvoer op aangrenzende percelen";
- het schrappen van de tekst van art. 7.1, lid a van de planregels en het vervangen daarvan met de tekst: "het gebruik van de bedrijfsgebouwen is alleen toegestaan overeenkomstig de veebezetting in 3.1.2, lid b waarbij de afstand tussen het emissiepunt van de dierenverblijven, die alleen zijn toegestaan binnen het gebied dat op de verbeelding dat als zodanig is aangeduid, en geurgevoelige objecten en de afstand tussen de vaste mestopslag/spoelplaats en nabijgelegen woningen niet minder mag bedragen dan 50 meter".

Daarnaast is er ook nog ambtshalve een 'technisch-redactionele' aanpassing van de plantoelichting en de planregels door te voeren. Het gaat daarbij om een correctie van de versiedatum en het versienummer van de documenten vanwege het vaststellen van het bestemmingsplan. Door het vaststellen van een bestemmingsplan ontstaat immers een nieuwe versie van de bestanden die samen het digitale

bestemmingsplan vormen. Deze technische aanpassing heeft echter geen planologische gevolgen en geldt daarom ook niet als een bij vaststelling gewijzigd onderdeel van het bestemmingsplan.
Ook aanpassingen in de plantoelichting gelden formeel niet als gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan, dit in tegenstelling tot aanpassingen/aanvullingen in de planregels en/of de verbeelding die beiden juridisch bindend zijn.

Verder geldt dit verslag als een onderdeel van het raadsbesluit over de vaststelling van het bestemmingsplan en maakt het als zodanig onderdeel uit van de motivering van het raadsbesluit.

Bijlage bij het verslag
(brief van ForFarmers d.d. 9 mei 2019)

ForFarmers FarmConsult
Vestigingen in Lochem en Heijen
Kwinkweerd 5
NL-7241 CW Lochem
Postbus 91
NL-7240 AB Lochem
T +31 (0)573 28 89 89
F +31 (0)573 28 88 90
farmconsult@forfarmers.eu
www.farmconsult.nl

Gemeente Berkelland
t.a.v. dhr. G. Hans
Postbus 200
7270 HA Borculo

Lochem, 9 mei 2019

Referentie: 88806
Diepenheimseweg 29 Neede

Geachte heer Hans,

U heeft mij vragen gesteld naar aanleiding van ingekomen zienswijzen op het bestemmingsplan Diepenheimseweg 29 te Neede. Namens de familie Nijhof stuur ik u hierbij deze brief met onze antwoorden op deze vragen. Hieronder geef ik per onderdeel onze reactie.

Waterhuishouding:
Het probleem wat de buren onder vinden van de wateroverlast heeft te maken met de Diepenheimseweg zelf. Deze is een aantal jaren terug aangepast en vanaf dat moment is het slechter geworden. Het treffen van maatregelen om hemelwater op te vangen is bespreekbaar. De initiatiefnemer wil wanneer zijn plan een bijdrage levert aan de wateroverlast meewerken om de wateroverlast niet te vergroten. Bijvoorbeeld door het maken van een afgedamde sloot , zodat het oppervlakte van de nieuwbouw gecompenseerd wordt. Initiatiefnemer wil graag i.o.m. de gemeente afstemmen hoe dit planologisch geborgd kan worden.

Veebezetting:
Op deze locatie wordt alleen met paarden van 3 jaar en ouder gewerkt. Daarnaast wordt er rundvee gehouden, zoals op 14 februari 2019 gemeld is.

Bedrijfswoning:
De woning is verhuurd voor 8 jaar. De eerste 5 jaar zijn inmiddels verstreken. Wanneer de 8 jaar voorbij zijn, is het voornemen dat de initiatiefnemer of een van zijn dochters op deze locatie gaat wonen. De huurder verzorgt op dit moment de aanwezige paarden.

Flora en fauna-onderzoek:
Met de quickscan is het plangebied onderzocht of er geen soorten verstoord worden. De nieuwbouw vindt plaats op cultuurgrond. Tijdens het locatiebezoek zijn er geen soorten waargenomen in het plangebied. Door de nieuwbouw worden dan ook geen vliegroutes van vleermuizen aangetast of andere dieren verstoord.

FarmConsult is onderdeel van ForFarmers Nederland B.V.
KvK 08207868, BTW NL8213.49.259, ABN AMRO NL53ABNA0613437985

Bestaande schuur voor paarden
Het emissiepunt van deze stal bevindt zich in de zijgevel van de stal. En komt daarmee op meer dan 50 meter afstand van de dichtstbijgelegen woning. Dit is beschreven in de ingediende Activiteiten besluit melding van 14 februari 2019

De economische uitvoerbaarheid van het plan.
De opdrachtgever fungeert als de financiële drager van het onderhavige plan. De voorgenomen ontwikkeling betreft een particulier initiatief, waarvoor de benodigde financiële middelen beschikbaar zijn.

Heeft u naar aanleiding van deze brief nog vragen en/of opmerkingen dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

A.H.T. Hooch Antink

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 26 MAART 2019
grp
type
zknr.

Bezwaarschrift

Bouw Nijhof.

B

GEMEENTE BERKELLAND	
Ing.	26 MAART 2019
grp	
type	
zknr.	

Neede-25-3-2019

Mijne Dames, Heren van onze Gemeente Berkelland,

Wij wonen aan de Diepenheimseweg 18, bijna recht tegenover het onderhavige pand plus grond van nummer 29.
Dit stukje "Old Nee" kent haar bestaan al van ver voor de Oorlog. Ons huisje is omstreeks 1928 ooit begonnen als boerderijtje, een zogenaamd "Wonners woninkie". Fonetisch geschreven. Dit hele woonwijkje bestaat uit pandjes en schuren in een specifieke verhouding en stijl met elkaar. Ontstaan in een tijd dat "het boeren leven" nog in harmonie en verhouding was landschap en natuur. De Diepenheimseweg was toen nog een twee baans zandweg en heette De Oude Deldense straatweg. Dit klinkt misschien sentimenteel , maar de voormalige gemeente Neede heeft er in haar beleid ten aanzien van dit stukje "Berg" altijd actief naar gestreefd de kleinschaligheid/afmetingen van de bebouwing in stijl te houden. Karakteristiek! Dit staat op schrift en werd ons al zo'n 30 jaar geleden om de oren geslagen!
Deze lintbebouwing is natuurlijk wel met de moderne tijd mee gegaan. Gas, riolering etc., maar gebleven zijn de verhoudingen en stijl. Hierdoor is, mede door het omringende coulissen landschap, een uniek stukje Achterhoek ontstaan. Als hier alsnog "buiten verhouding" grote stallen en/of schuren komen te staan, gaat er een uniek stukje landschap definitief verloren.
De bezwaren van de huidige grootschalige landbouw kunnen we dagelijks in de media lezen!

Hierom zijn wij tegen, en willen graag persoonlijk uw visie hierop,
Vriendelijke groet

Bijlage 1 over Foutje,
Bijlage 2 over Noaberschap

Foutje.....bedankt!

Voor de oudere lezers onder ons een bekende reclame slogan van een bekende verzekeraar en Rijk de Gooyer.
Zo voelen wij ons, en vele Needenaren met ons, betreffende de voorgenomen bebouwing aan de Diepenheimseweg 29, uitlopende naar agrarisch beschermd gebied "de Needse Berg". Al meer dan 30 jaar lang door verschillende colleges van verschillende politieke signaturen beschermd, samen met op één volgende welstandscommissies. Hoofdthema, het unieke kleinschalige karakter van dit stukje "Old Nee". Veranderingen aan huizen, uitbreiding van schuurtjes, etc., alles werd getoetst aan het uniek kleinschalige karakter van dit evenzo unieke stukje Neede.
Door een opeenvolging van verschillende administratieve missers is er een tijdelijk "bestemmingsplan-vacuüm" ontstaan met als gevolg dat er nu tijdelijk bijkans ongebreideld gebouwd mag worden op het perceel Diepenheimseweg 29. Weliswaar zijn de twee varkensstallen van ca 2 x 2000 varkens van de baan, nu zijn er plannen in voorbereiding voor een bebouwing die zou bestaan uit stallen voor een 30 tal runderen, 15 rijpaarden, een overdekte rijhal (manege) , een buitenbak, een tredmolen, extra schuren voor landbouw werktuigen en opslag voor voer en mest. Met als bijkomend gevolg extra transporten van aan- en afvoer van dieren, voer en mest.
Misschien juridisch wel kloppend door dit tijdelijke "bestemmingsplan vacuüm", maar na al die tientallen jaren "kleinschalig beschermd agrarisch gebied" krijgen wij toch richting ons bestuur een naar gevoel van "Foutje.....bedankt". Alleen is er nu voor ons geen verzekering of opvang beschikbaar!

Hr Nijhof vindt het van goed noaberschap getuigen om de buurt te informeren dat hij van plan is om te bouwen op een mooi stuk Needse Berg dat door alle gemeentebesturen gekoesterd is en waar wij als bewoners weinig mochten, omdat het een beschermd coulissen landschap is.

Waren wij als bewoners het helemaal mee eens en hebben onze plannen aangepast

Kleinschalig wonen, een lintbebouwing, wordt met een giga stal, rijbak en een ontsierende stal tot (semi) industrie terrein veranderd

Dat is er wat er zal gebeuren als de plannen door dit gemeentebestuur goed gekeurd gaan worden.....

In een tijd dat er heel veel boeren stoppen met boeren..... En niet vanwege luxe, Wordt er hier een mooie Es veranderd in .....een semi industrie terrein.

Nu staat er al een ' enorme schuur' waar de carnaval zijn feestje mag houden in de weken voor carnaval , zodat wij ons gespreksniveau moeten aanpassen binnenshuis

Zijn plannen zijn nu zo dat hij de mestplaat naast onze overburen legt, en ' bergwater' stroomt naar beneden..... 'naast dat hij hun uitzicht totaal ontsiert met nieuwe giga gebouwen. En zijn eigen uitzicht naar achteren vrij blijft, waar hij ooit de woonkamer wil maken, zoals hij ons verteld heeft

Is dit ook goed Noaberschap ?

In Enschede vechten ze.....van deze Es hebben wij er maar een..... (bij Usselo)

Hier begrijpen we dat het gemeentebestuur voornemens is het gewoon wil laten gebeuren, doordat er ' foutjes' gemaakt zijn.....

2

GEMEENTE BERKELLAND
ing. 09 APR. 2019
grp
type
zknr.

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 06-04-19
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),
- ongedierte van vliegen en ratten

- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

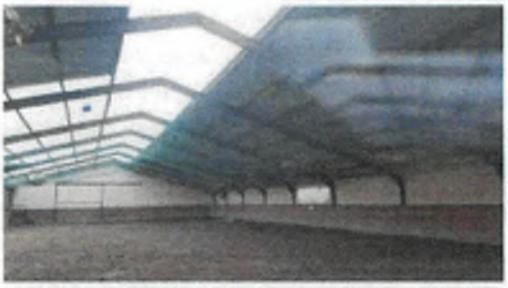

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

B

236492
3

GEMEENTE BERKELLAND	
Ing.	11 APR. 2019
grp	
type	
zknr.	

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 09-04-2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),

- ongedierte van vliegen en ratten
- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoort het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, 39 en 41. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

Aan het college van B&W
en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

2060C #5221XDX#00#0000#

PostNL €1,62

Afz. 7480 AD 157

NEDERLAND
11.04.2019
NetSet RN 822536

Aan het college van B&W
en de gemeenteraad Berkelland

Postbus 100
7270 HA Borculo

2090C #5221X0X#00#0000#

242798

GEMEENTE BERKELLAND	
Ing.	12 APR. 2019
grp	
type	
zknr.	

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 10 april 2019

Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),
- ongedierte van vliegen en ratten
- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat kon het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op

het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

veur mekare met mekare

Gemeenschapsraad Neede

Gemeenschapsraad Neede
Postadres secretariaat: Haaksbergseweg 37
7161 BE Neede

Aan:
Het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 13 april 2019

Betreft: Zienswijze ontwerpbestemmingsplan uitbreiding stallen Diepenheimseweg 29 Neede

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081,2725,2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit prachtige gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd gezien, ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

Dit waardevolle landschap wilt u graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe adviesbureaus, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitieakkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissen landschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg, dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd en daarbij niet te vergeten, de herinrichting van de "Ordelmanskoele" met een speel-en klauterparcours en een amphitheater.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinkweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weidsheid van het landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle inwoners van Neede, streekgenoten en toeristen die hier wandelen en fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbebouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),
- ongedierte van vliegen en ratten
- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels, wild en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen. Het wild betreft herten, reeën, konijnen en hazen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen, wild en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op afbeeldingen op de volgende pagina.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de Gemeenschapsraad Neede,

Inus Westhoff
Voorzitter GRN

GEMEENTE BERKELLAND
Ingek. 11 APR. 2019

Van het college van B en W en de
gemeenteraad Berkelland.
Postbus 200
7270 HA Borculo.

236492

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 8 april 2019.
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers en vanaf de Esweg is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten.

Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

5. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

(7)

HISTORISCHE KRING NEEDE

voormalig postkantoor
Needse Anno 1900

College van Burgemeester en
Wethouders Gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 12 APR. 2019
grp
type
zknr.

Needse, 12 april 2019

Betreft: Zienswijze ontwerpbestemmingsplan uitbreiding stallen Diepenheimseweg 29 Neede

Geacht college,

Bij deze dienen wij onze zienswijze in op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

Wij willen u nadrukkelijk verzoeken om bij besluitvorming aangaande de uitbreiding van de bestaande bebouwing een zorgvuldige afweging te maken met de voor dit gebied in het huidige bestemmingsplan geldende grote landschappelijke en natuurhistorische waarden. Te noemen valt in dit verband onder meer het te bebouwen oppervlak, het karakter van de gebouwen, de hoogte en keuze materialen.
Het geheel mag niet dissoneren in deze bijzonder waardevolle omgeving van de Needse Berg.

In het vertrouwen dat u met ons verzoek recht doet aan de doe-het-samen gemeenschap, gemeentelijke doelstelling om met burgers, verenigingen en instellingen tot besluitvorming te komen.

Uw berichten zien wij graag tegemoet.

Hoogachtend,

Historische Kring Needse

H.W. Winkeldermaat - voorzitter

GEMEENTE BERKELLAND

Ing. 15 APR. 2019

grp

type

zknr.

College van B&W Berkelland

te Borculo

B.

236492

Naam
Adres
Woonplaats
e-mail
telefoon

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 15 APR. 2019
grp
type
zknr

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 13-04-2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

---

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten.

Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

5. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

6. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

B

Kopie B en W
" Raad

9

236492

Naam
Adres
Woonplaats
e-mail
telefoon

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 15 APR. 2019
grp
type
zknr.

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 13-04-2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

---

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten.

Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

5. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

6. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

10

BAX
advocaten belastingkundigen

edisonstraat 88
7006 re doetinchem

postbus 210
7000 ae doetinchem

+31 (0) 314 37 55 00
+31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl02 abna 0533 4422 14
bic abnanl2a

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 16 APR. 2019
grp
type
zknr.

AANGETEKEND en persoonlijk bezorgd
Aan de raad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Tevens vooraf per e-mail: info@gemeenteberkelland.nl

Doetinchem, 15 april 2019

Uw ref.:
Onze ref.: 950012/corr/FV/SK
Inzake: /Gemeente Berkelland
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Geachte leden van de gemeenteraad,

1. Inleiding

Namens de navolgende belanghebbenden wordt hierbij een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 te Neede.

De betreffende belanghebbenden zijn:

1.
2.
3.

2. Inhoud en strekking voorbereidingsbesluit: voorkomen agrarische ontwikkeling

Op 13 maart 2018 heeft uw raad een voorbereidingsbesluit voor de locatie (Diepenheimseweg 29) genomen met de volgende motivatie:

'Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op dit moment geldt het bestemmingsplan buitengebied Neede voor Diepenheimseweg 29. Dit perceel wordt daarbij bestemd met de functie agrarisch. Om te voorkomen dat hier ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen plaatsvinden is een voorbereidingsbesluit gewenst. Dit biedt bescherming voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden. Ook voorkomt het besluit ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden op dit gebied bij de Needse berg. Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP [KvK nr. 65376803] van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

Argumentatie
Sedert de vaststelling van het oude bestemmingsplan buitengebied Neede zijn inzichten en beleid veranderd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2012 door de Raad van State en het momenteel ontbreken van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beleidsvoornemens nog niet altijd duidelijk vastgelegd. Wel kent het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan buitengebied 2016 voor Diepenheimseweg 29 de bestemming wonen toe. Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg.
Het nemen van een voorbereidingsbesluit cf. artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening is een passende maatregel. Hiermee voorkomen we dat er in het gebied op genoemd perceel ongewenste activiteiten plaatsvinden. Het geeft ons ook de tijd om binnen het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een passende bestemming aan het perceel te geven.

Kanttekeningen en risico's
Door dit besluit worden, na ingediende aanvraag, eventuele bouwmogelijkheden op het perceel bevroren voor 1 jaar. De beschikbare tijd kan worden gebruikt voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland."

(Onderstrepingen FV)

3. Ad hoc-beleid in gebied dat juist extra bescherming en extra zorg vergt

Allereerst valt op dat de beschikbare tijd niet gebruikt is voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland maar dat een separaat ontwerp-bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in procedure is gebracht. Daarmee wordt het grote risico gelopen dat er sprake is van ad hoc keuzes voor een locatie die in het grotere verband van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland beoordeeld moet worden.

Het vorenstaande klemt temeer daar het essenlandschap van de Needse berg nota bene "extra bescherming vereist" (zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat) en de "relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nummer 29 vereist extra zorg"(zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Het voorbereidingsbesluit heeft in dat kader als basis om niet alleen grootschalige maar ook elke mogelijke agrarische ontwikkeling te voorkomen:

"Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen."

4. Strijd met gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid

Het agrarisch gebied op de flanken van de Needse berg is een gebied met een hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde (geologisch en uniek beschermd essenlandschap). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde en natuurwaarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. De bouw van de uitzichttoren op de Needse berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde aangemerkt als zijnde van nationale waarde:

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld op de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook ter te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden nadrukkelijk van nationaal belang geacht.

Het ontwerpbestemmingsplan druist in tegen het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid en derhalve wordt niet voldaan aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

5. Onjuiste kwalificatie bestaande situatie Diepenheimseweg 29

In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen:

"De gemeente werkt sinds de vernietiging van het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" toe naar een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat verband is van 19 april tot en met 13 juni 2017 het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bouwde voort op het vernietigde bestemmingsplan en voorzag voor Diepenheimseweg 29 dan ook opnieuw in een woonbestemming. Tijdens de inspraakprocedure werd een inspraakreactie ingediend door de nieuwe eigenaren van het perceel. Daarin werd aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel Diepenheimseweg 29. Het nog altijd geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" laat deze activiteiten toe. Het gegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" in aansluiting op het vernietigde bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" voor Diepenheimseweg 29 opnieuw voorzag in een bestemming "Wonen" doet daar niets aan af.

Op basis van de nu bestaande situatie moet worden vastgesteld dat er plaatse sprake is van een vorm van agrarische bedrijvigheid, iets waarop ook is gewezen in een inspraakreactie. Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening is het daarom niet mogelijk om in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure te blijven uitgaan van een bestemming "Wonen". Uit jurisprudentie komt namelijk naar voren dat bestaand legaal gebruik in een nieuw bestemmingsplan in beginsel positief moet worden bestemd tenzij aannemelijk is dat dit legale gebruik binnen afzienbare tijd

wordt beëindigd. Nu van dat laatste geen sprake is en de eigenaren in ieder geval het bestaande legale agrarische gebruik willen voortzetten, moet aan het perceel een agrarische bestemming met een agrarisch bouwvlak worden toegekend." (Onderstrepingen FV)

In bovenstaand citaat is – samengevat – te lezen dat vanwege het feit dat de initiatiefnemer in een inspraakreactie heeft aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel – hetgeen ten zeerste ontkend en betwist wordt door belanghebbenden – er sprake is van bestaand legaal gebruik dat in beginsel positief bestemd moet worden (zie tweede onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Voor belanghebbenden is het onbegrijpelijk dat het college van B&W geen onderzoek heeft gedaan naar deze beweerdelijke weer gestarte agrarische activiteiten. Al vele jaren ontplooit de initiatiefnemer (lees: de nieuwe eigenaren) ter plaatse geen enkele agrarische activiteit. In de schuur/machineberging staat louter een tractor van de huidige huurder van de woning. Tevens vindt in deze schuur de winterstalling van een tweetal caravans plaats en wordt deze schuur gebruikt voor de bouw van een carnavalswagen. Uit het oogpunt van consistent planologisch beleid dient derhalve nu voor de derde maal (eerste maal: 2012 en tweede maal: 2016) een woonbestemming te worden toegekend aan de locatie aan de Diepenheimseweg 29 (zie eerste onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

De inspraakreactie zelve van initiatiefnemer kent voorts alleen een aanduiding van het gewenste bouwvlak. Van een concreet bouwplan is geenszins sprake terwijl bovendien feitelijk ter plaatse geen agrarische activiteiten ontplooid zijn. Tussen de publicaties van het voorontwerp-bestemmingsplan buitengebied Berkelland 2016 (woonbestemming) en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit (voorkomen (grootschalige) agrarische activiteiten) zijn door initiatiefnemer geen feitelijke agrarische activiteiten ontplooid en er is overigens ook geen concrete bouwaanvraag ingediend die gevolgd is door feitelijke agrarische activiteiten. Een planschadeclaim van initiatiefnemer vanwege het laten vervallen van de agrarische gebruiksmogelijkheden zal ook afstuiten op het stilzitten van de initiatiefnemer.

Gelet op het vorenstaande is het onbegrijpelijk dat in de toelichting gesteld wordt dat er sprake is van bestaand legaal agrarisch gebruik dat positief bestemd dient te worden. Er was geen feitelijk agrarisch gebruik ter plaatse (het stallen van een tractor is niet als agrarisch gebruik te kwalificeren) en derhalve hoeft ook geen positieve bestemming daarvan plaats te vinden.

6. Eindconclusie

Naar de overtuiging van belanghebbenden bevat het ontwerp bestemmingsplan een cadeau van de gemeente Berkelland aan de initiatiefnemer doordat de gemeente beweerdelijk bestaand agrarisch gebruik van het perceel positief bestemt terwijl van bestaand agrarisch gebruik geen sprake is. Met dit cadeau aan de initiatiefnemer worden tegelijkertijd de Needse berg en bijbehorende essen alsmede de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg geweld aangedaan en

wordt het veroorzaken van onherstelbare schade mogelijk gemaakt in strijd met het gemeentelijke-, provinciale- en rijksbeleid.

7. Primair verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken reeds op vorenstaande gronden uw raad primair en bovenal het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

8. Subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren. De gronden die ten grondslag liggen aan het primaire verzoek dienen als hier herhaald en ingelast te worden beschouwd.

9. Ontbreken toets economische haalbaarheid

Op geen enkele wijze blijkt uit het ontwerpbestemmingsplan dat getoetst is of de beoogde agrarische activiteiten economisch haalbaar zijn teneinde te voorkomen dat leegstand en verpaupering ontstaat.

10. Ontbreken concreet belang van initiatiefnemer tot realisatie paardenhouderij

Door initiatiefnemer is aangegeven mogelijk nu een paardenhouderij te willen maar behoort het volgens de initiatiefnemer tot de mogelijkheden op de locatie een machineopslag of een opslag van aardappelen te realiseren. De huidige schuur wordt nu nota bene voor de opslag van twee caravans gebruikt. Het is derhalve niet te begrijpen dat een paardenhouderij (met een vergroting van de huidige schuur tot 33 meter, met een grote rijhal (45 x 25 meter) en een paardenbak etc.) opgenomen is in het ontwerpbestemmingsplan.

11. Ontbreken bescherming flanken van de Needse berg en bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg

De consequentie van het huidige ontwerpbestemmingsplan is dat massale bebouwing op de flanken van de Needse berg mogelijk wordt gemaakt en ook het planologische beeld van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg volledig doorbroken wordt. Wanneer de bouwmogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan gevisualiseerd worden, ontstaat niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk een schrikbeeld.

Het ontwerpbestemmingsplan voorziet erin de huidige schuur te verlengen tot 33 meter en waarachter – zeer prominent op de beschermenswaardige flanken van de Needse berg – nog een rijhal van 45 meter lengte en 25 meter breedte gerealiseerd kan worden. Ook wijkt het opgenomen bouwvlak volledig af van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg terwijl daarnaar ook extra zorg dient uit te gaan.

12. Onjuiste afstanden tot woonhuizen

Het ontwerpbestemmingsplan maakt agrarische activiteiten mogelijk die te kort op de omliggende woningen plaatsvinden. Hierdoor is op mererlei fronten overlast te verwachten waarbij te denken is aan ondermeer stankoverlast (gezien ook de meest gangbare windrichtingen), alsmede overlast van vliegen en ongedierte. Belanghebbenden wijzen daarbij ook op de geprojecteerde mestplaats aan hun zijde.

13. Ontbreken aandacht voor waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37 en 39. Met enige regelmaat doet zich ernstige wateroverlast voor.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer van initiatiefnemer is te lezen dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. De verwachting is gerechtvaardigd dat er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

14. Ontstaan van lichtvervuiling

Rijhallen en/of stallingen voor paarden (of ander vee) worden veelal met lichtranden gebouwd om daglicht binnen te laten. In de avond en nacht zorgt verlichting via deze lichtranden voor lichtvervuiling in het verstilde en donkere landschap van de Needse berg. Dit verstoort het woongenot, de rust en het bioritme van zowel mens als dier. In het bijzonder zal een verstoring van de biotoop van ter plaatse aanwezige vogels en vleermuizen plaatsvinden. Belanghebbenden ontkennen en betwisten daarbij dat de inventarisatie van de flora en fauna compleet en adequaat is uitgevoerd.

15. Subsidiare verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken op vorenstaande gronden uw raad subsidiair het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de

voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

16. Meer subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren.

Voor de onderbouwing van de meer subsidiaire gronden van belanghebbenden wordt verwezen naar de aangehechte **bijlage 1** waarvan de inhoud als hier herhaald en ingelast dient te worden aangemerkt. De meer subsidiaire gronden worden louter ter veiligstelling van rechten aangevoerd en zijn eerst aan de orde ingeval uw raad niet tot honorering van het primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden overgaat. Concreet zien de meer subsidiaire gronden op de kritiek die door belanghebbenden geuit wordt ten aanzien van de regels en de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

17. Nadere onderbouwing en/of toelichting zienswijze

Namens belanghebbenden wordt het recht voorbehouden de genoemde gronden en kritiekpunten van de onderhavige zienswijze van een nadere onderbouwing en/of toelichting te voorzien middels het noemen en indienen van verdere (bewijs)stukken, foto's, visualisaties etc.

Ter verzekering van een goede ontvangst van de onderhavige zienswijze (inclusief bijlage 1) wordt u deze per aangetekende post en per e-mail gezonden en zal tevens een persoonlijke bezorging daarvan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

F. Vaerman

Bijlage 1

Meer subsidiaire gronden van belanghebbenden en gericht op de regels en toelichting van het ontwerpbestemmingsplan

Op pagina 5 van de toelichting Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29, Neede 2019 wordt aangegeven dat de toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende gedeelte van het plan. Als deze toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende kader, dan zouden wij een aantal zaken aangescherpt willen zien in de regels van het Bestemmingsplan zodat deze in lijn gebracht worden met de toelichting en interpretatieruimte zoveel mogelijk uitsluit. Het gaat hierbij om de definities ten aanzien van agrarisch bedrijf onder 1.10 c. en d. Ten aanzien van 1.10 c. het verwijderen van 'alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar'. Ten aanzien van 1.10 d. : dit is in tegenstelling met de teksten in de toelichting (pagina 8 onder Beschrijving van het Plan) waarin de milieumelding van de initiatiefnemer wordt genoemd waarin er sprake is van 15 paarden ouder dan 3 jaar. Onder 1.10 d. wordt ook de ruimte gelaten voor (op)fokkerijbedrijven. Om alle onduidelijkheden tegen te gaan zouden we in de definities onder 1.10 d. (op)fokbedrijven willen uitsluiten en dus verwijderen.

Bij de algemene bestemmingsomschrijving in de regels worden onder 3.1.1. bestemmings-omschrijvingen gegeven die deel in 3.1.2. worden toegelicht. Dit gebeurt over een deel van de onderwerpen onder 3.1.1.

- Graag zien wij ook een toelichting op 3.1.1.e wonen in een bedrijfswoning. Met daarbij de vraag of de eigenaar van het bedrijf ook in de woning dient te wonen waarmee wordt uitgesloten dat een derde of een niet-inwonend familielid deze gebouwen kan huren waarmee het bedrijf het karakter van verhuur kan krijgen. Dit houdt een aanscherping in van 7.1.c. in de 'regels'.

- Graag zien wij een toelichting op 3.1.1.f. 2 op behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden in het algemeen en in het bijzonder voor cultuurhistorische waardevolle akker ter plaatste van de aanduiding overig zone zoals dat in alle eerdere beleidsplannen, structuurvisies etc. is benoemd en zoals de huidige situatie nu is. Nu er bij co-incidentie en ruimtelijke ordeningsplannen onbedoeld een bouwvlak juridisch mogelijk is, blijkt de cultuurhistorische akker van waardevol naar een waarde van € 00,00 te zijn gereduceerd omdat voor het behoud 'waardevol' geen kosten gemaakt kunnen worden. Kunt u dan uitleggen hoe u de termen behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden van toepassing laat zijn op de percelen die nu beoogd zijn te bebouwen? Kunt u een waardetoekenning geven aan 'cultuurhistorische waardevolle akker'?

- Graag zien wij een ten aanzien van 3.1.1. g extensieve recreatie opgenomen zoals in de toelichting op pagina 1 staat een zinsnede 'Om ontwikkelingen in de dagrecreatieve en/of sportgebonden sfeer te voorkomen,' allereerst om geen manege toe te staan. In 7.1.a. van de 'regels' staat onder de Algemene gebruiksregels dat groepskamperen buiten een regulier kampeerterrein gedurende maximaal 10 dagen per jaar is toegestaan. Wij zouden graag zien

dat deze mogelijkheid geschrapt worden. Onlangs met de bouw van een carnavalswagen in de schuur voor machineberging aan de Diepenheimseweg 29 in Neede is er een aantal avonden flink overlast geweest door harde muziek.

Onder 3.1.1.i (onverharde) paden en wegen en 3.1.1. k. aangaande water, waterhuishoudkundige voorzieningen, erfverhardingen etc. zouden we graag een toelichting zien onder 3.1.2. dat de bebouwing en de verharding van wegen en paden op het betreffende perceel niet mogen leiden tot extra wateroverlast bij de huizen aan de Diepenheimseweg 31,33,35,37 (zie ook foto's). Van wateroverlast is regelmatig sprake bij hevig en bij langdurige regenval. Dit is enigszins verminderd nu naast de molen de oude houtzagerij en de bestrating aldaar zijn verwijderd. Nu de komst van een rijhal, extra stallen en bijbehorende bestrating dichterbij de eerder genoemde huizen komt, dreigt er ook in het licht van de toename van extreme buien door klimaatverandering, meer overlast voor de buren te komen die lager aan de Diepenheimseweg wonen.

Onder 3.1.1. j., 3.2.5. a. en 3.2.6. is sprake van landschapselementen en landschappelijke inpassing door erfbeplanting, erfafscheiding en afrastering. In de afgelopen periode is dat bij een buurtbewoner in gesprek met Nijhof ter sprake gekomen. Hierbij werd dit gezegd dit als middel in te zetten om uitzicht weg te nemen als buurtbewoners (teveel) bezwaar zouden maken. Wij zouden graag zien dan wanneer dit in een bestemmingsplan wordt opgenomen er ook vastgesteld wordt welke maximale hoogten er hiervoor dienen te worden aangehouden wanneer deze in het vrije veld aangeplant worden. Als het bedoeld is om de bebouwing aan het zicht te onttrekken door direct naast de bebouwing aan te planten dan hoeft dit ons inziens niet begrensd te worden.

Wij als bewoners in de lintbebouwing van Lochuizen zijn tegen inpassing van de plannen zoals beschreven in het plan dat met dit ontwerpbestemmingsplan mogelijk kan worden vanuit het oogpunt van algemeen belang van behoud van de grote landschappelijke waarde van het open essenlandschap op de flanken van de Needse Berg. Daarnaast zijn wij tegen deze plannen vanwege het opstarten van een agrarisch bedrijf binnen de lintbebouwing van Lochuizen waar voor een dergelijk bedrijf een te dichte bebouwing van woningen is.

3.1.2. a Bouwvlak - Per bouwvlak is maximaal één agrarisch bedrijf toegestaan. Hierbij hebben wij de volgende vragen:

a. Houdt dit in dat er zowel voor de akkerbouwtak, de paardenhouderij en de rundveehouderij slechts een eigenaar mag zijn?
b. Is het verplicht dat de eigenaar van dit ene bedrijf in de bedrijfswoning woont?

Onder 3.1.2. b. betreffende toegestane diersoorten en dieraantallen en locatie huisvesting staat genoemd welke dieren gehouden mogen worden.

a. Ons inziens houdt dit in dat er geen productiegerichte paardenhouderij mogelijk is daar er geen paarden jonger dan 3 jaar mogen verblijven. Is deze zienswijze juist? Zie ook 3.2.2.b.

b. Kunt u dan duidelijker in de 'regels' stellen dat productiegerichte paardenhouderij niet is toegestaan?
c. Kan worden uitgesloten dat de toegestane diersoorten en dieraantallen door een wijzigingsbesluit in aantal kunnen toenemen of worden ingewisseld door bijvoorbeeld varkens in de vorm van een biologische (grondgebonden) varkenshouderij?
d. Kunt u opnemen in de 'regels' dat er op 3.1.2. b. geen wijzigingsbesluit mogelijk is behalve een wijziging naar bestemming Wonen?

B.

250492
(11)

GEMEENTE BERKELLAND

ing.	15 APR. 2019
grp	
type	
zknr	

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 11 april 2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),

- ongedierte van vliegen en ratten
- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

8. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

12

Naam
Adre
Woonplaats

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 15 APR. 2019
grp
type
zienr

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 14-04-2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komt in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

---

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord en coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg, in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart jl. ingediend), is ongewenst. De voorgenomen start van het bedrijf is gesitueerd in het voor de inwoners van Neede zo belangrijke wandelgebied. Ook fungeert het landschap als trekpleister voor toeristen. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreffen de volgende lijnen:

- vanaf het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en op de weidsheid van het landschap over de open es.
- van de kant van de Diepenheimseweg even nummers wordt het weidse uitzicht verstoord. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen over het open essenlandschap teniet gedaan.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap, één van de weinige mooi bewaarde open essen, aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaar dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),

- ongedierte (vliegen en ratten),
- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee,
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en het bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn van 07.00u – 23.00u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoort het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap, immers donkerte wordt een steeds schaarser goed.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00u – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten dat als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak komt dat ook nog dichterbij de andere hoger liggende bebouwing komt, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met het vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen bebouwing of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in het ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden om de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Ook zijn er met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bijvoorbeeld duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten en om de flanken van de Needse Berg voor de korte en lange termijn te beschermen ten behoeve van alle gasten die juist voor het mooie en open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken, alle inwoners van de gemeente Berkelland, en die van Neede en Lochuizen in het bijzonder, zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden.

Met vriendelijke groet,

13

Aan de raad van de Gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

GEMEENTE BERKELLAND
ing. 16 APR. 2019
grp
type
zknr.

Neede, 15 april 2019

Betreft: Zienswijze ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019.

Geachte leden van de gemeenteraad,

In deze brief treft u de zienswijze aan zoals die namens Poelman/Kok, Walhout en L. Vreemann is ingediend door Bax Advocaten.

Wij sluiten ons aan bij deze zienswijze en beschouwen de inhoud als volledig ons standpunt. Daarmee verzoeken we u deze zienswijze volledig als onze zienswijze te beschouwen en deze ook als zodanig te behandelen en aan te merken.

Met vriendelijke groet,

edisonstraat 88
7006 rs doetinchem

postbus 218
7000 ae doetinchem

t. +31 (0) 314 37 55 00
f. +31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl62 abna 0533 4402 14
bic abnanl2a

AANGETEKEND en persoonlijk bezorgd
Aan de raad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Tevens vooraf per e-mail: info@gemeenteberkelland.nl

Doetinchem, 15 april 2019

Uw ref.:
Onze ref.: 950012/corr/FV/SK
Inzake: F emeente Berkelland
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Geachte leden van de gemeenteraad,

1. Inleiding

Namens de navolgende belanghebbenden wordt hierbij een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 te Neede.

De betreffende belanghebbenden zijn:

1.
2.
3.

2. Inhoud en strekking voorbereidingsbesluit: voorkomen agrarische ontwikkeling

Op 13 maart 2018 heeft uw raad een voorbereidingsbesluit voor de locatie (Diepenheimseweg 29) genomen met de volgende motivatie:

'Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op dit moment geldt het bestemmingsplan buitengebied Neede voor Diepenheimseweg 29. Dit perceel wordt daarbij bestemd met de functie agrarisch. Om te voorkomen dat hier ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen plaatsvinden is een voorbereidingsbesluit gewenst. Dit biedt bescherming voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden. Ook voorkomt het besluit ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden op dit gebied bij de Needse berg. Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP (KvK nr. 65376803) van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

Argumentatie
Sedert de vaststelling van het oude bestemmingsplan buitengebied Neede zijn inzichten en beleid veranderd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2012 door de Raad van State en het momenteel ontbreken van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beleidsvoornemens nog niet altijd duidelijk vastgelegd. Wel kent het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan buitengebied 2016 voor Diepenheimseweg 29 de bestemming wonen toe. Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg.
Het nemen van een voorbereidingsbesluit cf. artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening is een passende maatregel. Hiermee voorkomen we dat er in het gebied op genoemd perceel ongewenste activiteiten plaatsvinden. Het geeft ons ook de tijd om binnen het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een passende bestemming aan het perceel te geven.

Kanttekeningen en risico's
Door dit besluit worden, na ingediende aanvraag, eventuele bouwmogelijkheden op het perceel bevroren voor 1 jaar. De beschikbare tijd kan worden gebruikt voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland.'

(Onderstrepingen FV)

3. Ad hoc-beleid in gebied dat juist extra bescherming en extra zorg vergt

Allereerst valt op dat de beschikbare tijd niet gebruikt is voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland maar dat een separaat ontwerp-bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in procedure is gebracht. Daarmee wordt het grote risico gelopen dat er sprake is van ad hoc keuzes voor een locatie die in het grotere verband van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland beoordeeld moet worden.

Het vorenstaande klemt temeer daar het essenlandschap van de Needse berg nota bene "extra bescherming vereist" (zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat) en de "relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nummer 29 vereist extra zorg"(zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Het voorbereidingsbesluit heeft in dat kader als basis om niet alleen grootschalige maar ook elke mogelijke agrarische ontwikkeling te voorkomen:

"Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen."

4. Strijd met gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid

Het agrarisch gebied op de flanken van de Needse berg is een gebied met een hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde (geologisch en uniek beschermd essenlandschap). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde en natuurwaarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. De bouw van de uitzichttoren op de Needse berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde aangemerkt als zijnde van nationale waarde:

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld op de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Elbergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook ter te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden nadrukkelijk van nationaal belang geacht.

Het ontwerpbestemmingsplan druist in tegen het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid en derhalve wordt niet voldaan aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

5. Onjuiste kwalificatie bestaande situatie Diepenheimseweg 29

In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen:

"De gemeente werkt sinds de vernietiging van het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" toe naar een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat verband is van 19 april tot en met 13 juni 2017 het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bouwde voort op het vernietigde bestemmingsplan en voorzag voor Diepenheimseweg 29 dan ook opnieuw in een woonbestemming. Tijdens de inspraakprocedure werd een inspraakreactie ingediend door de nieuwe eigenaren van het perceel. Daarin werd aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel Diepenheimseweg 29. Het nog altijd geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" laat deze activiteiten toe. Het gegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" in aansluiting op het vernietigde bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" voor Diepenheimseweg 29 opnieuw voorzag in een bestemming "Wonen" doet daar niets aan af.

Op basis van de nu bestaande situatie moet worden vastgesteld dat er plaatse sprake is van een vorm van agrarische bedrijvigheid, iets waarop ook is gewezen in een inspraakreactie. Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening is het daarom niet mogelijk om in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure te blijven uitgaan van een bestemming "Wonen". Uit jurisprudentie komt namelijk naar voren dat bestaand legaal gebruik in een nieuw bestemmingsplan in beginsel positief moet worden bestemd tenzij aannemelijk is dat dit legale gebruik binnen afzienbare tijd

wordt beëindigd. Nu van dat laatste geen sprake is en de eigenaren in ieder geval het bestaande legale agrarische gebruik willen voortzetten, moet aan het perceel een agrarische bestemming met een agrarisch bouwvlak worden toegekend." (Onderstrepingen FV)

In bovenstaand citaat is – samengevat – te lezen dat vanwege het feit dat de initiatiefnemer in een inspraakreactie heeft aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel – hetgeen ten zeerste ontkend en betwist wordt door belanghebbenden – er sprake is van bestaand legaal gebruik dat in beginsel positief bestemd moet worden (zie tweede onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Voor belanghebbenden is het onbegrijpelijk dat het college van B&W geen onderzoek heeft gedaan naar deze beweerdelijke weer gestarte agrarische activiteiten. Al vele jaren ontplooit de initiatiefnemer (lees: de nieuwe eigenaren) ter plaatse geen enkele agrarische activiteit. In de schuur/machineberging staat louter een tractor van de huidige huurder van de woning. Tevens vindt in deze schuur de winterstalling van een tweetal caravans plaats en wordt deze schuur gebruikt voor de bouw van een carnavalswagen. Uit het oogpunt van consistent planologisch beleid dient derhalve nu voor de derde maal (eerste maal: 2012 en tweede maal: 2016) een woonbestemming te worden toegekend aan de locatie aan de Diepenheimseweg 29 (zie eerste onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

De inspraakreactie zelve van initiatiefnemer kent voorts alleen een aanduiding van het gewenste bouwvlak. Van een concreet bouwplan is geenszins sprake terwijl bovendien feitelijk ter plaatse geen agrarische activiteiten ontplooid zijn. Tussen de publicaties van het voorontwerp-bestemmingsplan buitengebied Berkelland 2016 (woonbestemming) en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit (voorkomen (grootschalige) agrarische activiteiten) zijn door initiatiefnemer geen feitelijke agrarische activiteiten ontplooid en er is overigens ook geen concrete bouwaanvraag ingediend die gevolgd is door feitelijke agrarische activiteiten. Een planschadeclaim van initiatiefnemer vanwege het laten vervallen van de agrarische gebruiksmogelijkheden zal ook afstuiten op het stilzitten van de initiatiefnemer.

Gelet op het vorenstaande is het onbegrijpelijk dat in de toelichting gesteld wordt dat er sprake is van bestaand legaal agrarisch gebruik dat positief bestemd dient te worden. Er was geen feitelijk agrarisch gebruik ter plaatse (het stallen van een tractor is niet als agrarisch gebruik te kwalificeren) en derhalve hoeft ook geen positieve bestemming daarvan plaats te vinden.

6. Eindconclusie

Naar de overtuiging van belanghebbenden bevat het ontwerp bestemmingsplan een cadeau van de gemeente Berkelland aan de initiatiefnemer doordat de gemeente beweerdelijk bestaand agrarisch gebruik van het perceel positief bestemt terwijl van bestaand agrarisch gebruik geen sprake is. Met dit cadeau aan de initiatiefnemer worden tegelijkertijd de Needse berg en bijbehorende essen alsmede de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg geweld aangedaan en

wordt het veroorzaken van onherstelbare schade mogelijk gemaakt in strijd met het gemeentelijke-, provinciale- en rijksbeleid.

7. Primair verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken reeds op vorenstaande gronden uw raad primair en bovenal het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

8. Subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren. De gronden die ten grondslag liggen aan het primaire verzoek dienen als hier herhaald en ingelast te worden beschouwd.

9. Ontbreken toets economische haalbaarheid

Op geen enkele wijze blijkt uit het ontwerpbestemmingsplan dat getoetst is of de beoogde agrarische activiteiten economisch haalbaar zijn teneinde te voorkomen dat leegstand en verpaupering ontstaat.

10. Ontbreken concreet belang van initiatiefnemer tot realisatie paardenhouderij

Door initiatiefnemer is aangegeven mogelijk nu een paardenhouderij te willen maar behoort het volgens de initiatiefnemer tot de mogelijkheden op de locatie een machineopslag of een opslag van aardappelen te realiseren. De huidige schuur wordt nu nota bene voor de opslag van twee caravans gebruikt. Het is derhalve niet te begrijpen dat een paardenhouderij (met een vergroting van de huidige schuur tot 33 meter, met een grote rijhal (45 x 25 meter) en een paardenbak etc.) opgenomen is in het ontwerpbestemmingsplan.

11. Ontbreken bescherming flanken van de Needse berg en bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg

De consequentie van het huidige ontwerpbestemmingsplan is dat massale bebouwing op de flanken van de Needse berg mogelijk wordt gemaakt en ook het planologische beeld van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg volledig doorbroken wordt. Wanneer de bouwmogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan gevisualiseerd worden, ontstaat niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk een schrikbeeld.

Het ontwerpbestemmingsplan voorziet erin de huidige schuur te verlengen tot 33 meter en waarachter – zeer prominent op de beschermenswaardige flanken van de Needse berg – nog een rijhal van 45 meter lengte en 25 meter breedte gerealiseerd kan worden. Ook wijkt het opgenomen bouwvlak volledig af van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg terwijl daarnaar ook extra zorg dient uit te gaan.

12. Onjuiste afstanden tot woonhuizen

Het ontwerpbestemmingsplan maakt agrarische activiteiten mogelijk die te kort op de omliggende woningen plaatsvinden. Hierdoor is op mererlei fronten overlast te verwachten waarbij te denken is aan ondermeer stankoverlast (gezien ook de meest gangbare windrichtingen), alsmede overlast van vliegen en ongedierte. Belanghebbenden wijzen daarbij ook op de geprojecteerde mestplaats aan hun zijde.

13. Ontbreken aandacht voor waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37 en 39. Met enige regelmaat doet zich ernstige wateroverlast voor.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer van initiatiefnemer is te lezen dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. De verwachting is gerechtvaardigd dat er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

14. Ontstaan van lichtvervuiling

Rijhallen en/of stallingen voor paarden (of ander vee) worden veelal met lichtranden gebouwd om daglicht binnen te laten. In de avond en nacht zorgt verlichting via deze lichtranden voor lichtvervuiling in het verstilde en donkere landschap van de Needse berg. Dit verstoort het woongenot, de rust en het bioritme van zowel mens als dier. In het bijzonder zal een verstoring van de biotoop van ter plaatse aanwezige vogels en vleermuizen plaatsvinden. Belanghebbenden ontkennen en betwisten daarbij dat de inventarisatie van de flora en fauna compleet en adequaat is uitgevoerd.

15. Subsidiare verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken op vorenstaande gronden uw raad subsidiair het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de

voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

16. Meer subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren.

Voor de onderbouwing van de meer subsidiaire gronden van belanghebbenden wordt verwezen naar de aangehechte **bijlage 1** waarvan de inhoud als hier herhaald en ingelast dient te worden aangemerkt. De meer subsidiaire gronden worden louter ter veiligstelling van rechten aangevoerd en zijn eerst aan de orde ingeval uw raad niet tot honorering van het primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden overgaat. Concreet zien de meer subsidiaire gronden op de kritiek die door belanghebbenden geuit wordt ten aanzien van de regels en de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

17. Nadere onderbouwing en/of toelichting zienswijze

Namens belanghebbenden wordt het recht voorbehouden de genoemde gronden en kritiekpunten van de onderhavige zienswijze van een nadere onderbouwing en/of toelichting te voorzien middels het noemen en indienen van verdere (bewijs)stukken, foto's, visualisaties etc.

Ter verzekering van een goede ontvangst van de onderhavige zienswijze (inclusief bijlage 1) wordt u deze per aangetekende post en per e-mail gezonden en zal tevens een persoonlijke bezorging daarvan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

F. Voerman

Bijlage 1

Meer subsidiaire gronden van belanghebbenden en gericht op de regels en toelichting van het ontwerpbestemmingsplan

Op pagina 5 van de toelichting Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29, Neede 2019 wordt aangegeven dat de toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende gedeelte van het plan. Als deze toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende kader, dan zouden wij een aantal zaken aangescherpt willen zien in de regels van het Bestemmingsplan zodat deze in lijn gebracht worden met de toelichting en interpretatieruimte zoveel mogelijk uitsluit. Het gaat hierbij om de definities ten aanzien van agrarisch bedrijf onder 1.10 c. en d. Ten aanzien van 1.10 c. het verwijderen van 'alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar'. Ten aanzien van 1.10 d. : dit is in tegenstelling met de teksten in de toelichting (pagina 8 onder Beschrijving van het Plan) waarin de milieumelding van de initiatiefnemer wordt genoemd waarin er sprake is van 15 paarden ouder dan 3 jaar. Onder 1.10 d. wordt ook de ruimte gelaten voor (op)fokkerijbedrijven. Om alle onduidelijkheden tegen te gaan zouden we in de definities onder 1.10 d. (op)fokbedrijven willen uitsluiten en dus verwijderen.

Bij de algemene bestemmingsomschrijving in de regels worden onder 3.1.1. bestemmingsomschrijvingen gegeven die deel in 3.1.2. worden toegelicht. Dit gebeurt over een deel van de onderwerpen onder 3.1.1.

- Graag zien wij ook een toelichting op 3.1.1.e wonen in een bedrijfswoning. Met daarbij de vraag of de eigenaar van het bedrijf ook in de woning dient te wonen waarmee wordt uitgesloten dat een derde of een niet-inwonend familielid deze gebouwen kan huren waarmee het bedrijf het karakter van verhuur kan krijgen. Dit houdt een aanscherping in van 7.1.c. in de 'regels'.

- Graag zien wij een toelichting op 3.1.1.f. 2 op behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden in het algemeen en in het bijzonder voor cultuurhistorische waardevolle akker ter plaatste van de aanduiding overig zone zoals dat in alle eerdere beleidsplannen, structuurvisies etc. is benoemd en zoals de huidige situatie nu is. Nu er bij co-incidentie en ruimtelijke ordeningsplannen onbedoeld een bouwvlak juridisch mogelijk is, blijkt de cultuurhistorische akker van waardevol naar een waarde van € 00,00 te zijn gereduceerd omdat voor het behoud 'waardevol' geen kosten gemaakt kunnen worden. Kunt u dan uitleggen hoe u de termen behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden van toepassing laat zijn op de percelen die nu beoogd zijn te bebouwen? Kunt u een waardetoekenning geven aan 'cultuurhistorische waardevolle akker'?

- Graag zien wij een ten aanzien van 3.1.1. g extensieve recreatie opgenomen zoals in de toelichting op pagina 1 staat een zinsnede 'Om ontwikkelingen in de dagrecreatieve en/of sportgebonden sfeer te voorkomen,' allereerst om geen manege toe te staan. In 7.1.a. van de 'regels' staat onder de Algemene gebruiksregels dat groepskamperen buiten een regulier kampeerterrein gedurende maximaal 10 dagen per jaar is toegestaan. Wij zouden graag zien

dat deze mogelijkheid geschrapt worden. Onlangs met de bouw van een carnavalswagen in de schuur voor machineberging aan de Diepenheimseweg 29 in Neede is er een aantal avonden flink overlast geweest door harde muziek.

Onder 3.1.1.i (onverharde) paden en wegen en 3.1.1. k. aangaande water, waterhuishoudkundige voorzieningen, erfverhardingen etc. zouden we graag een toelichting zien onder 3.1.2. dat de bebouwing en de verharding van wegen en paden op het betreffende perceel niet mogen leiden tot extra wateroverlast bij de huizen aan de Diepenheimseweg 31,33,35,37 (zie ook foto's). Van wateroverlast is regelmatig sprake bij hevig en bij langdurige regenval. Dit is enigszins verminderd nu naast de molen de oude houtzagerij en de bestrating aldaar zijn verwijderd. Nu de komst van een rijhal, extra stallen en bijbehorende bestrating dichterbij de eerder genoemde huizen komt, dreigt er ook in het licht van de toename van extreme buien door klimaatverandering, meer overlast voor de buren te komen die lager aan de Diepenheimseweg wonen.

Onder 3.1.1. j., 3.2.5. a. en 3.2.6. is sprake van landschapselementen en landschappelijke inpassing door erfbeplanting, erfafscheiding en afrastering. In de afgelopen periode is dat bij een buurtbewoner in gesprek met Nijhof ter sprake gekomen. Hierbij werd dit gezegd dit als middel in te zetten om uitzicht weg te nemen als buurtbewoners (teveel) bezwaar zouden maken. Wij zouden graag zien dan wanneer dit in een bestemmingsplan wordt opgenomen er ook vastgesteld wordt welke maximale hoogten er hiervoor dienen te worden aangehouden wanneer deze in het vrije veld aangeplant worden. Als het bedoeld is om de bebouwing aan het zicht te onttrekken door direct naast de bebouwing aan te planten dan hoeft dit ons inziens niet begrensd te worden.

Wij als bewoners in de lintbebouwing van Lochuizen zijn tegen inpassing van de plannen zoals beschreven in het plan dat met dit ontwerpbestemmingsplan mogelijk kan worden vanuit het oogpunt van algemeen belang van behoud van de grote landschappelijke waarde van het open essenlandschap op de flanken van de Needse Berg. Daarnaast zijn wij tegen deze plannen vanwege het opstarten van een agrarisch bedrijf binnen de lintbebouwing van Lochuizen waar voor een dergelijk bedrijf een te dichte bebouwing van woningen is.

3.1.2. a Bouwvlak - Per bouwvlak is maximaal één agrarisch bedrijf toegestaan. Hierbij hebben wij de volgende vragen:

a. Houdt dit in dat er zowel voor de akkerbouwtak, de paardenhouderij en de rundveehouderij slechts een eigenaar mag zijn?
b. Is het verplicht dat de eigenaar van dit ene bedrijf in de bedrijfswoning woont?

Onder 3.1.2. b. betreffende toegestane diersoorten en dieraantallen en locatie huisvesting staat genoemd welke dieren gehouden mogen worden.

a. Ons inziens houdt dit in dat er geen productiegerichte paardenhouderij mogelijk is daar er geen paarden jonger dan 3 jaar mogen verblijven. Is deze zienswijze juist? Zie ook 3.2.2.b.

b. Kunt u dan duidelijker in de 'regels' stellen dat productiegerichte paardenhouderij niet is toegestaan?
c. Kan worden uitgesloten dat de toegestane diersoorten en dieraantallen door een wijzigingsbesluit in aantal kunnen toenemen of worden ingewisseld door bijvoorbeeld varkens in de vorm van een biologische (grondgebonden) varkenshouderij?
d. Kunt u opnemen in de 'regels' dat er op 3.1.2. b. geen wijzigingsbesluit mogelijk is behalve een wijziging naar bestemming Wonen?

(14)

Aan de raad van de Gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Neede, 15 april 2019

Betreft: Zienswijze ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019.

Geachte leden van de gemeenteraad,

In deze brief treft u de zienswijze aan zoals die namens Poelman/Kok, Walhout en L. Vreemann is ingediend door Bax Advocaten.

Wij sluiten ons aan bij deze zienswijze en beschouwen de inhoud als volledig ons standpunt. Daarmee verzoeken we u deze zienswijze volledig als onze zienswijze te beschouwen en deze ook als zodanig te behandelen aan te merken.

Met vriendelijke groet,

edisonstraat 86
7006 re doetinchem

postbus 218
7000 ae doetinchem

t. +31 (0) 314 37 55 00
f. +31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl82 abna 0533 4422 14
bic abnanl2a

AANGETEKEND en persoonlijk bezorgd
Aan de raad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Tevens vooraf per e-mail: info@gemeenteberkelland.nl

Doetinchem, 15 april 2019

Uw ref.:
Onze ref.: 950012/corr/FV/SK
Inzake: Gemeente Berkelland
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Geachte leden van de gemeenteraad,

1. Inleiding

Namens de navolgende belanghebbenden wordt hierbij een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 te Neede.

De betreffende belanghebbenden zijn:

1.
2. a;
3. de.

2. Inhoud en strekking voorbereidingsbesluit; voorkomen agrarische ontwikkeling

Op 13 maart 2018 heeft uw raad een voorbereidingsbesluit voor de locatie (Diepenheimseweg 29) genomen met de volgende motivatie:

'Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op dit moment geldt het bestemmingsplan buitengebied Neede voor Diepenheimseweg 29. Dit perceel wordt daarbij bestemd met de functie agrarisch. Om te voorkomen dat hier ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen plaatsvinden is een voorbereidingsbesluit gewenst. Dit biedt bescherming voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden. Ook voorkomt het besluit ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden op dit gebied bij de Needse berg. Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP (KvKnr. 65377803) van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

Argumentatie
Sedert de vaststelling van het oude bestemmingsplan buitengebied Needse zijn inzichten en beleid veranderd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2012 door de Raad van State en het momenteel ontbreken van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beleidsvoornemens nog niet altijd duidelijk vastgelegd. Wel kent het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan buitengebied 2016 voor Diepenheimseweg 29 de bestemming wonen toe. Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg.
Het nemen van een voorbereidingsbesluit cf. artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening is een passende maatregel. Hiermee voorkomen we dat er in het gebied op genoemd perceel ongewenste activiteiten plaatsvinden. Het geeft ons ook de tijd om binnen het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een passende bestemming aan het perceel te geven.

Kanttekeningen en risico's
Door dit besluit worden, na ingediende aanvraag, eventuele bouwmogelijkheden op het perceel bevroren voor 1 jaar. De beschikbare tijd kan worden gebruikt voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland.'

(Onderstrepingen FV)

3. Ad hoc-beleid in gebied dat juist extra bescherming en extra zorg vergt

Allereerst valt op dat de beschikbare tijd niet gebruikt is voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland maar dat een separaat ontwerp-bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in procedure is gebracht. Daarmee wordt het grote risico gelopen dat er sprake is van ad hoc keuzes voor een locatie die in het grotere verband van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland beoordeeld moet worden.

Het vorenstaande klemt temeer daar het essenlandschap van de Needse berg nota bene "extra bescherming vereist" (zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat) en de "relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nummer 29 vereist extra zorg"(zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Het voorbereidingsbesluit heeft in dat kader als basis om niet alleen grootschalige maar ook elke mogelijke agrarische ontwikkeling te voorkomen:

"Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen."

4. Strijd met gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid

Het agrarisch gebied op de flanken van de Needse berg is een gebied met een hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde (geologisch en uniek beschermd essenlandschap). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde en natuurwaarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. De bouw van de uitzichttoren op de Needse berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde aangemerkt als zijnde van nationale waarde:

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld op de escomplexen bij Geesteren en Geelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook ter te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden nadrukkelijk van nationaal belang geacht.

Het ontwerpbestemmingsplan druist in tegen het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid en derhalve wordt niet voldaan aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

5. Onjuiste kwalificatie bestaande situatie Diepenheimseweg 29

In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen:

"De gemeente werkt sinds de vernietiging van het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" toe naar een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat verband is van 19 april tot en met 13 juni 2017 het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bouwde voort op het vernietigde bestemmingsplan en voorzag voor Diepenheimseweg 29 dan ook opnieuw in een woonbestemming. Tijdens de inspraakprocedure werd een inspraakreactie ingediend door de nieuwe eigenaren van het perceel. Daarin werd aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel Diepenheimseweg 29. Het nog altijd geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" laat deze activiteiten toe. Het gegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" in aansluiting op het vernietigde bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" voor Diepenheimseweg 29 opnieuw voorzag in een bestemming "Wonen" doet daar niets aan af.

Op basis van de nu bestaande situatie moet worden vastgesteld dat er plaatse sprake is van een vorm van agrarische bedrijvigheid, iets waarop ook is gewezen in een inspraakreactie. Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening is het daarom niet mogelijk om in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure te blijven uitgaan van een bestemming "Wonen". Uit jurisprudentie komt namelijk naar voren dat bestaand legaal gebruik in een nieuw bestemmingsplan in beginsel positief moet worden bestemd tenzij aannemelijk is dat dit legale gebruik binnen afzienbare tijd

wordt beëindigd. Nu van dat laatste geen sprake is en de eigenaren in ieder geval het bestaande legale agrarische gebruik willen voortzetten, moet aan het perceel een agrarische bestemming met een agrarisch bouwvlak worden toegekend." (Onderstrepingen FV)

In bovenstaand citaat is – samengevat – te lezen dat vanwege het feit dat de initiatiefnemer in een inspraakreactie heeft aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel – hetgeen ten zeerste ontkend en betwist wordt door belanghebbenden – er sprake is van bestaand legaal gebruik dat in beginsel positief bestemd moet worden (zie tweede onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Voor belanghebbenden is het onbegrijpelijk dat het college van B&W geen onderzoek heeft gedaan naar deze beweerdelijke weer gestarte agrarische activiteiten. Al vele jaren ontplooit de initiatiefnemer (lees: de nieuwe eigenaren) ter plaatse geen enkele agrarische activiteit. In de schuur/machineberging staat louter een tractor van de huidige huurder van de woning. Tevens vindt in deze schuur de winterstalling van een tweetal caravans plaats en wordt deze schuur gebruikt voor de bouw van een carnavalswagen. Uit het oogpunt van consistent planologisch beleid dient derhalve nu voor de derde maal (eerste maal: 2012 en tweede maal: 2016) een woonbestemming te worden toegekend aan de locatie aan de Diepenheimseweg 29 (zie eerste onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

De inspraakreactie zelve van initiatiefnemer kent voorts alleen een aanduiding van het gewenste bouwvlak. Van een concreet bouwplan is geenszins sprake terwijl bovendien feitelijk ter plaatse geen agrarische activiteiten ontplooid zijn. Tussen de publicaties van het voorontwerp-bestemmingsplan buitengebied Berkelland 2016 (woonbestemming) en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit (voorkomen (grootschalige) agrarische activiteiten) zijn door initiatiefnemer geen feitelijke agrarische activiteiten ontplooid en er is overigens ook geen concrete bouwaanvraag ingediend die gevolgd is door feitelijke agrarische activiteiten. Een planschadeclaim van initiatiefnemer vanwege het laten vervallen van de agrarische gebruiksmogelijkheden zal ook afstuiten op het stilzitten van de initiatiefnemer.

Gelet op het vorenstaande is het onbegrijpelijk dat in de toelichting gesteld wordt dat er sprake is van bestaand legaal agrarisch gebruik dat positief bestemd dient te worden. Er was geen feitelijk agrarisch gebruik ter plaatse (het stallen van een tractor is niet als agrarisch gebruik te kwalificeren) en derhalve hoeft ook geen positieve bestemming daarvan plaats te vinden.

6. Eindconclusie

Naar de overtuiging van belanghebbenden bevat het ontwerp bestemmingsplan een cadeau van de gemeente Berkelland aan de initiatiefnemer doordat de gemeente beweerdelijk bestaand agrarisch gebruik van het perceel positief bestemt terwijl van bestaand agrarisch gebruik geen sprake is. Met dit cadeau aan de initiatiefnemer worden tegelijkertijd de Needse berg en bijbehorende essen alsmede de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg geweld aangedaan en

wordt het veroorzaken van onherstelbare schade mogelijk gemaakt in strijd met het gemeentelijke-, provinciale- en rijksbeleid.

7. Primair verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken reeds op vorenstaande gronden uw raad primair en bovenal het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

8. Subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren. De gronden die ten grondslag liggen aan het primaire verzoek dienen als hier herhaald en ingelast te worden beschouwd.

9. Ontbreken toets economische haalbaarheid

Op geen enkele wijze blijkt uit het ontwerpbestemmingsplan dat getoetst is of de beoogde agrarische activiteiten economisch haalbaar zijn teneinde te voorkomen dat leegstand en verpaupering ontstaat.

10. Ontbreken concreet belang van initiatiefnemer tot realisatie paardenhouderij

Door initiatiefnemer is aangegeven mogelijk nu een paardenhouderij te willen maar behoort het volgens de initiatiefnemer tot de mogelijkheden op de locatie een machineopslag of een opslag van aardappelen te realiseren. De huidige schuur wordt nu nota bene voor de opslag van twee caravans gebruikt. Het is derhalve niet te begrijpen dat een paardenhouderij (met een vergroting van de huidige schuur tot 33 meter, met een grote rijhal (45 x 25 meter) en een paardenbak etc.) opgenomen is in het ontwerpbestemmingsplan.

11. Ontbreken bescherming flanken van de Needse berg en bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg

De consequentie van het huidige ontwerpbestemmingsplan is dat massale bebouwing op de flanken van de Needse berg mogelijk wordt gemaakt en ook het planologische beeld van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg volledig doorbroken wordt. Wanneer de bouwmogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan gevisualiseerd worden, ontstaat niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk een schrikbeeld.

Het ontwerpbestemmingsplan voorziet erin de huidige schuur te verlengen tot 33 meter en waarachter – zeer prominent op de beschermenswaardige flanken van de Needse berg – nog een rijhal van 45 meter lengte en 25 meter breedte gerealiseerd kan worden. Ook wijkt het opgenomen bouwvlak volledig af van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg terwijl daarnaar ook extra zorg dient uit te gaan.

12. Onjuiste afstanden tot woonhuizen

Het ontwerpbestemmingsplan maakt agrarische activiteiten mogelijk die te kort op de omliggende woningen plaatsvinden. Hierdoor is op mererlei fronten overlast te verwachten waarbij te denken is aan ondermeer stankoverlast (gezien ook de meest gangbare windrichtingen), alsmede overlast van vliegen en ongedierte. Belanghebbenden wijzen daarbij ook op de geprojecteerde mestplaats aan hun zijde.

13. Ontbreken aandacht voor waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37 en 39. Met enige regelmaat doet zich ernstige wateroverlast voor.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer van initiatiefnemer is te lezen dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. De verwachting is gerechtvaardigd dat er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

14. Ontstaan van lichtvervuiling

Rijhallen en/of stallingen voor paarden (of ander vee) worden veelal met lichtranden gebouwd om daglicht binnen te laten. In de avond en nacht zorgt verlichting via deze lichtranden voor lichtvervuiling in het verstilde en donkere landschap van de Needse berg. Dit verstoort het woongenot, de rust en het bioritme van zowel mens als dier. In het bijzonder zal een verstoring van de biotoop van ter plaatse aanwezige vogels en vleermuizen plaatsvinden. Belanghebbenden ontkennen en betwisten daarbij dat de inventarisatie van de flora en fauna compleet en adequaat is uitgevoerd.

15. Subsidiare verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken op vorenstaande gronden uw raad subsidiair het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de

voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

16. Meer subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren.

Voor de onderbouwing van de meer subsidiaire gronden van belanghebbenden wordt verwezen naar de aangehechte **bijlage 1** waarvan de inhoud als hier herhaald en ingelast dient te worden aangemerkt. De meer subsidiaire gronden worden louter ter veiligstelling van rechten aangevoerd en zijn eerst aan de orde ingeval uw raad niet tot honorering van het primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden overgaat. Concreet zien de meer subsidiaire gronden op de kritiek die door belanghebbenden geuit wordt ten aanzien van de regels en de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

17. Nadere onderbouwing en/of toelichting zienswijze

Namens belanghebbenden wordt het recht voorbehouden de genoemde gronden en kritiekpunten van de onderhavige zienswijze van een nadere onderbouwing en/of toelichting te voorzien middels het noemen en indienen van verdere (bewijs)stukken, foto's, visualisaties etc.

Ter verzekering van een goede ontvangst van de onderhavige zienswijze (inclusief bijlage 1) wordt u deze per aangetekende post en per e-mail gezonden en zal tevens een persoonlijke bezorging daarvan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

F. Voerman

Bijlage 1

Meer subsidiaire gronden van belanghebbenden en gericht op de regels en toelichting van het ontwerpbestemmingsplan

Op pagina 5 van de toelichting Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29, Neede 2019 wordt aangegeven dat de toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende gedeelte van het plan. Als deze toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende kader, dan zouden wij een aantal zaken aangescherpt willen zien in de regels van het Bestemmingsplan zodat deze in lijn gebracht worden met de toelichting en interpretatieruimte zoveel mogelijk uitsluit. Het gaat hierbij om de definities ten aanzien van agrarisch bedrijf onder 1.10 c. en d. Ten aanzien van 1.10 c. het verwijderen van 'alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar'. Ten aanzien van 1.10 d. : dit is in tegenstelling met de teksten in de toelichting (pagina 8 onder Beschrijving van het Plan) waarin de milieumelding van de initiatiefnemer wordt genoemd waarin er sprake is van 15 paarden ouder dan 3 jaar. Onder 1.10 d. wordt ook de ruimte gelaten voor (op)fokkerijbedrijven. Om alle onduidelijkheden tegen te gaan zouden we in de definities onder 1.10 d. (op)fokbedrijven willen uitsluiten en dus verwijderen.

Bij de algemene bestemmingsomschrijving in de regels worden onder 3.1.1. bestemmings-omschrijvingen gegeven die deel in 3.1.2. worden toegelicht. Dit gebeurt over een deel van de onderwerpen onder 3.1.1.

- Graag zien wij ook een toelichting op 3.1.1.e wonen in een bedrijfswoning. Met daarbij de vraag of de eigenaar van het bedrijf ook in de woning dient te wonen waarmee wordt uitgesloten dat een derde of een niet-inwonend familielid deze gebouwen kan huren waarmee het bedrijf het karakter van verhuur kan krijgen. Dit houdt een aanscherping in van 7.1.c. in de 'regels'.

- Graag zien wij een toelichting op 3.1.1.f. 2 op behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden in het algemeen en in het bijzonder voor cultuurhistorische waardevolle akker ter plaatste van de aanduiding overig zone zoals dat in alle eerdere beleidsplannen, structuurvisies etc. is benoemd en zoals de huidige situatie nu is. Nu er bij co-incidentie en ruimtelijke ordeningsplannen onbedoeld een bouwvlak juridisch mogelijk is, blijkt de cultuurhistorische akker van waardevol naar een waarde van € 00,00 te zijn gereduceerd omdat voor het behoud 'waardevol' geen kosten gemaakt kunnen worden. Kunt u dan uitleggen hoe u de termen behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden van toepassing laat zijn op de percelen die nu beoogd zijn te bebouwen? Kunt u een waardetoekenning geven aan 'cultuurhistorische waardevolle akker'?

- Graag zien wij een ten aanzien van 3.1.1. g extensieve recreatie opgenomen zoals in de toelichting op pagina 1 staat een zinsnede 'Om ontwikkelingen in de dagrecreatieve en/of sportgebonden sfeer te voorkomen,' allereerst om geen manege toe te staan. In 7.1.a. van de 'regels' staat onder de Algemene gebruiksregels dat groepskamperen buiten een regulier kampeerterrein gedurende maximaal 10 dagen per jaar is toegestaan. Wij zouden graag zien

dat deze mogelijkheid geschrapt worden. Onlangs met de bouw van een carnavalswagen in de schuur voor machineberging aan de Diepenheimseweg 29 in Neede is er een aantal avonden flink overlast geweest door harde muziek.

Onder 3.1.1.i (onverharde) paden en wegen en 3.1.1. k. aangaande water, waterhuishoudkundige voorzieningen, erfverhardingen etc. zouden we graag een toelichting zien onder 3.1.2. dat de bebouwing en de verharding van wegen en paden op het betreffende perceel niet mogen leiden tot extra wateroverlast bij de huizen aan de Diepenheimseweg 31,33,35,37 (zie ook foto's). Van wateroverlast is regelmatig sprake bij hevig en bij langdurige regenval. Dit is enigszins verminderd nu naast de molen de oude houtzagerij en de bestrating aldaar zijn verwijderd. Nu de komst van een rijhal, extra stallen en bijbehorende bestrating dichterbij de eerder genoemde huizen komt, dreigt er ook in het licht van de toename van extreme buien door klimaatverandering, meer overlast voor de buren te komen die lager aan de Diepenheimseweg wonen.

Onder 3.1.1. j., 3.2.5. a. en 3.2.6. is sprake van landschapselementen en landschappelijke inpassing door erfbeplanting, erfafscheiding en afrastering. In de afgelopen periode is dat bij een buurtbewoner in gesprek met Nijhof ter sprake gekomen. Hierbij werd dit gezegd dit als middel in te zetten om uitzicht weg te nemen als buurtbewoners (teveel) bezwaar zouden maken. Wij zouden graag zien dan wanneer dit in een bestemmingsplan wordt opgenomen er ook vastgesteld wordt welke maximale hoogten er hiervoor dienen te worden aangehouden wanneer deze in het vrije veld aangeplant worden. Als het bedoeld is om de bebouwing aan het zicht te onttrekken door direct naast de bebouwing aan te planten dan hoeft dit ons inziens niet begrensd te worden.

Wij als bewoners in de lintbebouwing van Lochuizen zijn tegen inpassing van de plannen zoals beschreven in het plan dat met dit ontwerpbestemmingsplan mogelijk kan worden vanuit het oogpunt van algemeen belang van behoud van de grote landschappelijke waarde van het open essenlandschap op de flanken van de Needse Berg. Daarnaast zijn wij tegen deze plannen vanwege het opstarten van een agrarisch bedrijf binnen de lintbebouwing van Lochuizen waar voor een dergelijk bedrijf een te dichte bebouwing van woningen is.

- 3.1.2. a Bouwvlak - Per bouwvlak is maximaal één agrarisch bedrijf toegestaan. Hierbij hebben wij de volgende vragen:

  a. Houdt dit in dat er zowel voor de akkerbouwtak, de paardenhouderij en de rundveehouderij slechts een eigenaar mag zijn?
  b. Is het verplicht dat de eigenaar van dit ene bedrijf in de bedrijfswoning woont?

- Onder 3.1.2. b. betreffende toegestane diersoorten en dieraantallen en locatie huisvesting staat genoemd welke dieren gehouden mogen worden.

  a. Ons inziens houdt dit in dat er geen productiegerichte paardenhouderij mogelijk is daar er geen paarden jonger dan 3 jaar mogen verblijven. Is deze zienswijze juist? Zie ook 3.2.2.b.

b. Kunt u dan duidelijker in de 'regels' stellen dat productiegerichte paardenhouderij niet is toegestaan?
c. Kan worden uitgesloten dat de toegestane diersoorten en dieraantallen door een wijzigingsbesluit in aantal kunnen toenemen of worden ingewisseld door bijvoorbeeld varkens in de vorm van een biologische (grondgebonden) varkenshouderij?
d. Kunt u opnemen in de 'regels' dat er op 3.1.2. b. geen wijzigingsbesluit mogelijk is behalve een wijziging naar bestemming Wonen?

15

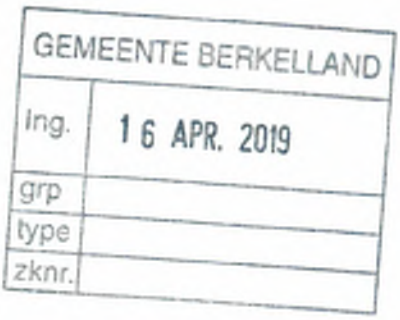

Aan de raad van de Gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Neede, 15 april 2019

Betreft: Zienswijze ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019.

Geachte leden van de gemeenteraad,

In deze brief treft u de zienswijze aan zoals die namens Poelman/Kok, Walhout en L. Vreemann is ingediend door Bax advocaten.

Wij sluiten ons aan bij deze zienswijze en beschouwen de inhoud als volledig ons standpunt. Daarmee verzoeken we u deze zienswijze volledig als onze zienswijze te beschouwen en deze ook als zodanig te behandelen aan te merken.

Met vriendelijke groet,

BAX
advocaten belastingkundigen

edisonstraat 86
7006 re doetinchem

postbus 218
7000 ae doetinchem

t. +31 (0) 314 37 55 00
f. +31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl52 abna 0533 4422 14
bic abnanl2a

AANGETEKEND en persoonlijk bezorgd
Aan de raad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Tevens vooraf per e-mail: info@gemeenteberkelland.nl

Doetinchem, 15 april 2019

Uw ref.:
Onze ref.: 950012/corr/FV/SK
Inzake: F /Gemeente Berkelland
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Geachte leden van de gemeenteraad,

1. Inleiding

Namens de navolgende belanghebbenden wordt hierbij een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 te Neede.

De betreffende belanghebbenden zijn:

1. c e;
2. c
3.

2. Inhoud en strekking voorbereidingsbesluit: voorkomen agrarische ontwikkeling

Op 13 maart 2018 heeft uw raad een voorbereidingsbesluit voor de locatie (Diepenheimseweg 29) genomen met de volgende motivatie:

'Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op dit moment geldt het bestemmingsplan buitengebied Neede voor Diepenheimseweg 29. Dit perceel wordt daarbij bestemd met de functie agrarisch. Om te voorkomen dat hier ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen plaatsvinden is een voorbereidingsbesluit gewenst. Dit biedt bescherming voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden. Ook voorkomt het besluit ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden op dit gebied bij de Needse berg. Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP (KvK nr: 65376803) van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

Argumentatie
Sedert de vaststelling van het oude bestemmingsplan buitengebied Neede zijn inzichten en beleid veranderd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2012 door de Raad van State en het momenteel ontbreken van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beleidsvoornemens nog niet altijd duidelijk vastgelegd. Wel kent het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan buitengebied 2016 voor Diepenheimseweg 29 de bestemming wonen toe. Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg.
Het nemen van een voorbereidingsbesluit cf. artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening is een passende maatregel. Hiermee voorkomen we dat er in het gebied op genoemd perceel ongewenste activiteiten plaatsvinden. Het geeft ons ook de tijd om binnen het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een passende bestemming aan het perceel te geven.

Kanttekeningen en risico's
Door dit besluit worden, na ingediende aanvraag, eventuele bouwmogelijkheden op het perceel bevroren voor 1 jaar. De beschikbare tijd kan worden gebruikt voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland.'

(Onderstrepingen FV)

3. Ad hoc-beleid in gebied dat juist extra bescherming en extra zorg vergt

Allereerst valt op dat de beschikbare tijd niet gebruikt is voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland maar dat een separaat ontwerp-bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in procedure is gebracht. Daarmee wordt het grote risico gelopen dat er sprake is van ad hoc keuzes voor een locatie die in het grotere verband van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland beoordeeld moet worden.

Het vorenstaande klemt temeer daar het essenlandschap van de Needse berg nota bene "extra bescherming vereist" (zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat) en de "relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nummer 29 vereist extra zorg"(zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Het voorbereidingsbesluit heeft in dat kader als basis om niet alleen grootschalige maar ook elke mogelijke agrarische ontwikkeling te voorkomen:

"Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen."

4. Strijd met gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid

Het agrarisch gebied op de flanken van de Needse berg is een gebied met een hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde (geologisch en uniek beschermd essenlandschap). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde en natuurwaarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. De bouw van de uitzichttoren op de Needse berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde aangemerkt als zijnde van nationale waarde:

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld op de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook ter te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden nadrukkelijk van nationaal belang geacht.

Het ontwerpbestemmingsplan druist in tegen het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid en derhalve wordt niet voldaan aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

5. Onjuiste kwalificatie bestaande situatie Diepenheimseweg 29

In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen:

"De gemeente werkt sinds de vernietiging van het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" toe naar een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat verband is van 19 april tot en met 13 juni 2017 het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bouwde voort op het vernietigde bestemmingsplan en voorzag voor Diepenheimseweg 29 dan ook opnieuw in een woonbestemming. Tijdens de inspraakprocedure werd een inspraakreactie ingediend door de nieuwe eigenaren van het perceel. Daarin werd aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel Diepenheimseweg 29. Het nog altijd geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" laat deze activiteiten toe. Het gegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" in aansluiting op het vernietigde bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" voor Diepenheimseweg 29 opnieuw voorzag in een bestemming "Wonen" doet daar niets aan af.

Op basis van de nu bestaande situatie moet worden vastgesteld dat er plaatse sprake is van een vorm van agrarische bedrijvigheid, iets waarop ook is gewezen in een inspraakreactie. Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening is het daarom niet mogelijk om in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure te blijven uitgaan van een bestemming "Wonen". Uit jurisprudentie komt namelijk naar voren dat bestaand legaal gebruik in een nieuw bestemmingsplan in beginsel positief moet worden bestemd tenzij aannemelijk is dat dit legale gebruik binnen afzienbare tijd

wordt beëindigd. Nu van dat laatste geen sprake is en de eigenaren in ieder geval het bestaande legale agrarische gebruik willen voortzetten, moet aan het perceel een agrarische bestemming met een agrarisch bouwvlak worden toegekend." (Onderstrepingen FV)

In bovenstaand citaat is – samengevat – te lezen dat vanwege het feit dat de initiatiefnemer in een inspraakreactie heeft aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel – hetgeen ten zeerste ontkend en betwist wordt door belanghebbenden – er sprake is van bestaand legaal gebruik dat in beginsel positief bestemd moet worden (zie tweede onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Voor belanghebbenden is het onbegrijpelijk dat het college van B&W geen onderzoek heeft gedaan naar deze beweerdelijke weer gestarte agrarische activiteiten. Al vele jaren ontplooit de initiatiefnemer (lees: de nieuwe eigenaren) ter plaatse geen enkele agrarische activiteit. In de schuur/machineberging staat louter een tractor van de huidige huurder van de woning. Tevens vindt in deze schuur de winterstalling van een tweetal caravans plaats en wordt deze schuur gebruikt voor de bouw van een carnavalswagen. Uit het oogpunt van consistent planologisch beleid dient derhalve nu voor de derde maal (eerste maal: 2012 en tweede maal: 2016) een woonbestemming te worden toegekend aan de locatie aan de Diepenheimseweg 29 (zie eerste onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

De inspraakreactie zelve van initiatiefnemer kent voorts alleen een aanduiding van het gewenste bouwvlak. Van een concreet bouwplan is geenszins sprake terwijl bovendien feitelijk ter plaatse geen agrarische activiteiten ontplooid zijn. Tussen de publicaties van het voorontwerp-bestemmingsplan buitengebied Berkelland 2016 (woonbestemming) en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit (voorkomen (grootschalige) agrarische activiteiten) zijn door initiatiefnemer geen feitelijke agrarische activiteiten ontplooid en er is overigens ook geen concrete bouwaanvraag ingediend die gevolgd is door feitelijke agrarische activiteiten. Een planschadeclaim van initiatiefnemer vanwege het laten vervallen van de agrarische gebruiksmogelijkheden zal ook afstuiten op het stilzitten van de initiatiefnemer.

Gelet op het vorenstaande is het onbegrijpelijk dat in de toelichting gesteld wordt dat er sprake is van bestaand legaal agrarisch gebruik dat positief bestemd dient te worden. Er was geen feitelijk agrarisch gebruik ter plaatse (het stallen van een tractor is niet als agrarisch gebruik te kwalificeren) en derhalve hoeft ook geen positieve bestemming daarvan plaats te vinden.

6. Eindconclusie

Naar de overtuiging van belanghebbenden bevat het ontwerp bestemmingsplan een cadeau van de gemeente Berkelland aan de initiatiefnemer doordat de gemeente beweerdelijk bestaand agrarisch gebruik van het perceel positief bestemt terwijl van bestaand agrarisch gebruik geen sprake is. Met dit cadeau aan de initiatiefnemer worden tegelijkertijd de Needse berg en bijbehorende essen alsmede de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg geweld aangedaan en

wordt het veroorzaken van onherstelbare schade mogelijk gemaakt in strijd met het gemeentelijke-, provinciale- en rijksbeleid.

7. Primair verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken reeds op vorenstaande gronden uw raad primair en bovenal het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

8. Subsidiaire gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren. De gronden die ten grondslag liggen aan het primaire verzoek dienen als hier herhaald en ingelast te worden beschouwd.

9. Ontbreken toets economische haalbaarheid

Op geen enkele wijze blijkt uit het ontwerpbestemmingsplan dat getoetst is of de beoogde agrarische activiteiten economisch haalbaar zijn teneinde te voorkomen dat leegstand en verpaupering ontstaat.

10. Ontbreken concreet belang van initiatiefnemer tot realisatie paardenhouderij

Door initiatiefnemer is aangegeven mogelijk nu een paardenhouderij te willen maar behoort het volgens de initiatiefnemer tot de mogelijkheden op de locatie een machineopslag of een opslag van aardappelen te realiseren. De huidige schuur wordt nu nota bene voor de opslag van twee caravans gebruikt. Het is derhalve niet te begrijpen dat een paardenhouderij (met een vergroting van de huidige schuur tot 33 meter, met een grote rijhal (45 x 25 meter) en een paardenbak etc.) opgenomen is in het ontwerpbestemmingsplan.

11. Ontbreken bescherming flanken van de Needse berg en bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg

De consequentie van het huidige ontwerpbestemmingsplan is dat massale bebouwing op de flanken van de Needse berg mogelijk wordt gemaakt en ook het planologische beeld van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg volledig doorbroken wordt. Wanneer de bouwmogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan gevisualiseerd worden, ontstaat niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk een schrikbeeld.

Het ontwerpbestemmingsplan voorziet erin de huidige schuur te verlengen tot 33 meter en waarachter – zeer prominent op de beschermenswaardige flanken van de Needse berg – nog een rijhal van 45 meter lengte en 25 meter breedte gerealiseerd kan worden. Ook wijkt het opgenomen bouwvlak volledig af van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg terwijl daarnaar ook extra zorg dient uit te gaan.

12. Onjuiste afstanden tot woonhuizen

Het ontwerpbestemmingsplan maakt agrarische activiteiten mogelijk die te kort op de omliggende woningen plaatsvinden. Hierdoor is op mererlei fronten overlast te verwachten waarbij te denken is aan ondermeer stankoverlast (gezien ook de meest gangbare windrichtingen), alsmede overlast van vliegen en ongedierte. Belanghebbenden wijzen daarbij ook op de geprojecteerde mestplaats aan hun zijde.

13. Ontbreken aandacht voor waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37 en 39. Met enige regelmaat doet zich ernstige wateroverlast voor.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer van initiatiefnemer is te lezen dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. De verwachting is gerechtvaardigd dat er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

14. Ontstaan van lichtvervuiling

Rijhallen en/of stallingen voor paarden (of ander vee) worden veelal met lichtranden gebouwd om daglicht binnen te laten. In de avond en nacht zorgt verlichting via deze lichtranden voor lichtvervuiling in het verstilde en donkere landschap van de Needse berg. Dit verstoort het woongenot, de rust en het bioritme van zowel mens als dier. In het bijzonder zal een verstoring van de biotoop van ter plaatse aanwezige vogels en vleermuizen plaatsvinden. Belanghebbenden ontkennen en betwisten daarbij dat de inventarisatie van de flora en fauna compleet en adequaat is uitgevoerd.

15. Subsidiaire verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken op vorenstaande gronden uw raad subsidiair het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de

voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

16. Meer subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren.

Voor de onderbouwing van de meer subsidiaire gronden van belanghebbenden wordt verwezen naar de aangehechte **bijlage 1** waarvan de inhoud als hier herhaald en ingelast dient te worden aangemerkt. De meer subsidiaire gronden worden louter ter veiligstelling van rechten aangevoerd en zijn eerst aan de orde ingeval uw raad niet tot honorering van het primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden overgaat. Concreet zien de meer subsidiaire gronden op de kritiek die door belanghebbenden geuit wordt ten aanzien van de regels en de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

17. Nadere onderbouwing en/of toelichting zienswijze

Namens belanghebbenden wordt het recht voorbehouden de genoemde gronden en kritiekpunten van de onderhavige zienswijze van een nadere onderbouwing en/of toelichting te voorzien middels het noemen en indienen van verdere (bewijs)stukken, foto's, visualisaties etc.

Ter verzekering van een goede ontvangst van de onderhavige zienswijze (inclusief bijlage 1) wordt u deze per aangetekende post en per e-mail gezonden en zal tevens een persoonlijke bezorging daarvan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

F. Voerman

Bijlage 1

Meer subsidiaire gronden van belanghebbenden en gericht op de regels en toelichting van het ontwerpbestemmingsplan

Op pagina 5 van de toelichting Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29, Neede 2019 wordt aangegeven dat de toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende gedeelte van het plan. Als deze toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende kader, dan zouden wij een aantal zaken aangescherpt willen zien in de regels van het Bestemmingsplan zodat deze in lijn gebracht worden met de toelichting en interpretatieruimte zoveel mogelijk uitsluit. Het gaat hierbij om de definities ten aanzien van agrarisch bedrijf onder 1.10 c. en d. Ten aanzien van 1.10 c. het verwijderen van 'alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar'. Ten aanzien van 1.10 d. : dit is in tegenstelling met de teksten in de toelichting (pagina 8 onder Beschrijving van het Plan) waarin de milieumelding van de initiatiefnemer wordt genoemd waarin er sprake is van 15 paarden ouder dan 3 jaar. Onder 1.10 d. wordt ook de ruimte gelaten voor (op)fokkerijbedrijven. Om alle onduidelijkheden tegen te gaan zouden we in de definities onder 1.10 d. (op)fokbedrijven willen uitsluiten en dus verwijderen.

Bij de algemene bestemmingsomschrijving in de regels worden onder 3.1.1. bestemmings-omschrijvingen gegeven die deel in 3.1.2. worden toegelicht. Dit gebeurt over een deel van de onderwerpen onder 3.1.1.

- Graag zien wij ook een toelichting op 3.1.1.e wonen in een bedrijfswoning. Met daarbij de vraag of de eigenaar van het bedrijf ook in de woning dient te wonen waarmee wordt uitgesloten dat een derde of een niet-inwonend familielid deze gebouwen kan huren waarmee het bedrijf het karakter van verhuur kan krijgen. Dit houdt een aanscherping in van 7.1.c. in de 'regels'.

- Graag zien wij een toelichting op 3.1.1.f. 2 op behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden in het algemeen en in het bijzonder voor cultuurhistorische waardevolle akker ter plaatste van de aanduiding overig zone zoals dat in alle eerdere beleidsplannen, structuurvisies etc. is benoemd en zoals de huidige situatie nu is. Nu er bij co-incidentie en ruimtelijke ordeningsplannen onbedoeld een bouwvlak juridisch mogelijk is, blijkt de cultuurhistorische akker van waardevol naar een waarde van € 00,00 te zijn gereduceerd omdat voor het behoud 'waardevol' geen kosten gemaakt kunnen worden. Kunt u dan uitleggen hoe u de termen behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden van toepassing laat zijn op de percelen die nu beoogd zijn te bebouwen? Kunt u een waardetoekenning geven aan 'cultuurhistorische waardevolle akker'?

- Graag zien wij een ten aanzien van 3.1.1. g extensieve recreatie opgenomen zoals in de toelichting op pagina 1 staat een zinsnede 'Om ontwikkelingen in de dagrecreatieve en/of sportgebonden sfeer te voorkomen,' allereerst om geen manege toe te staan. In 7.1.a. van de 'regels' staat onder de Algemene gebruiksregels dat groepskamperen buiten een regulier kampeerterrein gedurende maximaal 10 dagen per jaar is toegestaan. Wij zouden graag zien

dat deze mogelijkheid geschrapt worden. Onlangs met de bouw van een carnavalswagen in de schuur voor machineberging aan de Diepenheimseweg 29 in Neede is er een aantal avonden flink overlast geweest door harde muziek.

Onder 3.1.1.i (onverharde) paden en wegen en 3.1.1. k. aangaande water, waterhuishoudkundige voorzieningen, erfverhardingen etc. zouden we graag een toelichting zien onder 3.1.2. dat de bebouwing en de verharding van wegen en paden op het betreffende perceel niet mogen leiden tot extra wateroverlast bij de huizen aan de Diepenheimseweg 31,33,35,37 (zie ook foto's). Van wateroverlast is regelmatig sprake bij hevig en bij langdurige regenval. Dit is enigszins verminderd nu naast de molen de oude houtzagerij en de bestrating aldaar zijn verwijderd. Nu de komst van een rijhal, extra stallen en bijbehorende bestrating dichterbij de eerder genoemde huizen komt, dreigt er ook in het licht van de toename van extreme buien door klimaatverandering, meer overlast voor de buren te komen die lager aan de Diepenheimseweg wonen.

Onder 3.1.1. j., 3.2.5. a. en 3.2.6. is sprake van landschapselementen en landschappelijke inpassing door erfbeplanting, erfafscheiding en afrastering. In de afgelopen periode is dat bij een buurtbewoner in gesprek met Nijhof ter sprake gekomen. Hierbij werd dit gezegd dit als middel in te zetten om uitzicht weg te nemen als buurtbewoners (teveel) bezwaar zouden maken. Wij zouden graag zien dan wanneer dit in een bestemmingsplan wordt opgenomen er ook vastgesteld wordt welke maximale hoogten er hiervoor dienen te worden aangehouden wanneer deze in het vrije veld aangeplant worden. Als het bedoeld is om de bebouwing aan het zicht te onttrekken door direct naast de bebouwing aan te planten dan hoeft dit ons inziens niet begrensd te worden.

Wij als bewoners in de lintbebouwing van Lochuizen zijn tegen inpassing van de plannen zoals beschreven in het plan dat met dit ontwerpbestemmingsplan mogelijk kan worden vanuit het oogpunt van algemeen belang van behoud van de grote landschappelijke waarde van het open essenlandschap op de flanken van de Needse Berg. Daarnaast zijn wij tegen deze plannen vanwege het opstarten van een agrarisch bedrijf binnen de lintbebouwing van Lochuizen waar voor een dergelijk bedrijf een te dichte bebouwing van woningen is.

- 3.1.2. a Bouwvlak - Per bouwvlak is maximaal één agrarisch bedrijf toegestaan. Hierbij hebben wij de volgende vragen:

  a. Houdt dit in dat er zowel voor de akkerbouwtak, de paardenhouderij en de rundveehouderij slechts een eigenaar mag zijn?
  b. Is het verplicht dat de eigenaar van dit ene bedrijf in de bedrijfswoning woont?

- Onder 3.1.2. b. betreffende toegestane diersoorten en dieraantallen en locatie huisvesting staat genoemd welke dieren gehouden mogen worden.

  a. Ons inziens houdt dit in dat er geen productiegerichte paardenhouderij mogelijk is daar er geen paarden jonger dan 3 jaar mogen verblijven. Is deze zienswijze juist? Zie ook 3.2.2.b.

b. Kunt u dan duidelijker in de 'regels' stellen dat productiegerichte paardenhouderij niet is toegestaan?
c. Kan worden uitgesloten dat de toegestane diersoorten en dieraantallen door een wijzigingsbesluit in aantal kunnen toenemen of worden ingewisseld door bijvoorbeeld varkens in de vorm van een biologische (grondgebonden) varkenshouderij?
d. Kunt u opnemen in de 'regels' dat er op 3.1.2. b. geen wijzigingsbesluit mogelijk is behalve een wijziging naar bestemming Wonen?

16

GEMEENTE BERKELLAND	
Ing.	16 APR. 2019
grp	
type	
zknr.	

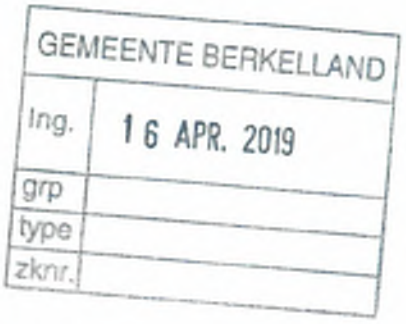

Aan de raad van de Gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Neede, 15 april 2019

Betreft: Zienswijze ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019.

Geachte leden van de gemeenteraad,

In deze brief treft u de zienswijze aan zoals die namens Poelman/Kok, Walhout en L. Vreemann is ingediend door Bax advocaten.

Wij sluiten ons aan bij deze zienswijze en beschouwen de inhoud als volledig ons standpunt. Daarmee verzoeken we u deze zienswijze volledig als onze zienswijze te beschouwen en deze ook als zodanig te behandelen aan te merken.

Met vriendelijke groet,

edisonstraat 86
7006 re doetinchem

postbus 210
7000 ae doetinchem

t. +31 (0) 314 37 55 00
f. +31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl62 abna 0533 4432 14
bic abnanl2a

AANGETEKEND en persoonlijk bezorgd
Aan de raad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Tevens vooraf per e-mail: info@gemeenteberkelland.nl

Doetinchem, 15 april 2019

Uw ref.:
Onze ref.: 950012/corr/FV/SK
Inzake: Gemeente Berkelland
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Geachte leden van de gemeenteraad,

1. Inleiding

Namens de navolgende belanghebbenden wordt hierbij een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 te Neede.

De betreffende belanghebbenden zijn:

1.
2.
3.

2. Inhoud en strekking voorbereidingsbesluit: voorkomen agrarische ontwikkeling

Op 13 maart 2018 heeft uw raad een voorbereidingsbesluit voor de locatie (Diepenheimseweg 29) genomen met de volgende motivatie:

'Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op dit moment geldt het bestemmingsplan buitengebied Neede voor Diepenheimseweg 29. Dit perceel wordt daarbij bestemd met de functie agrarisch. Om te voorkomen dat hier ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen plaatsvinden is een voorbereidingsbesluit gewenst. Dit biedt bescherming voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden. Ook voorkomt het besluit ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden op dit gebied bij de Needse berg. Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP (KvK nr. 65376803) van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

Argumentatie
Sedert de vaststelling van het oude bestemmingsplan buitengebied Neede zijn inzichten en beleid veranderd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2012 door de Raad van State en het momenteel ontbreken van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beleidsvoornemens nog niet altijd duidelijk vastgelegd. Wel kent het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan buitengebied 2016 voor Diepenheimseweg 29 de bestemming wonen toe. Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg.
Het nemen van een voorbereidingsbesluit cf. artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening is een passende maatregel. Hiermee voorkomen we dat er in het gebied op genoemd perceel ongewenste activiteiten plaatsvinden. Het geeft ons ook de tijd om binnen het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een passende bestemming aan het perceel te geven.

Kanttekeningen en risico's
Door dit besluit worden, na ingediende aanvraag, eventuele bouwmogelijkheden op het perceel bevroren voor 1 jaar. De beschikbare tijd kan worden gebruikt voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland.'

(Onderstrepingen FV)

3. Ad hoc-beleid in gebied dat juist extra bescherming en extra zorg vergt

Allereerst valt op dat de beschikbare tijd niet gebruikt is voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland maar dat een separaat ontwerp-bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in procedure is gebracht. Daarmee wordt het grote risico gelopen dat er sprake is van ad hoc keuzes voor een locatie die in het grotere verband van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland beoordeeld moet worden.

Het vorenstaande klemt temeer daar het essenlandschap van de Needse berg nota bene "extra bescherming vereist" (zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat) en de "relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nummer 29 vereist extra zorg"(zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Het voorbereidingsbesluit heeft in dat kader als basis om niet alleen grootschalige maar ook elke mogelijke agrarische ontwikkeling te voorkomen:

"Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen."

4. Strijd met gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid

Het agrarisch gebied op de flanken van de Needse berg is een gebied met een hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde (geologisch en uniek beschermd essenlandschap). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde en natuurwaarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. De bouw van de uitzichttoren op de Needse berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde aangemerkt als zijnde van nationale waarde:

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld op de escomplexen bij Geesteren en Geiselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Elbergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook ter te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden nadrukkelijk van nationaal belang geacht.

Het ontwerpbestemmingsplan druist in tegen het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid en derhalve wordt niet voldaan aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

5. Onjuiste kwalificatie bestaande situatie Diepenheimseweg 29

In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen:

"De gemeente werkt sinds de vernietiging van het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" toe naar een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat verband is van 19 april tot en met 13 juni 2017 het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bouwde voort op het vernietigde bestemmingsplan en voorzag voor Diepenheimseweg 29 dan ook opnieuw in een woonbestemming. Tijdens de inspraakprocedure werd een inspraakreactie ingediend door de nieuwe eigenaren van het perceel. Daarin werd aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel Diepenheimseweg 29. Het nog altijd geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" laat deze activiteiten toe. Het gegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" in aansluiting op het vernietigde bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" voor Diepenheimseweg 29 opnieuw voorzag in een bestemming "Wonen" doet daar niets aan af.

Op basis van de nu bestaande situatie moet worden vastgesteld dat er plaatse sprake is van een vorm van agrarische bedrijvigheid, iets waarop ook is gewezen in een inspraakreactie. Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening is het daarom niet mogelijk om in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure te blijven uitgaan van een bestemming "Wonen". Uit jurisprudentie komt namelijk naar voren dat bestaand legaal gebruik in een nieuw bestemmingsplan in beginsel positief moet worden bestemd tenzij aannemelijk is dat dit legale gebruik binnen afzienbare tijd

wordt beëindigd. Nu van dat laatste geen sprake is en de eigenaren in ieder geval het bestaande legale agrarische gebruik willen voortzetten, moet aan het perceel een agrarische bestemming met een agrarisch bouwvlak worden toegekend." (Onderstrepingen FV)

In bovenstaand citaat is – samengevat – te lezen dat vanwege het feit dat de initiatiefnemer in een inspraakreactie heeft aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel – hetgeen ten zeerste ontkend en betwist wordt door belanghebbenden – er sprake is van bestaand legaal gebruik dat in beginsel positief bestemd moet worden (zie tweede onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Voor belanghebbenden is het onbegrijpelijk dat het college van B&W geen onderzoek heeft gedaan naar deze beweerdelijke weer gestarte agrarische activiteiten. Al vele jaren ontplooit de initiatiefnemer (lees: de nieuwe eigenaren) ter plaatse geen enkele agrarische activiteit. In de schuur/machineberging staat louter een tractor van de huidige huurder van de woning. Tevens vindt in deze schuur de winterstalling van een tweetal caravans plaats en wordt deze schuur gebruikt voor de bouw van een carnavalswagen. Uit het oogpunt van consistent planologisch beleid dient derhalve nu voor de derde maal (eerste maal: 2012 en tweede maal: 2016) een woonbestemming te worden toegekend aan de locatie aan de Diepenheimseweg 29 (zie eerste onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

De inspraakreactie zelve van initiatiefnemer kent voorts alleen een aanduiding van het gewenste bouwvlak. Van een concreet bouwplan is geenszins sprake terwijl bovendien feitelijk ter plaatse geen agrarische activiteiten ontplooid zijn. Tussen de publicaties van het voorontwerp-bestemmingsplan buitengebied Berkelland 2016 (woonbestemming) en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit (voorkomen (grootschalige) agrarische activiteiten) zijn door initiatiefnemer geen feitelijke agrarische activiteiten ontplooid en er is overigens ook geen concrete bouwaanvraag ingediend die gevolgd is door feitelijke agrarische activiteiten. Een planschadeclaim van initiatiefnemer vanwege het laten vervallen van de agrarische gebruiksmogelijkheden zal ook afstuiten op het stilzitten van de initiatiefnemer.

Gelet op het vorenstaande is het onbegrijpelijk dat in de toelichting gesteld wordt dat er sprake is van bestaand legaal agrarisch gebruik dat positief bestemd dient te worden. Er was geen feitelijk agrarisch gebruik ter plaatse (het stallen van een tractor is niet als agrarisch gebruik te kwalificeren) en derhalve hoeft ook geen positieve bestemming daarvan plaats te vinden.

6. Eindconclusie

Naar de overtuiging van belanghebbenden bevat het ontwerp bestemmingsplan een cadeau van de gemeente Berkelland aan de initiatiefnemer doordat de gemeente beweerdelijk bestaand agrarisch gebruik van het perceel positief bestemt terwijl van bestaand agrarisch gebruik geen sprake is. Met dit cadeau aan de initiatiefnemer worden tegelijkertijd de Needse berg en bijbehorende essen alsmede de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg geweld aangedaan en

wordt het veroorzaken van onherstelbare schade mogelijk gemaakt in strijd met het gemeentelijke-, provinciale- en rijksbeleid.

7. Primair verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken reeds op vorenstaande gronden uw raad primair en bovenal het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

8. Subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren. De gronden die ten grondslag liggen aan het primaire verzoek dienen als hier herhaald en ingelast te worden beschouwd.

9. Ontbreken toets economische haalbaarheid

Op geen enkele wijze blijkt uit het ontwerpbestemmingsplan dat getoetst is of de beoogde agrarische activiteiten economisch haalbaar zijn teneinde te voorkomen dat leegstand en verpaupering ontstaat.

10. Ontbreken concreet belang van initiatiefnemer tot realisatie paardenhouderij

Door initiatiefnemer is aangegeven mogelijk nu een paardenhouderij te willen maar behoort het volgens de initiatiefnemer tot de mogelijkheden op de locatie een machineopslag of een opslag van aardappelen te realiseren. De huidige schuur wordt nu nota bene voor de opslag van twee caravans gebruikt. Het is derhalve niet te begrijpen dat een paardenhouderij (met een vergroting van de huidige schuur tot 33 meter, met een grote rijhal (45 x 25 meter) en een paardenbak etc.) opgenomen is in het ontwerpbestemmingsplan.

11. Ontbreken bescherming flanken van de Needse berg en bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg

De consequentie van het huidige ontwerpbestemmingsplan is dat massale bebouwing op de flanken van de Needse berg mogelijk wordt gemaakt en ook het planologische beeld van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg volledig doorbroken wordt. Wanneer de bouwmogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan gevisualiseerd worden, ontstaat niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk een schrikbeeld.

Het ontwerpbestemmingsplan voorziet erin de huidige schuur te verlengen tot 33 meter en waarachter – zeer prominent op de beschermenswaardige flanken van de Needse berg – nog een rijhal van 45 meter lengte en 25 meter breedte gerealiseerd kan worden. Ook wijkt het opgenomen bouwvlak volledig af van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg terwijl daarnaar ook extra zorg dient uit te gaan.

12. Onjuiste afstanden tot woonhuizen

Het ontwerpbestemmingsplan maakt agrarische activiteiten mogelijk die te kort op de omliggende woningen plaatsvinden. Hierdoor is op mererlei fronten overlast te verwachten waarbij te denken is aan ondermeer stankoverlast (gezien ook de meest gangbare windrichtingen), alsmede overlast van vliegen en ongedierte. Belanghebbenden wijzen daarbij ook op de geprojecteerde mestplaats aan hun zijde.

13. Ontbreken aandacht voor waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37 en 39. Met enige regelmaat doet zich ernstige wateroverlast voor.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer van initiatiefnemer is te lezen dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. De verwachting is gerechtvaardigd dat er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

14. Ontstaan van lichtvervuiling

Rijhallen en/of stallingen voor paarden (of ander vee) worden veelal met lichtranden gebouwd om daglicht binnen te laten. In de avond en nacht zorgt verlichting via deze lichtranden voor lichtvervuiling in het verstilde en donkere landschap van de Needse berg. Dit verstoort het woongenot, de rust en het bioritme van zowel mens als dier. In het bijzonder zal een verstoring van de biotoop van ter plaatse aanwezige vogels en vleermuizen plaatsvinden. Belanghebbenden ontkennen en betwisten daarbij dat de inventarisatie van de flora en fauna compleet en adequaat is uitgevoerd.

15. Subsidiare verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken op vorenstaande gronden uw raad subsidiair het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de

voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

16. Meer subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren.

Voor de onderbouwing van de meer subsidiaire gronden van belanghebbenden wordt verwezen naar de aangehechte **bijlage 1** waarvan de inhoud als hier herhaald en ingelast dient te worden aangemerkt. De meer subsidiaire gronden worden louter ter veiligstelling van rechten aangevoerd en zijn eerst aan de orde ingeval uw raad niet tot honorering van het primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden overgaat. Concreet zien de meer subsidiaire gronden op de kritiek die door belanghebbenden geuit wordt ten aanzien van de regels en de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

17. Nadere onderbouwing en/of toelichting zienswijze

Namens belanghebbenden wordt het recht voorbehouden de genoemde gronden en kritiekpunten van de onderhavige zienswijze van een nadere onderbouwing en/of toelichting te voorzien middels het noemen en indienen van verdere (bewijs)stukken, foto's, visualisaties etc.

Ter verzekering van een goede ontvangst van de onderhavige zienswijze (inclusief bijlage 1) wordt u deze per aangetekende post en per e-mail gezonden en zal tevens een persoonlijke bezorging daarvan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

F. Voerman

Bijlage 1

Meer subsidiaire gronden van belanghebbenden en gericht op de regels en toelichting van het ontwerpbestemmingsplan

Op pagina 5 van de toelichting Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29, Neede 2019 wordt aangegeven dat de toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende gedeelte van het plan. Als deze toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende kader, dan zouden wij een aantal zaken aangescherpt willen zien in de regels van het Bestemmingsplan zodat deze in lijn gebracht worden met de toelichting en interpretatieruimte zoveel mogelijk uitsluit. Het gaat hierbij om de definities ten aanzien van agrarisch bedrijf onder 1.10 c. en d. Ten aanzien van 1.10 c. het verwijderen van 'alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar'. Ten aanzien van 1.10 d. : dit is in tegenstelling met de teksten in de toelichting (pagina 8 onder Beschrijving van het Plan) waarin de milieumelding van de initiatiefnemer wordt genoemd waarin er sprake is van 15 paarden ouder dan 3 jaar. Onder 1.10 d. wordt ook de ruimte gelaten voor (op)fokkerijbedrijven. Om alle onduidelijkheden tegen te gaan zouden we in de definities onder 1.10 d. (op)fokbedrijven willen uitsluiten en dus verwijderen.

Bij de algemene bestemmingsomschrijving in de regels worden onder 3.1.1. bestemmings-omschrijvingen gegeven die deel in 3.1.2. worden toegelicht. Dit gebeurt over een deel van de onderwerpen onder 3.1.1.

- Graag zien wij ook een toelichting op 3.1.1.e wonen in een bedrijfswoning. Met daarbij de vraag of de eigenaar van het bedrijf ook in de woning dient te wonen waarmee wordt uitgesloten dat een derde of een niet-inwonend familielid deze gebouwen kan huren waarmee het bedrijf het karakter van verhuur kan krijgen. Dit houdt een aanscherping in van 7.1.c. in de 'regels'.

- Graag zien wij een toelichting op 3.1.1.f. 2 op behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden in het algemeen en in het bijzonder voor cultuurhistorische waardevolle akker ter plaatste van de aanduiding overig zone zoals dat in alle eerdere beleidsplannen, structuurvisies etc. is benoemd en zoals de huidige situatie nu is. Nu er bij co-incidentie en ruimtelijke ordeningsplannen onbedoeld een bouwvlak juridisch mogelijk is, blijkt de cultuurhistorische akker van waardevol naar een waarde van € 00,00 te zijn gereduceerd omdat voor het behoud 'waardevol' geen kosten gemaakt kunnen worden. Kunt u dan uitleggen hoe u de termen behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden van toepassing laat zijn op de percelen die nu beoogd zijn te bebouwen? Kunt u een waardetoekenning geven aan 'cultuurhistorische waardevolle akker'?

- Graag zien wij een ten aanzien van 3.1.1. g extensieve recreatie opgenomen zoals in de toelichting op pagina 1 staat een zinsnede 'Om ontwikkelingen in de dagrecreatieve en/of sportgebonden sfeer te voorkomen,' allereerst om geen manege toe te staan. In 7.1.a. van de 'regels' staat onder de Algemene gebruiksregels dat groepskamperen buiten een regulier kampeerterrein gedurende maximaal 10 dagen per jaar is toegestaan. Wij zouden graag zien

dat deze mogelijkheid geschrapt worden. Onlangs met de bouw van een carnavalswagen in de schuur voor machineberging aan de Diepenheimseweg 29 in Neede is er een aantal avonden flink overlast geweest door harde muziek.

Onder 3.1.1.i (onverharde) paden en wegen en 3.1.1. k. aangaande water, waterhuishoudkundige voorzieningen, erfverhardingen etc. zouden we graag een toelichting zien onder 3.1.2. dat de bebouwing en de verharding van wegen en paden op het betreffende perceel niet mogen leiden tot extra wateroverlast bij de huizen aan de Diepenheimseweg 31,33,35,37 (zie ook foto's). Van wateroverlast is regelmatig sprake bij hevig en bij langdurige regenval. Dit is enigszins verminderd nu naast de molen de oude houtzagerij en de bestrating aldaar zijn verwijderd. Nu de komst van een rijhal, extra stallen en bijbehorende bestrating dichterbij de eerder genoemde huizen komt, dreigt er ook in het licht van de toename van extreme buien door klimaatverandering, meer overlast voor de buren te komen die lager aan de Diepenheimseweg wonen.

Onder 3.1.1. j., 3.2.5. a. en 3.2.6. is sprake van landschapselementen en landschappelijke inpassing door erfbeplanting, erfafscheiding en afrastering. In de afgelopen periode is dat bij een buurtbewoner in gesprek met Nijhof ter sprake gekomen. Hierbij werd dit gezegd dit als middel in te zetten om uitzicht weg te nemen als buurtbewoners (teveel) bezwaar zouden maken. Wij zouden graag zien dan wanneer dit in een bestemmingsplan wordt opgenomen er ook vastgesteld wordt welke maximale hoogten er hiervoor dienen te worden aangehouden wanneer deze in het vrije veld aangeplant worden. Als het bedoeld is om de bebouwing aan het zicht te onttrekken door direct naast de bebouwing aan te planten dan hoeft dit ons inziens niet begrensd te worden.

Wij als bewoners in de lintbebouwing van Lochuizen zijn tegen inpassing van de plannen zoals beschreven in het plan dat met dit ontwerpbestemmingsplan mogelijk kan worden vanuit het oogpunt van algemeen belang van behoud van de grote landschappelijke waarde van het open essenlandschap op de flanken van de Needse Berg. Daarnaast zijn wij tegen deze plannen vanwege het opstarten van een agrarisch bedrijf binnen de lintbebouwing van Lochuizen waar voor een dergelijk bedrijf een te dichte bebouwing van woningen is.

- 3.1.2. a Bouwvlak - Per bouwvlak is maximaal één agrarisch bedrijf toegestaan. Hierbij hebben wij de volgende vragen:

  a. Houdt dit in dat er zowel voor de akkerbouwtak, de paardenhouderij en de rundveehouderij slechts een eigenaar mag zijn?
  b. Is het verplicht dat de eigenaar van dit ene bedrijf in de bedrijfswoning woont?

- Onder 3.1.2. b. betreffende toegestane diersoorten en dieraantallen en locatie huisvesting staat genoemd welke dieren gehouden mogen worden.

  a. Ons inziens houdt dit in dat er geen productiegerichte paardenhouderij mogelijk is daar er geen paarden jonger dan 3 jaar mogen verblijven. Is deze zienswijze juist? Zie ook 3.2.2.b.

b. Kunt u dan duidelijker in de 'regels' stellen dat productiegerichte paardenhouderij niet is toegestaan?
c. Kan worden uitgesloten dat de toegestane diersoorten en dieraantallen door een wijzigingsbesluit in aantal kunnen toenemen of worden ingewisseld door bijvoorbeeld varkens in de vorm van een biologische (grondgebonden) varkenshouderij?
d. Kunt u opnemen in de 'regels' dat er op 3.1.2. b. geen wijzigingsbesluit mogelijk is behalve een wijziging naar bestemming Wonen?

(17)

Adres

Email

Telefoon

Datum 15-04-2019

Aanvulling op zienswijze ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 neede van de advocaat F. Voerman van Bax advocaten .

Aan college van B&W en de gemeente raad

1 Het uitzicht vanuit ons huis en tuin is nu zo dat wij vrij uitzicht hebben over de Needse Berg [zie 4 foto s bij geleverd] als deze rij hal met stallen er komt zijn we ons uitzicht kwijt dus ernstige waarde daling van ons huis ,dit huis diepenheimseweg 31 hebben we gekocht toen was er nog geen sprake van een bouw vlak dit werd pas in 2014 duidelijk toen de raad van state het bestaande bestemmings plan heeft vernietigt .

2 Hr Nijhof heeft rechten maar wij als bewoners ook, ons woon plezier word ernstig aangetast als gebouwen er eenmaal staan gaan ze nooit meer weg .

Op basis van bovenstaande argumenten maken wij bezwaar tegen het ontwerp bestemmings plan diepenheimseweg 29 kadastraal bekent als gemeente neede sectie G nummers 1081,2725,2726 en 3787 .

Naar aanleiding van voorgaande verzoek wij u met inachtneming van onze zienswijze het ontwerp-bestemmings plan aan te passen dus het bouwvlak verwijderd , wij gaan ervan uit dat u ons van de verdere procedure op de hoogte houdt .

Handtekeningen datum 15-04-2019

edisonstraat 88
7006 re doetinchem

postbus 218
7000 ae doetinchem

t. +31 (0) 314 37 55 00
f. +31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl62 abna 0533 4422 14
bic abnanl2a

GEMEENTE BERKELLAND

Ing.	16 APR. 2019
grp	
type	
zknr.	

AANGETEKEND en persoonlijk bezorgd
Aan de raad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Tevens vooraf per e-mail: info@gemeenteberkelland.nl

Doetinchem, 15 april 2019

Uw ref.:
Onze ref.: 950012/corr/FV/SK
Inzake: emeente Berkelland
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Geachte leden van de gemeenteraad,

1. Inleiding

Namens de navolgende belanghebbenden wordt hierbij een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 te Neede.

De betreffende belanghebbenden zijn:

1.
2.
3.

2. Inhoud en strekking voorbereidingsbesluit: voorkomen agrarische ontwikkeling

Op 13 maart 2018 heeft uw raad een voorbereidingsbesluit voor de locatie (Diepenheimseweg 29) genomen met de volgende motivatie:

'Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op dit moment geldt het bestemmingsplan buitengebied Neede voor Diepenheimseweg 29. Dit perceel wordt daarbij bestemd met de functie agrarisch. Om te voorkomen dat hier ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen plaatsvinden is een voorbereidingsbesluit gewenst. Dit biedt bescherming voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden. Ook voorkomt het besluit ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden op dit gebied bij de Needse berg. Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP (KvKnr 65376803) van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

Argumentatie
Sedert de vaststelling van het oude bestemmingsplan buitengebied Neede zijn inzichten en beleid veranderd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2012 door de Raad van State en het momenteel ontbreken van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beleidsvoornemens nog niet altijd duidelijk vastgelegd. Wel kent het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan buitengebied 2016 voor Diepenheimseweg 29 de bestemming wonen toe. Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg.
Het nemen van een voorbereidingsbesluit cf. artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening is een passende maatregel. Hiermee voorkomen we dat er in het gebied op genoemd perceel ongewenste activiteiten plaatsvinden. Het geeft ons ook de tijd om binnen het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een passende bestemming aan het perceel te geven.

Kanttekeningen en risico's
Door dit besluit worden, na ingediende aanvraag, eventuele bouwmogelijkheden op het perceel bevroren voor 1 jaar. De beschikbare tijd kan worden gebruikt voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland.'

(Onderstrepingen FV)

3. Ad hoc-beleid in gebied dat juist extra bescherming en extra zorg vergt

Allereerst valt op dat de beschikbare tijd niet gebruikt is voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland maar dat een separaat ontwerp-bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in procedure is gebracht. Daarmee wordt het grote risico gelopen dat er sprake is van ad hoc keuzes voor een locatie die in het grotere verband van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland beoordeeld moet worden.

Het vorenstaande klemt temeer daar het essenlandschap van de Needse berg nota bene "extra bescherming vereist" (zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat) en de "relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nummer 29 vereist extra zorg"(zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Het voorbereidingsbesluit heeft in dat kader als basis om niet alleen grootschalige maar ook elke mogelijke agrarische ontwikkeling te voorkomen:

"Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen."

4. Strijd met gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid

Het agrarisch gebied op de flanken van de Needse berg is een gebied met een hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde (geologisch en uniek beschermd essenlandschap). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde en natuurwaarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. De bouw van de uitzichttoren op de Needse berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde aangemerkt als zijnde van nationale waarde:

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld op de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Elbergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook ter te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden nadrukkelijk van nationaal belang geacht.

Het ontwerpbestemmingsplan druist in tegen het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid en derhalve wordt niet voldaan aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

5. Onjuiste kwalificatie bestaande situatie Diepenheimseweg 29

In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen:

"De gemeente werkt sinds de vernietiging van het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" toe naar een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat verband is van 19 april tot en met 13 juni 2017 het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bouwde voort op het vernietigde bestemmingsplan en voorzag voor Diepenheimseweg 29 dan ook opnieuw in een woonbestemming. Tijdens de inspraakprocedure werd een inspraakreactie ingediend door de nieuwe eigenaren van het perceel. Daarin werd aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel Diepenheimseweg 29. Het nog altijd geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" laat deze activiteiten toe. Het gegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" in aansluiting op het vernietigde bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" voor Diepenheimseweg 29 opnieuw voorzag in een bestemming "Wonen" doet daar niets aan af.

Op basis van de nu bestaande situatie moet worden vastgesteld dat er plaatse sprake is van een vorm van agrarische bedrijvigheid, iets waarop ook is gewezen in een inspraakreactie. Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening is het daarom niet mogelijk om in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure te blijven uitgaan van een bestemming "Wonen". Uit jurisprudentie komt namelijk naar voren dat bestaand legaal gebruik in een nieuw bestemmingsplan in beginsel positief moet worden bestemd tenzij aannemelijk is dat dit legale gebruik binnen afzienbare tijd

wordt beëindigd. Nu van dat laatste geen sprake is en de eigenaren in ieder geval het bestaande legale agrarische gebruik willen voortzetten, moet aan het perceel een agrarische bestemming met een agrarisch bouwvlak worden toegekend." (Onderstrepingen FV)

In bovenstaand citaat is – samengevat – te lezen dat vanwege het feit dat de initiatiefnemer in een inspraakreactie heeft aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel – hetgeen ten zeerste ontkend en betwist wordt door belanghebbenden – er sprake is van bestaand legaal gebruik dat in beginsel positief bestemd moet worden (zie tweede onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Voor belanghebbenden is het onbegrijpelijk dat het college van B&W geen onderzoek heeft gedaan naar deze beweerdelijke weer gestarte agrarische activiteiten. Al vele jaren ontplooit de initiatiefnemer (lees: de nieuwe eigenaren) ter plaatse geen enkele agrarische activiteit. In de schuur/machineberging staat louter een tractor van de huidige huurder van de woning. Tevens vindt in deze schuur de winterstalling van een tweetal caravans plaats en wordt deze schuur gebruikt voor de bouw van een carnavalswagen. Uit het oogpunt van consistent planologisch beleid dient derhalve nu voor de derde maal (eerste maal: 2012 en tweede maal: 2016) een woonbestemming te worden toegekend aan de locatie aan de Diepenheimseweg 29 (zie eerste onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

De inspraakreactie zelve van initiatiefnemer kent voorts alleen een aanduiding van het gewenste bouwvlak. Van een concreet bouwplan is geenszins sprake terwijl bovendien feitelijk ter plaatse geen agrarische activiteiten ontplooid zijn. Tussen de publicaties van het voorontwerp-bestemmingsplan buitengebied Berkelland 2016 (woonbestemming) en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit (voorkomen (grootschalige) agrarische activiteiten) zijn door initiatiefnemer geen feitelijke agrarische activiteiten ontplooid en er is overigens ook geen concrete bouwaanvraag ingediend die gevolgd is door feitelijke agrarische activiteiten. Een planschadeclaim van initiatiefnemer vanwege het laten vervallen van de agrarische gebruiksmogelijkheden zal ook afstuiten op het stilzitten van de initiatiefnemer.

Gelet op het vorenstaande is het onbegrijpelijk dat in de toelichting gesteld wordt dat er sprake is van bestaand legaal agrarisch gebruik dat positief bestemd dient te worden. Er was geen feitelijk agrarisch gebruik ter plaatse (het stallen van een tractor is niet als agrarisch gebruik te kwalificeren) en derhalve hoeft ook geen positieve bestemming daarvan plaats te vinden.

6. <u>Eindconclusie</u>

Naar de overtuiging van belanghebbenden bevat het ontwerp bestemmingsplan een cadeau van de gemeente Berkelland aan de initiatiefnemer doordat de gemeente beweerdelijk bestaand agrarisch gebruik van het perceel positief bestemt terwijl van bestaand agrarisch gebruik geen sprake is. Met dit cadeau aan de initiatiefnemer worden tegelijkertijd de Needse berg en bijbehorende essen alsmede de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg geweld aangedaan en

wordt het veroorzaken van onherstelbare schade mogelijk gemaakt in strijd met het gemeentelijke-, provinciale- en rijksbeleid.

7. Primair verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken reeds op vorenstaande gronden uw raad primair en bovenal het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

8. Subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren. De gronden die ten grondslag liggen aan het primaire verzoek dienen als hier herhaald en ingelast te worden beschouwd.

9. Ontbreken toets economische haalbaarheid

Op geen enkele wijze blijkt uit het ontwerpbestemmingsplan dat getoetst is of de beoogde agrarische activiteiten economisch haalbaar zijn teneinde te voorkomen dat leegstand en verpaupering ontstaat.

10. Ontbreken concreet belang van initiatiefnemer tot realisatie paardenhouderij

Door initiatiefnemer is aangegeven mogelijk nu een paardenhouderij te willen maar behoort het volgens de initiatiefnemer tot de mogelijkheden op de locatie een machineopslag of een opslag van aardappelen te realiseren. De huidige schuur wordt nu nota bene voor de opslag van twee caravans gebruikt. Het is derhalve niet te begrijpen dat een paardenhouderij (met een vergroting van de huidige schuur tot 33 meter, met een grote rijhal (45 x 25 meter) en een paardenbak etc.) opgenomen is in het ontwerpbestemmingsplan.

11. Ontbreken bescherming flanken van de Needse berg en bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg

De consequentie van het huidige ontwerpbestemmingsplan is dat massale bebouwing op de flanken van de Needse berg mogelijk wordt gemaakt en ook het planologische beeld van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg volledig doorbroken wordt. Wanneer de bouwmogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan gevisualiseerd worden, ontstaat niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk een schrikbeeld.

Het ontwerpbestemmingsplan voorziet erin de huidige schuur te verlengen tot 33 meter en waarachter – zeer prominent op de beschermenswaardige flanken van de Needse berg – nog een rijhal van 45 meter lengte en 25 meter breedte gerealiseerd kan worden. Ook wijkt het opgenomen bouwvlak volledig af van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg terwijl daarnaar ook extra zorg dient uit te gaan.

12. Onjuiste afstanden tot woonhuizen

Het ontwerpbestemmingsplan maakt agrarische activiteiten mogelijk die te kort op de omliggende woningen plaatsvinden. Hierdoor is op mererlei fronten overlast te verwachten waarbij te denken is aan ondermeer stankoverlast (gezien ook de meest gangbare windrichtingen), alsmede overlast van vliegen en ongedierte. Belanghebbenden wijzen daarbij ook op de geprojecteerde mestplaats aan hun zijde.

13. Ontbreken aandacht voor waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37 en 39. Met enige regelmaat doet zich ernstige wateroverlast voor.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer van initiatiefnemer is te lezen dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. De verwachting is gerechtvaardigd dat er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

14. Ontstaan van lichtvervuiling

Rijhallen en/of stallingen voor paarden (of ander vee) worden veelal met lichtranden gebouwd om daglicht binnen te laten. In de avond en nacht zorgt verlichting via deze lichtranden voor lichtvervuiling in het verstilde en donkere landschap van de Needse berg. Dit verstoort het woongenot, de rust en het bioritme van zowel mens als dier. In het bijzonder zal een verstoring van de biotoop van ter plaatse aanwezige vogels en vleermuizen plaatsvinden. Belanghebbenden ontkennen en betwisten daarbij dat de inventarisatie van de flora en fauna compleet en adequaat is uitgevoerd.

15. Subsidiare verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken op vorenstaande gronden uw raad subsidiair het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de

voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

16. Meer subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren.

Voor de onderbouwing van de meer subsidiaire gronden van belanghebbenden wordt verwezen naar de aangehechte **bijlage 1** waarvan de inhoud als hier herhaald en ingelast dient te worden aangemerkt. De meer subsidiaire gronden worden louter ter veiligstelling van rechten aangevoerd en zijn eerst aan de orde ingeval uw raad niet tot honorering van het primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden overgaat. Concreet zien de meer subsidiaire gronden op de kritiek die door belanghebbenden geuit wordt ten aanzien van de regels en de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

17. Nadere onderbouwing en/of toelichting zienswijze

Namens belanghebbenden wordt het recht voorbehouden de genoemde gronden en kritiekpunten van de onderhavige zienswijze van een nadere onderbouwing en/of toelichting te voorzien middels het noemen en indienen van verdere (bewijs)stukken, foto's, visualisaties etc.

Ter verzekering van een goede ontvangst van de onderhavige zienswijze (inclusief bijlage 1) wordt u deze per aangetekende post en per e-mail gezonden en zal tevens een persoonlijke bezorging daarvan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

F. Voerman

Bijlage 1

Meer subsidiaire gronden van belanghebbenden en gericht op de regels en toelichting van het ontwerpbestemmingsplan

Op pagina 5 van de toelichting Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29, Neede 2019 wordt aangegeven dat de toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende gedeelte van het plan. Als deze toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende kader, dan zouden wij een aantal zaken aangescherpt willen zien in de regels van het Bestemmingsplan zodat deze in lijn gebracht worden met de toelichting en interpretatieruimte zoveel mogelijk uitsluit. Het gaat hierbij om de definities ten aanzien van agrarisch bedrijf onder 1.10 c. en d. Ten aanzien van 1.10 c. het verwijderen van 'alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar'. Ten aanzien van 1.10 d. : dit is in tegenstelling met de teksten in de toelichting (pagina 8 onder Beschrijving van het Plan) waarin de milieumelding van de initiatiefnemer wordt genoemd waarin er sprake is van 15 paarden ouder dan 3 jaar. Onder 1.10 d. wordt ook de ruimte gelaten voor (op)fokkerijbedrijven. Om alle onduidelijkheden tegen te gaan zouden we in de definities onder 1.10 d. (op)fokbedrijven willen uitsluiten en dus verwijderen.

Bij de algemene bestemmingsomschrijving in de regels worden onder 3.1.1. bestemmings-omschrijvingen gegeven die deel in 3.1.2. worden toegelicht. Dit gebeurt over een deel van de onderwerpen onder 3.1.1.

- Graag zien wij ook een toelichting op 3.1.1.e wonen in een bedrijfswoning. Met daarbij de vraag of de eigenaar van het bedrijf ook in de woning dient te wonen waarmee wordt uitgesloten dat een derde of een niet-inwonend familielid deze gebouwen kan huren waarmee het bedrijf het karakter van verhuur kan krijgen. Dit houdt een aanscherping in van 7.1.c. in de 'regels'.

- Graag zien wij een toelichting op 3.1.1.f. 2 op behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden in het algemeen en in het bijzonder voor cultuurhistorische waardevolle akker ter plaatste van de aanduiding overig zone zoals dat in alle eerdere beleidsplannen, structuurvisies etc. is benoemd en zoals de huidige situatie nu is. Nu er bij co-incidentie en ruimtelijke ordeningsplannen onbedoeld een bouwvlak juridisch mogelijk is, blijkt de cultuurhistorische akker van waardevol naar een waarde van € 00,00 te zijn gereduceerd omdat voor het behoud 'waardevol' geen kosten gemaakt kunnen worden. Kunt u dan uitleggen hoe u de termen behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden van toepassing laat zijn op de percelen die nu beoogd zijn te bebouwen? Kunt u een waardetoekenning geven aan 'cultuurhistorische waardevolle akker'?

- Graag zien wij een ten aanzien van 3.1.1. g extensieve recreatie opgenomen zoals in de toelichting op pagina 1 staat een zinsnede 'Om ontwikkelingen in de dagrecreatieve en/of sportgebonden sfeer te voorkomen,' allereerst om geen manege toe te staan. In 7.1.a. van de 'regels' staat onder de Algemene gebruiksregels dat groepskamperen buiten een regulier kampeerterrein gedurende maximaal 10 dagen per jaar is toegestaan. Wij zouden graag zien

dat deze mogelijkheid geschrapt worden. Onlangs met de bouw van een carnavalswagen in de schuur voor machineberging aan de Diepenheimseweg 29 in Neede is er een aantal avonden flink overlast geweest door harde muziek.

- Onder 3.1.1.i (onverharde) paden en wegen en 3.1.1. k. aangaande water, waterhuishoudkundige voorzieningen, erfverhardingen etc. zouden we graag een toelichting zien onder 3.1.2. dat de bebouwing en de verharding van wegen en paden op het betreffende perceel niet mogen leiden tot extra wateroverlast bij de huizen aan de Diepenheimseweg 31,33,35,37 (zie ook foto's). Van wateroverlast is regelmatig sprake bij hevig en bij langdurige regenval. Dit is enigszins verminderd nu naast de molen de oude houtzagerij en de bestrating aldaar zijn verwijderd. Nu de komst van een rijhal, extra stallen en bijbehorende bestrating dichterbij de eerder genoemde huizen komt, dreigt er ook in het licht van de toename van extreme buien door klimaatverandering, meer overlast voor de buren te komen die lager aan de Diepenheimseweg wonen.

- Onder 3.1.1. j., 3.2.5. a. en 3.2.6. is sprake van landschapselementen en landschappelijke inpassing door erfbeplanting, erfafscheiding en afrastering. In de afgelopen periode is dat bij een buurtbewoner in gesprek met Nijhof ter sprake gekomen. Hierbij werd dit gezegd dit als middel in te zetten om uitzicht weg te nemen als buurtbewoners (teveel) bezwaar zouden maken. Wij zouden graag zien dan wanneer dit in een bestemmingsplan wordt opgenomen er ook vastgesteld wordt welke maximale hoogten er hiervoor dienen te worden aangehouden wanneer deze in het vrije veld aangeplant worden. Als het bedoeld is om de bebouwing aan het zicht te onttrekken door direct naast de bebouwing aan te planten dan hoeft dit ons inziens niet begrensd te worden.

Wij als bewoners in de lintbebouwing van Lochuizen zijn tegen inpassing van de plannen zoals beschreven in het plan dat met dit ontwerpbestemmingsplan mogelijk kan worden vanuit het oogpunt van algemeen belang van behoud van de grote landschappelijke waarde van het open essenlandschap op de flanken van de Needse Berg. Daarnaast zijn wij tegen deze plannen vanwege het opstarten van een agrarisch bedrijf binnen de lintbebouwing van Lochuizen waar voor een dergelijk bedrijf een te dichte bebouwing van woningen is.

- 3.1.2. a Bouwvlak - Per bouwvlak is maximaal één agrarisch bedrijf toegestaan. Hierbij hebben wij de volgende vragen:

  a. Houdt dit in dat er zowel voor de akkerbouwtak, de paardenhouderij en de rundveehouderij slechts een eigenaar mag zijn?
  b. Is het verplicht dat de eigenaar van dit ene bedrijf in de bedrijfswoning woont?

- Onder 3.1.2. b. betreffende toegestane diersoorten en dieraantallen en locatie huisvesting staat genoemd welke dieren gehouden mogen worden.

  a. Ons inziens houdt dit in dat er geen productiegerichte paardenhouderij mogelijk is daar er geen paarden jonger dan 3 jaar mogen verblijven. Is deze zienswijze juist? Zie ook 3.2.2.b.

b. Kunt u dan duidelijker in de 'regels' stellen dat productiegerichte paardenhouderij niet is toegestaan?
c. Kan worden uitgesloten dat de toegestane diersoorten en dieraantallen door een wijzigingsbesluit in aantal kunnen toenemen of worden ingewisseld door bijvoorbeeld varkens in de vorm van een biologische (grondgebonden) varkenshouderij?
d. Kunt u opnemen in de 'regels' dat er op 3.1.2. b. geen wijzigingsbesluit mogelijk is behalve een wijziging naar bestemming Wonen?

18

Naam
Adres
Woonplaats
e-mail
telefoon

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 16 APR. 2019
grp
type
zknr.

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 15 april 2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Naam
Adres
Woonplaats
e-mail
telefoon

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 16 APR. 2019
grp
type
zknr.

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 15 april 2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

---

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. **Zichtlijnen**

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. **Beleving van het landschap**

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. **Overlast in lintbebouwing**

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),
- ongedierte van vliegen en ratten

- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

19

Naam
Adres
Woonplaats
e-mail
telefoon

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 16 APR. 2019
grp
type
zknr.

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum:
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

---

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),
- ongedierte van vliegen en ratten

- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

20

Naam
Adres
Woonplaats
e-mail
telefoon

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 16 APR. 2019
grp
type
zknr.

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 14-04-2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),
- ongedierte van vliegen en ratten

- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

21

Naam
Adres
Woonplaats
e-mail
telefoon

GEMEENTE BERKELLAND	
Ing.	16 APR. 2019
grp	
type	
zknr.	

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 14-4-'19
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),
- ongedierte van vliegen en ratten

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met v iendelijke groet,

(

- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

236ingi
21

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 16 APR. 2019
grp
type
zknr.

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Datum: 14 april 2019
Betreft: Zienswijze "Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede 2019"

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Met deze brief dienen wij onze zienswijze op het Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019 in. Deze percelen zijn kadastraal bekend als gemeente Neede sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

De huidige mogelijkheden die geschetst worden in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan vinden wij ongewenst. Onze visie hierop is dat het bouwvlak verwijderd dient te worden ten behoeve van het behoud van het open essenlandschap aan de oostelijke flanken van de Needse Berg op grond van het onderstaande.

1. **Landschappelijke en cultuurhistorische waarden**

De voorgenomen bouw van stallen, rijhal met stallen, uitbreiding opslagruimte, buitenbak en stapmolen komen in een dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg en is te grootschalig voor dit mooie gebied in het open essenlandschap. Dit landschap wordt daarmee zwaar aangetast.

Het agrarische gebied op de flanken van de Needse Berg is een gebied met een hoog landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde[1] (geologisch, unieke beschermde essenlandschappelijke waarde). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. Ook de bouw van de Natuurobservatietoren op de Needse Berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde benoemd als van nationale waarde.

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook terug te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden hierin benoemd als van nationaal belang. Deze waarden worden ons inziens met de mogelijkheden die het ter inzage gelegde ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 geeft, teniet gedaan.

[1] Bestemmingsplan buitengebied Neede herziening 1987

Dit waardevolle landschap wilt u - en ook wij - graag behouden, verbeteren en herstellen zoals u in alle beleidsnota's, plannen, adviezen door diverse externe buro's, geldende bestemmingsplannen, afgekeurde bestemmingsplannen, in voorbereiding zijnde bestemmingsplan 2016, voorbereidingsbesluit Diepenheimseweg 29, coalitieakkoord, coalitieprogramma's beschrijft.

Hieronder een citaat uit het coalitie-akkoord:

> ***Mooi landschap is ons visitekaartje***
> *Ons coulissenlandschap met vele cultuurhistorische waarden is het visitekaartje voor inwoners en toeristen en biedt een uitstekende leefomgeving voor vele soorten planten en dieren. Het is belangrijk dat we dat landschap behouden en waar mogelijk verbeteren. We richten daarom ons beleid, ons beheer en ons toezicht op het behoud en herstellen van karakteristieke landschapselementen.*

Ons inziens gaat u in dit ontwerpbestemmingsplan voorbij aan het voornemen van behoud, herstel en verbetering van het karakteristieke, waardevolle landschap op de flanken van de Needse Berg dat van nationaal belang is in dit bestemmingsplan.

De voorgenomen start van een nieuw bedrijf op de flanken van de Needse Berg in het waardevolle open essenlandschap met grootschalige bebouwing (bouwaanvraag is op 13 maart j.l. ingediend) is ongewenst in het voor Neede belangrijke wandelgebied voor inwoners en voor de toeristen die men hier zo graag naar toe trekt. Niet voor niets is vanwege de geroemde kwaliteiten van het landschap en de natuur ter plekke, de nieuwe Natuurobeservatietoren gerealiseerd.

2. Zichtlijnen

De mooie zichtlijnen die de flanken van de Needse Berg kenmerken worden verstoord wanneer op deze locatie gebouwd wordt. Het betreft de lijnen:

- vanaf de het Paasvuur/zomerfeestterrein richting de Hollandse Molen,
- vanaf de Negberinkweg richting de Hollandse Molen
- vanaf de gehele Hontjerweg wordt het uitzicht over het open essenlandschap aangetast
- van de Venneriet/kruising Negberinksweg tot aan het zandpad naar de Natuurobservatietoren worden de zichtlijnen aangetast
- Vanuit de lijn van de achtertuinen van de bewoners Diepenheimseweg oneven nummers verdwijnt het uitzicht op de Hollandse Molen en de weisdsheid van landschap over de open es.
- Van de kant van de Diepenheimseweg even nummers is voor een deel het weidse uitzicht verdwenen. Dit geldt niet alleen voor bewoners maar ook voor alle streekgenoten en toeristen die hier fietsen.
- Vanaf het wandelpad Beukenbosweg worden de zichtlijnen te niet gedaan over het open essenlandschap.

3. Beleving van het landschap

Met dit ontwerpbestemmingsplan wordt de beleving van ons mooie landschap als een van de weinige mooi bewaarde open essen aangetast. Wij zijn trots op wat wij beschouwen als ***ons*** (inwoners van Neede en buurtbewoners) landschap. Het is in onze ogen niet aanvaardbaard dat dit unieke landschap zo wordt verkwanseld.

4. Overlast in lintbebouwing

Het starten van een nieuw agrarisch bedrijf in de lintbouwing van Lochuizen geeft overlast van:

- stank (mest),

- ongedierte van vliegen en ratten
- fijnstof van stro en hooi van 45 dieren en evt. jongvee
- toevoegen van emissies van ammoniak, fijnstof, stikstof en endotoxinen in en nabij de natuurgebieden Needse Berg en het Needse Achterveld.

5. Lichtvervuiling en fauna

Verlichting van rijhal

Het is een veel voorkomend fenomeen dat rijhallen en/of stallingen voor paarden of ander vee tot 's avonds laat verlicht zijn en gebouwd worden met lichtranden om zoveel mogelijk daglicht toe te laten. Wanneer de verlichting binnen dus aan is in donkere tijden, treedt er lichtvervuiling op in het verstilde en donkere landschap van de Needse Berg waarbij het woongenot en bioritme van bewoners wordt verstoord evenals de biotoop van de vogels en vleermuizen die hier veel voorkomen. De vogels betreffen weidevogels, steenuilen, torenvalken, buizerds en zwaluwen.

De bedrijfstijden in de voorgenomen plannen zijn 07.00 – 23.00 u. Hiermee wordt het karakter van dit open landschap aangetast en verstoord het het bioritme van de aanwezige vogels, vleermuizen en mensen. Ook tast het de beleving aan van dit karakteristieke landschap waar donkerte een steeds schaarser goed wordt.

Fig. 1 voorbeelden van stal en rijhal waarbij daglicht naar binnen komt. In het donker straalt de verlichting dan van binnen naar buiten en werkt verstorend op de omgeving (rijhal in juiste maat 45 x 26)

6. Geluidsoverlast

Er ontstaat meer geluid op de flanken van de Needse Berg omdat er een nieuw bedrijf wordt gestart dat bedrijfstijden hanteert van 7.00 – 23. 00 uur 7 dagen per week.

7. Waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse Berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37, en 39. Met enige regelmaat komt het voor dat het er zo uitziet als op onderstaande afbeeldingen.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden. Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer (zie Toelichting bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29, Neede 2019) lazen wij dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. Wij verwachten als deze bebouwing doorgaat en er een nog groter

dakoppervlak en ook dichterbij dan de andere hoger liggende bebouwing, er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

8. Schade voor omwonenden

Met vaststellen van een bestemmingsplan waarin de voorgenomen of andere bebouwing mogelijk is, ontstaat ook (plan)schade voor omwonenden.

9. Ontwerpbestemmingsplan laat ruimte voor nog meer bebouwing dan nu beoogde bebouwing.

Door de afwijkingsbevoegdheden van het college van B&W in ontwerpbestemmingsplan benoemd, zijn er mogelijkheden de bestemming van het beoogde bouwvlak te wijzigen waardoor er nog meer bebouwing mogelijk is. De buitenrijbak ligt in het bouwvlak en kan door een wijzigingsbesluit ook nog worden omgezet in de bouw van een gebouw met welke doeleinden dan ook. Of er zijn met de wijzigingsbesluiten ook mogelijkheden voor het omzetten van paarden- en rundveehouderij naar bv duurzame varkenshouderij (grondgebonden varkenshouderij).

Gezien alle bovenstaande argumenten zijn wij van mening dat het beoogde bouwvlak verwijderd dient te worden om de flanken van de Needse Berg te beschermen voor de korte en de lange termijn voor alle inwoners van de gemeente Berkelland en in het bijzonder van Neede en Lochuizen en voor alle gasten die juist voor het mooie open coulissenlandschap deze omgeving bezoeken.

Met vriendelijke groet,

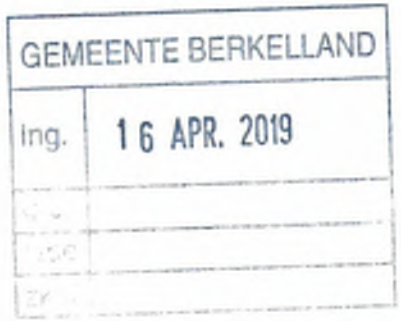

Aan het college van B&W en de gemeenteraad Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

B

236492

23.

ANKER
RECHTSBIJSTAND

GEMEENTE BERKELLAND	
Ing.	18 APR. 2019
grp	
type	
zknr.	

AANTEKENEN
Gemeenteraad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA BORCULO

Datum : 15 april 2019
Onze referentie : 190687
Uw referentie : NL.IMRO.1859.BPBGB20190002-0010
Betreft : Zienswijze Ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 in Neede
E-mail : dekamper@anker.nl
Telefoonnummer : 050 520 99 22

Geachte mevrouw/heer,

Bij publicatie van 5 maart 2019[1] publiceerde het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Berkelland het ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 in Neede. Daarbij zijn de stukken ter inzage gelegd van 6 maart tot en met 16 april 2019. Daarbij is een ieder in gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen. V[illegible]de geboden mogelijkheid maken wij bij deze gebruik namens [illegible]

Zienswijze
Cliënte staat een geheel andere ontwikkeling van de percelen kadastraal bekend gemeente Neede, sectie G, nummers 1081, 2725, 2726 en 3787 voor dan de familie Nijhof. De omgeving heeft zich namelijk ontwikkeld tot een leefomgeving. Het huidige plan komt neer op het mengen van een agrarische bestemming met een woonbestemming. Wij vinden dat deze bestemmingen elkaar bijten en dat sprake is van een slechte ruimtelijke ordening.

Geluid en geur
Wij hebben de toelichting op het bestemmingplan zoals opgesteld door Pouderoyen[2] tegen het licht gehouden en komen tot de volgende opmerkingen. Pouderoyen stelt dat er ten aanzien van geur geen rekening gehouden hoeft te worden met het oude boerderijtje[3] op het adres Diepenheimseweg 29 (voorheen bewoond door H.A. Lieftink).[4]

Wij stellen echter vast dat die lijn zeker niet geldt voor geluid.[5] De situatie dat een bedrijfswoning feitelijk nog als bedrijfswoning wordt gebruikt kan zich voordoen, maar daarvan is geen sprake op in het boerderijtje op nummer 29. Anderzijds kan het gaan om de situatie dat een bedrijfswoning feitelijk door een derde wordt bewoond, die situatie doet zich voor. De vraag is of de woning (het oude/voormalige boerderijtje) aangemerkt kan worden als onderdeel van een bestaande landbouwinrichting.

---

[1] Staatscourant 2019 nr. 12570, 5 maart 2019.
[2] Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29, Neede 2019, Toelichting, Pouderoyen.
[3] https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functies/plattelandswoning/geur.
[4] Wet geurhinder en veehouderij, artikel 2 derde lid.
[5] https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functies/plattelandswoning/geluid.

ANKER
RECHTSBIJSTAND

Artikel 1.1a van de Wabo impliceert dat de plattelandswoning behoort bij een bestaand bedrijf. Immers, de wet leidt er slechts toe dat deze niet wordt beschermd tegen milieuhinder van het bijbehorende bedrijf. Derhalve is onjuist de door de raad voorgestane rechtsopvatting dat ook in een plattelandswoning kan worden voorzien als de landbouwinrichting is gestaakt.[6]

"Wel is voor de bescherming tegen geluidhinder het feitelijke gebruik, en niet de planologische status, van een pand als woning in de regel doorslaggevend. Dat betekent concreet dat een voormalige bedrijfswoning die nog de planologische status van bedrijfswoning heeft maar feitelijk als burgerwoning wordt gebruikt, beschermd wordt als ware het een burgerwoning, óók tegen geluidhinder afkomstig van het bedrijf waarvan die woning voorheen een onderdeel was (en dat in planologisch opzicht ook nog steeds is)."[7]

VNG-brochure
Pouderoyen hinkt op 2 gedachten." Een beoordeling voor het onderwerp bedrijven en milieuzonering is eigenlijk niet aan de orde, omdat sprake is van een planologisch bestaande situatie (waar de beoogde bedrijfsopzet binnen past). Gemeten vanuit het agrarisch bouwvlak wordt niet voldaan aan de richtafstanden voor stof en geluid en de minimumafstand voor geur. Uitgaande van de beoogde bedrijfsopzet wordt wel aan deze afstanden voldaan voor de bedrijfsmatige onderdelen van de inrichting."

In een belangrijke VNG-brochure zijn richtafstanden opgenomen. "Als gevolg van jurisprudentie heeft de publicatie bijna de status van 'pseudo-wetgeving' gekregen waarvan slechts gemotiveerd kan worden afgeweken. (ABRvS 13 mei 1997, BR 1997, 830 én ABRvS 3 april 2001, JM 2001, nr. 85)."[8] Pouderoyen meent dat de VNG-brochure niet gehanteerd hoeft geworden omdat het al om bestaande agrarische bestemming gaat, daarmee zijn wij het oneens.

Het bestemmingsplan is 32 jaar oud. Er is getracht de agrarische bestemming te wijzigen in een woonbestemming. Daarna heeft een vernietiging van het bestemmingplan plaatsgevonden die daar niets mee te maken heeft. Er is een nieuwe poging ondernomen om het bestemmingsplan weer opnieuw in procedure te brengen, maar nog altijd is de woonbestemming niet rond. Nu wordt de agrarische bestemming weer 'terug getoverd' maar zonder toereikende onderbouwing van die keuze. Wij nemen aan dat de (zakelijke) wensen van Nijhof hierin doorslaggevend zijn en geen ruimtelijke /planologische overwegingen.

Er is ten aanzien van de agrarische bestemming onzes inziens nooit beoordeeld of sprake is van of een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor cliënte en anderen is gewaarborgd en dat had wel gemoeten, wil men die beoordeling nu overslaan.[9] Wij zijn van mening, dat het beoordelen of sprake zal zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat alsnog zal moeten plaatsvinden.

Let wel, eerder was er sprake van een omgevingsvergunning, waarbij ambtelijk getoetst is aan de bestemming 'Wonen', waarbij een inmiddels vervallen binnenplanse afwijkingsbevoegdheid is aangewend en waarbij nu ineens sprake zou zijn van een bouwwerk dat past binnen een agrarische bestemming. Dit vraagt om een nadere motivering.

---

[6] Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, 24 december 2014, rechtsoverweging 3.7, 2e alinea, Zaaknummer 201303444/1/R1, ECLI:NL:RVS:2014:4653.
[7] Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 33 078, nr. 3, pagina 4.
[8] https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functies/bedrijven/milieuzonering/#hb6c43576-4b3b-4810-8169-b53001883656.
[9] Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, 30 november 2011, rechtsoverweging 2.12.6 slot Zaaknummer 200906620/1/R1, ECLI:NL:RVS:2011:BU6368.

ANKER
RECHTSBIJSTAND

Bovendien is Diepenheimseweg 29 ten onrechte niet meegewogen. De woonruimte wordt voor 8 jaar als woonruimte gehuurd en daardoor is normale, volledige huurbescherming ontstaan. Dergelijke huurcontracten kunnen geen tijdelijke huurovereenkomst zijn.[10] Van verhuur op grond aan een vergunning krachtens de Leegstandwet is al evenmin geen sprake en gelet op de lengte zou dat ook niet kunnen.[11]

Wij zijn van mening dat de richtafstanden zowel ten aanzien van Diepenheimseweg 29 als alle andere woningen in de directe omgeving moeten worden gehanteerd, waarbij zowel naar de paardenhouderij als naar de rundveehouderij moeten worden gekeken, afhankelijk van de specifieke locatie van de beide bestemmingen.

De in de VNG-brochure opgenomen afstanden zijn indicatief, al kan er gemotiveerd van worden afgeweken. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 22 augustus 2012 in zaak nr. 201113021/1/R1) gelden de richtafstanden volgens de VNG-brochure tussen enerzijds de grens van de bestemming die bedrijven (of andere milieubelastende functies) toelaat en anderzijds de uiterste situering van de gevel van een woning die volgens het bestemmingsplan of via vergunningvrij bouwen mogelijk is.

Pouderoyen stelt het volgende: "Uitgaande van de beoogde bedrijfsopzet wordt gerekend vanaf de stalgevels van de nieuw beoogde bebouwing van dierenverblijven ten opzichte van aan de overzijde van de weg gelegen woningen aan de minimale afstandseisen voldaan. Daarbij zijn de machineberging, rijhal, rijbak en stapmolen niet aan te merken als dierenverblijven. Hiervoor gelden vanuit het Activiteitenbesluit milieubeheer of de Wet geurhinder en veehouderij geen afstandseisen."

Of aan de richtafstand is voldaan moet in dit geval worden beoordeeld aan de hand van de afstand tussen de uiterste situering van alle woningen en de grens van de bestemming die agrarische bedrijven toelaat. Dit is blijkens de toelichting dus niet gebeurd en op basis van vage aannamen.

Bovendien moet er ten aanzien van alle woningen rekening gehouden worden met de mogelijkheid om het hoofdgebouw met een bijbehorend bouwwerk nog omgevingsvergunningvrij uit te breiden. [12] Het plan voldoet dan ook ruimschoots niet aan de richtafstanden.

Verzoek
Wij verzoeken u onze zienswijze over te nemen en terug te keren naar het oorspronkelijke plan om woningbouw mogelijk te maken op het perceel, aan de straatkant (Diepenheimseweg) en de mogelijkheid tot het realiseren van agrarische bebouwing te schrappen.

Met vriendelijke groet,
Anker Rechtshulp b.v.

mr. R. de Kamper

---

[10] Artikel 271, eerste sub a en vierde lid Boek 7 Burgerlijk Wetboek.
[11] Leegstandswet, artikel 15 , zesde, zevende en achtste lid.
[12] Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, 2 april 2014, Rechtsoverweging 3.4, Zaaknummer 201308643/1/R2, ECLI:NL:RVS:2014:1173.

Anker Rechtshulp b.v., Paterswoldseweg 812, 9728 BM, Postbus 8002, 9702 KA Groningen, T 050 520 99 99,
E jurist@anker.nl, www.ankerrechtsbijstand.nl, KvK 02077414, Rabobank IBAN NL73RABO0312245815,
BIC RABONL2U

ANKER
RECHTSBIJSTAND

15 APR 2019

VOLMACHT

Betreft : Diepenheimseweg 29, bestemmingplan, bouwen, milieu enz,
Kenmerk : NL.IMRO.1859.BPBGB20190002-0010, Staatscourant 2019, 12570
Onze referentie : 190687

Ondergetekende :

Geboren op :

Wonende te :

Machtigt bij deze mr. Robbie de Kamper , kantoorhoudende te Groningen

om ondergetekende te vertegenwoordigen bij het voeren van zienswijze en/of bezwaarprocedure en/of (hoger) beroepsprocedure in bovengenoemde zaak. Ondergetekende verleent de gemachtigde het recht zich te laten vervangen.

Datum: 11-4-2019 **Ondertekening:**

Toelichting

Bestemmingsplan Buitengebied,
Diepenheimseweg 29, Neede 2019

Gemeente Berkelland

POUDEROYEN compagnons
vormgeving van stad en land

TOELICHTING

Bestemmingsplan Buitengebied,
Diepenheimseweg 29, Neede 2019

Gemeente Berkelland

Inhoud	: Toelichting
Projectnummer	: 128-011
Profitmanagernummer	: P196801
Opdrachtgever	: Gemeente Berkelland
Opsteller	: Pouderoyen Compagnons
Status	: Ontwerp
Datum	: 26 februari 2019

Pouderoyen Compagnons vormgeving van stad en land is een handelsnaam van Pouderoyen BV

St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ NIJMEGEN
tel: 024-3224579
fax: 024-3241240
e-mail: info@pouderoyen.nl
www.pouderoyen.nl

IBAN NL29 RABO 0154 8198 75
KVK 14 06 66 14
BTW NL 8104.81.996 B01

INHOUD BLZ

1. INLEIDING 1

1.1. Aanleiding en doelstelling 1
1.2. Plangebied 2
1.3. Geldend bestemmingsplan 3
1.4. De bij het plan behorende stukken 4
1.5. Leeswijzer 5

2. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED EN HET PLAN 6

2.1. Beschrijving van het plangebied 6
2.2. Beschrijving van het plan 8

3. BELEIDSKADER 10

3.1. Rijksbeleid 10
3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) 10
3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) 10
3.1.3 Besluit ruimtelijke ordening: ladder voor duurzame verstedelijking 11
3.2. Provinciaal beleid 12
3.2.1 Omgevingsvisie 2014/Omgevingsvisie Gaaf Gelderland 12
3.2.2 Omgevingsverordening 13
3.3. Regionaal beleid 14
3.4. Gemeentelijk beleid 14

4. MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN 15

4.1. Milieu 15
4.1.1 Bedrijven en milieuzonering 15
4.1.2 Geur 16
4.1.3 Geluid 18
4.1.4 Externe veiligheid 18
4.1.5 Bodem 19
4.2. Natuur 19
4.3. Water 20
4.4. Archeologie en cultuurhistorie 22
4.4.1 Archeologie 22
4.4.2 Cultuurhistorie 23
4.5. Verkeer en parkeren 24

5. JURIDISCHE PLANOPZET 25

5.1. Verbeelding 25
5.2. Regels 25
5.2.1 Algemeen 25
5.2.2 Specifieke bestemmingsregeling 26

5.2.3 Algemene bestemmingsregels en aanduidingen 27

6. ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID 28

7. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID 29

7.1. Procedure 29
7.2. Ontwerp 29

BIJLAGE(N) bij toelichting

Bijlage 1 Aeriusberekening
Bijlage 2 Natuurtoets

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding en doelstelling

Op 30 oktober 1990 stelde de gemeenteraad van de voormalige gemeente Neede het bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" vast. Dit bestemmingsplan richtte zich op het hele buitengebied van de voormalige gemeente Neede en sloot aan op het op 2 september 1974 vastgestelde bestemmingsplan "Buitengebied". Gedeputeerde Staten van Gelderland keurden het bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" goed op 27 mei 1991 (nr. RG91.60904-RWG/G55209). Dit betrof een onherroepelijk besluit waarbij alleen goedkeuring werd onthouden aan een klein deel van de planregels over het toenmalige grondwaterbeschermingsgebied.

Dit bestemmingsplan geldt nog steeds voor het buitengebied van de voormalige gemeente Neede. Dit is alleen anders geweest in de periode tussen 18 september 2013 en 27 augustus 2014 toen het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" in werking was. Doordat dit bestemmingsplan op laatstgenoemde datum werd vernietigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, is het bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" er echter weer gaan gelden.

De gemeenteraad van Berkelland nam op 13 maart 2018 een voorbereidingsbesluit voor de vier kadastrale percelen bij het adres Diepenheimseweg 29. Dit voorbereidingsbesluit is op 17 maart 2018 in werking getreden. Door voor 16 maart 2019 het voorliggende bestemmingsplan als ontwerp ter inzage te leggen, blijft de bij het voorbereidingsbesluit ontstane voorbereidingsbescherming in stand.

Daarbij richt het voorliggende bestemmingsplan zich op het verkleinen van het agrarisch bouwvlak voor het adres Diepenheimseweg 29 en op het beperken van de sinds de jaren '70 toegestane gebruiksmogelijkheden. Zo laat het nieuwe bestemmingsplan binnen het plangebied minder bebouwing toe dan het bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987", terwijl niet-grondgebonden veehouderij niet langer wordt toegestaan. Daarmee wordt grootschalige agrarische ontwikkeling in relatie tot een niet-grondgebonden veehouderij op dit perceel voor de toekomst uitgesloten. Om overige grootschalige agrarische ontwikkelingen op het perceel in de toekomst ook uit te kunnen sluiten, wordt in de bestemmingsplanregeling de toegestane dierbezetting expliciet benoemd. Een verdere doorontwikkeling van veehouderij is op dit perceel dan ook niet langer mogelijk, terwijl de inperking van de bouwmogelijkheden ook voorkomt dat voor de akkerbouwtak nog meer bebouwing wordt opgericht. Om ontwikkelingen in de dagrecreatieve en/of sportgebonden sfeer te voorkomen, verbiedt het bestemmingsplan daarnaast nadrukkelijk het gebruik van het plangebied als manege.

Dit bestemmingsplan heeft dus nadrukkelijk een conserverend karakter, uitgaand van een plan dat voorziet in het houden van 15 paarden en 30 stuks rundvee (10 zoogkoeien en 20 jongvee), waarvoor de eigenaren op 14 februari 2019 een melding hebben ingediend op grond van het Activiteitenbesluit Milieubeheer. Deze melding volgt op de planopzet die de eigenaren in hun brief van 7 december 2018 inbrachten. Zij voorziet in, het realiseren van één nieuw bedrijfsgebouw (‘rijhal (binnenrijbak) met daarnaast 12 stallen voor paarden’), het in gebruik nemen van een bestaand bijgebouw als paardenstal (voor in totaal 3 paardenboxen) het uitbreiden van een bestaande werktuigenberging met een rundveestal voor 10 zoogkoeien en 20 stuks jongvee, en het plaatsen van een (buiten) rijbak met een stapmolen.

Door de beperkingen ten opzichte van de gebruiks- en bouwmogelijkheden uit het nu geldende bestemmingsplan “Buitengebied”, herziening 1987” sluit het voorliggende bestemmingsplan aan op de bedoeling om ongewenste grootschalige agrarische ontwikkeling te voorkomen die naar voren komt uit de motivering en argumentatie van het voorbereidingsbesluit van 13 maart 2018.

1.2. Plangebied

Het plangebied van dit bestemmingsplan omvat het adres Diepenheimseweg 29 in Neede en beslaat de percelen kadastraal bekend gemeente Neede, sectie G nummers 1081, 2725, 2726 en 3787.

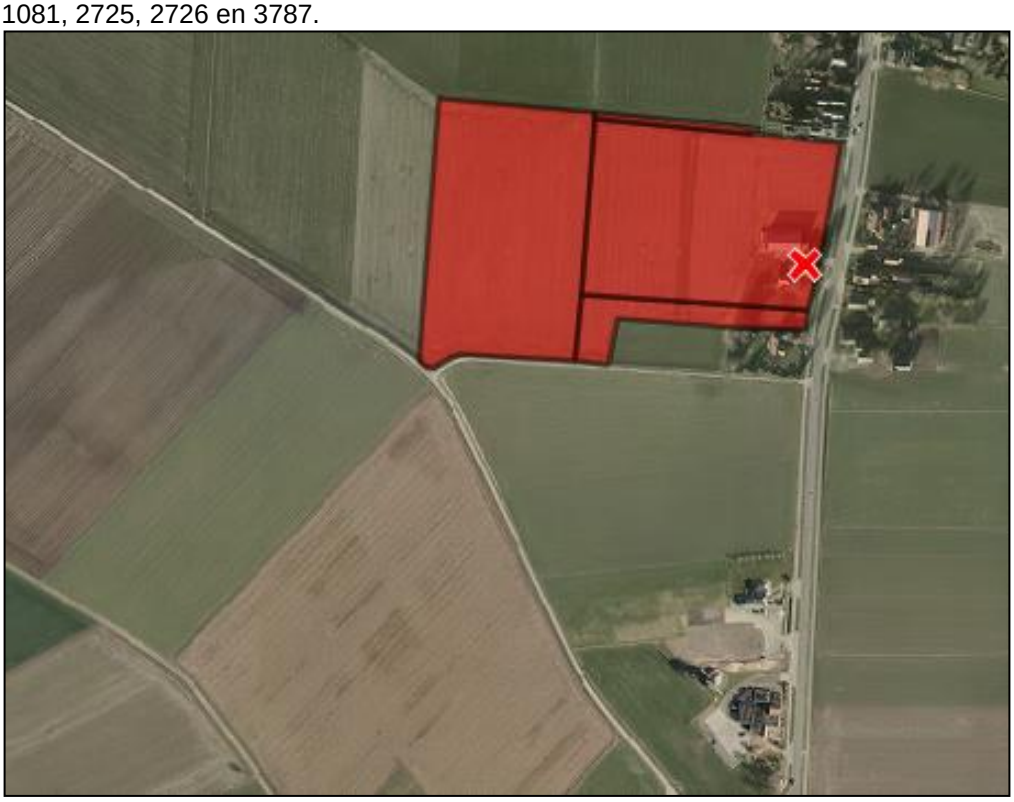

Luchtfoto met globale begrenzing plangebied (voorjaar 2018)

1.3. Geldend bestemmingsplan

Voor het perceel Diepenheimseweg 29 geldt het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” (Neede) dat daaraan de bestemming ‘Agrarisch gebied met grote landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarde’ toekent. Daarbij is het perceel voorzien van een agrarisch bouwvlak met een omvang van 1,2 ha.

Volgens de bouwvoorschriften van het geldende bestemmingsplan mag het bouwvlak worden bebouwd door bedrijfsbebouwing met een goothoogte van 6,5 meter en een bouwhoogte van 10 meter. Daarbij kennen deze voorschriften ook vrijstellings-mogelijkheden voor onder meer het bouwen tot op de zijdelingse perceelsgrens en het aan één zijde overschrijden van de grenzen van het bouwvlak tot maximaal 15 meter.

Fragment plankaart bp “Buitengebied, herziening 1987” (niet op schaal)

Bij dit alles maakt het bestemmingsplan voor het toegestane gebruik van het bouwvlak en de agrarische gebiedsbestemming geen onderscheid tussen akkerbouw of verschillende vormen van veehouderij. Dit betekent dat het 1,2 ha grote agrarische bouwvlak volgens het geldende bestemmingsplan mag worden gebruikt voor akkerbouw, iets waarvan momenteel sprake is, en ook voor grondgebonden en/of niet-grondgebonden veehouderij. Dit laatste houdt in dat het bouwvlak bijvoorbeeld mag worden gebruikt voor bebouwing door een grondgebonden (melk)rundveehouderij maar ook voor bebouwing voor niet-grondgebonden varkenshouderij. Het geldende bestemmingsplan kent daarmee de brede gebruiks- en bouwmogelijkheden die gebruikelijk waren in de jaren van zijn totstandkoming.

Voor de bestemming ‘Agrarisch gebied met grote landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarde’ zijn de te beschermen landschapswaarden op de plankaart weergegeven via de letters ‘hov’. Zij hebben betrekking op het volgende:

- h: bescherming van hoogteverschillen
- o: bescherming van openheid
- v: bescherming van rust en onverharde wegen

Deze gebiedsaanduidingen hebben alleen betrekking op het aanlegvergunningstelsel zoals dat in artikel 26 van de planvoorschriften is opgenomen. Voor het realiseren van bebouwing binnen een agrarisch bouwvlak zijn zij geen direct toetsingskader.

Verder kent de plankaart ter hoogte van Diepenheimseweg 29 een zone aanduiding ter bescherming van de telecommunicatie-voorzieningen waarbinnen geen bebouwing hoger dan 41 meter +NAP is toegestaan. Omdat Diepenheimseweg 29 volgens de topografische kaart (zie onderstaande afbeelding) op +25 NAP ligt, betekent de aanwezigheid van het straalpad dat bebouwing hoger dan 16 meter daar alleen is toegestaan met toestemming van de beheerder van de straalverbinding. Op het perceel is geen bebouwing aanwezig die hoger is dan 16 meter.

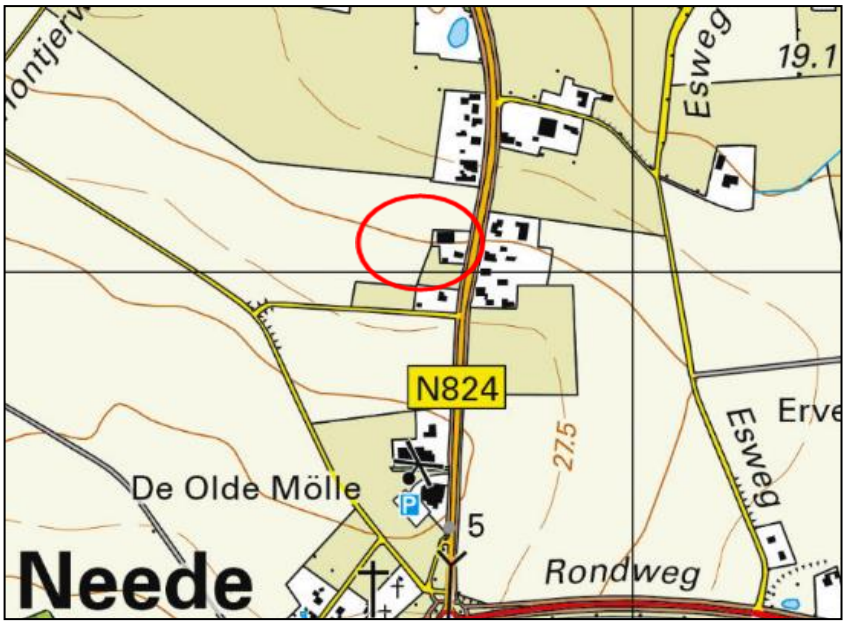

Fragment topografische kaart (niet op schaal)

Het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” kent regelingen voor het wijzigen van het bestemmingsplan (door het college van burgemeester en wethouders). Daarbij kan een agrarisch bouwvlak o.m. worden opgeheven (bij bedrijfsbeëindiging) of van vorm worden veranderd indien dat om bedrijfstechnische redenen noodzakelijk is. Via zo’n wijziging van het bestemmingsplan kan de oppervlakte van een bouwvlak ook met maximaal 25% worden vergroot. Voor het perceel Diepenheimseweg 29 is deze wijzigingsbevoegdheid nooit toegepast. Dit betekent dat het daar aanwezige agrarische bouwvlak sinds de vaststelling van het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” niet van vorm is veranderd, niet is vergroot en ook niet is opgeheven.

1.4. De bij het plan behorende stukken

Het bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” bestaat uit de volgende stukken:

- toelichting;
- regels;
- de verbeelding (tek.nr. NL.IMRO.1859.BPBGB20190002-0010, gedateerd 11 februari 2019).

Op de verbeelding is de bestemming van de gronden binnen het plangebied aangegeven. In de regels zijn bepalingen opgenomen om de uitgangspunten van het plan zeker te stellen en om te borgen dat het gebruik beperkt blijft tot het in de planregels genoemde gebruik (incl. dieraantallen). De verbeelding en de regels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het plan en moeten samen gelezen worden.
Het plan gaat vergezeld van een toelichting. Deze toelichting geeft een duidelijk beeld van het bestemmingsplan en van de daaraan ten grondslag liggende gedachten. De toelichting maakt geen deel uit van het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan. Daarnaast geeft het de ruimtelijke motivering voor de vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan.

1.5. Leeswijzer

In deze toelichting wordt na dit inleidende hoofdstuk in hoofdstuk 2 het voorgenomen plan en het plangebied beschreven. In hoofdstuk 3 en 4 is ingegaan op de planologische randvoorwaarden en het beleid van de gemeente en andere overheden dat van toepassing is, alsook de haalbaarheid van het plan getoetst aan de relevante milieu- en omgevingsaspecten. In hoofdstuk 5 is de juridische regeling toegelicht en hoofdstuk 6 en 7 beschrijven de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid.

2. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED EN HET PLAN

2.1. Beschrijving van het plangebied

Ligging plangebied (niet op schaal)

Het perceel Diepenheimseweg 29 ligt ongeveer 500 meter ten noorden van de kern Neede langs de provinciale weg Neede-Diepenheim (N824). Het bevindt zich aan de flank van de Needse Berg op korte afstand van burgerwoningen en op circa 300 meter afstand van de monumentale Hollandsche Molen.

Op het perceel Diepenheimseweg 29 bevinden zich drie gebouwen. Daarvan is er één in gebruik voor de woonfunctie. Het zuidwestelijk daarvan gelegen pand is in gebruik als bijgebouw bij het woongebouw en het meest noordelijke pand wordt gebruik ten behoeve van de akkerbouw. Voor het bouwen van dit laatste pand is een omgevingsvergunning verleend op basis van het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” dat in werking was toen de aanvraag voor deze omgevingsvergunning werd ingediend.

De omgevingsvergunning is verleend voor een werktuigenberging ter vervanging van te slopen opstallen. Hieraan kon worden meegewerkt op basis van de planregels van het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” dat voor Diepenheimseweg 29 voorzag in de bestemming “Wonen”. De vernietiging van het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” bracht niet met zich mee dat de op 16 mei 2014 aangevraagde omgevingsvergunning niet langer kon worden verleend. Omdat tegen de verleende omgevingsvergunning geen bezwaar of beroep is ingesteld, moet worden vastgesteld dat deze formele rechtskracht heeft gekregen en dus mocht worden uitgevoerd.

Na de vernietiging van het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” is het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” weer gaan gelden in het buitengebied van de voormalige gemeente Neede. Dit betekent dat Diepenheimseweg 29, en dus ook de daarvoor vergunde schuur, volgens de weer geldende bestemming ‘Agrarisch gebied met grote landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarde’ mocht worden gebruikt voor agrarische doeleinden. Het bestaande gebruik ten behoeve van akkerbouw past dus in het geldende bestemmingsplan, terwijl ook de in 2014 vergunde werktuigenberging voor dat doel mag worden gebruikt.

Bij het maken van het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” is een gedragslijn ontwikkeld voor het toekennen van agrarische bouwvlakken en voor het bepalen van de omvang van de toe te kennen agrarische bouwvlakken. Deze gedragslijn wordt nog steeds gevolgd en voorziet er kort gezegd in dat de omvang van een agrarisch bouwvlak in het nieuwe bestemmingsplan wordt bepaald aan de hand van de bestaande situatie en een eerste reële ontwikkeling voor de korte termijn. Wanneer de agrarische bedrijvigheid is beëindigd, wordt in het nieuwe bestemmingsplan geen agrarisch bouwvlak meer toegekend.

Het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” kende aan Diepenheimseweg 29 de bestemming “Wonen” toe. Dit is gebeurd omdat uit de inventarisatie voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan duidelijk was geworden dat er op dat moment geen sprake meer was van enige agrarische bedrijfsvoering.

Het op 26 juni 2013 vastgestelde bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” is echter vernietigd door de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 27 augustus 2014 (nr. 201308008/1/R2). Dit betekende dat in het buitengebied van Berkelland de voorheen geldende bestemmingsplannen weer van kracht zijn geworden. Voor het perceel Diepenheimseweg 29 in Neede hield dit in dat het bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” weer onverkort van toepassing werd en dat de agrarische bestemming weer is gaan gelden.

De gemeente werkt sinds de vernietiging van het bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” toe naar een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat verband is van 19 april tot en met 13 juni 2017 het voorontwerpbestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2016” ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bouwde voort op het vernietigde bestemmingsplan en voorzag voor Diepenheimseweg 29 dan ook opnieuw in een woonbestemming. Tijdens de inspraakprocedure werd een inspraakreactie ingediend door de nieuwe eigenaren van het perceel. Daarin werd aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel Diepenheimseweg 29. Het nog altijd geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” laat deze activiteiten toe. Het gegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2016” in aansluiting op het vernietigde bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2012” voor Diepenheimseweg 29 opnieuw voorzag in een bestemming “Wonen” doet daar niets aan af.

Op basis van de nu bestaande situatie moet worden vastgesteld dat ter plaatse sprake is van een vorm van agrarische bedrijvigheid, iets waarop ook is gewezen in een inspraakreactie. Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening is het daarom niet mogelijk om in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure te blijven uitgaan van een bestemming “Wonen”. Uit jurisprudentie komt namelijk naar voren dat bestaand legaal gebruik in een nieuw bestemmingsplan in beginsel positief moet worden bestemd tenzij aannemelijk is dat dit legale gebruik binnen afzienbare tijd wordt beëindigd. Nu van dat laatste geen sprake is en de eigenaren in ieder geval het bestaande legale agrarische gebruik willen voortzetten, moet aan het perceel een agrarische bestemming met een agrarisch bouwvlak worden toegekend.

Dit laatste sluit ook aan op de al sinds jaren bestaande beleidslijn voor het toekennen van agrarische bouwvlakken. Die gaat er immers van uit dat bij bestaande agrarische activiteiten een agrarisch bouwvlak wordt toegekend en dat bij het bepalen van de omvang van het agrarisch bouwvlak rekening wordt gehouden met de bestaande situatie en een eerste reële ontwikkeling voor de korte termijn. Volgens die beleidslijn is het niet logisch om bij een nieuw bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 vast te houden aan een bestemming “Wonen” maar moet voor het perceel juist worden voorzien van een agrarisch bouwvlak dat zo mogelijk ruimte biedt aan een eerste reële ontwikkelplan. Dit bestemmingsplan voorziet daarin en kiest daarmee voor een consequente uitvoering van de bestaande beleidslijn terwijl tegelijkertijd de bouw- en gebruiksmogelijkheden uit het geldende bestemminsplan worden ingeperkt.

2.2. Beschrijving van het plan

Het nieuw vast te stellen bestemmingsplan moet worden gebaseerd op de digitale systematiek en de huidige Wet ruimtelijke ordening (Wro). Daarbij wordt de inhoud van de planregels afgestemd op het planvoorstel dat de eigenaren inbrachten bij brief van 7 december 2018 en dat inmiddels nader concreet is gemaakt in de milieumelding, die op 14 februari 2019 werd ingediend. Zoals gezegd sluit dit aan op de werkwijze die wordt toegepast bij maken van het nieuwe bestemmingsplan voor het hele buitengebied van Berkelland als het gaat om het bepalen van de omvang van agrarische bouwpercelen. Daarbij is uitgangspunt dat de omvang van een agrarisch bouwvlak wordt afgestemd op de feitelijk bestaande situatie in combinatie met een eerste reële uitbreidingswens van de agrarische ondernemer waarvoor een goede ruimtelijke onderbouwing kan worden gegeven. In dat opzicht loopt het bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 dus vooruit op het nieuwe bestemmingsplan voor het hele Berkellandse Buitengebied, zij het dat daarin vanwege de bedoeling van het voorbereidingsbesluit van 13 maart 2018 nog een aantal specifieke aspecten worden vastgelegd. Dit laatste wordt gedaan om niet-grondgebonden veehouderij niet langer toe te staan en om de toegestane bedrijfsbebouwing te beperken tot de inhoud van de op 14 februari 2019 ingediende milieumelding. Op die manier wordt voorkomen dat op dit perceel ongewenste grootschalige agrarische ontwikkeling kan plaatsvinden die het huidige bestemmingsplan nog wel kan toelaten.

Daarbij is met een toegestane veebezetting van 15 paarden en 30 stuks rundvee (10 zoogkoeien en 20 stuks jongvee) geen sprake van een grootschalige agrarische ontwikkeling. Afgezet tegen een gangbare veebezetting is het aantal runderen namelijk gering te noemen, terwijl ook het houden van 15 paarden in de Berkellandse situatie niet uitzonderlijk of grootschalig kan worden genoemd. Ter illustratie: volgens de milieugegevens kende Berkelland in januari 2018 meer dan 35 (gemengde) bedrijven waarop meer dan 14 paarden werden gehouden. Daarbij is op 21 bedrijven sprake is van meer dan 30 paarden, waarbij de 7 grootste paardenhouderijen mogen beschikken over meer dan 80 paarden. Tegen deze achtergrond is het niet reëel om het houden van 15 paarden naast het houden van 30 stuks rundvee als grootschalige agrarische ontwikkeling te beschouwen.

Verder is dit bestemmingsplan afgestemd op de ingediende milieumelding van 14 februari 2019 en biedt het daarom minder bouwmogelijkheden dan het geldende bestemmingsplan. Daar waar het geldende bestemmingsplan het toelaat dat het gehele 1,2 ha grote bouwvlak wordt bebouwd met bedrijfsbebouwing, staat het nieuwe bestemmingsplan als bedrijfsbebouwing uitsluitend een rijhal met stalruimte, een rundveestal/werktuigenberging, een rijbak en een stapmolen toe. Daarmee wordt de omvang van toegestane bedrijfsgebouwen teruggebracht tot minder dan 2.000 m², terwijl de totale bedrijfsbebouwing incl. rijbak en stapmolen ongeveer 4.200 m² bedraagt. Hoewel daarnaast ook een bedrijfswoning met bijgebouwen wordt toegestaan, laat het nieuwe bestemmingsplan in vergelijking met het bestaande agrarische bouwvlak van 1,2 ha aanzienlijk minder bebouwing toe door de bouwmogelijkheden ongeveer te halveren.

Voor wat betreft de bouwhoogte gaat het nieuwe bestemmingsplan niet zonder meer uit van de 12 meter die het voorontwerpbestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2016” hanteerde voor agrarische bedrijfsgebouwen. Voor Diepenheimseweg 29 blijft namelijk de norm van 10 meter gelden die ook in het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987” is opgenomen. Hiervoor is gekozen vanwege de ligging van het perceel aan de flank van de Needse Berg.

De ter plaatse van Diepenheimseweg 29 aanwezige landschappelijke waarden (openheid en hoogteverschillen) worden op deze manier dus betrokken in het nieuwe bestemmingsplan. Dat laat immers niet alleen veel minder bebouwing toe dan het geldende bestemmingsplan, maar blijft daarbij ook vasthouden aan de norm uit het geldende bestemmingsplan ten aanzien van de hoogte van bedrijfsgebouwen die strenger is dan de normaal toegepaste maatvoering. Ook hiermee wordt benadrukt dat op het perceel geen sprake kan zijn van grootschalige agrarische ontwikkeling maar alleen van grondgebonden agrarische activiteiten tot een beperkte omvang.

3. BELEIDSKADER

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en door vertaald op de verbeelding en in de regels.

3.1. Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. De SVIR actualiseert het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid als gevolg van nieuwe politieke accenten en veranderende omstandigheden zoals de economische crisis, klimaatverandering en toenemende regionale verschillen onder andere omdat groei, stagnatie en krimp gelijktijdig plaatsvinden. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en vervangt de Nota Ruimte.

In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities voor concurrentiekracht, bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid tot 2040 (lange termijn) en doelen, belangen en opgaven tot 2028 (middellange termijn). De centrale visie wordt uiteengezet in drie hoofddoelstellingen voor de middellange termijn (2028), namelijk "concurrerend, bereikbaar en leefbaar&veilig". Voor de drie rijksdoelen zijn de onderwerpen van nationaal belang benoemd waarmee het Rijk aangeeft waarvoor het verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

Tenslotte is de rijksverantwoordelijkheid voor het systeem van goede ruimtelijke ordening als afzonderlijk belang opgenomen. Hiervoor geldt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke plannen.

De drie hoofddoelen van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid kennen nationale opgaven die regionaal neerslaan. Voor alle nationale opgaven worden rijksinstrumenten ingezet, waarbij financiering slechts één van de instrumenten is. Ook decentrale overheden en marktpartijen dragen bij aan de realisatie van nationale opgaven.

<u>Toetsing</u>
Bij dit plan zijn geen nationale belangen in het geding. Het bestemmingsplan kent aan een agrarisch bestemd perceel in het buitengebied een nieuwe agrarische bestemming toe met aanzienlijk minder gebruiks- en bouwmogelijkheden.

3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het kabinet heeft in de hiervoor genoemde Structuurvisie vastgelegd dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainport Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal

belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).

Toetsing

Ten oosten van Neede loopt in zuidoostelijke richting een laagvliegroute, terwijl een andere laagvliegroute in oost-west-richting Ruurlo passeert (zie onderstaande afbeelding). Het perceel Diepenheimseweg 29 bevindt zich ver buiten de laagvliegroutes maar binnen het radarverstoringsgebied rondom de voormalige vliegbasis Twente. Omdat het nieuwe bestemmingsplan echter geen hoge bebouwing toelaat die een verstoring kan opleveren voor een goede werking van de radar, levert het geen belemmering op voor de laagvliegroute of de radarveiligheid.

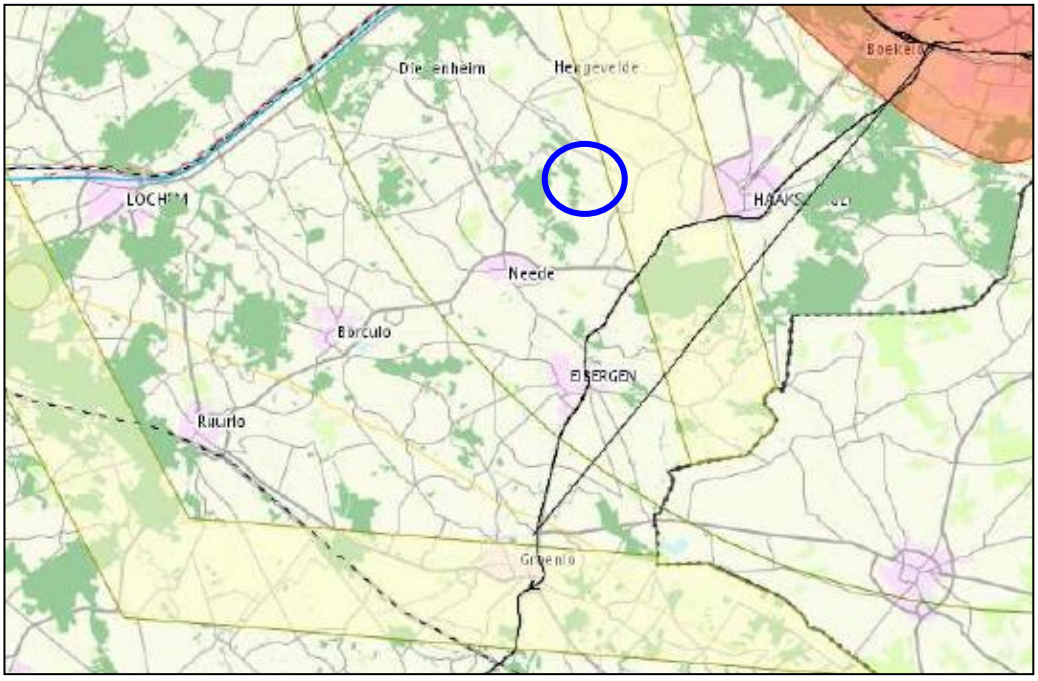

Ligging t.o.v. laagvliegroute/radarverstoringsgebied (niet op schaal)

3.1.3 Besluit ruimtelijke ordening: ladder voor duurzame verstedelijking

Artikel 3.1.6, tweede lid, van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) bevat sinds 1 oktober 2012 de zogenaamde 'Ladder voor duurzame verstedelijking' (ook wel SER-ladder). Deze ladder vereist dat bij voorgenomen stedelijke ontwikkelingen moet worden ingegaan op de afwegingen rondom de regionale behoefte. Deze duurzaamheidsladder is een processchema om initiatieven voor stedelijke functies te begeleiden naar een optimale locatiekeuze.

Op 1 juli 2017 is de bepaling in het Bro die betrekking heeft op de 'ladder voor duurzame verstedelijking' aangepast (Staatsblad 2017, 182). Sindsdien luidt het tweede lid van artikel 3.1.6 Bro als volgt: "De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien."

Daarbij definieert artikel 1.1.1, eerste lid, onder i Bro het begrip ‘stedelijke ontwikkeling’ als een ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.

Toetsing
Op het perceel Diepenheimseweg 29 is geen sprake van dit soort ontwikkelingen. Dit betekent dat dit bestemmingsplan, dat voorziet in het aanpassen van een agrarisch bouwvlak voor een agrarisch bedrijf, niet geldt als een ‘stedelijke ontwikkeling’ zodat de ladder voor duurzaam ruimtegebruik uit het Bro daarop niet van toepassing is.

3.2. Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie 2014/Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

De op 9 juli 2014 vastgestelde Omgevingsvisie Gelderland verving het vroegere Streekplan Gelderland 2005. Provinciale Staten van Gelderland hebben deze Omgevingsvisie (incl. de actualisaties) op 19 december 2018 ingetrokken en beleidsneutraal vervangen door de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland. Deze nieuwe Omgevingsvisie benoemt geen specifieke beleidsdoelen als het gaat om grondgebonden landbouw (grondgebonden veehouderij en akkerbouw).

Het provinciaal ruimtelijk beleid voor de agrarische sector richt zich bovendien vooral op het ‘Plussenbeleid’ voor de niet-grondgebonden veehouderij.

De Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik is een verbijzondering van de Rijksladder voor duurzame verstedelijking. De provincie verwacht van gemeenten dat zij bij grotere initiatieven nagaan of er sprake is van een stedelijke ontwikkeling die afgewogen moet worden. Als de nieuwe situatie qua omvang (aantallen woningen of oppervlaktes) of qua effecten (milieuhinder, verkeersaantrekkende werking e.d.) dusdanig is dat de aard van het betreffende buitengebied qua karakter verandert, is er sprake van een grootschalige ontwikkeling. In die gevallen is een afweging op grond van de Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik aan de orde en dient de behoefte voor de ontwikkeling aangetoond te worden.

Toetsing
Voorliggende bestemmingsplan heeft uitsluitend betrekking op een grondgebonden veehouderij. Een niet-grondgebonden veehouderij wordt uitdrukkelijk niet toegestaan. Het nieuwe bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 is dan ook niet strijdig met de provinciale beleidsuitgangspunten zoals die zijn verwoord in de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland. Daarbij moet worden opgemerkt dat de kaarten bij de nieuwe omgevingsvisie (planfiguur Waterbeleid) aangeven dat Diepenheimseweg 29 binnen het zogenaamde ‘intrekgebied’ bij het grondwaterbeschermingsgebied Noordijkerveld ligt. Dit aspect wordt later in deze plantoelichting nader beschouwd en levert ook geen strijdigheid op met het provinciaal beleid.

Zoals reeds in paragraaf 3.1.3 beschreven is op het perceel Diepenheimseweg 29 geen sprake van een grootschalige ontwikkeling. Dit betekent dat dit bestemmingsplan, dat

voorziet in het verkleinen van een bestaand agrarisch bouwvlak voor een agrarisch bedrijf, niet geldt als een ‘grootschalige ontwikkeling’ zodat de ladder voor duurzaam ruimtegebruik daarop niet van toepassing is.

3.2.2 Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening Gelderland bevat regels met onder meer randvoorwaarden over het toelaten van grondgebonden veehouderij. De op 19 december 2018 vastgestelde tekst van deze provinciale verordening geeft namelijk aan dat nieuwvestiging van een grondgebonden veehouderijbedrijf alleen onder voorwaarden mogelijk is. Bij veehouderijen verstaat de Omgevingsverordening onder ‘nieuwvestiging’ vervolgens het vestigen of planologisch mogelijk maken van een veehouderijbedrijf op een nieuw agrarisch bouwvlak.

De Omgevingsverordening Gelderland kent ook een aantal bijzondere regelingen ter bescherming van bijzondere gebieden. Het gaat daarbij onder meer om het beleid over de ‘intrekgebieden’ ten behoeve van de grondwaterwinning. Volgens de Omgevingsverordening gaat het daarbij om gebieden waar het grondwater binnen duizend jaar bij een pompput voor de openbare drinkwatervoorziening kan zijn. Deze ‘intrekgebieden’ maken deel uit van het beschermingsgebied voor grondwater dat is onderverdeeld in waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, koude-warmte-opslagvrije zones, boringvrije zones en intrekgebieden. Binnen deze ‘intrekgebieden’ geldt als eis dat een bestemmingsplan de winning van fossiele energie niet mogelijk mag maken (artikel 2.38, instructieregel). Verder verbiedt de Omgevingsverordening zelf al het tot stand brengen van werken of het verrichten van handelingen ten behoeve van de winning van fossiele energie (artikel 3.33).

Toetsing

Op het perceel Diepenheimseweg 29 is sprake van een geldend agrarisch bouwvlak volgens het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987”. Dit betekent dat dit nieuwe bestemmingsplan niet voorziet in een nieuw agrarisch bouwvlak maar in een aanpassing van een bestaand agrarisch bouwvlak. Volgens de begrippen van de Omgevingsverordening Gelderland is er daarom ook geen sprake van ‘nieuwvestiging’ zodat de daarvoor geldende voorwaarden niet van toepassing zijn op het voorliggende bestemmingsplan. Dit bestemmingsplan is daarom ook niet in strijd met de Omgevingsverordening Gelderland.

Het nieuwe bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 laat de winning van fossiele energie niet toe binnen het gedeelte van plangebied dat tot het ‘intrekgebied’ hoort. Hiertoe is op de verbeelding de aanduiding ‘overige zone – schaliegas’ opgenomen en is daarbij in de juridische regeling opgenomen, dat het hier verboden is om (proef)boringen te doen naar gas. Op die manier geeft het inhoud aan de provinciale instructieregel voor dat ‘intrekgebied’.

3.3. Regionaal beleid

De gemeenteraad van Berkelland heeft de Regionale Structuurvisie Achterhoek in haar vergadering van 22 mei 2012 vastgesteld. De visie 'Speerpunten Regionaal Ruimtelijk Beleid Achterhoek 2011-2020' geeft de Beleidsambities aan van acht Achterhoekse gemeenten voor de regionale economie, volkshuisvesting, landschappelijke kwaliteit, leefbaarheid en mobiliteit. Uitgangspunt is het juiste bedrijf op de juiste plaats met ruimte voor de groei van lokale bedrijvigheid.
Deze structuurvisie is een actualisatie van de structuurvisie uit 2004. De visie is geactualiseerd, omdat er relevante en ingrijpende economische en maatschappelijke ontwikkelingen spelen, zoals:

- energietransitie en het inspelen op de gevolgen van de klimaatveranderingen;
- bevolkingsverandering, krimp, vergrijzing en ontgroening;
- de veranderingen in de landbouw en het landelijk gebied; en
- positionering van de Achterhoek in (inter)nationaal perspectief.

Deze ontwikkelingen gaan gevolgen hebben voor de manier waarop er gewoond, geleefd en gewerkt wordt in de Achterhoek. Ook zijn ze van invloed op de manier waarop geld verdiend wordt in de regio. Wijzigingen hierin kunnen ruimtelijke consequenties hebben. De visie geeft richting aan het regionaal ruimtelijk beleid om de transitieopgaven te kunnen faciliteren.

Toetsing
De regionale structuurvisie doet verder geen concrete uitspraken voor het aanpassen van agrarische bouwvlakken. Zij is daarom ook niet direct van toepassing op deze herziening van het geldende bestemmingsplan.

3.4. Gemeentelijk beleid

De “Structuurvisie Berkelland 2025” beschrijft het beleidskader voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Berkelland tot 2025. Deze visie geeft richting aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente. Het is een integrale visie die geldt voor het grondgebied van de hele gemeente. Een uitgangspunt is het behouden van de rust, de variatie en de kleinschaligheid van het woningaanbod.

Als het gaat om de ontwikkeling van de landbouw benoemt de Structuurvisie Berkelland 2025 maximale maten voor agrarische bouwvlakken. Voor de grondgebonden veehouderij en de akkerbouw voorziet zij daarbij in een maximale omvang van 2 ha.

Toetsing
Het nieuwe bouwvlak voor Diepenheimseweg 29 blijft ruimschoots onder de 2 ha en voldoet dus aan het gemeentelijk beleid.

Overigens is het de bedoeling om deze algemene beleidslijn voor de grondgebonden landbouw voort te zetten met de in procedure gebrachte “Structuurvisie Plussenbeleid”. Deze structuurvisie moet de landbouwparagraaf uit de “Structuurvisie Berkelland 2025” vervangen met behoud van de algemene beleidskaders voor de grondgebonden veehouderij.

4. MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het verplicht om te bekijken in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling gevolgen kan hebben op de aspecten: milieu, ecologie, water, archeologie en cultuurhistorie. Bij de voorbereiding van dit bestemmingsplan zijn deze aspecten onderzocht en hieronder is beschreven wat de gevolgen van het plan zijn op deze aspecten en hoe die opgelost dan wel voorkomen kunnen worden.

4.1. Milieu

4.1.1 Bedrijven en milieuzonering

In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met voorzienbare hinder door milieubelastende activiteiten. Het is gebruikelijk om voor ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van bedrijvigheid gebruik te maken van de afstanden uit de publicatie Bedrijven en milieuzonering (VNG-uitgeverij, 2009). Andersom kan deze publicatie worden gebruikt voor het op verantwoorde wijze inpassen van bedrijvigheid in de fysieke omgeving. De publicatie geeft informatie over de milieukenmerken van vrijwel alle voorkomende bedrijfstypen. Het biedt daarmee een hulpmiddel om ruimtelijke ordening en milieu op elkaar af te stemmen. Het is niet de bedoeling om de in de VNG-publicatie genoemde richtafstanden zonder meer toe te passen. De afstanden zijn namelijk afhankelijk van de omgevings- en bedrijfskenmerken. Dit leidt tot een gemotiveerd toepassen van de afstanden. Uitgangspunt is dat de in de bedrijvenlijst genoemde afstanden gelden tussen enerzijds de perceelsgrens van het bedrijf en anderzijds de gevel van de woning. De richtafstanden gelden ten opzichte van rustige woongebieden. Dit kan zowel een rustige woonwijk zijn als een rustig buitengebied.

Ten aanzien van Diepenheimseweg 29 in Neede is sprake van een rustig buitengebied. Het gaat hier over een aanvraag voor een paarden- en rundveehouderij. Voor die activiteiten geldt een maximale richtafstand van 100 meter (zie onderstaande tabel). De omschrijvingen komen uit bijlage 1 van de VNG-uitgave Bedrijven en milieuzonering. Hierbij geldt de richtafstand tussen de grens van de bedrijfsbestemming en de gevel van de woning.

Omschrijving	*Geur*	*Stof*	*Geluid*	*Gevaar*	*Categorie*
Fokken en houden van rundvee	100	30	30	0	3.2
Fokken en houden van paarden	50	30	30	0	3.1

De afstand voor het aspect geur uit bovenstaande tabel is echter niet van toepassing. Voor geur van veehouderijen geldt namelijk specifieke wet- en regelgeving die voorrang heeft op de richtafstanden uit de VNG-brochure. Met de beoogde bedrijfsopzet valt de veehouderij volledig onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Op grond hiervan geldt een minimumafstand van 50 meter (zie hierna onder ‘Geur’).

Vanuit de grens van het agrarisch bouwvlak wordt niet voldaan aan de richtafstand van 30 meter voor stof en geluid en de minimumafstand van 50 meter voor geur. Dat hoeft in deze situatie echter ook niet, omdat sprake is van een bestaand agrarisch bouwvlak waar de beoogde bedrijfsopzet binnen past. Toetsing aan de richtafstanden is dan niet aan de orde. De VNG-uitgave Bedrijven en milieuzonering is niet bedoeld om planologisch bestaande situaties te beoordelen. Het toepassingsbereik van deze VNG-uitgave beperkt zich tot nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Overigens wordt in de beoogde bedrijfsopzet vanuit de bedrijfsmatige onderdelen van de inrichting wel aan de richtafstanden voor stof en geluid en de minimumafstand voor geur voldaan.

Conclusie

Een beoordeling voor het onderwerp bedrijven en milieuzonering is eigenlijk niet aan de orde, omdat sprake is van een planologisch bestaande situatie (waar de beoogde bedrijfsopzet binnen past). Gemeten vanuit het agrarisch bouwvlak wordt niet voldaan aan de richtafstanden voor stof en geluid en de minimumafstand voor geur. Uitgaande van de beoogde bedrijfsopzet wordt wel aan deze afstanden voldaan voor de bedrijfsmatige onderdelen van de inrichting.

4.1.2 Geur

Voor de locatie Diepenheimseweg 29 in Neede bestaat het voornemen om een paarden- en rundveehouderij met werktuigenberging/rijhal/paardenstalling voor 15 paarden, een rijbak, een stapmolen en een rundveestal voor 30 stuks rundvee (10 zoogkoeien en 20 stuks jongvee) te realiseren. In verband hiermee is een beoordeling nodig aan de regels die gelden voor geurhinder van veehouderijen. Daarbij gelden de volgende kaders:

- Wet geurhinder en veehouderij (voor vergunningplichtige bedrijven);
- Activiteitenbesluit milieubeheer (voor meldingsplichtige bedrijven);
- Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Berkelland (vastgesteld 9 december 2008).

Bij besluitvorming over ruimtelijke plannen gaat het erom dat geurhinder van veehouderijen aan de volgende voorwaarden moet voldoen:

1. het kunnen garanderen van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat;
2. het niet onevenredig schaden van iemands belangen.

Hiervoor is het nodig om voldoende afstand aan te houden tussen veehouderijen en geurgevoelige objecten[1].

Volgens de Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Berkelland gelden voor geurgevoelige objecten in Berkelland de in navolgende tabel vermelde geurnormen en minimumafstanden:

[1] Geurgevoelige objecten zijn gebouwen bestemd en geschikt voor menselijk verblijf, zoals woningen, kantoren en scholen.

Ligging geurgevoelig object	Geurnorm	Minimumafstand	Gevel-tot-gevel-afstand
Binnen bebouwde kom Borculo, Ruurlo, Eibergen en Neede	3 odour units/m^3	100 meter	50 meter
Binnen bebouwde kom kleine kernen	6 odour units/m^3	75 meter	50 meter
Buiten bebouwde kom	14 odour units/m^3	50 meter	25 meter
Geldt voor veehouderijtype	Varkens, pluimvee, vleeskalveren, geiten en schapen	Koeien, paarden en konijnen	Alle veehouderijtypen

Voor woningen bij veehouderijen (inclusief de woningen die daar op of na 19 maart 2000 geen deel meer van uitmaken) geldt in het buitengebied een minimumafstand van 50 meter. Hetzelfde geldt voor woningen die op of na 19 maart 2000 zijn gebouwd in samenhang met de beëindiging van de veehouderij. Het in deze alinea gestelde geldt naast woningen ook voor andere geurgevoelige objecten.

De woningen in de directe omgeving van de locatie Diepenheimseweg 29 liggen buiten de bebouwde kom. Zowel voor paarden als rundvee (niet zijnde vleeskalveren of vleesstieren) geldt in dat geval een minimumafstand van 50 meter. Uitgaande van de beoogde bedrijfsopzet wordt gerekend vanaf de stalgevels van de nieuw beoogde bebouwing van dierenverblijven ten opzichte van aan de overzijde van de weg gelegen woningen aan de minimale afstandseisen voldaan. Daarbij zijn de machineberging, rijhal, rijbak en stapmolen niet aan te merken als dierenverblijven. Hiervoor gelden vanuit het Activiteitenbesluit milieubeheer of de Wet geurhinder en veehouderij geen afstandseisen.

Voor het opslaan van agrarische bedrijfsstoffen geldt meestal een minimumafstand van 50 meter tot geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom. Het gaat hierbij om de opslag van mest, de opslag van vaste bijvoermiddelen en een composteringshoop. Die activiteiten zijn in beginsel overal binnen het agrarisch bouwvlak toegestaan, maar vanwege de nabijheid van woningen niet overal uitvoerbaar. Zo levert een opslag van vaste mest op een afstand van minder dan 50 meter van woningen van derden strijdigheid op met de hiervoor geldende regels uit het Activiteitenbesluit. De op 14 februari 2019 ingediende milieumelding voorziet in een vaste mestopslag/spoelplaats op meer dan 50 meter afstand van de meest nabijgelegen woning. Daarmee wordt voldaan aan de afstandseis uit het Activiteitenbesluiten milieubeheer. Alleen voor een mestbassin met een oppervlakte van 350 m^2 of meer geldt een minimumafstand van 100 meter. Van een mestbassin van deze omvang is in de ingediende melding van de eigenaren geen sprake.

<u>Conclusie</u>
Bij de beoogde bedrijfsopzet is op grond van de geurwetgeving sprake van voldoende afstand tot woningen van derden en andere geurgevoelige objecten. Het onderwerp ‘geur’ vormt daarom geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

4.1.3 Geluid

De mate waarin geluid onder andere het woonmilieu mag belasten, staat in de Wet geluidhinder (Wgh). In het bestemmingsplan moet volgens de Wgh worden aangetoond dat gevoelige functies, zoals een woning, een aanvaardbare geluidsbelasting hebben als gevolg van omliggende (spoor)wegen en industrieterreinen.

Als nieuwe geluidgevoelige functies worden toegestaan, stelt de Wgh de verplichting akoestisch onderzoek te doen naar de geluidsbelasting door omliggende (spoor)wegen en industrieterreinen. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet echter niet in nieuwe geluidhindergevoelige functies. Er is immers geen sprake van een nieuw woongebouw. Dit betekent dat toetsing van een geluidgevoelige functie aan de Wgh niet aan de orde is en geen nader akoestisch onderzoek op basis van het wegverkeersgeluid hoeft te worden uitgevoerd.

Conclusie
Een nadere toetsing aan de Wet geluidhinder is in deze situatie niet aan de orde.

4.1.4 Externe veiligheid

Externe veiligheid beschrijft risico's met een externe werking, die ontstaan door het transport van, de opslag van of handelingen met gevaarlijke stoffen. Dit kan betrekking hebben op inrichtingen (bedrijven) of transport (weg, spoor, water en buisleiding) in relatie tot de (bebouwde) omgeving. Binnen het beoordelingskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Hoe omgegaan wordt met risico's voor mensen in de omgeving van risicobronnen is in verschillende wet- en regelgeving opgenomen, zoals:

- Besluit en Regeling externe veiligheid inrichtingen (Bevi/Revi);
- Besluit en Regeling externe veiligheid buisleidingen (Bevb/Revb);
- Besluit en Regeling externe veiligheid Transportroutes (Bevt);
- Besluit risico's zware ongevallen (Brzo);
- Vuurwerkbesluit;
- Circulaire ontplofbare stoffen voor civiel gebruik;
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro);
- Activiteitenbesluit.

Hiernaast heeft de gemeente Berkelland op 12 januari 2016 de gemeenschappelijke beleidsvisie externe veiligheid vastgesteld. Hiermee hebben de veiligheidsrisico's bij het werken met en het vervoeren van gevaarlijke stoffen een vaste plek gekregen bij besluitvorming rondom omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen.

Het ambitieniveau is afgestemd op het profiel van de gemeente. Naast ruimte voor functies als landbouw, toerisme en wonen bestaat binnen de gemeente ook ruimte voor industriële bedrijvigheid. In de beleidsvisie is daarom gekozen voor een mengvorm van een gebiedsgerichte benadering en een brongerichte benadering. Met deze mengvorm worden bepaalde soorten ontwikkelingen in de nabijheid van een bron ongeacht het gebiedstype uitgesloten. In de beleidsvisie wordt onderscheid gemaakt in de zwaarte van

de verantwoording, afhankelijk van de hoogte van het aanwezige groepsrisico, en de toename hiervan.

Conclusie
In de directe omgeving van Diepenheimseweg 29 bevinden zich geen Bevi-bedrijven terwijl het aantal wegtransporten met gevaarlijke stoffen zodanig gering is dat de PR-contouren van 10^{-6} per jaar binnen de rijbaan liggen en het groepsrisico verwaarloosbaar klein is. Daarbij komt dat het hier niet gaat om nieuwe risico's maar om het voortgezet gebruik van een al bestaande agrarisch bouwvlak waarbij de gebruiksmogelijkheden zelfs worden ingeperkt. Op het gebied van externe veiligheid bestaan dan ook geen belemmering voor de beoogde herziening van het bestemmingsplan.

4.1.5 Bodem

Indien sprake is van een planologische functiewijziging, dient te worden bezien of de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem ter plaatse geschikt is voor het voorgenomen gebruik.

Met het voornemen wordt gebruik gemaakt van een bestaand agrarisch bouwvlak. Nader bodemonderzoek is dan ook niet noodzakelijk.

4.2. Natuur

Bij ruimtelijke plannen moet aandacht worden besteed aan de natuurwetgeving. In de natuurwetgeving kan een tweedeling worden gemaakt in soort- en gebiedsbescherming. Zowel soortbescherming als de gebiedsbescherming gebeurt sinds 1 januari 2017 via de Wet natuurbescherming.

Overwegingen
Gezien de aard van het planvoornemen en de afstand tot de beschermde gebieden is het redelijkerwijs uit te sluiten dat er negatieve effecten op deze gebieden zullen ontstaan. Het betreft hier het herbestemmen van een al aanwezig agrarisch bouwvlak waarbij het geldende bouwvlak wordt verkleind. Als van de bestemmingsplanherziening al een effect uitgaat op de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden Haaksbergerveen, Zwillbrocker Venn en Beekvliet/Stelkampsveld, dan is het vooral een positief effect. Het ter plaatse toegestane agrarisch gebruik wordt immers ingeperkt, waarbij niet-grondgebonden veehouderij voortaan wordt uitgesloten en de toegestane veebezetting wordt vastgelegd op 15 paarden en 30 stuks rundvee (10 zoogkoeien en 20 stuks jongvee).

De eigenaren van Diepenheimseweg 29 hebben op basis van die veebezetting een AERIUS-berekening uitgevoerd. Daaruit komt naar voren dat de toekomstige veebezetting dermate weinig effect heeft op de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden dat daarvoor geen melding of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming vereist is. De AERIUS-berekeningen zijn verwerkt in de planregels en als bijlage bij zowel de toelichting als regels van dit bestemmingsplan opgenomen. Verdere uitbreiding van het aantal dieren wordt in dit bestemmingsplan niet toegestaan.

Daarnaast hebben de eigenaren bij hun milieumelding dd. 14 februari 2019 een rapportage ingediend van de op Diepenheimseweg 29 uitgevoerde natuurtoets. Uit dit rapport, dat ook als bijlage aan deze plantoelichting is toegevoegd, komt naar voren dat het plan zoals dat is verwerkt in de milieumelding geen effecten heeft op beschermde soorten of op de in de omgeving gelegen gebieden die deel uitmaken van het Gelders Natuurnetwerk of de Groene Ontwikkelingszone of zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. Met de conclusies uit dit rapport kan worden ingestemd, mede gelet op de betrekkelijk grote afstand ten opzichte van de genoemde gebieden en de aard en omvang van het plan.

4.3. Water

Bij het maken van afwegingen ten aanzien van het gebruik van de ruimte moeten watersystemen medesturend zijn in de keuze van locaties, inrichting en beheer. Daarbij kan een goede combinatie van water en ruimtegebruik ten goede komen aan de ruimtelijke kwaliteit en wellicht leiden tot nieuwe functiecombinaties. Om aan deze uitgangspunten vorm te geven is de watertoets sinds 1 november 2003 een verplicht onderdeel van ruimtelijke planprocessen.

Op basis van de Standaard Waterparagraaf van het Waterschap Rijn en IJssel wordt hierna bepaald welke waterthema's relevant zijn voor de voorliggende herziening van het bestemmingsplan. Het betreft hier:

Waterthema	Toelichting	Relevant	Intensiteit
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering?	Nee	1
	2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	Nee	1
Riolering en afvalwaterketen	1. Is de toename van afvalwater (DWA) groter dan 1 m³/uur?	Nee	1
	2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ?	Nee	1
	3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI van het waterschap?	Nee	1
Wateroverlast (oppervlaktewater)	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2500 m²?	Niet t.o.v. geldend bestemmingsplan	1
	2. Is er sprake van toename van verhard oppervlak met meer dan 500 m²?	Idem	1
	3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaande verhard oppervlak?	Nee	1
	4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	Nee	1
Oppervlaktewater-kwaliteit	Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	Nee	1

Waterthema	Toelichting	Relevant	Intensiteit
Grondwateroverlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond? 2. Is in het plangebied sprake van kwel? 3. Beoogt het plan dempen van perceelsloten of andere wateren?	Nee Nee Nee	1
Grondwaterkwaliteit	Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	Ja	1
Inrichting en Beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap? 2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	Nee Nee	1 1
Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel? 2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieuhygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	Nee Nee	1 1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ (GNN/GO)? 2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water? 3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur? 4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	Nee Nee Nee Nee	1 1 1 1
Verdroging	Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	Nee	1
Recreatie	Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	Nee	1
Cultuurhistorie	Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig.	Nee	1

 # de intensiteit van het watertoetsproces is afhankelijk van de antwoorden op bovenstaande vragen. Als er op een categorie 2 vraag een 'ja' is geantwoord is een uitgebreide watertoets noodzakelijk. Is er op geen van de categorie 2 vragen een 'ja' geantwoord dan kan een verkorte watertoets doorlopen worden. Als er alleen met 'nee' is geantwoord, dan is het RO-plan waterhuishoudkundig niet van belang en hoeft er geen wateradvies bij het waterschap gevraagd te worden.

Overwegingen

Op de vraag over het thema 'Grondwaterkwaliteit' dat in het bovengenoemde beslisschema met 'ja' is beantwoord, kan worden opgemerkt dat het bestemmingsplan

binnen het plangebied het winnen van fossiele grondstoffer verbiedt en daarmee invulling geeft aan het beleid voor de intrekgebieden. In het kader van de watertoets is een concept van dit bestemmingsplan voorgelegd aan het Waterschap Rijn en IJssel.

4.4. Archeologie en cultuurhistorie

4.4.1 Archeologie

Met de ondertekening van het Verdrag van Valletta (Malta) in 1992 is in Nederland de zorg voor het archeologisch bodemarchief aanzienlijk toegenomen. In het verdrag staat dat archeologische waarden als onvervangbaar onderdeel van het culturele erfgoed moeten worden meegenomen en worden ontzien bij de ontwikkeling en besluitvorming van ruimtelijke plannen. Met het in werking treden van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in september 2007 is het verdrag verankerd en is de Monumentenwet 1988 herzien. Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht, die de Wamz en de Monumentenwet 1988 heeft vervangen. Een belangrijk archeologisch doel van de Erfgoedwet is om het archeologisch erfgoed ter plekke te behouden. Daarom is het verplicht om vroegtijdig in het proces van de ruimtelijke ordening rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden en hierin een afweging te maken.

Het archeologiebeleid van de gemeente Berkelland is er op gericht om het bodemarchief zoveel mogelijk te ontzien. Als dat niet mogelijk is, wordt voor de bodemverstoring een archeologisch onderzoek verricht. Een goede bescherming van de archeologie vraagt om het tijdig meewegen van de archeologische belangen en om een zo goed mogelijk inzicht in de verwachte ligging, verspreiding en aard van de archeologie. Het archeologiebeleid van de gemeente Berkelland is vastgelegd in onderstaande beleidsstukken:

- Archeologische Beleidskaart van de gemeente Berkelland.
- Erfgoedverordening van de gemeente Berkelland.
- Archeologische beleid gemeente Berkelland (RAAP, Willemsen en Kocken, 2012).

<u>Overwegingen</u>

De planlocatie is gelegen in een gebied met een hoge archeologische verwachting. Voor het herzien van de huidige bestemming van het perceel Diepenheimseweg 29 in Neede is geen bouwplan voorgelegd. Om bij ontvangst van een concreet bouwplan eisen te kunnen stellen aan eventueel noodzakelijk archeologisch onderzoek, wordt in het nieuwe bestemmingsplan het archeologische beschermingsregime verwerkt dat is gebaseerd op het gemeentelijk archeologiebeleid dat op 19 september 2017 werd vastgesteld. Dit komt naar voren in het toekennen van de daarop afgestemde archeologische dubbelbestemming. Bij bodemingrepen met een omvang van meer dan 250 m^2 op een diepte meer dan 30 cm onder het maaiveld wordt vooraf een nader archeologisch onderzoek vereist. Het aspect archeologie vormt daarmee geen belemmering voor onderhavig voornemen.

4.4.2 Cultuurhistorie

Cultuurhistorische waarden en karakteristieken moeten op gebiedsniveau behouden en versterkt worden bij de ontwikkeling en besluitvorming van ruimtelijke plannen. Om het belang van cultuurhistorie goed af te wegen is een wettelijke verankering van de integrale cultuurhistorie in ruimtelijke plannen nodig. Daartoe is het nodig om cultuurhistorische waarden vooraf in het proces van ruimtelijke ordening te inventariseren en uitdrukkelijk mee te wegen bij het vaststellen van bestemmingsplannen.
Voor het plangebied is een inventarisatie en analyse van de aanwezige cultuurhistorische waarden gemaakt. Voor de beoordeling van aanwezige cultuurhistorische waarden gelden de volgende kaders:

- Erfgoedwet.
- Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2012.
- Handreiking Erfgoed en Ruimte.
- Cultuurhistorische Gebiedsbeschrijving Berkelland 2012.
- Cultuurhistorische Inventarisatie- en Waardenkaart (vastgesteld 19 september 2017).

De gemeenteraad heeft voor de gemeente Berkelland een cultuurhistorische waardenkaart vastgesteld. Daarin is aangegeven dat landschappelijke (cultuurhistorische) kwaliteiten een plek krijgen in nieuw te maken bestemmingsplannen.

Ten aanzien van het aspect cultuurhistorie is verder van belang dat Diepenheimseweg 29 zich op minder dan 400 meter afstand van de Hollandsche Molen bevindt. Dit betekent dat bebouwing alleen is toegestaan als deze voldoet aan de zogenaamde ‘biotoopformule’ die als volgt luidt: H = X/n + c.z, waarbij:

- H = de toegelaten bouwhoogte in meters (gemeten vanaf het peil ter plaatse van de molen)
- X = de afstand in meters vanaf het gebouw tot de wieken van de molen
- n = de ruwheidscoëfficient volgens de ruwheidsklassentabel van Wieringa (140 meter voor open gebied, 75 voor een ruw gebied, 50 meter voor een gesloten gebied)
- c = 0,2 (constante in verband met een windreductie van 5%)
- z = de askophoogte van de molen.

<u>Overwegingen</u>
In het voorliggende bestemmingsplan komen de landschappelijke gebiedskwaliteiten naar voren via de bestemming ‘Agrarisch met waarden – Natuur- en Landschapswaarden’, de bijbehorende specifieke gebiedsaanduidingen ‘aardkundig waardevol’ en ‘cultuurhistorisch waardevolle akker’ en via de archeologische dubbelbestemming. Deze worden in de planregels vertaald via vergunningsstelsels die van toepassing zijn om werken geen bouwwerken zijnde (vroeger: aanlegvergunningstelsel) en de mogelijkheid om nadere eisen te stellen ter bescherming van landsschappelijke kwaliteiten.

Bij dit alles kan worden opgemerkt dat de flanken van de Needse Berg in het vroegere provinciale Streekplan Gelderland 2005 waren weergegeven als gebied met aardkundige kwaliteiten van nationaal niveau (afbeelding pag. 85 Streekplan) en als karakteristieke es (compositiekaart Regio Achterhoek). In de tegenwoordig geldende Omgevingsverordening Gelderland komt dit echter minder expliciet naar voren. Zo blijkt

uit de kaartbijlagen bij de huidige Omgevingsverordening dat Diepenheimseweg 29 buiten het Nationaal Landschap ‘de Graafschap’ ligt en ook niet is aangemerkt als ‘Waardevol open gebied’.

In het bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 komt de waardering van de aanwezige waarden niettemin tot uiting via een bestemming die deze landschappelijke en natuurlijke waarden benoemt en beschermt. Verder kan het terugbrengen van de bouwmogelijkheden ten opzichte van het geldende bestemmingsplan worden gezien als een aspect dat ten goede komt aan de bescherming van de landschappelijke en aardkundige kwaliteiten.

Met betrekking tot de situering binnen de molenbiotoop blijkt dat de op Diepenheimseweg 29 beoogde bedrijfsgebouwen zich op 325 meter afstand van de molen bevinden. Verder bedraagt de askophoogte van de molen 17 meter (gemeten vanaf het peil van de molen) en is sprake van een open gebied met een ruwheidscoëfficiënt van 140. Voor de gebouwen op Diepenheimseweg 29 levert dit het volgende beeld op: H = 325/140 + (0,2 x 17) = 2,3 + 3,4 = 5,9.

De bouwhoogte op Diepenheimseweg 29 mag dus niet meer dan 5,9 meter hoger zijn dan het peil ter plaatse van de molen. Nu de molen zich volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) op +32 NAP bevindt en Diepenheimseweg 29 op +25 NAP ligt, betekent dit dat de bebouwing op Diepenheimseweg 12 meter hoog mag zijn zonder dat er sprake is van nadeel voor het functioneren van de molen. Nu het bestemmingsplan geen hogere bebouwing toelaat zonder nadere afweging over de molenbiotoop, houdt het voldoende rekening met de cultuurhistorische waarde van de Hollandsche Molen. Het aspect cultuurhistorie vormt daarmee geen belemmering voor onderhavig voornemen.

4.5. Verkeer en parkeren

Bij het opstellen van bestemmingsplannen moet rekening worden gehouden met de parkeerbehoefte en verkeersgeneratie die ontstaat door een nieuwe ontwikkeling.

Het betreft hier het verkleinen van een bestaand agrarisch bouwvlak aan de Diepenheimseweg 29 waarbij expliciet wordt verboden dat het perceel wordt gebruikt als manege. De verkeersaantrekkende werking van het verkleinde agrarische bouwvlak zal daarmee niet groter zijn dan die van het nu geldende agrarische bouwvlak. Dit komt ook duidelijk naar voren uit de melding op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer die de eigenaren op 14 februari 2019 hebben ingediend. De met dit bestemmingsplan toegelaten omvang van de agrarische bedrijvigheid is afgestemd op deze melding en brengt in vergelijking met de bestaande planologische situatie dan ook geen extra verkeerstoename teweeg.

Op het perceel is tevens voldoende ruimte om te voorzien in de parkeerbehoefte. Het voornemen leidt derhalve ook niet tot een extra parkeerdruk.

Het aspect verkeer en parkeren vormt daarmee geen belemmering voor onderhavig voornemen.

5. JURIDISCHE PLANOPZET

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De regels en de verbeelding vormen de juridisch bindende elementen van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast.

Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld. De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt niettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

5.1. Verbeelding

Op de verbeelding wordt aangegeven welke bestemming gronden hebben. Dit gebeurt via een bestemmingsvlak. Voor het op de verbeelding aangegeven bestemmingsvlak gelden de gebruiksmogelijkheden zoals die in de bijbehorende regels worden gegeven. Die toegekende gebruiksmogelijkheden kunnen op twee manieren nader worden ingevuld:

1. Via een dubbelbestemming. Een dubbelbestemming is, zoals de naam al zegt, een bestemming die óók aan de gronden wordt toegekend. Voor gronden kunnen dus meerdere bestemmingen gelden. Er geldt altijd één 'enkel' bestemming (dat is dé bestemming) en soms geldt er een dubbelbestemming (soms zelfs meerdere). In de regels van de dubbelbestemming wordt omschreven wat er voor de onderliggende gronden geldt aan extra bepalingen in aanvulling, of ter beperking, van de mogelijkheden van de onderliggende bestemmingen.
2. Via een aanduiding. Een aanduiding is een teken op de verbeelding. Dat teken kan bestaan uit een lijn, een figuur, of een lettercode etc. Via een aanduiding wordt in de regels 'iets' geregeld. Dat 'iets' kan betrekking hebben op extra mogelijkheden of extra beperkingen voor het gebruik en/of de bebouwing en/of het aanleggen van werken. Aanduidingen kunnen voorkomen in een bestemmingsregel, in meerdere bestemmingsregels en kunnen ook een eigen regel hebben.

5.2. Regels

5.2.1 Algemeen

De regels zijn verdeeld over 4 hoofdstukken:

1. Inleidende regels. In dit hoofdstuk worden begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). Dit gebeurt om een eenduidige uitleg en toepassing van de regels te waarborgen. Ook is bepaald de wijze waarop gemeten moet worden bij het toepassen van de regels (artikel 2).

2. Bestemmingsregels. In dit tweede hoofdstuk zijn de regels van de bestemmingen opgenomen. Dit gebeurt in alfabetische volgorde. Per bestemming is het toegestane gebruik geregeld en zijn bouwregels en, eventueel, ook bepalingen met betrekking tot het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden opgenomen. Als er dubbelbestemmingen zijn worden die ook in dit hoofdstuk opgenomen. Die komen, ook in alfabetische volgorde, achter de bestemmingsregels. Ieder artikel kent een vaste opzet. Eerst wordt het toegestane gebruik geformuleerd in de bestemmingsomschrijving. Vervolgens zijn bouwregels opgenomen. Aansluitend volgen afwijkingsregels met betrekking tot bouw- en/of gebruiksregels. Ten slotte zijn eventueel bepalingen met betrekking tot het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden en/of wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Belangrijk om te vermelden is dat naast de bestemmingsregels ook in andere artikelen relevante informatie staat die mede gelezen en geïnterpreteerd moet worden. Alleen zo ontstaat een volledig beeld van hetgeen is geregeld.
3. Algemene regels. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen met een algemeen karakter. Ze gelden dus voor het hele plan. Het zijn achtereenvolgens een anti-dubbeltelregel, algemene bouwregels, algemene aanduidingsregels, algemene afwijkingsregels en algemene procedureregels.
4. Overgangs- en slotregels. In het laatste hoofdstuk is het overgangsrecht en een slotregel opgenomen. Hoewel het hier in wezen ook algemene regels betreft, zijn deze vanwege hun meer bijzondere karakter in een apart hoofdstuk opgenomen.

5.2.2 Specifieke bestemmingsregeling

De regels in dit bestemmingsplan zijn opgezet aan de hand van wat hiervoor is beschreven. De basis is de regeling in het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" dat in het voorjaar van 2017 ter inzage heeft gelegen.

Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden (AW-NL)
Het plangebied voor dit bestemmingsplan krijgt de bestemming “Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden”.

Binnen deze bestemming is voorzien in specifieke aanduidingen om het toegelaten aantal dieren en diersoorten en de locatie van de huisvesting te regelen. Tevens is voorzien in een aanduiding die bedrijfsgebouwen uitsluitend op een bepaalde plaats binnen het bouwvlak toe laat. Daarnaast is voorzien in een gebruiksregel teneinde de toename van stikstofemissie en depositie vanuit gronden en bouwwerken binnen het bouwvlak en gronden en bouwwerken buiten het bouwvlak te voorkomen.

Uit de bij de planregels toegevoegde Aeriusberekening blijkt dat de beoogde ontwikkeling géén toename van stikstofemissie en depositie, als bedoeld in artikel 1.72 van de regels, oplevert en op grond hiervan uitvoerbaar is.

Waarde – Archeologie 4

De gronden met deze op archeologie gerichte dubbelbestemming zijn mede bestemd voor het behoud, de bescherming en/of het herstel van archeologische waarden in de bodem. Daarbij is de gehanteerde verwachtingswaarde afgeleid van de gemeentelijke archeologische verwachtingenkaart en de systematiek uit het voorontwerpbestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2016”. De archeologische medebestemming maakt per categorie duidelijk voor welke bodemingrepen wel of geen archeologisch onderzoek vereist is. Vanzelfsprekend blijft daarnaast ook de algemene wettelijke zorgplicht van kracht. Dit betekent dat bij onverwachtse vondsten alsnog toepassing moet worden gegeven aan de regels van de Erfgoedwet.

5.2.3 Algemene bestemmingsregels en aanduidingen

Naast de bestemmingen bevat het plan een aantal algemene regels over bijvoorbeeld begrippen, de wijze van meten, algemene afwijkingen en overgangsrecht. Deze min of meer standaardregels in bestemmingsplannen worden hier verder niet toegelicht.
Bij de algemene gebruiksregels is aandacht besteed aan de parkeernormen. Deze zijn als bijlage bij de planregels opgenomen in het plan. De inrichting van de gronden moet zodanig plaatsvinden, dat wordt voldaan aan de gemeentelijke parkeernormen zoals weergegeven in deze bijlage 'Parkeernormen'.

Daarnaast bevat het plan ook algemene regels over de aanduidingen die van toepassing zijn binnen het plangebied. Het gaat hierbij om de volgende gebiedsaanduidingen en de volgende algemene aanduidingsregels:

- ‘overige zone – aardkundig waardevol gebied’: de bijbehorende algemene regel beoogt de bescherming van de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap;

  ‘overige zone – cultuurhistorisch waardevolle akker’: betreft een voorkomende waarde.

  ‘vrijwaringszone – molenbiotoop’: betreft een voorkomende waarde.
- ‘vrijwaringszone – radar’: de bijbehorende algemene regel verbiedt bebouwing die het veilig gebruik van het antenneveld kan belemmeren.
- ‘overige zone – schaliegas’: via een koppeling met de regels wordt het boren naar schaliegas e.d. voorkomen.

6. ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

Voorliggend bestemmingsplan maakt geen bouwplan mogelijk dat is benoemd in afdeling 6.2. van het Bro omdat er geen sprake is van een toename van het aantal woningen. Dit betekent dat er daarom geen sprake is van kostenverhaal in de zin van het Bro.

Wel kan het nieuw vast te stellen bestemmingsplan een grondslag zijn voor een verzoek om ‘tegemoetkoming in schade’ (vroeger: planschade). Omdat de gemeente het initiatief heeft genomen voor het opstellen van dit bestemmingsplan, is met de eigenaren van Diepenheimseweg 29 geen overeenkomst aangegaan voor het verhalen van eventueel uit te keren tegemoetkomingen. Op grond van de ter zake relevante rechtspraak bestaat de verwachting dat de eigenaren niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in schade vanwege het beginsel van passieve risicoaanvaarding. Verder is voor het eventuele schaderisico van omwonenden relevant dat het voorliggende bestemmingsplan zich richt op een beperking van de gebruiks- en bouwmogelijkheden ten opzichte van het geldende bestemmingsplan “Buitengebied, herziening 1987”. Omdat de eigenaren bovendien de kosten dragen voor het uitvoeren van hun plan, is het bestemmingsplan dus economische uitvoerbaar.

7. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID

7.1. Procedure

De procedure voor vaststelling van een bestemmingsplan is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening. Aangegeven is dat tussen de gemeente en verschillende instanties waar nodig overleg over het plan moet worden gevoerd, voordat een ontwerpbestemmingsplan ter visie kan worden gelegd. Bovendien is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing (zienswijzenprocedure).

De gemeenteraad besloot op 13 maart 2018 tot het nemen van een voorbereidingsbesluit voor het adres Diepenheimseweg 29. Tegen die achtergrond is voorafgaand aan de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” geen voorontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd en geen bestuurlijk vooroverleg gevoerd. Wel is het concept van het ontwerpbestemmingsplan voorgelegd aan de provinciale diensten en aan het Waterschap Rijn en IJssel.

7.2. Ontwerp

Het ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019’ zal 6 weken voor iedereen ter inzage worden gelegd. Dit wordt bekendgemaakt via een kennisgeving in "BerkelBericht" en de Staatscourant. Daarin wordt ook aangegeven op welke manier het bestemmingsplan digitaal beschikbaar is gesteld via de landelijke voorziening voor ruimtelijke plannen en de gemeentelijke website (www.gemeenteberkelland.nl).

Gedurende voornoemde termijn kan iedereen zienswijzen indienen.

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U dient dit document te gebruiken ter onderbouwing van een vergunningaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming.

De resultaten geven de stikstofeffecten van deze activiteit weer voor Natura 2000-gebieden. AERIUS Calculator maakt enkel voor de PAS-gebieden inzichtelijk welke stikstofgevoelige habitattypen er voor komen en op welke hiervan een effect is. Op basis hiervan is aangegeven voor hoeveel hectares ontwikkelingsruimte benodigd is.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NO_x), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator.

Berekening beoogd

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Mts Nijhof-Ooink	Stobbesteeg 1, 7161 LD Neede

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
beoogd	RcLEmh5x948w

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
11 februari 2019, 16:13	2018	Berekend voor Wnb.

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	-
NH3	204,00 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
-	-

Toelichting

berekening beoogde situatie

Locatie
beoogd

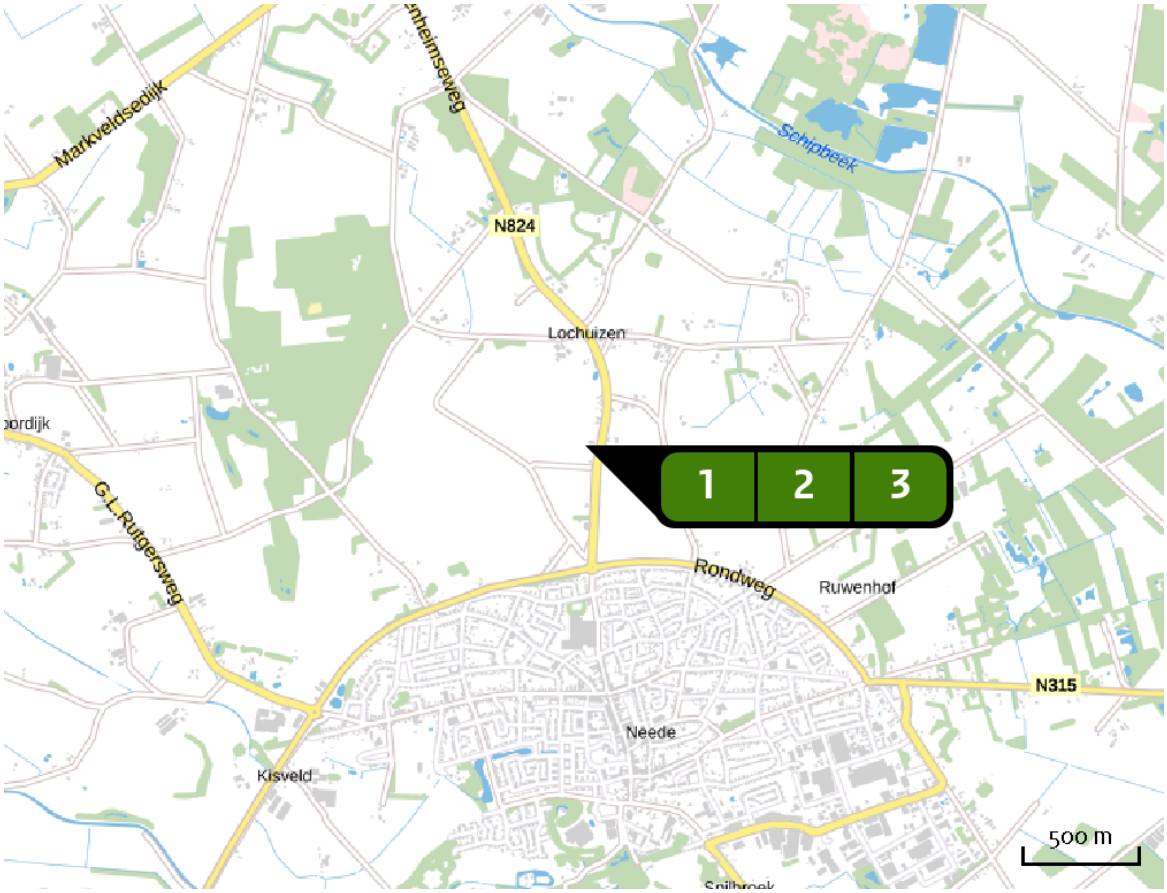

Emissie
beoogd

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	Stal 1 Landbouw | Stalemissies	60,00 kg/j	-
2	stal 2 Landbouw | Stalemissies	129,00 kg/j	-
3	stal 3 Landbouw | Stalemissies	15,00 kg/j	-

Emissie (per bron)
beoogd

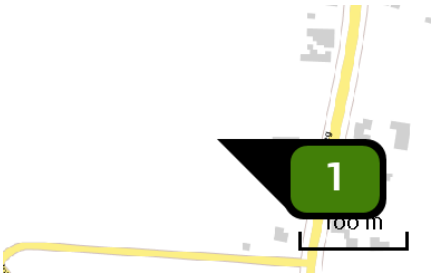

Naam	Stal 1
Locatie (X,Y)	238673, 462554
Uitstoothoogte	4,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
NH3	60,00 kg/j

Dier	RAV code	Omschrijving	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Emissie
	K 1.100	overige huisvestingssystemen (Paarden; volwassen paarden (3 jaar en ouder)) (Overig)	12	NH3	5,000	60,00 kg/j

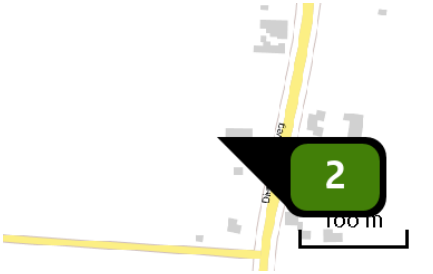

Naam	stal 2
Locatie (X,Y)	238717, 462548
Uitstoothoogte	4,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
NH3	129,00 kg/j

Dier	RAV code	Omschrijving	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Emissie
	A 3.100	overige huisvestingssystemen (Rundvee; vrouwelijk jongvee tot 2 jaar) (Overig)	20	NH3	4,400	88,00 kg/j
	A 2.100	overige huisvestingssystemen (Rundvee; zoogkoeien ouder dan 2 jaar) (Overig)	10	NH3	4,100	41,00 kg/j

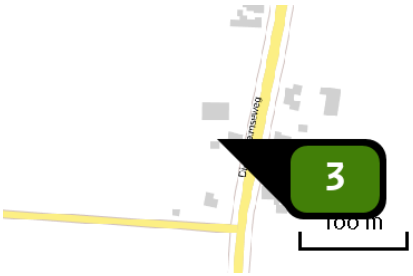

Naam	stal 3
Locatie (X,Y)	238738, 462522
Uitstoothoogte	2,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
NH_3	15,00 kg/j

Dier	RAV code	Omschrijving	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Emissie
	K 1.100	overige huisvestingssystemen (Paarden; volwassen paarden (3 jaar en ouder)) (Overig)	3	NH_3	5,000	15,00 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20180926_2a474e88d4
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

Fopma NatuurAdvies

Natuurtoets voor de locatie Diepenheimseweg 29, Neede

Rapport: 2019-298

Natuurtoets voor de locatie Diepenheimseweg 29, Neede

Colofon
© 2019
Fopma NatuurAdvies, Rollestraat 6, 7983 KJ Wapse

Tekst, samenstelling: Albert Fopma, Fopma NatuurAdvies

Opdrachtgever: Sander Hooch Antink

Wijze van citeren: Fopma, A, 2019. Natuurtoets voor de locatie Diepenheimseweg 29, Neede; *Fopma NatuurAdvies* Rapport 2019-298, Wapse.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Fopma NatuurAdvies. Ook mag het zonder een dergelijke toestemming niet worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Fopma NatuurAdvies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Fopma NatuurAdvies. De opdrachtgever vrijwaart Fopma NatuurAdvies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Fopma NatuurAdvies is lid van het Netwerk Groene Bureaus.

De informatie in dit rapport is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING **5**

1.1 ACHTERGROND 5
1.2 AANLEIDING 7
1.2.1 Soortbescherming *7*
1.2.2 Gebiedsbescherming *7*
1.3 PROBLEEMSTELLING / DOELSTELLING 7

2 SOORTBESCHERMING – WET NATUURBESCHERMING **8**

2.1 BESCHERMINGSREGIME SOORTEN VOGELRICHTLIJN 8
2.2 BESCHERMINGSREGIME SOORTEN HABITATRICHTLIJN 8
2.3 BESCHERMINGSREGIME ANDERE SOORTEN 8
2.4 ZORGPLICHT 8
2.5 PROVINCIALE OMGEVINGSVERORDENING GELDERLAND (POV) 8

3 LIGGING ONDERZOEKSGEBIED EN ONDERZOEKSOPZET **9**

3.1 LIGGING ONDERZOEKSGEBIED 9
3.2 ONDERZOEKSMETHODE 9
3.2.1 Bronnenonderzoek *9*
3.2.2 Veldbezoek *9*

4 INVENTARISATIE NATUURWAARDEN **10**

4.1 VOGELS (WNB § 3.1) 10
4.1.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen *10*
4.1.2 Gegevens uit veldbezoek (vogels) *10*
4.2 VLEERMUIZEN (WNB § 3.2) 11
4.2.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen *11*
4.2.2 Gegevens uit veldbezoek (vleermuizen) *11*
4.3 OVERIGE GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN 12
4.3.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen *12*
4.3.2 Gegevens uit veldbezoeken (overige zoogdieren) *12*
4.4 AMFIBIEËN, VISSEN EN REPTIELEN 12
4.4.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen *12*
4.4.2 Gegevens uit veldbezoek (amfibieën, vissen en reptielen) *12*
4.5 VLINDERS, LIBELLEN, JUFFERS EN INSECTEN 12
4.5.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen *12*
4.5.2 Gegevens uit veldbezoek (vlinders, libellen, juffers en insecten) *13*
4.6 VAATPLANTEN 13
4.6.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen *13*
4.6.2 Gegevens uit veldbezoek (vaatplanten) *13*
4.7 OVERIGE BESCHERMDE SOORTEN 13
4.7.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen *13*
4.7.2 Gegevens uit veldbezoek *13*

5 BEOORDELING WET NATUURBESCHERMING (SOORTEN) **14**

5.1 VOGELS 14
5.2 VLEERMUIZEN 14
5.3 OVERIGE GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN 14
5.4 REPTIELEN, AMFIBIEËN EN VISSEN 14
5.5 VLINDERS, LIBELLEN EN JUFFERS 15
5.6 VAATPLANTEN 15
5.7 OVERIGE DOORSOORTEN 15

6 GEBIEDSBESCHERMING 16

6.1 GELDERS NATUURNETWERK / GROENE ONTWIKKELINGSZONE 16
6.2 WET NATUURBESCHERMING - NATURA 2000 GEBIEDEN - VOORTOETS 17

7 CONCLUSIES 18

7.1 CONCLUSIE WET NATUURBESCHERMING (SOORTEN) 18
7.2 CONCLUSIE GELDERS NATUURNETWERK / GROENE ONTWIKKELINGSZONE 18
7.3 CONCLUSIE WET NATUURBESCHERMING (GEBIEDEN) 18

8 BRONNEN 19

8.1 LITERATUUR 19
8.2 GERAADPLEEGDE WEBSITES 19

BIJLAGE 1 ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN WNB 20

BIJLAGE 2 PROCES BEOORDELING ONTHEFFING WNB 21

BIJLAGE 3 JAARROND BESCHERMDE VOGELS 22

BIJLAGE 4 SAMENVATTING NDFF 24

BIJLAGE 5 POV GELDERLAND 25

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De opdrachtgever wil een nieuwe loods en paardenhal laten bouwen op het bouwkavel behorende bij de locatie aan de Diepenheimseweg 29 te Neede.

In deze Natuurtoets (QuickScan) wordt gekeken of er voor de realisering van de plannen nog een ontheffing (soorten) op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is. Ook kan uitsluitsel gegeven worden of de gemeente bij een Omgevingsvergunning een verklaring van geen bedenkingen moet aanvragen. Het rapport kan tevens gebruikt worden bij de bestemmingsplanprocedure. In hoofdstuk 7 staan de conclusies van de natuurtoets.

De te toetsen activiteit betreft:

- Bouw nieuwe loods en paardenhal op perceel cultuurgrasland (voorheen akker).

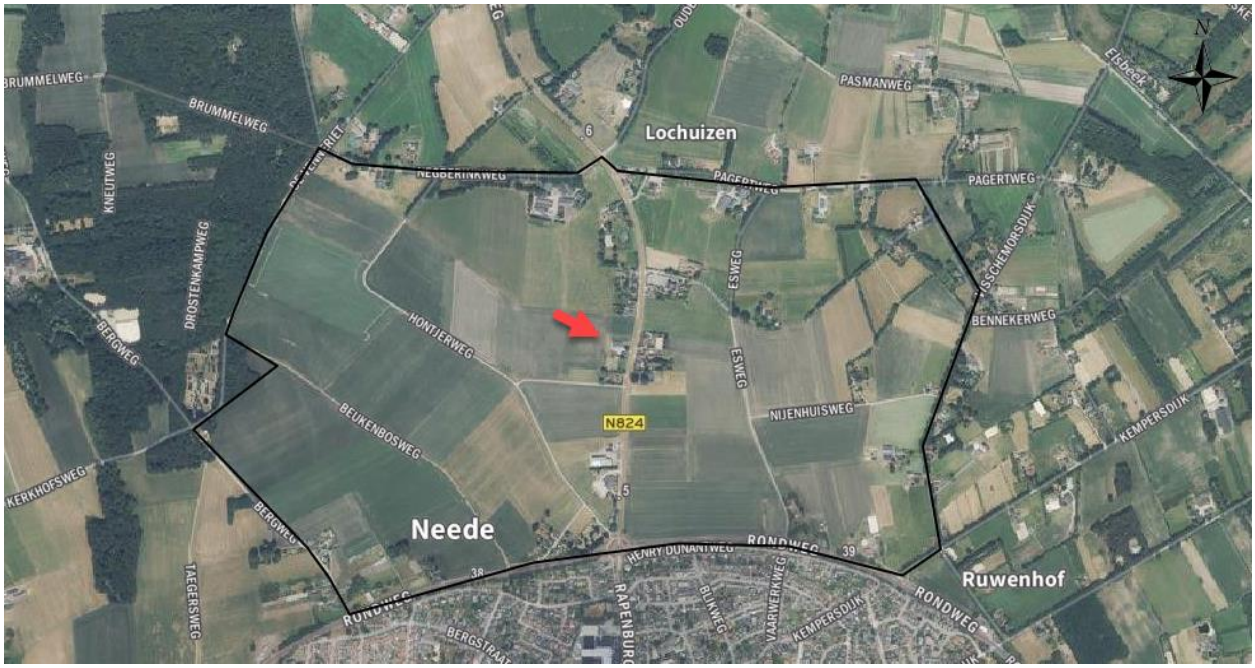

Figuur 1. Luchtfoto met ligging onderzoeksgebied zwarte kader en plangebied rode pijl (Bron: NDFF).

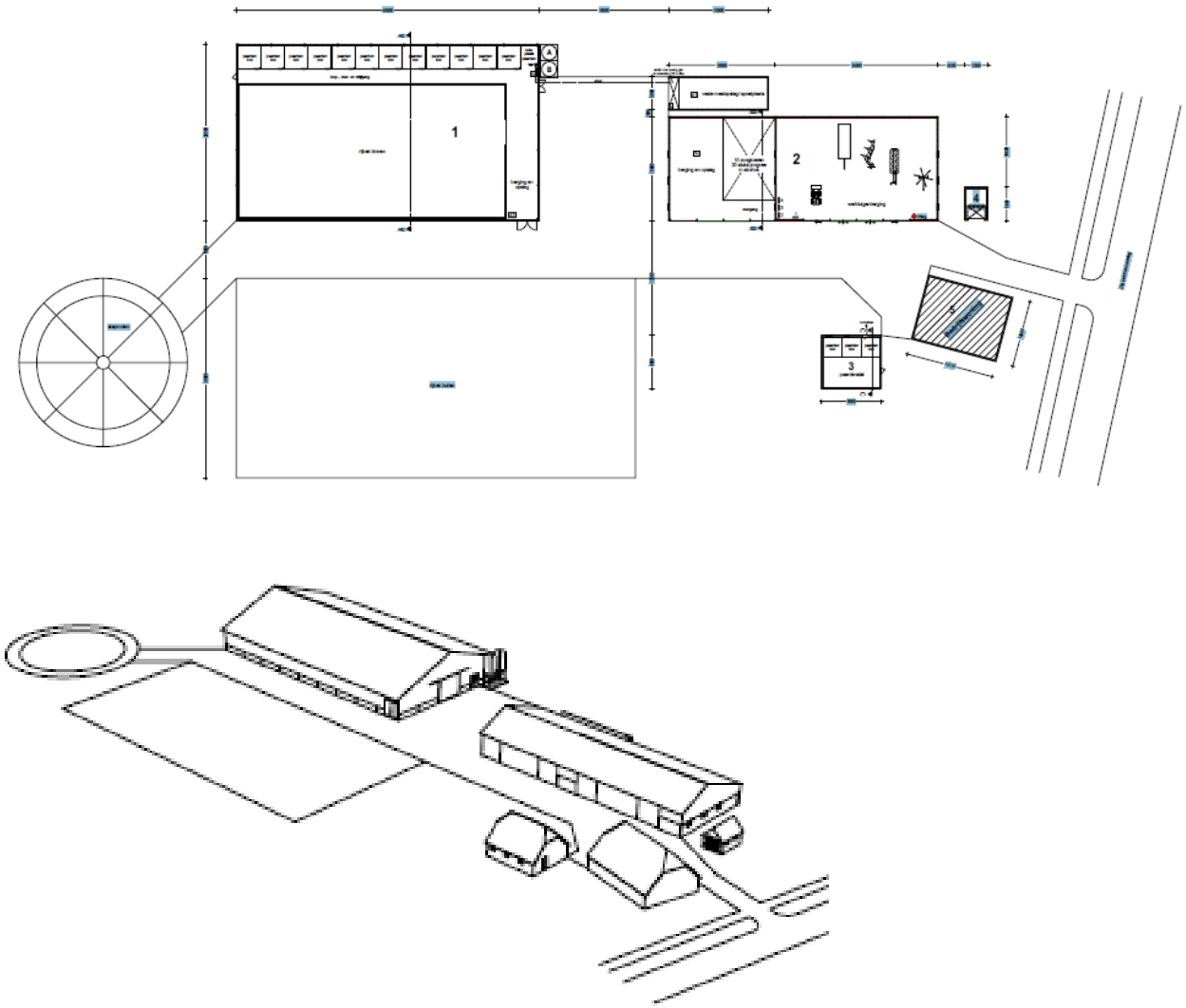

Figuur 2. Plantekening van de gewenste situatie met de nieuwe rijhal. (Bron: ForFarmers).

Figuur 3. Foto plangebied. Het graslandperceel waarop gebouwd wordt.

1.2 Aanleiding

De aanleiding voor het maken van een natuurtoets is de noodzaak en de wens om vooraf uit te sluiten dat door het project natuurwaarden aangetast kunnen worden.

1.2.1 Soortbescherming

Realisatie van de voorgenomen plannen kan invloed hebben op de bepalingen in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten in Nederland. Overtreding van de verbodsbepalingen (bijlage 1) ten aanzien van streng beschermde soorten vereist mogelijk een ontheffing (zie hoofdstukken 2 t/m 5 en 7).

1.2.2 Gebiedsbescherming

In deze Natuurtoets is tevens gekeken of er door de uitvoering van het voorgenomen plan sprake kan zijn van externe werking op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De Natura 2000-gebieden vallen eveneens onder de Wet natuurbescherming. Bij effecten op Natura 2000-instandhoudingsdoelen is mogelijk een vergunning vereist (zie hoofdstukken 2, 6 en 7).

1.3 Probleemstelling / doelstelling

De natuurtoets geeft antwoord op onderstaande vragen:

1. Komen er natuurwaarden voor, waarvoor het noodzakelijk is om een uitgebreide natuurtoets met mitigatieplan te laten uitvoeren om te beoordelen in hoeverre het project handelingen bevat die in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (soortbescherming).

2. Zijn er mogelijke effecten op de Natura 2000-instandhoudingsdoelen waardoor er een passende beoordeling gemaakt moet worden (gebiedsbescherming/ Wet natuurbescherming).

2 Soortbescherming – Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet vervangt de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Voor het soortenbeleid deelt de Wet natuurbescherming de soorten in drie beschermingsregimes, namelijk vogels (EU-Vogelrichtlijn), soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten.

2.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn). De lijst met jaarrond beschermde vogels staat in bijlage 3.

2.2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd. Het Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn is ten aanzien van verstoren strikter dan het Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn. Mogelijk zijn de in de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn genoemde vogels strikter beschermd dan soorten die van nature in Nederland voorkomen en niet in deze bijlagen staan. Grotendeels betreffen het in Nederland zeldzame en doortrekkende soorten of dwaalgasten. Een aantal soorten zoals bijvoorbeeld de pimpelmees zijn algemeen in Nederland.

2.3 Beschermingsregime andere soorten

Dit zijn de in de bijlage van Wet natuurbescherming genoemde soorten. Het gaat hier om de bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 – 3.11 Wet natuurbescherming). Voor de zoogdier- amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantsoorten te beschermen. Omdat er ook veel algemene soorten in staan genoemd is de verwachting dat er weer een verdeling komt van meer en minder strikt beschermde soorten (vergelijkbaar met de tabellen 1, 2 en 3 van de Flora- en faunawet). Deze kan echter per provincie verschillen (zie bijlage 5).

2.4 Zorgplicht

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren. De zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer werkzaamheden, die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

2.5 Provinciale Omgevingsverordening Gelderland (POV)

Artikel 3.7.2.3 Vrijstelling ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud.

1) In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid, van de wet is het toegestaan de soorten genoemd in bijlage 28 (*zie bijlage 5 in dit rapport*) Vrijstelling soorten inzake ruimtelijke inrichting (link) te vangen en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen in verband met handelingen genoemd in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f en g van de wet.
2) De in het eerste lid genoemde vrijstelling geldt voor het in bijlage 28 (zie bijlage 5 in dit rapport) genoemde gebied.
3) De in het eerste lid genoemde vrijstelling voor het vangen geldt alleen onder gebruik van de in bijlage 28 (zie bijlage 5 in dit rapport) genoemde middelen.
4) De met toepassing van het eerste lid gevangen dieren dienen zo snel mogelijk in de directe omgeving op een voor de betreffende soort geschikte plek te worden losgelaten.

3 Ligging onderzoeksgebied en onderzoeksopzet

3.1 Ligging onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied voor de Wet natuurbescherming beperkt zich tot de percelen waarop de ingreep plaatsvindt en de directe omgeving (zie figuur 1). Voor de effecten op Natura 2000-gebieden is in hoofdstuk 6 ook gekeken naar het aspect externe werking.

3.2 Onderzoeksmethode

Deze natuurtoets is gebaseerd op bronnenonderzoek en een bureauanalyse. Aan de hand van expert judgement door een ecoloog (Ir. A. Fopma van *Fopma NatuurAdvies*) is ingeschat wat de beschermde natuurwaarden zijn en de te verwachten effecten.

3.2.1 Bronnenonderzoek

Gekeken is naar de volgende bronnen:

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, zie ook bijlage 4).
- Literatuur (zie hoofdstuk 8).

3.2.2 Veldbezoek

Er heeft 1 veldbezoek op de planlocatie en de naaste omgeving plaatsgevonden.

Datum:	13 februari 2019
Tijdstip:	middag
Weersbeeld:	droog, bewolkt.
Temperatuur:	7° Celsius.

Tijdens het veldbezoek is gekeken naar de potenties van het plangebied voor beschermde diersoorten en de mogelijke functies. Op basis van expert judgement is een inschatting gemaakt wat de mogelijke effecten zijn van de ingreep op beschermde soorten.

4 Inventarisatie natuurwaarden

4.1 Vogels (Wnb § 3.1)

4.1.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
In het onderzoeksgebied (figuur 1) zijn 3.365 waarnemingen van vogels geregistreerd, verdeeld over 138 soorten. Hierbij zijn 5 'jaarrond' beschermde vogelsoorten. Zijnde:

1. Buizerd — Geen waarnemingen met broedindicatie in het onderzoeksgebied.
2. Huismus — Geen waarnemingen met broedindicatie in het onderzoeksgebied.
3. Roek — Geen waarnemingen met broedindicatie in het onderzoeksgebied.
4. Sperwer — Geen waarnemingen met broedindicatie in het onderzoeksgebied.
5. Steenuil — Geen waarnemingen met broedindicatie in het onderzoeksgebied.

In bijlage 4 staan alle waarnemingen van soorten met een broedindicatie. Hierbij zijn geen jaarrond beschermde soorten.

Tabel 1. Waargenomen vogelsoorten in onderzoeksgebied. Vet en cursief zijn de jaarrond beschermde soorten (zie bijlage 3) (Bron: NDFF)

Vogelsoorten		
Blauwe Reiger	Houtduif	Scholekster
Bonte Vliegenvanger	***Huismus***	***Sperwer***
Braamsluiper	Kauw	Spreeuw
Buizerd	Keep	***Steenuil***
Ekster	Kievit	Stormmeeuw
Fazant	Kneu	Tapuit
Gaai	Kokmeeuw	Torenvalk
Gele Kwikstaart	Kolgans	Veldleeuwerik
Goudplevier	Nijlgans	Vink
Graspieper	Paapje	Witte Kwikstaart
Groene Specht	Patrijs	Zwarte Kraai
Grote Zilverreiger	***Roek***	Zwarte Roodstaart
Holenduif	Roodborst	Zwarte Specht

4.1.2 Gegevens uit veldbezoek (vogels)

Aangetroffen soorten
Naast enkele mezen op het erf en overvliegende Houtduiven, Kauwen en Roeken zijn er in het betreffende perceel waarin wordt gebouwd geen vogels waargenomen. Het nieuwe grasland is wel geschikt voor weidevogels.

Het cultuurgrasland waarop gebouwd wordt is echter voor geen van de jaarrond beschermde soorten geschikt als broedgebied of foerageergebied. Er zijn geen greppels of sloten die gedicht moeten worden.

4.2 Vleermuizen (Wnb § 3.2)

4.2.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

Op basis van landelijke verspreiding (Bron: Zoogdiervereniging), zijn de volgende soorten mogelijk:
- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Kleine dwergvleermuis
- Rosse vleermuis
- Bosvleermuis
- Laatvlieger
- Gewone grootoorvleermuis
- Watervleermuis
- Meervleermuis
- Franjestaart
- Baardvleermuis
- Bechstein's vleermuis
- Brandt's vleermuis
- Vale vleermuis

Volgens het NDFF zijn er in de laatste 5 jaar geen waarnemingen van vleermuizen geregistreerd in het onderzoeksgebied.

Figuur 4. Detailfoto's.

4.2.2 Gegevens uit veldbezoek (vleermuizen)

Tijdens het veldbezoek is gekeken naar potentiële verblijfplaatsen en vliegroutes op basis van expert judgement.

Verblijfplaatsen
De stal waar aan vast wordt gebouwd is nog niet zo oud en is secuur afgewerkt. Er zijn geen spleten of openingen die voor vleermuizen geschikt zijn. Ook andere sporen van vleermuizen zijn niet aangetroffen.

Vliegroutes
Er worden door de nieuwbouw op open cultuurgrasland geen vliegroutes van vleermuizen aangetast. Alle lijnvormige elementen blijven intact. Ook de kap van de bomen tast onderbreekt geen vliegroute.

Effecten zijn uitgesloten.

4.3 Overige grondgebonden zoogdieren

4.3.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
In onderstaande tabel staat een overzicht van de in het onderzoeksgebied waargenomen soorten.

Tabel 2. Data NDFF.

Soort	Wet natuurbescherming
Mol	Onbeschermd

4.3.2 Gegevens uit veldbezoeken (overige zoogdieren)

Tijdens de veldbezoeken zijn in het onderzoeksgebied geen grondgebonden zoogdieren waargenomen. Het plangebied is wel 'geschikt' voor kleine zoogdieren, zoals de Haas, Konijn, Huisspitsmuis, Egel, Huismuis, Bruine rat, Bosmuis etc.

4.4 Amfibieën, vissen en reptielen

4.4.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
Er zijn in het onderzoeksgebied (figuur 1) waarnemingen van amfibieën en vissen geregistreerd in het NDFF in de laatste 5 jaar. Reptielen zijn niet waargenomen.

Tabel 3. Data NDFF.

Amfibieën	Wnb
Bastaardkikker	Wnb § 3.3[1]
Boomkikker	Wnb § 3.2
Poelkikker	Wnb § 3.2

Poelkikker: Betreft 1 waarneming (2016) van 4 individuen in poel in perceel achter Rondweg 16, Neede.
Boomkikker: Betreft 7 waarnemingen (2016 en 2018) van 1-10 individuen. De dichtst bij zijnde locatie (5 waarnemingen) is in een poel op de Diepenheimseweg 47, Neede. De andere 2 waarnemingen zijn bij de Kempersdijk 53 en 55 in Neede.

4.4.2 Gegevens uit veldbezoek (amfibieën, vissen en reptielen)

Er zijn geen soorten amfibieën, vissen of reptielen aangetroffen in het plangebied. In het grasland is ook geen geschikt habitat aanwezig voor de beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld.

4.5 Vlinders, libellen, juffers en insecten

4.5.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
In de tabel staat een overzicht van de in het onderzoeksgebied waargenomen soorten.

Tabel 4. Data NDFF

Amfibieën	Wnb
Groot koolwitje	onbeschermd

[1] Vrijgestelde soort op grond van de POV Gelderland (zie bijlage 5).

4.5.2 Gegevens uit veldbezoek (vlinders, libellen, juffers en insecten)

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde vlinders, libellen, of juffers waargenomen. Effecten op beschermde dagvlinders en libellen zijn vanwege het ontbreken van geschikt habitat uitgesloten.

4.6 Vaatplanten

4.6.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) / Natuurtoetshulp.nl
In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde soort op grond van de Wnb geregistreerd. Er zijn wel 180 waarnemingen van 166 onbeschermde soorten geregistreerd.

4.6.2 Gegevens uit veldbezoek (vaatplanten)

Het plangebied is bijna volledig in gebruik als cultuurgrasland (recent ingezaaid). Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

4.7 Overige beschermde soorten

(Sprinkhanen, krekels, geleedpotigen, nachtvlinders, mossen, korstmossen, algen, wieren etc.)

4.7.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
In het onderzoeksgebied zijn geen andere beschermde soorten op grond van de Wnb geregistreerd.

4.7.2 Gegevens uit veldbezoek

Er zijn geen andere beschermde soorten aangetroffen.

5 Beoordeling Wet natuurbescherming (soorten)

5.1 Vogels

Effectenbeoordeling
Er zijn geen effecten op jaarrond beschermde vogelsoorten te verwachten. Effecten op jaarrond beschermde soorten (Cat. 1 t/m 4) zijn uitgesloten.

Wel kunnen er vogels broeden in het (jonge) grasland en in de directe omgeving. Er zijn nu geen nesten aangetroffen, maar dat zegt niets over 2019. Derhalve geldt het voorzorgbeginsel.

Periode werkzaamheden (voorzorgsbeginsel)
Omdat geen ontheffingen worden verleend voor het verstoren van vogels en/of het vernielen van nesten wordt geadviseerd om het bouwrijp maken voor het broedseizoen (globale richtlijn[2] 15 maart - 15 juli) uit te voeren of te beginnen na 15 juli. Voorkom het vestigen van broedvogels op het bouwperceel door het plaatsen van wapperende zakken of enkele linten.

Op deze wijze zijn effecten op vogels uitgesloten.

5.2 Vleermuizen

Effectenbeoordeling
Er zijn geen verblijfplaatsen in het plangebied en het gebied is ook niet geschikt als foerageergebied.

Effecten op vleermuizen zijn uitgesloten.

5.3 Overige grondgebonden zoogdieren

Effectenbeoordeling
Er zijn geen waarnemingen van grondgebonden zoogdieren. Er is ook geen geschikt habitat aanwezig.

Effecten op zoogdieren zijn uitgesloten.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Effectenbeoordeling
Reptielen
Er zijn geen reptielen waargenomen en het habitat is er ook niet optimaal voor. Effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Effectenbeoordeling
Amfibieën
Effecten zijn vanwege het ontbreken van geschikt habitat in het gebied uitgesloten.

Effectenbeoordeling
Vissen
Effecten zijn vanwege het ontbreken van geschikt habitat in het gebied uitgesloten.

---

2 **Broedseizoen:** Vogels worden met name beschermd tijdens het broedseizoen. Een belangrijke vraag is dus: Van wanneer tot wanneer duurt het broedseizoen? Vaak wordt als grove lijn gezegd dat het broedseizoen duurt van 15 maart tot en met 15 juli. Inderdaad broeden vogels met name in deze periode. De bescherming van vogels is echter niet gebaseerd op een datum, maar op het daadwerkelijke broedseizoen. Dat kan ook al voor 15 maart of na 15 juli zijn. Het broedseizoen begint niet pas wanneer de eieren gelegd zijn. Het broedseizoen gaat al van start met de paarvorming, territorium afbakenen en het bouwen van nesten. In deze tijdsspan worden vogels, hun nesten en eieren beschermd door de Wet natuurbescherming. Het nest mag niet verwijderd, verstoord of leeggehaald worden (Bron: Vogelbescherming Nederland).

5.5 Vlinders, libellen en juffers

Effectenbeoordeling
Dagvlinders
Effecten zijn vanwege het ontbreken van geschikt habitat in het gebied uitgesloten.

Effectenbeoordeling
Libellen en juffers
Effecten zijn vanwege het ontbreken van geschikt habitat in het gebied uitgesloten.

5.6 Vaatplanten

Effectenbeoordeling
In het gebied is geen geschikt habitat aanwezig voor beschermde soorten. Effecten op beschermde soorten kunnen op voorhand worden uitgesloten.

5.7 Overige doorsoorten

Effectenbeoordeling
In het gebied zijn geen andere beschermde diersoorten aangetroffen.

6 Gebiedsbescherming

6.1 Gelders NatuurNetwerk / Groene ontwikkelingszone

Gelderland streeft naar het veiligstellen van de verscheidenheid (biodiversiteit) en kwaliteit van de Gelderse natuur, wat bijdraagt aan een prettige leef- en werkomgeving. Hiertoe zetten wij in op de realisatie van een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden. Dit bereiken wij door de bestaande natuur in het Gelders NatuurNetwerk (GNN) te beschermen en de samenhang te versterken door het uitbreiden van natuurgebieden in het GNN en het aanleggen van verbindingszones in de Groene Ontwikkelingszone (GO).

Een deel van het Gelders NatuurNetwerk heeft zelfs Europese bescherming: de Natura 2000-gebieden. Maar ook buiten de Natura 2000-gebieden zijn stukken natuur die het beschermen waard zijn. Het plangebied ligt zoals uit onderstaande figuur blijkt niet in de volgens de Omgevingsverordening aangewezen Gelders NatuurNetwerk of de Groene ontwikkelingszone. Effecten zijn dan ook op voorhand uitgesloten.

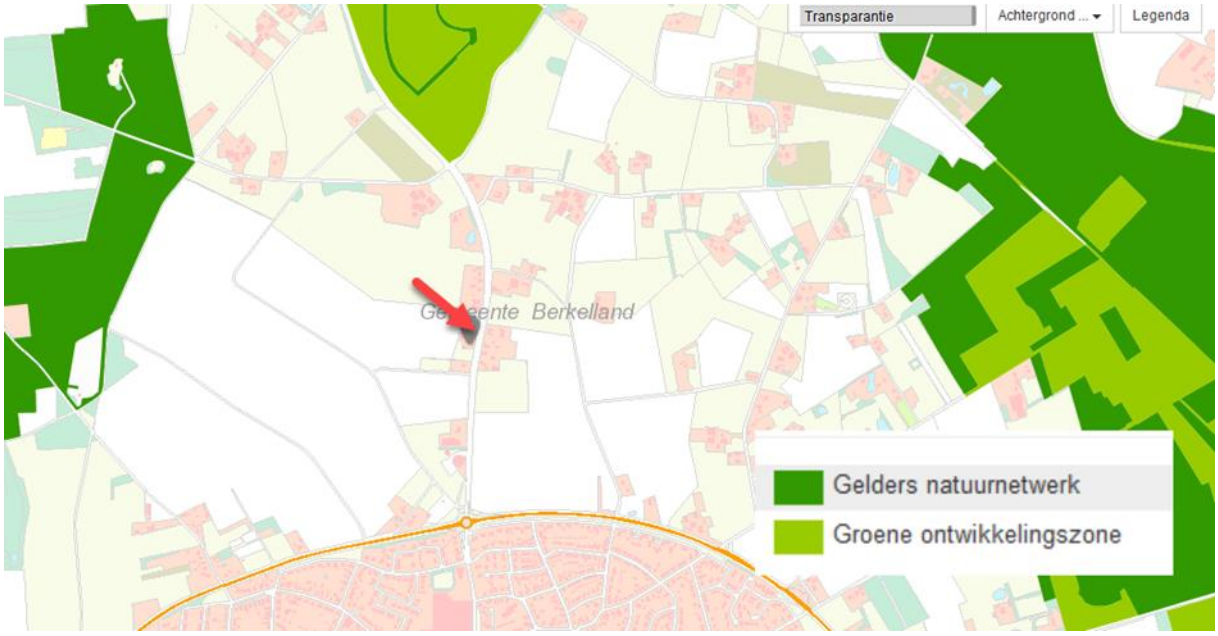

Figuur 5. Overzicht van plangebied (rode pijl) met ligging t.o.v. het Gelders NatuurNetwerk en de Groene Ontwikkelingszone. (Bron: http://www.gelderland.nl)

6.2 Wet natuurbescherming - Natura 2000 gebieden - Voortoets

Natura 2000 is een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn. Een voorbeeld is de Noordse woelmuis, die alleen nog maar in Nederland voorkomt.

Zoals uit onderstaande figuur blijkt ligt het plangebied niet in de directe nabijheid van een Natura 2000 gebied. In dit hoofdstuk wordt gekeken of de nieuwbouw en het gebruik effect hebben op de aangewezen Natura-2000-instandhoudingsdoelen. Dit is vanwege de afstand uitgesloten.

De effecten van stikstofdepositie hebben we niet in deze beoordeling meegenomen, dat wordt door de opdrachtgever, ForFarmers, zelf uitgevoerd.

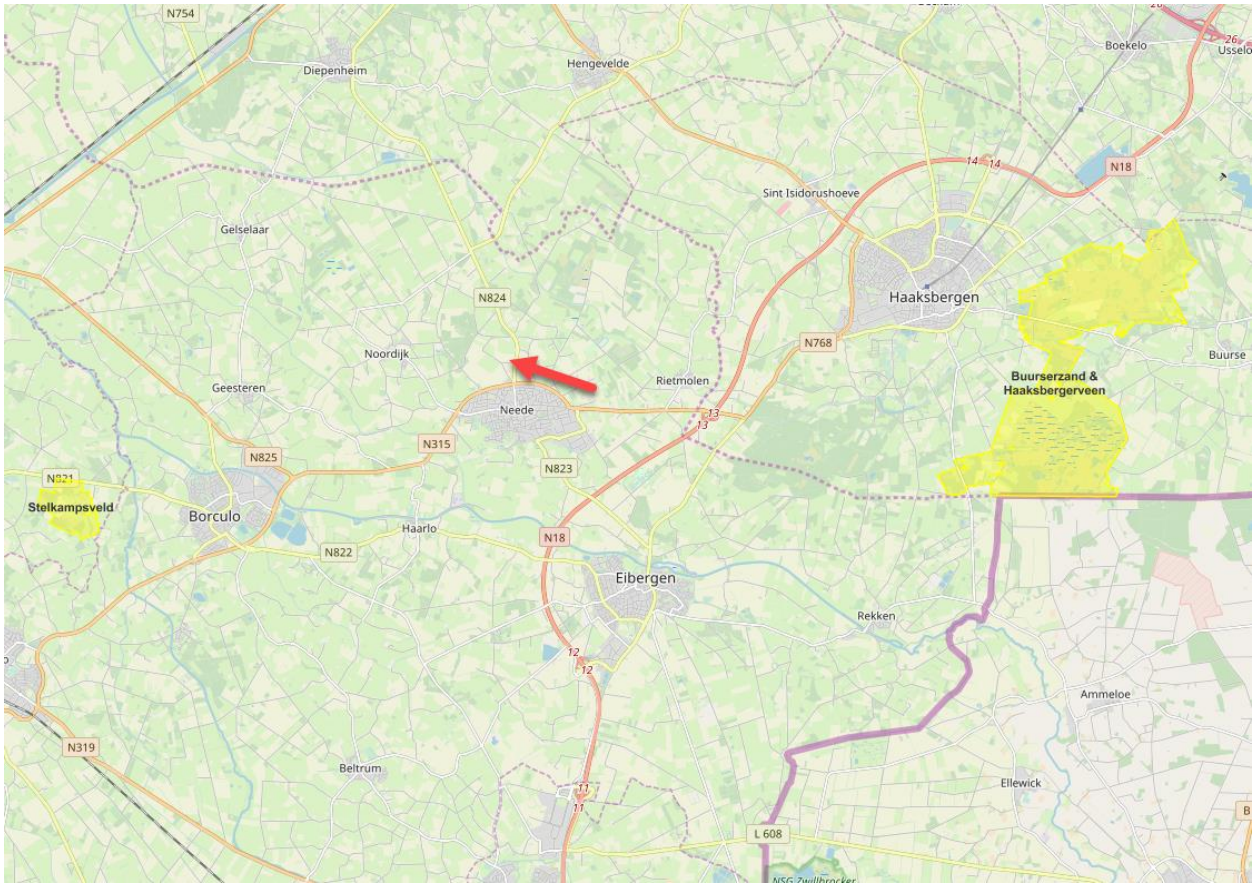

Figuur 6. Ligging van het plangebied (rode pijl) nabij Natura 2000-gebieden.
(Bron: website www.gelderland.nl).

7 Conclusies

7.1 Conclusie Wet natuurbescherming (Soorten)

Het bouwrijp maken van het perceel dient men buiten het broedseizoen uit te voeren. In de tabel zijn de effecten samengevat. Op deze wijze is er geen effect op beschermde soorten en is er naar onze mening geen ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Wij adviseren wel om deze conclusie (het rapport) door het bevoegd gezag te laten bevestigen.

Tabel 5. Overzicht conclusies aangaande verstoring en de eventueel te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Ingreep verstorend	Nader onderzoek noodzakelijk	Wnb-ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Vogels	Broedvogels	Nee,mits	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.1 (werk starten buiten broedseizoen)
	Jaarrond beschermd	Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.1
Vleermuizen	Verblijfplaatsen	Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.2
	Vliegroutes	Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.2
Overige zoogdieren		Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.3
Amfibieën		Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.4
Reptielen		Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.4
Vissen		Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.4
Libellen en vlinders		Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.5
Vaatplanten		Nee	Nee	Nee	Zie paragraaf 5.6
Overige soortgroepen		Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.7

7.2 Conclusie Gelders NatuurNetwerk / Groene ontwikkelingszone

Er zijn geen effecten op de GNN/GO-gebieden te verwachten.

7.3 Conclusie Wet natuurbescherming (gebieden)

Er zijn geen effecten op de Natura 2000-gebieden te verwachten. Een vergunning op grond van Wet natuurbescherming is dan ook niet noodzakelijk. Wel adviseren wij u om deze conclusie ook aan het bevoegd gezag ter beoordeling voor te leggen. De effecten van stikstofdepositie hebben we niet in deze beoordeling meegenomen, dat wordt door de opdrachtgever, ForFarmers, zelf uitgevoerd.

8 Bronnen

8.1 Literatuur

- Bijlsma, R.G. (et al) 2001, Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2) GMB uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Dietz, C. (et al.) 2009, Vleermuizen; Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika, Tirion Natuur.
- Janssen A.M. & Schaminée H.J. 2003. Europese Natuur in Nederland; Habitattypen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Janssen A.M. & Schaminée H.J. 2008. Europese Natuur in Nederland; Soorten van de Habitatrichtlijn, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Krijgsveld, K.L., Smits, R.R. & Winden J. van der 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels, Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie, Bureau Waardenburg Rapport 08-173, Culemborg.
- Lange R. (et al.) 1994. Zoogdieren van West-Europa, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- SOVON 1987, Atlas van de Nederlandse Vogels.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002 Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000, Nederlandse fauna 5, Naturalis, KNNV-uitgeverij Leiden.
- SOVON & CBS 2005, Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk, SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

8.2 Geraadpleegde websites

- www.sovonatlas.nl [verspreidingsgegevens vogels, 2018]
- www.rijksoverheid.nl & [natuurwetgeving / soortbescherming &
- www.synbiosys.alterra.nl gebiedsbescherming N2000 / EHS, profielendocument]
- www.natuurloket.nl [waarnemingen van flora en fauna]
- www.overheid.nl [actuele wetteksten]
- www.uilen.org [vogelwaarnemingen en informatie / uileninformatie]
- www.waarneming.nl [waarnemingen van flora en fauna]
- www.zoogdieratlas.nl [waarnemingen zoogdieren]
- www.ndff.nl

NATIONALE DATABANK FLORA EN FAUNA

BIJLAGE 1 Algemene verbodsbepalingen Wnb

§ 3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1
1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5
1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10
1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
   a) in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
   b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
   c) vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
   a) in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
   b) ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
   c) ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
   d) ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
   e) in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
   f) in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
   g) in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

BIJLAGE 2 Proces beoordeling ontheffing Wnb

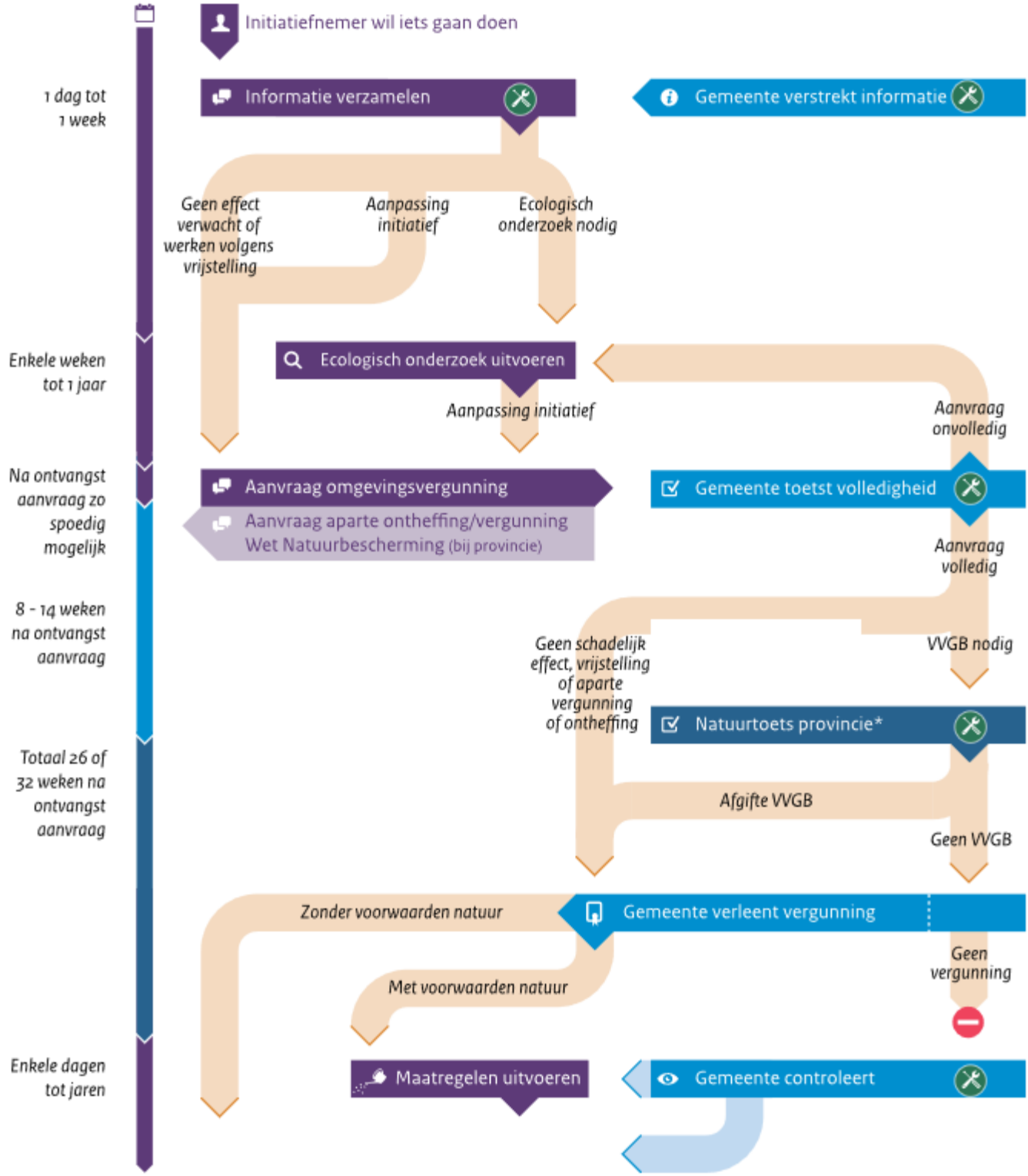

Verdere uitwerking van het schema op:
http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/routeplanner.aspx?subj=routeplanner#initiatiefnemer

BIJLAGE 3 Jaarrond beschermde vogels

Categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Nederlandse naam	Categorie	Nederlandse naam	Categorie
Blauwe reiger	5	Ruigpootuil	5
Boerenzwaluw	5	Spreeuw	5
Bonte vliegenvanger	5	Tapuit	5
Boomklever	5	Torenvalk	5
Boomkruiper	5	Zeearend	5
Bosuil	5	Zwarte kraai	5
Brilduiker	5	Zwarte mees	5
Draaihals	5	Zwarte roodstaart	5
Eidereend	5	Zwarte specht	5
Ekster	5	Huismus	2
Gekraagde roodstaart	5	Kerkuil	3
Glanskop	5	Oehoe	3
Grauwe vliegenvanger	5	Ooievaar	3
Groene specht	5	Ransuil	4
Grote bonte specht	5	Roek	2
Hop	5	Slechtvalk	3
		Sperwer	4
Huiszwaluw	5	Steenuil	1
IJsvogel	5	Wespendief	4
Kleine bonte specht	5	Zwarte wouw	4
Kleine vliegenvanger	5	Boomvalk	4
Koolmees	5	Buizerd	4
Kortsnavelboomkruiper	5	Gierzwaluw	2
Oeverzwaluw	5	Grote gele kwikstaart	3
Pimpelmees	5	Havik	4
Raaf	5		

BIJLAGE 4 Samenvatting NDFF

Wnb - Vogelrichtlijn

Bonte Vliegenvanger
Braamsluiper
Gele Kwikstaart
Graspieper
Kievit
Patrijs
Roodborst
Scholekster
Veldleeuwerik
Witte Kwikstaart

Wnb - Habitatrichtlijn

Boomkikker
Poelkikker

Wnb - andere soorten

Bastaardkikker

BIJLAGE 5 POV Gelderland

Soortenvrijstellingslijst voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer of onderhoud

Behorende bij de Omgevingsverordening Gelderland
Soorten als bedoeld in artikel 3.7.2.3.

Bijlage 28

Vrijstelling soorten ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud

Gebied: binnen de gehele provincie.

Periode: gedurende het hele jaar.

Soort	Toegestane middelen vangen
Aardmuis	Vangkooi en kastval
Bosmuis	Vangkooi en kastval
Bruine kikker	Schepnet
Bunzing	Vangkooi en kastval
Dwergmuis	Vangkooi en kastval
Dwergspitsmuis	Vangkooi en kastval
Egel	Vangkooi en kastval
Gewone bosspitsmuis	Vangkooi en kastval
Gewone pad	Schepnet
Haas	Vangkooi en kastval
Hermelijn	Vangkooi en kastval
Huisspitsmuis	Vangkooi en kastval
Kleine watersalamander	Schepnet
Konijn	Vangkooi, kastval, fred met buidel
Meerkikker	Schepnet
Middelste groene kikker	Schepnet
Ondergrondse woelmuis	Vangkooi en kastval
Ree	Vangkooi en kastval
Rosse woelmuis	Vangkooi en kastval
Tweekleurige osspitsmuis	Vangkooi en kastval
Veldmuis	Vangkooi en kastval
Vos	Vangkooi en kastval
Wezel	Vangkooi en kastval
Woelrat	Vangkooi en kastval

Bestemmingsplan

Regels

Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019

Gemeente Berkelland

POUDEROYEN compagnons
vormgeving van stad en land

BESTEMMINGSPLAN

Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019

Gemeente Berkelland

Inhoud	: Regels
IDN-nummer	: NL.IMRO.1859.BPBGB20190002-0010
Projectnummer	: 128011
Profitmanagernr.	: P196801
Opdrachtgever	: Gemeente Berkelland
Opsteller	: Pouderoyen Compagnons
Status	: ontwerp
Datum	: 26 februari 2019

Pouderoyen Compagnons vormgeving van stad en land is een handelsnaam van Pouderoyen BV

St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ NIJMEGEN
tel: 024-3224579
fax: 024-3241240
e-mail: info@pouderoyen.nl
www.pouderoyen.nl

IBAN NL29 RABO 0154 8198 75
KVK 14 06 66 14
BTW NL 8104.81.996 B01

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**5**
Artikel 1	Begrippen	5
Artikel 2	Wijze van meten	15
Hoofdstuk 2	**Bestemmingsregels**	**17**
Artikel 3	Agrarisch met waarden - Natuur- en landschapswaarden	17
Artikel 4	Waarde - Archeologie 4	23
Hoofdstuk 3	**Algemene regels**	**27**
Artikel 5	Antidubbeltelregel	27
Artikel 6	Algemene bouwregels	28
Artikel 7	Algemene gebruiksregels	29
Artikel 8	Algemene aanduidingsregels	30
Artikel 9	Algemene afwijkingsregels	32
Artikel 10	Algemene procedureregels	34
Artikel 11	Overige regels	35
Hoofdstuk 4	**Overgangs- en slotregels**	**37**
Artikel 12	Overgangsrecht	37
Artikel 13	Slotregel	38

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019 van de gemeente Berkelland;

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1859.BPBGB20190002-0010 met de bijbehorende regels en bijlagen;

1.3 aan- en uitbouw:

een aan het (hoofd)gebouw aanwezig gebouw dat in ruimtelijk en/of architectonisch opzicht ondergeschikt is aan dat (hoofd)gebouw, maar in functioneel opzicht deel uitmaakt van dat (hoofd)gebouw;

1.4 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.5 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.6 aan huis verbonden bedrijf:

een bedrijf of op bedrijfsmatige wijze uitgeoefende activiteit met een kleinschalig karakter niet zijnde een aan-huis-verbonden beroep, dat in een gedeelte van de (bedrijfs)woning en/of de daarbij behorende (bij)gebouwen wordt uitgeoefend, waarbij de woonfunctie van de (bedrijfs)woning en de daarbij behorende (bij)gebouwen als primaire functie behouden en herkenbaar blijft en dat een ruimtelijke uitstraling heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.7 aan huis verbonden beroep:

een beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, kunstzinnig, ontwerptechnisch of hiermee gelijk te stellen gebied, dat door zijn beperkte omvang in een (bedrijfs)woning en daarbij behorende (bij)gebouwen wordt uitgeoefend, waarbij de woonfunctie van de (bedrijfs)woning en de daarbij behorende (bij)gebouwen als primaire functie behouden en herkenbaar blijft en dat een ruimtelijke uitstraling heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.8 afwijking:

afwijking als bedoeld in artikel 2.12.1 onder a Wabo;

1.9 afrastering:
afscheiding in de vorm van een open hekwerk of draadwerk waarmee een deel van een perceel wordt omheind. Een afrastering is transparant en met palen in de grond verankerd. Deze palen worden onderling verbonden door draad of gaas;

1.10 agrarisch bedrijf:
een bedrijf dat gericht is op het bedrijfsmatig produceren van voedsel-, genots- of grondstoffen door middel van het telen van gewassen en/of het houden van dieren, als mede het verrichten van agrarisch natuurbeheer, waarbij alleen opslag van door het bedrijf ter plaatse voortgebrachte producten en het met biogasinstallaties vergisten van in hoofdzaak bedrijfseigen mest en co-substraten is toegestaan evenals het scheiden of indikken van bedrijfseigen mest als vorm van mestverwerking zonder biogasinstallatie.

a. **grondgebonden veehouderijbedrijf:**
   een agrarisch bedrijf dat gericht is op het ontwikkelen van activiteiten waarbij de productie voor meer dan 50 procent afhankelijk is van het producerend vermogen van de grond waarover het bedrijf in de omgeving van de bedrijfsgebouwen kan beschikken.
b. **niet-grondgebonden veehouderijbedrijf:**
   een agrarisch bedrijf dat hoofdzakelijk gericht is op veehouderij waarvan het voer voor de landbouwhuisdieren voor het grootste gedeelte niet geteeld wordt op gronden die in de nabijheid van het agrarisch bouwperceel zijn gelegen en waarop de veehouderij rechten heeft.
c. **agrarisch bedrijf, gebruiksgerichte paardenhouderij:**
   een agrarisch aanverwant bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het africhten, het opleiden en het trainen, alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar;
d. **agrarisch bedrijf, productiegerichte paardenhouderij:**
   een agrarisch bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het door middel van een gericht (op)fok- en/of africhtingsprogramma trachten een paard op een hoger niveau te brengen, waardoor de waarde van dat paard in het economisch verkeer toeneemt, zoals (op)fokkerijbedrijven, hengstenstations, africhtings- en trainingsbedrijven.

1.11 archeologische waarde(n):
waarde(n) die bestaan uit de aanwezigheid van een bodemarchief met sporen van vroegere menselijke bewoning en/of grondgebruik daarin, en als zodanig van wetenschappelijk belang zijn en het cultuurhistorisch erfgoed vertegenwoordigen;

1.12 archeologische verwachtingswaarde(n):
verwachtingswaarde(n), die kunnen bestaan uit de aanwezigheid van een bodemarchief met sporen van vroegere menselijke bewoning en/of grondgebruik daarin, en als zodanig van wetenschappelijk belang kunnen zijn en het cultuurhistorisch erfgoed kunnen vertegenwoordigen;

1.13 bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

1.14 bedrijfsgebouw:

een gebouw dat dienst doet voor de uitoefening van één of meer bedrijfsactiviteiten;

1.15 bedrijfswoning:

een woning in of bij een gebouw of op een terrein, bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein, noodzakelijk is.

1.16 beperkt kwetsbaar object:

een object waarvoor ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een richtwaarde voor het risico c.q. een risicoafstand is bepaald, waarmee rekening moet worden gehouden;

1.17 bestaand:

bij gebruik:

het legale gebruik zoals aanwezig op het moment van inwerkingtreding van het plan, tenzij in de regels anders is bepaald;

bij bouwwerken:

de legaal aanwezige bebouwing die op het moment van terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan bestaat, wordt gebouwd of mag worden gebouwd krachtens een daartoe verleende omgevingsvergunning.

1.18 bestaande afstands-, hoogte-, inhouds-, en oppervlaktematen:

afstands-, hoogte-, inhouds- en oppervlaktematen, die op het moment van inwerkingtreding van het plan tot stand zijn gekomen of tot stand kunnen komen krachtens een daartoe verleende omgevingsvergunning;

1.19 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak;

1.20 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.21 bevoegd gezag:

bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit ten aanzien van een aanvraag om een omgevingsvergunning of ten aanzien van een al verleende omgevingsvergunning;

1.22 bijgebouw:

een gebouw, behorende bij een op hetzelfde bouwperceel gelegen hoofdgebouw, dat zowel qua afmeting als in functioneel opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw;

1.23 bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.24 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak;

1.25 bouwlaag:

een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of nagenoeg gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw en zolder.

1.26 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.27 bouwperceelgrens:

een grens van een bouwperceel;

1.28 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.29 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.30 bouwwijze:

de wijze van bouwen van een hoofdgebouw van een woning, te weten vrijstaand, twee-aaneen (halfvrijstaand) of aaneengebouwd, waarbij

a. onder “vrijstaand” wordt verstaan dat het hoofdgebouw van een woning niet begrensd is door scheidingsmuren van andere hoofdgebouwen op een aangrenzend perceel;
b. onder “twee-aaneen” wordt verstaan dat het hoofdgebouw van een woning naar één zijde door een scheidsmuur van een naastgelegen hoofdgebouw is begrensd;
c. onder “aaneengebouwd” wordt verstaan dat het hoofdgebouw deel uitmaakt van een blok van meer dan twee hoofdgebouwen, die naar twee zijden door scheidsmuren van naastgelegen hoofdgebouwen zijn begrensd, met uitzondering van de hoofdgebouwen die de aldus gevormde rij beëindigen;
d. onder “gestapeld” wordt verstaan een gebouw, dat uit meerdere naast elkaar en/of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen (appartementen) bestaat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden.

1.31 cultuurhistorische (landschaps)waarden:

landschappelijke structuren en/of elementen in een gebied die getuigen van een lange, nog herkenbare ontwikkelingsgeschiedenis, inclusief archeologische waarden;

1.32 escortbedrijf:
een natuurlijke persoon, groep van personen of rechtspersoon, die bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, prostitutie aanbiedt, die op een andere plaats dan in de bedrijfsruimte wordt uitgeoefend zoals escortservices en bemiddelingsbureaus;

1.33 erfbeplanting:

opgaande beplanting, zijnde bomen en struiken, die een scherm vormt op de grens van een bouwperceel waarop bebouwing voorkomt, en welke beplanting mede bepalend is voor de inpassing van de betreffende bebouwing in het landschap (landschappelijke inpassing);

1.34 erfbeplantingsplan:
plan voor de aanleg en het beheer van erfbeplanting;

1.35 erker:
hoekige of ronde uitbouw aan een gevel;

1.36 extensieve (dag)recreatie:
vormen van (dag)recreatief medegebruik van het agrarisch en/of natuurgebied door middel van al dan niet aangelegde en aanwezige voorzieningen, waarbij de recreatie geen specifiek beslag legt op de ruimte, zoals wandel-, ruiter- en fietspaden, vis- en picknickplaatsen en strandjes;

1.37 functie:
doeleinden ten behoeve waarvan gebruik van gebouwen en/of gronden of aangewezen delen daarvan is toegestaan;

1.38 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.39 geluidgevoelig gebouw:
woningen of andere geluidgevoelige gebouwen, waaronder groepsaccommodaties en recreatiewoningen, zoals bedoeld in de Wet geluidhinder, het Besluit grenswaarden binnen zones rond industrieterreinen, het Besluit geluidhinder binnen zones langs wegen en/of het Besluit geluidhinder spoorwegen;

1.40 herbouw:

reconstructie, wederopbouw, opnieuw bouwen van een bouwwerk;

1.41 hoofdgebouw:

een gebouw, dat op een bouwperceel in ruimtelijk en architectonisch opzicht, dan wel gelet op de bestemming als het belangrijkste gebouw valt aan te merken;

1.42 inrichting:

elke door de mens bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, ondernomen bedrijvigheid die binnen een zekere begrenzing pleegt te worden verricht;

1.43 kuilvoerplaat:

een betonnen plaat waarop het kuilvoer (persvoer/veevoer) met een plastic zeil wordt afgedekt. Hierop worden een zandlaag of autobanden gelegd om het kuilvoer goed aan te drukken;

1.44 kwetsbaar object:

een object waarvoor ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde voor het risico c.q. een risicoafstand tot een risicovolle inrichting is bepaald, die in acht moet worden genomen;

1.45 landschappelijke inpassing:

een zodanige vormgeving en inpassing dat deze optimaal is afgestemd op bestaande dan wel nog te ontwikkelen ruimtelijke, natuurlijke en cultuurhistorische landschapswaarden;

1.46 landschapswaarde/landschappelijke waarde:

de aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door de waarneembare verschijningsvorm van dat gebied en van de aanwezigheid van waarneembare landschappelijke structuren en/of elementen in dat gebied;

1.47 manege:

een publieksgericht paardenhouderijbedrijf dat gericht is op het lesgeven in paardrijden en daarvoor paarden en/of pony's houdt, in combinatie met een of meer van de volgende hiermee samenhangende activiteiten of voorzieningen: het in pension houden van paarden en/of pony's, ondergeschikte horeca (kantine, foyer en dergelijke), verenigingsaccommodatie en het houden van wedstrijden of andere evenementen;

1.48 mestbassin:

een reservoir voor de opslag van dunne mest in de vorm van een foliebassin of mestsilo;

1.49 mestsilo:

een silo bestemd en geschikt voor het bewaren van dunne mest;

1.50 mitigerende maatregelen:

maatregelen die de aantasting van kernwaliteiten en/of omgevingscondities beperken;

1.51 nadere eis:

een nadere eis als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder d van de Wet ruimtelijke ordening;

1.52 Natura 2000:
een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel, ingesteld door de Europese Unie. Op die gebieden is de Vogel- en/of Habitatrichtlijn van toepassing;

1.53 Natura 2000-gebied:
een gebied dat (voorlopig) is aangewezen ter uitvoering van de Vogel- en Habitatrichtlijn, of een gebied dat voorkomt op de lijst met gebieden van communautair belang van de Habitatrichtlijn;

1.54 natuurwaarde/natuurlijke waarde:
de aan een gebied eigen zijnde ecologische waarde;

1.55 omgevingsvergunning:
vergunning voor activiteiten als genoemd in artikel 2.1 of artikel 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

1.56 onderkomen:
een voor verblijf geschikt, al dan niet aan zijn bestemming onttrokken, vaar- of voertuig, ark of caravan, voor zover dat/die niet als een bouwwerk is aan te merken, alsook een tent;

1.57 overkapping:
elk bouwwerk, geen gebouw zijnde, van één bouwlaag, dat een overdekte ruimte vormt met ten hoogste één wand;

1.58 paardenbak cq rijbak:
een omheind terrein waarvan de natuurlijke bovenlaag is vervangen door zand of ander doorlatend materiaal ten behoeve van het rijden op paarden;

1.59 plattelandswoning:
een bedrijfswoning, behorend tot of voorheen behorend tot een agrarisch bedrijf, die niet meer wordt bewoond door (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein noodzakelijk is, en die voor de toepassing van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de daarop rustende bepalingen wordt beschouwd als onderdeel van dat agrarisch bedrijf;

1.60 productiegebonden detailhandel:
detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd, gerepareerd en/of toegepast in het productieproces, waarbij de detailhandelsfunctie ondergeschikt is aan het productieproces;

1.61 recreatief medegebruik:
een recreatief gebruik van gronden dat ondergeschikt is aan de functie van de bestemming waarbinnen dit recreatieve gebruik is toegestaan;

1.62 rijhal:
een gebouw uitsluitend bestemd voor het africhten van paarden en pony's, ten dienste van en behorende bij een paardenfokkerij, een paardenhouderij of een manege;

1.63 seksinrichting:
een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was seksuele handelingen worden verricht of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden.
Onder een seksinrichting worden in ieder geval verstaan: een seksbioscoop, seksautomatenhal, sekstheater, een parenclub, of een prostitutiebedrijf, waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.64 silo:
een bouwwerk ten behoeve van opslagdoeleinden;

1.65 sleufsilo:
een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met opstaande randen voor het opslaan van veevoeder;

1.66 steilrand:
een abrupt hoogteverschil in de geomorfologie van een gebied, dat kan samenhangen met historische oevers, erosie door rivieren en eeuwenlange ophoging van dekzandruggen en –welvingen door mest vermengd met heideplaggen en/of bosstrooisel;

1.67 streekeigen producten/streekproducten:
voedingsmiddelen die veelal van oudsher in de streek worden geproduceerd, al dan niet onder een aan de streek gerelateerde naam;

1.68 toename van stikstofemissie en stikstofdepositie:

a. Er is sprake van een **toename** van **stikstofemissie** als bedoeld in artikel 3.5 lid a onder 1 van **gronden en bouwwerken** wanneer de emissie N/kg/jaar * meer bedraagt dan de emissie N/kg/jaar afkomstig van het ten tijde van de vaststelling van het plan feitelijk aanwezige en planologisch legale gebruik van de betreffende **gronden en bouwwerken**.
b. Er is sprake van een **toename** van **stikstofemissie** als bedoeld in artikel 3.5 lid a onder 2 van **gronden en bouwwerken behorend tot het bouwvlak** wanneer de emissie N/kg/jaar meer bedraagt dan de emissie N/kg/jaar afkomstig van het ten tijde van de vaststelling van het plan feitelijk aanwezige en planologisch legale gebruik van de betreffende **gronden en bouwwerken behorend tot het bouwvlak**.
c. Indien een **gelijkblijvende of een afname van emissie** N/kg/jaar afkomstig van het ten tijde van de vaststelling van het plan feitelijk aanwezige en planologisch legale gebruik van de betreffende **gronden en bouwwerken** een **hogere stikstofdepositie** veroorzaakt op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied, dan wordt dit eveneens beschouwd als een toename van stikstofemissie.
d. Indien een **gelijkblijvende of een afname van emissie** N/kg/jaar afkomstig van het

ten tijde van de vaststelling van het plan feitelijk aanwezige en planologisch legale gebruik van de betreffende **gronden en bouwwerken behorend tot het bouwvlak** een **hogere stikstofdepositie** veroorzaakt op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied dan wordt dit eveneens beschouwd als een toename van stikstofemissie.

e. Als **uitzondering** op lid a, lid b, lid c en lid d van deze bepaling geldt het volgende: Er is geen sprake van een toename van **stikstofemissie** wanneer er sprake is van één van de volgende situaties:
   1. de emissie N/kg/jaar afkomstig van de inrichting bedraagt niet meer dan de emissie N/kg/jaar afkomstig van het gebruik van gronden en bouwwerken als bedoeld in lid a of c of het gebruik van gronden en bouwwerken behorend tot het bouwvlak als bedoeld in lid b of d conform een ten tijde van de vaststelling van dit bestemmingsplan **verleende en onherroepelijke vergunning als bedoeld in artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998 en/of artikel 2.7 lid 2 Wet natuurbescherming**, en waarvoor een passende beoordeling is gemaakt, dan wel een verleende en onherroepelijke **omgevingsvergunning die met toepassing van hoofdstuk IX Natuurbeschermingswet 1998 of met toepassing van de overeenkomstige regeling uit de Wet natuurbescherming** dan wel onder toepassing van artikel 2.2aa Bor juncto artikel 2.1 lid 1 onder i Wabo is verleend en waarvoor een passende beoordeling is gemaakt.
   2. het gebruik van gronden en bouwwerken als bedoeld onder a en c of het gebruik van gronden en bouwwerken behorend tot het bouwvlak als bedoeld onder b en d veroorzaakt een **stikstofdepositie** op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied die afzonderlijk en, ingeval het project of de handeling betrekking heeft op een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer, in cumulatie met andere projecten of handelingen met betrekking tot dezelfde inrichting minder dan 0,05 mol per hectare per jaar bedraagt.** Hieronder wordt onder andere begrepen het in Bijlage 2 Aeriusberekening berekende effect van gebruik van gronden en bouwwerken.

* wanneer in deze regels 'emissie N/kg/jaar' wordt gebruikt, wordt de hiervan onderdeel uitmakende hoofdletter 'N' bedoeld als verzamelnaam voor NH3 en NOx.
** dit betekent rekenkundig een stikstofbijdrage die nihil is.

1.69 tredmolen/trainingsmolen/stapmolen:
een bouwwerk (eventueel overdekt) in de vorm van een cirkel, waar meerdere paarden tegelijk kunnen stappen, draven of galopperen, al dan niet door middel van aansturing via een computergestuurde bedieningskast;

1.70 verevening:
behoud en beheer van bepaalde waarden, dan wel de totstandbrenging van nieuwe waarden die de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving ten goede komen (ruimtelijke kwaliteitsbijdrage);

1.71 vergunning op grond van Natuurbeschermingswet 1998
een vergunning op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998 of artikel 2.7 lid 2 Wet natuurbescherming;

1.72 voorgevelrooilijn:
de lijn waarin de voorgevel van een bouwwerk is gelegen alsmede het verlengde daarvan;

1.73 werk:
een constructie geen gebouw of bouwwerk zijnde;

1.74 werktuigenloods/machineberging/werktuigenberging:
een bouwwerk, veelal voorzien van een kort voordak en een langer achterdak, ten behoeve van de stalling van (agrarische) machines, werktuigen, etc. die aan één zijde open kan zijn;

1.75 windturbine:
een bouwwerk, geen gebouw zijnde, ten behoeve van de opwekking van windenergie;

1.76 wijziging van het bestemmingsplan:
een wijziging als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder a van de Wet ruimtelijke ordening;

1.77 woning:
een complex van ruimten, geschikt en bestemd voor de huisvesting van één of meer personen;

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 afstand tot de zijdelingse perceelsgrens:

de kortste afstand van het verticale vlak in de zijdelingse perceelsgrens tot enig punt van het op dat bouwperceel voorkomende bouwwerk.

2.2 bebouwd oppervlak van een bouwperceel:

de oppervlakte van alle op een bouwperceel aanwezige bouwwerken tezamen.

2.3 bebouwingspercentage:

het oppervlak dat met bouwwerken is bebouwd, uitgedrukt in procenten van de oppervlakte van het bouwperceel, voor zover dat is gelegen binnen de bestemming, of binnen een in de regels nader aan te duiden gedeelte van die bestemming.

2.4 bouwdiepte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het diepst onder het peil gelegen punt van (de fundering van) een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde.

2.5 bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.6 breedte, diepte c.q. lengte van een bouwwerk:

de afstand tussen (de lijnen getrokken door) de buitenzijde van de gevels en/of het hart van de scheidingsmuren van een bouwwerk of van een gebouw, geen gebouw zijnde.

2.7 dakhelling:

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.8 goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.9 inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.10 oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.11 peil:

a. voor bouwwerken, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan de weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang vermeerderd met 0,20 m.
b. in andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende maaiveld of het afgewerkte bouwterrein vermeerderd met 0,20 m.

2.12 ondergeschikte bouwdelen:

De in deze regels gegeven bepalingen omtrent plaatsing, afstanden en maten zijn niet van toepassing op gevel- en kroonlijsten, pilasters, plinten, stoeptreden, erkers, kozijnen, dorpels, dakgoten en overstekende daken, ventilatiekanalen, schoorstenen, balustrades en soortgelijke ondergeschikte bouwdelen mits de bestemmingsgrens, de gevel (zijnde voor-, zij- of achtergevel) van het hoofdgebouw of de aangegeven gevellijn met niet meer dan 1,50 meter wordt overschreden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Agrarisch met waarden - Natuur- en landschapswaarden

3.1 Bestemmingsomschrijving

3.1.1 Algemene bestemmingsomschrijving

De voor 'Agrarisch met waarden - Natuur- en landschapswaarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. agrarische doeleinden, waaronder mede wordt verstaan agrarisch natuurbeheer, in de vorm van agrarische bodemexploitatie met bijbehorende voorzieningen;
b. grondgebonden agrarische bedrijven, waaronder grondgebonden veehouderijbedrijven;
c. gebruiksgerichte paardenhouderijen al dan niet in samenhang met een agrarisch bedrijf, dan wel een combinatie van een gebruiksgerichte en een productiegerichte paardenhouderij, met bijbehorende voorzieningen zoals onder meer tred- of trainingsmolens, ter plaatse van de aanduiding 'paardenhouderij';
d. ondergeschikte (productiegerichte) paardenhouderijen;
e. wonen in een bedrijfswoning;
f. behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden in het algemeen en in het bijzonder voor:
    1. 'aardkundig waardevol' ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - aardkundig waardevol';
    2. 'cultuurhistorisch waardevolle akker', ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - cultuurhistorisch waardevolle akker';
g. extensieve recreatie;
h. aan-huis-verbonden beroepen of bedrijven;
i. (onverharde) paden en wegen;
j. landschapselementen en landschappelijke inpassing door erfbeplanting;
k. bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals water, waterhuishoudkundige voorzieningen, nutsvoorzieningen, erfverhardingen en parkeervoorzieningen;

en overeenkomstig de in 3.1.2. opgenomen nadere detaillering van de bestemmingsomschrijving.

3.1.2 Nadere detaillering van de bestemmingsomschrijving

In het onderstaande is een nadere detaillering opgenomen van het bepaalde in 3.1.1:

a Bouwvlak

Voor een bouwvlak gelden de volgende bepalingen:

1. Per bouwvlak is maximaal één agrarisch bedrijf toegestaan.

b Toegestane diersoorten en dieraantallen en locatie huisvesting

Ter plaatse van het bouwvlak, voorzover tevens voorzien van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - 1', gelden de volgende toegestane diersoorten en hierbij maximaal toegestane veebezetting:

1. zoogkoeien ouder dan 2 jaar: 10 dieren, en;
2. vrouwelijk jongvee tot 2 jaar: 20 dieren, en;
3. volwassen paarden (3 jaar en ouder): 15 dieren.

Hierbij geldt dat de diersoorten en dieraantallen als bedoeld:
- onder 1 en 2 uitsluitend mogen worden gehuisvest ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - rundveehouderij';
- onder 3 uitsluitend mogen worden gehuisvest ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - paardenhouderij'.

c Bedrijfswoning

Voor bedrijfswoningen gelden de volgende bepalingen:
1. Per bouwvlak is ten hoogste één bedrijfswoning toegestaan.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende voorwaarden:
a. Gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn met uitzondering van het bepaalde in 3.2.6 uitsluitend binnen een bouwvlak toegestaan;
b. Voor bedrijfsgebouwen gelden specifieke bouwregels als bedoeld in 3.2.2;
c. Voor bedrijfswoningen, bijgebouwen bij bedrijfswoningen en overkappingen bij bedrijfswoningen gelden specifieke bouwregels als bedoeld in 3.2.3 en 3.2.4;
d. Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mogen binnen het volledige bouwvlak worden bebouwd, met dien verstande dat de afstand van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die hoger zijn dan 2 m, tot de zijdelingse en achterste eigendomsgrenzen niet minder mag bedragen dan 3 m.

3.2.2 Bedrijfsgebouwen

Voor het bouwen van bedrijfsgebouwen gelden de volgende voorwaarden:
a. bedrijfsgebouwen ten behoeve van de huisvesting van zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar zijn uitsluitend toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - rundveehouderij';
b. bedrijfsgebouwen ten behoeve van de huisvesting van volwassen paarden (3 jaar en ouder) zijn uitsluitend toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - paardenhouderij';
c. bedrijfsgebouwen zijn niet toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding uitgesloten - bedrijfsgebouwen'. Hieronder wordt niet begrepen de bebouwing als bedoeld in 3.2.3 en 3.2.4;
d. de goothoogte mag niet meer bedragen dan 4 m;
e. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 10 m;
f. In afwijking van het bepaalde onder d mag de goothoogte voor een werktuigloods aan één zijde niet meer bedragen dan 6 m, met dien verstande dat deze afwijkende goothoogte uitsluitend is toegestaan aan de naar het erf gekeerde zijde .

3.2.3 Bedrijfswoningen en bijgebouwen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van bedrijfswoningen gelden de volgende voorwaarden:
a. de gezamenlijke oppervlakte aan bijgebouwen mag per bedrijfswoning niet meer bedragen dan 150 m²;
b. de inhoud van de bedrijfswoning, inclusief aan- en uitbouwen, mag niet meer bedragen dan 1.000 m^3, met dien verstande dat de bedrijfswoning niet in de richting mag

uitbreiden van de weg;
c. de goothoogte van bedrijfswoningen mag niet meer bedragen dan 4,5 m.
d. de bouwhoogte van bedrijfswoningen mag niet meer bedragen dan 9 m.
e. de goothoogte van een bijgebouw mag niet meer bedragen dan 3,5 m.
f. de bouwhoogte van een bijgebouw mag niet meer bedragen dan 7 m.
g. vrijstaande bijgebouwen dienen op een afstand van ten minste 1 m achter de voorgevelrooilijn van de bedrijfswoning te worden gebouwd.
h. de afstand tussen de gevel van vrijstaande bijgebouwen en de gevel van de bedrijfswoning mag niet meer bedragen dan 25 m.
i. herbouw van de bedrijfswoning is uitsluitend toegestaan na het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in 9.2.

3.2.4 Overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van overkappingen bij bedrijfswoningen gelden de volgende voorwaarden:
a. De goothoogte mag niet meer bedragen dan 3,5 m.
b. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 5 m.
c. De gezamenlijke oppervlakte aan overkappingen mag niet meer bedragen dan 25 m^2.
d. Overkappingen dienen op een afstand van ten minste 1 m achter de voorgevelrooilijn van de bedrijfswoning te worden gebouwd.

3.2.5 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, binnen het bouwvlak

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, binnen het bouwvlak gelden de volgende voorwaarden :
a. De bouwhoogte van erfafscheidingen mag niet meer bedragen dan 2 m, met dien verstande dat de hoogte vóór de voorgevelrooilijn niet meer mag bedragen dan 1 m.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'paardenhouderij' is:
    1. één rijbak toegestaan met een maximum oppervlakte van 1810 m^2, en;
    2. één stapmolen toegestaan met een diameter van 26 meter, en;
    3. zijn verlichtingsmasten uitsluitend toegestaan na het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in 3.4.1;
c. De bouwhoogte van een mestbassin mag niet meer bedragen dan 2 m.
d. De bouwhoogte van een vlaggenmast mag niet meer bedragen dan 6 m.
e. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 m.

3.2.6 Bouwwerken buiten het bouwvlak

Voor het realiseren van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en gebouwen buiten het bouwvlak geldt dat buiten de aanduiding 'bouwvlak' uitsluitend afrasteringen zijn toegestaan. De bouwhoogte hiervan mag niet meer bedragen dan 2 m.

3.3 Nadere eisen

a. Het bevoegd gezag kan nadere eisen te stellen aan de plaats, vorm en afmeting van de bebouwing:
    1. Ter voorkoming van onevenredige aantasting van de gebruiksmogelijkheden en het woon- en leefklimaat van aangrenzende gronden en bouwwerken.

2. Ter waarborging van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit van de naaste omgeving.
3. Ter waarborging van de verkeersveiligheid.
4. Ter waarborging van de ongestoorde ligging van kabels en leidingen

b. Voor het stellen van een nadere eis geldt de in artikel 10 genoemde voorbereidingsprocedure.

3.4 Afwijken van de bouwregels

3.4.1 Afwijken ten behoeve van verlichting bij een paardenbak en/of stapmolen binnen het bouwvlak

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in artikel 3.2.6 voor het realiseren van lichtmasten binnen het bouwvlak, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

a. De bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 8 m;
b. De lichtmasten leiden niet tot onevenredige aantasting van de gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden van de naastgelegen percelen.
c. Er is sprake van een zorgvuldige landschappelijke inpassing.

3.5 Specifieke gebruiksregels

Met betrekking tot het gebruik van gronden en bouwwerken gelden tevens de volgende voorwaarden:

a. Het gebruiken of het laten gebruiken van:
    1. gronden en bouwwerken niet behorende tot het bouwvlak, waarbij een toename van stikstofemissie plaatsvindt vanuit de betreffende gronden of bouwwerken is niet toegestaan.
    2. gronden en bouwwerken behorende tot het bouwvlak, waarbij een toename van stikstofemissie plaatsvindt vanuit het betreffende bouwvlak is niet toegestaan.
b. Het houden van dieren binnen gebouwen is alleen toegestaan in 1 bouwlaag.
c. Boomkwekerijen zijn niet toegestaan ter plaatse van de aanduidingen 'overige zone - cultuurhistorisch waardevolle akker'.
d. Aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten zijn toegestaan, met dien verstande dat de omvang van de activiteit niet meer mag bedragen dan 30% van de oppervlakte van de bedrijfswoning met een maximum van 50 m².
e. Detailhandel is niet toegestaan, met uitzondering van de op het eigen bedrijf agrarisch geteelde producten.
f. Binnen het bouwvlak zijn ter plaatse van de aanduiding 'paardenhouderij' ten behoeve van paardenhouderijactiviteiten uitsluitend toegestaan één rijbak en één stapmolen.
g. Het gebruik van gronden buiten het bouwvlak voor de opslag van hooibalen, al dan niet verpakt in folie, gedurende een periode langer dan 6 weken is niet toegestaan.
h. Het opslaan, storten of bergen van materialen, producten en mest is niet toegestaan, behoudens voor zover zulks noodzakelijk is voor het op de bestemming gerichte gebruik en plaatsvindt ter plaatse van de aanduiding 'bouwvlak'.
i. Het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een niet-grondgebonden veehouderijbedrijf is niet toegestaan.
j. Het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een manege is niet

toegestaan.

3.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

3.6.1 Verboden werkzaamheden

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag de werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a. Het verharden van paden en wegen, met uitzondering van het aanleggen van erfverharding, kuilvoerplaten en kavelpaden.
b. Het graven, baggeren en/of verbreden van sloten en poelen, alsmede:
c. Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - aardkundig waardevol':
    1. het verzetten of vergraven van grond, waarbij het maaiveld over meer dan 100 m^2 per perceel of meer dan 0,45 m wordt gewijzigd of waarbij de maaiveldniveaus van steilranden worden gewijzigd;
    2. het omzetten van grond of uitvoeren van bodemingrepen dieper dan 0,45 m onder maaiveld;
    3. het verlagen van de grondwaterstand door aanleg van drainage of bemaling;
    4. het aanleggen dempen of wijzigen van (oevers, profiel, doorstroom- of bergingscapaciteit (van) oppervlaktewateren.
d. Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - cultuurhistorisch waardevolle akker';
    1. het verzetten of vergraven van grond, waarbij het maaiveld over meer dan 100 m^2 per perceel of meer dan 0,45 m wordt gewijzigd of waarbij de maaiveldniveaus van steilranden worden gewijzigd;
    2. het omzetten van grond of uitvoeren van bodemingrepen dieper dan 0,45 m onder maaiveld;
    3. het aanleggen dempen of wijzigen van (oevers, profiel, doorstroom- of bergingscapaciteit (van) oppervlaktewateren;
    4. het verwijderen of rooien van bos-, natuur-, en landschapselementen en ander opgaand houtgewas zonder productiefunctie;
    5. het aanleggen of aanplanten van bos-, natuur- en landschapselementen of ander opgaand houtgewas zonder productiefunctie;
    6. het aanleggen of aanplanten van hoger dan 1,5 m opgaand of dieper dan 0,45 m onder maaiveld wortelend houtgewas met productiefunctie;
    7. het verwijderen van perceelsindelingen, zoals tot uiting komend in greppels, sloten, waterlopen en het verwijderen van paden en onverharde wegen;
    8. het aanleggen en/of verharden van wegen, paden, parkeerterreinen of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, geen containervelden zijnde en indien meer dan 100 m^2 per perceel.

3.6.2 Uitzonderingen

Het in 3.6.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:

a. plaatsvinden binnen een bouwvlak, met uitzondering van het verzetten of vergraven van grond.
b. het normale onderhoud en/of gebruik betreffen.
c. reeds in uitvoering zijn, dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.

d. vallen onder de werking van de Boswet.

3.6.3 Toelaatbaarheid

De in 3.6.1 genoemde vergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de in de bestemmingsomschrijving genoemde waarden.

3.7 Wijzigingsbevoegdheid

3.7.1 Wijzigen naar de bestemming Wonen

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemming van de gronden binnen het bouwvlak te wijzigen in de bestemming 'Wonen', waarbij moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. Het wijzigen van de bestemming van de gronden binnen het bouwvlak in de bestemming 'Wonen' mag niet leiden tot een toename van het aantal woningen.
b. Het bouwvlak kan worden verkleind tot de voormalige agrarische bedrijfswoning met bijhorende gebouwen, tuinen, erven en verhardingen. Het overige deel van het te wijzigen bouwvlak houdt de bestemming 'Agrarisch met waarden – natuur- en landschapswaarden'.
c. Het wijzigen van de bestemming van de gronden binnen het bouwvlak in de bestemming 'Wonen' is aanvaardbaar vanuit een oogpunt van een milieuhygiënisch verantwoord woon- en leefklimaat.
d. Het wijzigen van de bestemming van de gronden binnen het bouwvlak in de bestemming 'Wonen' mag niet leiden tot een onevenredige aantasting van de gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende bestemmingen en functies.
e. Het wijzigen van de bestemming van de gronden binnen het bouwvlak in de bestemming 'Wonen' mag niet leiden tot negatieve effecten op de waterhuishouding.
f. Het wijzigen van de bestemming van de gronden binnen het bouwvlak in de bestemming 'Wonen' mag niet leiden tot een onevenredige publieks- en/of verkeersaantrekkende werking.

Artikel 4 Waarde - Archeologie 4

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, naast de andere voor die gronden aangewezen bestemmingen (basisbestemmingen), tevens bestemd voor het behoud en de bescherming van de te verwachten archeologische waarden in de bodem.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Algemeen

Voor het oprichten van bebouwing gelden de volgende regels:

a. Bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het oprichten van een bouwwerk groter dan 250 m^2 en waarbij de bodemingreep dieper is dan 0,3 m beneden maaiveld moet de aanvrager een rapport overleggen, waarin de archeologische waarde van de gronden waarop de aanvraag betrekking heeft voldoende is vastgesteld.
b. Als uit in 4.2.1, onder a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het oprichten van het vergunde bouwwerk zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor (ondanks de uitvoering van een bouw- of aanlegplan) archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden, zoals alternatieven voor heiwerk, het aanbrengen van een beschermende bodemlaag of andere voorzieningen die op dit doel zijn gericht; of
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen; of
    3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring te laten begeleiden door een archeologisch deskundige op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen; en/of
    4. de verplichting om na beëindiging van de werken en werkzaamheden schriftelijk verslag uit te brengen waaruit blijkt op welke wijze met de archeologische waarden is omgegaan.
c. Het overleggen van een rapport is niet nodig als de archeologische waarde van de gronden in andere beschikbare informatie, hetgeen is getoetst door de archeologisch deskundige, voldoende is vastgesteld. Het in 4.2.1, onder b bepaalde is van overeenkomstige toepassing.

4.2.2 Advies archeoloog

Voordat het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in 4.2.1, onder a, wint het advies in bij de archeologisch deskundige over de vraag of door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden moeten worden opgenomen.

4.2.3 Uitzondering bouwregels

Het bepaalde onder 4.2.1, onder a geldt niet als:

a. op basis van archeologisch onderzoek reeds is aangetoond dat op betrokken locatie

geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; of
b. het bouwplan betrekking heeft op vervanging van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte met maximaal 250 m^2 wordt uitgebreid en de bestaande fundering wordt benut, met uitzondering van nieuwe kelders; of
c. gebouwen maximaal 2,50 m uit de bestaande fundering worden vergroot, waarbij de bestaande funderingen behouden blijven.

4.3 Nadere eisen

4.3.1 Nadere eis

Het bevoegd gezag kan nadere eisen te stellen ten aanzien van de situering en de afmetingen van bouwwerken, de inrichting en het gebruik van gronden, als uit archeologisch onderzoek blijkt dat ter plaatse behoudens- en beschermenswaardige archeologische monumenten of resten aanwezig zijn. De nadere eisen zijn er op gericht de archeologische waarden zoveel mogelijk in de grond (in situ) te behouden.

4.3.2 Procedure

Voor het stellen van een nadere eis geldt de in artikel 10 genoemde voorbereidingsprocedure.

4.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.4.1 Vergunningplicht

Onverminderd het in de Erfgoedwet bepaalde is het verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende andere werken of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:
a. het ophogen van de bodem met meer dan 1 m;
b. grondwerkzaamheden met een oppervlakte groter dan 250 m^2 en waarbij de bodemingreep dieper is dan 0,3 m beneden maaiveld, waartoe worden gerekend woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage en/of oppervlakteverhardingen;
c. bodem verlagen of afgraven (ook voor het verwijderen van bestaande funderingen) van gronden waarvoor geen ontgrondingenvergunning is vereist;
d. het verlagen van het waterpeil;
e. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
f. het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwerpen in de bodem;
g. het verwijderen van boomstobben en/of het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
h. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

4.4.2 Uitzonderingen vergunningplicht

Het onder 4.4.1 opgenomen verbod geldt niet:
a. Voor werken en werkzaamheden die niet dieper reiken dan 0,30 m onder het bestaande maaiveld;

b. voor werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud, met inbegrip van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande bestratingen en beplantingen binnen bestaande tracés van kabels en leidingen;
c. voor werken en werkzaamheden in het kader van het normale agrarische gebruik;
d. voor werken en werkzaamheden binnen een afstand van maximaal 2,50 m uit een bestaande fundering van een bestaand bouwwerk;
e. voor werken en werkzaamheden in de bodem waarvoor op het moment van inwerkingtreding van dit plan een omgevingsvergunning in dit kader is verleend;
f. ingeval op grond van de Erfgoedwet een vergunning nodig is dan wel overige bepalingen van de Erfgoedwet van toepassing zijn.

4.4.3 Beoordelingscriteria

Voor de onder 4.4.1 genoemde vergunning gelden de volgende beoordelingscriteria:

a. De vergunning kan slechts worden verleend voor zover de archeologische waarden niet onevenredig worden aangetast, wat moet blijken uit een rapport dat de aanvrager bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning als bedoeld in 4.4.1 moet overleggen. In het rapport moeten de archeologische waarden van de gronden waarop de aanvraag betrekking heeft naar het oordeel van het bevoegd gezag voldoende zijn vastgesteld. Als het rapport daarvoor aanleiding geeft, dan moet op advies van de archeologisch deskundige zo nodig een opgraving plaatsvinden.
b. Het overleggen van een rapport is niet nodig als naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie, hetgeen is getoetst door de archeologisch deskundige, afdoende is vastgesteld.

4.4.4 Voorwaarden aan een omgevingsvergunning

a. Overeenkomstig het in artikel 2.22, tweede lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht bepaalde kan het bevoegd gezag aan de omgevingsvergunning voorschriften verbinden, waaronder:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor (ondanks de uitvoering van een bouw- of aanlegplan) archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden, zoals het aanbrengen van een beschermende bodemlaag of andere voorzieningen die op dit doel zijn gericht; of
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen; of
    3. de verplichting de activiteit die tot een bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een archeologisch deskundige op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen; en/of
    4. de verplichting om na beëindiging van de werken en werkzaamheden schriftelijk verslag uit te brengen waaruit blijkt op welke wijze met de archeoloogische waarden is omgegaan.
b. Voordat het bevoegd gezag beslist over het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in 4.4.1 wint het advies in bij een archeologisch deskundige over de vraag of door het verlenen van een omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden moeten worden opgenomen.

4.5 Wijzigingsbevoegdheid

4.5.1 Wijzigen dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 4'

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het bestemmingsplan te wijzigen door de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 4' geheel of gedeeltelijk te laten vervallen indien:

a. op basis van nader archeologisch onderzoek is aangetoond, dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn; dan wel
b. er niet langer archeologische begeleiding of zorg nodig is.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 5 Antidubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 Algemene bouwregels

6.1 Bestaande afwijkende maatvoering

Met betrekking tot bestaande maten gelden de volgende regels:

a. De op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan bestaande afstands-, hoogte-, inhouds-, hellings- en oppervlaktematen, met uitzondering van bijgebouwen bij woningen en woongebouwen, die meer bedragen dan de maximale maten welke in hoofdstuk 2 zijn voorgeschreven, moeten bij de beoordeling van aanvragen om omgevingsvergunning ten aanzien van het betrokken bouwwerk als ten hoogste toelaatbaar worden aangehouden.
b. De op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan bestaande afstands-, hoogte-, inhouds-, hellings- en oppervlaktematen die minder bedragen dan de minimale maten welke hoofdstuk 2 is voorgeschreven, moeten als ten minste toelaatbaar worden aangehouden.
c. De op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan bestaande gebouwen waarin, anders dan in hoofdstuk 2 is voorgeschreven, dieren worden gehouden in meer dan 1 bouwlaag, moeten als toelaatbaar worden beschouwd.
d. In geval van herbouw is het bepaalde onder a, b en c slechts van toepassing, indien de herbouw op dezelfde plaats plaatsvindt.

6.2 Ondergronds bouwen

Voor het bouwen van ondergrondse bouwwerken gelden, behoudens de in de bestemmingsregels opgenomen afwijkingen, de volgende voorwaarden:

a. Ondergrondse bouwwerken zijn uitsluitend binnen de fundering van gebouwen, sleufsilo's en mestbassins toegestaan.
b. De bouwdiepte van kelders en andere ondergrondse bouwwerken mag niet meer bedragen dan 3,5 m.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

7.1 Algemene gebruiksregels

De algemene gebruiksregels luiden als volgt:

a. groepskamperen buiten een regulier kampeerterrein ten behoeve van evenementen is toegestaan gedurende maximaal 10 dagen per jaar;
b. de inrichting van de gronden dient zodanig plaats te vinden dat wordt voldaan aan de gemeentelijke parkeernormen zoals genoemd in Bijlage 1 Parkeernormen;
c. een bedrijfswoning bij een agrarisch bedrijf mag uitsluitend worden gebruikt als woning voor (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar noodzakelijk is voor het betreffende agrarisch bedrijf;
d. vrijstaande bijgebouwen en bedrijfsgebouwen mogen niet worden gebruikt als woning.
e. het (proef)boren naar gas (waaronder schalie- en steenkoolgas) ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - schaliegas' geldt in ieder geval als strijdig gebruik;
f. het (doen of laten) gebruiken van gronden en opstallen ten behoeve van een seksinrichting en/of escortservice geldt als strijdig gebruik. Eveneens is het niet toegestaan via functieverandering door middel van een afwijkingsbevoegdheid of een wijzigingsbevoegdheid een seksinrichting toe te staan.

7.2 Afwijking van de parkeernormen

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in 7.1 onder b voor het afwijken van de gemeentelijke parkeernormen waarbij moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. De noodzakelijke parkeervoorzieningen kunnen in onvoldoende mate worden gerealiseerd, terwijl op een andere passende wijze in de parkeerruimte kan worden voorzien.
b. De situering van de parkeerplaatsen tasten het stedenbouwkundig beeld van de omgeving, de verkeersveiligheid en de gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden van de aangrenzen gronden niet onevenredig aan.

7.3 Afwijken van het gebruik als bedrijfswoning (plattelandswoning)

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in 7.1 onder c voor het gebruiken van een bedrijfswoning bij een agrarisch bedrijf als plattelandswoning waarbij moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. Het agrarisch bedrijf waarvan de plattelandswoning deel uitmaakte doet afstand van de betreffende woning.
b. Het verlenen van de afwijking mag niet leiden tot een onevenredige aantasting van de gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende bestemmingen en functies of van het woon- en/of leefmilieu.
c. Het verlenen van de afwijking voor het gebruik van een bedrijfswoning als plattelandswoning levert voor het betrokken agrarisch bedrijf geen mogelijkheid op voor het realiseren van een andere (tweede) bedrijfswoning.
d. Voor het overige blijven de bouwregels en de gebruiksregels die van toepassing zijn op de bedrijfswoning die volgens een omgevingsvergunning mag worden gebruikt als plattelandswoning ook na het verlenen van de omgevingsvergunning van toepassing.

Artikel 8 Algemene aanduidingsregels

8.1 Vrijwaringszone - molenbiotoop

8.1.1 Zoneomschrijving

De gronden ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone – molenbiotoop' zijn naast de overige daaraan gegeven bestemmingen mede bestemd voor het behoud, het herstel en de bescherming van de windvang van de molen.

8.1.2 Bouwregels

a. Op de voor 'vrijwaringszone - molenbiotoop' aangewezen gronden mag de bouwhoogte van bouwwerken in afwijking van hetgeen elders is bepaald, niet meer bedragen dan 4,10 m tot op een afstand van 100 m gerekend vanuit het middelpunt van de molen ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - molenbiotoop', met dien verstande dat bestaande bouwwerken mogen worden herbouwd tot dezelfde hoogte.
b. binnen de zone gemeten van 100 m vanaf de molen tot een afstand van 400 m gemeten vanaf de molen, mogen geen hogere bouwwerken worden gebouwd dan door middel van onderstaande formule wordt bepaald: $H = X/n + c \cdot z$

Waarin:
H = de toelaatbare bouwhoogte in meters (gemeten vanaf het peil ter plaatse van de molen)
X = de afstand in meters vanaf het gebouw tot de wieken van de molen
n = de ruwheidcoëfficiënt volgens de ruwheidsklassentabel van Wieringa:
- 140 voor open gebied;
- 75 voor een ruw gebied;
- 50 voor een gesloten gebied.

c = 0,2 (constante in verband met een windreductie van 5%)
z = de askophoogte van de molen.

8.1.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor afwijken van het bepaalde in 8.1.2 voor het bouwen overeenkomstig de andere voorkomende bestemming(en) nadat de beheerder van de molen daarover is gehoord en met inachtneming van de volgende voorwaarden:

a. Op basis van nader onderzoek door een onafhankelijke molendeskundige wordt aangetoond dat het functioneren van de molen door middel van windvang niet wordt beperkt;
b. De in het gebied aanwezige landschapswaarden en de waarde van de molen als landschapsbepalend element mogen niet onevenredig worden aangetast.

8.1.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a Verbod

Het is verboden zonder omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden gronden op te hogen of beplanting te plaatsen tot hoogte die meer bedraagt dan de hoogte die volgens 8.1.2 is toegestaan voor bouwwerken.

b Afwegingskader

De in a genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend indien:

a. kan worden aangetoond dat door de daarin genoemde werkzaamheden of door de direct of indirect te verwachten gevolgen daarvan het functioneren van de molen door middel van windvang niet wordt beperkt;
b. de in het gebied aanwezige landschapswaarden en de waarde van de molen als landschapsbepalend element niet onevenredig worden aangetast;
c. advies is ingewonnen bij een onafhankelijke molendeskundige en bij de beheerder van de molen.

c Uitzonderingen op verbod

Het in a vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud en beheer betreffen;
b. in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan of uitgevoerd kunnen worden op grond van een voor dat tijdstip verleende vergunning.

8.2 Vrijwaringszone - radar

Al dan niet in afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2, geldt ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - radar' dat windturbines hoger dan 114 m (tiphoogte) boven NAP niet worden toegestaan, tenzij uit een toetsing door het Ministerie van Defensie blijkt dat geen sprake is van een onaanvaardbare verstoring van het radar.

8.3 Overige gebiedsaanduidingen

Voor de overige gebiedsaanduidingen gelden de volgende regels:

a. ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - aardkundig waardevol' is het bepaalde in Agrarisch met waarden - Natuur- en landschapswaarden van toepassing;
b. ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - cultuurhistorisch waardevolle akker' is het bepaalde in Agrarisch met waarden - Natuur- en landschapswaarden van toepassing;
c. ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - schaliegas' is het bepaalde in artikel 7.1 onder e van toepassing.

Artikel 9 Algemene afwijkingsregels

9.1 Algemene afwijkingsregels

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van:

a. de in de regels genoemde (goot)hoogtematen met ten hoogste 10%.
b. de regels over het bouwen van een bijgebouw voor een bijgebouw op een afstand van meer dan 25 m van het hoofdgebouw (binnen de betreffende bestemming), waarbij moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden:
    1. de vergroting van de onderlinge afstand is noodzakelijk in verband met een doelmatige inrichting van het perceel;
    2. er is sprake van een zorgvuldige landschappelijke inpassing;
    3. door het verlenen van de afwijking mag de oppervlakte aan bijgebouwen bij de betreffende woning niet meer bedragen dan 150 m².
c. de regels en toestaan dat bouwgrenzen met maximaal 2 m wordt overschreden, indien een meetverschil daartoe aanleiding geeft.
d. de regels en toestaan dat een luifel aan de voorgevel van een hoofdgebouw wordt gebouwd mits:
    1. de diepte gemeten vanuit de voorgevel niet meer bedraagt dan 2 m;
    2. de bouwhoogte niet meer bedraagt dan de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw;
    3. er geen bezwaren bestaan vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid.
e. het bepaalde ten aanzien van de maximale bouwhoogte van gebouwen en toestaan dat de bouwhoogte ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers, lichtkappen en technische ruimten wordt vergroot, mits:
    1. De maximale oppervlakte van de vergroting niet meer bedraagt dan 10% van het betreffende platte dakvlak of de horizontale projectie van het schuine dakvlak;
    2. De bouwhoogte niet meer bedraagt dan 1,25 maal de maximale bouwhoogte van het betreffende gebouw;
f. het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit artikel verlenen met inachtneming van de volgende voorwaarden:
    1. de omgevingsvergunning leidt niet tot onevenredige aantasing van gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende bestemmingen en functies of van het woon- en of leefmlieu;
    2. de omgevingsvergunning leidt niet tot negatieve effecten op de waterhuishouding;
    3. de omgevingsvergunning leidt niet tot een onevenredige aantasting van de infrastructuur;
    4. de in het gebied aanwezige landschaps- en natuurwaarden blijven behouden of worden versterkt.

9.2 Herbouw bedrijfswoning op een andere locatie of op dezelfde locatie

Voor het herbouwen van een bedrijfswoning op een andere locatie binnen het bouwvlak of op dezelfde locatie, gelden de volgende voorwaarden:

a. De herbouw dient plaats te vinden binnen het bouwvlak en volgens de bestaande bouwwijze.
b. De herbouw op een andere locatie dienst stedenbouwkundig, verkeerskundig en landschappelijk aanvaardbaar te zijn.

c. De herbouw van de bedrijfswoning mag geen onevenredige beperking opleveren voor de bedrijfsvoering/bedrijfsontwikkeling van omliggende (agrarische) bedrijven.
d. De herbouw van de bedrijfswoning dient aanvaardbaar te zijn uit een oogpunt van een milieuhygiënisch verantwoord woon-en leefklimaat.
e. De gevelbelasting op de te herbouwen bedrijfswoning dient te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde van de Wet geluidhinder of aan een verkregen hogere grenswaarde.
f. Voor het herbouwen van een bestaande bedrijfswoning is het bepaalde in de bouwregels over bedrijfswoningen en bijgebouwen bij bedrijfswoningen voor de betreffende bestemming van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10 Algemene procedureregels

10.1 Nadere eisen

Voor een besluit tot het stellen van een nadere eis geldt de volgende voorbereidingsprocedure:

a. het voornemen ligt met bijbehorende stukken gedurende twee weken ter inzage;
b. de terinzagelegging wordt vooraf bekendgemaakt en één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze;
c. de bekendmaking vermeldt de mogelijkheid voor belanghebbenden om schriftelijk en/of mondeling hun zienswijze over het voornemen bij het bevoegd gezag kenbaar te maken gedurende de onder a genoemde termijn;
d. het bevoegd gezag deelt aan hen die zienswijzen naar voren hebben gebracht de beslissing daaromtrent mede.

Artikel 11 Overige regels

11.1 Verwijzing naar andere wettelijke regelingen

Waar in dit plan wordt verwezen naar andere wettelijke regelingen, wordt geduid op de regelingen zoals die luiden op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 12 Overgangsrecht

12.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel kan worden gebouwd krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde onder a een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld onder a met maximaal 10 %.

c. Het bepaalde onder a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

12.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het bepaalde onder a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld in het bepaalde onder a, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Het bepaalde onder a is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 13 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019.

POUDEROYEN
compagnons
vormgeving van stad en land

Parkeernormen niet-stedelijk gebied (buitengebied)			
functie	**Parkeer-norm**	**Bezoe-kers-aandeel**	**Eenheid**
Woning vrijstaand	2,0	0,3 ppw	woning
Woning twee-aan-één	1,8	0,3 ppw	woning
Woning aaneengebouwd	1,5	0,3 ppw	woning
Aanleunwoning/zorgwoning	0,3	0,3 ppw	woning
Recreatiewoning/recreatieappartement	1,0		recr. wo-ning/app
Detailhandel	3,0	85%	100 m² bvo
Arbeidsextensieve/bezoekersextensieve bedrijven (loods, opslag, groothandel/transportbedrijf)	0,8	5%	100 m² bvo
Arbeidsintensieve/bezoekersextensieve bedrijven (industrie, garagebedrijf, werkplaats, transportbedrijf)	2,5	5%	100 m² bvo
Arbeidsextensieve/bezoekersintensieve bedrijven (showroom/toonzaal)	1,7	35%	100 m² bvo
Café/bar/discotheek/cafetaria	6,0	90%	100 m² bvo
Restaurant	14,0	80%	100 m² bvo
Museum	0,6	95%	100 m² bvo
Bioscoop/theater/schouwburg	0,4		zitplaats
Sportveld (buiten)	20,0	95%	ha. netto sportter-rein
Dansstudio/sportschool	4,5	95%	100 m² bvo
Squasbanen	1,5	90%	baan
Tennisbanen	2,5	90%	baan
Golfbaan	7,0	95%	hole
Zwembad	11,0	90%	100 m² opp. bassin
Overdekte speeltuin/hal	3,0	90%	100 m² bvo
Manege	0,4	90%	box
Cultureel centrum/wijk- of verenigingsgebouw	3,0	90 m²	100 m² bvo

Arts/maatschap/kruisgebouw/therapeut	1,8	65%	Behan-delkamer
Middelbaar onderwijs	1,0		leslokaal
Basisonderwijs	0,8		leslokaal
Crèche/peuterspeelzaal/kinderdagverblijf	0,7		arbeids-plaats
Hotel	1,0		kamer
Volkstuin	0,3		perceel
Religiegebouw	0,2		zitplaats
Begraafplaats	20,0		gelijktij-dige be-gravenis

ppw= persoon per woning

bvo = bedrijfsvloeroppervlak

Parkeerplaatsen eigen terrein woningen			
parkeervoorziening	**theoretisch aantal**	**bereke-ningsaantal**	**opmerkingen**
Enkele oprit zonder garage	1	0,8	oprit minimaal 5 m diep
Lange oprit zonder garage	2	1,0	
Dubbele opzit zonder garage	2	1,7	oprit min. 4,5 m breed
Garage zonder oprit	1	0,4	
Garage met enkele oprit	2	1,0	oprit minimaal 5 m diep
Garage met lange oprit	3	1,3	
Garage met dubbele oprit	3	1,8	oprit min. 4,5 m breed

Aanwezigheidspercentages							
	werkdag			**koop-avond**	**Zaterdag**		**zondag-middag**
	over-dag	**mid-dag**	**avond**		**middag**	**avond**	
woningen	50	60	100	90	60	60	70
detailhandel	30	70	20	20	100	0	0
bedrijven	100	100	5	10	5	0	0
sociaal-cultureel	10	40	100	100	60	90	25
sociaal-medisch	100	100	30	15	15	5	5
dagonderwijs	100	100	0	0	0	0	0
museum	20	45	0	100	100	0	90
restaurant	30	40	90	70	70	100	40
café	30	40	90	75	75	100	45
theater	15	30	90	60	60	100	60
sport	30	50	100	100	100	90	85

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U dient dit document te gebruiken ter onderbouwing van een vergunningaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming.

De resultaten geven de stikstofeffecten van deze activiteit weer voor Natura 2000-gebieden. AERIUS Calculator maakt enkel voor de PAS-gebieden inzichtelijk welke stikstofgevoelige habitattypen er voor komen en op welke hiervan een effect is. Op basis hiervan is aangegeven voor hoeveel hectares ontwikkelingsruimte benodigd is.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NO_x), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator.

Berekening beoogd

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Mts Nijhof-Ooink	Stobbesteeg 1, 7161 LD Neede

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
beoogd	RcLEmh5x948w

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
11 februari 2019, 16:13	2018	Berekend voor Wnb.

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	-
NH3	204,00 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
-	-

Toelichting

berekening beoogde situatie

Locatie
beoogd

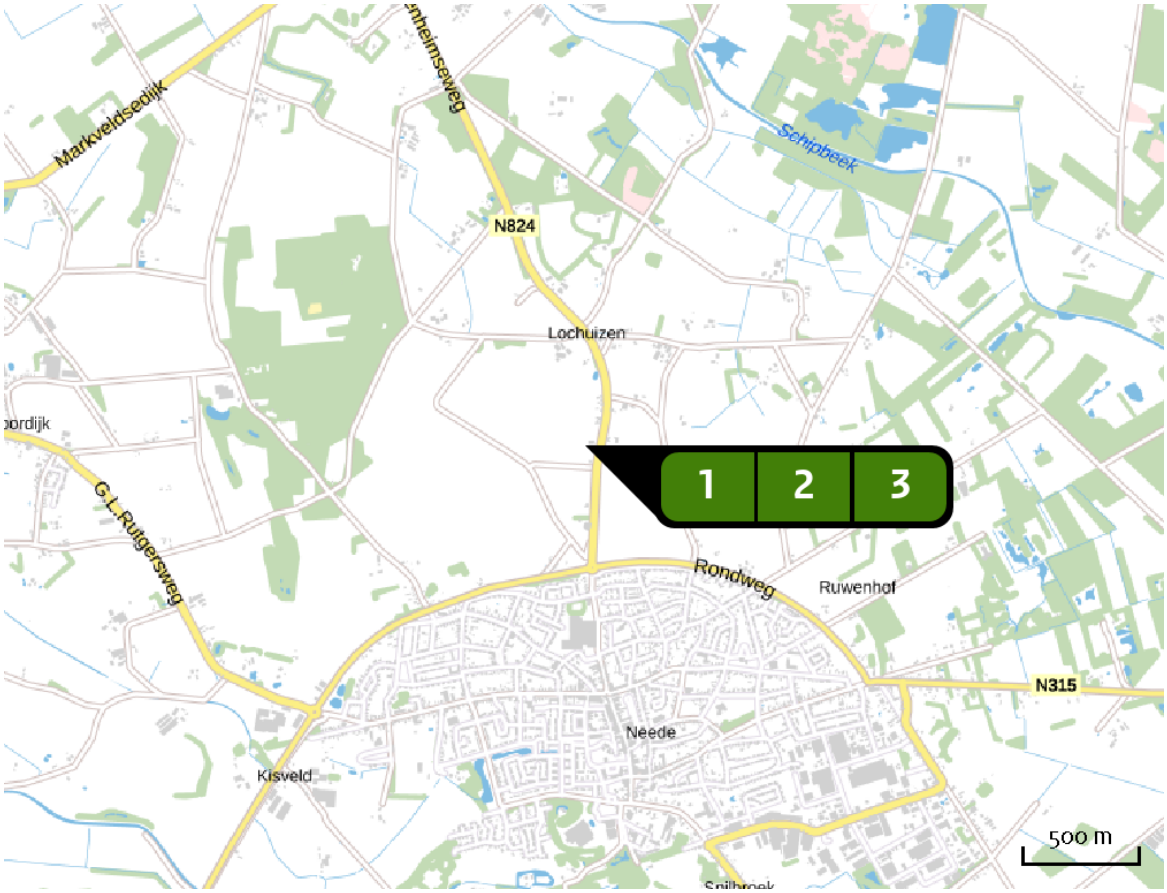

Emissie
beoogd

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	Stal 1 Landbouw | Stalemissies	60,00 kg/j	-
2	stal 2 Landbouw | Stalemissies	129,00 kg/j	-
3	stal 3 Landbouw | Stalemissies	15,00 kg/j	-

Emissie (per bron)
beoogd

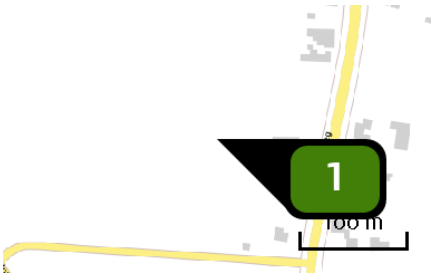

Naam	Stal 1
Locatie (X,Y)	238673, 462554
Uitstoothoogte	4,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
NH3	60,00 kg/j

Dier	RAV code	Omschrijving	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Emissie
	K 1.100	overige huisvestingssystemen (Paarden; volwassen paarden (3 jaar en ouder)) (Overig)	12	NH3	5,000	60,00 kg/j

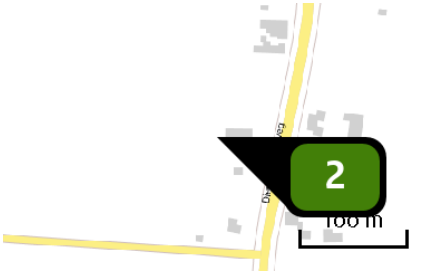

Naam	stal 2
Locatie (X,Y)	238717, 462548
Uitstoothoogte	4,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
NH3	129,00 kg/j

Dier	RAV code	Omschrijving	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Emissie
	A 3.100	overige huisvestingssystemen (Rundvee; vrouwelijk jongvee tot 2 jaar) (Overig)	20	NH3	4,400	88,00 kg/j
	A 2.100	overige huisvestingssystemen (Rundvee; zoogkoeien ouder dan 2 jaar) (Overig)	10	NH3	4,100	41,00 kg/j

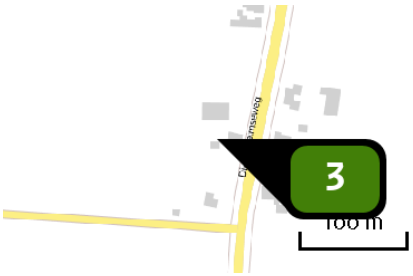

Naam	stal 3
Locatie (X,Y)	238738, 462522
Uitstoothoogte	2,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
NH_3	15,00 kg/j

Dier	RAV code	Omschrijving	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Emissie
	K 1.100	overige huisvestingssystemen (Paarden; volwassen paarden (3 jaar en ouder)) (Overig)	3	NH_3	5,000	15,00 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20180926_2a474e88d4
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

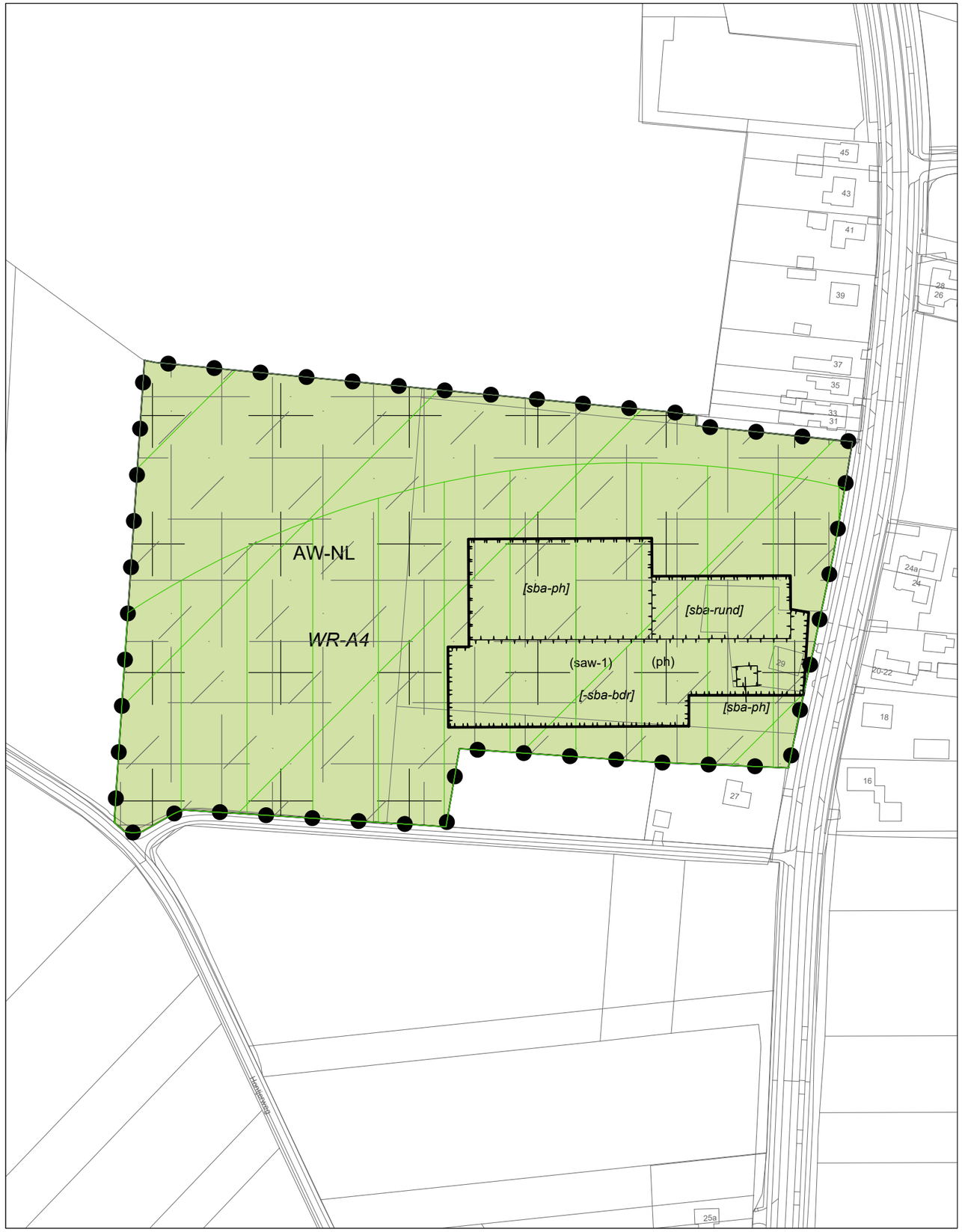

PLANGEBIED

PLANGEBIED

VERKLARINGEN

ondergrond: BGT ern BRK
(datum: 11-01-2019)

BESTEMMINGEN

bestemmingen

ART. 3 AW-NL — Agrarisch met waarden - Natuur en landschapswaarden

dubbelbestemmingen

ART. 4 *WR-A4* — Waarde - Archeologie 4

AANDUIDINGEN

gebiedsaanduidingen

- overige zone - aardkundig waardevol
- overige zone - cultuurhistorisch waardevolle akker
- overige zone - schaliegas
- vrijwaringszone - molenbiotoop
- vrijwaringszone - radar

functieaanduidingen

(ph) — paardenhouderij
(swa-1) — specifieke vorm van agrarisch met waarden - 1

bouwaanduidingen

[sba-ph] — specifieke bouwaanduiding - paardenhouderij
[sba-rund] — specifieke bouwaanduiding - rundveehouderij
[-sba-bdr] — specifieke bouwaanduiding uitgesloten - bedrijfsgebouwen

bouwvlak

bouwvlak

N

STARTDATUM JANUARI 2019
STATUS
DATUM
BESLUITNR.
FORMAAT A3
PC CODE 128-011
REF. TEK. *J-H*

GEMEENTE BERKELLAND

Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019

PLANSTATUS
ontwerp

verbeelding

PLANNUMMER	SCHAAL	DATUM
NL.IMRO.1859.BPBGB20190002-0010	1:2000	26-02-2019

POUDEROYEN compagnons
vormgeving van stad en land

st. Stevenskerkhof 2 postbus 156 6500 AD Nijmegen telefoon: 024-3224579 telefax: 024-32241240 e-mail: info@pouderoyen.nl www.pouderoyen.nl

BAX
advocaten belastingkundigen

edisonstraat 86
7006 re doetinchem

postbus 218
7000 ae doetinchem

t. +31 (0) 314 37 55 00
f. +31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl62 abna 0533 4422 14
bic abnanl2a

Per e-mail: griffie@gemeenteberkelland.nl

Aan alle raadsleden van de gemeente Berkelland
D.t.v. de heer A. Bannink (raadsgriffier)
Postbus 200
7270 HA BORCULO

Doetinchem, 7 juni 2019

Uw ref.: Zaaknr. 236492
Bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019"
Onze ref.: 602765/corr/FV/MW
Inzake:
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Betreft: Reactie namens . op raadsvoorstel van B&W ten aanzien van "Diepenheimseweg 29, Neede 2019" zoals geagendeerd voor de vergadering d.d. 13 juni 2019 van de commissie "Bestuur en Ruimte"

Geachte raadsleden,

Hierbij vraag ik uw bijzondere aandacht voor het raadsvoorstel van B&W ten aanzien van "Bestemmingsplan Diepenheimseweg 29" dat behandeld zal worden in de commissie "Bestuur en Ruimte" op 13 juni a.s.

1. Inconsequent raadsvoorstel van B&W: geen planschadeclaim van eigenaar te verwachten en toch toekenning agrarische bestemming in plaats van voor derde maal kiezen voor woonbestemming

Het opmerkelijke is dat in het raadsvoorstel (zie het kopje Financiën) door het college wordt aangegeven – en geheel terecht – dat "*de eigenaar gedurende een dermate lange periode in de gelegenheid geweest om gebruik te maken van de mogelijkheden die het geldende bestemmingsplan bood, dat het niet-benutten daarvan volgens de rechtspraak kan worden beschouwd als passieve risicoaanvaarding. Het risico op toekenning van een tegemoetkoming in schade (vroeger 'planschade') aan de omwonenden of de eigenaar lijkt op voorhand dan ook niet aanwezig.*" (onderstreping FV)

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP (KvKnr. 65376803) van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

Tegelijkertijd wordt er niet voor gekozen om nu (anno juni 2019) voor de derde maal (eerste maal in 2012 en tweede maal in 2016) een woonbestemming toe te kennen maar juist toch nog steeds een agrarische bestemming.

Het vorenstaande is des te opmerkelijker in het licht van het gegeven dat eerder door het college gemeld is, ook aan het adres van de raadsleden, dat het wegbestemmen van de agrarische bestemming en het toekennen van een woonbestemming een planschadeclaim (thans geheten: tegemoetkoming schade) van de eigenaar jegens de gemeente zou inhouden.

Thans wordt klip en klaar - en volstrekt juist – gesteld:

"Het risico op toekenning van een tegemoetkoming in schade (vroeger 'planschade') aan de omwonenden of de eigenaar lijkt op voorhand dan ook niet aanwezig."

Te uwer informatie meld ik dat de door uw gemeente ingeschakelde juridische adviseur (mr. T.E.P.A. Lam van Hekkelman Advocaten N.V.) in zijn advies eveneens tot deze duidelijke conclusie komt.

Uw gemeenteraad is derhalve in de juridische positie om de hoge landschappelijke waarden van de Needse Berg en bijbehorende essen (flanken) en de beschermenswaardige lintbebouwing aan de Diepenheimseweg in tact te laten door een woonbestemming aan het perceel Diepenheimseweg 29 toe te kennen en de agrarische bestemming weg te bestemmen zonder dat daar een planschadeclaim van de eigenaar van het perceel tegenover staat!

Hiermee doet u ook recht aan het door uw raad genomen voorbereidingsbesluit d.d. 13 maart 2018 waarin letterlijk is opgenomen:

"Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg."

2. Geen sprake van bestaande agrarische activiteiten en college van B&W negeert onderzoeksplicht (art. 3:2 Awb)

Ook in het raadsvoorstel van B&W wordt, ondanks het niet verrichten van eigen onderzoek door het college van B&W alsmede het niet beoordelen van het onderbouwde standpunt van '
. dat er ter plaatse geen agrarische activiteiten plaatsvinden, geconcludeerd door B&W dat er sprake is van bestaande agrarische bedrijvigheid en daarom voorzien moet worden in een agrarisch bouwvlak.

./. Geconstateerd dient te worden dat het college van B&W in het raadsvoorstel op geen enkele wijze ingaat op de navolgende onderbouwde stellingen van in de door mij ingediende zienswijze d.d. 15 april 2019 (zie bijgevoegde **bijlage 1**):

"Al vele jaren ontplooit de initiatiefnemer (lees: de nieuwe eigenaren) ter plaatse geen enkele agrarische activiteit. In de schuur/machineberging staat louter een tractor van de huidige huurder van de woning. Tevens vindt in deze schuur de winterstalling van een tweetal caravans plaats en wordt deze schuur gebruikt voor de bouw van een carnavalswagen."

Indien en voor zover nodig bied ik namens . hierbij bewijs aan van bovenstaande stellingen.

3. <u>Conclusie: geen planschadeclaim eigenaar bij consistente keuze voor de derde maal een woonbestemming toe te kennen en waardoor bovenal de beschermenswaardige Needse Berg en de lintbebouwing in tact blijven</u>

   De conclusie dezerzijds is dat zonder een te verwachten claim (planschade thans geheten tegemoetkoming in schade) van de eigenaar een woonbestemming kan worden toegekend voor de derde maal (in 2012 eerste maal en in 2016 tweede maal) en die waarborgt dat de Needse Berg en haar essen alsmede de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg – die volgens het voorbereidingsbesluit respectievelijk een bijzonder gebied vormen en extra zorg vereisen – in tact blijven.

   Namens verzoek ik u met klem aan het perceel Diepenheimseweg 29 louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

Mocht u vragen hebben, ben ik vanzelfsprekend bereid een toelichting te verschaffen.

Met vriendelijke groet,

F. Voerman

edisonstraat 86
7006 re doetinchem

postbus 218
7000 ae doetinchem

t. +31 (0) 314 37 55 00
f. +31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl62 abna 0533 4422 14
bic abnanl2a

AANGETEKEND en persoonlijk bezorgd
Aan de raad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

Tevens vooraf per e-mail: info@gemeenteberkelland.nl

Doetinchem, 15 april 2019

Uw ref.:
Onze ref.: 950012/corr/FV/SK
Inzake: [redacted]emeente Berkelland
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Geachte leden van de gemeenteraad,

1. Inleiding

Namens de navolgende belanghebbenden wordt hierbij een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan Diepenheimseweg 29 te Neede.

De betreffende belanghebbenden zijn:

2. Inhoud en strekking voorbereidingsbesluit: voorkomen agrarische ontwikkeling

Op 13 maart 2018 heeft uw raad een voorbereidingsbesluit voor de locatie (Diepenheimseweg 29) genomen met de volgende motivatie:

'Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op dit moment geldt het bestemmingsplan buitengebied Neede voor Diepenheimseweg 29. Dit perceel wordt daarbij bestemd met de functie agrarisch. Om te voorkomen dat hier ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen plaatsvinden is een voorbereidingsbesluit gewenst. Dit biedt bescherming voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden. Ook voorkomt het besluit ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden op dit gebied bij de Needse berg. Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen.

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP (KvKnr. 65376803) van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

Argumentatie
Sedert de vaststelling van het oude bestemmingsplan buitengebied Neede zijn inzichten en beleid veranderd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2012 door de Raad van State en het momenteel ontbreken van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beleidsvoornemens nog niet altijd duidelijk vastgelegd. Wel kent het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan buitengebied 2016 voor Diepenheimseweg 29 de bestemming wonen toe. Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg.
Het nemen van een voorbereidingsbesluit cf. artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening is een passende maatregel. Hiermee voorkomen we dat er in het gebied op genoemd perceel ongewenste activiteiten plaatsvinden. Het geeft ons ook de tijd om binnen het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een passende bestemming aan het perceel te geven.

Kanttekeningen en risico's
Door dit besluit worden, na ingediende aanvraag, eventuele bouwmogelijkheden op het perceel bevroren voor 1 jaar. De beschikbare tijd kan worden gebruikt voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland.'

(Onderstrepingen FV)

3. Ad hoc-beleid in gebied dat juist extra bescherming en extra zorg vergt

Allereerst valt op dat de beschikbare tijd niet gebruikt is voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland maar dat een separaat ontwerp-bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in procedure is gebracht. Daarmee wordt het grote risico gelopen dat er sprake is van ad hoc keuzes voor een locatie die in het grotere verband van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland beoordeeld moet worden.

Het vorenstaande klemt temeer daar het essenlandschap van de Needse berg nota bene "extra bescherming vereist" (zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat) en de "relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nummer 29 vereist extra zorg"(zie onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Het voorbereidingsbesluit heeft in dat kader als basis om niet alleen grootschalige maar ook elke mogelijke agrarische ontwikkeling te voorkomen:

"Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen."

4. Strijd met gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid

Het agrarisch gebied op de flanken van de Needse berg is een gebied met een hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde (geologisch en uniek beschermd essenlandschap). Daarnaast wordt aan het gebied op de Needse Berg een toeristische waarde en natuurwaarde toegekend en wordt dit gebied als trekpleister voor toerisme gestimuleerd. De bouw van de uitzichttoren op de Needse berg getuigt daarvan. In het vigerende bestemmingsplan wordt dit agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde aangemerkt als zijnde van nationale waarde:

> *"In de gemeente Berkelland liggen gebieden met kwaliteiten van nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Het gaat daarbij bijvoorbeeld op de escomplexen bij Geesteren en Gelselaar, de flanken van de Needse Berg, het gebied langs de Berkel tussen Rekken en Eibergen, de Mallumse es en de Hupselse es. De contouren van deze gebieden zijn ook ter te zien op de aardkundige kaart bij de gemeentelijke archeologische beleidswaardenkaart."*

De waarden voor de flanken van de Needse Berg worden nadrukkelijk van nationaal belang geacht.

Het ontwerpbestemmingsplan druist in tegen het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid en derhalve wordt niet voldaan aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

5. Onjuiste kwalificatie bestaande situatie Diepenheimseweg 29

In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen:

"De gemeente werkt sinds de vernietiging van het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" toe naar een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat verband is van 19 april tot en met 13 juni 2017 het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bouwde voort op het vernietigde bestemmingsplan en voorzag voor Diepenheimseweg 29 dan ook opnieuw in een woonbestemming. Tijdens de inspraakprocedure werd een inspraakreactie ingediend door de nieuwe eigenaren van het perceel. Daarin werd aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel Diepenheimseweg 29. Het nog altijd geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987" laat deze activiteiten toe. Het gegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" in aansluiting op het vernietigde bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" voor Diepenheimseweg 29 opnieuw voorzag in een bestemming "Wonen" doet daar niets aan af.

Op basis van de nu bestaande situatie moet worden vastgesteld dat er plaatse sprake is van een vorm van agrarische bedrijvigheid, iets waarop ook is gewezen in een inspraakreactie. Vanuit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening is het daarom niet mogelijk om in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure te blijven uitgaan van een bestemming "Wonen". Uit jurisprudentie komt namelijk naar voren dat bestaand legaal gebruik in een nieuw bestemmingsplan in beginsel positief moet worden bestemd tenzij aannemelijk is dat dit legale gebruik binnen afzienbare tijd

wordt beëindigd. Nu van dat laatste geen sprake is en de eigenaren in ieder geval het bestaande legale agrarische gebruik willen voortzetten, moet aan het perceel een agrarische bestemming met een agrarisch bouwvlak worden toegekend." (Onderstrepingen FV)

In bovenstaand citaat is – samengevat – te lezen dat vanwege het feit dat de initiatiefnemer in een inspraakreactie heeft aangegeven dat er inmiddels weer agrarische activiteiten waren gestart op het perceel – hetgeen ten zeerste ontkend en betwist wordt door belanghebbenden – er sprake is van bestaand legaal gebruik dat in beginsel positief bestemd moet worden (zie tweede onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

Voor belanghebbenden is het onbegrijpelijk dat het college van B&W geen onderzoek heeft gedaan naar deze beweerdelijke weer gestarte agrarische activiteiten. Al vele jaren ontplooit de initiatiefnemer (lees: de nieuwe eigenaren) ter plaatse geen enkele agrarische activiteit. In de schuur/machineberging staat louter een tractor van de huidige huurder van de woning. Tevens vindt in deze schuur de winterstalling van een tweetal caravans plaats en wordt deze schuur gebruikt voor de bouw van een carnavalswagen. Uit het oogpunt van consistent planologisch beleid dient derhalve nu voor de derde maal (eerste maal: 2012 en tweede maal: 2016) een woonbestemming te worden toegekend aan de locatie aan de Diepenheimseweg 29 (zie eerste onderstreping van FV in bovenstaand citaat).

De inspraakreactie zelve van initiatiefnemer kent voorts alleen een aanduiding van het gewenste bouwvlak. Van een concreet bouwplan is geenszins sprake terwijl bovendien feitelijk ter plaatse geen agrarische activiteiten ontplooid zijn. Tussen de publicaties van het voorontwerp-bestemmingsplan buitengebied Berkelland 2016 (woonbestemming) en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit (voorkomen (grootschalige) agrarische activiteiten) zijn door initiatiefnemer geen feitelijke agrarische activiteiten ontplooid en er is overigens ook geen concrete bouwaanvraag ingediend die gevolgd is door feitelijke agrarische activiteiten. Een planschadeclaim van initiatiefnemer vanwege het laten vervallen van de agrarische gebruiksmogelijkheden zal ook afstuiten op het stilzitten van de initiatiefnemer.

Gelet op het vorenstaande is het onbegrijpelijk dat in de toelichting gesteld wordt dat er sprake is van bestaand legaal agrarisch gebruik dat positief bestemd dient te worden. Er was geen feitelijk agrarisch gebruik ter plaatse (het stallen van een tractor is niet als agrarisch gebruik te kwalificeren) en derhalve hoeft ook geen positieve bestemming daarvan plaats te vinden.

6. <u>Eindconclusie</u>

Naar de overtuiging van belanghebbenden bevat het ontwerp bestemmingsplan een cadeau van de gemeente Berkelland aan de initiatiefnemer doordat de gemeente beweerdelijk bestaand agrarisch gebruik van het perceel positief bestemt terwijl van bestaand agrarisch gebruik geen sprake is. Met dit cadeau aan de initiatiefnemer worden tegelijkertijd de Needse berg en bijbehorende essen alsmede de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg geweld aangedaan en

wordt het veroorzaken van onherstelbare schade mogelijk gemaakt in strijd met het gemeentelijke-, provinciale- en rijksbeleid.

7. Primair verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken reeds op vorenstaande gronden uw raad primair en bovenal het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

8. Subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren. De gronden die ten grondslag liggen aan het primaire verzoek dienen als hier herhaald en ingelast te worden beschouwd.

9. Ontbreken toets economische haalbaarheid

Op geen enkele wijze blijkt uit het ontwerpbestemmingsplan dat getoetst is of de beoogde agrarische activiteiten economisch haalbaar zijn teneinde te voorkomen dat leegstand en verpaupering ontstaat.

10. Ontbreken concreet belang van initiatiefnemer tot realisatie paardenhouderij

Door initiatiefnemer is aangegeven mogelijk nu een paardenhouderij te willen maar behoort het volgens de initiatiefnemer tot de mogelijkheden op de locatie een machineopslag of een opslag van aardappelen te realiseren. De huidige schuur wordt nu nota bene voor de opslag van twee caravans gebruikt. Het is derhalve niet te begrijpen dat een paardenhouderij (met een vergroting van de huidige schuur tot 33 meter, met een grote rijhal (45 x 25 meter) en een paardenbak etc.) opgenomen is in het ontwerpbestemmingsplan.

11. Ontbreken bescherming flanken van de Needse berg en bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg

De consequentie van het huidige ontwerpbestemmingsplan is dat massale bebouwing op de flanken van de Needse berg mogelijk wordt gemaakt en ook het planologische beeld van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg volledig doorbroken wordt. Wanneer de bouwmogelijkheden van het ontwerpbestemmingsplan gevisualiseerd worden, ontstaat niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk een schrikbeeld.

Het ontwerpbestemmingsplan voorziet erin de huidige schuur te verlengen tot 33 meter en waarachter – zeer prominent op de beschermenswaardige flanken van de Needse berg – nog een rijhal van 45 meter lengte en 25 meter breedte gerealiseerd kan worden. Ook wijkt het opgenomen bouwvlak volledig af van de lintbebouwing aan de Diepenheimseweg terwijl daarnaar ook extra zorg dient uit te gaan.

12. Onjuiste afstanden tot woonhuizen

Het ontwerpbestemmingsplan maakt agrarische activiteiten mogelijk die te kort op de omliggende woningen plaatsvinden. Hierdoor is op mererlei fronten overlast te verwachten waarbij te denken is aan ondermeer stankoverlast (gezien ook de meest gangbare windrichtingen), alsmede overlast van vliegen en ongedierte. Belanghebbenden wijzen daarbij ook op de geprojecteerde mestplaats aan hun zijde.

13. Ontbreken aandacht voor waterhuishouding

Bij zware regenval loopt het water van de Needse berg af dwars langs de woningen en door de tuinen van de woningen die lager gelegen zijn dan het perceel aan de Diepenheimseweg 29. Het betreft de woningen nr. 31, 33, 35, 37 en 39. Met enige regelmaat doet zich ernstige wateroverlast voor.

Het is ook bekend dat onder invloed van de klimaatverandering buien steeds heftiger worden Met de voorgenomen bouw aan de Diepenheimseweg 29 komt er een groot dakoppervlak bij. Ook zal er ruime bestrating om de bebouwing komen. In de melding Activiteitenbesluit Milieubeheer van initiatiefnemer is te lezen dat de bebouwing niet op het riool wordt aangesloten. De verwachting is gerechtvaardigd dat er een nog grotere wateroverlast ontstaat waarbij naast de schuren ook de woningen waterschade gaan oplopen.

14. Ontstaan van lichtvervuiling

Rijhallen en/of stallingen voor paarden (of ander vee) worden veelal met lichtranden gebouwd om daglicht binnen te laten. In de avond en nacht zorgt verlichting via deze lichtranden voor lichtvervuiling in het verstilde en donkere landschap van de Needse berg. Dit verstoort het woongenot, de rust en het bioritme van zowel mens als dier. In het bijzonder zal een verstoring van de biotoop van ter plaatse aanwezige vogels en vleermuizen plaatsvinden. Belanghebbenden ontkennen en betwisten daarbij dat de inventarisatie van de flora en fauna compleet en adequaat is uitgevoerd.

15. Subsidiare verzoek van belanghebbenden:

Belanghebbenden verzoeken op vorenstaande gronden uw raad subsidiair het ontwerpbestemmingsplan in te (doen) trekken –evenwel zonder verlies van de

voorbereidingsbescherming– en niet verder in procedure te brengen althans geen agrarische activiteiten en geen agrarisch bouwvlak toe te kennen en louter een passende woonbestemming toe te kennen die in de lijn ligt van de bestaande lintbebouwing aan de Diepenheimseweg.

16. Meer subsidiare gronden van belanghebbenden

Indien en voor zover uw raad gemotiveerd en op goede juridische gronden van mening kunt zijn dat het bovenstaande primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden niet op enigerlei wijze voor honorering in aanmerking komt, wensen belanghebbenden de navolgende nadere gronden van hun zienswijze aan te voeren.

Voor de onderbouwing van de meer subsidiaire gronden van belanghebbenden wordt verwezen naar de aangehechte **bijlage 1** waarvan de inhoud als hier herhaald en ingelast dient te worden aangemerkt. De meer subsidiaire gronden worden louter ter veiligstelling van rechten aangevoerd en zijn eerst aan de orde ingeval uw raad niet tot honorering van het primaire en subsidiaire verzoek van belanghebbenden overgaat. Concreet zien de meer subsidiaire gronden op de kritiek die door belanghebbenden geuit wordt ten aanzien van de regels en de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

17. Nadere onderbouwing en/of toelichting zienswijze

Namens belanghebbenden wordt het recht voorbehouden de genoemde gronden en kritiekpunten van de onderhavige zienswijze van een nadere onderbouwing en/of toelichting te voorzien middels het noemen en indienen van verdere (bewijs)stukken, foto's, visualisaties etc.

Ter verzekering van een goede ontvangst van de onderhavige zienswijze (inclusief bijlage 1) wordt u deze per aangetekende post en per e-mail gezonden en zal tevens een persoonlijke bezorging daarvan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

F. Voerman

Bijlage 1

Meer subsidiaire gronden van belanghebbenden en gericht op de regels en toelichting van het ontwerpbestemmingsplan

Op pagina 5 van de toelichting Bestemmingsplan Buitengebied, Diepenheimseweg 29, Neede 2019 wordt aangegeven dat de toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende gedeelte van het plan. Als deze toelichting geen deel uit maakt van het juridisch bindende kader, dan zouden wij een aantal zaken aangescherpt willen zien in de regels van het Bestemmingsplan zodat deze in lijn gebracht worden met de toelichting en interpretatieruimte zoveel mogelijk uitsluit. Het gaat hierbij om de definities ten aanzien van agrarisch bedrijf onder 1.10 c. en d. Ten aanzien van 1.10 c. het verwijderen van 'alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar'. Ten aanzien van 1.10 d. : dit is in tegenstelling met de teksten in de toelichting (pagina 8 onder Beschrijving van het Plan) waarin de milieumelding van de initiatiefnemer wordt genoemd waarin er sprake is van 15 paarden ouder dan 3 jaar. Onder 1.10 d. wordt ook de ruimte gelaten voor (op)fokkerijbedrijven. Om alle onduidelijkheden tegen te gaan zouden we in de definities onder 1.10 d. (op)fokbedrijven willen uitsluiten en dus verwijderen.

Bij de algemene bestemmingsomschrijving in de regels worden onder 3.1.1. bestemmings-omschrijvingen gegeven die deel in 3.1.2. worden toegelicht. Dit gebeurt over een deel van de onderwerpen onder 3.1.1.

- Graag zien wij ook een toelichting op 3.1.1.e wonen in een bedrijfswoning. Met daarbij de vraag of de eigenaar van het bedrijf ook in de woning dient te wonen waarmee wordt uitgesloten dat een derde of een niet-inwonend familielid deze gebouwen kan huren waarmee het bedrijf het karakter van verhuur kan krijgen. Dit houdt een aanscherping in van 7.1.c. in de 'regels'.

- Graag zien wij een toelichting op 3.1.1.f. 2 op behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden in het algemeen en in het bijzonder voor cultuurhistorische waardevolle akker ter plaatste van de aanduiding overig zone zoals dat in alle eerdere beleidsplannen, structuurvisies etc. is benoemd en zoals de huidige situatie nu is. Nu er bij co-incidentie en ruimtelijke ordeningsplannen onbedoeld een bouwvlak juridisch mogelijk is, blijkt de cultuurhistorische akker van waardevol naar een waarde van € 00,00 te zijn gereduceerd omdat voor het behoud 'waardevol' geen kosten gemaakt kunnen worden. Kunt u dan uitleggen hoe u de termen behoud, herstel en ontwikkeling van de landschapswaarden van toepassing laat zijn op de percelen die nu beoogd zijn te bebouwen? Kunt u een waardetoekenning geven aan 'cultuurhistorische waardevolle akker'?

- Graag zien wij een ten aanzien van 3.1.1. g extensieve recreatie opgenomen zoals in de toelichting op pagina 1 staat een zinsnede 'Om ontwikkelingen in de dagrecreatieve en/of sportgebonden sfeer te voorkomen,' allereerst om geen manege toe te staan. In 7.1.a. van de 'regels' staat onder de Algemene gebruiksregels dat groepskamperen buiten een regulier kampeerterrein gedurende maximaal 10 dagen per jaar is toegestaan. Wij zouden graag zien

dat deze mogelijkheid geschrapt worden. Onlangs met de bouw van een carnavalswagen in de schuur voor machineberging aan de Diepenheimseweg 29 in Neede is er een aantal avonden flink overlast geweest door harde muziek.

- Onder 3.1.1.i (onverharde) paden en wegen en 3.1.1. k. aangaande water, waterhuishoudkundige voorzieningen, erfverhardingen etc. zouden we graag een toelichting zien onder 3.1.2. dat de bebouwing en de verharding van wegen en paden op het betreffende perceel niet mogen leiden tot extra wateroverlast bij de huizen aan de Diepenheimseweg 31,33,35,37 (zie ook foto's). Van wateroverlast is regelmatig sprake bij hevig en bij langdurige regenval. Dit is enigszins verminderd nu naast de molen de oude houtzagerij en de bestrating aldaar zijn verwijderd. Nu de komst van een rijhal, extra stallen en bijbehorende bestrating dichterbij de eerder genoemde huizen komt, dreigt er ook in het licht van de toename van extreme buien door klimaatverandering, meer overlast voor de buren te komen die lager aan de Diepenheimseweg wonen.

- Onder 3.1.1. j., 3.2.5. a. en 3.2.6. is sprake van landschapselementen en landschappelijke inpassing door erfbeplanting, erfafscheiding en afrastering. In de afgelopen periode is dat bij een buurtbewoner in gesprek met Nijhof ter sprake gekomen. Hierbij werd dit gezegd dit als middel in te zetten om uitzicht weg te nemen als buurtbewoners (teveel) bezwaar zouden maken. Wij zouden graag zien dan wanneer dit in een bestemmingsplan wordt opgenomen er ook vastgesteld wordt welke maximale hoogten er hiervoor dienen te worden aangehouden wanneer deze in het vrije veld aangeplant worden. Als het bedoeld is om de bebouwing aan het zicht te onttrekken door direct naast de bebouwing aan te planten dan hoeft dit ons inziens niet begrensd te worden.

Wij als bewoners in de lintbebouwing van Lochuizen zijn tegen inpassing van de plannen zoals beschreven in het plan dat met dit ontwerpbestemmingsplan mogelijk kan worden vanuit het oogpunt van algemeen belang van behoud van de grote landschappelijke waarde van het open essenlandschap op de flanken van de Needse Berg. Daarnaast zijn wij tegen deze plannen vanwege het opstarten van een agrarisch bedrijf binnen de lintbebouwing van Lochuizen waar voor een dergelijk bedrijf een te dichte bebouwing van woningen is.

- 3.1.2. a Bouwvlak - Per bouwvlak is maximaal één agrarisch bedrijf toegestaan. Hierbij hebben wij de volgende vragen:

  a. Houdt dit in dat er zowel voor de akkerbouwtak, de paardenhouderij en de rundveehouderij slechts een eigenaar mag zijn?
  b. Is het verplicht dat de eigenaar van dit ene bedrijf in de bedrijfswoning woont?

- Onder 3.1.2. b. betreffende toegestane diersoorten en dieraantallen en locatie huisvesting staat genoemd welke dieren gehouden mogen worden.

  a. Ons inziens houdt dit in dat er geen productiegerichte paardenhouderij mogelijk is daar er geen paarden jonger dan 3 jaar mogen verblijven. Is deze zienswijze juist? Zie ook 3.2.2.b.

b. Kunt u dan duidelijker in de 'regels' stellen dat productiegerichte paardenhouderij niet is toegestaan?
c. Kan worden uitgesloten dat de toegestane diersoorten en dieraantallen door een wijzigingsbesluit in aantal kunnen toenemen of worden ingewisseld door bijvoorbeeld varkens in de vorm van een biologische (grondgebonden) varkenshouderij?
d. Kunt u opnemen in de 'regels' dat er op 3.1.2. b. geen wijzigingsbesluit mogelijk is behalve een wijziging naar bestemming Wonen?

Tekst inspreken donderdag 13 juni Commissie Bestuur en Ruimte

Onderwerp: Bestemmingsplan Buitengebied Diepenheimseweg 29 Neede

Geachte voorzitter, geachte raadsleden,

Na de varkensstallen – wat door uw raad als onaanvaardbaar wordt beschouwd – hebben we het nu binnen hetzelfde kader over de aantasting en ontsiering van het waardevolle essenlandschap van de Needse Berg.

In de ontstane situatie worden we geconfronteerd met de bouw van een rijhal en berging op dezelfde locatie. Over deze plannen werden we echter niet meer door de eigenaar geïnformeerd maar via de gemeente.

Misschien kunt u begrijpen dat we ons inmiddels een speelbal voelen in het spel tussen de eigenaar en het college nadat we in november 2018 maar eens aan de bel hebben getrokken toen onze eerste petitie met ruim 70 handtekeningen in de la was verdwenen. Het lijkt er op dat wij als inwoners van de gemeente Berkelland of buurtbewoners geen gesprekspartner zijn. Wij lezen in coalitieprogramma's, nota's en notities hele andere bedoelingen met het landschap op en rond de Needse Berg. Ook lezen en horen wij regelmatig dat de gemeente Berkelland 'werken vanuit de bedoeling' hoog in het vaandel heeft staan. Niets blijkt minder waar. Ons wordt niet gevraagd hoe wij tegen de situatie aan kijken, wat onze visie is, en of we mee willen denken in oplossingen. Ons initiatief om samen met een mediator en de eigenaar tot een oplossing te komen werd door de eigenaar afgewezen omdat hij de bouwaanvraag al had ingediend en genoeg kosten had gemaakt.

Ook het college heeft hier haar regierol laten liggen. Sterker nog: het college weegt de belangen van een persoon - de eigenaar - en het toeval dat hij dit bouwvlak door het afkeuren van het bestemmingsplan buitengebied 2012 in de schoot geworpen kreeg- zwaarder dan de waarde van het landschap in dit gebied voor de bevolking. Net als de angst van het college voor een schadeclaim zwaarder weegt dan het gemeenschappelijk belang ondanks het feit dat de door het college geraadpleegde advocaat de kans op schadevergoeding nihil acht.

Ons inziens betekent dit dat het college bewust kiest voor de bouw van een grote rijhal en berging op de flanken van de Needse Berg die met wat aanpassingen door hem te verschuiven, toezeggingen over hemelwaterafvoer etc. als acceptabel plan voor de bühne wordt gepresenteerd. En dit keer met een dreigement naar de raad en de Berkellandse gemeenschap als je hier niet voor kiest dan……is er nog meer mogelijk.

Bij ons rijst de vraag of het college op deze wijze haar geweten wil sussen want wij hebben de indruk dat bijna niemand op deze bebouwing en de aantasting van de Needse Berg zit te wachten. Hier verschuilt het college zich achter een zeer gedateerd bestemmingsplan en kruipt vervolgens in de rol van slachtoffer omdat de Raad van State het bestemmingsplan Buitengebied 2012 heeft afgekeurd en zij geen andere keuze heeft. Het college had ook actief de woonbestemming kunnen toe kennen, want dit bestemmingsplan buitengebied is om andere redenen afgeschoten door de Raad van State. Als het college voor een woonbestemming kiest kan de eigenaar een procedure bij de Raad van State aanspannen, want dat kan volgens ons ook als ondernemersrisico bestempeld worden. Dan voert het college een consistent beleid met visie. Dan worden het risico en de gevolgen niet op de burgers die van hun landschap houden, afgewenteld. Per slot van rekening heeft de ondernemer dit bouwvlak per toeval in de schoot geworpen gekregen.

Uit de beantwoording van de ingediende zienswijze wordt er o.a. vanuit gegaan dat de eigenaar aan de Diepenheimseweg bedrijfsmatige activiteiten ontplooit. Dit is volgens ons absoluut niet het geval.

Welk onderzoek heeft het college hierna laten doen? Of is dat de vraag aan For Farmers geweest die in de brief zegt dat de huidige huurder paarden verzorgt. Dit klopt want op dat moment verzorgde hij 2 paarden waarvan 1 van de huurder en een van een buurtbewoner. Hiermee wordt wel de suggestie gewekt van een bestaande bedrijfsmatige activiteit.

Nu het college het voorstel doet om de eigenaar toestemming te geven aan de Diepenheimseweg een de eerste fase van nieuw bedrijf te beginnen en toe te staan dat op de flanken van de Needseberg gebouwd kan gaan worden wordt u evenals de Berkellandse gemeenschap voor een voldongen feit geplaatst.

Tot slot het is tekenend dat de wethouder hier spreekt van de buurt als er 23 zienswijze zijn ingediend waarbij 1 van de Gemeenschapsraad Neede en 1 van de Historisch kring Neede waarmee hij het verzet tegen de bebouwing volgens ons bewust kleiner maakt dan het verzet tegen de bebouwing werkelijk is. Maar goed om de wethouder en het college uit de droom te helpen bieden we nu 1036 handtekeningen aan van mensen die allemaal van mening zijn dat we met onze handen van de Needseberg af moeten blijven.

We wensen u, de raad van de gemeente Berkelland in elk geval veel wijsheid om uit het door het college gecreëerde probleem te komen.

Commissie Bestuur en Ruimte – 13 juni 2019

Inspreken namens de familie Nijhof
Betreft Locatie Diepenheimseweg 29 Neede

Geachte raad

Namens de familie Nijhof richt ik het woord tot u. Mijn naam is Sander Hooch Antink. Ik ben specialist bedrijfsontwikkeling bij de afdeling FarmConsult van Forfarmers. Vanuit deze rol begeleid ik de familie Nijhof bij het aanvragen van de benodigde vergunningen voor het bouwen van een rijhal met paardenboxen en een berging met rundveestal voor de locatie aan de Diepenheimseweg 29.

Op 7 december heeft de familie Nijhof u als gemeenteraad en het College van B&W in een brief haar plan toegelicht en de gedachten gang beschreven waarom zij aan de Diepenheimseweg 29 een rijhal wil gaan bouwen. De inhoud van deze brief is nog steeds van toepassing en zal ik hier niet herhalen.

Ik zal u nu vertellen wat er daarna is gebeurd:

- Op 14 februari 2019 heeft de familie Nijhof voor de locatie Diepenheimseweg 29 een Activiteiten Besluit melding ingediend voor het houden van 15 paarden, 10 zoogkoeien en 20 stuks jongvee.
- De Omgevingsdienst Achterhoek heeft namens de gemeente Berkelland de melding gecontroleerd en geaccepteerd.
- Op 13 maart 2019 heeft de familie de bouwvergunning ingediend voor de bouw van de rijhal en de berging/ rundveestal.
- Op 6 maart 2019 heeft de gemeente Berkelland het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd voor de locatie Diepenheimseweg 29.
- Hoewel dit bestemmingsplan minder mogelijkheden biedt dan wat er voor het voorbereidingsbesluit van 13 maart 2018 mogelijk was kan de familie Nijhof zich met dit voorstel verenigen. Er is dan ook besloten om geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.
- Een aantal buurtbewoners heeft kanttekeningen bij het ontwerpbestemmingsplan en heeft een zienswijze ingediend.

Het plan maak veel los, zowel in de krant als op social media wordt er, niet onderbouwd door feiten en zonder nuance, een persoonlijke visie gecommuniceerd en mede hierdoor stemming gemaakt. Dit is helaas gebruikelijk in de huidige maatschappij, maar heeft veel impact op de familie Nijhof en zet hun plannen en intenties in een kwaad daglicht

Feiten en een correcte procesgang zijn in onze optiek belangrijk. Zoals net al aangegeven wordt er veel gezegd, ter verduidelijking hiervan een paar voorbeelden:

- Er komt een hele grote manage!
    - Dit is niet correct, er komt geen manege maar een rijhal met paardenboxen voor 12 paarden. De afmeting van deze rijhal voldoet aan de normale, gangbare afmetingen zoals dit gebruikelijk is voor een rijhal. De rijhal is bedoeld voor eigen gebruik.
- Het uitzicht vanaf de uitkijktoren wordt verpest door de nieuwbouw.
    - Hier wekt men het idee dat het helemaal maagdelijk gebied is en dat er nu door de plannen van de familie Nijhof alles wordt volgebouwd. Dit is niet zo. De vrije

doorkijk over de Diepenheimseweg heen zoals deze er nu is blijft intact. Daarnaast vergeet men te vermelden dat de toren mede te danken is aan de familie Nijhof. Zij heeft notabene de ondergrond voor de toren beschikbaar gesteld. Had zij dit niet gedaan, dan was er geen toren geweest.

- De afgelopen weken heeft een paar buurtbewoners flink gelobbyd. Zo zijn er mensen benadert bij de supermarkt en de voetbalclub om zoveel mogelijk handtekeningen tegen het plan te verzamelen. Je kunt je afvragen hoe goed deze mensen op de hoogte zijn van de feiten rondom het plan en wat de waarde is van deze handtekeningen.

Tot zover de voorbeelden, terug naar de feiten
Het verzoek aan u, de raad van de gemeente Berkelland, is om het plan van de familie Nijhof te beoordelen op het plan zelf en te kijken naar de feiten. Dit om te voorkomen dat de procesgang rondom het voorbereidingsbesluit in 2018 zich herhaald, destijds zijn in onze optiek de keuzes eenzijdig gemaakt op basis van emotie en niet op basis van feiten

Het voorbereidingsbesluit is een zwaar middel. Hiermee heeft de raad vorig jaar de boel op scherp gezet en de familie Nijhof onbewust in diskrediet gebracht. Want een ondernemer die plannen heeft waar de gemeente een tijdelijke stop op zet ligt in ieder geval onder een vergrootglas. De familie wil haar plannen doorzetten, dit met respect voor de omgeving, want

- De familie Nijhof heeft een plan bedacht wat voldoet aan de wetten en eisen zoals deze zijn opgesteld door de Nederlandse overheid.
- Heeft de moeite genomen om de buurt te informeren over de plannen.
- Heeft oog voor de belangen van de omgeving/gemeenschap, er is immers grond beschikbaar gesteld voor de toren.
- Heeft geluisterd naar de opmerkingen van de buurt en de plannen daarop aangepast om zodoende de buurt tegemoet te komen. Gezien de ingediende zienswijze helaas voor een deel van de buurt is dit nog niet voldoende.

Aan u dan ook de belangrijke taak om een verstandig besluit te nemen. Na alles wat er gebeurd is kunt u, ons inziens niet anders dan het bestemmingsplan vaststellen, zoals dit nu voorligt. Voor de volledigheid wil ik u er afsluitend nog op wijzen dat het plan voldoet aan de wet- en regelgeving en aansluit bij de reeds toegekende Melding Activiteiten besluit.

gemeente Berkelland

C: G.J. Hans
T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 236492
Onderwerp : Bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019"
Verzonden : 24 JUNI 2019

Geachte leden van de raad,

Tijdens de vergadering van uw Commissie Bestuur en Ruimte van 13 juni 2019 werd ons raadsvoorstel tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” besproken. Hierbij stelde de heer Boxem een vraag over de relatie tussen dit bestemmingsplan en het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van heel Berkelland. Hij vroeg daarbij of de mate van gedetailleerdheid van het bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 en de beperkte mate van flexibiliteit in dit bestemmingsplan ook navolging zou vinden in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van Berkelland.

Van de zijde van het college gaf wethouder Van der Neut aan dat hij deze vraag zou bespreken met wethouder Van Haaren-Koopman die portefeuillehouder is voor het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied. Naar aanleiding daarvan willen wij u hierover informeren via deze raadsbrief.

Het bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019”
Het aan uw raad ter vaststelling voorgelegde bestemmingsplan “Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019” is voorzien van een gedetailleerde planregeling. Hiervoor is gekozen vanwege de concrete situatie voor het perceel Diepenheimseweg 29. Bij een dergelijke gedetailleerde planregeling past het niet om de bouw- en gebruiksregels te voorzien van een breed scala aan afwijkings- en wijzigingsregels, iets wat wel gebruikelijk is voor een bestemmingsplan voor een groter plangebied of het gehele gemeentelijke buitengebied.

Het blijft onze insteek om in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied uit te gaan van afwijkings- en wijzigingsregels die zoveel mogelijk flexibiliteit bieden. Het spreekt vanzelf dat die flexibiliteit niet verder kan gaan dan wettelijk mogelijk. In dat opzicht moet ook de nadere jurisprudentie van de Raad van State worden afgewacht ten aanzien van de vraag hoe en in hoeverre bij het maken van bestemmingsplannen rekening moet worden gehouden met stikstofeffecten.

Het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied
Tegelijkertijd is het de bedoeling om voor het buitengebied een nieuw digitaal bestemmingsplan vast te stellen voor de gebieden waarvoor nog geen digitaal bestemmingsplan geldt. Locaties waarvoor in de afgelopen jaren al een digitaal bestemmingsplan is vastgesteld, blijven daarom in de regel buiten het plangebied van het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van Berkelland. Dit is vooral aan de orde wanneer dit soort perceelsgerichte digitale bestemmingsplannen zijn voorzien van een locatiespecifieke regeling die zich lastig laat vertalen in een algemeen geldend

bestemmingsplan voor het gehele buitengebied. Dat was bijvoorbeeld aan de orde bij de bestemmingsplannen voor het crematorium aan de Groenloseweg in Haarlo, voor twee nieuwe landgoederen in Ruurlo (Haarweg) en Geesteren (Oude Nettelhorsterweg), voor twee locaties met een specifieke recreatiebestemming (Meenweg 4 in Beltrum en Kieftedijk 15 in Neede) en bijzondere terreinen zoals de voormalige Rentray en FPC Oldenkotte in Rekken. Om te voorkomen dat een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied de specifieke bestemmingsplanregeling in dit soort bestemmingsplannen onbedoeld doorkruist, zijn dit soort locaties met een specifieke regeling buiten het plangebied van het voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016" gelaten.

Gelet op de gedetailleerde regeling in het bestemmingsplan voor Diepenheimseweg 29 in Neede, is het om dezelfde reden ook onze bedoeling om het nieuwe bestemmingsplan voor het gehele buitengebied niet te laten gelden voor het plangebied van het bestemmingsplan dat op 25 juni 2019 voorligt aan uw gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
M.N.J. Broers.	drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
-Archief

gemeente Berkelland

C: *G.J. Hans*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 236492
Onderwerp : Bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019"
Bijlage(n) : Brief Hekkelman Advocaten d.d. 21 juni 2019
Verzonden : 24 juni 2019

Geachte leden van de raad,

Tijdens de vergadering van uw Commissie Bestuur en Ruimte van 13 juni 2019 hebben wij aangegeven dat wij u bij ontwikkelingen van nadere informatie zouden voorzien over de gevolgen van de PAS-uitspraken voor het bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019". Bij deze brief vindt u een brief van Hekkelman Advocaten over dit onderwerp.

Uit de brief komt naar voren dat de vaststelling van het bestemmingsplan op dit moment niet kan worden gebaseerd op de AERIUS-berekening en de Natuurtoets zoals de eigenaar van Diepenheimseweg 29 die heeft aangeleverd. Wel geeft Hekkelman aan dat met het wegvallen van het Programma Aanpak Stikstof de salderingsroute weer begaanbaar is. Om na te gaan of de salderingsroute ook in deze situatie kan worden toegepast, moet de eigenaar een nieuwe passende beoordeling aanleveren. Wanneer deze beschikbaar is, kan het bestemmingsplan worden vastgesteld conform ons raadsvoorstel.

Gelet op de inhoud van de brief van Hekkelman zijn wij van mening dat de eigenaar de kans moet krijgen om een nieuwe passende beoordeling aan te leveren die bij uw besluitvorming over het bestemmingsplan kan worden betrokken. Door hem deze week daarvoor de tijd te bieden, kan uw raad in de raadsvergadering van 2 juli 2019 een besluit nemen over het vaststellen van het bestemmingsplan. Wanneer de nieuwe passende beoordeling op 2 juli niet is ontvangen, dan kan uw raad uiterlijk op 8 juli 2019 in een eventuele extra raadsvergadering een besluit nemen over het vaststellen van het bestemmingsplan zonder dat de voorbereidingsbescherming komt te vervallen.

Mocht de eigenaar deze week geen nieuwe passende beoordeling kunnen overleggen, dan kan het nieuwe bestemmingsplan geen mogelijkheden bieden voor het houden van vee. We zullen in dat geval een aangepast bestemmingsplan aan u voorleggen waarin het uitgangspunt van het voorbereidingsbesluit, het voorkomen van grootschalige ontwikkeling, wordt geborgd.
De enige manier waarop in de toekomst een planontwikkeling conform de ingediende bouwaanvraag dan wel mogelijk zou zijn, is via een nieuwe herziening van het dan geldende bestemmingsplan op basis van een passende beoordeling en/of een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers drs. J.H.A. van Oostrum

b.a.

Kopie aan:
-Archief

Hekkelman Advocaten N.V.
Prins Bernhardstraat 1
6521 AA Nijmegen
www.hekkelman.nl

Postbus 1094
6501 BB Nijmegen
T 024 - 382 83 84
advocatuur@hekkelman.nl

College van burgemeester en wethouders van de
Gemeente Berkelland
t.a.v. de heer G.J. Hans
Postbus 200
7270 HA BORCULO

Per e-mail: G.Hans@gemeenteberkelland.nl

Nijmegen, 21 juni 2019

Ons kenmerk
Berkelland/Diepenheimseweg 29
20181569 - 1675315/1 - TL/nwa

Telefoonnummer
024 - 382 83 85

E-mail
t.lam@hekkelman.nl

Faxnummer
024 - 382 83 88

Geacht college,

U heeft mij de vraag voorgelegd in hoeverre de conclusie in de plantoelichting van het ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019' ten aanzien van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden houdbaar is in het licht van de PAS-uitspraken van de Afdeling van 29 mei 2019. U treft mijn bevindingen hierna aan.

1. Inleiding

Op 6 maart 2019 hebben burgemeester en wethouders het ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019' (hierna: '*het ontwerpbestemmingsplan*') ter inzage gelegd. Het ontwerpbestemmingsplan maakt een agrarisch bedrijf met 15 paarden en 30 stuks rundvee met bijbehorende voorzieningen en een bedrijfswoning mogelijk.

Uit de plantoelichting maak ik op dat ter plaatse van het plangebied op dit moment het bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening 1987' geldt. Volgens dit bestemmingsplan is het plangebied bestemd als 'Agrarisch gebied met grote landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarde'. Het beoogde gebruik (een agrarisch bedrijf met 15 paarden en 30 stuks rundvee met bijbehorende voorzieningen en een bedrijfswoning) past volgens de plantoelichting binnen de geldende bestemming.

Hekkelman advocaten en notarissen is de handelsnaam waaronder Hekkelman Advocaten N.V. (KvK nr. 09170462) en Hekkelman Notarissen N.V. (KvK nr. 09170507), beide statutair gevestigd te Nijmegen, ieder voor eigen rekening werken. Op onze dienstverlening zijn van toepassing de algemene voorwaarden, zie ommezijde, waarin onder andere een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

U deelde mij mee dat de eigenaar van de locatie een bouwaanvraag heeft ingediend voor de verwezenlijking van het bovenstaande initiatief. Tevens is een milieumelding gedaan. De bouwaanvraag kan niet vergund worden omdat de gemeenteraad op 13 maart 2018 een voorbereidingsbesluit heeft genomen waardoor een aanhoudingsplicht is ontstaan. De aanhoudingsplicht duurt op grond van het ontwerpbestemmingsplan vooralsnog voort.

Bij de plantoelichting is een tweetal bijlagen gevoegd. Het betreft een Aeriusberekening en een natuurtoets. Op pagina 16-17 van de natuurtoets is aandacht besteed aan de zogenoemde gebiedsbescherming. Bij het onderdeel gebiedsbescherming gaat het onder meer om een beoordeling van de effecten van de beoogde activiteiten op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Onderdeel van deze beoordeling is dat in beeld gebracht moet worden wat de effecten van de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn. Ik stel vast dat deze effecten in het kader van de natuurtoets niet beoordeeld zijn (zie p. 17 van de natuurtoets). Om deze effecten in beeld te brengen is een Aeriusberekening uitgevoerd (bijlage 1 bij de plantoelichting). Uit de Aeriusberekening blijkt dat volgens de toegepaste rekensystematiek geen stikstofdepositie ontstaat. Op basis van deze Aeriusberekening is op pagina 19 van de plantoelichting de conclusie getrokken dat de veroorzaakte stikstofdepositie dermate weinig effect heeft op de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, dat daarvoor geen melding of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming vereist is.

U heeft mij gevraagd in hoeverre deze in de plantoelichting getrokken conclusie in het licht van de PAS-uitspraken van 29 mei 2019 nog houdbaar is. Hierna zal ik deze vraag beantwoorden. Ik zal tevens aandacht besteden aan de vraag of de PAS-uitspraken gevolgen hebben voor de ingediende vergunningaanvraag.

2. Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en de PAS-uitspraken van de Afdeling van 29 mei 2019

In veel Natura 2000-gebieden worden de aanvaardbaar geachte waarden voor de stikstofdepositie overschreden. Om toch ontwikkelingen mogelijk te maken die stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tot gevolg hebben, is op Rijksniveau in 2015 het Programma Aanpak Stikstof vastgesteld. De gedachte achter het Programma Aanpak Stikstof is dat een aantal autonome ontwikkelingen en aanvullend te treffen specifieke maatregelen ertoe zullen leiden dat de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden daalt. Volgens het Programma Aanpak Stikstof wordt een deel van deze daling ingezet om ontwikkelingen die extra stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden veroorzaken mogelijk te maken. Onder meer is het mogelijk om projecten die een beperkte toename van de stikstofdepositie veroorzaken zonder vergunning op grond van de Wet natuurbescherming te realiseren.

Van aanvang af waren er twijfels over de verenigbaarheid van de Programmatische Aanpak Stikstof met de Europese Habitatrichtlijn, die lidstaten verplicht Natura 2000-gebieden te beschermen.

In de PAS-uitspraken van 29 mei 2019 heeft de Afdeling geoordeeld dat het Programma Aanpak Stikstof in strijd is met de wet. Uit de uitspraken volgt dat besluiten, zowel vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming als planologische besluiten, niet meer gebaseerd mogen worden op het Programma Aanpak Stikstof. Van ieder project zal bepaald moeten worden wat de effecten daarvan zijn op de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

3. Beoordeling vraagstelling

Uit het voorgaande volgt dat de conclusie in de plantoelichting dat de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt geen effecten hebben op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden, op grond van de PAS-uitspraken op basis van de beschikbare informatie niet meer getrokken kan worden. Volgens de Aerius-berekening wordt de vergunningvrije drempel van de Programmatische Aanpak Stikstof niet overschreden. Aangezien de vergunningvrije drempel niet meer geldt, is de Aeriusberekening niet meer bruikbaar voor de beoordeling van de effecten van de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

Volgens de Wet natuurbescherming zal beoordeeld moeten worden of er zonder toepassing van de Programmatische Aanpak Stikstof sprake is van significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Zolang er geen beoordeling voorligt op grond waarvan vaststaat dat er geen significant negatieve effecten optreden kan het bestemmingsplan niet rechtmatig vastgesteld worden. Over de wijze waarop deze beoordeling moet worden uitgevoerd, bestaat sinds de PAS-uitspraken veel onduidelijkheid. Uit de uitspraken lijkt te volgen dat nog wel met Aerius gerekend mag worden. Helemaal zeker is dat echter niet. Wel duidelijk is dat de salderingsroute die sinds het Programma Aanpak Stikstof was afgesneden weer begaanbaar is.

> ***NB***
> *De salderingsroute houdt kort gezegd in dat vergunde stikstofdepositie wordt verrekend met de stikstofdepositie die de door de initiatiefnemer beoogde activiteiten veroorzaakt. Het is daarbij van belang dat op geen van de habitats waarop depositie plaatsvindt een toename optreedt. Onder de rechtspraak van voor de Programmatische Aanpak Stikstof mocht er slechts gesaldeerd worden indien was voldaan aan de volgende eisen:*
> - *directe samenhang tussen het voorgenomen plan en de salderingsmaatregel;*
> - *deze wordt aangenomen als de vergunning voor het saldo-gevende bedrijf daadwerkelijk is of zal worden ingetrokken ten behoeve van de uitbreiding van het saldo-ontvangende bedrijf;*

- *dit kan blijken uit het intrekkingsbesluit of een overeenkomst;*
- *verder dient vast te staan dat de bedrijfsvoering van het saldo-gevende bedrijf daadwerkelijk is of wordt beëindigd.*

Daar komt bij dat uit de PAS-uitspraken volgt dat niet gesaldeerd mag worden met natuurvergunningen van bedrijven die gestaakt zijn in de periode 1 juli 2015 tot 1 juli 2018.
Als aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, behoort externe saldering op dit moment tot de mogelijkheden. Het ligt op de weg van de initiatiefnemer om te onderbouwen dat aan deze voorwaarden wordt voldaan.

Bovenstaande uiteenzetting heeft ook gevolgen voor het vergunningenspoor. In het vergunningenspoor geldt namelijk dat het natuurspoor aanhaakt bij het Wabo-vergunningtraject als ook een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming vereist is. Tot het moment van de PAS-uitspraken was de redenering dat een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming niet vereist was vanwege de vergunningvrije ruimte die door middel van het Programma Aanpak Stikstof was gecreëerd. Sinds de PAS-uitspraken gaat die redenering niet meer op. Dat betekent dat de initiatiefnemer naast de bouwaanvraag ook een aanvraag Wet natuurbescherming zal moeten indienen.

Ik heb van u begrepen dat de aanvrager geen aanvraag Wet natuurbescherming heeft ingediend. Hierdoor haakt de vergunning Wet natuurbescherming aan bij de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen en is een verklaring van geen bedenkingen van het college van gedeputeerde staten vereist. De omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen kan op dit moment niet worden verleend, omdat niet is voldaan aan het vereiste uit artikel 2.2aa in verbinding met artikel 6.10a, eerste lid, van het Besluit omgevingsrecht. Er is namelijk geen verklaring van geen bedenkingen afgegeven door gedeputeerde staten. Dit is in de rechtspraak bevestigd door de Afdeling bestuursrechtspraak.[1] Hierbij maak ik de kanttekening dat burgemeester en wethouders verplicht zijn om een aanvraag om omgevingsvergunning door te sturen naar het bevoegde bestuursorgaan indien uit de aanvraag blijkt dat een verklaring van geen bedenkingen is vereist. Ook geldt dat de uitgebreide procedure van toepassing is op de aanvraag om omgevingsvergunning en op de verklaring van geen bedenkingen.

[1] Zie de uitspraak van de Afdeling van 17 april 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1258), waarin de Afdeling in rechtsoverweging 17.4 ten aanzien van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming overweegt: *"De Afdeling stelt vast dat ten tijde van het besluit over de omgevingsvergunning geen aanvraag voor een ontheffing op grond van de Wnb voor lag, hoewel niet in geschil is dat die nodig is voor de bouw van de windturbines. Evenmin beschikte het college van B en W dus over een verklaring van geen bedenkingen van het college van GS. Het besluit waarbij de omgevingsvergunning is verleend is daarom niet in overeenstemming met het bepaalde in artikel 2.2aa, aanhef en onder b, in verbinding met het bepaalde in artikel 6.10a, eerste lid, van het Bor en moet daarom worden vernietigd."*. Zie in dezelfde lijn de uitspraak van de Afdeling van 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1773.

Volledigheidshalve merk ik op dat gedeputeerde staten zelf een beslissing over het al dan niet afgeven van de verklaring van geen bedenkingen moeten nemen. Burgemeester en wethouders zijn vervolgens ten aanzien van het onderdeel over de Wet natuurbescherming gebonden aan de inhoud van de verklaring van geen bedenkingen.

Uit rechtspraak van de Afdeling volgt dat burgemeester en wethouders de aanvrager in de gelegenheid moeten stellen om de aanvraag om omgevingsvergunning aan te vullen met een aanvraag voor de activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder i, van de Wabo, gelezen in samenhang met artikel 2.2aa, eerste lid, van het Bor (kort gezegd: een aanvraag om een vergunning Wet natuurbescherming).[2] Na ontvangst van de aanvulling kunnen burgemeester en wethouders de aanvraag doorsturen naar gedeputeerde staten ter verkrijging van een verklaring van geen bedenkingen. De omgevingsvergunning kan slechts verleend worden, indien een verklaring van geen bedenkingen wordt verkregen.

Met vriendelijke groet,
Hekkelman Advocaten N.V.

T.E.P.A. Lam
advocaat

mr. I.C. Mijnhuis

[2] AbRS 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1773.

Zaaknr. 23 64 92

edisonstraat 86
7006 re doetinchem

postbus 218
7000 ae doetinchem

t. +31 (0) 314 37 55 00
f. +31 (0) 314 33 21 48

bax@baxadvocaten.nl
baxadvocaten.nl

bax@baxbelastingkundigen.nl
baxbelastingkundigen.nl

stichting beheer derdengelden
BAX advocaten te doetinchem
iban nl62 abna 0533 4422 14
bic abnanl2a

Per e-mail: griffie@gemeenteberkelland.nl

Aan alle raadsleden van de gemeente Berkelland
D.t.v. de heer A. Bannink (raadsgriffier)
Postbus 200
7270 HA BORCULO

Doetinchem, 25 juni 2019

Uw ref.: Zaaknr. 236492
Bestemmingsplan "Buitengebied, Diepenheimseweg 29 Neede 2019"
Onze ref.: 602765/corr/FV/MW
Inzake: .-Gem. Berkelland
Doorkiesnr.: 0314 - 375516
E-mail: f.voerman@baxadvocaten.nl

Betreft: Reactie . op ontstane discussie bij de gemeenteraadsfracties naar aanleiding van de vergadering d.d. 13 juni 2019 van de commissie "Bestuur en Ruimte"

Geachte raadsleden,

Ik heb via de livestream de vergadering d.d. 13 juni 2019 van de commissie "Bestuur en Ruimte" gevolgd. Daarbij is mij opgevallen dat het college van B&W (B&W) zegt de bouw van een "manege" te moeten toestaan, omdat een milieumelding (14 februari 2019) is ingediend en een aanvraag omgevingsvergunning (13 maart 2019). In de media (zie **bijlage 1**) is ook aldus door B&W gecommuniceerd. Deze melding en aanvraag zijn volgens de eigen adviseur van de gemeente, mr. T.E.P.A. Lam van Hekkelman Advocaten N.V., in zijn advies d.d. 19 december 2018 niet bepalend. Onderstaand zal ik een toelichting verschaffen.

1. Aanvraag initiatiefnemer niet bepalend maar gemeentelijk beleid en bestaand gebruik

Aan uw gemeente is, zoals gezegd, door mr. Lam reeds een advies d.d. 19 december 2018 (zie **bijlage 2**) uitgebracht waarin op pagina 5 een duidelijke conclusie wordt getrokken ten aanzien van de vraag welke bestemmingen juridisch houdbaar zijn. Ik citeer mr. Lam:

"Antwoord vraag 2:
Een nieuwe bestemming voor het Perceel moet voldoen aan het beginsel van een goede ruimtelijke ordening. De gemeenteraad beschikt over beleidsvrijheid. Die beleidsvrijheid wordt beperkt door rijks- en provinciale regels en gemeentelijk beleid. Voorts mogen

Op alle overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van BAX advocaten belastingkundigen LLP (KvKnr. 65376803) van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn afgedrukt op de achterzijde van ons briefpapier en te raadplegen op onze website www.baxadvocaten.nl.

burgers van de gemeenteraad verwachten dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden. De Eigenaar mag er in beginsel op vertrouwen dat bestaand legaal gebruik in het nieuwe bestemmingsplan positief wordt bestemd."

De inhoud van het gemeentelijk beleid en van het bestaande legale gebruik zijn derhalve voor uw gemeenteraad met name van belang. Ik zal hierop onderstaand ingaan.

2. Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk beleid voor deze locatie aan de Diepenheimseweg 29 is klip en klaar: zowel in 2012 als in 2016 is een woonbestemming toegekend en ook het voorbereidingsbesluit heeft de bedoeling om niet alleen grootschalige, maar elke mogelijke agrarische ontwikkeling te voorkomen. In het voorbereidingsbesluit staat immers: "Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen". Niet voor niets staat het woord "grootschalige" tussen haakjes; ook het voorkomen van elke agrarische ontwikkeling valt onder het doel van het voorbereidingsbesluit!

3. Bestaand gebruik

Het bestaande legale gebruik van het perceel, bestaande uit het stallen van een tractor (zie de zienswijze d.d. 15 april 2019 en de reactie d.d. 7 juni 2019 zijdens '), dient positief bestemd te worden en dus niet het voorgenomen gebruik zoals dat opgenomen is in een melding c.q. aanvraag!

4. Eigenaar heeft niet vóór het voorbereidingsbesluit gebruik gemaakt van de planologische mogelijkheden: geen aanspraak op planschade

Letterlijk schrijft mr. Lam op pagina 9 (bovenaan) van zijn advies d.d. 19 december 2018:

"Ervan uitgaande dat de gepresenteerde opzet niet als een voldoende concreet bouwplan kan worden aangemerkt, rijst de vraag of de periode gelegen tussen de publicatie van het voorontwerpbestemmingsplan en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit voldoende lang is geweest om de Eigenaar in staat te stellen een concreet bouwplan ter beoordeling voor te leggen. Naar mijn oordeel is dat het geval. Over het algemeen wordt aangenomen dat een benuttingsperiode van 9 maanden voldoende is.[3] In uw geval heeft de Eigenaar bijna een jaar de gelegenheid gehad om een concreet bouwplan te presenteren."

Op pagina 11 van zijn advies d.d. 19 december 2018 concludeert mr. Lam als volgt:

"Er bestaat geen aanspraak op planschade als de Eigenaar het risico van planschade passief heeft aanvaard. Daarvan is sprake als de Eigenaar geen gebruik heeft gemaakt van de planologische gebruiksmogelijkheden terwijl hij als gevolg van een concreet

beleidsvoornemen van de gemeente wist of redelijkerwijs moest weten dat het bestemmingplan in voor hem nadelige zin zou worden gewijzigd. Het voorontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied Berkelland 2016' is zo'n concreet beleidsvoornemen. Hamvraag is of de Eigenaar voorafgaand aan de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit een bouwplan heeft ingediend dat op passendheid binnen het bestemmingsplan kon worden beoordeeld. De inspraakreactie die de Eigenaar naar aanleiding van het voorontwerpbestemmingsplan heeft ingediend, voldoet niet aan die eisen."

5. Conclusie

Uw gemeenteraad heeft middels het advies d.d. 19 december 2018 van mr. Lam de argumenten beschikbaar om gefundeerd een woonbestemming toe te kennen aan de locatie Diepenheimseweg 29 te Neede en zonder een planschadeclaim van de eigenaar.

De belanghebbenden, bewoners van de Diepenheimseweg, vertrouwen erop dat u de hierboven geciteerde conclusies van de adviseur van de gemeente Berkelland te harte neemt en daarmee recht doet aan de bescherming van de Needse Berg en haar flanken alsmede de beschermens-waardige lintbebouwing langs de Diepenheimseweg.

Mocht u vragen hebben, ben ik vanzelfsprekend bereid een toelichting te verschaffen.

Met vriendelijke groet,

F. Voerman

Het boerderijtje aan de Diepenheimseweg 29. © Frans Nikkels

Berkelland zegt niet anders te kunnen dan bouw manege toestaan

NEEDE - Berkelland kan niet anders dan eigenaar Nijhof toestaan een rijhal te bouwen en de bestaande schuur te vergroten op het perceel aan de Diepenheimseweg 29.

Jelle Boesveld 11-06-19, 13:03

23 1

Dat stelt het college van B en W. De gemeente had in 2013 nog een woonbestemming toegekend aan het perceel in het bestemmingsplan buitengebied, maar dat is door de Raad van State in 2014 vernietigd. Hierdoor is het oude agrarische bestemming uit 1987 juridisch gezien weer van kracht.

De bouw van de rijhal past dus in het nu geldende bestemmingsplan, stelt het college. "Het klopt dat de gemeente ernaar streeft om de omgeving van de Needse Berg zoveel mogelijk vrij te houden van nieuwe bebouwing." B en W geven toe dat helemaal niet bouwen beter is, maar dat de bouwmogelijkheden zoveel mogelijk worden beperkt en dat het nieuwe bestemmingsplan minder schadelijk is voor het landschap dan het plan uit 1987 toelaat. Het college geeft toe dat het nieuwe bestemmingsplan gebaseerd is op het plan van Nijhof, maar ontkent dat er sprake is van 'ad-hoc planologie'.

B en W hebben op basis van de zienswijzen het bouwblok iets verkleind en nog wat kleine aanpassingen verricht, maar vinden verder dat het plan goed aansluit op de bestaande bebouwing in Lochuizen. Dat Nijhof pas op 14 februari 2019 een melding milieumelding indiende is voor Berkelland 'voldoende concreet' om het huidige agrarische gebruik aan te tonen.

Of de gemeenteraad het plan steunt hangt ervan af of de politiek consequent is. In 2013, 2016 en 2018 stemden CDA, Gemeentebelangen, D66, PvdA en GroenLinks nog voor het verwijderen van het agrarisch bouwblok. Op basis van die meerderheid is de bouw van een rijhal niet mogelijk.

VERDER IN HET NIEUWS

Meld je aan voor de nieuwsbrief

Wil je elke dag de Dagelijkse nieuwsbrief van Tubantia ontvangen via e-mail?

E-mailadres

Aanmelden

Wij zijn altijd op zoek naar het laatste nieuws.

Tip de redactie »

Algemeen	Service	Meer Tubantia	Apps
Colofon	Klantenservice	Abonnee worden	
Auteursrecht	Krant niet bezorgd?	Digitale krant	
Abonnementsvoorwaarden	Mijn profiel	Nieuwsbrieven	
Gebruiksvoorwaarden	Vakantieservice	Webwinkel	
Privacystatement	Adverteren	RSS	
Cookiestatement	Losse verkoop		
Vacatures	Foto nabestellen?		

Tip de redactie »

Algemeen »

Service »

Meer Tubantia »

Volg ons ook op

Apps

Hekkelman Advocaten N.V.
Prins Bernhardstraat 1
6521 AA Nijmegen
www.hekkelman.nl

Postbus 1094
6501 BB Nijmegen
T 024 - 382 83 84
advocatuur@hekkelman.nl

Hekkelman advocaten | notarissen

Gemeente Berkelland
t.a.v. de heer G. Hans
Postbus 200
7270 HA BORCULO

Per e-mail : G.Hans@gemeenteberkelland.nl

Nijmegen, 19 december 2018

Ons kenmerk
Berkelland/Diepenheimseweg 29
20181569 - 1577639/1 - TL/nwa

Telefoonnummer
024 - 382 83 38

E-mail
t.lam@hekkelman.nl

Faxnummer
024 - 382 83 88

Geachte heer Hans,

Op 22 november 2018 heeft u mij gevraagd de gemeente te adviseren over het voorbereidingsbesluit dat de gemeenteraad op 13 maart 2018 voor het perceel aan de Diepenheimseweg 29 in Neede (hierna: *'het Perceel'*) heeft genomen. In een memo van dezelfde datum heeft u enkele adviesvragen geformuleerd. Het betreft de volgende vragen:

1. Welke mogelijkheden heeft de gemeente als de eigenaar van het Perceel (hierna: *'de Eigenaar'*) voor het verstrijken van de looptijd van het voorbereidingsbesluit een aanvraag om omgevingsvergunning indient die past binnen de gebruiksmogelijkheden van het geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987"?
2. Als de gemeenteraad voor het Perceel een nieuw (postzegel) bestemmingsplan zou willen vaststellen, welke bestemmingen zouden dan juridisch houdbaar kunnen zijn?
3. Is een woonbestemming juridisch houdbaar als de Eigenaar nadat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd, een vergunning aanvraagt voor het bouwen en oprichten van een varkenshouderij?
4. Zijn er planschaderisico's?

Hekkelman advocaten en notarissen is de handelsnaam waaronder Hekkelman Advocaten N.V. (KvK nr. 09170462) en Hekkelman Notarissen N.V. (KvK nr. 09170507), beide statutair gevestigd te Nijmegen, ieder voor eigen rekening werken. Op onze dienstverlening zijn van toepassing de algemene voorwaarden, zie ommezijde, waarin onder andere een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Hierna zal ik deze vragen beantwoorden.

1. **Welke mogelijkheden heeft de gemeente als de eigenaar van het Perceel (hierna: 'de Eigenaar') voor het verstrijken van de looptijd van het voorbereidingsbesluit een aanvraag om omgevingsvergunning indient die past binnen de gebruiksmogelijkheden van het geldende bestemmingsplan "Buitengebied, herziening 1987"?**

De gemeenteraad heeft op 13 maart 2018 een voorbereidingsbesluit voor het Perceel genomen. Het voorbereidingsbesluit is op 16 maart 2018 in de Staatscourant (Stc. 2018/15919) gepubliceerd en op 17 maart 2018 in werking getreden.

Aan het voorbereidingsbesluit ligt de volgende motivering ten grondslag:

> *'Waarom dit voorstel en wat is het effect*
> *Op dit moment geldt het bestemmingsplan buitengebied Neede voor Diepenheimseweg 29. Dit perceel wordt daarbij bestemd met de functie agrarisch. Om te voorkomen dat hier ongewenste, grootschalige agrarische ontwikkelingen plaats vinden is een voorbereidingsbesluit gewenst. Dit biedt bescherming voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden. Ook voorkomt het besluit ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden in dit gebied bij de Needse berg. Het instrument voorbereidingsbesluit kan daarom worden ingezet om hier mogelijk (grootschalige) agrarische ontwikkeling te voorkomen.*
>
> *Argumentatie*
> *Sedert de vaststelling van het oude bestemmingsplan buitengebied Neede zijn inzichten en beleid veranderd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2012 door de Raad van State en het momenteel ontbreken van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beleidsvoornemens nog niet altijd duidelijk vastgelegd. Wel kent het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan buitengebied 2016 voor Diepenheimseweg 29 de bestemming wonen toe. Vast staat dat de Needse berg en bijbehorende essen een bijzonder gebied vormen, dat extra bescherming vereist. Ook de relatief dichte lintbebouwing aan de Diepenheimseweg rond nr. 29 vereist extra zorg.*
> *Het nemen van een voorbereidingsbesluit cf. artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening is een passende maatregel. Hiermee voorkomen we dat er in het gebied op genoemd perceel ongewenste activiteiten plaatsvinden. Het geeft ons ook de tijd om binnen het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een passende bestemming aan het perceel te geven.*

Kanttekeningen en risico's
Door dit besluit worden, na ingediende aanvraag, eventuele bouwmogelijkheden op het perceel bevroren voor 1jaar. De beschikbare tijd kan worden gebruikt voor het vaststellen van het (ontwerp)bestemmingsplan buitengebied Berkelland.'

Volgens artikel 3.7, vijfde lid, van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: *'Wro'*) vervalt een voorbereidingsbesluit als niet binnen een jaar na de datum van inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit een ontwerpbestemmingsplan ter inzage wordt gelegd. Gedurende de looptijd van het voorbereidingsbesluit kunnen geen omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen verleend worden. Op grond van artikel 3.3, eerste lid onder a, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: *'Wabo'*) moeten aanvragen om een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen namelijk aangehouden worden.

In het voorbereidingsbesluit is geen regeling voor gebruikswijzigingen opgenomen (zie artikel 3.7, vierde lid, van de Wro). Dit betekent dat het voorbereidingsbesluit er niet aan in de weg staat dat het huidige gebruik wordt gewijzigd in een ander gebruik dat past binnen de geldende gebruiksregels van het bestemmingsplan.

Op basis van bovenstaande uiteenzetting beantwoord ik uw eerste vraag als volgt:

Antwoord vraag 1
De enige mogelijkheid om te voorkomen dat burgemeester en wethouders naar aanleiding van een daartoe strekkende aanvraag een omgevingsvergunning voor de bouw van een agrarisch bedrijf moeten verlenen, is dat vóór het verstrijken van de looptijd van het voorbereidingsbesluit een ontwerpbestemmingsplan ter inzage wordt gelegd dat de bouw van een agrarisch bedrijf niet toestaat.

Voor de volledigheid wijs ik erop dat de gemeenteraad binnen de termijn van artikel 3.8, eerste lid en onder e, van de Wro omtrent vaststelling van het bestemmingsplan moet besluiten om de voorbereidingsbescherming te continueren. Deze termijn bedraagt 12 weken na de termijn van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan.

2. **Als de gemeenteraad voor het Perceel een nieuw (postzegel) bestemmingsplan zou willen vaststellen, welke bestemmingen zouden dan juridisch houdbaar kunnen zijn?**

In het voorbereidingsbesluit heeft de gemeenteraad nader gemotiveerd waarom het voorbereidingsbesluit is genomen. Die motivering heb ik onder 1. weergegeven. Uit deze

motivering volgt dat de gemeenteraad 'grootschalige agrarische ontwikkelingen' op het Perceel onwenselijk vindt. Grootschalige agrarische activiteiten zouden nadelige gevolgen hebben voor de leefbaarheid en gezondheid voor omwonenden, aldus de gemeenteraad. Bovendien zou door middel van het voorbereidingsbesluit een ongewenste aantasting van het fraaie essenlandschap en aanwezige natuurwaarden in het gebied bij de Needse berg voorkomen worden. Van belang is dat de gemeenteraad heeft onderkend dat zijn beleidsvoornemens voor het buitengebied ten tijde van het voorbereidingsbesluit nog niet duidelijk waren vastgelegd.

Deze overwegingen van de gemeenteraad zullen het startpunt moeten vormen voor de voorbereiding van het ontwerpbestemmingsplan. Een belangrijke vraag is of er inmiddels (nieuw) beleid voor het buitengebied is vastgesteld. Als dat het geval is, zal dit beleid leidend moeten zijn bij de voorbereiding van het ontwerpbestemmingsplan.

Voor zover er nog geen nieuw beleid is vastgesteld, zal de nieuwe bestemming in overeenstemming met het beginsel van een goede ruimtelijke ordening moeten worden vastgesteld (zie artikel 3.8, eerste lid, van de Wro). Er kan niet volstaan worden met een verwijzing naar de aan het voorbereidingsbesluit ten grondslag gelegde motivering.

De gemeenteraad beschikt over veel beleidsvrijheid bij de beantwoording van de vraag welke bouw- en gebruiksmogelijkheden hij in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening acht. Die beleidsvrijheid wordt beperkt door rijks- en provinciale regels. Het bestemmingsplan moet in overeenstemming met die regels worden vastgesteld. Het verder verkennen van eventuele uit deze regels voortvloeiende beperkingen valt buiten het bestek van dit advies.

Het bestemmingsplan dient voorts in overeenstemming met het ten tijde van de vaststelling geldende gemeentelijke beleid te worden vastgesteld. Voor zover er in vervolg op het voorbereidingsbesluit geen nieuw beleid is vastgesteld of voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan wordt vastgesteld, zal het bestemmingplan moeten voldoen aan het beleid zoals dat ten tijde van de vaststelling van het voorbereidingsbesluit gold. Afwijken is mogelijk in geval van bijzondere omstandigheden. In beginsel moet het daarbij gaan om omstandigheden die niet in het geldende beleid verdisconteerd zijn of hadden kunnen worden. De argumenten die in de aan het voorbereidingsbesluit ten grondslag gelegde motivering worden gebezigd, zullen in beginsel niet als bijzondere omstandigheden in de hier bedoelde zin kunnen worden aangemerkt. Het geldende beleid voor het buitengebied zal dus in beginsel leidend moeten zijn voor de planologische regeling die voor het Perceel wordt vastgesteld.

Ontbreekt schriftelijk vastgesteld/vastgelegd beleid dan geldt dat burgers van de gemeenteraad in beginsel mogen verlangen dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden. Voor zover in de gemeente een bepaalde bestendige gedragslijn wordt gevolgd, ligt het voor de hand dat voor het Perceel aan die gedragslijn toepassing wordt gegeven. Bij gebreke van een vastgestelde beleidsregel, kan de bestendige gedragslijn bij voorbeeld worden afgeleid uit de wijze waarop andere agrarische bedrijven in het buitengebied zijn of worden gestemd. Daarbij moet uiteraard gezocht worden naar bedrijfslocaties die vergelijkbaar zijn met het Perceel, bij voorbeeld omdat zij ook gelegen zijn in de nabijheid van de Needse berg en/of op vergelijkbare afstand van burgerwoningen zijn gelegen. Voor zover de gemeenteraad in vergelijkbare gevallen andere planologische regels heeft vastgesteld dan voor het Perceel vastgesteld worden, zullen aan die motivering bij gebreke van rijks- of provinciale regels die nopen tot die andere regeling en/of nieuw gemeentelijk beleid dat nog niet van kracht was toen de planologische regeling voor de andere bedrijfslocatie werd vastgesteld, zware eisen worden gesteld. De gemeenteraad zal dan moeten motiveren waarom een ander planologisch regime gegeven de bijzondere omstandigheden van het geval aanvaardbaar is.

Tot slot zal het ten tijde van de vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan bestaande gebruik dat in overeenstemming is met het geldende bestemmingsplan in beginsel positief bestemd moeten worden. Het wegbestemmen van bestaand legaal gebruik is slechts mogelijk als de gemeenteraad aannemelijk kan maken dat dit gebruik binnen afzienbare termijn zal worden beëindigd.

Op grond van bovenstaande uiteenzetting beantwoord ik de tweede vraag als volgt:

Antwoord vraag 2:
Een nieuwe bestemming voor het Perceel moet voldoen aan het beginsel van een goede ruimtelijke ordening. De gemeenteraad beschikt over beleidsvrijheid. Die beleidsvrijheid wordt beperkt door rijks- en provinciale regels en gemeentelijk beleid. Voorts mogen burgers van de gemeenteraad verwachten dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden. De Eigenaar mag er in beginsel op vertrouwen dat bestaand legaal gebruik in het nieuwe bestemmingsplan positief wordt bestemd.

3. **Is een woonbestemming juridisch houdbaar als de Eigenaar nadat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd, een vergunning aanvraagt voor het bouwen en oprichten van een varkenshouderij?**

Als tijdig een ontwerpbestemmingsplan ter inzage wordt gelegd, loopt de aanhoudingsplicht door. Dat betekent dat geen besluit genomen hoeft te worden op een

aanvraag om een omgevingsvergunning voor de bouw van een varkenshouderij die wordt ingediend nadat een ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd. Een dergelijke aanvraag is evenmin van invloed op de eisen die aan de motivering van de woonbestemming worden gesteld. Voor de eisen die aan de motivering worden gesteld, verwijs ik naar paragraaf 2 van dit advies. Ik zie er daarom vanaf op vraag 3 een separaat antwoord te formuleren.

4. Zijn er planschaderisico's?

Volgens artikel 6.1 van de Wro kan de Eigenaar aanspraak maken op vergoeding van planschade indien het nieuwe bestemmingsplan leidt tot een waardedaling van het Perceel. Of er sprake is van planschade moet bepaald worden aan de hand van een planvergelijking. De maximale planologische mogelijkheden van het huidige planologische regime moeten vergeleken worden met die van het nieuwe bestemmingsplan. Dat betekent dat niet de feitelijk bestaande gebruiksmogelijkheden bepalend zijn voor de omvang van de geleden planschade, maar de maximale planologische mogelijkheden. Dat van die mogelijkheden nooit gebruik is gemaakt, is niet van belang.

Voorbeeld:
Als het nieuwe bestemmingsplan het Perceel voor woondoeleinden zou bestemmen, bestaat het planologisch nadeel uit het vervallen van de mogelijkheid om een agrarisch bedrijf te exploiteren. Of en in hoeverre van die mogelijkheden gebruik is gemaakt, is niet van belang. Er zal een vergelijking gemaakt moeten worden van de waarde van het Perceel uitgaande van de agrarische gebruiksmogelijkheden met de waarde uitgaande van een woonbestemming.

De omvang van eventuele planschade zal door een taxateur bepaald moeten worden.

Ik vraag nog aandacht voor twee aspecten.

Aspect 1 Passieve risicoaanvaarding
Het eerste aspect is dat onder omstandigheden aan een eigenaar passieve risicoaanvaarding kan worden tegengeworpen. Door geen gebruik te maken van planologische mogelijkheden terwijl de eigenaar er rekening mee moest houden dat die mogelijkheden geschrapt zouden worden, kan de aanspraak op planschade vervallen. Volgens vaste rechtspraak[1] geldt voor passieve risicoaanvaarding het volgende beoordelingskader:

> *'Voor de beantwoording van de vraag of de aanvrager het risico dat de onder het oude planologische regime bestaande bouw- of gebruiksmogelijkheden op diens*

[1] ABRvS 28 september 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2582

perceel zouden vervallen passief heeft aanvaard, is van belang of de voortekenen van de nadelige planologische wijziging reeds enige tijd zichtbaar waren (uitspraak van 28 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:923).
Voor de bevestigende beantwoording van de vraag of de aanvrager het risico dat de onder het oude planologische regime bestaande bouw- of gebruiksmogelijkheden van zijn onroerende zaak zouden vervallen passief heeft aanvaard, is voldoende dat, bezien vanuit de positie van een redelijk denkende en handelende eigenaar, aanleiding bestond rekening te houden met de kans dat de planologische situatie ter plaatse zou gaan veranderen in een voor hem ongunstige zin. Daarbij dient rekening te worden gehouden met concrete beleidsvoornemens die openbaar zijn gemaakt. Voor voorzienbaarheid is niet vereist dat een dergelijk beleidsvoornemen een formele status heeft (uitspraak van 28 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:923).
Indien wordt geoordeeld dat de nadelige planologische wijziging voorzienbaar was, dient vervolgens de vraag beantwoord te worden of onder het oude planologische regime concrete pogingen tot realisering van de bestaande bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn ondernomen (uitspraak van 21 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:811). Het risico op verwezenlijking van planologisch nadeel wordt geacht passief te zijn aanvaard als er voorzienbaarheid is en indien geen concrete pogingen zijn gedaan tot realisering van de bouw- en gebruiksmogelijkheden die onder het nieuwe planologische regime zijn komen te vervallen, terwijl dit van een redelijk denkende en handelende eigenaar, vanaf de peildatum voor voorzienbaarheid, kon worden verlangd (uitspraak van 12 augustus 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2567).
In geval van vervallen bouwmogelijkheden bestaat een concrete poging in vorenbedoelde zin in het indienen van een bouwplan dat zodanig is uitgewerkt dat het zich laat beoordelen op passendheid binnen het bestemmingsplan en dat in beginsel past binnen de bestaande mogelijkheden van het bestemmingsplan (uitspraak van 12 augustus 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2567).
Indien de vervallen bouwmogelijkheden ruimer waren dan de mogelijkheden die in het ingediende bouwplan zijn benut, wordt het vervallen van de ruimere bouwmogelijkheden geacht passief te zijn aanvaard (uitspraak van 19 november 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1448).
Van een redelijk denkende en handelende eigenaar kan niet worden verwacht een bouwplan op te stellen en in te dienen, wetende dat een besluit op een aanvraag om bouwvergunning moet worden aangehouden en dat er een grote kans bestaat op voortzetting van de voorbereidingsbescherming (uitspraak van 2 december 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BK5083).'

Het voorbereidingsbesluit verhindert dat - vanwege de aanhoudingsplicht die daardoor is ontstaan - de nu nog bestaande gebruiksmogelijkheden worden aangewend. Daarom leidt het voorbereidingsbesluit niet tot passieve risicoaanvaarding. Zie hierover ook de laatste alinea van het bovenstaande beoordelingskader.

Voorts is relevant dat aan het Perceel in het bestemmingsplan 'Buitengebied Berkelland 2012' een woonbestemming was toegekend. De woning op het Perceel werd destijds als burgerwoning gebruikt. Dit bestemmingsplan is vernietigd. Daarna is op 15 maart 2017 het voorontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied Berkelland 2016' ter inzage gelegd. Het voorontwerpbestemmingsplan heeft te gelden als een concreet openbaar gemaakt beleidsvoornemen in de zin van het bovenstaande beoordelingskader. Hamvraag is of de Eigenaar sindsdien voldoende concrete pogingen heeft ondernomen om te komen tot benutting van de bestaande planologische mogelijkheden. In een brief aan de gemeenteraad van 7 december 2018 stelt de Eigenaar dat er voorafgaand aan het voorbereidingsbesluit een concrete opzet was opgesteld die kon worden getoetst aan de geldende regelgeving. U deelde mij mee dat deze opzet niet bij de gemeente is ingediend of ter beoordeling is voorgelegd. Dat betekent dat aan deze opzet niet als een voldoende concrete poging in het kader van het bovenstaande beoordelingskader kan worden aangemerkt. Uit het dossier blijkt dat de Eigenaar bij brief van 12 juni 2017 een inspreekreactie naar aanleiding van het voorontwerpbestemmingsplan bij de gemeente heeft ingediend. Deze inspraakreactie bevat, onder verwijzing naar een luchtfoto waarop een bouwvlak is aangegeven, het volgende verzoek:

> *'Wij verzoeken u aan de locatie Diepenheimseweg 29 weer het agrarisch bouwvlak toe te kennen met de gewenste bouwvlak vorm zoals weergegeven in bijlage 3.'.*

Dit verzoek wordt als volgt toegelicht:

> *'Maatschap Nijhof-Ooink wil de agrarische bestemming behouden, zodat zij op deze locatie verder kan met de akkerbouwtak en kan uitbreiden met een grondgebonden veehouderij. Daarom is er een voorstel gemaakt hoe de maatschap het nieuwe bouwvlak graag aangepast wil hebben. In bijlage 3 wordt dit voorstel weergegeven voor het gewenste agrarische bouwvlak.'.*

Ik ben van mening dat dit verzoek niet voldoet aan de eisen die het bovenstaande beoordelingskader aan de door de Eigenaar te ondernemen poging stelt. Het verzoek bevat immers geen concreet bouwplan dat zodanig is uitgewerkt dat het zich laat beoordelen op passendheid binnen het bestemmingsplan. Het verzoek bevat uitsluitend een aanduiding van het gewenste bouwvlak en geen concreet bouwplan dat voldoet aan de bouw- en gebruiksregels van het bestemmingsplan. Zie hierover ook de uitspraak van de bestuursrechter van 12 augustus 2015.[2] Deze uitspraak bevestigt dat een beginselaanvraag slechts als een voldoende concrete poging kan worden aangemerkt als deze informatie bevat over het bouwplan dat de initiatiefnemer wil realiseren.

[2] ABRR 15 december 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2567.

Ervan uitgaande dat de gepresenteerde opzet niet als een voldoende concreet bouwplan kan worden aangemerkt, rijst de vraag of de periode gelegen tussen de publicatie van het voorontwerpbestemmingsplan en de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit voldoende lang is geweest om de Eigenaar in staat te stellen een concreet bouwplan ter beoordeling voor te leggen. Naar mijn oordeel is dat het geval. Over het algemeen wordt aangenomen dat een benuttingsperiode van 9 maanden voldoende is.[3] In uw geval heeft de Eigenaar bijna een jaar de gelegenheid gehad om een concreet bouwplan te presenteren.

Aspect 2 Normaal maatschappelijke risico

Het tweede aspect is dat schade die behoort tot het normaal maatschappelijk risico niet voor vergoeding in aanmerking komt. Indien gebruiksmogelijkheden van het Perceel worden beperkt, ontstaat er directe planschade. Van indirecte planschade is sprake als wijziging van een bestemming vanb een aangrenzend perceel tot planologisch nadeel lijdt. Bij indirecte planschade blijft op grond van artikel 6.2, tweede lid, van de Wro ten minste 2% van de waarde van de onroerende zaak onmiddellijk voor het ontstaan van de schade door rekening van de eigenaar. Bij directe schade geldt dat forfait niet. Uit de rechtspraak blijkt dat er weinig ruimte is voor toepassing van een korting vanwege normaal maatschappelijk risico bij directe planschade.

Antwoord vraag 4:

De Eigenaar kan aanspraak maken op planschade als de gebruiksmogelijkheden op zijn Perceel door middel van het nieuwe bestemmingsplan worden beperkt. De omvang van de aanspraak op planschade moet bepaald worden aan de hand van een vergelijking van de maximale planologische mogelijkheden van het geldende bestemmingsplan met die van het nieuwe bestemmingsplan. De hoogte van de planschade moet door middel van een planschadetaxatie bepaald worden.

Er bestaat geen aanspraak op planschade als de Eigenaar het risico van planschade passief heeft aanvaard. Daarvan is sprake als de Eigenaar geen gebruik heeft gemaakt van de planologische gebruiksmogelijkheden terwijl hij als gevolg van een concreet beleidsvoornemen van de gemeente wist of redelijkerwijs moest weten dat het bestemmingplan in voor hem nadelige zin zou worden gewijzigd. Het voorontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied Berkelland 2016' is zo'n concreet beleidsvoornemen. Hamvraag is of de Eigenaar voorafgaand aan de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit een bouwplan heeft ingediend dat op passendheid binnen het bestemmingsplan kon worden beoordeeld. De inspraakreactie die de Eigenaar naar aanleiding van het voorontwerpbestemmingsplan heeft ingediend, voldoet niet aan die eisen.

[3] ABRS 15 november 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3093.

5. Conclusies

In deze paragraaf zet ik de antwoorden op de vragen 1, 2 en 4 op een rij:

- **De enige mogelijkheid om te voorkomen dat burgemeester en wethouders naar aanleiding van een daartoe strekkende aanvraag een omgevingsvergunning voor de bouw van een agrarisch bedrijf moeten verlenen, is dat vóór het verstrijken van de looptijd van het voorbereidingsbesluit een ontwerpbestemmingsplan ter inzage wordt gelegd dat de bouw van een agrarisch bedrijf niet toestaat.**

- **Een nieuwe bestemming voor het Perceel moet voldoen aan het beginsel van een goede ruimtelijke ordening. De gemeenteraad beschikt over beleidsvrijheid. Die beleidsvrijheid wordt beperkt door rijks- en provinciale regels en gemeentelijk beleid. Voorts mogen burgers van de gemeenteraad verwachten dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden. De Eigenaar mag er in beginsel op vertrouwen dat bestaand legaal gebruik in het nieuwe bestemmingsplan positief wordt bestemd.**

- **De Eigenaar kan aanspraak maken op planschade als de gebruiksmogelijkheden op zijn Perceel door middel van het nieuwe bestemmingsplan worden beperkt. De omvang van de aanspraak op planschade moet bepaald worden aan de hand van een vergelijking van de maximale planologische mogelijkheden van het geldende bestemmingsplan met die van het nieuwe bestemmingsplan. De hoogte van de planschade moet door middel van een planschadetaxatie bepaald worden.**
  Er bestaat geen aanspraak op planschade als de Eigenaar het risico van planschade passief heeft aanvaard. Daarvan is sprake als de Eigenaar geen gebruik heeft gemaakt van de planologische gebruiksmogelijkheden terwijl hij als gevolg van een concreet beleidsvoornemen van de gemeente wist of redelijkerwijs moest weten dat het bestemmingplan in voor hem nadelige zin zou worden gewijzigd. Het voorontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied Berkelland 2016' is zo'n concreet beleidsvoornemen. Hamvraag is of de Eigenaar voorafgaand aan de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit een bouwplan heeft ingediend dat op passendheid binnen het bestemmingsplan kon worden beoordeeld. De inspraakreactie die de Eigenaar naar aanleiding van het voorontwerpbestemmingsplan heeft ingediend, voldoet niet aan die eisen.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande uiteenzetting nog vragen of opmerkingen hebben, belt of mailt u mij gerust.

Met vriendelijke groet,
Hekkelman Advocaten N.V.

T.E.P.A. Lam
advocaat

Raadsvergadering

Dossiernummer	1904
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2019
Agendapunt	26
Omschrijving	Bespreekstuk / Bestuursopdracht Cultuur- en Erfgoedvisie Berkelland 2020-2030

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	25 juni 2019

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 246489

Raadsvergadering : 25 juni 2019

Onderwerp : Cultuur- en erfgoedvisie Berkelland 2020-2030

Collegevergadering : 21 mei 2019
Portefeuillehouder : H.J. Bosman
Steller : G. Protzman tel: : 214

Te nemen besluit:
1. In te stemmen met het gekozen processcenario 3 ('innovatief-light') uit de bestuursopdracht Cultuur- en Erfgoedvisie Berkelland 2020-2030.
2. Voor de uitvoering van het proces een krediet beschikbaar te stellen van € 10.000,- en dit te dekken uit de algemene reserve.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Cultuur is een breed begrip. We bedoelen hier kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken. Cultuur verbindt, draagt bij aan een leefbare samenleving, versterkt de lokale identiteit en kwaliteit, zorgt voor nieuwe inkomensbronnen en nieuwe markten.
Om dat complexe en brede veld samenhang te geven is een nieuwe visie op cultuur en erfgoed nodig.

Argumentatie:
1.1 We willen een samenhangende visie
Er is al een beleidskader Muziek-, kunst en cultuuronderwijs. Maar er ontbreekt een samenhangende visie op het brede veld van cultuur en erfgoed. Zo'n visie willen we zo snel mogelijk samen met alle betrokkenen maken. Dit is het speerpunt uit het collegeprogramma 'Cultuur is van iedereen!'. We kiezen voor een brede en integrale aanpak om optimaal gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden die er liggen en de vele verbindingen die er nu al zijn te versterken en zichtbaarder te maken.

1.2 Behoefte vanuit samenleving
Verenigingen en organisaties, die veelal uit vrijwilligers bestaan, ervaren dat hun vitaliteit en toekomstbestendigheid onder druk staan. Uit gesprekken met organisaties en betrokkenen binnen het cultuur- en erfgoedveld blijkt dat er behoefte is aan samenwerking, binding , kennisuitwisseling en afstemming. Deze partijen voelen zich voor een groot deel eigenaar en daarmee ook onderdeel van de uitkomsten van het proces en het maatschappelijk effect. Zij hebben aangegeven behoefte te hebben aan een samenhangende visie en willen daar graag zelf aan bijdragen.

1.3 Voorkeur raadswerkgroep 'bestuurlijke vernieuwing'
De verhouding tussen de samenleving en het bestuur ontwikkelt zich continu. De raadswerkgroep 'bestuurlijke vernieuwing' kijkt naar manieren om deze ontwikkeling vorm te geven. In dat kader zoekt zij bewust naar trajecten die daaraan een bijdrage kunnen leveren. Het proces om tot een nieuwe cultuur- en erfgoedvisie te komen leent zich voor deze verkenning. Het college heeft de bestuursopdracht cultuur- en erfgoedvisie aan de raadswerkgroep voorgelegd en gevraagd om een keuze te maken voor één scenario.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

De drie scenario's varieerden in de wijze van de bijdrage van de samenleving en ook de rol van de raad.
De raadswerkgroep heeft gekozen voor scenario 3, 'innovatief-light', uit de bestuursopdracht. Vanuit het principe van co-creatie wordt de samenleving betrokken als *adviseur* en mag het (deels) meebeslissen en prioriteiten aangeven.
De raadswerkgroep ziet haar eigen rol als volger van het proces die toeziet op het democratisch verloop ervan en de raad kan gelden als klankbordgroep. De raadswerkgroep vindt het daarnaast belangrijk om vooraan in het proces een kaderstellende sessie te organiseren met de gemeenteraad.

1.4 Kennis en expertise moet meegenomen worden
De raadswerkgroep vindt de mate van participatie vanuit de samenleving zoals in scenario 3 is beschreven belangrijk. Zij heeft aangegeven dat het noodzakelijk is om de kennis en expertise op de verschillende thema's binnen cultuur en erfgoed goed te borgen. Het organiseren van goede (externe) procesbegeleiding en het inzetten van specifieke expertise op het gebied van cultuur en erfgoed is belangrijk. Zowel de al aanwezige kennis en ervaring in het lokale culturele veld als ook daarbuiten.

2.1 Budget is nodig om proces te kunnen uitvoeren
Om het proces uit te kunnen voeren is een indicatief budget nodig van € 10.000,-. Dit budget is bepaald op basis van eerdere ervaringen met processen en de inzet van (een) proces ondersteunende organisatie(s). Het budget kan niet worden vrijgemaakt binnen het programma 'Cultuur is van iedereen!' en dient daarom ter beschikking te worden gesteld uit de algemene reserve.

Kanttekeningen en risico's
1.1 *Participatie gebruikers en andere inwoners is moeilijk in te schatten*
Duidelijk is dat er vanuit de culturele- en erfgoedorganisaties veel draagvlak bestaat om zelf een bijdrage te leveren aan de nieuwe visie op cultuur en erfgoed te komen. De mate waarin 'gebruikers' van culturele voorzieningen en andere inwoners een rol willen vervullen hebben we nog niet getoetst. We kunnen dit moeilijker inschatten. De raad zou behulpzaam kunnen zijn in het bekendmaken van dit proces en inwoners enthousiasmeren voor deelname.

1.2 Mate van loslaten
Het geven van een belangrijke adviserende en meebeslissende rol aan de samenleving vraagt voor een deel om loslaten. Dit risico perken we in door aan de voorkant duidelijke kaders te stellen. We organiseren een bijeenkomst met raadsleden waarin we die kaders te gaan formuleren, waarin een balans moet zitten voor ruimte voor deelnemers aan het proces en kaders. Binnen het gekozen processcenario behoudt de gemeente in grote mate de regie.

2.1 Het speelveld is breed
We hebben te maken met een breed speelveld variërend van lokale omroep, muzieklessen en musea en van dorpsböke tot aan de instandhouding van beschermde monumenten. Naast samenhang is het ook belangrijk om in dit brede speelveld focus en onderscheid aan te brengen. Dit betekent ook dat we moeten thematiseren

Financiën
Om het proces uit te kunnen voeren is een indicatief budget nodig van € 10.000,-. Dit budget is bepaald op basis van eerdere ervaringen met processen en de inzet van (een) proces ondersteunende organisatie(s). Het budget kan niet worden vrijgemaakt binnen het programma 'Cultuur is van iedereen!'.

Door een meerderheid van de gemeenteraad is in een eerder stadium aangegeven dat men bereid is hiervoor financiële middelen beschikbaar te stellen. We vragen de

gemeenteraad hiervoor een krediet beschikbaar te stellen en hiervoor een beroep te de doen op de algemene reserve.

Communicatie
Cultuur is een breed begrip. We bedoelen hier kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken. Cultuur verbindt, draagt bij aan een leefbare samenleving, versterkt de lokale identiteit en kwaliteit, zorgt voor nieuwe inkomensbronnen en nieuwe markten.
Om dat complexe en brede veld samenhang te geven is een nieuwe visie op cultuur en erfgoed nodig. We willen deze visie samen met (culturele) organisaties en inwoners ontwikkelen.

Initiatief, participatie en rol gemeente
We kiezen voor co-creatie van een nieuwe cultuur- en erfgoedvisie. De mate van participatie voor de samenleving is: adviseren en (deels) meebeslissen. We vragen culturele organisaties en inwoners om ideeën en oplossingen aan te dragen en laten hen meedoen in het aangeven van prioriteiten.

Als gemeente houden we de regie op het proces grotendeels in handen en we zorgen voor goede procesondersteuning. De gemeenteraad stelt aan de voorkant bepaalde kaders en monitort het democratische proces.

Planning en evaluatie
Onderstaand schema geeft een globaal beeld van de verschillende fasen en activiteiten binnen het te lopen proces en het bijbehorende tijdspad.

Fase	Activiteit	Periode
	Raadsbesluit	25 juni 2019
Agendering/thematisering	Ontwikkelen en uitzetten quickscan culturele veld	Juni/juli 2019
	Aanvullende gesprekken met lokale culturele organisaties/experts	Juli/augustus 2019
	Kaders en thema's vaststellen door raad	Begin september 2019
	Gebruikers en inwoners interviewen + werving 'visiemakers[1]'	September 2019
Advisering	Brede startbijeenkomst met betrokkenen	Half/eind september 2019
	Verdiepende bijeenkomsten op thema (clustering) met experts en visiemakers	Oktober/november 2019
	Vertaling/plaatsing van thema's in brede context	December 2019
Prioritering	Via beslismodelbijeenkomst komen tot prioriteiten	Januari 2020
Vaststelling	Komen tot conceptvisie	Februari 2020
	Terugkoppeling conceptvisie	Februari/maart 2020
	Besluit door college en gemeenteraad.	April 2020

[1] Inwoners die één of meerdere kernopgaven samen met collega-visiemakers en vak experts van de gemeente uitwerken en ontwikkelen tot toekomstbeelden die voorgelegd worden aan de gemeenteraad.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 25 juni 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2019;

b e s l u i t :

1. in te stemmen met het gekozen processcenario 3 uit de bestuursopdracht Cultuur- en Erfgoedvisie Berkelland 2020-2030, die onderdeel uitmaakt van dit besluit;
2. voor de uitvoering van het proces een krediet beschikbaar te stellen van € 10.000,- en dit te dekken uit de algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
25 juni 2019

de griffier, de voorzitter,

Bestuursopdracht Cultuur- en Erfgoedvisie [1]2020-2030

Vastgesteld op: 7 mei 2019
Zaaknummer: 246489

Opdrachtbeschrijving
Cultuur is een breed begrip. We bedoelen hier kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken. Cultuur verbindt, draagt bij aan een leefbare samenleving, versterkt de lokale identiteit en kwaliteit, zorgt voor nieuwe inkomensbronnen en nieuwe markten.

Om dat complexe en brede veld samenhang te geven is een nieuwe visie op cultuur en erfgoed nodig.
Deze opdracht gaat over:
- het op te leveren resultaat (een cultuur- en erfgoedvisie);
- de weg ernaar toe (proces).

Bestuurlijk opdrachtgever:	**Ambtelijk opdrachtgever:**
Het college van burgemeester en wethouders	Janet Wildeman
Portefeuillehouder(s): Anjo Bosman	**Ambtelijk opdrachtnemer/projectleider:**
	Gerran Protzman

Aanleiding/vraag (Waarom deze opdracht? Van wie komt de vraag?)
Er is al een beleidskader Muziek-, kunst en cultuuronderwijs. Maar er ontbreekt een samenhangende visie. Zo'n visie willen we zo snel mogelijk samen met alle betrokkenen maken.

Relatie met andere besluiten (college- en raadsbesluiten)

- Cultuurnota Berkelland 2008;
- Beleidskader muziek-, kunst- en cultuuronderwijs 2018;
- Quickscan musea Berkelland 2018.

Doel (Wat willen we bereiken?)
We willen een proces inrichten om het toekomstbeeld van het culturele speelveld en het erfgoedbezit in kaart te brengen. Hiermee stellen we ambities vast voor de instandhouding en ontwikkeling van het culturele landschap en erfgoedbezit, zodat dit:
- een inspiratiebron en motor kan zijn voor nieuwe ontwikkelingen;
- een duurzame en effectieve verbinding vormt tussen diverse beleidsterreinen, organisaties, gemeente en regio;
- het eigenaarschap van het culturele Berkellandse speelveld versterkt en behoudt;
- de lokale en regionale identiteit onderstreept en versterkt;
- op een goede wijze (duurzaam en effectief) kan worden doorgegeven aan de volgende generatie.
-

(Maatschappelijk) resultaat van de opdracht: wat wel/wat niet
Het resultaat van het proces is:
- een duidelijk beeld van de staat van het Berkellandse cultuur- en erfgoedveld;
- dat we samen met maatschappelijke organisaties en inwoners een stip op de horizon hebben gezet;
- een duidelijke rol van de gemeente op het terrein van cultuur en erfgoed;
- een heldere en concrete visie op cultuur en erfgoed met keuzes voor een realistisch uitvoeringsprogramma;
- meer lokale spin-offs van het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek door samenwerking
- het culturele speelveld is toekomstbestendig;
- een helder subsidiekader.

[1] We stellen voor het woord cultuur te vervangen door cultuur- en erfgoed en nota in visie

Voorwaarden en uitgangspunten (Met welk beleid hebben we te maken, regels/wetgeving?)
We hebben te maken met:

- Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek;
- Wettelijke taken (Bibliotheekwet, Archiefwet, instandhouding monumenten en archeologie, beleid cultuurhistorie in ruimtelijke ontwikkeling, lokale omroep, vrijetijdseconomie, e.v.);
- Omgevingswet (omgevingsvisie en -plan);
- Regionale samenwerking (Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek, Euregio).
- Voorleggen aan de commissie Bestuurlijke Vernieuwing

Budget
(Alle scenario's zijn exclusief de benodigde ambtelijke inzet)

Scenario 1: traditioneel	€ 2.500	
	• Meepraat avonden	1.750
	• Publiciteit en Publicatie	750
Scenario 2: innovatief	€ 20.000	
	• Samenstelling en faciliteren cultuurteam 2 jaar	12.000
	• Extra kosten vanwege experimentele karakter	4.000
	• Interactieve communicatie	4.000
Scenario 3: Innovatief LIGHT	€ 10.000	
	• Enquete en meepraat avonden	5.000
	• Themabijeenkomsten met prioritering	3.000
	• Publiciteit en Publicatie	2.000

Tijdpad

<u>Scenario 1: traditioneel proces</u>
Opgave: Het zelf maken van een nieuwe cultuur- en erfgoedvisie.

1. Op basis PSU (intern Project Start Up d.d. dinsdag 20-02-2019) schrijft de gemeente een concept visie
2. Info- / inspraakavonden voor culturele partners en inwoners
3. Al dan niet verwerken reacties in concept visie
4. Vaststelling visie door college / raad

Mate van participatie samenleving: *'raadplegen'*
Aan culturele (en maatschappelijke) organisaties en inwoners wordt gevraagd om kennis en meningen te delen rondom de beleidsthema's cultuur en erfgoed.

Voordelen: Proces heeft korte doorlooptijd van circa 6 maanden, besluitvorming in 2019;
Totale regie gemeente op inhoud en proces;
Lage kosten (circa € 2.500).

Nadelen: Sluit niet aan bij thema verbindend bestuur;
Minimale participatie van samenleving en gemeenteraad;
Kans op beperkt draagvlak en commitment samenleving.

Scenario 2: Innovatief proces
Opgave: Co-creëren van een cultuur- en erfgoed visie.

Een nieuw te vormen tijdelijk cultuurteam, bestaande uit vertegenwoordigers van het culturele veld, raad, ambtelijke organisatie en inwoners, schrijft een prijsvraag uit: "Wij zoeken het meeste creatieve route om te komen tot een samenhangende visie voor cultuur- en erfgoed in Berkelland".
De gekozen route wordt uitgevoerd binnen de vooraf vastgestelde (financiële) kaders.
Het cultuurteam faciliteert het proces.

Mate van participatie samenleving: *samenwerken en meebeslissen*
Er wordt intensief samengewerkt met organisaties en inwoners. Ook zijn zij medeverantwoordelijke voor de uiteindelijke beslissingen die worden genomen.

Voordelen: ECHT van de samenleving en gemeenteraad;
Van, voor en door inwoners;
Veel draagvlak en commitment.
Het positieve effect van het proces op zich zelf
Versterken/behouden van het eigenaarschap van het culturele veld

Nadelen: Beperkte regie op proces en inhoud;
Tijdrovend en langere doorlooptijd (1,5 tot 2 jaar).

Uitdaging: Vraagt loslaten van college en gemeenteraad.
Rol gemeente Faciliterend;
Intern project/procesteam;
Samenstelling cultuurteam;
Cultuurteam schrijft prijsvraag uit en maakt plan van aanpak;
Werkbudget cultuurteam circa € 10.000 per jaar.

Scenario 3: Innovatief LIGHT proces
Opgave: Co-creëren van een cultuur- en erfgoedvisie

1. Quickscan onder betrokkenen en interne organisatie.
2. Enquête via inwonerspanel (intern, raad, culturele veld en inwoners)
3. Verdieping van de enquete- en quickscan-resultaten door het bezoeken van vindplekken met een 'cultuurcaravan', zoals scholen PO en VO (programmatisch cultuuronderwijs), op de warenmarkt, bij Kulturhusen, tijdens zomerfeesten, festivals en evenementen en op jongerenplekken (Jimmy's, verenigingen, supermarkten, etc.).
   De vragen worden gesteld door raadsleden (met 'interviewtalent'); "Waar ben je trots op en word je blij van, wat brengt cultuur en erfgoed je, wat mis je en wil je meer actief betrokken worden/zijn? We leggen de interviews op beeld vast.
4. Opbrengsten uitwerken in thema's en op bijeenkomst(en) via een beslisgroepenmodel prioriteiten aan laten geven.

Mate van participatie samenleving: *adviseren en (deels) meebeslissen*
We vragen organisaties en inwoners om ideeën en oplossingen aan te dragen en laten hen meedoen in het aangeven van prioriteiten.

Voordelen: ECHT van de samenleving en gemeenteraad;
Van, voor en door inwoners;
Veel draagvlak en commitment;
Het positieve effect van het proces op zich zelf;
Versterken/behouden van het eigenaarschap van het culturele veld;
Voldoende regie op proces en beperkt op inhoud;
Besluit begin 2020 (doorlooptijd circa 8-12 maanden).

Nadelen: Geen.
Uitdaging: Vraagt loslaten van college en gemeenteraad.

Rol gemeente Faciliterend;

Intern project/procesteam;
Kosten circa € 10.000.

Voorbeeldproces: Gemeente Hellendoorn 2017-2018: https://www.hellendoorningesprek.nl/cultuurcaravaan of https://www.facebook.com/CultuurCaravaan/

Communicatie
Cultuur is een breed begrip. We bedoelen hier kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken. Cultuur verbindt, draagt bij aan een leefbare samenleving, versterkt de lokale identiteit en kwaliteit, zorgt voor nieuwe inkomensbronnen en nieuwe markten.
Om dat complexe en brede veld samenhang te geven is een nieuwe visie op cultuur en erfgoed nodig. We willen deze visie samen met (culturele) organisaties en inwoners ontwikkelen.

Risico's + go / no go-momenten
Risico- en succesfactoren. Belangrijke momenten in besluitvorming college/raad.

Afhankelijk van het te kiezen scenario.
Scenario 1 geeft een hoge mate van controle op zowel het proces als inhoud. Besluitvorming vindt plaats in de laatste fase.

Scenario 2 legt de verantwoordelijkheid en het eigenaarschap van het proces in grote mate in de samenleving. De inhoud wordt losgelaten. In de laatste fase vindt vaststelling plaats.

Scenario 3 houdt het eigenaarschap bij de gemeente maar betrekt de samenleving actief bij het vormgeven van het proces en de inhoud. Hier is sprake van meerdere beslismomenten waaraan alle betrokkenen meedoen. Uiteindelijke vaststelling in de laatste fase door college/raad.

We stellen voor om de keuze voor een scenario voor te leggen aan de raadswerkgroep Bestuurlijke Vernieuwing.

Toelichting

Wat is een bestuursopdracht?
Een bestuursopdracht is een door burgemeester en wethouders vastgestelde opdracht aan de ambtelijke organisatie om een beschreven resultaat te bereiken.

Wanneer is een bestuursopdracht nodig?
Het is logisch dat er niet voor behandeling van elk verzoek een bestuursopdracht wordt gevraagd. Het overgrote deel van de werkzaamheden bij de gemeente bestaat uit min of meer routinematige handelingen.
Daarvoor hoeven uiteraard geen bestuursopdrachten gevraagd te worden. Hetzelfde geldt voor verzoeken van raad of college waarmee hooguit enkele dagen werk is gemoeid zonder dat er verdere gevolgen zijn. Een bestuursopdracht is een sturingsinstrument met een bijzonder karakter en met een hoge waarde.
Bestuursopdrachten worden gevraagd:

- Als er 'iets nieuws' op de rails moet worden gezet.
- Als voorbereiding op formulering van nieuw of ingrijpende herijking van beleid (ook opgelegd nieuw beleid).
- Als er duidelijkheid nodig is over de aanpak van een bepaalde klus/vraagstuk/motie.

Samengevat zal het in de praktijk zo zijn dat bestuursopdrachten worden gevraagd voor complexe zaken, die van groot politiek en/of beleidsmatig belang zijn.

Hoe ziet een bestuursopdracht er uit?
Een bestuursopdracht moet duidelijk weergeven wat de aanleiding, doelstelling en wat het uiteindelijke resultaat van de opdracht is. Daarnaast moet een bestuursopdracht een zo concreet mogelijke aanpak inhouden (met planning, benodigde capaciteit, middelen en wijze van communiceren). Ook de risico's worden in kaart gebracht.

M19-08

gemeente Berkelland

MOTIE

Motie vreemd aan de agenda
Onderwerp: Grootschalige Lokale & Duurzame Energie Opwek
De raad van de gemeente Berkelland in vergadering bijeen op 25 juni 2019 Overwegende dat: - "Berkelland energieneutraal in 2030" betekent "alle hens aan dek" zoals het EUP2 zegt. - Het EUP2 ook aangeeft dat "De grootschalige projecten voor opwekking beperken zich tot nu toe voornamelijk tot zonneweides in het buitengebied. Er zijn meer grootschalige opwek-projecten nodig om echt massa te maken en versnelling aan te brengen in de opwek van duurzame energie.". - Een mix van verschillende grootschalige energie opwek initiatieven – zon, wind, water en biomassa nodig is, om een continue aanbod van eigen energie te garanderen. - Zonneweides alleen een te groot beslag leggen op de schaarse grond, en bij zonloze dagen geen energie leveren. - De gemeente volgens het inkoopbeleid energie voor energie opwek wil participeren in initiatieven van anderen, maar bij afwezigheid van initiatieven anders dan zonneweides we stil blijven staan. - De gemeentelijke reserves op deze manier een financieel en maatschappelijk rendement opleveren voor onze eigen inwoners
Verzoekt: - Het college om voorbereidingen te treffen een eigen initiatief voor grootschalige lokale & duurzame energie opwek; - Hiervoor actief ervaren marktpartijen (zowel binnen als buiten gemeentegrenzen) te benaderen voor samenwerking; - Een concreet uitgewerkt plan incl. investeringsvoorstel aan de raad aan te bieden. en gaat over tot de orde van de dag.
Ondertekening en naam: CDA D66/ Erik Slotboom VVD/M.J.M Kropman SB/I. v. Dijk GL PvdA

De motie is: aangenomen / ~~verworpen~~ / ~~ingetrokken~~

Stemverhouding: voor: 25

tegen: 0

_____, griffier